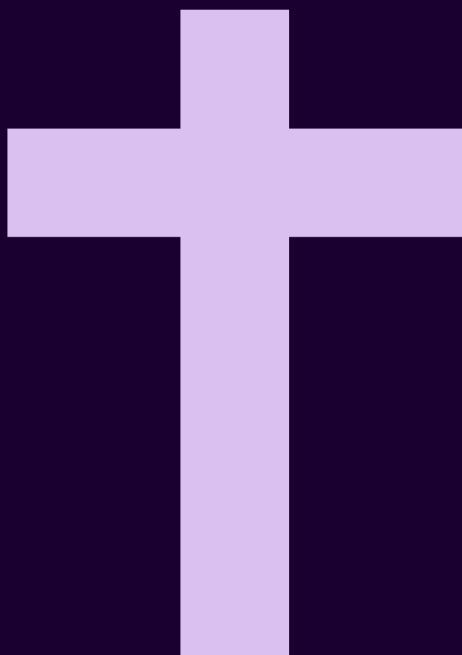

Akabuu Titõi Idei

Ilaaõ

Monkole New Testament

Akabuu Titōi Idei Ilaa **Monkole New Testament**

copyright © 2006 SIM International

Language: Monkole (Mokole)

Translation by: SIM International

Monkole, Akabuu Titōi Idei Ilaa

This translation, published by the UEED/SIM au Benin, was published in 2006.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
596bf1bc-1348-53da-8787-98c1d2a18282

Contents

Matie	1
Maaku	38
Luku	61
Zãa	99
Woo Bε Nã	127
Romu	162
Kõrenti I	177
Kõrenti II	192
Galati	202
Efεεzu	208
Filipi	213
Kolosee	217
Tεsalonika 1	221
Tεsalonika 2	224
Timotee I	226
Timotee II	231
Titee	234
Filemoo	236
Ebεε	237
Zaaki	249
Piεε 1	253
Piεε 2	257
Zãa 1	260
Zãa 2	264
Zãa 3	265
Zudu	266
Kuyei Zãa	268

Laabaaɗu jiiɗa iyi Matie í kɔ

*Dimii nyaanzei Jesu Kirisi ɗa
(Cɔ Luku 3:23-28)*

¹ Dimii nyaanzei Jesu Kirisi ɗa wee. Jesu Kirisii í je tɔkui Davidi, nɔ Davidi mɔ wa je tɔkui Aburahamu.

² Aburahamui í b́ Izaaki, Izaaki mɔi í b́ Zakɔbu. Zakɔbu mɔi í b́ Zuda do igbãe do ifɔe ɗa.

³ Zuda do Tamaa aboe aɗa mɔi à b́ Faresi do Zara. Faresi mɔ í b́ Esiromu. Esiromu mɔ í b́ Aramu.

⁴ Aramu mɔ í b́ Aminadabu. Aminadabu mɔ í b́ Nasɔ. Nasɔ mɔ í b́ Salamɔ.

⁵ Salamɔ do Rahabu aboei à b́ Boazi. Boazi mɔ do Rutu aboei à b́ Obedi. Obedi mɔ í b́ Izai.

⁶ Izai mɔ í b́ Davidi iyi í na í je ilaalu.

Davidiu mɔ í b́ Salomɔ. Iyei Salomɔui í je aboi Urii iyi Davidi í sou.

⁷ Salomɔ mɔ í b́ Roboamu. Roboamu mɔ í b́ Abia. Abia mɔ í b́ Azafu.

⁸ Azafu mɔ í b́ Zozafati. Zozafati mɔ í b́ Zoramu. Zoramu mɔ í b́ Oziasi.

⁹ Oziasi mɔ í b́ Zoatamu. Zoatamu mɔ í b́ Akazi. Akazi mɔ í b́ Ezekia.

¹⁰ Ezekia mɔ í b́ Manasee. Manasee mɔ í b́ Amɔ. Amɔ mɔ í b́ Zoziasi.

¹¹ Zoziasi mɔ í b́ Zekonia do ifɔe ɗa si waati iyi ilaalui Babilɔni, ilu nɔ, í je inei Izireli ɗa igũ í neɔ ɗa si ilɛɛ.

¹² Si anyii iyi à neɔ ɗa ikpa Babilɔni ɗɔi Zekonia í b́ Salateli, nɔ Salateli mɔ í b́ Zorobabeli.

¹³ Nɔ Zorobabeli mɔ í b́ Abiudu. Abiudu mɔ í b́ Eliakimu. Eliakimu mɔ í b́ Azɔ.

¹⁴ Azɔ mɔ í b́ Sadɔku. Sadɔku mɔ í b́ Akimu. Akimu mɔ í b́ Eliudu.

¹⁵ Eliudu mɔ í b́ Eleazaa. Eleazaa mɔ í b́ Matani. Matani mɔ í b́ Zakɔbu.

¹⁶ Nɔ Zakɔbu mɔ í b́ Zozefu mɔkɔi Maari, nɔ Maari mɔi í je iyei Jesu iyi à ya kpe Kirisi.

¹⁷ Bebei si dimi ɗau hai waatii Aburahamu wa hee ku naa si waatii Davidi, tɔku ikã ikã maatɛi í weɛ. Hai bi Davidi má ku naa si waati iyi à bɔɔ ɗa Babilɔni tɔku ikã ikã maatɛi í weɛ. Si anyie, hai waati iyi à bɔɔ ɗa Babilɔniu ku naa si waati iyi à b́ Jesu iyi à ya kpe Kirisi tɔku ikã ikã maatɛi í weɛ má.

*Kubí Jesu Kirisi
(Cɔ Luku 2:1-7)*

¹⁸ Yaase bei à b́ò Jesu Kirisi wee. Hai waati iyi Maari í weɛ mudɛi à mua Zozefu. Amma hee a maa tɔtɔ sɛɛ Maari í ne así do gbugbái Hundei Ilaaɔ.

¹⁹ Zozefu mɔkɔeu wee ine dee deei. Kù bi ɗu ku dasi Maari anyɔ si bantumaa. Na ɗɔi í ce í dasi idɔ ɗu ku kasiɛ si asii.

²⁰ Si bei wa lasabu beɛɛ ɗɔi amalekai Aɔ Lafɛɛ í naa í sɔɔ si ala í ni, Zozefu, awo tɔkui Davidi ilaalu, maà ce ɗɔi í so Maari, mudɛe iyi à muɛu. Dasie kpasɛ. Así iyi í neu be, do gbugbái Hundei Ilaaɔi.

²¹ Á b́ ama inemɔkɔ nɔ i sɔɔ Jesu. Nɗui á faaba ineɛ ɗa hai si dulum du ɗa.

²² Mii ɗau ihɛ fei í cei ku ba ide iyi Aɔ Lafɛɛ í tako í sɔ walii Ezai ku sisia ine ɗau ku kɔ,

²³ iyi í ni,

Mudɛe gɔ iyi kù mà mɔkɔ á na ku ne así.

Á b́ ama inemɔkɔ,
Nɔ a kpoo Emanueli.

Yaasei iriui í je Ilaaɔ í weɛ do awa.

²⁴ Iyi Zozefu í j́ ɗɔi í ce bei amalekau í sɔɔ, í dasi Maari kpasɛ.

²⁵ Amma aɗaɔ a kù tɔtɔ sɛɛ hee í koo í b́ò ama inemɔkɔe. Nɔ Zozefu í sɔɔ Jesu.

2

Woo mà ɗa à naa Jesu ku cɔ hai nunui daakɔ

¹ Á b́ Jesui Betelehemu si ilei Zudee si waatii amanlu Herodu. Si anyii kubie woo mà yaasei andaiya gɔ ɗa à naa Zeruzalemu hai nunui daakɔ,

² nɔ à bee à ni, iwoi ilaalui Zuifu ɗa iyi à bi nseiui í wa. Hai nunui daakɔi à ye andaiyaɛ í fita, ɗɔi à naa ku tɔɔe.

³ Iyi amanlu Herodu í gbɔ ideu, ɗɔi inɔɛ í fɔ, beɛɛ mɔi inei Zeruzalemu ɗau fei inɔ ɗa í fɔ.

⁴ ɗɔi í tɔtɔ ine ngboi woo weei Ilaaɔ ɗa do woo kɔ ine ɗa si wooda ɗa fei nɔ í bee ɗa tengi bii à ni aa b́ Ine iyi Ilaaɔ í cicau.

⁵ ɗɔi à jeaa à ni, Betelehemui si ilei Zudee domi bebei walii Misee í tako í kɔɔ wo,

⁶ í ni,

Ilaaɔ í ni,
Ine inei Betelehemu ɗa, si ilei Zudee,
Ntɔ ntɔ, ilu nɗe kù kere si ilu nɔi Zudee ɗa fei,

Si na iyi í jɔ hai si ilu nɗe ilaalu á fita
Ine iyi á gbã inei Izireli, inem ɗa.

⁷ Nɔi Herodu í jò à kpe woo mà n̄au do asii, í bee n̄a si waati iyi andaiyau í fita dee dee. Nɔ à s̄ɔ.

⁸ Iyi í gbɔ bɛɛɛ nɔ í s̄ɔ n̄a í ni a bɔ Betelehemu a koo a bee yaasei amau wa s̄aa s̄aa. Bii à yɔɔ nɔ a nyi wa a naa a s̄ɔ n̄ju ku ba n̄ju mɔ n̄ju koo gulea.

⁹ Iyi à gbɔ ideeu à t̄a, n̄ɔi à dasi kp̄aa. Nɔ andaiya iyi à tako à yɛ hai nunui daak̄ɔu í nyi í cua n̄n̄a má hee tengi bii amau í wa, í bei í leek̄i lele bɛ cau.

¹⁰ Iyi à yɛ andaiyau í leek̄i bɛɛɛ, n̄ɔi idɔ n̄n̄a í d̄ɔ hee í caa.

¹¹ Nɔ à lɔ ile bɛ n̄ɔi à yɛ amau do Maari iyee. Nɔ à gule à t̄ɔɛ. Nɔ à f̄u b̄ɔḡɔi amani n̄n̄a à nya wura à muaa, do tulare iyi à ya jo do ikpo ku d̄ɔ inunu iyi à ya kpe miru.

¹² Si anyiɛ Ilaaɔ í s̄ɔ n̄a si ala í ni a maà nyi bi amanlu Herodu má. Nɔ à too kp̄aa mmu à n̄ɔ il̄ei ide n̄n̄a.

Zozefu n̄a à sa à n̄e il̄ei Ezibiti

¹³ Iyi woo mà n̄au à to anyi à n̄e, nɔ amalekai Aɔ Laf̄ɛɛ í naa bi Zozefu si ala í ni, dede i so amau do iyee i sa i n̄ɔ n̄a il̄ei Ezibiti, domi Herodu á de amau ku kpa. I koo i buba bɛ tit̄a hee ajɔ iyi an na n̄ ni i nyi wa má n̄a.

¹⁴ Na n̄ɔi í jò Zozefu í dede id̄u í so amau do iyee í n̄ɔ n̄a Ezibiti.

¹⁵ Bei à buba hee Herodu í koo í ku. Iyi bɛ í cei ku ba ide iyi Aɔ Laf̄ɛɛ í s̄ɔ waliie ku sisia ine n̄au ku k̄ɔ, si bei í ni, hai Ezibitii n̄ kpe amam wa.

À kpa ama keeke n̄a

¹⁶ Nɔi amanlu Herodu í yɛ iyi woo mà andaiya n̄au à lele n̄n̄ui, n̄ɔi id̄ɔɛ í k̄ɔ jiida jiida. N̄ɔi í ce dooi waati iyi woo mà n̄au à yɛ andaiyau í fita, n̄ɔi í jò à koo à kpa ama in̄em̄k̄ɔ kp̄ɔt̄ɔ n̄a hee ku koo si do amai ad̄ɔ minji n̄a fei si ilui Betelehemu do il̄eek̄ɔɛ n̄a fei.

¹⁷ Bɛɛɛi ide iyi walii Zeremi í f̄ɔu í ce. Í ni,

¹⁸ À gbɔ anu ku d̄ɔ si ilui Rama.

À gbɔ ine n̄a à kpata,

À waa c̄a buubuu.

Asee, Ras̄elii wa kpata na irii amaɛ n̄a.

Nɔ à bɔ ku l̄el̄ɛɛ,

Amma í k̄ɔ ku gbɔ kuleleu

Si na iyi í jò amaɛ n̄a a k̄u wɛɛ má.

Zozefu n̄a à baa hai il̄ei Ezibiti

¹⁹ Si anyiɛ Herodu í naa í ku, n̄ɔi amalekai Aɔ Laf̄ɛɛ í naa bi Zozefu si ala il̄ei Ezibiti bɛ,

²⁰ í ni, dede i so amau do iyee i nyiò n̄a il̄ei Izireli. Ine n̄a iyi à waa de amau ku kpa à ku.

²¹ Nɔ Zozefu í dede í so amau do iyee à nyi il̄ei Izireli má.

²² Amma í gbɔ iyi Aakelausii í je bommai baaɛ Herodu si il̄ei Zudeeu, n̄ɔi wa ce n̄joi ku bɔ ku buba bɛ. Nɔ Ilaaɔ í s̄ɔ si ala má í ni ku bɔ il̄ei Galilee. N̄ɔi í tek̄i í bɔ Galilee si bei Ilaaɔ í s̄ɔ.

²³ Nɔ í koo í buba Nazareti. Bɛɛɛi idei walii n̄au í k̄ɔ, si bei à ni aa kpoo inei Nazareti.

3

WaaZOI Z̄aa woo dasi inyi

(C̄ɔ Maaku 1:1-8; Luku 3:1-18; Z̄aa 1:19-28)

¹ Waati bɛɛɛi, Z̄aa woo dasi inyi í naa wa ce waaZOI si gbabuai Zudee.

² Í ni, i kpaasi id̄ɔ n̄n̄e n̄a domi waati í maai iyi Ilaaɔ á na ku je bommaɛ.

³ Idei Z̄aaui walii Ezai í f̄ɔ wo, si waati iyi í ni,

À gbɔ imui ine gɔ wa d̄ɔ anu si ghabua wa ni, I teese kp̄aaí Laf̄ɛɛ ku tɛ n̄a.

⁴ Z̄aa wa dasi ib̄ɔi n̄toi kpookpo, nɔ wa d̄i santikii bata. Ketengbo do nyik̄ɔi sakoi í je ijɛɛ.

⁵ Nɔ ine n̄a à naa bi tɛɛ hai Zeruzalemu do hai il̄ei Zudee fei do hai ilu n̄a iyi à wa cingaaí idoi Zuud̄ɛɛu fei.

⁶ À ce tuubai dulum du n̄a nɔ à jò Z̄aa í dasi n̄a inyi si idoi Zuud̄ɛɛu.

⁷ Farisi do Sadusi n̄a mɔ à waa naa bi tɛɛ a n̄a nkp̄ɔ nkp̄ɔ ku ba ku dasi n̄a inyi. Iyi Z̄aa í yɛ n̄a n̄ɔi í s̄ɔ n̄a í ni, in̄e ine buu n̄a bei n̄jɔ wukuku, yooi í s̄ɔ n̄e í ni i saa id̄ɔk̄ɔi Ilaaɔ iyi í maai wa.

⁸ Na n̄n̄u, i ce kookoosu jiida i nyisiò iyi í kpaasi id̄ɔ n̄a.

⁹ I maà tamaa mà aa ba faaba n̄a si na iyi í jò ì ya maa ni ì je t̄okui Aburahamu n̄a. An s̄ɔ n̄e, Ilaaɔ á ȳk̄ɔ ku so kuta n̄au ih̄ɛ ku ce n̄a t̄okui Aburahamu n̄a.

¹⁰ Wee dagba wa k̄asi t̄a m̄m̄ a daò icui j̄i. Na n̄n̄u, j̄i iyi k̄u waa so iso jiida fei aa daa a dasi ina.

11 Amu inyii ñ wa n dasi ñe ku ba ku je seɛdai idɔ ku kpaasi ñɛ, amma inɛ gɔ á na ku naa si anyim. Í rem do gbugbã ntɔ ntɔ, n kù to baa ñ bɔ baataɛ. Nɛui á ða ñɛ si Hundei Ilaaɗ do ina.

12 Wa mu mii ku fɛ bileɛɛ si awo, nɔ ku kpã bileeu bii à kpokpɔɛ, nɔ ku ko yɔyɔɔu ku dasi aka, sakou mɔ ku dasi ina iyi ci ya ku.

Inyi ku dasii Jesu

(Cɔ Maaku 1:9-11; Luku 3:21-22)

13 Waati bɛɛbɛ Jesu í naa hai ilei Galilee nɔ í bɔ idoi Zuudɛɛ ku ba Zãa ku dasiɛ inyi.

14 Iyi í to wa í ni Zãa ku dasi ñɛ inyi, ñɔi Zãa wa bi ku kɔ, í ni, awoi ñ nɛ kpãa i dasim inyi, nɔ beirei í ce ñ waa naa bi tom.

15 Nɔi Jesu í jɛaa í ni, jɔ ku ce bɛɛbɛ titã, domi bɛɛbei à nɛ ka ce ka ceɔ mii iyi Ilaaɗ í bi fei. Nɔ Zãa í jɛ.

16 Iyi í dasi Jesu inyi í tã, bɛ gbakã Jesu í fita wa hai si inɔ inyi. Nɔi lelei Aɗ í cɔ nɔ Zãa í yɛ Hundei Ilaaɗ wa de siɛ wa bei ankasiidi.

17 Nɔ à gbɔ ide ku fɔ gɔ wa hai lele í ni, inɛ ihɛi í jɛ Amam. Ñ buu jiida jiida, sisi inɔ didɔm fei í ya wa.

4

Seetam í lɛɛ Jesu

(Cɔ Maaku 1:12-13; Luku 4:1-13)

1 Si anyii ñɛ, ñɔi Hundei Ilaaɗ í bɔɔ Jesu si gbabua ku ba Seetam ku lɛɛɛ.

2 Nɔi Jesu í ce anu ku ði dasã ciiji do idu ciiji, si anyiɛ nɔ ari wa kpa.

3 Nɔi Seetam woo lɛɛu, í naa siɛ í ni, bii awou Amai Ilaaɗi do ntɔ, jɔ kuta ñau ihɛ á kpɔɔ pɛɛ.

4 Nɔi Jesu í jɛaa í ni, kukɔi idei Ilaaɗ í ni, amanɛ ci ya wɛɛ na ije ñɛ akã, amma á maa wɛɛi na ide iyi Ilaaɗ wa fɔ fei.

5 Nɔ Seetam í bɔɔɛ Zeruzalɛmu, ilu kumá, nɔ í gũɔɛ hee si antai ile lelei kpasɛi Ilaaɗu.

6 Nɔi í ni má, bii awou Amai Ilaaɗi, fo i dingaa ile, domi kukɔi idei Ilaaɗ í ni, Ilaaɗ á na amalekaɛ ña wooda na iriɛ a maa degbɛɛ,

Nɔ a maa muɛ si awo

Ku ba i maà ti i koosɛ si kuta.

7 Nɔ Jesu í jɛaa í ni, amma kukɔi idei Ilaaɗ í ni má, maà ti i sii Aɗ Lafɛɛɛ.

8 Si anyii ñɛ, Seetam í bɔɔ Jesu hee antai iri kuta nla gɔ má nɔ í nyisiɛ bommai andunya fei do amboe ñɛ.

9 Nɔ í ni, bii ñ gule ñ tɔm, mii ñau ihɛ fei an muɛɛ.

10 Nɔ Jesu í jɛaa í ni, sɛkɛɛ bɛ Seetam. Kukɔi idei Ilaaɗ í ni, Aɗ Lafɛɛɛi aa tɔɔ, nɔ i wɛɛ na irii ñɛ akã.

11 Nɔi Seetam í bei í sɛkɛɛ hai bi tɛɛ, nɔ amaleka ña à naa à sobiɛ.

Jesu í sinti icɛɛ Galilee

(Cɔ Maaku 1:14-15; Luku 4:14-15)

12 Nɔi Jesu í gbɔ à ni à mu Zãa à dasiɛ piisɔɔ. Nɔ í sinda í nyi ilei Galilee.

13 Amma iyi í to Nazareti, kù buba bɛ, Kapɛranumui í koo í buba, ilu iyi í wa kɔkɔi tenku iyi à ya kpe Galilee, si ilei Zabulɔɔ do Nɛfitali.

14 Iyi bɛ í cei ku ba ide iyi walii Ezai í tako í fɔu ku kɔ waati iyi í ni,

15 Inɛi Zabulɔɔ do inɛi Nɛfitali ña, Aña iyi à wa kɔkɔi kpãa iyi wa bɔ Tenku, Aña iyi à wa ikpa icei idoi Zuudɛɛu, Aña iyi à wa ilei Galilee bii dimi mmu ña à wa,

16 Aña iyi à wa si ilu kuku wo,

Añai à yɛ inya kumá nla nla.

Aña iyi à wa si ile bii iku do ilu kuku í wa, Añai inya kumá í naa si.

17 Hai waati bɛɛbei Jesu í sinti ku waazo, í ni, i kpaasi idɔ ñɛ si na iyi í jɔ waati í maai wa iyi Ilaaɗ á jɛ bommaɛ.

Jesu í kpe sɔkɔ mɛɛ gɔ ña

(Cɔ Maaku 1:16-20; Luku 5:1-11)

18 Aɔ ñɛ gɔ Jesu wa nɛ si itfi tenku iyi à ya kpe Galilee, ñɔi í yɛ sɔkɔ minji gɔ ña, Simɔɔ iyi à ya kpe Piɛɛ do ifɔɛ Anderee, à waa le taao si inɔ tenkuu.

19 Nɔ í sɔ ña í ni, i toom wa ña, nɔ an ce ñɛ woo dɛɛɛ inɛ ña iyi aa jɛ ti Ilaaɗ.

20 Bɛ gbakã à jɔ taao ñɛ ña à tooɛ.

21 Iyi í to waju nɔ í yɛ inɛ minji gɔ ña má, Zaaki do Zãa ifɔɛ, amai Zebedee ña. Inɛ ñau à wa si akɔi inyi gɔ do baa ñɛ, à waa teese taao ñɛ ña. Nɔ Jesu í kpe ña.

22 Bɛ gbakã aña mɔ à jɔ akɔu do baa ñɛ à waa tooɛ.

23 Nɔ Jesu í dabii si ilei Galilee fei wa kɔ inɛ ña si cio ile bii Zuifu ña à ya ce kutɔtɔɔ ñɛ ña, wa sisi ñɛ laabaau jiida si bei Ilaaɗ wa

ce sɔ̃lu ku na ku je bommaε, nɔ́ í jò inε n̄a à waa ba iri si bɔ̃o dimi ikã ikã n̄a n̄a fei.

²⁴ Nɔ́ baauε í fangaa bii fei si ilei Siri fei, hee inε n̄a à wasi ku naaɔ bɔ̃o n̄a n̄a wa bi tεε. Inε n̄a iyi à nε dimii bɔ̃o ikã ikã fei do inε n̄a iyi à nε wahalai ara kuro nkpɔ́ do inε n̄a iyi inei inɔ̃ko n̄a à mu, do inε n̄a iyi à waa ce bɔ̃oi cukuuna do wεεge n̄a, à naaɔ aɲa fei wa bi tεε, nɔ́ í jò aɲa fei à ba iri.

²⁵ Nɔ́ zamaa nkpɔ́ gɔ́ í too fitie wa hai ilei Galilee do hai ilui Zeruzalɛmu do ilei Zudee hee do icei idoi Zuudɛɛu bii Ilu Mεεwa n̄au à wa fei.

5

Inɔ́ didɔ́ ntɔ́ ntɔ́ (Cɔ́ Luku 6:20-23)

¹ Iyi Jesu í yε zamaau n̄ai í koo í gũ iri kuta gɔ́ í buba. Nɔ́ mɔ́cɔ́ε n̄a à naa à tɔ́tɔ́ siε.

² Nɔ́ í lɔ́si cio ku kɔ́ n̄a si.

Si cioεu í ni,

³ Ilu inɔ́ didɔ́ n̄ai inε n̄a iyi à waa tɔ́o Ilaaɔ́ do ara kukaye,

Domi aɲai à je inei bommai Ilaaɔ́ n̄a.

⁴ Ilu inɔ́ didɔ́ n̄ai inε n̄a iyi à waa kpata,

Domi Ilaaɔ́i á tũ idɔ́ n̄a.

⁵ Ilu inɔ́ didɔ́ n̄ai inε n̄a iyi daa n̄a í dɔ́,

Domi aɲai aa nε ilɛu fei.

⁶ Ilu inɔ́ didɔ́ n̄ai inε n̄a iyi à waa gbɔ́ ari do agbei mii iyi Ilaaɔ́ wa bee,

Domi Ilaaɔ́ á jò a yo.

⁷ Ilu inɔ́ didɔ́ n̄ai inε n̄a iyi à ya nε araarei inε n̄a,

Domi Ilaaɔ́ mɔ́ á nε araare n̄a.

⁸ Ilu inɔ́ didɔ́ n̄ai inε n̄a iyi idɔ́ n̄a í má,

Domi aa yε Ilaaɔ́.

⁹ Ilu inɔ́ didɔ́ n̄ai inε n̄a iyi à waa ce icei laakai ku sũ,

Domi Ilaaɔ́ á kpe n̄a amaε n̄a.

¹⁰ Ilu inɔ́ didɔ́ n̄ai inε n̄a iyi à kpã n̄a iju si na iyi í jò à waa ce mii iyi Ilaaɔ́ í bee n̄a,

Domi aɲai à je inei bommai Ilaaɔ́ n̄a.

¹¹ Inε ilu inɔ́ didɔ́ n̄ai, bii à waa bu n̄e nɔ́ à waa kpã n̄e iju nɔ́ à waa má n̄e laalɔ́ baa yooma fei na irim.

¹² I jò í nyaanyi i wεεɔ́ inɔ́ didɔ́ nla nla n̄a si na iyi í jò riba iyi à jilε n̄nε leleaɔ́ í la. Ntɔ́ ntɔ́ bεεbei à kpã walii n̄a iyi à cua n̄nε n̄au mɔ́ iju.

Mɔ́ndai imu do ti inya kumá (Cɔ́ Maaku 9:50; Luku 14:34-35)

¹³ N̄oi Jesu í sɔ́ n̄a má í ni, in̄ei ì je imu si inɔ́i inei andunya n̄a. Bii didɔ́i imu í ku, mii aa dasi ku jò ku dɔ́ má. Í gbe de a nikãε, nɔ́ inε n̄a a tεεsεε.

¹⁴ Nɔ́ in̄ei ì je inya kumái andunya. Ilu iyi à ma si iri kuta kaa manji.

¹⁵ A ci ya má fitila a biiε do caka. Amma à ya kɔ̃aei tengi bii á má inya, inei kpasɛ fei ku yεɔ́ ilu.

¹⁶ Bεεbe mɔ́i i jò inya kumá n̄nε ku má si wajui inε n̄a ku ba a yε kookoosu jiida n̄nε n̄a nɔ́ irii Ilaaɔ́ Baa n̄nε iyi í wa lele ku nε amboe.

Idei wooda

¹⁷ Jesu í ni má, i maà tamaa bei ñ naa woodai Moizi do cioi walii n̄au ku kpai. Aawo, ñ naa ku kɔ̃oi.

¹⁸ Ntɔ́ ntɔ́, hee lele do ilε koo tãɔ́, baa wasalii wooda keeke akã kaa gaizia, í gbe fei ndεε ku kɔ́i.

¹⁹ Na n̄n̄u, inε iyi í kua wooda, baa bii í je icu akã keeke gɔ́i, nɔ́ í sɔ́ inε gɔ́ n̄a mɔ́ í ni a ce bεεbe, aa kpe lafɛε inε iyi í kere í re si bommai Ilaaɔ́. Amma inε iyi wa jirimae nɔ́ wa kɔ́ inε gɔ́ n̄a mɔ́ si, aa kpe lafɛε inε nla si bommai Ilaaɔ́.

²⁰ N̄ wa n sɔ́ n̄ei, i kaa je inei bommai Ilaaɔ́ n̄a bii kù je ì ce mii iyi Ilaaɔ́ í bee n̄e n̄a í re woo kɔ́ inε n̄a si wooda n̄a do Farisi n̄au.

Idei idɔ́kɔ́

²¹ Jesu í sɔ́ n̄a má í ni, ì gbɔ́ n̄a iyi Moizi í sɔ́ bala n̄nε n̄a í ni, i maà kpa inε, nɔ́ inε iyi í kpa inε fei aa bɔ̃ɔε si wajui woo kiiti n̄a a nyisiε bɔ̃nε.

²² Amma amu, an sɔ́ n̄e, inε iyi wa ce idɔ́kɔ́ do kpaasiε aa bɔ̃ɔε si wajui woo kiiti n̄a a kpãa iju, nɔ́ inε iyi wa cɔ́ kpaasiε nfe aa kiitiε si wajui inε ngbo n̄au, inε mɔ́ iyi wa cɔ́ kpaasiε nnyei á lɔ́ si ina iyi ci ya kuu.

²³ Na n̄n̄u, bii ì naaɔ amuai Ilaaɔ́ wa bi kuwee nɔ́ bei ì ye gigi iyi kpaasiε gɔ́ wa mu taaleε,

²⁴ jò amuaεu bi kuweeu be titã, i koo i teese ideu gbakã, awɔ́ do kpaasiε. Si anyiε, i bei i nyi wa i cea Ilaaɔ́ amuaε.

²⁵ Bii í je inε gɔ́ wa bɔ̃ɔε ile kiiti na ideyi gbese gɔ́, ce kookaai hai kpãa awɔ́ do lafɛε i gbɔ́si n̄je ku ba ku maà dasiε awɔ́i woo

kiiti. Bii kù je bεεβε, woo kiitiu á dasie si awɔi zandaamu, nɔ zandaamu mɔ ku dasie ile piisɔɔ.

²⁶ Ntɔ ntɔ n̄ wa n sɔ̄ei, bii à dasie piisɔɔ, bii i kù sã gbeseu fei i kaa fita. Nkãma kaa gaizia si.

Idei sakara

²⁷ Jesu í ni má, ì gbɔ ɲa iyi Moizi í ni, i maà ce sakara.

²⁸ Amma amu, an sɔ̄ ɲε, awɔ inεmɔkɔ iyi í cɔ inaabo hee binεε í dede, ì ce sakara mbe tã si idɔε.

²⁹ Na n̄ɲu, bii iju n̄jεei wa dasie dulum, nyaa i nyɔɔ ku j̄iε. Á tiaε i nyɔ ikɔ akãi arae gɔ do iyi aa sɔsi arae fei si ina iyi ci ya ku.

³⁰ Bii í je awɔ n̄jεei wa dasie dulum, buu i nyɔɔ ku j̄iε. Á tiaε i nyɔ ikɔ akãi arae gɔ do iyi aa sɔsi arae fei si ina iyi ci ya ku.

Idei abo ku kasi

(Cɔ Matie 19:9; Maaku 10:11-12; Luku 16:18)

³¹ Nɔ Jesu í sɔ̄ ɲa má í ni, Moizi í ni, inε iyi wa kasi aboε á náa tia i n̄jε kukɔsii.

³² Amma amu, n̄ wa n sɔ̄ ɲε, inε iyi í kasi aboε nɔ kù je na sakara, mɔkɔu í dasie sakarai. Nɔ mɔkɔ mɔ iyi í so abo iyi à kasiu, í ce sakarai.

I maà ya gbasi do ngɔgɔ

³³ Jesu í sɔ̄ ɲa má í ni, ì nɔ ì gbɔ iyi Moizi í sɔ̄ bala n̄jε ɲau í ni, ide iyi ì gbasi si wajui Aɔ Laf̄ε ì ni aa ce, j̄ò i coo.

³⁴ Amma amu, n̄ wa n sɔ̄ ɲei, i maà ya ce kugbasi ɲa pai. I maà ya gbasi do lele ɲa domi batai bommai Ilaaɔi.

³⁵ Nɔ i maà ya gbasi do ile ɲa, domi bi ku lesi isεei. Nɔ i maà ya gbasi do Zeruzalemu ɲa domi ilui Ilaaɔ amanlu n̄laui.

³⁶ Nɔ i maà ya gbasi do iri n̄jε ɲa si na iyi í j̄ò i kaa yɔkɔ í f̄uuta baa nto i iri akã n̄jε hee ma je i j̄ò ku d̄u ɲa.

³⁷ I j̄ò ide ku fɔ n̄jε ku je ntɔ. Bii ì ni ooi ku je oo do ntɔ, bii aawo m̄oi, ku je aawo. Iyi aa lesi antae bεbei fei ɲa, hai bi Seetam inε laalɔui wa naa.

Idei laalɔ ku sã

(Cɔ Luku 6:29-30)

³⁸ Jesu í sɔ̄ ɲa má í ni, ì gbɔ ɲa iyi Moizi í fɔ wo í ni, inε iyi í nya iju inε gɔ, aa nya ti n̄ɲu

mɔ. Inε mɔ iyi í ce inyii inε gɔ, aa ce ti n̄ɲu m̄oi.

³⁹ Amma amu, n̄ wa n sɔ̄ ɲei, i maà ya sãa inε laalɔ iyi í ce n̄jε. Bii inε í sambalae si n̄jε, toa cangau má.

⁴⁰ Bii inε gɔ í bɔðε kiiti ku ba ku gba danzigie, naa kumbooε mɔ má.

⁴¹ Bii inε gɔ í tilasie i soa n̄ɲu aso i neò zakai kilo akã, so i n̄εaa ku to kilo minji gbakã. *

⁴² Bii inε gɔ í tɔɔε mii gɔ, muaa. Bii inε gɔ í nàa mii gɔ ku kãaye bi tεε, maà kɔ.

Idei mbεε ɲa ku bi

(Cɔ Luku 6:27-28, 32-36)

⁴³ Jesu í ni má, ì gbɔ ɲa iyi Moizi í fɔ wo í ni, bi kpaasie, nɔ i cé mbεεε.

⁴⁴ Amma amu, n̄ wa n sɔ̄ ɲei, i ya bi mbεε n̄jε ɲa, nɔ i ya cea inε ɲa iyi à waa kpã ɲε iju kutɔ ɲa.

⁴⁵ Bii ì waa ce bεεβε ɲa ì waa nyisi inε ɲa iyi ì je amai Ilaaɔ Baa n̄jε iyi í wa lelei, domi Ilaaɔ í j̄ò inunue wa má inya si inε jiida do si inε laalɔ ɲa. Nɔ í j̄ò iji wa rɔa inε ɲa iyi à waa ce idɔɔbie hee do bi inε ɲa iyi a kù waa coo fei.

⁴⁶ Bii inε ɲa iyi à bi ɲε aɲa akã i n̄jε mɔ ì bi ɲa, to, riba yoomai aa ba ɲa. Baa woo gba fiai lempoo ɲa mɔ à ya ce dimie.

⁴⁷ Bii kpaasi n̄jε ɲa aɲa akã ì ya ce fɔɔ ɲa, to, inε mɔ yooi ì tia ɲa. Baa hai dasi Ilaaɔ naane ɲa mɔ à ya ce bεεβε.

⁴⁸ Na n̄ɲu, i j̄ò jiida n̄jε ku kɔ bei ti Ilaaɔ Baa n̄jε iyi í wa lele í kɔ.

6

Idei amua ku cea ilu are ɲa

¹ Jesu í fɔ má í ni, bii ì waa ce mii iyi Ilaaɔ í jile n̄jε, i ya ce laakai ɲa i maà coo si bantuma. Bii ì waa coo si bantuma ku ba inε ɲa a yɔɔ, i kaa ba riba kãma hai bi Baa n̄jε iyi í wa lele.

² Na n̄ɲu, bii ì waa mua ilu are ɲa ngɔgɔ ɲa, i maà ti i cã kesede bei ilu muafiti ɲa à ya ce. À ya ce amua ɲa ɲai si ile bii à ya ce kutɔtɔ ɲa do si kpãa ɲa ku ba inε ɲa a saabu ɲa. Ntɔ ntɔ, inε n̄ɲu ɲa à ba riba ɲa fei tã.

³ Amma inε, waati iyi ì waa mua ilu are ɲa ngɔgɔ ɲa, i maà j̄ò awɔ canga n̄jε ku mà mii iyi awɔ n̄jεu wa ce,

* **5:41 Bii inε gɔ í tilasie i soa n̄ɲu aso** Waati bεεβε, inei Romu ɲai à waa je inε ngboi ileu. Nɔ akawe ɲa ɲa do sooge ɲa ɲa à n̄ε kpãa a tilasiò inε gɔ ku so n̄ɲu aso.

⁴ku ba amua iyi ì waa ce ña i coo si afei inje minji. Nò Ilaaḍ Baa nñe iyi wa ye mii fei á sã nñe ribae.

Idei kutḍḍ
(Cḵ Luku 11:2-4)

⁵Jesu í ni, bii ì waa ce kutḍḍ ña i maà ya ce bei ilu muafiti ña à ya ce. À ya bi aña a leekí a ce kutḍḍ ile bii à ya ce kutḍḍ ña do bi tafa ña ku ba inε fei ku ye ña. Ntḵ ntḵ, inε nñu ña à ba riba nñe fei tã.

⁶Amma inje, bii ì waa ce kutḍḍ ña, i lḵ hee ilaawa i cĩmbo ña, i tḵ Ilaaḍ Baa nñe be tengi bii inε gḵ kù waa ye ñe, nḵ Baa nñe iyi wa ye mii iyi wa manji fei á sã nñe.

⁷Bii ì waa ce kutḍḍ ña i maà ya fḵ ide akã i maa sisi ña béi hai mà Ilaaḍ ña à ya ce. À waa tamaa na ide nkḵḵ ku fḵi aña Ilaaḍ á gbḵḵ kutḍḍi aña.

⁸I maà ya jḵ ña ña, domi hee i maà tḵ ña, Baa nñe í mà bukaatai mii iyi ì ne tã ña.

⁹Bei í sía i ya ce kutḍḍ ña wee.

Ilaaḍ Baa nwa iyi í wa lele,
Jḵ inε fei ku mà iyi awḵi ì je inε kumá.

¹⁰Naa je bommae.

Jḵ inε fei ku ce idḵḵbie si ileu ihḵ bei à waa ce lele.

¹¹Mu nwa ijei ajḵ fei nwa.

¹²Kḵa idei dulum du wa bei awa mḵ à ya ka kḵa idei kurara iyi inε ña à ce nwa.

¹³Maà ti i jḵ ka dasi kulele,

Amma nya wa hai si awḵi Seetam.

[Domi awḵi ì ne bomma do gbugbã do amboe hee do ajḵ fei. Amí.]

¹⁴Nḵ í nyi í ni má, bii ì ya kḵa idei kurara iyi inε ña à ce nñe, Ilaaḍ Baa nñe mḵ á kḵa idei kurara nñe.

¹⁵Amma bii inje mḵ i ci ya kḵa idei kurara iyi inε ña à ce nñe, Baa nñe mḵ kaa kḵa idei kurara nñe.

Idei anu ku dī

¹⁶Jesu í ni má, bii ì waa ce anu ku dī ña, i maà ya jḵ waju nñe ku nyisi wahala nñe béi ilu muafiti ña à ya ce. À ya kḵaasi waju nñe ku ba inε fei ku yḵ iyi à waa dī anu. Ntḵ ntḵ n wa n sḵ ñei, inε nñu ña à ba riba nñe fei tã.

¹⁷Amma inje, bii ì waa dī anu, i weεju sãa sãa ña nḵ ì jḵsi waju nñe ikḵo

¹⁸ku ba inε ña a maà mà iyi ì waa dī anu ña, í gbe Ilaaḍ Baa nñe iyi í wa bii a kù waa

yḵḵ. Nḵ Baa nñe iyi wa ye mii iyi wa manji fei, á sã nñe.

Amanii lele ku de
(Cḵ Luku 12:33-34)

¹⁹Í sḵ ña má í ni, i maà ti i dḵde amani si andunya ihḵ, bii tḵtḵ ña aa jḵḵ, do bii á mu atε, do bii ile ña aa lḵ do gbugbã a koo a ce ileε.

²⁰Amma i dḵde amanii lele bii kaa mu atε nḵ tḵtḵ ña a kaa yḵkḵ a bejeε, nḵ ile ña mḵ a kaa yḵkḵ a lḵ a ce ileε.

²¹Ntḵ ntḵ, í sía i dḵde amanii lele ña domi bii amanii inε í wa, be mḵi laakae í ya wa.

Inya kumái ara
(Cḵ Luku 11:34-36)

²²Í ni má, ijuí í je fitilai ara. Bii ijuε wa ne baani, arae fei ì wa si inya kumái.

²³Amma bii ijuε kù waa ne baani, arae mḵ fei í wa si ilu kukui. Na nñu, mii iyi í ne ku ceε inya kumá, bii ilu kukui í ce, ilu kukuu á la ku caa.

Ilaaḍ ku dasi naane
(Cḵ Luku 16:13; 12:22-31)

²⁴Jesu í sḵ ña má í ni, inε gḵ kaa yḵkḵ ku cea lafḵε minji ice ajḵ. Ntḵ ntḵ, á cé inε akã nḵ ku bi inε akã, walakḵ á jirima inε akã nḵ ku donda inε akã. I kaa yḵkḵ i too Ilaaḍ do fia ajḵ ña.

²⁵Na nñu ñ wa n sḵ ñei, i maà ya maa weewea do mii iyi aa je i maa weεḵ ña, walakḵ do jñε iyi aa dasi ña. Kuweεi amane í re ije, ara mḵ í re jñε.

²⁶I cḵ yei ña iyi à waa fo lele. A kù waa gbḵ hee a da ngḵḵ a dasi suu. Do nñu fei, Baa nñe iyi í wa lele wa wo ña. I kù mà ña iyi beεε nñe í re ti yei ñau be?

²⁷Yooi si inḵ nñe na kuweeweaé á yḵkḵ ku kḵasi kusḵi adḵε baa keeke.

²⁸To, na mii í ce ì ya maa weewea do ide i jñε ña. I cḵ bei wua ña à ya da koko si inḵ sako mεε. A kù waa ce ice a ci ya nḵ a wḵ acḵ.

²⁹Amma ñ wa n sḵ ñe, baa Salomḵḵ ilaalu nlau, do amboe nla nlaε fei kù ne jñε iyi boodaε í to kokoi jñi ñau be baa akã.

³⁰Fḵfḵ í weεi nnyi do kusīae amma ala aa dasiε inai. To, bii Ilaaḍ í mua fḵfḵ ña iyi aa na a dasi ina booda ku sía beεbe, kaa yḵkḵ ku mu nñe nyau ku re fḵfḵ ñau be de. I kù ye naane nñe kù la?

³¹ Na n̄ju, i maà ya weewea i ni ɲa, mii aa ka j̄e, mii aa ka m̄a, walak̄o mii aa ka biið ara n̄wa.

³² Hai mà ideì Ilaað ɲai à ya maa kpataa mii ɲau be fei, amma Baa n̄je iyi í wa lele í mà iyi ì n̄e bukaatai mii ɲau be fei ɲa.

³³ Na n̄ju, i hanya titã ɲa i ce id̄oɔbii Ilaað do bei aa ce i j̄ò bommae ku b̄o waju. Iyi í gbe bei fei Ilaaði á k̄o n̄je si.

³⁴ Ajo fei wahalae í ya tooi. Na n̄ju, i maà kpatao ala ɲa, domi ala m̄ai á mà tee.

7

Idei kiiti

(C̄o Luku 6:37-38, 41-42)

¹ Jesu wa f̄o má í ni, i maà ya kiiti in̄e ɲa ku ba Ilaað m̄o ku maà kiiti n̄je.

² Nt̄o nt̄o, ñ wa n s̄o ɲei, do yaase bei ì ya maa kiiti in̄e ɲa, beɛbe m̄ai Ilaað m̄o á naa ku kiiti n̄je. N̄o si ḡua bii ì w̄aàd in̄e ɲa, si be m̄ai aa w̄a in̄e m̄o.

³ Na mii í ce ì waa ye f̄of̄o keeke iyi í wa si ijui kpaasie n̄o i k̄u ye j̄ii ite iyi í wa si tit̄ee.

⁴ Beirei aa ce i s̄o kpaasie i ni, j̄ò n nyae f̄of̄o si ijue, aw̄o iyi j̄ii ite í wa si tee.

⁵ Aw̄o ilu muafitii, j̄ò i tako i nya j̄ii ite iyi í wa si ijue titã ku ba i ye ilu s̄aa s̄aa, i bei i nya f̄of̄o iyi í wa si ijui kpaasie.

⁶ I maà nȳo lege jiida n̄je ɲa si wajui kuus̄o ɲa ku ba a maà teeɛee. N̄o i maà ti i na aja ɲa mii kumá ɲa ku ba a maà na a sinda a ɲo ɲe*.

Idei kut̄o

(C̄o Luku 11:9-13)

⁷ Jesu í ni má, i ya t̄o ɲa, aa mu n̄je. I ya d̄ede ɲa, aa ba ɲa. I ya c̄a gambo ɲa, aa c̄i n̄je.

⁸ Nt̄o nt̄o, in̄e iyi í ya t̄o fei, aa mua. In̄e m̄o iyi wa d̄ede fei, á ba. In̄e m̄o iyi wa c̄a gambo fei, aa c̄i laf̄ee.

⁹ Yooi í wa si in̄o n̄je ih̄e iyi bii amae í t̄oɛ p̄ee á so kuta ku naa.

¹⁰ Beɛbe m̄ai in̄e k̄ama k̄u w̄ee iyi bii amae í t̄oɛ c̄ee á so n̄jo ku naa.

¹¹ Debei, bii in̄e iyi ì ya ce laal̄o ɲa ì mà mii jiida ku na ama n̄je ɲa, ì waa tamaa mà Baa n̄je iyi í wa lele kaa ȳok̄o ku mua in̄e ɲa iyi à waa t̄oɛ mii jiida ku re beɛbe ɲa?

¹² Na n̄ju, mii iyi ì bi in̄e ɲa a ya ce n̄je fei, in̄e m̄o i ce n̄ja beɛbe ɲa, domi iyi bei í j̄e icui ideì kuk̄osii walii ɲau do ti woodai Moizi.

And̄e iyi k̄u c̄i

(C̄o Luku 13:24)

¹³ Í s̄o ɲa má í ni, koofa nla do kp̄aa ku c̄i ḡo í w̄ee, do minjisia ku mongolo ḡo iyi wa b̄o ala n̄wa. Í l̄o do koofa ku mongolou ɲa, domi koofa n̄lau do kp̄aa ku c̄iu, bi ikui wa b̄o, n̄o in̄e n̄kp̄oi wa too do be.

¹⁴ Amma kp̄aa iyi wa b̄o bi kuw̄ee hai t̄a í mante, and̄ee k̄u c̄i. N̄o in̄e ɲa iyi à ye kp̄au à waa tooe a k̄u kp̄o.

Idei j̄ii do isoe

(C̄o Luku 6:43-44)

¹⁵ Jesu í ni má, i ya ce laakai ɲa do walii ilu ibo ɲa. À ya naa bi tu ɲei do daa did̄o bei angud̄a ɲa, amma id̄o n̄ja í yei bei id̄oi mbo ɲa.

¹⁶ Aa ȳok̄o i mà ɲa ɲai si kookoosu n̄ja ɲa bei à ya mà j̄ii hai si isoe. A ci ya ka isoi rez̄ee si aḡu. N̄o a ci ya ka figi si aḡu f̄uf̄u.

¹⁷ J̄ii jiida fei iso j̄iidai í ya so, n̄o j̄ii laal̄o m̄o ku so iso laal̄o.

¹⁸ J̄ii jiida kaa ȳok̄o ku so iso laal̄o, beɛbe m̄ai j̄ii laal̄o kaa ȳok̄o ku so iso jiida.

¹⁹ N̄o j̄ii iyi k̄u waa so iso jiida fei à ya daai a dasi ina.

²⁰ Si bei à ya mà j̄ii hai si isoe, beɛbe m̄ai aa mà walii ilu ibo ɲa hai si kookoosu ɲa.

N k̄u mà ɲe ajo k̄ama

(C̄o Luku 13:25-27)

²¹ Jesu í ni má, k̄u j̄e in̄e iyi wa kpem Laf̄ee Laf̄ee feii á na ku l̄o si bommai Ilaað, bii k̄u j̄e in̄e ɲa iyi à waa ce id̄oɔbii Baam iyi í wa lele.

²² Ajo n̄ju be, in̄e n̄kp̄oi á maa ni, Laf̄ee Laf̄ee, a k̄u ce walii do irīe? A k̄u lele in̄e in̄oɔko ɲa do irīe? A k̄u ce maamaake n̄kp̄o do irīe?

²³ Amma an s̄o ɲa si wajui in̄e fei n ni, n̄ k̄u mà ɲe ajo k̄ama. I sek̄ee hai bi tom, in̄e iyi i k̄u ce id̄oɔbim ɲa.

Idei woo ma ile minji ḡo ɲa

(C̄o Luku 6:47-48)

²⁴ Jesu í kpa n̄ja m̄onda má í ni, na n̄ju, in̄e iyi í gb̄o ide iyi ñ wa n f̄ou ih̄e fei n̄o wa

* **7:6** Yaasei ideui í j̄e, kuw̄ee jiida n̄je iyi ì n̄e hai bi Ilaað, i maà ti i f̄o idee bi in̄e ɲa iyi à ye bei kuus̄o ɲa iyi a k̄u bi beereì ideu ku mà, ku ba a maà teeɛee. N̄o i maà ti i f̄o idee bi in̄e ɲa m̄o iyi à ye bei aja ɲa iyi aa naa a sinda a ɲo ɲe.

jirimae, á yei bei məkə ilu bisi iyi í ma ilee si kuta.

²⁵ Iji í rə, ido í kō í nikā, nə fufu nla nla í dede si ileu, amma kù cuku, domi si kutai à maa.

²⁶ Amma awə iyi ì gbə ide iyi ñ wa n fəu ihē fei nə i kù saaluε, aa yei bei məkə nnyei iyi í koo í ma ilee si s̄ai ido.

²⁷ Iji í rə, ido í kō í nikā, nə fufu nla nla í dede si ileu, nə í cuku í lεge fei.

²⁸ Iyi Jesu í fə bεεbε í tā, ηəi zamaau í biti do si bei wa kə ηa si cio.

²⁹ À bitii si na iyi í jə do yiikoi wa kə ηa si, kù je bei woo kə inε ηa si wooda nηa ηau.

8

Jesu í jə dinte gə í ba iri

(Cə Maaku 1:40-45; Luku 5:12-16)

¹ Jesu í s̄ə ηa ide ηau ihē feii í bei wa kita wa hai si antai kutau. Waati iyi í kita wa ηəi zamaa nla gə wa tooε.

² Nə dinte gə í naa í sεebata si wajuε í ni, Lafēε, bii ì bi, aa yəkə i jə n ba iri n je inε iyi í má.

³ Nəi Jesu í yə awəε í luu nə í ni, ñ bi. Ba iri nə i je inε kumá. Bε gbakā í ba iri hai si b̄əεu.

⁴ Nə Jesu í s̄ə í ni, gbə, maà s̄ə inε gə ideu ihē, amma koo nyisi araε bi woo weei Ilaađu, nə i ce kuwee iyi Moizi í jileu. Kuweeu bei á nyisi ηa iyi ì je inε iyi í má bεbei.

Jesu í jə amaacei inε ngboi sooge gə ηa í ba iri

(Cə Luku 7:1-10; Zāa 4:43-54)

⁵ Nəi Jesu í bə Kapεranumu. Waati iyi í lo inə iluu ηəi inε ngboi sooge c̄ə gə í koo í təε ku faaba nηu,

⁶ í ni, Lafēε, amaacεm wa ce b̄ə kpasē, ci ya yəkə ku wu baa awə, wa kpāa iju ntə ntə.

⁷ Nəi Jesu í ni, í s̄ia, an koo n faabae.

⁸ Amma inε ngboi sooge ηau í jεaa í ni, Lafēε, n kù to i lə kpasēm. Baa hai ihē fə ide, amaacεm nəu á ba iri.

⁹ Amu takam, ñ nε inε ngbo ηa iyi ñ wa n jirima, nə ñ nε sooge gə ηa mə iyi ñ wa n gbā. Inε akā nηa iyi ñ bε á kooi, inε iyi ñ kpe mə á naai, nə ice iyi ñ ni amaacεm ku ce nηui í ya ce.

¹⁰ Iyi Jesu í gbə ideu í biti nə í s̄ə inε ηa iyi à waa tooεu í ni, ntə ntə, baa si inəi inεi Izireli

ηa fei n kù ye inε iyi í yəkə í dasim naane nla bei inεεu ihē.

¹¹ An s̄ə ηε, hai je Zuifu nkpə á na ku naa hai do bii fei a buba si bommai Ilaađ. Anai aa je do Aburahamu do Izaaki do Zakəbu bala nηε ηa ajə.

¹² Amma inε, təku nηa ηa iyi í jə inεə ηa i wa bε aa nyə ηε angule si ilu kuku. Tenggi bei aa lesi awə si iri i maa kpataə ηa.

¹³ Nə Jesu í s̄ə inε ngboi sooge ηau í ni, bə kpasēε. Fei ndεε á ce si bei ì dasi naaneu. Bε gbakā amaacεu í ba iri.

Jesu í jə b̄ə nkpə í ba iri

(Cə Maaku 1:29-34; Luku 4:38-41)

¹⁴ Si anyie, Jesu í bə kpasēi Piεε, í koo í ba iyei aboi Piεε kù waa nε baani, wa s̄ud ara gbāa.

¹⁵ Nəi Jesu í lu awəε nə ara gbāau í nya. Nə abou í dede í yaaε.

¹⁶ Iyi alε í lε, à naa Jesu inε ηa iyi à nε inεi inəko ηa wa nkpə nkpə. Nə í lele inεi inəko ηau do ide ku fə, nə inε ηa iyi à waa ce b̄ə fei í jə à ba iri.

¹⁷ Í ce nηu ηau bei ku ba ide iyi walii Ezai í fəu ku kō iyi í ni, nηu takae í so gbugbā hai nε nwa nə í nya b̄ə nwa ηa.

Inε ηa iyi à bi Jesu ku too

(Cə Luku 9:57-62)

¹⁸ Ajə nηu gə, zamaa nkpə gə í kaako Jesu. Iyi Jesu í ye ηa ηəi í s̄ə məcəε ηau í ni a bə icei tenkuu do ikpa ihə.

¹⁹ Hee a maa nε ηəi woo kə inε ηa si wooda gə í naa bi tεε nə í ni, Mεεtu, an tooε bii ì waa bə fei.

²⁰ Nə Jesu í s̄ə í ni, inə ηa à nε kolo ηa nə baa yei ηa mə à nε bi ku s̄u. Amma amu Amai Amanε n kù nε bii an koo n s̄u n s̄imi.

²¹ Nə inε akāi məcəi Jesu gə mə í ni, Lafēε, jə n koo n si baam wa titā.

²² Amma Jesu í jεaa í ni, awə de toom wa, nə i jə iku ηa a si iku nηa ηa.

Jesu í leekí fufu si tenku

(Cə Maaku 4:35-41; Luku 8:22-25)

²³ Si anyii nηu, Jesu í lə akəi inyi nə məcəε ηa mə à lə à tooε.

²⁴ Iyi à waa nε ηəi fufu nla gə í dede si tenkuu hee kutāngām ndii inyi u wa bii akəu. Amma Jesu wa s̄i njoo.

25 Nɔi mɔcɔ ɲau à koo à jũu à ni, Lafɛɛ, faaba wa, à waa bɔ nfe ku ce.

26 Nɔi Jesu í sɔ ɲa í ni, naane ku dasi nɲe kù la. Na mii í ce ì jò nɲo wa mu ɲe ɲa.

Iyi í fɔ bɛɛɛɛ í tã, ɲɔi í dede í la si inyiu do fufuu nɔ à coko sɔm sɔm.

27 Nɔ mɔcɔ ɲau fei à bitì à waa ni, inɛ dimi yoomai ihɛ. Baa inyi do fufu ɲa fei à waa jirima ideɛ.

Jesu í lele inɛi inɔɔko ɲa hai si inɛ minji gɔ ɲa

(Cɔ Maaku 5:1-20; Luku 8:26-39)

28 Iyi Jesu í to icei tenkuu do ikpa ihɔ si ilei Gadara, ɲɔi amanɛ minji gɔ ɲa à fita wa hai bi ku si iku ɲa à kòo wa. Inɛ ɲau à nɛ inɛi inɔɔko ku gaabu ntɔ ntɔ hee í jò inɛ gɔ ci ya je ku too kpãau.

29 Nɔ à dɔ anu à ni, mii í wa si gãmei awaɛ ɲa, awɔ Amai Ilaaɔ. Ì naa ku kpã wa iju hai waatiu kù toi?

30 Nɔ à hɔnne kuusɔɔ gaa gɔ ɲa waju à waa je.

31 Nɔ inɛi inɔɔko ɲau à tɔɔ Jesu à ni, bii ì waa lele wai, jò kaa mu kuusɔɔ gaa ɲau ihɔ.

32 Nɔi Jesu í sɔ ɲa í ni a koo. Nɔ à fita hai si inɛ ɲau à koo à mu kuusɔɔ ɲau. Nɔ kuusɔɔ gaa ɲau fei à sei wa hai antai iri kutau à na à dasi tenkuu, inyi í je ɲa.

33 Woo degbe kuusɔɔ ɲau à sa à nɛ inɔ ilu à koo à sisia inɛ ɲa ideu fei do bei à cea inɛ minji ɲau.

34 Nɔ inɛi inɔ ilu ɲau fei à fita à bɔ Jesu ku cɔ. Iyi à koo à yɔɔ ɲɔi à tɔɔɛ ku fita hai ilei ide ɲa.

9

Jesu í jò wɛɛge gɔ í ba iri

(Cɔ Maaku 2:1-12; Luku 5:17-26)

1 Iyi inɛ ɲau à tɔɔɛ ku fita hai ilei ide ɲɲa ɲɔi Jesu í lɔ akɔi inyi í kua icei tenkuu má. Í nɛ ilui nɲu takæ*.

2 Nɔi inɛ gɔ ɲa à naa wɛɛge gɔ wa, wa sũ si makɛɛ. Iyi Jesu í yɛ naane ku dasi nɲau, nɔ í sɔ wɛɛgeu í ni, baakɔm, maà mɔngɔ temua, n kpa idei dulum dɛɛ.

3 Wee woo kɔ inɛ ɲa si wooda gɔ ɲa à wa bɛ. Iyi à gbɔ wa fɔ bɛɛɛɛ ɲɔi à waa lasabu si idɔ ɲɲa à waa ni, inɛɛu ihɛ wa bu Ilaaɔi.

* **9:1 ilui nɲu takæ** kù je Betelehemu bii à buu. Kù nɔ kù je Nazareti bii à biie. Amma Kaperanumui wa fãa, ilu bii í buba wa ceò iceɛ.

4 Jesu í bei í mà ide iyi à waa lasabu ɲɔi í ni, na mii í ce ì waa ce lasabu laalɔ bɛɛɛɛ ɲa.

5 Si ide minji ɲau ihɛ, yoomai kufɔɛ í faala í re, inɛ ku sɔ inɛ gɔ ku ni n kpa idei dulum dɛɛ, walakɔ ku ni ku dede ku nɛ.

6 Amma n bi i mà ɲa iyi amu Amai Amanɛ n nɛ gbugbã n kpa idei dulum dii inɛ ɲa si andunya.

Iyi í fɔ bɛɛɛɛ í tã ɲɔi í sɔ wɛɛgeu í ni, dede í so makɛɛɛ i bɔ kpasɛ.

7 Nɔi wɛɛgeu í dede í nɛ ideɛ.

8 Wee inɛ nkpɔ nkpɔi í wa bɛ. Iyi à yɔɔ bɛɛɛɛ ɲɔi nɲo í mu ɲa à waa saabu Ilaaɔ do iyi í na amanɛ dimii yiikou bɛ.

Jesu í kpe Matie

(Cɔ Maaku 2:13-17; Luku 5:27-32)

9 Nɔi Jesu í dede hai bɛ í bɔ inɔ iluu. Iyi wa nɛ ɲɔi í yɛ mɔkɔ gɔ iyi à ya kpe Matie wa buba ile bi ku gba fiaí lɛmpoo. Nɔi í sɔɔ í ni, toom wa. Nɔ Matie í dede í tooɛ.

10 Si anyie Jesu wa je kpasɛi mɔkɔu, ɲɔi woo gba fiaí lɛmpoo do inɛ nkpɔ gɔ ɲa má iyi kuwɛɛ nɲa kù sɛa à naa à buba bi Jesu do mɔcɔɛ ɲau.

11 Wee Farisi gɔ ɲa à yɛ ɲa, nɔ à bee mɔcɔɛ ɲau à ni, na mii í ce Mɛɛtu nɲɛ wa je do woo gba fiaí lɛmpoo do inɛ laalɔ ɲa.

12 Iyi Jesu í gbɔ ide nɲau ɲɔi í ni, ilu baani ɲa a kù nɛ bukaatai ilu iwɔ bii kù je bɔɔ ɲa.

13 Ñ wa n sɔ ɲɛi, n kù naa ku kpe inɛ dee dee ɲa, amma dulum ɲai n naa ku kpe. I koo i bee yaasei kukɔu iyi í ni, Ilaaɔ í ni, n bi i ce araarei nɲe ɲa ku re i ceem kuwee.

Idei anu ku dɛ

(Cɔ Luku 5:33-39; Maaku 2:18-22)

14 Wee Zãa woo dasi inyiu mɔ í nɛ mɔcɔ ɲa. Mɔcɔɛ ɲau à naa bi Jesu nɔ à beɛɛ à ni, na mii í ce awa do Farisi ɲau à ya ka dɛ anu amma awɔ, mɔcɔɛ ɲa a ci ya dɛ anu.

15 Nɔ Jesu í je ɲɲa í ni, kpaasii mɔkɔ titɔ ɲa aa nɛ inɔ kufɔ gɔ waati iyi mɔkɔ titɔu í wa inɔ ɲɲai? Aawo, amma ajɔ gɔ wa naa iyi aa nya mɔkɔ titɔu hai si inɔ ɲɲa. Waati bɛɛɛɛ aa dɛ anu.

16 Nɔi í kpa ɲɲa mɔnda í ni, inɛ gɔ kaa sɔ jaɛ ngbo do titɔɛ ku tɔtɔɛ. Bii í ce bɛɛɛɛ, titɔu á ga jaɛ ngbou ku kɔɔsi.

17 Bεεβε m̄ai a ci ya dasi v̄εε tit̄ō iyi wa gba si b̄oḡo bata ngbo ηa. Bii ì ce bεεβε, b̄oḡo bata ngbo ηau aa gai, n̄o v̄εεu ku nikā, b̄oḡo ηau m̄o á ce nfe. À ya dasi v̄εε tit̄ōi si b̄oḡo tit̄ō ηa. Baa bii wa gba, b̄oḡou kaa ga.

Idei ama inaaboi Zairusi do inaabo iyi í lu ib̄oi Jesu

(C̄o Maaku 5:21-43; Luku 8:40-56)

18 Si waati iyi Jesu wa s̄ō ηa ideu ih̄ē η̄oi ine ngbo ḡo í naa í s̄εεbata si wajuε í ni, ama inaabom wee í ku nsei nsei, amma naa le sie aw̄o ku j̄i má.

19 N̄o Jesu í dede do m̄oc̄εε ηa à too m̄ok̄ou.

20 Waati iyi à dasi kp̄āa à waa nε, inaabo ḡo wa too ηa. Abou wa ce b̄ōoi aw̄o ku mu hai ad̄s̄ maateeji wa. N̄oi í b̄o do anyii Jesu í koo í lu it̄ii ib̄ōε.

21 Í ce bεεbei si na iyi í j̄ò í f̄o si id̄ōε í ni, baa bii jāei ñ ba ñ lu an ba iri.

22 N̄oi Jesu í sinda í c̄ōo n̄o í ni, abooyi, maà m̄onḡo temua, naan̄εei í faabaε. Be ḡbakā abou í ba iri.

23 N̄oi Jesu í m̄osi is̄εεn̄εε í to kpas̄ei ine ngbou í ye woo f̄ā gaasiai iku ηa do zamaa n̄la n̄la ḡo wa d̄ō anu.

24 N̄o í ni, i fita hai ih̄ē. Ama inaabou kù ku, wa s̄i nj̄ooi, n̄o à waa yaakoε.

25 N̄oi Jesu í j̄ò ine ηau à fita n̄o í l̄o í mu aw̄oi mud̄ēεu n̄o í dede.

26 N̄o laabaauí ideu í fangaa si ileu fei.

Jesu í j̄ò f̄ε̄ju minji ḡo ηa à ye ilu

27 N̄o Jesu í nε hai bε. Si is̄εεn̄εεu f̄ε̄ju minji ḡo ηa à tooε à waa d̄ō sie anu, à waa ni, t̄okui ilaalu Davidi, ce araare nwa i j̄ò ka ye ilu.

28 N̄oi Jesu í nε hee í to kpas̄ē. N̄o f̄ε̄ju ηau à naa bi t̄εε n̄o í bee ηa í ni, ì dasi naan̄ε ηa iyi an ȳok̄o n̄ coo? N̄o aηa m̄o à ni, oo, Laf̄ēε.

29 N̄o Jesu í lu iju n̄ηau í ni, ku ce n̄ηε si bei ì dasi naan̄εu ηa.

30 N̄o à ye ilu. N̄o Jesu í s̄ō ηa í k̄onk̄on du ηa í ni, i ḡb̄o ηa, i maà s̄ō ine ḡo ideu ih̄ē.

31 Amma iyi à s̄εk̄εε ḡbakā à l̄osi laabaauí Jesuu ku sisi si ileu fei.

Jesu í j̄ò dekl̄i ḡo í gb̄o ide

32 N̄o Jesu do m̄oc̄εε ηa à nε hai bε, η̄oi à naa Jesu ine ḡo wa. In̄εu inei in̄ōko dekl̄i ḡo í muu.

33 N̄o Jesu í lele inei in̄ōkou. Iyi í leleε ḡbakā n̄o m̄ok̄ou í l̄osi ide ku f̄o. Inε ηa à biti à wasi ku ni, a kù ye dimie si ilei Izireli aj̄o k̄āma.

34 Amma Farisi ηau à ni, Seetam ilaalui inei in̄ōko ηauí í muua ḡbugbā ku leleō ηa.

Jesu í ce araarei ine ηa

35 Jesu wa dabii dabii si ilu n̄la ηa do si il̄εko ηa, wa k̄o ine ηa si cio ile bii Zuifu ηa à ya ce kut̄ōt̄ō n̄ηa ηa, n̄o wa sisi laabaau j̄iidai bommai Ilaaō n̄o í j̄ò b̄ōo ηa do k̄ōo ηa fei à ba iri.

36 Iyi í ye zamaau, araare fei í muu, domi à wεε do biti, in̄o n̄ηa fei í f̄o, à wεε n̄ηa bei angudā ηa iyi a kù nε woo degbe.

37 N̄oi í s̄ō m̄oc̄εε ηa í ni, amaaje iyi í j̄la í to ku da í kp̄o, amma woo da ηau a kù kp̄o.

38 Na n̄ηu, i t̄ōo ilu ikou ku bε woo da ηa wa má.

10

Irii m̄oc̄o maateeji ηau

(C̄o Maaku 3:13-19; Luku 6:12-16)

1 Si anyii n̄ηu, Jesu í kpe m̄oc̄o maateejiε ηau í t̄ōt̄ō ηa bi t̄εε. N̄o í mu n̄ηa yiiko a leleō inei in̄ōko ηa n̄o a j̄ò k̄ōo ηa a ba iri do ine ηa iyi à waa ce b̄ōo dimi ikā ikā fei.

2 Irii woo bε maateeji ηau wee. Sinte, Sim̄ōo iyi à ya kpe Piεεu do if̄ōε Anderee, do ama minjii Zebedee ηa Zaaki do if̄ōε Zāa,

3 do Filipu do Baatelemi, do Tomaa, do Matie iyi í tako í je woo gba fiaí l̄empoo, do Zaaki amai Alifee do Tadee,

4 do Sim̄ōo inei igbei Zel̄ōtu *, do Zudasi Isikarioti, ine iyi á na ku zambaεu.

Jesu í bε m̄oc̄o maateeji ηau

(C̄o Maaku 6:7-13; Luku 9:1-6)

5 Jesu í bε aman̄ε maateeji ηau n̄o í s̄ō ηa bei n̄ηu í bi a ce. Í ni, i maà b̄o bi dimi mmu ηa, n̄o i maà l̄o si ilui inei Samari k̄āma ηa.

6 Amma i b̄o bi inei Izireli ηa, aηa iyi à nȳo bei ama angudā ηa.

7 I koo i waazo ηa i ni, Ilaaō í maai ku je bommaε.

8 N̄o i j̄ò b̄ōo ηa a ba iri n̄o i j̄i iku ηa, i j̄ò dint̄ε ηa a ba iri a je ine kumá, n̄o i lele inei in̄ōko ηa iyi à wa si ine ηa. Si bei ì ba hai nε kusā ηa, in̄ε m̄o i na hai nε kusā.

* 10:4 igbei Zel̄ōtu inei igbei Zel̄ōtu ηai à waa jabu ku ba Zuifu ηa a nε ara n̄ηa hai si aw̄oi inei Romu ηa.

⁹ I maà ti i so fia ña.

¹⁰ I maà ti i so bəgə, i maà ti i so ibo minjisia, wala baata, wala golo. I maà so mii ñau be kãma ña si na iyi í jò woo ce ice í ne kpãai a náa bukaatai mii iyi í ne ku maa wεεò.

¹¹ Bii ì to ilu nla walakə si ilεeko gə, i dede ine iyi í jesi ku gba ñe, nə i buba kpasēe be ña hee ku to ajə iyi ì waa ne hai si iluu.

¹² Bii ì lə kpasē gə i ya ce ine ñau fəə i ni ña, laakai ku sū ku wεε do inε.

¹³ Bii à gba ñe, laakai ku sūu á wεε do aŋai, amma bii a kù gba ñe, á baa si ñei.

¹⁴ Si ilu gə wala si kpasē gə, bii ine ñau à kə ku gba ñe, hee má je a gbə ide ñne, i ne hai be nə í gbugbã ña irurui baata ñne ña ku ba ku je ñna seeda iyi kiitii Ilaađ á naa si ña.

¹⁵ Ntə ntə, an sɔ ñe, si ajəi kiituu, Ilaađ á ce araarei inei Sodomu do Gəməə † ña ku re inei ilu dimi beεbe ñau be

Ijuukpã iyi á naa

(Cə Maaku 13:9-13; Luku 21:12-17)

¹⁶ Jesu í sɔ ña má í ni, wee ñ wa n be ñe nə aa ye ñai bei angudã ña si inəi mbo ña. Na ñnu, i jò i ne bisi bei njo ña, ‡, nə i je hai ce laalo bei ankasiidi ña.

¹⁷ Nə i ce laakai ña si na iyi í jò ine gə ña aa na a mu ñe a bəð ñe bi ku ce kiiti, aa nə a cã ñe ile bi ku ce kutətəə ñna ña.

¹⁸ Aa bəð ñe si wajui ilu ile ña do bi amanlu ña na irim, ku ba i je seēdam si waju ñna ña do bi dimi mmu ña.

¹⁹ Amma bii à bəð ñe bi ku kiiti, i maà ti i biti do ide iyi aa fə ña wala do yaase bei aa fəəð ña. Bii waatiu í to, Ilaađ á mu ñne ide iyi aa fə ña.

²⁰ Nə ide iyi aa fə ña kaa je ide ñne, á naai hai bi Hundei Ilaađ Baa ñne iyi í wa si ñe.

²¹ Ine gə ña aa zamba ifə ñna ña walakə igbã ñna ña ku ba a kpa ña. Beεbe məi baa ña aa maa cea ama ñna ña. Amu ña mə aa dede si baa ñna ña ku ba a kpa ña.

²² Ine fei á cé ñei na irim, amma ine iyi í temua hee kəə á ba faaba.

²³ Bii à waa kpã ñe iju si ilu gə i sa i bə ilu mmu. Ntə ntə, an sɔ ñe, i kaa dabii si ilei Izireliu i kpa irie ña amu Amai Amanε n to wa.

²⁴ Ama cio ci ya re woo kəsie, amaace mə ci ya re lafēεε.

²⁵ Na ñnu, í sɔa ama cio ku jesi a cea ñnu bei à cea woo kəsie. Beεbe məi, í sɔa amaace mə ku jesi a cea ñnu bei à cea lafēεε. Bii à waa kpe amu ilu kpasēu Seetam, aa sɔ inε inei kpasēε ñau iri laalo iyi í re beεbe.

Njoi ine iyi í jò i ce ña

(Cə Luku 12:2-7)

²⁶ Nə Jesu í ni má, do ñnu fei i maà ce njo ñna ña, domi ngəgə kù wεε iyi wa manji iyi kaa fita gbugbãa, nə asii kãma kù wεε iyi a kàa na a mà.

²⁷ Iyi ñ wa n sɔ ñe si ilu kuku, i fəə si inya kumá ña. Iyi ì gbə si asii ña i cã keεεεεε.

²⁸ I maà ce njoi ine ña iyi aa kpa ara ñnu akã, nə a kaa yəkə a kpa hunde. Amma i ce njoi ine iyi á yəkə ku kpa ara do hunde ajə si ina iyi ci ya ku.

²⁹ A ci ya ta ama yei minji sùu akã ba. Do ñnu fei, Ilaađ wa mà baani ñna. Baa akã ñna ci ya nə ku ku iyi kù je do kumàsie.

³⁰ Inε mə, hee do ntoiri iri ñne ña fei Ilaađ í mà jɔa ñna.

³¹ Na ñnu, i maà ce njo ña, beεεε ñne í re yei ña hee bii í jɔ.

³² Na ñnu, ine iyi í fə si wajui amanε ña í ni ñnu í gbam, amu mə an gbaa si wajui Baam iyi í wa lele.

³³ Amma ine iyi í kəsime si wajui amanε ña, amu mə an kəsie si wajui Baam iyi í wa lele.

Kù je laakai ku sū, ijai

(Cə Luku 12:51-53, 14:26-27)

³⁴ Í sɔ ña má í ni, i maà tamaa mà laakai ku sūi ñ naa ñne wa si andunya. Aawo, ijai ñ naaò wa.

³⁵ Ñ naa ku kosi ama inεməkə do baaei, ama inaabo mə do iyeε, aso məkə mə do iyei məkəε.

³⁶ Inei kpasē ñne ñai aa je mbεε ñne ña.

³⁷ Ine iyi í bi baae walakə iyeε í rem, lafēε kù to ku je inεm. Beεbe məi ine iyi í bi ama inεməkəε walakə ama inaaboε í rem, lafēε kù to ku je inεm.

³⁸ Ine iyi kù jesi ñnu ku so jɔi ku gaauε ku toom do wa, kù to ku je inεm.

† 10:15 Sodomu do Gəməə Ilu minji ñau, Ilaađ í tako í lege ña à kpað bomma si na iyi í jò dulum dii ine ñna ña í caa.

‡ 10:16 i jò i ne bisi bei njo ña I cə K.A. 3:1. Í ni njo í ne bisi í re inai sako iyi Ilaađ í taka fei.

39 Ine iyi í bi ku je kuwεε do idəɔbie á na ku kuæ. Amma ine iyi í kəsi kuwεεε na irim, lafεε á na ku báa ntə ntə.

Idei riba
(Cə Maaku 9:41)

40 Jesu í ni má, ine iyi í gba ηε í gbam nii, nə ine iyi í gbam í gba ine iyi í bəm wai.

41 Ine iyi í gba walii si na iyi í jə Ilaađ í bəɔ wa, Ilaađ á na nηu mə ribai walii, nə ine iyi í gba amanε iyi wa ce idəɔbii Ilaađ si na iyi í jə í je dee dee, Ilaađ á na nηu mə ribai ine dee dee.

42 Ine mə iyi í mua taaka gə baa inyi tütü si na iyi í jə í je məcəm, n̄ wa n s̄ə ηei, lafεε kaa kua ribae pai.

11

Woo bei Zāa ηa
(Cə Luku 7:18-35)

1 Waati iyi Jesu í s̄ə məcə maateejie ηau ide ηau fei í tā, ηəi í ne hai be í koo í dabii si ilui Galilee ηau í kə ine ηa si cio nə í ce nηa waaZO.

2 Wee waati beεbe Zāa woo dasi inyi í wa piis̄ə. Nə hai ile piis̄ə be í gbə baau i cēi Jesu iyi à ya kpe Kiriisi. Nəi í be sie məcəε gə ηa

3 a koo a beε a ni, awəi ì je ine iyi Ilaađ á na ku be wau? Mà ka degbe ine mmu gə.

4 Nə Jesu í je nηa í ni, i koo i sisia Zāa mii iyi ì ye do iyi ì gbə ηa.

5 Fεeju ηa à waa ye ilu, woo sukute ηa à waa ne dee dee, dintε ηa à ba iri à je ine kumá, dekí ηa à waa gbə ide, iku ηa à j̄i, nə a waa sisia ilu are ηa laabaau jiida.

6 Ilu inə did̄əi ine iyi kaa nyiò anyi si naane ku dasie na irim.

7 Iyi məcəi Zāa ηau à gbə bei Jesu í fə, ηəi à sinda à ne. Waati iyi à waa ne, ηəi Jesu í ləsi ku sisia zamaau ide i Zāa í ni, mii ì bə ku cə si gbabuau ηa. Fəfə iyi fufu wa yaya? Aawo.

8 To, mii ì bə ku cə ηa. Mà məkə iyi wa dasi ibə ku s̄lau. Aawo, ine ηa iyi à waa dasi ibəi fia nkpə, aηai à ya wa kabai ilaalu ηa.

9 To, mii ì bə ku cə ηa. Mà waliii ì bə ku cə ηa. Oo, ntə ntə an s̄ə ηε, inεεu be í re baa walii.

10 Zāai kukəi ide i Ilaađ wa fāa tengi bii í ni, Ilaađ í ni, wee n̄ be woo sisi idem wa si wajue iyi á teeseε kpāae.

11 Ntə ntə an s̄ə ηε, si inəi ine ηa iyi inaabo ηa à bí fei, kāma nηa kù weε iyi í re Zāa woo dasi inyi. Amma do nηu fei, baa ine iyi í kere í re si bommai Ilaađ í roo.

12 Hai waati iyi Zāa í sinti ku waaZO hee do nsei fei bommai Ilaađ wa bə wajui do gbugbā, nə ilu gbugbā ηai à ya baa *.

13 Moizi í fə ide i bommau si woodae. Nə walii ηau mə, aηa fei à fə ideε hee í koo í to wa si waatii Zāa woo dasi inyi.

14 Ì gbə ηa iyi à ni Elii á na ku naa. Bii ì jesi i gbə idem ηa, Zāai í je Eliiu.

15 Ine iyi í ne it̄i iyi á gbəò ide, ku gbə.

16 Yooi an wāò inei nsei ηau ih̄ε. À yei bei amu ηa iyi à waa buba bantuma à s̄ə nje à waa ni,

17 à fā nηε yee nə i kù jojo ηa, nə à k̄ə nηε irii iku ηa nə i kù kpata ηa.

18 N̄ ni beεbei si na iyi í jə waati iyi Zāa woo dasi inyi í naa í ya d̄i anu nə ci ya mə v̄εε, nə à ni í ne inei inəko i.

19 Nə iyi amu Amai Amanε n̄ naa, n̄ ya n je nə n maa n mə, nə ine ηa à ni n̄ bi ije nə n̄ je woo mə at̄ε, nə n̄ je kpaasii woo gba fia i ləmpoo ηa do ilu dulum ηa. Do nηu fei, à ye iyi bisii Ilaađ í je dee dee na ice ηa iyi wa ce.

Ilu ηa bii ine ηa à kə ku dasi Jesu naane
(Cə Luku 10:13-15)

20 Nə Jesu í ləsi ku gbagba si inei ilu ηa bii í ce maamaake nkpə nkpə ηau si na iyi í jə à kù kpaasi idə.

21 Í ni, inə kufə nla n̄lai á je tu ηε, inε inei Kəraz̄εε ηa. Inε mə inei Besaida ηa, inə kufə nla n̄lai á je tu ηε. Maamaake ηa iyi à ce si ilu nηε ηau ih̄ε, bii í je Tii do Sid̄əi †. à coo wo, inei ilu ηau aa d̄i saaki a kpatað na irii dulum du ηa nə a kpaasi idə hai ku kpe.

22 Na ηəi í jə n̄ wa n s̄ə ηε iyi si ajəi kiituu ijuukpāi inei Tii do Sid̄əo ηa á tia tu ηε.

23 Inε mə, inei Kapεranumu ηa, ì waa tamaa ηa aa so ηε hee lelei? Aawo, aa kεkε ηei hee bi ku wai iku ηa. Ntə ntə, maamaake nkpə nkpə iyi n̄ ce si ilu nηε, bii í je Sodomui n̄ coo wo, iluu á weε baa nnyi.

* **11:12 bommai Ilaađ...à ya baa** Do yaase mmu gə iyi ine á yəkə ku gbəòð má wee, ine ηa à wasi ku ce kookaai a ba a je inei bommai Ilaađu. Nə ine ηa iyi à waa jabu ntə ntə, aηai aa lə si. † **11:21** Tii do Sid̄əo Ilaađ í kpa inei ilu ηau si na iyi í jə kuce nηa ηa kù s̄la.

24 Na ɲɔi í jò ñ wa n sɔ ɲe iyi si ajɔi kiitiu ijuukpɔi inei Sodomu ɲa á tia tu ɲe.

I naa wa bi tom i naa i gba kusɔmi
(Cɔ Luku 10:21-22)

25 Waati beɛbe ɲɔi Jesu í ni, Baaba, awɔ iyi í je Lafɛi lele do ile, ñ wa n saabuɛ do iyi í singaa ilu bisi do woo mà ɲa mii ɲau ihɛ nɔ ñ nyisi amu ɲa.

26 Í sɔa Baaba, si na iyi í jò beɛbei ñ bi.

27 Nɔ í sɔ inɛ ɲa í ni, Baam nii í daam mii fei si awɔ. Inɛ kãma kù mà amu Amau bii kù je Baau. Nɔ inɛ kãma kù mà Baau bii kù je amu Amau do inɛ ɲa iyi ñ bi n nyisi ɲa.

28 Inɛ iyi ñ gbɛɛji nɔ aso wa wɔ ɲe fei í naa wa bi tom an mu ɲɛ kusɔmi.

29 I jesi n lesi ɲe zuugum nɔ í gba ideciom ɲa, si na iyi í jò amuu amanɛ kurɔ do woo kaye arai. Bii ñ waa ce beɛbe ɲa, aa ba kusɔmii hunde ɲɛ ɲa.

30 Ntɔ ntɔ, zuugum nɔ kù gaabu nɔ aso iyi an kã ɲɛ kù wo.

12

Jesu do ajɔi kusɔmi
(Cɔ Maaku 2:23-28; Luku 6:1-5)

1 Si anyii ajɔ minji, ajɔi kusɔmi gɔ, Jesu do mɔcɔɛ ɲa à waa too kɔɔi ile gɔ. Nɔ wee ari wa kpa mɔcɔɛ ɲau ɲɔi à wɔ amaaje iyi à gbɛ si ileu à nunu ijue si awɔ à waa ɲɔ.

2 Wee Farisi gɔ ɲa à wa be. Iyi à yɔɔ ɲɔi à sɔ Jesu à ni, cɔ, mɔcɔɛ ɲa à waa ce mii iyi a kù nɛ kpãai ku ce si ajɔi kusɔmi.

3 Amma Jesu í je ɲɲa í ni, i kù cio mii iyi Davidi í ce si waati iyi ari wa kpa ɲɲu do inɛ ɲa?

4 Í lɔ kpasɛi Ilaaɔ nɔ í so pɛɛ iyi à jileɔ Ilaaɔ í je, ɲɲu do inɛɛ ɲa. Nɔ wee a kù nɛ kpãai pɛɛu ku je, í gbe woo weei Ilaaɔ ɲa aɲa akã.

5 Mà í kù cioɛ si tiaɔ woodai Moizi ɲa iyi si ajɔi kusɔmi woo wee ɲa iyi à ya nɛ ice si kpasɛi Ilaaɔ a kù waa jirima ajɔi kusɔmi? Do ɲɲu fei, a kù je ilu taale ɲa.

6 Amma an sɔ ɲe iyi inɛ gɔ í wa ihɛ iyi í nɛ beɛɛɛ í re kpasɛi Ilaaɔ.

7 Kukɔi ideciom Ilaaɔ wa fɔ í ni, Ilaaɔ í ni, ñ bi í ce araareɔ ɲɛ ɲa ku re í ceem kuwee. Bii í je ñ mà yaasei ideu be ɲa wo í kaa maa ye taaleɛ hai nɛ taale ɲa.

8 Nɔ aa mà ɲa iyi amu Amai Amanɛi ñ je inɛ ngboi ajɔi kusɔmi.

Inɛ iyi awɔ akãɛ í ku
(Cɔ Maaku 3:1-6; Luku 6:6-11)

9 Nɔ Jesu í nɛ hai be í koo í lɔ ile bii Zuifu ɲa à ya ce kutɔtɔɔu.

10 Wee mɔkɔ gɔ í wa be, awɔ akãɛ í ku í gbe. Nɔ inɛ ɲa iyi à wa beu à bee Jesu à ni, wooda í na inɛ kpãa ku jò inɛ ku ba iri si ajɔi kusɔmi? À waa fɔ beɛbei ku ba a ye taaleɛ.

11 Nɔ Jesu í je ɲɲa í ni, bii inɛ gɔ ɲɲɛ í nɛ angudã akã nɔ í koo í dasi inɔ isa baa bii ajɔi kusɔmii, lafɛɛ kaa nyaa?

12 Amanɛ í bei í re angudã hee bii í jɔ. Na ɲɲu, inɛ í nɛ kpãa ku ce mii jiida si ajɔi kusɔmi.

13 Nɔ Jesu í sɔ mɔkɔu í ni, tɛ awɔɛ. Iyi í tɔɔ nɔ í baa dee dee bei awɔ akãu má.

14 ɲɔi Farisi ɲau à fita à koo à waa busi ɲɛ bei aa ce a kpaɔ Jesu.

15 Amma Jesu í mà si ɲa nɔ í nɛ hai be.

Jesu í je woo ce ice iyi Ilaaɔ í cica

Waati iyi Jesu wa nɛ, zamaa nla nla gɔ í tooɛ. Nɔ í jò inɛ ɲa iyi à je bɔɔ ɲa fei à ba iri.

16 Amma í sɔ ɲa í kɔnkɔn du ɲa í ni a maà sɔ inɛ gɔ inɛ iyi ɲɲu í je.

17 Í jò à ba iri ku ba ide iyi walii Ezai í fɔu ku kɔ, iyi í ni,

18 Ilaaɔ í ni,

Woo ce icem iyi ñ cica wee.

ɲɲui ñ bi jiida, siei inɔ didɔm fei í ya wa.

An daa si Hundem,

Nɔ ku sisia dimi fei dee dee ku jem.

19 Kaa ce kakɔɔ do inɛ gɔ hee ku la sie.

Beɛbe mɔi kaa kosi inɛ ɲa ija si inɔ ilu pai.

20 Kaa tambɔ ama jɔi iyi í kɔmba wa bi ku ce,

Nɔ kaa kpa fitila iyi inya kumáɛ kù la *

Hee waati koo to si bii á jò dee dee ku jem ku kãmia inɛ fei,

21 nɔ kpãa ku cɔi dimi fei kù wa sie.

Jesu wa kɔɔ arae

(Cɔ Maaku 3:22-30; Luku 11:14-23)

22 Si anyii ɲɲu, à naa Jesu mɔkɔ gɔ wa iyi inɛi inɔɔko í jò í fɛɛju nɔ í deki. Nɔ Jesu í faaba inɛɛu, í jò wa ye ilu nɔ wa fɔ ide.

23 Nɔ zamaau fei í biti à waa ni, debei, á je tɔkui Davidiu mbe.

* 12:20 ama jɔi... fitila iyi inya kumáɛ kù la ama jɔi do fitilau inɛ ɲa iyi gbugbã ɲɲa kù lai wa fãa.

²⁴ Amma iyi Farisi ηau à gbɔ ideu, ηɔi à ni, mɔkɔu ihɛ wa lele inɛi inɔɔko ηai do gbugbɔi Bɛɛlizebuu †. ilaalu nηa.

²⁵ Si bei Jesu í mà lasabu nηa, ηɔi í sɔ ηa í ni, bomma iyi inɛɛ ηa à waa ja aηa duusɔɔ á na ku gbe ngbe. Bɛɛbe mɔi ilu walakɔ kpasɛ gɔ iyi inɛɛ ηa à waa ja aηa duusɔɔ kaa na ku kpe.

²⁶ Na nηu, bii Seetam wa lele araɛ, wa ce igũ do araɛi, bommaɛ kaa kpe.

²⁷ Bii í je do gbugbɔi Bɛɛlizebuu n̄ wa n leleɔ inɛi inɔɔko ηa, to, do gbugbɔi yooi mɔcɔ nηe ηa mɔ à waa leleɔ ηa. Debei aηa taka nηa aa ye taale nηe.

²⁸ Amma bii do gbugbɔi Hundei Ilaaɔi n̄ wa n leleɔ inɛi inɔɔko ηau, nηu be wa nyisi iyi Ilaaɔ í sinti ku je bommaɛ si anini nηe.

²⁹ Beirei inɛ á ce ku lɔ kpasɛi inɛ iyi í ne gbugbɔ ku coo ile bii kù je í tako í d̄i ilu gbugbɔu. Amma bii í d̄uu á yɔkɔ ku coo ile.

³⁰ Inɛ iyi kù je tom, mbɛem nii. Inɛ iyi kù waa bam ku tɔtɔɔ, wa fangaɛi.

³¹ Na ηɔi í ce n̄ wa n sɔ ηe, Ilaaɔ á yɔkɔ ku kpa ideɔ dulum do arabu fei. Amma inɛ iyi wa bu Hundei Ilaaɔ, kaa ba a kpa ideɔ dulum dɛɛ pai.

³² Bii amanɛ wa fɔ laalɔi Amai Amanɛ Ilaaɔ á yɔkɔ ku kpa ideɔ dulum dɛɛ. Amma inɛ iyi wa fɔ taalei Hundei Ilaaɔ kaa ba a kpa ideɔ dulum ndɛɛ hai nnyi hee do ala fei.

Ji do isoɛ

(Cɔ Luku 6:43-45)

³³ Jesu í sɔ ηa má í ni, à ya mà j̄iii hai si isoɛ. J̄ii j̄iida iso j̄iidaí í ya so, amma j̄ii laalɔ, iso laalɔí í ya so.

³⁴ Inɛ inɛ buu ηai bei njo wukuku. Inɛ inɛ laalɔ ηa, beirei aa ce i fɔ ide j̄iida ηa. Mii iyi wa kɔ si idɔɛ nηui gɛɛɛ í ya fɔ.

³⁵ Inɛ j̄iida ide j̄iidaí í ya fɔ. Nɔ ide j̄iidaí í ya naai hai si ide j̄iida iyi wa singa si idɔɛ. Bɛɛbe mɔi inɛ laalɔ ide laalɔí í ya fɔ. Nɔ ide laalɔu mɔ í ya naai hai si ide laalɔ iyi wa singa si idɔɛ.

³⁶ An sɔ ηe, ide nfe iyi inɛ ηa à waa fɔ fei, Ilaaɔ á na ku bee ηa si ajɔi kiitiu,

³⁷ domi hai si ideɛi Ilaaɔ á kiitiɛ, nɔ ku kpee hai ne taale walakɔ ilu taale.

Inɛ ηa à ni Jesu ku ce maamaake

(Cɔ Maaku 8:11-12; Luku 11:29-32)

† 12:24 Bɛɛlizebuu iri iyi à sɔ Seetam nii.

³⁸ Nɔi woo kɔ inɛ ηa si wooda do Farisi gɔ ηa à sɔ Jesu à ni, Mɛɛtu, à bi i ce maamaake gɔ iyi á nyisi wa iyi Ilaaɔi í bɛɛ wa.

³⁹ Amma Jesu í je nηa í ni, inɛ laalɔi nsei ηa iyi a kù waa leek̄i do Ilaaɔ nηu akã, maamaake à ya maa bi, amma maamaake gɔ kù wɛɛ iyi aa nyisi ηa má bii kù je ti walii Zonasi,

⁴⁰ domi si bei Zonasi í ce dasã mɛɛta do idũ mɛɛta si inɔi cɛɛ nlau, bɛɛbe mɔi Amai Amanɛ á ce dasã mɛɛta do idũ mɛɛta si balɛ.

⁴¹ Si ajɔi kiitiu, inɛi Ninivu ηa aa dede si inɛi nnyi ηa a ye taale nηa, si na iyi í j̄ɔ à kpaasi idɔ nηa na waazoi Zonasi. Wee nsei inɛ iyi wa sɔ ηe ideu ihɛ í re Zonasi.

⁴² Si ajɔi kiitiu, ilaalu inaabo iyi í naa hai awɔ cangai kp̄aa inunu á dede si inɛi nnyi ηa ku ye taale nηa, si na iyi í j̄ɔ hai j̄iij̄ií í dede í naa ku gbɔ ideɔi bisii Salomɔɔ, ilaalu nlau. Nɔ wee nsei inɛ iyi wa sɔ ηe ideu ihɛ í re Salomɔɔ.

Kunyii inɛi inɔɔko wa ma

(Cɔ Luku 11:24-26)

⁴³ Nɔi Jesu í kpa nηa mɔndau ihɛ í ni, bii inɛi inɔɔko í fita si inɛ, í ya maa dabii si gbaa ηai ku maa dɛ bi ku s̄imi. Bii í kua,

⁴⁴ ηɔi í ya ni, an nyi inya nwom hai bii n̄ fita wai. Waati iyi í nyi wa nɔ í ba inɛɛu í ye bei ile ngbe iyi à kp̄a à teeseɛ s̄aa s̄aa,

⁴⁵ á koo ku dedɛ kpaasi laalɔ ηa iyi à roo wa má bei aηa mɛɛje, a na a lɔ si inɛɛu a maa wa be. Waati bɛɛbe kuwɛɛi takoi inɛɛu á tia baa ti ank̄anyie má. Mii iyi á ba inɛ laalɔi nsei ηa mbɛ.

Ideɔi iyi Jesu do ifɔɛ ηa

(Cɔ Maaku 3:31-35; Luku 8:19-21)

⁴⁶ Waati iyi Jesu wa ba zamaau ide ku fɔ, ηɔi iyee do ifɔɛ ηa à naa à leek̄i waduude, à waa bi a baa ide ku fɔ.

⁴⁷ Nɔ inɛ gɔ í naa í sɔ Jesu í ni, iyee do ifɔɛ ηa wee, à wa waduude à waa bi a baɛ ide ku fɔ.

⁴⁸ Amma Jesu í jea inɛɛu í ni, yooi í je iyem, nɔ yoo ηai à je ifɔm ηa.

⁴⁹ Nɔ í tosi mɔcɔɛ ηau awɔ í ni, inɛi ì je iyem do ifɔm ηa.

⁵⁰ Ntɔ ntɔ inɛ iyi wa ce idɔɔbii Baam iyi í wa lele, lafɛɛi í je ifɔm wala wec̄im wala iyem.

13

Məndai woo gbē

(Cə Maaku 4:1-9; Luku 8:4-8)

¹ Si ajə akāu bε má, Jesu í fita hai kpasē í koo í buba itfi tenku.

² Nə zamaa nla nla gə í tətəə siε. Nəi í lə akəi inyi gə í buba ku ba ku kə ηa si cio. Nə zamaau fei wa leekí itfi tenkuu bε.

³ Nə í sə ηa mii nkpə do mənda. Í ni, məkə gə í fita wa fā dimi.

⁴ Si bei wa fā dimiu, ηəi gəgə ηa à cuku si kpāa nə yei ηa à naa à jəə.

⁵ Nə gəgə ηa mə à cuku si ilε iyi í nε kuta, tengi bii sāa kù kpə. Nə í fita bε gbakā si na iyi í jə sāa kù la bε.

⁶ Amma iyi inunu wa ce, ηəi í joo nə í gbε, domi icāε kù mi lele.

⁷ Gəgə ηa mə à cuku si inə agū ηa. Nəi agū ηau à dede siε à biiε à kpa.

⁸ Nə gəgə ηa mə à cuku si ilε jiida nə à bí. Gəgə ηa à nε iju cīə, gəgə ηa mə kita, gəgə ηa mə kuntaa.

⁹ Iyi Jesu í kpa məndau í tā ηəi í ni, inε iyi í nε itfi iyi á gbəə ide, ku gbə.

Na mii í jə Jesu í ya maa kpa mənda

(Cə Maaku 4:10-12; Luku 8:9-10)

¹⁰ Nəi məcəε ηa à naa à beεε à ni, na mii í ce í ya maa sə inε ηa ide do mənda.

¹¹ Nə í sə ηa í ni, inεi Ilaađ í jə í mǎ asiii bommaε ηa. Amma kù jə inε ηa iyi à gbe ηau a mǎa.

¹² Inε iyi í nε, nηui à ya kǎə si, nə kunεu ku la. Amma inε iyi kù nε, baa keeke iyi í nεu à ya gbaai má.

¹³ Inε ηau, à ya maa cə ilu amma a kù waa ye, nə à waa sə ηa ide amma a kù waa gbə yaaseε. Na ηəi í jə n ya n maa n sə ηa ide do mənda.

¹⁴ Mii iyi í ba ηau bε Ezai í tako í ce waliie í ni,

Aa ya desi ide itfi amma à kaa gbə yaaseε ηa, Nə aa maa cə ilu amma à kaa ye ngəgə ηa.

¹⁵ Idə nηa í baa í le.

À dī itfi nηa ku ba a maà gbə ide gə,

Nə à bii iju nηa ku ba a maà ye ngəgə,

Nə idə nηa mə ku maà mǎ ngəgə.

Bii kù je bεεε aa naa a sinda wa bi Ilaađ nə ku jə a ba iri.

¹⁶ Amma Jesu í sə məcəε ηau í ni, inε ilu inə didə ηai, si na iyi í jə iju nηε wa ye ilu, nə itfi nηε wa gbə ide má.

¹⁷ Ntə ntə n wa n sə ηei, walii do inε nkpə iyi wa jirima idei Ilaađ, à bi aηa à ye mii iyi à waa yeu ihē ηa, amma a kù yəə. Nə à bi aηa a gbə mii iyi à waa gbəu ihē ηa, a kù nə a kù gbəə.

Yaasei məndai woo gbēu

(Cə Maaku 4:13-20; Luku 8:11-15)

¹⁸ Jesu í sə ηa má í ni, i de itfi í gbə yaasei məndai woo gbēu ηa.

¹⁹ Inε iyi wa gbə idei bommai Ilaađ nə kù gbə yaaseε, í yei bei kpāa bii dimiu í cuku. Seetam inε laaləui, i ya naa ku nya ide iyi à gbē si idəε.

²⁰ Inε mə iyi í ye bei ilε kuta bii dimiu í cukuu, bii wa gbə ideu gbakā í ya gbaai do inə didə.

²¹ Amma ci ya jə ideu ku ce icā jiida si idəε, nə kaa yəkə ku leekí ku kpε. Bii wahala gə í dede, walakə ijuukpā gə na irii ideu, í ya fūsi awəi gbakā.

²² Inε mə iyi í gba ideu bei si ilε ku nε agū ηau, wa gbə ideu amma lasabu bututui mii ηa iyi wa bitandie do fia ku bi iyi wa dī ijue, aηai à waa ganji ideu ku ce icε si inεεu.

²³ Inε mə iyi í gba ideu bei si ilε jiida, nηui í je inε iyi wa gbə ideu nə í gbəə do yaaseε, nə í so iso. Bi inε gə ηa, dimiu í so iso cīə, inε gə ηa kita, inε gə ηa mə kuntaa.

Məndai fəfə laalo

²⁴ Nə Jesu í kpa nηa mənda má í ni, faaji iyi wa fə idei bommai Ilaađ wee. Məkə gəi í koo í gbē dimi jiida si ilεε.

²⁵ Amma idū si waati iyi inε fei wa sī njoo, ηəi mbεei məkəu í naa í gbēa fəfə laalo * si inə ilεε nə í nεε.

²⁶ Nə dimi jiidau í fita, wa la, nə í bí. Fəfə laaləu mə í fita, nə aηa fei à la ajə.

²⁷ Nəi amaacεε ηau à naa à səə à ni, lafēε, í jə dimi jiidai à gbē si ilεε ya. To, nə hai iwoi fəfə laaləu ihē í fita wa má.

²⁸ Nəi í sə ηa í ni, mbεε gəi í coo. Nə amaacεε ηau à beεε à ni, à bi kaa logoo fəfə laaləu?

²⁹ Nə í ni, aawo. Bii à waa bi i logoo fəfə laaləu bii i kù laakai ηa aa na i tətəə í logoo dimi jiidau ηa.

* 13:25 *fəfə laalo* Fəfəu í jə dimi jiidai mam mam. Amma a ci ya je ijui fəfəu, domi bii inε í jəə, á bíá bəə.

³⁰ I jò anja fei a dede nja hee bii kumuε í to. Waati beεbe an sō woo mu nja a kpa fɔfɔ laalɔu titã a dūu a dasi ina, a bei a tɔtɔo dimi jiidau a dasi suum.

Məndai dimi keeke iyi à ya kpe mutaadi
(Cɔ Maaku 4:30-32; Luku 13:18-19)

³¹ Nɔ Jesu í kpa nja mɔnda gɔ má í ni, bommai Ilaaɔ í yei bei ngboi mutaadi iyi inε gɔ í so í gbě si ilεε.

³² Ngbou í kere í re ngbo nja iyi à gbe fei, amma bii à gbɔɔ, nɔui í ya fita ku lá ku re ama jii fei, hee yei nja à ya maa ce antε si amaawɔε nja.

Məndai lefee
(Cɔ Luku 13:20-21)

³³ Nɔ Jesu í kpa nja mɔnda gɔ má í ni, bommai Ilaaɔ í yei bei lefee iyi abo gɔ í so í dasi iyafūi pɛε gūa mεeta, nɔ fei í dede í kpante.

Idei mɔnda nja
(Cɔ Maaku 4:33-34)

³⁴ Ide nja be fei sãa sãa do mɔndai Jesu í sō zamaau, ci ya fɔ ide iyi kù je do mɔnda.

³⁵ Beεbei ide inε akāi walii nja í ce iyi í ni, Ilaaɔ í ni,
Do mɔndai an ya n sō nja ide,
Nɔ si bantumai an fɔ mii iyi wa manji hai
waati iyi n̄ taka andunya.

Jesu í sisi yaasei mɔndai fɔfɔ laalɔu

³⁶ Jesu í jò zamaau nɔ í koo í lɔ kpasē. Nɔ mɔcɔε nja à bɔ bi tεε à ni, sisi nwa yaasei mɔndai fɔfɔ laalɔu.

³⁷ Nɔ í je nja í ni, inε iyi í gbě dimi jiidau amu Amai Amanεi.

³⁸ Ilεui í je andunya. Dimi jiidau mɔ, nɔui í je inεi bommai Ilaaɔ nja. Fɔfɔ laalɔu nɔui í je inεi Seetam nja.

³⁹ Mbεε iyi í gbɔɔ nɔui í je Seetam. Ajɔi kumuu mɔi í je ajɔ iyi andunya á kpa iri, nɔ woo mu nja mɔ anjai à je amaleka nja.

⁴⁰ Nɔ si bei à ya kpa fɔfɔ laalɔu a dasi inau, beεbe mɔi á je si ajɔ iyi andunya á kpa iri.

⁴¹ Amu Amai Amanε, an be amalekam nja wa a na a nya inε nja iyi à waa dasi inε nja kurara do woo ce laalɔ nja a tekio nja hai tengi bii an na n je bommam,

⁴² nɔ a dasi nja ina iyi ci ya ku. Tengi bei aa lesi awɔ si iri a kpataɔ.

⁴³ Nɔ waati beεbe inε nja iyi à waa de idɔɔbii Ilaaɔ ku ce aa maa má inyai bei inunu si bommai Ilaaɔ Baa nja. Inε iyi í ne iti iyi á gbɔɔ ide, ku gbɔ.

Məndai amani iyi wa singa

⁴⁴ Nɔ Jesu í ni má, mɔnda gɔ iyi wa fɔ idei bommai Ilaaɔ wee. Ajɔ nɔui gɔ inε gɔ í koo í kãsi amani iyi wa singa si inɔ ilε. Iyi í yɔɔ nɔ í teese í singaε ma. Nɔ í ne do inɔ didɔ́ í koo í ta mii iyi í ne fei, nɔ í naa í ra ikou.

Məndai lege

⁴⁵ Jesu í ni, bommai Ilaaɔ í yei má bei lege jiidau nja iyi woo nya s̄la gɔ wa de.

⁴⁶ Iyi í ye akā iyi í je jiidau ti fia nkɔɔ gɔ, nɔ í koo í ta mii iyi í ne fei í naa í raa.

Məndai taao

⁴⁷ Jesu í ni má, bommai Ilaaɔ í yei má bei taao iyi à sɔsi inɔ inyi ku mu c̄εε dimi ikā ikā fei.

⁴⁸ Bii í mu c̄εε nja í tã, sɔkɔ nja à ya faa wa icei. Nɔ a buba a cica c̄εε jiidau nja a dasi kɔlɔ, c̄εε nja iyi a kù ce n̄c̄εεu mɔ nɔ a nikā nja.

⁴⁹ Nɔ beεbe mɔi á ye si iri ku kpai andunya. Amaleka nja aa na a nya inε nja iyi à waa ce laalɔ hai si inɔi inε nja iyi à waa ce idɔɔbii Ilaaɔ,

⁵⁰ a dasi nja ina iyi ci ya ku. Bei aa lesi awɔ si iri a kpata.

Amani titɔ do nwo

⁵¹ Jesu í bee nja í ni, ì gbɔ yaasei ideu fei nja? Nɔ à je à ni, oo.

⁵² Nɔ í sō nja í ni, beεbe mɔi, woo kɔ inε nja si wooda baa yooma fei iyi í baa í je inε iyi í mà idei bommai Ilaaɔ, í yei bei ilu kpasē gɔ iyi wa nya mii titɔ nja do mii nwo nja hai si amanie.

Inei Nazareti nja a kù dasi Jesu naane
(Cɔ Maaku 6:1-6; Luku 4:16-30)

⁵³ Iyi Jesu í kpa nja mɔnda nja be í tã, nɔ í ne hai be.

⁵⁴ Í bɔ ilu bii í je ama. Iyi í to be í lɔsi ku kɔ inε nja si cio ile bii à ya maa ce kutɔtɔo hee inε nja iyi à waa gbɔ ideε nja à na à biti. Nɔ à waa ni, hai iwoi inεεu ih̄é í ba dimii bisuu ih̄é wa. Beirei í ce wa ceò maamaake nja ih̄é.

⁵⁵ Í jɔ amai woo gbe jii nɔui mbe ya. Kù je iyei à ya kpe Maariu? Zaaki do Zozefu do Simɔo do Zudu nja si à je ifɔε nja?

⁵⁶ Awaò wec̄e ɲa fei si à wa ih̄e ba. Bii beɛbei nɔ hai iwoi í ba gbugbãu ih̄e fei wa.

⁵⁷ To, lasabu n̄ɲu ɲau bei í ganji ɲa a dasie naane. Nɔ Jesu í s̄ɔ ɲa í ni, kù ne bii walii ci ya ne beere bii kù je si ilei idee do si kpas̄e.

⁵⁸ Kù nɔ kù ce maamaake nkpɔ be si na iyi í jò a kù dasie naane.

14

Idei ikui Zãa woo dasi inyiu

(Cɔ Maaku 6:14-29; Luku 9:7-9)

¹ Si waati beɛbei Herodu, ilaalui Galileeu í gbɔ laabaaui Jesu.

² Nɔ í s̄ɔ amaacee ɲa í ni, ineeu be Zãa woo dasi inyiui í jì wa hai si bale. Na ɲoi í jò í ne gbugbã wa ceò maamaake ɲau be.

³⁻⁴ Mii iyi í jò Herodu í fɔ beɛbe wee. Herodu í tako í so Herodiasi aboi Filipu, ifɔe. ɲoi Zãa í s̄ɔ í ni, kù s̄la i gba aboi ifɔe i dasi kpas̄e. Ide iyi Zãa í fɔ na irii Herodiasiui í jò Herodu í ni a muu a dũu a dasie piis̄ɔ.

⁵ Nɔ Herodu wa bi ku kpa, amma wa ce n̄joi ine ɲa si na iyi í jò aɲa fei à ni Zãa waliii.

⁶ ɲoi ajɔ í naa í to bii Herodu wa ce jingau ku yeò gigii ajɔi kubie. Nɔ ama inaaboi Herodiasi wa jojo si wajui ine ɲa iyi à kpe ku jeu. ɲoi í d̄ãa Herodu si jiida jiida

⁷ hee í ceaa kuwã nɔ í gbasi í ni n̄ɲu á muua mii iyi í bi fei.

⁸ ɲoi ama inaabou í koo í bee iyee, nɔ í nyi wa í naa í s̄ɔ í ni, ñ bi i muum irii Zãa woo dasi inyiu wa si perenti.

⁹ ɲoi inɔi ilaaluu í fɔ. Do n̄ɲu fei í jesi nɔ í ni a koo a bu irii Zãau wa a naa a náa. Í jesii si na iyi í jò í gbasi tã do mii fei si wajui ine n̄jooe ɲau.

¹⁰ Nɔ í be ine ɲa ile piis̄ɔ be a koo a bu irii Zãa wa.

¹¹ ɲoi ine ɲau à koo à buu nɔ à lesi perenti wa à naa à na ama inaabou nɔ n̄ɲu mɔ í koo í na iyee.

¹² ɲoi mɔcɔi Zãa ɲau à gbɔ ideu. Nɔ à naa à so ikueu à koo à suu. Nɔ à koo à s̄ɔ Jesu.

Jesu í wò amanɛ dubu miu (5.000)

(Cɔ Maaku 6:30-44; Luku 9:10-17; Zãa 6:1-14)

¹³ Iyi Jesu í gbɔ ideu ɲoi í ne hai be. Í lɔ akɔi inyi do mɔcɔe ɲa nɔ à bɔ gbugbãu gɔ. Iyi ine ɲa à gbɔ, ɲoi à fita hai inɔ ilu ɲa ɲa à da hãmee ɲa wa do ise.

¹⁴ Iyi à fita hai si akɔi inyiu ɲoi Jesu í ye zamaau. Nɔ í ce araare ɲa nɔ í jò b̄ɔ ɲa ɲa à ba iri.

¹⁵ Iyi ale wa le ɲoi mɔcɔe ɲau à naa bi tee à ni, si gbabuai à wa ih̄e nɔ wee idũ wa dũ. Na n̄ɲu, jò ine ɲau a ne ilɛko ɲa a koo a ra mii iyi aa je.

¹⁶ Amma Jesu í s̄ɔ ɲa í ni, a kù ne bukaatai a ne. Ine taka n̄ɲe, i na ɲa ije a je.

¹⁷ ɲoi à ni, p̄ɛe iyi à ne ih̄e kù re ara miu do c̄ɛɛ minji.

¹⁸ Nɔ Jesu í ni, i naam wa ih̄e.

¹⁹ Nɔ í ni zamaau ku buba si fɔfɔu, nɔ í so p̄ɛe ara miu do c̄ɛɛ minjiu, í wu iju lele í saabu Ilaaɔ. Nɔ í bububu p̄ɛe ɲau í na mɔcɔe ɲau nɔ aɲa mɔ à kp̄ɛa zamaau.

²⁰ Nɔ aɲa fei à je à yo hee mbɔe í gbe. ɲoi mɔcɔe ɲau à ko iyi í gbeu hee kɔlɔ maateeji í k̄ɔ.

²¹ Inemɔkɔ ɲa iyi à jeu à weei zakai amanɛ dubu miu (5.000), baai inaabo do amu ɲa baasi.

Jesu wa ne si antai tenku

(Cɔ Maaku 6:45-52; Zãa 6:15-21)

²² Iyi à tã ɲoi Jesu í ni mɔcɔ ɲau à lɔ akɔi inyiu ku ba a takoe a kua ice ih̄ɔ. Iyi à waa ne nɔ í ni zamaau ku ne.

²³ Waati iyi í jò à ne nɔ í koo í gũ iri kuta gɔ ku ba ku ce kutɔɔ. Nɔ idũ í dũ í b̄aa be n̄ɲu akãe.

²⁴ Wee waati beɛbe akɔi inyiu í wa si aninii tenkuu tã. Nɔ kutãngãm dii inyiu í wasi ku talee si na iyi í jò fufu wa ko ɲa ikpó.

²⁵ Zakai amɛejuma ɲoi Jesu wa ne si antai inyiu, wa bɔ bi mɔcɔe ɲa.

²⁶ Waati iyi à yɔɔ wa ne si antai tenkuu wa ɲoi zigi ɲa í da, n̄jɔ wa mu ɲa, à waa ni, z̄iii. Nɔ n̄jɔu í jò à wasi ku d̄ɔ anu.

²⁷ Be gbakã Jesu í ba ɲa ide ku fɔ í s̄ɔ ɲa í ni, i sũ laakai n̄ɲe ɲa. Amui Jesu, i maà ce n̄jɔ ɲa.

²⁸ ɲoi Piɛe í s̄ɔ í ni, Laf̄ɛe, bii awɔi, jò amu mɔ n ne n naa bi tee si antai inyiu.

²⁹ Nɔ Jesu í jɛaa í ni, naa wa.

Nɔ Piɛe í kita hai si akɔi inyiu nɔ í ne si antai inyiu wa bɔ bi Jesu.

³⁰ Amma iyi laakae í bɔ si fufu iyi wa ce do gbugbãu, ɲoi n̄jɔ í muu. Nɔ í sinti ku mile. ɲoi í d̄ɔ anu í ni, Laf̄ɛe, faabam.

³¹ Nɔ gbakā Jesu í yɔ awɔ í muu nɔ í ni, na mii í ce ì waa sika sika má. Naanɛɛ kù la.

³² Nɔi aɲa minji fei à gũ akɔi inyiu nɔ fufuu í leekí.

³³ Nɔ inɛ ɲa iyi à wa si inɔi akɔu à gule si wajui Jesu à ni, ntɔ ntɔ, awɔu Amai Ilaaɔi.

Jesu í jò bɔɔ ɲa à ba iri si ilei Genesarɛti
(Cɔ Maaku 6:53-56)

³⁴ Iyi à kua, nɔ à to ilei Genesarɛti.

³⁵ Si bei inɛi be ɲau à mà Jesu, ɲoi à fɔ laabaauɛ bii fei à ni í to wa. Nɔ à naa bɔɔ fei wa.

³⁶ Nɔ à tɔɔɛ à ni ku jò aɲa a lu baa itii kumbooɛ, nɔ inɛ iyi í luu fei í ya ba irii.

15

Dedembai bala ɲa
(Cɔ Maaku 7:1-13)

¹ Nɔi Farisi gɔ ɲa do woo kɔ inɛ ɲa si wooda gɔ ɲa à naa hai Zeruzalemu à bɔ bi Jesu à beɛɛ à ni,

² na mii í ce mɔcɔɛ ɲa a kù waa too dedembai bala nwa ɲa. Na mii í ce a ci ya wɔɔ a bei a je.

³ Nɔ Jesu í je ɲa do ide ku bee í ni, na mii í ce inɛ mɔ dedemba ɲɛ ɲa ku too í jò i kù waa jirima woodai Ilaaɔ ɲa.

⁴ Ì mà sãa sãa ɲa iyi Ilaaɔ í ni, i gbɔa iyeò baa ɲɛ ɲa i jirima ɲa ɲa. Nɔ í ni má, inɛ iyi wa fɔ laalɔi iyeò baɛ ɲa a kpa lafɛɛ.

⁵ Amma inɛ ì waa fɔ ide mmu. Ì waa ni inɛ á yɔkɔ ku sɔ iyeò baɛ ku ni, fia iyi an yɔkɔ n sobiɛ do, ñ jileaa Ilaaɔ.

⁶ Nɔ inɛ iyi í fɔ beɛbe kaa sobi iyeò baɛ má hee ku jirima ɲa. Beɛbei ì waa kpa idei Ilaaɔ ɲa ku ba i too dedemba iyi à jò ɲɛ.

⁷ Inɛu ilu muafiti ɲai. Hai tako Ezai í ce waliɛi dee dee na iri ɲɛ waati iyi í kɔ si tiaɛ í ni, Ilaaɔ í ni,

⁸ Inɛ ɲau ihɛ à waa jirimam nii Do geɛ ɲɲu akã.

Amma idɔ ɲɲa í jlim.

⁹ À waa tɔɔm nii si ngbe.

Woodai amanɛ ɲai à waa kɔ inɛ ɲa si Nɔ à waa ni woodam nii.

Mii iyi í ya dasi inɛ riisi
(Cɔ Maaku 7:14-23)

¹⁰ Nɔi Jesu í kpe zamaau nɔ í ni, i de ití i gbɔ yaasei ideu.

¹¹ Kù je mii iyi wa lɔ hai do geɛi amanɛi í ya dasiɛ riisi. Amma mii iyi í ya fita hai si geɛi amanɛi á dasiɛ riisi.

¹² Nɔ mɔcɔɛ ɲau à na à sɔɔ à ni, i kù mà ide iyi ì fɔu be í jea Farisi ɲau taale?

¹³ Nɔ Jesu í je ɲa í ni, jli baa yooma iyi Baam iyi í wa lele kù lɔ fei, aa tuui.

¹⁴ I jò ɲa be. Woo mu golo fɛɛju ɲai. Nɔ bii fɛɛju wa mua fɛɛju golo aɲa minji fei à ya koo a dasi gooi.

¹⁵ Nɔi Piɛɛ í ni, sisi nwa yaasei mɔndau be.

¹⁶ Nɔ Jesu í ni, inɛ mɔ, i kù nɛ bisi ɲai?

¹⁷ I kù mà ɲa, mii iyi wa lɔ hai do geɛi amanɛ fei, si inɔi wa bɔ? Si anyiɛ nɔ ku fita hai si ara.

¹⁸ Amma ide iyi í ya fita hai si geɛ, hai si idɔi wa naa. Nɲu bei wa dasi amanɛ riisi,

¹⁹ domi hai si idɔi amanɛi lasabu laalɔ wa naa. Inɛ ku kpa, do sakara, do sɛɛ ku tɔtɔ do mudɛɛ hai ce abɔdɔ, do ile, do ibo, do inɛ ku beje, mii ɲau be fei hai si idɔi wa naa,

²⁰ nɔ ɲɲu ɲau bei í ya dasi amanɛ riisi. Amma kù je kuje hai wɔɔi á dasi inɛ riisi.

Abo dimi mmu gɔ í dasi Jesu naane
(Cɔ Maaku 7:24-30)

²¹ Si anyii ɲɲu, Jesu í nɛ hai be í bɔ ikpa Tii do Sidɔɔ.

²² Inaaboɛi ilei Kanaã gɔ iyi í wa be í naa bi tɛɛ nɔ í dɔ anu í ni, Lafɛɛ, tɔkui Davidi amanlu nlau, ce araarem. Ama inaabom í nɛ inɛi inɔɔko, nɔ wa kpãa iju ntɔ ntɔ.

²³ Amma Jesu kù jeaa ide kãma. Nɔ mɔcɔɛ ɲa à naa à tɔɔɛ à ni, abou ihɛ wa dɔ anu wa too anyi nwa. I kaa leleɛ?

²⁴ Nɔ í je í ni, bi inɛi Izireli ɲa aɲa akã à bɛm wa, inɛ ɲa iyi à ye bei angudã ɲa iyi à nyɔ.

²⁵ Amma abou í naa í gule si wajue í ni, Lafɛɛ, sobiim.

²⁶ Nɔ Jesu í ni, kù sɛa a gba ijei amu ɲa a na aja keeke ɲa.

²⁷ Nɔi abou í ni, ntɔi Lafɛɛ. Amma do ɲɲu fei, aja keeke ɲau à ya wa abei taabu a maa je buubuui ije iyi wa cuku wa hai si taabui lafɛɛ ɲa ɲa.

²⁸ Nɔ Jesu í jeaa í ni, abooyi, naanɛ ku dasiɛ í la. Béi ì bi fei á ce. Nɔ gbakã ama inaaboɛu í ba iri.

Jesu í jò bɔɔ nkɔ í ba iri

29 Nɔ Jesu í ne hai be í too itii tenkui Galilee, í koo í gũ antai kuta gɔ í buba.

30 Nɔ zamaa nla gɔ í naa bi tee. À naaɔ ilu kute akã ña wa, do feeju ña, do weege ña, do deki ña, do bɔɔ nkpɔ má nɔ à jile ña si wajui Jesu, nɔ í jò à ba iri.

31 Nɔi ine ñau à bitii iyí à ye deki ñau à waa fɔ ide, weege ñau à ba iri, ilu kute akã ñau à waa ne, feeju ña à waa ye ilu, nɔ à waa saabu Ilaaɔ Lafëi inei Izireli ña.

*Jesu í wò amanɛ dubu mee (4.000)
(Cɔ Maaku 8:1-10)*

32 Jesu í kpe mɔcɔe ña í ni, araarei ine ñau ihë wa mum, domi ajɔ mɛeta ñai ihë iyí à wa bi tom, nɔ sɔnda kãma kù gbe ña má. Nɔ n kù bi n jò a neɔ ariu ku ba a maà na a koo a cuku kpãa.

33 Nɔ mɔcɔe ñau mɔ à beee à ni, to, iwoi aa ka ba ije si gbabuau ihë iyí á yo zamaa nla nla ihë.

34 Nɔ Jesu í bee ña í ni, pëe feloi ì ne ña. Nɔi à ni, pëe ara mɛejei do cëe weewe gɔ ña.

35 Nɔ Jesu í ni ine ñau a buba ile.

36 Nɔ í so pëe ara mɛejeu do cëe ñau, í saabu Ilaaɔ titã í bei í bububue í na mɔcɔe ña a kpë ña. Nɔi à kpëa ine ñau.

37 Nɔ aña fei à je à yo hee pëeu í gbe. Nɔi à ko pëe iyí í gbeu nɔ í ce kɔlɔ mɛeje.

38 Ine ña iyí à jeu à weei zakai amanɛ dubu mee (4.000), baai inaabo do ama keeke ña baasi.

39 Nɔi Jesu í jò ine ñau à ne í bei í lɔ akɔi inyí í ne ikpa ilei Magadãa.

16

Farisi do Sadusi ña à bi Jesu ku ce maamaake

(Cɔ Maaku 8:11-13; Luku 12:54-56)

1 Si anyii ñnu, Farisi do Sadusi ña à naa bi Jesu a cɔ laakaɛ. À tɔɔe ku ce maamaake iyí á nyisi iyí gbugbãe hai bi Ilaaɔi wa naa.

2 Nɔi Jesu í je ñna í ni, bii inunu wa bɔ ku lɔ nɔ lele í kpã ì ya ni ña, iju iyí á má ala á dɔ.

3 Bii daakɔi í ya ni ña, ijí á rɔ domi ijí í dũ í we mango. Ì waa mà yaasei lele ña amma í kù waa mà yaasei waati iyí à wa si nsei ña.

4 Ine laalɔi nsei ña iyí a kù leekiɔ Ilaaɔ ñnu akã, nyindai à ya maa bi ku ye. Amma

nyinda gɔ kù wee iyí aa nyisi ña má bii kù je ide iyí í ba walii Zonasiu.

Iyí Jesu í fɔ beebe í tã ñoi í jò ña í ne.

*Lefeei Farisi do Sadusi ña
(Cɔ Maaku 8:14-21)*

5 Si anyii ñnu, Jesu do mɔcɔe ñau à koo à lɔ akɔi inyí à waa bɔ ikpa icei tenkuu ikpa ihɔ. Nɔ wee mɔcɔe ñau à gbeje ku so pëe kɔɔa.

6 Nɔi Jesu í sɔ ña í ni, to, i ce laakai do lefeei Farisi do Sadusi ñau.

7 Nɔi mɔcɔ ñau à waa lasabu si idɔ ñna à waa ni, na iyí í jò a kù so pëe kɔɔa í jò wa fɔ beebe.

8 Amma Jesu í mà lasabu ñna iyí à waa ce nɔ í bee ña í ni, na mii í ce ì waa ni ña, na iyí í jò ñne í kù so pëe kɔɔa í jò ñ wa n fɔ beebe. Naane ñne kù la.

9 I kù gbɔ yaasee hee nsei ña? I kù waa ye gigii pëe ara miu iyí ñ bu ñ kpëa amanɛ dubu miu do jiai pëe kɔlɔ iyí í gbe má ña?

10 Mà i kù waa ye gigii pëe ara mɛeje iyí ñ bububu ñ na amanɛ dubu mee ñau do jiai pëe kɔlɔ iyí í gbe má ña?

11 Na mii í ce i kù mà ña iyí pëe si ñ wa n fãa. I ce laakai do lefeei Farisi ña do Sadusi ñau.

12 Bebei mɔcɔ ñau à mà iyí kù je lefee iyí í ya jò pëe ku wui wa fãa, amma à mà iyí cioi Farisi do ti Sadusi ñau wa fãa.

*Piee í ni Jesu í je ine iyí Ilaaɔ í cica
(Cɔ Maaku 8:27-30; Luku 9:18-21)*

13 Nɔ Jesu í to Sezaree si ilei Filipee. Nɔ í bee mɔcɔe ña í ni, yooi ine ña à ya ni amu Amai Amanɛ ñ je.

14 Nɔi à jeaa à ni, ine gɔ ña à ya ni awɔu Zãa woo dasi inyiui. Ine gɔ ña mɔ à ya ni awɔu Elii walii nla takoui. Ine gɔ ña mɔ à ya ni awɔu Zeremiii, walakɔ walii mmu gɔ má.

15 Nɔ Jesu í bee ña í ni, ñne mɔ ni, yooi ñ ni ñ je ña.

16 Nɔ Simɔɔ Piee í jeaa í ni, awɔu Amai Ilaaɔ ñnu iyí í je irii kuweeui. Awɔi ñ je ine iyí í cicaui.

17 Nɔi Jesu í ni, Simɔɔ, amai Zãa, awɔu ilu inɔ didɔi. Kù je amanɛi í sɔe, bii ku je Baam iyí í wa lele.

* **16:18** baa iku takae kaa yɔkɔ ku ganji igbeu Yaasei iseedeu ihë kù má sãa sãa. Yaase bei ine gɔ ña à gbɔ wee. Nkãma kaa yɔkɔ ku ceaa ngɔgɔ, baa gbugbãi iku takae.

18 Amui ñ wa n sõe iyi awəu Piɛi, waato kuta. Si antai kutau an jile igbem, nɔ baa iku takae kaa yəkɔ ku ganji igbeu*.

19 Awəi an na yiiko si kpāai bommai Ilaaɔ. Mii iyi ñ kəsi si andunya, lele mɔ à kəsi. Nɔ mii iyi ñ jesi si andunyau, lele mɔ á jesi.

20 Nɔi Jesu í sɔ mɔcɔe ηau do kugaabu í ni a maà na a sɔ ine gɔ iyi nηu í je ine iyi Ilaaɔ í cicau.

*Jesu wa fɔ ideu ikuɛ do kujɛ
(Cɔ Maaku 8:31-9:1; Luku 9:22-27)*

21 Hai waati beɛbei Jesu í sinti ku sɔ mɔcɔe ηa í ni tilasii nηu ku bɔ Zeruzalemu. Tengi bei ine ngbo ηa do ine ngboi woo weei Ilaaɔ ηa do woo kɔ ine ηa si wooda ηa aa kpā nηu iju. Aa kpa nηu, amma si ajɔ mɛetasia nηu á jɪ má hai si bale.

22 Nɔi Piɛi í gbāa í bɔðe kəkəle í sɔ́ í ni, Ilaaɔ ku waasu ideu, Lafɛe. Ide dimi beɛbe kaa bae pai.

23 Amma Jesu í sinda í sɔ Piɛi í ni, sekeɛ hai bi tom Seetam. Ì waa bi i jɛem bi ku koose, domi i kù waa ce lasabui Ilaaɔ, í gbe ti amane ηa.

24 Si anyii nηu Jesu í sɔ mɔcɔe ηa í ni, ine iyi wa bi ku toom, ku jɔ idəɔbie nɔ ku so jɪi ku gaue ku toom wa.

25 Nɔ ine iyi wa bi ku ba kuwee do idəɔbie, kaa baa. Amma ine iyi í nyɔ kuweee na irim, lafɛe á baa do ntɔ.

26 Aranfāani yoomai amane í ne bii í ba amanii andunya fei nɔ í kua kuweee. Mà mii í wee iyi amane á kpaasiò kuweee.

27 Amu Amai Amane an nyi wa má dei kam kam do amboei Baam do amalekam ηa ajɔ. Si waati beɛbei an sãa ine fei si yaase bei í jɛð kuweee.

28 Ntɔ ntɔ ñ wa n sɔ ηei, ine ηa iyi à wa ihɛ, gɔgɔ nηa ηa aa ye amu Amai Amane n na n je bommam hee aηa fei a maa ku.

17

*Arai Jesu í daana
(Cɔ Maaku 9:2-13; Luku 9:28-36)*

1 Si anyii ajɔ mɛefa Jesu í kpe Piɛe do Zaaki do Zāa ifəe í nya ηa ikā nɔ à koo à gū iri kuta nla gɔ aηa nηa.

2 Nɔi à ba wee arae í kpaasi. Wajue wa daana jiiida jiiida, nɔ jaae ηa í fūuta pai pai bei inya kumá.

3 Si anyie ηɔi Moizi do Elii à faata wa anu akā à waa baa ide ku fɔ.

4 Nɔi Piɛe í sɔ Jesu í ni, Lafɛe, í sɪa ka maa wa ihɛ. Bii ñ bi, jɔ ka ce ilei acɔ mɛeta, akā titeɛ, akā mɔ ti Moizi, akā mɔ ti Elii.

5 Wa fɔ ideu kù tā mɔm nɔ inya kumá gɔ í naa si ηa bei bukɔɔ. Nɔ à gbɔ ide ku fɔ gɔ hai si inɔe í ni, ine ihɛi í je amam. Ñ buu jiiida jiiida, siɛi inɔ didəm fei í ya wa. I ya gbɔ ideɛ ηa.

6 Iyi mɔcɔ ηau à gbɔ ide ku fɔu ηɔi njo í mu ηa hee à seɛbata ilɛ.

7 Amma Jesu í naa bi tu ηa í lu ηa í ni, i dede ηa i maà jɔ njo ku mu ηe.

8 Nɔ à wu iju lele, amma a kù ye ine gɔ bii kù je Jesu nηu akā.

9 Nɔi à waa kita wa hai antai iri kutau nɔ Jesu í sɔ ηa í ni, i maà sɔ ine gɔ mii iyi í yeu be ηa hee amu Amai Amane n koo n ku nɔ n jɪ hai si bale má.

10 Nɔi mɔcɔ ηau à bee Jesu à ni, nɔ na mii í ce woo kɔ ine ηa si wooda ηau à ya ni Elii á tako ine iyi Ilaaɔ í cicau ku naa.

11 Nɔ í je nηa í ni, ntɔi Elii á tako ku naa nɔ ku teese mii fei sãa sãa.

12 Amma an sɔ ηe iyi Elii í naa tā, ine ηa a kù màa, nɔ à ceaa bei à bi. Beɛbe mɔi amu Amai Amane an ba ijuukpā si awə nηa.

13 Nɔi mɔcɔ ηau à mà beɛi iyi Zāa woo dasi inyii wa fāa.

*Jesu í faaba ama gɔ iyi í ne inei inɔko
(Cɔ Maaku 9:14-29; Luku 9:37-43a)*

14 Iyi à to wa bii zamaa í wau, ηɔi məkɔ gɔ í naa í gule si wajui Jesu

15 í ni, Lafɛe, ce araareí ama ineməkəm nɔu ihɛ. Inei inɔko gɔ í sɔsie bɔɔi cukuuna, wa wahalae mɔi jiiida jiiida. Ajɔ gɔ ηa í ya dasie inɔ ina walakɔ inɔ inyi.

16 Ñ soo ñ naae wa bi mɔcɔe ηau ihɛ amma à mɔngɔ ku faabaɛ.

17 Jesu í ni, inɛ ine laalɔ hai dasi naane ηa, hee waati yoomai an maa ñ wa inɔ nηe. Mà hee waati yoomai an maa n temuað ηe. I naam amau wa ihɛ ηa.

18 Nɔ à naa Jesu amau wa, ηɔi í la si inei inɔkou nɔ í fita sie nɔ amau í ba iri tengi beu be.

19 Nɔi mɔcɔi Jesu ηau à bɔ bi tɛe aηa duusɔɔ à beee à ni, na mii í ce awa a kù yəkɔ a kù lele inei inɔkou.

20 Nɔ Jesu í je nɔ́a í ni, si na iyi í jò naane nɔ́e kù lai. Ntɔ ntɔ ñ wa n sɔ́ ñei, bii naane nɔ́e í la í to baa dimii mii ku gbɛ́ iyi í kere í re, aa yɔ́kɔ́ i sɔ́ iri kutau ihɛ́ ña í ni ku dede hai be ku bɔ́ ihɔ́, nɔ́ bɛɛbe mɔ́i á dede. Nkãma kù wɛɛ iyi aa mɔ́ngɔ́ ku ce ña. [

21 Amma dimii inɛi inɔ́kɔ́ bɛɛbe ci ya fita bii kù je do kutɔ́ do anu ku ðí.]

*Jesu í nyi wa fɔ́ ideí ikue do kujɛ má
(Cɔ́ Maaku 9:30-32; Luku 9:43b-45)*

22 Ajɔ́ nɔ́u gɔ́ si bei mɔ́cɔ́ ñau à tɔ́tɔ́ Galilee be ñɔ́i Jesu í sɔ́ ña í ni, aa mu amu Amaí Amanɛ a daa inɛ ña si awɔ́.

23 Aa kpam, amma si ajɔ́ mɛɛtasia an jì hai si bale má.

Ñɔ́i inɔ́i mɔ́cɔ́ ñau í fɔ́ ntɔ́ ntɔ́.

Fia iyi à nɛ ku sã na icɛi kpasɛi Ilaaɔ́

24 Si anyii nɔ́u Jesu do mɔ́cɔ́e ña à bɔ́ Kapɛranumu, ñɔ́i woo gba fia iyi à nɛ ku sã na icɛi kpasɛi Ilaaɔ́ ñau à naa bi Piɛɛ à beɛɛ à ni, Mɛɛtu nɔ́e ci ya sã fiaí kpasɛi Ilaaɔ́?

25 Nɔ́ Piɛɛ í ni, áá, í ya sã. Nɔ́i Piɛɛ í nɛ kpasɛ́. Iyi í lɔ́ ile nɔ́ Jesu í tako í beɛɛ í ni, Simɔ́, beirei ì waa lasabu. Ilaalui andunya ñau ihɛ́, hai bi yooi à ya gba fiaí lɛmpoo. Hai bi amaalu ña de, mà hai bi inɛ njoo ña.

26 Nɔ́ Piɛɛ í je í ni, hai bi inɛ njoo ñai. Nɔ́i Jesu í ni, na nɔ́u, amaalu ña a kaa sã*.

27 Amma do nɔ́u fei, kù sía ka je nɔ́a bi ku koosɛ. Na nɔ́u, bɔ́ tenku be i koo i le kootia, cɛɛ iyi í tako í muu, la gɛɛɛ. Aa ye kpekele be iyi á to fia ku sãí awaɛ fei. Nyaa í koo i sã nɔ́a.

18

Yooi í je inɛ ngbo

(Cɔ́ Maaku 9:33-37, 42-48; Luku 9:46-48; 17:1-2)

1 Waati nɔ́u, mɔ́cɔ́i Jesu ñau à naa bi tɛɛ à beɛɛ à ni, si bommai Ilaaɔ́ yooi í je inɛ ngbo.

2 Nɔ́i Jesu í kpe ama keeke gɔ́ í leekɛ́ si anini nɔ́a.

3 Nɔ́ í ni, ntɔ́ ntɔ́ ñ wa n sɔ́ ñei, bii í kù kpaasi idɔ́ nɔ́e nɔ́ i kù ye bei ama keeke ña, i kaa lɔ́ tenɔ́i bii Ilaaɔ́ í je bommaɛ.

4 Inɛ iyi á je inɛ ngbo si bommai Ilaaɔ́ nɔ́ui í je inɛ iyi í kaye araɛ í baa í ye bei amau ihɛ́.

5 Inɛ iyi í nɔ́ í gba ama keeke bei inɛ ihɛ́ na irim, amui í gba.

6 Inɛ iyi í dasi inɛ akãí ama keeke ña iyi à dasim naaneu ihɛ́ dulum, á tia a ðía lafɛ́ɛu aɔ́ si kɔ́ a tale sie inɔ́ tenku inyi ku jɔ́.

7 Ijuukpã nla nlaí inɛi andunya ña aa ye si na iyi í jò à ya maa dasi kpaasi nɔ́a ña dulum. Kù nɔ́ kù nɛ bei á ce iyi inɛ gɔ́ ña a kù dasi kpaasi nɔ́a ña dulum, amma inɛ iyi í ce bɛɛbe á ye ijuukpã ntɔ́ ntɔ́.

8 Bii í je awɔ́e walakɔ́ isɛɛ wa dasie dulum, buu í nyɔ́ ku jìðɛ. Á tiaɛ i lɔ́ si kuwɛɛ iyi ci ya tã do awɔ́ akã walakɔ́ kute akã do iyi aa nɛ awɔ́ minji do kute minjiu fei nɔ́ a dasie ina iyi ci ya ku.

9 Bii í nɔ́ í je ijuei wa dasie dulum, nyaa í nyɔ́ ku jìðɛ. Á tiaɛ i lɔ́ si kuwɛɛ iyi ci ya tã do iju akã do iyi aa nɛ iju minji fei nɔ́ a dasie ina iyi ci ya ku.

*Mɔ́ndai angudã iyi í nyɔ́ à tasiɛu
(Cɔ́ Luku 15:3-7)*

10 Jesu í sɔ́ ña má í ni, i ce laakai i maà donda baa inɛ akãí amu ñau ña. Ntɔ́ ntɔ́ ñ wa n sɔ́ ñei, amaleka woo degbe nɔ́a ña à ya maa leekɛ́i ajɔ́ fei si wajui Baam iyi í wa lele. [

11 Amu Amaí Amanɛ ñ naa ku faaba inɛ ña iyi à nyɔ́i.]

12 Beirei ì waa lasabu ña. Bii inɛ gɔ́ í nɛ angudã cɛɔ́ nɔ́ akãɛ í nyɔ́, kaa jò cɛɔ́ fakã kù wa siu titã si geete bii à wau koo dede akã iyi í nyɔ́u wa?

13 Ntɔ́ ntɔ́ ñ wa n sɔ́ ñei, bii í yɔ́, á nɛ inɔ́ didɔ́ nla nla na irie ku re baa cɛɔ́ fakã kù wa si iyi kù nyɔ́u.

14 Bɛɛbe mɔ́i, Baa nɔ́e iyi í wa lele kù bi baa inɛ akãí ama keeke ñau ku nyɔ́.

Bei aa ce bii woo dasi naane gɔ́ í rara

15 Jesu í ni má, bii kpaasi woo dasi naane gɔ́ í ce dulum, bɔ́ bi tɛɛ awɔ́ akã nɔ́ í jò ku mà yaasei dulum nɔ́u. Bii í gbɔ́ ideɛ, ì baaɛ wa má si kpãa jiidai.

16 Amma bii í kɔ́ ku gbɔ́ ideɛ, dede inɛ akã wala minji si bei kukɔ́i ideí Ilaaɔ́ wa fɔ́. I bɔ́ bi tɛɛ ña, nɔ́ inɛ ñau aa je sɛɛdai ideu fei.

17 Bii í kɔ́ ku gbɔ́ ide ña, sɔ́ inɛi igbe ñau. Bii í nɔ́ í kɔ́ ku gbɔ́ baa ideí inɛi igbe ñau, i

* 17:26 na nɔ́u, amaalu ña a kaa sã Si fee ña à ni, amai anja taka ña ña a kù nɛ ku sã. Nɔ́ do yaase bɛɛbe inɛ ña aa mà iyi Jesu nɔ́u iyi í je Amaí Ilaaɔ́ kù nɛ ku sã.

dooɛ bei hai dasi naane walakɔ bei woo gba fiaɪ lɛmpoo.

¹⁸ Ntɔ ntɔ n̄ wa n s̄ɔ n̄ɛi, mii iyi ì kɔsi si andunya fei n̄a, lele m̄á kɔsi. Nɔ mii iyi ì jesi si andunya fei n̄a lele m̄á jesi.

¹⁹ N̄ wa n s̄ɔ n̄ɛ m̄á iyi bii amane minji í ce anu akã si andunya ih̄ɛ a tɔɔ ngɔɔɔ, Baam iyi í wa lele á mu n̄a,

²⁰ domi tengi bii amane minji wala m̄ɛɛta í tɔtɔɔ à waa ce kutɔɔ do irim, n̄ wa si anini n̄a.

Amaace iyi í kɔ ku cea kpaasie suuru

²¹ N̄ɔi Piɛɛ í bɔ bi Jesu í beɛɛ í ni, Laf̄ɛɛ, bii kpaasim í ceem kurara ise feloi an ceaa suuru. Hee ise gbɛɛje?

²² N̄ɔi Jesu í jɛaa í ni, aawo. N kaa n s̄ɔɛ iyi andi ise gbɛɛjei, amma aa ceaa suurui ise kitað fɛɛwa tuuba m̄ɛɛje.

²³ Sot̄i í gbɔ faaji gɔ iyi wa nyisi bei bommai Ilaað í yɛ. Ilaalu gɔ wa bi ku ce dooi gbeseɛ iyi amaaceɛ n̄a à waa mu.

²⁴ Iyi í sinti ku ce dooi gbeseu, n̄ɔi à naað ine gɔ wa bɛ, iyi wa mu gbeseɛ í to baa fɔɔto ciwa nkpɔ nkpɔ*.

²⁵ Si bei inɛu kù nɛ mii iyi á s̄ɔð gbeseu, n̄ɔi laf̄ɛɛɛ í ni a taa bei aru, n̄ɔu do aboɛ do amaɛ n̄a do mii iyi í nɛ fei a s̄ɔð gbeseu.

²⁶ N̄ɔi amaaceu í gule si wajui laf̄ɛɛɛu wa tɔɛ suuru í ni, yɔkɔm suuru an s̄ɛ m̄bɛ fei.

²⁷ Nɔ laf̄ɛɛɛu í ce araareɛ í kpa gbeseu n̄ɔ í j̄ɛ í nɛ.

²⁸ Iyi amaaceu í fita hai bɛ gbakã, n̄ɔ í ko amaace kpaasie gɔ iyi wa mu gbeseɛ zakai kpekɛɛ c̄iɔ. N̄ɔi í bataɛ í tɛ k̄ɔɛ í ni, s̄am gbesem iyi ì waa muu.

²⁹ N̄ɔi kpaasiɛu í gule si wajue í tɔɛ suuru í ni, yɔkɔm suuru an s̄ɛ gbeseɛ.

³⁰ Amma kù jɛ, n̄ɔ í j̄ɔ à dasi kpaasiɛu piis̄ɔ hee koo s̄ɔð gbeseu fei ku tã.

³¹ N̄ɔi amaace iyi à gbe n̄au à yɛ bei í ce n̄ɔ in̄ɔ n̄a fei í fɔ, n̄ɔi à koo à sisia laf̄ɛɛ n̄a yaasei ideu fei.

³² N̄ɔi laf̄ɛɛu í kpoo í ni, awɔ amaace laalɔ, í j̄ɔ iyi ì tɔm suuru n̄ kpa gbeseu feii m̄ɛɛ.

³³ Awɔ m̄á ì nɛ í ce araareɛ amaace kpaasiɛi wo si bei n̄ ceɛ.

³⁴ Nɔ idɔi laf̄ɛɛu í k̄ɔ, n̄ɔi í j̄ɔ à dasie piis̄ɔ si awɔi woo kpã ine n̄a iju hee koo s̄ɔð gbeseu fei ku tãu.

³⁵ N̄ɔi Jesu í ni, bɛɛbɛ m̄ɔi Baam iyi í wa lele á ce n̄ɛ, in̄ɛ iyi í ci ya cea kpaasi n̄ɛ n̄a suuru do in̄ɔ akã.

19

Jesu wa fɔ ideɪ n̄ɛ ku k̄ɔi abo do m̄akɔ (Cɔ Maaku 10:1-12)

¹ Iyi Jesu í fɔ ideu í tã n̄ɔ í nɛ hai ilei Galilee í bɔ ikpa ilei Zudee iyi í wa icei idoi Zuud̄ɛɛu.

² N̄ɔi zamaa nla gɔ wa tooɛ n̄ɔ í j̄ɔ b̄ɔɔ n̄a à ba iri.

³ N̄ɔi Farisi gɔ n̄a à naa bi tɛɛ ku ba a cɔ laakaɛ. Nɔ à beɛɛ à ni, amane í nɛ kpãa ku k̄ɔsi aboɛ si ide baa yooma fei?

⁴ Nɔ í jɛ n̄a í ni, i kù cio iyi kukɔi ideɪ Ilaað wa fɔ n̄a? Í ni, hai sinte, Woo taka í ce n̄ai inɛm̄akɔ do inaabo.

⁵ Nɔ í ni m̄á, na n̄ɔu, m̄akɔ á j̄ɔ iyeð baɛɛ n̄ɔ n̄ɔu do aboɛ a maa wɛɛ n̄ɔ n̄a minji fei a baa a jɛ ara akã.

⁶ Si bɛɛbɛ a kù jɛ n̄a minji m̄á, ara akã dei à jɛ. Na n̄ɔu, amane kù nɛ ku fɛɛfɛ mii iyi Ilaað í tɔtɔɔ.

⁷ Nɔ Farisi n̄au à beɛɛ à ni, bii bɛɛbei, na mii í ce Moizi í na wooda í ni ine iyi wa bi ku k̄ɔsi aboɛ ku ceaa tiai n̄ɛ ku k̄ɔ ku bei ku k̄ɔsiɛ.

⁸ Nɔ Jesu í jɛ n̄a í ni, Moizi í j̄ɔ ì waa lele abo n̄ɛ n̄ai na idɔ kulele n̄ɛ. Amma waati iyi Ilaað í taka amane kù jɛ bɛɛbɛ.

⁹ An s̄ɔ n̄ɛ, ine iyi í k̄ɔsi aboɛ n̄ɔ kù jɛ na sakara, n̄ɔ í so mmue, n̄ɔu takaa í ce sakarai.

¹⁰ N̄ɔi m̄acɛɛ n̄au à s̄ɔ à ni, bii bɛɛbei si ḡam̄ɛi aboð m̄akɔ í tia a maà ya so n̄ɛ.

¹¹ Nɔ Jesu í ni, ide iyi n̄ wa n fɔ n̄ɛi, kù jɛ ine feii á yɔkɔ ku gbɔ yaaseɛ, bii kù jɛ ine n̄a iyi Ilaað í mu n̄a gbugbãɛ.

¹² Mii ikã ikã iyi wa ganji ine n̄a n̄ɛ ku so í kpɔ. Inɛ gɔ n̄a bɛɛbei à bí n̄a do, a kaa yɔkɔ dei. Inɛ gɔ n̄a m̄á amane n̄ai à ce n̄a bɛɛbɛ. Inɛ gɔ n̄a m̄á a kù bi abo ku so ku ba a ce icei bommai Ilaað jiida jiida. Inɛ iyi á yɔkɔ ku gba ideu ku gbaa.

Jesu í weea ama keeke n̄a (Cɔ Maaku 10:13-16; Luku 18:15-17)

* **18:24 dubu ciwa nkpɔ nkpɔ** Si fee n̄a à ni talã dubu m̄ɛɛwa. Talã akã fei fiaɪ icei ad̄ɔ maat̄u iyi à ya s̄aa ine akã.

13 Si anyii n̄ju, ine ɲa à gbã ama keeke ɲa à naa Jesu wa ku le si ɲa awɔ nɔ ku ce ɲa kutɔɔ. Amma mɔcɔe ɲa à waa gbagba si ɲa.

14 N̄ɔi Jesu í s̄ɔ ɲa í ni, i j̄ɔ amu ɲau a naa bi tom, i maà ganji ɲa, domi bommai Ilaaɔ́ í je ti ine ɲa iyi à j̄ɔ ɲa.

15 N̄ɔi í le ɲa awɔ si iri nɔ í ce ɲa kutɔɔ í bei í ne hai be.

Idei awaasū ilu fia gɔ

(Cɔ Maaku 10:17-31; Luku 18:18-30)

16 Aɲɔ n̄ju gɔ mɔkɔ gɔ í naa bi Jesu nɔ í beee í ni, Mɛɛtu, mii jiida yoomai an ce n baɔ kuwɛɛ hai tã.

17 Nɔ Jesu í beee í ni, na mii í ce ì waa beem idei jiida ku ce. Ilaaɔ́ n̄ju akãí í je jiida. Bii ì bi i ba kuwɛɛ iyi ci ya tã, jirima woodai Ilaaɔ́ ɲau.

18 Nɔ í bee Jesu í ni, wooda yooma ɲai. Nɔ í s̄ɔ í ni, maà kpa ine, maà ce sakara, maà ce ile, nɔ i maà jɛa ine gɔ seeda ibo.

19 Jirima iyeɔ́ baɛɛ, nɔ i bi kpaasie bei ì bi araɛ.

20 Nɔ awaasūu í ni, ñ wa n jirima iyi be fei tã, mii í gbe n ce má.

21 N̄ɔi Jesu í s̄ɔ í ni, bii ì bi i k̄ɔ dee dee, koo ta mii iyi ì ne fei, nɔ i kp̄ɛa ilu are ɲa fia. Bii ì ce beɛbe aa ba amani jiida lelei Aɔ́. Si anyie nɔ i naa i toom.

22 Iyi awaasūu í gbɔ beɛbe ɲɔi í sinda í ne do inɔ kufɔ domi ilu amani nla nla.

23 N̄ɔi Jesu í s̄ɔ mɔcɔe ɲa í ni, ntɔ ntɔ ñ wa n s̄ɔ ɲei, á gaabua ilu fia ku lɔ tengi bii Ilaaɔ́ í je bommaɛ.

24 Nɔ an s̄ɔ ɲe má iyi á faalaa kpookpo ku lɔ si iwoi abɛɛ do iyi ilu amani á lɔɔ tengi bii Ilaaɔ́ í je bommaɛ.

25 Iyi mɔcɔ ɲau à gbɔ ideu ɲɔi à biti kaa kaa, nɔ à ni, bii beɛbei, to, yooi á ba faaba.

26 N̄ɔi Jesu í cɔ ɲa nɔ í ni, bi amanɛ ɲai kaa ce, amma Ilaaɔ́ á yɔkɔ ku ce fei ndɛɛ.

27 N̄ɔi Piɛɛ í s̄ɔ í ni, wee à j̄ɔ mii fei tã à waa tooɛ. To, yoomai á na ku je tu wa.

28 Nɔ Jesu í s̄ɔ ɲa í ni, ntɔ ntɔ ñ wa n s̄ɔ ɲei, waati iyi Ilaaɔ́ á ce mii fei tit̄ɔ nɔ amu Amai Amanɛ n maa n buba si batai bomma ilu amboem, inɛ amanɛ maateeji iyi ì waa toom ɲau ih̄ɛ, inɛ mɔ aa buba si batai bommau i kiitiɔ dimi maateeji inɛi Izireli ɲau.

29 Nɔ ine baa yooma iyi í j̄ɔ kpas̄ɛ wa, walakɔ igbã do ifɛɛ ɲa, walakɔ wec̄ɛ ɲa, walakɔ baɛɛ, walakɔ iyeɛ, walakɔ amaɛ ɲa,

walakɔ ikoɛ ɲa na irim, á ba ribaɛ ikɔ c̄ɔɔ, nɔ ku ba kuwɛɛ hai tã má.

30 Amma ine ɲa iyi à je inɛi waju ɲa si nsei, nkpɔ ɲa á na ku je inɛi anyi, nɔ inɛi anyi ɲa mɔ, nkpɔ ɲa á na ku je inɛi waju.

20

Mɔndai ilu kpas̄ɛ do gaanɔmaɛ ɲa

1 Jesu í kpa ɲa mɔndau ih̄ɛ í ni, idei bommai Ilaaɔ́ í j̄ɔ idei ilu kpas̄ɛ gɔ iyi í fita daadaakɔ wa dede amaace ku bɔɔ ɲa ikoɛ.

2 Waati iyi í ba amaace ɲau aɲaɔ́ ɲa à fɔ à gbɔa nje ku sã ɲa si bei à ya sãa woo ce ice si aɲɔ akã, nɔ í ni a bɔ ikoi n̄ju a koo a ce ice. Nɔ à koo.

3 Nɔ zakai isɔ mɛɛsã í fita má í koo í ba ine gɔ ɲa à waa buba si tafa a kù waa ce nkãma.

4 Nɔ í s̄ɔ ɲa í ni, inɛ mɔ, i bɔ ikom i koo i ce ice ɲa. An sã n̄je si bei í j̄ɔ.

5 N̄ɔi à koo. N̄ɔi ilu kpas̄ɛu í fita má zakai dasã, do ale zakai inunu ku sinda ma, nɔ ide dimi akãui í ya fɔ.

6 Ale zakai isɔ miu ɲɔi í fita nɔ í ye ine gɔ ɲa má à waa buba. N̄ɔi í bee ɲa í ni, na mii í ce ì waa buba ih̄ɛ ngbe ngbe hai daakɔ ɲa.

7 N̄ɔi à jɛaa à ni, si na iyi í j̄ɔ ine kãma kù dasi wa icei. N̄ɔi í ni, to, inɛ mɔ i bɔ ikom i koo i ce ice ɲa.

8 Iyi í to ale zakai kulɔi inunu ɲɔi ilu kpas̄ɛu í kpe ine ngboi amaaceɛ ɲau í s̄ɔ í ni, kpe gaanɔma ɲau wa, sã ɲa fia ɲa, sinti hai bi inɛi ankãanyi ɲau hee ku koo si ine sinte ɲau.

9 Inɛ ɲa iyi à sinti ice ale zakai isɔ miu ɲau à naa à gba fia icei aɲɔ akã.

10 Amma iyi à to si ine sinte ɲau à tamaa bei ti aɲa á re beɛbei. Amma fia icei aɲɔ akã à sãa aɲa mɔ.

11 Iyi à ye fia beɛbe ɲɔi à wasi ku gbagba si ilu kpas̄ɛu.

12 À waa ni, ine ɲa iyi à naa ankãanyiu isɔ akã à ce ice nɔ ì sã ɲa bei awa iyi à ce ice si inya gbãa hai daakɔ hee à gbɛɛji.

13 N̄ɔi ilu kpas̄ɛu í s̄ɔ ine akã ɲa í ni, kpaasim, n kù takie, domi ì jesi i gba fia icei aɲɔ akã, mà kù je beɛbe.

14 To, gba fiaɛ i ne. Ñ bi n sã inɛi ankãanyiu ih̄ɛ bei awɔ mɔ.

15 Kù je bei ñ bii an ceɔ fiam? Mà ì waa ce igu si na iyi í j̄ɔ ñ ce jiida.

16 Nɔi Jesu í ni, beɛbe mɔi inei anyi ɲa aa na á je inei waju, nɔ inei waju ɲa mɔ a na á je inei anyi ɲa.

*Jesu wa fɔ ideɪ ikue do kujɛ ise gbɛɛtasia
(Cɔ Maaku 10:32-34; Luku 18:31-34)*

17 Nɔi Jesu í dasi kpãa wa bɔ Zeruzalɛmu. Nɔ í nya mɔcɔ maateɛji ɲau ikã, ɲɔi í sɔ ɲa si kpãa í ni,

18 weɛ à waa bɔ Zeruzalɛmu. Bei aa mu amu Amaɪ Amanɛ a dasim awɔi inɛ ngboi woo weɛi Ilaaɔ ɲa do woo kɔ inɛ ɲa si wooda ɲa. Aa ye taalem a ni a kpam.

19 Si anyiɛ nɔ a dasim si awɔi dimi mmu ɲa, aa yaakom, nɔ a tɛɛm kpɔtɔɔ, nɔ a kpakpam si jɪi ku gaau. Nɔ si ajɔ mɛɛtasia an jɪ má hai si bale.

*Mii iyi iyei Zaaki do Zãa í tɔɔ Jesu
(Cɔ Maaku 10:35-45)*

20 Si anyii nɲu ɲɔi iyei amai Zebedee ɲa í naa bi Jesu do amaɛ ɲa nɔ í gule si wajue ku tɔɔɛ ngɔɔɔ.

21 Nɔ Jesu í beɛɛ í ni, mii ì bi. Nɔi í ni, si waati iyi aa naa i je bomma, jɔ ama minjim ɲau ihɛ, inɛ akã ku buba awɔ njɛɛ, inɛ akã mɔ awɔ caɲgaɛ.

22 Nɔi Jesu í sɔ mɔcɔ minji ɲau í ni, i kù mà mii iyi ì waa tɔɔm ɲa mɔm. Aa yɔkɔ i temuaɔ ijuukpã iyi an ye ɲa? Nɔ à ni aɲa aa yɔkɔ.

23 Nɔ í sɔ ɲa má í ni, ntɔi, aa ye ijuukpã iyi an ye ɲa. Amma kù je amui an cica inɛ ɲa iyi aa buba si canga do njɛm. Bi ku bubau be, inɛ ɲa iyi Ilaaɔ Baam í cea sɔɔlue ɲai aa buba si.

24 Nɔi mɔcɔ mɛɛwa iyi à gbe ɲau à gbɔ ideu nɔ idɔ ɲa í kɔɔ minji ɲau.

25 Nɔi Jesu í kpe aɲa fei í sɔ ɲa í ni, inɛ mɔ ì mà ɲa si andunyau ihɛ ilaalu ɲau à ya maa taa inɛ ɲa ɲa gbugbãi. Nɔ inɛ ngbo ɲa ɲa mɔ a maa nyisi yiiko ɲa.

26 Amma bi tu ɲɛ kaa ce beɛbe. Inɛ ɲɛɛ iyi wa bi nɲu ku je inɛ ngbo, nɲui á je woo ce ɲɛɛ icɛ.

27 Beɛbe mɔi inɛ iyi wa bi nɲu ku je woo cua ɲɛɛ, á je aru ɲɛɛ.

28 Beɛbe mɔi amu Amaɪ Amanɛ n kù naa inɛ ɲa a ceem icɛ, amma amui an ce ɲa icɛ, nɔ n na kuwɛɛm n yaɔ inɛ nkpɔ hai si dulum.

*Jesu í jɔ fɛɛju minji gɔ ɲa à ye ilu
(Cɔ Maaku 10:46-52; Luku 18:35-43)*

29 Si isɛɛnɛu Jesu do mɔcɔɛ ɲa à to Zeriko nɔ à waa fita hai be. Waati iyi a waa fitau, zamaa nla gɔ wa too ɲa.

30 Weɛ fɛɛju minji gɔ ɲa à waa buba itɪ kpãa be, nɔ à gbɔ iyi Jesu wa lɔ. Nɔi à dɔ anu à maa ni, Lafɛɛ, tɔkui ilaalu Davidi, ce araare nwa.

31 Nɔ zamaau wa la si ɲa wa ni a coko. Amma béi à waa ni a cokou, beɛbe mɔi à ya dɔ anu hee lele à maa ni, Lafɛɛ, tɔkui Davidi, ce araare nwa.

32 Nɔi Jesu í leekɪ í kpe ɲa í bee ɲa í ni, mii ì bi n ce ɲɛɛ.

33 Nɔi à jɛaa à ni, Lafɛɛ, à bi ka ye ilui.

34 Nɔ Jesu í ce araare ɲa í lu iju nɲau. Nɔ gbakã inɛ ɲau à ye ilu nɔ à waa tooɛ.

21

Jesu wa lɔ inɔ ilu Zeruzalɛmu

(Cɔ Maaku 11:1-11; Luku 19:28-40; Zãa 12:12-19)

1 Nɔi Jesu do mɔcɔɛ ɲa à mɔsi isɛɛnɛ nɲa nɔ à maa Zeruzalɛmu wa. À to Betifaje si geete iyi à ya kpe Olivie. Nɔ Jesu í be mɔcɔ minji gɔ ɲa

2 í ni, i bɔ ilu iyi í wa waju ɲɛu be, aa ye bii gbankɛɛ gɔ wa so do amaɛ. I fũ ɲa i naam wa ɲa.

3 Bii inɛ gɔ wa bee ɲɛ ide gɔ, i jɛaa i ni, Lafɛɛi í nɛ bukaata ɲa. Inɛu á jɔ ì naaɔ ɲa wa ɲa.

4 Nɲu ɲau be í cei ku ba ideɪ waliu ku kɔ iyi í ni,

5 I sɔ inɛi Siɔɔ ɲa, i ni, I cɔ ilaalu ɲɛɛ wa naa bi tu ɲɛ.

Amanɛ kurɔi.
Si gbankɛɛɪi í gũ,
Si amaɛ.

Mɛɛmu ku so asoi.

6 Nɔ mɔcɔ ɲau à koo à ce bei í sɔ ɲau.

7 À naaɔ gbankɛɛu do amaɛ wa, à te aco ɲa si antaɛ nɔ Jesu í gũ.

8 Nɔ si zamaau inɛ nkpɔ í tɛ ibɔɛ si kpãau. Inɛ gɔ ɲa mɔ à da amaawɔi jɪi ɲa à tɔɔ si kpãau.

9 Inɛ ɲa iyi à waa cua Jesu do inɛ ɲa iyi à waa tooɛ fei à wasi ku dɔ anu à waa ni, tɔkui Davidi, à waa saabue. Aɔ Lafɛɛ ku weɛɛ, awɔ iyi ì waa naa do iriɛ. Ka saabu Ilaaɔ hee lele
* .

* 21:9 à waa saabu: Do feɛi gereki hozanai à ya ni.

10 Iyi Jesu í lɔ inɔ ilu Zeruzalemu, inei iluu fei í bití. Nɔ à wasi ku ni, yooi ihě.

11 Nɔi zamaau í je í ni, Jesu waliui, inei Nazareti si ilei Galilee.

Jesu í wa bantumai kpasěi Ilaađ

(Cɔ Maaku 11:15-19; Luku 19:45-48; Zãa 2:13-22)

12 Nɔi Jesu í bɔ bantumai kpasěi Ilaađ. Iyi í to be í lele woo ta iwɔ̄ ña do woo ra ña iyi à wa be. Í fuka fuka taabui woo kpaasi fia ña, do kitai woo ta ankasiidi ña.

13 Nɔ í sɔ ña í ni, à kɔ̄ à ni, Ilaađ í ni ilei nɔu ile bi ku tɔ̄i á je. Amma inje wee ì coo bi ku tɔ̄i ile ña.

14 Nɔi fɛɛju do ilu kute akã gɔ ña à naa bi Jesu kpasěi Ilaađ be nɔ í jɔ̄ à ba iri.

15 Amma inɛ ngboi woo weei Ilaađ ña do woo kɔ inɛ ña si wooda ñau, idɔ ña í kɔ̄ iyi à ye maamaake ña iyi í ce, nɔ à gbɔ amu ña à wasi ku dɔ̄ anu à waa ni, tɔkui ilaalu Davidi, à waa saabue.

16 Nɔ à bee Jesu à ni, ì bei ì gbɔ iyi à waa fɔ mbɛ? Nɔ í je ña í ni, oo. Mii iyi wa ceu ihě, i kù cio ideɛ ña tengi bii à ni, Ilaađ í jɔ̄ à gbɔ saabue hai si gelei amu ña do si gelei ama kpɔ̄tɔ̄ ña.

17 Si anyii nɔu, í jɔ̄ ña í nɛ hai ilu be í koo í sũ Betani.

Jesu í ceekpe j̄ti ndii figi

(Cɔ Maaku 11:12-14, 20-24)

18 Iju kumáe daadaakɔ Jesu í nɛ hai Betani wa nyi Zeruzalemu, nɔ ari wa kpa.

19 Nɔi í ye j̄ti ndii figi gɔ it̄i kpãa be, nɔ í yaa sie. Amma iyi í to kɔkɔe í ba wee wua ñai í nɛ. Nɔi í sɔ̄ j̄ti nɔu í ni, awɔ̄ i kaa so má ajo kãma. Nɔ gbakã j̄ti nɔu í gbɛ.

20 Iyi mɔcɔ ñau à yɔ̄, ñai à bití. À bee Jesu à ni, beirei í ce j̄ti ndii figiu ihě í gbɛ anu akã beɛbe.

21 Nɔi Jesu í je ña í ni, ntɔ̄ ntɔ̄ ñ wa n sɔ̄ ñei, bii ì dasi naane nɔ i kù waa sika ña, aa yɔkɔ i ce bei ñ cea j̄ti nɔu ihě ña. Nɔ kaa je baa iyi be nɔu akã, aa yɔkɔ i sɔ̄ iri kutau ihě ña i ni ku dede hai be koo dásí tenku, á nɔ ku koo.

22 Bii ì dasi naane ña, mii iyi ì tɔ̄ Ilaađ fei, aa ba ña.

Hai iwoi yiiko Jesu wa naa

(Cɔ Maaku 11:27-33; Luku 20:1-8)

23 Nɔi Jesu í to Zeruzalemu nɔ í bɔ bantumai kpasěi Ilaađ má wa kɔ inɛ ña si cio. Nɔi inɛ ngboi woo weei Ilaađ ña do inɛ ngbo ña à naa bi tɛɛ, à beɛ à ni, mii ña iyi ì waa ceu ihě, yooi í nae kpãa iyi ì waa coođ. Do yiiko yooi ì waa coođ.

24 Nɔi Jesu í je ña í ni, amu mɔ an bee ñe ide gɔ. Bii ì yɔkɔ ì jem ña, amu mɔ an sɔ̄ ñe inɛ iyi í nam yiiko ñ wa n ceo mii ñau ihě.

25 Hai iwoi Zãa í ba yiiko iyi í dasiò inɛ ña inyi. Hai bi Ilaađ de, mà hai bi amanɛ ña. Nɔi à busi ñe à waa ni, beirei aa ka jeaa. Nsei nɔ̄, bii à jeaa à ni Ilaađi, á bee wa na mii í ce a kù dasi Zãa naane.

26 Nɔ wee njo kaa jɔ̄ ka ni hai bi amanɛ ñai. Bii à ni hai bi amanɛ ñai, zamaau á ye taale nwa si na iyi í jɔ̄ inɛ fei í jesi iyi Zãa waliui kam kam.

27 Nɔi à jea Jesu à ni, a kù mà. Nɔ Jesu mɔ í sɔ̄ ña í ni, debei, amu mɔ n kaa n sɔ̄ ñe yiiko inɛ iyi ñ wa n ceo mii ñau ihě.

Mɔndai ama minji

28 Jesu í kpa ña mɔndau ihě í ni, beirei ì waa lasabu ña. Mɔkɔ gɔ í nɛ ama inemɔkɔ minji. Nɔ í sɔ̄ inɛ sinteu í ni, amaayi, bɔ ikom i koo i ce ice nnyi.

29 Nɔ í ni, n kaa n koo. Amma do ankãanyi í ce lasabu mmu nɔ í koo.

30 Nɔ mɔkɔu í koo í sɔ̄ ama minjisiaɛu mɔ beɛbe, nɔ amau í jeaa í ni, to, an koo, baaba. Amma kù koo.

31 Si ama minji ñau yoo ñai í ce idɔ̄bii baɛ. Nɔi à ni, inɛ sinteu. Nɔi Jesu í sɔ̄ ña í ni, ntɔ̄ ntɔ̄ ñ wa n sɔ̄ ñei, woo gba fiai lempoo do inaabo woo ta icu ña aa tako ñe a lɔ si tengi bii Ilaađ í je bomma.

32 Ñ wa n fɔ beɛbei si na iyi í jɔ̄ Zãa í naa ku nyisi ñe kpãa j̄ida, nɔ i kù dasie naane ña. Woo gba fiai lempoo do woo ta icu ñai à dasie naane. Amma inje, do iyi ì ye idɔ̄ ku kpaasi ña ña fei i kù kpaasi idɔ̄ ñe i dasie naane ña.

Mɔndai gaanɔ̄ma laalɔ ña

(Cɔ Maaku 12:1-12; Luku 20:9-19)

33 Nɔi Jesu í sɔ̄ ña má í ni, i gbɔ mɔnda gɔ má ña. Ilu kpasɛ gɔ í ce ikoɛ, nɔ í lɔ si j̄ti ndii rezɛɛ ña nɔ í ce kaa í kaakoɔ̄. Nɔ í ce bi ku fɔ̄ inyii isoɛ. Nɔ í cã tafa bii ku degbe ikou. Nɔi í so gaanɔ̄ma ña í dasi ña si ikou a maa logooɛ, í bei í bɔ ilu koo kpɛ be.

³⁴ Waati iyi isoi j̄i n̄ou í j̄ia í to ku ka, n̄oi í be amaace ña wa bi woo logoo ñau a koo a gba iyi í je ti n̄ju wa.

³⁵ Amma gaan̄oma ñau à dede à wo si ña, à cã ine akã, n̄o à kpa ine akã má, n̄o à ta ine meetasiau m̄o kuta à kpa.

³⁶ N̄o ilu ileu í be si ña amaace ḡo ña wa má. Ine n̄ju ña à kp̄o à re baa inei tako ñau. Do n̄ju fei, à ce ñja bei à cea inei tako ñau.

³⁷ Si anyii aña fei í be si ña ama abíe wa, í ni, aa jirima amam.

³⁸ Amma iyi gaan̄oma ñau à ye amau à f̄o aña duus̄o à waa ni, i c̄o ine iyi á na ku je tubuu. I naa wa ka kpa n̄o ileu ku baa ku je tu wa.

³⁹ N̄oi à muu à fitae hai in̄o kaaú à koo à kpa.

⁴⁰ To, waati iyi ilu ileu á naa, beirei á cea gaan̄oma ñau.

⁴¹ N̄oi à j̄eaa à ni, á kpa ine laalo ñau i kaa ce araare ñja n̄o ku de gaan̄oma mmu ña ku dasi ña si ileeu, ine ña iyi bii isoi j̄i n̄ou í j̄ia aa ya náa iyi í je tee.

⁴² N̄oi Jesu í bee ña í ni, i kù cio iyi ih̄e si kuk̄oi idei Ilaā ña ba. Í ni, Kuta iyi woo ma ña à k̄osiu N̄ju í baa í je kuta sintei icui ileu. Āo Laf̄ei í coo, n̄o í mu wa biti.

⁴³ N̄o Jesu í ni má, n̄ wa n̄ s̄o ñei, Ilaā á gba bommae hai bi tu ñe ku na dimi mmu ña iyi à waa ce id̄oobe. [

⁴⁴ Ine iyi í cuku si kutau ih̄e, kutau á legeei. Ine iyi í n̄o í bata m̄o á l̄o l̄o laf̄ei nek̄o nek̄o.]

⁴⁵ Iyi ine ngboi woo weei Ilaā ñau do Farisi ñau à gb̄o m̄andai Jesu ñau, à mà iyi añaí wa f̄aa.

⁴⁶ N̄oi à waa de kp̄aa bei aa ce a muu. Amma à waa ce n̄joi zamaau si na iyi í j̄ò à dasi naane iyi waliíi nt̄o nt̄o.

22

M̄andai iyi ab̄od̄o

(C̄o Luku 14:15-25)

¹ N̄oi Jesu í s̄o ña ide do m̄anda ña má í ni,

² i gb̄o faaji ḡo iyi wa nyisi ñe bei bommai Ilaā í ye. Ilaalu ḡo wa cea amae ab̄od̄o,

³ n̄o í be amaacee ña í ni a koo a kpe ine ña iyi à kpe ab̄od̄o wa. Amma ine ñau a kù waa bi ku naa.

⁴ N̄o í be amaace mmu ḡo ña má í ni, i koo i s̄o ine ña iyi n̄ kpe ña i ni n̄ t̄a s̄o lu. Kete

kombo ña do m̄emu ku ne ikpo ḡo ñai n̄ kpa n̄o à ce icei fei ndee à t̄a, a naa wa bi ku ce ab̄od̄o.

⁵ Amma ine ña iyi à kpe ñau a kù saalue m̄am, ine fei í ne w̄uae. Ine ḡo ña à ne iko ñja, ine ḡo ña m̄o à ne s̄la ñja.

⁶ Ḡoḡo ña à mu amaace ñau à cã ña à kpa ña.

⁷ N̄oi id̄oi ilaalu í k̄o n̄o í be soogee ña à koo à kpa woo kpa ine ñau n̄o à dasi ilu ñja in̄a.

⁸ N̄oi í s̄o amaacee ñau má í ni, to, ijei ab̄od̄o í j̄ia, amma ine ña iyi n̄ tako n̄ kpe ñau a kù j̄ò ij̄eu be má.

⁹ Na n̄ju, i b̄o si tafa ña i kpe ine ña iyi à wa be fei wa ña.

¹⁰ N̄o amaace ñau à b̄o si tafa ñau à t̄ot̄o ine ña iyi à wa be fei wa, hai ine j̄iida do ine laalo ña, n̄o ab̄od̄o í k̄o do aman̄e.

¹¹ Iyi ilaalu í l̄o ile bi ku ce ab̄od̄o, í c̄o ine ña iyi à naa ku j̄eu, n̄o i ba wee, ine akã kù waa dasi j̄ine ab̄od̄o iyi í na ña.

¹² N̄oi í beee í ni, kpaasi, beirei í ce ì l̄o wa ih̄e í kù waa dasi j̄ine ab̄od̄o. N̄o ineu kù ni ide k̄ama.

¹³ N̄oi ilaalu í s̄o amaacee ña í ni, i d̄i aw̄ae do isee ña n̄o i soo i nȳo angule si ilu kuku, tengi bii ine ña aa lesi aw̄o si iri a kpata.

¹⁴ N̄o Jesu í ni má, do iyi Ilaā í kpe ine nkp̄o fei, ine iyi í cica kù kp̄o.

Fiai lempoo ku s̄a

(C̄o Maaku 12:13-17; Luku 20:20-26)

¹⁵ Waati beebe Farisi ña à koo à t̄ot̄o à waa busi n̄je a ba a lea Jesu taai ide.

¹⁶ N̄oi à be m̄oc̄o ñja ḡo ña do inei Herodu ḡo ña bi tee. Iyi à to ñoi à ni, Meetu, à mà iyi ì ya f̄o nt̄o, n̄o ì waa k̄o ine ña si idei Ilaā do nt̄o. Beebe m̄oi i kù waa ce n̄joi ine ḡo, domi i ci ya c̄o ij̄ui aman̄e ña.

¹⁷ Na n̄ju, s̄o wa bei ì ye. Í s̄la ka s̄a ilaalu Sezaa fiai lempoo? Ma ka maà s̄a.

¹⁸ Wee Jesu í mà lasabu ñja iyi à waa ce t̄a, ñoi í s̄o ña í ni, ñje ilu muafiti ña, na mii í ce ì waa leem taai ide ña.

¹⁹ I nyisim kpekele iyi ì ya s̄ò lempoo wa ña. N̄o à nyisie kpekele ḡo.

²⁰ N̄o Jesu í bee ña í ni, fotooi yooi í wa si kpekeleu ih̄e n̄o irii yooi à k̄o si.

²¹ N̄o à ni, ti Sezaai. N̄oi Jesu í s̄o ña í ni, to, debei i s̄a Sezaa iyi í je tee ña, n̄o í s̄a Ilaā m̄o iyi í je tee ña.

22 Iyi à gbɔ ideu beɛbe, nɔi à bitɔ à jòò à nɛ.

Idei kujɔi iku ŋa

(Cɔ Maaku 12:18-27; Luku 20:27-40)

23 Si ajɔ akāu Sadusi gɔ ŋa mɔ à naa bi Jesu má. Anɔi à ya maa ni iku ŋa a kaa jɔ. Iyi à to wa bi Jesu nɔi à beɛɛ à ni,

24 Mɛɛtu, Moizi í ni bii inɛ gɔ í ku í jò aboɛ nɔ kù bíò ama, ifɔɛ ku so jaaɔu ku ba ku bía igbāɛ ama.

25 Wee si inɔ nwa inɛ mɛɛje gɔ ŋa à wɛɛ iyi à jɛ amai baa akā. Igbā nɔi í so abo nɔ kù bíò ama nɔ í ku í jò ifɔɛ jaaɔu.

26 Beɛbeɛ inɛ minjisiau mɔ í ce, do mɛɛtasiau, hee í koo í kāsìò amane mɛɛjesiau.

27 Si anyii anɔa fei nɔ abou mɔ í na í ku.

28 To, ajɔ iyi iku ŋa aa na a jɔ, aboi yoo nɔi à jɛ, si beɛ anɔa fei à soo aboi.

29 Amma Jesu í jɛ nɔi í ni, ì waa rara nɔi si na iyi í jò i kù mà gbugbāi Ilaaɔ ŋa hee má jɛ mii iyi kukɔi ideɛ wa fɔ.

30 Ntɔ ntɔ, si waati iyi iku ŋa aa naa a jɔ, waati beɛbe inɛmɔkɔ ŋa do inaabo ŋa a kaa so nɔi má, amma aa yei beɛ amaleka ŋa.

31-32 Iyi í jɛ ti ideɛ kujɔi iku ŋa, à kɔɔ wo à ni, Ilaaɔ í ni nɔi Ilaaɔ, Lafɛɛi Aburahamui, do ti Izaaki, do ti Zakɔbu. I kù cio ideu be ŋa iyi Ilaaɔ í sɔ nɔi? Ilaaɔ kù jɛ Lafɛɛi iku ŋa, Lafɛɛi inɛ ŋa iyi à wɛɛi.

33 Nɔ zamaa iyi í wa be fei í gbɔ cioi ideɛ nɔ ideu í tosi ŋa.

Wooda iyi í re

(Cɔ Maaku 12:28-34; Luku 10:25-28)

34 Nɔi Farisi nɔi à gbɔ iyi Jesu í kāmia Sadusi nɔi si ideu nɔ à tɔtɔ má.

35 Inɛ akā nɔi iyi wa jɛ woo kɔ inɛ ŋa si woodau wa bi ku cɔ laakai Jesu nɔ í beɛɛ í ni,

36 Mɛɛtu, si wooda nɔi fei, yoomai í re.

37 Nɔi Jesu í jɛaa í ni, bi Aɔ Lafɛɛɛ do idɔɛ fei do lasabuɛ fei.

38 Nɔi beɛ í jɛ wooda sinte, nɔi í nɔ í re ŋa.

39 Minjisia iyi í too wee. Bi inɛ mmu ŋa beɛ ì bi araɛ.

40 Wooda minji nɔi beɛ à jɛ icui ideɛ woodai Moizi do ti ideɛ walii ŋa fei.

Davidi do inɛ iyi Ilaaɔ í cica

(Cɔ Maaku 12:35-39; Luku 20:41-44)

41 Si beɛ Farisi nɔi à tɔtɔ, nɔi Jesu í beɛ ŋa ideu ihɛ

42 í ni, beɛrei ì waa lasabu si ideɛ inɛ iyi Ilaaɔ í cica ŋa. Tɔkui yooi í jɛ. Nɔi à jɛaa à ni, tɔkui ilaalu Davidii.

43 Nɔ Jesu í beɛ ŋa í ni, bii beɛbeɛ, beɛrei í ce Davidi wa kpoo Lafɛɛ waati iyi í fɔ do gbugbāi Hundei Ilaaɔ í ni,

44 Aɔ Lafɛɛ í sɔ Lafɛɛm í ni,

Buba si awɔ nɔi ihɛ

Hee n ce mbɛɛɛ ŋa bi ku lesi isɛɛ.

45 Nɔ Jesu í ni má, to, bii Davidi wa kpoo Lafɛɛɛ, beɛrei á ce ku jɛ tɔkue má.

46 Nɔ baa inɛ akā nɔi kù yɔkɔ ku jɛaa ide kāmā. Nɔ hai waati beɛbeu inɛ gɔ kù beɛɛ ide gɔ má.

23

Muafitii Farisi do woo kɔ inɛ ŋa si wooda ŋa

(Cɔ Maaku 12:38-39; Luku 11:43,46; 20:45-46)

1 Nɔi Jesu í sɔ zamaa do mɔcɔɛ nɔi,

2 í ni, woo kɔ inɛ ŋa si wooda nɔi do Farisi nɔi, anɔi à sāsɔ agbeɛ Moizi à waa sisi woodaɛ.

3 Na nɔi, i ya gbɔ ide nɔi nɔ i ce mii iyi à waa sɔ nɔi fei. Amma i maà ya ce kookoosu beɛ à waa ce, domi ide iyi à ya fɔ a ci ya ceò icɛ.

4 À ya dɔ aso ku wo a maa kāa inɛ ŋa, amma anɔa taka nɔi a ci ya jɛsi a luu baa do amaawɔ akā.

5 Kookoosu nɔi iyi à waa ce fei à waa cooi ku ba a ye nɔi. Beɛbeɛ à ya dɔ ama tia iyi í la í re ti kpaasi ŋa nɔ a dasi jaba nɔi ikū sisɔ iyi í re ti kpaasi ŋa si itɔ do ilɛ*.

6 Nɔ a ci ya bi kaa inya sinte bi ku jɛ jingau ŋa do kitāi inɛ ngbo ŋa ile bii à ya ce kutɔtɔ ŋa.

7 À ya bi inɛ ŋa a maa ce anɔa fɔɔ si bantuma do beɛɛ nɔ a maa kpe ŋa lafɛɛ.

8 Amma inɛ, i maà ya jò a kpe nɔi lafɛɛ, domi inɛ fei saa nɔi, nɔ Lafɛɛ akā lege lege ì nɛ ŋa.

9 Nɔ i maà kpe inɛ kāmā Baaba si ile ihɛ ŋa, domi inɛ akāi í jɛ Baa nɔi. Nɔi í wa lele.

* 23:5 **ama tia** ama tia iyi à ya dɔu isɛɛde ŋa iyi à wa si tiaɔ ideɛ Ilaaɔi à ya kɔ si, nɔ a dɔu si ikpo nɔi walakɔ si awɔ.

10 Nɔ i maà ya jò a kpe ñe ilaalu ña domi ilaalu akã lege legei ò ñe ña, ññui í je ñe iyi Ilaaã í cicau.

11 Ñe iyi í je ñe ñgbo ññe ññui í ñe ku je woo ce ice ññe.

12 Ñe iyi í so araε lele, aa kayeei, ñe mɔ iyi í kaye araε aa soo lelei.

Jesu í ye taalei Farisi ña do woo kɔ ñe ña si wooda ña na muafiti ña

(Cɔ Maaku 12:40; Luku 11:39-52; 20:45-47)

13 Jesu í ni, ñe woo kɔ ñe ña si wooda ña do Farisi ña, ñe ilu muafiti ñai. Aa ye ijuukpã ña, si na iyi í jò ò waa cĩmboa ñe ña kpãai bommai Ilaaã ña. Ñe taka ññe, ò kù jesi ò lɔ ña, nɔ ñe ña iyi à bi ku lɔ, ò waa ganji ña ña. [

14 Ñe woo kɔ ñe ña si wooda ña do Farisi ña, ñe ilu muafiti ñai. Aa ye ijuukpã ña, si na iyi í jò ò ya maa ce kutɔ sisɔ ña ku ba ñe ña a ni ññe ñe jiida ñai. Nɔ wee mii iyi jaaã ña à ñe fei ò ya gbaa ñai. Na ñai í jò ijuukpã ññe á la ku re.]

15 Ñe woo kɔ ñe ña si wooda ña do Farisi ña, ñe ilu muafiti ñai. Aa ye ijuukpã ña, si na iyi í jò ò waa dabii bii fei ña, ò waa ñe si tenku do si ò fei ò waa dede baa ñe ña iyi aa ba ò kpaasi idɔ ññe ña. Nɔ bii ò ba ña ò ya sinda lafɛe ñai ku je ñe iyi à ñe a dasie ña iyi ci ya ku ku re baa ññe taka ññe isε gbeeji.

16 Ñe fɛɛju ñai iyi ò waa mu goloí fɛɛju ña, aa ye ijuukpã ña. Ì ya maa ni ña, bii ñe í ceekpe do kpasɛi Ilaaã kù je taale baa bii kù kɔɔ. Amma bii í ceekpe do wurai kpasɛu, tilasii ku kɔ ideu.

17 Ñe fɛɛju ññeyi ñai. Yoomai í la í re. Wurau? Mà kpasɛ iyi í jò wurau í je ti Ilaaã.

18 Nɔ ò waa ni má ña, bii ñe í ceekpe do bi kuwee kù je taale baa bii kù kɔɔ, amma bii í ceekpe do ññai kuwee, tilasii ku kɔ ideu.

19 Ñe fɛɛju ñai. Yoomai í la í re. Ññai kuwee? Mà bi kuwee iyi í jò ññai kuwee í je ti Ilaaã.

20 Na ññu, ñe iyi í ceekpe do bi kuwee, hee do mii iyi wa lesi feii í ceekpeò.

21 Ñe mɔ iyi í ceekpe do kpasɛi Ilaaã, hee do Ilaaã iyi í wa be feii í ceekpeò.

22 Ñe mɔ iyi í nɔ í ceekpe do lele, hee do batai bommai Ilaaã do Ilaaã takεe iyi wa buba bei í ceekpeò.

23 Ñe woo kɔ ñe ña si wooda ña do Farisi ña, ñe ilu muafiti ñai. Aa ye ijuukpã ña, si na iyi í jò ò waa na Ilaaã hee do zakaai nyauí ayε ña, amma ò waa gbeje mii iyi í la í re si wooda ña. Mii ñauí í je idɔɔbii Ilaaã ku ce do araare ku nyisi do ilu naane ku je. Ññu ñau bei í jò ò ce ña, nɔ ò maà gbeje iyi í gbe ñau.

24 Ñe fɛɛju ñai iyi ò waa mu goloí fɛɛju ña. Ì waa coo inyí ññe na kokoo ña nɔ ò bei ò waa miò kpookpo ña.

25 Ñe woo kɔ ñe ña si wooda ña do Farisi ña, ñe ilu muafiti ñai. Aa ye ijuukpã ña si na iyi í jò ò anyii kɔɔfu do ti jεε ñai ò ya wiε ña, amma hai si bine laalɔ do ò lei ò baò mii ndii ò ñe ña.

26 Awɔ Farisi fɛɛju, wiε ò ñai jεε titã, anyiu mɔ ku bei ku má.

27 Ñe woo kɔ ñe ña si wooda ña do Farisi ña, ñe ilu muafiti ñai. Aa ye ijuukpã ña, si na iyi í jò ò ye ñai bei bale iyi à jɔsi mii fũfũ ku ba anyie ku sía, amma ò ñe kùkùí amane do konkombi wa kɔ si.

28 Beεbe mɔ ñe taka ññe, bii ñe ña à waa ye ñe, ñe ñe jiida ñai, amma si idɔ ññe muafiti do laalɔ wa kɔ.

29 Ñe woo kɔ ñe ña si wooda ña do Farisi ña, ñe ilu muafiti ñai. Aa ye ijuukpã ña, si na iyi í jò ò waa teese baleí walii ñau, nɔ ò waa ce booda si ti ñe dee dee ñau mɔ má ña.

30 Nɔ ò waa ni ña, bii í je si waatii bala nwa ñai à dede wo a kaa ka dasi baa nwa si walii ñau ku kpa.

31 Ñe taka ññe ò waa nyisi iyi ññe tɔkui ñe ña iyi à kpa walii ñauí.

32 To, ò hanya ò tambɔ laalɔ iyi bala ññe ña à sintiu.

33 Ñe ñe buu ña bei njo wukuku. Ì kù ñe bei aa ce ò saa ña iyi ci ya kuu ña.

34 Na ññu, ò de ití ò gbɔ, an be ññe walii ña wa do ilu bisi ña do woo mà tia ña. Si ò ññe aa kpa gɔgɔ ña, nɔ ò kpakpa gɔgɔ ña mɔ si jji ku gaau, gɔgɔ ña mɔ ò ò te ññe kpɔtɔɔ ò lei bii ò ya ce kutɔtɔ ññe ña, nɔ ò lele ña si ilu ña fei.

35 Na ññu, ijuukpã woo kpa ñe dee dee ñau fei á je si ò iri ññe. Abɛlii í je ñe dee dee sinte iyi ò kpa ña. Zakari amai Baraki iyi ò kpa si afei kpasɛi Ilaaã do bi kuwee ña, ññui í je ñe ankãanyi iyi ò kpa ña. Ikui ñe dee dee ñau be fei, hai Abɛli hee ku koo si Zakari, ññe aa ye ijuukpã ñe ña.

³⁶ Ntɔ ntɔ, n̄ wa n s̄ɔ ɲɛi, ijuukpāi mii ɲau be fei si inɛi nnyi ɲau ih̄ɛi á baa ku jɛ si.

Jesu do Zeruzalɛmu
(Cɔ Luku 13:34-35)

³⁷ Jesu í ni, inɛ inɛi Zeruzalɛmu ɲa, inɛ iyi ì ya kpa walii ɲa nɔ i ta ama abɛi Ilaaɔ ɲa mɔ kuta í kpa ɲa ɲa. Ise feloi n̄ ya n bi n tɔtɔ ɲɛ si abɛm bɛi ajɛɛ í ya tɔtɔ amaɛ ɲa si ikpae, amma i kù jɛ ɲa.

³⁸ Wee nsei Ilaaɔ á fū nɲɛ kpasɛ nɲɛ si awɔ.

³⁹ Ntɔ ntɔ n̄ wa n s̄ɔ ɲɛi, hai nsei i kaa yɛm má ɲa í gbe hee ajɔ iyi aa ni ɲa, Ilaaɔ ku weea inɛ iyi wa naa do irii Lafɛɛ.

24

Jesu wa fɔ ideɪ kpasɛi Ilaaɔ ku lɛgɛ
(Cɔ Maaku 13:1-2; Luku 21:5-6)

¹ Nɔi Jesu í fita hai kpasɛi Ilaaɔ. Iyi wa ne ɲɔi mɔcɔɛ ɲa à koo à baa à nyisiɛ bɛi à ma kpasɛi Ilaaɔ do ileɛ ɲa s̄aa s̄aa.

² Nɔi í s̄ɔ ɲa í ni, ì waa yɛ mii ɲau be fei ɲa ya. Ntɔ ntɔ n̄ wa n s̄ɔ ɲɛi, kuta baa akã kaa naa ku maa lesi nɲɛ be má, aa kekɛɛ mbe fei.

Wahala iyi á naa si waatii ankãanyi
(Cɔ Maaku 13:3-13; Luku 21:7-19)

³ Jesu í koo í buba iri kutai Olivie. Nɔi mɔcɔɛ ɲa à bɔ bi tɛɛ aɲa duusɔɔ à beɛ à ni, s̄ɔ wa waatii iyi mii n̄ɔu be á ce. Nyinda yoomai á nyisi kunyie wa do waatii ankãanyi.

⁴ Nɔ Jesu í jɛ ɲɲa í ni, i ce laakai ɲa inɛ gɔ ku maà naa ku d̄i iju nɲɛ,

⁵ domi inɛ ɲa iyi aa na a maa naa akã akã a maa ni aɲai à jɛ inɛ iyi Ilaaɔ í cicau aa kpɔ. Aa d̄i ijui inɛ nkpɔ.

⁶ Nɔ aa maa gbɔ ibai igũ amɛɛ amɛɛ do j̄iij̄i ɲa. I maà j̄ɔ ku da zigi nɲɛ, domi í gbe mii ɲau be fei ku ce. Amma kù jɛ waatii ankãanyiu be titã.

⁷ Dimi gɔ ɲa aa ya na a maa ja do dimi mmu ɲa. Ilaalu gɔ ɲa mɔ aa maa ja do ilaalu mmu ɲa. Nɔ ile á yaya si ilu gɔ ɲa, nɔ ari á ce.

⁸ Inɛ nɲu be fei á yɛi bɛi ara kuro sintei b̄aas̄i ku bɛi ku bí.

⁹ Si waatii nɲu, aa dasi ɲɛ si awɔi inɛ ɲa a kpã ɲɛ iju, aa kpa ɲɛ mɔm. Dimi fei á cé ɲɛi na irim.

¹⁰ Waatii bɛɛbɛ, inɛ nkpɔ á nyiò anyi, aa maa zamba nɲɛ nɔ a cé nɲɛ.

¹¹ Walii ibo nkpɔ ɲai aa na a naa a maa wa inyii itfi inɛ nkpɔ.

¹² Laalɔ ku ce á k̄ɔɔsi hee ku j̄ɔ inɛ nkpɔ kaa ne kubii kpaasi ɲa má.

¹³ Amma inɛ iyi í temua hee k̄ɔɛ á ba faaba.

¹⁴ Aa waazo laabaau j̄iidai bommai Ilaaɔ si andunya fei ku ba dimi fei ku gbɔɔ, andunya ku bɛi ku kpa iri.

Faajii mii laalɔ iyi wa riisi kpasɛi Ilaaɔ
(Cɔ Maaku 13:14-23; Luku 21:20-24)

¹⁵ Jesu í ni, walii Daniɛli í fɔ ideɪ mii laalɔ gɔ wo iyi á riisi kpasɛi Ilaaɔ. Nɲui aa yɛ ɲa í wa si inya iyi í jɛ ti Ilaaɔ. Inɛ iyi wa cio ideɪ mii laalɔ, ku ce laakai ku gbɔɔ s̄aa s̄aa.

¹⁶ Waatii bɛɛbɛ inɛ ɲa iyi à wa ilei Zudee a sa a bɔ iri kuta ɲa.

¹⁷ Nɔ inɛ iyi í wa antai ile sikifa, bii í kita ile ku ba ku sa ku maà bɔ ngɔgɔ ku so inɔ ileɛ.

¹⁸ Nɔ inɛ mɔ iyi í wa iko ku maà nyi kpasɛi koo so kumbooɛ má.

¹⁹ Waatii bɛɛbɛ wahalai b̄aas̄i ɲa do ayawo ɲa á caa mɔm.

²⁰ I ce kutɔɔ ɲa ku ba waatii kusau ku maà na ku jɛ sukui t̄ut̄u walakɔ aj̄ɔi kus̄imi *.

²¹ Ntɔ ntɔ, waatii bɛɛbɛ wahala nla n̄lai á naa iyi a kù yɛ dimiɛ hai sintei andunya hee do nnyi, nɔ a kaa ka yɛ dimiɛ má hee do aj̄ɔ fei.

²² Bii Ilaaɔ kù j̄ile si nɲu ku kaye kukp̄ɔi aj̄ɔu wo inɛ gɔ kaa wɛɛ. Amma í kayɛi na irii inɛ ɲa iyi í cicau.

²³ Waatii bɛɛbɛ, bii inɛ gɔ í s̄ɔ ɲɛ í ni, i cɔ inɛ iyi Ilaaɔ í cicau í wa ih̄ɛ, walakɔ inɛ mmu gɔ ku ni, í wa ih̄ɔ, i maà dasi lafɛɛ naane ɲa.

²⁴ Inɛ gɔ ɲa aa na a naa akã akã a maa ni aɲai à jɛ inɛ iyi Ilaaɔ í cicau walakɔ a ni aɲai à jɛ walii ɲa amma iboi. Aa maa ce dobu dobu do maamaake ɲa ku ba a d̄i hee do ijui inɛ ɲa iyi Ilaaɔ í cicau bii aa yɔkɔ.

²⁵ Na ɲɔi í j̄ɔ n̄ wa n s̄ɔ ɲɛ fei ndɛɛ do nɲuma.

²⁶ Na nɲu, bii à na à s̄ɔ ɲɛ à ni, inɛ iyi Ilaaɔ í cicau í wa gbabua, i maà koo. Walakɔ bii à s̄ɔ ɲɛ à ni, wa manji ilaawa, i maà dasi naane.

²⁷ Si bɛi kuɲɔi ij̄i í ya má inya hai nunui daakɔ hee ku bɔ nunui ale anu akã, bɛɛbɛ m̄ɔi kunaai amu Amaɪ Amanɛ á jɛ.

* **24:20 sukui tutu** sukui t̄ut̄u ɲa sukui atɛi, nɔ bii gɔ ku bɔ í ya gaabu.

²⁸ Tengɪ bii iku í wa, bei yembeeku ɲa à ya tɔtɔ.

Kunaai Amai Amane

(Cɔ Maaku 13:24-27; Luku 21:25-28)

²⁹ Jesu í ni, si anyii wahalau gbakã, nunu á kuku inyai, nɔ cukpa mɔ kaa má inya má, andaiya ɲa aa cuku wa hai lele nɔ gbugbã lele ɲa a yaya.

³⁰ Waati beɛbe nyindai Amai Amane á fita lelei Aɔ. Nɔ dimii andunya ɲa fei aa le awɔ si iri a maa kpata. Aa ye amu Amai Amane n wa n naa si kudũi iji do gbugbã nla nla do amboe.

³¹ Kãakãaki nla nla á dɔ anu nɔ n be amalekam ɲa wa si andunya gonta mɛɛu. Anjai aa tɔtɔ inɛ ɲa iyi n cica si andunyau fei.

Mii iyi jii ndii figi wa kɔ wa si

(Cɔ Maaku 13:28-31; Luku 21:29-33)

³² Jesu í ni, i cɔ mii iyi jii ndii figi wa kɔ ɲe si ɲa. Bii ì na ì ye amaawɔɛ ɲa à sinti ku wu wua kpɔtɔ, ì ya mà iyi ate í maai wa mbe.

³³ Beɛbe mɔi, bii ì ye mii ɲau be fei wa ce, i mà ɲa iyi kubaai amu Amai Amane kaa kpe má, ajɔu í maai wa mɔm.

³⁴ Ntɔ ntɔ n wa n sɔ ɲei, kù je inɛi nsei ɲa feii aa ku ideu ku bei ku ce.

³⁵ Lele do ilɛ fei á na ku tã, amma idem ɲa a kaa tã pai.

Ilaaɔ ɲɲu akãí í mà ajɔu

(Cɔ Maaku 13:32-37; Luku 17:26-30, 34-36)

³⁶ Jesu í sɔ ɲa má í ni, inɛ kãma kù mà waatiu hee má je ajɔ iyi mii ɲau á ce, baa amaleka ɲa iyi à wa lele, baa amu Amau, í gbe Ilaaɔ Baaba ɲɲu akã.

³⁷ Si bei í ce si waatii Noweeu, beɛbe mɔi á ce si waati iyi amu Amai Amane an nyi wa.

³⁸ Hee kukɔi inyi nlau ku maa naa, inɛ ɲa à waa je, à waa mɔ, à waa ce abɔdɔ ɲa, à waa mua ama ɲɲa ɲa mɔkɔ hee í koo í to si ajɔ iyi Nowee í koo í lɔɔ akɔi inyi.

³⁹ A kù waa lasabu do wahala dimi beɛbe hee í to kukɔi inyi nlau í je ɲa fei. Beɛbe mɔi á je si waati iyi amu Amai Amane an nyi wa.

⁴⁰ Si waati ɲɲu, amanɛ minji á wa íko nɔ aa so inɛ akã a jɔ inɛ akã.

⁴¹ Inaabo minji á maa lɔlɔ, aa so inɛ akã a jɔ inɛ akã.

⁴² Na ɲɲu, i wɛɛɔ sɔɔlu ɲa, domi i kù mà ajɔ iyi Lafɛɛ ɲɲe á nyi wa.

⁴³ I gbɔ iyi ihɛ má ɲa. Bii ilu kpasɛ í mà idũ zaka iyi ile á naa, á wɔ ɲjoo nɔ ku ganjie ku lɔ kpasɛɛ.

⁴⁴ Na ɲɲu, inɛ mɔ, i wɛɛɔ sɔɔlu ɲa, domi amu Amai Amane an nyi wa si waati iyi i kù waa tamaa ɲa.

Amaace jiiida do amaace laalo

(Cɔ Luku 12:41-48)

⁴⁵ Í sɔ ɲa má í ni, yooi í je amaace ilu naane iyi í ne laakai. Lafɛɛi í je inɛ iyi ilu kpasɛ gɔ í kpe í so amaace kpaasie ɲa í daa si awɔ ku maa cɔ ɲa ku na ɲa ije si bei í jɔ.

⁴⁶ Inɔ didɔi á je ti amaaceu bii lafɛɛe í bàa í naa í báa wa ce beɛbe.

⁴⁷ Ntɔ ntɔ, lafɛɛu á daa amaaceu mii ndɛɛ fei si awɔ.

⁴⁸ Amma bii í je amaace laalo, á lasabui ku ni, lafɛɛm kaa baa ɲya má,

⁴⁹ nɔ ku dede ku maa cã amaace kpaasie ɲa nɔ ku maa je ku maa mɔ do woo mɔ atɛ ɲa ajɔ.

⁵⁰ Beɛbei, lafɛɛu á na ku baa si ajɔ iyi kù waa cɔ kpãae, do si waati iyi kù waa tamaa,

⁵¹ nɔ á kpãa iju jiiida jiiida, nɔ ɲɲu do ilu muafiti ɲau fei wahala ɲɲa á je inya akã. Tengɪ bei á le awɔ si iri ku maa kpataɔ.

25

Mɔndai mudɛɛ gɔ ɲa

¹ Jesu í ni, ajɔ iyi an naa n je bommam á yɛi bei faajii mudɛɛ mɛɛwa gɔ ɲa iyi à so fitila ɲɲa ɲa à bɔ mɔkɔ titɔ ku ko.

² Si inɔ ɲɲa amanɛ miu í je ilu laakai, amanɛ miu mɔ kù ne laakai.

³ Mudɛɛ miu hai ne laakai ɲau à so fitila ɲɲa ɲa nɔ a kù so ikpo kosía.

⁴ Amma ilu laakai ɲau à so fitila ɲɲa ɲa do ikpo kosía.

⁵ Wee mɔkɔ titɔu kù to wa ɲya. Si bei wa kpe, ɲɔi mudɛɛ mɛɛwa ɲau à siiko à waa sí ɲjoo.

⁶ Hee zakai laja ɲɔi à gbɔ anu ku dɔi inɛ ɲa. À waa ni, mɔkɔ titɔu wee wa to wa, i dede ka kò.

⁷ ɲɔi mudɛɛ mɛɛwa ɲau à jì à waa teese fitila ɲɲa ɲa.

⁸ Hai ne laakai ɲau à tɔ inɛ ihɔ ɲau à ni, i mu nwa ikpo domi fitila nwa ɲa à waa ku.

⁹ ɲɔi ilu laakai ɲau à ni, aawo, kaa to awa fei. I koo i ra tu ɲe gbakã.

10 Iyi à bə ikprou ku ra n̄oi məkə tit̄ou í to wa. Ine ngu n̄a iyi à ce s̄əlu jiida n̄au à tooe à lə bi ku ce abəd̄əu n̄ə à c̄imbo gambou.

11 Si anyīe n̄oi woo bə ikpo ku ra n̄au m̄ə à to wa, à wasi ku d̄ə anu à waa ni, laf̄ē, laf̄ē, c̄i n̄wa gambo.

12 Amma məkə tit̄ou í ni, nt̄ə nt̄ə, n kù m̄ə n̄e.

13 N̄oi Jesu í ni má, to, na n̄nu, i maa c̄ə kp̄ā n̄a domi i kù m̄ə aj̄ə iyi an n̄yi wa n̄a hee má je waatiu.

*M̄əndai amaace m̄eta ḡə n̄a
(C̄ə Luku 19:11-27)*

14 Jesu í s̄ə n̄a má, í ni, bommai Ilaađ í yei má bei faajii məkə ḡə iyi wa bi ku bə ilu koo kpe be. N̄ə í kpe amaace n̄a í so amanīe fei í da n̄na si aw̄ə.

15 Í na ine ak̄ā fiai wura kpekele nla miu, ine ak̄ā m̄ə minji, ine m̄etasiau m̄ə ak̄ā, í na an̄a feii si bei gbugb̄ai ine fei í to, í bei í nee.

16 N̄oi gbak̄ā amaace iyi à na fia kpekele miuu í so fiau wa ceò s̄la, n̄ə í ba riba miu má.

17 B̄eebe m̄oi ine iyi à na minjiu m̄ə, í ba riba minji má.

18 Amma ine iyi à na ak̄āu í koo í tu isai í singa fiai laf̄ēu.

19 Si b̄eebe aj̄ə í koo wa baa n̄oi laf̄ēi ine n̄au í baa n̄ə í kpe n̄a a na a sisia n̄nu bei à cea fiau.

20 Amaace iyi í na fia kpekele miuu í naaò miu mmue wa má, n̄ə í s̄əó í ni, laf̄ē, fia kpekele miu iyi ì nam n̄əu n ceò s̄la hee n̄ ba riba miu má.

21 N̄oi laf̄ēe í s̄əó í ni, í s̄la, aw̄əu amaace jiida ilu naan̄e. Si mii keekeu ih̄ē n̄ ye iyi ì je ilu naan̄e, na n̄nu, an daae mii nla si aw̄ə. Naa wa ka je jingau.

22 Ine iyi í na kpekele minjiu m̄ə í naa í ni, laf̄ē, fia kpekele minji iyi ì nam n̄əu, n̄ ba riba minji ma.

23 N̄ə laf̄ēe í ni, í s̄la, aw̄əu amaace jiida ilu naan̄e. Si mii keekeu ih̄ē n̄ ye iyi ì je ilu naan̄e, na n̄nu, an daae mii nla si aw̄ə. Naa wa ka je jingau.

24 Si anyii n̄nu n̄oi amaace iyi í na kpekele ak̄āu m̄ə í naa í ni, laf̄ē, n̄ m̄ə iyi aw̄əu ine ku gaabui. Bii i kù gb̄ē bei ì ya da, n̄ə tengi bii i kù f̄ā dimi, bei ì ya mu.

25 N̄oi n̄nu dei í mum b̄e, n̄ə n̄ koo n̄ si fiāu ile. To, fiāe wee.

26 N̄oi laf̄ēe í s̄əó í ni, aw̄əu amaace yaam̄ə ilu ikai, aw̄əi ì m̄ə iyi n̄ ya n da baa bii n kù gb̄ē, n̄ə bei n kù f̄ā dimi n̄ ya n mui.

27 To, iyi ì m̄ə b̄eebe wo, aa na ine ḡə fiam n̄əui, n̄ə í daa si inyi. Bii ì ce b̄eebe wo an ye ndom do ribae fei waati iyi n̄ baa.

28 Si anyīe n̄oi í s̄ə amaace kpaasi n̄au í ni, i gba fia kpekele ak̄āu i na ine iyi í ne m̄ewau,

29 domi ine iyi í ne, n̄nu ì ya k̄əə si ku ba iyi í ne u ku k̄əəsi má. Amma ine iyi kù ne, baa keeke iyi í ne u má à ya gbaai.

30 Amaace n̄fe u m̄ə, i soo i nȳə angule si ilu kuku tengi bii ine n̄a aa lesi aw̄ə si iri a kpata.

Kiitii ank̄āanyi

31 N̄oi Jesu í ni má, si waati iyi amu Ama Aman̄e an naa do amboem do amaleka n̄au fei, an buba si batai bomma ilu amboem.

32 Dimii andunya fei á t̄ət̄ə si wajum, n̄ə an f̄eefe ine n̄a bei woo degbe í ya f̄eefe angud̄ā do iwo n̄a.

33 An jile ine dee dee n̄au ikpa aw̄ə njem, ine laal̄ə n̄au m̄ə ikpa aw̄ə cangam.

34 Waati b̄eebe amu ilaalu an s̄ə ine n̄a iyi à wa aw̄ə njem n̄ ni, i naa wa n̄a, in̄e iyi í ba kuwee Baam. I naa i buba si bomma iyi à ce n̄ne s̄əlu hai waatii kusintii andunya.

35 Bommau tu n̄ei si na iyi í j̄ə si waati iyi ari wa kpam, ì muum ije n̄ je n̄a. N̄ə si waati iyi agbe wa kpam má, ì muum inyi n̄ m̄ə n̄a. N̄ə si waati iyi n̄ je ine njoo ì gbam si kpas̄ē n̄e n̄a.

36 N̄ə si waati iyi n̄ wee bas̄i ì bii anyim n̄a. N̄ə iyi n̄ wa n ce b̄əó ì gb̄əəm n̄a. N̄ə si waati iyi n̄ wa ile piis̄ə ì ya naa ku c̄əm n̄a.

37 Waati n̄nu, ine dee dee n̄au aa j̄eem a ni, Laf̄ē, waati yoomai à ye ari wa kpāe n̄ə à nae ije ì je wala agbe wa kpāe à nae inyi ì m̄ə.

38 Waati yoomai à ye ì je ine njoo à gbae si kp̄āse n̄wa, walak̄ə à ye bas̄i n̄ə à bii anyīe.

39 M̄ə waati yoomai à ye ì waa ce b̄əó walak̄ə ì wa ile piis̄ə n̄ə à naa ku c̄ə.

40 Amu ilaalu an je n̄na n̄ ni, nt̄ə nt̄ə, bii ì cea ine ak̄āi in̄em n̄a iyi à kere à re n̄au ih̄ē b̄eebe n̄a, amui ì cea n̄a.

41 Si anyii n̄nu, n̄ bei n̄ s̄ə in̄e aw̄ə cangam n̄au m̄ə n̄ ni, i fa ara n̄ne hai k̄ək̄əm, in̄e iyi

Ilaaḍ í ceekpe. I bə si ina iyi ci ya ku, iyi à koa Seetam do amalekae ḡa.

⁴² Aa lə si ina ḡai si na iyi í jò waati iyi ari wa kpam wo i kù muum ije n je ḡa. Nə waati iyi agbe wa kpam i kù muum inyi n mə ḡa.

⁴³ Waati iyi n je ine njoo i kù gbam si kpasē nḡe ḡa. Nə si waati iyi n wee basí i kù bii anyim ḡa. Iyi n wa n ce bḍo nə n wa ile piisḍo, i ci ya naa ku cəm ḡa məm.

⁴⁴ Aḡa mə aa jεem a ni, Lafēe, waati yoomai à ye ari wa kpaε, walakə agbe, walakə í je ine njoo, walakə basí, walakə si bḍo, walakə ile piisḍo nə a kù sobie.

⁴⁵ An je nḡa n ni, ntə ntə n wa n sḍe ḡei, si bei i kù cea ine akāi ine ḡa iyi à kere à re ḡau ihē beεbe, amui i kù cea ḡa.

⁴⁶ Na nḡu, aa ye ijuukpā ḡai si ina iyi ci ya ku. Amma ine dee dee ḡau aa lə si kuwee iyi ci ya tā.

26

Ine ngbo ḡau à waa busi nje a kpa Jesu

(Cə Maaku 14:1-2; Luku 22:1-2; Zāa 11:45-53)

¹ Iyi Jesu í fə ide ḡau fei í tā, ḡai í sḍ məcəe ḡa í ni,

² ì mà ḡa iyi ajə minjii í gbe ka jeḍ jingau i Iku ku kua. Nə waati beεbei aa dasi amu Amaí Amanε si awəi ine ḡa a kpam si jī ku gaau.

³ Waati iyi Jesu wa sḍ məcəe ḡa ideu, ine ngboi woo weei Ilaaḍ ḡau do ine ngbo ḡau à tətə kabai Kaifu woo wee nla.

⁴ Bei à waa busi nje béi aa ce a ba a mu Jesu do bisi a kpa.

⁵ Amma à waa ni, kù sīa ku je si ajəi jingauu ku ba hoyə hoyə ku maḍ dede si zamaau.

Abo gə í fəsi irii Jesu tulare

(Cə Maaku 14:3-9; Zāa 12:1-8)

⁶ Jesu í wa Betani kpasēi Siməə iyi í tako í ce bḍo dinte,

⁷ ḡai abo gə í naa bi tεe waati iyi à waa je. Wa mu ama caka ku sīa gə iyi í ne tulare ku ne fia gə, nə í fəsi tulareu si irii Jesu.

⁸ Iyi məcəe ḡau à yəə, ḡai idə nḡa í kḍ à ni, na mii í ce abou í koo í ce asəəi tulareu ihē.

⁹ Aa ka taai wo fia nkpə nkpə ka kpəa ilu are ḡa fia.

¹⁰ Iyi Jesu í gbə à waa fə beεbe ḡai í bee ḡa í ni, na mii í ce ì waa ye taalei abou ḡa. Mii jiidai í ceem be.

¹¹ Ntə ntə, ilu are ḡa aa maa wee do inε waati kāma fei, amma amu n kaa n maa n wee do inε hee do ajə fei.

¹² Abou í fəsi aram tulare do njuma ku ceḍ səlui kusim.

¹³ Ntə ntə, tengi bii ine ḡa aa koo a maa waazo laabaau jiidau si andunyau fei, aa sisi ide iyi abou ihē í ce a maa yeḍ gigie.

Zudasi á fita anyii Jesu

(Cə Maaku 14:10-11; Luku 22:3-6)

¹⁴ ḡai Zudasi Isikarioti, ine akāi məcəe maateji ḡau, í bə bi ine ngboi woo weei Ilaaḍ ḡau,

¹⁵ í bee ḡa í ni, mii aa muum ḡa bii n da nḡe Jesu si awə. Nə à ka fia isə fūfū ara kuntaa à naa.

¹⁶ Hai waati beεbei, Zudasi wa de kpāa béi á ce ku zambaḍ Jesu ku na ine ḡau.

Jesu wa je ijei jingau i Iku ku kua do məcəe ḡa

(Cə Maaku 14:12-21; Luku 22:7-14, 21-23; Zāa 13:21-30)

¹⁷ Si ajə sintei jingau i Pēe hai ne lefeeu məcəi Jesu ḡau à naa à beεe à ni, iwoi i bi kaa ceεe səlui jingau i Iku ku kua.

¹⁸ ḡai í je nḡa í ni, i bə inə ilu bi wāane kasa i sḍo i ni, amu Mεetu n ni, waatim í to. Bi tēi an je jingau i Iku ku kua do məcəm ḡa.

¹⁹ Nə məcəe ḡau à ce bei Jesu í sḍ ḡa, à ce səlui jingauu.

²⁰ Iyi ale í le Jesu do məcəe maateji ḡau à waa je.

²¹ Waati iyi à waa je ḡai Jesu í ni, ntə ntə, ine akā nḡe á zambam.

²² ḡai inəi məcəe ḡau í fə ntə ntə, à wasi ku beεe akā akā à waa ni, isa kù je amu ya Lafēe.

²³ ḡai Jesu í je nḡa í ni, ine iyi í gūsi pēe si inə jεe awaḍ ajə, lafēi á zambam.

²⁴ Amu Amaí Amanε an ku si bei kukəi idei Ilaaḍ wa fə. Amma ine iyi á zambam á ye ijuukpā nla nla. Á tiaa inεeu bii í je a kù buu məm wo.

²⁵ Zudasi iyi á zambaεu mə í so ide í ni, isa kù nə kù je amu ya Mεetu. Nə Jesu í jεaa í ni, oo, awəi aa coo.

Ije iyi aa ka yeò gigii ikui Jesu

(Cò Maaku 14:22-26; Luku 22:14-20; Kòr. 1, 11:23-35)

²⁶ Waati iyi à waa je, ñɔi Jesu í so p̄ɛɛ nɔ í saabu Ilaaɔ titã í bei í bububuɛ í na mɔcɔɛ ñau, í ni, iyi ih̄ɛi í je aram, í gba í je ña.

²⁷⁻²⁸ Si anyii ñɔ, nɔ í so kɔɔfu si bii à dasi v̄ɛɛ í saabu Ilaaɔ nɔ í na ña í ni, iyi ih̄ɛi í je ñjem. Nɔi í je nyindai akabuu iyi Ilaaɔ í ði do amanɛ ña. An nikãɛ na irii inɛ nkpɔ ku ba n kpa ideí dulum du ña. Inɛ fei, í mɔ ña.

²⁹ An s̄ɔ ñɛ, hai nnyi n kaa n mɔ at̄ɛ v̄ɛɛ má í gbe hee ajɔ iyi awaɛ ña fei aa ka mɔ v̄ɛɛ tit̄ɔ si bommai Baam.

³⁰ Si anyiɛ à k̄ɔ iri ña nɔ à fita à bɔ iri kutai Olivieu.

Piɛ á jã ku ni ñɔ ku mà Jesu

(Cò Maaku 14:27-31; Luku 22:31-34; Zãa 13:36-38)

³¹ Nɔi Jesu í s̄ɔ mɔcɔɛ ña í ni, idũuyi mɔm, inɛ fei aa nyiò anyi na irim. Béi Ilaaɔ í fɔ si kukɔi ideɛ, beɛbei á ce. I ni, á kpa woo degbeu nɔ angudã ñau a fangaa bii fei.

³² Amma an j̄i hai si bale nɔ n cua ñɛ n bɔ ilɛi Galilee.

³³ Nɔi Piɛɛ í s̄ɔ í ni, baa bii inɛ fei wa nyiò anyi na iriɛ, amu n kaa n nyiò anyi pai.

³⁴ Nɔi Jesu í s̄ɔ í ni, ntɔ ntɔ, idũuyi mɔm, hee ajɛɛ ku maa kɔ, aa jã ise gbɛeta i ni i kù màm.

³⁵ Amma Piɛɛ í jɛaa í ni, n kaa n kɔsiɛ pai, baa bii í je an ku do awɔ ajɔi. Nɔ mɔcɔ ñau mɔ fei à fɔ beɛbe.

Jesu wa ce kutɔ Gesemaneɛ

(Cò Maaku 14:32-42; Luku 22:39-46)

³⁶ Nɔi Jesu do mɔcɔɛ ña à bɔ inya gɔ iyi à ya kpe Gesemaneɛ. Iyi à to be nɔ í s̄ɔ ña í ni, í buba ih̄ɛ titã ña n koo n ce kutɔ wa.

³⁷ Nɔi í gbã Piɛɛ do ama minjii Zebedee ñau à bɔ waju. Nɔ inɔ kufɔ í naa sie hee araɛ fei í rɔ.

³⁸ Nɔi í s̄ɔ ña í ni, inɔ kufɔ í naa sim nla nla hee wa bi ku kparam. I wa ih̄ɛ, í bam njoo ku wɔ ña.

³⁹ Iyi í fɔ beɛbe í tã, ñɔi í bɔ waju keeke í koo í sɛɛbata ilɛ wa ce kutɔ í ni, Baam, bii á ce, j̄ɔ wahalau ih̄ɛ ku j̄lim. Amma do ñɔi fei, ku maà ti ku je ti idɔɔbim, j̄ɔ idɔɔbie ku ce.

⁴⁰ Si anyiɛ ñɔi í nyi wa bi mɔcɔ mɛeta ñau í ba ña à waa s̄ɔ njoo. Nɔi í bee Piɛɛ í ni, debei,

í kù yɔkɔ í kù bam njoo ku wɔ baa læu akã ña?

⁴¹ I wɔ njoo nɔ í maa ce kutɔ ña ku ba í maà dasi kulelei inɛ ña. Idɔi amanɛ í bi, amma araɛ í kua gbugbãɛ.

⁴² Nɔ í j̄lò ña ise gbɛejisia má í koo í ce kutɔ í ni, Baam, bii ì je wahalau ih̄ɛ kaa j̄lim, bii í je kù nɛ bei á ce iyi n kù yɔɔi, j̄ɔ idɔɔbie ku ce.

⁴³ Iyi í ce kutɔ í tã ñɔi í nyi wa bi tu ña má nɔ í ba ña à waa s̄ɔ njoo má, domi njoo wa kpa ña.

⁴⁴ Jesu í j̄ɔ ña má, í koo í ce kutɔ ise gbɛetasiaɛ si ide akãu.

⁴⁵ Nɔ í nyi wa bi tu ña má í s̄ɔ ña í ni, ì sũ ì waa s̄imi ñai hee nsei? I cɔ, waati í gbe keeke iyi aa mu amu Amai Amanɛ a daa ilu dulum ña si awɔ.

⁴⁶ Inɛ iyi á zambam wa to wa. I dede kaa kòo ña.

À mu Jesu

(Cò Maaku 14:43-50; Luku 22:47-53; Zãa 18:3-12)

⁴⁷ Iyi Jesu wa fɔ beɛbe gbakã, ñɔi Zudasi, inɛ akãi mɔcɔ maateeji ñau í to wa. Zamaa nla gɔ wa tooɛ wa à waa mu taakuba ña do golo ña. Inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ ña do inɛ ngbo ñau à be ña wa.

⁴⁸ Waati iyi Zudasi í dasi idɔ ñɔi ku zamba Jesuu, í s̄ɔ inɛ ñau nyinda gɔ iyi ñɔi á ce. Í ni, inɛ iyi an koo n ya n baabaɛ, Laf̄ɛɛ mbe, í muu.

⁴⁹ Hai Zudasi í to wa gbakã, í sɛkɛɛi si Jesu í ni, irei ì caale, Mɛɛtu. Nɔ í baabaɛ.

⁵⁰ Nɔi Jesu í s̄ɔ í ni, kpaasim, iyi ì naa ku ceu, coo.

Nɔ inɛ ñau à to Jesu awɔ gbakã à muu.

⁵¹ Nɔi inɛ akãi mɔcɔi Jesu ñau í yɔ taakubaɛ í café it̄li amaacei woo wee nlaí Ilaaɔu í buu.

⁵² Amma Jesu í s̄ɔ í ni, sindo taakubaɛ si ank̄ɔɔɛ. Inɛ iyi wa kpa inɛ do taakuba fei, taakubai á na ku kpa laf̄ɛɛ mɔ.

⁵³ I kù mà iyi bii ñɔ bi an yɔkɔ n tɔɔ Baam, nɔ gbakã ku sambaam amaleka dubu nkpɔ nkpɔ wa a naa a sobim?

⁵⁴ Amma bii ñɔ ce beɛbe, kukɔi ideí Ilaaɔ iyi í ni mii ñau ih̄ɛ fei á bam nii kaa k̄ɔ.

⁵⁵ Nɔi Jesu í bee zamaa í ni, amui ì naa ku mu be ña do taakuba do golo ña bei woo ce

ile? Ñ ya n wa si ino nne ajo fei n maa n ko ine na si cio kpasēi Ilaaḏ, no i kù mum na.

⁵⁶ Amma nnu nau be fei í cei ku ba ide iyi walii nau à fə si tiai idei Ilaaḏ ku kḵ.

Nḵi mḵo nau fei à jḵo à sa.

Jesu í wa wajui igbei woo kiiti na

(Cḵ Maaku 14:53-65; Luku 22:54-55, 63-71; Zāa 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Ine na iyi à mu Jesuu à bḵoḵe bi Kaifu woo wee nlai Ilaaḏ. Tengi bei woo kḵ ine na si wooda nau do ine ngbo nau à tḵtḵo.

⁵⁸ Nḵo Piεε í wa hee jḵijḵi wa too Jesu wa do anyi hee í bḵo ino bantumai kpasēi woo wee nlau. Nḵi í buba be do woo degbe ande koofa nau na ku yeḵo bei ideu á kpaḵo iri.

⁵⁹ Waati nnu ine ngboi woo weei Ilaaḏ na do igbei woo kiiti nau fei à waa de a má Jesu ide iyi aa yeḵo taaleε ku ba a kpaḵa.

⁶⁰ Amma a kù ba ide iyi aa yeḵo taaleε baa do iyi ilu seeda ibo nkpḵo í naa í máa ide fei. Si anyii nnu, amanε minji gḵo na à naa.

⁶¹ Á ni, mḵokḵu ihē í ni nnu á yḵokḵo ku lege kpasēi Ilaaḏ nḵo si afei ajo mεeta nnu ku ma mmuε má.

⁶² Nḵi woo wee nlai Ilaaḏu í dede í bee Jesu í ni, i kù waa ni ide gḵo? Ide mii ine nau ihē à waa yeḵo taaleε.

⁶³ Amma Jesu wa cokoe. Nḵi woo wee nlau í sḵo í ni, do irii Ilaaḏ, fḵo bii awḵu Amai Ilaaḏ inε iyi Ilaaḏ í cicauí *.

⁶⁴ Nḵi Jesu í jεaa í ni, oo, amui, si bei ì fḵo. Nḵo ñ wa n sḵo njei, aa ye amu Amai Amanε ñ wa n buba awḵo njei Ilaaḏ ilu gbugbā fei. Beεbe mḵoi aa na i yem na ajo akā n naa si kudūi ijḵi má.

⁶⁵ Nḵi woo wee nlau í ga ibḵe ku nyisiḵo idḵokḵe. Nḵi í ni, wa bu Ilaaḏ. A kù waa de ilu seeda kāma má. I gbḵo bei wa bu Ilaaḏ na.

⁶⁶ Beirei ì ye a cea mḵokḵu na. Nḵi aḵa fei à ye taaleε à ni í to a kpaḵa.

⁶⁷ Nḵi à wasi ku tu si wajui Jesu antḵo nḵo à waa daa kutu, inε gḵo na mḵo à waa sambalε.

⁶⁸ Nḵo à ni, awḵo iyi ì waa kpe arae inε iyi Ilaaḏ í cicau, sḵo wa inε iyi í cāε.

Piεε í jā í ni nnu kù mà Jesu

(Cḵ Maaku 14:66-72; Luku 22:56-62; Zāa 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Waati beεbe Piεε wa buba bantumai kpasēu. Nḵi mudḵeε woo ce ice gḵo í sekεε siε

wa í ni, awḵo mḵo ì tako ì weε do Jesu inei Galileu.

⁷⁰ Amma í jā si wajui aḵa fei í ni, n kù mà iyi ì waa fḵo.

⁷¹ Si anyiε, nḵo í dede í bḵo ikpa ande kabau. Nḵi mudḵeε amaace mmu gḵo í yḵo má, nḵo í sḵo inε na iyi à wa beu í ni, inεeu ihē í tako í weε do Jesu inei Nazaretiu.

⁷² Nḵi Piεε í jā má nḵo í ceekpe í ni, n kù mà inεeu be.

⁷³ Iyi í kḵosi má, nḵi inε na iyi à wa beu à sekεε si Piεε à ni, ntḵo ntḵo awḵu inε akā nḵai. Ide ku fḵe wa nyisi iyi awḵu inei Galilei.

⁷⁴ Nḵi í teese í ceekpe í ni, n kù mà mḵokḵu. Be gbakā ajεε wa kḵo.

⁷⁵ Nḵo Piεε í ye gigii ide iyi Jesu í sḵoḵu wo í ni, hee ajεε ku maa kḵo aa jā isε gbεeta i ni i kù mām. Nḵi í fita í koo wa kpata ntḵo ntḵo.

27

À bḵo Jesu wajui Pilati

(Cḵ Maaku 15:1; Luku 23:1-2; Zāa 18:28-32)

¹ Nḵi daadaakḵo inε ngboi woo weei Ilaaḏ na do inε ngbo na fei à jḵilḵo si aḵa a kpa Jesu.

² Nḵo à dūu à koo à daa Pilati ilu ileu si awḵo.

Ikui Zudasi

(Cḵ IWB 1:18-19)

³ Zudasi, nnu iyi í zamba Jesuu, í ye bei à ye taaleε a kpaḵa, nḵi inḵe í fḵo. Nḵo í nyiḵo fiaí isḵo fūfū kuntaau bi inε ngboi woo weei Ilaaḏ na do inε ngbo nau.

⁴ Í sḵo na í ni, ñ ce dulum si bei ñ zamba inε dee deeu ihē a kpaḵa. Amma à jεaa à ni, yoomai í ye wa. Í jε ideí iriε.

⁵ Nḵi Zudasi í nyḵo fiaú si kpasēi Ilaaḏ be í neε. Nḵo í koo í dasi kḵoε ikū lele í kpa arae.

⁶ Inε ngboi woo weei Ilaaḏ nau à tasi fiaú à ni, beirei aa ka ceḵo fiaú ihē. A kù ne kpāa ka dasi kpakoi kpasēi Ilaaḏ si na iyi í jḵo fia iyi à sā na a nikāḵo njei inε gḵoi.

⁷ Iyi à busi nje à tā, nḵo à so fiaú à raḵo ikoi woo ma caka gḵo, à ce bi ku si inε njoo na.

⁸ Na nḵi í jḵo à ya kpe ikou ikoi nje baa nnyi.

⁹ Beεbei ideí Zeremii waliuu í ce si bei í ni, à so fiaí isḵo fūfū kuntaau, fia iyi inei Izireli na à jesi aḵa a sā na iriεu,

¹⁰ nḵo à raḵo ikoi woo ma cakau, si bei Aḵo Lafεε í dasim.

* 26:63 do irii Ilaaḏ Do Geḵeki à ni, do irii Ilaaḏ iyi í weε.

Pilati wa bee Jesu ide ɲa
(*Cɔ Maaku 15:2-5; Luku 23:3-5; Zāa 18:33-38*)

11 Nɔi à koo à leekɪ Jesu si wajui Pilati ilu ilɛu, nɔ í beɛ í ni, awɔi ì jɛ ilaalui Zuifu ɲa? Nɔ Jesu í jɛaa í ni, oo, si bei ì fɔ.

12 Si anyii nɲu, inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ ɲa do inɛ ngbo ɲau à waa máa ide, nɔ kù ni nɲa ide kāma.

13 Nɔi Pilati í beɛ í ni, i kù waa gbɔ ide ɲa iyi inɛ ɲa à fɔ à waa yɛ̀ò taaleɛ ba.

14 Amma Jesu kù jɛaa baa gbakā hee biti í muu.

À yɛ taalei Jesu a ba a kɔaa
(*Cɔ Maaku 15:6-15; Luku 23:13-25; Zāa 18:39-19:16*)

15 Wee si jingau Iku ku kua fei ilu ilɛu í ya jò inɛi piisɔ̀ɔ akā iyi zamaa í bii.

16 Wee, waati beɛbe inɛ gɔ í wa ile piisɔ̀ɔ be, à ya kpoo Barabaa, nɔ inɛ fei í màa.

17 Nɔi í jò iyi zamaau í tɔ̀tɔ̀, Pilati í bee ɲa í ni, yooi ì bi n jò nɲɛ, Barabaa de, mà Jesu iyi à ya kpe Kirisiu.

18 Í fɔ beɛbei si na iyi í jò wa mà sāa sāa iyi na igui í jò à daa nɲu Jesu si awɔ.

19 Waati iyi Pilati wa buba bi ku ce kiitiu, ɲɔi aboɛ í be siɛ inɛ gɔ wa í ni, maà dasi idei inɛ dee deeu be baa, domi idū, iyi ñ wa n sū, ñ yɛ wahala jiida jiida si ala na iriɛ.

20 Amma inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ ɲa do inɛ ngbo ɲau à wasi ku mante zamaau à waa ni à sɔ̀ Pilati ku nyaa aɲa Barabaa nɔ ku jò a kpa Jesu.

21 Nɔ Pilati í bee ɲa í ni, si amane minji ɲau be, yoo nɲai ì bi n jò nɲɛ. Nɔ à ni, Barabaa.

22 Nɔ Pilati í ni, to, beirei an cea Jesu iyi à ya kpe Kirisiu. Nɔi aɲa fei à ni, kpakpae si j̄i ku gaau.

23 Nɔi Pilati í bee ɲa í ni, laalɔ yoomai í bei í ce. Amma béi Pilati wa fɔ fei, beɛbe moi inɛ ɲau à ya dɔ̀ anu hee lele a ni, kpakpae si j̄i ku gaau.

24 Iyi Pilati í yɛ mii iyi nɲu wa ce fei ngbei, wakatau wa kɔ̀si mɔ̀m nii, ɲɔi í bu inyi í wɔ̀ si wajui zamaau í nyisi iyi baai nɲu kù wa si ideu, í ni, njei məkɔ̀ dee deeu ihɛ ku nikāe kù yɛm, í jɛ idei irii nɲɛ.

25 Nɔi inɛ ɲau fei à jɛ à ni, kunikāi njeɛu ku jɛ idei irii awa do ama nwa ɲa.

26 Nɔi Pilati í jò nɲa Barabaa, nɔ í jò à tɛa Jesu kpɔ̀tɔ̀. Si anyii nɲu, nɔ í da nɲa si awɔ a koo a kpakpae si j̄i.

Sooge ɲa à waa yaako Jesu
(*Cɔ Maaku 15:16-20; Zāa 19:2-3*)

27 Si anyii nɲu ɲɔi sooge ɲa à gbā Jesu à lɔ̀ɔ kabai ilu ilɛu, nɔ à tɔ̀tɔ̀ soogeɛ ɲa iyi à gbe ɲau fei be.

28 À bɔ nyauɛ ɲa nɔ à daa si ibɔ nkpa sisɔ̀ gɔ.

29 Nɔ à ba fulai agū à lea si iri, nɔ à naa kpokpoo si awɔ njeɛ, à bei à gule si wajue à waa yaakoɛ à waa ni, fɔ̀ ilaalui Zuifu ɲa.

30 Nɔi à tu siɛ antɔ̀ nɔ à gba kpokpoo à cāa si iriɛ.

31 Iyi à yaakoɛ à tā, ɲɔi à bɔaa ibɔ nkpaui à bei à daa si ibɔɛ à gbāa à waa bɔ ku kpakpae si j̄i ku gaau.

À kpakpa Jesu si j̄i ku gaau
(*Cɔ Maaku 15:21-32; Luku 23:26-43; Zāa 19:17-27*)

32 Waati iyi à waa fita hai inɔ iluu ɲɔi à ko inɛi Sireni gɔ à ya kpoo Simɔ̀. Nɔi sooge ɲau à tilasiɛ à kāa j̄i ku gaau bii aa kpakpa si Jesuu.

33 Nɔ à waa bɔ inya gɔ iyi à ya kpe Gɔ̀gɔ̀ta, waatɔ̀ inya iyi í jɔ̀ kokoi iri. Waati iyi à to be,

34 à na Jesu atɛ̀ vɛ̀ɛ iyi à yɔ̀gɛ̀ do alolo. Amma iyi í tiɛ̀ kù bi nɲu ku mɔ̀.

35 Nɔi à kpakpae si j̄i ku gaau nɔ à ta kpasa si j̄inɛɛ ɲau à ce ikpɛ̀ɛ.

36 Nɔ à buba à waa degbeɛ.

37 Si antai iriɛ do lele, à kɔ̀ ide iyi wa fɔ̀ taale iyi í ce à ni, inɛ ihɛi í jɛ Jesu, Ilaalui Zuifu ɲa.

38 Nɔi à kpakpa ile minji gɔ̀ ɲa be má, inɛ akā ikpa awɔ̀ njeɛ, inɛ akā mɔ̀ ikpa awɔ̀ caɲgaɛ.

39 Inɛ ɲa iyi à waa too do be à ya gbugbā irii a maa buu,

40 a maa ni, kù jɛ awɔi ì ni aa lege kpasɛi Ilaaɔ̀ nɔ i maa má si afei ajɔ̀ mɛɛta? To, bii awɔu Amai Ilaaɔ̀i, faaba araɛ be, kita wa hai si antai j̄i ku gaau.

41 Beɛbei inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ̀ ɲa do woo kɔ̀ inɛ ɲa si wooda ɲa do inɛ ngbo ɲau à ya maa yaakoɛ a maa ni,

42 í faaba inɛ gɔ̀ ɲa amma í mɔ̀ngɔ̀ ku faaba araɛ. Kù jɛ í ni nɲu ilaalui inɛi Izireli ɲai? To,

ku kita wa hai si antai jii n̄ou ku ba ka dasie naan̄e.

⁴³ Í dasi Ilaaḍ naane n̄o í ni n̄ju Amaí Ilaaḍi. Debei, bii Ilaaḍ í ne kubie nt̄o nt̄ai ku faabaε.

⁴⁴ Beεbe m̄ai ile ḡa iyi à kpakpa do Jesu aj̄ou à ya maa yaakoε.

Waati iyi Jesu í ku

(C̄o Maaku 15:33-41; Luku 23:44-49; Z̄aa 19:28-30)

⁴⁵ N̄oi das̄a n̄kpau ilu í kuku si ile fei hee í koo í to iso m̄etai ale.

⁴⁶ N̄o si iso m̄etau Jesu í d̄o anu hee lele í ni, Eli, Eli, lama sabatani, waato Ilaaḍ, Ilaaḍ, na mii í ce ì f̄usim̄ awo.

⁴⁷ N̄oi ine ḡo ḡa iyi à wa beu à gb̄o ideu. N̄o à ni, wa kpe Elii.

⁴⁸ N̄oi gbak̄a ine ak̄a n̄ḡa í sei í koo í d̄i kanya si golo ḡo í s̄osi inyiik̄a í bei í naa í toa Jesu ku c̄ōc̄ōε.

⁴⁹ Amma ine ḡa iyi à gbe ḡau à ni, j̄ō tit̄a, ka c̄ō bii Elii á na ku faabaε.

⁵⁰ N̄o Jesu í d̄o anu má hee lele í bei í ku.

⁵¹ Asee, waati beεbe si ilui Zeruzalemu, ridoo iyi í wa kpas̄ei Ilaaḍu í ga í kp̄e minji hai lele hee ku b̄o ile, n̄o ile í yaya hee kuta ḡa à la.

⁵²⁻⁵³ Bale ḡa à c̄i, n̄o woo dasi Ilaaḍ naane n̄kp̄o ḡa iyi à tako à ku wo à j̄i má, à fita hai in̄o bale. Si anyii kuj̄ii Jesu n̄o à b̄o Zeruzalemu ilu kum̄au à tuse ara n̄ḡa bi ine n̄kp̄o.

⁵⁴ N̄oi ine ngboi sooge ḡa do ine ḡa iyi à wa bi t̄eε à waa degbe Jesuu à ye kuyayai ileu do mii ḡa iyi í ce fei ḡoi n̄jo n̄la n̄la í mu ḡa à waa ni, nt̄o nt̄o, ineεu ih̄e Amaí Ilaaḍi.

⁵⁵ Inaabo n̄kp̄o ḡo ḡa à wa be, à waa c̄o Jesu wa hai j̄iij̄i. À too Jesu wai hai Galilee a naa a gb̄o.

⁵⁶ Si in̄o n̄ḡa Maari in̄ei Madalau do Maari iyei Zaaki do Zozefu, do iyei amai Zebedee ḡa, aḡa fei à wa be.

À dasi ikui Jesu bale

(C̄o Maaku 15:42-47; Luku 23:50-56; Z̄aa 19:38-42)

⁵⁷ Iyi ale í le, ḡoi m̄ak̄o ilu fia ḡo í naa be. À ya kpoo Zozefu, in̄ei Arimateei. Wee n̄ju m̄o m̄oc̄oi Jesui wa je.

⁵⁸ N̄oi í b̄o bi Pilati í t̄ōε ikui Jesu. N̄o Pilati í ȳōdaa í ni a naa.

⁵⁹ Zozefu í so ikuu í woo do ac̄o f̄uf̄u tit̄o ḡo.

⁶⁰ N̄o í koo í suu si isai kuta ḡo iyi í j̄ō à gbea n̄ju takae wo, amma a k̄u dasi ine ḡo tit̄a. Si anyie n̄o í bimbili kuta n̄la ḡo í d̄iḍ̄o andei bal̄eu í bei í ne.

⁶¹ Maari in̄ei Madalau do Maari iyi ih̄ou à wa be à waa buba k̄ok̄oi bal̄eu.

Bale ku degbe

⁶² Iyi aj̄oi s̄ōl̄ui kus̄miu í kpa iri, ḡoi ine ngboi woo weei Ilaaḍ ḡa do Farisi ḡau à b̄o bi Pilati aj̄o *.

⁶³ À ni, laf̄eε, à ye gigii ide iyi ilu ibou í f̄o si waati iyi í weε si andunya í ni si aj̄o m̄etasia n̄ju á j̄i hai si bale má.

⁶⁴ Na n̄ju, j̄ō a maa degbe bal̄eu hee ku to zakai aj̄o m̄eta, ku ba m̄oc̄ε ḡa a maà na a nya ikuu, a bei a koo a s̄o ine ḡa a ni, í j̄i hai si bale. Waati beεbe iboi ank̄anyiu ih̄e á na ku re baa ti takou má.

⁶⁵ N̄oi Pilati í s̄o ḡa í ni, i gb̄a sooge ḡau a koo a degbeε bei ì bi ḡa.

⁶⁶ N̄o aḡaḍ ḡa fei à b̄o bi bal̄eu. À ce nyindai amanlu si kutau ku ba ine ḡo ku maà c̄u. N̄o à j̄ile sooge ḡa be à waa degbeε.

28

Kuj̄ii Jesu hai si bale

(C̄o Maaku 16:1-10; Luku 24:1-12; Z̄aa 20:1-10)

¹ Iyi aj̄oi kus̄miu í l̄o, aj̄o amaazuma daadaak̄o Maari in̄ei Madalau do Maari iyi ih̄o à b̄o bal̄eu ku c̄o.

² N̄oi gbak̄a ile kuyaya n̄la ḡo í dede n̄o amalekai Aḍ Laf̄eε ḡo í kita wa hai lele í naa í tale kutau wa buba si.

³ Waj̄ue wa daana bei kuḡoi ij̄i n̄o nyauε ḡa m̄o wa f̄uuta bei iwu tafa.

⁴ N̄oi n̄jo í mu woo degbe ḡau hee à waa yaya n̄o à cuku ile bei iku ḡa.

⁵ N̄oi amalekau í s̄o inaabo ḡau í ni, in̄e, i maà j̄ō n̄jo ku mu ḡe. N̄ mà iyi Jesu ine iyi à kpakpa si j̄i ku gaauu ì waa de ḡa.

⁶ K̄u wa ih̄e má, í j̄i hai si bale si bei í tako í f̄ou. I naa i c̄o bii í tako wa s̄u wo,

⁷ n̄o i koo ḡya ḡya i koo i s̄o m̄oc̄ε ḡa i ni, í j̄i hai si bale. Á cua n̄ḡe ikpa Galilee. Bei aa ȳō ḡa. Iyi ñ ne an s̄o ḡe mbe.

* 27:62 iyi aj̄oi s̄ōl̄ui kus̄miu í kpa iri Bi Zuifu ḡa aj̄o mmu í ya sintii hai iso m̄efai ale.

⁸ Nɔi à sinda ríya ríya hai bi balɛu do njo. Nɔ baa do iyi à waa ce njo fei à nɛ inɔ didɔ nla nla má. Nɔi à sei à koo à sɔ mɔcɔɛ nɔ laabaauu.

⁹ Nɔi Jesu í kò nɔ í ni, i fɔɔ. Nɔi à sɛkɛɛ siɛ wa à naa à mu kutɛɛ à sɛɛbata si wajuɛ.

¹⁰ Nɔ Jesu í sɔ nɔ í ni, i maà jò njo ku mu nɛ. I koo i sɔ kpaasim nɔ a bɔ Galilee, bei aa yɛm.

Idei woo degbe nɔ

¹¹ Waati iyi à wa si kpãa à waa nɛu, inɛ go nɔ si woo degbe nɔ à bɔ inɔ ilu à koo à sisia inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ nɔ mii iyi í ceu fei.

¹² Nɔ inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ nɔ à ce kutɔtɔɔ do inɛ ngbo nɔ à busi nɛ nɔ à mua sooge nɔ fia nkpɔ go,

¹³ à sɔ nɔ à ni, i sɔ inɛ nɔ i ni mɔcɔɛ nɔ à naa idu laja à naa à ce ilei ikuu waati iyi í waa sí njoo nɔ.

¹⁴ Bii ilu ileu í gbɔ ideu, à mà bei aa ka ce ku ba ku maà kpã nɛ iju.

¹⁵ Sooge nɔ à gba fiaw nɔ à ce bei à tɔɔ nɔ. Nɔi í jò ideu í fangaa si inɔi Zuifu nɔ hee do nnyi fei.

Ice iyi Jesu í jà mɔcɔɛ nɔ

(Cɔ Maaku 16:14-18; Luku 24:36-49; Zãa 20:19-23; IWB 1:6-8)

¹⁶ Jesu í bɔ Galilee. Si anyii nɔ nɔ mɔcɔ maatakã nɔ à koo à baa bɛ si iri kuta bii í tako í sɔ nɔ wou.

¹⁷ Iyi à yɔɔ, nɔi à waa guleaa. Amma gɔgo nɔ à waa sika sika.

¹⁸ Nɔi Jesu í sɛkɛɛ si nɔ wa í ni, yiikoi lele do ti ile fei à nam nii.

¹⁹ Na nɔ, i koo si dimi fei, i ce nɔ mɔcɔm nɔ. Nɔ i dasi nɔ inyi do irii Baaba do ti Ama do ti Hundei Ilaaɔ.

²⁰ Nɔ ide nɔ iyi n sɔ nɛ fei, i kɔ nɔ si ide nɔ ku jirima nɔ. Nɔ an maa n wɛɛ do inɛ ajɔ fei hee kɔi andunya

Laabaau jiidai iyi Maaku í kɔ si tiaɛ

Waazoi Zāa woo dasi inyi

(Cɔ Matie 3:1-12; Luku 3:1-18; Zāa 1:19-28)

¹ Kusintii laabaau jiidai Jesu Kirisi Amai Ilaaɔ wee.

² Í sinti si bei Ezai walii í tako í kɔ si tiaɛ í ni, Ilaaɔ í ni, cɔ, an be woo sisi idem wa si wajue, iyi á teeseɛ kpāaɛ.

³ Nɛui á dɔ anu si gbabuau ku ni, I teese kpāai Lafɛɛ ku tɛ na.

⁴ Bɛɛbei Zāa í naa si gbabua wa dasi inɛ na iyi á koo bi tɛɛ inyi. Wā waazoa inɛ na wa ni, i kpaasi idɔ ku ba Ilaaɔ ku kpa ideí kurara nɛ nɔ a dasi nɛ inyi.

⁵ Nɔ inɛ na á naa bi tɛɛ hai Zeruzalemu do hai ilei Zudee fei. Á ce tuubai dulum du na nɔ á jɔ Zāa í dasi na inyi idoi Zuudɛɛu.

⁶ Zāa wa dasi ibai ntoi kpookpo, nɔ wa dɛ santikii bata. Ketengbo do nyikɔi sakoi í je ijɛɛ.

⁷ Wa waazoa zamaa wa ni, inɛ gɔ á naa si anyim iyi í nɛ gbugbā í rem. N kù to baa n bate n fū ikūi baataɛ si kutɛɛ.

⁸ Amu ñ dasi nɛ inyi, amma nɛ Hundei Ilaaɔi á da nɛ si.

Á dasi Jesu inyi nɔ Seetam í leɛɛ

(Cɔ Matie 3:13-4:11; Luku 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Waati bɛɛbe Jesu í dede wa hai Nazareti si ilei Galilee í naa bi Zāa. Iyi í to wa nɔ Zāa í dasi inyi si idoi Zuudɛɛ.

¹⁰ Waati iyi Jesu wa fita wa hai si inyi gbakā nɔi í ba lelei Aɔ í cɛ. Nɔ Hundei Ilaaɔ í de siɛ wa bei ankasiidi.

¹¹ Nɔ á gbɔ ide ku fɔ wa hai lele í ni, awɔu amam nii, ñ biɛ jiidai jiidai. Siɛi inɔ didɔm fei í ya wa.

¹² Nɔi gbakā, Hundeu í tale siɛ gbabua.

¹³ Bei í ce ajɔ ciiji nɔ Seetam wa leɛɛ ku ce laalɔ. Í wa be do inai sako na nɔ amaleka na á sobiɛ.

Jesu í kpe sɔkɔ mɛɛ gɔ na a tooɛ

(Cɔ Matie 4:12-22; Luku 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Si anyiɛ nɔi á dasi Zāa piisɔɔ. Nɔ waati bɛɛbe Jesu í bɔ ilei Galilee wa waazo laabaau jiidai iyi wa naa hai bi Ilaaɔ.

¹⁵ Í ni, awaati í to iyi Ilaaɔ á na ku je bommaɛ. I kpaasi idɔ nɛ nɔ i dasi laabaau jiidai naane na.

¹⁶ Ajɔ nɛu gɔ Jesu wa too tenku sisai Galileeu. Nɔi í ye Simɔɔ do ifɔɛ Anderee, sɔkɔ na, á waa le taao si inɔ tenkuu.

¹⁷ Nɔi Jesu í sɔ na í ni, i toom wa na nɔ n ce nɛ woo dɛdɛ inɛ na iyi aa je ti Ilaaɔ.

¹⁸ Nɔi gbakā á jɔ taao nɛ na á waa tooɛ.

¹⁹ Nɔi Jesu í nɛ í jɛ keeke nɔ í ye Zaaki do ifɔɛ Zāa, amai Zebedee na. Anɛ mɔ á wa si inɔ akɔi inyi nɛ, á waa teese taao nɛ na.

²⁰ Nɔi gbakā í kpe na. Nɔ á jɔ Zebedee baa nɛ si inɔ akɔi inyi be do woo ce icɛɛ na, nɔ á waa tooɛ.

Jesu í lele inɛi inɔkɔ hai si inɛ gɔ

(Cɔ Luku 4:31-37)

²¹ Nɔi Jesu do mɔcɔɛ na á bɔ Kaperanumu. Nɔ ajɔi kusimi Jesu í bɔ ile bii Zuifu na á ya ce kutɔtɔɔu, wa kɔ inɛ na si cio ideí Ilaaɔ.

²² Wa kɔ nɛ si cio do yiiko. Kù waa kɔ nɛ si bei woo kɔ inɛ na si wooda na. Nɛui í jɔ á biti.

²³ Wee inɛ gɔ í wa ile be, í nɛ inɛi inɔkɔ. Nɔ í dɔ anu hee lele í ni,

²⁴ mii í wa si gāmei awaɛ na, Jesu, awɔ inɛi Nazareti. Í naa ku kpa wai? Ñ mà inɛ iyi ñ je. Awɔi ñ je Inɛ kumá iyi Ilaaɔ í be wa.

²⁵ Nɔi Jesu í la siɛ í ni, coko, fita hai si inɛɛu be.

²⁶ Nɔi inɛi inɔkɔu í dɔ anu nla nla, í yayae do gbugbā nɔ í fita siɛ.

²⁷ Nɔ anɛ fei á biti ntɔ ntɔ hee á waa bee nɛ ide á waa ni, dimii mii iyi ihɛ. Inɛɛu wa kɔ wa si cio titɔ do yiiko. Wa jilɛa hee do inɛi inɔkɔ na fei ide nɔ á waa jirimae.

²⁸ Nɔi gbakā í nya iri si ilei Galilee fei.

Jesu í jɔ bɔɔ nkɔɔ í ba iri

(Cɔ Matie 8:14-17; Luku 4:38-41)

²⁹ Nɔi Jesu í fita hai ile bii Zuifu na á ya ce kutɔtɔɔu, nɛu do Zaaki do Zāa nɔ á bɔ kpasɛi Simɔɔ do Anderee.

³⁰ Wee iyei aboi Simɔɔ wa sū domi wa ce ara gbāa. Iyi á to wa gbakā nɔi á koo á sɔ Jesu á ni abou kù waa nɛ baani.

³¹ Nɔi í sekɛɛ siɛ wa í mu awɔɛ í dedeɛ. Be gbakā ara gbāu í nya nɔ abou í yaɛ na.

³² Alɛ ajɔ nɲu iyi inunu í lɔ ɲɔi inɛ ɲa à naaa Jesu bɔɔ ɲa wa do inɛ ɲa iyi à nɛ inɛi inɔɔko ɲa fei.

³³ Nɔ inɛi ilu ɲau fei à naa à tɔtɔɔ si andɛ koofau.

³⁴ Í jò inɛ nkpɔ́ í ba iri si bɔɔ ikã ikã ɲa, nɔ í lele inɛi inɔɔko nkpɔ́ nkpɔ́. Amma ci ya je inɛi inɔɔko ɲau a fɔ ide domi à màa.

Jesu í dabii si ilei Galilee

³⁵ Daadaakɔu, hee inya ku maa má, Jesu í dede í fita hai kpasɛu í bɔ si gbabua gɔ, í koo í ce kutɔɔ bɛ.

³⁶ Nɔi Simɔɔ do kpaasie ɲa à wasi ku dedɛɛ.

³⁷ Iyi à na à yɔɔ, ɲɔi à sɔɔ à ni, inɛ fei wa dedɛɛ.

³⁸ Nɔi í je ɲɲa í ni, ka bɔ waju si ilu mmu ɲa ku ba n waaɔo idei Ilaaɔ bɛ, domi na ɲɔi í jò n naa.

³⁹ Nɔ à koo à dabii si ilei Galilee fei. Í ya maa waaɔo ile bii Zuifu ɲa à ya ce kutɔtɔɔ ɲau, nɔ í ya maa lele inɛi inɔɔko ɲa.

Jesu í jò dintɛ gɔ í ba iri

(Cɔ Matie 8:1-4; Luku 5:12-16)

⁴⁰ Nɔi dintɛ gɔ í naa bi Jesu í naa í gule si wajuɛ, wa tɔɔɛ wa ni, bii ì bi, aa yɔkɔ́ i jò n ba iri nɔ n je inɛ iyi í má.

⁴¹ Nɔi Jesu í ce araareɛ. Í yɔ awɔɛ í luu nɔ í ni, n bi. Ba iri nɔ i je inɛ kumá.

⁴² Bɛ gbakã bɔɔi dintɛu í nya sie nɔ í je inɛ iyi í má.

⁴³⁻⁴⁴ Nɔi Jesu í sɔɔ ide do gbugbã í ni, gbɔ. Maà sɔ inɛ gɔ ideu ihɛ, amma koo nyisi arɛ bi woo weei Ilaaɔu. Nɔ i ce kuwee iyi Moizi í jileu. Kuweeu bei á nyisi ɲa iyi ì je inɛ iyi í má bebei. Iyi í sɔɔ bɛɛbɛ í tã nɔ í ni ku nɛ.

⁴⁵ Do nɲu fei inɛɛu, iyi í nɛ, í koo í wasi ku sisi ideu bantuma hee lele, nɲui í jò Jesu kù yɔkɔ́ ku lɔ si inɔ́ ilu do gaaze má. I ya maa mu arɛi angule si gbabua ɲa. Nɔ inɛ ɲa a ya maa koo bi tɛɛ bɛ hai bii fei.

2

Jesu í jò wɛɛgɛ gɔ í ba iri

(Cɔ Matie 9:1-8; Luku 5:17-26)

¹ Iyi í ce ajɔ minji má Jesu í nyi wa Kaperanumu. Nɔi inɛ ɲa à gbɔ iyi í wa kpasɛ́ gɔ bɛ.

² Nɔ à tɔtɔɔ bɛ bututu hee andɛi ileu kaa yɔkɔ́ ku gba ɲa. Nɔi wa sɔ ɲa idei Ilaaɔ.

³ Nɔ inɛ mɛɛ gɔ ɲa mɔ à naa bi tɛɛ à waa so wɛɛgɛ gɔ wa.

⁴ Wee a kaa ba a to wa bi Jesu na irii zamaau. Nɔi à gũ antai ileu à lu antai sikifai tengi bii Jesu í wau. Nɔi à to wɛɛgɛu do makɛɛ si bii wa sũ siu hai do ikpa andɛ bii à luò sikifau.

⁵ Iyi Jesu í yɛ naaneɛ inɛ ɲau ɲɔi í sɔ wɛɛgɛu í ni, baakɔɔm, n kpa ideɛi dulum dɛɛ.

⁶ Wee woo kɔ inɛ ɲa si wooda gɔ ɲa à waa bubu bɛ à waa lasabu si idɔ ɲɲa à waa ni,

⁷ beirei inɛɛu í ce wa fɔ bɛɛbɛ. Wa bu Ilaaɔ. Yooi á yɔkɔ́ ku kpa ideɛi dulum dii inɛ gɔ bii kù je Ilaaɔ nɲu akã.

⁸ Jesu í mà gbakã si idɔɛ mii iyi à waa lasabu, ɲɔi í sɔ ɲa í ni, na mii í ce ì waa ce dimii lasabuu bɛ si idɔ ɲɲɛ ɲa.

⁹ Yoomai í faala í re, inɛ ku sɔ wɛɛgɛ ku ni n kpa ideɛi dulum dɛɛ, walakɔ́ ku ni ku dede ku so makɛɛɛ ku nɛ.

¹⁰ Amma n bi i mà ɲa iyi amu Amai Amanɛ n nɛ gbugbã n kpa ideɛi dulum dii inɛ ɲa si andunya.

Iyi í fɔ bɛɛbɛ í tã ɲɔi í sɔ wɛɛgɛu í ni,

¹¹ dede i so makɛɛɛ i bɔ kpasɛ́ɛ.

¹² Nɔi gbakã wɛɛgɛu í dede í so makɛɛɛ í nɛ wa fita hai inɔ́ kpasɛ́u. Fei ndɛɛ í cei si wajui inɛ ɲa hee í mu aɲa fei biti. Nɔ à saabu Ilaaɔ à waa ni aɲa a kù yɛ dimiɛ ajɔ kãma.

Jesu í kpe Levi

(Cɔ Matie 9:9-13; Luku 5:27-32)

¹³ Nɔi Jesu í nyi itfi tenkuu má. Nɔi zamaa fei í naa bi tɛɛ. Wa cio ɲɲa ideɛi Ilaaɔ.

¹⁴ Nɔi í gbe wa lɔ kɔkɔ́i ile bi ku gba fiaɛi lempoo nɔ́ yɛ Levi, amai Alifɛɛ wa bubu bɛ. Nɔi í sɔɔ í ni, toom wa. Nɔ Levi í dede í tooɛ.

¹⁵ Si anyiɛ Jesu wa je kpasɛ́i Levi. Nɔ wee, woo gba fiaɛi lempoo do inɛ laalɔ nkpɔ́ wa je do nɲu do mɔɔɔɛ ɲa ajɔ, si na iyi í jò aɲa nkpɔ́ nkpɔ́i à waa tooɛ.

¹⁶ To, wee Farisi gɔ ɲa à wa bɛ iyi à je woo kɔ inɛ ɲa si wooda. Iyi à yɔɔ wa je do woo gba fiaɛi lempoo ɲa do inɛ laalɔ ɲau nɔ à bee mɔɔɔɛ ɲau à ni, beirei í ce wa je nɔ wa mɔ do woo gba fiaɛi lempoo ɲa do inɛ laalɔ ɲau.

¹⁷ Iyi Jesu í gbɔ bɛɛbɛ, ɲɔi í sɔ ɲa í ni, ilu baani ɲa a kù nɛ bukaatai ilu iwɔ́ bii kù je bɔɔ ɲa. Bɛɛbɛ mɔi n kù naa ku kpe inɛ dee dee ɲa, amma ilu dulum ɲai n naa ku kpe.

*Jesu wa fɔ ideɪ anu ku dɪ**(Cɔ Matie 9:14-17; Luku 5:33-39)*

¹⁸ Ajɔ nɲu gɔ mɔcɔi Zãa ɲa do ti Farisi ɲa à waa dɪ anu ɲɔi inɛ gɔ nɲa ɲa à naa à bee Jesu à ni, beirei í ce mɔcɔi Zãa do ti Farisi ɲa à ya dɪ anu, nɔ wee mɔcɔe ɲa a ci ya dɪ anu.

¹⁹ Nɔi Jesu í je nɲa í ni, kpaasii mɔkɔ titɔ ɲa aa yɔkɔ a dɪ anu waati iyi mɔkɔ titɔu í wa inɔ nɲa? Ntɔ ntɔ, waati iyi mɔkɔ titɔu í wa inɔ nɲa fei, a kaa yɔkɔ a dɪ anu.

²⁰ Amma ajɔ wa naa iyi aa nya mɔkɔ titɔu hai si inɔ nɲa. Waati beɛbeɪ aa dɪ anu.

²¹ Ntɔ ntɔ, inɛ gɔ kaa sɔ jaɛ ngbo do titɔe ku tɔtɔe. Bii í ce beɛbe, titɔu á ga jaɛ ngbou ku kɔsɪi.

²² Beɛbe mɔi a ci ya dasi vɛe titɔ iyi wa gba si bɔgɔ bata ngbo ɲa. Bii í ce beɛbe, bɔgɔ bata ngbo ɲau aa gai, nɔ vɛeu ku nikã. Nɔ bɔgɔ ɲau do vɛeu fei ku ce nfe. Amma à ya dasi vɛe titɔi si bɔgɔ titɔ ɲa.

*Jesu wa fɔ ideɪ ajɔi kusɪmi**(Cɔ Matie 12:1-8; Luku 6:1-5)*

²³ Si ajɔi kusɪmi gɔ Jesu do mɔcɔe ɲa à waa too kɔi ilɛ gɔ. Si isɛene nɲau ɲɔi mɔcɔe ɲau à wɔ amaaje iyi à gbɛ si ilɛu à nunu ijue si awɔ à waa ɲɔ.

²⁴ Nɔi Farisi ɲau à bee Jesu à ni, i kù waa yɔi? Na mii í ce à waa ce mii iyi a kù ne kpãai ku ce si ajɔi kusɪmi.

²⁵ Nɔ í je nɲa í ni, i kù cio ajɔ kãma ɲa mii iyi Davidi í ce si waati iyi í wa si wahala nɔ ari wa kpa nɲu do inɛ ɲa?

²⁶ Í lɔ kpasɛi Ilaaɔ nɔ í je pɛe iyi à jilea Ilaaɔ iyi à ganji inɛ fei ku je bii kù je woo weei Ilaaɔ ɲa aɲa akã. Amma Davidi í so pɛeu nɔ í na do inɛ ɲa fei à je. Waati beɛbe Abiatai wa je woo wee nla.

²⁷ Nɔ Jesu í sɔ ɲa má í ni, Ilaaɔ í jile ajɔi kusɪmii na aranfaanii amanɛ ɲa. Kù je amanɛ ɲai aa na a je arui ajɔi kusɪmiu.

²⁸ Na nɲu, i mà ɲa iyi amu Amaí Amanɛ n̄ je inɛ ngboi ajɔi kusɪmi.

3*Ideɪ inɛ iyi awɔ akãe í ku**(Cɔ Matie 12:9-14; Luku 6:6-11)*

¹ Si anyii nɲu ɲɔi Jesu í bɔ ile bii Zuifu ɲa à ya ce kutɔtɔu má. Wee inɛ gɔ í wa be, awɔ akãe í ku í gbe.

² Nɔ inɛ ɲa iyi à wa be à kãsi Jesu iju, à waa cɔ mà á jɔ inɛeu ku ba iri si ajɔi kusɪmi. À waa cɔɔ domi à waa bi a ye taaleɪ.

³ Nɔi Jesu í sɔ inɛ iyi awɔe í kuu í ni, dede i leeki si anini nɲa be.

⁴ Nɔ í bee inɛ ɲau í ni, si ajɔi kusɪmi, í sɪa amanɛ ku ce jiida de mà laalɔ, ku faaba inɛ de, mà ku kpa. Nɔi aɲa fei à coko.

⁵ Nɔi Jesu wa cɔ aɲa fei do idɔakɔ, nɔ inɔe í fɔ ntɔ ntɔ domi í ye idɔ nɲa í le. Nɔi í sɔ inɛeu í ni, tɛ awɔe. Iyi í tɔ nɔ awɔu í baa dee dee.

⁶ Na nɲu, Farisi ɲau à fita hai ileu be. Nɔ à tɔtɔ do inɛi Herodu ɲa. À waa busi nje bei aa ce a kpaɔ Jesu.

Zamaa nla gɔ wa naa bi Jesu

⁷ Nɔi Jesu do mɔcɔe ɲa à fa ara nɲa à bɔ ikpa tenkui Galilee, nɔ zamaa nla gɔ wa tooɛ wa hai ilei Galilee.

⁸ Nɔ inɛi Zeruzalemu ɲa do inɛi ilu mmu gɔ ɲa iyi à wa si ilei Zudee má, do inɛi ilei Idumee ɲa, do inɛi icei idoi Zuudɛɛ ɲa, do inɛi ilekoi Tii do Sidɔɔ ɲa à gbɔ mii iyi wa ce nɔ à naa bi tɛe aɲa nkpa nkpa.

⁹ Nɔi í ni mɔcɔ ɲau a jilea nɲu akɔi inyi na bii zamaa í na wa mantee wa.

¹⁰ Ntɔi, si bei í jɔ inɛ nkpa í ba iri, nɲui í jɔ bɔɔ ɲa fei à ya maa naa bi tɛe a maa tale nje a ba a luu ku ba a ba iri.

¹¹ Nɔ bii inɛ ɲa iyi à ne inɛi inɔakɔ ɲa à yɔɔ à ya na a gule si wajuei a dɔ anu a maa ni, awɔi ì je Amaí Ilaaɔ.

¹² Amma Jesu í ya sɔ inɛi inɔakɔ ɲau ide do kugaabu ku ba a maà sɔ inɛ ɲa inɛ iyi nɲu í je.

*Jesu í cica woo be maateɛji ɲa**(Cɔ Matie 10:1-4; Luku 6:12-16)*

¹³ Si anyii nɲu, Jesu í gũ iri kuta gɔ, ɲɔi í kpe inɛ ɲa iyi í bi. Nɔ à naa bi tɛe.

¹⁴ Nɔi í cica amanɛ maateɛji ku ba a ya maa wa bi tɛe, nɔ ku be ɲa a koo a waazɔa inɛ ɲa. Nɔ í sɔ ɲa woo be ɲa.

¹⁵ Nɔ í mu nɲa gbugbã a leleɔ inɛi inɔakɔ ɲa.

¹⁶ Amanɛ maateɛji ɲa iyi í cicau wee. Sinte titã í cica Simɔɔ nɔ í sɔɔ Piɛɛ, waato kuta.

¹⁷ Si anyii nɲu, ɲɔi í cica Zaaki, do Zãa ifɔe, amaí Zebedee ɲa, nɔ í sɔ ɲa Boanɛzɛɛ, waato inɛ ɲa iyi à jɔ ibai íjɪ.

18 Si anyii n̄ju í bei í cica Anderee, do Filipu, do Baatelemi, do Matie, do Tomaa, do Zaaki amai Alifee, do Tadee, do Simōo inei igbei Zelotu * ,

19 do Zudasi Isikarioti, inε iyi á na ku zambaεu.

Nyaanzei Jesu na à waa bi a neòe

20 N̄oi Jesu do m̄ocεe na à b̄o kpasē. N̄o zamaa í t̄ot̄o bε hee a kù ba baa fayai ku jε.

21 N̄oi nyaanzei Jesu na à gb̄o mii iyi wa ce, n̄o à waa naa ku muu, domi à ni kù wεε dee dee mai.

Jesu í jεa inε na iyi à máa ide

(C̄o Matie 12:22-32; Luku 11:14-23; 12:10)

22 Wee, woo k̄o inε na si wooda ḡo na à wa bε iyi à naa hai Zeruzalemu. À ni, Bεelizebu, waat̄o Seetam inε ngboi inei in̄ōko nai í wa siε. N̄hui í mua gbugb̄a wa leleò inei in̄ōko na.

23 N̄oi Jesu í kpe na í bee na ide do m̄onda í ni, beirei Seetam á ce ku lele araε.

24 Bii inei bomma ak̄a na à waa jaò nje, bommau bε kaa ȳok̄o ku b̄o waju má.

25 Bii inei kpasē ak̄a na à waa jaò nje, kpasēu bε kaa ȳok̄o ku b̄o waju má.

26 Bεεbe m̄oi bii Seetam wa ja do araε, bommaε á kp̄ei n̄o kaa b̄o waju má, á t̄ai.

27 Inε ḡo kaa ȳok̄o ku l̄o kpasēi inε iyi í ne gbugb̄a ku coo ile, bii kù jε í tako í d̄i laf̄εε. Amma bii í d̄uu á ȳok̄o ku coo ile.

28 Nt̄o nt̄o an s̄o n̄ε, alabu do dulum na iyi amanε í ce fei, Ilaās̄ á ȳok̄o ku cea suuru ku kpa ideu.

29 Amma inε iyi á bu Hundei Ilaās̄, Ilaās̄ kaa kpa ideu dulum d̄ii laf̄εε aj̄o k̄ama. Dulum d̄εεu á maa wεεai hee do aj̄o fei.

30 Jesu í s̄o na bεεbei si na iyi í j̄ò inε na à waa ni í ne inei in̄ōko.

Idei iyei Jesu do if̄εe na

(C̄o Matie 12:46-50; Luku 8:19-21)

31 N̄oi iyei Jesu do if̄εe na à to wa à waa leek̄i waduude. N̄o à bε inε ḡo koo kpoo wa.

32 Wee zamaa í buba í kaakoε. N̄oi à s̄ōo à ni, c̄o, iyee do if̄εe na à wa waduude, à waa kpeε.

33 N̄oi Jesu í jε n̄na í ni, yooi í jε iyem, n̄o yoo nai à jε if̄om na.

34 N̄o í c̄o inε na iyi à buba à kaakoεu n̄o í ni, in̄ei ì jε iyem do if̄om na.

35 N̄o í ni má, inε iyi wa ce id̄ōobii Ilaās̄ fei, laf̄εεi í jε if̄om, wala wec̄im wala iyem.

4

M̄ondai woo gb̄e

(C̄o Matie 13:1-9; Luku 8:4-8)

1 N̄oi Jesu í l̄osi ku cioa inε na ideu Ilaās̄ má k̄ok̄oi tenkuu. N̄o zamaa n̄la ḡo í naa í t̄ot̄o siε í kaakoε n̄oi í j̄ò í ḡũ ak̄oi inyiu í buba. Ak̄oi inyiu í wa si tenkuu n̄o zamaa fei wa leek̄i it̄i tenkuu.

2 Wa k̄o na si mii nkp̄o do m̄onda. Si bei wa k̄o na si ciou í s̄o na í ni,

3 i sot̄i í gb̄o m̄onda ḡo na. M̄ok̄o ḡo í fita wa f̄a dimi.

4 Si bei wa f̄a dimiu, n̄oi ḡoḡo na à cuku si kp̄aa, n̄o yei na à naa à j̄o.

5 N̄o ḡoḡo na m̄o à cuku si ile iyi í ne kuta, tengi bii s̄aa kù kp̄o. N̄o í fita bε gbak̄a, amma si bei s̄aa kù la bε, n̄oi í j̄ò ic̄aε kù ba ku mi lele.

6 Iyi inunu wa ce, n̄oi í joo n̄o í gbε, domi ic̄aε kù mi lele.

7 Ḡoḡo na m̄o à cuku si in̄o aḡũ na. N̄oi aḡũ nau à dede siε à b̄iie, n̄o à gan̄j̄ie ku bí.

8 N̄o ḡoḡo na m̄o à cuku si ile jiida. N̄oi à fita à la, à bí jiida. Dimi ḡo na à so kuntaa, ḡoḡo na m̄o kita, ḡoḡo na m̄o c̄īo.

9 Iyi Jesu í kpa m̄ondau í t̄a n̄oi í ni, inε iyi í ne it̄i iyi á gb̄ōo ide, ku gb̄o.

Mii iyi í j̄ò Jesu í ya maa kpa m̄onda

(C̄o Matie 13:10-17; Luku 8:9-10)

10 Waati iyi Jesu í kpa zamaa m̄onda nkp̄o í t̄a n̄oi í j̄ò inε nau à ne. N̄o inε na iyi à gbε bi t̄εε do m̄oc̄o maateji nau à waa beεε yaasei m̄onda nau.

11 N̄oi í jε n̄na í ni, in̄ei Ilaās̄ í j̄ò ì mà asiii bommaε na. Amma inε na iyi à gbε fei à waa gb̄o ideu do m̄ondai.

12 N̄ ya n̄ f̄o n̄na ide do m̄ondai ku ba “Baa bii à c̄o ilu a maà yε.

N̄o baa bii à gb̄o ide a kaa mà yaaseε.

Bii kù jε bεεbe aa na a sinda wa bi Ilaās̄, n̄o Ilaās̄ ku kpa ideu dulum du na.”

Yaasei m̄ondai woo gb̄e

(C̄o Matie 13:18-23; Luku 8:11-15)

* 3:18 *igbei Zelotu* inei igbei Zelotu nai à waa jabu ku ba Zuifu na a ne ara n̄na hai si awoi inei Romu na.

13 Nɔi Jesu í bee ɲa má í ni, debɛi i kù gbɔ yaasei mɔndau bɛ ɲa? Nɔ bɛirei aa ce i gbɔ yaasei mɔnda ɲa iyi à gbe fei.

14 Yaaseɛ wee. Mɔkɔu, ideɪ Ilaaɔi wa fã.

15 Inɛ gɔ ɲa à yɛi bɛi inya ɲa bii ideu i cuku si kpãau. Iyi à gbɔ ideu gbakã Seetam í naa í nyaa hai si idɔ ɲɲa.

16 Bɛɛbɛ mɔi inɛ gɔ ɲa à yɛi bɛi inya ɲa bii ideu í cuku si ilɛ iyi í nɛ kuta. Iyi à gbɔ ideu gbakã à gbaai do inɔ didɔ.

17 Amma a kù jò kù ce icã si idɔ ɲɲa. Inɛ dimi bɛɛbɛ ɲa a ci ya leekɪ ku kpɛ. Waati iyi ijuukpã do wahala gɔ í naa si ɲa na irii ideɪ Ilaaɔ gbakã, à ya fũsi awɔi.

18 Inɛ gɔ ɲa mɔ à yɛi bɛi dimi ɲa iyi à cuku si inɔ agũ ɲa. Anɲai à jɛ inɛ ɲa iyi à gbɔ ideɪ Ilaaɔ,

19 amma lasabu bututui mii ɲa wa bitandi ɲa. Fia ku bi wa dɪ iju ɲɲa nɔ à nɛ kɔdɛɛi mii nkpɔ. Mii ɲau bɛi wa ganji ideu ku ce ice si ɲa.

20 Inɛ gɔ ɲa mɔ à yɛi bɛi dimi ɲa iyi à cuku si ilɛ nɛɛɛ. Iyi à gbɔ ideɪ Ilaaɔ à gbaa nɔ wa so. Si inɔ ɲɲa inɛ gɔ ɲa à so kuntaa, inɛ gɔ ɲa mɔ kita, inɛ gɔ ɲa mɔ cɪɔ.

Mɔndai fitila

(Cɔ Luku 8:16-18)

21 Nɔi Jesu í sɔ ɲa má í ni, a ci ya má fitila a biiɛ do caka walakɔ a dasi abɛ daayi. Amma si antai taabui à ya lesi. Mà kù jɛ bɛɛbɛ.

22 Mii iyi wa manji fei á fita gbugbãa nɔ asiii ide gɔ mɔ kù wɛɛ iyi a kãa fɔɔ.

23 Inɛ iyi í nɛ itɪ iyi á gbɔɔ ide, ku gbɔ.

24 Nɔi í sɔ ɲa má í ni, i ce laakai ɲa do ide iyi í gbɔ ɲa. Si gũa iyi í wãaɔ kpaasi ɲɛ ɲa, si bɛi Ilaaɔ á wãaɔ inɛ mɔ nɔ ku kɔɔsi má ku re bɛɛbɛ.

25 N wa n sɔ ɲɛi, inɛ iyi í nɛ, ɲɲui à ya na má, amma inɛ iyi kù nɛ, baa andi iyi í nɛu má à ya gbaai.

Mɔndai kugbɛ iyi wa fita do arae

26 Nɔi Jesu í fɔ má í ni, ide iyi aa ka wãɔ bommai Ilaaɔ wee. Inɛ gɔ í fã dimi si ikoɛ.

27 Si anyiɛ, baa bii wa sũ walakɔ wa cɔ ilu, alɛɔ daakɔ, waati kãma fei dimiu i fita wa la. Kù mà baa bɛi wa ce.

28 Ilɛ í ya jò amaaje ku fitai do arae. Í ya ce wuai titã, ku bɛi ku ce asɪ nɔ ku bí.

29 Bii amaajeu í jãa nɔ a muu do kɔɔma, domi waatii kumui í to.

Mɔndai dimi keeke iyi à ya kpe mutaadi *(Cɔ Matie 13:31-32, 34; Luku 13:18-19)*

30 Nɔi Jesu í fɔ má í ni, mii aa ka wãɔ bommai Ilaaɔ. Do mɔnda yoomai aa ka sisiò yaaseɛ.

31 Í yɛi bɛi ngboi mutaadi iyi waati iyi à waa gbɔɔ, ɲɲui í kere í re ngboi mii ku gbɛ fei si ilɛ.

32 Amma waati iyi à gbɔɔ à tã, ɲɲui í ya dede ku la ku re ama jii fei. Nɔ í ya ce amaawɔ nla nla hee yɛi ɲa a maa ce antɛ si amaawɔɛ ɲa, nɔ a wa si jijiɛ.

33 Do mɔnda nkpɔ bɛɛbɛi Jesu í kɔ inɛ ɲa si cio, zaka bɛi à yɔkɔ à gbɔɔ.

34 Ci ya sɔ ɲa ide hai nɛ mɔnda, amma bii í gbe ɲɲu do mɔcɛɛ ɲa í ya tuse ɲɲai fei.

Jesu í leekɪ fufu si tenku

(Cɔ Matie 8:23-27; Luku 8:22-25)

35 Alɛ ajɔ ɲɲu, Jesu í sɔ mɔcɛɛ ɲa í ni, ka bɔ ice ihɔ.

36 Iyi à jò zamaau í nɛ ɲɔi à lɔ akɔi inyi bii Jesu í tako í wau ku ba a kua ice ajɔ. Nɔ akɔ mmu gɔ ɲa mɔ à waa too ɲa má.

37 Nɔi fufu nla gɔ í dede, í jò inyi wa lɔ inɔ akɔu hee í maai ku kɔ.

38 Amma Jesu wa sɪ njoo si anyii akɔu, í lesi iriɛ si lɛfɛu gɔ. Nɔi à jũu à beɛɛ à ni, Mɛɛtu, kù jɛɛ ide kãma bii à waa bi ka ce nfe?

39 Iyi Jesu í jɪ, ɲɔi í la si fufuu, nɔ í sɔ tenkuu í ni, í to bɛɛbɛ, i coko. Nɔ fufuu í leekɪ nɔ inyau í coko cau.

40 Nɔi Jesu í bee mɔcɛɛ ɲa í ni, na mii í ce ì jò njo wa mu ɲɛ ɲa. Mii í ce i kù dasim naane ɲa.

41 Nɔi njo nla nla wa mu ɲa nɔ à sɔ nje à waa ni, inɛ dimi yoomai ihɛ, iyi fufu do inyi fei wa jirimae.

5

Jesu í jò inɛ gɔ iyi í nɛ inɛi inɔko í ba iri *(Cɔ Matie 8:28-34; Luku 8:26-39)*

1 Nɔi à to icei tenkuu do ikpa ihɔ si ilei ilui Zerazee.

2 Nɔ Jesu í kita wa hai si antai akɔi inyi. Nɔ gbakã inɛ gɔ iyi í nɛ inɛi inɔko í fita wa hai ikpa bi ku si iku ɲa wa koo wa *.

* 5:2 bi ku si iku ɲa Si waati ɲɲa, si isai kuta ɲai à ya si iku ɲa.

³ Bi ku si iku ηαι ί je ideε. Nε wee ί ne gbugbā hee ί jε inε gε kaa yεkε ku dūu, baa do seseε.

⁴ Α ya daa si kpεmkpεm, nε a dī isεε do seseε amma ί ya da seseεui nε ku ce kpεmkpεm nεu. Wee, inε gε kε nε gbugbā iyi á yεkε ku nεε.

⁵ Waati kāma fei, dasā do idū, si aninii iri kuta ηa do bi ku si iku ηαι ί ya wa ku maa dε anu, nε ku maa mεε araε do kuta ηa.

⁶ Iyi ί ye Jesu wa hai jījī ηαι ί sei, ί koo ί gule si wajue.

⁷ Nηαι ί dε anu hee lele ί ni, mii ί wa aninii awaε, Jesu, awε Amai Ilaaε. Ilaaε ί re fei, nε nε wa nε tεε do iriε, maà wahalam.

⁸ Í fε bεεβε si na iyi ί jε Jesu ί ni inei inεkou kú fita siε.

⁹ Nε Jesu ί beεε ί ni, irei iriε. Nηαι ί jeaa ί ni, irim nii Zamaa, domi à kpε.

¹⁰ Nηαι ί tεε Jesu suuru ku maà nyε aηa ikpa angule.

¹¹ Wee à ye kusεε gaa ηa à waa je ikpa iri kutau bε.

¹² Nηαι inei inεkou ηau à tεε Jesu à ni, jε kaa mu kusεε ηau ihε, ku ba ka maa wa bε.

¹³ Nε Jesu ί yεda nηa. Nηαι à fita hai si inεεu à koo à mu kusεε ηau à tale si ηa hai antai iri kutau à dasi inyi nε inyi ί je ηa. Kukpε nηa ί to dubu minji (2.000).

¹⁴ Woo degbe kusεε ηau à sa à koo à waa sisi laabaau i ideu si ilu nlau do si ilεεko ηa. Nε inε ηa à fita à bε ku cε mii iyi ί ceu.

¹⁵ Iyi à naa bi Jesu, à ye inε iyi ί tako ί ne inei inεkou bututuu ί baa si laakaε ί dasi jīne ηa wa buba. Nηαι à biti, njo ί mu ηa jīida.

¹⁶ Inε ηa iyi ideu ί ce iju nηa à waa sisia inε ηa.

¹⁷ Nε inε ηau à tεε Jesu ku fita hai ilei ilu nηa.

¹⁸ Waati iyi Jesu wa lε akai inyi, ηαι inε iyi ί tako ί ne inei inεkou ηau waa tεε ί ni ku jε nηu ku toεε.

¹⁹ Amma Jesu ί kε. Nε ί sεε ί ni, bε kpasεε bi inεε ηa koo sε ηa mii iyi Lafεε ί ceε, do yaase bei ί ce araareε.

²⁰ Nηαι inεεu ί ne, ί wasi ku sisia inei ile iyi à ya kpe Ilu Mεεwa ηau mii iyi Jesu ί cea nηu fei. Nηαι aηa fei à biti jīida jīida. Nε Jesu mε ί dede wa hai bε.

Idei ama inaaboi Zairusi do inaabo iyi ί lu ibai Jesu

(Cε Matie 9:18-26; Luku 8:40-56)

²¹ Jesu ί baa hai ice ikpa ihε do akai inyi. Í wa itīi tenkuu bε nε zamaa nla gε ί naa ί tεtεε bi tεε.

²² Nηαι inε gε ί naa bi tεε. Α ya kpoo Zairusi. Inε ngboi ile bii Zuifu ηa à ya ce kutεtεε. Iyi ί ye Jesu, ηαι ί sεεbata si wajue.

²³ Nηαι ί tεεε ku sobi nηu ί ni, ama inaabom wa bi ku ku. Nε wa nε tεεε, i naa i lesiε awε, nε ku ba iri ku maa wεε baani.

²⁴ Nηαι aηaε Jesu à waa nε. Nε zamaa nla gε wa toεε hee à waa manteεε.

²⁵ Wee si inai inε ηau inaabo gε ί wa bε iyi wa ce bεεi awε ku mu hai adε maateεji wa.

²⁶ Í wahala jīida si awai lokotoro nkpε hee andi fia iyi ί ne fei ί jεε, kε nε kε ce baa daama, amma bεεεu ί teese wa kεsii.

²⁷ Abou ί gbε laabaau i Jesu wo, ηαι ί jε ί naa do anyiε si inai zamaau ί lu jaεε.

²⁸ Í ce bεεbei domi ί fε si idεε ί ni, baa bii jaaεi nε lu an ba iri.

²⁹ Nηαι gbakā bεεi awε ku muεu ί leekī. Nηαι ί gbε fufui baani si araε.

³⁰ Nηαι Jesu ί mε gbakā iyi gbugbā gε ί fita hai si arai nηu nε ί sinda wa cε zamaau nε ί ni, yooi ί lu jaaεm.

³¹ Nηαι mεcεε ηa à sεε à ni, debei i kε waa ye zamaa iyi wa manteεi, nε ì waa ni yooi ί lue?

³² Nηαι Jesu ί sinda ί cε inε ηau ku ba ku ye inε iyi ί ce bεεεu.

³³ Nηαι abou wa yaya do njo, domi ί mε mii iyi nηu ί ce. Nηαι ί naa ί gule si wajue ί sεε nte si mii iyi ί ba nηu fei.

³⁴ Nε Jesu ί sεε ί ni, abooyi, naaneεi ί faabaε. Koo wεε si laakaε, ì ba iri si bεεεu mbe.

³⁵ Si bei Jesu wa fε ideu, inε gε ηa à naa hai kpasεi Zairusi inε ngbou, à sεε à ni, ama inaaboεu ί ku. Maà wahala Mεεtu má.

³⁶ Amma Jesu kε dasi ide nηau. Nε ί sε Zairusi ί ni, maà jε zigie ku da, awε de dasi naaneε.

³⁷ Nηαι ί ni inε gε ku maà si nηu kpasεi Zairusi wa bii kε je Pieε do Zaaki, do Zāa ifai Zaaki.

³⁸ Iyi à to nε Jesu ί ye zamaa nla gε bε à waa cā kpokpoo, à waa kpata à waa dε anu nla.

39 Nɔi í lɔ kpasɛu í bee ɲa í ni, na mii í ce ì waa dɔ anu bɛɛbe ɲa. Na mii í jò ì waa kpata ɲa. Amau kù ku mɛɛ, wa sɪ njooi.

40 Nɔ à waa yaakoɛ. Nɔi Jesu í jò aɲa fei à fita, í gbe baau do iyei amau do mɔcɔ mɛeta ɲa iyi à suu wau, ɲɔi à lɔ bii amau í wa.

41 Nɔi Jesu í mu awɔi amau í fɔ do feeɛ í ni, talita kumi, waatɔ ama inaabo, dede. Amui, ñ sɔɛ.

42 Nɔi gbakã ama inaabou í dede nɔ wa nɛ. Í nɛ zakai adɔ maateeji. Iyi inɛ ɲau à yɔɔ ɲɔi à bitɪ ntɔ ntɔ.

43 Nɔi Jesu í sɔ ɲa í ni a náa ijɛ ku jɛ. Nɔ í sɔ ɲa má do kugaabu í ni a maà jò inɛ gɔ ku gbɔ ideu.

6

*Inei Nazareti ɲa a kù dasi Jesu naane
(Cɔ Matie 13:53-58; Luku 4:16-30)*

1 Nɔi Jesu í nɛ hai kpasɛi Zairusi bɛ í bɔ ilu bii í jɛ ama. Nɔ mɔcɔɛ ɲa à suu.

2 Iyi ajɔi kusimi í naa ɲɔi í lɔsi ku sisia inɛ ɲa ide ile bii Zuifu ɲa à ya ce kutatɔɔ. Nɔi inɛ nkpɔ nkpɔ í gbɔ ideu nɔ à bitɪ à waa ni, hai iwoi nɲu í ba dimii lasabu jiidau bɛ. Dimii bisi yoomai à mua nɲu. Beirei í ce wa ce dimii maamaakeu ihɛ.

3 Kù jɛ woo gbe jli nɔu mbe ya, amai Maariu mɛɛ. Mà kù jɛ igbãi Zaaki do Zozee, do Zudu do Simɔɔ mbe ba. Nɔ weɔɛ ɲa a kù wa inɔ nwa ihɛ? To, lasabu nɲu ɲau bei wa ganji ɲa a dasiɛɔ naane.

4 Nɔi Jesu í sɔ ɲa í ni, kù nɛ bii walii ci ya nɛ bɛɛɛ kù jɛ si ilei ideɛ do si inɔi inɛɛ ɲa do kpasɛɛ.

5-6 Nɔi Jesu í bitɪ domi a kù dasiɛ naane. Bɛɛbei kù yɔkɔ kù ce maamaake bɛ, bii kù jɛ bɔɔ gɔ ɲa iyi í lesi awɔ nɔ à ba iri.

*Jesu í bɛ mɔcɔ maateeji ɲau minji minji
(Cɔ Matie 10:5-15; Luku 9:1-6)*

Si anyiɛ, Jesu í ya maa dabii dabii si ilɛeko ɲau ku maa sisia inɛ ɲa idei Ilaaɔ.

7 Nɔi í kpe woo bɛ maateejiɛ ɲau nɔ í bɛ ɲa minji minji, í mu ɲɲa gbugbã a leled inɛi inɔɔko ɲa.

8 Í sɔ ɲa í ni, i maà so nkãma si isɛɛnɛ nɲɛu. I maà so ijɛ hee má jɛ bɔgɔ, hee má jɛ fia, í gbe golo.

9 I dasi baata nɲɛ amma i maà kpele ibɔ minji.

10 Nɔi í sɔ ɲa má í ni, bii ì to ilu bii ì waa bɔ ɲa, i wa kpasɛ bii à dasi ɲɛ hee i koo i nɛɔ hai ilu bɛ ɲa.

11 Bii í jɛ bii gɔ ɲa inɛ ɲa a kù gba ɲɛ hee má jɛ a gbɔ ide nɲɛ, i fita hai bɛ ɲa, nɔ i gbugbã ɲɲa irurui baata nɲɛ ɲa ku ba ku jɛ ɲɲa sɛɛda iyi kiitii Ilaaɔ á naa si ɲa.

12 Nɔ mɔcɔ ɲau à nɛ nɔ à waa waazɔa inɛ ɲa à waa ni a kpaasi idɔ.

13 Nɔ à lele inɛi inɔɔko nkpɔ nkpɔ, nɔ à ya tontooa bɔɔ nkpɔ nkpɔ ikpo si iri. Nɔ à ba iri.

*Idei ikui Zãa woo dasi inyiui
(Cɔ Matie 14:1-12; Luku 9:7-9)*

14 Ilaalu Herodu í gbɔ baau Jesu, si na iyi í jò iriɛ í fangaa bii fei. Nɔ inɛ gɔ ɲa à nia Jesu, Zãa woo dasi inyiui í jli hai si bale. Na ɲɔi í jò í nɛ gbugbã wa ceɔ maamaake.

15 Inɛ gɔ ɲa mɔ à waa nia Jesu, Elii walii nlaɪ takoui. Nɔ inɛ gɔ ɲa mɔ à waa niaa, nɲu mɔ waliii bei ti tako ɲau.

16 Amma iyi Herodu í gbɔ ideu ɲɔi í ni, Zãa woo dasi inyiui. N jò à bu iriɛ wo. Debei nɲui í jli hai si bale.

17 Mii iyi í jò Herodu wa fɔ bɛɛbe wee. Hai tako Herodu takae í ni a mu Zãa a dũu a dasiɛ piisɔɔ na ku tũɔ idɔi Herodiasi. Wee Herodu í tako í so Herodiasi aboi Filipu, ifɔɛ.

18 Nɔi Zãa í sɔɔ í ni, kù sɪa i gba aboi ifɔɛ i dasi kpasɛɛ.

19 Na ɲɔi í jò Herodiasi wa mu Zãa do idɔɔkɔ. Wa bi ku kpaɔ amma kù ba kpãa

20 si na iyi í jò Herodu í mà bɛɛɛi Zãa. Bii wa gbɔ ideɛ idɔɛ í ya dedei, amma do nɲu fei í ya bi nɲu ku gbɔɔ. Í mà iyi amanɛ dee deei nɔ kuwɛɛɛ kù nɛ taale kãma. Na ɲɔi í jò í bii anyiɛ.

21 Do nɲu fei, ajɔ nɲu gɔ Herodiasi í ba kpãaɛ. Ajɔ nɲu Herodu í nya jingau nla nla ku yeɔ gigii ajɔi kubie. Nɔi í kpe akawe nlaɛ ɲa do inɛ ngboi soogɛ ɲa, do inɛ ngboi ilei Galilee ɲa fei.

22 Nɔi ama inaaboi Herodiasi í lɔ ileu wa jojo, ɲɔi í dɔa Herodu si do inɛɛ ɲa iyi í kpe wa ɲau fei. Nɔi Herodu í sɔ mudɛɛu í ni, tɔɔm mii iyi ì bi fei, an muuɛ.

23 Nɔ í gbasi do mii fei í ni, mii iyi ì tɔɔm fei, an muuɛ, baa bii í jɛ bubui bommam nii.

24 Nɔi ama inaabou í koo í bee iyee í ni, mii í jò n tɔɔɛ. Nɔi iyee í je í ni, tɔɔɛ irii Zãa woo dasi inyiu.

25 Nɔi gbakã ama inaabou í naa bi ilaaluu í sɔɔ í ni, ñ bi i muum irii Zãa woo dasi inyiu nsei nsei si perenti.

26 Baa do iyi inai ilaaluu í fɔ ntɔ ntɔ fei kù bi ku kɔɔ, si na iyi í jò í gbasi do mii fei si wajui ine njooɛ nau.

27 Nɔi gbakã í be sooge gɔ koo bù irii Zãa woo dasi inyiu wa. Nɔi soogeu í koo í bu irii Zãa wa hai ile piisɔɔ.

28 Nɔ í naaɔ wa si perentiu í naa í na ama inaabou. Nɔ ama inaabou mɔ í koo í na iyee.

29 Iyi mɔcɔi Zãa na à gbɔ iyi í ku, nɔi à naa à soo à koo à suu.

Jesu í wò amanɛ dubu miu (5.000)

(Cɔ Matie 14:13-21; Luku 9:10-17; Zãa 6:1-14)

30 Nɔ woo be maateeji na iyi Jesu í tako í be nau à baa bi tee à waa sisiaa mii na iyi aña à ce fei do cio iyi à kɔ ine na si fei.

31 Nɔ ine na à wasi ku naa ku ne hee Jesu do mɔcɔɛ na a kù ba fayai ku je. Na nɔi í jò í sɔ na í ni, i jò ka nya ara nwa ka bɔ ikpa gbabua ku ba í sími keeke na.

32 Nɔi à jò ine nau be, nɔ à koo à lɔ akɔi inyiu à bɔ ikpa gbabuau.

33 Amma ine nkɔɔ í ye na waati iyi à waa ne, nɔ à mà na. Nɔi à mà tengi bii à waa bɔu. Nɔ ine na à sei wa do ise hai ilu na fei à cua na tengi bii à waa bɔu.

34 Iyi Jesu í to wa nɔi í fita hai inɔ akɔu. Nɔ í ye zamaa nkɔɔu. Nɔi í ce araare nna, domi à yei bei angudã na iyi a kù ne woo degbe. Nɔi í lɔsi ku kɔ nna si cio nkɔɔ.

35 Si bei alɛ wa lɛ, nɔi mɔcɔɛ na à naa bi tee à ni, inyau wee gbabuai, nɔ idũ wa dũ.

36 Na nnu, da ine nau a bɔ ilɛko na do inɔ ilu na iyi à wa amɛɛ, ku ba a koo a ra mii iyi aa je.

37 Amma í sɔ na í ni, ine taka nne í na na ije a je. Nɔi à jɛaa à ni, i kù mà baa bii à so fiái icei cukpa meeja, kaa to ka ra nna pɛɛ ka na na a je.

38 Nɔi Jesu í bee na í ni, pɛɛ feloi ò ne na. I koo í cɔ wa. Iyi à koo à cɔ, nɔi à ni, pɛɛ miui à ne do cɛɛ minji.

39 Nɔ Jesu í sɔ mɔcɔɛ nau í ni a jò ine nau a buba si fɔfɔ tũtũ be ikã ikã.

40 Nɔi à buba ikã ikã, tuuba gɔ na amanɛ cɔɔ, tuuba gɔ na mɔ amanɛ ciitaa.

41 Nɔi Jesu í so pɛɛ miuu do cɛɛ minjiu, nɔ í wu iju lele í saabu Ilaaɔ. Nɔi í bububu pɛɛu nɔ í na mɔcɔ nau a kpɛa zamaau. Nɔ í kpɛ nna cɛɛ minjiu mɔ ine fei í ba.

42 Aña fei à je à yo.

43 Nɔi à ko pɛɛ do cɛɛ bubu iyi í gbeu kɔlɔ maateeji í kɔ.

44 Inɛmɔkɔ na iyi à je pɛɛu à weei amanɛ dubu miu (5.000) bàkà inaabo do amu na baasi.

Jesu wa ne si antai tenku

(Cɔ Matie 14:22-33; Zãa 6:15-21)

45 Iyi à tã gbakã nɔi Jesu í jò mɔcɔɛ nau à lɔ akɔi inyiu ku ba a takɔɛ a kua ice ihɔ, ikpa Besaida. Iyi à waa ne nɔ í ni zamaau ku ne.

46 Waati iyi í jò à ne nɔi í koo í gũ iri kuta gɔ ku ba ku ce kutɔɔ.

47 Nɔ í wa be hee idũ í koo í dũ, nɔ akɔi inyiu í wa si aninii tenkuu do mɔcɔ nau nɔ Jesu mɔ í wa ile nnu akã.

48 Í ye mɔcɔɛ nau à wa si wahalai ku wai akɔi inyiu, domi fufuu wa kò na. Zakai amɛɛjumá nɔi í maai si na, wa ne si antai inyiu wa bi ku cua nna.

49 Amma waati iyi à yɔɔ wa ne si antai tenkuu nɔi à tamaa bei zɔii, nɔi à waa dɔ anu.

50 Aña fei à yɔɔ nɔi njo wa mu na. Nɔi gbakã Jesu í ba na ide ku fɔ í sɔ na í ni, i sũ laakai nne na. Amui Jesu, i maà ce njo na.

51 Nɔi í lɔ inɔ akɔu í ba na be, nɔ fufuu í leekɔ. Nɔi zigi nna fei í da à biti hee,

52 domi a kù gbɔ yaasei maamaakei pɛɛu si na iyi í jò idɔ nna í le.

Jesu í jò bɔɔ na à ba iri si ilei Genesareti

(Cɔ Matie 14:34-36)

53 Iyi à kua tenkuu à tã nɔi à to ilei Genesareti à koo à dɔ akɔ nna bi ku leekɔ.

54 Wee ine gɔ na à wa be. Iyi Jesu do mɔcɔɛ na à fita hai si akɔu gbakã nɔi ine nau à mà Jesu.

55 Nɔi aña fei à sei à waa naaɔ bɔɔ na wa hai inɔ ilu na. À ya so na wai si sɛɛ na a naaɔ na wa tengi bii à gbɔ í wau.

56 Bii Jesu í to fei, hai ilɛko na do ilu nla na do iko bii ine na à waa sũ fei, à ya maa naaɔ bɔɔ na wai si bantuma bii í wau. Nɔi à

ya tɔɔɛ ku jɔ anja a lu baa itii kumbooɛ. Nɔ ine nja iyi à luu fei à ya ba irii.

7

Dedembai bala nja (Cɔ Matie 15:1-9)

¹ Nɔi Farisi nja do woo kɔ ine nja si wooda gɔgɔ nja à naa hai Zeruzalemu nɔ à tɔtɔ kɔkɔi Jesu.

² Nɔi à yɛ mɔcɔɛ gɔ nja à waa jɛ do awɔ riisi, waatɔ a kù wɔɔ si bei à ya ce si dedemba nja.

³ Wee Farisi nja do Zuifu nja iyi à gbe fei, à waa too dedembai bala nja nja. Bii kù jɛ à wɔɔ sãa sãa a ci ya jɛ ngɔgɔ.

⁴ Bɛɛbɛ mɔi, bii à baa hai aja nɔ a kù wɔɔ a ci ya jɛ. Mii nkɔɔ nkɔɔi à ya ce má iyi í jɛ dedemba nja. Mii nja gɔgɔ nja wee, kɔɔfu ku wie do boonyi do cakai isɔ nkpa nja.

⁵ To, si bei Farisi nja do woo kɔ ine nja si wooda nja à yɛ mɔcɔ nja à waa jɛ do awɔ riisi nja í jɔ à bee Jesu à ni, na mii í ce mɔcɔɛ nja a kù waa too dedembai bala nwa nja. Na mii í jɔ à ya jɛ do awɔ riisi.

⁶ Nɔ Jesu í jɛ nja í ni, inɛ ilu muafiti nja, hai tako Ezai í ce waliiei dee dee na iri nɛ waati iyi í kɔ si tiaɛ í ni,

“Ilaaɔ í ni,
Inɛ nja ihɛ à waa ceem bɛɛɛi do gele nɔ akã.

Amma idɔ nja í jɛim.

⁷ Kutɔ iyi à waa ceem ngbei,

Domi woodai amanɛ nja à waa kɔ ine nja si nɔ à waa ni woodam nii.”

⁸ Nɔi Jesu í sɔ nja má í ni, ì waa jɔ woodai Ilaaɔ nja nɔ ì waa too dedembai amanɛ nja.

⁹ Do ntɔ í waa kpa woodai Ilaaɔ nja ku ba í sãsi dedemba nɛ nja.

¹⁰ Moizi í ni, “i jirima iyeò baa nɛ nja”. Nɔ í ni má, “ine iyi wa fɔ laalɔi iyeò baaɛ nja, a kpa lafɛɛ.”

¹¹ Amma inɛ, ì waa fɔ ide mmu. Ì waa ni inɛ á yɔkɔ ku sɔ iyeò baaɛ ku ni fia iyi nɔ a sobi nja do, ti Ilaaɔi. Fiaui ì waa kpe kɔɔbãa nja.

¹² Nɔ bii inɛ í dɔ bɛɛbɛ, i kaa náa kpãa ku sobiò iyeò baaɛ má nja.

¹³ Bɛɛbɛ, ì waa kpa idei Ilaaɔ nja nɔ ì waa too dedemba iyi à jɔ nɛ nja. Nɔ ì waa ce mii laalɔ nkɔɔ má iyi í jɔ dimi bɛɛbɛ nja.

Mii iyi í ya dasi ine riisi (Cɔ Matie 15:10-20)

¹⁴ Nɔi Jesu í kpe zamaau má bi tɛɛ nja í sɔ nja í ni, inɛ fei i sɔfi i gbɔ yaasei idem nja.

¹⁵ Nkãma kù wɛɛ iyi á lɔ do gelei amanɛ ku dasiɛ riisi. Amma iyi á fita hai si idɔi amanɛ, nɔi á dasiɛ riisi. [

¹⁶ Inɛ iyi í nɛ itii iyi á gbɔò ide, ku gbɔ.]

¹⁷ Nɔi Jesu í nya araɛ hai bi zamaau í koo í lɔ kpasɛ. Waati iyi í lɔ kpasɛu nja mɔcɔɛ nja à bɛɛɛ yaasei mɔndau.

¹⁸ Nɔi í bee nja í ni, i kù nɛ bisi nja? I kù mà nja mii iyi á lɔ inɔi amanɛ hai waduude kaa dasiɛ riisi?

¹⁹ Kaa dasiɛ riisi, domi ije kaa lɔ si idɔi inɛ bii kù jɛ si inɔɛ, nɔ ku yó ku bei ku fita. Jesu í fɔ bɛɛbɛi ku ba ku sɔ nja iyi ije kãma kù jɛ iwɔ.

²⁰ Nɔ í ni má, mii iyi wa fita hai si idɔi amanɛ í ya dasiɛ riisi,

²¹ domi hai si idɔi amanɛi lasabu laalɔ do icu ku ko, do ile ku ce, do inɛ ku kpa,

²² do sakara, do kɔdɛɛ, do inɔ ku kã, do takii, do daa iyi í lɔ zaka, do igu, do funɛi inɛ ku nya, do faao, do idɔ ku le í ya fita.

²³ Mii laalɔ nja bɛ fei hai si idɔi amanɛi wa fita nɔ anja à ya dasi ine riisi.

Abo dimi mmu gɔ í dasi Jesu naanɛ (Cɔ Matie 15:21-28)

²⁴ Iyi Jesu í fɔ bɛɛbɛ í tã nja í dasi kpãa í bɔ ilɛkoi Tii, nja í lɔ kpasɛ gɔ. Wee kù waa bi inɛ gɔ ku mà, amma kaa yɔkɔ ku manji.

²⁵ Abo gɔ í wa bɛ, ama inaaboɛ í nɛ inɛi inɔkɔ. Iyi í gbɔ Jesu í to wa bɛ gbakã, nja í naa í gule si wajue.

²⁶ Abou í bei í jɛ dimi mmu. À buui Fenisi si ilei Siri. Nja wa tɔ Jesu ku lelea nɔ inɛi inɔkɔu hai si amaɛu.

²⁷ Amma Jesu í sɔò í ni, jɔ amu nja a jɛ a yo titã, domi kù sɔa a gba ijei amu nja a na aja keeke nja.

²⁸ Nja abou í ni, ntɔi Lafɛɛ. Amma baa do nja fei, aja keeke nja à ya wa abei taabu a maa jɛ buubuui ijei amu nja iyi wa cuku wa.

²⁹ Nja Jesu í sɔò í ni, na ide iyi ì fɔu bɛ, nɛ. Inɛi inɔkɔu í fita siɛ mbe.

³⁰ Iyi í nyi kpasɛɛ nja í koo í ba amau wa sũ si daayi, inɛi inɔ ikou í fita siɛ tã.

Jesu í jɔ dekt gɔ í ba iri

31 Nɔi Jesu í dede hai ilɛkoi Tii í too do Sidɔɔ, í bei í bɔ tenkui Galilee si ile iyi à ya kpe Ilu Mɛɛwa nɔu.

32 Iyi í to, nɔi inɛ gɔ nɔ à naaɔ deki gɔ wa, iyi ci ya yɔkɔ ku fɔ ide sãa sãa, nɔi à tɔɔ Jesu ku lesiɛ awɔ.

33 Nɔi Jesu í bɔɔɛ hee bii í jìò zamaau. Nɔi í dasi amaawɔɛ si itii dekiu, nɔ í tu antɔ, í jɔa si amɛɛ.

34 Nɔ í wu iju lele í jile idɔ í fɔ do fee nɔa í ni, efata, waatɔ, cí.

35 Nɔi gbakã itii mɔkɔu í cí nɔ amɛɛ í tɛ, nɔ í sinti ku fɔ ide dee dee.

36 Jesu í sɔ nɔ í ni a maà sɔ inɛ gɔ, amma si bei wa sɔ nɔu, bɛɛbɛ mɔi aɔa mɔ à wasi ku sɔ inɛ nɔ.

37 Nɔi inɛ nɔu à biti hee í caa à waa ni, mii iyi wa ce fei í sɔi. Í jò baa deki nɔ à waa gbɔ ide, inɛ nɔa iyi a ci ya yɔkɔ a fɔ ide wo à waa fɔ bɛbei.

8

Jesu í wò amanɛ dubu mɛɛ (4.000)

(Cɔ Matie 15:32-39)

1 Iyi í ce ajɔ minji nɔi zamaa nla gɔ í tɔtɔɔ bi tɛɛ má. Nɔ weɛ a kù nɛ mii iyi aa jɛ. Nɔi Jesu í kpe mɔcɔɛ nɔu í sɔ nɔ í ni,

2 araarei zamaau ihɛ wa mum domi ajɔ mɛɛta nɔi ihɛ iyi à wa bi tom, nɔ sɔnda kãma kù gbe nɔa má.

3 Bii nɔ jò à nɛɔ ari aa koo a cuku kpãa, si bei idei inɛ gɔ nɔa í jì.

4 Nɔi mɔcɔɛ nɔu à beɛɛ à ni, iwoi aa ka ba pɛɛ si gɔabuau ihɛ iyi aa jɛ a yòɔ.

5 Nɔi Jesu í bee nɔa í ni, pɛɛ feloi ì nɛ nɔa. Nɔi à ni, ara mɛɛjei.

6 Nɔi Jesu í ni zamaau fei ku buba ile. Nɔ í so pɛɛ ara mɛɛjeu í bei í saabu Ilaaɔ, nɔ í bububue í na mɔcɔɛ nɔu a kpɛ nɔa. Nɔi à kpɛa zamaau.

7 Weɛ à nɛ cɛɛ keeke gɔ nɔa bɛ má. Nɔi Jesu í saabu Ilaaɔ má, í bei í ni a kpɛ nɔa, nɔ à kpɛ nɔa cɛɛ nɔa má.

8 Nɔ aɔa fei à jɛ à yo. Nɔi à naa à ko bubui pɛɛ nɔa iyi í gbeu kɔlɔ mɛɛje.

9 Jiai inɛ nɔu í to zakai aɔa dubu mɛɛ (4.000). Nɔi Jesu í bei í jò inɛ nɔu à nɛ.

10 Nɔi gbakã í koo í lɔ akɔi inyiu do mɔcɔɛ nɔa à bɔ ikpa Daamanuta.

Farisi nɔ à bi Jesu ku ce maamaake

(Cɔ Matie 16:1-4)

11 Nɔi Farisi gɔ nɔa à naa bi Jesu à wasi ku baa kakɔɔ ku ce. À cɔ laakaɛ, à tɔɔɛ ku ce maamaake iyi á nyisi iyi gbugbãɛ hai bi Ilaaɔi wa naa.

12 Nɔi Jesu í jile idɔɛ í ni, na mii í ce inɛi nsei nɔu ihɛ à waa tɔm n ce maamaake. Ntɔ ntɔ, n kaa n nyisi nɛ maamaake kãma gɔ.

13 Nɔi í jò nɔa í koo í lɔ akɔu do mɔcɔɛ nɔa a kua do ice ihɔ.

Lefeei Farisi nɔ do ti inɛi Herodu nɔ

(Cɔ Matie 16:5-12)

14 Weɛ mɔcɔɛ nɔu à gbɛje ije ku so, pɛɛ akãi à nɛ si akɔu bɛ.

15 Nɔi Jesu í sɔ nɔa í ni, i ce laakai i nya ara nɛɛ hai bi lefееi Farisi nɔ do ti inɛi Herodu nɔa.

16 Nɔi mɔcɔ nɔu à waa sɔ nɛɛ ide à waa ni, si na iyi í jò a kù nɛ ijei í jò wa dɔ bɛɛbɛ.

17 Weɛ Jesu í mà iyi à waa fɔ nɔi í ni, na mii í ce ì fɔ ì waa ni nɔa, si na iyi í jò a kù nɛ pɛɛi. Inɛ mɔ i kù mà nɔa hee nsei? I kù gbɔ yaasei ideu nɔi? I kù nɛ bisi nɔi? Idɔ nɛɛ mɔ í lei?

18 Í jò ì nɛ iju nɔa mɛɛ, i ci ya ye ilu nɔi? I kù nɛ itii nɔa ba. I ci ya gbɔ ide nɔi? I ci ya ye gigi nɔi?

19 Waati iyi ñ kpɛa amanɛ dubu miu pɛɛ ara miuu, pɛɛ kɔlɔ feloi búbù iyi í gbeu í ce. Nɔi à jɛaa à ni, kɔlɔ maateejii.

20 Nɔi Jesu í bee nɔa má í ni, si waati iyi ñ bu pɛɛ ara mɛɛjeu ñ na amanɛ dubu mɛɛ nɔu, pɛɛ bubu iyi í gbeu kɔlɔ feloi ì koo nɔa. Nɔi à jɛaa à ni, kɔlɔ mɛɛjei.

21 Nɔi Jesu í sɔ nɔa í ni, i kù gbɔ hee nsei nɔa?

Jesu í jò fɛɛju gɔ í ba iri Besaida

22 Nɔi à to ilu gɔ iyi à ya kpe Besaida, nɔ inɛ gɔ nɔa à náaa Jesu fɛɛju gɔ wa, à tɔɔɛ ku luu.

23 Nɔi í mu awɔi fɛɛjuu í bɔɔɛ alalai iluu. Nɔi í daa antɔ si ijue í lesiɛ awɔ í ni, ì waa ye ngɔgɔ?

24 Nɔi fɛɛjuu í cɔ ilu í ni, ñ wa n ye amanɛ nɔa à waa nɛ, amma à yei bei jìi nɔa.

25 Nɔi Jesu í lea awɔ si iju má. Iyi inɛɛu í cɔ ilu má nɔ í ba weɛ nɔu í ba iri, wa ye ilu wau wau.

26 Nɔi Jesu í ni ku nɛ kpasɛɛ, amma ku maà too do inɔ ilu má.

Piɛɛ í ni Jesu í jɛ inɛ iyi Ilaaɔ í cica

(Cɔ Matie 16:13-20; Luku 9:18-21)

27 Nɔi Jesu do mɔcɔe ɲa à ne ikpa ilu ɲa iyi à wa kəkɔi Sezaree, si ilei Filipi. Nɔi si kp̄au í bee mɔcɔe ɲa í ni, yooi ine ɲa à ya ni n̄ je.

28 Nɔ à jɛaa à ni, ine gɔ ɲa à ya ni awɔu Zāa woo dasi inyii. Ine gɔ ɲa mɔ à ya ni awɔu Elii walii n̄lai takoui. Ine gɔ ɲa mɔ à ya ni awɔu ine akāi walii ɲau.

29 Nɔi Jesu í bee ɲa í ni, ine mɔ ni, yooi ì ni n̄ je ɲa. Nɔi Piɛɛ í jɛaa í ni, awɔu Kirisii, ine iyi Ilaaɔ́ í cica.

30 Nɔi Jesu í sɔ ɲa do kugaabu í ni a maà sɔ ine gɔ.

*Jesu wa fɔ ideɪ ikue do kujɛ
(Cɔ Matie 16:21-28; Luku 9:22-27)*

31 Nɔi Jesu í sinti ku sɔ mɔcɔe ɲau í ni n̄ɲu Amaɪ Amanɛ, í gbe n̄ɲu ku ce wahala jiiida. Ine ngbo ɲa do ine ngboi woo weei Ilaaɔ́ ɲa do woo kɔ ine ɲa si wooda ɲa aa kɔsi n̄ɲu a kpa n̄ɲu, amma n̄ɲu á j̄i hai si bale si ajo mɛɛtasia.

32 Í fɔ ideui s̄aa s̄aa, kù singae. Nɔi Piɛɛ í gb̄aa í bɔðe kəkɔle nɔ í ni ku maà fɔ beɛbe.

33 Amma Jesu í sinda í cɔ mɔcɔe ɲa, nɔ í la si Piɛɛ í ni, sɛkɛɛ hai bi tom, Seetam, domi í kù waa ce lasabui Ilaaɔ́, í gbe ti amanɛ ɲa.

34 Si anyie, í kpe zamaau do mɔcɔe ɲa, í sɔ ɲa í ni, ine iyi wa bi ku toom, ku j̄ò idɔɔbie nɔ ku so j̄i ku gaauɛ ku toom wa.

35 Nɔ ine iyi wa bi ku ba kuwɛɛ do idɔɔbie, kaa baa. Amma ine iyi í nyɔ kuwɛɛɛ na irim do na laabaau jiiidau, lafɛɛ á baa do ntɔ.

36 Aranf̄aani yoomai amanɛ í ne bii í ba amanii andunya fei nɔ í kua kuwɛɛɛ.

37 M̄a mii í wɛɛ iyi amanɛ á kpaasiò kuwɛɛɛ.

38 Nɔ Jesu í ni má, inei nsei ɲa ilu dulum ɲai iyi a kù leekiò Ilaaɔ́ n̄ɲu akā. Na n̄ɲu, ine iyi wa ce anyɔi amu Amaɪ Amanɛ, walakɔ wa ce anyɔi idem si waju ɲa, amu mɔ an ce anyɔi lafɛɛ waati iyi an nyi wa. Nɔ waati iyi an nyi wa an nyi wai do amboei Baam do amalekae ɲa ajɔ.

9

1 Nɔi Jesu í sɔ ɲa má í ni, ntɔ ntɔ, ine ɲa iyi à wa ih̄ɛ si nsei, gɔgɔ ɲa ɲa aa ye bommai Ilaaɔ́ wa naa do gbugb̄a a bei a ku.

*Arai Jesu í daana
(Cɔ Matie 17:1-13; Luku 9:28-36)*

2 Si anyii ajɔ mɛɛfa Jesu í kpe Piɛɛ do Zaaki do Zāa í nya ɲa ikā nɔ à koo à gū iri kuta nla gɔ aɲa duusɔɔ. Si bei à waa cɔɔ ɲoi à ba arae í kpaasi.

3 Nɔi jaaɛ ɲa wa daana jiiida í fūuta pai pai hee ine gɔ kù wɛɛ si andunya ih̄ɛ iyi á yɔkɔ ku fɔ acɔɛ ku fūuta beɛbe má.

4 Si anyie ɲoi Elii do Moizi à faata wa à waa baa ide ku fɔ.

5 Nɔ Piɛɛ í sɔ Jesu í ni, Mɛɛtu, á s̄ia ka maa wa ih̄ɛ. J̄ò ka ce ilei acɔ mɛɛta, akā titɛɛ, akā mɔ ti Moizi, akā mɔ ti Elii.

6 Wa fɔ beɛbei si na iyi í j̄ò njo í mu ɲa hee í j̄ò kù m̄a baa bei á ni.

7 Nɔi bukɔɔ gɔ í naa í bii ɲa, nɔ hai si bukɔɔu à gbɔ ide ku fɔ gɔ í ni, ine ih̄ɛi í je amam, n̄ buu jiiida jiiida. I ya gbɔ ideɛ ɲa.

8 Nɔi gbakā mɔcɔe ɲau à cɔ bii fei, nɔ a kù ye ine gɔ bii kù je Jesu n̄ɲu akā do aɲa taka ɲa.

9 Nɔi à waa kita wa hai iri kutau nɔ Jesu í sɔ ɲa í ni a maà sɔ ine gɔ mii iyi à ye hee n̄ɲu Amaɪ Amanɛ koo ku nɔ ku j̄i hai si bale má.

10 Nɔ à jirima ide iyi í sɔ ɲau amma à waa bee nje ide à waa ni, yoomai í je ine ku ku nɔ ku j̄i má.

11 Nɔ à bee Jesu à ni, na mii í ce woo kɔ ine ɲa si wooda ɲau à ni Elii á tako Kirisi ku naa.

12 Nɔi í je ɲa í ni, ntɔi Eliii á tako ku naa ku teese mii fei s̄aa s̄aa. Amma kukɔi ideɪ Ilaaɔ́ í ni má, ine ɲa aa kp̄a Amaɪ Amanɛ iju jiiida nɔ a dondaɛ, m̄a iboi.

13 Amma n̄ wa n sɔ ɲe iyi Elii í naa t̄a, nɔ ine ɲa à wahalae bei à bi, si bei kukɔi ideɪ Ilaaɔ́ wa fɔ.

*Jesu í faaba ama gɔ iyi í ne inei inɔɔko
(Cɔ Matie 17:14-21; Luku 9:37-43a)*

14 Waati iyi Jesu do mɔcɔ mɛɛta ɲau à waa to wa kəkɔi mɔcɔ bubu ɲau, ɲoi à ye zamaa nla nla gɔ í kaako ɲa, do woo kɔ ine ɲa si wooda gɔ ɲa iyi à waa ba ɲa kakɔɔ ku ce.

15 Iyi ine ɲau à ye Jesu gbakā à biti nɔ à sei à koo à coo fɔɔ.

16 Nɔi Jesu í bee mɔcɔe ɲa í ni, kakɔɔi mii ì waa ce inɛò ɲa.

17 Nɔi si inɔi zamaau ine akā í jɛaa í ni, Mɛɛtu, n̄ naae ama inɛmɔkɔm wa si na iyi í j̄ò í ne inei inɔɔko iyi í j̄ò ci ya fɔ ide.

18 Waati iyi í dede sie fei í ya kekɛɛ ilei nɔ gelee ku ce antɔ foko ku maa ɲo inyi nɔ ku

kasām. Wee n̄ t̄ə m̄əc̄əe ɲa a leleaa, amma a kù ȳək̄ə.

¹⁹ N̄ɔi Jesu í s̄ə ɲa í ni, in̄e hai dasi naane ɲa, hee waati yoomai an maa n wa in̄ə n̄ɲe. Ma hee waati yoomai an maa n temuað ɲe. I naam amau wa ih̄ē ɲa.

²⁰ N̄ə à naae wa. Iyi amau í ye Jesu gbakā, ɲɔi in̄ei in̄ə̀k̄ou í yayaε do gbugbā, n̄ə amau í cuku ile wa bimbili í ce ant̄ə foko si gelee.

²¹ N̄ə Jesu í bee baae í ni, hai waati yoomai in̄ei in̄ə̀k̄ou ih̄ē í muu. N̄ɔi baau í j̄eaa í ni, hai waati iyi í w̄ee keekei.

²² N̄ə in̄ei in̄ə̀k̄ou í ne d̄ə̀n̄ēei ku dasie in̄ə in̄ai walak̄ə in̄ə in̄yi ku ba ku k̄paa. Amma, bii aa ȳək̄ə i ce n̄ḡəḡə, ce araare nwa, i sobi wa.

²³ N̄ɔi Jesu í s̄ə́ í ni, ì ni bii an ȳək̄ə wó. Ine iyi í dasi naane á ȳək̄ə ku ce fei ndeε.

²⁴ N̄ɔi gbakā baai amau í d̄ə́ anu n̄la ḡə́ í ni, n̄ dasi naane. Sobim ku ba n maà n sika si naane ku dasim.

²⁵ Iyi Jesu í ye akp̄oi in̄e ɲau wa k̄ə̀si à sei à waa naa bi ti n̄ɲu ɲɔi í lasi in̄ei in̄ə̀k̄ou í ni, aw̄ə iyi ì ya dasi in̄e dek̄i ku m̄ənḡə ide ku f̄ə, amui n̄ ni, fita si amau n̄ə i maà nyi wa sie má.

²⁶ N̄ɔi in̄ei in̄ə̀k̄ou í d̄ə́ anu n̄ə́ í yaya amau do gbugbā í bei í fita. N̄ɔi amau í kasām hee in̄e nkp̄ə́ í ni í kui.

²⁷ Amma Jesu í mu aw̄əε í dedeε n̄ə amau í leek̄i.

²⁸ Si anyie Jesu í l̄ə k̄pas̄ē ḡə, n̄ɲu do m̄əc̄əe ɲa aɲa duus̄ə. N̄ɔi m̄əc̄əe ɲau à beee à ni, na mii í ce awa a kù ȳək̄ə a kù lele in̄ei in̄ə̀k̄ou.

²⁹ N̄ɔi Jesu í j̄e ɲɲa í ni, do kut̄ə n̄ɲu akāi aa ȳək̄ə i nyað dimii in̄ei in̄ə̀k̄ou be ɲa.

*Jesu í nyi wa f̄ə idei ikuε do kuj̄iε má
(C̄ə Matie 17:22-23; Luku 9:43b-45)*

³⁰ Si anyie, Jesu do m̄əc̄əe ɲa à ne hai be n̄ə à koo à dabii dabii si ilei Galilee. Wee Jesu kù bi in̄e ɲa a mà bii n̄ɲu í wa,

³¹ domi wa k̄ə m̄əc̄əe ɲau si cio n̄ə́ í s̄ə ɲa í ni, aa mu amu Amai Amane a daa in̄e ɲa si aw̄ə. Aa kpam, amma si aj̄ə m̄eetasia an j̄i hai si bal̄e má.

³² Amma m̄əc̄əe ɲau a kù gb̄ə yaasei ideu, n̄ə à waa ce n̄joi ku beee.

*Yooi í j̄e in̄e ngbo
(C̄ə Matie 18:1-5; Luku 9:46-48)*

³³ N̄ɔi à to wa Kaperanumu. Waati iyi à to k̄pas̄ē ɲɔi Jesu í bee m̄əc̄əe ɲa í ni, kak̄əi mii ì waa ce wa si kp̄āu be ɲa.

³⁴ N̄ɔi à koko, domi hai kp̄āa à waa ce kak̄ə wai aɲa duus̄ə a ba a mà in̄e iyi í j̄e in̄e ngbo.

³⁵ N̄ɔi Jesu í buba, n̄ə́ í kpe aman̄e maateej̄i ɲau í s̄ə ɲa í ni, in̄e iyi wa bi n̄ɲu ku j̄e in̄e sinte, laf̄ēi á j̄e in̄ei ank̄ānyii in̄e fei n̄ə ku j̄e woo ce icei in̄e fei.

³⁶ N̄ɔi í so ama keeke ḡə́ í leek̄iε si anini n̄ɲa, n̄ə́ í so amau si ikp̄ae, í bei í s̄ə ɲa í ni,

³⁷ in̄e iyi í gba ama keeke bei in̄e ih̄ē na irim, amui í gba. Ine m̄ə iyi í gbam, kù j̄e amu akāi í gba, in̄e iyi í bem wai í gba.

*Ine iyi kù j̄e mb̄eε nwa in̄e nwai
(C̄ə Luku 9:49-50)*

³⁸ N̄ɔi Z̄āa í s̄ə́ í ni, M̄eetu, à ye in̄e ḡə iyi í ya maa lele in̄ei in̄ə̀k̄ou ɲa do irie, n̄ə à k̄əa domi kù waa tooε kù j̄e in̄e nwa.

³⁹ Amma Jesu í j̄eaa í ni, i maà k̄əa ɲa. Ine ḡə kaa ȳək̄ə ku ce maamaake do irim n̄ə bii í tek̄eε gbakā ku f̄ə laal̄əm má.

⁴⁰ Do nt̄ə, in̄e iyi kù j̄e mb̄eε nwa in̄e nwai.

⁴¹ Nt̄ə nt̄ə, in̄e iyi í mu n̄ɲe in̄yi ku m̄ə na irim, si na iyi í j̄ə ì j̄e titom ɲa, laf̄ēε kaa kua ribae pai.

*Idei dulum
(C̄ə Matie 18:6-9; Luku 17:1-2)*

⁴² N̄ɔi Jesu í s̄ə ɲa má í ni, in̄e iyi í dasi in̄e akāi ama keeke ɲa iyi à dasim naaneu ih̄ē kurara, í tia a d̄iā laf̄ēε al̄ə ḡə si k̄əə, n̄ə a s̄əsie si tenku.

⁴³ Bii í j̄e aw̄ə akāei wa dasie kurara, buu. Á tia i l̄ə si kuw̄eε iyi ci ya tā do aw̄ə akā do iyi aa ne aw̄ə minji fei n̄ə i l̄ə si in̄yai wahala si ina iyi ci ya ku. [

⁴⁴ Tengi be kokoo ku ɲə ara ɲa a kaa ku n̄ə inau m̄ə kaa ku.]

⁴⁵ Bii í j̄e kute akāei wa dasie kurara, buu. Á tia i l̄ə si kuw̄eε iyi ci ya tā do kute akā do iyi aa ne kute minji fei n̄ə i l̄ə si in̄yai wahala. [

⁴⁶ Tengi be kokoo ku ɲə ara ɲa a kaa ku n̄ə inau m̄ə kaa ku.]

⁴⁷ N̄ə bii í j̄e iju akāei wa dasie kurara, nyaa. Á tia i l̄ə si bommai l̄aað do iju akā do iyi aa ne iju minji fei n̄ə i l̄ə si in̄yai wahala.

⁴⁸ Tengi be kokoo ku ɲə ara ɲa a kaa ku n̄ə inau m̄ə kaa ku.

⁴⁹ Ntò ntò si bei à ya fāsi in̄a fei imu, beebe m̄oi in̄e fei à ye ijuukpā iyi í ye bei ina ku cò laakae.

⁵⁰ Imu mii n̄ceei, amma bii didāi imu í ku, mii aa dasi í jò ku dō má n̄a.

⁵¹ In̄e fei í s̄ia i ye bei imu n̄a, i maa gb̄o si n̄je n̄a.

10

Jesu wa f̄o idei n̄je ku k̄ai abo do m̄ak̄o (C̄o Matie 19:1-12; Luku 16:18)

¹ N̄oi Jesu í n̄e hai be í b̄o ilei Zudee. Si anyie n̄o í kua í b̄o ikpa icei idoi Zuud̄e. N̄oi zamaa ḡo í t̄ot̄o k̄ak̄e má, n̄oi í l̄osi ku k̄o n̄n̄a si cioi idei Ilaād̄ si bei í n̄e d̄ōn̄e ei ku ce.

² N̄oi Farisi ḡo n̄a à naa bi t̄e ku ba a cò laakae, n̄o à beee bii í je aman̄e í n̄e kp̄aa ku k̄osi aboe.

³ N̄oi Jesu í je n̄n̄a í ni, si ideu be, wooda yoomai Moizi í k̄o n̄n̄e wo.

⁴ N̄oi à ni, Moizi í ni, bii ì waa k̄osi aboe aa ceaa tiai n̄je ku k̄o i bei í k̄osīe.

⁵ N̄oi Jesu í s̄ō n̄a í ni, na id̄o ku le n̄n̄ei í j̄o Moizi í k̄o n̄n̄e beebe.

⁶ Amma hai sinte, waati iyi Ilaād̄ í taka andunya, í ce in̄em̄ak̄oi do inaabo.

⁷ Na n̄n̄u, m̄ak̄o á j̄o iyeò baae n̄o n̄n̄u do aboe a maa wee

⁸ n̄o n̄n̄a minji fei a baa a je ara ak̄a. Si beebe a k̄u je n̄n̄a minji má, ara ak̄a dei à je.

⁹ Na n̄n̄u, aman̄e ku n̄e ku f̄eefe mii iyi Ilaād̄ í t̄ot̄o.

¹⁰ Iyi í f̄o beebe í t̄a n̄oi à b̄o k̄pas̄e n̄o m̄oc̄e n̄ou à waa beee ide si ide ak̄au má.

¹¹ N̄oi Jesu í s̄ō n̄a í ni, in̄e iyi í k̄osi aboe n̄o í so mmue dulum nii í ce bi abo sinteu si na iyi í j̄o í ce sakara.

¹² Beebe m̄oi bii inaabo í k̄o m̄ak̄e n̄o í so m̄ak̄o tit̄o í ce sakarai.

Jesu í weea ama keeke n̄a (C̄o Matie 19:13-15; Luku 18:15-17)

¹³ N̄oi in̄e n̄a à gb̄a ama keeke n̄a à naaa Jesu wa ku lu n̄a. Amma m̄oc̄e n̄ou à waa lasi in̄e n̄a iyi à naaò n̄a wa.

¹⁴ Iyi Jesu í ye mii iyi à waa ceu, n̄oi id̄e í k̄o, í s̄ō n̄a í ni, i j̄o amu n̄ou a naa bi tom, i maà ganji n̄a. Domi Ilaād̄ í je ilaalui in̄e n̄a iyi à j̄o n̄a.

¹⁵ Ntò ntò, in̄e iyi k̄u waa s̄ua Ilaād̄ iri ile bei ama keeke, Ilaād̄ kaa je ilaalui laf̄e ei pai.

¹⁶ N̄oi í so amu n̄ou si ikpae í lesi n̄n̄a fei aw̄o, n̄o í wee n̄n̄a.

Idei ilu fia ḡo

(C̄o Matie 19:16-30; Luku 18:18-30)

¹⁷ N̄oi Jesu í dasi kp̄aa. Iyi wa n̄e, n̄oi in̄e ḡo í sei wa í naa í gule si wajūe í ni, M̄eetu, aw̄o in̄e n̄ce, mii an̄ ce n̄ baò kuwee hai t̄a.

¹⁸ N̄oi Jesu í beee í ni, na mii í ce ì waa kpem in̄e n̄ce. In̄e ḡo k̄u wee iyi í je n̄ce bii k̄u je Ilaād̄ n̄n̄u ak̄a.

¹⁹ Ì mà s̄aa s̄aa mii iyi wooda í ni. Mii iyi wooda í ni wee, maà kpa in̄e, maà ce sakara, maà ce ile, maà jea in̄e ḡo seeda ibo, maà takii in̄e ḡo, jirima iyeò baae.

²⁰ N̄o in̄e eu í ni, M̄eetu, ñ wa n̄ jirima iyi be fei t̄a hai keekem.

²¹ N̄oi Jesu í c̄o in̄e eu do kubi n̄o í ni, í gbee mii ak̄a. Koo i ta mii iyi ì n̄e fei n̄o í kp̄ea ilu are n̄a fia. Bii ì ce beebe aa ba amani jiida lelei Ād̄. Si anyie n̄o i naa i toom.

²² Ide iyi Jesu í f̄ou k̄u d̄ōa in̄e eu si. N̄o si bei í je ilu amani n̄la n̄la n̄oi í sinda wa n̄e do in̄o ku f̄o.

²³ N̄oi Jesu í c̄o in̄e n̄a iyi à kaakōeu n̄o í s̄ō m̄oc̄e n̄a í ni, á gaabu hee ku caa ilu fia ku jesi Ilaād̄ ku je ilaalue.

²⁴ N̄oi m̄oc̄e n̄ou à biti do ide iyi Jesu í f̄ou. N̄o Jesu í ni má, kpaasim n̄a, á gaabu hee ku caa in̄e ku jesi Ilaād̄ ku je ilaalue.

²⁵ Í faalaa kpookpo ku l̄o si iwoi abee do iyi ilu amani á jesi Ilaād̄ ku je ilaalue.

²⁶ N̄oi m̄oc̄e n̄ou à biti hee í caa n̄o à bee n̄je à waa ni, bii bebei n̄o yooi á ba faaba.

²⁷ N̄oi Jesu í c̄o n̄a tii, n̄o í ni, bi aman̄e n̄ai kaa ce, amma bi Ilaād̄ á ce, domi Ilaād̄ ci ya m̄n̄ḡo nḡoḡo.

²⁸ N̄oi Pīēe í s̄ō í ni, wee, à j̄o mii fei t̄a à waa toōe.

²⁹ N̄oi Jesu í ni, ntò ntò, in̄e iyi í j̄o k̄pas̄e wa, walak̄o igb̄ae n̄a walak̄o if̄oe n̄a walak̄o wec̄ie n̄a, walak̄o iyeò baae, walak̄o amāe n̄a, walak̄o ikōe n̄a na irim do na laabaau jiidau,

³⁰ baa hai si andunya ih̄e á ba mii n̄ou be fei ik̄o c̄io. Á ba k̄pas̄e n̄a, do igb̄a do if̄o n̄a do wec̄i n̄a, do iye n̄a, do amu n̄a, do ikōe n̄a, n̄o si antae á ba wahala m̄o má. N̄o ala á ba kuwee iyi ci ya t̄a.

³¹ Amma in̄e n̄a iyi à je in̄ei waju n̄a si n̄sei, n̄kp̄o n̄n̄a á na ku je in̄ei anyi n̄a n̄o in̄ei anyi n̄a m̄o aa na a je in̄ei waju n̄a.

*Jesu wa fɔ̄ ideɪ ikue do kujɛ isɛ gbɛɛtasia
(Cɔ Matie 20:17-19; Luku 18:31-34)*

³² Nɔ̄ Jesu do mɔ̄cɔɛ ɲa à dasi kpāa má, ɲɲu takae wa cua ɲɲa. À waa bɔ̄ Zeruzalɛmu. ɲɔ̄i ɲjɔ̄ í mu mɔ̄cɔɛ ɲau nɔ̄ inɛ mmu ɲa iyi à waa too anyi ɲɲau, zigi ɲɲa í da. ɲɔ̄i Jesu í nya mɔ̄cɔ̄ maateɛji ɲau ikā́ í lɔ̄si ku sɔ̄ ɲa mii iyi á na ku ba ɲɲu.

³³ Í ni, wee à waa bɔ̄ Zeruzalɛmu. Bei aa mu amu Amaɪ Amanɛ a dasim awɔ̄i inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ̄ ɲa do woo kɔ̄ inɛ ɲa si wooda ɲa. Aa ye taalem a ni a kpam. Si anyie nɔ̄ a dasim si awɔ̄i dimi mmu ɲa,

³⁴ aa yaakom nɔ̄ a tusim antɔ̄, aa tɛɛm kpɔ̄tɔ̄, nɔ̄ a kpam. Nɔ̄ si ajɔ̄ mɛɛtasia an jɪ má hai si bale.

*Kutɔ̄i Zaaki do Zāa
(Cɔ Matie 20:20-28)*

³⁵ ɲɔ̄i Zaaki do Zāa, amai Zebedee ɲa, à bɔ̄ bi Jesu à sɔ̄ à ni, Mɛɛtu, à waa bi i ce nwa mii iyi à waa tɔ̄ɛ.

³⁶ Nɔ̄ í bee ɲa í ni, mii ì bi n ce ɲɲɛ ɲa.

³⁷ ɲɔ̄i à jɛaa à ni, waati iyi aa na i jɛ bomma do amboe, jɔ̄ ka buba inɛ akā́ awɔ̄ njɛɛ, inɛ akā́ mɔ̄ awɔ̄ cangae.

³⁸ Nɔ̄ Jesu í ni, i kù mà mii iyi ì waa tɔ̄m ɲa mɔ̄m. Aa yɔ̄kɔ̄ i temuaɔ̄ ijuukpā iyi an ye ɲa? Zaka bei inɛ ɲa aa kpām iju á caa. Aa jɛsi aa ce ɲɲɛ dimiɛ ɲa?

³⁹ Nɔ̄ à ni aɲa aa yɔ̄kɔ̄. Nɔ̄ í sɔ̄ ɲa má í ni, ntɔ̄i, aa ye ijuukpā iyi an ye ɲa. Zaka bei inɛ ɲa aa kpām iju, bɛɛbei aa cea inɛ mɔ̄.

⁴⁰ Amma kù jɛ amui an cica inɛ ɲa iyi aa buba canga do njɛm. Bi ku bubau bɛ, inɛ ɲa iyi à cea sɔ̄luɛ, aɲai aa buba si.

⁴¹ ɲɔ̄i mɔ̄cɔ̄ mɛɛwa ɲau à gbɔ̄ ideu nɔ̄ idɔ̄ ɲɲa í kɔ̄d Zaaki do Zāa.

⁴² ɲɔ̄i Jesu í kpe ɲa í ni, inɛ mɔ̄ ì mà ɲa si andunyau ihɛ́ ilaalu ɲa à ya maa taa inɛ ɲɲa ɲa gbugbāi. Nɔ̄ inɛ ngbo ɲa mɔ̄ a maa nyisi yiiko ɲɲa.

⁴³ Amma bi tu ɲɛ kaa ce bɛɛbɛ. Inɛ ɲɲɛ iyi wa bi ɲɲu ku jɛ inɛ ngbo, ɲɲui á jɛ woo ce ɲɲɛ icɛ.

⁴⁴ Bɛɛbɛ mɔ̄i inɛ iyi wa bi ɲɲu ku jɛ woo cua ɲɲɛ, ɲɲui á jɛ arui inɛ fei.

⁴⁵ Bɛɛbɛ mɔ̄i baa amu Amaɪ Amanɛ n kù naa inɛ ɲa a ceem icɛ, amma amui an ce ɲɲa icɛ, nɔ̄ n na kuwɛɛm n yaɔ̄ inɛ nkpɔ̄ hai si dulum.

*Jesu í jɔ̄ fɛɛju gɔ̄ iyi à ya kpe Baatimee í ye ilu
(Cɔ Matie 20:29-34; Luku 18:35-43)*

⁴⁶ Si isɛɛɛu Jesu do mɔ̄cɔɛ ɲa à to Zeriko nɔ̄ à waa fita hai bɛ. Waati iyi à waa fitau zamaa nla gɔ̄ wa too ɲa. Wee fɛɛju woo bara gɔ̄ iyi à ya kpe Baatimee, amai Timee, wa buba itɪ kpāa wa bara.

⁴⁷ Iyi í gbɔ̄ à ni Jesu inɛi Nazaretiui wa lɔ̄, ɲɔ̄i í wasi ku dɔ̄ anu wa ni, Jesu, tɔ̄kui Davidi, ce araarem.

⁴⁸ Nɔ̄ inɛ nkpɔ̄ wa la sie à waa ni ku koko. Amma béi à waa ni ku cokou, bɛɛbɛ mɔ̄i í ya dɔ̄ anu hee lele ku maa ni, tɔ̄kui Davidi, ce araarem.

⁴⁹ ɲɔ̄i Jesu í leekí í ni a kpoo wa. Nɔ̄ à kpe fɛɛjuu wa à sɔ̄ à ni, maà jɔ̄ inɛ ku fɔ̄, dede wa. Jesu wa kpeɛ.

⁵⁰ ɲɔ̄i fɛɛjuu í nyɔ̄ kumbooɛ í dede gbakā́ í koo bi Jesu.

⁵¹ Nɔ̄ Jesu í beɛɛ í ni, mii ì bi n ceeɛ. ɲɔ̄i fɛɛjuu í jɛaa í ni, Mɛɛtu, ñ bi n ye ilui.

⁵² Nɔ̄ Jesu í sɔ̄ í ni, koo. Naanɛɛ í faabaɛ.

ɲɔ̄i gbakā́ í yɔ̄kɔ̄ í ye ilu, nɔ̄ í too Jesu si isɛɛɛu.

11

*Jesu wa lɔ̄ inɔ̄ ilu Zeruzalɛmu
(Cɔ Matie 21:1-11; Luku 19:28-40; Zāa 12:12-19)*

¹ Jesu do mɔ̄cɔɛ ɲa à maai Zeruzalɛmu wa. À wa tengii Betifaze do Betani, nɔ̄ à to Geetei Olivie ɲau. ɲɔ̄i Jesu í bɛ mɔ̄cɔ̄ minjie gɔ̄ ɲa,

² í sɔ̄ ɲa í ni, i bɔ̄ ilu iyi í wa waju ɲɲɛu bɛ. Bii ì lɔ̄ iluu gbakā́ ɲa aa ye ama gbankɛle gɔ̄ wa so bɛ iyi inɛ gɔ̄ kù gũu titā. I fũu nɔ̄ i naam wa ihɛ́ ɲa.

³ Bii inɛ gɔ̄ í bee ɲɛ í ni, na mii í ce ì waa fũu ɲa, i ni Lafɛ́i í nɛ bukaataɛ nɔ̄ á sindo wa ihɛ́ nsei.

⁴ Iyi Jesu í fɔ̄ bɛɛbɛ í tã ɲɔ̄i inɛ ɲau à koo. Nɔ̄ à ba ama gbankɛleu wa so si andɛi ile gɔ̄ itɪ kpāa, ɲɔ̄i à fũu wa.

⁵ Nɔ̄ si inɔ̄i inɛ ɲa iyi à wa bɛu inɛ gɔ̄ ɲa à bee ɲa à ni, mii ì waa ce bɛ ɲa. Beirei í ce ì waa fũ ama gbankɛleu ɲa.

⁶ ɲɔ̄i à jɛ ɲɲa si bei Jesu í fɔ̄u wo. Nɔ̄ inɛ ɲau à jɔ̄ à nɛɔ̄.

⁷ ɲɔ̄i à naaa Jesu ama gbankɛleu wa. Nɔ̄ à té si ibɔ̄ ɲɲa ɲa Jesu í bei í gũ antae í buba si.

8 Nɔi inɛ nkɔɔ ɔɔ nɔ à tɛ jaɛ nɔ nɔ si kp̄aa, inɛ ɔɔ nɔ m̄ à da wua nɔ wa hai iko nɔ à waa tɔɔ si kp̄aa.

9 Inɛ nɔ iyi à waa cua Jesu do inɛ nɔ iyi à waa tooɛ fei à wasi ku d̄ɔ anu à waa ni, à waa saabuɛ. Aɔ Laf̄ɛ ku weeɛ, awɔ iyi ì waa naa do iriɛ*.

10 Ilaaɔ ku weea bomma iyi wa naa. Ku weea bommai Davidi, bala nwa. Ka saabu Ilaaɔ hee lele.

11 Nɔi Jesu í to Zeruzalemu, í koo í lo bantumai kpas̄ɛi Ilaaɔ. Nɔi í cɔ mii fei í kaakoɛ. Iyi í ye idũ wa dũ nɔi í bɔ Betani do m̄cɔ maateeji nɔ.

Jesu í ceekpe j̄i ndii figi (Cɔ Matie 21:18-19)

12 Iju kum̄ɛ Jesu do m̄cɔɛ nɔ à waa ne hai Betani ku ba a bɔ Zeruzalemu má. Nɔi ari wa kpa Jesu.

13 Nɔ í h̄ɔnne j̄i ndii figi ɔɔ do wuaɛ nɔ. Nɔi wa bɔ ku cɔ m̄ á ba siɛ iso. Amma iyi í to kɔkɔɛ í ba wee wua nɔi fei domi kù je waatii kusoi figi.

14 Nɔi í s̄ɔ j̄i nɔu í ni, inɛ ɔɔ kaa je isoɛ má ajɔ k̄ama.

Nɔ m̄cɔɛ nɔ à gbɔ ideu.

Jesu í wa bantumai kpas̄ɛi Ilaaɔ (Cɔ Matie 21:12-17; Luku 19:45-48; Z̄aa 2:13-22)

15 Waati iyi à to Zeruzalemu Jesu í bɔ bantumai kpas̄ɛi Ilaaɔ. Nɔ í l̄osi ku lele woo ta iwò nɔ do woo ra iwo nɔ iyi à wa be. Í fuka fuka taabui woo kpaasi fia nɔ do kit̄ai woo ta ankasiidi nɔ.

16 Kù je inɛ k̄ama ku so aso ɔɔ si inɔ bantumai kpas̄ɛi Ilaaɔ be.

17 Nɔi í sinti ku kɔ inɛ nɔ si cio í ni, à kɔɔ à ni, Ilaaɔ í ni ilei nɔu ile bi ku t̄ɔi inɛ feii á je. Amma inɛ wee ì coo bi ku t̄ɔɔi ile nɔ.

18 Iyi inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ nɔ do woo kɔ inɛ nɔ si wooda nɔ à gbɔ ideu be, nɔi à waa de kp̄aa iyi aa kpaɔ Jesu, domi à waa ce njoɛ si na iyi í j̄ɔ zamaau fei í biti do saabui cioɛ.

19 Iyi aɛ í le nɔi Jesu do m̄cɔɛ nɔ à fita hai inɔ iluu.

Idei Jesu do j̄i ngbe (Cɔ Matie 21:20-22)

* 11:9 à waa saabuɛ do feei gereki hozanai à ya ni.

20 Nɔi à waa lɔ daakɔ, nɔ à ye j̄i ndii figiu í gbɛ hee do ic̄ɛ nɔ fei.

21 Wee Piɛɛ wa ye gigii mii nɔ iyi í tako í ceu, nɔi í s̄ɔ Jesu í ni, M̄ɛtu, cɔ j̄i iyi ì ceekpeu í gbɛ.

22 Nɔi Jesu í s̄ɔ m̄cɔɛ nɔ í ni, i dasi Ilaaɔ naanɛ nɔ.

23 Ntɔ ntɔ, bii inɛ ɔɔ í s̄ɔ iri kutau ih̄ɛ í ni, dede hai be i koo i dasi tenku nɔ kù waa sika sika si id̄ɛ, bii í dasi naanɛ, beɛbe m̄i á ce.

24 Na iyi ih̄ɛi ñ wa n s̄ɔ nɛ, mii iyi ì waa t̄ɔ si kut̄ɔ nɛ fei, i dasi naanɛ iyi ì baa t̄ɔ nɔ beɛbe m̄i á ce nɛ.

25 Waati iyi ì dede ì leeki ì waa bi i ce kut̄ɔ nɔ, bii ì nɛ ide ɔɔ do inɛ ɔɔ nɔ i kpa idei kurara iyi í wa si ḡam̄ɛi in̄ɛð nɔ tit̄a ku ba Baa nɛ m̄o iyi í wa lele ku kpa idei dulum du nɛ.

[26 Amma bii inɛ taka nɛ i kù waa kpa idei kurara iyi inɛ nɔ à ce nɛ, Baa nɛ m̄o iyi í wa lele kaa kpe idei kurara nɛ.]

Hai iwoi yiikoí Jesu wa naa

(Cɔ Matie 21:23-27; Luku 20:1-8)

27 Nɔi à nyi à bɔ Zeruzalemu má. Iyi Jesu wa dabií si bantumai kpas̄ɛi Ilaaɔ nɔi inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ nɔ do woo kɔ inɛ nɔ si wooda nɔ do inɛ ngbo nɔ à naa bi tɛɛ,

28 à beɛɛ à ni, mii nɔ iyi ì waa ceu ih̄ɛ, yooi í naɛ kp̄aa iyi ì waa cooð. Do yiikoí yooi ì waa cooð.

29 Nɔi Jesu í je nɔa í ni, amu m̄o an bee nɛ ide ɔɔ. Bii ì ȳkɔ ì j̄ɛɛm nɔ, an s̄ɔ nɛ inɛ iyi í nam yiiko ñ wa n ceð mii nɔ ih̄ɛ.

30 Hai iwoi Z̄aa í ba yiiko iyi í dasið inɛ nɔ inyi. Hai bi Ilaaɔ de, ma hai bi amanɛ nɔ. I j̄ɛɛm nɔ.

31 Nɔ à busi nje à waa ni, beirei aa ka j̄ɛaa. Nsei nɔ, bii à j̄ɛaa à ni hai bi Ilaaɔi, á bee wa beirei í ce a kù dasi Z̄aa naanɛ.

32 Bii à nɔ à ni hai bi amanɛ nɔi, to. Wee à fɔ beɛbe si na iyi í j̄ɔ à waa ce njoí zamaau, domi zamaau fei í j̄ɛsi iyi Z̄aa waliíi kam kam.

33 Nɔi í j̄ɔ à j̄ɛa Jesu à ni, a kù mà. Nɔ Jesu m̄o í s̄ɔ nɔ í ni, to, deb̄ɛi amu m̄o, n kaa n s̄ɔ nɛ yiikoí inɛ iyi ñ wa n ceð mii nɔ ih̄ɛ.

12

Məndai gaanəma laalə ɲa

(Cə Matie 21:33-46; Luku 20:9-19)

¹ Si anyii nɲu, Jesu í ləsi ku sɔ ɲa ide do mənda. Í ni, inɛ gɔ í ce ikɔɛ, í lɔ si jii ndii rezɛɛ ɲa nɔ í ce kaa í kaakoɛð. Nɔ í ce bi ku fɔ inyii isoɛ. Nɔ í cā tafa bii ku degbe ikou. Nɔi í so gaanəma ɲa í dasi ɲa si ikou a maa logooɛ, í bei í bɔ ilu koo kpɛ bɛ.

² Waati iyi jii nɔu í so í to ku ka ɲɔi í bɛ woo ce icɛ gɔ bi gaanəma ɲau koo gba iyi í je ti nɲu wa.

³ Nɔi à muu à cāa nɔ à leleɛ í nɛ awɔ ngbɛ.

⁴ Nɔ ilu ikou í bɛ woo ce icɛ mmu má bi tu ɲa. Nɔi à bu nɲu mɔ nɔ à cāa si iriɛ.

⁵ Nɔ í bɛ amanɛ mɛetasia nɔ à cāa à kpaa. Bɛɛbei à cea inɛ nkpɔ má. À cā inɛ gɔ ɲa nɔ à kpa inɛ gɔ ɲa mɔ.

⁶ Nsei í gbe ama abí ilu ilɛu iyi í bi jiida jiida. Nɲui í bɛ do ankāanyi í ni, aa jirima amam.

⁷ Amma waati iyi amaɛu wa to, woo ce icɛ ɲau à fɔ aɲa duusɔɔ à waa ni, i cɔ inɛ iyi á na ku je tubuu. Ka kpaa nɔ tubuu ku baa ku je tu wa.

⁸ Nɔi à muu à kpaa nɔ à soo à koo à nyɔɔ do alalai kaau.

⁹ Nɔi Jesu í ni, to, bɛbei bɛirei ilu ikou takɛ á ce ɲa. Á koo ku kpa ɲai nɔ ku de inɛ mmu ɲa ku dasi ɲa ikou.

¹⁰ To, i kù cio kukɔi idei Ilaaɔu ɲa tengi bii í ni,

Kuta iyi woo ma ɲa à kɔsiu

Nɲui í baa í je kuta sintei icui ileu.

¹¹ Aɔ Lafɛi í coo, nɔ í mu wa biti.

¹² Iyi Jesu í fɔ bɛɛbɛ í tã ɲɔi inɛ ngboi Zuifu ɲau à waa de Jesu ku mu, domi à mà na irii aɲai í kpa mənda. Amma si bei à waa ce nɲoi zamaau, ɲɔi í jɔ à jɔ à nɛ.

Fiai lempoo ku sã

(Cə Matie 22:15-22; Luku 20:20-26)

¹³ Nɔi inɛ ngboi Zuifu ɲau à bɛ Farisi gɔ ɲa do inɛi Herodu gɔ ɲa bi Jesu a koo a lea taai ide.

¹⁴ Iyi à to bi tɛɛ nɔ à sɔɔ à ni, Mɛɛtu, à mà iyi í ya fɔ ntɔ. Bɛɛbɛ mɔi i kù waa ce nɲoi inɛ gɔ, domi i ci ya cɔ ijui amanɛ ɲa, amma ì waa kɔ inɛ ɲa si idei Ilaaɔ do ntɔ. Í sɪa ka sã ilaalu Sezaa fiai lempoo? Mà ka maà sã.

¹⁵ Amma Jesu í mà muafiti ɲa, nɔ í ni, bɛirei í ce ì waa leem taai ide ɲa. I naam kpɛkɛɛ akã wa n cɔ ɲa.

¹⁶ Nɔi à naa akã wa. Nɔ Jesu í bee ɲa í ni, fotooi yooi í wa si kpɛkɛɛu ihɛ nɔ irii yooi à kɔ si. Nɔi à jɛaa à ni, ti Sezaai.

¹⁷ Nɔi Jesu í sɔ ɲa í ni, to, i sãa Sezaa iyi í je tɛɛ ɲa. Nɔ i sãa Ilaaɔ mɔ iyi í je tɛɛ ɲa. Nɔi inɛ ɲa à biti ntɔ ntɔ do yaase bei í fɔð ide.

Idei kujji iku ɲa

(Cə Matie 22:23-33; Luku 20:27-40)

¹⁸ Nɔi Sadusi gɔ ɲa à naa bi Jesu. Aɲai à ya maa ni iku ɲa a kaa jɪ. Iyi à to wa bi Jesu ɲɔi à beɛɛ à ni,

¹⁹ Mɛɛtu, tako wo Moizi í kò nwa í ni, bii inɛ gɔ í ku í jɔ aboɛ, nɔ nɲu do aboɛu a kù nɛ ama, ifɔɛ ku so jaaɔu ku ba ku bía igbãɛ ama.

²⁰ Wee, inɛ mɛɛje gɔ ɲa à wɛɛ iyi à je amai baa akã. Igbã ɲa í so abo nɔ í ku, nɲu do aboɛ a kù nɛ ama.

²¹ Nɔi inɛ minjisiau í so jaaɔu nɔ nɲu mɔ í ku, kù ba ama. Nɔi inɛ mɛetasia mɔ í ce bɛɛbɛ má.

²² Nɔ aɲa mɛɛje iyi à so abou fei à kù, baa inɛ akã ɲa kù ba ama. Si anyi ɲa, ɲɔi abou mɔ í na í ku.

²³ To, aɲɔ iyi iku ɲa aa na a jɪ, aboi yoo ɲai á je, si bei aɲa mɛɛjeu fei à soo aboi.

²⁴ Nɔi Jesu í je ɲa í ni, ì waa rara ɲai si na iyi í jɔ ì kù mà gbugbãi Ilaaɔ ɲa hee ma je mii iyi kukɔi ideɛ wa fɔ.

²⁵ Ntɔ ntɔ, si waati iyi iku ɲa aa na a jɪ, waati bɛɛbɛ inɛmɔkɔ do inaabo ɲa a kaa so nɲe má, amma aa yei bei amaleka ɲa.

²⁶ Iyi í je ti idei kujji iku ɲa, Moizi í kɔ si tiaɛ tengi bii wa fɔ idei ama jii nɔu. Tengi bei Ilaaɔ í sɔɔ ide gɔ. Í ni nɲu Aɔ Lafɛi Aburahamui, do ti Izaaki, do ti Zakɔbu. I kù cio ideu bɛ ɲa?

²⁷ Bii Ilaaɔ í ni nɲu í je Lafɛi inɛ gɔ ɲa iyi à kù, iyi bɛ wa nyisi iyi inɛ ɲau à wɛɛ baa bii à ku. Ntɔ ntɔ, Ilaaɔ kù je Lafɛi iku ɲa, Lafɛi inɛ ɲa iyi à wɛɛi. Debei i kù ye iyi ì wa si kurara nla nla ɲa?

Wooda iyi í re

(Cə Matie 22:34-40; Luku 10:25-28)

²⁸ Nɔi inɛ akã woo kɔ inɛ ɲa si wooda ɲau í gbɔ à waa ce kakɔɔu. Í ye iyi Jesu í jɛa Sadusi ɲau í ce nɛɛɛ. Nɔi í bɔ bi Jesu í beɛɛ í ni, si wooda ɲau fei yoomai í re.

29 Nɔi Jesu í jɛaa í ni, wooda iyi í reu wee. I de ití í gbɔ, inɛ inɛi Izireli ɲa. Ilaaɔ Lafɛɛ nwa, nɲu akāi í jɛ Lafɛɛ.

30 Bi Aɔ Lafɛɛ do idɔɛ fei, do lasabue fei, do gbugbāe fei.

31 Minjisiau wee. Bi inɛ mmu ɲa bei ì bi arae. Wooda gɔ kù wɛɛ iyi í re bɛɛbe má.

32 Nɔi woo kɔ inɛ ɲa si woodau í sɔ Jesu í ni, í sɪa Mɛɛtu. Ide iyi ì fɔu ntɔi. Ilaaɔ akāi í wɛɛ, nɔ Lafɛɛ gɔ kù wɛɛ má bii kù jɛ nɲu akāu.

33 Amanɛ ku bi Ilaaɔ do idɔɛ fei, do lasabue fei, do gbugbāe fei, nɔ ku bi inɛ ɲa bei í bi arae, inɛ nɲu bei í sɪa í re kuwee iyi à ya jo si ina fei sāa sāa do kuwee ɲa iyi à gbe fei.

34 Iyi Jesu í yɛ í jɛ do lasabu jiidá, ɲɔi í sɔɔ í ni, í gbe keeke í jesi Ilaaɔ ku jɛ ilaalue.

Si anyii nɲu, inɛ kāma kù jɛ ku bee Jesu ide gɔ má.

Davidi do inɛ iyi Ilaaɔ í cica

(Cɔ Matie 22:41-46; Luku 20:41-44)

35 Si anyii nɲu, Jesu í wasi ku kɔa inɛ ɲa si cio inɔ bantumai kpasɛi Ilaaɔ nɔ í bee ɲa í ni, beirei í ce woo kɔ inɛ ɲa si wooda ɲau à ni inɛ iyi Ilaaɔ í cicau tɔkui ilaalu Davidii.

36 Davidi takae í fɔ do gbugbāi Hundei Ilaaɔ í ni,

Aɔ Lafɛɛ í sɔ Lafɛɛm í ni,

Buba si awɔ nɲem,

Hee n ce mbɛɛɛ ɲa bi ku lesi isɛɛ.

37 Nɔ Jesu í ni má, to, bii Davidi takae wa kpoo Lafɛɛ, beirei á ce ku jɛ tɔkuɛ má.

I mu ara nɲɛ do woo kɔ inɛ ɲa si wooda ɲa

(Cɔ Matie 23:1-36; Luku 20:45-47)

Nɔ zamaa nkɔɔ gɔ wa gbɔ idei Jesu do inɔ didɔ.

38 Wa sɔ ɲa si cioɛu wa ni, i mu ara nɲɛ do woo kɔ inɛ ɲa si wooda ɲau, aɲa iyi à ya bi a maa dabii do jaba ɲau nɔ à bi inɛ ɲa a ya ce aɲa fɔ do jirima si bantuma.

39 À ci ya bi kaa kitāi inɛ ngbo ɲa ile bi ku ce kutɔtɔɔ, do inya sinte bi ku ce jingau ɲa.

40 À ya takii jaaɔ ɲa a gba mii ndu ɲa ɲa fei, nɔ à ya maa ce kutɔtɔɔ sisɔ ku ba a yɛ ɲa nɲu akā. Na ɲɔi í jɔ ijuukpā ɲa á la ku caa.

Idei fia iyi abo jaaɔ gɔ í dasi

(Cɔ Luku 21:1-4)

41 Nɔi Jesu í koo í buba kɔkɔi kpakoi kɔletiu wa cɔ bei inɛ ɲa à waa dasi fia. Ilu fia gɔ ɲa à dasi fia nkɔɔ.

42 Nɔi jaaɔ ilu are gɔ mɔ í naa, ɲɔi í dasi kpɛkɛɛ keeke minji gɔ ɲa iyi kù re baa dala.

43 Nɔi Jesu í kpe mɔcɔɛ ɲau í sɔ ɲa í ni, ntɔ ntɔ, jaaɔ ilu areu í dasi fia si kpakoi kɔletiu ihɛ í re inɛ fei,

44 domi aɲa fei, iyi í lesi antai fia nɲa ɲai à dasi, amma abou baa do iyi í jɛ ilu are, í dasii andi iyi í nɛ fei, nkāma kù gbea iyi á maa wɛɛɔ má.

13

Jesu wa fɔ idei kpasɛi Ilaaɔ ku lɛgɛ

(Cɔ Matie 24:1-2; Luku 21:5-6)

1 Nɔi Jesu wa fita wa hai bantumai kpasɛi Ilaaɔ nɔ mɔcɔ akāɛ gɔ í ni, Mɛɛtu, cɔ bei kpasɛi Ilaaɔu ihɛ í la nɔ à maa do kuta kusɪa ɲa.

2 Nɔi Jesu í ni, ì waa yɛ ile nla ɲau ihɛ? Kuta baa akā kaa na ku maa lesi nɲɛ bɛ má, aa kɛkɛɛ mbɛ fei.

Wahala iyi á naa si waatii ankāanyii

(Cɔ Matie 24:3-14; Luku 21:7-19)

3 Nɔi Jesu í koo í buba si iri kutai Olivieu wa cɔ ikpa kpasɛi Ilaaɔ. Nɔi Pɪɛɛ do Zaaki do Zāa do Anderee à wa bi Jesu aɲa ɲa. Nɔi à beɛ à ni,

4 sɔ wa waatii iyi mii nɔu bɛ á ce. Nyinda yoomai aa ka yɛ ka ba ka mà iyi waatiu í to.

5 Nɔi Jesu í jɛ ɲa í ni, i ce laakai ɲa inɛ gɔ ku maà na ku dɪ iju nɲɛ,

6 domi inɛ ɲa iyi aa na a maa naa akā akā a maa ni aɲai à jɛ inɛ iyi Ilaaɔ í cicau aa kpɔ. Aa dɪ iju inɛ nkɔɔ.

7 Bii ì gbɔ ibai igū amɛɛ amɛɛ ɲa do baau i igū ɲa hee jɪijɪ í maà jɔ idɔ nɲɛ ku dede, domi í gbe mii ɲau bɛ fei ku cei. Amma kù nɔ kù jɛ waatii ankāanyiu bɛ titā.

8 Dimi gɔ ɲa aa ya na a maa ja do dimi mmu ɲa, nɔ ilaaluu gɔ ɲa mɔ aa maa ja do ilaaluu mmu ɲa. Nɔ ilɛ á yaya si ilu gɔ ɲa, nɔ ari á ce. Nɲu bɛ á yɛi bei ara kuro sinte bāasɪ ku bei ku bí.

9 Amma inɛ taka nɲɛ i ce laakai. Aa na a mu nɛ a koo a na woo kiiti ɲa, nɔ a tɛ nɲɛ kpɔtɔɔ ile bi kutɔtɔɔ ɲa. Nɔ aa bɔɔ nɛ bi ilaaluu ɲa do bi ilu ilɛ ɲa na irim ku ba i jɛ ɲa sɛɛda ɲa.

10 Amma í gbe a waaZɔa inɛ ɲa laabaau jiidai Ilaaɔ si dimi fei waatii ankāanyiu ku bei ku to wa.

11 Waatii iyi à mu nɛ à waa bɔ ku na woo ce kiiti ɲau, i maà ti i biti do ide iyi aa fɔ ɲa,

amma bii awaatiu í to i fə ide iyi í naa nɛe si idə. Nə ide ɛa iyi aa fə ɛa kaa jɛ ide nɛe, Hundeɪ Ilaađi á fə.

¹² Inɛ ɔɔ ɛa aa zamba ifə nɛa ɛa walako igbā nɛa ɛa ku ba a kpa ɛa. Bɛɛbɛ mɔi baa ɛa aa maa cea ama nɛa ɛa. Amu ɛa mɔ aa dede si baa nɛa ɛa ku ba a kpa ɛa.

¹³ Inɛ fei á cé ɛei na irim. Amma inɛ iyi í temua hee kə́ á ba faaba.

*Faajii ide laalɔ iyi í ya beje mii ɛa
(Cə Matie 24:15-28; Luku 21:20-24)*

¹⁴ Nə Jesu í ni má, aa yɛ mii laalɔ iyi wa beje mii ɛa tengi bii kù jə ku wa ɛa. Inɛ iyi wa cio ideɪ mii laalɔ ku ce laakai ku gbə́ sã sã. Waati bɛɛbɛ inɛ ɛa iyi á wa ilɛi Zudee a sa a bə́ iri kuta ɛau.

¹⁵ Nə inɛ iyi í wa antai ile sikifa, bii í kita ilɛ ku ba ku sa ku maà bə́ ngə́ɔ ku so inə ilɛ.

¹⁶ Nə inɛ mɔ iyi í wa iko ku maà nyi kpasɛ́ koo so kumbooɛ má.

¹⁷ Waatii bɛɛbɛ wahalai bāasɪ ɛa do ayawo ɛa á caa məm.

¹⁸ I ce kutə́ ɛa ku ba ide sãmiu bɛ ku maà jɛ si sukui tütü.

¹⁹ Ntə́ ntə́, ajə́ nɛu wahala nla nlaɪ á naa iyi a kù yɛ dimiɛ hai sinte waati iyi Ilaađ í taka andunya hee ku baa nsei. Nə a kaa ka yɛ dimiɛ má hee do ajə́ fei.

²⁰ Nə bii Ađ Lafɛɛ kù jilɛ si nɛu ku kaye kukpɔi ajə́ wo inɛ ɔɔ kaa wɛɛ má. Amma í kayɛɛ na irii inɛ ɛa iyi í cicau.

²¹ Waati bɛɛbɛ bii inɛ ɔɔ í sđ ɛe í ni, i cə́, inɛ iyi Ilaađ í cicau í wa ihɛ́, walakə́ inɛ mmu ɔɔ ku ni í wa ihə́, i maà dasi lafɛɛ naanɛ.

²² Inɛ ɔɔ ɛa aa na a naa akā́ akā́ a maa ni aɛai á jɛ inɛ iyi Ilaađ í cicau walakə́ a ni aɛai á jɛ walii ɛa amma iboi. Aa maa ce dobu dobu do maamaake ɛa ku ba a dɪ́ hee do ijui inɛ ɛa iyi Ilaađ í cicau bii aa yəkə́.

²³ To, inɛ, i máa ce laakai ɛa. Na ɛoi í ce n wa n sđ ɛe fei ndɛɛ do njuma.

*Kunaai Amai Amanɛ
(Cə Matie 24:29-31; Luku 21:25-28)*

²⁴ Amma si ajə́ nɛu si anyii wahalau, inunu á kuku inya, cukpa mɔ kaa má inya má,

²⁵ andaiya ɛa aa cuku wa hai lele, nə gbugbāi lele ɛa a yaya.

²⁶ Waati bɛɛbɛ inɛ ɛa aa yɛ amu Amai Amanɛ, n wa n naa si kudüi ijɪ́ do gbugbā nla ɔɔ do amboe.

²⁷ Si anyii nɛu, an bɛ amaleka ɛa wa si andunya gonta mɛɛu. Aɛai aa bə́ bii fei a tətə́ inɛ ɛa iyi n cicau. Aa tətə́ ɛa si andunya fei.

*Yaase iyi jɪ́ ndii figi wa nyisi
(Cə Matie 24:32-35; Luku 21:29-33)*

²⁸ Jesu í ni, i cə́ mii iyi jɪ́ ndii figi wa kə́ ɛe si ɛa. Bii í na ì yɛ amaawə́ ɛa á sinti ku wu wua kpətə́ ì ya mà iyi atɛ́ í maai wa mbɛ.

²⁹ Bɛɛbɛ mɔi, bii ì yɛ mii ɛau bɛ fei wa ce, ì mà ɛa iyi kubaai amu Amai Amanɛ kaa kpe má, ajə́ í maai wa məm.

³⁰ Ntə́ ntə́, n wa n sđ ɛei, kù jɛ inɛi nsei ɛa feii aa ku ideu ku bei ku ce.

³¹ Lele do ilɛ fei á na ku tã́, amma idem ɛa kaa tã́ pai.

*Ilaađ nɛu akā́ í mà ajə́ iyi mii ɛau á ce
(Cə Matie 24:36-44)*

³² Jesu í sđ ɛa má í ni, inɛ kā́ma kù mà waatiu hee ma jɛ ajə́ iyi mii ɛau á ce, baa amaleka ɛa iyi á wa lele, baa amu Amau, ì gbe Ilaađ Baaba nɛu akā́.

³³ I ce laakai ɛa, i ya maa cə́ kpā́a nə́ i ya ce kutə́ ɛa si na iyi í jə́ i kù mà waati iyi ajə́u á to wa ɛa.

³⁴ Á yɛi bei inɛ iyi wa bə́ ilu nə́ í jə́a woo ce icɛɛ ɛa kpasɛ́ɛ í na inɛ fei icɛɛ, nə́ í sđ woo degbe andɛ koofau ku maa cə́ kpasɛ́u.

³⁵ Si na iyi í jə́ i kù mà ɛa ma alei ilu kpasɛ́u á na ku to wa walakə́ idǘ laja, walakə́ waatii kukə́i jɛɛ, walakə́ daadaakə́, na nɛu, i máa cə́ kpā́a ɛa,

³⁶ ku ba ku maà naa ku ba ɛe ì waa sí njoo ɛa, nə́ ku maà naa ku boe ɛe.

³⁷ Ide iyi n wa n sđ ɛeu ihɛ́, nɛu mɔi n wa n sđ inɛ fei. I máa cə́ kpā́a ɛa.

14

*Inɛ ngbo ɛa á waa busi nje a kpa Jesu
(Cə Matie 26:1-5; Luku 22:1-2; Zāa 11:45-53)*

¹ Si afei ajə́ minji jingauɪ Iku ku kua do ti Pɛɛ hai nɛ lefee á to wa. Nə́i inɛ ngboi woo weei Ilaađ ɛa do woo kə́ inɛ ɛa si wooda ɛau á waa de kpā́a bei aa ce a mu Jesu do bisi a kpaa.

² Amma á waa ni, kù sɪ́a ku jɛ si ajə́i jingauu ku ba hoyə́ hoyə́ ku maà dede si zamauu.

Abo gò í fàsi irii Jesu tulare
(Cò Matie 26:6-13; Zāa 12:1-8)

³ Jesu í wa Betani kpasēi Simōo iyi í tako í ce bōoi dinteu, n̄oi abo gò í l̄o wa bi t̄ee waati iyi à waa j̄e. Wa mu ama caka ku s̄ia gò iyi à ce do abatii, iyi í n̄e tulare ku n̄e fia iyi à ce do ikpoi naadi. Tulareu í bei í caada. N̄oi í l̄ege ama cakau n̄o í f̄asi tulareu si irii Jesu.

⁴ N̄o in̄e gò n̄a à wa b̄e. À s̄o n̄je do idōkō à waa ni, na mii í ce abou ih̄ē í koo í ce asōoi tulareu ih̄ē.

⁵ Aa ka taai wo zakai fiaí ic̄ei ad̄ō akā n̄o ka mua ilu are n̄a. N̄oi à waa la si abou do kugaabu.

⁶ Amma Jesu í ni, i j̄ò abou. Na mii í ce ì waa ȳe taalee n̄a. Mii j̄iidai í ceem b̄e.

⁷ Nt̄o nt̄o, ilu are n̄a aa maa w̄ee do in̄je waati k̄ama fei, n̄o waati iyi ì bi fei aa ȳok̄o i ce n̄ja j̄iida n̄a, amma amu n̄ kaa n̄ na n̄ w̄ee do in̄je hee do aj̄o fei.

⁸ Abou í ce andi gbugb̄ae iyi á ȳok̄o mb̄e, í f̄asi aram tulare do n̄juuma b̄ei à ya f̄asi arai iku n̄a a bei a si n̄a.

⁹ Nt̄o nt̄o, tengi bii in̄e n̄a aa koo a maa waaZO laabaau j̄iidau si andunya fei, aa sisi ide iyi abou ih̄ē í ce a maa yeò gigie.

Zudasi á fita anyii Jesu
(Cò Matie 26:14-16; Luku 22:3-6)

¹⁰ N̄oi Zudasi Isikarioti, in̄e akāi m̄oc̄o maateeji n̄au, í b̄o bi in̄e ngboi woo weei Ilaaḍ n̄au í ni n̄ju á da n̄ja Jesu si aw̄o.

¹¹ Iyi à gb̄o ideu, n̄oi in̄o n̄ja í d̄ō n̄o à ni aḅa aa muaa fia. N̄oi Zudasi wa d̄e kp̄aa b̄ei á ce ku zambaḍ Jesu ku na in̄e n̄au.

Jesu wa je jingauí Iku ku kua do m̄oc̄e n̄a
(Cò Matie 26:17-25; Luku 22:7-14, 21-23; Zāa 13:21-30)

¹² Si aj̄o sintei jingauí P̄ee hai n̄e lefeeu, si waati iyi in̄e n̄a à ya saka angud̄ai jingauí Iku ku kua a ceò kuwee, n̄oi m̄oc̄oi Jesu n̄au à beee à ni, iwoi ì bi kaa ceee ij̄ei jingauu.

¹³ N̄oi í b̄e aman̄e minji si in̄oi m̄oc̄e n̄au í s̄o n̄a í ni, i b̄o in̄o ilu, aa ȳe m̄ok̄o gò wa so inyi j̄ol̄o. I tooe.

¹⁴ M̄ok̄ou á koo ku l̄o kpas̄ē gò. Kpas̄ē bii á l̄ou, i koo i s̄o ilu kpas̄ēu i ni n̄a, M̄eetu í ni ka beee ile bii n̄ju á je jingauí Iku ku kua do m̄oc̄oi n̄ju n̄a.

¹⁵ M̄ok̄ou á b̄ò n̄e si antai ile ku kpeke gò n̄o á nyisi n̄e ilaawa nla gò iyi à ce s̄oolui fei nd̄ee tā. Bei aa ce nwa s̄oolui jingauu n̄a.

¹⁶ N̄oi m̄oc̄o n̄au à dasi kp̄aa à n̄e. Iyi à to in̄o iluu n̄o à ȳe ideu í ce bei Jesu í s̄o n̄au, n̄oi à ce ij̄ei jingauu b̄e.

¹⁷ Iyi ale í l̄e, n̄oi Jesu í to wa do m̄oc̄o maateeji n̄au.

¹⁸ Waati iyi à waa j̄e n̄oi Jesu í ni, nt̄o nt̄o, in̄e akā n̄je iyi aw̄ò à waa j̄e, n̄juí á zambam.

¹⁹ N̄oi in̄oi aḅa fei í f̄o, n̄o à wasi ku beee akā akā à waa ni, isa kù je amu ya.

²⁰ N̄oi Jesu í je n̄ja í ni, si in̄oi in̄je maateejiu, in̄e akā n̄je á ḡusi p̄ee si in̄o j̄ee aw̄ò aj̄o. Laf̄ēi á zambam.

²¹ Do nt̄o amu Am̄ai Aman̄e an ku si bei kuk̄oi ideí Ilaaḍ wa f̄o. Amma in̄e iyi á zambam á ȳe ijuukp̄a nla nla. Á tiaa in̄e eu bii í je a kù búu m̄am wo.

Ije iyi aa ka yeò gigii ikui Jesu

(Cò Matie 26:26-30; Luku 22:14-20; K̄or. 1, 11:23-25)

²² Waati iyi à waa j̄e, n̄oi Jesu í so p̄ee í saabu Ilaaḍ tit̄a í bei í bububue í na m̄oc̄oe n̄au í ni, i gba n̄a. Iyi ih̄ēi í je aram.

²³ N̄oi í so k̄oofu má si bii à dasi v̄ee í saabu Ilaaḍ n̄o í na n̄a aḅa fei à m̄o.

²⁴ N̄oi í s̄o n̄a í ni, iyi ih̄ēi í je nj̄em. N̄juí í je nyindai akabuu iyi Ilaaḍ í d̄i do aman̄e n̄a. An nik̄ae na irii dulum dii in̄e nk̄p̄o.

²⁵ Nt̄o nt̄o, n̄ kaa n̄ m̄o at̄ē v̄ee má í gbe hee aj̄o iyi an m̄o v̄ee tit̄o si andunya tit̄oi Ilaaḍ.

²⁶ Si anyie à k̄o iri n̄a n̄o à fita à b̄o iri kutai Olivie n̄a.

Jesu wa f̄o iyi Pīe á j̄a ku ni kù mà n̄ju

(Cò Matie 26:31-35; Luku 22:31-34; Zāa 13:36-38)

²⁷ N̄oi Jesu í s̄o m̄oc̄e n̄a í ni, in̄je fei aa nyiò anyi na irim. B̄ei Ilaaḍ í f̄o si kuk̄oi idee, beeb̄ei á ce. Í ni n̄ju á kpa woo degbeu n̄o angud̄a n̄au a fangaa bii fei.

²⁸ Amma an j̄i hai si bale n̄o n̄ cua n̄je n̄ b̄o ilei Galilee.

²⁹ N̄oi Pīe í s̄o í ni, baa bii in̄e fei wa nyiò anyi na irie, amu n̄ kaa n̄ nyiò anyi pai.

³⁰ N̄oi Jesu í s̄o í ni, nt̄o nt̄o, n̄nyí, id̄ūuyi m̄am, hee aj̄e ku maa k̄o ise gbeeji, aa j̄a ise gb̄eta i ni i kù màm.

31 Amma béi Jesu wa fɔ, bεεbe mɔi Piεε í ya fɔ hee lele ku ni, n kaa n kɔsie pai, baa bii í je an ku do awɔ ajɔi. Nɔi aŋa fei à fɔ bεεbe.

Jesu wa ce kutɔɔ Gεsemanee
(Cɔ Matie 26:36-46; Luku 22:39-46)

32 Nɔi Jesu do mɔcɔε ηa à bɔ inya gɔ iyi à ya kpe Gεsemanee. Iyi à to bε nɔ í sɔ ηa í ni, i buba ihē titā ηa n koo n ce kutɔɔ wa.

33 Nɔi í gbā Piεε do Zaa ki do Zāa à bɔ waju. Nɔ njo í muu hee araε fei í rɔ.

34 Nɔi í sɔ ηa í ni, inɔ ku fɔ í naa sim nla nla hee wa bi ku kɔam. I wa ihē, i wɔ njoo ηa.

35 Iyi í fɔ bεεbe í tā nɔi í bɔ waju keeke í koo í sεεbata ilε wa ce kutɔɔ, bii á ce, wahalau ku jìdò nɔu.

36 Wa ni, Baam, aa yɔkɔ i ce mii fei. Jò wahalau ihē ku jìim. Amma do nɔu fei, ku maà ti ku je ti idɔɔbim, jò idɔɔbiε ku ce.

37 Si anyiε nɔi í nyi wa bi mɔcɔ mεeta ηau í ba ηa à waa sɔ njoo. Nɔi í bee Piεε í ni, Simɔɔ, ì waa sɔ njooi? Debei, i kù yɔkɔ i kù wɔ njoo baa lεεu akā?

38 I wɔ njoo nɔ i maa ce kutɔɔ ηa ku ba i maà dasi kulεlei inε ηa. Idɔi amanε í bi, amma araε í kua gbugbāε.

39 Nɔi í nyi má í koo í ce kutɔɔ si ide akāu.

40 Iyi í nyi wa bi tu ηa má, nɔ í ba ηa à waa sɔ njoo má, domi njoo wa kpa ηa. Iyi í jì ηa nɔ a kù mà bei aa sɔɔ má.

41 Nɔi í nyi í koo í ce kutɔɔ má nɔ í baa bi tu ηa isε gbεetasiaε í bee ηa í ni, ì sū ì waa sɔmi ηai hee nsei? Í to bεεbe. Wee, awaatiu í to tā, iyi aa mu amu Amai Amanε, á daa ilu dulum ηa si awɔ.

42 Wee, inε iyi á zambam wa to wa. I dede ka kòo ηa.

À mu Jesu

(Cɔ Matie 26:47-56; Luku 22:47-53; Zāa 18:3-12)

43 Iyi Jesu wa fɔ bεεbe, gbakā nɔi Zudasi, inε akāi mɔcɔ maateeji ηau, í to wa. Zamaa nla gɔ wa toosε wa à waa mu taakuba ηa do golo ηa. Inε ngboi woo weei Ilaaɔ ηau do woo kɔ inε ηa si wooda ηa do inε ngbo ηau i à be ηa wa.

44 Waati iyi Zudasi í dasi idɔ nɔu ku zamba Jesuu, í sɔ inε ηau nyinda gɔ iyi nɔu á ce. Í ni, inε iyi an koo n ya n baabaε, lafēε mbe. I muu dim dim i nεε ηa.

45 Hai Zudasi í to wa gbakā, í sεkεε si Jesu í ni, Mεεtu. Nɔi í baabaε.

46 Nɔi inε ηau à to Jesu awɔ à muu.

47 Nɔi inε akāi mɔcɔ ηau í yɔ taakubaε í cafe itfi amaacεi woo wee nlai Ilaaɔu í buu.

48 Nɔi Jesu í bee ηa í ni, amui ì naa ku mu ηa do taakuba do golo ηa bei woo ce ile?

49 N ya n wa si inɔ nɔε ajɔ fei n maa n kɔ inε ηa si cio kpasēi Ilaaɔ, nɔ i kù mum ηa. Amma nɔu ηau be fei í ce ku ba kukɔi idei Ilaaɔ ku kɔ.

50 Nɔi mɔcɔ ηau fei à jòdò à sa.

51 Nɔi ama awaasū gɔ mɔ wa too Jesu, wa kpaka acɔ. Nɔi inε gɔ wa de ku muu,

52 amma í sa basɔ í jò acɔu.

Jesu í wa wajui igbei woo kiiti ηa
(Cɔ Matie 26:57-68; Luku 22:54-44, 63-71; Zāa 18:13-14, 19-24)

53 Nɔi à bɔdò Jesu bi woo wee nlai Ilaaɔu. Tengi bei inε ngboi woo wee ηau do inε ngbo ηau do woo kɔ inε ηa si wooda ηau à tɔtɔɔ.

54 Nɔ Piεε í wa hee jiiji wa too Jesu wa do anyi hee í bɔ inɔ bantumai kpasēi woo wee nla. Nɔi í buba be do woo degbe andε koofa ηau, wa nyia kɔkɔi ina.

55 Waati nɔu inε ngboi woo wee ηa do igbei woo kiiti ηau fei à waa de ide gɔ iyi aa yεdò taalei Jesu a ba a kpaa. Amma a kù ba.

56 Inε nkpɔ í wasi ku máa ide, amma ide nɔa kù waa so nje.

57 Nɔi inε gɔ ηa à dede à máa ide à ni,

58 à gbɔ iyi í ni nɔu á lege kpasēi Ilaaɔu nɔ si afei ajɔ mεeta nɔu á be ku ma mmuε iyi kaa je do awɔi amanε.

59 Amma baa si be, ide nɔa kù so nje.

60 Nɔi woo wee nla í dede í leeki si wajui aŋa fei, nɔ í bee Jesu í ni, i kù waa ni ide gɔ? Ide mii inε ηau ihē à waa yεdò taaleε.

61 Amma Jesu wa cokosε, kù fɔ ide gɔ. Nɔi woo wee nla í beεε má í ni, awɔi ì je inε iyi Ilaaɔ í cica, Amai Ilaaɔ?

62 Nɔi Jesu í jeaa í ni, oo, amui. Nɔ aa ye ηa amu Amai Amanε n wa n buba si awɔ njei Ilaaɔ ilu gbugbā fei. Nɔ ajɔ akā aa na i yem ηa n wa n naa si kudūi iji má.

63 Nɔi woo wee nla í ga ibɔε ku nyisiò idɔɔkɔε. Nɔ í ni, a kù waa de sie ilu sεeda kāmá má.

⁶⁴ Ì gbò bei wa bu Ilaaḍ ḡa. Beirei ì ye a cea m̀k̀ou ḡa. Ǹoi aḡa fei à ye taalee à ni a kpaá.

⁶⁵ Ǹoi iné g̀o ḡa à wasi ku tusi Jesu antò gbakā nò à bii ijué à bei à waa daa kutu à beee à waa ni, awò walii, s̀o wa iné iyi í cãé. Ǹoi sooge ḡau à mu Jesu à wasi ku sambalae.

Pièé í jã í ni nḡu kù mà Jesu

(Cò Matie 26:69-75; Luku 22:56-62; Zãa 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Waati iyi Pièé í wa bantumai kpasẽu, ḡoi iné akãì ama inaabo woo ce icei woo wee nlaì Ilaaḍu í naa bẽ.

⁶⁷ Iyi í ye Pièé wa nyia, ḡoi í c̀o s̀éé í ni, awò m̀, ì tako ì wéé do Jesu inéi Nazaretiu.

⁶⁸ Amma í jã í ni, n kù màa f̀ó, n kù gbò ide iyi ì waa f̀. Ǹoi í fita í b̀o ikpa ande kabau. Waati beebèi jéé wa k̀.

⁶⁹ Ǹoi ama inaabo woo ce iceu í ỳo be má, ḡoi í wasi ku s̀o iné ḡa iyi à wa beu wa ni, inéeu ihẽ iné akã nḡai.

⁷⁰ Ǹoi Pièé í jã má. Iyi í kpe keeke, ḡoi iné ḡa iyi à wa beu à s̀o Pièé à ni, ntò ntò, awòu iné akã nḡai, domi awò m̀ inéi Galilei.

⁷¹ Ǹoi Pièé í ceekpe í ni, n kù mà m̀k̀o iyi ì waa fãau be ḡa.

⁷² Bè gbakā ajéé í k̀o isé gbeejisiae. Ǹoi Pièé í ye gigii ide iyi Jesu í s̀oou wo í ni, hee ajéé ku maa k̀o isé gbeeji aa jã isé gbèeta i ni i kù màm. Ǹoi Pièé í l̀si ku kpata.

15

À b̀ò Jesu si wajui Pilati

(Cò Matie 27:1-2, 11-14; Luku 23:1-5; Zãa 18:28-38)

¹ Ǹoi daadaak̀o iné ngboi woo weei Ilaaḍ ḡau do iné ngbo ḡau do woo k̀o iné ḡa si wooda ḡau do iné ḡa iyi à gbe si igbei woo kiiti ḡau fei à t̀t̀o à wũa ideu aj̀. Ǹo à ði Jesu à koo à daa Pilati si awò.

² Ǹoi Pilati í beee í ni, awò ì jé ilaalui Zuifu ḡa? Ǹo Jesu í jéa í ni, oo, si bei ì f̀.

³ Ǹoi iné ngboi woo wee ḡau à má Jesu ide ikã ikã fei.

⁴ Ǹoi Pilati í beee má í ni, i kù waa f̀o ide g̀o? I kù gbò bei à waa nié?

⁵ Amma Jesu kù jé ide kãma má hee biti í mu Pilati.

À ye taalei Jesu a ba a kpaá

(Cò Matie 27:15-26; Luku 23:13-25; Zãa 18:39-19:16)

⁶ Wee si jingauì Iku ku kua fei Pilati í ya j̀ inéi piis̀o akã iyi zamaa í bii.

⁷ Wee iné g̀o í wa ile piis̀o bè do kpaasie ḡa si na iyi í j̀ à kpa iné g̀o si waatii ide ku k̀o nḡa. Iriéi Barabasi.

⁸ Ǹoi zamaau í b̀o bi Pilati à waa t̀oé ku cea aḡa bei í ya ce nḡa ad̀ fei si jingauu.

⁹ Ǹoi Pilati í bee ḡa í ni, ì bi n j̀ nḡe ilaalui Zuifu ḡau ḡa?

¹⁰ Í f̀o beebèi si na iyi í j̀ wa mà sãa sãa iyi na igui í j̀ iné ngboi woo weei Ilaaḍ ḡau à daa nḡu Jesu si awò.

¹¹ Amma iné ngboi woo weei Ilaaḍ ḡau à wasi ku mante zamaau à ni a s̀o Pilati ku nya nḡa Barabasi.

¹² Ǹo Pilati í bee ḡa má í ni, to, beirei ì bi n cea iné iyi ì ya maa kpe ilaalui Zuifu ḡau.

¹³ Ǹoi à ð̀o anu à ni, kpakpae si j̀i ku gaau.

¹⁴ Ǹo Pilati í bee ḡa í ni, laalo yoomai í bei í ce. Amma béi Pilati wa f̀o fei, beebè m̀oi iné ḡau à ya ð̀o anu hee lele a ni, kpakpae si j̀i ku gaau.

¹⁵ Si na iyi í j̀ Pilati í bi ku ce iyi á ð̀o zamaau si, nḡui í j̀ í nya nḡa Barabasi nò í mu Jesu í j̀ à t̀eaa kp̀t̀o. Si anyie, nò í daa sooge ḡa si awò a koo a kpakpae si j̀i ku gaau.

Sooge ḡa à waa yaako Jesu

(Cò Matie 27:27-31; Zãa 19:2-3)

¹⁶ Ǹoi sooge ḡau à gbã Jesu à b̀òde kabai ilaalu, nò à t̀t̀o sooge ḡa iyi à gbe ḡau fei bẽ.

¹⁷ Ǹoi à daa Jesu si ib̀o nkpa sis̀o g̀o, nò à ba fulai agũ à daa si irie.

¹⁸ Ǹoi à yaakoé à waa ni, f̀o ilaalui Zuifu ḡa.

¹⁹ Ǹoi à ya maa cãa kpokpoo si irie, a maa tusie ant̀, nò à waa guléa à waa sèebata si wajué.

²⁰ Iyi à yaakoé à tã, ḡoi à nyaa ib̀o nkpaui à bei à daa si ib̀oé, nò à b̀òde waduude à koo à kpakpae si j̀i ku gaau.

À kpakpa Jesu si j̀i ku gaau

(Cò Matie 27:32-44; Luku 23:26-43; Zãa 19:17-27)

²¹ Wee inéi Sireni g̀o iyi à ya kpe Sim̀o wa baa hai iko, nò í to wa bẽ. Baai Alesandu do Rufusui. Iyi í to wa nò sooge ḡau à muu do gbugbã à kãa j̀i ku gaau bii aa kpakpa si Jesuu.

22 Nɔi à bɔ̀d nɔu do Jesu si inya gɔ iyi à ya kpe Gɔ̀gɔta, waatɔ inya iyi í jɔ kokoi iri.

23 Nɔ à ná Jesu atɛ vɛɛ iyi à yɔgɛɛ do iwɔ iyi à ya kpe miru, amma í kɔ ku mɔ̀.

24 Nɔi à kpakpɛ si j̄i nɔu. Si anyie sooge ηau à ta kpasa si j̄inɛɛ ηa a ba a ye iyi inɛ fei á ba. Bɛɛbei à ce ikpɛi jaɛɛ ηau.

25 Daakɔ zakai bei isɔ mɛɛsɔi à kpakpɛ si j̄i nɔu.

26 Nɔi à kɔ kuraraɛ si j̄i gɔ̀ à masi j̄i bii à kpakpɛu, à ni ilaalui Zuifu ηa.

27 Nɔi à kpakpa ile minji gɔ̀ ηa bɛ má, inɛ akā ikpa awɔ̀ nɛɛ, inɛ akā mɔ̀ ikpa awɔ̀ cangɛ. [

28 Bɛɛbei kukɔi idei Ilaaɔ̀ í kɔ̀ iyi í ni, à dooɛ si inɛ laalɔ̀ ηa.]

29 Woo lɔ̀ ηa à ya maa gugbā iri a buu a maa ni, ahā, kù jɛ awɔ̀i ì ni aa lɛgɛ kpasɛi Ilaaɔ̀u nɔ̀ i maa ma si afei ajɔ̀ mɛeta?

30 To, faaba araɛ bɛ, kita hai si antai j̄i ku gaauu.

31 Bɛɛbɛ mɔ̀i inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ̀ ηau do woo kɔ̀ inɛ ηa si wooda ηau à waa yaakoɛ. À sɔ̀ nɛɛ à waa ni, í faaba inɛ gɔ̀ ηa amma kaa yɔ̀kɔ̀ ku faaba araɛ.

32 Bɛɛbei, nɔu Kirisi ilaalui Izireliu ku kita wa hai si j̄i nɔu ku ba ka yɔ̀, nɔ̀ ka dasie naanɛ. Bɛɛbɛ mɔ̀i, inɛ ηa iyi à kpakpa do Jesu ajɔ̀u à ya maa yaakoɛ.

Waati iyi Jesu í ku

(Cɔ̀ Matie 27:45-56; Luku 23:44-49; Zāa 19:28-30)

33 Nɔi dasā nkpaɔ̀ ilu í kuku si ilɛ fei hee í koo í to isɔ̀ mɛɛtai alɛ.

34 Nɔi si isɔ̀ mɛɛtau Jesu í dɔ̀ anu hee lele í ni, Eloi, Eloi, lama sabatani, waatɔ̀ Ilaaɔ̀, Ilaaɔ̀, na mii í ce ì f̄usim awɔ̀.

35 Nɔi inɛ gɔ̀ ηa iyi à wa bɛu à gbɔ̀ ideu. Nɔ̀ à ni, í gbɔ̀, wa kpe Elii.

36 Nɔi inɛ akā nɔa í sei í koo í d̄i kanya si golo gɔ̀ í sɔ̀si inyikā í bei í naa í toa Jesu ku c̄ɔ̀c̄ɔ̀ɛ, nɔ̀ í ni, ka leekl̄, ka cɔ̀ ma Elii á naa ku kitaɛ hai si j̄i ku gaauu.

37 Nɔi Jesu í dɔ̀ anu hee lele í bei í ku.

38 Asee, waati bɛɛbɛ si ilui Zeruzalɛmu, ridoo iyi í wa kpasɛi Ilaaɔ̀u í ga í kpɛ minji hai lele hee ku bɔ̀ ilɛ.

39 Inɛ ngboi sooge ηa iyi í wa wajui Jesu í ye yaase bei í ce í bei í ku, nɔ̀ í ni, ntɔ̀ ntɔ̀, inɛu ihɛ Amai Ilaaɔ̀i.

40 Nɔi inaabo gɔ̀ ηa mɔ̀ à wa bɛ à waa cɔ̀ ilu wa hai j̄iji. Si inɔ̀ nɔa Maari inɛi Madalau í wa bɛ do Salomee do Maari, iyei Zozee do Zaaki iyi í jɛ ama awaas̄u.

41 Wee hai tako, waati iyi Jesu í wa ilɛi Galilee, aηai à tooɛ à ya maa cea icɛ. Nɔ̀ inaabo nkpa gɔ̀ ηa mɔ̀ à wa bɛ, iyi aηaɔ̀ ηa à si Jesu wa iyi wa naa Zeruzalɛmu.

À dasi ikui Jesu bale

(Cɔ̀ Matie 27:57-61; Luku 23:50-56; Zāa 19:38-42)

42-43 Iyi alɛ í lɛ, nɔi Zozɛfu inɛi Arimateeu í naa bɛ. Í bei í jɛ ilu bɛɛɛ si inɔ̀i Zuifu woo kiiti ηau, nɔ̀ wa cɔ̀ kpāa iyi Ilaaɔ̀ á na ku jɛ bomma. Wee ajɔ̀i sɔ̀lɔ̀u jingau. Iju kumáɛ ajɔ̀i kus̄imii á jɛ. Na nɔi í jɔ̀ Zozɛfu í bɔ̀ bi Pilati do wɔ̀kɔ̀ ku tɔ̀ɛ ikui Jesu.

44 Nɔi Pilati í biti do iyi í gbɔ̀ à ni í kú tā. Nɔi í kpe inɛ ngboi sooge ηau í bɛɛ ma Jesu í kú í kpe.

45 Iyi inɛ ngboi sooge ηau í sisiaa yaase bei Jesu í kuɔ̀, nɔi í jɛsi Zozɛfu koo so ikuu.

46 Nɔi Zozɛfu í koo í ra acɔ̀ f̄uf̄u, nɔ̀ í nya ikui Jesu wa hai si j̄i ku gaauu, í woo do acɔ̀. Nɔ̀ í suu si isai kuta gɔ̀ iyi à gbe wo. Si anyie í bimbili kuta nla gɔ̀ í d̄id̄ andɛi baleu.

47 Nɔi Maari inɛi Madalau do Maari iyei Zozee à ye bii à waa dasi ikui Jesuu.

16

Kuj̄i Jesu hai si bale

(Cɔ̀ Matie 28:1-8; Luku 24:1-12; Zāa 20:1-10)

1 Iyi ajɔ̀i kus̄imi í lɔ̀, nɔi Maari inɛi Madalau do Salomee do Maari iyei Zaaki, à ra tulare iyi aa koo a f̄asi ikui Jesu.

2 Nɔi ajɔ̀ amaazuma daadaakɔ̀u abo ηau à bɔ̀ bi baleu,

3 nɔi à waa bee nɛɛ si kpāu à waa ni, yooi á tale nwa kutau hai si andɛi baleu ya.

4 À waa fɔ̀ bɛɛbei si na iyi í jɔ̀ kutau í la í caa. Amma iyi à cɔ̀ waju à ye kutau í bimbili.

5 Nɔi à lɔ̀ inɔ̀ baleu nɔ̀ à ye awaas̄u gɔ̀ wa buba do awɔ̀ nɛɛ bɛ, wa dasi jaba f̄uf̄u, nɔ̀ njo í mu ηa jiida jiida.

6 Nɔi í sɔ̀ ηa í ni, i maà jɔ̀ njo ku mu ηɛ. N̄ mà iyi Jesu, inɛi Nazaretiui ì waa dɛdɛ ηa, iyi à kpakpa si j̄i ku gaauu. Í j̄i hai si bale, kù wa ihɛ má. I cɔ̀ tengi bii à dasiɛu wo.

⁷ Amma i koo bebeɪ i koo i sɔ̃ mɔ̃cɔɛ ɲau do Piɛɛ takɛ i ni, á cua nɲɛ ku bɔ̃ ilei Galilee. Beɪ aa koo i yɔ̃ɔ ɲa si beɪ í sɔ̃ ɲɛ wo.

⁸ Ɲɔ̃i à fita wa à sa hai bi baleu do kuyaya domi njo í mu ɲa ntɔ̃ ntɔ̃. A kù nɔ̃ a kù sɔ̃ ine gɔ̃ ideu na irii njo iyi í mu ɲau.

Jesu í tusea Maari inɛi Madalau arɛ
(Cɔ̃ Matie 28:9-10; Zãa 20:11-18)

[
⁹ Iyi Jesu í jɪ hai si bale ajɔ̃ amaazuma daadaakɔ̃u, bi Maari inɛi Madalau í tako í nyisi arɛ. Maariui Jesu í tako í lelea inɛi inɔ̃ɔko mɛɛje wo.

¹⁰ Ɲɔ̃i abou í koo í sɔ̃ kpaasie ɲa laabaauu. Aɲai à waa too Jesu wo nɔ̃ à wɛɛð inɔ̃ kufɔ̃ à wasi ku kpata.

¹¹ Iyi í ni Jesu í jɪ má, nɲu í yɔ̃ɔ, a kù dasie naane.

Jesu í tusea mɔ̃cɔ̃ minji gɔ̃ ɲa arɛ
(Cɔ̃ Luku 24:13-35)

¹² Si anyii nɲu, ɲɔ̃i Jesu í tuse arɛ bi mɔ̃cɔ̃ minjie gɔ̃ ɲa iyi à waa ne si kpãa, à waa bɔ̃ ileɛko. Amma í kpaasi arɛ si kuye ɲa.

¹³ Ɲɔ̃i ine ɲau à baa inɔ̃ ilu nɔ̃ à koo à sɔ̃ ine bubu ɲau, amma kpaasi ɲau a kù dasi aɲa mɔ̃ naane má.

Jesu í tusea mɔ̃cɔ̃ maatakã ɲau arɛ
(Cɔ̃ Matie 28:16-20; Luku 24:36-49; Zãa 20:19-23; IWB 1:6-8)

¹⁴ Si anyie Jesu í koo í tuse arɛ bi mɔ̃cɔ̃ maatakã ɲau bii à waa je. Ɲɔ̃i í gbagba si ɲa na naane hai dasi ɲa do idɔ̃ kule ɲa, si na iyi í jɔ̃ a kù jesi ideɪ ine ɲa iyi à yɔ̃ɔ í jɪ hai si baleu.

¹⁵ Ɲɔ̃i í sɔ̃ ɲa í ni, i bɔ̃ si andunya fei, nɔ̃ i waaɔɔa ine baa yooma fei laabaau jiidau ɲa.

¹⁶ Ine iyi í dasi naane nɔ̃ í jɔ̃ à dasie inyi á ba faaba, amma ine iyi kù dasi naane, Ilaaɔ̃ á ye taaleɛ ku kpãa iju.

¹⁷ I cɔ̃ maamaake gɔ̃ ɲa iyi woo dasim naane ɲa aa ce. Aa lele inɛi inɔ̃ɔko ɲa do irim, nɔ̃ aa fɔ̃ ide do fee ɲa iyi i kù waa gbɔ̃ ɲa.

¹⁸ Aa mu njo ɲa do aɔ̃wɔ̃, nɔ̃ baa bii à mɔ̃ kɔ̃ɔtɛ̃ gɔ̃ kaa ce ɲa ide kãma. Aa lesi bɔ̃ɔ̃ ɲa aɔ̃wɔ̃ nɔ̃ a ba iri.

Jesu í nyi bi Ilaaɔ̃ má
(Cɔ̃ Luku 24:50-53; IWB 1:9-11)

¹⁹ Iyi Lafɛɛ Jesu í sɔ̃ ɲa ideu í tã, ɲɔ̃i à soo lele í koo í buba si aɔ̃wɔ̃ nɲɛi Ilaaɔ̃.

²⁰ Ɲɔ̃i mɔ̃cɔ̃ ɲau à koo à waa waaɔɔa ine ɲa bii fei. Nɔ̃ Lafɛɛ wa sobi ɲa si icɛu, í jɔ̃ à ya maa ce maamaake ɲa ku ba ine ɲa a mà iyi ide ɲa í je ntɔ̃.]

Laabaau jiiida iyi Luku í kò

Ide Sinté

¹⁻⁴ Baakɔm Teofilu, ilu bεεε nla, ñ wa n ceε fɔɔ.

Í s̄laam si n kɔε tiauu ihē wa n s̄s̄ε dee dee mii iyi í ce si anini nwa. Ine ña iyi à yɔɔ hai sinte, nɔ à baa à je woo ce icei ideu, aɲai à s̄s̄ wa. Iyi ine ña à gbɔɔ, ine nkpɔ nkpɔi í ce kookaai ku ba a kɔɔ dee dee. Nɔ í s̄laam si amu mɔ n kɔε wa ku ba i mà kam kam iyi ide ña iyi à kɔε siu ntɔi, domi ñ w̄ua ideu fei hai sinte.

Amaleka gɔ wa fɔ ideí kubí Z̄aa woo dasi inyi

⁵ Si waati iyi Herodu í je ilaalui Zudee, woo weei Ilaaɔ gɔ í wa be à ya kpoo Zakari. Si wuai woo weei Ilaaɔ ña iyi í je ti Abiaí í wa. Aboei à ya kpe Elizabeti. Si dimii Arɔɔ iyi í je woo wee nla sintei Ilaaɔui í wa.

⁶ Aɲa minji fei à je dee dee si wajui Ilaaɔ nɔ à waa jirima woodai Lafēε do ideε fei mam mam.

⁷ Amma a kù ne ama domi Elizabeti gbendai, nɔ aɲa minji fei à gbo tā.

⁸ Aɲɔ nɲu gɔ, Zakari wa ce icei kuweeε si wajui Ilaaɔ domi si wuaeí kuweeu í to si.

⁹ Wee, à ya ta kpasai ku ba a mà ine iyi á lo si kpasēi Ilaaɔ koo jo tularé. Nɔi aɲɔ nɲu be, kpasau í so Zakari, nɔi í jò í lo inɔ ileu koo jo tularéu.

¹⁰ Nɔ zamaau fei wa ce kutɔ waduude si waati iyi wa jo tularéu.

¹¹ Nɔi amalekai Ilaaɔ gɔ í naa siε, wa leeki si awɔ njei bi ku jo tularéu.

¹² Iyi Zakari í yɔɔ nɔi zigie í da, nɔ njo í muu hee í caa.

¹³ Amma amalekau í s̄s̄o í ni, mà jò njo ku muε, Zakari. Ilaaɔ í gbɔ kutɔε. Elizabeti aboε á bíε ama inemɔkɔ nɔ i s̄s̄o Z̄aa.

¹⁴ Aa ne inɔ didɔ nla nla nɔ ine nkpɔ á weε do inɔ didɔ na kubie,

¹⁵ si na iyi í jò ine nlaí á je si wajui Aɔ Lafēε. Kaa mɔ v̄εε, hee má je atē kulele mmu gɔ. Nɔ á k̄ɔɔ Hundei Ilaaɔ hai inɔi iyee.

¹⁶ Á jò inei Izireli nkpɔ ku kpaasi idɔ nɔ a nyi wa bi Aɔ Lafēε nɲa.

¹⁷ Nɲui á cuaa Ilaaɔ nɔ ku ye bei Elii walii nlaí takou. Gbugb̄aε mɔ á yei bei ti Elii. Á jò baa do ama nɲa ña a gbɔsi nje, nɔ á jò hai gbɔ ide ña mɔ a ce lasabu bei ine dee dee ña.

¹⁸ Amma Zakari í s̄s̄ amalekau í ni, amu wee ñ gbo tā nɔ abom mɔ í ce ine ngbo. To, beirei an ce n mà iyi ideu á ce.

¹⁹ Nɔi amalekau í jeaa í ni, amui Gabieli. Amui ñ ya n wa bi Ilaaɔ n maa n ceaa ice. Nɲui í bem wa n na n baε ide ku fɔ nɔ n sisie laabaau jiidau ihē.

²⁰ Amma i kù dasi idem nɔu naane baa do iyi á na ku ce bii waatiε í to. Na nɲu, aa deki, i kaa yɔkɔ i fɔ ide má í gbe aɲɔ iyi ideu í ceí.

²¹ Wee ine ña à waa degbe Zakari, nɔ à biti do iyi wa kpe inɔ kpasēi Ilaaɔ be.

²² Iyi í fita wa, kù yɔkɔ ku ba ña ide ku fɔ má, nɔi à mà iyi í ce kuyε goi si inɔ ileu be. Wa ba ña ide ku fɔ do awɔ ku nyisi iyi ntɔi, amma kù yɔkɔ ku fɔ ide do gεε.

²³ Si anyii kuyeu, Zakari í mɔsi iceε má hee í koo í to aɲɔ iyi iceε í kpa iri inɔ kpasē be. Nɔi í nyi ideε.

²⁴ Si anyiε, Elizabeti aboε í ba así, nɔ wa singa arae zakai cukpa miu, í ni * ,

²⁵ cɔ mii iyi Ilaaɔ í ceem. Í cɔm do iju jiiida nɔ í nyaam anyɔ si wajui amane ña.

Amaleka wa fɔ ideí kubí Jesu

²⁶ Iyi asíi Elizabeti í ba cukpa mεεfa, nɔi Ilaaɔ í be amaleka Gabieli Nazareti si ilei Galilee.

²⁷ Í bɔɔi bi mudēε gɔ iyi kù mà mɔkɔ, amma à mua awaasū gɔ iyi à ya kpe Zozefu, si dimii ilaalu Davidi. Irii mudēεui í je Maari.

²⁸ Amalekau í lo bi tεε í s̄s̄o í ni, ñ wa n ceε fɔɔ, awɔ iyi Ilaaɔ í cea didɔ. Aɔ Lafēε í weε do awɔ.

²⁹ Nɔi Maari í biti do ideu nɔ wa bee arae ide wa ni, yoomai í je yaasei fɔɔu ihē.

³⁰ Nɔi amalekau í s̄s̄o í ni, mà jò njo ku muε Maari. Ilaaɔ í ceε didɔ.

³¹ Aa ba así i bí ama inemɔkɔ nɔ i s̄s̄o Jesu.

³² Á na ku je ine nla. Amai Ilaaɔi aa ya kpoo, nɲu iyi kù ne saa. Aɔ Lafēε á coo ilaalu, á náa bommai Davidi balae.

³³ Nɲui á je bomma si dimii Zakɔbu do aɲɔ fei. Bommaε kaa ne kɔɔ †.

* **1:24 wa singa** arae Ara ku singaεu kù je na anyɔ. Á yɔkɔ ku je wa bi ku maa weε nɲu akā ku ba ku saabu Ilaaɔ. † **1:33 Zakɔbu** Zakɔbui à ya kpe Izireli má. Bii à ni á je bomma si dimii Zakɔbu, si dimii inei Izireli ña fei à waa fāa.

³⁴ Nɔi Maari í bee amalekau í ni, beirei á ce ku ce, si bei n kù mà màkɔ.

³⁵ Nɔi amalekau í jɛaa í ni, Hundei Ilaaɔi á naa siɛ, nɔ gbugbãɛ ku biiɛ bei jiji. Nɔi í jò aa kpe ama kumá iyi aa na i biu Amai Ilaaɔ.

³⁶ Elizabeti nyaanzeɛu mɔ iyi à ya maa kpe gbendau, do si agboɛu fei, í ne aɕi ama inemɔkɔ. Í wɛɛ si cukpa mɛɛfasiaɛ nsei.

³⁷ Maari, jò i mà iyi nkãma kù wɛɛ iyi Ilaaɔ í mɔngɔ.

³⁸ Nɔi Maari í ni, amu woo ce icei Aɔ Lafɛɛi. Fei ndɛɛ ku ceem bei ì sɔm nɔu. Nɔi amalekau í ne.

Maari í bɔ Elizabeti ku cɔ

³⁹ Si anyii nɔi, nɔi Maari í dede do saasa í dasi kpãa wa ne ikpa geete na, í bɔ ilu gɔ si ilei Zudee.

⁴⁰ Iyi í to be nɔi í lɔ kpasɛi Zakari nɔ í ce Elizabeti fɔɔ.

⁴¹ Waati iyi Elizabeti í gbɔ fɔɔi Maariu, nɔi amau í yaga si inɔɛ, nɔ Elizabeti í kɔò Hundei Ilaaɔ.

⁴² Nɔ í dɔ anu hee lele í ni, Ilaaɔ í weɛɛ í re inaabo fei, nɔ kuweeu á sɔ si ama iyi aa na i bú.

⁴³ Yooi n̄ jɛ hee iyei Lafɛɛm í naa bi tom.

⁴⁴ Waati iyi n̄ gbɔ fɔɔɛu be, ama iyi í wa inɔm í yaga do inɔ didɔ.

⁴⁵ Ilu inɔ didɔi awɔ iyi ì dasi naane iyi mii iyi Ilaaɔ í sɔɛ á na ku ce.

Iri ku kɔi Maari

⁴⁶ Nɔ Maari í ni,

Idɔm wa saabu Aɔ Lafɛɛɛ.

⁴⁷ Nɔ n̄ wɛɛɔ inɔ didɔ na irii Ilaaɔ Woo faabam,

⁴⁸ Si na iyi í jò í kãsim iju jiidãɛ, amu woo ce iceɛ iyi n kù jɛ ngɔgɔ.

Nɔ hai nsei inɛi andunya na fei aa maa ni amuu ilu inɔ didɔi,

⁴⁹ Domi Ilaaɔ, ilu gbugbã fei í ceem mii nla nla.

Iriɛ í má.

⁵⁰ Í ya ce araarei inɛ na iyi à waa jirimãɛ hee do ajɔ fei.

⁵¹ Í ce ice gbugbã na do gbugbãi awɔɛ Nɔ í fangaa inɛ na iyi lasabui idɔ nɔi í ne faao.

⁵² Í kɛkɛ ilaalu na si batai bomma nɔi na, Nɔ í so ilu are na lele.

⁵³ Í jò inɛ na iyi ari wa kpa à jɛ mii jiiida na à yo,

Amma í lele ilu fia na awɔ ngbɛ.

⁵⁴⁻⁵⁵ Í sobi inɛi Izireli woo ce iceɛ na,

Í ce araare nɔi hee do ajɔ fei

Bei í tako í sɔ Aburahamu do tɔkuɛ na

Aɔi iyi à jɛ bala nwa na.

⁵⁶ Iri iyi Maari í kɔu mbɛ. Si anyiɛ nɔ í buba bi Elizabeti be zakai cukpa mɛɛta, í bei í nyi ideɛ.

Kubú Zãa woo dasi inyiu

⁵⁷ Awaati í to bii Elizabeti á bí amaɛ, nɔ í bí ama inemɔkɔ.

⁵⁸ Kpaasiɛ na do nyaanzeɛ na à gbɔ iyi Aɔ Lafɛɛ í ce araareɛ ntɔ ntɔ, nɔ aɔaɔ na à wɛɛɔ inɔ didɔ ajɔ.

⁵⁹ Si ajɔ mɛɛjɔsia à naa ku dasi amau bango, nɔ à waa bi à kpoo Zakari, irii baɛɛu.

⁶⁰ Amma iyee í so ide í ni, aawo, Zãai aa kpoo.

⁶¹ Nɔi à sɔɔ à ni, si nyaanzeɛ inɛ kãma kù ne dimii iriu be.

⁶² Nɔ à bee baɛɛ do awɔ ku ba a mà bei í bi a kpe amau.

⁶³ Nɔi Zakari í tɔɔ mii gɔ si bii á kɔ si, nɔ í kɔ í ni, Zãai í jɛ iriɛ. Nɔ aɔa fei à biti.

⁶⁴ Nɔi gbakã Zakari í yɔkɔ í fɔ ide do geɛɛ, nɔ í lɔsi ide ku fɔ wa saabuò Ilaaɔ.

⁶⁵ Nɔi njo í mu hee do inɛ na iyi à wa amɛɛ amɛɛ fei. Nɔ si ilɛkoi geetei Zudee na fei inɛ na à wasi ku ce faajii ideu.

⁶⁶ Inɛ na iyi à gbɔ ideu fei à ya maa muui si idɔ nɔi a maa ni, debei, beirei amau ihɛ á na ku jɛ.

Mii na iyi í ceu ihɛ fei wa nyisi iyi gbugbãi Ilaaɔ í wɛɛ do nɔi.

Iri ku kɔi Zakari

⁶⁷ Nɔi Zakari baai amau í kɔò Hundei Ilaaɔ, nɔ í ce walii í ni,

⁶⁸ Saabui í jɛ ti Ilaaɔ Lafɛɛi inɛi Izireli na

Si na iyi í jò í naa bi inɛɛ na í na í ya na.

⁶⁹ Nɔ í naa nwa Woo faaba ilu gbugbã wa si nyaanzei ilaalu Davidi amaacɛɛu,

⁷⁰ Si bei í jò walii kumáɛ na à fɔ wo hai ku kpe.

⁷¹ Nɔi á faaba wa hai si awɔi mbɛɛ nwa na, Do hai bi inɛ na iyi à cé wa fei.

⁷² Beɛbei í nyisi bala nwa na araareɛ, Nɔ wa yeò gígii akabuu kumáɛ.

⁷³ Akabuuui í jɛ kuwã iyi í cea Aburahamu bala nwa,

⁷⁴ Í ni nɔi á nya wa hai si awɔi mbɛɛ nwa na,

Nɔ nɔ ku jò ka cea nɔ iɛ do wɔ̀kɔ.

⁷⁵ Nɔ iɛe iyi aa ka ceau ku je do idɔ kumá nɔ ka je dee dee si wajue do ajɔ fei si kuwɛɛ nwa.

⁷⁶ Nɔ awɔ́ amam, aa kpee waliiii Ilaaɔ́, nɔ iyi kù ne saa,

Domi aa cuaa Lafɛɛ i maa teesea kpãa,

⁷⁷ Nɔ aa jò inɛɛ ɔ́a a mà iyi aɔ́a aa ba faaba waati iyi Ilaaɔ́ á nya dulum du ɔ́a.

⁷⁸ Ntɔ́ ntɔ́, araarei Ilaaɔ́ Lafɛɛ nwa í lá si wa.

Na saabui araareui í jò inya kumá í naa si wa hai lele bei nunui daakɔ́,

⁷⁹ Ku ba ku má inya si inɛ ɔ́a iyi à waa buba si ilu kuku do si jiji iku

Ku maa neɔ́ awa fei si kpãai laakai akã.

⁸⁰ Iri iyi Zakari í kãu mbɛ. Si anyii nɔ amau wa la, nɔ bisie wa kɔ́si nɔ í koo í wa gbabua hee í koo í tɔ̀ɔ́ ajɔ iyi í nyisi arae bantuma si wajui inɛi Izireli ɔ́a.

2

Kubí Jesu

(Cɔ́ Matie 1:18-25)

¹ Waati beɛbe, ilaalu nlaí Romu iyi à ya kpe Ogusitu í na wooda í ni a ce inɛ ɔ́a kuka si ilɛɛ fei.

² Kuka sinteu ihɛ̀ à cooi si waati iyi Kiriniusi wa je ilu ilɛ̀ si ilɛ̀i Siri.

³ Nɔ inɛ fei í ne si ilue koo na irie a kɔ́ si tia.

⁴ Nɔi Zozefu mɔ́ í ne hai Nazareti si ilɛ̀i Galilee, í bɔ́ ilɛ̀i Zudee si ilui Davidi iyi à ya kpe Betelehemu, domi nɔ nyaanzei Davidii wa je.

⁵ Í bɔ́ ku na irie, nɔ do Maari aboe iyi í ne así*.

⁶ Si waati iyi à wa be, ajɔ́ í na í to bii á bí amae.

⁷ Nɔ́ í bí ama sintee, ama inɛmɔ́kɔ́. Í biiɛ do acɔ́ nɔ́ í tɔ̀ si bi ku jei angudã ɔ́a, si na iyi í jò inya kù wɛɛ bii inɛ njoo ɔ́a aa sɔ́.

Amaleka gɔ́ ɔ́a à naa bi woo degbe ɔ́a

⁸ Woo degbe gɔ́ ɔ́a à wa inɔ́ sako be, à waa degbe angudã ɔ́a idũ.

⁹ Nɔi amalekai Aɔ́ Lafɛɛ gɔ́ í faata si ɔ́a wa, nɔ inya kumá nla gɔ́ í kaako ɔ́a. Inya kumáú amboei Lafɛɛui. Nɔi njo í mu ɔ́a jiiida.

¹⁰ Amma amalekau í sɔ́ ɔ́a í ni, i maà jò njo ku mu ɔ́e. Laabaau jiidai ñ naa ku sisi nɔe, iyi á jea inɛ fei inɔ́ didɔ́ nla nla.

¹¹ Laabaauu wee. Nnyi, si ilui Davidi, à bí nɔe Woo faaba. Nɔi í je Lafɛɛ, inɛ iyi Ilaaɔ́ í cicaú.

¹² Yaase bei aa màau ɔ́a wee. Aa ye ama kpɔ́tɔ́ gɔ́ be à biiɛ do acɔ́, wa sũ si bi ku jei angudã ɔ́a.

¹³ Iyi í fɔ́ beɛbe í tã ɔ́a gbakã amaleka mmu gɔ́ ɔ́a à naa bi tee aɔ́a nkɔ́ nkɔ́ nɔ́ à saabu Ilaaɔ́ à waa ni,

¹⁴ ka jò irii Ilaaɔ́ ku ne amboe hee lele. Nɔ laakai ku sũ ku wa si ilɛ̀ si inɛ ɔ́a iyi Ilaaɔ́ í bi.

Woo degbe ɔ́a à bɔ́ Betelehemu

¹⁵ Nɔi amaleka ɔ́a à jò ɔ́a à nyi lele. Si anyii nɔ, woo degbe ɔ́a à sabuu nje à waa ni, debei, ka bɔ́ Betelehemu, kaa cɔ́ mii iyi í ce, iyi Aɔ́ Lafɛɛ í jò à mà.

¹⁶ Nɔ́ à ce saasa à sei à koo. Nɔi à to nɔ́ à ye Maari do Zozefu, do ama kpɔ́tɔ́u bii wa sũ si bi ku jei angudã ɔ́a.

¹⁷ Iyi à yɔ́, à waa sisi mii iyi amalekau í sɔ́ ɔ́a si gãmei amau.

¹⁸ Nɔ́ inɛ ɔ́a iyi à gbɔ́ ideí woo degbe ɔ́a fei ideu í ya mu ɔ́a bitii.

¹⁹ Amma Maari nje wa mu fei ndɛɛ si idɔ́e, nɔ́ wa lasabu si do laakai.

²⁰ Nɔi woo degbe ɔ́a à sinda à waa ne. Nɔ́ à waa nyisi amboei Ilaaɔ́, à waa saabue na irii mii iyi à gbɔ́ do iyi à ye fei, domi fei ndɛɛ í cei si bei amalekau í sisi nɔ́a.

À bɔ̀ Jesu kpasɛ́i Ilaaɔ́

²¹ Si ajɔ́ meɛjɔ́sia ɔ́a à sɔ́ Jesu, iri iyi amalekau í ni a kpoo hai waati iyi iyee kù ne asíu. Ajɔ́ nɔ́ be mɔ́i aa dasie bango.

²²⁻²³ Mii iyi Moizi í kɔ́ si woodae wee. Í ni, ama inɛmɔ́kɔ́ iyi à bí sinte fei aa nya ikã ku je ti Aɔ́ Lafɛɛ. Na ɔ́a í jò iyi waati í to si bii aa ce kuwee Maari ku bei ku má si ayawo iyi í ceu Zozefu do Maari à so amau à bɔ̀ Zeruzalemu ku ba a nyisi Aɔ́ Lafɛɛ

²⁴ nɔ́ a ce kuwee. Kuweeu do kufe minji wala do ankasiidi minjii à ya coò si bei à kɔ́ si woodai Aɔ́ Lafɛɛ.

²⁵ Wee mɔ́kɔ́ gɔ́ í wa Zeruzalemu be à ya kpoo Simeɔ́. Mɔ́kɔ́u í je inɛ dee dee nɔ́ í mà

* **2:5 Maari aboe** à ni Maari í je aboe si na iyi í jò aɔ́ài à wɛɛ, amma aɔ́à a kù tɔ́tɔ́ sɛɛ hee í koo í bíɔ́ Jesu.

bεεrei Ilaaḥ. Wa degbe ine iyi á na ku tū idai inei Izireli ḡa nḡ Hundei Ilaaḥ í wεε do nḡu.

²⁶ Hundei Ilaaḥu í sḡo wo í ni á ye ine iyi Aḥ Lafēe í cicau ku bei ku ku.

²⁷ Nḡi Hundeu í tale sie kpasēi Ilaaḥ ku bḡ. Iyi iyeḡ baai Jesu ḡa à lḡḡe be ku ba a cea bei wooda í fḡ,

²⁸ ḡḡi Simeḥ í gbaa í muu si awḡe í saabu Ilaaḥ wa ni,

²⁹ Lafēe, nsei jḡ amu woo ce icεε n jḡ andunya do laakai ku sū si bei ì sḡm wo,

³⁰ Domi ijum í ye faabaε,

³¹ Iyi ì ce sḡaluε si wajui dimi fei.

³² Nḡui í je inya kumá iyi á nyisi dimi mmu ḡa kpāaε.

Nḡ nḡui í je amboei inεε ḡa, inei Izireli ḡa.

Walii iyi Simeḥ í ce

³³ Ide iyi Simeḥ wa fḡ si gāmei amau í mu iyeḡ baae fei biti.

³⁴ Simeḥ í wee ḡḡa nḡ í sḡ Maari iyei Jesuu í ni, Ilaaḥ í cica amau ihēi ku kεke ine nkpḡ nḡ ku dede ine nkpḡ mḡ si inḡi inei Izireli ḡa. Nḡui Ilaaḥ í be wa ku je bei nyinda, amma ine ḡa aa kḡ sie.

³⁵ Nḡ lasabui idai ine nkpḡ kú fita gbugbāa. Awḡ takae, inḡ ku fḡ á gūe ajḡ akā si idḡe bei taakuba.

Ana walii inaabo

³⁶ Inaabo walii gḡ mḡ í wa be à ya kpoo Ana, amai Fanueli si dimii AZεε ḡa. Abou í gbo ntḡ ntḡ. Í ce muau zakai adḡ mεεje mḡkḡe kù bei kù na kù wεε,

³⁷ nḡ í buba jaaḥ adḡ nkpḡ nkpḡ. Nsei abou í ne adḡ cine do mεε, nḡ ci ya fita hai bantumai kpasēi Ilaaḥ. Dasā do idū fei, í ya maa cea Ilaaḥ icei do anu kudī do kutḡḡ.

³⁸ Waati beεbe nḡu mḡ í sekεε si ḡa wa, wa saabu Ilaaḥ, nḡ í lḡsi idei amau ku sisia ine ḡa iyi à waa degbe ine iyi á na ku faaba inei Zeruzalemu ḡa fei.

³⁹ Waati iyi iyeḡ baai Jesu ḡa à tā mii ḡa iyi woodai Aḥ Lafēe í ni a ceu fei, ḡḡi à nyi Nazareti ilu ḡḡa si ilei Galilee.

⁴⁰ Nḡ amau wa la, gbugbāe wa kḡḡsi nḡ í kḡḡ bisi. Nḡ didāi Ilaaḥ í wεεa.

Jesu í bḡ kpasēi Ilaaḥ si waati iyi í ne adḡ maateeji

⁴¹ Adḡ fei iyeḡ baai Jesu ḡa à ya bḡ jingau iku ku kuai Zeruzalemu.

⁴² Si waati iyi Jesu í ne adḡ maateeji ḡḡi à bḡ jingauu si bei à ne dḡḡneε.

⁴³ Iyi jingauu í tā à waa ne, ḡḡi Jesu í gbe Zeruzalemu be, amma baae ḡa a kù mḡ.

⁴⁴ A waa tamaa bei í wa si inḡ nḡai. Wee à nei zakai ajḡ akā, ḡḡi à dεdεε si inḡi nyaanze ḡḡa ḡa do kpaasi ḡḡa ḡa.

⁴⁵ Amma a kù yḡḡ, nḡ à sinda à nyi ikpa Zeruzalemu à waa dεdεε.

⁴⁶ Si ajḡ mεetasia ḡḡi à yḡḡ bantumai kpasēi Ilaaḥ. Wa buba si aninii woo kḡ ine ḡa si wooda ḡa, wa gbḡ ide ḡḡa nḡ wa bee ḡa ide.

⁴⁷ Inε ḡa iyi à waa gbḡ ideε fei à bitiḡ bisie do si bei wa je ḡḡa ide.

⁴⁸ Iyi baae ḡau à yḡḡ be, ḡḡi ḡḡa mḡ à biti, nḡ iyeε í ni, amam, na mii í ce ì ce nwa beεbe. Amu do baae wee, à wasi ku dεdεε do inḡ ku fḡ nla nla.

⁴⁹ Nḡi í bee ḡa í ni, na mii í ce ì waa dεdεem ḡa. I kù mḡ ḡa iyi wūai Baam nii ñ ne n ce?

⁵⁰ Amma ide iyi wa sḡ ḡau a kù gbḡ yaaseε.

⁵¹ Nḡi í too ḡa à ne Nazareti nḡ wa gbḡ ide ḡḡa. Wee iyeu wa mu ide ḡau ihē fei si idḡe.

⁵² Jesu í lá wa koo nḡ bisie mḡ wa kḡḡsi nḡ wa dḡa Ilaaḥ si hee do amanε ḡa fei.

3

Waazoi Zāa woo dasi inyi

(Cḡ Matie 3:1-12; Maaku 1:1-8; Zāa 1:19-28)

¹ Iyi ilaalu nlai Romu iyi à ya kpe Tibεε í ce adḡ maatū si bommaε, waati beεbe Pḡnsu Pilatii wa je ilu ilei Zudee, nḡ Herodu mḡ wa je ine ngbo si ilei Galilee, nḡ Filipu ifḡeu mḡ wa je ine ngbo si ilei Iture do Takoniti, nḡ Lisania mḡ wa je ine ngbo si ilei Abileni.

² Ani do Kaifu ḡa mḡ à waa je woo wee nlai Ilaaḥ. Waati beεbei Ilaaḥ í sḡ Zāa amai Zakari ide si gbabua.

³ Nḡ Zāa í bḡ si ilu ḡa iyi à wa kḡkḡi idoi Zuudēε fei wa waazo ḡḡa wa ni, i kpaasi idḡ ku ba Ilaaḥ ku kpa idei dulum du ḡe nḡ a dasi ḡe inyi.

⁴ Beεbei ide iyi walii Ezai í kḡ si tiaεu í ce.

Í ni,
Imui ine gḡ wa dḡ anu si gbabua wa ni,
I teese kpāai Lafēe ku te ḡa.

⁵ Nḡ aa dī lḡma ḡau fei.

Nḡ geete do iri kuta fei á munga anu,

Nḡ kpāa ku ka ḡa fei aa te,

Kpāa iyi í sāmī fei á sía.

6 Ine fei á ye béi Ilaaã wa faaba wa.

7 Zamaa nkpɔ nkpɔi wa koo bi Zãa ku dasi na inyi. Nɔ́ í sã na í ni, inɛ inɛ buu na bei njo wukuku, yooi í sã ne í ni i saa idɔ̀kɔ́i kiitii Ilaaã iyi á na ku naau.

8 Na nɔ́u, i ce kookoosu jiida i nyisiò iyi ì kpaasi idɔ̀ na, nɔ́ i maà tamaa mà aa ba faaba na si na iyi í jò ì ya maa ni inɛ ì je dimii Aburhamu na. N̄ wa n sã ne, Ilaaã á yɔ̀kɔ́ ku so kuta nau ihɛ ku ce na dimii Aburhamu na.

9 Wee dagba wa kã si j̄i tã mɔ̀m a daò icuɛ. Na nɔ́u, j̄i iyi kù waa so iso jiida fei aa daa a dasi ina.

10 N̄oi zamaau í beɛ wa ni, debɛi, beirei aa ka ce.

11 Nɔ́ í je n̄a í ni, inɛ iyi í ne ibɔ́ minji ku so akã ku mua kpaasiɛ iyi kù ne, nɔ́ inɛ mɔ́ iyi í ne ije ku kpɔ̀ɔ do kpaasiɛ.

12 Woo gba fiái lɛmpoo gɔ́ na mɔ́ à naa a dasi aɔ́a mɔ́ inyi, n̄oi à beɛ à ni, Mɛɛtu, beirei aa ka ce.

13 N̄oi í sã na í ni, i maà gba ku lɔ́ zaka bei à da n̄e.

14 N̄oi sooge gɔ́ na mɔ́ à beɛ à ni, awa mɔ́ ni, beirei aa ka ce. Nɔ́ í sã na í ni, i maà ya gba fiái inɛ gɔ́ do gbugbã na, nɔ́ i maà ya má inɛ gɔ́ ide, nɔ́ i maà ya donda iyi à waa sã n̄e.

15 Inɛ nau à waa cɔ́ kpãai inɛ iyi Ilaaã í cicau nɔ́ à waa lasabu si idɔ̀ n̄a mà Zãai í je inɛu.

16 Nɔ́ Zãa í sã aɔ́a fei í ni, inyii amu n̄ wa n dasi ne, amma inɛ gɔ́ wa naa iyi í rem do gbugbã. N kù to n fũ baa ikũi baataɛ. N̄ui á da n̄e si Hundei Ilaaã do ina.

17 Wa mu kaale ku fe bileɛ si awɔ́, nɔ́ ku kpã bileeu bii à kpokpɔɛ, nɔ́ ku ko yɔ́yɔ́u ku dasi aka, sakou mɔ́ ku dasi ina iyi ci ya ku.

18 Do faaji nkpɔ́ gɔ́ na mɔ́i Zãa wa ceaò inɛ na waazoi laabaau jiidau.

19 Amma hai takɔ́ ilaalu Herodu í so Heriodiasi, aboi ifɔɛ, í je aboɛ, n̄oi Zãa í gbagba sie na ideu do na daa laalɔ́ na iyi í ce fei wo.

20 Si antai laalɔ́ na iyi Herodu wa ce, do ankãanyi í na í jò à mu Zãa à dasiɛ piisɔ̀ má.

Inyi ku dasii Jesu

(Cɔ́ Matie 3:13-17; Maaku 1:9-11)

21 Zãa í wasi inɛ nkpɔ́ nkpɔ́ ku dasi inyi si waati iyi a kù dasiɛ piisɔ̀, n̄oi Jesu mɔ́ í naa bi tɛɛ, nɔ́ í dasi Jesu mɔ́ inyi. N̄oi Jesu wa ce kutɔ̀ nɔ́ lelei Aã í c̄i,

22 nɔ́ Hundei Ilaaã í de sie wa hai lele do ara gɔ́ bei ankasiidi. Nɔ́ à gbɔ́ ide ku fɔ́ gɔ́ wa hai lele í ni, awɔ́u amam nii, n̄ biɛ jiida jiida. Siei inɔ́ didɔ̀m fei í ya wa.

Balai Jesu na

(Cɔ́ Matie 1:1-17)

23 Jesu í to adɔ́ kuntaa í bei í sinti icɛɛ. Inɛ na à ya maa cɔ́i bei amai Zozefu *. Balai Zozefu † na wee

24 Heli do Matati do Levi do Meliki do Zanai Zozefu,

25 do Matatia do Amɔ́su do Naumu do Esili do Nagai,

26 do Maatu do Matatia do Semeni do Zozeki do Zoda,

27 do Zoanani do Reza do Zorobabeli do Salateli do Neri,

28 do Meliki do Adi do Kosamu do Elimadamu do Eɛ,

29 do Zozue do Eliezɛɛ do Zorimu do Matati do Levi,

30 do Simeɔ́ do Zuda do Zozefu do Zonamui do Eliakimu,

31 do Melea do Mena do Matata do Natãa do Davidi,

32 do Izai do Obedi do Boazi do Salumɔ́ do Nasɔ̀,

33 do Aminadabu do Adimi do Aani do Esiromu do Perɛzi do Zuda,

34 do Zakɔ́bu do Izaaki do Aburhamu do Tera do Nakɔ̀,

35 do Seruku do Ragau do Faleki do Ebeɛ do Sala,

36 do Kainamu do Aafasadi do Semu do Nowee do Lameki,

37 do Matusala do Enɔ́ku do Zeredi do Maleleli do Kainamu,

38 do Enɔ́si do Seti do Adamu do Ilaaã.

4

Seetam í lele Jesu

(Cɔ́ Matie 4:1-11; Maaku 1:12-13)

1 Jesu í kɔ̀ɔ Hundei Ilaaã nɔ́ í baa hai idoi Zuudɛɛ. Nɔ́ Hundeu í bɔ̀ɔ si gbabua.

* 3:23 à ya maa cɔ́i bei amai Zozefu Ntɔ́ ntɔ́ Zozefu kù tɔ̀tɔ̀ sɛɛ do Maari à bei à bí Jesu. Ilaaãí í je baaɛ. † 3:23 balai Zozefu Tengi ihɛ ideí balai Maarii à waa fɔ́. Bii à ni balai Zozefu, na iyi aɔ́aò Maari à so n̄jei.

2 Nɔ Seetam í lɛɛɛ bɛ zakai ajɔ ciiji. Nɔ si ajɔu bɛ fei kù jɛ nkāma. Iyi baai nɔu í lɔ, nɔi ari wa kpaa.

3 Nɔ Seetam í sɔɔ í ni, bii awɔu Amai Ilaaɔi do ntɔ, jɔ kutau ihɛ ku kpɔɔ pɛɛ.

4 Nɔ Jesu í jɛaa í ni, kukɔi ideɪ Ilaaɔ í ni, amanɛ ci ya wɛɛ na ijɛ nɔu akā.

5 Nɔ Seetam í bɔɔɛ hee antai iri kuta gɔ, í nyisɛ bommai andunya fei si iju kāmɛɛ.

6 Nɔ í sɔɔ í ni, amboei bomma nɔu fei an muue nɔ an jɔ i nɛ yiiko si nɔ. Inɛ iyi ñ bi, lafɛɛi an mua, si na iyi í jɔ à nam nii.

7 Na nɔu, bii ñ naa ñ gule si wajum, fei ndɛɛ á jɛ tɛɛ.

8 Nɔ Jesu í jɛaa í ni, kukɔi ideɪ Ilaaɔ í ni, Aɔ Lafɛɛi aa gulea, nɔ nɔu akāi aa tɔɔ.

9 Nɔ Seetam í gbāa í bɔɔɛ Zeruzalemu nɔ í gũɔɛ hee si antai ile lelei kpasɛi Ilaaɔ nɔ í sɔɔ í ni, bii awɔu amai Ilaaɔi, fo i dinga ilɛ,

10 domi kukɔi ideɪ Ilaaɔ í ni, Ilaaɔ á na amalekaɛ nɔ wooda na iriɛ a maa degbɛɛ,

11 nɔ a maa muɛ si awɔ ku ba i maà ti i koosɛ si kuta.

12 Nɔi Jesu í jɛaa í ni, kukɔi ideɪ Ilaaɔ í ni, maà ti i sii Aɔ Lafɛɛɛ.

13 Iyi Seetam í lɛɛɛ si bisɛ nɔu bɛ fei í tã, nɔi í jɔɔ titã í nɛ hee waati mmu gɔ má.

Jesu í sinti icɛɛ Galilee

(Cɔ Matie 4:12-17; Maaku 1:14-15)

14 Nɔ Jesu í nyi ikpa ilei Galilee do gbugbāi Hundei Ilaaɔ, nɔ iriɛ í fangaa si ilɛu fei.

15 Wa kɔ nɔ si cioi ideɪ Ilaaɔ ile bii Zuifu nɔ à ya ce kutɔtɔɔ nɔ nɔ, nɔ inɛ fei wa saabuɛ.

À kɔsi Jesu Nazareti bɛ

(Cɔ Matie 13:53-68; Maaku 6:1-6)

16 Nɔ Jesu í bɔ Nazareti ilu bii í jɛ amau. Nɔi si ajɔi kusimi í bɔ ile bii Zuifu nɔ à ya ce kutɔtɔɔ si bei í nɛ dɔɔnɛɛ. Nɔi í dede ku cio tia.

17 Nɔi à náa tia iyi Ezai waliuu í kɔ. Si bei wa fũu nɔi í kã si kukɔ gɔ iyi wa ni,

18 Hundei Aɔ Lafɛɛ í wa sim.

Í cicaam n sisiaɔ ilu are nɔ laabaau jiidau.

Í bɛm n koo n sɔ inɛi piisɔɔ nɔ n ni aa jɔ nɔ a nɛ

Nɔ n sɔ fɛɛju nɔ n ni aa yɛ ilu má,

Nɔ n jɔ inɛ nɔ iyi inɛ nɔ à waa taa gbugbã a nɛ ara nɔ.

19 Nɔ n sisia inɛ nɔ n ni awaatii didɔi Lafɛɛ í to wa.

20 Nɔi Jesu í ka tiau má í sindoa woo ce icɛu nɔ í buba. Nɔi inɛ nɔ iyi à tɔtɔ bɛ fei à kãsiɛ iju.

21 Nɔi í sinti ideɛ ku sɔ nɔ í ni, nnyii kukɔi ideɪ Ilaaɔ iyi ñ gbɔ nɛiu nɔ í kɔ.

22 Nɔi nɔa fei à waa jɛaa sɛɛda jiidu, nɔ biti í mu nɔ do ide didɔ iyi wa fita hai si gɛɛɛu. À ni, kù jɛ amai Zozɛfu mbe ya.

23 Nɔ Jesu í sɔ nɔ í ni, kù nɛ sika aa kpaam mɔndau ihɛ í ni nɔ, awɔ lokotoro, faaba araɛ. Ce iluɛ ihɛ mii nɔ iyi à gbɔ ñ ce Kapɛranumu fei.

24 Amma an sɔ nɛ, walii kãma kù wɛɛ iyi í ya nɛ bɛɛɛɛ si ilui nɔu takaaɛ.

25 Ì mà sãa sãa nɔ iyi ari nla gɔ í ce si ilɛu fei si waatii Elii walii nla. Iji kù rɔ si afei adɔ mɛɛta do cukpa mɛɛfa, ma irei. Waati bɛɛɛɛ inaabo jaaɔ nkɔi í wa si ilei Izireli.

26 Do nɔu fei, Ilaaɔ kù bɛ Elii walii nla bi kãma nɔa bii kù jɛ bi jãaɔ gɔ í wa Sarɛputa si ilei Sidɔɔ*.

27 Nɔ dinte nkɔ mɔi í wɛɛ wo si ilei Izireli si waatii Elizee waliuu. Do nɔu fei, kù jɔ gɔgɔ nɔa gɔ ku ba iri, bii kù jɛ Naama inɛi ilei Siriu.

28 Iyi Jesu í fɔ bɛɛɛɛ í tã nɔi idɔi inɛ nɔ iyi à wa ile bii à ya ce kutɔtɔɔ bɛ fei í kɔ.

29 Nɔi à dede à leɛɛ hai inɔ iluu à bɔɔɛ hee si antai iri kuta si bii à ma ilu nɔa ku ba a taleɛ wa ilɛ.

30 Amma í lɔ anini nɔa bɛ í nɛɛ.

Jesu í lele inɛi inɔkoi inɛ gɔ

(Cɔ Maaku 1:21-18)

31 Nɔ Jesu í bɔ Kapɛranumu, ilui Galilee gɔ nɔ wa kɔ inɛ nɔ si cioi ideɪ Ilaaɔ si ajɔi kusimi.

32 Wa kɔ nɔ si cio do yiiko. Nɔui í jɔ ideu í tosi nɔ.

33 Wee mɔkɔ gɔ í wa ile bii Zuifu nɔ à ya ce kutɔtɔɔ bɛ í nɛ inɛi inɔkoi, nɔi í dɔ anu hee lele í ni,

34 mii í wa si gãmɛi awaa nɔ awɔ Jesu inɛi Nazareti. Ì naa ku kpa wai? Ñ mà inɛ iyi ñ jɛ. Awɔi ñ jɛ inɛ kumá iyi Ilaaɔ í bɛ wa.

* 4:26 *Sarɛputa si ilei Sidɔɔ* Sarɛputa do Sidɔɔ fei irii ilu nɔi, amma bii à waa fɔ ideɪ ilu nɔ iyi à wa kɔkɔi Sidɔɔ, si ilei Sidɔɔ à ya ni à wa.

³⁵ Nɔi Jesu í la sie í ni, koko, fita hai si məkəu. Nɔi inei inəkəu í ta məkəu ile si anini nɔa, nɔ í fita sie, kù mɛɛ.

³⁶ Nɔi aɔa fei à bití, à bee nje aɔa duusɔ̀ à waa ni, ide dimi yoomai ihě. Məkəu wee wa sɔ̀ inei inəkəu nɔa ide do yiiko do gbugbā nɔ̀ à waa fita.

³⁷ Nɔi irie í fangaa si ilɛkoi iluu fei.

Jesu í jò bɔ̀ nkpɔ̀ í ba iri

(Cɔ̀ Matie 8:14-17; Maaku 1:29-34)

³⁸ Nɔi Jesu í fita hai ile bii à ya ce kutətəu, nɔ̀ í bɔ̀ kpasɛi Simɔ̀. Wee iyei aboi Simɔ̀u wa ce bɔ̀i ara gbāa ntə ntə. Nɔi à tɔ̀e ku jò ku ba iri.

³⁹ Nɔi í kɔmba si abou í la si ara gbāau nɔ̀ í nya. Nɔ̀ abou í dede gbakā í yaaɛ nɔa.

⁴⁰ Alɛi ajɔ̀ nɔu iyi inunu í lɔ̀, nɔi inɛ nɔa iyi inɛ nɔa nɔa à waa ce bɔ̀ dimi ikā ikā fei à wasi ku naaɔ̀ nɔa wa bi tɛɛ. Nɔ̀ í lesi aɔa fei awɔ̀ í jò à ba iri.

⁴¹ Inei inəkəu nɔa mɔ̀ à fita hai si inɛ nkpɔ̀, à dɔ̀ anu à waa ni, awɔ̀ i je Amai Ilaaɔ̀. Amma Jesu í la si nɔa nɔa wa ganji nɔa ide ku fɔ̀ domi à mà iyi nɔu inɛ iyi Ilaaɔ̀ í cicai.

Jesu wa waazo ilei Zudee

(Cɔ̀ Maaku 1:35-39)

⁴² Iyi iju í má nɔi Jesu í fita hai inɔ̀ ilu í bɔ̀ gbabua. Nɔi zamaa nkpɔ̀ nkpɔ̀ gɔ̀ wa dedɛɛ. Iyi à to bi tɛɛ nɔi à tɔ̀e suuru ku maà nɛ ku jò aɔa.

⁴³ Amma í sɔ̀ nɔa í ni, kù nɛ bei an ce iyi n kù waazo laabaau jiidai bommai Ilaaɔ̀ si ilu mmu nɔa má, domi na nɔu à bɛm wa.

⁴⁴ Iyi í fɔ̀ bɛɛɛ í tã nɔ̀ í koo í dabii wa ce waazo ile bii Zuifu nɔa à ya ce kutətəu nɔa ilei Zudee.

5

Jesu wa kpe mɔ̀cɔ̀ sintɛɛ nɔa

(Cɔ̀ Matie 4:18-22; Maaku 1:16-20)

¹ Ajɔ̀ nɔu gɔ̀ Jesu wa leeki kəkəi tenku iyi à ya kpe Genesareti, nɔa zamaa nla gɔ̀ wa mantɛɛ ku ba a gbɔ̀ idei Ilaaɔ̀.

² Nɔ̀ í yɛ akəi inyi minji itfi tenkuu bɛ. Amma sɔ̀kə nɔu à fita à waa wiɛ taao nɔa nɔa.

³ Nɔ̀ Jesu í lɔ̀ inɔ̀ akəi inyi akā. Akəi inyi iyi í lɔ̀ siu inɛ nɔu ti Simɔ̀i. Nɔ̀ í kpe Simɔ̀ í tɔ̀e í ni ku na ku sɛkɛɛɔ̀ akəu hai itfi inyi

keeke. Nɔi í buba si inɔ̀ akəu, wa kə zamaau si cio.

⁴ Iyi í fɔ̀ ideɛ í tã nɔ̀ í sɔ̀ Simɔ̀ í ni, bɔ̀ akəu si bua, nɔ̀ i le taao nɔe nɔa si inyi i mu cɛɛ nɔa.

⁵ Nɔi Simɔ̀ í sɔ̀ í ni, Mɛɛtu, à ce icɛ do idū fei a kù mu ngəgɔ̀. Amma si bei awɔ̀ i fɔ̀, an dasi taao nɔu inɔ̀ inyi.

⁶ Nɔi à dasi taao nɔa nɔa inɔ̀ inyi. Iyi à dasi nɔi à mu cɛɛ bututu hee taao nɔa nɔa à waa bi a ga.

⁷ Nɔ̀ à kpe kpaasi nɔa nɔa iyi à wa si akə minjisiau do awɔ̀ a naa a sobi nɔa. Iyi aɔa mɔ̀ à naa nɔ̀ akə minjiu fei í kɔ̀ do cɛɛ hee wa bi ku mi.

⁸ Iyi Simɔ̀ Piɛɛ í yɛ mii nɔu í ce bɛɛɛ nɔi í koo í gule si wajui Jesu í ni, Lafɛɛ, tɛkɛɛ hai bi tom, domi amuu ilu dulum nii.

⁹ Í fɔ̀ bɛɛɛ si na iyi í jò njo í muu, nɔu do kpaasie nɔu fei na cɛɛ nkpɔ̀ nkpɔ̀ iyi à muu.

¹⁰ Bɛɛɛ mɔ̀i njo í mu kpaasi minjie nɔa, Zaaki do Zāa amai Zebedee nɔu. Amma Jesu í sɔ̀ Simɔ̀ í ni, maà jò njo ku muɛ. Bɛɛɛ inɛ nɔa iyi aa toom nɔi aa ya maa dedɛ.

¹¹ Nɔi à bɔ̀ akəi inyi ice nɔ̀ à jò fei ndɛɛ à waa too Jesu.

Jesu í jò dintɛɛ gɔ̀ í ba iri

(Cɔ̀ Matie 8:1-4; Maaku 1:40-45)

¹² Si anyii nɔu Jesu í wa si ilu gɔ̀ bɛ, nɔ̀ məkə gɔ̀ í naa bi tɛɛ. Məkəu wa ce bɔ̀i dintɛ jiiida. Iyi í yɛ Jesu nɔi í naa í sɛɛbata si wajue í tɔ̀e suuru í ni, Lafɛɛ, bii i bi, aa yəkə i jò n ba iri n je inɛ iyi í má.

¹³ Nɔi Jesu í yɔ̀ awɔ̀e í luu nɔ̀ í ni, n bi. Ba iri nɔ̀ i je inɛ kumá. Bɛ gbakā bɔ̀i dintɛu í nya.

¹⁴ Nɔi Jesu í sɔ̀ í ni ku maà sɔ̀ inɛ kāma ideu bɛ, amma koo nyisi araɛ bi woo weei Ilaaɔ̀u. Nɔ̀ í ni ku ce kuwee iyi Moizi í jilɛu. Kuweeu bei á nyisi inɛ nɔa iyi i je inɛ iyi í má bɛɛɛi.

¹⁵ Do nɔu fei, irie í fangaa wa kɔ̀si, nɔ̀ zamaa nkpɔ̀ nkpɔ̀ í ya maa tətəɔ̀ bi tɛɛ ku ba a gbɔ̀ ideɛ nɔ̀ ku ba a ba iri si bɔ̀ nɔa nɔa.

¹⁶ Amma Jesu í ya bɔ̀ gbabuai nɔu akā koo ce kutəu.

Jesu í jò wɛɛgɛ gɔ̀ í ba iri

(Cɔ̀ Matie 9:1-8; Maaku 2:1-12)

¹⁷ Ajɔ̀ nɔu gɔ̀ Jesu wa kə inɛ nɔa si cio. Wee Farisi do woo kə inɛ nɔa si wooda gɔ̀ nɔa à waa buba bɛ. À naai hai Zeruzalɛmu do hai ilu

na iyi à wa ilei Zudee do ilei Galilee fei. Nò iné na à waa ye gbugbāi Lafēe Jesu waati iyi í jò bōo na à waa ba iriu.

¹⁸ Nǎi iné gò na mǎ à naa bē à waa so wēege gò wa si makēe. Nò à waa dede bei aa ce a lòde ile a koo a jilò si wajui Jesu.

¹⁹ Amma a kù ba do bii aa lòde na irii zamaau, nǎi à koo à gū antai ileu, à luu nò à kitaae do makēeu si aninii zamaau si wajui Jesu.

²⁰ Iyi Jesu í ye naane nna nǎi í sǎ wēegeu í ni, mǎkǎyi, ñ kpa ideí dulum dēe.

²¹ Woo kǎ iné na si wooda do Farisi na à wasi ku bee ara nna ide à waa ni, yooi inéeu ihē í je iyi wa bu Ilaaǎ. Yooi á yǎkǎ ku kpa ideí dulum dii iné gò bii kù je Ilaaǎ nnu akā.

²² Amma Jesu í mǎ lasabui idò nna, nǎi í bee na í ni, na mii í jò ì waa ce dimii lasabu bēbe si idò nne na.

²³ Yoomai í faala í re, iné ku sǎ iné gò ku ni ñ kpa ideí dulum dēe, walakǎ ku ni ku dede ku nē.

²⁴ Amma ñ bi i mǎ na iyi amu Amai Amane ñ nē gbugbā n kpa ideí dulum dii iné na si andunya.

Iyi í fò bēbe í tǎ nǎi í sǎ wēegeu í ni, dede í so makēe i bǎ kpasē.

²⁵ Nǎi gbakā wēegeu í dede si waju nna, í so makēe iyi wa sū siu, nò wa nē kpasē wa saabuò Ilaaǎ.

²⁶ Nǎi aña fei à bití à waa saabu Ilaaǎ. Njo í bei wa mu na à waa ni, à ye mii maamaake nnyi.

Jesu í kpe Levi

(Cò Matie 9:9-13; Maaku 2:13-17)

²⁷ Si anyii nnu, Jesu í fita wa nē si inò ilu. Nò í ye woo gba fiái lèmpoo gò à ya kpoo Levi, wa buba ile bi ku ce icēe, nò Jesu í sǎo í ni, toom wa.

²⁸ Nǎi Levi í dede, í jò mii ndēe fei í tooe.

²⁹ Si anyiē, í cea Jesu jingau nla gò si kpasēe. Woo gba fiái lèmpoo bututu do iné gò na mǎ à waa ba na ku je.

³⁰ Wee Farisi gò na à wa bē do Farisi mmu gò na iyi à je woo kǎ iné na si wooda na. Anjai à waa gbagba si mǎcǎi Jesu nau à waa ni, na mii í ce ì je ì waa mǎ na do woo gba fiái lèmpoo do iné laalò na.

³¹ Iyi Jesu í gbò bēbe nǎi í je nna í ni, ilu baani na a kù nē bukaatai ilu iwò bii kù je bōo na.

³² Bēbe mǎi n kù naa ku kpe iné dee dee na, amma ilu dulum nǎi ñ naa ku kpe a kpaasi idò nna.

Jesu wa fò ideí anu ku dī

(Cò Matie 9:14-17; Maaku 2:18-22)

³³ Nǎi iné nau à bee Jesu má à ni, beirei í ce mǎcǎi Zǎa woo dasi inyiu do ti Farisi na à ya dī anu a maa ceò kutò, nò wee mǎcǎe na a ci ya dī anu. À ya maa jei nò a maa mǎ.

³⁴ Nǎi Jesu í bee na í ni, aa yǎkǎ í jò kpaasii mǎkǎ titò na à dī anu si waati iyi mǎkǎ titòu í wa inò nna?

³⁵ Amma ajo wa naa iyi aa nya mǎkǎ titòu hai si inò nna. Waati bēbei aa dī anu.

³⁶ Nǎi í kpa nna mǎnda gò í ni, a ci ya ga ibò titò a sòò ibò ngbo. Bii ì ce bēbe, ì beje ibò titòu mbe nò jaae titòu á wēei ikā kaa ce si ibò ngbou.

³⁷ Iné gò ci ya nò kù dasi vēe titò iyi wa gba si bǎgò bata ngbo na. Bii í ce bēbe, vēeu á jò bǎgò nau ku ga, vēeu ku nikā nò bǎgò nau ku beje.

³⁸ Amma à ya dasi vēe titò si bǎgò titò na.

³⁹ Nò iné gò kù wēe iyi á mǎ vēe nwo nò ku bi vēe titò má, domi á ni nwou í cea nnu.

6

Jesu wa fò ideí ajǎi kusími

(Cò Matie 12:1-8; Maaku 2:23-28)

¹ Si ajǎi kusími gò Jesu wa too kǎi ile gò, nǎi mǎcǎe na à wò amaaje iyi à gbē si ileu à nunu ijue si awò à waa na.

² Nǎi Farisi gò na à bee na à ni, na mii í jò ì waa ce mii iyi a kù nē kpāai ku ce si ajǎi kusími.

³ Nǎi Jesu í bee na í ni, i kù cio mii iyi Davidi í ce, nnu do iné na, si waati iyi ari wa kpa nau?

⁴ Í lǎ kpasēi Ilaaǎ nò í so pēe iyi à jilēa Ilaaǎ í je, nnu do iné na. Wee à ganji iné fei ku je pēeu bē bii kù je woo weei Ilaaǎ na aña akā.

⁵ Nò Jesu í sǎ na má í ni, amu Amai Amane, amui ñ je iné ngboi ajǎi kusími.

Iné iyi awò akāe í ku

(Cò Matie 12:9-14; Maaku 3:1-6)

6 Si ajoyi kusimi mmu go, Jesu í lo ile bii Zuifu ña à ya ce kutatɔɔu nɔ́ í wasi ku cea ine ña cioi ideí Ilaaɔ. Wee mɔkɔ go í wa be, awɔ nje í ku í gbɛ.

7 Woo kɔ ine ña si wooda do Farisi ña à kási Jesu iju, à waa cɔ mà á jò inɛɛu ku ba iri si ajoyi kusimi. À waa cɔɔ domi à waa bi a ye taaleí.

8 Amma Jesu í mà lasabu ñña, ñoi í sɔ mɔkɔ iyi awɔɛ í kuu í ni, dede i leekí si anini ñña be. Nɔ́ í dede í leekí.

9 Nɔ́ Jesu í ni, ñ wa n bee ñei, si ajoyi kusimi, í sía amanɛ ku ce jiida de mà laalɔ, ku faaba amanɛ de, mà ku kpaá.

10 Nɔ́ í cɔ aña fei í kaako ña, nɔ́ í sɔ mɔkɔu í ni, tɛ awɔɛ. Iyi í tɛ awɔu ñoi í baa dee dee.

11 Nɔ́ í idɔ ñña í kɔ, nɔ́ à waa busi nje beí aa cea Jesu.

Jesu í cica woo be maateji ñau

(Cɔ Matie 10:1-4; Maaku 3:13-19)

12 Waati beɛbe Jesu í koo í gū iri kuta go ku ce kutɔɔ. Nɔ́ idūu fei í wasi ku ce kutɔɔ.

13 Iyi iju í má í tɔtɔ mɔcɔɛ ña nɔ́ í cica amanɛ maateji si inɔ ñña, í sɔ ña woo be ña.

14 Iri ñña wee, Simɔɔ iyi í sɔ Piɛɛ, do Anderee ifɔɛ, do Zaaki do Zāa do Filipu do Baatelemi

15 do Matie do Tomaa do Zaaki amai Alifee, do Simɔɔ inɛi igbei Zelɔtu*,

16 do Zudasi amai Zaaki, do Zudasi Isikariɔti iyi á na ku zambaɛu.

Didɔ do ijuukpā

(Cɔ Matie 4:23-25; 5:1-12)

17 Waati iyi Jesu í cica woo be maateji ñau í tā ñoi añaɔ ña à kita wa à waa leekí si ilɛ ku munga anu go. Tengí bei mɔcɔ nkpɔɛ ñau à wa do zamaa nla go. Inɛ ñau à naai hai ilɛi Zudee fei do Zeruzalɛmu ilu nlaɛ, do hai Tii do Sidɔɔ, ilu ña iyi à wa ikpa bi inyi dūdū.

18 À naa bi tɛi ku ba a gbɔ ideɛ nɔ́ a ba iri si bɔɔ ñña. Inɛ ña iyi inɛi inɔkɔ ña à sinda iri ñña à ba iri.

19 Nɔ́ í inɛ ñau fei à waa dɛ ku luu, domi gbugbā nla nla í ya fita sie nɔ́ ku jò aña fei a ba iri.

20 Nɔ́ í Jesu í cɔ mɔcɔɛ ñau í ni, Ilu inɔ didɔ ñai inɛ ilu are ña, domi inɛi ì je inɛi bommai Ilaaɔ ña.

21 Ilu inɔ didɔ ñai inɛ iyi ari wa kpa si nsei domi Ilaaɔ á jò i yo ña.

Ilu inɔ didɔ ñai inɛ iyi ì waa kpata si nsei, domi aa na i nyaanyi ña.

22 Inɛ ilu inɔ didɔ ñai bii inɛ ña à cé ñe, nɔ́ à lele ñe hai inɔ ñña, nɔ́ à waa bu ñe, nɔ́ à waa sɔ ñe iri laalɔ na irii amu Amai Amanɛ.

23 Ajo ññu, i jò inɔ ññe ku dɔ, i fo i dingaa do inɔ didɔ, domi riba iyi à jilɛ ññe lelei Aɔ í la. Inɛ ñau be, beɛbeí mɔi bala ñña ña à cea walii ñau wo.

24 Amma inɔ kufɔi á je ti inɛ ilu fia ña, domi ì ba inɔ ññe í tū tā ña.

25 Inɔ kufɔi á je ti inɛ iyi ì wa si ayo si nsei, domi ari á na ku kpa ñe.

Inɔ kufɔi á je ti inɛ iyi ì waa nyaanyi si nsei, domi aa na i kpata i maa cā kpokpo ña.

26 Inɛ ilu inɔ kufɔ ñai bii inɛ fei wa saabu ñe domi beɛbeí bala ññe ña à cea walii ilu ibo ñau wo.

I bi mbɛɛ ññe ña

(Cɔ Matie 5:38-48; 7:12a)

27 Amma inɛ iyi ì sotí ì waa gbɔ idem ña, ñ wa n sɔ ñei, i ya bi mbɛɛ ññe ña, nɔ́ inɛ ña iyi à cé ñe i ya ce ñña jiida ña.

28 I weea inɛ ña iyi à waa ce ikpe ñe, nɔ́ i ya cea inɛ ña iyi à waa ce ññe laalɔ kutɔɔ ña.

29 Bii inɛ go í sambalɛ, toa kekɛɛ akāɛ má. Inɛ iyi í gba ibɔ kumbooɛ, maà ti i kɔ ku so danzigie má.

30 Bii inɛ go í tɔɔɛ mii go, muaa. Bii inɛ go í so mii ndɛɛ goi, maà ti i beɛɛ má.

31 Dimi iyi ì bi inɛ ña a ce ññe, inɛ mɔ i ce ñña dimi ññu.

32 Bii inɛ ña iyi à bi ñe aña akāi inɛ mɔ ì bi ña, saabu yoomai ì ne ña. Baa woo ce laalɔ ña taka ñña à ya bi kpaasi ñña ña.

33 Bii inɛ ña iyi à waa ce ññe jiida, aña inɛ mɔ ì waa sāa gbese, saabu yoomai ì ne ña. Baa woo ce laalɔ ña taka ñña à ya ce beɛbe.

34 Bii ì waa wɛa inɛ ña ngɔgɔ na iyi í jò ì waa tamaa aa na a sā ññe, to, saabu yoomai ì ne ña. Baa woo ce laalɔ ña taka ñña à ya wɛa ñe nɔ́ a sā.

35 Amma i bi mbɛɛ ññe ña, i ce ñña jiida ña, i ya wɛ ñña i maà cɔ kpāai ku sā ña. Bii ì waa ce beɛbe ña, riba ññe á la nɔ́ aa je amai Ilaaɔ ña, ññu iyi kù ne saa, domi ññu takɛ

* 6:15 *igbei Zelɔtu* inɛi igbei Zelɔtu ñai à waa jabu ku ba Zuifu ña a ne ara ñña hai si awoi inɛi Romu ña.

wa nyisi amanε gudulu nja do amanε laalɔ nja didɔε.

³⁶ I jò i nε araarei inε nja bei Baa nηε mɔ í nε.

*Maà kiiti kpaasie
(Cɔ Matie 7:1-5)*

³⁷ Jesu í sɔ nja má í ni, i maà ya kiiti inε nja, nɔ Ilaaɔ mɔ kaa kiiti ηε. I maà ya ye taalei inε nja nɔ Ilaaɔ mɔ kaa ye taale nηε. I ya kpa idei kurarai nje nja nɔ Ilaaɔ mɔ á kpa idei kurarai inε mɔ.

³⁸ I ya mua nje nja nɔ Ilaaɔ mɔ á mu nηε. Si gūa nla nlaí á ce nηε amua. Á yagae ku kitigbaε ku kɔ hee andεε, nɔ ku cuu nηε si bɔgɔ. Ntɔ ntɔ gūa iyi ì wāaɔ kpaasi nja, nηui Ilaaɔ mɔ á wā nηε do.

³⁹ Nɔ í kpa nηa mɔnda gɔ í ni, fεεju á yɔkɔ ku mua fεεju akpa? Bii fεεju nja à waa mua nje akpa aηa minji fei a kaa dasi isa?

⁴⁰ Woo kɔkɔ icε ci ya re inε ngboε. Amma inε fei, waati iyi í mà mii iyi inε ngboε í nyisie, nηu mɔ í ya yei bei inε ngbou.

⁴¹ Na mii í ce ì waa ye fɔfɔ keeke iyi í wa si ijui kpaasie nɔ i kù ye j̄i ite iyi í wa si titeε.

⁴² Beirei aa ce i ni, kpaasi, jò n nyae fɔfɔ si ijue, nɔ awɔ i kù waa ye j̄i ite iyi í wa si titeε. Awɔ ilu muafitii, jò i tako i nya j̄i ite iyi í wa si ijueu titā ku ba i ye ilu sāa sāa, i bei i nya fɔfɔ iyi í wa si ijui kpaasie.

*À ya mà j̄i hai si isoe
(Cɔ Matie 7:16-20; 12:33-35)*

⁴³ Nɔi Jesu í sɔ nja má í ni, j̄i jiida kaa so iso laalɔ. Beεbe mɔi j̄i laalɔ kaa so iso jiida.

⁴⁴ Ntɔ ntɔ j̄i fei hai si isoei à ya màa. A ci ya ka figi si agū, beεbe mɔi a ci ya ka rezεε si agū fūfū, mà irei.

⁴⁵ Amanε jiida í ya nya jiida wai hai si mii jiida iyi wa singa si idεε. Amanε laalɔ mɔ í ya nya laalɔ wai hai si mii laalɔ iyi wa singa si idεε, domi mii iyi wa kɔ si idɔi amanε, nηui gεεε í ya fɔ.

*Woo ma ile minji gɔ nja
(Cɔ Matie 7:24-27)*

⁴⁶ Nɔ Jesu í sɔ nja má í ni, na mii í ce ì ya maa kpem Lafεε, Lafεε, nɔ i ci ya ceɔ ide iyi ñ sɔ ηε icε nja.

⁴⁷ Inε iyi í naa bi tom fei nɔ wa gbɔ idem nɔ wa jirimae, an nyisi ηε inε iyi lafεε í jɔ.

⁴⁸ Í jɔ mɔkɔ gɔ iyi wa ma ile. Mɔkɔu í tu isa titā í j̄i hee í koo í kāsī kuta í bei í nyɔ icui ileu. Si anyie nɔi ij̄i í na í rɔ nɔ ido í kɔ wa nikā, wa cā ileu, amma kù yɔkɔ ku kekeε domi kumae í s̄ia.

⁴⁹ Amma inε iyi í gbɔ idem nɔ kù waa jirimae, í yei bei mɔkɔ gɔ iyi í ma ile nɔ kù nyɔ icue do kuta. Nɔi ido í na í kɔ í nikā wa cā ileu nɔ gbakā í cuku í lεge fei.

7

*Jesu í j̄i amaacei sooge inε ngbo gɔ í ba iri
(Cɔ Matie 8:5-13)*

¹ Iyi Jesu í sɔ nja ideu fei í tā, nɔi í bɔ Kapεranumu.

² Wee inε ngboi sooge gɔ í wa be. Soogeu í nε amaaceε, nɔ í buui jiida jiida. Amaaceui wa ce bɔɔ hee wa bi ku ku.

³ Nɔi soogeu í gbɔ baauí Jesu, nɔ í be inε ngboi Zuifu gɔ nja bi tεε a koo a tɔε ku na ku faaba amaacei nηu.

⁴ Nɔi inε ηau à koo. Iyi à to bi Jesu, nɔi à tɔε suuru ntɔ ntɔ à ni mɔkɔu í to i sobie

⁵ domi í bi dimi nwa. Nηui í nɔ í ma nwa ile bii à ya ka ce kutɔtɔu be.

⁶ Nɔ aηaɔ Jesu nja à dasi kpāa à waa nε. Iyi à maai kpasεu nɔi soogeu í be kpaasie gɔ nja a koo a sɔɔ a ni, Lafεε, soogeu nje í ni i maà taabi arae, domi nηu kù to i lɔ wa kpasεi nηu.

⁷ Na nηui í ce mɔm í yɔɔ iyi nηu kù to nηu ku naa bi tεε do arae. Amma í ni i fɔ ide nηu akā wa, amaacei nηu á ba iri.

⁸ Nɔ í ni baa nηu takai nηu, idei inε ngboi nηu nɔi nηu wa gbɔ, nɔ nηu mɔ í nε sooge nja iyi wa gbā. Bii nηu í sɔ inε akā nηu í ni ku bɔ ihɔ, í ya kooi. Bii nηu í nɔ í kpe inε gɔ nηa í ya naai. Nɔ bii nηu í sɔ amaacei nηu gɔ nηu í ni ku ce iyi ihε í ya cooi.

⁹ Iyi Jesu í gbɔ ideu í biti, nɔ í sinda í sɔ zamaa iyi wa tooεu í ni, ñ wa n sɔ ηε, baa si inɔi inεi Izireli nja fei n kù ye inε iyi í yɔkɔ í dasim naane nla nla bei inεεu ihε.

¹⁰ Iyi Jesu í fɔ beεbe í tā nɔi ama abe ηau à nyi kpasε, nɔ à ba amaaceu í ba baani.

Jesu í j̄i amai jaaɔ gɔ iyi í ku

¹¹ Si anyie nɔi Jesu í bɔ ilu gɔ iyi à ya kpe Nayini. Mɔcεε nja do zamaa nla gɔ wa tooε.

¹² Waati iyi í maai si gamboi bindii iluu, í ye à so ikui ama awaasū gɔ à waa bɔ ku suu.

Ama awaasũu n̄ɲu akãii yee í bí n̄o iyeu jaaði. Inei in̄o ilu nkp̄o nkp̄oi wa too fitii abou.

13 Iyi Laf̄e í ȳe abou n̄oi araare í muu, n̄o í s̄o í ni, maà kpata.

14 N̄oi í sek̄e si n̄a í lu kpakoi ikuu n̄o ine n̄a iyi à waa soou à leek̄i. N̄o Jesu í ni, aw̄o awaasũ, n̄ wa n̄ s̄e, dede.

15 N̄o awaasũ iyi í k̄uu í dede í buba wa f̄o ide. N̄o Jesu í sindoa iyee.

16 N̄oi n̄jo í mu ān̄a fei, n̄o à saabu Ilaađ à waa ni, walii ilu gbugb̄ai í naa si wa. N̄o à wa ni má, Ilaađ í naa bi ine n̄a ku ba ku sobi n̄a.

17 N̄oi ideu í fangaa si ilei Zudee do si il̄ekōe n̄a fei.

*Ine n̄a iyi Z̄aa woo dasi inyi í be
(C̄o Matie 11:2-19)*

18 N̄oi m̄oc̄oi Z̄aa n̄a à koo à baa ile piis̄o be à sisiaa mii n̄au be fei. N̄o í kpe aman̄e minji si in̄o n̄n̄a,

19 í be n̄a bi Laf̄e a beee a ni, aw̄oi ì j̄e ine iyi Ilaađ á na ku be wau? Mà ka degbe ine mmu ḡo.

20 Iyi à to wa bi Jesu, n̄oi à s̄o à ni, Z̄aa woo dasi inyiui í be wa ka naa ka beee ka ni, aw̄oi ì j̄e ine iyi Ilaađ á na ku be wau? Mà ka degbe ine mmu ḡo.

21 Wee si waati n̄n̄u bei, Jesu í j̄o b̄o nkp̄o do k̄ōo n̄a à waa ba iri, n̄o wa lele inei in̄ōko n̄a hai si ine ḡo n̄a, n̄o í j̄o f̄eju nkp̄o í ȳe ilu má.

22 N̄o í j̄ea ama abe n̄au í ni, i koo i sisia Z̄aa mii iyi ì ȳe do iyi ì gb̄o n̄a. F̄eju n̄a à waa ye ilu, woo sukute n̄a à waa ne dee dee, dinte n̄a à ba iri à j̄e ine kumá, deki n̄a à waa gb̄o ide, iku n̄a à j̄i, n̄o à waa waazoa ilu are n̄a laabaau j̄iidau.

23 Ilu in̄o did̄oi ine iyi kaa nyiò anyi si naane ku dasie na irim.

24 Iyi ama abei Z̄aa n̄au à gb̄o bei Jesu í f̄o, n̄oi à sinda à ne. Waati iyi à waa ne, n̄oi Jesu í l̄osi ku sisia zamaau idei Z̄aa í ni, mii ì b̄o ku c̄o gbabuau n̄a. F̄of̄o iyi fufu wa yaya? Aawo.

25 To, mii ì b̄o ku c̄o n̄a. Mà m̄ok̄o iyi wa dasi jaae j̄iidau? Aawo, ine n̄a iyi à waa dasi jaaei fia nkp̄o n̄o à wa si in̄oi amani nla nla, ān̄ai à ya wa kabai ilaalu n̄a.

26 To, mii ì b̄o ku c̄o n̄a. Mà waliii ì b̄o ku c̄o n̄a. Oo, nt̄o nt̄o an s̄o n̄e, in̄ēu be í re baa walii.

27 Z̄aa kuk̄oi idei Ilaađ wa f̄aa tengi bii í ni, Ilaađ í ni,

Wee, n̄ be woo sisi idem wa si wajue iyi á teesēe kp̄aae.

28 An s̄o n̄e, si in̄oi ine n̄a iyi inaabo n̄a à bí fei, k̄ama n̄a k̄u w̄ēe iyi í re Z̄aa. Amma do n̄n̄u fei, baa ine iyi í kere í re si bommai Ilaađ í roo.

29 N̄o Jesu í ni má, ine n̄a iyi à gb̄o idei Z̄aa fei hee do woo gba fiai lempoo n̄a fei à j̄o Z̄aa í dasi n̄a inyi n̄o n̄n̄u be wa nyisi iyi à mà iyi Ilaađ í j̄e dee dee.

30 Amma Farisi n̄a do woo k̄o ine n̄a si wooda n̄a a k̄u j̄e Z̄aa ku dasi n̄a inyi. Bēēbe m̄oi à k̄osi mii iyi Ilaađ í dasi id̄o ku ce n̄a.

31 N̄oi Jesu í ni, yooi an w̄ōo inei nsei n̄au ih̄e. Yooi à j̄o.

32 À j̄o amu n̄a iyi à waa buba bantuma, à s̄o n̄je à waa ni, à f̄a n̄n̄e yee n̄o i k̄u jojo n̄a, n̄o à k̄o n̄n̄e irii iku n̄a n̄o i k̄u kpata n̄a.

33 Ì ni bēēbei si na iyi í j̄o waati iyi Z̄aa woo dasi inyi í naa, í ya d̄i anu, ci ya m̄o v̄ēe, n̄o ì ni í ne inei in̄ōko n̄a.

34 N̄o iyi amu Amai Aman̄e ì naa, ì ya n̄je n̄o n̄ maa n̄ m̄o, n̄o í ni n̄a ì bi ije n̄o ì j̄e woo m̄o at̄e n̄o ì j̄e kpaasii woo gba fiai lempoo n̄a do ilu dulum n̄a.

35 Do n̄n̄u fei, à ȳe iyi bisii Ilaađ í j̄e dee dee na ice n̄a iyi wa ce.

Jesu wa j̄e kpas̄ei Farisi ḡo

36 Farisi ḡo í kpe Jesu ku j̄e bi t̄ēe āj̄o n̄n̄u ḡo. N̄o Jesu í l̄o ilee í buba wa j̄e.

37 Wee, abo à ta icu ḡo í wa si iluu be. Iyi í gb̄o à ni Jesu wa j̄e kpas̄ei Farisiu, n̄oi í naađ tulare wa si ama caka ku s̄ia ḡo iyi à ce do abatii.

38 Abou í naa í wai do anyii Jesu bi is̄ēe n̄a. Wa kpata n̄o cik̄ājue n̄a wa tontoo si is̄ēe hee í c̄ōo, n̄o wa gb̄aa do ntōi irie n̄a, wa c̄ōoc̄ōe, í f̄a sie tulareu.

39 Farisi iyi í kpe Jesu ku j̄eu, iyi í ȳōo, n̄oi í f̄o si id̄ōe í ni, m̄ok̄o ih̄e, bii waliii, á mà dimii inaabo iyi wa luu ih̄e domi woo ta icui.

40 N̄o Jesu í ni, Sim̄ōo, ì ne ide ḡo iyi an s̄ōe. N̄o í ni, f̄o, M̄ētu.

41 N̄oi Jesu í ni, m̄ok̄o ḡo í w̄ēe iyi aman̄e minji wa mu gbesēe. Ine ak̄a wa mu kpekele c̄īo miu, ine ak̄a m̄o ciitaa.

42 Nɔ wee a kù ne mii iyi aa sãaò, nɔ í cea anja minji fei suuru. To, si anja minjiu, yoo nɔai á bi məkəu ku re.

43 Nɔ Simɔɔ í jεaa í ni, n̄ tamaa ine iyi gbeseε í reui. Nɔi Jesu í sɔɔ í ni, ntai ì fɔ.

44 Iyi í ni bεεbe í tā, nɔi í sinda si inaabou nɔ í sɔ Simɔɔ í ni, ì ye abou ihē? Iyi n̄ lɔ wa kpasēε í kù muum inyi n̄ wiε kutem, amma abou ihē í cò kutem do cikāajue n̄a, nɔ í gbãa do ntoiriε n̄a.

45 I kù cem fɔɔ do kucɔɔcɔɔ amma abou ihē, hai waati iyi n̄ lɔ wa, kù jò kutem ku cɔɔcɔɔ.

46 Nɔ i kù jasi irim ikpo, amma abou ihē, í fāsi isem tulare.

47 Na nɔi í jò n̄ wa n̄ sɔε kubi nlai abou ihē wa nyisi iyi Ilaaɔ í kpa ideidulum dεε, baa do iyi í kpɔ fei. Amma ine iyi à cea suuru keeke, kubie mɔ keekei.

48 Nɔi í sɔ abou í ni, à kpa ideidulum dεε.

49 Inε n̄a iyi à waa jε anjaò n̄au, à bee n̄jε ide à waa ni, dimii amanε yoomai ihē iyi á yəkɔ ku kpa ideidulum dii amanε n̄a.

50 Nɔ Jesu í sɔ abou í ni, naanεei í faabaε. Koo ne do laakai ku sū.

8

Inaabo n̄a iyi à waa too Jesu

1 Si anyii n̄ju, Jesu í dabii dabii si wangaa n̄a do si ilεeko n̄a, wa waazo wa sisi laabaau jiidai bommai Ilaaɔ. Nɔ mɔcɔ maateeji n̄au à suu

2 do inaabo nkpɔ gɔ n̄a. Si inɔi inaabo n̄au, gɔgɔ n̄a à waa ce bɔɔ wo, gɔgɔ n̄a mɔ à ne inei inɔɔko n̄a wo, nɔ Jesu í jò anja fei à ba iri. Inaabo n̄au wee. Maari iyi à ya kpe inei Madala, n̄jui Jesu í lelea inei inɔɔko mεεje n̄au,

3 do Zoana aboi Cuza, woo mu amanii ilaalu Herodu, do Suzani do inaabo nkpɔ gɔ n̄a ma. Abo n̄au à waa sobi n̄a do amani n̄a.

Mɔndai woo gbē

(Cɔ Matie 13:1-9; Maaku 4:1-9)

4 Hai ilu fei ine n̄a à wasi ku naa bi Jesu. Si bei zamaa í tɔtɔ nɔi í kpa n̄a mɔnda.

5 Si mɔndau í ni, məkɔ gɔ í fita wa fā dimi. Si bei wa fā dimiu, nɔi gɔgɔ n̄a à cuku si kpāa, nɔ ine n̄a à nè si nɔ yei n̄a à jɔɔ.

6 Nɔ gɔgɔ n̄a mɔ à cuku si ilε iyi í ne kuta. Iyi í fita gbakā, í gbēi, domi mandi kù wa si.

7 Gɔgɔ n̄a mɔ à cuku si inɔ agū n̄a. Nɔi agū n̄au do dimi jiidau à fita ajɔ, nɔi agū n̄au à dede à la à bii dimi jiidau.

8 Gɔgɔ n̄a mɔ à cuku si ilε jiidau, nɔ à fita à la à so iso cɔɔ cɔɔ.

Iyi Jesu í fɔ bεεbe í tā, nɔ í la hee lele í ni, ine iyi í ne it̄i iyi á gbɔò ide, ku gbɔ.

Mii í jò Jesu í ya maa kpa mɔnda

(Cɔ Matie 13:10-17; Maaku 4:10-12)

9 Nɔ mɔcɔε n̄a à beε yaasei mɔndau.

10 Nɔi í jε n̄a í ni, in̄ei Ilaaɔ í jò ì mà asiii bommaε, amma ine n̄a iyi à gbe à waa sɔ n̄ai do mɔnda n̄a ku ba

Baa bii à waa cɔ a maà yɔɔ.

Nɔ bii à waa gbɔ a kaa mà yaaseε.

Yaasei mɔndai woo gbē

(Cɔ Matie 13:18-23; Maaku 4:13-20)

11 Yaasei mɔndau wee. Dimiu, ideidulum Ilaaɔi.

12 Inε gɔ n̄a à yei bei kpāa tengi bii dimiu í cuku. An̄ai à gbɔ ideu, amma Seetam í naa í nyaa hai si idɔ n̄a ku ba a maà dasi naanε a ba faaba.

13 Inε gɔ n̄a mɔ à yei bei ilε kuta. An̄ai à gbɔ ideu nɔ à gbaa do inɔ didɔ. Amma a kù jò kù ce icā si idɔ n̄a. Naanε ku dasi n̄a í kpe keeke amma iyi wahala í naa, à nyiò anyi.

14 Inε gɔ n̄a mɔ à yei bei inya iyi í ne agū n̄au. An̄ai à gbɔ ideu, amma si bei à waa ne, inɔ ku fɔ do amani do didɔi andunya n̄ai à bii ideu à kpaa, nɔ iso n̄a n̄a kù j̄a.

15 Inε gɔ n̄a mɔ à yei bei ilε jiidau. An̄ai à gbɔ ideu nɔ à jilɔɔ si idɔ jiidau hai ne muafiti, nɔ à waa temua hee wa so iso.

Mɔndai fitila

(Cɔ Maaku 4:21-25)

16 Nɔi Jesu í sɔ n̄a ma í ni, ine gɔ ci ya ma fitila ku biiε do caka, walakɔ ku dasi abε daai. Amma à ya kɔaei lele ku ba ine n̄a iyi à waa lɔ wa fei a ye inya kumá.

17 Si bεεbe mii iyi wa manji fei á boli, nɔ mii iyi à ce si asii fei á na ku fita gbugbāa.

18 Na n̄ju, i ce laakai n̄a do yaase bei ì waa gbɔò ide n̄a, domi ine iyi í ne, n̄jui à ya kɔɔa si. Inε mɔ iyi kù ne, andi iyi wa tamaa siu má à ya gbaai.

Iyei Jesu do ifɔε n̄a

(Cɔ Matie 12:46-50; Maaku 3:31-35)

19 Iyei Jesu do ifɔε n̄a à naa bi tεε, amma a kù ba a kù to siε na zamaau.

²⁰ Nɔ inɛ ɲa à sɔɔ à ni, iyee do ifɔe ɲa à waa leeki waduude à waa bi ku yee.

²¹ Amma í je ɲa í ni, inɛ ɲa iyi à waa gbɔ ideí Ilaaɔ nɔ à waa jirimae, aɲai à je iyem walakɔ ifɔm ɲa.

Jesu í leeki fufu si tenku

(Cɔ Matie 8:23-27; Maaku 4:35-41)

²² Aɲɔ ɲɲu gɔ Jesu í lɔ akɔi inyi ɲɲu do mɔcɔe ɲa, nɔ í sɔ ɲa í ni, ka kua tenkuu ka bɔ ice ikpa ihɔ. Nɔ à nɛ.

²³ Si bei à waa neɯ, Jesu í sí ɲjoo. ɲɔi fufu nla gɔ í dede si tenkuu, nɔ inyi wa kɔ akɔu. À wa si mbirisi.

²⁴ ɲɔi à sekee si Jesu à jɯu à ni, Mɛetu, Mɛetu, à waa bɔ nfe ku ce.

ɲɔi Jesu í jɯ nɔ í la si fufuu do kucāi inyi. Nɔ à dɛ à coko sɔm sɔm.

²⁵ Nɔ í bee mɔcɔe ɲa í ni, hee iwoi naane iyi í dasim í wa.

Nɔ njo í mu ɲa à bití, à bee nje à waa ni, dimii amanɛ yoomai ihɛ, iyi wa ba fufu do inyi ide ku fɔ nɔ à waa gbɔ ideɛ.

Jesu í jɔ inɛ gɔ iyi í nɛ inɛi inɔko í ba iri

(Cɔ Matie 8:28-34; Maaku 5:1-20)

²⁶ Nɔ Jesu do mɔcɔe ɲau à to ice ikpa ihɔ, si ilei inɛi Zerazee ɲa iyi í wa do wajui ilei Galilee.

²⁷⁻²⁹ ɲɔi à fita hai inɔi akɔi inyi. Iyi à kita ile ɲɔi Jesu í ye mɔkɔ gɔ wa naa ku kɔo. Mɔkɔu inɛi ilu bei. Wee í bei í nɛ inɛi inɔko ɲa. Waati kama fei à ya maa dede siei. ɲɔi inɛ ɲa à ya dɯu do sesee nɔ à dɯ iseeu do isɔ ku ba a nɔɔ. Amma í ya da kudɯ ɲau fei nɔ inɛi inɔkɔe ɲau à bɔɔe hee si gbabua ɲa. Hai kukpe basii í ya maa wee, ci ya buba kpasɛ. Bi ku si iku ɲai í ya wa.

Iyi mɔkɔu í ye Jesu ɲɔi í koo í cuku si wajue í dɔ anu hee lele wa ni, mii í wa aninii awae, Jesu awɔ Amai Ilaaɔ. Ilaaɔ í re fei nɔ n wa n tɔɔei, maà wahalam. Wa dɔ beɛbei si na iyi í jɔ Jesu í ni inɛi inɔko ɲau a fita sie.

³⁰ Nɔ Jesu í beee í ni, irei irie. Nɔ í jɛaa í ni, Zamaa. Í ni beɛbei si na iyi í jɔ inɛi inɔko nkɔ nkɔi í nɛ.

³¹ Nɔ inɛi inɔkɔe ɲau à waa tɔ Jesu suuru ntɔ ntɔ ku maà dasi aɲa si isa nla hai nɛ kɔɔ.

³² Wee, kuusɔ gaa nla gɔ ɲa à wa be à waa je si iri kuta gɔ. Nɔ inɛi inɔko ɲau à tɔ Jesu ku jɔ aɲa a koo a mu kuusɔ ɲau ku ba aɲa a maa wa be. Nɔ í yɔɔda ɲa.

³³ Nɔ inɛi inɔko ɲau à fita hai si mɔkɔu, à koo à mu kuusɔ ɲau. Nɔ kuusɔ gaa ɲau à sei hai antai iri kutau à dasi tenku nɔ inyi í je ɲa.

³⁴ ɲɔi woo degbe kuusɔ ɲau à ye mii iyi í ce, nɔ à sa à koo à waa sisi laabaau ideu si ilu nla do si ilɛko ɲa.

³⁵ Nɔ inɛ ɲa à fita à bɔ ku cɔ mii iyi í ceu. Iyi à to bi Jesu, ɲɔi à ye mɔkɔ iyi inɛi inɔko ɲa à fita sieu. Mɔkɔu í baa si laakae má, nɔ wa buba kɔkɔi Jesu í dasi jine ɲa. ɲɔi njo í mu ɲa.

³⁶ Inɛ ɲa iyi ideu í ce iju ɲa à waa sisia inɛ ɲa bei inɛu í ce í ba iri.

³⁷ ɲɔi inɛi ilei Zerazee ɲa fei à tɔ Jesu suuru à ni ku nɛ hai be, domi njo í mu ɲa ntɔ ntɔ. Nɔ Jesu í lɔ akɔi inyi wa bi ku nɛ.

³⁸ ɲɔi mɔkɔ iyi inɛi inɔko ɲa à fita sieu wa tɔ Jesu ku jɔ ɲɲu ku tooe. Amma Jesu í ni ku sinda ku

³⁹ nyi idee, koo sisi mii iyi Ilaaɔ í ceaa fei. Nɔ inɛu í nɛ í koo í wasi ku sisi mii iyi Jesu í ce a ɲu fei si iluu fei.

Ama inaaboí Zairusi do inaabo iyi í lu iboi Jesu

(Cɔ Matie 9:18-26; Maaku 5:21-43)

⁴⁰ Iyi Jesu í baa hai ilei Zerazee nɔ zamaa í wasi ku coo fɔɔ, domi aɲa fei à waa degbeei.

⁴¹ ɲɔi inɛ gɔ í naa bi tee. Lafɛi à ya kpe Zairusi. Inɛ ngboi ile bii Zuifu ɲa à ya ce kutɔtɔɔi. Iyi í ye Jesu, ɲɔi í seɛbata si wajue nɔ í tɔɔe ku naa kpasɛi ɲu.

⁴² Wa tɔ Jesu ku naa kpasɛi si na iyi í jɔ ama inaabo akā lege lege iyi í nɛ adɔ maateeji, wa bi ku ku. ɲɔi Jesu wa koo.

Iyi wa koo, nɔ zamaa nla nla wa manteɛ.

⁴³ Wee abo gɔ mɔ í wa be iyi wa ce bɔɔi awɔ ku mu hai adɔ maateeji. Nɔ í je fia fei bi lokotoro ɲa, nɔ kama ɲa kù yɔkɔ kù faabae.

⁴⁴ ɲɔi í sekee si Jesu do anyi í koo í lu itii ibɔe. Be gbakā bɔɔu í tā.

⁴⁵ Nɔ Jesu í bee í ni, yooi í lum. ɲɔi aɲa fei à waa jā, ɲɔi Pie í ni, Mɛetu, zamaau í kaakoe wa manteɛ.

⁴⁶ Amma Jesu í ni, nɔ mà iyi inɛ gɔ í lum kam kam si na iyi í jɔ gbugbām í ce ice.

⁴⁷ Iyi abou í ye iyi Jesu í mà iyi inɛ gɔ í luu, ɲɔi í koo í gule si wajue do kuyaya. Nɔ í fɔ si wajui zamaau mii iyi í ce í jɔ ɲɲu í lu Jesu, do bei ɲu í ba iri anu akā.

48 Nɔ Jesu í sɔɔ í ni, abooyi, naanɛi í faabaɛ, koo nɛ do laakai ku sũ.

49 Si bei Jesu wa fɔ ideu nɔi inɛ gɔ í naa hai kpasɛi Zairusi inɛ ngbou í sɔɔ í ni, ama inaaboɛu kù wɛɛ, maà bitandi Mɛɛtu má.

50 Iyi Jesu í gbɔ ideu nɔ í sɔ Zairusi í ni, maà jɔ̀ zigie ku da, awɔ de dasi naanɛ, á ba iri.

51-53 Nɔi à dasi kpãa má à waa koo. Iyi í to kpasɛ be, í ba wee, inɛ fei í wasi ku kpata à waa cã kpokpo na irii amau. Nɔ Jesu í ni, i maà kpata na, kù ku, wa sí njooi. Nɔi à waa yaakoɛ domi à mà iyi í kui. Nɔi Jesu kù je inɛ gɔ ku lɔ kpasɛu do nɔu ajɔ bii kù je Píɛ do Zãa do Zaaki do iyeò baai amau.

54 Iyi í to bi ama inaabou nɔi í mu awɔɛ nɔ í fɔ ide hee lele í ni, ama mudɛɛ, dede.

55 Nɔ hundɛɛ í baa má, nɔ í dede tengi be gbakã. Nɔ Jesu í sɔ na í ni a na amau ije.

56 Nɔ nyaanzɛɛ nau à biti ntɔ ntɔ, amma Jesu í sɔ na í ni a maà sɔ inɛ gɔ mii iyi í ce.

9

Jesu í be mɔcɔ maateeji nau

(Cɔ Matie 10:5-15; Maaku 6:7-13)

1 Jesu í kpe mɔcɔ maateeji nau í tɔtɔɔ na í mu nɔa gbugbã do yiiko a leleò inɛi inɔ̀ko na fei nɔ a jɔ̀ bɔɔ na a ba iri.

2 Nɔi í be na a koo a waazo ideɛi bommai Ilaaɔ nɔ a jɔ̀ bɔɔ na a ba iri.

3 Nɔ í sɔ na í ni, i maà so nkãma si isɛɛnɛ nɔu, baa golo hee má je bɔgɔ, wala ije, wala fia, nɔ i maà so baa ibɔ minjisia.

4 Kpasɛ bii ì sɔ na, i ya wa be hee i koo i fita hai ilu be na.

5 Ilu bii à kɔ ku gba nɛ, i fita hai ilu be na nɔ i gbugbã nɔa irurui baata nɔu na ku je nɔa sɛɛda iyi kiitii Ilaaɔ á naa si na.

6 Mɔcɔ nau à dede à dabii si ilɛɛko nau, à waa sisiò laabaau jiidau nɔ à wasi ku jɔ̀ bɔɔ na à waa ba iri bii fei.

Laakai Herodu í dede

(Cɔ Matie 14:1-12; Maaku 6:14-29)

7 Wee Herodu ilu ilɛu, í gbɔ mii iyi Jesu wa ce fei, nɔ laakaiɛ í dede. Kù mà baa bei á lasabu má si na iyi í jɔ̀ inɛ gɔ na à waa ni Zãai í jɔ̀ hai si bale,

8 inɛ gɔ na mɔ à ni Elii walii nlaui í naa má, nɔ inɛ gɔ na mɔ à ni inɛ akã waliii tako nau i jɔ̀ hai si bale má.

9 Nɔ Herodu í ni, n̄ jɔ̀ à bu irii Zãa. Debei, inɛ ihɛ iyi n̄ ya maa n̄ gbɔ baauɛ iyi wa ce dimii mii nau be, yooi. Nɔi wa de ku yɔɔ.

Jesu í wò amanɛ dubu miu (5.000)

(Cɔ Matie 14:13-21; Maaku 6:30-44; Zãa 6:1-14)

10 Nɔ mɔcɔ maateeji na iyi Jesu í tako í be nau à baa bi tɛɛ à waa sisiaa mii na iyi aɔa à ce fei. Nɔ Jesu í gbã na ikã í bɔ̀ɔ na ikpa kãkã ilu gɔ iyi à ya kpe Besaída.

11 Nɔi inɛ na à gbɔ ikpa bii à wa nɔ zamaa nkpɔ gɔ í hãmɛɛ na be. Nɔ Jesu í gba na wa sɔ na ideɛi bommai Ilaaɔ, nɔ í jɔ̀ inɛ na iyi a kù waa nɛ baani à ba iri.

12 Iyi inunu wa lɔ nɔi woo be maateeji nau à sɛkɛɛ siɛ à sɔɔ à ni, jɔ̀ inɛ nau à nɛ inɔ̀ ilu walakɔ ilɛɛko na à de bii aa sũ do mii iyi aa je, domi si gbaui à wa ihɛ.

13 Nɔi Jesu í sɔ na í ni, inɛ taka nɔu i na na ije a je mɛɛ. Amma à ni, pɛɛ iyi à nɛ kù re ara miu do cɛɛ minji. Mà ì bi awa taka nwa kaa ra ije iyi inɛ fei á je.

14 Wee si inɔi inɛ nau inɛmɔkɔ na à to zakai amanɛ dubu miu (5.000). Nɔi Jesu í sɔ mɔcɔ nau í ni, i jɔ̀ a buba wua ikã ikã amanɛ ciitaa ciitaa.

15 Nɔ à ce beɛbe à jɔ̀ aɔa fei à buba.

16 Nɔi Jesu í so pɛɛ miu do cɛɛ minjiu nɔ í wu iju lele í saabu Ilaaɔ nɔ í bububue í na mɔcɔɛ nau a kpɛa zamaau.

17 Nɔ aɔa fei à je à yo. Nɔ à ko iyi à je í gbeu, nɔ í kɔ̀ kɔ̀ maateeji.

Píɛ í ni Jesu í je inɛ iyi Ilaaɔ í cica

(Cɔ Matie 16:13-19; Maaku 8:27-29)

18 Ajɔ nɔu gɔ Jesu do mɔcɔɛ na à nya ara nɔa ikã nɔ wa ce kutɔɔ. Nɔ í bee na í ni, yooi inɛ na à ya ni n̄ je.

19 Nɔ à jɛaa à ni, inɛ gɔ na à ya ni awɔu Zãa woo dasi inyii. Inɛ gɔ na mɔ à ya ni awɔu Elii walii nlaui takoui. Inɛ gɔ na mɔ à ya ni awɔu inɛ akã waliii tako nau i jɔ̀ wa hai si bale.

20 Nɔi í bee na í ni, inɛ mɔ ni, yooi ì ni n̄ je na. Nɔi Píɛ í ni, awɔi ì je inɛ iyi Ilaaɔ í cicau.

Jesu wa fɔ ideɛi ikue do kujɛ

(Cɔ Matie 16:20-28; Maaku 8:30-9E1)

21 Nɔi Jesu í sɔ mɔcɔ nau do kugaabu í ni a maà na a sɔ inɛ gɔ.

22 Í sɔ na má í ni, amu Amaí Amanɛ, kù nɛ bei á ce iyi n̄ kù ye ijuukpã ntɔ ntɔ. Inɛ ngbo

ɲa do ine ngboi woo weei Ilaaɗ ɲa do woo ko ine ɲa si wooda ɲa aa kɔsim a kpam, amma an ʒi hai si bale si ajo mɛetasia.

²³ Nɔ́ í sɔ́ aɲa fei í ni, ine iyi wa bi ku toom, ku jò idɔɔbie nɔ́ ku so ʒii ku gaauɛ ku toom wa.

²⁴ Nɔ́ ine iyi wa bi ku ba kuwɛɛɛ do idɔɔbie kaa baa. Amma ine iyi í nyɔ́ kuwɛɛɛ na irim, lafɛɛi á baa do ntɔ́.

²⁵ Aranfãani yoomai amanɛ í nɛ bii í ba amanii andunya fei, nɔ́ í kua kuwɛɛɛ.

²⁶ Nɔ́ í ni má, ine iyi wa ce anyɔ́i amu Amai Amanɛ, walakɔ́ wa ce anyɔ́i idem, amu mɔ́ an ce anyɔ́i lafɛɛ waati iyi an nyi wa. Nɔ́ waati iyi an nyi wa, an nyi wai do amboei Baam do amalekaɛ ɲa ajo.

²⁷ Ntɔ́ ntɔ́, ine ɲa iyi à wa ihɛ́ si nsei, gɔgɔ ɲɲa ɲa aa ye bommai Ilaaɗ wa naa a bei a ku.

Arai Jesu í daana

(Cɔ́ Matie 17:1-8; Maaku 9:2-8)

²⁸ Iyi Jesu í fɔ́ ideu í tã, iyi í ce zakai ajo mɛɛjɔ́ ɲɔ́i í kpe Piɛɛ do Zãa do Zaaki à koo à gũ antai iri kuta nla gɔ́ ku ba ku ce kutɔ́.

²⁹ Iyi wa ce kutɔ́ ɲɔ́i wajuɛ́ í kpaasi dimi ikã, nɔ́ jaasɛ́ í fũuta pai pai.

³⁰⁻³¹ Nɔ́i gbakã Moizi do Elii à faata wa do amboe à waa baa ide ku fɔ́. À waa fɔ́ ideu ikue iyi á kú Zeruzalemu ku jòɔ andunyau ihɛ́.

³² Wee Piɛɛ do kpaasie ɲa à waa siiko ntɔ́, amma iyi iju ɲɲa í má à ye amboei Jesu nɔ́ à ye amanɛ minji ɲa iyi à waa leekí bi tɛɛu.

³³ Waati iyi ine ɲau à waa jò Jesu, Piɛɛ í sɔ́o í ni, Mɛɛtu, á sɛ́a ka maa wa ihɛ́. Jò ka ce ilei aɔ́ mɛɛta, akã titeɛ, akã mɔ́ ti Moizi, akã mɔ́ ti Elii. Í ni beɛbei si na iyi í jò kù mà mii iyi wa fɔ́.

³⁴ Si bei wa fɔ́ ideu, bukɔ́o í naa í bii ɲa. Iyi mɔ́cɔ́ ɲau à ye bukɔ́o wa bii ɲa ɲɔ́i njo í mu ɲa.

³⁵ Nɔ́ à gbɔ́ ide ku fɔ́ gɔ́ hai si bukɔ́o í ni, ine ihɛ́i í je Amam. Nɲui n̄ cica. I ya gbɔ́ idee ɲa.

³⁶ Si anyii ide ku fɔ́u, Jesu ɲɲu akãi à ye bɛ. Nɔ́i si waatiu bɛ mɔ́cɔ́ ɲau a coko a kù sɔ́ ine kãma mii iyi à ye.

Jesu í faaba ama gɔ́ iyi í nɛ inei inɔ́ko

(Cɔ́ Matie 17:14-18; Maaku 9:14-27)

³⁷ Iju kumáɛ iyi à kita wa hai antai iri kutau, zamaa nla gɔ́ í naa í ko Jesu.

³⁸ Nɔ́i si inɔ́i zamaau mɔ́kɔ́ gɔ́ í dɔ́ anu hee lele í ni, Mɛɛtu, cɔ́ ama inɛmɔ́kɔ́ akãu ihɛ́i n̄ nɛ. N̄ wa n̄ tɔ́ɛ i faabaɛ

³⁹ domi inei inɔ́ko gɔ́ í ya dede siei. Nɔ́ waati iyi í dede fei, anu akã amau í ya dɔ́ anui. Nɔ́ inei inɔ́kou í ya gbugbãɛ ʒiida, nɔ́ amau í ya maa ce antɔ́ foko ku maa mɛɛ araɛ, nɔ́ kufitaɛ í ya gaabu.

⁴⁰ N̄ tɔ́ mɔ́cɔ́ɛ ɲa a lelea, amma à mɔ́ngɔ́.

⁴¹ Nɔ́i Jesu í ni, inɛ ine laalɔ́ hai dasi naane ɲa, hee waati yoomai an wa inɔ́ ɲɲɛ. Mà hee waati yoomai an maa temuad̄ ɲɛ. Nɔ́i í sɔ́ mɔ́kɔ́u í ni, naad̄ amaɛu wa ihɛ́.

⁴² Nɔ́ wa naasɛ wa. Iyi í toɛ wa kɔ́kɔ́i Jesu ɲɔ́i inei inɔ́kou í kekeɛ ile í gbugbãɛ ʒiida. Amma Jesu í fɔ́ si inei inɔ́kou ide do gbugbã ɲɔ́i í fita nɔ́ amau í ba iri. Nɔ́ Jesu í sindoa baasɛ.

⁴³ Inɛ ɲa iyi à wa bɛ fei à bitu do bei gbugbãi Ilaaɗ í la í to.

Jesu í nyi wa fɔ́ ideu ikue do kujɛ má

(Cɔ́ Matie 17:22-23; Maaku 9:30-32)

Si bei aɲa fei à wɛɛɔ́ bitiu beɛbe do mii iyi Jesu wa ce fei, ɲɔ́i Jesu í sɔ́ mɔ́cɔ́ɛ ɲa í ni,

⁴⁴ inɛ, i de ití í gbɔ́ ide iyi n̄ wa n̄ sɔ́ ɲɛu ihɛ́ sãa sãa ɲa. Aa mu amu Amai Amanɛ a daa ine ɲa si awɔ́.

⁴⁵ Amma mɔ́cɔ́ɛ ɲau a kù gbɔ́ yaasei ideu, domi ideu kù má ɲɲa titã, ɲɲui í jò a kù gbɔ́ yaaseɛ. Nɔ́ wee à waa ce njoii yaasei ideu ku bee Jesu má.

Yooi í je ine ngbo

(Cɔ́ Matie 18:1-5; Maaku 9:33-37)

⁴⁶ Ajo ɲɲu gɔ́ mɔ́cɔ́ ɲau à waa ce kakɔ́ ku ba a mà ine iyi í re si inɔ́ ɲɲa.

⁴⁷ Wee Jesu í mà lasabui idɔ́ ɲɲa, ɲɔ́i í so ama keeke gɔ́ í leekíɛ kɔ́kɔ́ɛ,

⁴⁸ nɔ́ í sɔ́ ɲa í ni, ine iyi í gba amau ihɛ́ na irim, amu takam nii í gba. Inɛ mɔ́ iyi í nɔ́ í gbam, ine iyi í bɛm wai í gba. Inɛ iyi í kere í re si inɔ́ ɲɲɛ, ɲɲui í re inɛ fei.

Inɛ iyi kù je mbɛɛ ɲɲɛ ine ɲɲɛi

(Cɔ́ Maaku 9:38-40)

⁴⁹ Nɔ́i Zãa í ni, Mɛɛtu, à ye ine gɔ́ í ya maa lele inei inɔ́ko ɲa do iriɛ, nɔ́ à ganjɛ, domi kù wa inɔ́ nwa, kù waa tooɛ.

⁵⁰ Nɔ́i Jesu í sɔ́o í ni, i maà ganjia ɲa, domi ine iyi kù je mbɛɛ ɲɲɛ, ine ɲɲɛi.

Inɛ ɲa à kɔ́ ku gba Jesu si ilui Samari gɔ́

⁵¹ Wee waati í maai wa si bii Jesu á jò andunya ku nyi lele má, n̄oi í dasi idò mam mam n̄ju ku bò Zeruzalèmu.

⁵² Nò í be inè gò ña a cuaa ku ba a koo a ceaa sòloui bi ku sũ. N̄oi inè ña iyi í be ñau à to ilui Samari gò,

⁵³ amma inèi ilu be ña a kù jè ku gbaa si na iyi í jò Zeruzalèmuui wa bò.

⁵⁴ Iyi Zaaki do Zãa à gbò b̄ēb̄e, n̄oi à beee à ni, Laf̄ē, ì bi ka jò ina ku kita si ña wa hai lele ku kpa ña?

⁵⁵ Amma Jesu í sinda í la si ña do gbugbã. [Í ni, i kù mà iyi ì waa fò ña mòm.

⁵⁶ Amu Amai Amanè n kù naa ku kpa amanè ña, bii kù jè n faaba ña.]

Nò à bò ilu mmu gò má.

Inè ña iyi à bi Jesu ku too (Cò Matie 8:19-22)

⁵⁷ Si bei à waa ne n̄oi inè gò í naa í s̄o Jesu í ni, an tooe bii ì waa bò fei.

⁵⁸ N̄oi Jesu í s̄o í ni, ña ña à ne kolo ña, nò baa yei ña m̄o à ne bi ku sũ. Amma amu Amai Amanè n kù ne bii an koo n sũ n simi.

⁵⁹ Nò í s̄o inè mmu gò í ni, toom wa. Amma inèeu í ni, jò n koo n si baam wa titã.

⁶⁰ N̄oi Jesu í s̄o í ni, jò iku ña a si iku n̄ja ña, amma awò, koo sisi laabaau jiidai bommai Ilaaḍ bii fei.

⁶¹ Nò inè gò í s̄o má í ni, an tooe Laf̄ē, amma jò n koo n t̄o inem ña sukud̄o titã.

⁶² Nò Jesu í s̄o í ni, inè iyi í lesi awòe si kaakoi ketè nò í sinda í cò anyi, kù jòð bommai Ilaaḍ.

10

Jesu í be amanè kitað f̄ewa

¹ Si anyii n̄ju, Laf̄ē í cica amanè kitað f̄ewa mmu má, í be ña minji minji a cuaa si ilu ña fei do bii n̄ju takae á ne ku bò fei.

² Nò í s̄o ña í ni, amaaje iyi í to ku da í kpò, amma woo da ñau a kù kpò. Na n̄ju, i t̄o ilu ikou ku be inè ña iyi aa ce icèu wa.

³ I dasi kpãa ña, ñ wa n be ñei bei ama angudã ña si in̄oi m̄emu kugaabu ña.

⁴ I mà so taalili hee má jè b̄ogò, walako baata, nò i mà ya leek̄i kpãa í mà ce inè gò f̄o ña.

⁵ Kpas̄e bii ì lò ña i tako i s̄o ña ña i ni, Ilaaḍ ku mu n̄je laakai ku sũ.

⁶ Bii ilu laakai ku sũ gò í wa be, laakai ku sũ n̄je á to sie. Bii kù w̄ēe m̄oi á nyi wa si ñei.

⁷ Kpas̄e bii à gba ñeu, kpas̄e bei aa maa wa ña, s̄onda do inyi iyi à na ñe fei i ya gba i jè ña, domi inè kaa máa ce ice iyi kù waa jè. I mà ya lò kpas̄e do kpas̄e ña.

⁸ Ilu iyi ì lò fei ña bii à gba ñe, ije iyi à na ñe i ya jè ña.

⁹ I s̄o inèi ilu ñau i ni, bommai Ilaaḍ í maai si ñe. Nò b̄o ña iyi à wa be i jò a ba iri ña.

¹⁰ Amma ilu bii ì lò nò a kù gba ñe, i bò bantumai iluu nò i ni,

¹¹ wee à waa gbugbã n̄je hee do irùrù ilu n̄je iyi í wa si kute nwa. Do n̄ju fei, i mà ña iyi bommai Ilaaḍ í maai wa.

¹² Nò Jesu í ni má, an s̄o ñe iyi si ajoi kiituu, ijuukp̄ai inèi Sodomu ña ilu n̄lai takou, á tia do ti inèi ilu ñau.

Inèi ilu ña iyi à kò ku dasi Jesu naane (Cò Matie 11:20-24)

¹³ Nò Jesu í ni má, inò kufò n̄lai á jè tu ñe, inè inèi K̄eraz̄e ña. Inè m̄o inèi Besaida ña inò kufò n̄lai á jè tu ñe. Maamaake ña iyi à ce si ilu n̄je ñau ih̄e, bii í jè si ilui Tii do Sid̄oi à coo wo, bii í wa inèi ilu ñau aa ði saaki a kpatað na irii dulum du ña nò a kpaasi idò hai ku kpe.

¹⁴ Na n̄oi í jò ñ wa n s̄o ñe iyi si ajoi kiituu ijuukp̄ai inèi Tii do Sid̄o ña á tia tu ñe.

¹⁵ Inè m̄o, inèi Kaperanumu ña, ì waa tamaa ña aa so ñe hee lelei? Aawo, aa keke ñei hee bi ku wai iku ña.

¹⁶ Nò í s̄o m̄oc̄e ña í ni, inè iyi í gbò ide n̄je, idem nii í gbò. Inè m̄o iyi í k̄osi ñe, amui í k̄osi. Inè m̄o iyi í nò í k̄osim, inè iyi í b̄em wai í k̄osi.

Kubaa m̄oc̄o kitað f̄ewa ñau

¹⁷ M̄oc̄o kitað f̄ewa ña iyi Jesu í be ñau à baa do inò did̄o nò à ni, Laf̄ē, hee do inèi in̄oko ña fei à ya jirima wa na irièu.

¹⁸ Nò Jesu í s̄o ña í ni, ñ ye Seetam wa cuku wa hai lele bei kuñoi iji.

¹⁹ Ntò ntò ñ mu n̄je yiiko i t̄es̄eð njo ña do cencee ña hee do gbugbã iyi Seetam mb̄ēu í n̄e fei, nò nkãma kaa ȳkò ku m̄ēe ñe.

²⁰ Do n̄ju fei, i mà jò inò n̄je ku ð̄ na iyi í jò inèi in̄oko ñau à waa jirima ñe, amma i jò inò n̄je ku ð̄ si na iyi í jò à kò iri n̄je lelei Aḍ.

*Inɔi Jesu í d̄s**(Cɔ Matie 11:25-27; 13:16-17)*

²¹ Si waati akāu, inɔi Jesu í d̄s j̄iida j̄iida do gbugbāi Hundei Ilaaḍ nɔ í ni, Baaba, awɔ iyi ì je Laf̄ei lele do ile, ñ wa n saabuɛ do iyi ì singaa ilu bisi do woo mà ña mii ñau ih̄e nɔ ì nyisi amu ña. Í s̄ia Baaba, si na iyi í j̄ò b̄eɛb̄ei ì bi.

²² Baam nii í daam mii fei si awɔ. Ine k̄ama kù mà amu Amau bii kù je Baau. Nɔ ine k̄ama kù mà Baau bii kù je amu Amau do ine ña iyi ñ bi n nyisi ña.

²³ Nɔi Jesu í sinda si m̄acɛɛ ñau í s̄ɔ ña í ni, ilu inɔ did̄i ine iyi ijue wa ye mii iyi ì waa ye ña.

²⁴ Ntɔ ntɔ an s̄ɔ ñe, walii do amanlu nkpɔ à bi aña a ye mii ña iyi ì waa ye ña, a kù nɔ a kù yɔɔ. À bi aña a gbɔ iyi ì waa gbɔ ña, a kù nɔ a kù gbɔɔ.

M̄ndai ine j̄iidai Samari gɔ

²⁵ Ajɔ ñɔu gɔ woo kɔ ine ña si wooda gɔ í dede ku c̄a id̄i Jesu nɔ í ni, M̄ɛtu, beirei an ce n baò kuw̄ɛɛ hai t̄a.

²⁶ Nɔi Jesu í beɛɛ í ni, mii à kɔ si woodau. Ide mii ì ya cio si.

²⁷ Nɔi í je í ni, bi Aḍ Laf̄ɛɛɛ do id̄ɛ fei, do gbugb̄aɛ fei, do lasabuɛ fei, nɔ i bi ine mmu ña b̄ei ì bi araɛ.

²⁸ Nɔi Jesu í ni, ide iyi ì je í s̄ia. Ce b̄eɛb̄e, aa ba kuw̄ɛɛ.

²⁹ Amma m̄ak̄ɔu wa bi ku na araɛ ntɔ, nɔ í beɛɛ í ni, yooi í je ine mmu.

³⁰ Nɔ Jesu í s̄ɔ í ni, m̄ak̄ɔ gɔ í kita wa hai Zeruzalɛmu wa bɔ Zeriko, ñɔi í koo í dasi awɔi ile ña. Ile ñau à coo ile à c̄aa, nɔ à ne à j̄ò b̄e wa kas̄am.

³¹ Wee, woo weei Ilaaḍ gɔ wa too kp̄aau wa. Iyi í ye m̄ak̄ɔu, ñɔi í gbe í lɔ.

³² B̄eɛb̄e m̄ai ine gɔ si dimii Levi í to inyau. Iyi í yɔɔ nɔ í gbe í lɔ.

³³ Amma inei Samari gɔ mɔ wa bɔ ilu. Iyi í to b̄e ñɔi í ye m̄ak̄ɔu nɔ araare í muu.

³⁴ Nɔ í sek̄ɛɛ s̄ie í j̄ɔaa ikpo do at̄ɛ v̄ɛɛ si agb̄ei kum̄ɛɛ ñau nɔ í d̄uu. Si anyie nɔ í lesie si gbank̄ɛlei ñɔu tak̄aɛ í b̄òɔe bi ku s̄ai ine njoo ña nɔ í gb̄ɔaa.

³⁵ Iju kum̄aɛ, nɔ í so fīai icei ajɔ minji, í na ine nḡboi bi ku s̄ai ine njoo ñau, nɔ í ni, gb̄ɔa ineɛu ih̄e. Iyi ì je í lesi na irie, an s̄aaɛ waati iyi an baa.

³⁶ Nɔi Jesu í ni, si amanɛ m̄ɛɛta ñau b̄e, yoo ñɔi ì tamaa í je kpaasii ine iyi í dasi awɔi ile ñau.

³⁷ Nɔi ineɛu í ni, ine iyi í ce araareɛu. Nɔi Jesu í ni, deb̄ei, awɔ mɔ, koo ce b̄eɛb̄e.

Jesu í bɔ bi Maata do Maari

³⁸ Ajɔ ñɔu gɔ Jesu do m̄acɛɛ ñau à waa ne nɔ à to ilu gɔ. Wee inaabo gɔ í wa ilu b̄e, à ya kpoo Maata. Nɔi í gba ña si kpas̄ɛɛ.

³⁹ Abou í ne if̄ɔɛ gɔ iyi à ya kpe Maari. If̄ɔu wa bubai k̄ak̄ɔi Laf̄ɛɛ wa gbɔ ideɛ.

⁴⁰ Amma Maata ñɔu í wasi ku mante araɛ do caka ku tek̄e. Nɔi í naa í ni, Laf̄ɛɛ, kù j̄ɛɛ si ide k̄ama iyi if̄am í j̄òam iceu amu ak̄a? I kaa j̄ò ku naa ku sobim?

⁴¹ Nɔi Laf̄ɛɛ í j̄ɛaa í ni, Maata, Maata, ì waa mante araɛ ì waa weewea na mii nkpɔ.

⁴² Amma bukaatai mii ak̄ai amanɛ í ne. Nɔi Maari nje í cica b̄e, nɔ ine k̄ama kaa gbaa sie má.

11*Idei kutɔɔ**(Cɔ Matie 6:9-13; 7:7-11)*

¹ Ajɔ ñɔu gɔ Jesu wa ce kutɔɔ bii gɔ. Iyi í t̄a ñɔi m̄ac̄ɔ ak̄aɛ í ni, Laf̄ɛɛ, kɔ wa si b̄ei aa ka ya ce kutɔɔ, b̄ei Z̄aa í kɔ m̄acɛɛ ña si.

² Nɔi Jesu í s̄ɔ ña í ni, bii ì waa ce kutɔɔ ña i ya ni,

Baaba, j̄ò ine fei ku mà iyi awɔi ì je ine kumá. Naa je bommaɛ.

³ Mu nwa ijei ajɔ fei nwa.

⁴ Kpa idei dulum du wa, domi awa mɔ à ya ka kpa idei kurara iyi ine ña à ce nwa.

Maà ti i j̄ò ka dasi kulele.

⁵ Nɔ í s̄ɔ ña má í ni, á ȳak̄ɔ ku je nsei ine gɔ ñɔi í ba ine njoo id̄u laja. Bii kù ne ije iyi á naa, á bɔ bi kpaasieɛi ku ni, w̄ɛɛm p̄ɛɛ m̄ɛɛta wa,

⁶ domi kpaasim gɔ í naa bi tom hai ilu gɔ. Nɔi wee, n kù ne nḡɔgɔ iyi an naa.

⁷ Kpaasieɛu á ȳak̄ɔ ku j̄ɛaa hai inɔ ile ku ni, maà mantem, amu ñ s̄òk̄ɔ t̄a, amu do amam ña fei à waa s̄u. N kaa n ȳak̄ɔ n dede n nae p̄ɛɛ.

⁸ Ñ wa n s̄ɔ ñei, baa bii kù bi ku dede ku naa si na iyi í j̄ò í je kpaasieɛ, á ȳak̄ɔ ku dede ku naa bukaatai mii iyi í bi fei si na iyi í j̄ò wa mantɛɛ.

⁹ Na n̄ju, ñ wa n s̄ ñei, i ya t̄o ña, aa mu n̄je. I ya dede ña aa ba ña. I ya c̄a gambo ña, aa c̄i n̄je.

¹⁰ Nt̄o nt̄o, ine iyi wa t̄o fei, Ilaađ á muaa. Ine m̄o iyi wa dede, Ilaađ á j̄ò ku ba. Ine m̄o iyi í n̄o wa c̄a gambo, Ilaađ á c̄íaa.

¹¹ Yooi í wa si in̄o n̄je ih̄e iyi [bii amaε í t̄oε p̄εε á so kuta ku naa. Walak̄o] bii í t̄oε c̄εε ku so n̄jo ku naa.

¹² Walak̄o bii í t̄oε n̄jei ajεε á naa cencee? Aawo, kaa ce.

¹³ In̄e iyi ñ ya ce laalo ña ñ mà mii jiida ku na ama n̄je ña, mà irei. To, Ilaađ Baa n̄je iyi í wa lele kaa ce ku re zaka bεεbe? Kaa so Hundee ku na ine ña iyi à waa t̄oε?

Jesu í jea ine ña iyi à m̄aa ide (C̄o Matie 12:22-30; Maaku 3:22-27)

¹⁴ Si anyii n̄ju, à naa Jesu m̄ak̄o ḡo wa. M̄ak̄o í ne inei in̄o k̄o ḡo iyi í j̄ò í deki. N̄o Jesu í lele inei in̄o k̄o. Iyi í fita ñoi m̄ak̄o í losi ide ku f̄o, n̄o zamaa fei í biti.

¹⁵ Amma ine ḡo ña à ni, ine ngboi inei in̄o k̄o ña iyi à ya kpe Beelizebui í mua Jesu gbugb̄a wa leleò inei in̄o k̄o ña.

¹⁶ N̄o ine ḡo ña m̄o à waa bi a c̄a id̄e a c̄o. N̄o à s̄o à ñi ku ce maamaake ku nyisi iyi yiikoe wa naai hai lele.

¹⁷ Si bei Jesu í mà lasabu ña ñoi í ni, bomma iyi in̄e ña à waa ja aña duus̄o, bommau á na ku kpaò bomma n̄o kpas̄εε ña ku cuku.

¹⁸ Bεεbe m̄oi bii Seetam wa ja do araε, beirei bommaε á ce ku b̄o wajju. Ñ̄ ni bεεbei si na iyi í j̄ò ñi do gbugb̄ai Beelizebui ñ wa n leleò inei in̄o k̄o ña.

¹⁹ Bii do gbugb̄ai Beelizebuui ñ wa n leleò inei in̄o k̄o ña, to, do gbugb̄ai yooi m̄oc̄o n̄je ña m̄o à waa leleò ña. Na ñoi í ce aña taka ña aa nyisi iyi ñ rara ña.

²⁰ Amma bii do gbugb̄ai Ilaađi ñ wa n leleò inei in̄o k̄o ñau, n̄ju be wa nyisi iyi Ilaađ í sinti ku je bommaε si anini n̄je.

²¹ Bii ilu gbugb̄a jiida ḡo í ne j̄ñei iḡu n̄o wa degbe kpas̄εε, amaniε á w̄ei si laakai.

²² Amma bii ilu gbugb̄a ḡo m̄o iyi í roo í naa í j̄o iḡu, n̄je á ko j̄ñei iḡu iyi wa naan̄eui fei n̄o ku ce ikp̄ei amaniu m̄o.

²³ Ine iyi k̄u je tom, m̄bεem nii. Ine iyi k̄u waa bam ku t̄ot̄o, wa fangaai.

Kunyii inei in̄o k̄o wa m̄a (C̄o Matie 12:43-45)

²⁴ Ñoi Jesu í kpa ña m̄ondau ih̄e í ni, bii inei in̄o k̄o í fita si in̄e, í ya maa dabii si gbaa ñai ku maa de bi ku s̄imi. Bii í kua, ñoi í ya ni, an nyi inya nwom hai bii ñ fita wai.

²⁵ Waati iyi í nyi n̄o í ba in̄eεu í ye bei ile ngbe iyi à kp̄a à teeseε s̄aa s̄aa,

²⁶ á koo ku dede kpaasi laalo ña iyi à roo wa m̄a bei aña m̄εεje, a na a l̄o si in̄eεu a maa wa be. Waati bεεbe kuw̄ei takoi in̄eεu á tia baa ti ank̄anyie m̄a.

In̄o did̄o nt̄o

²⁷ Waati iyi Jesu wa f̄o bεεbe, abo ḡo í d̄o anu hai in̄o zamaau í ni, ilu in̄o did̄o ine iyi í so as̄iε, n̄o ñ m̄om̄o am̄oε.

²⁸ Ñoi Jesu í jeaa í ni, í tia i ni ilu in̄o did̄o ñai ine ña iyi à waa gb̄o ideí Ilaađ, n̄o à waa ceò ice.

Ine ña à bi maamaake (C̄o Matie 12:38-42)

²⁹ Si bei zamaau wa k̄oosi ñoi Jesu í ni, inei n̄sei ña ine laalo ñai. À waa t̄o maamaake, amma maamaake ḡo k̄u w̄eε iyi aa nyisi ña, bii k̄u je ti faajii walii Zonasi.

³⁰ Si bei Zonasi í je nyinda bi inei Ninivu ña, bεεbe m̄oi amu Amaí Amanε an je nyinda bi inei n̄sei ña.

³¹ Si ajoí kiitiu inaabo ilaalui ilei Seba á dede si inei n̄sei ña ku ye taale ña, si na iyi í j̄ò hai j̄ñjií í dede í naa ku gb̄o ideí bisii Salom̄o ilaalu nlau. N̄o wee n̄sei, amu iyi ñ wa n s̄o ñe ideu ih̄e ñ re Salom̄o.

³² Si ajoí kiitiu inei Ninivu ña aa dede si inei n̄sei ña a ye taale ña, si na iyi í j̄ò à kpaasi id̄o ña na waazoi Zonasi. N̄o wee n̄sei, amu iyi ñ wa n s̄o ñe ideu ih̄e ñ re Zonasi.

Inya kum̄ai ara (C̄o Matie 5:15; 6:22-23)

³³ Ine ḡo ci ya m̄a fitila ku singae, [walak̄o ku biie do caka,] amma à ya jil̄oi bi ku lesi fitila ku ba ine ña iyi à waa l̄o wa a maa ye inya kum̄a.

³⁴ Ijuεi í je fitilai araε. Bii ijuε wa ne baani, araε fei í wa si inya kum̄ai. Amma bii k̄u waa ne baani, araε m̄o fei í wa si ilu kukui.

³⁵ Na n̄ju, ce laakai ku ba inya kum̄a iyi í wa si araεu ku maà ce ilu kuku.

³⁶ Bii arae fei wa ne inya kumá, nɔ baa ikɔ akãe gɔ kù wa si ilu kuku, fei ndeε á maa mái bei waati iyi fitila í má siε inya.

Jesu í ye taalei Farisi na do woo kɔ inε na si wooda na

(Cɔ Matie 23:1-36; Maaku 12:38-40)

³⁷ Iyi Jesu í fɔ ideu í tã, nɔi Farisi gɔ í kpoo ku je kpasεε. Nɔ í koo í buba kpasεi Farisiu, aɲaɔ à waa je.

³⁸ Nɔi Farisiu í cɔɔ í bitu do iyi kù wɔɔ í bei wa je.

³⁹ Amma Lafεε í sɔɔ í ni, inε Farisi na, í ye nɔi bei inε na iyi à ya wiε anyii kɔɔfu do jεε na nɔ a jɔ inɔε riisi. Inɔ hai sɔa do takiii wa kɔ nne.

⁴⁰ Inε hai ne yaase na, inε iyi í taka anyii ara, lafεε si í ce inɔε mɔ?

⁴¹ Í sɔa i na ilu are na mii iyi í wa si inɔ jεε do kɔɔfu, nɔ mii fei á má nne.

⁴² Amma ijuukpã á je tu ne, inε Farisi na, si na iyi í jɔ ò ya na Ilaaɔ hee do zakaai aye na fei. Do nnu fei, i kù waa ce jũida nɔ i kù waa nyisi kubii Ilaaɔ na. Iyi bei í jɔ ò ya ce nɔ i maà gbeje iyi í gbe na.

⁴³ Ijuukpã á je tu ne, inε Farisi na, si na iyi í jɔ si ile bi ku ce kutɔtɔɔ na kitã inε ngbo nɔi ò ya bi na, nɔ ò ya bi a ce ne fɔɔ do beεε nla nla si bantuma na.

⁴⁴ Aa ye ijuukpã na domi ò yei bei bale na iyi inε gɔ kù waa ye. Si antai nɲai à waa ne a kù nɔ a kù mà *.

⁴⁵ Nɔi woo kɔ inε na si wooda gɔ í sɔɔ í ni, Mεεtu, bii ò waa fɔ beεbe, awa mɔi ò waa bu.

⁴⁶ Nɔi Jesu í jεaa í ni, ijuukpã á je tu ne, inε woo kɔ inε na si wooda na mɔ, domi ò waa kãa inε na aso ku gaabu ku so na, nɔ inε taka nne i ci ya lesi baa amaawɔ nne.

⁴⁷ Aa ye ijuukpã na, si na iyi í jɔ walii na iyi bala nne na à kpa wo, inεi ò waa teese bale nna na.

⁴⁸ Ì waa nyisi na iyi ò jesi mii iyi bala nne nau à ce, si na iyi í jɔ aɲai à kpa walii nau, nɔ inεi ò waa teese bale nna na.

⁴⁹ Nɔi í jɔ Ilaaɔ í fɔ si bisie í ni, an be walii na do woo be na si anini nna. Aa kpa inε gɔ na nɔ a kpã inε gɔ na mɔ iju.

⁵⁰ Na nnu, ijuukpã woo kpa walii nau fei hai sintei andunya si iri nne á je.

⁵¹ Inεi aa ye ijuukpã kukpai Abeli hee ku koo si do Zakari iyi à kpa si afei bi ku weeu do kpasεi Ilaaɔ. Ntɔ ntɔ, ò wa n sɔ ne, ijuukpã mii nau be fei si inεi nsei nau ihεi á baa ku je si.

⁵² Ijuukpã á je tu ne, inε woo kɔ inε na si wooda nau, domi i kù bi ntɔi idei Ilaaɔ ku mà na, nɔ inε na iyi à bi ku màε inεi ò waa ganji na.

⁵³ Iyi Jesu í fɔ beεbe í tã nɔi í fita hai be. Nɔi idɔi woo kɔ inε na si wooda do Farisi nau í kɔ nɔ à wasi ku manteε do ide ku bee si gãmei ide nkpɔ,

⁵⁴ à waa leaɔ taai ide ku ba a muu si ide gɔ.

12

I ce laakai ara nne na do ilu muafiti na

(Cɔ Matie 10:26-27)

¹ Waati iyi Jesu wa fɔ beεbe zamaa í tɔtɔɔ dubu nkpɔ nkpɔ hee à waa teεε nne. Nɔi Jesu í sɔ mɔcɔε na si wajui zamaau í ni, i ce laakai ara nne na do lefee Farisi na iyi í je muafiti.

² Ngɔgɔ kù weε iyi wa manji iyi kaa fita gbugbãa, nɔ asii kãma kù weε iyi a kaa na a mà.

³ Nɔi í ce ide iyi ò fɔ si ilu kuku fei na aa na a gbɔɔ si inya kumá, gundu iyi ò nɔ ò nya inɔ ile na aa cã keεεdeε si antai ile lele na.

Inε iyi í jɔ i ce njo

(Cɔ Matie 10:28-31)

⁴ Inε iyi ò je kpaasim na, inεi ò wa n sɔ, i maà ce njo inε na iyi aa kpa ara nne, nɔ si anyii nnu a kaa yɔkɔ a ce ngɔgɔ má.

⁵ An sɔ ne inε iyi í jɔ ò ya ce njoε na. I ce njo inε iyi í ne yiiko ku kpa inε nɔ ku dasie si ina iyi ci ya ku má. Ntɔ ntɔ ò wa n sɔ ne, lafεεi í jɔ i ce njoε na.

⁶ A ci ya ta ama yei ara miu sùu minji ba. Do nnu fei, Ilaaɔ ci ya gbeje baa akã nna.

⁷ Inε mɔ, hee do ntɔi iri nne na fei Ilaaɔ í mà jia nna. Na nnu, i maà ce njo ngɔgɔ, domi beεε nne í re yei hee bii ijɔ.

Inε iyi í gba Jesu walakɔ í kɔsie

(Cɔ Matie 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Ì wa n sɔ ne, inε iyi í fɔ si wajui amane na í ni nnu í gban, amu mɔ Amai Amanε an gba lafεε si wajui amalekai Ilaaɔ na.

* **11:44 si antai nɲai à waa ne a kù mà** Bi Zuifu na, bale ku nè si taale nla nla domi bii ò ne si bale í ye bei ò so riisi mbe.

⁹ Amma ine iyi í k̄osim si wajui amanε ηα, amu m̄o an k̄osi laf̄εε si wajui amalekai Ilaađ ηα.

¹⁰ Inε iyi wa f̄o laal̄oi amu Amai Amanε, Ilaađ á ȳok̄o ku kpa ideí dulum dεε. Amma ine iyi wa f̄o laal̄oi Hundei Ilaađ kaa ba a kpa ideí dulum ndεε pai.

¹¹ Bii à b̄ođ ηε ile bii à ya ce kut̄ot̄o ηα ku ba ine ngbo ηα do ilu yiiko ηα a kiiti ηε, i mađ ti i ce njo do bei aa ce i k̄ođ ara nηε do ide iyi aa f̄o ηα.

¹² I mađ ce njo ηα domi waati beεbe Hundei Ilaađi á s̄o ηε iyi í j̄o í f̄o ηα.

M̄ondai ilu fia hai ne yaase

¹³ Si in̄o zamaau η̄oi ine ḡo í s̄o Jesu í ni, M̄εetu, s̄o igb̄am ku j̄o ka kp̄ε tubu nwa.

¹⁴ N̄oi Jesu í j̄eaa í ni, m̄ok̄ōyi, yooi í cem woo kiiti nηε wala woo kp̄ε tubu nηε.

¹⁵ N̄o í s̄o ηα í ni, i ya ce laakai ηα nt̄o nt̄o do k̄ođεε fei, domi amanií amanε si í je icui kuwεεε, baa bii beirei amaniu í la í to.

¹⁶ N̄o í kpa nηa m̄onda ḡo í ni, ikoi m̄ok̄o ilu fia ḡo í ce ije jiida jiida.

¹⁷ N̄oi m̄ok̄ou í lasabu í ni, beirei an ce. Wee n k̄u ne bii an dasi ijeu.

¹⁸ N̄oi í ni, ñ mà bei an ce. An legε akam η̄auí, n̄o n ma mmue ηα iyi à la à re. N̄o n kosi bileem fei be do ij̄em ηα iyi à gbe.

¹⁹ N̄o n f̄o si id̄om n ni, ñ ne amani nla nla iyi ñ wa n singa ti ad̄o nkp̄o nkp̄o. An s̄imii n̄o n maa n je n maa n m̄o n̄o n maa n weεđ in̄o did̄o.

²⁰ Amma Ilaađ í s̄o í ni, aw̄ou nnyei, id̄uuyi m̄om aa nya hundee. S̄ōlui mii ηα iyi ñ ceu be, ti yooi á je.

²¹ N̄oi Jesu í ni, beεbe m̄oi á je bi ine iyi wa koa araε amani n̄o bi Ilaađ k̄u ne nk̄ama.

Dasi Ilaađ naane (C̄o Matie 6:24-34)

²² Iyi Jesu í f̄o beεbe í t̄a n̄oi í s̄o m̄oc̄oε ηα í ni, na n̄oi í j̄o ñ wa n s̄o ηε ñ ni, i mađ ya maa weewea do mii iyi aa je i maa weεđ ηα, walak̄o do j̄ine iyi aa dasi ηα.

²³ Kuwεei amanε í re ije, ara m̄o í re j̄ine.

²⁴ I ce laakai kungb̄a ηα í c̄o. A k̄u waa gb̄e hee a da nḡoḡo, a k̄u n̄o a k̄u ne suu. Ilaađ í n̄o wa wo ηα. Beεε nηε k̄u re yei ηα hee bii í j̄i?

²⁵ Yooi si in̄o nηε na kuweeweaε á ȳok̄o ku k̄ōsi kus̄oi ad̄oε baa keeke.

²⁶ To, bii i kaa ȳok̄o i ce mii keekeu be ηα, na mii í ce ñ waa weewea do iyi í gbe ηα.

²⁷ I c̄o bei wua ηα à ya da koko m̄εε. A k̄u waa ce icε a ci ya n̄o a w̄o ac̄o. Do n̄ηu fei, ñ wa n s̄o ηei, baa Salom̄ōo ilaalu n̄lau, do amboe nla n̄laε fei k̄u ne j̄ine iyi boodaε í to kokoi j̄i ηau be baa ak̄a.

²⁸ F̄of̄o í weei nnyí do kus̄iaε amma ala aa dasiε ina. To, bii Ilaađ í mua f̄of̄o ηα iyi aa na a dasi ina booda ku s̄ia beεbe, kaa ȳok̄o ku mu nηε nyau ku re f̄of̄o ηau be de. I k̄u ye naane nηei k̄u la?

²⁹ I mađ ya de mii iyi aa je ηα walak̄o mii iyi aa m̄o i mađ weeweađ ηα.

³⁰ Hai mà ideí Ilaađ ηai à ya maa kpataa mii ηau be fei, amma Baa nηε i mà iyi ñ ne bukaatai mii ηau be fei ηα.

³¹ Na n̄ηu, i hanya i de bei aa ce i j̄o bommai Ilaađ ku b̄o waju tit̄a ηα. Iyi í gbe bei fei Ilaađi á k̄ōo nηε si.

Amanii lele (C̄o Matie 6:19-21)

³² N̄o Jesu wa ba m̄oc̄oε ηau ide ku f̄o má í ni, in̄e gaa keekem, i mađ ti i ce njo ηα, domi á d̄ōa Baa nηε si ku j̄o i je amaalu ηα si andunya tit̄oε.

³³ I ta mii iyi ñ ne ηα n̄o i mua ilu are ηα fiaw. I cea ara nηε taalili iyi kaa gbo ikpa lele si bii aa dasi amani nηε iyi kaa t̄a. Tengi be ile kaa to si, n̄o t̄ut̄u ηα m̄o a kaa bej̄εε.

³⁴ Nt̄o nt̄o, bii amani nηε í wa, bei laakai nηε m̄o í ya wa.

Woo ce icε ηα iyi à waa c̄o kp̄ã

³⁵ I ce s̄ōlu i d̄i kpaka n̄o i j̄o fitila nηε ku maa má ηα.

³⁶ I j̄o i ye bei ine ηα iyi à waa degbe kubaai laf̄εε nηa wa hai bi ku ce ab̄ođ̄o, ku ba bii í to wa í c̄a gambo gbak̄a a c̄iaa.

³⁷ Woo ce icε ilu in̄o did̄o ηai, ine ηα iyi laf̄εε á na ku ba à c̄o kp̄ã à waa degbe ku toε wa. Nt̄o nt̄o n wa n s̄o ηε, n̄ηu tak̄aε á d̄i gbankili n̄o ku j̄o a buba n̄o ku na ku kp̄ε nηa ije.

³⁸ Ilu in̄o did̄o ηai bii í baa í na í ba ηa si beεbe, baa bii í to wa lajai, wala kuk̄o sintei aj̄εε.

³⁹ I j̄o i mà s̄aa s̄aa ηα iyi bii ilu kpas̄ε í mà waati iyi ile á l̄o wa, á dede ku w̄o n̄joo, kaa j̄o ile ku legε gamboε.

40 Ine mɔ, i ce sɔlu ɲa domi amu Amaɲe, an naai si waati iyi i kù waa lasabu ɲa.

Amaace jiida do amaace laalo
(Cɔ Matie 24:45-51)

41 Nɔi Piere í ni, Lafɛɛ, awai ì kpaa mɔndau ihɛ? M̀a ine fei.

42 Nɔi Lafɛɛ í je í ni, yooi í je amaace ilu naane iyi í ne laakai. Lafɛɛi í je ine iyi ilu kpasɛ gɔ í kpe nɔ í so amaace kpaasie ɲa í daa si awɔ ku maa cɔ ɲa ku na ɲa ije si bei í jɔ.

43 Inɔ didɔi á je ti amaaceu bii lafɛɛe í bàa í na í baa wa ce beɛbe.

44 Ntɔ ntɔ, lafɛɛu á daa amaaceu mii ndee fei si awɔ.

45 Amma bii í je amaace laalɔi, á lasabui ku ni, lafɛɛm kaa baa ɲya má, nɔ ku dede ku maa cã inaabo do inemɔkɔ woo ce ice ɲa iyi à gbeu, nɔ ku maa je ku maa mɔ atɛ ku maa kpaa.

46 Beɛbei lafɛɛu á na ku baa si ajɔ iyi kù waa cɔ kpãae, do si waati iyi kù waa tamaa, nɔ á kpãa iju jiida jiida bei à ya cea amaace laalo ɲa.

47 Woo ce ice iyi í mà mii iyi lafɛɛe í bi, nɔ kù coo, goloɛ á la.

48 Amma ine iyi kù mà, nɔ í ce kookoosu iyi í jɔ a cãa, goloɛ kaa la. Ine iyi à na mii nkpɔ, aa beee mii nkpɔ. Ine mɔ iyi à daa mii nkpɔ si awɔ, nɲui aa bee ku re.

Jesu í naaɔ nje ku fɛfɛ wa
(Cɔ Matie 10:34-36)

49 Nɔ Jesu í sɔ ɲa má í ni, inai ñ naa ku fã si andunya, nɔ ñ bei ñ bi ku je í jo tã.

50 Nɔ inyi ku dasi gɔ í weɛ kù ne bei á ce iyi n kù coo. Inyi ku dasiu nɲui í je wahala iyi an ye n bei n ku. Nɔ laakaim kaa je akã í gbe hee bii í ce.

51 Ì tamaa bei laakai ku sũi ñ naa nɲe wa si andunya ɲa? Aawo, ñ wa n sɔ ɲei, nje ku fɛfɛi ñ naaɔ wa.

52 Ntɔ ntɔ, hai nsei bii amanɛ miu í wa kpasɛ akã aa kpɛ ikã ikã. Tɔɔsi akã kaa weɛ nɲa, amanɛ mɛeta ɲau a kaa gbɔ si nje do ine minji ɲau.

53 Baa do ama a kaa gbɔ si nje. Iye do ama inaaboɛ a kaa gbɔ si nje. Anau do abou a kaa gbɔ si nje.

* **12:55** Si ilei Izireli, hai do ikpa nunui alei iji í ya naa, domi do ikpa bei tenku nlau í wa. Beɛbe moi inya gbãa í ya naai hai ikpa awɔ cangai kpãai inunu.

Nyindai waati ku mà
(Cɔ Matie 16:2-3)

54 Nɔi í sɔ zamaau má í ni, bii ì ye kudũi iji wa dede hai nunui ale ɲa ì ya fɔ ɲai gbakã í ni, iji á naa. Beɛbe moi í ya nɔ ku ce.

55 Bii ì nɔ ì ye fufu wa ce wa hai ikpa awɔ cangai kpãai inunu ɲa, ì ya ni, inya gbãa á ce. Nɔ beɛbe moi í ya nɔ ku ce *.

56 Ine ilu muafiti ɲa, ì mà yaasei nyindai lele do ile ɲa. Beirei í ce i kù mà yaasei waatiu ihɛ ɲa.

Taale ku teese
(Cɔ Matie 5:25-26)

57 Beirei í ce i ci ya lasabu si ara nɲe i mà iyi í je dee dee ɲa.

58 Bii ine gɔ wa bɔɔe bi ku ce kiiti na ide i gbese gɔ, ce kookai hai kpãa awɔ do lafɛɛ í gbɔ si nje ɲa ku ba ku maà dasie si awɔi woo kiiti. Bii kù je beɛbe, woo kiitiu á dasie si awɔi woo degbe piisɔɔ, nɔ woo degbe piisɔɔu mɔ ku dasie ile piisɔɔ.

59 Ñ wa n sɔ ɲei, bii à dasie piisɔɔ, bii i kù sã gbeseɛ fei, i kaa fita. Baa tanga kaa gaizia si.

13

Bii i kù kpaasi idɔ aa ku

1 Waati beɛbe, ine gɔ ɲa iyi à wa be à waa sisia Jesu mii iyi í ba inei Galilee gɔ ɲa, ine ɲa iyi Pilati í jɔ à kpa nɔ nje nɲa í yɔgeɛ do njei mɛemu ɲa iyi à waa ceaɔ Ilaaɔ kuwee.

2 Amma Jesu í sɔ ɲa í ni, ine ì waa tamaa dulum dii inei Galilee ɲau be í re ti inei Galilee ɲa iyi à gbei? Ì waa tamaa dulum du ɲai í jɔ à kpa ɲa beɛbe ɲa?

3 Aawo. Beɛbe moi ñ wa n sɔ ɲe, ine taka nɲe, bii i kù sinda idɔ ɲa, ine fei aa kui bei aɲa mɔ.

4 Ì waa ye gigii amanɛ maatũ do mɛeta ɲa iyi ile ku gbokai Siloe í cuku í bata í kpau ɲa? Debei, ì waa tamaa kurara nɲai í re ti inei Zeruzalem ɲa iyi à gbe fei ɲa?

5 Aawo, ñ wa n sɔ ɲei, ine taka nɲe, bii i kù kpaasi idɔ ɲa, ine fei aa kui bei aɲa mɔ.

Mɔndai j̄i iyi ci ya so

6 Nɔi í kpa nɔa mɔndau ihɛ má í ni, mɔkɔ gɔ í lɔ j̄li ndii figi si kaaɛ. Waati iyi j̄li nɔu í la nɔi mɔkɔu í bɔ isoe ku ka, nɔ kù ba.

7 Nɔi í sɔ woo ce icɛɛ í ni, adɔ mɛeta wai ihɛ bebɛi iyi bii ñ naa isoi j̄li nɔu ihɛ ku ka n ci ya n ba. Daa i nyɔɔi. Na mii í ce á maa gba nwa inya ngbɛ.

8 Nɔi woo ce icɛu í sɔɔ í ni, lafɛɛ, j̄ɔ adɔɔyi titá ka cɔ. An tu fitie n kaakoɛ, nɔ n daa si taasi.

9 Á yɔkɔ ku jɛ adɔ gɔ á so. Bii kù so i bei i daa.

Jesu í j̄ɔ abo gɔ í ba iri si ajɔi kusími

10 Si ajɔi kusími gɔ, Jesu wa kɔ inɛ nɔa si cioi ideɪ Ilaaɔ ile gɔ bii Zuifu nɔa à ya ce kutɔtɔɔ.

11 Wee abo gɔ mɔ í wa bɛ iyi inɛi inɔɔkɔ í j̄ɔ í ce bɔɔ bei zakai adɔ maatú do mɛeta. Í ya maa batei, ci ya yɔkɔ ku tɛ arae baa keeke.

12 Iyi Jesu í yɔɔ nɔi í kpoo í ni, abooyi, í ba iri mbɛ.

13 Nɔ í le siɛ awɔ. Nɔi gbaká í tɛ arae nɔ í lɔsi Ilaaɔ ku saabu.

14 Amma idɔi inɛ ngboi ile bii à ya ce kutɔtɔɔu í kɔ si na iyi í j̄ɔ Jesu í j̄ɔ inɛ gɔ í ba iri si ajɔi kusími, nɔ í sɔ zamaau í ni, ajɔ mɛɛfai í wɛɛ iyi aa yɔkɔ i ce icɛ nɔa. I naa wa waati bebɛɛ ku ba i ba iri nɔa, ku maà ti ku jɛ si ajɔi kusími.

15 Nɔi Lafɛɛ í jɛaa í ni, inɛ ilu muafiti nɔi, inɛ fei i ci ya fũ ketɛ nɔe nɔa do gbankɛɛ nɔe nɔa a koo a mɔ inyi si ajɔi kusími?

16 Abou ihɛ mɔ dimii Aburhamui. Nɔ wee Seetam wa dũu hai zakai adɔ maatú do mɛeta. Kù sía a fũu si ajɔi kusími?

17 Waati iyi wa fɔ ideu bɛ, anyɔ wa mu mbɛɛɛ nɔa fei, nɔ zamaau í wɛɛ do inɔ didɔ na maamaake nɔa iyi wa ce fei.

Mɔndai dimi keeke iyi à ya kpe mutaadi

(Cɔ Matie 13:31-32; Maaku 4:31-32)

18 Nɔi Jesu í ni má, mii bommai Ilaaɔ í j̄ɔ. Mii an wáa do.

19 Í yɛi bei ngboi mutaadi iyi inɛ gɔ í so í gbɛ si ilɛɛ. Nɔ í fita í ce j̄li hee yɛi nɔa à ya maa ce antɛ si amaawɔɛ nɔa.

Mɔndai lefee

(Cɔ Matie 13:33)

20 Nɔi í ni má, mii an nyi n wáɔ bommai Ilaaɔ má.

21 Bommai Ilaaɔ í yɛi bei lefee iyi abo gɔ í so í dasi iyafũi pɛɛ gũa mɛeta nɔ fei ndɛɛ í dede í kpante.

Andɛ iyi kù cí

(Cɔ Matie 7:13-14, 21-23)

22 Jesu wa too si ilu nla nɔa do ilɛɛkɔ nɔa wa kɔ inɛ nɔa si cioi ideɪ Ilaaɔ wa nɛɔ ikpa Zeruzalemɔ.

23 Si isɛɛnɛu nɔi inɛ gɔ í naa bi tɛɛ nɔ í bebɛ í ni, Lafɛɛ, inɛ nɔa iyi aa ba faaba a kaa kpɔ? Nɔi í jɛ í ni,

24 i ce kookaai i lɔ do andɛ iyi kù cíu nɔa. Ñ wa n sɔ nɔe, inɛ nkpɔi á maa dɛ kpáa iyi aa lɔɔ a kaa nɔ a yɔkɔ.

25 Waati iyi amu ilu kpasɛ ñ dede ñ címbɔ koofau inɛ aa wa waduude, i maa cá gambo nɔa i maa ni, Lafɛɛ, cí nwa. Nɔ an jɛ nɔe n ni, n kù mà hai bii ñ naa nɔa.

26 Waati bebɛi aa ni nɔa, à jɛ à mɔ si wajuɛ, ñ nɔ ñ kɔ wa si cioi ideɪ Ilaaɔ si bantumai ilu nwa nɔa.

27 Nɔ an sɔ nɔe n ni, n kù mà hai bii ñ naa nɔa. I fa ara nɔe hai bi tom, inɛ fei woo ce laabɔ nɔi.

28 Ajɔ wa naa iyi aa yɛ Aburhamu do Izaaki do Zakɔbu do walii nɔa fei si andunya titɔi Ilaaɔ nɔ inɛ i ba wee à nyɔ nɔe waduude. Tengɪ bei aa so awɔ i le si iri i kpata nɔa.

29 Nɔ inɛ gɔ nɔa aa naa hai nunui daakɔ do hai nunui alɛ do hai nunu gaa cingaa minjiu nɔ aa buba a jɛ si andunya titɔi Ilaaɔ.

30 Waati bebɛɛ inɛi anyi gɔ nɔa aa na a jɛ woo cua nɔa, woo cua gɔ nɔa mɔ a na a jɛ inɛi anyi nɔa.

Jesu í kpata na Zeruzalemɔ

(Cɔ Matie 23:37-39)

31 Waati nɔu, Farisi gɔ nɔa à naa à sɔ Jesu à ni, koo, fita hai ihɛ domi Herodu wa bi ku kpɛi.

32 Nɔi í jɛ nɔa í ni, i koo i sɔ Herodu, ilu bisi laalɔu bɛ i ni, wee, nnyi do ala ñ wa n lele inɛi inɔɔkɔ nɔa nɔ n j̄ɔ inɛ nɔa à waa ba iri, nɔ si ajɔ mɛetasia an koo n tambɔ icɛm.

33 Amma kù nɛ bei an ce iyi n kù ce isɛɛnɛm nnyi do ala do ala aká, domi a kaa kpa walii káma bii gɔ bii kù jɛ Zeruzalemɔ.

34 Inɛ inɛi Zeruzalemɔ nɔa, inɛ iyi ñ ya kpa walii nɔa, nɔ i ta ama abei Ilaaɔ nɔa mɔ kuta i kpa nɔa nɔa, isɛ feloi ñ ya n bi n tɔtɔɔ nɔe si abɛm

bei ajεε í ya tótò amae ña si ikpae, amma i kù je ña.

³⁵ Wee nsei Ilaaḍ á fū ññε kpasē ññε si awò. Amma an sḵ ñε, hai nsei i kaa yem má ña í gbe hee ajò iyi aa ni ña, Ilaaḍ ku weea ine iyi wa naa do irii Lafēε.

14

Jesu í jḵ bḵḵ gò í ba iri

¹ Si ajò kusimi gò Jesu í bḵ ku je kpasēi ine ngboi Farisi gò ña. Wee ine gò ña mḵ à wa be, à waa cḵḵ do laakai.

² Mḵkḵ gò í wa be, wa leekí wajui Jesu. Mḵkḵu wa ce bḵḵi ara ku wu.

³ Ñḵi Jesu í bee woo kḵ ine ña si wooda do Farisi ñau í ni, wooda í wεε a jḵ ine gò ku ba iri si ajò kusimi? Mà kù wεε.

⁴ Ñḵi à coko. Nḵ í le si awḵε si bḵḵu í jḵ inεεu í ba iri nḵ í ni ku nε.

⁵ Nḵ í bee ña í ni, yoo ññei, bii amae walakḵ bii ketεε í dasi lḵgḵ, kaa nyaa gbakā baa bii ajò kusimii.

⁶ Ñḵi a kù yḵkḵ a kù jεaa ideu.

Tengi bii í jḵ í buba bii à kpeε ku je

⁷ Iyi Jesu í ce laakai í ye ine ña iyi à kpe ku je ñau à wasi ku cica kitāi waju ña iyi à ne beεεε ñau nḵ í sḵ ña í ni,

⁸ bii à kpeε bi ku ce abḵḵḵ, màḵ buba si kitāi waju ilu beεεε ñau. Á yḵkḵ ku je à kpe ine gò iyi í reε do beεεε.

⁹ Nḵ ine iyi í kpe inε feiu á na ku ni, dede i mua mḵkḵu ihē kitāu be. Waati beεbei aa dede do anyḵ í koo i buba si kitāi anyi ihḵ.

¹⁰ Amma bii à kpeε ku je, koo buba si kitāi anyi ku ba bii ine iyi í kpeεu í to wa ku ni, baakḵḵm, dede i naa wa waju. Waati beεbei aa je ilu beεεε nla si wajui ine ña iyi inεḵ ña í waa buba ñau fei.

¹¹ Ntḵ ntḵ ine iyi í so arae lele à ya kayei. Inε mḵ iyi í kaye arae à ya soo lelei.

¹² Nḵ Jesu í sḵ ine iyi í kpoo ku jeu mḵ í ni, bii ì waa kpe ine ña ku je walakḵ jingau, màḵ ti i kpe kpaasie ña, walakḵ igbāε do ifḵε ña, walakḵ nyaanzeε ña, walakḵ kpaasi ilu fiaε ña, ku ba aña mḵ a màḵ kpeε a sḵ gbese.

¹³ Amma bii ì waa kpe ine ña ku je, kpe ilu are ña, do wεεge ña, do ilu kute akā ña do fεεju ña.

¹⁴ Bii ì ce beεbe aa je ilu inḵ didḵ si na iyi í jḵ ine ññu ñau a kaa ba ngḵgḵ iyi aa sḵεḵ gbese. Ilaaḵi á sḵε gbese si waati iyi ine dee dee ña aa jḵ hai si bale.

Mḵndai ije nla

(Cḵ Matie 22:1-10)

¹⁵ Iyi à gbḵ ideu, ñḵi ine akāi ine ña iyi añaḵ ña à waa jeu í sḵ Jesu í ni, debεi ilu inḵ didḵi ine iyi á je si andunya titḵi Ilaaḵ.

¹⁶ Ñḵi Jesu í kpa ñña mḵnda í ni, mḵkḵ gò í ce ije nla nla nḵ í kpe ine nkḵḵ.

¹⁷ Iyi awaatii kujεu í to ñḵi í be woo ce icεε koo sḵ ine ña iyi í kpeu ku ni, i naa wa ña, domi sḵnda fei í jḵa tā.

¹⁸ Amma aña fei à lḵsi gaafara ku tḵḵ. Inε sinteu í ni, ñ ra iko, tilasi, í gbe n koo n cḵḵ. Ñ wa n tḵḵε ku ceem suuru.

¹⁹ Inε mmu mḵ í ni, ñ ra ketε ku logoo ñai kḵḵ miu, nḵ ñ wa n bi n dḵi ñña n ceḵ icε n cḵḵ. Ñ wa n tḵḵε ku ceem suuru.

²⁰ Nḵ ine mmu gò mḵ í ni má, nsei ñ so abo. Na ñḵi í jḵ n kaa n ba n naa.

²¹ Ñḵi woo ce icεu í sinda í koo í sḵ lafēεε gaafara iyi ine ñau fei à tḵḵ. Ñḵi idḵi lafēεu í kḵ, nḵ í sḵ woo ce icεεu í ni, koo i bḵ si bantuma ña nsei nsei do si kpāai inḵ iluu, kpeem ilu are ña wa do wεεge ña do fεεju ña do ilu kute akā ña.

²² Ñḵi woo ce icεu í koo. Iyi í baa nḵ í ni, lafēε, iyi ì dasim nḵu ñ coo tā. Wee inya í gbe má.

²³ Ñḵi lafēεu í sḵḵ má í ni, bḵ si kpāai ilεεko ña do kpāai iko ña, jḵ ine ña a lḵ wa baa do tilasi, kpasēm de ku kḵ.

²⁴ Ntḵ ntḵ, an sḵ ñε, ine ña iyi ñ tako ñ kpeu baa ine akā ñña kaa tie ijeu ihē má.

Mii amane á ce ku bei ku je mḵcḵi Jesu

(Cḵ Matie 10:37-38)

²⁵ Ajḵ ññu gò Jesu wa ne nḵ zamaa nla nla gò wa tooε. Ñḵi Jesu í sinda í sḵ ña í ni,

²⁶ ine iyi í naa bi tom nḵ kù cé baaε do iyee do aboε do amae ña do igbāε ña do ifḵε ña do wecīε ña do kuwεei ññu takae kaa yḵkḵ kù je mḵcḵm*.

²⁷ Inε iyi kù jεsi ññu ku so jḵi ku gaauε ku toom do wa kaa yḵkḵ ku je mḵcḵm.

* **14:26 nḵ kù cé baaε** Tengii ihē Jesu wa nyisi iyi í sḵa ku bi ññu ku re ine ña iyi à gbe fei nḵ ka màḵ jḵ ine gò ku ganji wa si kpāai naane ku dasi. Kù je í ni ka cé baa nwa ña ntḵ ntḵ.

28 Bii inε gɔ nηε í bi ku ma ile á buba ku ce dooa titã ku cɔ mà fiai nηu á to ku kpað iriε.

29 Bii kù je bεεβε, nɔ í ce icui ileu, í bei í na í mɔngɔ ku maε, inε ηa iyi à yɔɔ fei aa nyaanyiε,

30 a ni, mɔkɔu ihē í sinti ku ma nɔ wee í mɔngɔ kù kpa iriε.

31 Bεεβε mɔi ilaalu ηa mɔ à ya ce a bei a bɔ igũ. Bii ilaalu gɔ í ne sooge dubu mεεwa, nɔ í ye ilaalu mmu gɔ wa naa siε igũ do sooge dubu kɔnfia, á dedei gbakã ku ce igũ? Aawo, á bubai titã ku lasabu ku cɔ mà nηu á yɔkɔ ku kãmiaε.

32 Bii í ye nηu kaa nɔɔ, á be inε ηai bi ilaalu iyi ihɔu hai waati iyi kù to wa titã ku ba aηað a gbɔsi nje nɔ laakai ku sũ ku wa anini nηa.

33 Na ηai í ce awɔ iyi í kù jɔ mii iyi í ne fei, i kaa yɔkɔ í je mɔcɔm.

Imu iyi í ku

(Cɔ Matie 5:13; Maaku 9:50)

34 Nɔ Jesu í ni má, imu mii nceei, amma bii didɔi imu í ku, mii aa dasi a jɔ ku dɔ má.

35 Kaa ce bukaata kãma má nɔ baa bii ikoi kaa ce taasi. Á ya dikãei waduude.

Inε iyi í ne itĩ iyi á gbɔð ide, ku gbɔ.

15

Mɔndai angudã iyi í nyɔ à tasiεu

(Cɔ Matie 18:12-14)

1 Woo gba fiai lɛmpoo ηa do inε laalɔ ηa fei à naa bi Jesu ku ba a gbɔ ideε.

2 Nɔi Farisi do woo kɔ inε ηa si wooda ηa à lɔsi ku gbagba à waa ni, mɔkɔu wa gba inε laalɔ ηa nɔ aηað ηa à tɔtɔ à waa je.

3 Nɔi Jesu í kpa nηa mɔnda gɔ í ni,

4 Bii inε gɔ nηε í ne angudã cɔɔ iyi wa degbe si gbabua nɔ akã í nyɔ siε, lafēε á jɔ cinεð fεεwa do mεεsã iyi í gbeu si gbabua bei koo dede akã iyi í nyɔu wa hee koo yɔɔ, mà irei.

5 Hai í nɔ í yɔɔ gbakã á muu ku le siε kɔngɔ wai do inɔ didɔ.

6 Bii í baa kpasē á kpe kpaasie ηa do inε ηa iyi à waa má kɔkɔε kù sɔ ηa ku ni, i bam inɔ didɔ ku kpē, domi angudãm iyi í nyɔu n̄ yɔɔ wa.

7 Nɔi Jesu í ni, bεεβε mɔi n̄ wa n sɔ ηε, inɔ didɔi inei lele ηa á la na ilu dulum akã iyi í kpaasi idɔ ku re inε dee dee cɔɔ fakã kù wa si iyi a kù ne bukaatai idɔ ku kpaasi.

Fia iyi í nyɔu à yɔɔ má

8 Nɔ Jesu í kpa nηa mɔnda mmue má í ni, bii inaabo gɔ í ne kpekele mεεwa nɔ akãε í nyɔ, á má fitilai nɔ ku kpã ileu ku dedeε do laakai hee koo yɔɔu.

9 Bii í yɔɔ á kpe kpaasie ηa do inε ηa iyi à waa má kɔkɔε nɔ ku ni, I bam inɔ didɔ ku kpē, domi fiam iyi í nyɔu n̄ yɔɔ.

10 Bεεβε mɔi n̄ wa n sɔ ηε, amalekai Ilaaɔ ηa à ya wεεð inɔ didɔ na ilu dulum akã iyi í kpaasi idɔ.

Ama iyi í nyɔu à yɔɔ má

11 Jesu í ni má, mɔkɔ gɔ í ne ama inεmɔkɔ minji.

12 Nɔi ifɔu í sɔ baau í ni, baam, kpē amaniu nɔ i nam iyi í je titom. Nɔ baau í ce nηa ikpēi amaniεu.

13 Iyi í ce aɔ minji, ifɔu í ta mii iyi í ne fei nɔ í so fiau í neð hee ile jɔjɔ gɔ. Bei í koo í ce kuwεεε si daa laalɔ í kpað iriɔ amaniεu fei.

14 Waati iyi í je fei ndεε í kpa iriε, ari nla gɔ í bei í naa si ileu nɔ í lɔ si are.

15 Nɔi í bɔ bi inei ile be gɔ nɔ lafēε í koo í dasiε icei kusɔɔ ηa ku degbe.

16 Tengi bei í bi ku wo araε do ijei kusɔɔ ηau amma inε kãma kù muua.

17 Iyi laakaε í na í baa nɔ í ni, ama icei baam ηa fei à ne ije wa kɔ nηai, nɔ amu wee n̄ wa n ku do ari ihē.

18 An dede n nyi bi baam n sɔɔ n ni, baam, n̄ ce dulum bi Ilaaɔ do bi tεε.

19 Na nηu, n kù to a kpem amaε má. Ceem bei amaaceεε.

20 Nɔi í dede wa nyi ikpa bi baauεu.

Hai waati iyi wa jɔ, ηai baεε í hɔnnεε nɔ araare fei í muu. Í sei í koo í yaa do inɔ didɔ nɔ í coo fɔɔ do kubi.

21 Nɔi amau í ni, baaba, n̄ ce dulum bi Ilaaɔ do bi tεε. Na nηu, n ku tò a kpem amaε má.

22 Amma baauεu í sɔ woo ce iceε ηa í ni, i naað ibɔ kumboo wa rya rya iyi í sɔa, i daa si ηa. Nɔ i naa leleawɔ do baata ku dasi.

23 I naað ketε kombo saasaabɔ iyi í la í reu be wa, nɔ i kpaηa. Ka je ka ce jingau do inɔ didɔ,

24 domi amam iyi í ye bei í ku wo, í baa si andunya má. Í nyɔ wo nɔ à yɔɔ má. Nɔi à wa si inɔ didɔ.

25 Wee waati bεεβε igbãu í wa iko. Iyi wa baa í maai kpasē wa ηai wa gbɔ anui gãgã nɔ inε ηa à waa jojo.

26 Nɔi í kpe woo ce icɛ ɔ́ í beɛɛ í ni, mii í ce.

27 Nɔi woo ce icɛu í sɔ́ í ni, ifɔ́ɛi í baa, nɔ́ baa nɛɛ í kpa ketɛ saasaabɔ́ iyi í nɛ ikpo si na iyi í jò í yɔ́ baani.

28 Nɔi igbãu í damɔ́ í kɔ́ ku lɔ́ kpasɛ́. Nɔi baau í fita wa í naa ku lɛlɛɛ.

29 Amma í sɔ́ baau í ni, cɔ́ hai adɔ́ nkɔ́ nkɔ́ iyi n̄ wa n ceɛ icɛ wa. Nɔ́ n kù donda ideɛ kãma, nɔ́ baa ama iwo i kù muum n ceɔ́ jingau do inɔ́ didɔ́ amu do kpaasim ɛa.

30 Amma iyi amaɛ í baa, nɛɛu iyi í koo í je amanie do inaabo sakara ɛa, nɔ́ na iriɛi ì kpa ketɛ saasaabɔ́u ihɛ́.

31 Nɔi baau í ni, awɔ́ amam nii, awaɛi à weɛ do ajɔ́ fei, nɔ́ mii iyi n̄ nɛ fei í je tɛɛ.

32 Amma í sɔ́ ka je jingau do inɔ́ didɔ́ nla nla si na iyi í jò ifɔ́ɛu ihɛ́ í ye bei í kui wo nɔ́ í baa si andunya má. Í nyɔ́ wo nɔ́ à yɔ́ má.

16

Amaace ilu bisi

1 Nɔi Jesu í sɔ́ mɔ́cɔ́ɛ ɛa í ni, mɔ́kɔ́ ilu fia ɔ́ɔ́ í weɛ. Mɔ́kɔ́u í nɛ amaace ɔ́ nɔ́ í so amanii kpasɛ́ɛ fei í daa si awɔ́. Iyi í ce ajɔ́ minji ɛɔ́i ine ɛa à koo à kɔ́mɔ́tɔ́ amaaceu bi lafɛ́ɛ à ni, wa beje amanieu fei.

2 Nɔi lafɛ́ɛ í kɔ́poo í beɛɛ í ni, irei n̄ wa n gbɔ́ ine ɛa à wasi ku sɔ́ iriɛ da. I kaa yɔ́kɔ́ í je amaacem má. Koo so tiai icɛɛ wa si bii ì ya ce dooai fiam, i naa i nyisim.

3 Nɔi amaaceu wa bee araɛ ide wa ni, beirei an ce, si bei lafɛ́ɛm wa nyam hai si icei kpasɛ́ɛ. Wee n kù nɛ gbugbã iyi an yɔ́kɔ́ n logooð, nɔ́ wee anyɔ́ kaa jò n bara.

4 N̄ mà bei an ce ku ba ine ɛa a gbam si kpasɛ́ nɛa waati iyi aa nyam hai si icem.

5 Nɔi í kpe ilu gbesei lafɛ́ɛ ɛa fei. Nɔ́ aɛa fei à koo bi tɛɛ akã akã. Nɔi í bee ine sinte iyi í to bi tɛɛu í ni, gbesei lafɛ́ɛm feloi ì waa mu.

6 Nɔi í je í ni, ikpo iyi á kɔ́ boonyi cɔ́. Nɔi í sɔ́ í ni, so tiaɛ i buba ɛ́ya ɛ́ya nɔ́ i kɔ́ ciitaa.

7 Nɔi í bee ine ɔ́ má í ni, awɔ́ mɔ́, feloi ì waa mu. Nɔi í sɔ́ í ni, iya saaki cɔ́. Nɔi í sɔ́ nɛɛu mɔ́ í ni, so tiaɛ i kɔ́ cine.

8 Nɔi lafɛ́ɛi amaace hai nɛ naaneu í gbɔ́ ideu nɔ́ í saabue si na iyi í jò í yɔ́ iyi í nɛ bisi ntɔ́. Nɔi Jesu í ni, inei andunya ɛa à nɛ bisi aɛa duusɔ́ si kuweɛ nɛa à re inei inya kumá ɛa.

9 Nɔi Jesu í sɔ́ ɛa í ni, i ya de kpaasi ɛa do amanii andunya ku ba bii í na wa gaizia ɛe a gba ɛe si andunya titɔ́i Ilaaɔ́.

10 Inɛ iyi í nɛ naane si mii keeke á nɛ naane si mii nla. Inɛ iyi wa ce laalɔ́ si mii keeke á ce laalɔ́ si mii nla.

11 Na nɛɛu, bii i kù nɛ naane si amanii andunya ɛa, yooi á da nɛɛu si amani ntɔ́ si awɔ́.

12 Bii i kù nɛ naane si mii ndii ine ɔ́, yooi á na ɛe iyi í je tu ɛe.

13 Amaace kãma kaa yɔ́kɔ́ ku cea lafɛ́ɛ minji icɛ ajɔ́. Ntɔ́ ntɔ́ á cé ine akã nɔ́ ku bi ine akã, walakɔ́ ku jirima ine akã nɔ́ ku donda ine akã. I kaa yɔ́kɔ́ i too Ilaaɔ́ do fia ajɔ́ ɛa.

Ide ikã ikã ɛa iyi Jesu í ɔ́

(Cɔ́ Matie 11:12-13; 5:32-32; Maaku 10:11-12)

14 Wee Farisi ɛa fia ku bi nɛa í caa. Iyi à gbɔ́ ide ɛa iyi Jesu í fɔ́u fei ɛɔ́i à waa yaakoɛ.

15 Nɔ́ Jesu í sɔ́ ɛa í ni, inɛ ì waa de i je ine dee dee ɛa si wajui amanɛ ɛa, amma Ilaaɔ́ í mà idɔ́ nɛɛ. N̄ wa n sɔ́ ɛɛi, mii iyi amanɛ ɛa à waa cɔ́ mii jiida, bi Ilaaɔ́ mii sãmii.

16 Wooda do idei walii ɛa fei à weɛ hee do waatii Zãa. Hai waati beɛbe à waa sisi laabaau jiidai bommai Ilaaɔ́ nɔ́ ine fei wa ce kookaai ku ba ku lɔ́ do gbugbã.

17 Wooda baa wasali í gaabu ku beje í re lele do ilɛ ku kpa iri mɔ́m.

18 Inɛ iyi í kɔ́si aboɛ nɔ́ í so mmue í ce sakarai. Inɛ iyi í so abo iyi mɔ́kɔ́ɛ í kɔ́si í ce sakarai.

Ilu fia do Lazaa

19 Nɔi Jesu í kpa nɛa mɔ́ndau ihɛ́ í ni, mɔ́kɔ́ ilu amani ɔ́ í weɛ. Mɔ́kɔ́u í ya maa dasi ibɔ́ caada ilu iju ku sɔ́a ɔ́. Kpasɛ́ɛ ajɔ́ fei jingau.

20 Ilu are ɔ́ mɔ́ í weɛ, í ya maa sũi andɛ koofai ilu fiau, à ya kɔ́poo Lazaa. Konkoli wa kɔ́ si araɛ fei.

21 Nɔ́ aja ɛa à ya naa a maa fa konkolie ɛa. Mɔ́kɔ́u í bi ku wo araɛ baa do bubui sɔ́ndai ilu fiau iyi í ya gbe, amma ci ya baa.

22 Nɔi mɔ́kɔ́u í na í ku nɔ́ amaleka ɛa à soo à bɔ́ðɛ bi Aburahamu. Nɔ́ ilu fiau mɔ́ í na í ku à suu.

23 Nɔ́ í koo wa ye ijuukpã bi ku wai iku ɛa, nɔ́ í wu iju lele, ɛɔ́i í h̄nne Lazaa kãkãi Aburahamu.

24 Nɔi í dɔ́ anu í ni, baaba Aburahamu, ce araarem. Be Lazaa wa ku sɔ́si amaawɛɛ

si inyi ku na ku tū amem, domi n̄ wa n ye ijuukpā nla nla si amei inau ihē.

²⁵ N̄oi Aburhamu í ni, amam, ye gigi iyi ì ba mii jiidæ tã hai andunya, n̄ Lazaa m̄ í ye wahala. Wee ihē nsei in̄e í tū n̄ aw̄o m̄ í waa ye ijuukpā.

²⁶ N̄o si antaie, isa nla ḡoi í f̄eefe wa ku ba in̄e ña iyi à bi a kua a b̄o bi tu ñe be a maà ȳok̄o. B̄ēbe m̄oi in̄e ḡo kaa ȳok̄o ku naa ihē hai be.

²⁷ N̄oi ilu amaniu í ni, deb̄ei, n̄ wa n t̄ōei baaba, be Lazaa kpas̄i baam,

²⁸ koo s̄o if̄o miu ña iyi n̄ ne beu ku ni a ce laakai ku ba a maà na a naa si inya ku gaabuu ihē.

²⁹ Amma Aburhamu í ni, à ne tia iyi Moizi do walii ña à k̄o wou tã, aa ȳok̄o a gb̄o ide ña.

³⁰ N̄o í ni, aawo, baaba Aburhamu. Amma bii hai bi iku ñai in̄e ḡo í koo bi tu ña, aa kpaasi id̄o ña.

³¹ N̄oi Aburhamu í s̄o í ni, bii a k̄u gb̄o ti Moizi do ti walii ñau, baa bii in̄e ḡo í j̄i hai bi iku ña ihē í koo be a kaa dasi naane.

17

Idei dulum

(C̄o Matie 18:6-7, 21-22; Maaku 9:42)

¹ Jesu í s̄o m̄oc̄e ña í ni, k̄u ne bei á ce iyi kul̄e iyi á dasi aman̄e laal̄o k̄u waa ce, amma ijuukpāi á je ti in̄e iyi í naaò wa.

² Á tia a d̄ia laf̄ēe al̄o si k̄o a s̄osie in̄o tenku do iyi á lele ama ak̄a ku dasie dulum.

³ I ya ce laakaii ñe ña.

Bii kpaasie ḡo í na í ce dulum, s̄o ide do laakai í nyisie taalee. Bii í kpaasi id̄o, kpa idei kurarae.

⁴ Baa bii ise gb̄ejei wa rarae si aj̄o ak̄a, n̄o ise gb̄ejeu fei wa ce tuubai dulum d̄ēe, aw̄o m̄o kpa idei dulum d̄ēe.

Naane ku dasi

⁵ Woo be ñau à s̄o Laf̄ēe à ni, k̄ōosi naane ku dasi nwa.

⁶ N̄oi Laf̄ēe í ni, baa bii naane ku dasi ñe í mungau ijuu iyaku, aa ȳok̄o í s̄o j̄i n̄ou ihē í ni ku wu hai be, koo l̄o arae si tenku, á n̄o ku ceò ide ñe ice.

Ice iyi aru í ne ku ce

* **17:21** *Ilaāó í je bommae tã si id̄oi in̄e ña* Si tia nwo ḡo ña à ya nii Ilaāó í je bommae tã si anini ñe. Iyi be m̄o n̄oi, si na iyi í j̄o Jesu ilaalu í wa anini ña.

⁷ Jesu í ni má, in̄e k̄ama ñe bii í ne aru iyi wa logoo walak̄o wa degbea kēe ña, bii í baa kpas̄e kaa s̄o ku ni, naa wa nsei i buba i je.

⁸ Amma á s̄ōi ku ni, ceem s̄ōlui ije, kpaasi jaae ña, i naam ije wa hee n̄ je n̄ m̄o. Si anyie, aw̄o m̄o aa je n̄o í m̄o.

⁹ Amma kaa saabu aruu si na iyi í j̄o í ce bei í s̄ō.

¹⁰ B̄ēbe m̄oi bii in̄e taka ñe ì ce mii iyi à dasi ñe fei í s̄ia i ni ña, à je amaace ña iyi a k̄u ne saabu. Iyi à dasi wa ku ce ñu ak̄ai à ce.

Jesu í j̄o dinte m̄eewa í ba iri

¹¹ Si waati iyi Jesu wa b̄o ikpa ilui Zeruzalemu, í too si afei ilei Galilee do ilei Samari.

¹² N̄oi í maai ilu ḡo. Waati iyi wa bi ku l̄o in̄o iluu, ñoi dinte m̄eewa ḡo ña à koo à k̄o amma à leek̄i à j̄ie keeke.

¹³ N̄oi à d̄o anu hee lele à ni, Jesu, M̄eetu, ce araare nwa.

¹⁴ Iyi í ye ña ñoi í ni, i koo i nyisi ara ñe bi woo weei Ilaāó ña. N̄oi à waa koo. Si bei à waa neu, ñoi à ba iri.

¹⁵ Iyi in̄e ak̄a ña í ye ñu í ba iri, ñoi í sinda wa baa wa saabuò Ilaāó hee lele.

¹⁶ Waati iyi í to wa bi Jesu n̄o í sēbata si wajūe wa saabue. Wee m̄ok̄ou in̄e Samarii.

¹⁷ N̄oi Jesu í ni, aman̄e m̄eewa si ñe j̄o í ba iri ba. To, iwoi aman̄e m̄es̄a iyi à gbe ñau à wa.

¹⁸ Ise mmuu ihē ñu ak̄ai í sinda wa ku saabu Ilaāó?

¹⁹ N̄oi í s̄o m̄ok̄ou í ni, dede i ne, naane ku dasie í faabāe.

Kunaai bommai Ilaāó

(C̄o Matie 24:23-28, 37-41)

²⁰ N̄oi Farisi ñau à bee Jesu à ni, aj̄o yoomai Ilaāó á na ku je bommae. N̄oi í je ña í ni, Ilaāó kaa je bommae do yaase bei in̄e ña aa ȳō.

²¹ In̄e ḡo kaa f̄o ku ni, Ilaāó í je bommae ikpa ihē, walak̄o ikpa ih̄o. Aawo, domi wee Ilaāó í je bommae tã si id̄oi in̄e ña*.

²² N̄o í s̄o m̄oc̄o ñau í ni, awaati wa naa iyi amu Am̄ai Aman̄e an nyi wa do amboem. Hee aj̄ou ku maa to wa awaati wa naa iyi aa bi i yem ña baa aj̄o ak̄a, amma i kaa yem ña.

²³ In̄e ḡo ña aa s̄o ñe a ni, í wa ihē walak̄o í wa ih̄o. I maà sei i koo ña.

²⁴ Ñ wa n sō ñei, bei kunḡi iji í ya daana hai lele anu akā koo kā ilēu bē, bēebē mōi kubaai amu Amai Amanē á yē.

²⁵ Amma sinte titā kù nē bei an ce iyi n kù yē ijuukpā ntō ntō nō inēi nsei ḡau ihē aa kōsim.

²⁶ Mii iyi í ce si waatii Noweeu, bēebē mōi á ce si waatii iyi amu Amai Amanē an nyi wa.

²⁷ Inē ḡa à jē à waa mō, à waa ce abōdō ḡa, à ya maa mua ama ḡḡa ḡa mākō hee í koo í to ajō iyi Nowee í lō akōi inyiu. Nō iji nlau í naa í jē aḡa fei.

²⁸ Á nyi ku cei má bei waatii Lōtuu. Inē ḡa à jē à waa mō, à ra à waa ta, à waa gbē, nō à waa ma ile.

²⁹ Amma si ajō iyi Lōtu í fita hai Sodomu, ina do fainwita wa rō wai hai lele nō aḡa fei à ce nfe.

³⁰ Nō bēebē mōi á yē ajō iyi amu Amai Amanē an faata wa.

³¹ Si ajō ḡḡu, inē iyi í wa antai ile sikifa nō nyauē ḡa í wa inō ile, kaa ba ku lō ku soo má. Inē mō iyi í wa iko kaa ba ku baa ide má.

³² I ye gigii aboi Lōtu.

³³ Inē iyi í bi ku jē andunya do idōobiē á na ku kuāē. Amma inē iyi í kōsi kuwēēē á bāa ntō ntō.

³⁴ An sō ḡē si idū ajō ḡḡu, amanē minji á maa sū si daayi akā, aa so inē akā a jō inē akā.

³⁵ Inaabo minji á maa lōlō aa so inē akā a jō inē akā. [

³⁶ Inēmākō minji á wa iko, aa so inē akā a jō inē akā.]

³⁷ ḡḡi mōcō ḡau à beēē à ni, ikpa iwoi ideu bē á ce ya Lafēē. ḡḡi í jē ḡḡa do mōndau ihē í ni, bii iku wa sū, tengi bei yembeeku ḡa à ya tōtō.

18

Mōndai jaaō do woo kiiti gō

¹ Jesu í kpa ḡḡa mōndau ihē ku nyisi ḡa iyi í sía a maa ce kutō waatii kāma fei, gbēēji ku maà wa si.

² Í ni, woo kiiti gō í wa si ilu nla gō, kù waa ce nḡoi Ilaaō, kù nō kù waa jirima inē kāma.

³ Wee si ilu akāu jaaō gō mō í wa bē. Í ya naa ajōd ajō bi tēē ku sōō ku ni, kiitim, amu do mbēem.

⁴ ḡḡi í kō hee í kpē. Amma si anyiē í lasabu si idōē í ni, baa bii n kù wa n ce nḡoi Ilaaō, nō n kù wa n jirima inē gō,

⁵ do ḡḡu fei, si na iyi í jō jaaōu ihē í ya maa bitandim, an ceaa kiitiu ḡḡu do mbēēē, ku ba ku maà bitandim má.

⁶ ḡḡi Lafēē í ni, to, i gbō bei woo kiiti laalōu í fō bē ḡa de.

⁷ Ilaaō kaa bei ku ce ku re zaka bēebē? Inē ḡa iyi í cica, kaa kiiti ḡa bii à waa dō siē anu dasā do idū? Iyi í re mōm, kaa kpē ku bei ku gbō ḡḡa.

⁸ Ñ wa n sō ñei, á ce ḡḡa kiitii gbāa gbāa. Amma waatii iyi amu Amai Amanē an nyi wa má an na n ba naanē ku dasi si ilēu ihē?

Kutōi Farisi do woo gba fiaí lēmpoo gō

⁹ Jesu í kpa mōnda gō má na irii inē gō ḡa iyi à waa cō ara ḡḡa inē dee dee, nō à waa ca inē gō ḡa.

¹⁰ Í ni, amanē minji gō ḡa à bō ku tōō kpasēi Ilaaō, inē akā Farisii, inē akā mō woo gba fiaí lēmpooi.

¹¹ Farisiu í leekí wa cea arāē kutō wa ni, Ilaaō, ñ saabue do iyi n kù yē bei inē ḡa iyi à gbe, iyi à jē woo taki inē ḡa, do woo ce laalō ḡa, do woo ce sakara ḡa, do woo gba fiaí lēmpoo ḡa bei mākōu ihē.

¹² Si azuma akā fei ñ ya n dī anu ajō minji, nō mii iyi ñ ba fei ñ ya n nya zagaasi si bei í jō.

¹³ Woo gba fiaí lēmpoou mō í leekí í mu arāē ikā, kù yōkō kù wu iju lele, í le awō si iri í ni, Ilaaō, ce arāarem amu ilu dulum.

¹⁴ Jesu í ni, ñ wa n sō ñei, hai bē inēēu ihē í baa í jē dee dee si wajui Ilaaō í nyiō ideē. Amma Farisiu kù jē dee dee, domi inē iyi í so arāē lele aa kaye lafēēi, inē mō iyi í kaye arāē aa soo lelei.

Jesu í weea ama kpōtō ḡa

(Cō Matie 19:13-15; Maaku 10:13-16)

¹⁵ Si anyii ḡḡu, inē ḡa à gbā ama kpōtō ḡa à naaa Jesu wa ku lesi ḡa awō. Iyi mōcōē ḡau à yōō bēebē ḡḡi à wa gbagba si ḡa.

¹⁶ Amma Jesu í ni a naa ḡḡu amu ḡau wa. Nō í sō mōcōē ḡau í ni, i jō amu ḡau a naa bi tom, i maà ganji ḡa, domi Ilaaō í jē ilaalui inē ḡa iyi à jō ḡa.

¹⁷ Ntō ntō, inē iyi kù waa sūa Ilaaō iri ilē bei ama keeke, Ilaaō kaa jē ilaalue pai.

Idei ilu fia gō

(Cō Matie 19:16-30; Maaku 10:17-31)

18 Ine ngboi Zuifu gɔ́ í naa bi Jesu í beee í ni, Mɛɛtu, awɔ́ ine nɛɛɛ, mii an ce n baɔ́ kuwɛɛ hai tã.

19 Nɔ́i Jesu í beee í ni, na mii í ce ì waa kpem ine nɛɛɛ. Ine gɔ́ kù wɛɛ iyi í je nɛɛɛ bii kù je Ilaaɔ́ nɔ́ akã.

20 Ì mà sãa sãa mii iyi wooda í ni. Mii iyi wooda í ni wee, mà ce sakara, mà kpa ine, mà ce ile, mà jea ine gɔ́ sɛɛda ibo, jirima iyeɔ́ baɛɛ.

21 Nɔ́i inɛɛu í ni, ñ wa n jirima mii nɔ́u be fei tã hai keekem.

22 Iyi Jesu í gbɔ́ bɛɛbɛ, nɔ́i í sɔ́o í ni, í gbee mii akã. Koo í ta mii iyi ì nɛ fei nɔ́ í kpɛã ilu are nɔ́ fia. Bii ì ce bɛɛbɛ aa ba amani jiida lelei Aɔ́. Si anyiɛ nɔ́ í naa í toom.

23 Iyi mɔ́kɔ́u í gbɔ́ bɛɛbɛ nɔ́i inɔ́ɛ í fɔ́ ntɔ́ ntɔ́, domi ilu amani nla nla.

24 Iyi Jesu í cɔ́o nɔ́i í ni, á gaabu hee ku caa ilu fia ku jesi Ilaaɔ́ ku je ilaalɛ.

25 Á faalaa kpookpo ku lɔ́ si iwoi abɛɛ do iyi ilu amani á jesi Ilaaɔ́ ku je ilaalɛ.

26 Nɔ́i ine nɔ́a iyi à waa de sie itíu à ni, bii bɛɛbei nɔ́ yooi á ba faaba.

27 Nɔ́ Jesu í sɔ́ nɔ́a í ni, mii iyi amanɛ í mɔ́ngɔ́, Ilaaɔ́ kaa mɔ́ngɔ́ɛ.

28 Nɔ́i Piɛɛ í ni, wee à jò mii iyi à nɛ fei tã, à waa tooɛ.

29 Nɔ́ Jesu í ni, ntɔ́ ntɔ́, ine iyi í jò kpasɛɛ fei, walakɔ́ aboɛ, wala igbã do ifɔ́ɛ nɔ́a, wala iyeɔ́ baɛɛ, wala amaɛ nɔ́a, na irii bommai Ilaaɔ́,

30 á ba ku kpɔ́ ku re si nsei, nɔ́ si antaɛ má á ba kuwɛɛ hai tã ala.

*Jesu wa fɔ́ ideɛ ikue do kujɛ ise gbɛɛtasia
(Cɔ́ Matie 20:17-19; Maaku 10:32-34)*

31 Jesu í kpe mɔ́cɔ́ maateeji nɔ́u bi tɛɛ, nɔ́ í sɔ́ nɔ́a í ni, wee à waa bɔ́ Zeruzalemu. Bei, ide iyi walii nɔ́u a kɔ́ na irii amu Amaɛ Amanɛu fei á ce.

32 Aa mum a daa dimi mmu nɔ́a si awɔ́ a yaakoom, nɔ́ a kpãm iju a tu sim antɔ́.

33 Aa weem kpɔ́tɔ́, si anyiɛ nɔ́ aa kpam, amma si ajɔ́ mɛɛtasia an jí hai si bale.

34 Amma mɔ́cɔ́ nɔ́u a kù mà nkãma si ideu. Ideu í manji nɔ́a a kù gbɔ́ yaaseɛ.

Jesu í jò fɛɛju gɔ́ í ye ilu

(Cɔ́ Matie 20:29-34; Maaku 10:46-52)

35 Si inɛɛnɛu Jesu í maai Zeriko. Wee fɛɛju gɔ́ wa buba ití kpãa wa bara.

36 Iyi í gbɔ́ ibai zamaa iyi wa lɔ́, nɔ́i í bee mii í ce.

37 Nɔ́i à sɔ́o à ni, Jesu inɛi Nazaretiui wa lɔ́.

38 Nɔ́i í wasi ku dɔ́ anu wa ni, Jesu, tɔ́kui Davidi, ce araarem.

39 Ine nɔ́a iyi à waa cua nɔ́u à la sie à ni ku koko. Amma bei à waa ni ku cokou, bɛɛbɛ mɔ́i í ya dɔ́ anu hee lele ku maa ni, tɔ́kui Davidi, ce araarem.

40 Nɔ́i Jesu í leeki í ni a naaɛ wa. Iyi fɛɛjuu í to wa nɔ́i Jesu í beee í ni,

41 mii ì bi n ceeɛ. Nɔ́i í ni, Lafɛɛ, ñ bi n ye ilui.

42 Nɔ́i Jesu í sɔ́o í ni, ye ilu. Naanɛɛ í faabaɛ.

43 Nɔ́i gbakã í ye ilu, nɔ́ wa too Jesu í wasi Ilaaɔ́ ku saabu. Iyi zamaaui í yɔ́, nɔ́i aɔ́a fei à wasi Ilaaɔ́ ku saabu.

19

Jesu do Zakee

1 Jesu í to inɔ́ ilu Zeriko, nɔ́ wa lɔ́.

2 Wee mɔ́kɔ́ ilu fia gɔ́ í wa be à ya kpoo Zakee, wa je ine ngboi woo gba fiaɛ lɛmpoo nɔ́a.

3 Nɔ́ wa de nɔ́u ku ye Jesu, amma kù ba kù yɔ́ na zamaaui, domi nɔ́u amanɛ kandaai.

4 Nɔ́i í sei í bɔ́ waju í koo í gũ jí ndii sikomɔ́ gɔ́ ku ba ku yɔ́, domi í mà iyi do bei á lɔ́.

5 Iyi Jesu í to tengi bii í wau, nɔ́i í wu iju lele í sɔ́o í ni, Zakee, kita wa nɔ́ya nɔ́ya, domi kpasɛɛi an sɔ́ nnyi.

6 Nɔ́ Zakee í kita wa do saasa í naa í gbaa do inɔ́ didɔ́.

7 Iyi ine nɔ́a à yɔ́, nɔ́i aɔ́a fei à gbagba à waa ni, í koo í sɔ́ kpasɛi ilu dulum.

8 Amma Zakee í dede í leeki si wajui Lafɛɛ í ni, bubui amanim an na ilu are nɔ́a. Nɔ́ ine nɔ́a iyi ñ takii nɔ́a ñ gba mii ndu nɔ́a, an sindo nɔ́a bɛɛbɛ má tuuba mɛɛ.

9 Nɔ́ Jesu í sɔ́o í ni, nnyi inɛi kpasɛ nɔ́u ihɛ à ba faaba, domi awɔ́ mɔ́ tɔ́kui Aburahamui.

10 Amu Amaɛ Amanɛ ñ naa ku dede ine nɔ́a iyi à nyɔ́i n faaba nɔ́a.

Mɔ́ndai iye iwo

(Cɔ́ Matie 25:14-30)

11 Si bei ine nɔ́a à waa de si ideu ití, nɔ́ í kpa mɔ́nda gɔ́ má. Ine nɔ́u à waa tamaa bei bii í to Zeruzalemu á je bommai gbakã, nɔ́ wee waati bɛɛbɛ í maai Zeruzalemu. Na nɔ́i í jò í

kpa n̄a m̄andau ih̄e ku ba ku nyisi iyi n̄ju kaa je bommau gb̄aa gb̄aa.

12 Í ni, m̄ak̄o amai amanlu ḡoi í b̄o bomma ku je hee ile j̄ij̄i ḡo si anyie n̄o ku baa idee.

13 Hee ku maa ne n̄oi í kpe amaacee n̄a ān̄a m̄eewa, n̄o í na ān̄a fei kpekelei wura ḡo n̄o í ni, i ceò fiaw ih̄e s̄la hee n̄ maa n̄ baa. Iyi í f̄o beebe í t̄a n̄o í ne.

14 Amma in̄ei ilee n̄a à c̄oo n̄o à be in̄e n̄a si anyie à ni ān̄a a kù bi ku je bomma si ilei ān̄a.

15 Waati iyi í je bommau í baa si ilee, n̄oi í kpe amaace n̄a iyi í na fiaw wo bi tee ku ba ku ye bei fiaw in̄e fei í b̄íaa.

16 In̄e sinteu í naa í ni, Laf̄ee, kpekele iyi í nam n̄ou n̄ ceò s̄la hee n̄ ba riba m̄eewa.

17 N̄oi í s̄oó í ni, í s̄la, aw̄o amaace j̄iidai. Si bei ì je ilu naane si m̄ii keekeu ih̄e, an j̄ò í je ilaalu si ilu m̄eewa.

18 In̄e minjisiau m̄o í naa í ni, Laf̄ee, kpekele iyi í nam n̄ou n̄ ceò s̄la hee n̄ ba riba miu.

19 N̄o í s̄oó í ni, aw̄o m̄o, an ce e ilaalu si ilu miu.

20 N̄o in̄e mmu í naa má í ni, Laf̄ee, fiae wee. N̄ wooi si mango

21 domi n̄ wa n̄ ce n̄joe si na iyi í j̄ò ì je in̄e ku gaabu. Mii iyi í kù j̄ile n̄jui i ya maa de ku so, baa bii í kù gb̄e ì ya maa dai.

22 N̄oi ilaalu í s̄oó í ni, aw̄o amaace yaam̄o, an kiitiei hai si idee iyi ì f̄o. Aw̄oi ì mà iyi ì je in̄e ku gaabu, n̄ ya n̄ so mii iyi n̄ kù j̄ile, n̄o n̄ da mii iyi n̄ kù gb̄e.

23 To, na mii í ce i kù ni i w̄ea in̄e n̄a fiam n̄ou i da n̄a si inyi ku ba n̄ ba ndom do riba waati iyi ì baa.

24 N̄oi í s̄o in̄e n̄a iyi à wa beu í ni a gba fiaw a na ilu m̄eewau.

25 N̄oi à s̄o à ni, Laf̄ee, in̄e n̄ju í ne m̄eewa t̄a.

26 N̄oi í ni, n̄ wa n̄ s̄o n̄ei, in̄e iyi í ne, laf̄eei aa k̄oó si. In̄e m̄o iyi kù ne, baa andi keeke iyi í neu m̄om aa gbaai.

27 Si anyie n̄o í ni, i koo i naam m̄bem̄ n̄au wa ih̄e, ān̄a iyi a kù bi n̄ je bommau, n̄o i kpa n̄a si wajum.

Jesu wa lo ino ilu Zeruzalemu
(C̄o Matie 21:1-11; Maaku 11:1-11; Z̄aa 12:12-19)

28 Iyi Jesu í f̄o beebe í t̄a, n̄oi í mu kp̄aa í cuaa zamaau wa b̄o ikpa Zeruzalemu.

29 Si is̄e n̄e eu í maai ilu Betifaze do Betani, k̄ok̄oi geetei Olivie. N̄oi í be m̄oc̄o minjie ḡo n̄a

30 Í s̄o n̄a í ni, i b̄o ilu iyi í wa waju n̄jeu be. Bii ì to be n̄a aa ye ama gbank̄ele ḡo wa so be iyi in̄e ḡo kù ḡu tit̄a. I f̄u i naam wa ih̄e n̄a.

31 N̄o bii in̄e ḡo í bee n̄e í ni, na mii í ce ì waa f̄u n̄a, i ni, Laf̄eei í ne bukaatae.

32 In̄e n̄a iyi Jesu í beu à koo à ba mii n̄au fei í ce si bei í s̄o n̄au.

33 Si waati iyi à waa f̄u, ilu gbank̄ele n̄au à ni, beirei í ce ì waa f̄u n̄a.

34 N̄oi à ni, Laf̄eei í ne bukaatae.

35 N̄oi à naaa Jesu ama gbank̄eleu wa. N̄o à te si ib̄o n̄a n̄a Jesu í bei í ḡu antae í buba si.

36 Iyi í sinti ku ne, n̄oi in̄e n̄a à wasi ku te ib̄o n̄a n̄a si kp̄au.

37 Iyi í maai Zeruzalemu tengi bii kp̄ai geetei Olivieu í sinti ku dasi l̄oma, n̄oi m̄oc̄e n̄au fei à waa d̄o anu à l̄osi Ilaād̄o ku saabu do in̄o did̄o na irii maamaake n̄a iyi à yeu fei.

38 À wasi ku ni, Ilaād̄o ku weea ilaalu iyi wa naa do irii Laf̄ee. Ilaād̄o ku j̄ò laakai ku s̄u ku wa lele n̄o ku nyisi amboee.

39 Hai si in̄o zamaau Farisi ḡo n̄a à s̄o Jesu à ni, M̄eetu, s̄o m̄oc̄e n̄au a koko.

40 N̄oi Jesu í ni, n̄ wa n̄ s̄o n̄e, baa bii in̄e ih̄e n̄a à koko, kuta n̄a aa d̄o anu.

Jesu í kpataa in̄ei Zeruzalemu n̄a

41 Si bei Jesu í maai Zeruzalemu, n̄oi í ye iluu n̄o wa kpataa in̄e n̄a í ni,

42 ì bi wo i mà n̄a mii iyi á mu n̄je laakai ku s̄u, baa nnyi. Amma n̄sei í manji n̄je.

43 Awaati wa naa si n̄e iyi m̄bee n̄je n̄a aa bu ilu n̄je koe, aa bii si n̄e a mante n̄e canga do n̄je.

44 Aa lege ilu n̄je do in̄e in̄e n̄a iyi ì wa in̄e n̄a. A kaa j̄ò kuta baa ak̄a ku le si n̄je āj̄o n̄ju. Bebei á ce si na iyi í j̄ò Ilaād̄o í naa bi tu n̄e n̄o i kù mà n̄a.

Jesu í wa bantumai kpas̄ei Ilaād̄o
(C̄o Matie 21:12-17; Maaku 11:15-19; Z̄aa 2:13-22)

45 Waati iyi à to Zeruzalemu Jesu í b̄o bantumai kpas̄ei Ilaād̄o. N̄o í l̄osi ku lele woo ta iw̄ò n̄a.

⁴⁶ Í s̄ ña í ni, à k̄w̄ à ni, Ilaaḍ í ni ilei n̄ñu ile bi ku t̄w̄i á j̄e. Amma ñe wee ì coo bi ku t̄w̄i ile ña.

⁴⁷ Jesu í ya maa k̄w̄a ine ña si cioi ideí Ilaaḍ aḗ fei k̄p̄as̄eí Ilaaḍ b̄e. Ñoi ine ngboi woo weei Ilaaḍ ña do woo k̄w̄a ine ña si wooda ña do ilu irii ineí Zuifu ña à waa bi a k̄p̄aa.

⁴⁸ Amma a k̄w̄ mà beirei aa ce, domi ine feii í ya maa de si idee íti do laakai.

20

Hai iwoi yiikoí Jesu wa naa

(C̄o Matie 21:23-27; Maaku 11:27-33)

¹ Aḗ n̄ñu ḡw̄ si bei Jesu wa k̄w̄ zamaau si cio bantumai k̄p̄as̄eí Ilaaḍ wa sisi laabaau j̄iidau, ñoi ine ngboi woo weei Ilaaḍ ña do woo k̄w̄a ine ña si wooda ña do ine ngbo ña à faata wa.

² N̄o à ni, s̄w̄ wa, yiiko yoomai ì waa ceḍ mii ñau ih̄e, mà yooi í nae k̄p̄āae.

³ Ñoi í s̄w̄ ña í ni, amu m̄w̄, an bee ñe ide ḡw̄. I s̄m̄ ña,

⁴ hai iwoi Z̄āa í ba yiiko iyi í dasiḍ ine ña inyí. Hai bi Ilaaḍ de, mà hai bi aman̄e ña.

⁵ Ñoi à waa busi n̄je à waa ni, beirei aa ka j̄eaa. Nsei n̄w̄, bii à j̄eaa à ni hai bi Ilaaḍi, á bee wa beirei í ce a k̄w̄ dasi Z̄āa naane.

⁶ Bii à n̄o à ni hai bi aman̄e ñai, ine ña aa na a ta wa kuta domi ine fei í dasi naane iyi Z̄āa walií.

⁷ Ñoi à j̄e à ni, a k̄w̄ mà hai iwoi í ba yiikōe.

⁸ N̄o Jesu í s̄w̄ ña í ni, amu m̄w̄, n kaa n s̄w̄ ñe yiikoí ine iyi ñ wa n ceḍ mii ñau ih̄e.

M̄ndai gaan̄w̄ma laal̄ ña

(C̄o Matie 21:33-46; Maaku 12:1-12)

⁹ Si anyie n̄o í k̄p̄aa ine ña m̄ndau ih̄e í ni, ine ḡw̄ í ce ikoe n̄o í l̄o si j̄ií ndii rez̄e n̄o í ce kaa í kaakōeḍ. Ñoi í so gaan̄w̄ma ña í dasi ña si ikou a maa logoōe, í bei í b̄o ilu koo k̄p̄e b̄e.

¹⁰ Waati iyi j̄ií n̄o í so í to ku ka, ñoi í be woo ce ice ḡw̄ bi gaan̄w̄ma ñau koo ḡba iyi í j̄e ti n̄ñu wa. N̄o gaan̄w̄ma ñau à c̄ā à lelee í ne aḗw̄ ngb̄e.

¹¹ N̄o ílu ikou í be woo ce ice mmu má. N̄o à c̄ā n̄ñu m̄w̄, à buu yaka yaka, à sindae aḗw̄ ngb̄e.

¹² N̄o í be aman̄e meetasia wa má, n̄o à mee n̄ñu m̄w̄ à bei à lelee.

¹³ Ñoi ilu ikou í ni, beirei an ce. An be ama ak̄ām iyi ñ bi j̄iidaui. Aa ȳk̄w̄ a jirimāe.

¹⁴ Amma iyi gaan̄w̄ma ñau à ȳw̄, ñoi à busi n̄je à waa ni, í c̄o ine iyi á na ku j̄e tubuu. Ka k̄p̄aa ku ba il̄eu ku j̄e tu wa.

¹⁵ Ñoi à muu à fitae hai in̄o karau n̄o à k̄p̄aa.

Ñoi Jesu í ni, to, nsei, beirei ilu ikou takae á ce ña.

¹⁶ Á koo ku k̄p̄a ñai, n̄o ku de ine mmu ña ku dasi ña si ikou. Iyi à gb̄o ideu, ñoi à ni, Ilaaḍ ku maà ce bēbē.

¹⁷ Amma Jesu í c̄o ña, n̄o í ni, bii bēbē, yoomai í j̄e yaasei kuk̄w̄ ih̄e si bei í ni,

Kuta iyi woo ma ña à k̄s̄iu,

N̄ñui í baa í j̄e kuta sintei icui ileu.

¹⁸ N̄o ine iyi í cuku si kutau fei, á cei. Ine iyi í n̄o í bata m̄w̄ á l̄l̄w̄ei nek̄w̄ nek̄w̄.

Fiai lempoo ku s̄ā

(C̄o Matie 22:15-22; Maaku 12:13-17)

¹⁹ Iyi ine ngboi woo weei Ilaaḍ ña do woo k̄w̄a ine ña si wooda ñau à gb̄o ideu gbak̄ā ñoi à waa de bei aa ce a mu Jesu. Amma à waa ce n̄joi zamaau. À waa bi a muui domi à mà iyi na irii an̄ai í k̄p̄a m̄ndau.

²⁰ N̄ñui í j̄o si fei nd̄e à ya maa ce laakāe. Ñoi à be sie woo zamba ḡw̄ ña iyi à ye bei ine j̄iida ña a koo a c̄o laakāe. À be ñai ku ba a leaa taai ide n̄o a ba k̄p̄āa a muu a daa ilu il̄eu si aḗw̄i n̄ñu iyi í ne ḡbuḡb̄ā.

²¹ Ine ñau à s̄w̄o ide à ni, M̄eetu, à mà iyi idee do cio iyi ì waa k̄w̄a ine ña siu, fei nd̄e dee deei. I ci ya na ine ḡw̄ nt̄o na kubi, ì waa nyisi ine ña k̄p̄āai Ilaaḍ si nt̄ōe.

²² Á s̄iā ka s̄āa ilaalu Sezaa fiai lempoo? Mà ka maà s̄āa.

²³ Amma Jesu í mà muafiti ña, n̄o í ni,

²⁴ i nyisim k̄pekele ak̄ā wa n c̄o. Fotooi yooi í wa si k̄pekeleu ih̄e n̄o irii yooi à k̄o si. Ñoi à ni, ti Sezaai.

²⁵ Ñoi Jesu í s̄w̄ ña í ni, to, í s̄āa Sezaa iyi í j̄e tee ña. N̄o í s̄āa Ilaaḍ m̄w̄ iyi í j̄e tee ña.

²⁶ Ñoi à m̄nḡo ku too aḗw̄ do idee ña iyi wa f̄o si wajui zamaau. Ñoi à biti do ide ña iyi í j̄eḍ, n̄o à coko ña.

Idei kuj̄i iku ña

(C̄o Matie 22:23-33; Maaku 12:18-27)

²⁷ Si aḗw̄ ak̄āu Sadusi ḡw̄ ña m̄w̄ à naa bi Jesu. An̄ai à ya maa ni iku ña a kaa j̄i. Iyi à to bi tee ñoi à bēe à ni,

²⁸ M̄eetu, ide iyi Moizi í k̄w̄ n̄wa wee. Í ni bii ine ḡw̄ í ku í j̄o aḗw̄, n̄o n̄ñu do aḗw̄ a k̄w̄

ne ama, ifɛe ku so jaaɔu ku ba ku bía igbãe ama.

²⁹ Wee ine mɛɛje gɔ ɲa à wɛɛ iyi à je amai baa akã. Igbã ɲɲa í so abo nɔ í ku, kù ne ama do abou baa akã.

³⁰ Ɖɔi ine minjisiau do mɛɛtasiau à so jaaɔu.

³¹ Nɔ beɛbei í ce si gãmei aɲa mɛɛjeu fei, nɔ à ku. Kãma ɲɲa kù ba ama do abou.

³² Nɔ si anyie abou mɔ í na í ku.

³³ To, ajɔ iyi iku ɲa aa na a jɪ, aboi yoo ɲɲai á je, si bei aɲa mɛɛjeu fei à soo aboi.

³⁴ Ɖɔi Jesu í je ɲɲa í ni, si andunyau ihɛ inemɔkɔ do inaabo ɲa à ya so nje.

³⁵ Amma ine ɲa iyi Ilaaɔ í jɔ à jɪ hai si bale à ba kuwɛɛi ala, abo do mɔkɔ ɲa a kaa ya so nje má.

³⁶ Aa yei bei amaleka ɲa, a kaa ku má. Aa je amai Ilaaɔ ɲa si na iyi í jɔ à jɪ hai si bale.

³⁷ Si waati iyi Moizi í ye ama jɪi iyi í mu ina nɔ kù waa jou, ɲɲu takɛ í fɔ mam mam iyi iku ɲa aa jɪ. Waati ɲɲu í kpe Ilaaɔ Lafɛɛi Aburahamu do Izaaki do Zakɔbu.

³⁸ Ntɔ ntɔ, Ilaaɔ kù je Lafɛɛi iku ɲa, ti ilu hunde ɲai, domi bi tɛɛ, ine fei ilu hundei.

³⁹ Ɖɔi woo kɔ ine ɲa si wooda ɲau, gɔgɔ ɲa à gba ide à ni, ide iyi ì fɔu be Mɛɛtu, dee deei.

⁴⁰ Si anyie a kù je a kù beɛɛ ide gɔ má.

Davidi do ine iyi Ilaaɔ í cica

(Cɔ Matie 22:41-46; Maaku 12:35-37)

⁴¹ Nɔ Jesu í bee ɲa í ni, beirei aa ce a ni ine iyi Ilaaɔ í cicau takui ilaalu Davidii.

⁴² Davidi takɛ í fɔ si tiaɪ iri ku kɔɛ í ni,

Aɔ Lafɛɛ í sɔ Lafɛɛm í ni,

Buba awɔ njɛm,

⁴³ Hee n ce mbɛɛɛ ɲa bi ku lesi isɛɛ titã.

⁴⁴ To, bii Davidi takɛ wa kpoo Lafɛɛ, beirei á ce ku je tɔkuɛ má.

I mu ara ɲɛ do woo kɔ ine ɲa si wooda ɲa

(Cɔ Matie 23:1-36; Maaku 12:38-40)

⁴⁵ Si bei ine fei wa de si Jesu itɪ, ɲɔi í sɔ mɔcɔɛ ɲa í ni,

⁴⁶ i mu ara ɲɛ do woo kɔ ine ɲa si wooda ɲau, aɲa iyi à ya bi a maa dabii do ibɔ kumboo, nɔ à bi a ya ce aɲa fɔɔ do jirima nla nla si bantuma. A ci ya bi kaa kitãi ine ngbo ɲa ile bi kutɔtɔɔ do inya sinte bi ku ce jingau ɲa.

⁴⁷ À ya takii jaaɔ ɲa a gba mii ndu ɲa ɲa fei, nɔ à ya maa ce kutɔɔ sisɔ ku ba a ye ɲa ɲɲu akã. Na ɲɔi í jɔ ijuukpã ɲɲa á la ku caa.

21

Fia iyi abo jaaɔ gɔ í dasi

(Cɔ Maaku 12:41-44)

¹ Iyi Jesu í fɔ beɛbe í tã ɲɔi í wu iju wa cɔ bei ilu fia ɲa à waa dasi fia si kpakoí kɔletiu.

² Nɔ í ye abo jaaɔ ilu are gɔ mɔ í sɔsi kpekele keeke minji gɔ.

³ Ɖɔi í ni, ntɔ ntɔ, jaaɔ ilu areu ihɛ í dasi fia í re ine ɲa iyi à gbe fei.

⁴ Ine ɲa iyi à gbe ɲau fei, iyi í lesi antai fia ɲa ɲai à dasi, amma abou, baa do iyi í je ilu are, andi iyi í ne feii í dasi be, nkãma kù gbea iyi á maa wɛɛɔ má.

Jesu wa fɔ ideí kpasɛi Ilaaɔ ku lege

(Cɔ Matie 24:1-2; Maaku 13:1-2)

⁵ Ajɔ ɲɲu gɔ ine gɔ ɲa à fɔ à waa ni kpasɛi Ilaaɔu í sɪa do kutɛ ɲa fei do amua ɲa iyi à na Ilaaɔ à ceaɔ booda. Iyi Jesu í gbɔ beɛbe ɲɔi í ni,

⁶ mii ɲau be iyi ì waa ye fei ɲa ajɔ akã á kpa iri. Kuta baa akã kaa na ku maa lesi nje be má, aa kekeɛ mbe fei.

Wahala iyi á naa si waatii ankãanyi

(Cɔ Matie 24:3-14; Maaku 13:3-13)

⁷ Ɖɔi à beɛɛ à ni, Mɛɛtu, waati yoomai ine ɲɲu á to wa. Nyinda yoomai aa ka tako ka ye.

⁸ Ɖɔi Jesu í sɔ ɲa í ni, i ce laakai ɲa i maà jɔ ine gɔ ku dɪ iju ɲɲɛ, domi ine ɲa iyi aa na a maa naa akã akã a maa ni aɲai à je ine iyi Ilaaɔ í cicau aa kpɔ. Nɔ aa nyi a sɔ ɲɛ má a ni, waatiu í maai wa mbe. Amma i maà too ɲa ɲa.

⁹ Bii ì gbɔ à waa fɔ laabaau i gũ ɲa do ija ɲa, i maà jɔ zigi ɲɲɛ ku da, domi ɲɲu ɲau bei á tako ku to wa. Amma kù je waatii ankãanyiu be titã.

¹⁰ Ɖɔi í sɔ ɲa má í ni, dimi gɔ ɲa aa ya na a maa ja do dimi mmu ɲa, nɔ ilaalu gɔ ɲa mɔ aa maa ja do ilaalu mmu ɲa.

¹¹ Ile á yaya bii gɔ ɲa nla nla, nɔ si ile gɔ ɲa mɔ ari á ce do bɔɔ laalɔ ɲa iyi á kpa ine nkɔɔ. Aa na i ye maamaake laalɔ ɲa do nyinda nla nla ikpa lele hee zigi ɲɲɛ ku da.

¹² Amma hee ɲɲu ɲau be fei ku maa ce aa mu ɲɛ a kpã ɲɛ iju. Aa dasi ɲɛ awɔi woo kiiti

na ile bii à ya ce kutatɔɔ na, aa dasi ne piisɔɔ, nɔ a bɔɔ ne bi amanlu na do bi ilu ile na na irim.

¹³ Nɔu nau bei á mu nne kpãa i jɛɔ sɛɛdam na.

¹⁴ Na nɔu, i jile idɔ nne i maà ya biti do ide iyi aa fɔ i nyaɔ ara nne na.

¹⁵ I maà biti na domi an mu nne ide do bisi iyi mbeɛ nne na kãma nna a kaa yɔkɔ a jã ne hee má je a kɔ.

¹⁶ Baa iyeɔ baa nne na do igbã nne na do ifɔ nne na do nyaanze nne na do kpaasi nne na, aa zamba ne nɔ a jɔ a kpa ine nkɔ si inɔ nne.

¹⁷ Ine fei á cé nei na irim.

¹⁸ Amma baa nto i iri akã nne kaa da ku nyɔ.

¹⁹ I temua na, aa ba faabai hunde nne.

Jesu wa fɔ ide i iri ku kpa Zeruzalɛmu (Cɔ Matie 24:15-21; Maaku 13:14-19)

²⁰ Ajɔ iyi i ye woo ja igũ na à to wa Zeruzalɛmu à buu koe, i mà na iyi iri kukpae í maai wa mbe.

²¹ Waati beɛbe ine na iyi à wa ilei Zudee a sa a bɔ iri kuta nau. Ine na mɔ iyi à wa inɔ ilu Zeruzalɛmu takae a sa a fita, ine na mɔ iyi à wa iko ku sũ a maà bɔ inɔ ilu má.

²² Ntɔ ntɔ, waatiu á je waati iyi Ilaaɔ á kpã ine na iju ku sã gbese ku ba mii iyi à fɔ si kukɔi ideɛ ku kɔ.

²³ Waati beɛbe wahalai baasi na do ayawo na á caa. Inɔ ku fɔ nla nlaí á wa si ileu si na iyi í jɔ Ilaaɔ á sã idɔɔkɔɛ si ine nau.

²⁴ Aa maa kpa na do taakuba, nɔ a mu na aru si ile fei. Dimi mmu na aa tɛɛɛ Zeruzalɛmuui hee waatiu koo kpaɔ iri.

Kunaai Amai Amanɛ (Cɔ Matie 24:29-31; Maaku 13:24-27)

²⁵ Aa ye nyinda si inunu do si cukpa do si andaiya na. Nɔ si ile ibai tenku do kucã inyi á jɔ dimi na a biti hee a kaa mà baa bei aa ce.

²⁶ Baa njo alála á jɔ ine na a kasã na mii na iyi á na ku ce si andunyau ihɛ, domi gbugbã lele na aa maa yayai.

²⁷ Waati beɛbei aa ye amu Amai Amanɛ n̄ faata wa si kudũi ijĩ do gbugbã nla nla do amboe.

²⁸ Bii iyi be na à sinti ku ce, i leekĩ i mu ara nne na, domi faaba nne í maai wa.

Yaase iyi jĩ ndii figi wa nyisi (Cɔ Matie 24:32-35; Maaku 13:28-31)

²⁹ Nɔ Jesu í kpa nna mɔnda gɔ í ni, i cɔ jĩ ndii figi do jĩ na iyi à gbe fei.

³⁰ Bii i ye í sinti ku ru wua na, ine taka nne i ya mà na iyi ate í maai wai.

³¹ Beɛbe mɔi bii ine mɔ i ye mii nau be wa ce, i mà na iyi bommai Ilaaɔi í maai wa.

³² Ntɔ ntɔ n̄ wa n sɔ ne, inei nsei na, kù je aɔa feii aa ku ideu ihɛ ku bei ku ce.

³³ Lele do ile fei á na ku tã amma idem na a kaa tã pai.

I ce laakaii ara nne na

³⁴ I ce laakaii ara nne na ku ba i maà na i je hai ne laakai na na atɛ ku mɔ do ije ku bi do lasabui mii ndii andunya na. Bii kù je beɛbe ajɔu á na ku boe nei bei cekũm,

³⁵ domi á na ku ba ine na iyi à wa si andunyau ihɛ fei.

³⁶ Na nɔu, i cɔ kpãa i maa ceɔ kutɔɔ na waati kãma fei ku ba i ba gbugbã i gbã si mii iyi wa naa fei na, nɔ i yɔkɔ i leekĩ si wajui amu Amai Amanɛ na.

³⁷ Ajɔ fei Jesu í ya kɔ ine na si cio kpasɛi Ilaaɔ, ale nɔ koo sũ geetei Olivie.

³⁸ Bii iju í má ine fei í ya naa kpasɛi Ilaaɔ be ku gbɔɔ ideɛ iyi wa fɔ.

22

Ine ngbo na à waa busi nje a kpa Jesu (Cɔ Matie 26:1-5; Maaku 14:1-2; Zãa 11:45-53)

¹ Jinggaui Pɛɛ hai ne lefee iyi à ya kpe jinggaui Iku ku kuau í maai wa.

² Ine ngboi woo weei Ilaaɔ na do woo kɔ ine na si wooda nau à waa de kpãa bei aa ce a kpaɔ Jesu, amma à waa ce njo i zamaau.

Zudasi á fita anyii Jesu (Cɔ Matie 26:14-16; Maaku 14:10-11)

³ Njɔi Seetam í lɔ idɔi Zudasi iyi à ya kpe Isikarioti. Wee ine akã mɔcɔ maateji nau.

⁴ Zudasi í koo í d̄i anu tɔɔsi do ine ngboi woo weei Ilaaɔ nau do ine ngboi woo degbe kpasɛi Ilaaɔ nau do yaase bei á ce ku da nna Jesu si awɔ.

⁵ Njɔi inɔ nna í d̄ɔ nɔ à ni aɔa aa mua fia.

⁶ Nɔ Zudasi í jesi, nɔ wa de kpãa bei á ce ku da nna Jesu si awɔ, zamaau ku maà ti ku mà.

Jesu í ce sòlui jingau

(Cò *Matie 26:17-25; Maaku 14:12-21; Zãa 13:21-30*)

⁷ Njoi ajoi jingau Pɛɛ hai ne lefeeu í to wa si bii à ya kpa angudã jingau Iku ku kua a ceò kuweeu.

⁸ Njoi Jesu í bɛ Piɛɛ do Zãa í ni, i koo i ce sòlui jingau Iku ku kua ka joo ña.

⁹ Njoi à beee à ni, iwoi ì bi kaa ce sòluu.

¹⁰ Njoi í sɔ ña í ni, bii ì lɔ inɔ iluu ña aa ye məkɔ gɔ wa so inyi jɔlɔ. I tooɛ. Məkɔ á koo ku lɔ kpasɛ gɔ. Kpasɛ bii á lɔu

¹¹ i koo i sɔ ilu kpasɛu i ni ña, Mɛɛtu í ni ka beee ile bii ñju á je jingau Iku ku kua do mɔcɔi ñju ña.

¹² Məkɔ á bɔð ñe si antai ile kukpɛkɛ gɔ nɔ á nyisi ñe ilaawa nla gɔ iyi à ce sòlui fei ndɛɛ tã. Bei aa ce nwa sòlui jingauu ña.

¹³ Iyi à ne nɔ à koo à ba mii ñau fei í cei dee dee si bei í sɔ ñau, nɔ à ce sòlui jingauu.

Ije iyi aa ka yeò gigii ikui Jesu

(Cò *Matie 26:26-30; Maaku 14:22-26; IWB 11:23-25*)

¹⁴ Iyi waatiu í to, Jesu do mɔcɔɛ ñau à bɔ tengi bii à ce sòluu, nɔ à buba à waa je.

¹⁵ Njoi Jesu í sɔ ña í ni, ñ bi ntɔ ntɔ n ce jingau Iku ku kua ihɛi awaɛ ña n bei n ye ijuukpãm nɔu.

¹⁶ Nɔ ntɔ ntɔ ñ wa n sɔ ñei, n kaa n je jingau ihɛ má bii kù je si andunya titɔi Ilaaɔ.

¹⁷ Iyi í fɔ beɛbe í tã, ñoi í so kɔɔfu í saabu Ilaaɔ nɔ í sɔ mɔcɔɛ ña í ni, i gba vɛɛ iyi í wa si kɔɔfu ihɛ i mɔ ñje fei.

¹⁸ Amma ñ wa n sɔ ñei, hai nsei amu n kaa n mɔ vɛɛ má hee andunya titɔi Ilaaɔ koo too wa.

¹⁹ Si anyii ñju, nɔ í so pɛɛ nɔ í saabu Ilaaɔ titã í bei í bububue, nɔ í na ña í ni, iyi ihɛi í je aram [iyi ñ na na iri ñje. I ya coo ña i maa yeò gigim.]

²⁰ Iyi à je à tã ñoi í so kɔɔfu má í na ña í ni, kɔɔfu ihɛi í je nyindai akabuu titɔ iyi Ilaaɔ í dɔ do ñjem iyi á nikã na iri ñje si ikum.]

²¹ Amma i cɔ inɛ iyi á zambam nɔu wee í wa ihɛ, awaɛ do tom nii í wa si inɔ jɛɛ ihɛ ajɔ.

²² Amu Amai Amanɛ an ku si bei Ilaaɔ í jilɔɔ. Amma ijuukpã inɛ iyi á zambam nɔu á la.

²³ Njoi à sinti ku bee ñje à waa ni, yooi á yɔkɔ ku ce dimiɛ si inɔ nwa.

Yooi í je inɛ ngbo

²⁴ Njoi kakɔɔ í dede si aninii mɔcɔ ñau, à waa bee ñje inɛ iyi á je inɛ ngbo si inɔ ñja.

²⁵ Njoi Jesu í sɔ ña í ni, amanlui andunya ña à ya maa taa inɛ ña amanlu ku jei, nɔ inɛ ngbo ña iyi à waa nyisi gbugbã ñja à ya bi a kpe anja woo ce jiida ña.

²⁶ Amma ñje i maà ye beɛbe ña. I jò inɛ iyi í la í re si inɔ ñje ku baa ku je keeke ñje, nɔ inɛ iyi í je inɛ ngbo kù je amaace ñje.

²⁷ Inɛ iyi í buba wa je si antai taabu do inɛ iyi wa naaò ijeu wa, yoo ñjai í re. Kù je inɛ iyi wa jɛui? To, amu wee ñ wa inɔ ñjei bei inɛ iyi wa naaò ijeu wa.

²⁸ Ñjei ì temua do amu si wahalam ñau ña.

²⁹ Na ñju, si bei Baaba í jilem bommau, beɛbe mɔi amu mɔ ñ wa n jile ñje

³⁰ ku ba i je nɔ i mɔ do amu si bommam ña, nɔ i buba si batai amanlu ña i kiitiò dimi maateeji Izireli ñau.

Jesu wa fɔ iyi Piɛɛ á já ku ni kù mà ñju

(Cò *Matie 26:31-35; Maaku 14:27-31; Zãa 13:36-38*)

³¹ Njoi Jesu í ni, Simɔɔ, Simɔɔ, Seetam í tɔɔ kpãa ku ba ku fɛɛ bei iya.

³² Amma amu ñ ce kutɔɔ na iriɛ ku ba naane ku dasiɛ ku maà gaizia. Nɔ awɔ, waati iyi aa kpaasi idɔ má, mua kpaasi ña mɔ gbugbã.

³³ Njoi Piɛɛ í ni, Lafɛɛ, ñ tã sòlu awaɛ ka bɔ piisɔɔ, bii iku mɔi ka ku ajɔ.

³⁴ Njoi Jesu í ni, Piɛɛ, ñ wa n sɔɛi, idũuyi mɔm, hee ajɛɛ ku maa kɔ aa já ise gbɛeta i ni i kù mà m.

Taalili do bɔgɔ do taakuba

³⁵ Si anyii ñju ñoi Jesu í bee ña í ni, si waati iyi ñ be ñje hai mu taalili do bɔgɔ do baata ì kua ngɔgɔ ña? Njoi à je à ni, aawo, a kù kua nkãma.

³⁶ Njoi í ni, to, nsei, kù je beɛbe má. Inɛ iyi í ne taalili ku soo, beɛbe mɔi inɛ iyi í ne bɔgɔ ku soo. Inɛ mɔ iyi kù ne taakuba, ku ta ibɔɛ ku rað.

³⁷ Si anyii ñju má, í sɔ ña í ni, ideu ihɛ iyi à kɔ na irim nɔu á cei, si bei à ni, à dooae si woo ce laalɔ ña. Kù nɔ kù ne bei á ce iyi kù ce beɛbe.

³⁸ Njoi mɔcɔ ñau à ni, Lafɛɛ, taakuba minji gɔ wee. Nɔ í ni, ka jò ide ñju be.

Jesu wa ce kutɔɔ si iri kutai Olivie

(Cɔ Matie 26:36-46; Maaku 14:32-42)

³⁹ Iyi Jesu í fɔ bɛɛbɛ í tã nɔ í fita hai inɔ iluu í bɔ iri kutai Olivie si bei í ne dɔɔnɛɛ. Nɔ mɔcɛɛ nɔ à waa tooɛ.

⁴⁰ Iyi à to inyau, nɔi í sɔ nɔ í ni, i ce kutɔɔ nɔ ku ba i maà dási kulelei inɛ nɔ.

⁴¹ Si anyii nɔ nɔ í sɛkɛɛ í jɔ nɔ zakai kujji kutai awɔ nɔ í gule bɛ wa ce kutɔɔ

⁴² wa ni, Baaba, bii ì bi, aa jɔ wahalau ihɛ ku jlim. Amma ku maà ti ku je ti idɔɔbim, jɔ idɔɔbiɛ ku ce. [

⁴³ Nɔi amaleka gɔ í naa siɛ wa hai lele í naa í muaa gbugbã.

⁴⁴ Si inɔ ku fɔ nla nla wa ce kutɔɔi do gbugbã, nɔ í da koko hee wa tontoo ile. Koko iyi í dau í yei bei nje.]

⁴⁵ Iyi í ce kutɔɔi í tã nɔi í dede í bɔ bi mɔcɛɛ nɔ nɔ í koo í ba à waa sí njoo do inɔ ku fɔ.

⁴⁶ Nɔ í bee nɔ í ni, na mii í ce ì waa sí njoo nɔ. I dede i ce kutɔɔ nɔ ku ba i maà dási kulelei inɛ nɔ.

À mu Jesu

(Cɔ Matie 26:47-56; Maaku 14:43-50; Zãa 18:3-11)

⁴⁷ Iyi Jesu wa fɔ bɛɛbɛ gbakã nɔi Zudasi inɛ akãi mɔcɔ maateɛji nɔi í to wa do zamaa gɔ. Iyi í to wa í na wa baaba Jesu.

⁴⁸ Nɔi Jesu í ni, Zudasi, do dimii fɔɔ bɛ ihɛi aa zambaɔ amu Amai Amanɛ?

⁴⁹ Inɛ nɔi iyi à waa too Jesuu, iyi à ye mii iyi wa ce, nɔi à bee Jesu à ni, Lafɛɛ, ka da nɔ do taakuba?

⁵⁰ Nɔi inɛ akã nɔi í cafe itfi njei amaacɛi woo wee nlaɪ Ilaaɔu í buu.

⁵¹ Amma Jesu í ni, i leeki, i jɔ bɛɛbɛ. Nɔ í lu itfi mɔkɔu nɔ í ba iri.

⁵² Si anyii nɔi Jesu í bee inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ nɔ do inɛ ngboi woo degbe kpasɛi Ilaaɔ nɔ do inɛ ngboi nɔi iyi à naa siɛu í ni, amui ì naa ku mu nɔ do taakuba do golo nɔ bei woo ce ile?

⁵³ Ajɔ fei ñ ya n wa si inɔ nɔ nɔ maa n kɔ inɛ nɔ si cio kpasɛi Ilaaɔ, nɔ i kù mum nɔ. Amma waatiu ihɛi í je tu nɔ do gbugbãi ilu kuku.

Piɛɛ í jã í ni nɔi kù mà Jesu

(Cɔ Matie 26:57-58, 69-75; Maaku 14:53-54, 66-72; Zãa 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Iyi inɛ nɔi à mu Jesu, nɔi à bɔɔɛ kpasɛi woo wee nlaɪ Ilaaɔu. Nɔ Piɛɛ í wa hee jiji wa too nɔ wa do anyi.

⁵⁵ Nɔi inɛ nɔ à ko ina si aninii bantumai kpasɛu à waa buba bɛ. Nɔ Piɛɛ mɔ í koo í buba bi tu nɔ bɛ.

⁵⁶ Nɔi inaaɔ woo ce ice gɔ í yɔɔ wa buba kɔkɔi inau nɔ í kãsiɛ iju í ni, inɛɛu ihɛ mɔ í tako í wa bi Jesu wo.

⁵⁷ Amma í jã í ni, abooyi, n kù mà.

⁵⁸ Iyi í ce sãa má nɔi inɛ gɔ í yɔɔ nɔ í ni, awɔ mɔ inɛ akãi inɛ nɔi. Amma Piɛɛ í ni, mɔkɔoyi, n kù je inɛ nɔ.

⁵⁹ Si anyii nɔi zakai lɛɛu akã má, nɔi inɛ gɔ í fɔ do gbugbã í ni, ntɔ ntɔ, mɔkɔu ihɛ mɔ í ya wa bi Jesu wo domi nɔi inɛi Galileei.

⁶⁰ Amma Piɛɛ í ni, awɔu bɛ, n kù mà bei ì waa bi í fɔ.

Si bei wa fɔ ideu gbakã nɔi ajɛɛ wa kɔ.

⁶¹ Nɔ Jesu í sinda í cɔ Piɛɛ. Nɔi Piɛɛ í ye gigii ide iyi Lafɛɛ í sɔɔu wo í ni, nnyi hee ajɛɛ ku maa kɔ aa jã ise gbeeta i ni i kù mà.

⁶² Nɔi í fita waduude í koo wa kpata do inɔ ku fɔ.

Inɛ nɔ à yaako Jesu

(Cɔ Matie 26:67-68; Maaku 15:65)

⁶³ Inɛ nɔi iyi à mu Jesuu à waa buu nɔ à wasi ku cã.

⁶⁴ À bii wajue à bei à beɛɛ à waa ni, ce walii. Yooi í cã.

⁶⁵ Nɔ à buu dimii arabu ikã ikã fei.

Jesu í wa wajui igbei woo kiiti nɔ

(Cɔ Matie 26:59-66; Maaku 14:55-64; Zãa 18:19-24)

⁶⁶ Iyi iju í má nɔi igbei inɛ ngboi Zuifu nɔi à tɔtɔ nɔ inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ nɔ do woo kɔ inɛ nɔ si wooda nɔi à bɔɔ Jesu bi igbei woo kiiti nɔ.

⁶⁷ Nɔ à beɛɛ à ni, sɔ wa bii awɔu inɛ iyi Ilaaɔ í cicau. Nɔi Jesu í je nɔi í ni, baa bii ñ sɔ nɔ i kaa dasi naanɛ nɔ.

⁶⁸ Nɔ bii ñ bee nɔ ide gɔ i kaa jɛɛm nɔ.

⁶⁹ Amma hai nɛi amu Amai Amanɛ an bubai si awɔ nɛi Ilaaɔ ilu gbugbã.

⁷⁰ Nɔi nɔi fei à ni, debɛi, awɔu Amai Ilaaɔi? Nɔi í je nɔi í ni, oo, amu Amai Ilaaɔi si bei ì fɔu nɔ.

⁷¹ Nɔi à ni, sɛɛda yoomai à waa degbe má. Awa taka nwa à gbɔɔ tã hai si gɛɛɛ.

23

À bɔ̀ Jesu bi Pilati

(Cɔ̀ Matie 27:1-2, 11-14; Maaku 15:1-5; Zãa 18:28-38)

¹ Nɔ̀ aŋa fei à dede à bɔ̀ Jesu bi Pilati.

² Nɔ̀i à lɔ̀si dulum ku máa à ni, à ba inɛɛu ihɛ́ í wasi ku kɔ̀ inɛ́ ɲa si bisi bei aa ce a je ile nwa igũ nɔ̀ wa ganji a sãa ilaalu nlai Romu fiaɪ lɛmpoo. Si anyii nɲu má í ya maa kpe arae amanlu, nɔ̀ í ni nɲuu inɛ́ iyi Ilaaɔ́ í cicaui.

³ Nɔ̀ Pilati í beee í ni, awɔ̀i ì je ilaalui Zuifu ɲa? Nɔ̀ Jesu í jɛaa í ni, oo, si bei ì fɔ̀.

⁴ Nɔ̀ Pilati í sɔ̀ inɛ́ ngboi woo weei Ilaaɔ́ ɲau do zamaau í ni, n kù ye taale kãma si mɔ̀kɔ̀u ihɛ́.

⁵ Amma à la do gbugbã à waa ni, í ya maa kosi inɛ́ ɲa ijai do cioɛ́ iyi í ya maa ce ɲɲa. Hai ilei Galileei í sintie nɔ̀ í bɔ̀ si ilei Zudee fei í bei í to wa ihɛ́ ma nsei.

À bɔ̀ Jesu si wajui Herodu

⁶ Iyi Pilati í gbɔ̀ bɛɛbɛ, ɲɔ̀i í bee í ni, kù je mɔ̀kɔ̀u inɛ́i Galileei ba.

⁷ Nɔ̀ í gbɔ̀ à ni Jesu wa naai hai si ilei bommai Herodu. Nɔ̀i í ni a bɔ̀de bi Herodu. Wee waati bɛɛbɛ Herodu mɔ̀ í wa Zeruzalemu.

⁸ Nɔ̀i à bɔ̀ Jesu bi tɛɛ. Iyi Herodu í ye Jesu ɲɔ̀i inɔɛ́ í dɔ̀ ntɔ̀ ntɔ̀, si na iyi í jɔ̀ hai ku kpei wa de ku yɔ̀, na irii laabaauɛ́ iyi í gbɔ̀ à ya maa fɔ̀u. Nɔ̀i í bi ku cea nɲu maamaake gɔ̀.

⁹ Nɔ̀i í bee Jesu ide nkpɔ̀ nkpɔ̀ amma Jesu kù jɛaa ide kãma.

¹⁰ Wee inɛ́ ngboi woo weei Ilaaɔ́ ɲa do woo kɔ̀ inɛ́ ɲa si wooda ɲau à wa bɛ, à waa máa dulum do gbugbã.

¹¹ Nɔ̀i Herodu í jɔ̀ à daa si ibɔ̀ ku sɪa gɔ̀ nɔ̀ nɲu do soogee ɲa à waa yaakoɛ́ nɔ̀ à wasi ku buu. Si anyii nɲu nɔ̀ í jɔ̀ à nyidɛ́ bi Pilati má.

¹² Herodu do Pilati wee mbɛɛ ɲai wo, amma ajɔ̀ nɲu bei à dɔ̀.

À ye taalei Jesu a ba a kpaa

(Cɔ̀ Matie 27:15-26; Maaku 15:6-15; Zãa 18:39-19:16)

¹³ Pilati í kpe inɛ́ ngboi woo weei Ilaaɔ́ ɲa do inɛ́ ngbo ɲa do zamaa nkpɔ̀ má í tɔ̀tɔ̀ ɲa.

¹⁴ Nɔ̀ í sɔ̀ ɲa í ni, ì naam mɔ̀kɔ̀u ihɛ́ wa ɲa, ì ni wa kɔ̀ inɛ́ ɲa si bisi bei aa ce a jeɔ̀ ile nwa igũ do ile. Nɔ̀ wee ñ beee ideu si waju nɲe

ihɛ́, amma n kù ye si mɔ̀kɔ̀u ide kãma iyi ì waa yeɔ̀ taaleɛ́ ɲa.

¹⁵ Nɔ̀ Herodu mɔ̀ kù ye sie taale kãma. Na ɲɔ̀i í ce í jɔ̀ à nyidɛ́ wa ihɛ́. Mɔ̀kɔ̀u kù ce kurara kãma iyi í to a kpaa.

¹⁶ Na nɲu, an jɔ̀ a tɛaa kpɔ̀tɔ̀ nɔ̀ n jɔ̀ ku nɛɛ. [

¹⁷ Wee si jingau Iku ku kua fei tilasi Pilati í ya jɔ̀ inɛ́i piisɔ̀ akãi.]

¹⁸ Nɔ̀i aŋa fei à dɔ̀ anu hee lele à waa ni, kpa inɛ́ ihɛ́ nɔ̀ i jɔ̀ nwa Barabasi.

¹⁹ Wee à mu Barabasi à dasie piisɔ̀i wo na kosi iyi í ce si inɔ̀ ilu nɔ̀ í nyi í kpa inɛ́ gɔ̀ má.

²⁰ Nɔ̀i Pilati í bee ɲa ide má si na iyi í jɔ̀ í dasi idɔ̀ nɲu ku jɔ̀ Jesu.

²¹ Nɔ̀i à dedeɔ̀ hoya hoya à wasi ku ni, kpakpae si j̄i ku gaau.

²² Nɔ̀i Pilati í bee ɲa ise gbɛɛtasiaɛ́ í ni, laabɔ̀ yoomai í bei í ce. Amu n kù ye sie ngɔ̀gɔ̀ iyi í to iku. Na nɲu, an jɔ̀ a tɛaa kpɔ̀tɔ̀i nɔ̀ n jɔ̀ ku nɛ.

²³ Amma bei Pilati wa fɔ̀ fei, bɛɛbɛ mɔ̀i inɛ́ ɲau à ya dɔ̀ anu hee lele a maa ni, kpakpae si j̄i ku gaau. Nɔ̀i anu ku dɔ̀ ɲɲau í kãmiaɛ́.

²⁴ Nɔ̀ Pilati í dasi idɔ̀ nɲu ku ce bei à biu.

²⁵ Nɔ̀ í jɔ̀ ɲɲa inɛ́ iyi à biu, inɛ́ iyi à dasi piisɔ̀ na kosi do inɛ́ ku kpau, nɔ̀ í da ɲɲa Jesu si awɔ̀ a ceaɛ́ bei à bi.

À kpakpa Jesu si j̄i ku gaau

(Cɔ̀ Matie 27:32-44; Maaku 15:21-32; Zãa 19:17-27)

²⁶ Nɔ̀i inɛ́ ɲau à gbã Jesu à waa nɛ̀dɛ́. Waati iyi à waa nɛ̀dɛ́u, ɲɔ̀i à ko mɔ̀kɔ̀ gɔ̀ iyi à ya kpe Simɔ̀, inɛ́i Sireni. Mɔ̀kɔ̀u wa baai hai ikɔɛ́. Nɔ̀i à muu à kãa j̄i ku gaauu ku tooɔ̀ Jesu.

²⁷ Nɔ̀ zamaa nla gɔ̀ wa tooɛ́. Si inɔ̀ ɲɲa inaabo gɔ̀ ɲa à wa bɛ à kpata à waa cã kpokpo na iriɛ́.

²⁸ Iyi Jesu í sinda í cɔ̀ ɲa ɲɔ̀i í ni, inɛ́ inaaboɪ Zeruzalemu ɲa, i maà kpata na irim, amma i kpata na iri nɲɛ́ do na irii ama nɲɛ́ ɲa.

²⁹ Ntɔ̀ ntɔ̀ ñ wa n sɔ̀ ɲɛ́i, ajɔ̀ wa naa iyi inɛ́ ɲa aa ni, ilu inɔ̀ didɔ̀i gbɛnda ɲa do inaabo ɲa iyi a kù bí, do inaabo ɲa iyi ama kù mɔ̀mɔ̀ si amɔ̀ ɲɲa.

³⁰ Waati bɛɛbei aa maa sɔ̀ iri kuta ɲa a ni, i cuku i bata wa wa ɲa. Nɔ̀ aa sɔ̀ geete ɲa a ni, i bii wa wa ɲa.

³¹ Ntɔ̀ ntɔ̀, ñ wa n sɔ̀ ɲɛ́, bii inɛ́ ɲa à waa cea j̄i t̄t̄t̄u dimi bɛ ihɛ́, beirei aa na a cea j̄i ngbɛ.

32 Waati iyi à waa neò Jesu à kooò woo ce laalò minji gò ña mò iyi aa kpa ña do nñu ajò.

33 Njoi à to inya iyi à ya kpe kokoi iriu. Bei à kpakpa Jesu si jii ku gaauu. Be mòi à kpakpa woo ce laalò minji ñau, ine akã ikpa awò njee, ine akã mò ikpa awò cangae.

34 Nò Jesu í ni, Baaba, kpa idei dulum du ña, domi a kù mà mii iyi à waa ce.

Si anyie sooge ñau à ta kpasà si jinne ña a ba a ye iyi ine fei á ba. Beebei à ceò ikpèi jinne ñau.

35 Njoi zamaau í wa be wa còò. Nò ine ngbo ñau à yaakoe à waa ni, í faaba ine gò ña. To, kù faaba arae be bii nñui í je ine iyi Ilaaò í cicau.

36 Njoi sooge ña mò à sekee sie ña mò à koo à waa yaakoe nò à naa inyi ikã ku mò.

37 Nò à sòò à ni, bii awò í je ilaalui Zuifu ña, awò takae faaba arae.

38 Si dee deei antai irie à kòò à ni, ine ihèi í je ilaalui Zuifu ña.

39 Ine akã woo ce laalò ña iyi à kpakpa si jii nòu wa sò Jesu ide nfe wa ni, kù je awò í je ine iyi Ilaaò í cicau ba.

To, faaba arae nò í faaba awa mò.

40 Amma ine akãu mò í jèaa í ni, i kù waa ce njoì Ilaaò, baa awò iyi inèò fei í waa ye ijuukpã akã?

41 Bii awai à waa kpã iju beebe, dee deei, domi à waa sã nwa gbesei mii iyi à ce. Amma nje kù ce laalò kãma.

42 Njoi í sinda í sò Jesu í ni, waati iyi aa koo í je bommae nò i nyi wa si andunya má, ye gigim.

43 Nò Jesu í jèaa í ni, ntò ntò, ñ wa n sòei, nnyi mòm aa wee do amu lelei Aò.

Waati iyi Jesu í ku

(Cò Matie 27:45-46; Maaku 15:33-41; Zãa 19:28-30)

44 Njoi zakai dasã nkpaù ilu í kuku si andunyaù fei hee í koo í to isò meetai ale.

45 Waati iyi ilu kukuu í ce ñoi ridooi kpasèi Ilaaòu í ga í kpè minji.

46 Nò Jesu í la do gbugbã í ni, Baaba, ñ daae hundem si awò. Iyi í fò beebe nò í ku.

47 Iyi ine ngboi sooge ñau í ye mii iyi í ceu, ñoi í saabu Ilaaò í ni, ntò ntò ineeu ihè kù ne taale kãma.

48 Nò ine ña mò iyi à naa ku cò mii iyi á na ku ceu fei à yòò nò à sinda à ne do inò ku fò nla nla.

49 Ine ña iyi à mà Jesu fei do inaabo ña iyi à tooe wa hai ilei Galileeu, à leeki hee jiiñi à waa cò mii iyi wa ce.

À dasi ikui Jesu bale

(Cò Matie 27:57-61; Maaku 15:42-47; Zãa 19:38-42)

50-51 Mòkò gò iyi à ya kpe Zozefu, inei Arimatee ilu akã Zuifu ñau í naa be. Mòkòu ine dee deei, wa ce jiiida, nò í weeò kpãa ku cò iyi Ilaaò á na ku je bommae. Í wa si igbei woo kiiti ña, amma kù jesi ide ña iyi à jile a cea Jesu wo.

52 Mòkòu í bò bi Pilati í koo í tòò ikui Jesu.

53 Njoi í kitae wa hai si antai jii ku gaauu nò í bii do acò fufu titò gò í bei í koo í suu. Í suui si isai kuta gò iyi à gbe wo nò a kù si ine gò be tità.

54 Wee ajoi sòlui kusimii, iyi hai aleu ajoi kusimiu á sinti.

55 Njoi inaabo ña iyi à too Jesu wa hai ilei Galileeu à too Zozefu nò à ye baleu do béi à si Jesu fei.

56 Njoi à sinda à bò ide à koo à ce sòlui ikpo ku dò inunu do tulare ña wa.

Si ajoi kusimiu nò à simi si bei wooda í fò.

24

Kujii Jesu hai si bale

(Cò Matie 28:1-10; Maaku 16:1-8; Zãa 20:1-10)

1 Ajò ama azuma daadaakòu inaabo ñau à bò bi baleu à waa mu ikpo ña ña do tulare jiiida iyi à ce sòluu.

2 Njoi à ba kutau í bimbili hai andei baleu.

3 Njoi à lò inò baleu amma a kù ye ikui Jesu be.

4 Si bei à waa leeki do bitiu ñoi amane minji gò ña à naa si ña à waa dasi jaae ku daana gò ña.

5 Njoi inaabo ñau à waa ce njo nò à kamba iri ña ile, nò ine ñau à sò ña à ni, na mii í ce í waa dede ilu hunde bi ku wai iku ña.

6 Kù wa ihè má, nje í jii hai si bale. I ye gigii ide iyi í sò ñe si waati iyi í wa Galilee ña.

7 Í ni kù ne bei á ce iyi a kù mu nñu Amai Amane a kù dasi nñu si awò ilu dulum ña. Í ni aa kpakpa nñu si jii ku gaauu, amma nñu á jii má si ajò meetasia.

8 Njoi inaabo ñau à ye gigii idei Jesuu.

9 Nɔi à sinda à nɛ hai bi balɛu. Nɔ bei mii nɔu í ce fei à koo à sisia mɔcɔ maatakã nɔu do inɛ nɔa iyi à gbeu fei.

10 Maari inɛi Madala do Zoana do Maari iyɛi Zaaki do inaabo gɔ nɔa má, aɲai à koo à sɔ woo bɛ nɔu ideu.

11 Amma ideu wa jɛ nɲai bei ara, a kù dasi ideu inaabo nɔu naanɛ. [

12 Do nɲu fei Piɛɛ í dede í sɛi í bɔ bi balɛu. Iyi í to í bate í cɔ inɔ balɛu, amma acɔ iyi à woo dou nɲu akãí í yɛ wa timbi ilɛ, nɔ í sinda í nyi kpasɛ do biti.]

*Jesu í tusea mɔcɔ minji gɔ nɔa arae
(Cɔ Maaku 16:12-13)*

13 Si aɲo akãu mɔcɔ minji gɔ nɔa à waa bɔ ilu gɔ iyi à ya kpe Emayusi. Zakai kilo maatakãí í jìò Zeruzalɛmu.

14 À waa nya faajii mii nɔa iyi í ceu fei à waa nɛò.

15 Iyi à wasi ku nya faajii ideu, nɔi Jesu takae í sɛkɛɛ si nɔa aɲað nɔa à waa nɛ aɲo.

16 À yɔɔ amma ngɔgɔ í ganji nɔa a màa.

17 Nɔ í bee nɔa í ni, ide yoomai ì fɔ ì waa nɛò bɛɛbɛ nɔa. Nɔi à leekí à bejɛ waju do inɔ ku fɔ.

18 Inɛ akã iyi à ya kpe Keleopa í ni, bii kù jɛ awɔ akã baa si, yooi í wa si Zeruzalɛmu iyi kù mà mii iyi í ce si aɲo gbeejiu ihɛ.

19 Nɔi í bee nɔa í ni, mii í ce.

Nɔi à ni, ideu Jesu inɛi Nazaretiu ni. Mɔkɔu walii ilu gbugbãí si icɛ do si ide ku fɔ si wajui Ilaaɔ do si wajui amanɛ nɔa fei.

20 Nɔi inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ nɔa do inɛ ngbo nwa nɔa à daa inɛ nɔa si awɔ à yɛ taalɛɛ à kpakpae si jii à kpa.

21 À waa tamaa nɲui á faaba inɛi Izireli nɔa wo, amma aɲo mɛɛtaɛi ihɛ iyi ideu í ce wa tã.

22 Si anyii nɲu, inaabo gɔ nɔa si inɔ nwa à naa à gidi wa do ideu má. Inaabo nɔa à dede daadaakɔ à bɔ bi balɛu.

23 Iyi à to nɔa kù yɛ ikui Jesuu bɛ. Nɔi à naa à sɔ wa à ni amaleka nɔa à naa si aɲa nɔa à sɔ aɲa à ni í jì má.

24 Nɔi inɛ gɔ nɔa hai si inɔ nwa à bɔ bi balɛu nɔa à koo à ba mii nɔa í ceí dee dee si bei inaabo nɔa à sɔ wau, amma a kù yɛ nɲu takae.

25 Nɔi Jesu í sɔ nɔa í ni, inɛ hai nɛ bisii nɔa, i ci ya dasi ide iyi walii nɔa à fɔ fei naanɛ gbãa nɔa.

26 Kù nɛ bei á ce iyi inɛ iyi Ilaaɔ í cicau kù yɛ ijuukpã, inɛ nɔa a bei a yɛ amboeɛ.

27 Nɔi í sisi nɲa ide iyi à fɔ si kukɔi ideu Ilaaɔ fei si gãmɛi nɲu takae. Í sintiei hai si tiai Moizi do ti walii nɔa fei.

28 Waati iyi à maai si ilu bii à waa bɔu, nɔi Jesu takae í ce bei inɛ iyi wa bɔ waju.

29 Nɔi à mante mantɛɛ à ni ku gbe bi aɲa domi alɛ í lɛ tã nɔ inunu wa lɔ. Nɔi í sinda wa í naa í gbe bi tu nɔa bɛ.

30 Nɔi aɲað nɔa à waa jɛ. Waati iyi à waa jɛu nɔi í so pɛɛu í ce si kutɔɔ í bei í bububue nɔ í na nɔa.

31 Waati bɛɛbei iju nɲa í cɛ bei nɔ à màa. Amma tengi bɛ má gbakã à kuɛɛ.

32 Nɔ à sɔ nɲɛ à waa ni, baa si waati iyi wa sɔ wa ideu kukɔi Ilaaɔu hai si kpãau wa inɔ nwa kù tũ de.

33 Nɔ aɲa mɔ à dede gbakã à nɛ ikpa Zeruzalɛmu. Iyi à to bɛ à koo à ba mɔcɔ maatakã nɔa à waa tɔtɔ do inɛ gɔ nɔa.

34 Nɔi inɛ nɔa iyi à tɔtɔ nɔa à waa sɔ amanɛ minji nɔa mɔ à ni, Lafɛɛ í jii hai si bale ntɔ ntɔ, nɔ í nyisi arae bi Simɔɔ.

35 Nɔ amanɛ minji nɔa mɔ à sisi nɲa mii iyi í ba aɲa si kpãa do bei aɲa à mà Jesu si waati iyi wa bu pɛɛu.

*Jesu í tusea mɔcɔ maatakã nɔa arae
(Cɔ Matie 28:16-20; Maaku 16:14-18; Zãa 20:19-23; IWB 1:6-8)*

36 Iyi à wasi ideu ku fɔ bɛɛbɛ, nɔi nɲu takae í faata wa si anini nɲa [nɔ í ni, Ilaaɔ ku mu nɲɛ laakai ku sũ.]

37 Nɔi nɲo í mu nɔa, zigi nɲa í da. À tamaa bei ziii.

38 Nɔi í bee nɔa í ni, mii í ce ì waa biti nɔa. Na mii í ce dimii lasabuu ihɛ í wa si idɔ nɲɛ.

39 I cɔ awɔm do isɛm nɔa. Amui, i lum í cɔ nɔa. Ziii ci ya nɛ ara do kükü si bei ì waa yɛm nɔa ihɛ nɔa. [

40 Iyi í fɔ bɛɛbɛ í tã nɔ í nyisi nɔa awɔɛ do isɛɛ nɔa.]

41 Nɔi inɔ didɔ nɲa í jò a kù dasi naanɛ gbãa gbãa nɔa à wa si biti nla nla, nɔi í jò í bee nɔa í ni, i kù nɛ mii ku jɛ gɔ ihɛ nɔa?

42 Nɔi à nya cɛɛ ku banda akã à naa.

43 Nɔ í gba í nɲɔ si waju nɲa.

44 Nɔi í yɛ nɔa gigi í ni, ide nɔa iyi ñ sɔ nɲu mbe si waati iyi ñ wa inɔ nɲɛ wo. Ñ tako ñ sɔ nɲɛ wo ñ ni mii nɔa iyi à kɔ na irim si tiai

woodai Moiziu do si ti walii ηau do si iri ku kōi Davidi ηau kù ne bei á ce iyi kù ce.

⁴⁵ N̄oi í mu n̄ηa laakai j̄iida ku ba a gb̄o yaasei kuk̄oi idei Ilaāđu.

⁴⁶ N̄o í s̄o ηa í ni, beebi à k̄o à ni amu iyi Ilaāđ í cica an ye ijuukp̄ã. Aa kpam, amma an j̄i hai si bale si aj̄o meetasia.

⁴⁷ N̄o aa waazo do irim si dimi fei, aa sintii hai Zeruzalemu. Aa waazo a kpe ine ηa a kpaasi id̄o n̄o Ilaāđ ku kpa idei dulum du ηa.

⁴⁸ In̄ei aa je seedi ide ηau be fei ηa.

⁴⁹ N̄o an samba n̄ηe m̄ii iyi Baam í w̄ã ηe dou wa. Amma si iluu ih̄ei aa maa wa ηa hee gbugb̄ai Ilaāđ ku naa si ηe wa.

Jesu í nyi k̄ok̄oi Ilaāđ má

(C̄o Maaku 16:19-20; IWB 1:9-11)

⁵⁰ N̄oi Jesu í gb̄ã m̄oc̄e ηau í fitāo ηa hai in̄o iluu. N̄o í b̄ōo ηa hee ikpa Betani, n̄o í wu aw̄o lele í wee n̄ηa.

⁵¹ Waati iyi wa wee n̄ηau, n̄oi í sekei hai bi tu ηa [n̄o í so arāe í ne lele.]

⁵² An̄a m̄o [iyi à gule à t̄ōe n̄oi] à nyi ikpa Zeruzalemu do in̄o did̄o nla nla.

⁵³ N̄o kpās̄ei Ilaāđ bei à ya maa wa waati k̄ama fei a maa saabu Ilaāđ.

Laabaau jiiida iyi Zāa í kə

Inya kumá do ideí kuwεε

¹ Hee a maa taka andunya inε gə í wεε à ya kproo Ide. Ideu í wεεi do Ilaađ. Ideu takae Ilaađi.

² Ideu nje í wεεi hai sinte do Ilaađ.

³ Nηui í taka mii baa yooma fei, nə nkāma kù wεε iyi kù je nηui í takae.

⁴ Nηu takaei í je irii kuwεεu, nə kuwεεu í máa inε ηa inya.

⁵ Inya kumáu í mái do si ilu kuku fei, nə ilu kuku kù yəkə kù kāmiae *.

⁶⁻⁷ Məkə gə í wεε iyi à ya kpe Zāa. Nηui Ilaađ í be wa ku naa ku jea inε ηa sεedai inya kumáu, nə inε fei ku dasiò inya kumáu naane do saabue.

⁸ Zāa takae kù je inya kumáu, amma à bəə wai ku je sεedai inya kumáu.

⁹ Inya kumáu nηu akāi í je inya kumá ntə iyi í naa si andunya ku ba ku jò inε fei ku ye ilu.

¹⁰ Inε iyi í je Ideu í wa si andunya wo. Do saabuei Ilaađ í takaò andunya. Do nηu fei, inei andunya ηa a kù màa.

¹¹ Bi inεe ηai í naa nə inεe ηau à kəsie.

¹² Amma inε ηa iyi à gbaa nə à dasie naane í mu nηa kpāa a jeò amai Ilaađ ηa.

¹³ A kù je amai Ilaađ ηa do yaase bei à ya ce a bíò amu ηa si andunya. Kù je do idəəbii amanε ηa, ti Ilaađi.

¹⁴ Ideui í baa í je amanε. Í kəò didə nə beεbe məi í kəò ntə, nə í ba wa kuwεε. À ye amboεe, à cəə do laakai, dimii amboe iyi Ilaađ Baaba í na Ama akāεu.

¹⁵ Zāa í jea inε ηa sεedae, í la í ni nηu mbe inε iyi nηu í fə ideu nηu í ni á na ku naa si anyii nηuu, amma í re nηu domi í wεε hai waati iyi a kù bí nηu.

¹⁶ Si amani nlaεu awa fei à ba andi baa nwa, nə à ba didə si antai didəu.

¹⁷ Hai bi Moizii Ilaađ í na wa wooda, amma didə do ntə í naai hai bi Jesu Kirisi.

¹⁸ Inε kāma kù ye Ilaađ Baaba ajə kāma. Ama akāε iyi í wa bi tεεu nηu takae Ilaađi. Nηui í jò à màa.

Idei Zāa woo dasi inyi (Cə Matie 3:1-12; Maaku 1:1-8; Luku 3:1-8)

¹⁹ Ajə nηu gə inε ngboi Zuifu ηa iyi à wa Zeruzalemu à be si Zāa woo weei Ilaađ ηa do inei Levi ηa a koo a beεε a ni, awəi yoo.

²⁰ Nəi Zāa í je nηa í fə si bantuma í ni, n kù je inε iyi Ilaađ í cica.

²¹ Nəi à beεε à ni, debei, awəi yoo. Awəi Elii walii nlai takou? Nə í ni, aawo. N kù je Elii. Nə à beεε má à ni, awəi ì je walii iyi á na ku naau? Nə í ni, aawo.

²² Nəi à beεε má à ni, debei, awəi yoo. Sə wa ku ba ka ba iyi aa kaa sisia inε ηa iyi à be wa wa. Beirei awə takae ì waa nia araε.

²³ Nəi Zāa í so ide iyi walii Ezai í tako í fəu í je nηa do í ni, Amui n je inε iyi wa də anu si ghabua wa ni, I teese kpāai Lafēε kú te ηa.

²⁴ Wee inε ηa iyi à be wa ηau, Farisi ηai.

²⁵ Nəi à beε Zāa à ni, ì ni i kù je inε iyi Ilaađ í cicau, i kù je Elii, i kù nə i kù je walii iyi á na ku naau. To, na mii í jò ì ya maa dasi inε ηa inyi.

²⁶ Nəi Zāa í je nηa í ni, amu inyii n wa n dasi inε ηa, amma inε iyi á na ku naau í wa anini nηe nə i kù màa ηa.

²⁷ Nηui á naa si anyim. Nə n kù tosi n fū baa ikūi baataε.

²⁸ Ide ηau ihē fei Betanii í ce. Betaniu do ikpa nunui daakəi idoi Zuudēεi í wa. Tengii bei Zāa wa dasi inε ηa inyi.

Jesui í je angudāi Ilaađ

²⁹ Iju kumáε ηəi Zāa í ye Jesu wa naa sie, ηəi í sə inε ηa í ni, i cəə ηa. Inε ihēi í je angudāi Ilaađ iyi á nya dulum dii inei andunya ηa ku neò.

³⁰ Ideei n tako n fə wo n ni inε gə wa naa si anyim iyi í rem, domi nje í wεε hai waati iyi a kù bí amu.

³¹ Amu takam n kù mà mà nηui à ni á na ku naau wo, amma amu n naa ku dasi ηε inyii ku ba inε inei Izireli ηa i màa ηa.

³² Nəi Zāa í sə ηa má í ni, n ye Hundei Ilaađ wa kita sie wa hai lele. Hundeu í yei bei ankasiidi.

³³ Amu mə n kù mà mà nηui à ni á na ku naau wo. Amma Ilaađi í bem wa n naa n dasi inε ηa inyi. Nə nηui í səm mii iyi á jò n màa.

* 1:5 kù yəkə ku kāmiae Tia nwo gə ηa à ni kù gbaa.

Í ni an ye inε gɔ iyi Hundei n̄ɲu á kita ku de sie wa nɔ ku maa wa be. N̄ɲui á daa inε ɲa si Hundei n̄ɲu.

³⁴ N̄ɲɔɔ, nɔ n̄ wa n̄ jεa inε ɲa sεeda iyi n̄ɲui í jε Amai Ilaaɔ.

Mɔcɔ sintei Jesu ɲa

³⁵ Iju kumáε Zāa í wa be má, wa leekí do mɔcɔ minjiε gɔ ɲa.

³⁶ N̄ɲi á ye Jesu wa lɔ nɔ Zāa í ni, i cɔɔ ɲa. Inε ihēi í jε angudāi Ilaaɔ.

³⁷ Iyi mɔcɔ ɲau à gbɔ ideu ɲi à too Jesu.

³⁸ N̄ɲi Jesu í sinda í ba à waa too n̄ɲu wa, nɔ í bee ɲa í ni, mii ì waa de ɲa. N̄ɲi à ni do fee ɲa, Rabi, waatɔ mεetu. N̄ɲi à beεε à ni, iwoi í jε kpasēε.

³⁹ N̄ɲi í jε ɲa í ni, i naa i cɔ ɲa. Nɔ à tooε à koo à cɔ bii í wa nɔ à hoe be. Ideu ihē í cei ale zakai isɔ mεε.

⁴⁰ Inε akāi amanε minji ɲa iyi à gbɔ idei Zāa nɔ à too Jesuu, n̄ɲui í jε Anderee, ifɔi Simɔɔ Piεε.

⁴¹ Iyi í sεkεε hai bi Jesu gbakā í koo í kpe Simɔɔ igbāε nɔ í sɔɔ í ni, à ye inε iyi Ilaaɔ í cicau.

⁴² N̄ɲi í bɔɔ Simɔɔ bi Jesu. Iyi Jesu í cɔɔ nɔ í ni, n̄ mà iyi awɔi ì jε Simɔɔ amai Zāa, amma Sefasii aa ya kpeε bebei. (Iriu be do Piεε fei, yaasei í jε kuta.)

Jesu í kpe Filipu do Natanieli

⁴³ Iju kumáε Jesu í dasi idɔ n̄ɲu ku bɔ ilēi Galilee. Iyi í to be ɲi í ko Filipu nɔ í sɔɔ í ni, toom wa.

⁴⁴ Weε Filipu inēi Besaidai. Anderee do Piεε ɲa mɔ inēi ilu be ɲai.

⁴⁵ N̄ɲi Filipu í koo í dεde Natanieli í sɔɔ í ni, à ye inε iyi Moizi í kɔ ideε si tiai woodau nɔ walii ɲau mɔ à fɔ ideε. Inεeu n̄ɲui í jε Jesu inēi Nazareti amai Zozεfu.

⁴⁶ N̄ɲi Natanieli í beεε í ni, inε jiida gɔ á yɔkɔ ku fita hai Nazareti mbε? N̄ɲi Filipu í ni, naa i koo i cɔ.

⁴⁷ N̄ɲi à waa koo. Iyi Jesu í ye Natanieli wa naa bi tεε ɲi í ni, i cɔ ɲa, amai Izireli takaei wa naa be, kù nε taki kāmā si idεε.

⁴⁸ N̄ɲi Natanieli í beεε í ni, hai iwoi ì mà̄m. N̄ɲi Jesu í ni, baa heε Filipu koo maa kpeε wa n̄ yeε icui j̄i ndii figiu ih̄ɔ.

⁴⁹ N̄ɲi Natanieli í ni, Mεetu, awɔu Amai Ilaaɔi, awɔu Ilaalui Izirelii.

⁵⁰ N̄ɲi Jesu í jεaa í ni, ì dasim naanε tā si na iyi í j̄ɔ n̄ ni n̄ yeε abε j̄i ndii figiu ih̄ɔ? Aa ye ngɔgɔ iyi í la í re iyi be.

⁵¹ Nɔ í ni má, ntɔ ntɔ n̄ wa n̄ sɔ ɲε, aa na í ye lelei Aɔ í c̄i ɲa nɔ amalekai Ilaaɔ ɲa aa gū a maa kita si amu Amai Amanε.

2

Abɔdɔ iyi à ce Kana

¹ Si ajɔ mεetasiaε ɲi à waa ce abɔdɔ gɔ Kana ilēi Galilee. Nɔ iyei Jesu í wa be.

² Nɔ à kpe Jesu do mɔcɔε ɲa mɔ bi ku ce abɔdɔu.

³ N̄ɲi atē v̄εε ɲa í na í tā nɔ iyei Jesu í koo í sɔɔ í ni, aɲa a kù nε v̄εε má.

⁴ Nɔ Jesu í jεaa í ni, yaayi, awɔ si aa sɔm mii iyi an ce. Waatim kù to titā.

⁵ N̄ɲi iyeu í sɔ woo ce icε ɲau í ni, i ce bei í sɔ ɲε fei.

⁶ Weε tengi bii à waa ce abɔdɔu boonyi mεεfa gɔ ɲa iyi à ce do kuta à wa be, si bei Zuifu ɲau à ya kpā si inyii awala ɲa. Boonyi akā fei á yɔkɔ ku gba inyi zakai jɔlɔ jɔnka mεε wala mεεfa.

⁷ Nɔ Jesu í sɔ woo ce icε ɲau í ni, i kpā inyii i cuusi boonyi ɲau ku kɔ ɲa. Nɔ à kpā à cuusi heε fei ndεε í kɔ.

⁸ N̄ɲi gbakā Jesu í ni a bu a koo a na inε ngboi abɔdɔu, nɔ à bu à waa bɔ ku náa.

⁹ Amma heε a maa náa, í kpaasi v̄εε tā. N̄ɲi inε ngbou í tiεε. (Kù mà hai bii í naa, amma inε ɲa iyi à kpā inyiu wa ngu ɲa à mà.) Iyi í tiεε nɔ í kpe mɔkɔ titɔu,

¹⁰ í sɔɔ í ni, atē iyi í dɔ ku mɔi à ya tako a naaɔ wa, bii inε ɲa à mɔ heε à yo a bei a na ɲa iyi kù d̄s̄ s̄aa s̄aa. Amma awɔ, didɔui ì singa heε í to nsei.

¹¹ Iyi bei í jε maamaake sinte iyi Jesu í ce. Kana bei í coo si ilēi Galilee. Do yaase beεbei í nyisiɔ amboεε nɔ mɔcɔε ɲa à dasiε naanε.

¹² Si anyii n̄ɲu nɔ i bɔ Kapεranumu, n̄ɲu do iyeε do ifɔε ɲa do mɔcɔε ɲa, amma a kù kpe be.

Jesu í wa bantumai kpasēi Ilaaɔ

(Cɔ Matie 21:12-13; Maaku 11:15-17; Luku 19:45-46)

¹³ Jingau i Zuifu ɲa iyi à ya ni jingau iku ku kuau i maai wa. N̄ɲi Jesu í bɔ Zeruzalému.

14 Waati iyi í to be, í bə bantumai kpasēi Ilaađ nə í ba woo ta ketε do angudā do ankasiidi ŋa si bantumai kpasēu do inε ŋa iyi à buba à waa kpaasi fia.

15 Ŋəi í ce kolongbai ikū nə í leleò aŋa fei hai be, hee do angudā do ketε ŋau fei. Nə í fuka taabui woo kpaasi fia ŋau í nikā fia ŋa.

16 Nə í sō woo ta ankasiidi ŋau í ni, i fitaò mii ŋau be hai ihē. I maà sinda kpasēi Baam ajà nŋε.

17 Iyi məcəε ŋau à gbə beεbe ŋəi à ye gigii kukoi idei Ilaađ iyi í ni, n̄ nε himma si icεi ileεu hee wa bi ku kparam.

18 Ŋəi Zuifu ŋau à beεε à ni, maamaake yoomai aa yəkə i ce nwa ku ba ka mà iyi í nε kpāai beεbe ku ce.

19 Ŋəi Jesu í je ŋa í ni, i lεge ileu ihē ŋa nə si afei ajə mεeta an dedeε má.

20 Ŋəi Zuifu ŋau à sō à ni, adō ciiji do mεefai à ce à bei à maò ileu ihē. Beirei aa ce i dedeε si afei ajə mεeta.

21 Amma idei ile iyi Jesu wa fəu, araei wa fāa.

22 Na nŋu, waati iyi Jesu í jī hai si bale, məcəε ŋa à ye gigi iyi í fə ide beεbe wo. Nə à dasi kukoi idei Ilaađ naane do ide ŋa iyi Jesu í tako í sō ŋau.

Jesu í mà idəi inε fei

23 Si bei Jesu í wa Zeruzalemu si waatii jingauí Iku ku kuau, inε ŋa à ye maamaake ŋa iyi í ya maa ce nə inε nkpə í dasiε naane.

24 Amma Jesu kù na ŋa ara domi í mà idəi inε fei.

25 Kù bee hee a sisia nŋu daai amanε domi nŋu takae í mà mii iyi í wa si idəi amanε fei sāa sāa.

3

Jesu do Nikodemu

1-2 Idū ajə nŋu gə məkə gə í bə bi Jesu à ya kpoo Nikodemu. Məkəu Farisii, nə wa je inε ngboi Zuifu gə ŋa. Iyi í to bi Jesu ŋəi í ni, Mεetu, à mà iyi Ilaađi í beε wa i naa i kə nwa si cio. À mà beεbei si na iyi í jə inε gə kù wεε iyi á yəkə ku ce maamaake ŋa iyi í ya maa ce bii kù je Ilaađi í wεε do lafēε.

3 Ŋəi Jesu í jeaa í ni, ntə ntə n̄ wa n sōei, nə a kù bí inε isε gbeejisia kaa yəkə ku ye andunya titōi Ilaađ.

4 Amma Nikodemu í beεε í ni, inε iyi í la tā, beirei aa ce a búu má. Á nyi inəi iyee a bei a buu isε gbeejisia máí?

5 Ŋəi Jesu í jeaa í ni, ntə ntə, bii kù je inyí do Hundei Ilaađi í bi inε gə, lafēε kaa yəkə ku lə andunya titōi Ilaađ.

6 Amanε amanεi í ya bí, Hundei Ilaađ mə hundei í ya bí.

7 N̄ sōε n̄ ni, í gbe a bí inε isε gbeejisia. Amma maà jə ideu ku muε bití.

8 Fufu í ya maa cei do bii í bi, nə ì ya maa gbə ibae, mà irei. Amma i kaa mà hai bii wa naa hee má je bii wa bə. Beεbe məi í ye do inε iyi Hundei Ilaađ í bí fei.

9 Ŋəi Nikodemu í beεε í ni, beirei á ce ku ce.

10 Ŋəi Jesu í jeaa í ni, awəi ì waa kə inei Izireli ŋa si cio nə i kù mà yaasei ideu be?

11 Ntə ntə n̄ wa n sōε, ide iyi à màì à waa fə, nə à waa je sεedai mii iyi à ye. Amma do nŋu fei, i ci ya jesi sεeda nwa ŋa.

12 N̄ wa n sō ŋε ide iyi wa ce si andunya nə i kù dasi naane ŋa. To, bii beεbei, nə beirei aa ce i dasi naane ŋa bii n sō ŋε mii ŋa iyi wa ce lelei Ađ.

13 Inε gə kù wεε iyi í bə lelei Ađ bii kù je amu Amai Amanε, amu iyi n̄ kita wa hai lelei Ađ.

14 Si bei Moizi í kəa njo si jī í wuu lele si gbaau, beεbe məi amu Amai Amanε kù nε bei á ce iyi a kù wu aram lele,

15 ku ba inε iyi í dasim naane fei ku ba kuwεε hai tā.

16 Ilaađ í bi inei andunya ŋa jiida jiida hee í na ŋa Ama akāε ku ba inε iyi í dasiε naane fei ku maà ce nfe, amma kù nε kuwεε iyi ci ya tā.

17 Ilaađ kù be Amae wa si andunya ku ba ku yeò taalei inei andunya ŋa, amma í bəə wai ku ba inei andunya ŋa a ba faaba na saabue.

18 Inε iyi í dasiε naane, Ilaađ kaa ye taaleε, amma inε iyi kù dasiε naane í ye taalei lafēε tā, si na iyi í jə kù dasi ama akāε naane.

19 Í ye taalei inε dimi beεbe ŋai si na iyi í jə inya kumá í naa si andunya, amma inε ŋa à bi ilu kuku í re inya kumáu. À bi ilu kukuui si na iyi í jə kuce nŋa kù sīa.

²⁰ Ntɔ ntɔ, inɛ iyi wa ce laalɔ fei í ya cé inya kumáí. Ci ya naa si inya kumáú ku ba mii iyi wa ce ku maà fita gbugbāa.

²¹ Amma inɛ iyi wa too kpāai ntɔ í ya ce icɛɛ ɲai do idɔɔbii Ilaaɔ. Na ɲai í jɔ á naa si inya kumá ku ba a ye mii iyi nɲu wa ce ti idɔɔbii Ilaaɔi.

Jesu do Zāa

²² Si anyii nɲu, Jesu do mɔcɔɛ ɲa à bɔ ilei Zudee. Aɲaɔ ɲa à ce be ajɔ minji, nɔ Jesu í dasi inɛ ɲa inyi.

²³ Zāa mɔ wa dasi inɛ ɲa inyi ilui Enɔɔ, kɔkɔi Salimu, domi inyi í kpɔ be. Inɛ ɲa à wasi ku koo siɛ nɔ wa dasi ɲa inyi.

²⁴ Waati beɛbe a kù dasi Zāa piisɔɔ titā.

²⁵ Nɔi mɔcɔi Zāa ɲa do Zuifu gɔ à waa ce kakɔ si buki iyi amanɛ á ce ku bei ku má.

²⁶ Nɔi à bɔ bi Zāa à ni, Mɛɛtu, ajɔɛ ì je sɛɛɔai mɔkɔ iyi inɛɔ ì wa icei idoi Zuudɛɛu, mà irei. Wee nsei nɲu mɔ wa dasi inɛ ɲa inyi, nɔ inɛ fei wa bɔ bi tɛɛ. Kù jɛɛ si ide kāma?

²⁷ Nɔi Zāa í sɔ ɲa í ni, inɛ gɔ kaa yɔkɔ ku ba ngɔgɔ bii kù je Ilaaɔi í muua.

²⁸ Inɛ taka nɲɛ ì je sɛɛdam iyi n̄ ni n kù je inɛ iyi Ilaaɔ í cica, amma à bɛm wai ku ba n cuaa wa.

²⁹ Inɛ iyi í nɛ abo titɔ nɲui í je mɔkɔ titɔ, mà irei. Amma kpaasii mɔkɔ titɔu, inɛ nɲu á leekii ku maa gbɔ. Nɲu mɔ í ya nɛ inɔ didɔ ntɔ ntɔ waati iyi í gbɔ imui mɔkɔ titɔu. Na ɲai í jɔ nsei amu takam n̄ nɛ inɔ didɔ nla nla.

³⁰ Kù nɛ bei á ce iyi beɛrei Jesu kù kɔɔsi, nɔ tom kù nɛ bei á ce iyi kù kaye.

Inɛ iyi wa naa hai lelei Aɔ

³¹ Nɔ Zāa í ni má, inɛ iyi í naa hai lele nɲui í re inɛ fei. Inɛ iyi í je ti andunya, inɛi andunyai, idei andunyai í ya maa fɔ. Inɛ iyi í naa hai lele nɲui í re inɛ fei.

³² Wa je sɛɛɔai mii iyi í ye do iyi í gbɔ. Amma inɛ kāma kù waa jesi sɛɛɔaɛ.

³³ Inɛ iyi í jesi sɛɛɔaɛ, í jesi iyi Ilaaɔ í je ilu ntɔ.

³⁴ Inɛ iyi Ilaaɔ í be wa ideI Ilaaɔi wa fɔ, domi Ilaaɔ í muua Hundee do inɔ akā.

³⁵ Ilaaɔ Baaba í bi Amaɛ nɔ í daa mii fei si awɔ.

³⁶ Inɛ iyi í dasi amau naanɛ fei í nɛ kuwɛɛ hai tã. Inɛ mɔ iyi í kɔ ku dasiɛ naanɛ kaa ba kuwɛɛu, amma idɔɔkɔi Ilaaɔ í wa si irii lafɛɛ.

4

Jesu do inaaboi Samari gɔ

¹⁻³ Farisi ɲa à gbɔ iyi Jesu wa ba mɔcɔ ɲa wa dasi ɲa inyi wa re Zāa. Amma kù je Jesu takaɛi wa dasi inɛ ɲa inyi, mɔcɔɛ ɲai à waa coo. Ajɔ nɲu gɔ Jesu í gbɔ iyi à waa fɔ beɛbe, ɲai í nɛ hai Zudee be wa bɔ ilei Galilee.

⁴ Wee ku bei ku to be tilasii ku too do ilei Samari.

⁵ Nɔi í to si ilui Samari gɔ iyi à ya kpe Sikaa, kɔkɔi iko iyi Zakɔbu í mua Zozɛfu amaɛu.

⁶ Bei lɔgɔi Zakɔbuu í wa. Jesu í to bei zakai dasã. Nɔi í koo í buba si itfi lɔgɔu si na iyi í jɔ í gbɛɛji do isɛɛɛu.

⁷ Nɔi inaaboi Samari gɔ í naa inyi ku kpã. Nɔi Jesu í ni, muum inyi n mɔ.

⁸ Wee mɔcɔɛ ɲa à bɔ inɔ ilu ije ku ra wa.

⁹ Nɔi abou í sɔ Jesu í ni, awɔ Zuifu, beirei í ce ì waa tɔm inyi ku mɔ, amu inaaboi Samari. Abou í ni beɛbei si na iyi í jɔ Zuifu ɲa do inɛi Samari ɲa a ci ya ce nje fɔɔ.

¹⁰ Nɔi Jesu í jɛaa í ni, bii ì mà amuai Ilaaɔ wo, nɔ bii ì mà inɛ iyi wa tɔɔɛ inyi ku mɔ, aa tɔm nii wo nɔ n muɛ inyii kuwɛɛ.

¹¹ Nɔi abou í sɔɔ í ni, mɔkɔɔyi, i kù nɛ gooka. Wee lɔgɔu í ji isa. Beirei aa ce i ba inyii kuwɛɛu.

¹² Zakɔbu, bala nwai í tu nwa lɔgɔu ihɛ. Nɔ nɲu do amaɛ ɲa do mɛɛmuɛ ɲa fei ihɛi à ya mɔ. Mà awɔ ì waa tamaa ì re Zakɔbu bala nwai.

¹³ Nɔi Jesu í jɛaa í ni, inɛ iyi í ya mɔ inyii lɔgɔu ihɛ fei, agbe á kraa má.

¹⁴ Amma inɛ iyi an mua inyi ku mɔ, agbe kaa kpa lafɛɛ má, domi inyi iyi an mua lafɛɛ á maa sɔi bei inyii isɔ nɔ á na inɛ kuwɛɛ hai tã.

¹⁵ Nɔi abou í ni, mɔkɔɔyi, n̄ bi i muum dimii inyi be ku ba agbe ku maà kpam má nɔ n maà n naa inyi ku kpã ihɛ má.

¹⁶ Nɔi Jesu í sɔɔ í ni, koo kpe mɔkɔɛ wa i naa wa ihɛ ɲa.

¹⁷ Nɔi abou í jɛa Jesu í ni, n kù nɛ mɔkɔ. Nɔi Jesu mɔ í ni, ntɔi ì fɔ iyi ì ni i kù nɛ mɔkɔ,

¹⁸ domi mɔkɔ miui ì tako ì nɛ. Nɔ wee mɔkɔ iyi ì nɛ si nsei kù je mɔkɔɛ. Inɛ nɲu ntɔi ì fɔ.

¹⁹ Nɔi abou í ni, mɔkɔɔyi, n̄ ye iyi awɔu waliii.

²⁰ To, awa inɛi Samari ɲa, bala nwa ɲa si geeteu ihɔi à ya gule a tɔɔ Ilaaɔ wo, amma

inɛ Zuifu ɲa, ì ni í gbe Zeruzalemui inɛ ku ya gule ku tɔɔɛ.

²¹ Nɔ Jesu í sɔ́ í ni, abooyi, dasi idem iyi an sɔɛ naanɛ. Awaati wa naa iyi a kaa gule a tɔɔ Ilaaɔ Baaba si antai geeteu ihɔ hee má je Zeruzalemu.

²² Inɛ inɛi Samari ɲa, ì waa gulea Ilaaɔ, amma i kù màa ɲa. Awa Zuifu ɲa à màa à bei à waa guleaò, domi ideí faaba wa naai hai bi Zuifu ɲa.

²³ Amma awaati gɔ́ á na ku naa, nɔ́ í to wa tã mɔm de, iyi Hundei Ilaaɔ á jò inɛ ɲa a maa gule a tɔɔ Ilaaɔ Baaba do ntɔ. Woo guleaa do yaase beɛbe ɲai í bi. Inɛ be ɲai à je woo guleaa Ilaaɔ ntɔ ntɔ.

²⁴ Ilaaɔi í je Hunde, nɔ́ kù nɛ bei aa ce iyi a kù guleaa si Hunde do si ntɔ.

²⁵ Ɖɔi abou í sɔ́ í ni, ñ mà inɛ iyi Ilaaɔ í cica á na ku naa. Bii í naa ɲɲui á sisi nwa fei ndɛɛ.

²⁶ Ɖɔi Jesu í ni, amui ihɛ, amu iyi ñ wa n baɛ ide ku fɔ.

²⁷ Waati beɛbe mɔcɔi Jesu ɲau à to wa. Ɖɔi ideu í mu ɲa bití ntɔ ntɔ do iyi à yɛ wa ba inaabo ide ku fɔ. Do ɲɲu fei, kãma ɲɲa gɔ́ kù bee abou mii iyi í bi. A kù nɔ́ a kù bee Jesu a kù ni, mii í ce ì waa ba abou ide ku fɔ.

²⁸ Ɖɔi abou í jile bɔɔdoɛ be í nyi inɔ́ ilu í koo í sɔ́ inɛ ɲa í ni,

²⁹ i naa i koo i cɔ́ inɛ gɔ́ iyi í sɔ́m mii iyi ñ tako ñ ce fei. Mà inɛ iyi Ilaaɔ í cica mbe ya.

³⁰ Nɔ́ inɛ ɲa à fita wa hai inɔ́ iluu à waa bɔ́ bi Jesu.

³¹ Waati beɛbe mɔcɔɛ ɲa à wasi ku mantɛɛ à waa ni, Mɛɛtu, je titã.

³² Amma í sɔ́ ɲa í ni, ñ nɛ dimii ije gɔ́ iyi i kù mà ɲa.

³³ Ɖɔi mɔcɔ́ ɲau à bee nje à waa ni, mà inɛ gɔ́ í naa ije wai de.

³⁴ Nɔ́ Jesu í sɔ́ ɲa í ni, ijɛm ɲɲui í je n ce idɔ́bii inɛ iyi í bɛm wa nɔ́ n kpa irii icɛɛ iyi í dasim.

³⁵ Inɛ ì waa ni í gbe cukpa mɛɛ a bei a da iya. Amma amu ñ wa n sɔ́ ɲɛ, i cɔ́ iko ɲau, mii ku gbɛ ɲau fei í jla í to ku da.

³⁶ Inɛ iyi wa da í wasi fiaɛ ku gba tã, nɔ́ amaajɛ iyi wa tɔ́tɔ́u ti kuwɛɛ hai tã. Si beɛbe woo gbɛ do woo da à nɛ inɔ́ didɔ́ ajɔ.

³⁷ Á ya kpa mɔnda gɔ́ a ni, inɛ gɔ́ wa gbɛ nɔ́ inɛ mmu gɔ́ wa da. Mɔndaui ntɔi wa fɔ.

³⁸ Ñ be ɲɛi i koo i da si iko bii i kù logoo ɲa. Inɛ gɔ́ ɲai à ce icɛ be, wee nsei inɛi ì naa ì waa da mii iyi à gbɛu ɲa.

³⁹ Inɛi Samari nkɔ́ nkɔ́i í dasi Jesu naanɛ si inɔ́ iluu be si na iyi í jò abou í tako í sɔ́ ɲa í ni Jesu í sɔ́ ɲɲu mii iyi ɲɲu í ce wo fei.

⁴⁰ Na ɲɲu, inɛi Samari ɲau à koo à ba Jesu à tɔɔɛ suuru ku gbe bi ti aɲa. Nɔ́ í ce be ajɔ minji.

⁴¹ Inɛ nkɔ́i í dasi naanɛ má waati iyi à gbɔ́ ideí Jesu,

⁴² ɲɔi à sɔ́ abou à ni, kù je na ide iyi ì fɔu ɲɲu akãi í jò à dasi Jesu naanɛ má, amma si na iyi í jò awa taka nwa à gbɔ́ ideí nɔ́ à mà iyi do ntɔ ɲɲui í je Woo faabai andunya.

Jesu í jò amai akawe nla gɔ́ í ba iri

⁴³ Iyi Jesu í ce ajɔ minji be ɲɔi í nɛ í bɔ́ ikpa ilei Galilee,

⁴⁴ domi ɲɲu takɛ í fɔ́ wo í ni, walii ci ya nɛ beɛɛ si iluɛ.

⁴⁵ Iyi í to Galilee ɲɔi inɛ ɲau à gbaa do inɔ́ didɔ́. Tako wo à bɔ́ jingau Zeruzalemu nɔ́ à yɛ mii iyi í ce be fei. Na ɲɔi í jò à gbaa do inɔ́ didɔ́.

⁴⁶ Nɔ́ í nyi í bɔ́ Kana si ilei Galilee má, tengi bii í tako í jò inyi í kpaasi vɛɛu. Wee akaweí ilaalu gɔ́ í wa Kaperanumu, amaɛ kù waa nɛ baani.

⁴⁷ Ɖɔi í gbɔ́ iyi Jesu í nɛ hai ilei Zudee í naa ilei Galilee. Ɖɔi í dede hai Kaperanumu í bɔ́ bi tɛɛ í koo í tɔɔɛ suuru ku na ku faaba amai ɲɲu iyi wa bi ku ku.

⁴⁸ Ɖɔi Jesu í jɛaa í ni, inɛ i ci ya dasi naanɛ ajɔ kãma ɲa bii kù je ì yɛ nyinda do maamaake gɔ́ ɲa sisi.

⁴⁹ Ɖɔi akaweí í ni, mɔkɔ́yí, ñ wa n tɔɔɛ suuru i naa wa bi tom hee amau ku maa ku.

⁵⁰ Ɖɔi Jesu í sɔ́ í ni, koo i nɛ, amaɛ á wɛɛ.

Nɔ́ inɛɛu í dasi ideí Jesuu naanɛ nɔ́ í nɛ.

⁵¹ Iyi í dasi kpãai ideɛ wa nɛ ɲɔi í ko woo ce icɛɛ ɲa à waa naa. Ɖɔi à sɔ́ à ni, amaɛ í ba iri.

⁵² Ɖɔi í bee ɲa si waati yoomai í ba iri. Ɖɔi à ni, ana isɔ́ akãi bɔ́u í nya.

⁵³ Ɖɔi baai amau í yɛ gigi iyi waatiu bei Jesu í sɔ́ ideu dee dee í ni, amaɛ á wɛɛ. Nɔ́ ɲɲu do inɛi kpasɛɛ ɲa fei à dasi Jesu naanɛ.

⁵⁴ Iɛ gbeejisiai ihɛ beɛbei iyi Jesu í dede hai ilei Zudee í naa ilei Galilee nɔ́ si kunaɛu fei í ce maamaakei. Iyi ihɛi í je maamaake minjisia.

5

Jesu í jò wεεge gò í ba iri

¹ Si anyie ηοi jingau gò í to wa. Jingau Zuifu ηai. Nò Jesu í bə Zeruzalemu.

² Wee Zeruzalemu be, bi ku lòò inò iluu í kpə. Ande akāi à ya kpe Andei angudā ηa. Kəkəi andeu bei fatama nla gò í wa. Nò à ma si ile iyi í ne ande miu. Do feei Eβεε Betizadai à ya kpoo.

³ Si andei ile ηauì bōō nkpə í ya na ku maa sū, fεεju ηa do woo sukute do wεεge ηa. [Bei à ya sū a maa degbe kuyayai inyiu,

⁴ domi ajə gə ηa amalekai Ilaađ í ya kita wa ku lə si fatamau nə ku fə inyiu. Bii inyiu í fə bōō iyi í tako í dasi be dimii bōō iyi í ne fei í ya ba irii.]

⁵ Wee ine gò í wa be, bōōu adō kuntaa do mεεjəi í ce siε.

⁶ Iyi Jesu í yəə wa sū be í bei í mà iyi í kpe be ηοi í beεε í ni, ì bi i ba iri?

⁷ Nəi bōōu í jεaa í ni, məkəyi, n kù ne ine iyi á dasim si inyiu waati iyi í fə. Hee n maa n kookaai n maa n dasi inyiu, ine gò í ya takom nii.

⁸ Nəi Jesu í sōō í ni, dede i ka sεεε, i neò.

⁹ Nəi gbakā inεeu í ba iri nə í ka sεεε í dasi kpāa wa ne.

Wee ajəi kusimii.

¹⁰ Nəi ine ngboi Zuifu ηau à sō ine iyi í ba iriu à ni, ajəi kusimii nnyi. Wooda nwa í ganji i so sεεε.

¹¹ Nəi í sō ηa í ni, ine iyi í jò n ba irii í ni n so sεεm n ne.

¹² Nəi à beεε à ni, yooi í sōε í ni i so sεεε i ne.

¹³ Amma ine iyi í ba iriu kù mà lafεε si na iyi í jò zamaa í wa be nə Jesu í dasi inə ηa.

¹⁴ Iyi í ce sāa ηοi Jesu í yəə bantumai kpasēi Ilaađ nə í sōō í ni, wee ì ba iri bebei. To, maà ce dulum má ku ba laalə iyi í re beεbe ku maà baε má.

¹⁵ Nəi inεeu í nyi bi ine ngbo ηau í sō ηa í ni Jesu í jò ηηu í ba iri.

¹⁶ Nəi í jò ine ηau à waa kpā Jesu iju si na iyi í jò í ce dimii mii nəu be si ajəi kusimi.

¹⁷ Amma Jesu í sō ηa í ni, Baam í ya maa ce icei waati kāma fei, beεbe məi amu takam n wa n ce.

¹⁸ Na irii ideu bei Zuifu ηa à teese à waa de Jesu ku kpa, kù je si na iyi í jò í jò inεeu í ba iri si ajəi kusimi ηηu akā, amma si na iyi í jò wa wā araεi do Ilaađ má, wa ni Ilaađi í je baai ηηu.

Yiikoi Amaì Ilaađ

¹⁹ Nəi Jesu í sō ηa í ni, ntə ntə n wa n sō ηei, amu Ama, n kaa n yəkə n ce ngəgə do aram bii kù je mii iyi n ye Baam wa ce. Mii iyi Baaba wa ce fei, ηηui amu mə Ama n wa n ce.

²⁰ Baaba í bi amu Amaε nə í nyisim mii iyi ηηu takae wa ce fei. Á nyisim ice iyi í re be ihε má məm ku ba inε fei i biti ηa.

²¹ Ntə ntə, si bei Ilaađ Baaba í ya jì iku ηa nə ku ce ηa ilu hunde, beεbe məi amu Amaεu an mua ine ηa iyi n bi kuwεε.

²² Ilaađ Baaba takae ci ya kiiti ine gə, amma í so kiitiu fei í daa amu Amaε si awə,

²³ ku ba ine fei ku saalu amu Amau si bei à waa saalu Ilaađ Baaba. Ine iyi kù saalu amu Amau, Baaba iyi í bεm wai kù saalu.

²⁴ Ntə ntə n wa n sō ηei, ine iyi wa gbə idem nə í dasi ine iyi í bεm wa naane, lafεε í ne kuwεε hai tā. Kaa naa bi ku ce kiiti má, amma í kua iku í ləsi kuwεεi.

²⁵ Ntə ntə, awaati wa naa nə wee í to wa tā, iyi iku ηa aa gbə imui amu Amaì Ilaađ nə si inə ηηa ine ηa iyi à gbə imum fei aa ne kuwεε *

²⁶ Si bei Baaba takae í je irii kuwεε, beεbe məi í jò amu Amaε n je.

²⁷ Nə í muum kpāa n kiitiò ine ηa, si na iyi í jò n je Amaì Amanε.

²⁸ Na ηηu, i maà biti ηa, domi waati wa naa iyi iku ηa fei aa gbə imum,

²⁹ nə aa fita wa hai si bale. Ine ηa iyi à ce jiidae aa jì si kuwεε hai tā. Ine ηa mə iyi à ce laalə aa jì nə a kiiti ηa.

Mii ηa iyi wa nyisi iyi Jesu í ne yiiko

³⁰ Jesu í ni, n kaa n yəkə n ce ngəgə do aram. Si bei Ilaađ í sōm si beεbei an ceò kiitiu, nə kiitim í je dee dee domi n kù wa n de idəbim ku ce, bii kù je idəbii ine iyi í bεm wa.

³¹ Bii amu takam nii n wa n jεa aram sεεda wo, sεεdam kù je ntə.

* 5:25 *iku ηa* Kù je ine ηa iyi à ku ntə ntə ηai wa fāa. Amma ine ηa iyi dulum du ηa í jò à je bei iku ηai wa fāa.

³² Amma ine gɔ í wɛɛ iyi wa jɛa ine ɲa sɛɛdam nɔ̀ n̄ mà iyi sɛɛda iyi wa jɛ ɲɲa na irim n̄ou ntɔ̀i. Lafɛɛi í jɛ Zāa woo dasi inyi.

³³ In̄ɛi í bɛ siɛ ine ɲa, nɔ̀ ide iyi í fɔ̀ si gāmɛm n̄ou ntɔ̀i.

³⁴ Kù jɛ n̄ wa n dɛ amanɛ ku jɛɛm sɛɛda, amu de n̄ wa n fɔ̀ bɛɛbɛi ku ba i ba faaba ɲa.

³⁵ Zāau bɛ í yɛi bɛi fitila iyi à má ku má inya. Nɔ̀ waati keeke gɔ̀ ì jɛsi í wɛɛò inɔ̀ didɔ̀ si inya kumáɛu ɲa.

³⁶ Amma sɛɛda gɔ̀ í wɛɛ iyi í la í re ti Zāa. Sɛɛdaui í jɛ icɛ iyi n̄ wa n ce. Aɔ̀ Baabai í daam si awɔ̀, ɲɲu m̄ai wa jɛa ine ɲa sɛɛdam nɔ̀ wa nyisi iyi Ilaaɔ̀ Baabai í bɛm wa.

³⁷ Ilaaɔ̀ Baaba takɛi wa jɛa ine ɲa sɛɛdam. Amma in̄ɛi kù gbɔ̀ ide ku fɔ̀ɛ baa ajɔ̀ akā ɲa hee má jɛ i yɔ̀ do iju ɲa.

³⁸ Ideɛ kù ba bi ku buba si ɲɛ, domi i kù dasi amu iyi í bɛ wau naanɛ ɲa.

³⁹ In̄ɛi í ya maa cio kukɔ̀i idei Ilaaɔ̀ si na iyi í jò ì waa tamaa aa ba siɛ kuwɛɛ hai tã ɲa. Nɔ̀ wee kukɔ̀ ɲau bɛ fei wa jɛa ine ɲa sɛɛdam.

⁴⁰ Amma do ɲɲu fei ì kɔ̀ ku naa bi tom ku ba i ba kuwɛɛ ɲa.

⁴¹ N kù wa n dɛ saabu bi amanɛ ɲa.

⁴² Amma n̄ mà ɲɛ. N̄ mà iyi i kù nɛ kubii Ilaaɔ̀ si idɔ̀ ɲɲɛ ɲa.

⁴³ Do irii Baam nii n̄ naa, nɔ̀ i kù gbam ɲa. Amma bii ine gɔ̀ ɲɛ í naa do irii arai ɲɲu takɛ, lafɛɛi aa gba ɲa.

⁴⁴ Bii bɛɛbɛi bɛirei aa ce i dasim naanɛ ɲa, in̄ɛi iyi ì ya maa dɛ saabui ɲɛ ɲa in̄ɛi duusɔ̀ nɔ̀ i kù waa dɛ saabu iyi wa naa hai bi Ilaaɔ̀ ɲa, ɲɲu iyi kù nɛ saa.

⁴⁵ I maà tamaa mà amui an yɛ taale ɲɲɛ bi Ilaaɔ̀ Baaba. Moizi, ɲɲu iyi ì waa naanɛ ɲau, ɲɲui á yɛ taale ɲɲɛ.

⁴⁶ Bii ì dasi Moizi naanɛ ntɔ̀ ntɔ̀ ɲa wo, aa dasi amu mɔ̀ naanɛ ɲa, domi idem nii Moizi í kɔ̀.

⁴⁷ Amma i kù dasi ideɛ naanɛ ɲa. To, bɛirei aa ce i dasi idem naanɛ ɲa.

6

Jesu í wò amanɛ dubu miu (5.000)

(Cɔ̀ Matie 14:13-21; Maaku 6:30-44; Luku 9:10-17)

¹⁻⁴ Si anyii ɲɲu, jingauí Zuifu ɲa iyi à ya kpe Iku ku kuau í maai wa. Waati bɛɛbɛi Jesu í kua icei tenkui Galilee. Tenkuui à ya

nyi a kpe Tiberia má. N̄ɔ̀i zamaa nkpɔ̀ wa tooɛ, domi à yɛ maamaake ɲa iyi í ya maa ce ku maa faabaò bɔ̀ ɲa. N̄ɔ̀i Jesu í gũ geete gɔ̀ í buba do mɔ̀cɔ̀ɛ ɲa ajɔ̀.

⁵ Iyi í cɔ̀ ilu nɔ̀ í yɛ zamaa nla gɔ̀i wa naa bi tɛɛ. N̄ɔ̀i í bɛɛ Filipu í ni, iwoi aa ka ba ije iyi aa ka ra ine ɲau ihɛ a jɛ.

⁶ Í fɔ̀ bɛɛbɛi ku cɔ̀ò laakai Filipu domi í mà bɛi ɲɲu á ce tã.

⁷ N̄ɔ̀i Filipu í jɛaa í ni, baa fiaí icei ajɔ̀ cɔ̀ò minji kaa to ka ra ɲɲa ije, iyi aɲa fei aa ba keeke keeke.

⁸ N̄ɔ̀i ine akāi mɔ̀cɔ̀ ɲau iyi à ya kpe Anderee, ifɔ̀i Simɔ̀ Piɛɛ í ni,

⁹ ama awaasũ gɔ̀ í wa ihɛ í nɛ pɛɛ ara miu do cɛɛ keeke minji. Amma ɲɲu bɛ kaa cea zamaa nlaui ihɛ nkāma.

¹⁰ N̄ɔ̀i Jesu í ni, í jò aɲa fei a buba. Wee inyau í nɛ fɔ̀fɔ̀ nkpɔ̀ nkpɔ̀. N̄ɔ̀i aɲa fei à buba. Si inɔ̀ ɲɲa kukpɔ̀i inɛmɔ̀kɔ̀ ɲau í to dubu miu (5.000).

¹¹ N̄ɔ̀i Jesu í so pɛɛ ɲau í saabu Ilaaɔ̀, ɲɔ̀i í jò à kpɛa ine ɲa iyi à waa bubau. Bɛɛbɛ m̄ai í ce do cɛɛ ɲau. Nɔ̀ à jɛ bɛi à bi.

¹² Iyi aɲa fei à jɛ à yo, ɲɔ̀i Jesu í sɔ̀ mɔ̀cɔ̀ɛ ɲa í ni, i ko ije iyi í gbɛu ɲa ku ba gɔ̀gɔ̀ ku maà ce nfe.

¹³ Nɔ̀ à ko ije iyi í gbɛu. Si pɛɛ ara miu iyi Jesu í gba í bububu í kpɛa ine ɲa à jɛu, kɔ̀lɔ̀ maateejii í gbɛ.

¹⁴ Iyi ine ɲau à yɛ maamaake iyi Jesu í ceu ɲɔ̀i à ni, do ntɔ̀, ɲɲui í jɛ walii iyi á na ku naa si andunyau.

¹⁵ N̄ɔ̀i ine ɲau à waa bi a muu do gbugbã a coo ilaalu. Amma si bɛi Jesu í mà si ɲa ɲɔ̀i í nya araɛ ɲɲu akā í nyi iri kutau ma.

Jesu wa nɛ si antai tenku

(Cɔ̀ Matie 14:22-33; Maaku 6:45-52)

¹⁶ Iyi aɛ í lɛ ɲɔ̀i mɔ̀cɔ̀i Jesu ɲau à bɔ̀ itli tenkuu.

¹⁷ N̄ɔ̀i à lɔ̀ akɔ̀i inyi ku ba a kua a bɔ̀ Kapɛranumu. Nɔ̀ à dasi kpāa à waa nɛ. N̄ɔ̀i idũ í dũ nɔ̀ wee Jesu kù to si ɲa.

¹⁸ N̄ɔ̀i fufu nla gɔ̀ wa ce nɔ̀ inyiu wa yaya.

¹⁹ Iyi à nɛ zakai kilo mɛɛfa ɲɔ̀i à hɔ̀nnɛ Jesu wa nɛ si antai inyiu wa naa bi tu ɲa, ɲɔ̀i zigi ɲɲa í da.

²⁰ Amma Jesu í sɔ̀ ɲa í ni, amui, i maà jò njo ku mu ɲɛ.

21 Nɔi à waa bi nɔu mɔ ku lɔ inɔ akɔi inyiu amma wee gbakā à to bii à waa bɔu.

Zamaau wa de Jesu

22 Iju kumáe inɛ ɔa iyi à wa icei tenkuu bɛ, à ye gigi iyi akɔ akāi í wa bɛ wo. À nɔ à mà iyi Jesu kù lɔ akɔi inyiu do mɔcɔɛ ɔa ajɔ, aɔa duusɔɔ nɔai à nɛ.

23 Waati bɛɛbɛ, akɔi inyi gɔ ɔa mɔ à naa hai Tiberia nɔ à to inyau. Tengi bei Lafɛɛ Jesu í tako í saabu Ilaaɔ í bei í na ɔa pɛɛ à jɛu.

24 Iyi zamaau í ye Jesu do mɔcɔɛ ɔa kãma nɔa kù wa bɛ, ɔai aɔa mɔ à lɔ akɔi inyi ɔau à bɔ ku dɛdɛ ɔa ikpa Kaperanumu.

Jesui í je ijei kuwɛɛ

25 Nɔi inɛ ɔau à kua icei tenkuu do ikpa ihɔ à koo à ba Jesu bɛ nɔ à ni, Mɛɛtu, waati yoomai í to wa ihɛ.

26 Nɔi Jesu í je nɔa í ni, ntɔ ntɔ, ì waa dɛdɛm ɔai si na iyi í jɔ ì ba pɛɛ ì je ì yo ɔa, kù je na iyi í jɔ ì ye ì ce maamaake gɔ ɔa.

27 I maà ti i ce icei ije iyi í ya sãmi nɔu akã, amma i ce icei ije iyi á jɔ i ba kuwɛɛ hai tã ɔa. Nɔ ije nɔu amu Amai Amanɛi an mu nɔɛ, domi amui Ilaaɔ Baaba í na yiikoe nɔ í jɔ inɛ ɔa à waa yɔɔ.

28 Nɔi à beɛɛ à ni, mií aa ka ce ka ceò ice iyi Ilaaɔ í bi.

29 Nɔi Jesu í je nɔa í ni, ice iyi Ilaaɔ í bi si ɔai í je i dasi amu woo bɛɛ naane ɔa.

30 Nɔi à beɛɛ à ni, maamaake yoomai aa ce ka yɔɔ ku ba ka dasie naane. Mà ice yoomai aa ce.

31 Nɔ à ni má, bala nwa ɔa à je ije gɔ iyi à ya kpe mana si gbaa. À kɔɔ à ni í na ɔa ije wa hai lelei Aɔ.

32 Nɔi Jesu í je nɔa í ni, ntɔ ntɔ ì wa n sɔ ɔai, kù je Moizii í mu nɔɛ ijeu wa hai lele, amma Baam nii í mu nɔɛ ije iyi í je ntɔu wa hai lele.

33 Nɔ ije iyi Ilaaɔ í ya mua inɛ, nɔui í je inɛ iyi í kita wa hai lele iyi á jɔ amanɛ ku ba kuwɛɛ hai tã.

34 Nɔi à sɔɔ à ni, mɔkɔyi, mu nwa dimii ijeu bɛ do ajɔ fei.

35 Nɔi Jesu í sɔ ɔa í ni, amui ì je ijei kuwɛɛ. Inɛ iyi í naa bi tom, ari kaa kpa lafɛɛ má pai, nɔ inɛ iyi í dasim naane, agbɛ kaa kpa má pai.

36 Ì tako ì sɔ ɔa wo ì ni, ì waa yem ɔa, amma i kù dasi naane ɔa.

37 Inɛ ɔa iyi Baaba í nam fei aa naa bi tom, nɔ inɛ iyi í naa bi tom baa bii beirei n kaa n nyɔɔ angule.

38 Ì kita wai hai lelei Aɔ ì na ì ceò idɔɔbii inɛ iyi í bem wa, kù je idɔɔbii amu takam.

39 Idɔɔbii inɛ iyi í bem wa wee. Inɛ ɔa iyi í nam, ì maà ì jɔ baa inɛ akã nɔa ku ce nfe amma ì jɔ aɔa fei hai si bale si ajɔi ankãanyí.

40 Idɔɔbii Baam nii í je inɛ iyi í ye amu Ama nɔ í dasim naane fei ku nɛ kuwɛɛ hai tã, an nɔ ì jɔ lafɛɛ hai si bale si ajɔi ankãanyí.

41 Nɔi Zuifu ɔau à waa gbagba sie na iyi í jɔ ì ni nɔu í je ije iyi í kita wa hai lelei Aɔ.

42 Nɔi à ni, í jɔ Jesu amai Zozɛfuu mbe mɛɛ. À mà iyeò baaɛ. Beirei í ce í ni nɔu í naa hai lele.

43 Nɔi Jesu í sɔ ɔa í ni, ì maà ti ì maà gbagba na irim bɛɛbɛ ɔa.

44 Inɛ gɔ kaa yɔkɔ ku naa bi tom bii kù je Baaba iyi í bem wai í fa lafɛɛ wa. Nɔ inɛ nɔui an jɔ ku jɔ hai si bale si ajɔi ankãanyí.

45 Inɛ akã walii ɔau í kɔ í ni, Ilaaɔ takaei á na ku kɔ inɛ fei si cio. Nɔ bɛɛbei inɛ iyi í gbɔ idei Baaba fei nɔ í jirima cioe lafɛɛ á naa bi tom.

46 Inɛ kãma kù ye Ilaaɔ Baaba do iju, í gbe amu iyi ì naa hai bi tɛu.

47 Ntɔ ntɔ, inɛ iyi í dasim naane fei í nɛ kuwɛɛ hai tã.

48 Amui ì je ijei kuwɛɛ.

49 Bala nɔɛ ɔa à je mana si gbaa amma kù ganji a ku.

50 Amma amu ije ɔai ì wa ì fãa iyi í naa hai lele, iyi bii amanɛ í je kaa ku.

51 Amui ì je ijei kuwɛɛ. Hai lelei ì kita wa. Nɔ inɛ iyi í ba ijeu í je fei í nɛ kuwɛɛ hai tã. Ijeu í je aram. An náai ku ba inɛ ɔa a maa wɛɛò.

52 Iyi Jesu í fɔ bɛɛbɛ ɔai Zuifu ɔa à ce si kakɔɔ jiiida à waa ni, beirei nɔu á ce ku na wa inɔai arae ka ɔa.

53 Nɔi Jesu í sɔ ɔa má í ni, ntɔ ntɔ ì wa ì sɔ ɔai, bii ì kù ɔa inɔai arai amu Amai Amanɛ walakɔ ì kù mɔ njem ì kù nɛ kuwɛɛ ɔa.

54 Inɛ iyi í ɔa inɔai aram nɔ í mɔ njem í nɛ kuwɛɛ hai tã, nɔ an jɔu hai si bale si ajɔi ankãanyí,

55 domi inɔai aram nii í je ije alala nɔ njem mɔi í je inyi alala.

56 Inɛ iyi í ɔa inɔai aram nɔ í mɔ njem awaò aa ka nɛ anu akã ka maa wɛɛò.

57 Baabai í bɛm wa. Nɛɛi í nɛ kuwɛɛ nɔ na iriɛi amu mɔ̀ n̄ wɛɛ. Bɛɛbɛ mɔ̀i inɛ iyi í n̄ɔm, lafɛɛ í nɛ kuwɛɛ na irim.

58 Ijɛ iyi í kita wa hai lelei n̄ wa n̄ fāa. Inɛ n̄ɛ kù jɛ bɛi ijɛ iyi bala n̄ɛ n̄a à jɛ nɔ̀ kù ganji à kuu. Inɛ iyi wa jɛ dimii ijɛu ihɛ́ á maa wɛɛi hee do aɔ̀ fei.

59 Ideu bɛi Jesu í kɔ̀ inɛ n̄a si ile bii Zuifu n̄a à ya ce kutɔ̀tɔ̀ Kaperanumu.

Idei kuwɛɛ hai tã

60 Iyi mɔ̀cɔ̀i Jesu n̄au à gbɔ̀ ideu n̄ɔ̀i n̄kpɔ̀ n̄na í ni, ideu ihɛ́ í lele. Yooi á nɔ̀.

61 Nɔ̀ Jesu í mà iyi à wasi ku gbagba na ideu, n̄ɔ̀i í bee n̄a í ni, ideui í jɛ n̄ɛ bi ku kooɛɛ?

62 Debei, bɛirei aa ni n̄a bii ì yɛ amu Amanɛ n̄ wa n̄ bɔ̀ lele n̄a bii n̄ tako n̄ wa wo.

63 Hundei í ya mua inɛ kuwɛɛ, gbugbãi amanɛ kù jɛ nkãma. Nɔ̀ ide iyi n̄ sɔ̀ n̄ɛu wee hundei, nɔ̀ n̄ɛi í jɛ kuwɛɛ.

64 Amma si inɔ̀ n̄ɛ n̄ɛ gɔ̀ n̄a a kù dasi naanɛ. Jesu í fɔ̀ bɛɛbɛi si na iyi í jɔ̀ í mà hai sintɛ inɛ n̄a iyi a kaa dasi n̄ɛu naanɛ do inɛ iyi á na ku zamba n̄ɛu.

65 Nɔ̀ í ni má, na iyi ihɛ́i í jɔ̀ n̄ sɔ̀ n̄ɛ wo n̄ ni inɛ gɔ̀ kù wɛɛ iyi á naa bi tom bii kù jɛ Ilaaɔ̀ Baabai í jɔ̀ lafɛɛ í naa.

66 N̄ɔ̀i hai waati bɛɛbɛ mɔ̀cɔ̀ n̄kpɔ̀ɛ n̄au à fa ara n̄a do anyi a ci ya tooɛ má.

67 Na n̄ɔ̀i í jɔ̀ Jesu í bee mɔ̀cɔ̀ maateejie n̄au í ni, inɛ mɔ̀ ni, i kù waa nɛ n̄ai?

68 N̄ɔ̀i Simɔ̀ Piɛɛ í jɛaa í ni, Lafɛɛ, bi yooi aa ka bɔ̀ má. Awɔ̀i ì nɛ idei kuwɛɛ hai tã.

69 Awa à dasi naanɛ nɔ̀ à mà kam kam iyi awɔ̀i ì jɛ Inɛ Kumá iyi í naa hai bi Ilaaɔ̀.

70 N̄ɔ̀i Jesu í bee n̄a í ni, kù jɛ amui n̄ cica inɛ maateejiu ba. Do n̄ɛu fei inɛ akã n̄ɛ í jɛ inɛi Seetam.

71 Waatɔ̀ idei Zudasi amai Simɔ̀ Isikariotii wa fāa, si na iyi í jɔ̀ baa do iyi í wa si inɔ̀i mɔ̀cɔ̀ maateejii n̄au fei, n̄ɛi á zambaɛ.

7

Ifɔ̀i Jesu n̄a a kù dasiɛ naanɛ

1 Si anyii n̄ɛu, Jesu wa dabii si ilei Galilee. Kù bi ku bɔ̀ ikpa ilei Zudee domi Zuifu n̄au à waa dɛ ku kpaa.

2 Nɔ̀ wee jingauu Zuifu n̄a iyi à ya kpe jingauu Ilei acɔ̀ í maai wa.

3 N̄ɔ̀i ifɔ̀i Jesu n̄a à sɔ̀ɔ̀ à ni, nɛ hai ihɛ́ i bɔ̀ Zudee ku ba mɔ̀cɔ̀ɛ n̄a iyi à wa ikpa bɛ a yɛ icɛ iyi ì waa ce,

4 domi bii amanɛ í bi a mà n̄ɛu bantumaa kaa máa ce ngɔ̀gɔ̀ si asii. Bii ì waa ce dimii icɛ bɛɛbɛ, í gbe í nyisi inɛ n̄a araaɛ.

5 À waa fɔ̀ bɛɛbɛi si na iyi í jɔ̀ baa n̄a taka n̄a a kù dasiɛ naanɛ.

6 N̄ɔ̀i Jesu í sɔ̀ n̄a í ni, waatim kù to wa titã, amma inɛ waatiu fei í sía n̄ɛi.

7 Inɛi andunya n̄a a kaa yɔ̀kɔ̀ a cé n̄ɛ, amma à cé amu domi n̄ ya n̄ ni kookoosu n̄a kù sía.

8 Inɛ i bɔ̀ jingauu, amma amu n̄ kù wa n̄ koo titã, si na iyi í jɔ̀ waatim kù to wa.

9 Iyi í sɔ̀ n̄a ideu í tã nɔ̀ í gbe ilei Galilee bɛ.

Jesu í bɔ̀ jingauu

10 Iyi ifɔ̀i Jesu n̄a à bɔ̀ jingauu n̄ɔ̀i n̄ɛu mɔ̀ í dede í koo do asii, kù bi a yɔ̀ si bantumaa.

11 N̄ɔ̀i Zuifu n̄au à wasi ku dɛdɛɛ si waatii jingauu à waa ni, iwoi í wa.

12 N̄ɔ̀i si zamaau inɛ n̄a à wasi ku fɔ̀ ideɛ do gundu. Inɛ gɔ̀ n̄a à waa ni, inɛ jiidai. Nɔ̀ inɛ gɔ̀ n̄a mɔ̀ à waa ni, iboi, wa d̄i ijui inɛ n̄ai.

13 Amma kãma n̄a ci ya fɔ̀ ideɛ do wɔ̀kɔ̀ domi à waa ce n̄ɔ̀i inɛ ngbo n̄au.

14 Iyi inɛ n̄a à jɛ jingauu à to anini n̄ɔ̀i Jesu í koo í lɔ̀ bantumai kpasɛ́i Ilaaɔ̀ bɛ wa kɔ̀ inɛ n̄a si cio.

15 N̄ɔ̀i Zuifu n̄au à biti nɔ̀ à wasi ku ni, bɛirei inɛ iyi kù bɔ̀ cio í ce í mà kukɔ̀i idei Ilaaɔ̀ bɛ ihɛ́.

16 N̄ɔ̀i Jesu í jɛ n̄a í ni, ciom kù jɛ hai si idɔ̀m nii wa fita wa. Hai bi Ilaaɔ̀i wa naa, n̄ɛu iyi í bɛm wa.

17 Inɛ iyi í bi n̄ɛu ku ce idɔ̀ɔ̀bii Ilaaɔ̀, lafɛɛ á mà bii ciom hai bi Ilaaɔ̀i wa naa, walakɔ̀ bii í jɛ ti amu takam nii.

18 Inɛ iyi wa fɔ̀ ide do yiikoi irii araaɛ bɛɛɛi n̄ɛu takaɛi wa dɛ. Amma inɛ iyi wa dɛ bɛɛɛi inɛ iyi í bɔ̀ wa, lafɛɛ n̄tɔ̀i í ya fɔ̀, ibo kãma ci ya wa síɛ.

19 Moizii í na n̄ɛ wooda, mà irei. Amma do n̄ɛu fei, kãma n̄ɛu kù waa jirima woodau. To, na mii í ce ì waa dɛ ku kpam n̄a.

20 N̄ɔ̀i zamaau í jɛaa í ni, ì nɛ inɛi inɔ̀koi ba. Yooi wa dɛ ku kpaaɛ.

21 Jesu í jɛ n̄a í ni, maamaake akãi n̄ ce si aɔ̀i kusimi nɔ̀ inɛ fei í biti.

²² Amma i lasabu ña. Moizii í na ñe woodai bango ku dasi. Nñui í jò baa bii í je ajoi kusimii ì ya maa dasi ama ññe ña bango ña. Nò mòm ideí bango ku dasiu kù je hai bi Moizii wa naa, hai bi bala ññe ñai.

²³ Debei, bii ì waa dasi ama ññe ña bango si ajoi kusimiu ku ba i maà beje woodai Moizi ña, na mii í ce ì ya maa mum do idòkò ña waati iyi ñ faaba iné gò mam mam si ajoi kusimiu.

²⁴ I maà ya kiiti ngògò si bei ì waa yòò do iju nñu akã ña, amma ì ce kiitiu dee dee ña.

Jesui í je iné iyi Ilaađ í cicau?

²⁵ Nñi inéi Zeruzalemu gò ña, iyi à gbò Jesu í fò beεbe à waa ni, kù je inéeu ihē à waa de ku kpau ya.

²⁶ Nò wee wa fò ide si bantuma nò iné gò kù ni ide gò mεε. Mà iné ngbo nwa ña à mà bebei iyi nñui í je iné iyi Ilaađ í cicau do ntò de.

²⁷ Amma bii í je iné iyi Ilaađ í cicau wa naa iné gò kaa mà hai bii á naaò wa, nò wee awa à mà hai bii inéeu ihē í naa.

²⁸ Si bei Jesu wa kò ña si cio bantumai kpasēi Ilaađ be í la wa ni, ì waa tamaa bei ì mà m ñai, ì nò ì mà hai bii ñ wa n naa ña. Do nñu fei, n kù naa do yiikoi aram, amma ilu ntò iyi iné i kù mà, nñui í bεm wa.

²⁹ Amu ñ màa, domi hai bi tēi ñ wa n naa, nñu mòi í nò í bεm wa.

³⁰ Nñi à waa de ku muu, amma iné gò kù lesie awò domi waatiε kù to wa titā.

³¹ Si zamaau iné nkpò í dasie naane ññi à ni, bii iné ihē kù je iné iyi Ilaađ í cicau, iné mmu iyi á na ku naa á yòkò ku ce maamaake ña ku re bei inéeu ihē wa ce?

À be woo degbe kpasēi Ilaađ ña a koo a mu Jesu

³² Farisi ñau à gbò bei iné ñau à waa fò ideí Jesu do gundu. Na nñu, iné ngboi woo weei Ilaađ ña do Farisi ña à be woo degbe kpasēi Ilaađ ña a koo a muu wa.

³³ Nñi Jesu í sò ña í ni, waati keekei í gbe iyi an wεε do iné. Si anyie an nyi bi iné iyi í bεm wa.

³⁴ Aa na i maa dedεem ña amma i kaa yem ña, domi i kaa yòkò i bò bii an wa ña.

³⁵ Nñi Zuifu ñau à bee ñje ide à waa ni, iwoi á bò iyi a kaa ka yòò. Mà bi iné nwa ña

iyi à fangaa si ilei dimi mmu ñau í bò ya. Á koo kò dimi mmu ñau si cioi?

³⁶ Yoomai í je yaasei ide iyi í fòu be si bei í ni aa ka de nñu amma a kaa ka ye nñu, domi bii nñu á wa a kaa ka yòkò ka bò be.

Inyii kuwεε

³⁷ Ajoi ankāanyii jingau í ya ne beεε ku re. Ajò nñuu, ññi Jesu í dede í leeki wa fò ide hee lele wa ni, iné iyi agbe wa kpa ku naa ku mò iyi bi tom.

³⁸ Iné iyi í dasim naane fei inyii kuwεε á cã si idòí lafēε. Bebei kukòí ideí Ilaađ í ni.

³⁹ Wee ideí Hundei Ilaađi Jesu wa fāa. Iné iyi í dasi Jesu naane fei á ba Hundeu. Amma waati iyi wa fò beεbeu Ilaađ kù na Hundee titā si na iyi í jò Jesu kù nyisi amboee waati beεbe.

Iné ña à waa kpē ñje na irii Jesu

⁴⁰ Iné gò ña si inòí zamaau, iyi à gbò ideu ññi à ni, inéeu ihē walii nlaiu ntò ntò.

⁴¹ Iné gò ña mò à ni, iné iyi Ilaađ í cicau. Amma iné gò ña à ni, beirei iné iyi Ilaađ í cicau á ce ku naa hai ilei Galilee.

⁴² Kukòí ideí Ilaađ kù ni iné iyi Ilaađ í cicau á fita wai hai si dimii Davidi? Hai Betelehemu ilui Davidi takae si á naa?

⁴³ Nò iné ñau à waa kpē ñje na irie.

⁴⁴ Iné gò ña à bi a muu, amma iné kãma kù lesie awò.

Naane hai dasii iné ngboi Zuifu ña

⁴⁵ Nñi woo degbe kpasēi Ilaađ ñau à nyi bi iné ngboi woo weei Ilaađ ña do Farisi ñau. Nñi à bee ña à ni, na mii í ce i kù mu Jesuu wa ña.

⁴⁶ Nñi woo degbe kpasēi Ilaađ ñau à je à ni, iné kãma kù wεε iyi í fò ide bei inéeu be.

⁴⁷ Nñi Farisi ñau à bee ña à waa ni, to, iné mò ì jò inéeu í dī iju ññe ña ya.

⁴⁸ Í gbò bii iné ngbo gò walakò Farisi ñau baa iné akã ñña í dasie naane ñai?

⁴⁹ Amma zamaau kù mà woodai Moizi. Ilaađ kù ceekpe ña.

⁵⁰ Amma si inòí Farisi ñau iné gò í wa be à ya kpoo Nikodemu. Nñui í bò bi Jesu idūu wo. Iyi í gbò à waa fò beεbe ññi í bee ña í ni,

⁵¹ wooda nwa í yòòda nwa ka ye taalei amane hai a kù gbò idee nò a kù mà mii iyi í ce?

⁵² N̄oi à beee à ni, asee awō takae mō inei Galileei? Cō si kukōi idei Ilaaḍ s̄aa s̄aa, i kaa ye walii gō iyi í fita wa hai Galilee. [

⁵³ Nō inē fei í nē kpasēe.

8

Inaabo iyi í ce sakara

¹ N̄oi Jesu í bō geete iyi à ya kpe Olivie.

² Amma iju kumáe daadaakō í sinda í bō bantumai kpasēi Ilaaḍ nō inē fei wa bō bi tēe, nō í buba í lōsi cio ku kō ḡa si.

³ N̄oi woo kō inē ḡa si wooda ḡa do Farisi ḡa à naaḍ inaabo gō wa bi tēe iyi à muu si sakara ku ce. N̄oi à leekīe si aninii zamaau.

⁴ Nō à s̄o Jesu à ni, M̄eetu, à mu abou ihēi si sakara ku ce.

⁵ Wee Moizi í fō si woodae í ni dimii inaabo be ihē ka taa kuta ka kpa. To, awō mō, beirei ì yō.

⁶ À fō beebēi ku ba a cō laakae nō a ye taalee. Amma Jesu í kamba iri ile wa kō si ile do amaaḡō.

⁷ N̄oi à beee à mantee nō í dede í tē í s̄o ḡa í ni, inē iyi kù ce dulum si inō n̄je ku tako ku ta abou kuta.

⁸ Nō í kamba má wa kō si ile.

⁹ İyi à gbō beebe ḡoi à fita akā akā hai inē ngbo ḡau hee ku bō si inēi ankāanyi ḡau. Í gbe Jesu n̄ju akā do abou si waju.

¹⁰ N̄oi Jesu í dede í tē má nō í beee í ni, abooyi, iwoi à wa. Inē gō kù gbe ihē iyi wa ye taalee má?

¹¹ N̄oi abou í ni, mākōoyi, baa akā ḡa kù wa ihē má. Jesu í ni, amu takam mō n kaa n ye taalee. N̄e, amma maà ce dulum má.]

Jesui í je inya kumái andunya

¹² Si anyii n̄ju, Jesu í ba inē ḡa ide ku fō má í ni, amui ñ je inya kumái andunya. Inē iyi wa toom á nē inya kumái iyi á jò inē ku ba kuwēe, kaa maa nē si ilu kuku.

¹³ N̄oi Farisi ḡau à s̄ō à ni, nsei ì waa jea arae seeda. Seeda kù je ntō.

¹⁴ N̄oi Jesu í je ḡa í ni, baa bii ñ wa n jea aram seeda, ide ḡa iyi ñ wa n fōu fei ntōi, domi ñ mà hai bii ñ naa ñ nō ñ mà bii ñ wa n bō. Amma inē i kù mà hai bii ñ naa hee má je bii ñ wa n bō.

¹⁵ Inē ì ya maa ce kiiti ḡai bei amane ḡa à ya ce, amu n ci ya n kiiti inē kama.

¹⁶ Amma baa bii í je ñ wa n kiiti inē ḡa, kiitim í s̄a domi amu akā si an kiiti ḡa, Baaba iyi í bem wa í wēe do amu.

¹⁷ À kō si tiai wooda n̄je à ni seeda amane minjii í je ntō.

¹⁸ Ñ wa n jea aram seeda nō Baaba, iyi í bem wa, n̄ju mō wa jea inē ḡa seeda.

¹⁹ N̄oi à beee à ni, iwoi Baaeu í wa. N̄oi Jesu í je ḡa í ni, i kù mà amu takam ḡa mām hee má je Baam. Bii í je ì mà ḡa wo aa mà Baam n̄ju ḡa.

²⁰ Ideu bei Jesu í fō waati iyi wa kō inē ḡa si cio bantumai kpasēi Ilaaḍ bii à ya jile fiai kōletiu. Nō inē gō kù lesie awō si na iyi í jò waatie kù to wa titā.

A kaa yōkō a bō bii Jesu wa bō

²¹ N̄oi Jesu í s̄o ḡa má í ni, an nē nō aa na í dedeem ḡa, amma aa ku ḡai si dulum du ḡe. I kaa yōkō i bō bii ñ wa n bō ḡa.

²² Si bei í ni bii n̄ju wa bō a kaa yōkō a bō be n̄jui í jò Zuifu ḡau à bee n̄je à waa ni, debēi á kpa araei?

²³ Nō Jesu í ni, hai ile ihēi inē ì naa ḡa, amma amu hai lelei ñ naa. Inē inēi andunya ḡai, amma amu n kù je inēi andunya.

²⁴ Na ḡoi í ce ñ ni aa ku si dulum du ḡe ḡa. Ntō ntō, bii i kù dasi naane ḡa iyi amui ñ je inē iyi Ilaaḍ í cicau aa ku si dulum du ḡe ḡai.

²⁵ N̄oi à beee à ni, awōi yoo. N̄oi Jesu í je ḡa í ni, ñ s̄o ḡe tā hai sintee.

²⁶ Ide iyi ñ nē ku fō na iri n̄je n yeḍ taale n̄je í kpō. Amma inē iyi í bem wa ilu ntōi, nō ide iyi ñ gbō hai bi tēe, n̄jui ñ wa n sisia inē ḡa titā.

²⁷ Amma waati iyi Jesu wa fō beebe a kù mà hee mà idei Ilaaḍ Baabai wa s̄o ḡa.

²⁸ N̄oi Jesu í ni, ajō iyi aa so Amai Amane i kōae lele ḡa, ajō n̄jui aa mà ḡa iyi amui ñ je inē iyi Ilaaḍ í cica. Nō ajō n̄jui aa mà ḡa má iyi n kù wa n ce ngōgō do aram. Ide iyi Baaba í s̄m n̄ju akāi ñ wa n s̄o inē mō.

²⁹ N̄ju iyi í bem wa í wēe do amu. Kù j̄m amu akā domi waati kama fei iyi á d̄ōa sii ñ ya n ce.

³⁰ İyi Jesu í fō beebe inē nkpōi í dasie naane.

Aru ḡa do inē ḡa iyi à nē ara ḡa

³¹ N̄oi Jesu í s̄o Zuifu ḡa iyi à dasie naane í ni, bii ì waa jirima idem ḡa ì je mōcōm ḡai ntō ntō.

³² Aa mà ntō ḡa nō ntōu á jò ì nē ara n̄je.

33 Nɔi à jɛaa à ni, awau təkui Aburahamu ηai a kù nɔ a kù jɛ arui inɛ gɔ ajɔ kāma. Beirei í ce ì waa sɔ wa ì ni aa ka nɛ ara nwa.

34 Nɔi Jesu í jɛ nηa í ni, ntɔ ntɔ n wa n sɔ ηei, inɛ iyi í ya ce dulum fei arui dulum nii í jɛ.

35 Aru ci ya nɔ ku wa kpasɛi lafɛɛ do ajɔ fei, ama à bíei í ya wa bɛ do ajɔ fei.

36 Na ηai í ce, bii amu Amai Ilaaɔ n jò ì nɛ araɛ, aa nɛ araɛi ntɔ ntɔ.

37 N̄ mà iyi inɛu təkui Aburahamu ηai. Amma ì waa dɛ ku kpam ηa si na iyi í jò ì ci ya jò idem ku buba si idɔ nηɛ.

38 Mii iyi n̄ yɛ bi Baam nηui n̄ wa n sɔ ηɛ, bɛɛbɛi inɛ mɔ ì waa ce mii iyi baa nηɛ í sɔ ηɛ.

39 Nɔi à jɛaa à ni, Aburahamui í jɛ baa nwa. Nɔi Jesu í jɛ nηa í ni, bii í jɛ inɛu amai Aburahamu ηai ntɔ ntɔ, mii iyi Aburahamu í ce nηui aa ya ce ηa wo.

40 Amma wee nsei í ya maa dɛ ku kpam ηai, amu iyi n̄ wa n sɔ ηɛ ide ntɔ iyi n̄ gbɔ hai bi Ilaaɔ. Aburahamu kù nɔ kù ce dimie ajɔ kāma.

41 Do nηu fei, n̄ wa n sɔ ηei, kookoosu ηa iyi baa nηɛ í ya ce nηui inɛ mɔ ì waa ce.

Nɔi à jɛaa à ni, awa a kù jɛ seege ηa. Ilaaɔ nηu akāi í jɛ baa nwa.

42 Nɔi Jesu í sɔ ηa í ni, bii í jɛ Ilaaɔi í jɛ baa nηɛ aa bim ηa, domi hai bi Ilaaɔi n̄ fita wa n̄ naa ihɛ. N kù naa do aram, nηui í bɛm wa.

43 Na mii í ce i ci ya gbɔ yaasei idem ηa. I ci ya gbɔ yaaseɛ ηai si na iyi í jò ì kaa yɔkɔ ηa.

44 Seetam nii í jɛ baa nηɛ, nɔ ì waa bi i ce idɔɔbii baa nηɛu. Hai sinte woo kpa inɛi. Kù waa leekɪ si kpāai ntɔ domi ntɔ kù wa siɛ. Bii wa sɔ ibo, í ya maa fɔi bɛi nηu takɛ í yɛ domi ilu iboi, nɔ baai ilu ibo feii.

45 Amma si na iyi í jò amu n̄ ya n sɔ ηɛ ntɔ, nηui í jò ì kù waa dasim naane ηa.

46 Yoo nηei á yɔkɔ ku ni nηu í yɛ n̄ ce dulum. Kù wɛɛ. Debei, na mii í ce i ci ya dasim naane ηa bii n̄ wa n sɔ ηɛ ntɔ.

47 Inɛ iyi í jɛ ti Ilaaɔ nηui í ya gbɔ idei Ilaaɔ. Si bɛi inɛ ì kù jɛ tɛɛ ηa nηui í jò ì ci ya gbɔ idee ηa.

Jesu do Aburahamu

48 Nɔi Zuifu ηau à sɔ Jesu à ni, debei awa à nɛ ntɔ si bɛi à ni awɔu inɛi Samarii, nɔ ì nɛ inɛi inɔɔko.

49 Nɔi Jesu í jɛ nηa í ni, n kù nɛ inɛi inɔɔko. Baam nii n̄ wa n saalu, amma inɛ ì kù waa saalum ηa.

50 N kù wa n dɛ bɛɛɛi aram. Inɛ gɔi wa dɛdɛ bɛɛɛm, nηui í nɔ í jɛ woo kiiti.

51 Ntɔ ntɔ n̄ wa n sɔ ηei, inɛ iyi wa jirima idem lafɛɛ kaa ku pai.

52 Nɔi Zuifu ηau à sɔɔ à ni, bɛbɛi à mà iyi ntɔ ntɔ ì nɛ inɛi inɔɔkoi, domi Aburahamu í ku nɔ walii ηau mɔ à ku, nɔ awɔ ì ni inɛ iyi wa jirima idee kaa ku pai.

53 Bala nwa Aburahamu í ku. Mà ì tamaa awɔ ì la ì rooi? Nɔ walii ηau mɔ à ku. To, yooi awɔ ì waa tamaa ì jɛ.

54 Nɔi Jesu í jɛ nηa í ni, bii amui n̄ wa n dɛ bɛɛɛi aram, bɛɛɛ ngbɛi. Inɛ iyi wa dɛ bɛɛɛm nηui í jɛ Baam, inɛ iyi inɛ ì ni í jɛ Aɔ Lafɛɛ nηɛ.

55 Do nηu fei, ì kù màa ηa, amma amu n̄ màa. Bii n̄ ni n kù màa, n̄ jɛ ilu iboi bɛi inɛ mɔ. Amma amu n̄ màa nɔ n̄ wa n jirima idee.

56 Aburahamu, bala nηɛu, í wɛɛɔ inɔ didɔ nla nla si bɛi á na ku yɛ kunaam. Í nɔ í yɔɔ. Iyi í yɔɔ nɔ inɔɛ í dɔ.

57 Nɔi Zuifu ηau à sɔɔ à ni, ì kù to adɔ ciitaa titá, nɔ beirei ì ce ì yɛ Aburahamu.

58 Nɔi Jesu í ni, ntɔ ntɔ n̄ wa n sɔ ηɛ, n̄ wɛɛ mɔm wo hai waati iyi a kù bí Aburahamu.

59 Nɔi à tasi kuta à waa bi a taa, amma Jesu í manji í fita hai kpasɛi Ilaaɔu í nɛ.

9

Jesu í jò inɛ gɔ iyi à bí fɛɛju í yɛ ilu

1 Iyi Jesu wa nɛ ηai í yɛ inɛ gɔ iyi à bí fɛɛju.

2 Nɔ mɔcɔɛ ηa à bɛɛ à ni, Mɛɛtu, na mii í ce à bí inɛɛu ihɛ fɛɛju. Na irii dulum dɛɛi de, mà na irii dulum dii iyeɔ baɛɛ ηai.

3 Nɔi Jesu í jɛ nηa í ni, kù jɛ na iyi í jò ì ce dulum, kù nɔ kù jɛ na iyi í jò ì yɛɔ baɛɛ ηa à ce dulum. Í fɛɛjuɛ dei ku ba a yɛ yaase bɛi Ilaaɔ wa ce icɛ siɛ.

4 Dasá kù nɛ bɛi aa ka ce iyi a kù ce icɛi inɛ iyi í bɛm wa. Idū í maai wa si bii inɛ gɔ kaa yɔkɔ ku ce icɛ.

5 Waati iyi n̄ wa si andunya fei amui n̄ jɛ inya kumái andunya.

6 Iyi Jesu í fɔ bɛɛbɛ í tã nɔi í tu antɔ í takie do sãa í daa fɛɛjuu si ijue.

7 Nɔi í sɔɔ í ni, koo wɛɛju si inyii fatamai Siloe. (Yaasei iriu bei í je ku bè.) Nɔi fɛɛjuu í koo í wɛɛju nɔ í baa wa ye ilu bebei.

8 Kpaasie ɲa do ine ɲa iyi à yɔɔ í ya maa bara wo à ni, kù je məkə iyi í ya buba ku maa barau mbe ya.

9 Ine gɔ ɲa à ni, nɲui. Ine gɔ ɲa mɔ à ni, kù je nɲu, à jɔ njei. Nɔi inɛɛu takae í ni, amu mbe.

10 Nɔi ine ɲau à beee à ni, beirei í ce ijue í cí.

11 Nɔi í sɔ ɲa í ni, ine iyi à ya kpe Jesuu bei í tu antɔ si sãa í sisaam si iju nɔ í sɔm í ni n bɔ fatamai Siloe n koo n wɛɛju. Nɔi iyi n koo n wɛɛju gbakã n ye ilu.

12 Nɔ à beee à ni, iwoi inɛɛu í wa. Nɔ í ni, n kù mà.

Farisi ɲa à waa bee fɛɛju iyi í ba iriu ide

13-14 Wee í ko ajoi kusimii Jesu í taki sãa do antɔ í jɔ inɛɛu í yeɔ iluu. Nɔi à gbã inɛɛu à bɔðe bi Farisi ɲau.

15 Nɔi Farisi ɲau mɔ à beee bei í ce í yeɔ ilu. Nɔ í je ɲa í ni, Jesui í daam sãa si iju í ni n koo n wɛɛju. Iyi n wɛɛju nɔ n ye ilu.

16 Nɔi Farisi ɲau gɔgɔ ɲa à ni, ine iyi í ce iceu be kù naa hai bi Ilaaɔ, domi kù waa jirima ajoi kusimi. Amma ine gɔ ɲa mɔ à ni, beirei ilu dulum á ce ku yəkɔ ku ce dimii maamaakeu ihɛ. Nɔ kakɔɔ í lɔsi anini ɲa.

17 Nɔi à bee fɛɛjuu má à ni, si kuyei awɔ takae ni, beirei ì yɔɔ, awɔ iyi í jɔ ì ye ilu. Nɔ í ni, waliiii.

18 Amma ine ngbo ɲau a kù dasi naane iyi inɛɛu í je fɛɛju wo í bei wa yeɔ ilu nsei. Nɔi à koo à bee iyeɔ baae ɲa

19 à ni, ama nɲeui ihɛ? Nɔ ntɔ ntɔ do fɛɛjui ì buu be ɲa? Nɔ beirei í ce wa ye ilu nsei.

20 Nɔi baae ɲau à ni, à mà iyi ama nwai nɔ do fɛɛju mɔi à búu.

21 Amma a kù mà bei í ce wa ye ilu si nsei, a kù nɔ a kù mà ine iyi í cíaa ijue. Nɲu takae í la, i beee, á sɔ ɲe do arae.

22 À fɔ beebai si na iyi í jɔ à waa ce njo inɛ ngboi Zuifu ɲau. À waa ce njo ɲai si na iyi í jɔ à ce anu akã tã à ni ine iyi í jesi iyi Jesu í je ine iyi Ilaaɔ í cica a kaa je lafɛe ku naa ile bii à ya ce kutɔtɔɔ ɲa má.

23 Nɔi í ce à ni nɲu takae í la, a beee.

24 Nɔi Farisi ɲau à kpe inɛɛu má à sɔɔ à ni, fɔ ntɔ na Ilaaɔ. Awa à mà iyi inɛɛu ilu dulum nii.

25 Nɔi í je ɲa í ni, amu de n kù mà dulum ku jei nje. N̄ je fɛɛju wo amma nsei n̄ wa n ye ilu. Andi iyi n̄ mà mbe.

26 Nɔi à beee à ni, beirei do beirei í ceee. Beirei í ce í cí ijue.

27 Nɔ í ni, n̄ sɔ ɲe tã, i kù gbɔ bei n̄ fɔ ɲai. Beirei í ce ì waa bi i gbɔɔ má ɲa. Mà inɛ mɔ ì waa bi i je mɔcɔe ɲai de.

28 Nɔi à buu à ni, awɔi ì je mɔcɔe be mee. Awau mɔcɔi Moizi ɲai.

29 Awa à mà iyi Ilaaɔ í ba Moizi ide ku fɔ wo, amma inɛɛu be awa a kù mà hai bii í naa.

30 Nɔi inɛɛu í ni, to, ide nɲeui bei í bitim iyi i kù mà hai bii í naa ɲa. Do nɲu fei, njei í jɔ n̄ ye ilu.

31 Awa de à mà iyi Ilaaɔ ci ya gbɔ ide i ilu dulum ɲa, í gbe ine ɲa iyi à waa jirimae nɔ à waa ce idɔɔbie, ide i lafɛe ɲai í ya gbɔ.

32 Ajo kãma ine gɔ kù gbɔ bii à cí ijui ine iyi à bí do fɛɛju.

33 Bii kù je hai bi Ilaaɔi inɛɛu be í naa kaa yəkɔ ku ce nkãma.

34 Nɔi à sɔɔ à ni, si dulum nii à bíe mam mam. Ì tãmaa awɔi aa kɔ nwa si cio? Nɔi à ganjie ku naa ile bii à ya ce kutɔtɔɔ ɲa ɲa.

Hai dasi Jesu naane ɲa à yei bei fɛɛju ɲa

35 Iyi Jesu í gbɔ à lele inɛɛu ɲoi í koo í yɔɔ í beee í ni, i dasi Amaí Amane naane?

36 Nɔi inɛɛu í ni, məkəyɔi, yooi í je Amaí Amane ku ba n dasie naane.

37 Nɔi Jesu í ni, amu iyi ì waa yeu ihɛ mbe, amui n̄ wa n bae ide ku fɔ.

38 Nɔ í ni, n̄ dasie naane Lafɛe. Nɔi í gule si wajue.

39 Nɔi Jesu í ni, na irii kiitii n̄ naa si andunya ku ba fɛɛju ɲa a ye ilu, nɔ ine ɲa mɔ iyi à waa ye ilu a fɛɛju.

40 Nɔi Farisi gɔ ɲa iyi à wa beu à gbɔ ideu ɲoi à beee à ni, awa mɔ fɛɛju ɲai?

41 Nɔi Jesu í sɔ ɲa í ni, bii ì je fɛɛju ɲa, i kù ne taale ɲa. Amma si bei ì ya wee si inɛ ì waa ye ilu ɲa, nɲui í jɔ ì wa si dulum hee nsei ɲa.

10

Mɔndai angudã ɲa do woo degbe

1 Jesu í ni, ntɔ ntɔ n̄ wa n sɔ ɲei, ine iyi í lɔ aroi angudã ɲa n̄ kù lɔ hai andɛɛ, bii í koo í gũ idi í bei í lɔð, lafɛe ile bata ngbai.

2 Amma ine iyi wa lɔ hai do andei aroi angudā ηau, lafēi í je woo degbe angudā ηau.

3 Woo degbe arou í ya cīaai, nɔ angudā ηau à ya gbɔ imue. Nɔ ku kpe angudāe ηa do iri nηa akā akā ku fitaɔ ηa waduude.

4 Waati iyi í fitaɔ aηa fei waduude nɔ ku cua nηa a maa tooe domi à mà imue.

5 A kaa je a too ine njoo gɔ, amma aa sa ku jī hai bi tēe domi a kù mà imue.

6 Jesu í kpa nηa mɔndau be amma a kù gbɔ yaasee.

Jesui í je woo degbe jiida

7 Nɔi Jesu í sɔ ηa má í ni, n wa n sɔ ηei, amui n je andei aroi angudā ηau.

8 Baai amu baasi ine ηa iyi à cuam wa fei ile bata ngba ηai, amma angudā ηau a kù gbɔ ide nηa.

9 Amui n je ande. Ine iyi í lɔ wa do bi tom fei á ba faaba. Á lɔ, á nɔ ku fita, nɔ á ba bi ku je.

10 Ile nje ci ya naa kaa ku ce ile nɔ ku kpa nɔ ku beje. Amma amu n naai ku ba ine ηa a ba kuwēe nɔ a nɔo jiida jiida.

11 Amui n je woo degbe jiida. Woo degbe jiida í ya jesi nηu ku kui na irii angudāe ηa.

12 Amma woo ce gaanɔma kù je woo degbe. Si bei angudā ηau a kù je titee, bii i hōnne muusu nla wa naa á jò angudā ηau ku sa, nɔ muusu nlau ku mu angudā ηau nɔ iyi à gbe ηau a fangaa.

13 Á sai domi na fiaí wa ce ice, kaa ne araarei angudā ηau.

14-15 Amui n je woo degbe jiida. Si bei Baam í mà m nɔ amu mɔ n màa, beebe mɔi n mà angudām ηa nɔ aηa mɔ à mà m, nɔ n jesi n ku na iri nηa.

16 Nɔ n ne angudā gɔ ηa má iyi a kù wa si arou ihē. Kù ne bei an ce iyi n kù naaɔ ηa wa. Aa nɔ a gbɔ imum nɔ aηaɔ ti tako ηau fei a je gaa akā, woo degbe mɔ akā.

17 Baaba í bim si na iyi í jò n jesi n ku. An ku nɔ an jī má.

18 Ine kāmā kaa yɔkɔ ku nya hundem. Amma amu takam nii an nyaa. N ne yiiko iyi an na hundem, nɔ n ne yiiko iyi an gbaaɔ má. Bebebei Baam í dasim ku ce.

19 Iyi í fɔ beebe, ηoi Zuifu ηau à nyi à kpē má na irii ideu.

20 Ine gɔ ηa à ni, í ne inei inɔkoi. Sūmui. Na mii í ce ì waa gbɔ idee ηa mɔm.

21 Nɔ ine gɔ ηa mɔ à ni, ine iyi í ne inei inɔko ci ya fɔ ide be ihē. Ine iyi í ne inei inɔko á yɔkɔ ku cī ijui fēeju ηa?

Zuifu ηau à kasi Jesu

22 Waati í to iyi aa ce jingau gɔ Zeruzalēmu iyi à ya ni Kpasēi Ilaaɔ ku teese. Waati beebe sukui tūtūi.

23 Nɔ Jesu í wa bantumai kpasēu wa ne ikpa akāi ileu iyi aa ya kpe bantumai Salomɔ.

24 Nɔi Zuifu ηau à kaakoe à beee à ni, hee waati yoomai aa jò sika iyi à wēeɔ ku kpa iri. Bii awɔi ì je ine iyi Ilaaɔ í cicau ntɔ ntɔ, sɔ wa sāa sāa.

25 Nɔi Jesu í je nηa í ni, n sɔ ηe tā, amma i kù dasim naane ηa. Ice iyi n wa n ce nηui wa jea ine ηa seɛdam. N wa n cooi do irii Baam.

26 Amma i ci ya dasim naane ηa domi i kù wa si inɔi angudām ηa.

27 Angudām ηa à ya gbɔ ide ku fɔm. N mà ηa nɔ à ya maa toom.

28 Nɔ n mu nηa kuwēe hai tā, a kaa ku ajɔ kāmā, nɔ ine gɔ mɔ kaa yɔkɔ ku lakati ηa hai si awɔm pai.

29 Baam nii í muum nɔ í la í re ine fei. Ine gɔ kù wēe iyi á yɔkɔ ku lakati ηa hai si awɔi Baam.

30 Nɔ amu do Baam fei akāi.

31 Iyi Zuifu ηau à gbɔ beebe ηoi à tasi kuta à waa bi a taa má.

32 Nɔi Jesu í sɔ ηa í ni, do gbugbāi Baam n ce ice jiida nkpɔ si waju nηe. Na ice yoomai ì waa bi i tam kuta ηa.

33 Nɔi Zuifu ηau à jeaa à ni, a kù waa bi ka tae kuta na ice jiida ηau, amma si na iyi í jò ì waa bu Ilaaɔi, domi awɔu amanai nɔ ì waa bi i ce arae Ilaaɔ.

34 Nɔi Jesu í ni, à kɔ ide gɔ si tiaí wooda nηe. Ideu wa fɔ ideí amanai ηa, í ni, inje amanai ηa, inje mɔ Ilaaɔi.

35 Nɔ Jesu í sɔ ηa má í ni, à mà iyi kukɔi ideí Ilaaɔ ntɔi wa fɔ do ajɔ fei. To, si ideu ihē Ilaaɔ takaē wa kpe ine ηa iyi à gbɔ ideeu Ilaaɔ, ma irei.

36 Bii bebebei, beirei í ce ì ni n wa n bu Ilaaɔ ηa si na iyi í jò n ni amuu Amaí Ilaaɔi. Nɔ amu takam mɔ Baabai í cicaam nɔ í bē m wa si andunya.

37 Bii n kù wa n ce iceí Baam i mà dasim naane ηa.

³⁸ Amma bii ñ wa n coo, baa bii i kù dasim naane ña, i dasi icem naane ku ba i mà sãa sãa ña iyi Baaba í wa sim nò amu mò ñ wa si Baaba.

³⁹ Iyi à gbò beεbe ñoi à waa de kpāa má a ba a muu, amma Jesu í gbā si ña,

⁴⁰ nò í nyi icei idoi Zuudēε má bii Zāa í tako í dasi inε ña inyiu. Tengì bei í koo í wa,

⁴¹ nò inε nkpò í bò bi tεε. Njoi inε ña à ni, Zāa kù ce maamaake kāmā, amma ide iyi í fò si gāmei inεεu ihē fei ntai.

⁴² Nò inε nkpò nkpò í dasiε naane tengi be.

11

Ikuì Lazaa

¹ Mòkò gò iyi à ya kpe Lazaa kù waa ne baani. Betanii í je iluε, nò ilui Maari do Maata mòm be.

² Lazaau wecì ñjai. Maariui í je inaabo iyi á na ku fāsi tulare si isei Jesu nò ku gbāa do ntoì iriε.

³ Njoi wecì minjii Lazaa ñau à samba si Jesu anu à ni, Lafēε, kpaasi jiidεε kù waa ne baani.

⁴ Iyi Jesu í gbò ideu ñoi í ni, bōu kaa kpaā, amma na irii bōuεu inε ña aa ye amboei Ilaaō do ti amu iyi ñ je Amaε.

⁵ Wee Jesu í bi Maata do ifōε do wecì ñja Lazaa.

⁶ Baa do iyi í gbò baani hai nei Lazaa, í ce ajò minji má ilu bii í wau.

⁷ Si anyiε nò í sō mōcōε ña í ni, ka nyi ilei Zudee má.

⁸ Njoi mōcōε ña à ni, Mεεtu, si ajò minjiu ihē bei à bi a tae kuta, nò ì waa bi i nyi be má?

⁹ Njoi Jesu í bee ña í ni, ajò akā lεεu fεloi í nε. Kù je maateji ba. Bii inε gò wa nε dasā kaa koose domi wa ye inya kumá andunya.

¹⁰ Amma inε iyi wa nε idū á koose domi inya kumá kù wεεa.

¹¹ Beεbei Jesu í sō ña. Nò í fò má í ni, kpaasi nwa Lazaa wa sí njooi mεε, amma an koo n jūu.

¹² Njoi mōcōε ñau à sō à ni, Lafēε, bii í je wa sí njooi í sía. Á ba iri.

¹³ Wee ikui Lazaaí Jesu í fāa, amma aña à tamaa bei idei njoo alalai í fāa.

¹⁴ Na ñoi í jò Jesu í sō ña do yaaseε í ni, Lazaa kù wεε.

¹⁵ Amma na iri ñjei ñ wεεò inò didō si na iyi í jò n kù wa be hee n jò ku ba iri. Bebei ñju be á jò ñ dasim naane ña. I nε ka bò bi tεε.

¹⁶ Njoi Tomaa iyi à ya kpe Sikàu í sō mōcō kpaasie ña í ni, to, i jò ka koo ka ku do Mεεtu ajò.

Jesu í je kujji iku ña nò ñjuí í je kuwεε

¹⁷ Njoi Jesu do mōcōε ñau à bò Betani be. Iyi à to, à koo à ba à si Lazaa tā hee í ce ajò mεε.

¹⁸ Wee kujji Betani do Zeruzalemu kù re kilo mεεta.

¹⁹ Nò hai Zeruzalemu be Zuifu nkpò gò ña mò à naa bi Maata do Maari à naa ku ce ña fō si bei wecì ñja kù wεε.

²⁰ Iyi Maata í gbò Jesu wa naa, ñoi í bò ku koε. Amma Maari wa buba kpasē.

²¹ Njoi Maata í sō Jesu í ni, Lafēε, bii í je ì wa ihē wo wecìm kaa ku.

²² Amma ñ mà baa nsei mii iyi aa tō Ilaaō fei á muuε.

²³ Njoi Jesu í sō í ni, wecìε á jì wa má.

²⁴ Njoi Maata í ni, ntai, ñ mà iyi ajò ankāanyi iku ña aa jì hai si bale. Nju mò á jì ajò ñju be.

²⁵ Njoi Jesu í sō í ni, amui ñ je kujji iku ña nò ñ je kuwεε. Inε iyi í dasim naane á maa wεεi baa bii í ku.

²⁶ Nò inε iyi í wεε nò í dasim naane kaa ku ajò kāmā. Ì dasi ideu be naane?

²⁷ Nò Maata í jeaa í ni, oo Lafēε, ñ dasi naane iyi awò ì je Kirisi, Amaí Ilaaō, iyi à ni á na ku naa si andunya.

Jesu wa kpata

²⁸ Iyi Maata í fò beεbe í tā ñoi í koo í kpe Maari ifōε wa í sō do gundu í ni, Mεεtu í to wa, wa kpeε.

²⁹ Iyi Maari í gbò beεbe ñoi í dede do saasa í bò bi tεε.

³⁰ Wee Jesu kù lò wa inò ilu titā, amma í wa tengi bii Maata í kòdu.

³¹ Zuifu ña iyi à bò Maari ku ce fō kpasēε, à ye í dede í fita do saasa. Njoi à tooε. À tamaa wa bò ku kpata bi baleui.

³² Njoi Maari í to bii Jesu í wau. Iyi í yō ñoi í seεbata si wajuε í sō í ni, Lafēε, bii ì wa ihē wo wecìm kaa ku.

³³ Iyi Jesu í ye wa kpata nò Zuifu ña mò iyi à tooε wau à waa kpata, ideu í fò inōε jiidā hee wa yaya.

34 N̄oi í bee ŋa í ni, iwoi ì suu ŋa. N̄o à s̄o à ni, Lafēe, naa c̄o.

35 N̄oi Jesu í kpata.

36 N̄h̄ui í j̄ò Zuifu ŋau à ni, i c̄o zaka bei í buu.

37 Amma ḡoḡo ŋa à ni, in̄ēu ih̄ē í j̄ò f̄ēju ŋa à ȳe ilu. Kaa ȳok̄o ku ganji Lazaa ku maà ku wo?

Kuj̄i Lazaa hai si bale

38 N̄oi in̄o ku f̄ou í j̄ò Jesu í yaya má, n̄o í b̄o bi baleu. Wee baleu si l̄om̄ai iri kuta ḡoi í wa n̄o à d̄i and̄ē do kuta n̄la ḡo má.

39 N̄oi Jesu í ni, i tale kutau hai b̄e ŋa. Amma Maata wec̄li in̄ē iyi í kuu í s̄o í ni, Lafēe, bii í wa í s̄ami wa nu t̄a domi hai waati iyi à dasīe bale í to aj̄o m̄ēe wa n̄nyi.

40 N̄oi Jesu í beee í ni, i j̄o ñ s̄o ñ ni bii ì dasim naane aa ȳe amboei Ilaād̄ m̄ēe.

41 Si anyīe ŋoi à tale kutau hai b̄e. N̄o Jesu í wu iju lele í ni, Baam, ñ wa n saabūe si na iyi í j̄ò ì gb̄o kut̄om̄.

42 Amu takam ñ mà iyi waati k̄ama fei ì ya maa gb̄o idem, amma ñ f̄o b̄ēb̄ēi na in̄ē ŋa iyi à waa leek̄i ih̄ē ku ba a dasi naane iyi aw̄oi ì b̄em wa.

43 Iyi í f̄o b̄ēb̄ē í t̄a ŋoi í la hee lele í ni, Lazaa, fita wa hai b̄e.

44 N̄oi í fita wa hai in̄o baleu do ac̄o iyi à wōo aw̄ae ŋa do is̄ēe ŋa do irīe. N̄oi Jesu í ni, i f̄ūu i j̄ò ku n̄e ŋa.

In̄e ŋa à waa busi n̄je a ba a kpa Jesu

45 N̄oi Zuifu ŋa iyi à naa bi Maariu, nk̄p̄o n̄ha í dasi Jesu naane iyi à ȳe mii iyi í ce.

46 Amma ḡoḡo ŋa à nyi à koo à s̄o Farisi ŋau mii iyi Jesu í ce.

47 N̄oi in̄e ngboi woo weei Ilaād̄ ŋau do Farisi ŋau à t̄ot̄o in̄e ngboi woo ce kiiti ŋau m̄o à bee n̄je à waa ni, beirei aa ka ce. In̄ēu wee í wasi maamaake nk̄p̄o nk̄p̄o ku ce.

48 Bii à j̄ò wa ce b̄ēb̄ē wa koo in̄e fei á na ku dasīe naane. N̄o in̄ēi Romu ŋa aa naa a l̄ēge kpas̄ēi Ilaād̄, n̄o a ko dimi nwa.

49 Amma Kaifu iyi í j̄e woo wee n̄la si ad̄o n̄h̄u b̄e, í wa in̄o n̄ha, n̄o í s̄o ŋa í ni, i k̄u mà nk̄ama ŋa.

50 I k̄u mà ŋa iyi aranf̄aani n̄wai in̄e ak̄a ku ku si agbei dimi nwa ŋa? Si b̄ēb̄ē dimi n̄wau fei kaa ce n̄fe má.

51 Wee, ide iyi í f̄ou b̄e, k̄u j̄e hai si lasabui n̄h̄u takāēi wa naa. Amma si na iyi í j̄ò í j̄e

woo wee n̄la si ad̄o n̄h̄u, na ŋoi í j̄ò í ce walii Jesu ku ku si agbei dimii Zuifu ŋa.

52 K̄u n̄o k̄u j̄e si agbei ŋa ak̄ai á ku, amma á kui ku ba k̄u j̄ò amai Ilaād̄ ŋa iyi à wa bii fei a j̄e ak̄a.

53 N̄oi í j̄ò hai aj̄o n̄h̄u à waa busi n̄je a ba a kpa Jesu.

54 Na ŋoi í j̄ò Jesu ci ya maa dabii si in̄oi Zuifu ŋau má si bantum̄a, amma í n̄e hai b̄e í b̄o ile iyi í wa k̄ok̄oi ḡbabua ḡo si ilu ḡo iyi à ya k̄pe Efaraimu. N̄h̄u do m̄ac̄ē ŋa à koo à buba ilu b̄e.

55 Wee jingaūi Zuifu ŋa iyi à ya k̄pe Iku ku kua í maāi wa. N̄o hai il̄ēko ŋa in̄e nk̄p̄o í b̄o kuwee ku ce Zeruzalem̄u ku ba a má hee jingaūu ku maà to wa.

56 N̄oi à waa d̄edē Jesu, n̄o à leek̄i bantum̄ai kpas̄ēi Ilaād̄ à bee n̄je à waa ni, beirei ì waa lasabu ŋa. Ma k̄u waa naa jingaūi ya.

57 Wee in̄e ngboi woo weei Ilaād̄ ŋa do Farisi ŋa à na wooda à ni bii in̄e ḡo í mà bii Jesu í wa ku s̄o ŋa a koo a muu.

12

Maari í f̄asi tulare si is̄ei Jesu

(C̄o Matie 26:6-13; Maaku 14:3-9)

1 Si aj̄o m̄ēfa iyi í ḡbe jingaūi Iku ku kuau ku bei ku to wa, ŋoi Jesu í b̄o Betani. Bei Lazaa in̄e iyi Jesu í j̄i hai si baleu í wa.

2 Ilu bei à cea Jesu ije wa je. Maata wa gb̄o n̄ha n̄o Lazaa í wa si in̄o n̄ha.

3 Wee Maari í n̄e tularei fia nk̄p̄o ḡo iyi à ce do ik̄poi naadi alala, zakai bubui kilo. N̄oi í koo í soo í naa í f̄asi is̄ei Jesu, n̄o í gb̄aa do ntōi irīe. N̄oi inunui tulareu í ḡba kpas̄ēu fei.

4 N̄oi in̄e ak̄ai m̄ac̄oi Jesu ŋau iyi à ya k̄pe Zudasi Isikarīoti in̄e iyi á zambaeu í ni,

5 fiāi tulareu ih̄ē á ȳok̄o ku to fiāi ic̄ei ad̄o ak̄a. Na mii í j̄ò a k̄u taa ka k̄p̄eā ilu are ŋa fiāu.

6 Iyi wa f̄o b̄ēb̄ē k̄u j̄e wa ce araarēi ilu are ŋau fa, amma si na iyi í j̄ò í j̄e ile dei. N̄h̄ui í ya maa mu b̄oḡoi fia n̄h̄au, n̄o í ya maa ce ilei fia iyi à ya dasīu.

7 Amma Jesu í ni, j̄ò abou si laak̄ae. Amui í j̄ilēa ku ba ku f̄asim a bei a sim.

8 Waati k̄ama fei aa n̄e ilu are ŋa si in̄o n̄h̄e, amma amu i kaa n̄em do aj̄o fei ŋa.

À waa d̄ē kp̄aa a kpa Lazaa

⁹ Zuifu nkpɔ́ í gbɔ́ iyi Jesu í wa Betani, nɔ́ à bɔ́ bɛ. Kù jɛ na Jesu nɲu akā, amma à waa bi à yɛ Lazaa iyi Jesu í jì hai si balɛu.

¹⁰ Amma inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ́ ɲau à waa busi nje a ba a kpa Lazaa mɔ́,

¹¹ domi na iriɛi Zuifu nkpɔ́ gɔ́ ɲa à fita hai bi tu ɲa à dasi Jesu naanɛ.

Jesu wa lɔ́ inɔ́ ilu Jeruzalɛmu

(Cɔ́ Matie 21:1-11; Maaku 11:1-11; Luku 19:28-40)

¹² Iju kumáɛ ɲɔ́i zamaa iyi í naa jingauu í gbɔ́ iyi Jesu wa naa Zeruzalɛmu.

¹³ ɲɔ́i à so wuai kpakpa à waa bɔ́ ku koɛ. À dɔ́ anu hee lele à waa ni, à waa saabuɛ. Aɔ́ Lafɛɛ ku weee, awɔ́ iyi ì waa naa do iriɛ. Ilaaɔ́ ku weee, awɔ́ Ilaalui Izireli*.

¹⁴ Jesu wee í ba ama gbankɛɛ gɔ́ wa gũ. Bɛɛbɛi í ce si bei kukɔ́i ideɛi Ilaaɔ́ wa fɔ́ í ni,

¹⁵ I maà ce njo, inɛ inɛi Siɔ́ ɲa.

I cɔ́ ilaalu nɲɛ í gũ ama gbankɛɛ, wa naa.

¹⁶ Ide ɲau bɛ mɔ́cɔ́i Jesu ɲau a kù gbɔ́ yaasee waati bɛɛbɛ, amma waati iyi í nyi lelei Aɔ́ do amboeɛ, à ye gigi iyi mii ɲau fei à kɔ́ si kukɔ́i ideɛi Ilaaɔ́ na iriɛ, à nɔ́ à ceaa fei ndɛɛ.

¹⁷ Inɛ ɲa iyi à wa bɛ do Jesu ajɔ́ waati iyi í kpe Lazaa í jũu hai si balɛu, aɲa fei à waa sisia inɛ ɲa mii iyi Jesu í ce.

¹⁸ ɲɔ́i í jɔ́ zamaau fei í bɔ́ ku koɛ bɛɛbɛ domi à gbɔ́ baau maamaake iyi í ceu.

¹⁹ Na nɲu, Farisi ɲau à fɔ́ aɲa duusɔ́ à waa ni, i kù yɛ à mɔ́ngɔ́ inɛɛu ihɛi mam mam? Wee inɛi andunya ɲa fei à waa tooɛ.

Gerɛki gɔ́ ɲa à waa de Jesu

²⁰ Wee Gerɛki gɔ́ ɲa à wa si inɔ́i inɛ ɲa iyi à naa Zeruzalɛmu Ilaaɔ́ ku gulɛa waatii jingauu.

²¹ ɲɔ́i à bɔ́ bi Filipu inɛi Besaida si ilei Galileeu, à ni, mɔ́kɔ́yi, à waa bi Jesu ku yɛ.

²² ɲɔ́i Filipu í koo í sɔ́ Anderee, nɔ́ Anderee do Filipu à koo à sɔ́ Jesu.

²³ ɲɔ́i Jesu í sɔ́ ɲa í ni, awaati í to mbe bei bii inɛ ɲa aa yɛ amboei amu Amai Amanɛ.

²⁴ Ntɔ́ ntɔ́ n wa n sɔ́ ɲɛi, bii ijui iya kù cuku si ile kù ku, nɲu akāi á maa wɛɛ. Amma bii í ku á bí iju nkpɔ́ nkpɔ́.

²⁵ Inɛ iyi í bi kuwɛɛɛ á na ku kuɛɛ. Inɛ mɔ́ iyi kù saalu kuwɛɛɛ ngɔ́gɔ́, sɔ́lɛu kuwɛɛ hai tãi lafɛɛ wa ce.

²⁶ Inɛ iyi í wɛɛ na irim ku toom wa. Nɔ́ bii n wa, bei lafɛɛ mɔ́ á wa. Bii inɛ gɔ́ í wɛɛ na irim, Baam á cea lafɛɛ bɛɛɛɛ.

Jesu wa fɔ́ ideɛi ikue

²⁷ ɲɔ́i Jesu í ni, nsei inɔ́m í fɔ́ jiiida jiiida. N kù mà baa beirei an fɔ́. Mà n tɔ́ Baaba ku nyam si wahala iyi á bam nsei ihɛi ya. Aawo, n kaa n ce bɛɛbɛ domi na nɲui í jɔ́ n naa.

²⁸ Baaba, jɔ́ iriɛ ku nɛ bɛɛɛɛ. Iyi Jesu í fɔ́ bɛɛbɛ ɲɔ́i à gbɔ́ ide ku fɔ́ gɔ́ wa hai lele í ni, n jɔ́ ì nɛ bɛɛɛɛ tã nɔ́ an jɔ́ ku kɔ́si má.

²⁹ Iyi inɛ ɲa iyi à wa bɛu à gbɔ́ ide ku fɔ́u, ɲɔ́i à ni, kulai ijli. ɲɔ́i inɛ gɔ́ ɲa mɔ́ à ni, amaleka gɔ́i wa baa ide ku fɔ́.

³⁰ Nɔ́ Jesu í sɔ́ ɲa í ni, kù jɛ na irim nii à gbɔ́ ide ku fɔ́u bɛ, amma na iri nɲɛi.

³¹ Nsei ajɔ́ í to wa mbe si bii Ilaaɔ́ á kiiti inɛi andunya ɲa. Bɛbɛii aa lele Seetam ilaalui andunyau.

³² Waati iyi aa som hai ile a kɔ́am lele, waati bɛɛbɛi an fa inɛ fei wa bi tom.

³³ Si ideu bɛ Jesu wa sisi yaase bei nɲu á kui.

³⁴ ɲɔ́i zamaau í sɔ́ í ni, à gbɔ́ si tiai wooda nwa iyi inɛ iyi Ilaaɔ́ í cicau á maa wɛɛi hee do ajɔ́ fei. Beirei í ce ì waa ni kù nɛ bei á ce iyi a kù so Amai Amanɛ hai ile a kɔ́aɛ lele. Yooi í jɛ Amai Amanɛu.

³⁵ ɲɔ́i Jesu í sɔ́ ɲa í ni, í gbe keeke iyi inya kumá kaa wa anini nɲɛ má. Í sɛa i ya maa nɛ si waati iyi ì nɛ inya kumá ɲa ku ba ilu kuku ku maà na ku boe ɲɛ, domi inɛ iyi wa nɛ si ilu kuku ci ya mà bii wa bɔ́.

³⁶ Na nɲu, i dasi inya kumá ɲa naanɛ waati iyi ì nɔ́ ɲa ku ba i jɛ amai inya kumá ɲa.

Zuifu ɲa a kù dasi Jesu naanɛ

Iyi Jesu í fɔ́ bɛɛbɛ í tã ɲɔ́i í dede hai inɔ́ nɲa í nɛ í koo í manji.

³⁷ Baa do iyi í ce maamaake nkpɔ́ fei si waju ɲa a kù dasiɛ naanɛ.

³⁸ Bɛɛbɛi ide iyi walii Ezai í fɔ́u í ce. Í ni, Lafɛɛ, yooi í dasi waazo nwa naanɛ.

Mà bi yooi Lafɛɛ í nyisi gbugbãɛ.

³⁹⁻⁴⁰ Walii Ezai í fɔ́ má í ni,

Ilaaɔ́ í fɛɛju ɲa,

Ku ba a maà yɛ ilu.

Nɔ́ í jɔ́ idɔ́ ɲa í le

Ku ba a maà mà do bisi ɲa.

* **12:13 à waa saabuɛ** Do feei gerɛki hozanai à ya ni.

Í ce beɛbei ku ba a maà na a kpaasi idò nò n̄ju ku jò a ba iri.

N̄oi í jò a kù yòkò a kù dasi naane.

⁴¹ Ezai í fò beɛbei si na iyi í jò í yé amboei Jesu nò í fò ide na iriɛ.

⁴² Do n̄ju fei, baa ine ngboi Zuifu n̄au nkpo í dasi Jesu naane. Amma si bei à waa ce n̄joi Farisi n̄au a kù jesi si bantuma ku ba a maà na a ganji n̄a ile bii à ya ce kutótò n̄au ku bò má.

⁴³ A kù waa bi a lele āja hai bei si na iyi í jò saabui amanɛ n̄ai à bi í re ti Ilaaḏ.

Idei Jesui á ye taalei ine n̄a

⁴⁴ N̄oi Jesu í fò ide hee lele í ni, ine iyi í dasim naane, kù je amu akāi í dasi naane, í dasi ine iyi í b̄em wa m̄o naane.

⁴⁵ Beɛbe m̄oi ine iyi í yem í yé ine iyi í b̄em wai.

⁴⁶ Amui ñ je inya kumá, nò ñ naai si andunya ku ba ine iyi í dasim naane fei ku maà wa si ilu kuku má.

⁴⁷ Ine iyi í gbò idem nò kù waa saalue, kù je amui an ye taalei laf̄ɛɛ. Amu ñ naai n na n faaba inei andunya n̄a, n kù naa ku ye taale n̄a.

⁴⁸ Ine iyi í k̄osim nò kù gba idem, í ne mii iyi á ye taalei laf̄ɛi. Ide n̄a iyi ñ fò, n̄jui á ye taalei laf̄ɛ si ājoi ankāanyiu.

⁴⁹ Ideui á ye taaleɛ si na iyi í jò n kù wa n fò ide do yiikoi aram, amma Ilaaḏ Baaba takaei í s̄m ide n̄a iyi an fò. N̄jui í nò í b̄em wa.

⁵⁰ Ñ mà iyi ide n̄a iyi í s̄m n̄au kuwɛɛ hai t̄ai á je k̄ok̄o n̄a. N̄oi í jò ide iyi ñ wa n fò, ñ wa n f̄oi bei Baaba í s̄m.

13

Jesu í wiɛ isei m̄oc̄e n̄a

¹ Ājò iyi bii iju í má á je jingauí Iku ku kuau í to. Nò Jesu í mà iyi waatii n̄ju í to m̄be n̄ju ku ne hai andunya n̄ju ku b̄o bi Baai n̄ju. Hai sinte hee ku baa nsei í ne kubii ineɛ n̄a, nò kubi n̄a iyi í neui í b̄odi hee k̄o.

² N̄oi Jesu do m̄oc̄e n̄a à waa je ājò. Wee Seetam í tale si Zudasi Isikarioti amai Sim̄oju ku zambae t̄a.

³ Jesu takae í mà iyi Ilaaḏ Baaba í daa n̄ju mii fei si awò, í nò í mà iyi n̄ju í naai hai bi Ilaaḏ nò n̄ju wa nyi be má.

⁴ N̄oi í dede hai bi ku j̄eu í b̄o kumbooɛ í jilò, nò í so ac̄o ḡó í d̄i si kpaakae.

⁵ N̄oi í bu inyi si j̄e wa wièò kut̄ei m̄oc̄e n̄a nò wa gb̄aa do ac̄o iyi í d̄i si kpaakae.

⁶ Iyi í to si Sim̄o Piɛɛ n̄oi Piɛɛ í beɛɛ í ni, Laf̄ɛɛ, aw̄oi aa wiɛ kutem?

⁷ Nò Jesu í j̄eaa í ni, i kù mà mii iyi ñ wa n ce nsei, amma bii í k̄òsi aa na i mà.

⁸ N̄oi Piɛɛ í ni, aawo, awò si aa wiem kutem pai. N̄oi Jesu í s̄o í ni, bii n kù wiɛ kut̄e i kaa je inem má.

⁹ N̄oi Sim̄o Piɛɛ í ni, debei Laf̄ɛɛ, kù je kutem n̄ju akāi aa wiɛ m̄eɛ, wiɛ aw̄am do irim fei.

¹⁰ N̄oi Jesu í s̄o í ni, ine iyi í we t̄a kù ne bukaatai ku we má í gbe isee n̄a ku ba ku má mam mam. In̄e ñ má, amma kù je in̄e fei.

¹¹ Wee Jesu í mà ine iyi á zamba n̄ju t̄a, n̄oi í jò í ni kù je āja feii à má.

¹² Iyi í wiɛ kute n̄ja n̄a í t̄a, n̄oi í so kumbooɛ í dasi, nò í nyi agb̄eɛ má í bei í bee n̄a í ni, ñ mà yaasei ice iyi ñ ce n̄ju be n̄a?

¹³ Ì ya maa kpem M̄eetu do Laf̄ɛɛ n̄a. Nt̄oi ñ waa fò n̄a, domi beɛbei ñ je.

¹⁴ To, bii amu iyi ñ je Laf̄ɛɛ do M̄eetu n̄je ñ wiɛ kute n̄je n̄a, í s̄ia in̄e m̄o i ya wiɛ kut̄ei n̄je n̄a.

¹⁵ Yaase jiidai ñ nyisi n̄e be ku ba in̄e m̄o i ya cea n̄je bei ñ ce n̄je.

¹⁶ Nt̄o nt̄o ñ wa n s̄o n̄ei, woo ce ice ci ya la ku re ine ngboe. Beɛbe m̄oi ine iyi à be ci ya la ku re ine iyi í b̄o.

¹⁷ Nsei wee ñ mà yaasei iyi ih̄e n̄a. Bii ñ waa coo n̄a, aa ne in̄o did̄o n̄a.

¹⁸ Kù je in̄e feii ñ wa n f̄aa. Ñ mà ine n̄a iyi ñ cicai. Amma kù ne bei á ce iyi kuk̄oi idei Ilaaḏ kù k̄o. Kuk̄ou í ni, ine iyi wa bam ku je ājò, n̄jui í sinda í je m̄beɛm.

¹⁹ Hai nsei ñ wa n s̄o n̄ei hee ide n̄au ku maa ce ku ba bii í na í ce i dasi naane n̄a iyi amui ñ je ine iyi ñ ni ñ j̄eu.

²⁰ Nt̄o nt̄o ñ wa n s̄o n̄ei, ine iyi í gba ine iyi ñ be, amui í gba. Nò ine iyi í gbam, ine iyi í b̄em wai í gba.

*Jesu wa f̄o iyi Zudasi á zamba n̄ju
(C̄o Matie 26:20-25; Maaku 14:17-21;
Luku 22:21-23)*

²¹ Iyi Jesu í fò beɛbe í t̄a, n̄oi in̄e í fò kaa kaa. N̄oi í s̄o n̄a s̄aa s̄aa í ni, nt̄o nt̄o an s̄o n̄e, ine ak̄a n̄jei á zambam.

²² N̄oi m̄oc̄o n̄au à waa c̄o n̄je domi a kù mà ine iyi wa f̄aa.

23 Wee ine akā n̄ja, ine iyi Jesu í bi j̄ida j̄ida, wa gbesi gend̄ei Jesu.

24 N̄oi Sim̄o Pīe í ceaa nyinda do aw̄o ku bee Jesu yooi wa f̄aa.

25 N̄oi m̄oc̄o iyi wa gbesi gend̄ei Jesuu í beee í ni, Laf̄ē, yooi ì waa f̄aa.

26 N̄oi Jesu í j̄eaa í ni, an bu kili n̄o n gusi aȳe, ine iyi ñ na, laf̄ēi. N̄oi í bu kiliu í na Zudasi amai Sim̄o Isikarioti.

27 Hai waati iyi Zudasi í gba kiliu gbakā Seetam í l̄o sīei. N̄oi Jesu í s̄o í ni, mii iyi aa ce, coo do njuma.

28 Amma si in̄o n̄ja ine ḡo kù mà mii iyi í j̄ò í s̄o bēbe.

29 Si bei Zudasii wa mu b̄oḡoi fia n̄jau, n̄oi í j̄ò ine ḡo ña à tamaa Jesu í ni koo ra nḡoḡo wa iyi āña aa j̄eò jingau walak̄o wa s̄o ku mua ilu are ña fia.

30 Iyi Zudasi í gba cilu í mi gbakā n̄oi í fita. Wee í ko id̄u í d̄u.

Wooda tit̄o

31 Iyi Zudasi í fita n̄oi Jesu í ni, bēbeii ine ña aa ye amboei amu Amai Aman̄e, n̄o aa ye ti Ilaād̄ m̄o na irim.

32 Si bei ine ña aa ye amboei Ilaād̄ na irim, n̄ju tak̄ae á j̄ò a ye ti amu m̄o. Á coo m̄oi kaa kp̄e.

33 In̄e baak̄om̄ ña, waati keekei í gbe iyi an wēe do in̄e, n̄o si anyīe aa na i maa ded̄eem̄ ña. Amma ide iyi ñ s̄o Zuifu ñau n̄ju ñ wa n̄ s̄o in̄e m̄o be n̄sei. I kaa ȳok̄o i b̄o bii ñ wa n̄ b̄o ña.

34 Wooda tit̄o iyi ñ wa n̄ jile n̄je wee, i ya bi n̄je ña. Si bei ñ bi n̄je, in̄e m̄o i ya bi n̄je ña.

35 Bii ñ bi n̄je ña, ine fei á mà iyi ñ j̄e m̄oc̄om̄ ña.

Jesu wa f̄o iyi Pīe á j̄a ku ni n̄ju kù mà

36 N̄oi Sim̄o Pīe í bee Jesu í ni, iwoi ì waa b̄o Laf̄ē. N̄oi Jesu í j̄eaa í ni, bii ñ wa n̄ b̄o i kaa ȳok̄o i toom n̄sei, amma bii í k̄oasi aa toom wa be.

37 N̄oi Pīe í beee í ni, Laf̄ē, beirei í ce n̄ kaa n̄ ȳok̄o n̄ tooe n̄sei. Ñ t̄a s̄o lu n̄ na kuw̄eem̄ na irie.

38 N̄oi Jesu í j̄eaa í ni, ñ t̄a s̄o lu i na kuw̄eem̄ na irim do nt̄o? Nt̄o nt̄o ñ wa n̄ s̄o ei, hee aj̄e ku maa k̄o aa j̄a ise gb̄eeta i ni i kù mà m̄.

14

Jesui í j̄e kp̄aa iyi wa b̄o bi Baaba

1 N̄oi Jesu í s̄o m̄oc̄e ña í ni, i mà ñ ya wēe do in̄o ku f̄o ña. I dasi Ilaād̄ naane n̄o i dasim naane ña.

2 Bi ku wa í kp̄o kpas̄ei Baam. N̄o wee ñ wa n̄ koo be n̄ koo n̄ ce n̄je s̄o lu bi ku wa. Bii kù j̄e nt̄o, n̄ kaa n̄ s̄o ñe.

3 Bii ñ koo ñ ce n̄je bi ku wa ñ t̄a an nyi wa má, n̄ naa n̄ gb̄a ñe n̄ b̄o ñe bi tom ku ba in̄e m̄o i wa bii ñ wa.

4 Bii ñ wa n̄ b̄o ñ mà kp̄aa ña.

5 N̄oi Tomaa í ni, Laf̄ē, a kù mà baa bii ñ waa b̄o m̄om̄. Beirei aa ka ce ka mà kp̄aa.

6 N̄oi Jesu í j̄eaa í ni, amui ñ j̄e kp̄aa, do nt̄o, do kuw̄e. In̄e k̄ama kaa b̄o bi Ilaād̄ Baaba bii kù j̄e hai do bi tom.

7 Bii ñ mà m̄ ña, aa mà Baam ña. N̄o hai n̄sei ñ mà ña ñ n̄o ñ ȳo ña.

8 N̄oi Filipu í ni, Laf̄ē, nyisi wa Baaba, n̄ju be á to wa.

9 N̄oi Jesu í j̄eaa í ni, Filipu, hai kukpei ñ wa in̄o n̄je ih̄e n̄o i kù mà m̄? In̄e iyi í yem̄ í ye Ilaād̄ Baabai. To, na mii í ce ñ waa ni, nyisi wa Ilaād̄ Baaba má.

10 I kù dasi naane iyi ñ wa si Ilaād̄ Baaba, n̄o Ilaād̄ Baaba m̄o í wa sim̄ ni? Ide iyi ñ wa n̄ s̄o ñe, n̄ kù wa n̄ f̄o do ȳiiko amu takam. Amma Baaba í wa sim̄ n̄o n̄ju wa ce icee.

11 I dasim naane ña iyi ñ wa si Baaba n̄o Baaba m̄o í wa sim̄. Walak̄o i dasi naane ña baa na iceu tak̄ae iyi ñ waa ye ña.

12 Nt̄o nt̄o ñ wa n̄ s̄o ñei, ine iyi í dasim naane, laf̄ē m̄o á ce icee iyi ñ wa n̄ ce, n̄o á ce ku la ku re bēbe m̄om̄, domi wee ñ wa n̄ b̄o bi Baaba.

13 N̄o mii iyi aa t̄o do irim ña fei an coo ku ba amu Amau n̄ nyisiò amboei Baaba.

14 Bii ñ t̄o ñe nḡoḡo do irim aa ba ña.

Jesu í ce kuw̄a n̄ju ku be Hundei Ilaād̄ wa

15 N̄o Jesu í ni má, bii ñ bim ña aa jirima mii iyi ñ ni i ce ña.

16 N̄o an t̄o Ilaād̄ Baaba ku mu n̄je Woo mua gbugb̄a mmue wa, iyi á maa wēe do in̄e hee do aj̄o fei.

17 Woo mua gbugb̄au Hundei Ilaādi, n̄ju á j̄ò ine ña a mà nt̄o. In̄e andunya ña a kaa ȳok̄o a gbaa si na iyi í j̄ò a kù waa ȳo, bēbe m̄oi a kù mà. Amma in̄e ñ mà ña, domi í wēe do in̄e, á n̄o ku wa si id̄o ñe.

18 N̄o kaa n̄ j̄ò ñe k̄oȳo. An na n̄ nyi wa bi tu ñe má.

19 Í gbe keeke nsei iyi inei andunya ña a kaa yem má, amma inje aa yem ña si na iyi í jò ñ wεε, nɔ inje mɔ aa wεε ña.

20 Waati iyi ajou í to wa aa mà ña iyi ñ wa si Baam nɔ inje mɔ ì wa sim ña nɔ amu mɔ ñ wa si ñe.

21 Ine iyi í mà woodam nɔ wa jirimae, lafɛi í bim. Ine iyi í bim, Baam á bi ññu mɔ, nɔ amu takam an bi lafɛe, nɔ an nyisie aram.

22 Zudasi gɔ í wa be, amma kù je Zudasi Isikarioti. Nñui í beee í ni, Lafɛe, beirei aa ce i nyisi wa arae nɔ i kaa nyisi inei andunya ña.

23 Nɔi Jesu í jεaa í ni, ine iyi í bim fei á gbɔ idem, nɔ Baam á bi lafɛe nɔ amu do Baam nɔu fei aa ka na ka ce bi ku wa si idɔi lafɛe.

24 Ine iyi kù bim, lafɛe kaa jirima idem pai. Nɔ ide iyi ì waa gbɔ ñau ihɛ ña, kù je idei amu takam, amma idei Baabai. Nñui í bεm wa.

25 Ide ñau ihɛ fei ñ wa n sɔ ñei hai waati iyi ñ wa inɔ ñje ihɛ.

26 Amma Hundei Ilaaɔ, Woo mua gbugbãu, á maa kɔ ñe si mii fei, nɔ ku maa ye ñe gigii ide ña iyi ñ tako ñ sɔ ñe fei. Nñui Baaba á be ñje wa do irim nɔu.

27 Laakai ku sũ ñ wa n jò ñje. Bei amu takam ñ wεεɔ laakai ku sũ, beεbe mɔi an jò ñje mɔ í wεεɔ laakai ku sũ. Nɔ laakai ku sũ iyi an mu ññeu kaa je bei ti andunya. Na ññu, i maà wεεɔ inɔ ku fɔ ña, nɔ i maà jò zigi ñje ku da.

28 Í gbɔ ña iyi ñ sɔ ñe ñ ni ñ wa n koo amma an nyi wa bi tu ñe má. Bii ì bim ña aa wεε do inɔ didɔ ña do iyi ñ wa n bɔ bi Baaba, domi ññui í rem.

29 Na ñoi í ce ñ wa n sɔ ñe hai nsei hee ide ñau ku maa ce, ku ba bii ideu í na í ce i dasim naane ña.

30 N kaa n ba n sɔ ñe ide nkpɔ má si na iyi í jò Seetam ilaalui andunyau wa naa, amma kù ne gbugbã kãma sim.

31 To, i dede ka ne ku ba inei andunya ña a mà iyi ñ bi Baaba nɔ ñ wa n ce fei ndεε si bei Baaba í nam woodae.

15

Jesui í je icui jñi ndii rezɛe

1 Si anyii ññu nɔ Jesu í sɔ ña má í ni, amui ñ je icui jñi ndii rezɛe nɔ Baam mɔi í je woo looεe.

2 Amaawɔm ña iyi a ci ya so fei, ññui í ya da ña ku nyɔ ña. Amaawɔ ña iyi à waa so mɔ í ya kɔta ñai ku ba kuso ñña ku kɔsi.

3 Inje í má tã do saabui ide iyi ñ sɔ ñe.

4 I jò ì má sim ña, nɔ amu mɔ an má si ñe. Si bei amaawɔ kaa yɔkɔ ku so iso do arae bii kù je wa má si icui jñi, beεbe mɔi inje taka ññe i kaa yɔkɔ ì so bii ì kù waa má sim ña.

5 Amui ñ je icui jñi ndii rezɛe, inje mɔi ì je amaawɔe ña. Ine iyi wa má sim nɔ amu mɔ ñ wa n má si lafɛe, á so iso nkpɔ. Amma bii kù je do amu ì kaa yɔkɔ ì ce ngɔgɔ ña.

6 Ine iyi kù waa má sim aa nyaai a nyɔɔ bei à ya nyɔ amaawɔi jñi ña. Si anyie, bii à gbε nɔ a tɔtɔ ña a dasi ña ina a jo.

7 Bii ì waa má sim ña nɔ idem í wa si ñe ì tɔɔ mii iyi ì bi fei ña aa ba ña.

8 Iso nkpɔ ku so ññei á jò irii Baam ku ne amboe. Beεbe mɔi aa nyisiò ine ña iyi injeu mɔcɔm ñai.

9 Ñ bi ñei bei Baam mɔ í bim. I jò ì wa si kubim ña.

10 Bii ì waa jirima woodam ña, beεbe mɔi aa wa si kubim ña, bei amu mɔ ñ jirima woodai Baam nɔ ñ wa si kubie.

11 Ñ sɔ ñe ine ññu bei ku ba inɔ didɔm ku wa si ñe nɔ inɔ didɔ ññe ku kɔ.

12 Wooda iyi ñ na ñe wee, i ya bi ñje ña bei ñ bi ñe.

13 Kubi nla gɔ kù wεε iyi í re ine ku ku si agbei kpaasie ña.

14 Bii ì waa ce iyi ñ dasi ñe ì je kpaasim ñai.

15 N kaa n kpe ñe aru má, domi aru ci ya mà mii iyi lafɛee wa ce. Amma ñ wa n kpe ñe kpaasi ña si na iyi í jò mii iyi ñ gbɔ hai bi Baam fei, ññui ñ sɔ ñe be.

16 Kù je injei í cicaam, amma amui ñ cica ñe. Nɔ ñ nya ñe ikã ku ba ì ya so iso iyi á kpe ña. Si beεbe mii iyi aa tɔɔ Baaba do irim ña fei á mu ñje.

17 Iyi ñ wa n dasi ñe ññui í je ì ya bi ñje ña.

Inei andunya ña à cé Jesu do ineε ña

18 Bii inei andunya ña à cé ñe, ì mà ña iyi amui à tako à cé.

19 Bii ì je ti andunya ña, tilasi inei andunya ña aa bi ñei, domi tu ñai ì je ña. Amma amui ñ cica ñei ñ nya ñe hai si andunya, nɔ ì kù je ti andunya má ña. Nñui í jò inei andunya ña à cé ñe.

20 Nɔ i ye gigii ide iyi n̄ s̄ɔ ɲe n̄ ni woo ce ice ci ya la ku re laf̄ɛɛ. Bɛɛbɛi si bɛi à wahalam aa wahala in̄e m̄ɔ. Bii í jɛ à jirima idem, bɛɛbɛ m̄ɔi aa jirima ide n̄ɲe.

21 Amma mii ɲau bɛ fei aa ce n̄ɲei na irim si na iyi í j̄ɔ a kù mà in̄e iyi í bɛm wa.

22 Bii n kù naa n kù s̄ɔ ɲa ide wo, dulum kaa wa si iri n̄ɲa. Amma n̄sei a kù nɛ bɛi aa ce a ni aɲa a kù mà mà dulum nii.

23 In̄e iyi í cé m̄ í cé Baam m̄ɔi.

24 In̄e k̄ama kù ce mii iyi n̄ ce si anini n̄ɲa. Bii n kù ce mii ɲau bɛ wo, dulum du ɲa kaa wa si iri n̄ɲa. Amma wee n̄sei à ye fei ndɛɛ n̄ɔ do n̄ɲu fei à cé amu do Baam.

25 Iyi bɛ í cei ku ba ide iyi à k̄ɔ si tiai wooda n̄ɲa ku k̄ɔ iyi í ni, à cé m̄ n̄ɔ a kù mà iriò isɛɛ.

26 Amma an bɛ n̄ɲe Hundei Ilaaɔ wa, n̄ɲui á j̄ɔ in̄e ɲa a mà nt̄ɔ. N̄ɲui í jɛ Woo mua gbugb̄au, n̄ɔ hai bi Ilaaɔ Baabaí á naa. Bii í to wa n̄ɲui á jɛ n̄ɲe s̄ɛɛdam.

27 N̄ɔ in̄e m̄ɔ aa jɛa in̄e ɲa s̄ɛɛdam ɲa, si na iyi í j̄ɔ awaɔɛ ɲai à wɛɛ hai waati iyi n̄ sinti icɛm.

16

1 Ide ɲau ih̄ɛ fei n̄ s̄ɔ ɲei ku ba i maà koose ɲa si naane ku dasi n̄ɲe.

2 Aa na a ganji ɲe ile bii à ya ce kutat̄ɔ ɲa ku b̄ɔ. N̄ɔ awaati wa naa iyi in̄e ɲa aa kpa in̄e ḡɔ n̄ɲe ɲa, n̄ɔ aa maa tamaa bɛi Ilaaɔí aɲa à waa cea ice.

3 Aa ya maa ce bɛɛbɛi si na iyi í j̄ɔ a kù mà m̄ hee má jɛ Baaba.

4 N̄ wa n s̄ɔ ɲe ide ɲau ih̄ɛi ku ba bii awaatiu í to wa i ye gigi ɲa iyi n̄ tako n̄ s̄ɔ ɲe t̄a.

Icɛi Hundei Ilaaɔ

N̄ɔi Jesu í s̄ɔ ɲa má í ni, n kù s̄ɔ ɲe ide ɲau ih̄ɛ hai sinte domi awaɛ ɲai à wɛɛ.

5 Wee n̄sei n̄ wa n b̄ɔ bi in̄e iyi í bɛm wa, n̄ɔ baa in̄e ak̄a n̄ɲe kù beem iwoi n̄ wa n b̄ɔ.

6 Amma ideu ih̄ɛ iyi n̄ s̄ɔ ɲe n̄ɲui í f̄ɔ in̄o n̄ɲe kaa kaa, ma irei.

7 Do n̄ɲu fei, nt̄ɔi n̄ wa n s̄ɔ ɲe, bii n̄ koo aranf̄aani n̄ɲei. Aranf̄aani n̄ɲei, domi bii n̄ koo an bɛ n̄ɲe Woo mua gbugb̄au wa, amma bii n kù koo kaa naa bi tu ɲe.

8 Waati iyi á to wa n̄ɲui á nyisi in̄ei andunya ɲa iyi à jɛ ilu dulum ɲa, n̄ɔ ku j̄ɔ in̄e ɲa a mà mii iyi í jɛ dee dee, n̄ɔ ku j̄ɔ a mà iyi Ilaaɔ á kiiti in̄e ɲa.

9 Á nyisi ɲa iyi à jɛ ilu dulum ɲa si na iyi í j̄ɔ a kù dasim naane.

10 Á j̄ɔ á mà mii iyi í jɛ dee dee si na iyi í j̄ɔ n̄ wa n b̄ɔ bi Baaba n̄ɔ i kaa yem má ɲa.

11 N̄ɔ á j̄ɔ a mà iyi Ilaaɔ á kiiti in̄e ɲa domi í kiiti Seetam ilaalui andunya t̄a m̄ɔm.

12 N̄ nɛ mii n̄kp̄ɔ iyi an s̄ɔ ɲe má amma ideu í re ɲe tit̄a.

13 Waati iyi Hundei nt̄ɔ á to wa, n̄ɲui á j̄ɔ i mà nt̄ɔu fei ɲa. Kaa f̄ɔ ide do ȳiikoí n̄ɲu takaaɛ, ide ɲa iyi í gb̄ɔ do iyi à na ku cei á s̄ɔ ɲe.

14 N̄ɲui á j̄ɔ irim ku nɛ amboe, domi idem nii á gb̄ɔ ku sisi n̄ɲe.

15 Mii iyi Baaba í nɛ fei, tom nii. N̄ɔi í ce n̄ ni Hundei Ilaaɔu á gb̄ɔ idem ku sisi n̄ɲe.

In̄o ku f̄ɔ á na ku jɛ in̄o did̄ɔ

16 Jesu í s̄ɔ ɲa í ni, bii í k̄ɔɔsi keeke i kaa yem má ɲa, n̄ɔ bii í ce s̄aa má aa yem ɲa.

17 N̄ɔi m̄ɔɔɛ ḡɔ ɲa à bee n̄jɛ à waa ni, yoomai í jɛ yaasei ideu bɛ. Í ni bii í k̄ɔɔsi keeke a kaa ka ye n̄ɲu n̄ɔ bii í ce s̄aa má aa ka ye n̄ɲu. Yoomai í jɛ yaaseɛ. Í ni n̄ɲu wa b̄ɔ bi Baai n̄ɲu. Yoomai í jɛ yaasei iyi bɛ m̄ɔ má.

18 To, yoomai í jɛ yaasei bii í k̄ɔɔsi keeke. A kù mà ide mii wa f̄ɔ.

19 Wee Jesu í mà iyi à waa bi a bee n̄ɲu ideu. N̄ɔi í ni, to, n̄ s̄ɔ ɲe n̄ ni bii í k̄ɔɔsi keeke i kaa yem má ɲa, n̄ɔ bii í ce s̄aa má aa yem ɲa, mà irei. Ideu bɛi ì waa bee ɲa?

20 Nt̄ɔ nt̄ɔ n̄ wa n s̄ɔ ɲe, aa kpata i weewea ɲa, amma á d̄ɔa in̄ei andunya ɲa si. Aa wɛɛ do in̄o kuf̄ɔ ɲa, amma in̄o kuf̄ɔ n̄ɲe á na ku kpaasi in̄o did̄ɔ.

21 Bii inaabo í gule wa bi ku bí, í ya nɛ in̄o ku f̄ɔ si na iyi í j̄ɔ waatii ara kuroei í to wa. Amma bii í bí amau í ya gbɛjɛ ara kuroui domi in̄o did̄ɔɛ í ya la do iyi í bí ama si andunya.

22 Bɛɛbɛi in̄e m̄ɔ ì wɛɛò in̄o kuf̄ɔ si n̄sei ɲa. Amma an na n ye ɲe má, aa wɛɛò in̄o did̄ɔ ɲa, n̄ɔ in̄e ḡɔ kaa ȳak̄ɔ ku nya in̄o did̄ɔ n̄ɲeu.

23 Bii awaatiu í to wa, i kaa beem nk̄ama ɲa. Nt̄ɔ nt̄ɔ n̄ wa n s̄ɔ ɲei, mii iyi aa t̄ɔ Ilaaɔ Baaba do irim ɲa fei á mu n̄ɲe.

24 Hee n̄sei i kù t̄ɔ nḡɔḡɔ do irim ɲa. I t̄ɔ, aa ba ɲa ku ba in̄o did̄ɔ n̄ɲe ku k̄ɔ.

Jesu í k̄amia andunya

25 Nɔi Jesu í sɔ̄ ɲa má í ni, ide ɲau ihē fei nsei do mɔ̄ndai n̄ sɔ̄ ɲe. Amma awaati wa naa, iyi n kaa n sɔ̄ ɲe ide do mɔ̄nda má. Ide iyi í je idei Baaba an sɔ̄ ɲei s̄aa s̄aa do yaasee.

26 Bii waatiu í to wa, aa tɔ̄ Baaba do irim ɲa. N kaa n sɔ̄ ɲe n ni an tɔ̄e na iri ɲɲe má,

27 domi Baaba takae í bi ɲe. Í bi ɲe si na iyi í jò ɲɲe mɔ̄ ì bim, nɔ̄ ì dasi naane ɲa iyi hai bi tɛi n̄ naa.

28 Ntɔ̄i, hai bi Baabai n̄ fita wa n̄ naa andunya. Nsei n̄ wa n jò andunya n̄ wa n bɔ̄ bi Baam.

29 Nɔi mɔ̄cɔ̄e ɲa à s̄ɔ̄ à ni, to, bebei ì waa fɔ̄ ide do yaase si na iyi í jò mɔ̄nda kù wa si.

30 Nsei à mà iyi ì mà fei nde, nɔ̄ ì mà lasabui idɔ̄ nwa baa bii a kù beee ide gɔ̄. Nɔi í jò à dasi naane iyi hai bi Ilaaɔ̄i ì naa.

31 Nɔi Jesu í je ɲɲa í ni, debei ì dasi naane bebei ɲa?

32 I ce laakai ɲa. Awaati wa naa nɔ̄ í to wa tã mɔ̄m de, iyi inɛ ɲa aa jò ɲɲe fei í fangaa í jò amu akã ì bɔ̄ kpasɛ ɲa. Do ɲɲu fei n kù je amu akã, domi Baaba í wɛɛ do amu.

33 Ide ɲau ihē n̄ wa n sɔ̄ ɲei ku ba ì ne laakai ku sũ na anu akã iyi awae ɲa à ne. Si andunyau ihē aa ye ijuukpã ɲa, amma ì maà mɔ̄ngɔ̄ temua ɲa, domi n̄ kãmia andunya tã.

17

Jesu í ce kutɔ̄ na irii mɔ̄cɔ̄e ɲa

1 Iyi Jesu í fɔ̄ bebe í tã, ɲɔi í wu iju lele í ni, Baaba, awaati í to. Jò irii amu Amae ku ne amboe ku ba amu mɔ̄ n jò titɛɛ ku ne amboe,

2 nɔ̄ inɛ ɲa iyi ì nam fei n mu ɲɲa kuwɛɛ hai tã si bei ì muum yiiko si inɛ fei.

3 Kuwɛɛ hai tãui í je inɛ ɲa a màe, awɔ̄ Ilaaɔ̄ akã ilu ntɔ̄u, nɔ̄ a màm, amu Jesu Kirisi iyi ì be wau.

4 N̄ jò irie í ne amboe si ilɛu ihē, nɔ̄ ice ɲa iyi í dasim ku ceu fei n̄ coo.

5 Baaba, nsei n̄ wa n tɔ̄e, jò n ne amboe bi tɛɛ bei n̄ tako n̄ ne wo hee a maa taka andunya.

6 Inɛ ɲa iyi ì cica hai si andunya ì nam, n̄ jò à màe. Tɛi à je wo, nɔ̄ ì so ɲa ì nam. À nɔ̄ à waa jirima idee.

7 Nsei à mà mii iyi ì nam fei, hai bi tɛi í naa,

8 domi ide ɲa iyi ì s̄m ɲɲui amu mɔ̄ n̄ sɔ̄ ɲa, nɔ̄ à gba ideu. À mà iyi ntɔ̄ ntɔ̄ hai bi tɛi n̄ naa nɔ̄ à dasi naane iyi awɔ̄i ì bem wa.

9 N̄ wa n tɔ̄e na iri ɲɲa. Kù je na irii inɛi andunya ɲai n̄ wa n tɔ̄e, amma na inɛ ɲa iyi ì nam ɲai, domi aɲai à je tɛɛ.

10 Mii iyi n̄ ne fei tɛi, nɔ̄ mii iyi awɔ̄ mɔ̄ ì ne fei tom nii, nɔ̄ irim í ne amboe na iri ɲɲa.

11 Nsei n̄ wa n nyi wa bi tɛɛ. Bii í kɔ̄si keeke n kaa n maa n wa si andunya má, aɲai aa maa wa si andunyau. Baaba kumá, degbe ɲa do gbugbãi irie iyi ì nam, ku ba a je akã si bei awae à je akã.

12 Waati iyi n̄ wɛɛ do aɲa n̄ degbe ɲa do gbugbãi irie, iri iyi ì nam nɔ̄u. N̄ degbe ɲa nɔ̄ si inɔ̄ ɲɲa baa inɛ akã kù ce nfe, bii kù je amai nfeu baasi. Bebei kukɔ̄i idee í kɔ̄.

13 Nsei n̄ wa n nyi wa bi tɛɛ. Ide ɲau ihē si andunyau ihēi n̄ wa n fɔ̄, ku ba aɲa mɔ̄ a kɔ̄ inɔ̄ didɔ̄ na irim.

14 N̄ na ɲa idee, nɔ̄ inɛi andunya ɲa à cé ɲa si na iyi í jò a kù je ti andunya, si bei amu mɔ̄ n kù je ti andunya.

15 N kù wa n tɔ̄e ì nya ɲa hai si andunya, amma n̄ wa n tɔ̄e ì degbe ɲa ku ba Seetam inɛ laalɔ̄u ku maà nɔ̄ ɲa.

16 A kù je ti andunya si bei amu mɔ̄ n kù je ti andunya.

17 Idee í je ntɔ̄. Jò ideu ku nya ɲa ikã a je titɛɛ.

18 N̄ be ɲai si andunya si bei awɔ̄ mɔ̄ ì bem si andunyau.

19 Na iri ɲɲai n̄ so aram n̄ nae ku ba aɲa mɔ̄ a je titɛɛ mam mam.

20 Kù je aɲa akã ì wa n cea kutɔ̄, amma do inɛ ɲa mɔ̄ iyi aa na a dasim naane na saabui ide ɲa.

21 N̄ wa n tɔ̄e aɲa fei a je akã. Si bei awɔ̄ Baaba ì wa sim, nɔ̄ amu mɔ̄ n̄ wa sie, jò a je akã si wa ku ba inɛi andunya ɲa a dasi naane iyi awɔ̄i ì bem wa.

22 Amboe iyi ì jò inɛ ɲa à ye sim, ɲɲui n̄ jò à waa ye si aɲa mɔ̄ ku ba aɲa mɔ̄ a je akã bei awae à je akã.

23 Jò n wa si ɲa nɔ̄ awɔ̄ mɔ̄ ì wa sim ku ba a je akã mam mam, nɔ̄ inɛi andunya ɲa a mà iyi awɔ̄i ì bem wa nɔ̄ ì bi ɲai bei ì bim.

24 Baaba, n̄ bi inɛ ɲa iyi ì nam a maa wa bi tom bii an wa, ku ba a ye amboem, amboe

iyi ì muum. Ì muum amboeui si na iyi í jò ì bim hai waati iyi a kù taka andunya.

²⁵ Baaba awò iyi ì jẹ dee dee, baa do iyi inèi andunya ña a kù màè, amu ñ màè, nò inè ihě ña mọ à mà iyi awò ì bém wa.

²⁶ Ñ jò à màè, nò an kṣò ñña si kumàè má ku ba kubi iyi ì bim ku wa si ña, nò amu mọ n wa si ña.

18

À mu Jesu

(Cò Matie 26:47-56; Maaku 14:43-50; Luku 22:47-53)

¹ Iyi Jesu í ce kutṣe í tã, ñai í fita, ñju do mṣcṣe ña à bṣ lambo gṣ iyi í wa icei ido iyi à ya kpe Sedorṣ. Ñai í lṣ be, ñju do mṣcṣe ña.

² Wee Zudasi inè iyi á zambaèu mṣ í mà inyau, domi aṅàṣ ña à ya koo be isè fèfèlo.

³ Ñai í jò Zudasi í bṣ be do sooge ña do woo degbe kpasèi Ilaaṣ ña iyi inè ngboi woo weei Ilaaṣ ña do Farisi ñau à be wau. À waa mu jìnei igũ ñña do fitila ña do ina jugula ña.

⁴ Jesu í bei wa mà mii ña iyi á ba ñju fei. Iyi à to wa ñai í sèkèè si ña í bee ña í ni, yooi ì waa de ña.

⁵ Ñai à jèaa à ni, Jesu inèi Nazaretiui à waa dèdè. Ñai Jesu í ni, amui ihě mèè.

Wee Zudasi inè iyi á zambaèu, wa leekí be aṅàṣ ña ajṣ.

⁶ Iyi Jesu í jẹ ñña í ni, amui ihě, ñai aṅa fei à sèkèè do anyi à koo à cuku ilè.

⁷ Ñai Jesu í bee ña má í ni, yooi ì waa de ña. Ñai à ni, Jesu inèi Nazaretiui à waa dèdè.

⁸ Nṣ Jesu í ni, ñ sṣ ñe tã ñ ni amui ihě. To, bii amui ì waa dèdè ña í jò inè ña iyi à gbeu a nè.

⁹ Bèèbei ide iyi í tako í fṣu í kṣ iyi í ni, Baaba, inè ña iyi ì nam fei baa inè akā ñña kù ce nfe.

¹⁰ Wee Simṣ Pièè í nè taakuba. Ñai í yṣó í cafèṣ ìfì ñjei woo ce icei woo wee nlaì Ilaaṣu. Irii woo ce icèui Malikusu.

¹¹ Amma Jesu í sṣ Pièè í ni, sindo taakubae si ankṣṣe. Ì waa tamaa n kaa n temuad ijuukpā iyi Baaba í jilèem nii?

À bṣṣ Jesu si wajui Ani

¹² Ñai sooge ña do inè ngbo ñña do Zuifu woo degbe kpasèi Ilaaṣ ñau à mu Jesu à dūu.

¹³ Nṣ à tako à bṣṣe bi Ani titā. Wee Aniu wa jẹ baai aboi Kaifu, iyi í jẹ woo wee nlaì Ilaaṣ si adṣ ñju.

¹⁴ Nṣ Kaifu í sṣ Zuifu kpaasie ñau ideu ihě wo í ni, aranfāani nwai inè akā ku ku si agbei dimi nwa.

Pièè í jà í ni ñju kù jẹ mṣcṣi Jesu

(Cò Matie 26:69-70; Maaku 14:66-68; Luku 22:55-57)

¹⁵ Waati iyi à mu Jesu à waa nèè ñai Simṣ Pièè do mṣcṣ mmu gṣ à waa tooè. Wee woo wee nlaì Ilaaṣu í mà mṣcṣ inè ñju, ñai í jò mṣcṣu í ba í too Jesu í lṣṣ bantumai kpasèi woo wee nlaì.

¹⁶ Amma Pièè í gbe waduude andè koofa be. Nṣ mṣcṣ iyi woo wee nlaì í màù, í fita wa í naa í ba mudṣè iyi wa degbe koofau ide ku fṣ, nṣ í jò Pièè í lṣ.

¹⁷ Nṣ mudṣèu í bee Pièè í ni, kù jẹ awṣ mṣ inè akāi mṣcṣi mṣkṣui ya. Ñai Pièè í ni, aawo, kù jẹ amu.

¹⁸ Si bei tūtū wa ceu, ñai woo ce ice ña do woo degbe kpasèi Ilaaṣ ñau à leekí kṣkṣi ina nyenyè à waa nyia. Nṣ Pièè mṣ í koo wa nyia bi tu ña be ajṣ.

Woo wee nlaì í bee Jesu ide

(Cò Matie 26:59-66; Maaku 14:55-64; Luku 22:66-71)

¹⁹ Ñai woo wee nlaì Ilaaṣu í bee Jesu idei mṣcṣe ña do yaasei cio iyi wa kṣ si.

²⁰ Ñai Jesu í jèaa í ni, ideu si bantumai ñ sṣ inè fei. Ñ ya n kṣ inè ña si ciom nii ile bii à ya ce kutṣṣ ña do si kpasèi Ilaaṣ, bii Zuifu ña fei à ya tṣtṣ. N kù fṣ ide kāma si asii.

²¹ Na mii í ce ì waa beem ide. Inè ña iyi à gbṣ idem, bee aṅa taka ñña iyi ñ sṣ ña, aṅai aa mà mii iyi ñ fṣ.

²² Iyi Jesu í fṣ bèèbè, ñai inè akāi woo degbe kpasèi Ilaaṣ ñau í sambalae í ni, woo wee nlaui ì waa jèaa ide nfe nfe bèèbè?

²³ Ñai Jesu í jèaa í ni, bii ide laalṣi ñ fṣ, fṣ inè fei ku gbṣ. Amma bii í jẹ ide jiida mṣi ñ fṣ, na mii í ce ì waa sambalam.

²⁴ Nṣ Ani í jò à dūu à bṣṣe bi Kaifu, woo wee nlaì.

Pièè í jà má í ni ñju ku mà Jesu

(Cò Matie 26:71-75; Maaku 14:69-71; Luku 22:58-62)

²⁵ Waati iyi Simṣ Pièè í wa be wa nyia inau ñai à beèè à ni, kù jẹ awṣ mṣ inè akāi

məcɔi məkəui ya. Nɔi Piɛɛ í jǎ í ni, aawo, kù jɛ amu.

²⁶Wee woo ce icɛ akāi woo wee nɔi Ilaaɔ̃u í wa bɛ. Wa jɛ nyaanzei inɛ iyi Piɛɛ í bu ifiɛu. Iyi í yɛ Piɛɛ nɔi í beɛɛ í ni, n kù yɛɛ inɛò lambo bɛi?

²⁷Amma Piɛɛ í jǎ má í ni, aawo. Gbakā nɔi ajɛɛ wa kɔ.

À bɔ̀ Jesu si wajui Pilati

(Cɔ Matie 17:1-2, 11-14; Maaku 15:1-5; Luku 23:1-5)

²⁸Hai bi Kaifu bɛ, inɛ ngboi Zuifu nɔi à bɔ̀ Jesu bi ku kiitii ilu ilɛu bii Pilati í wa. Wee daadaakɔi. Anɔa taka nɔi a kù lɔ ile bi ku ce kiituu ku ba anɔa a maà na a jɛ ilu riisi nɔi. A kù bi a jɛ ilu riisi domi à waa bi a ba a jɛ ijɛi jingau Iku ku kuau.

²⁹Nɔi í jɔ̀ Pilati í fita wa í naa í ba nɔi í beɛɛ í ni, taale yoomai ì yɛ si məkəu nɔi.

³⁰Nɔi à ni, bii kù ce laalɔ, a kaa ka daɛ si awɔ.

³¹Nɔi Pilati í sɔ̀ nɔi í ni, inɛ taka nɔi i kooɛ i koo i kiiti do wooda nɔi. Amma à ni, inɛ inɛi Romu nɔi i kù na wa kpāa iyi aa ka kpaò amanɛ nɔi.

³²Bɛɛbɛi ideɛi Jesu í ce ku nyisiò dimii iku iyi á ku.

³³Nɔi Pilati í lɔ ile bi ku ce kiituu má í kpe Jesu í beɛɛ í ni, awɔi ì jɛ ilaalui Zuifu nɔi?

³⁴Nɔi Jesu í ni, inɛ gɔi í sɔ̀ɛ bɛɛbɛ de, mà ì nɔ̀ ì waa beɛi.

³⁵Amma Pilati í ni, amuu Zuifui nɔ̀ beɛi nɔ̀ mà? Dimiɛ nɔi do inɛ ngboi woo weɛi Ilaaɔ̃u nɔi à muɛ à daam si awɔ. Mii ì ce.

³⁶Nɔi Jesu í jɛaa í ni, bommam kù jɛ ti andunya. Bii í jɛ ti andunyai, woo ce icɛm nɔi aa ja, a kaa jɛ a mum a na inɛ ngboi Zuifu nɔi. Amma bommam kù jɛ ti andunya ihɛ.

³⁷Nɔi Pilati í beɛɛ í ni, debɛi, awɔu ilaalui? Nɔi Jesu í jɛaa í ni, awɔi ì fɔ̀ bɛɛbɛ. Nɔ̀ naai si andunya, à bím nii n jɛ sɛɛdai nɔ̀. Inɛ iyi í jɛ ti nɔ̀ fei á gbɔ idem.

³⁸Nɔ̀ Pilati í beɛɛ í ni, dimii mii mɔ̀m nii à ya kpe nɔ̀.

À yɛ taaleɛi Jesu a ba a kpaa

(Cɔ Matie 27:15-31; Maaku 15:6-20; Luku 23:13-25)

Si anyii ide nɔi nɔi Pilati í fita má í bɔ̀ bi Zuifu nɔi. Í sɔ̀ nɔi í ni, amu n kù yɛ taale kāmā si məkəu.

³⁹Amma si beɛi à nɛ dɔ̀nɛɛ, an jò nɔi inɛi piisɔ̀ akā si jingau Iku ku kua. Í bi n jò nɔi ilaalui Zuifu nɔi?

⁴⁰Nɔi anɔa fei à wasi ku dɔ̀ anu do gbugbā à waa ni anɔa a kù bi məkəu bɛ. À waa ni Barabasii anɔa à bi. Wee Barabasiu í ya ce ilei.

19

¹Nɔi Pilati í jò à cā Jesu do kpɔ̀tɔ̀.

²Nɔi sooge nɔi à ba fulai agũ à daa Jesu si iriɛ, nɔ̀ à daa si kumboo nkpa gɔ̀ má à waa yaakoɛò.

³Nɔi à ya sɛkɛɛ siɛ wa à naa a maa coo fɔ̀ a maa ni, fɔ̀ ilaalui Zuifu nɔi. Nɔ̀ a maa sambalɛ.

⁴Nɔi Pilati í fita wa ma í sɔ̀ zamaau í ni, wee an fitaò nɔi məkəu wa ku ba i mà nɔi iyi n kù yɛ siɛ kurara gɔ̀.

⁵Nɔi í fitaò Jesu wa do fulai agũu do kumboo nkpaɛ. Nɔi Pilati í sɔ̀ nɔi í ni, məkəu wee.

⁶Iyi inɛ ngboi woo weɛi Ilaaɔ̃u nɔi do woo degbe kpasɛi Ilaaɔ̃u nɔi à yɔ̀ nɔi à wasi ku la à waa ni, kpakpaɛ si jii. Nɔi Pilati í sɔ̀ nɔi í ni, inɛ taka nɔi, i gba i kpakpaɛ si jii ku gaau. Amma amu n kù yɛ siɛ taale gɔ̀.

⁷Nɔi Zuifu nɔi à sɔ̀ à ni anɔa à nɛ wooda gɔ̀, nɔ̀ si woodai anɔi í gbe de a kpaai domi wa ni nɔi amai Ilaaɔ̃i.

⁸Iyi Pilati í gbɔ ideu, nɔi í muu má hee í caa.

⁹Nɔi í bɔ̀ Jesu bi ku ce kiituu má í koo í beɛɛ í ni, hai iwoi ì waa naa nɔ̀ nɔ̀. Amma Jesu kù jɛaa mɔ̀m.

¹⁰Nɔi Pilati í beɛɛ í ni, baa amu takam i kaa bam ide ku fɔ̀? I kù mà iyi n nɛ kpāa n jòɛ, nɔ̀ n nɛ kpāa má n kpakpaɛ si jii ku gaui?

¹¹Nɔi Jesu í jɛaa í ni, i kaa nɛ gbugbā kāmā sim, bii kù jɛ Ilaaɔ̃i í naɛ wa. Nɔi í jò inɛ iyi í dasim si awɛɛ, dulum dɛɛ í re baa tɛɛ.

¹²Iyi Pilati í gbɔ bɛɛbɛ, nɔi wa ce kookaai ku ba ku jò. Amma Zuifu nɔi à dɔ̀ anu à waa ni, bii ì jò məkəu bɛ, i kù jɛ kpaasii ilaaluu nɔi Romu má. Inɛ iyi í ce araɛ ilaaluu fei mbɛɛi ilaaluu nɔi Romuui í baa í jɛ.

¹³Iyi Pilati í gbɔ ideu, nɔi í jò à fitaò Jesu nɔ̀ í buba si kitāi woo kiituu iyi í wa inya bii à ya kpe Tintim ndii kuta. Amma do fee Ebɛɛ, Gabatai à ya kpe inyau.

14 Wee à wa si ajɔ iyi bii iju í má á je ajɔi kusími. Ajɔi kusímiu alei á sinti, nɔ inɛ ɲa à wasi ku ce sɔɔlui jingauí Iku ku kuau. Nɔ waati beɛbe zakai dasáí. Nɔi Pilati í sɔ Zuifu ɲau í ni, ilaalu nɲɛ wee.

15 Amma à wasi ku dɔ anu à waa ni, kpaá. Kpakpae si j̄i ku gaau. Nɔi Pilati í bee ɲa í ni, beirei í ce ì bi n kpakpa ilaalu nɲɛ si j̄i ku gaau. Nɔi inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ ɲau à jɛaa à ni, a kù nɛ ilaalu mmu gɔ bii kù je ilaalu nlaí Romu.

16 Nɔi Pilati í da ɲɲa Jesu si awɔ ku ba a kpakpae si j̄i ku gaau.

À kpakpa Jesu si j̄i ku gaau

(Cɔ Matie 27:32-44; Maaku 15:21-32; Luku 23:26-43)

Nɔ à mu Jesu à nɛð.

17 Nɔ à kãa Jesu j̄i ku gaau í so í fitað hai inɔ ilu í bɔð hee inya iyi à ya kpe inyai kokoi iri. Do feei Ebeɛ, Gɔɔgɔtai à ya kpe inyau.

18 Bei à kpakpae si j̄i ku gaau. Nɔ à kpakpa inɛmɔkɔ minji gɔ ɲa be má, inɛ akã do awɔ cangae, inɛ akã mɔ do awɔ nɲɛ nɔ Jesu í wa anini ɲɲa.

19 Nɔi Pilati í j̄ð à kɔ ide gɔ si j̄i gɔ à masi antai j̄i ku gaau. Kukɔu í ni, Jesu inɛi Nazareti, ilaalui Zuifu ɲa.

20 Zuifu nkpɔ í ka kukɔu domi inyau kù j̄lò inɔ ilu. Nɔ à kɔ do feei Ebeɛ do Latɛɛ do Gereki.

21 Nɔi inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ ɲau à sɔ Pilati à ni, maà ti i kɔ i ni, ilaalui Zuifu ɲa, amma kɔ i ni, í ni nɲu í je Ilaalui Zuifu ɲa.

22 Nɔi Pilati í ni, iyi ñ kɔ tã ñ kɔi.

23 Iyi sooge ɲau à kpakpa Jesu à tã ɲɔi à so jaaɛɛ ɲa à kpɔð ikɔ mɛɛ, sooge fei í so ikɔ akã akã. Nɔ à sɔ ibɔ sisɔɛu má. Ibɔu kù nɛ agbei ku sɔ domi à wɔi hai lele hee ku bɔ ilɛ. Iyi à so ibɔu

24 ɲɔi à ni, ka maà ga ibɔu, amma ka ta si kpaɛa ka cɔ ti inɛ iyi á je. Nɔ beɛbei à ce. Beɛbei kukɔi idei Ilaaɔ í kɔ tengi bii í ni, aɲa duusɔ à kpɛ jaaɛm ɲa. Nɔ à ta si ibɔ nlam kpaɛa.

25 Wee iyei Jesu do ifɔi iyeɛ, do Maari aboi Kopa, do Maari inɛi Madala, à waa leeki bi j̄i ku gaui Jesu.

26 Nɔi Jesu í ye iyeɛ be, do mɔcɔ iyi í biu à waa leeki kɔkɔi nɲɛ, nɔ í sɔ iyeɛ í ni, abooyi, inɛ ihɛi í baa í je bei amaɛ.

27 Nɔi í sɔ mɔcɔu í ni, abou ihɛ bei iyeɛi í baa í je. Hai ajɔ nɲui mɔcɔu í gbãa í bɔðɛ kpaɛɛ wa woo.

Waati iyi Jesu í ku

(Cɔ Matie 27:45-56; Maaku 15:33-41; Luku 23:44-49)

28 Si anyii nɲu, si bei Jesu í mà iyi bebei fei ndɛɛ í kpa iri mbe, ɲɔi í ni, agbe wa kpaɛ. Í fɔ beɛbei ku ba kukɔi idei Ilaaɔ ku kã.

29 Wee caka gɔ í wa be í nɛ atɛ kukã bam bam. Nɔi à d̄i kanya si amaawɔi j̄i gɔ à sɔsi atɛ kukãu à waa too si gelei Jesu.

30 Iyi Jesu í tie atɛ kukãu ɲɔi í ni, ñ kpa irii icɛm nii mbe. Nɔ í kɔmba irie í ku.

À gũ Jesu kaka si kpakpaa cingae

31 Si bei à wa si sɔɔlui ajɔi kusímiu, Zuifu ɲau a kù waa bi ajɔu ku to wa ku ba iku ɲau si j̄i ɲau be, domi ajɔu ajɔ nla gɔi. Nɲui í j̄ð à koo à tɔɔ Pilati ku j̄ð a ce kutei inɛ ɲa iyi à kpakpa ɲau, nɔ a nya ɲa hai be.

32 Na ɲɔi í ce sooge ɲau à ce kutei inɛ sinteu do inɛ minjisiau, aɲa iyi à kpakpa do Jesu ajɔu.

33 Amma waati iyi à to bi Jesu, à ba í ku tã, nɔ a kù ce kutɛɛ má.

34 Amma inɛ akãi sooge ɲau í gũ kpakpaa cingae do kaka, ɲɔi gbakã nɲɛ do inyi wa jo wa.

35 Amu Zãa ñ ye iyi be fei, nɔ ñ wa n jɛa inɛ ɲa sɛɛdaɛ, sɛɛdam nɔu ntɔi. Ñ mà kam kam iyi ntɔi ñ wa n fɔ, nɔ ñ wa n fɔi ku ba inɛ mɔ í dasi naane ɲa.

36 A kù ce kutɛɛ ɲa nɔ iyi be í cei ku ba kukɔi idei Ilaaɔ ku kɔ iyi í ni, baa kũkũ akãɛ kaa legɛ.

37 Nɔ kukɔi idei Ilaaɔ í ni má, aa cɔ inɛ iyi aɲa taka ɲɲa à gũu.

À dasi ikui Jesu bale

(Cɔ Matie 27:57-61; Maaku 15:42-47; Luku 23:50-56)

38 Si anyii nɲu, Zozɛfu inɛi Arimateeu í koo í tɔɔ Pilati ku j̄ð nɲu ku nya ikui Jesu. Wee Zozɛfu mɔ mɔcɔi Jesui, amma si asiii, domi wa ce nɲoi inɛ ngboi Zuifu ɲa. Nɔ Pilati í jɛaa si. Na ɲɔi í j̄ð Zozɛfu í koo í nya ikui Jesuu.

39 Nikodɛmu iyi í bɔ bi Jesu idũ gɔ wo, í si Zozɛfu. Nɔ wa mu tulare dimi ikã ikã minji, akã mirui à ya kpoo, akã mɔ aloɛ. Kuwoɛ í to zakai kilo kuntaa.

40 Ine minji ηau à so ikui Jesu à woo do jaae fūfū gə ηa nə à fāsi tulareu. Si dɔ̃nei Zuifu ηa beɛbei à ya ce bii à waa si iku.

41 Lambo gə í wa tengi bii à kpakpa Jesu si j̃i nɔ̃u. Si inɔ̃ lambou à gbe isai kuta gə be kù kpe titā, nɔ̃ a kù si inɛ gə si be.

42 Bei à koo à si Jesu si na iyi í j̃ò tengi be kù j̃i, nɔ̃ à bi a suu gbāa gbāa hee aj̃oi kus̃miu ku maa to wa.

20

Bale ngbe

(Cɔ Matie 28:1-8; Maaku 16:1-8; Luku 24:1-12)

1 Aj̃o amaazuma daadaakɔ waati iyi iju kù má s̃aa s̃aa, η̃oi Maari inɛi Madalau í bɔ bi balɛu. Nɔ̃ í ba wee à tale kutau hai ande balɛu.

2 Ñoi í sei í bɔ bi Simɔ̃ Piɛɛ do bi mɔ̃cɔ iyi Jesu í bi j̃iidau, í s̃ɔ̃ ηa í ni, à nya ikui Laf̃ɛɛ hai inɔ̃ bale nɔ̃ a kù mà bii à dasi.

3 Ñoi Piɛɛ do mɔ̃cɔu à fita à bɔ bi balɛu.

4 Aηa minji fei à sei aj̃o, amma mɔ̃cɔu í sei í cua Piɛɛ, η̃ui í tako í to bi balɛu.

5 Nɔ̃ í bate í nante si balɛu, nɔ̃ í ye jaae ηau wa j̃ile, amma kù lɔ̃.

6 Ñoi Simɔ̃ Piɛɛ wa baa do anyi. Iyi í to wa nɔ̃ í lɔ̃ inɔ̃ balɛu. Nɔ̃ í ye jaae ηau wa j̃ile,

7 do mango iyi à tako à d̃iò iriɛu. Amma mangou kù waa j̃ile inya akā do jaae ηau, wa woi ikpa akā.

8 Ñoi mɔ̃cɔ iyi í tako í to bi balɛu, η̃u mɔ̃ í lɔ̃. Iyi í ye mii ηau nɔ̃ í dasi naane.

9 Mɔ̃cɔ ηau a kù tako a kù gbɔ yaasei kukɔi idei Ilaaɔ wo iyi í ni kù nɛ bei á ce iyi Jesu kù j̃i hai si bale.

10 Ñoi mɔ̃cɔ ηau à sinda à bɔ kpas̃ɛ.

Jesu í tusea Maari inɛi Madalau arae

(Cɔ Matie 28:9-10; Maaku 16:9-11)

11 Amma Maari wa leek̃i waduude kɔkɔi balɛu wa kpata. Si bei wa kpatau η̃oi í bate í nante inɔ̃ balɛu.

12 Nɔ̃ í ye amaleka minji gə ηa à waa dasi nyau fūfū à waa buba tengi bii ikui Jesu wa sū wo, inɛ akā ikpa iri, inɛ akā mɔ̃ ikpa kute.

13 Nɔ̃ à beɛ à ni, abooyi, na mii í ce ì waa kpata. Ñoi í je η̃a í ni, à so ikui Laf̃ɛɛm hai ih̃ei nɔ̃ n kù mà bii à dasiɛ.

14 Iyi í f̃ɔ̃ beɛbe í t̃ā, η̃oi í sinda nɔ̃ í ye Jesu wa leek̃i be. Amma kù mà mà Jesui.

15 Ñoi Jesu í beɛ í ni, abooyi, na mii í ce ì waa kpata. Yooi ì waa de. Ñoi Maari í tamaa bei woo degbe lamboui. Ñoi í s̃ɔ̃ í ni, m̃ak̃ɔ̃yi, bii aw̃oi ì soo, s̃m̃ bii ì j̃ilɔ̃ n koo ñ soo.

16 Ñoi Jesu í ni, Maari. Ñoi Maari í sinda sie í s̃ɔ̃ do feei Ebeɛ í ni, Rabuni, waatɔ̃ Mɛɛtu.

17 Ñoi Jesu í s̃ɔ̃ í ni, j̃m̃, maà lum, domi n kù bɔ lele bi Baam titā. Amma bɔ bi m̃ɔ̃c̃m̃ ηa, s̃ɔ̃ ηa i ni ñ wa n bɔ bi Ilaaɔ. Ñui í je baam, nɔ̃ í je baai inɛ mɔ̃.

18 Ñoi Maari inɛi Madalau í koo í s̃ɔ̃ m̃ɔ̃c̃ɔ̃ ηau í ni η̃u í ye Laf̃ɛɛ. Nɔ̃ wa sisi η̃a ide iyi Jesu í s̃ɔ̃.

Jesu í tusea m̃ɔ̃c̃ɔ̃ ηa arae

(Cɔ Matie 28:16-20; Maaku 16:14-18; Luku 24:36-49)

19 Aj̃o amaazumau iyi ale í le η̃oi m̃ɔ̃c̃ɔ̃ ηau à t̃ɔ̃t̃ɔ̃ si ile gə nɔ̃ à s̃ak̃ɔ̃ gambou domi à waa ce ñoi inɛ ngboi Zuifu ηau. Ñoi Jesu í faata wa í leek̃i si anini η̃a. Nɔ̃ í s̃ɔ̃ ηa í ni, laakai ku sū ku weɛ η̃e.

20 Iyi í s̃ɔ̃ ηa beɛbe í t̃ā η̃oi í nyisi ηa aw̃ɛ ηa do kpakpaa cingaeu. Nɔ̃ inɔ̃ m̃ɔ̃c̃ɔ̃ ηau í d̃ɔ̃ iyi à ye Laf̃ɛɛ.

21 Ñoi Jesu í s̃ɔ̃ ηa má í ni, laakai ku sū ku weɛ η̃e. Si bei Baaba í b̃em wa, beɛbe m̃oi amu m̃ò ñ be η̃e.

22 Iyi í f̃ɔ̃ beɛbe í t̃ā η̃oi í fufu ηa í ni, i gba Hundi Ilaaɔ ηa.

23 Inɛ iyi ì kpa idei dulum deɛ ηa, Ilaaɔ m̃ò á kpaai. Inɛ m̃ò iyi ì ni dulum ndeɛ í je idei iriɛ ηa, laf̃ɛɛ á maa weɛò ndeɛi.

Jesu do Tomaa

24 Wee Tomaa inɛ akāi m̃ɔ̃c̃ɔ̃ maateɛji ηa iyi à ya kpe Sik̃au kù wa inɔ̃ η̃a si waati iyi Jesu í naa si ηau.

25 Ñoi m̃ɔ̃c̃ɔ̃ ηa iyi à gbeu à s̃ɔ̃ à ni, à ye Laf̃ɛɛ. Amma Tomaa í s̃ɔ̃ ηa í ni, nɔ̃ n kù ye agbei ponti ηau si aw̃ɛ ηa nɔ̃ n kù dasi amaaw̃m̃ si agbei pontiu nɔ̃ n kù dasi aw̃m̃ si dalai jujui kpakpaa cingaeu n kaa n dasi naane pai.

26 Zakai azuma akā má à t̃ɔ̃t̃ɔ̃ má si inɔ̃ ile. Tomaa í wa inɔ̃ η̃a. Nɔ̃ à c̃imbo gambo ηa. Amma Jesu í faata si anini η̃a wa má nɔ̃ í ni, laakai ku sū ku weɛ η̃e.

27 Nɔ̃ í s̃ɔ̃ Tomaa í ni, c̃ɔ̃ aw̃m̃ ηa nɔ̃ i dasi amaaw̃ɛ si be. Naaò aw̃ɛ wa má í luò cingam. J̃ò sika sikau be, dasi naane.

28 Nɔi Tomaa í jεaa í ni, awɔi ì jε Aɔ Lafēem.

29 Nɔi Jesu í sɔɔ í ni, debɛi ì dasi naane si na iyi í jò ì yem, ma irei. Ilu inɔ didɔ ɔai ine ɔa iyi a kù yem nɔ do nɔu fei à dasi naane.

Mii iyi í jò à kɔ tiau ihē

30 Maamaake nkpɔi Jesu í ce má si wajui mɔcɔe ɔa iyi a kù kɔ si tiau ihē.

31 Amma ide iyi ihē ɔai à kɔ ku ba i dasi naane ɔa iyi Jesu í jε Kirisi Amai Ilaaɔ ku ba naane iyi ì dasie ɔau ku jò i ba kuwεε hai tā ɔa.

21

Jesu í tusεa mɔcɔ mεje gɔ ɔa arae

1 Si anyii nɔu, Jesu í nyisi arae bi mɔcɔe gɔ ɔa má kəkɔi tenku iyi à ya kpe Tiberia. Do yaase bei í nyisiò arae wee.

2 Simɔɔ Pιεε do Tomaa iyi à ya kpe Sikàu do Natanieli inei Kana si ilɛi Galilee do amai Zebedee ɔa do mɔcɔ minji mmu gɔ ɔa má, aɔa fei à wa inya akā be.

3 Nɔi Simɔɔ Pιεε í sɔɔ ɔa í ni, ñ wa n bɔ cɔcɔ. Nɔ à ni, aa ka sie.

Nɔ à fita gbakā à lɔ akɔi inyi gɔ idū à ne. Amma idū ajɔ nɔu a kù mu nkāma.

4 Iyi iju wa bɔ ku má, ɔai à ye Jesu wa leeki itii tenkuu be, amma a kù mà mà nɔui.

5 Nɔi Jesu í bee ɔa í ni, inε awaasū ɔau be, i kù mu nkāma ɔa de. Nɔi à ni, aawo.

6 Nɔi í sɔɔ ɔa í ni, i dasi taaɔ nɔe inɔ inyi do ikpa awɔ nɔei akɔi inyi, aa mu cēε ɔa. Nɔ à sɔ taaɔ nɔa inɔ inyi nɔ à mu cēε hee à mɔngɔ ku faa wa.

7 Mɔcɔ iyi Jesu í bi jiidau í sɔ Pιεε í ni, Lafēε mbe.

Iyi Simɔɔ Pιεε í gbɔ iyi Lafēei, ɔai í dasi ibɔe domi basii í wεε wo. Nɔ í dasi inyi wa bɔ bi tεε.

8 Amma mɔcɔ ɔa iyi à gbeu à to wa ice do akɔi inyi, à waa fa taaɔ nɔa iyi í kɔ do cēεu. Kujj nɔa do ice kù re mεetu cɔɔ.

9 Iyi à kita wa ilε nɔ à ye ina nyenyε gɔ be cēε wa banda si, nɔ pēε wa jilε be.

10 Nɔi Jesu í sɔɔ ɔa í ni, i naaò cēε gɔ ɔa iyi í mu wa nsei ɔa.

11 Nɔ Simɔɔ Pιεε í koo í lɔ akɔi inyi nɔ í fa taaou wa ilε. Taaou í kɔ do cēε nla ɔa. Kukpɔ nɔa í to cɔɔ do ciitaa do mεeta. Do iyi í kpɔ beεbe fei taaou kù gɔa.

12 Nɔi Jesu í sɔɔ ɔa í ni, i naa i nya sɔnda ɔa. Nɔ baa mɔcɔ akā kù jε ku beεε ku ni, awɔi yoo, domi à mà iyi Lafēei.

13 Nɔi Jesu í koo í so pēεu do cēεu í na ɔa.

14 Ise gbεetasiaei mbe bei iyi Jesu í nyisi mɔcɔe ɔa arae hai waati iyi í jɔ hai si bale.

Jesu do Pιεε

15 Iyi à nya sɔnda à tā ɔai Jesu í bee Simɔɔ Pιεε í ni, Simɔɔ amai Zāa, ì bim í re ine ihɔ ɔa? Nɔ Pιεε í jεaa í ni, oo Lafēε. Ì mà iyi ñ bie. Nɔi Jesu í sɔɔ í ni, gbɔa ama angudām ɔa.

16 Nɔ í beεε má ise gbeejisia í ni, Simɔɔ amai Zāa, ì bim? Nɔ Pιεε í jεaa í ni, oo Lafēε. Ì mà iyi ñ bie. Nɔi Jesu í sɔɔ í ni, gbā angudām ɔa.

17 Nɔ í sisi í beεε má ise gbεetasia í ni, Simɔɔ amai Zāa, ì bim? Nɔ inɔi Pιεε í fɔ do si bei í beεε ise gbεetasia í ni, ì bim? Nɔi Pιεε í jεaa í ni, Lafēε, ì mà fei ndεε, ì mà kam kam iyi ñ bie. Nɔ Jesu í sɔɔ í ni, to, gbā angudām ɔa.

18 Ntɔ ntɔ ñ wa n sɔei, waati iyi ì wεε awaasū ì ya dīa arae wondo nɔ i bɔ bii ì bi. Amma bii ì naa ì gbo, aa tε ikpaei nɔ ine gɔ ku dīε nɔ ku bɔðε bii i kù bi.

19 Do ideu bei Jesu í fɔ yaase bei Pιεε á na ku ku ku nyisiò amboei Ilaaɔ. Iyi í fɔ beεbe í tā nɔ í sɔɔ í ni, toom wa.

Jesu do mɔcɔ iyi í bi jiidau

20 Nɔi Pιεε í sinda, nɔ í ye mɔcɔ iyi Jesu í bi jiidau wa naa do anyi nɔa. Mɔcɔu nɔui í tako í gbesi gendei Jesu waati iyi à waa jε í beεε í ni, Lafēε, yooi á zambaεu.

21 Iyi Pιεε í ye mɔcɔu ɔai í bee Jesu í ni, Lafēε, mɔkɔu ihē mɔ ni, beirei ti nɔu mɔ á ye.

22 Nɔi Jesu í jεaa í ni, baa bii ñ bi n jò ku maa wεε hee n koo n nyiò wa mái, iwoi í yeε. Awɔ de, toom wa.

23 Nɔi laabaau i ideu í fangaa si inɔi woo dasi Jesu naane ɔau à be ni mɔcɔu kaa ku. Amma Jesu kù ni kaa ku, nɔu de í ni, baa bii ñ bi n jò ku maa wεε hee n koo n nyiò wa mái, iwoi í yeε.

24 Mɔcɔ iyi Jesu wa fāau amu Zāai. Nɔ amu takam nii ñ wa n jε sεedai ide ɔau, amu iyi n kɔ tiau ihē, à nɔ à mà iyi sεedam í jε ntɔ.

Iri kukpai tiau

25 Mii nkpɔ nkpɔ í wεε má iyi Jesu í ce. Bii í jε à kɔ fei ndεε akā akā, n kù tamaa mà

andunya ihē á to inε ηa a ba bii aa jilε tia ηa
iyi aa kō ηau fei.

Icɛi Woo Bɛ Nja

À cea Woo bɛ nja kuwāi Hundei Ilaaḽ

¹ Baakɔm, Teofili,

Si tia sintem n̄ kɔ mii iyi Jesu í ce do cio iyi í ya maa kɔa inɛ n̄a si fei hai sinteɛ,

² hee í koo í to ajɔ iyi Ilaaḽ í soo lele. Hee ku maa nɛ, inɛ n̄a iyi í cica wo à jɛ woo bɛ n̄au, í ba n̄a ide ku fɔ do gbugbāi Hundei Ilaaḽ í sɔ n̄a bei aa ce.

³ Si anyii ikue í nyisi n̄a arae si afei ajɔ ciiji ise fɛfɛlo ku jɛ n̄a sɛɛda iyi kù nɛ sika sika iyi n̄ju í wɛɛ. À yɔɔ nɔ í ce n̄a faajii bommai Ilaaḽ.

⁴ Ajɔ n̄ju gɔ, si bei Jesu do mɔcɔɛ n̄a à wa inya akā í sɔ n̄a í ni, i maà tekí hai Zeruzalɛmu n̄a, amma i degbe amua iyi Ilaaḽ Baaba í wāɔ n̄ju, amua iyi n̄ tako n̄ sɔ n̄jɛ ideɛu.

⁵ Zāa n̄ju, inyii í dasi n̄jɛ wo, amma si ajɔ minjiu ihɛ aa da n̄jɛ si Hundei Ilaaḽ.

Jesu í nyi lelei Aḽ

⁶ N̄oi woo bɛ n̄a iyi an̄aɔ Jesu n̄a à wa inya akāu à beɛɛ à ni, Lafɛɛ, bɛbɛii aa teese i jilɛ bommai Izireli?

⁷ N̄oi Jesu í jɛ n̄a í ni, kù jɛ baa n̄jɛ i mà ajɔu walakɔ i mà yaase bei mii n̄au bɛ á na ku ce n̄a. Ilaaḽ Baabai í jilɛ iyi bɛ n̄a do yiikoɛ.

⁸ Amma aa ba gbugbā n̄a waati iyi Hundei Ilaaḽ á naa si n̄jɛ. Aa jɛa inɛ n̄a sɛɛdam n̄a si ilui Zeruzalɛmu, do si ilɛi Zudee fei, do si ilɛi Samari hee ku bɔ do kɔɔi andunya fei.

⁹ Iyi Jesu í fɔ ideu í tā, n̄oi à waa cɔɔ nɔ à ba wee Ilaaḽ í soo ikpa lele nɔ kudūi ijí gɔ í jɔ à kù yɔɔ má.

¹⁰ Waati iyi à waa cɔɔ wa nɛ ikpa lelei Aḽ, n̄oi gbakā à yɛ woo dasi ibɔ fūfū minji gɔ n̄a bɛ à waa leekí kɔkɔ n̄a.

¹¹ N̄oi inɛ n̄au à ni, in̄jɛ inɛi Galilee n̄a, na mii í ce ì leekí ì waa cɔ lele n̄a. Jesuu bɛ iyi Ilaaḽ í so ikpa lele hai bi tu n̄ju á nyi wa má do yaase bei ì yɔɔ í nɛɔ leleu n̄a.

Nsūi Zudasi

¹² Iyi inɛ n̄au à fɔ bɛɛbɛ à tā, n̄oi woo bɛ n̄au à sinda wa hai iri kutai Olivie bii à wau à nyi wa Zeruzalɛmu. Iri kutau í wa kɔkɔi iluu zakai kilo akā.

¹³ Iyi à to Zeruzalɛmu n̄oi à gū lelei ile ku kpeke bii à ya maa wau. An̄a iyi à tɔtɔɔ bɛu wee, Piɛɛ do Zāa, do Zaaki, do Anderee, do Filipu, do Tomaa, do Baatelemi, do Matie, do Zaaki amai Alifɛe, do Simɔɔ iyi í ya jabua ilɛɛ do Zudu amai Zaaki.

¹⁴ Do anu akāi inɛ n̄au fei à ya tɔtɔɔ a maa ce kutɔɔ do himma, an̄a do ifɔi Jesu n̄a do Maari iyɛɛ do inaabo gɔ n̄a má.

¹⁵ Ajɔ n̄ju gɔ woo dasi Jesu naanɛ n̄au à tɔtɔɔ má. Kukpɔ n̄a í to zakai amanɛ cifa. N̄oi Piɛɛ í dede í leekí si anini n̄a í ni,

¹⁶ in̄jɛ kpaasim n̄a, Hundei Ilaaḽi í jɔ Davidi í fɔ idei Zudasi wo, n̄ju iyi í cuaa inɛ n̄a iyi à mu Jesuu, nɔ ideu kù nɛ bei á ce iyi kù ce.

¹⁷ Zudasiui í tako í jɛ inɛ akā nwa wo, n̄ju mɔ í ya dasi icɛ nwa awɔ.

¹⁸ Fia iyi í ba na laalɔ iyi í ceu í raɔ iko gɔ. N̄oi í cuku, iriɛ í tako í to ilɛ nɔ inɔɛ í la, ifūɛ fei í fita.

¹⁹ N̄oi inɛ n̄a iyi à wa Zeruzalɛmu fei à gbɔ ideu. Na n̄oi í jɔ do fee n̄a à waa kpe ikou Akedama, waatɔ Ikoj n̄jɛ.

²⁰ Ideɛ iyi à kɔ si tiai iri kukɔu wee.

A jɔ ideɛu ku kpɔɔ bomma.

Inɛ gɔ ku maà buba bɛ má.

Nɔ à kɔɔ má à ni,

A jɔ inɛ gɔ ku jɛ nsūɛ si icɛu.

²¹⁻²² Debɛi, ka dasi inɛ gɔ si inɔ nwa ku jɛ nsūi Zudasiu. Nɔ í gbe lafɛɛ ku jɛ inɛ iyi í yɛ kujii Lafɛɛ Jesu hai si bale bei awa mɔ. Nɔ lafɛɛ ku jɛ inɛ akāi inɛ n̄a iyi à ba wa kuwɛɛ ajɔ si waati kāma fei iyi Jesu í wɛɛ do awa si andunyau ihɛ, hai waati iyi Zāa í dasiɛ inyi hee í koo í bɔ lele.

²³ N̄oi à cica amanɛ minji gɔ n̄a, irii inɛ akāi Zozɛfu iyi à ya kpe Baasaba, walakɔ Zusitu, inɛ minjisiau mɔ Matiasi.

²⁴ N̄oi à ce kutɔɔ à ni, Lafɛɛ, awɔ iyi ì mà idɔi inɛ fei, nyisi wa inɛ iyi ì cica. Si inɔi mɔcɔ minjie n̄au ihɛ

²⁵ nyisi wa inɛ iyi ì bi ku jɛ nsūi Zudasi si icɛi woo bɛ n̄au, icɛ iyi Zudasi í jɔ nɔ í koo í lɔ tengi bii í jɔ à dasiɛ.

²⁶ N̄oi à ta n̄a kpasau. Nɔ kpasau í so Matiasi. N̄oi à dasiɛ si inɔi woo bɛ maatakā n̄au.

2

Kunaai Hundei Ilaaḽ

1 Iyi ajoi Pantekotu í to, n̄oi woo dasi Jesu naane n̄au fei à t̄ot̄o inya akā.

2 Gbakā n̄oi à gb̄o iba ḡo í naa hai lele, í j̄o bei fufu nla, n̄o si in̄o ileu fei in̄e n̄a à gb̄o ibau.

3 Si anyie n̄oi à ye nḡoḡo bei am̄ei ina í na í lesi irii ān̄a fei akā akā.

4 N̄oi ān̄a iyi à wa be fei à k̄ōd̄o Hundei Ilaaō n̄o à waa f̄o fee mmu ḡo n̄a, si bei Hundei Ilaaō í mu n̄a ān̄a fei ikā ikā.

5 Wee waati bebe Zuifu ḡo n̄a iyi à mà beere Ilaaō à naa hai ile fei à wa Zeruzalemu.

6 Iyi à gb̄o ibau, n̄oi zamaa nkp̄o nkp̄o í sei í koo í t̄ot̄o be n̄o à bit̄i jiida jiida si na iyi í j̄o à gb̄o woo dasi Jesu naane n̄au à waa f̄o feei ān̄a ikā ikā.

7 N̄oi í mu n̄a bit̄i hee í caa, n̄o à bee n̄je à waa ni, in̄e n̄a iyi à waa f̄o ideu be, n̄ j̄o ān̄a fei in̄ei Galilee n̄ai mee.

8 N̄o beirei í ce awa fei à gb̄o à waa f̄o ide do fee nwa ikā ikā.

9 Si in̄o nwa in̄e ḡo n̄a à naai hai ilei Paati do hai Medi do Elami, do hai ilei Mezopotami do Zudee do Kapadosi do Pontu do hai ilei Azii.

10 In̄e ḡo n̄a m̄o hai ilei Firizii à naa do Panfili do Ezibiti do hai ikpa Libi iyi í wa k̄ok̄oi Sireni. In̄e ḡo n̄a m̄o à naa hai Romu.

11 In̄e ḡo n̄a Zuifu n̄ai à bí n̄a, in̄e ḡo n̄a m̄o à waa too kucei Zuifu n̄a. In̄e ḡo n̄a à naa hai ilei Kereti do hai Arabi. Do n̄ju fei, awa fei à gb̄o à waa f̄o fee nwa n̄a ikā ikā à waa sisiò mii nla n̄a iyi Ilaaō í ce.

12 N̄oi ān̄a fei à bit̄i hee a k̄u mà bei aa lasabu n̄o à bee n̄je à waa ni, yoomai í je yaasei mii n̄ou ih̄e.

13 Amma in̄e ḡo n̄a à yaako n̄a à waa ni, in̄e n̄au à m̄o at̄ei hee í caa.

Waazo iyi Piee í ce

14 N̄oi Piee í dede do woo be maatakā n̄au aj̄o n̄o wa la hee lele í s̄s̄ zamaau wa ni, in̄e Zuifu n̄a do in̄e m̄o iyi ì wa Zeruzalemu fei, í sot̄i í gb̄o n̄a.

15 N̄ bi í mà n̄a iyi in̄e n̄au ih̄e a k̄u m̄o at̄e si bei ì waa tamaa n̄au be, domi à wee si daadaak̄o, baa is̄o mees̄a k̄u l̄o tit̄a.

16 Amma iyi ì waa ye daak̄oyiu ih̄e n̄a, iyi walii Zoeli í f̄ou mbe iyi í ni,

17 Ilaaō í ni, si ajoi ankāanyi n̄au an daa in̄e fei si Hundem.

Ama in̄em̄ok̄o do ama inaabo n̄je n̄a aa ce walii.

Awaas̄u n̄je n̄a aa ya maa ce kuye n̄a, N̄o m̄ok̄o ngbo n̄je n̄a m̄o Ilaaō á ba n̄a ide ku f̄o si ala.

18 Waati bebe, an dasi Hundem si in̄em̄ok̄o do inaabo woo ce icem n̄a,

N̄o aa ce walii.

19 An nyisi mii maamaake n̄a ikpa lelei Aō, N̄o an j̄o in̄e n̄a a ye mii maamaake n̄a má si ile.

In̄e n̄a aa ye n̄je do ina do cuai ina.

20 Inunu á kuku inya

N̄o cukpa ku kp̄a bei n̄je.

Si anyii n̄ju ajoi Laf̄e á to wa, aj̄o nla ilu amboeu.

21 Amma in̄e n̄a iyi à waa kpe Aō Laf̄e fei aa ba faaba.

22 In̄e in̄ei Izireli n̄a, í sot̄i í gb̄o ideu n̄a. Ilaaō í j̄o ì mà yiikoi Jesu in̄ei Nazaretiu n̄a na maamaake do nyinda n̄a iyi í j̄o Jesu í ce si anini n̄je, si bei in̄e taka n̄je ì mà n̄a.

23 Jesuu, Ilaaō takaei í lasabu hai sinte í jil̄o si a daa in̄e n̄a si aw̄o. N̄o in̄ei ì daa ilu dulum n̄a si aw̄o ì j̄o à kpakpae si j̄i ku gaau à kpa n̄a.

24 Amma Ilaaō í j̄u hai si bale, í nyaa hai si wahalai iku domi iku k̄u n̄e gb̄ugb̄a k̄ama sie hee ku gee be.

25 Idei Davidi í k̄o í ni,

N̄ wa n̄ ye Aō Laf̄e aj̄o fei,

Domi í wa aw̄o n̄jem ku ba n̄ maà n̄ yaya.

26 Na n̄oi í j̄o id̄om wa d̄o, n̄o n̄ wa n̄ f̄o ide do in̄o did̄o.

N̄o baa b̄ii í je an ku n̄ n̄e kp̄aa ku c̄o,

27 Domi aw̄o Ilaaō í kaa j̄o hundem bi ku wai iku n̄a.

Bebe m̄oi í kaa j̄o arai In̄e Kum̄ae ku s̄ami.

28 Ì nyisim kp̄aa iyi wa b̄oam si kuwee.

An wee do aw̄o si in̄o did̄o.

29 Si anyii n̄ju n̄o Piee í ni má, in̄e kpaasim n̄a, n̄ wa n̄ s̄s̄ n̄e n̄o k̄u n̄e sika k̄ama, Davidi bala nwa í ku n̄o à suu. Balee m̄oi í wa si anini nwa ih̄e hee do nnyi fei, mà irei.

30 Amma si bei í je walii, í mà iyi Ilaaō í cea n̄ju kuw̄ai ide ḡo do kugbasi í ni t̄okue ḡo á na ku buba si kit̄ai bommae.

31 Davidi í mà mii iyi á na ku ce. Na n̄oi í j̄o ide iyi í f̄o, iyi í ni Ilaaō kaa j̄o hundem bi ku wai iku n̄a n̄o arae kaa s̄ami, idei kuj̄i in̄e iyi Ilaaō í cicai wa f̄aa.

³² Jesuu iyi ñ wa n fò idee, Ilaađ í jũu hai si bale nò awa fei à je sɛɛda.

³³ Ilaađ Baaba í soo lele nò í muaa Hundee iyi í wāađ wo. Nò n̄ju m̄o í mua awa m̄o Hundeu. N̄jui í waa ye nò ì waa gb̄o ña be.

³⁴ Davidi takae kù b̄o lelei Ađ amma í ni, Ađ Lafēe í s̄o Lafēem í ni, Buba aw̄o n̄jem,

³⁵ Hee n ce mb̄eeɛ ña

Bi ku lesi isɛɛ.

³⁶ Na ñoi í j̄ò í s̄ia ñe inei Izireli ña fei í mà iyi ih̄e ña s̄aa s̄aa. Jesu iyi ì kpakpa si j̄ii n̄ou be ña, n̄jui Ađ í ce Lafēe do Kirisi.

³⁷ Iyi ine ñau à gb̄o beɛbe ñoi ideu í to si ña nt̄o nt̄o, nò à bee Piɛɛ do woo be iyi à gbe ñau à ni, ñe kpaasi nwa ña, beirei aa ka ce.

³⁸ N̄oi Piɛɛ í s̄o ña í ni, ñe fei í kpaasi id̄o ñe í j̄ò a dasi ñe inyi do irii Jesu Kirisi ku ba Ilaađ ku kpa ideu dulum du ñe, nò aa ba amuai Ilaađ ma ña iyi í je Hundee.

³⁹ Beɛbei á ce si na iyi í j̄ò Ilaađ í ce ñe kuw̄ae, ñe do ama ñe ña do ine ña iyi à wa hee j̄iij̄i fei, ine ña iyi Ađ Lafēe nwa á kpe fei.

⁴⁰ Do ide ik̄a ik̄a n̄kp̄o n̄kp̄oi Piɛɛ í je ña do sɛɛda nò í mu ña gbugb̄a í ni, ì nya ara ñe ik̄a hai bi ine laal̄oi n̄sei ñau ih̄e ku ba ì ba faaba ña.

⁴¹ N̄oi à dasi ine ña iyi à gba ideu Piɛɛu inyi. Ajo ñju zaka bei aman̄e dubu m̄eeta í k̄ōsi si in̄oi woo dasi Jesu naane ñau.

⁴² Nò à ya gb̄o cio iyi woo be ñau à ya maa k̄o ña siu fei, nò à ya maa w̄ee do anu ak̄a, à ya maa je ije iyi aa yeđ gigii ikui Jesu, nò à ya maa ce kut̄o ajo.

Kuw̄ei ine ña iyi à dasi Jesu naane

⁴³ N̄oi ideu í to si ine fei, nò Ilaađ í j̄ò woo be ñau à wasi maamaake n̄kp̄o n̄kp̄oi ku ce.

⁴⁴ Woo dasi Jesu naane ñau fei à ce anu ak̄a nò mii iyi à ne fei ti aña feii í je.

⁴⁵ Waati iyi ine ḡo í ne bukaatai nḡoḡo fei à ya ta iko ña ñai do mii ndu ña ña nò a na lafēe fiaw zaka bei í ne bukaatae.

⁴⁶ Ajo fei à ya t̄ot̄oi si bantumai kpas̄ei Ilaađ. À ya t̄ot̄o a maa jei si in̄o kpas̄e ña ña do in̄o did̄s̄. Muafiti ci ya wa si.

⁴⁷ À ya maa saabu Ilaađ nò ine fei í mà beere ña. Ajo fei ine ña à ya dasi naanei nò a ba faaba. Beɛbei Lafēe Jesu í ya maa k̄ōsi kukp̄oi woo dasi naane ñau waati k̄ama fei.

3

W̄eege ḡo í ba iri

¹ N̄oi ale ajo ñju ḡo zakai is̄o m̄eeta Piɛɛ do Z̄aa à waa b̄o kut̄o bantumai kpas̄ei Ilaađ.

² N̄oi à ye m̄ok̄o ḡo be iyi à bí do w̄eege. Ajo fei à ya na a j̄il̄oi andei bantumai kpas̄ei Ilaađ iyi à ya kpe ande Ku s̄iau, ku maa bara waati iyi ine ña à waa l̄o.

³ Iyi í ye Piɛɛ do Z̄aa à waa l̄o bantumai kpas̄eu ñoi í t̄o ña a mua ñju nḡoḡo.

⁴ N̄oi Piɛɛ do Z̄aa à k̄as̄ie iju, nò Piɛɛ í ni, c̄o wa.

⁵ N̄oi í c̄o ña do laakai domi wa tamaa nḡoḡo si ña.

⁶ Amma Piɛɛ í s̄ō í ni, n kù ne fia hee má je wura, amma iyi ñ ne an muue. Do irii Jesu Kirisi inei Nazaretiu, dede ì ne.

⁷ N̄oi í mu aw̄o ñei m̄ok̄ou í dede. Be gbaḡa, isei ineɛu do ik̄oi isee ñau í ce gbugb̄a.

⁸ N̄oi í fo í dinga wa ne. N̄oi añađ ña fei à l̄o bantumai kpas̄ei Ilaađ aj̄o, ñoi í fo í dinga wa ne wa saabuđ Ilaađ.

⁹ N̄oi ine fei í ye wa ne wa saabuđ Ilaađ.

¹⁰ Si bei à mà iyi ñju í ya tako ku maa buba ande kus̄ai bantumai kpas̄ei Ilaađ ku maa barau, ñoi biti í mu aña fei nò ideu í to si ña.

Waazo iyi Piɛɛ í ce

¹¹ N̄oi m̄ok̄o iyi í ba iriu kù je kù ne hai bi Piɛɛ do Z̄aa. Añađ ña à wa ikpa ak̄ai kpas̄ei Ilaađ iyi à ya kpe bantumai Salom̄o. Nò ine ña iyi ideu í mu ña bitiu à sei à b̄o bi tu ña.

¹² Iyi Piɛɛ í ye ña ñoi í s̄o ña í ni, ñe inei Izireli ña, beirei í ce ì biti ì waa c̄o wa beɛbe ña. Ì tamaa bei gbugb̄a n̄wai walak̄o daa j̄iida n̄wai í j̄ò m̄ok̄ou wa ne ña?

¹³ Aburhamu do Izaaki do Zak̄obu aña iyi à je bala nwa ñau, Ađ Lafēe ñai í j̄ò Jesu woo ce ic̄e í ne amboe. Ñei ì muu ì na ine nḡo ña nò ì k̄as̄ie ña si wajui Pilati, baa do iyi Pilati wa bi ku j̄ò wo.

¹⁴ Amma ñei ì k̄as̄ie, ñju iyi í je Ine Kumá do Ine Dee deeu nò ì t̄o Pilati ku j̄ò ñe woo kpa ineu si aḡbe ña.

¹⁵ Si beɛbe ì kpa ine iyi í je irii kuw̄eu ña. Amma Ilaađ í j̄ũu hai si bale, nò awa à ȳo.

¹⁶ Jesuu do naane iyi m̄ok̄ou ih̄e í dasi ñju í j̄ò í ba gbugb̄a. M̄ok̄o iyi ì waa ye nò ì mà ñau ih̄e, naane iyi í dasi Jesuui í j̄ò í ba iri mam mam si wajui ñe fei.

17 Nsei kpaasim na, n̄ mà mii iyi ì cea Jesuu na, ì cooi si ngogò hai mà na, beɛbei do inɛ ngbo nne na fei.

18 Ilaaḍ í jò walii nau fei à tako à fò ideɛ wo. Nò beɛbe m̄ai bei à fòu fei í k̄ḍ. Ide iyi à fòu n̄h̄ui í je à ni, kù nɛ bei á ce iyi inɛ iyi Ilaaḍ í cicau kù ye ijuukp̄a.

19 Na n̄h̄u, i kpaasi idò nne i sinda si Ilaaḍ na ku ba ku kpa ideɛ dulum du ne.

20 Nò Ilaaḍ ku mu nne kus̄imi jiida, nò ku be Kirisi iyi í cicau wa ku je tu ne, n̄h̄u iyi í je Jesuu.

21 Tilasii Jesu Kirisi ku maa wa lele hee awaati koo toò mii fei ku je tit̄ḍ si bei Ilaaḍ í jò walii kumáɛ nau à tako à fò wo.

22 Moizi, inɛ ak̄a n̄na, í ni, Aḍ Lafɛɛ nne á jò walii gò ku fita hai si anini nne iyi á ye bei amu. Nò á s̄la i gbò mii iyi á s̄ḍ ne fei.

23 Inɛ iyi kù waa too si ideɛ waliu fei aa nyaa hai si in̄ai zamaai Ilaaḍi a kpa.

24 Beɛbe m̄ai Samueli do walii na iyi à naa si anyiɛ, aḅa fei à tako à fò ideɛ mii na iyi wa ce nsei ih̄ɛ.

25 Mii iyi walii nau à ni Ilaaḍ á ceu, in̄ei wa cea. N̄h̄ui í je akabuu iyi Ilaaḍ í d̄i do bala nne na si waati iyi í s̄ḍ Aburhamu í ni, hai si dimiei an jò in̄ei andunya fei ku ba kuwee.

26 Beɛbei Ilaaḍ í jò woo ce icɛɛ í fita hai bi tu ne nò í b̄ò wai ku ba ku wee nne ku ba in̄e fei i sinda í jò laalò ku ce nne.

4

Piɛ do Z̄aa à wa bi igbei woo kiiti na

1 Si waati iyi Piɛ do Z̄aa à waa s̄ḍ zamaau ideu beɛbe, n̄ai woo weei Ilaaḍ nau do inɛ ngboi inɛ na iyi à ya maa degbe kpas̄i Ilaaḍu do Sadusi na à sekeɛ si na wa.

2 Idò n̄na í k̄ḍ si na iyi í jò m̄ocò minji nau à waa kò inɛ na si cio à waa s̄ḍ na iyi Jesu í j̄i hai si bale, waatò iku na aa yòkò a nyi wa si kuweɛ má.

3 N̄ai à mu na à cimbo na si ile piis̄ḍ hee iju kumá domi ale í le t̄a.

4 Do n̄h̄u fei, inɛ nk̄p̄o iyi í gbò ideu í dasi naane. Nò kukp̄o n̄na í k̄ḍsi hee í to zakai amanɛ dubu miu.

5 Iju kumáɛ n̄ai inɛ ngboi Zuifu na do inɛ ngbo bubu na do woo kò inɛ na si wooda nau à t̄at̄ò Zeruzalɛmu.

6 N̄ai à t̄at̄ò aḅa do woo wee nlau iyi à ya kpe Ani, do Kaifu do Z̄aa do Alesandu do inɛ na iyi à gbe si nyaanzei woo wee nlau fei.

7 N̄ai à nya Piɛ do Z̄aa wa hai ile piis̄ḍu à naa à leek̄i na si waju n̄na nò à l̄osi ku bee na à waa ni, do gbugb̄ai yooi, mà do irii yooi ì ceò mii n̄u be na.

8 N̄ai Piɛ í k̄ḍò Hundei Ilaaḍ nò í s̄ḍ na í ni, in̄e ilaalu do inɛ ngbo nau,

9 ì waa bee wa ideɛ icɛ jiida na iyi à cea weɛgeu ih̄ɛ do bei í ce í baò iri.

10 Na n̄h̄u, í s̄la in̄e fei do in̄ei Izireli nau fei i mà na, m̄akò iyi wa leek̄i si waju n̄h̄eu be, í ba irii do saabui irii Jesu Kirisi in̄ei Nazaretiu, inɛ iyi ì kpakpa si antai j̄i ku gaauu na nò Ilaaḍ í j̄u hai si bale.

11 Jesui kukòu wa f̄aa iyi í ni,

Kuta iyi woo ma na à cau,

N̄h̄ui í baa í je kuta sintei icui ile.

12 Woo faaba gò kù weɛ má bii kù je n̄h̄u ak̄a, domi Ilaaḍ kù na irii inɛ gò má si andunya iyi aa ka kpe ka baò faaba.

13 Iyi inɛ nau à gbò ideu n̄ai à bit̄i domi à ye w̄òk̄ai Piɛ do Z̄aa nò à mà gbak̄a iyi t̄aaka n̄ai iyi a kù ce baa cio. N̄ai à mà iyi aḅai à weɛ wo do Jesu.

14 Amma si bei à ye m̄akò iyi í ba iriu wa leek̄i do Piɛ do Z̄aa, n̄h̄ui í jò a kù ba ide gò iyi aa ni má.

15 N̄ai à ni a fita hai ile kiitiu. Iyi à fita, inɛ na iyi à gbe beu à waa busi n̄e aḅa duus̄ḍ.

16 N̄ai à waa ni, beirei aa ka cea m̄akò nau ih̄ɛ. Wee in̄ei Zeruzalɛmu na fei à mà iyi à ce maamaake nla nla gò, nò a kaa ka yòkò ka j̄a.

17 Amma ka ganji na ku ba ideu ku maà fangaa si inɛ na iyi à gbe má, ka kò n̄na do ijuukp̄a ku ba a maà s̄ḍ inɛ k̄ama ide do irii Jesu má.

18 N̄ai à kpe na má nò à kò n̄na a fò ide do irii Jesu má hee má je a kò inɛ na si cioi ideɛ.

19 Amma Piɛ do Z̄aa à s̄ḍ na à ni, i bee ara nne ide bii á je dee dee si wajui Ilaaḍ ka gbò ide nne nò ka jò ti Ilaaḍ.

20 Awa de a kaa ka yòkò ka coko do mii iyi à ye do iyi à gbò.

21 N̄ai à gbagba si na má ntò ntò à bei à jò na. A kù ba yaase bei aa ce a fa it̄i n̄na si na iyi í jò inɛ fei wa saabu Ilaaḍ do mii iyi í ceu,

22 domi m̄akò iyi à faaba do maamaakeu, ad̄e í re baa ciiji.

Woo dasi Jesu naane nja à waa tɔ wɔkɔ

²³ Nɔi Piεε do Zāa à nyi bi kpaasi nja nja si waati iyi woo kiiti nja à jò nja. Nɔ à koo à sisi nja ide iyi inε ngbo nja do inε ngboi woo weei Ilaaɔ nja à sɔ nja.

²⁴ Iyi à gbɔ ideu nɔi aɲa fei à tɔ Ilaaɔ do anu akā à ni, Aɔ Lafēε, awɔi ò taka lele do ile do tenku do mii iyi í wa si fei.

²⁵ Hundeei í jò bala nwa Davidi woo ce icεε í fɔ wo í ni, Na mii í ce idɔi inei dimi mmu nja í kɔ.

Na mii í ce inε nja à waa ce anu tɔsi a ba a cea Ilaaɔ laalɔ, nɔ wee mii gɔi iyi kaa yɔkɔ ku ce mɔm.

²⁶ Amanlui andunya nja do ilu iri nja à dede nɔ à tɔtɔ

Ku ba a ce igũ do Ilaaɔ do inε iyi í cica.

²⁷ Ilaaɔ Baaba, ide iyi Davidi í fɔu be ntɔi, domi Herodu do Pɔnsu Pilati à ce anu akā. À tɔtɔ do dimi mmu nja do inei Izireli nja si iluu ihē à ye taalei Jesu woo ce icε kumáε iyi ò cica ò nya ikāu.

²⁸ Bεεbei à ce, nɔ nɲu be í jò mii iyi ò jile fei hai tako do iyi í je idɔɔbiε í kɔ.

²⁹ Na nɲu nsei, Lafēε, ce laakaii ide ku fɔ nja nɔ ò jò awa woo ce icεε nja ka sisi ideεu do wɔkɔ nla nla.

³⁰ Nyisi gbugbāε ku ba maamaake nja ku ce nɔ inε nja a ba iri do saabui irii Jesu woo ce icε kumáεu.

³¹ Iyi à ce kutɔu à tā nɔi inya bii à tɔtɔu í yaya. Nɔi aɲa fei à kɔɔ Hundei Ilaaɔ nɔ à wasi ku waazo idei Ilaaɔ bebei do wɔkɔ.

Mii iyi woo dasi Jesu naane nja à ne ti aɲa feii

³² Akpɔi woo dasi Jesu naane nja í kɔɔsi nɔ aɲa fei à ne anu akā. Inε gɔ ci ya ni mii iyi nɲu í ne ti nɲu akāi amma mii iyi à ne fei ti aɲa feii.

³³ Do gbugbā nla nla woo be nja à waa sisiò kujii Lafēε Jesu hai si bale, nɔ didɔ nla nla Ilaaɔ í wa si aɲa fei.

³⁴ Inε gɔ kù je are si inɔ nja, domi ajɔ minji do ajɔ minji fei inε nja iyi à ne iko do kpasē nja fei à ya taai nɔ a naaɔ fiafiu wa,

³⁵ a naa a na woo be nja, nɔ a ce ikpēε si bei bukaatai inε fei í to.

³⁶ Bεεbei Jozefu, inei Levi gɔ iyi à bí Sipu, í ce. Nɲui woo be nja à ya kpe Baanabasi, waatɔ woo mua inε gbugbā.

³⁷ Í ta ikoε gɔ í naaɔ fiafiu wa í naa í na woo be nja.

5*Idei Ananiasi do Safira*

¹ Amma mɔkɔ gɔ í wεε iyi à ya kpe Ananiasi, aboε mɔ à ya kpoo Safira. Mɔkɔu í ta ikoε gɔ,

² nɔ í jile iko akāi fiafiu ndεε, iyi í gbeu mɔ í koo í na woo be nja. Nɔ wee aboε í wεεɔ kumásiε.

³ Iyi í na nja fiafiu nɔi Piεε í beεε í ni, Ananiasi, beirei í ce ò jò Seetam í lɔ si idɔε hee ò waa sɔa Hundei Ilaaɔ ibo nɔ ò jò bubui fiafiu ikou ndεε.

⁴ Iko iyi ò tau awɔ si ò nɔɔ ba. Iyi ò taa ò tā, fiafiu kù je titεei? To, na mii í jò ò ce dimii lasabuu ihē. Kù je amanε nja ò sɔa ibo, Ilaaɔi ò sɔa.

⁵ Iyi Ananiasi í gbɔ ideu gbakā nɔi í cuku tengi be í ku. Nɔi inε nja iyi à gbɔ ideu fei njo í mu nja hee í caa.

⁶ Nɔi awaasũ nja à naa à wo ikuu do aɔɔ à koo à suu.

⁷ Si anyii isɔ mεeta má, nɔi aboε mɔ í lɔ wa. Wee kù mà mii iyi í ce mɔkɔi nɲu titá.

⁸ Nɔi Piεε í beεε í ni, fiafiu mɔkɔε í naaɔ wau ihē, beεbei ò ta iko nɲu nja? Nɔi Safira í jeaa í ni, beε mbe.

⁹ Nɔi Piεε í beεε í ni, beirei í ce inε minji fei ò ce anu akā ò cɔ laakaii Hundei Aɔ Lafēε beεbe nja. Cɔ, inε nja iyi à si mɔkɔε à wa andε koofa be, aa si awɔ mɔ.

¹⁰ Be gbakā nɔi abou mɔ í cuku si wajui Piεε be í ku. Nɔi awaasũ nja à lɔ be à koo à ba í ku, nɔi à soo wa à naa à suu kɔkɔi mɔkɔε.

¹¹ Nɔi njo í mu inei igbei Jesu nja ntɔ ntɔ do inε nja iyi à gbɔ ideu fei.

Maamaake nkpɔ

¹² Nɔi woo be nja à jò maamaake do nyinda nkpɔ í wasi ku ce si wajui inε nja. Nɔ woo dasi Jesu naane nja à ya tɔtɔ bantumai Salomɔ.

¹³ Inε kāmá kù bi ku lɔ inɔ nja do muafiti domi à waa ce njo, amma do nɲu fei à waa saabu nja ntɔ ntɔ.

¹⁴ Amma kukpɔi inε nja iyi à dasi Lafēε Jesu naane ntɔ ntɔ í kɔɔsi wa koo, hai inεmɔkɔ do inaabo nja.

15 Njoi ine nja à wasi ku naaò bõo nja wa si kpāa nja. À ya naa a jile nja si daayi nja do si sēe nja ku ba bii Piēe wa lō ayae ku bii ine gō nja si ino nja.

16 Njoi ine nkpō í wasi ku naaò bõo nja wa do ine nja iyi à ne inei inoòko nja hai ilēeko Zeruzalemu nja, aña fei à nō à ba iri.

À kpā woo be nja iju

17 Amma woo wee nlai Ilaaõu do ine nja iyi à wa si igbei Saduse nja iyi à wa bi tēu fei à dedeò igu si gāmei woo be nja.

18 Njoi à mu nja gbakā à dasi nja piisõo.

19 Njoi idūu amalekai Aõ Lafēe í naa í cī gamboi ile piisõu í nya nja nō í sō nja í ni,

20 i bō bantumai kpasēi Ilaaõ i koo i leekī be nja nō i sisia ine nja idei kuwēu fei.

21 Nō woo be nja à gbō ideu. Amējuma gbakā nja à bō bantumai kpasēi Ilaaõ be à wasi ku kō ine nja si cio.

Wee waati bēbe woo wee nlai Ilaaõu do ine nja à tōtō nō à kpe igbei woo kiiti nja do ine ngboi Izireli nja fei, à bei à be woo degbe kpasēi Ilaaõ nja a koo a kpe woo be nja wa hai ile piisõo.

22 Amma iyi à to a kù ye woo be nja ile piisõo be. Nō à nyi bi ine ngbo nja má

23 à ni, iyi à to be à ba ile piisõu wa cīmbo dim dim nō à ba woo degbe nja à waa leekī ande be. Amma iyi à cī gambo nja a kù ye ine kāmā ile be.

24 Iyi ine ngboi woo degbe kpasēi Ilaaõu do ine ngboi woo wee nja à gbō ideu, nja à biti a kù mà bei ideu á kpa iri.

25 Njoi ine gō í naa í sō nja í ni, i gbō nja, ine nja iyi à dasi piisõo nja à wa bantumai kpasēi Ilaaõ à waa kō ine nja si cio.

26 Njoi ine ngboi woo degbe kpasēi Ilaaõu, nja do ine nja à koo à gbā nja à naaò nja wa bi ine ngbo nja. Amma kù je do gbugbā domi à waa ce njoì zamaau a maa na a ta nja kuta.

27 Iyi à naaò nja wa à leekī nja si wajui igbei woo kiiti nja nō woo wee nlai Ilaaõu í sō nja

28 í ni, à kò nje mam mam à ni i mà ya ce waazo do irii mākōu má nja. Amma wee, i ce waazo nje i waa koo nja hee i kō ine Zeruzalemu nja fei si cio nje nō i waa bi i dasi wa taalei ikui mākōu nja.

29 Njoi Piēe do woo be kpasie nja à je à ni, tilasi idei Ilaaõi aa ka jirima, kù je ti amane nja.

30 Aõ Lafēe bala nwa nja í jī Jesuu hai si bale, ine iyi à kpakpa si jī i kpa nja.

31 Njoi Ilaaõ í soo lele í jilō awō nje ku je ilaalu do Woo faaba nō ku muaò ine Izireli nja kpāa a kpaasi idō nja ku ba ku kpa idei dulum du nja.

32 Awai à je seedai mii nja be, awa do Hundei Ilaaõ iyi Ilaaõ í mua ine nja iyi à waa jirima.

33 Iyi à gbō ideu nja idō nja í kō hee à waa de a kpa nja.

34 Amma ine akā nja iyi à ya kpe Gamalie í dede í leekī si aninii woo kiiti nja í ni a nya woo be nja wa titā. Gamaliēu Farisii wa je do woo kō ine nja si wooda, nō í ne bēere ntō ntō bi ine fei.

35 Njoi í sō ine nja í ni, inje ine Izireli nja, i laakai nja do mii iyi à waa bi i cea ine nja.

36 Kù kpe mōm titā iyi mākō gō í naa ihē à ya kpoo Tedasi nō í ya maa so arae lele bei ine nla gō nō amane bei cīō mee wa tooe. Amma à kpa, nō mōcōe nja fei à fangaa, nō à gbēje ide.

37 Si anyie, waati iyi à na à waa ce kuka, nja mākō gō mō í naa à ya kpoo Zudasi ine Galilee. Nju mō í jō ine nkpō nkpō wa tooe. Amma à kpa nju mō nō ine nja iyi à waa tooe fei à fangaa.

38 Na nju, bii í je aa gbō idem nja, i jō ine nja be a ne nja. Bii í je ideu do ice nja iyi à waa ceu hai bi amane nja wa naa, á na ku kpa iri.

39 Amma bii kuce nja hai bi Ilaaõi wa naa, i kaa yōkō i kāmia nja nja. I ce laakai i mà ti i na i maa ba Ilaaõ ku ja nja.

40 Nō à gbō ide. Njoi à kpe woo be nja à cā nja do kpōtō à ni a mà fō ide do irii Jesu má à bei à jō nja.

41 Njoi woo be nja à ne hai bi igbei woo kiiti nja do ino didō nla nla si na iyi í jō Ilaaõ í ka nja si ine nja iyi à to a maa yaako nja na irii Jesu.

42 Ajō fei si bantumai kpasēi Ilaaõ do si ino kpasē nja à ya maa ce waazo laabaau jiidau nō a maa kō ine nja si cio waati kāmā fei a maa ni Jesu í je ine iyi Ilaaõ í cicau.

6

À cica amane meeje ku sobi woo be nja

1 Waati bēbe kukpōi ine nja iyi à waa too kpāi Jesuu wa kōsi. Njoi Zuifu nja iyi à ya

fɔ Gerɛkiu à waa gbagba si Zuifu alala nau domi si ije iyi à ya maa kpɛa jaaɗ na waati kãma fei à ya maa gbeje jaaɗ nna nai.

² Nɔi woo be maateeji nau à tɔtɔ inɛ na iyi à waa too kpãai Jesu nau fei à ni, kù sãa ka jò idei Ilaaɗ ku waazo ka maa ce idei ije na.

³ Na nɔu, inɛ kraasi nwa na, i cica amane meeje si inɔ nɔe, inɛ na iyi à waa je nna seeda jiida, iyi à kɔɔ Hundei Ilaaɗ do bisi, nɔ ka kãa nna icɛu.

⁴ Amma awa taka nwa aa ka maa ce kutɔɔ nɔ ka maa waazo idei Ilaaɗ waati kãma fei.

⁵ Inɛ nau fei à jesi ideu. Nɔi à cica Etieni iyi í kɔɔ Hundei Ilaaɗ nɔ naanɛɛ í la. Si anyii nɔu nɔ à cica Filipu, do Pokɔɔ, do Nikanɔɔ, do Timɔɔ, do Pamenasi, do Nikola inɛi Antiɔsi iyi í too kucei Zuifu na wo í bei í na í dasi Jesu naanɛu.

⁶ Nɔi à bɔɔ na bi woo be nau. Nɔ woo be nau à ce kutɔɔ à le nna awɔ si iri ku ba a sintiò icɛ.

⁷ Beɛbe mɔi idei Ilaaɗ í fangaa wa koo nɔ kukpɔi inɛ na iyi à waa too kpãai Jesu í kɔɔsi wa koo si ilui Zeruzalemu, nɔ woo weei Ilaaɗ nkpɔ í dasi naanɛ.

À mu Etieni

⁸ Wee Etieni í nɛ gbugbã ntɔ ntɔ nɔ Ilaaɗ í ceaa didɔ nɔ í ce maamaake do nyinda nla gɔ na si aninii inɛ na.

⁹ Amma inɛ gɔ na à ba Etieni kakɔɔ ku ce. Inɛ nau gɔgɔ na hai ilei Silisii à naa do hai ilei Azii, gɔgɔ na mɔ inɛi Sireni nai do Alesandiri, anai à je inɛi igbei Zuifu gɔ na iyi à ya kpe aru na iyi à jò.

¹⁰ Amma a kù nɔɔ domi wa fɔ idei do bisi do gbugbã Hundei Ilaaɗ.

¹¹ Nɔi à mua mɔkɔ gɔ na fia si asii ku ba a maa ide. Nɔ inɛ na iyi à muua fia nau à sɔ inɛ na à ni à gbɔ inɛu ihɛ wa fɔ laalɔi Moizi do Ilaaɗ.

¹² Beɛbei à dedeò idɔɔkɔi inɛ na, do inɛ ngbo na do woo kɔ inɛ na si wooda na. À sekeɛ si Etieni nɔ à muu à bɔɔde si wajui igbei woo kiiti nau.

¹³ Si anyie nɔi à naaɔ mɔkɔ gɔ na wa iyi à naa à maa ide à ni, inɛu ihɛ waati kãma fei í ya maa fɔ laalɔi kpasɛi Ilaaɗu do woodai Moizi.

¹⁴ À gbɔ iyi í fɔ í ni Jesu inɛi Nazaretu á lege kpasɛu ihɛ nɔ ku kraasi dedemba na iyi Moizi í sɔ wa fei.

¹⁵ Inɛ na iyi à wa si igbeu fei à kãsi Etieni iju nɔi à ye wajue wa daana bei wajui amaleka.

7

Waazoi Etieni

¹ Nɔi woo wee nla Ilaaɗu í bee Etieni í ni, ideu ntɔi?

² Nɔi Etieni í jeaa í ni, inɛ baam na do kraasim na, i gbɔ iyi n wa n fɔ. Waati iyi Aburhamu bala nwa í wa ilei Mesopotami, Ilaaɗ ilu amboe í naa bi tɛɛ. Waati beɛbe, kù bɔ Harãa titã.

³ Nɔi Ilaaɗ í sɔɔ í ni, jò ilei ideɛ do nyaanzeɛ na nɔ i bɔ ile bii an nyisiɛ.

⁴ Nɔi Aburhamu í fita hai ilei inɛi Kaladee na nɔ í koo í buba Harãa. Hai be, si anyii ikui baaɛu nɔi Ilaaɗ í jò í naa ile bii i wa nsei nau ihɛ.

⁵ Waati beɛbe kù muua bii kãma si ileu, baa bii á lesi kute titã. Amma do iyi Aburhamu kù bí fei Ilaaɗ í ceaa kuwã í ni nɔu á muua ileu nɔ ku je ti nɔu do amaɛ na.

⁶ Nɔi Ilaaɗ í sɔ Aburhamu má í ni, tɔkue na aa wa si ile mmu gɔ, bei aa mu na a je aru a wahala na zakai adɔ cɔɔ mee.

⁷ Ilaaɗ í nɔ í ni, amui an kiiti dimi iyi à mu na aruu. Si anyii nɔu tɔkue nau aa fita hai ile be a baa ileu ihɛ bii aa tɔɔm.

⁸ Waati beɛbe Ilaaɗ í na Aburhamu woodai bango ku dasi ku je seɛdai akabuue. Si anyie nɔi Aburhamu í na í bí Izaaki nɔ í dasiɛ bango si ajɔ meejsiaɛ. Beɛbei Izaaki mɔ í cea Zakɔbu, nɔ Zakɔbu mɔ í cea ama maateeje na beɛbe, anja iyi à je balai dimi maateeji Zuifu na.

⁹ Ama Zakɔbu nau à waa ba Zozɛfu ifɔ nna igu ku ce nɔ à muu à taa inɛ na iyi à waa bɔ ilei Ezibiti. Amma Ilaaɗ í wa anyie,

¹⁰ Nɔi í nyaa hai si wahalɛ fei. Í muua bisi nɔ í jò í nɛ beɛɛ bi Faraɗ ilaalui Ezibitiu. Nɔi Faraɗ í coo minjisiaɛ si ileu nɔ í jò í je inɛ ngboi kpasɛɛ má.

¹¹ Nɔi ari í naa si ilei Ezibiti do si ilei Kanaa fei, í kpã inɛ na iju ntɔ ntɔ. Bala nwa nau a kù ba baa mii iyi aa je.

¹² Nɔi Zakɔbu í gbɔ iyi ije í wa ilei Ezibiti, nɔ í be amaɛ nau be gbakã akã, anja iyi à je bala nwa na.

13 Iyi à koo be ise gbeejisia n̄oi Zozefu í tuse araε bi igbāe n̄au do ifōe, n̄o Faraō m̄o í t̄t̄t̄o í m̄àò n̄a.

14 N̄oi Zozefu í s̄o n̄a í ni a koo a kpe Zak̄abu baai n̄nu wa do nyaanzeε n̄a fei. Wee ine n̄au à w̄eεi amanε kitaò f̄εwa do miu.

15 B̄eεbei Zak̄abu í b̄òò Ezibiti. Bei í ku, be m̄oi bala nwa n̄au à ku.

16 N̄o à so iku n̄n̄a à b̄òò Sikemu à koo à si n̄a si bale iyi Aburhamu í tako í ra bi amai Hem̄oò n̄au.

17 Ide iyi Ilaaō í w̄àò Aburhamuu, iyi waatii kuceε í maai wa ine nwa n̄a à kp̄o à waa k̄ōsi si ilei Ezibitiu.

18 Si anyii ad̄o nk̄p̄o nk̄p̄o ine mmu ḡo í naa í je bomma, ine n̄nu k̄u m̄à Zozefu.

19 N̄n̄ui í d̄i ijui ine nwa n̄a n̄o í ce n̄n̄a laal̄o, n̄o í nyi í tilasi n̄a m̄a a nȳo ama kp̄ot̄oò n̄n̄a n̄a a ku.

20 Waati b̄eεbei à b̄i Moizi. Ama kp̄ot̄oò iyi í s̄ia hee í caa. N̄oi à w̄òò be si kpas̄i baac zakai cukpa m̄εta.

21 Iyi à koo à jil̄oò, n̄oi ama inaaboi Faraō í so nd̄eε í muu bei amai n̄nu takae.

22 N̄oi à k̄oa Moizi si bisii in̄ei Ezibiti n̄au fei n̄o í baa í je ilu gbugb̄a si ide ku f̄o do si kuceε.

23 Iyi Moizi í to ad̄o ciiji, n̄oi í dasi id̄o n̄nu koo c̄o in̄ei Izireli n̄a dimie n̄au.

24 N̄oi í ȳe in̄ei Ezibiti ḡo wa kp̄ā ine ak̄ā n̄n̄a iju, n̄oi í b̄o in̄eεu ku faaba n̄o í c̄ā in̄ei Ezibitiu í kpaā.

25 Í t̄amaa bei in̄ei n̄nu n̄a aa mà iyi Ilaaō í be n̄nu wai n̄nu ku na ku faaba n̄a, amma a k̄u m̄à.

26 Iju kum̄áe n̄oi Moizi í ȳe in̄e Izireli minji ḡo n̄a iyi à waa ja. N̄oi wa bi ku la n̄a, n̄o í ni, kpaasim n̄a, in̄e iyi ì je nyaanze ak̄ā n̄a, na mii í ce ì waa wahala n̄je b̄eεbe n̄a.

27 N̄oi in̄e iyi wa wahala kpaasie u í tale Moizi í ni, yooi í ceε in̄e ngbo i na i kiiti nwa.

28 I bi i kpa amu m̄o bei ì kpa in̄ei Ezibitiu anai?

29 Iyi Moizi í gb̄o ideu n̄oi í sa í ne ilei Madiāa í koo wa je in̄e njoo be. Bei í so abo n̄o í b̄i ama in̄em̄ok̄o minji.

30 Si anyii ad̄o ciiji n̄oi aj̄o n̄nu ḡo amaleka ḡo í naa bi t̄eε si gb̄aau k̄ok̄oi geetei Sinai. Amalekau í naai si ama wua t̄ūt̄ū ḡo iyi í ce bei wa jo.

31 Iyi Moizi í ȳoò n̄oi í biti. N̄o í sek̄eε sie í b̄o ku c̄oò, n̄oi í gb̄o ide ku f̄oi Aō Laf̄eε wa ni,

32 amui ñ je Ilaaō, Laf̄eεi Aburhamu do Izaaki do Zak̄abu, balae n̄a. N̄oi Moizi í yaya do n̄jo, k̄u waa bi inyau ku c̄o má.

33 N̄oi Aō Laf̄eε í s̄ōó í ni, b̄o baatae be, domi inya bii ì waa leek̄u be inya kum̄ai.

34 Wee ñ ȳe wahalai in̄em n̄a iyi à wa ilei Ezibiti. Ñ gb̄o kukpata n̄n̄a, n̄o ñ kita wa n naa n faaba n̄a. To, n̄sei, naa wa, n b̄eε Ezibiti.

35 Moiziu, iyi in̄ei Izireli n̄a à k̄osi wo n̄o à n̄ia, yooi í ceε in̄e ngbo woo kiiti, n̄n̄ui Ilaaō í be ku je in̄e ngbo woo faaba n̄n̄a do sobii amaleka iyi í naa bi t̄eε si ama wuau.

36 Moiziu n̄n̄ui í nya in̄ei Izireli n̄a hai ilei Ezibiti n̄o í ce nyinda n̄a do maamaake n̄a si ileu do si Tenku Nkpau do si gb̄aa zakai ad̄o ciiji.

37 Moizi takae í nyi í s̄o in̄ei Izireli n̄au m̄a í ni, Ilaaō á be si n̄e walii wa bei amu, iyi á je in̄e ak̄ā n̄je.

38 Moizii í tako í wa bii in̄ei Izireli n̄au à t̄t̄t̄o si gb̄aau. N̄n̄ui í wa afei bala nwa n̄a do amaleka iyi í baa ide ku f̄o si geetei Sinaiu. N̄o hai bi t̄eεi í gb̄a idei kuw̄eε í na wa.

39 Amma bala nwa n̄au a k̄u waa bi ideε ku gb̄o. À k̄osie à waa bi a nyi ikpa ilei Ezibiti m̄a.

40 N̄oi í j̄ò à s̄o Ar̄ōò à ni, ce nwa iw̄ē iyi á cua nwa si kp̄āa domi Moiziu iyi í nya wa wa hai ilei Ezibiti a k̄u m̄à mii iyi í coo.

41 N̄oi à ce iw̄ē ḡo iyi í j̄o ama ket̄e, n̄o in̄o n̄n̄a í d̄ō na icei aw̄o n̄n̄au n̄o à ceaa kuwee.

42 Na n̄nu, Ilaaō í fa araε hai bi tu n̄a n̄o í j̄ò à waa t̄oò inunu do cukpa do andaiya n̄a. Ide n̄n̄ui à k̄o si t̄iai walii n̄au à ni, Ilaaō í ni,

In̄e in̄ei Izireli n̄a, k̄u je amui í cea dimii kuwee ik̄ā ik̄ā Ad̄o ciiji si gb̄aa ih̄ē n̄a.

43 Amma iw̄ē n̄a iyi in̄e taka n̄n̄e ì ce n̄ai ì cea kuwee n̄a.

Ilei ac̄oi iw̄ē M̄ol̄okui ì ya maa so n̄a do andaiyai iw̄ē Ref̄āa.

Na n̄oi í j̄ò an j̄ò a mu n̄e a n̄eò n̄e hee ilei Babil̄oni.

44 N̄o Etieni í ni m̄a, bala nwa n̄au à ne ilei ac̄o si gb̄aau, n̄n̄ui wa nyisi iyi Ilaaō í w̄eε do a n̄a. Moizi í cooi bei Ilaaō í nyisie í ni ku coou.

⁴⁵ Ilei acɔu, bala nwa nja iyi à naa si anyii inε sinte nja, aŋa do Zozue woo cua nja à soo à neò wa ileu ihē. Ilevu Ilaaɔi í lele dimi nja iyi à tako à wa si wo. Nɔ ilei acɔu í wa ihē hee waatii ilaalu Davidi.

⁴⁶ Si bei Davidi í ba didɔi Ilaaɔ, nɲui í jò í tɔɔe ku jò nɲu ku maa ile tengi bii tɔkui Zakɔbu nja aa ya guleaa *.

⁴⁷ Amma Salomɔɔi í maa ileu.

⁴⁸ Amma Ilaaɔ kù nε saa. Ci ya wa si ile iyi amanε nja à ma. Bεεbei walii gɔ í tako í fɔ wo í ni,

⁴⁹ Ilaaɔ í ni, lelei í je kitai bommam,

Nɔ ile í je bi ku lesi isem.

Debei, dimii ile yoomai aa yɔkɔ i maam nja.

Mà iwoi inya í wa bii an ya n simi.

⁵⁰ Kù je amui n ce fei ndεε?

⁵¹ Nɔ Etieni í ni má, inε inε ku gaabu nja, idɔ nɲe do itɔ nɲe fei í le. Í ya maa kɔsi Hundei Ilaaɔ nja waati kama fei. Inε mɔ í waa ce bei bala nɲe nja à tako à ce wo.

⁵² Walii yooma nja bala nɲe nja a kù kpā iju. À kpa hee do inε nja iyi à fɔ kunaai Ine Dee deeu, inε iyi inε taka nɲe ì zambae si nsei ì kpa nja.

⁵³ Inε iyi do saabui amaleka nja Ilaaɔ, í na nε woodae, i kù too si woodau nja.

Etieni í ku

⁵⁴ Iyi inε nja à gbɔ ideu nɔi idɔ nɲa í kɔ si Etieni hee à waa nɔ amaawɔ nɲa nja.

⁵⁵ Amma Etieni í kɔò Hundei Ilaaɔ nɔ í cɔ lele, nɔi í ye amboei Ilaaɔ nɔ í ye Jesu mɔ wa leeki do ikpa awɔ nɲε.

⁵⁶ Nɔi í ni, i gbɔ nja, n ye lele í ci nɔ Amai Amanε wa leeki do ikpa awɔ nɲei Ilaaɔ.

⁵⁷ Amma à dɔ itɔ nɲa à bei à dɔ anu nla nla nɔ à sei ajɔ à koo à wo siε.

⁵⁸ Nɔi à faa hai inɔ ilu à koo à nyɔɔ ku ba a taa kuta a kpa. Nɔi inε nja iyi à tako à máa ideu à bɔ kumboo nɲa nja à jɔa awaasɔ gɔ be à ya kpoo Sɔlu.

⁵⁹ Si bei à waa ta Etieni kutau nɔi Etieni í ce kutɔɔ í ni, Lafēε Jesu, gba hundem.

⁶⁰ Nɔi í cuku í gule wa dɔ anu hee lele wa ni, Lafēε, maà mu nja do dulum nɔu ihē. Iyi í fɔ bεεbe í tā nɔi í ku.

* **7:46 ku maa ile, tengi bii tɔkui Zakɔbu nja aa ya guleaa** À kɔɔi si tia nwo gɔ nja à ni, ku maa ile, nɲu iyi í je Ilaaɔ Lafēεi Zakɔbu.

8

¹ Nɔ waatii kukpai Etieni Sɔlu mɔ í Jesi.

Sɔlu í kpā inei igbei Jesu nja iju

Hai ajɔ nɲu bei à sinti ku kpā inei igbei Jesu nja iyi à wa Zeruzalemu iju. Bii kù je woo be nja baasi, woo dasi Jesu naanε nja fei à fangaai si ilei Zudee do si ilei Samari.

² Nɔ inε gɔ nja iyi à mà bεεrei Ilaaɔ à si Etieni do kukpata.

³ Amma Sɔlu í wasi inei igbei Jesu nja ku kpā iju. Í ya lɔ kpasε do kpasε nja ku maa mu inεmɔkɔ do inaabo nja do gbugbā koo dasi nja piisɔɔ.

Filipu wa sisi laabaau jiiida si ilei Samari

⁴ Inε nja iyi à fangaau à koo à waa waazo laabaau jiidau bii fei.

⁵ Filipu í bɔ ilu nla Samari nɔ wa cea inei ilu be nja faajii inε iyi Ilaaɔ í cicau.

⁶⁻⁷ Nɔ í ce maamaake nja. Í lele inei inɔɔko nja hai si inε nkpɔ nɔ à fita do anu ku dɔ nla nla, nɔ í jò wεεge nkpɔ do ilu kute akā nja à ba iri. Iyi inε nja à waa gbɔ waazɔɔ nɔ à ye maamaake nja, nɔi aŋa fei à teese à de itɔ jiiida.

⁸ Nɔ inei ilu nja à wεεɔ inɔ didɔ nla nla.

⁹ Wee mɔkɔ gɔ mɔ í wa si iluu be, à ya kpoo Simɔɔ. Í ya maa ce dobu dobu í jò inei ilu nja fei à bitɔ nɔ í ce arae inε nla.

¹⁰ Hai ama keeke do inε ngbo fei à ya gbɔ ideε ntɔ ntɔ nɔ à ya maa ni, inεεu ihēi í je inε iyi à ya kpe gbugbā nla Ilaaɔ.

¹¹ À ya maa gbɔ ideei domi hai kukpe dobu dobu nja í ya maa mu nja bitii.

¹² Amma iyi inε nja à dasi naanε si laabaau jiiida iyi Filipu wa fɔ si gāmei bommai Ilaaɔ do si gāmei Jesu Kirisiu, nɔi à dasi nja inyi hai inεmɔkɔ do inaabo fei.

¹³ Simɔɔ takae í dasi Jesu naanε nɔ à dasi inyi. Í ya maa too Filipu bii fei nɔ í bitɔ ntɔ ntɔ iyi í ye maamaake nla nja iyi wa ce.

¹⁴ Woo be nja à gbɔ iyi inei Samari nja à gba idei Ilaaɔ. Nɔi à be si nja Piεε do Zāa hai Zeruzalemu be.

¹⁵ Iyi à to nɔi à ce nja kutɔɔ ku ba a ba Hundei Ilaaɔ.

16 À ce beɛbei si na iyi í jò Hundei Ilaaḍ kù kita si kãma nḡa wa titã, aḡa de à ce inyi ku dasi nḡai do irii Lafḗe Jesu nḡu akã.

17 Nḡi Piɛɛ do Zãa à le nḡa awɔ si iri, nɔ à ba Hundei Ilaaḍ.

18 Iyi Simɔɔ í ye woo dasi Jesu naane ḡau à ba Hundei Ilaaḍ waati iyi woo be ḡau à le nḡa awɔ si iriu, ḡai wa bi ku mu nḡa fia.

19 Í ni a mua nḡu gbugbãu be ku ba inɛ iyi nḡu á lea awɔ si iri fei ku ba Hundei Ilaaḍ.

20 Amma Piɛɛ í sɔɔ í ni, awɔ do fiaɛ fei aa ce nfe, domi ì tãmaa bei aa yɔkɔ i ra amuai Ilaaḍ do fia.

21 I kù ne kpãai ngɔḡo ihḗ domi idɔe kù je dee dee si wajui Ilaaḍ.

22 Na nḡu, sinda idɔe hai si laalɔ ku ceɛ, nɔ i tɔɔ Ilaaḍ ku ceɛ suurui lasabu laalɔ ku ceɛ bii á ce.

23 N wa n fɔ beɛbei si na iyi í jò ñ ye daae í ro nɔ dulum í ðiɛ.

24 Nḡi Simɔɔ í je nḡa í ni, inḡe taka nḡe i ceem kutɔɔ bi Lafḗe ku ba ide ḡa iyi ì sɔm ḡau be kãmaɛ ku maà bam.

25 Waati iyi à ce waazo à sisia inɛ ḡa yaasei idei Ilaaḍ à tã ḡai à sinda à waa nyi Zeruzalemu. Iyi à waa ne, ḡai à wasi ku sisi laabaau jiidau si ilu nkpɔi Samari má.

Idɛi Filipu do akawe nlaɛ Etiopi ḡo

26 Nḡi amalekai Lafḗe ḡo í ba Filipu ide ku fɔ í ni, dede i bɔ ikpa awɔ cangai kpãai inunu, too kpãa iyi í wa hai Zeruzalemu ku bɔ Gaza. Kpãa nḡui í bɔ ikpa gɔabuau be.

27 Nḡi Filipu í dede í ne. Si kpãau, ḡai í ye inɛi Etiopi ḡo. Inɛɛu akawe nla nlaɛ. Nḡui í ya maa mu amanii inaabo ilaalui Etiopi. Í naa Zeruzalemui Ilaaḍ ku gulea,

28 ḡai í sinda wa bɔ ikpa ideɛ má. Wa buba si saretiɛ aɕi wa cio tia iyi walii Ezai í kɔ.

29 Nḡi Hundei Ilaaḍ í sɔ Filipu í ni ku bɔ kɔkɔi saretiɛ.

30 Nḡi Filipu í sei í bɔ bi saretiɛ, nɔ í gbɔ inɛi Etiopi wa cio si tiai walii Ezaiɛ. Nɔ í beɛ í ni, ide iyi ì waa ciou be ì waa gbɔ bei wa fɔ mbɛ?

31 Nḡi inɛɛu í jɛaa í ni, beirei an ce n gbɔ bii kù je inɛ ḡai í tuseɛm. Nḡi í tɔɔ Filipu ku ḡũ wa si saretiɛ ku buba bi nḡu. Nɔ Filipu í ḡũ.

32 Ide iyi mɔkɔu wa cio si kukɔi idei Ilaaḍ wee.

À koòɛ bei angudã iyi aa saka.

Bei ama angudã í ya maa coko waati iyi à waa bu ntoɛ,

Beɛbe mɔi nḡu mɔ kù la geɛ.

33 À kayɛɛ nɔ à kɔ ku kiitiɛ dee dee.

Si bei à kpa irii kuwɛɛɛ, kù wa si ilɛu ihḗ má, Yooi á fɔ idei inɛi anyiɛ ḡa má.

34 Nḡi akaweɛu í sɔ Filipu í ni, ñ wa n tɔɔe i sɔm inɛ iyi waliiu wa fãa. Nḡu takai wa fãa araɛ de. Mà inɛ ḡai wa fãa.

35 Nḡi Filipu í so ide í sinti do idei waliiu í sisiaaò laabaau jiidai Jesu.

36 Si bei à waa ne si kpãau ḡai à to ido ḡo iyi í ne inyi. Nḡi akaweɛu í ni, cɔ inyi ihḗ. To, mii á ganjim n ce inyi ku dasim má. [

37 Nḡi Filipu í sɔɔ í ni, bii ì dasi Jesu naane do idɔe fei aa yɔkɔ i ce inyi ku dasiɛ mɛɛ. Nɔ akaweɛu í je í ni, ñ dasi naane iyi Jesu Kiriɛi Amai Ilaaḍi.]

38 Nḡi í ni a leeki saretiɛ. Iyi à leekiɛ nɔ nḡu do Filipu à kita aḡa minji nḡa si inyi, nɔ Filipu í dasiɛ inyi.

39 Iyi à fita hai si inɔ inyi, ḡai Hundei Aḵ Lafḗe í neò Filipu. Nɔ akaweɛu kù yɔɔ má, amma í dasi kpãa wa ne do inɔ didɔ.

40 Nḡi Filipu í ba nḡu í wa ilu ḡo iyi à ya kpe Azɔtu, nɔ í ce waazoi laabaau jiidai be do ilu ḡa iyi à wa si kpãau fei hee í toò Sezaree.

9

Idɔ ku kpaasii Sɔlu

(Cɔ IWB 22:6-16; 26:12-18)

1 Waati beɛbe Sɔlu í ya maa kpã inɛ ḡa iyi à waa too kpãai Jesu ḡau iju nɔ wa bi ku kpa ḡa mɔm nii. Na ḡai í jò í bɔ bi woo wee nlaɛ Ilaaḍu,

2 Í tɔɔe ku cea nḡu tia ḡa. Tia ḡau á koo ku na inɛ ngboi ile bi ku ce kutɔtɔɔ ḡa iyi à wa Damasi. Do saabui tia ḡau á baò gbugbã iyi á koo ku muò inɛ ḡa iyi à waa too kpãai Jesu, bii inɛmɔkɔi wala bii inaaboi, ku ba ku yɔkɔ ku ði ḡa ku baò ḡa Zeruzalemu. Iyi í gba tia ḡau nɔ í dasi kpãa wa ne.

3 Si bei Sɔlu wa ne í maai Damasi, ḡai anu akã inya kuma ḡo í naa sie wa hai lele.

4 Nḡi í cuku ile nɔ í gbɔ imui inɛ ḡo í ni, Sɔlu, Sɔlu, na mii í ce ì waa kpãm iju.

5 Nḡi Sɔlu í beɛ í ni, Lafḗe, awɔi yoo. Nḡi Lafḗe í jɛaa í ni, amui Jesu iyi ì waa kpã ijuu.

6 Dede i bɔ inɔ iluu, bei aa sɔe mii iyi aa ce.

⁷ Waati beɛbe ine ɲa iyi à waa ne do Sɔluu à leeki à coko sɔm sɔm, à gbɔ ide ku fɔu amma a kù ye ine kãma.

⁸ Nɔi Sɔlu í dede hai ile í cɪ ijue amma kù ye ilu. Nɔi à mu awɔe à bɔɔe Damasi.

⁹ Í fɛɛju zakai ajɔ mɛeta, kù je kù mɔ.

¹⁰ Wee mɔcɔi Jesu gɔ í wa Damasi be à ya kpoo Ananiasí. Nɔi Lafɛɛ Jesu í naa sie si kuye í kpoo í ni, Ananiasí. Nɔ í je í ni, Amu wee Lafɛɛ.

¹¹ Nɔi Lafɛɛ í sɔɔ í ni, dede i koo i mu kpãa iyi à ya kpe Kpãa Kutɛu i bɔ ideí Zudasi. Bii ì to be bee mɔkɔ gɔ iyi à ya kpe Sɔlu ineí Tarusiu. Wa ce kutɔɔ,

¹² nɔ í ce kuye í ye mɔkɔ gɔ iyi à ya kpe Ananiasí í lɔ wa nɔ í lesi nɲu awɔ ku ba nɲu ku ye ilu má.

¹³ Amma Ananiasí í ni, Lafɛɛ, ine nkɔi í sɔm laabaauí mɔkɔu be do laalɔ ɲa iyi í cea ineɛ ɲa Zeruzalemu fei.

¹⁴ Nɔ à gbɔ iyi ine ngboi woo wee ɲai à naa gbugbã ku mu ine ɲa iyi à waa ce kutɔɔ do iriɛ ihɛ fei.

¹⁵ Amma Lafɛɛ í sɔɔ í ni, koo, domi ñ cica ineɛu bei ku je woo ce icɛm ku fɔ laabaauí irim bi dimi mmu ɲa do bi ilaalu nɲa ɲa do bi ineí Izireli ɲa.

¹⁶ An nɔ n nyisíe bei nɲu mɔ á ye ijuukpã na irim.

¹⁷ Nɔi Ananiasí í dede í koo. Iyi í to, ɲai í lesi Sɔlu awɔ í ni, Sɔlu kpaasim, Jesu Lafɛɛ, nɲu iyi í naa sie si kpãau si waati iyi ì waa naa, nɲui í bɛm wa ku ba i ye ilu má nɔ i kɔɔ Hundei Ilaaɔ.

¹⁸ Be gbakã ngɔgɔ í cuku wa hai si ijui Sɔlu í ye bei kpakai cɛɛ, nɔ í ye ilu má. Nɔi í dede nɔ à dasíe inyí.

¹⁹ Si anyíe ɲai í je sɔnda nɔ gbugbãe í baa má.

Sɔlu wa ce waazo Damasi

Nɔ Sɔlu í ce ajɔ minji Damasi be do ine ɲa iyi à waa too kpãai Jesu.

²⁰ Gbakã í bɔ ile bii Zuifu ɲa à ya ce kutɔɔ ɲa wa waazo wa fɔ iyi Jesu Amai Ilaaɔi.

²¹ Ine ɲa iyi à waa gbɔ ideɛu fei à bití à bee nje à waa ni, kù je mɔkɔu iyi í ya maa wahala ine ɲa iyi à waa ce kutɔɔ do irii Jesu Zeruzalemuu mbe ya. Kù je nɲui wa naa ihɛ wo ku na ku mu ine ɲa ku dɪ ɲa koo na ine ngboi woo weei Ilaaɔ ɲau?

²² Amma gbugbãi Sɔlu í ya maa kɔɔsii, nɔ Zuifu ɲa iyi à wa Damasiu a kù mà bei aa jɛaa waati iyi wa sɔ ɲa kam kam iyi Jesui í je ine iyi Ilaaɔ í cicau.

²³ Zakai ajɔ minji má ɲai Zuifu ɲau à waa busi nje a ba a kpa Sɔlu.

²⁴ Amma ine gɔ í koo í sisia Sɔlu ide iyi ine ɲau à dɪu. Ine ɲau à ya maa degbe iluui hee do ande koofa ɲau fei dasã do idũ ku ba a kpaa.

²⁵ Amma idũ gɔ mɔcɔi Sɔlu ɲa à jò í lɔ inɔ kɔlɔ à bei à koo à kitae hai do antai bindii iluu.

Sɔlu í wa Zeruzalemu

²⁶ Nɔi Sɔlu í bɔ Zeruzalemu. Iyi í to be í bi ku tɔtɔ do ine ɲa iyi à waa too kpãai Jesuu, amma aɲa fei à waa ce njoɛ si na iyi í jò a kù mà mà ntɔ ntɔ wa too kpãai Jesui.

²⁷ Nɔi Baanabasi í bɔɔe bi woo be ɲau nɔ í sɔ ɲa bei Sɔlu í ye Lafɛɛ si kpãa, do bei Lafɛɛ í baa ide ku fɔ. Nɔ í sɔ ɲa bei Sɔlu í ce waazo Damasi do irii Jesu do wɔkɔ.

²⁸ Hai waati beɛbei Sɔlu wa dabii si ilui Zeruzalemu do woo be ɲau wa waazo do irii Lafɛɛ Jesu do wɔkɔ.

²⁹ Nɔ í ce kakɔ do Zuifu ɲa iyi à waa fɔ Gerekiu, amma aɲa mɔ à waa de kpãa bei aa ce a kpaa.

³⁰ Iyi kpaasi woo dasi Jesu naane ɲau à gbɔ, ɲai à bɔɔe Sezaree nɔ à jò í ne Tarusi.

³¹ Inei igbei Jesu ɲa iyi à wa ilei Zudee do ilei Galilee do ilei Samari fei à wɛɛɔ laakai ku sũ, à waa jirima Ilaaɔ, à mua nje gbugbã nɔ akpɔ nɲa í kɔɔsi wa koo do sobii Hundei Ilaaɔ.

Iri ku bai Enee

³² Piɛɛ mɔ wa dabii bii fei. Nɔ í bɔ bi ineí Jesu ɲa iyi à wa Lida.

³³ Bei í ye wɛɛgɛ gɔ à ya kpoo Enee, kù dede hai bi ku sũe hai zakai adɔ mɛɛjɔ.

³⁴ Nɔi Piɛɛ í sɔɔ í ni, Enee dede, Jesu Kirisi í jò ì ba iri, ka sɛɛɛ. Gbakã ɲai í dede.

³⁵ Nɔi ine ɲa iyi à wa Lidau fei do ineí ilɛkoi Sarɔɔ ɲa à yɔɔ nɔ à dasi Lafɛɛ Jesu naane.

Dɔɔkasi í ku nɔ í nyi wa si andunya má

³⁶ Wee si ilui Zopee inaabo woo dasi Jesu naane gɔ í wa be à ya kpoo Tabita. Nɲui à ya kpe Dɔɔkasi má do feei Gereki, waatɔ kabua. Í ne daa jiida nɔ í ya maa sobi ilu are ɲa.

³⁷ Nɔi aɔɔ nɔɔ ɔɔ ɔ na ɔ ce bɔɔ ɔ ku. Iyi à we ikuɛ nɔi à koo à jilɔɔ ile lele.

³⁸ Inɛ nɔa iyi à waa too kpāai Jesu iyi à wa Zopee à gbɔ iyi Piɛɛ ɔ wa Lida kəkai Zopee bɛ. Nɔi à bɛ siɛ inɛ minji à ni a koo a sɔɔ ku naa wa bi aɔa nsei nsei.

³⁹ Nɔi Piɛɛ ɔ dede ɔ too nɔa wa. Iyi ɔ to bɛ, nɔi à bɔɔɛ lelei ileu. Nɔi jaaɔ nɔa fei à naa à kaakoɛ à waa kpataɔ nɔ à waa nyisiɛ ibɔ do jaaɛ nɔa iyi Dɔkasi ɔ ce waati iyi ɔ wɛɛ aɔaɔ nɔa.

⁴⁰ Nɔi Piɛɛ ɔ nya aɔa fei hai ilaawa ɔ bei ɔ gule wa ce kutɔɔ. ɔ sinda si ikuu ɔ ni, Tabita dede. Nɔi ɔ cɔ ijuɛ. Iyi ɔ ye Piɛɛ nɔ ɔ dede ɔ bubu.

⁴¹ Nɔi Piɛɛ ɔ mu aɔwɛ ɔ dedeɛ. Nɔ ɔ kpe jaaɔ nɔa do inɛi Jesu nɔa iyi à gbe ɔ nyisi nɔa Dɔkasi iyi ɔ jɔ má.

⁴² Nɔi laabaauu ɔ fangaa si ilui Zopee fei, nɔ inɛ nkpɔ ɔ dasi Lafɛɛ Jesu naanɛ.

⁴³ Nɔ Piɛɛ ɔ ce aɔɔ minji Zopee bɛ bi anà ɔɔ iyi à ya kpe Simɔɔ.

10

Piɛɛ do Kɔnɛi

¹ Inɛ ɔɔ ɔ wa Sezaree, à ya kpoo Kɔnɛi. Nɔi wa jɛ inɛ ngboi wuai sooge ɔɔ nɔa iyi à ya kpe Inɛi Itali nɔa.

² Məkau wa too Ilaaɔ nɔ ɔ ya maa jirimɛ ntɔ ntɔ, nɔɔ do nyaanzeɛ nɔa fei. ɔ ya maa ce kutɔɔ waati kama fei, ɔ ya nɔ ku sobi ilu arei Zuifu nɔa ntɔ ntɔ.

³ Nɔi aɔɔ akā zakai isɔ mɛɛta ɔ ce kuyɛ. ɔ ye amalekai Ilaaɔ dee dee. Amalekau ɔ lɔ siɛ wa, nɔi ɔ kpoo ɔ ni, Kɔnɛi.

⁴ Nɔi ɔ cɔ amalekau ɔ kāsie iju nɔi nɔɔ ɔ muu nɔ ɔ beɛɛ ɔ ni, Lafɛɛ, mii ɔ ce. Nɔi amalekau ɔ jɛaa ɔ ni, Ilaaɔ ɔ gbɔ kutɔɔɛ, nɔ kù gbɛjɛ yaase bei ɔ sobi ilu are nɔa.

⁵ Nsei, bɛ inɛ ɔɔ nɔa Zopee a koo a kpe Simɔɔ iyi à ya kpe Piɛɛu wa.

⁶ Inɛ njooi, ɔ wa kpasɛi anà ɔɔ iyi à ya kpe Simɔɔ. Kpasɛɛ ɔ wa kəkai tenku.

⁷ Iyi amalekau ɔ baa ide ku fɔ ɔ tã ɔ nɛ, nɔi Kɔnɛi ɔ kpe inɛ minji ɔɔ nɔa si inɔi woo ce iceɛ nɔa. Nɔ si inɔi sooge nɔa iyi à ya wa kəkɛu ɔ kpe inɛ akā ɔɔ má iyi ɔ mà bɛɛɛi Ilaaɔ.

⁸ Nɔi ɔ sisi nɔa ide iyi ɔ ce fei, ɔ bei ɔ bɛ nɔa Zopee.

⁹ Iju kumáɛ zakai dasã à wa si kpāau nɔ à maai si iluu. Waati bɛɛɛ ɔ ko Piɛɛ ɔ gũ antai ile sikifa wa ce kutɔɔ.

¹⁰ Nɔi ari ɔ na wa kpaa, nɔ wa bi ku jɛ. Waati iyi à waa tɛkɛa caka nɔi ɔ ce kuyɛ.

¹¹ ɔ ye lelei Aɔ ɔ cɔ nɔ acɔ nla ɔɔ iyi à waa mu gonta mɛɛɛ wa kita wa ile.

¹² Inɛɛ bei dimii nɔa kutɛ mɛɛ fei ɔ wa si do iyi wa cã ile do dimii yei fei.

¹³ Nɔi Piɛɛ ɔ gbɔ ide ku fɔ ɔɔ ɔ ni, Piɛɛ dede, kpa ɔ nɔ.

¹⁴ Amma Piɛɛ ɔ jɛaa ɔ ni, jām, Lafɛɛ. Aɔɔ kama n kù nɔ nɔa iyi ɔ jɛ iwɔ hee mà jɛ iyi ɔ riisi.

¹⁵ Nɔ ide ku fɔu ɔ ni má, mii iyi Ilaaɔ ɔ ni ɔ má mà ti ɔ kɔsi.

¹⁶ Bɛɛɛɛi ɔ ce hee isɛ gbɛɛta. Nɔ gbakã acɔu ɔ nyi lele.

¹⁷ Nɔi Piɛɛ wa bee aɔaɛ yoomai ɔ jɛ yaasei kuyɛu. Waati bɛɛɛɛi inɛ nɔa iyi Kɔnɛi ɔ bɛ nɔa à to Zopee bɛ. Nɔi à bee kpasɛi Simɔɔ nɔ à nyisi nɔa. Waati iyi Piɛɛ ɔ wasi ku lasabu si ideu nɔi à to wa andɛ koofa bɛ.

¹⁸ Nɔi à kpe inɛi kpasɛ nɔa à bee nɔa mà inɛ njoo ɔɔ ɔ wa bɛ iyi à ya kpe Simɔɔ Piɛɛ.

¹⁹ Si bei Piɛɛ ɔ wasi ku lasabu si idei kuyɛɛu nɔi Hundi Ilaaɔ ɔ sɔɔ ɔ ni, weɛ amanɛ mɛɛta ɔɔ nɔa à waa dɛɛɛ.

²⁰ Dede ɔ kita ɔ koo ɔ ba nɔa. Nɔ inɛɔ nɔa ɔ nɛ. Màà leekɔ leekɔ, domi amui ɔ bɛ nɔa wa.

²¹ Nɔi Piɛɛ ɔ kita ɔ koo ɔ ba nɔa ɔ ni, inɛ iyi ɔ waa dɛ nɔa amui ihɛ mɛɛ. Mii ɔ bi nɔa.

²² Nɔ à ni, Kɔnɛi, inɛ ngboi sooge nɔaui wa dɛɛɛ. Inɛ dee dee, ɔ ya maa jirima Ilaaɔ nɔ Zuifu nɔa fei à ya maa fɔ jiiida ku jɛɛ. Amalekai Ilaaɔ ɔɔ ɔ sɔɔ ɔ ni ku kpeɛ bi tɛɛ ku ba ku gbɔ ide iyi aa sɔɔ.

²³ Idũu nɔi Piɛɛ ɔ dasi inɛ nɔa kpasɛ ɔ ce nɔa yaɛɛ.

Iju kumáɛ ɔ dasiɔ nɔa kpāa, nɔ kpaasi woo dasi Jesu naanɛi Zopee ɔɔ nɔa à suu.

²⁴ Iju kumá mmue nɔi à to Sezaree. Wee hee a maa to wa Kɔnɛi ɔ tɔtɔɔ nyaanzeɛ nɔa do kpaasi jiiidaɛ nɔa à waa degbe nɔa.

²⁵ Iyi Piɛɛ wa bi ku lɔ inɔ kpasɛu nɔi Kɔnɛi ɔ bɔ ku kɔɛ ɔ koo ɔ sɛɛbata si wajɛ.

²⁶ Amma Piɛɛ ɔ dedeɛ ɔ ni, dede, domi amu mɔ amanɛi bei aɔwɔ.

²⁷ Nɔi wa ba Kɔnɛi ide ku fɔ hee ɔ koo ɔ lɔɔ inɔ ile, nɔ ɔ ye inɛ nkpɔ ɔ tɔtɔɔ bɛ.

28 Nɔ́ í s̄ɔ́ ɲá í ni, inɛ taka nɲɛ ì mà ɲa iyi woodai awa Zuifu ɲá í kɔ́ nwa ka tɔ́tɔ́ do inɛ dimi mmu ɲa, wala ka bɔ́ kpas̄ɛ́ nɲɛ. Amma Ilaaɔ́ í s̄ɔ́m í ni kù s̄ɔ́a n kpe inɛ gɔ́ ilu riisi hee má je n kɔ́s̄iɛ.

29 Nɲui í j̄ɔ́ iyi ì kpem ɲa n kù kɔ́. Nsei, ñ bi í s̄ɔ́m na mii í ce ì kpem wa ɲa.

30 Nɲoi Kɔ́ɔ́nɛi í ni, í to ajɔ́ mɛɛ wa ih̄ɛ nnyi iyi zakai isɔ́ mɛɛta be ih̄ɛi ñ wa kpas̄ɛ́m ih̄ɛ ñ wa n ce kutɔ́. Nɲoi inɛ gɔ́ í naa bi tom, wa dasi ibɔ́i jaɛ ku daana gɔ́.

31 Nɔ́ í s̄ɔ́m í ni, Kɔ́ɔ́nɛi, Ilaaɔ́ í gbɔ́ kutɔ́ɔɛ nɔ́ kù gbɛje jiida ku ceɛ do bei ì ya maa sobi ilu are ɲa.

32 Na nɲu, be inɛ gɔ́ ɲa Zopee a koo a kpe Simɔ́ Piɛɛ wa. Inɛ nɲooi wa je. Í wa kpas̄ɛ́i anà gɔ́ iyi à ya kpe Simɔ́. Kpas̄ɛ́ɛ í wa kɔ́kɔ́i tenku.

33 Iyi amalekau í fɔ́ beɛbe, ɲoi ñ be s̄iɛ inɛ ɲau be wa gbakã, ì nɔ́ ì je ì naa. Iyi be í s̄ɔ́a. Nsei awa fei à wa si wajui Ilaaɔ́ ih̄ɛ à waa de it̄i si ide iyi Laf̄ɛɛ í s̄ɔ́ɛ fei í s̄ɔ́ wa.

Waaɔo iyi Piɛɛ í ce kpas̄ɛ́i Kɔ́ɔ́nɛi

34 Nɲoi Piɛɛ í so ide í ni, ñ mà bebei iyi Ilaaɔ́ kù waa cɔ́ inɛ kãma dimi mmu.

35 Inɛ iyi í ya maa jirima Ilaaɔ́ fei nɔ́ wa ce iyi í s̄ɔ́a dee dee, Ilaaɔ́ í ya gba laf̄ɛ́ɛi si dimi iyi í je fei.

36 Ì mà laabaau jiida iyi Ilaaɔ́ í j̄ɔ́ à waaɔo inɛi Izirɛli ɲa à ni inɛ ɲa aa ba laakai ku s̄u do saabui Jesu Kirisi nɲu iyi í je Laf̄ɛ́ɛi inɛ fei.

37 Ì nɔ́ ì mà ɲa mii iyi í sinti si ilei Galilee í bei í ce si ilei Zudee fei waati iyi Zãa í sisi idei inyi ku dasi iyi í ya maa ceu í tã.

38 Ì mà bei Ilaaɔ́ í mua Jesu inɛi Nazaretu Hundee ɲa do bei í muaa gbugbã. Nɔ́ í dabii si ileu fei wa ce jiida nɔ́ í j̄ɔ́ inɛ ɲa iyi à wa si awɔi Seetam fei à ba iri. Í ya maa ce beɛbei si na iyi í j̄ɔ́ Ilaaɔ́ í wɛɛ do nɲu.

39 Awai à waa jea inɛ ɲa sɛɛdai mii iyi í ce ilei Zuifu ɲa do ilui Zeruzalemu fei. Nɔ́ à kpakpae si j̄i à kpa.

40 Amma si ajɔ́ mɛɛtasia Ilaaɔ́ í j̄u hai si bale nɔ́ í j̄ɔ́ í tusea inɛ gɔ́ ɲa araɛ.

41 Kù nɔ́ kù je inɛ feii í yɔ́ bii kù je awa iyi à je sɛɛda iyi Ilaaɔ́ í cica hai tako, awa iyi à je nɔ́ à mɔ́ do nɲu si anyii kuj̄iɛ hai si bale.

42 Nɔ́ í dasi wa ka maa waaɔo inɛ ɲa, nɔ́ ka jea inɛ ɲa sɛɛda iyi nɲui Ilaaɔ́ í cica ku kiiti ilu hunde do iku ɲa.

43 Beɛbe mɔ́i walii ɲa fei à fɔ́ ideɛ à ni inɛ iyi í dasiɛ naane fei Ilaaɔ́ á kpa idei dulum ndii laf̄ɛ́ɛ na saabui iriɛ.

Dimi mmu ɲau mɔ́ à ba Hundei Ilaaɔ́

44 Waati iyi Piɛɛ wa fɔ́ ide má, ɲoi Hundei Ilaaɔ́ í naa si inɛ ɲa iyi à waa gbɔ́ ideu fei.

45 Zuifu woo dasi Jesu naane ɲa iyi à si Piɛɛ beu, à biti do iyi Ilaaɔ́ í mua dimi mmu ɲa mɔ́ Hundee,

46 domi à gbɔ́ inɛ ɲau à waa fɔ́ ide do fee ɲa iyi à kù waa gbɔ́ à waa sisiò bei kulai Ilaaɔ́ í to.

47 Nɲoi Piɛɛ í ni, si bei inɛ ɲau ih̄ɛ à ba Hundei Ilaaɔ́ bei awa mɔ́, yooi á yɔ́kɔ́ ku ganji ɲa a dasi ɲa inyi.

48 Nɲoi í ni a dasi ɲa inyi do irii Jesu Kirisi.

Nɲoi Kɔ́ɔ́nɛi ɲa à tɔ́ɛ à ni ku buba bi aɲa be ku ce ajɔ́ minji.

11

Piɛɛ í sisia inɛi igbei Jesu ɲa iyi à wa Zeruzalemu idei Kɔ́ɔ́nɛi ɲa

1 Woo be ɲa do kpaasi woo dasi Jesu naane ɲa iyi à wa ilei Zudee à gbɔ́ iyi hai je Zuifu ɲa mɔ́ à gba idei Ilaaɔ́.

2 Nɲoi Piɛɛ í baa Zeruzalemu nɔ́ Zuifu woo dasi Jesu naane ɲau à ye taaleɛ,

3 à ni à lɔ́ kpas̄ɛ́i inɛ ɲa iyi a kù ce bango nɔ́ aɲaò ɲa à je.

4 Nɲoi Piɛɛ í sisi nɲa ideu hai sinteɛ bei í ce fei.

5 Í s̄ɔ́ ɲá í ni, waati iyi ñ wa Zopee ñ wa n ce kutɔ́ ajɔ́ nɲu gɔ́, ɲoi ñ ce kuyɛ. Ñ ye acɔ́ nla gɔ́ iyi à waa mu gonta mɛɛɛ wa kita wa hai lelei Aɔ́ í naa í leek̄i kɔ́kɔ́m.

6 Iyi ñ wa n cɔ́ do laakai, ɲoi si inɔ́ ñ ye inɲai sako ilu kute mɛɛ ɲa do inɲa ku cã ile ɲa do yei ɲa.

7 Nɲoi ñ gbɔ́ ide ku fɔ́ gɔ́ í s̄ɔ́m í ni, Piɛɛ dede, kpa í ɲɔ́.

8 Amma ñ ni, jãm Laf̄ɛ́ɛ. Ajɔ́ kãma inɲa iyi í je iwɔ́ hee má je iyi í riisi kù lɔ́ gelem.

9 Nɔ́ ide ku fɔ́u í s̄ɔ́m má hai lele í ni mii iyi Ilaaɔ́ í ni í má, n maà n kɔ́si.

10 Beɛbei í ce ise gbɛeta í bei í nyi lele.

11 Wee hai Sezaree à be sim amane meeta go na wa. Be gbakā ine nau à to wa ande koofai kpasē bii n wau.

12 Nɔi Hundei Ilaađ í ni n too na n maà n leekí leekí. Nɔ kpaasi meefam nau ihē à sim Sezaree be nɔ à lɔ kpasēi Kɔɔnei ajɔ.

13 Nɔ Kɔɔnei í sɔ wa bei nɔu í ye amaleka si kpasēi nɔu wa leekí nɔ í ni, be ine go na Zopee a koo a kpe Simɔɔ Píe wa.

14 Nɔui á sɔe bei awɔ do nyaanzee na fei aa ce i baò faaba na.

15 Nɔi n koo. Iyi n sinti ku waazo, nɔi Hundei Ilaađ í naa si na wa bei í naa si awa mɔ tako wo.

16 Nɔi n ye gigii ide iyi Lafēe í fɔu iyi í ni, Zāa í dasi ine na inyi, amma Hundei Ilaađi an da nɔe si.

17 Beɛbe mɔi Ilaađ í ce nɔa amua bei í mu nwa wo waati iyi à dasi Lafēe Jesu Kirisi naane. Na nɔu, beirei amu an ce n ganjiò mii iyi Ilaađ í ce.

18 Iyi ine nau à gbɔ ideu, nɔi idɔ nɔa í tū, nɔ à saabu Ilaađ à waa ni, debai, Ilaađ í mua hee do dimi mmu na mɔ kpāa a kpaasiò idɔ nɔa a baò kuwēe hai tã.

Igbei inei Jesu na iyi í wa Antiɔsi

19 Wee woo dasi Jesu naane na iyi à fangaa bii fei na ijuukpā iyi í naa si waati iyi à kpa Etieniu, gɔgɔ na à sa à bɔ hee gungum go iyi à ya kpe Sipu. Gɔgɔ na mɔ à bɔ ilei Fenisi, gɔgɔ na mɔ à nɛ Antiɔsi. Zuifu na aɔa akāi à ya maa waazoa laabaau jiidau.

20 Do nɔu fei, ine go na hai si inɔ nɔa à naa hai Sipu do hai Sireni à bɔ Antiɔsi nɔ à waa sisia hai jɛ Zuifu na mɔ laabaau jiidai Jesu Lafēe.

21 Nɔ gbugbāi Ađ Lafēe í wēe nɔa, nɔ ine nkɔɔ í kpaasi idɔ í dasi Lafēe Jesu naane.

22 Iyi inei igbei Jesu na iyi à wa Zeruzalemu à gbɔ ideu, nɔi à be Baanabasi Antiɔsi be.

23 Iyi í to be í ye bei Ilaađ í cea ine nau didɔ nɔ inɔe í dɔ. Nɔi í mu nɔa gbugbā ku ba a leekí dim dim si Lafēe do idɔ nɔa fei.

24 Baanabasiu ine nɛeii iyi í dasi Jesu naane ntɔ ntɔ nɔ í kɔò Hundei Ilaađ. Nɔ akpɔi woo dasi Lafēe Jesu naane nau í nyi í kɔɔsi má.

25 Si anyie nɔi í bɔ Sɔlu ku dede ikpa Tarusi.

26 Iyi í yɔɔ nɔi í bɔòe Antiɔsi. Adɔ akāi aɔa minjiu à ce be à ya tɔtɔ do inei igbei Jesu na nɔ à ya kɔa ine nkɔɔ si cioi idei Ilaađ. Antiɔsi bei à tako à kpe ine na iyi à waa too kpāai Jesuu inei Kirisi na.

27 Waati beɛbe walii go na à bɔ Antiɔsi hai Zeruzalemu.

28 Ine akā nɔa iyi à ya kpe Agabusi í dede í leekí nɔ í ce walii do sobii Hundei Ilaađ í ni ari nla nla á ce si andunya fei. Beɛbe mɔi ariu í nɔ í ce si waatii Kolodu ilaalu nlaí Romuu.

29 Si bei ine na iyi à waa too kpāai Jesuu à gbɔ beɛbe nɔi à dasi idɔ aɔa a samba amua na zaka bei ine fei í nɛ, ku ba ku sobi kpaasi nɔa na iyi à wa ilei Zudee.

30 Nɔi à ce beɛbe, nɔ à jò Baanabasi do Sɔlu à kooò amuaui bi ine ngbo nɔa nau.

12

À kpa Zaaki nɔ à mu Píe mɔ à dasie piisɔɔ

1 Waati beɛbe ilaalu Herodu í sinti ku kpā inei igbei Jesu go na iju.

2 Í jò à kpa Zaaki igbāi Zāa do taakuba.

3 Nɔi í ye ideu í dɔa Zuifu nau si, nɔ í jò à mu Píe má. Wee waatii jingauí Pēe hai nɛ lefeei.

4 Iyi à mu Píe nɔi Herodu í jò à dasie piisɔɔ nɔ í jò sooge na à waa degbeɛ, aɔa mee ikɔ mee. Herodu í bi nɔu ku ceaa kiiti si wajui zamaa bii jingauí Iku ku kuau í lɔ.

5 À waa mu Píe si ile piisɔɔ be, amma inei igbei Jesu na à wasi ku ce kutɔɔ na irie do himma jiidai jiidai bi Ilaađ.

Amaleka go í nya Píe hai ile piisɔɔ

6 Píe wa sí njoo si aninii sooge minji go na idū iyi iju kumáe Herodu wa bi ku nya hai ile piisɔɔu ku bɔòe si wajui zamaa. À dūu do sese minji nɔ sooge go na à waa degbe andei ile piisɔɔu be.

7 Nɔi gbakā amalekai Ađ Lafēe go í naa si ile piisɔɔu, nɔi inya í má. Nɔi amalekau í cā Píe si cingae í jūu í ni, dede nya nya. Be gbakā nɔi sese nau í cuku hai si awɔe na.

8 Nɔi amalekau í ni, dasi ibɔe do baatae. Nɔi Píe í ce beɛbe, nɔi amalekau í sɔɔ má í ni, bii dabiie nɔ i toom wa.

9 Nɔi Píe í fita hai ile piisɔɔu í tooe, amma kù mà iyi mii nau be fei amalekau wa cooi ntɔ ntɔ. Í tamaa bei nɔu wa laalaai.

10 À lɔ woo degbe piisɔ̃o sinteru do min-jisiau nɔ à tosi gamboi isɔu. Ine nɔu ikpa inɔ ilui wa cɔ. Nɔi í cɛ do araɛ nɔ à fita à mu kpāa à nɛ hee à lɔ kpāa kókò sinte, nɔi gbakā amalekau í nɛ í jò Piɛɛ.

11 Nɔi Piɛɛ í yɔɔ bebei iyi kù jɛ àlá. Nɔ í ni, ntɔ ntɔ Ilaaɔi í be sim amalekaɛ wa ku na ku nyam hai si awɔi Herodu, do laalɔ iyi Zuifu nɔu à bi a ceem fei.

12 Iyi í yɛ yaasei ideu nɔi í bɔ kpasɛi Maari iyeyi Zāa Maaku. Wee í ko ine nkpɔ nkpɔi í tɔtɔ be à wasi ku ce kutɔɔ.

13 Iyi Piɛɛ í tɔ be nɔi í cā gamboi ande koofau nɔi abo woo ce ice gɔ iyi à ya kpe Rodu í koo í bee í ni, yooi.

14 Iyi í mà imui Piɛɛ nɔi inɔ didɔ̃ kù jò kù cūu. Nɔi í sei í nyi ile í koo í sɔ ine nɔi í ni Piɛɛ í wa ande koofa.

15 Nɔi à sɔɔ à ni, ì waa sūmui. Amma í ni, ntɔ ntɔi. Nɔi à ni, á má jɛ ayaei.

16 Wee Piɛɛ wa leekɛ be í wasi ku cā gambo. Iyi à naa à cūu nɔ à ba wee nɔu, nɔi í mu nɔa bitɔ.

17 Nɔ í ni a coko do awɔ í bei wa sɔ nɔa bei Lafɛɛ í ce í nya nɔu wa hai ile piisɔ̃o. Nɔi í ni a koo a sɔ Zakɔbu ideu do kpaasi nɔa iyi à gbe, í bei í fita í bɔ inya mmu má.

18 Iju kumáɛ daadaakɔ ideu í jò sooge nɔu à bitɔ hee à bee nɔe à waa ni, ikpa iwoi Piɛɛ í bɔ.

19 Nɔi Herodu í ni a dɛdɛɛ. Nɔi à dɛdɛɛ amma a kù yɔɔ. Nɔi í bee woo degbe nɔu ide. Si bei a kù yɔkɔ a kù jɛaa, nɔ í ni a kpa nɔa. Nɔi Herodu í bei í dede hai ilei Zudee í koo í buba ikpa Sezaree ajɔ minji titā.

Ikui Herodu

20 Wee idɔi Herodu í kɔ̃o inɛi Tii nɔa do inɛi Sidɔ̃o nɔa ntɔ ntɔ, nɔi ine nɔu à tɔtɔ nɔe nɔ à nya ine gɔ nɔa à be nɔa bi Herodu. Nɔ à ce Balatu akaweí ilaalu kpaasi à bei à bɔ bi Herodu a koo a tɔɔɛ suuru domi inɛi ile nɔa nɔa si ilei Herodui à ya bɔ ije ku dɛdɛ.

21 Nɔi Herodu í da nɔa ajɔ si bii á yɛ nɔa. Iyi ajɔu í to nɔi Herodu í dasi ibɔi ilaaluɛ í bei í buba si antai kitāi bommaɛ í bei í so ide wa sɔ ine nɔu.

22 Nɔi ine nɔu à dɔ anu à saabue à waa ni, kù jɛ baa amanɛi wa fɔ ideu, Ilaaɔi.

23 Be gbakā amalekai Ilaaɔ í dasi Herodu bɔ̃o í jò kokoo nɔa à nɔa araɛ í ku, si na iyi í jò nɔu amanɛ í gba amboei Ilaaɔ, kù kɔsi.

24 Amma idei Ilaaɔ nɔe í fangaa wa kɔ̃osi.

25 Iyi Baanabasi do Sɔlu à ce mii iyi à dasi nɔa ku ceu Zeruzalemu be à tã nɔi à sinda à nyi Antiɔsi má. Iyi à waa nɛ à gbã Zāa Maaku í si nɔa.

13

À cica Baanabasi do Sɔlu à be nɔa

1 Walii do woo kɔsi cio gɔ nɔa à wa si inɔi inɛi igbei Jesu nɔa Antiɔsi be. Iri nɔa wee. Baanabasi, do Simeɔ iyi í jɛ amanɛ dūdū, do Lusiu inɛi Sireni, do Manahenu, nɔu iyi à bii do Herodu ilaalu inya akā, do Sɔlu.

2 Ajɔ nɔu si bei ine nɔu à waa tɔɔ Lafɛɛ do anu ku dɛ ajɔ, nɔi Hundei Ilaaɔ í sɔ nɔa í ni, i cica Baanabasi do Sɔlu i nya nɔa ikā nɔa a ce ice iyi ñ kpe nɔa.

3 Iyi à ce anu ku dɛ do kutɔɔu à tã, nɔi à lea Baanabasi do Sɔlu awɔ si iri, nɔ à jò nɔa à nɛ.

Baanabasi do Sɔlu à bɔ Sipu

4 Bɛɛbei Hundei Ilaaɔ í be Baanabasi do Sɔlu fei. Nɔ à to ilu gɔ iyi à ya kpe Selɛsi. Hai bei à lɔ akɔi inyi à bɔ gungum gɔ iyi à ya kpe Sipu.

5 Iyi à to si ilui Sipu gɔ iyi à ya kpe Salamini nɔi à wasi ku waazo idei Ilaaɔ si ile ikā ikā bii Zuifu nɔa à ya ce kutɔtɔ nɔa nɔu. Zāa Maaku mɔ í too nɔa ku sobi nɔa.

6 Nɔ à kua gungum nɔu à bei à to Pafɔsi. Pafɔsi bei à yɛ Zuifu woo ce dobu dobu gɔ iyi í jɛ walii ilu ibo. Iriɛi Baajesu.

7 Í wɛɛ do Seejiu Pɔlusi, ilu ilei Sipu ilu bisiu. Ilu ilɛu í ni a kpe Baanabasi do Sɔlu wa si na iyi í jò wa bi ku gbɔ idei Ilaaɔ.

8 Amma woo ce dobu dobuu iyi à ya kpe Elimasi do feei Gɛɛɛki wa bi ku ganji nɔa. Wa ce kookaai ku sinda ilu ilɛu hai si kpāai naanɛ ku dasi si Jesu.

9 Nɔ Sɔlu iyi à ya nyi a kpe Pɔlu mau í kɔ̃o Hundei Ilaaɔ nɔ í kási woo ce dobu dobuu iju,

10 í ni, awɔ iyi ì jɛ ilu bisi laalɔ do woo taki ine, awɔ inɛi Seetam nii nɔ ì jɛ mbɛɛi mii iyi í jɛ dee dee fei. Hee waati yoomai aa leekiò ide ntɔi Aɔ Lafɛɛu ku kpaasi do ibo má.

11 To, nsei, Ilaaɔ á to sie awɔ, aa fɛɛju, i kaa yɛ ilu má si zakai ajɔ minjiu ihɛ. Be gbakā í fɛɛju, nɔ í nɛ wa dabii wa dɛdɛ ine gɔ iyi á mu awɔɛ.

12 Iyi ilu ilɛu í yɛ mii iyi í ceu nɔi í dasi naane si na iyi í jò ideí Lafɛɛ Jesu í to siɛ nto ntɔ.

Pɔlu do Baanabasi à wa Antiɔsi si ilei Pisidi

13 Si anyiɛ nɔi Pɔlu do kpaasiɛ na à lɔ akɔi inyi hai Pafɔsi à nɛ nɔ à to Pɛɛzu si ilei Panfili. Amma Zãa Maaku í jò na hai bɛ í sinda í nyi Zeruzalɛmu.

14 Hai Pɛɛzu bɛ Pɔlu ngu na à mɔsi à bɔ Antiɔsi si ilei Pisidi. Iyi ajɔi kusimi í to nɔi à bɔ ile bii Zuifu na à ya ce kutɔtɔɔ à buba.

15 Nɔ inɛ gɔ í cio si tia iyi Moizi do walii nau à kɔ. Iyi í cio í tã, nɔi inɛ ngboi igbɛ nau à bɛ si na inɛ gɔ koo bee na ku ni, inɛ kpaasi na, bii ì nɛ ide iyi aa muaò inɛ na gbugbã í fɔ na.

16 Nɔi Pɔlu í dede í ni a coko do awɔ nɔ í ni, inɛ inɛi Izireli na do inɛ dimi mmu na iyi ì waa jirima Ilaaɔ, í de iti í gbɔ na.

17 Aɔ Lafɛɛ nwai í cica bala nwa na nɔ í kɔɔsi kukpɔ nna waati iyi à waa je inɛ njoo si ilei Ezibiti. Si anyii nnu, í nya na hai ilei Ezibiti do gbugbãɛ,

18 nɔ í yɔkɔò na temua zakai adɔ ciiji si gbaau.

19 Í kpa dimi ikã ikã mɛɛje si ilei Kanaã nɔ í so ile nnu í na na í je tu na.

20 Iyi bɛ na fei í cei zakai adɔ cɔɔ mɛɛ do ciitaa.

Si anyii nnu, Ilaaɔ í jilɛ nna woo kiiti na hee í koo í toò waatii Samuɛli waliiu.

21 Nɔi à ni aɔa à bi ilaalu, nɔ Ilaaɔ í mu nna Sɔlu amai Kisi hai si dimii Benzamɛɛ nɔ í je bommau zakai adɔ ciiji.

22 Nɔ Ilaaɔ í nya bomma í sãsi Davidi. Davidiui í jeaa sɛɛda í ni, ñ yɛ Davidi amai Izai í je dimii inɛ iyi ñ bi, nnu á ce idɔɔbim fei.

23 Hai si dimii Davidii Jesu í fita, inɛ iyi Ilaaɔ í cica ku je woo faabai inɛi Izireli na si bei í tako í ce nna kuwãɛu.

24 Jesu ku bei ku naa, Zãa í cea inɛi Izireli na fei waazo í ni a kpaasi idɔ nna nɔ a ce inyi ku dasi.

25 Waati iyi icei Zãa í maai ku kpa iri í ni, kù je amui ì waa degbe na, amma inɛ gɔ á naa si anyim iyi n kù to n bate n fũ ikũi baataɛ.

26 To, inɛ kpaasi na, inɛ iyi ì je dimii Aburhamu na, do dimi mmu na iyi ì waa jirima Ilaaɔ, inɛi à sambaa ideí faabau ihɛ wa.

27 Wee inɛi Zeruzalɛmu na do inɛ ngbo nna na a kù mà yooi Jesu í je dee dee, a kù nɔ a kù gbɔ yaasei ideí walii na iyi à ya maa cio si ajɔi kusimi feiu. Amma do nnu fei à jò ideu í kɔ si waati iyi à yɛ taalei Jesu.

28 A kù yɛ siɛ ngɔgɔ iyi á jò a kpa, amma do nnu fei à tɔɔ Pilati ku jò a kpa.

29 Nɔi à ce mii iyi à kɔ na iriɛu fei. Si anyiɛ nɔ à kitae hai si jii ku gaauu à dasi ikue si inɔ bale.

30 Amma Ilaaɔ í jũu hai si bale,

31 nɔ si afei ajɔ nkpɔ nkpɔ í nyisi inɛ gɔ na araɛ. Inɛ nau, aɔa à tooɛ wa wo hai ilei Galilee à naa Zeruzalɛmu. Aɔa à waa je sɛɛdaí ideɛ nsei bi inɛi Izireli na.

32 Awa mɔ ideí kuwã iyi Ilaaɔ í cea bala nwa nau, nnu à waa sɔ nɛ.

33 Í jò kuwãu í kɔ si waati nwa. Awa tɔku nna na, awai à yɛ kukɔi kuwãu waati iyi í jii Jesu hai si bale si bei à kɔɔ si Tiai Iri Kukɔ iri minjisia à ni,

Ilaaɔ í ni, awɔi ì je amam,

Hai nnyi ñ je Baɛ.

34 Ilaaɔ í fɔ wo í ni nnu á jũu hai bi iku na ku ba ku maà na ku sãmi. Bɛɛbei í fɔ waati iyi í ni,

An wee nɛɛ dee dee bei ñ wãò Davidi wo, kù nɔ kù nɛ sika.

35 Na nɔi í ce Davidi í fɔ má í ni,

I kaa jò arai Inɛ Kumáɛ ku sãmi.

36 Davidi takae í ce mii iyi Ilaaɔ í dasiɛ í bei í ku, nɔ à suu kɔkɔi balae na nɔ araɛ í sãmi, mà irei.

37 Amma Jesu inɛ nnu Ilaaɔ í jũu hai si bale kù sãmi.

38 Debei, inɛ kpaasim na, i jò i mà na iyi na saabuei à waa sisi nɛɛ iyi Ilaaɔ á kpa ideí dulum du nɛ.

39 Inɛ iyi í dasiɛ naane fei, nnu á jò lafɛɛ ku je dee dee bi Ilaaɔ. Amma woodai Moizi kaa yɔkɔ ku ce bɛɛɛ.

40 Na nnu, i ce laakai na mii iyi walii na à fɔu ku maà ba nɛ, iyi à ni,

41 Inɛ woo yaako amu Ilaaɔ, i gbɔ idem na.

Aa biti na nɔ aa ce nfe na,

Domi an ce mii gɔ si waati nɛɛ iyi baa bii í je inɛ gɔ í na wa sisi nɛɛ i kaa dasi naane na.

42 Iyi Pɔlu í fɔ bɛɛɛ í tã nɔi nnu do Baanabasi à waa bi a fita hai ile bii à ya ce kutɔtɔɔu bɛ, nɔi inɛ nau à waa tɔɔ na a nyi wa

má a naa a waazo si ide akāu si ajoi kusimi mmu iyi wa baa.

⁴³ Iyi ine nau à fita noi Zuifu nkpə do ine na iyi à waa too kucei Zuifu na nɔ à mà bɛɛɛi Ilaaɔu à waa too na. Noi Pəlu do Baanabasi à ba na ide ku fə à mu nna gbugbā ku ba a maa leeki dim dim si didəi Ilaaɔ.

⁴⁴ Si ajoi kusimi mmuu inei ilu nau fei à tətəi a ba a gbə idei Lafɛɛ.

⁴⁵ Iyi Zuifu nau à ye zamaau noi à dedeò igu ku ja à waa jā ide iyi Pəlu wa fəu nɔ à waa buu.

⁴⁶ Amma Pəlu do Baanabasi à sɔ na do wəəkə à ni, tilasii inɛ Zuifu na a tako a sɔ nɛ idei Ilaaɔ. Amma si na iyi í jə ì waa kəsi na nɔ i kù ka ara nɛ si inɛ na iyi à bi a ba kuwɛɛ hai tā, na nɛ, aa ka jə nɛ nɔ ka bə bi dimi mmu na,

⁴⁷ domi nɛu bei Lafɛɛ í dasi wa ku ce í ni, N ce nei bei fitila bi dimi mmu na Ku ba i bəò idei faabau hee kəi andunyau na.

⁴⁸ Iyi hai je Zuifu nau à gbə ideu, noi í dɔ nna si, à waa saabu Aɔ Lafɛɛ na ideu. Nɔ inɛ na iyi Aɔ Lafɛɛ í jilə si a ba kuwɛɛ hai tāu fei à dasi naane.

⁴⁹ Nɔ idei Lafɛɛu í fangaa si ilɛu fei.

⁵⁰ Amma Zuifu nau à dede idəkəi ilu irii ilu nau do inaabo ilu amani na iyi à waa too kucei Zuifu nau. Nɛu í jə à kpā Pəlu do Baanabasi iju à lele na hai bɛ.

⁵¹ Noi woo bɛ nau à gbugbā si na sāi baata nna na à waa nyisiò iyi mii iyi á na ku ba na í je idei iri nna. Si anyie nɔ à nɛ Ikonimu.

⁵² Amma inɛ na iyi à waa too kpāi Jesu Antiəsiu ngu na à wɛɛò inə didə nɔ à kɔò Hundei Ilaaɔ.

14

Pəlu do Baanabasi à wa Ikonimu

¹ Ikonimu bei Pəlu do Baanabasi à lə ile bii Zuifu na à ya ce kutətəu nɔ à ce waazo hee inɛ nkpə í dasi naane, hai Zuifu na hee do hai je Zuifu na fei.

² Amma Zuifu na iyi à kə ku dasi naaneu à dede idəkəi dimi mmu na ku ba a ce lasabu laab si gāmei kpaasi woo dasi Jesu naane nau.

³ Do nɛu fei, Pəlu do Baanabasi à kpɛ Ikonimu à waa waazo inɛ na do wəəkə. Lafɛɛ í mu nna gbugbā à ya maa ceò maamaake ikā

ikā na. Maamaake nau wa nyisi iyi waazo nna iyi à waa ce si idei didəi nɛu nɔi.

⁴ Amma inei ilu nau à kpɛ minji. Inɛ gə na à leekiò Zuifu na, inɛ gə na mə à leekiò woo bɛ nau.

⁵ Noi Zuifu na do hai je Zuifu na do inɛ ngbo nna na à ce anu akā a wahala woo bɛ nau a ta na kuta a kpa na.

⁶ Iyi Pəlu do Baanabasi à mà ideu gbakā, noi à sa à bə Lisiti do Dɛɛbu si ilei Likoni do si ilɛkoɛ na.

⁷ Nɔ à wasi laabaau jiidau ku waazo bɛ.

Pəlu do Baanabasi à wa Lisiti

⁸ Məkə gə í wa Lisiti, isɛɛ na fei í ku nɔ bɛɛbɛi à buu do, kù dede kù nɛ baa ajə akā.

⁹ Si bei Pəlu wa ba inɛ na ide ku fə məkəu wa gbə. Noi Pəlu í kā sie iju nɔ í ye iyi naane à yəkə ku jə ku ba iri.

¹⁰ Noi Pəlu í sɔ do gbugbā í ni, dede i leeki si kutɛɛ. Noi məkəu í dede í fo í dinga wa nɛ.

¹¹ Iyi zamaau í ye mii iyi Pəlu í ce noi à dɔ anu hee lele do fee nna à ni, iwɛ nwa nau à kpəò amane à naa si wa.

¹² Noi à waa kpe Baanabasi Susi, Pəlu mə Hɛɛmɛzi domi Pəlu í je woo waazo.

¹³ Wee ilei iwɛ iyi à ya kpe Susiu í wa hai do angulei bi ku ləi iluu wa. Noi inɛ na à koo à dɛ ketɛ kombo na wa nɔ à ce booda do kokoi jii na à da nna si kɔ. Nɔ woo weei Susiu í naaò na wa andɛ koofai iluu. Nɛu do inɛ nau fei à waa bi a cea woo bɛ nau kuwɛɛ.

¹⁴ Amma iyi woo bɛ minji nau à gbə ideu, à ga ibə nna na à waa nyisiò iyi nna a kù jesi, nɔ à dɔ anu à sei à waa nɛò bi zamaau à waa ni,

¹⁵ na mii í ce ì waa ce bɛɛbɛ, inɛ kpaasi na. Awa mə amane bei inɛ taka nɛ. Laabaau jiidai à naa ku sɔ nɛ ku ba i jə iwɛ nfe nɛ nau nɔ i sinda si Ilaaɔ, nɛu iyi í je icui kuwɛɛ. Nɛu í ce lele do ilɛ do tenku do mii iyi í wa inə nna fei.

¹⁶ Tako wo í jə dimi fei wa too kpā iyi í bi.

¹⁷ Amma do nɛu fei í nyisi wa iyi nɛu í wɛɛ domi wa ce nwa jiidai na. Í jə jii wa wə ku ba ka ba ije si iko si waatii aɛ ku ba ka nɛ inə didə.

¹⁸ Amma baa do iyi Pəlu na à fə bɛɛbɛ fei, bei à ce à ganji kuwɛɛi zamaau í gaabu.

¹⁹ Noi Zuifu gə na à naa hai Antiəsi do hai Ikonimu à wa inyii itii inɛ nau nɔ à ta Pəlu

kuta ku ba a kpaa, n̄ɔi à faa à b̄ò alalai iluu domi à tamaa bei í kui.

²⁰ Amma ine n̄a iyi à waa too kp̄ai Jesu à naa à kaakoε, n̄ɔi í dede í b̄ò in̄o ilu. Iju kumaε n̄ɔi n̄ju do Baanabasi à dede à b̄ò Dεebu.

À nyi Antīasi si ilei Siri

²¹ Iyi P̄olu do Baanabasi à to Dεebu à waazo laabaau jiida si iluu n̄o ine nkp̄o í l̄osi kp̄ai Jesu ku too bε. Si anyiε n̄o à nyi ikpa Lisiti do Ikonimu do Antīasi iyi í wa ilei Pisidi.

²² N̄o à mua ine n̄a iyi à waa too kp̄ai Jesuu gbugb̄a ku ba a leek̄i si naaneu dim dim. N̄o à s̄o n̄a à ni, wahala nkp̄o nkp̄oi aa ka ye ka bei ka l̄o si andunya tit̄oi Ilaāɔ.

²³ N̄ɔi à cicaa igbei inei Jesu n̄a fei ine ngbo n̄a. Si anyiε n̄o à ce kut̄o do anu kud̄i à so n̄a à daa Laf̄εε si aw̄o, n̄ju iyi à dasi naaneu.

²⁴ Si anyii n̄ju n̄o à nε hai bε à koo à l̄o ilei Pisidi à b̄ò ilei Panfili,

²⁵ n̄o à to ilue ḡo iyi à ya kpe Pεezu à ce waazo bε à bei à b̄ò Atali.

²⁶ Hai bei à l̄o ak̄oi inyi à nyi ikpa Antīasi si ilei Siri bε. Ilu bei à tako à le n̄ja aw̄o si iri wo na ice iyi aa koo a ceu ku ba Ilaāɔ ku mu n̄ja did̄oε. N̄o iceui à ce à kpa iriε wa bε.

²⁷ Iyi à to Antīasi n̄ɔi à t̄o t̄o inei igbei Jesu n̄a n̄o à sisi n̄ja mii iyi Ilaāɔ í cea n̄ja fei do si bei í ceò kp̄aa hai je Zuifu n̄a m̄o à dasiò naane.

²⁸ N̄o à kpe ilu bε do ine n̄a iyi à waa too kp̄ai Jesu āj̄o.

15

À ce kut̄o Zeruzalemu

¹ N̄ɔi ine ḡo n̄a à naa Antīasi bε. Ine n̄ju à naai hai ilei Zudee, n̄o à waa s̄o kpaasi woo dasi Jesu naane n̄ju à ni, i kaa ba faaba n̄a bii a kù dasi n̄je bango si bei woodai Moizi wa f̄o.

² Iyi P̄olu do Baanabasi à gb̄o bεεbe n̄ɔi à ba n̄a kak̄o ku ce jiida jiida si ideu. N̄ɔi woo dasi Jesu naane n̄ju à cica P̄olu do Baanabasi do ine ḡo n̄a hai ilui Antīasi bε à bε n̄a Zeruzalemu bi woo bε n̄ju do ine ngbo n̄ju na irii ideu.

³ P̄olu n̄a à dasi kp̄aa à waa nε n̄o inei igbei Jesu n̄ju à koo à leek̄i n̄ja. N̄ɔi à ce isεene n̄ja à koo à l̄o ilei Fenisi do ilei Samari n̄o à wasi ku sisia kpaasi woo dasi naane n̄ju bei

hai je Zuifu n̄a m̄o à sinda id̄o n̄ja si Jesu. N̄ɔi laabaau ideu í j̄ò in̄o n̄ja fei í d̄s̄ nt̄o nt̄o.

⁴ Iyi à to Zeruzalemu, n̄ɔi inei igbei Jesu n̄ju do woo bε n̄ju do ine ngbo n̄ju à gba n̄a do in̄o did̄o. N̄ɔi P̄olu do Baanabasi à sisi n̄ja mii iyi Ilaāɔ í ce fei na icei n̄ja.

⁵ Amma Farisi ḡo n̄a iyi à dasi Jesu naane à dede à ni, hai je Zuifu n̄a iyi à dasi Jesu naaneu fei, tilasii a dasi n̄a bango n̄o a s̄o n̄a a too woodai Moizi.

⁶ N̄ɔi woo bε n̄ju do ine ngbo n̄ju à t̄o t̄o a w̄u ideu.

⁷ Si bei à waa fa ideu n̄ɔi Piεε í dede í ni, in̄je kpaasim n̄a, ì mà n̄a iyi hai ku kpe Ilaāɔ í nyam hai si in̄o n̄je ku ba n̄ koo n̄ sisia hai je Zuifu n̄a m̄o laabaau jiidau ku ba n̄ja m̄o a dasi naane.

⁸ N̄o Ilaāɔ, n̄ju iyi í mà id̄oi ine fei, í mu n̄ja Hundee bei í mua awa m̄o ku ba ku nyisi iyi n̄ju í gba n̄a.

⁹ Kù ce nk̄ama iyi í je ik̄a si ḡame n̄ja do awa. Í j̄ò id̄o n̄ja í má na naane iyi à dasiε bei í cea awa m̄o.

¹⁰ Debei, na mii í ce ì waa c̄a id̄oi Ilaāɔ n̄a nsei, ì bi i k̄aa hai je Zuifu n̄a iyi à waa too kp̄ai Jesuu aso iyi bala nwa n̄a do awa taka nwa à m̄onḡo ku so.

¹¹ À mà iyi na did̄oi Laf̄εε Jesui awa à baò faaba, n̄o bεεbe m̄oi baa do hai je Zuifu n̄ju m̄o.

¹² N̄ɔi ine n̄ju fei à coko à waa desi P̄olu do Baanabasi it̄i waati iyi à waa sisi n̄ja yaasei maamaake n̄a iyi Ilaāɔ í j̄ò n̄ja à ce fei si wajui hai je Zuifu n̄ju.

¹³ Iyi à f̄o ide à t̄a n̄ɔi Zaaki m̄o í so ide í ni, in̄je kpaasim n̄a, i gb̄o iyi ñ wa n̄ f̄o.

¹⁴ Sim̄o í sisi n̄je bei Ilaāɔ í ce hai sinte í cic̄o ine ḡo n̄a hai si in̄o dimi mmu n̄ju à kpe n̄a ine n̄ja.

¹⁵ N̄o ideu í je ak̄a do ti walii n̄ju si bei kuk̄oi idei Ilaāɔ í ni,

¹⁶ Amu Ilaāɔ, waati bεεbei an nyi wa, N̄o n̄ teese ilei Davidi iyi í cuku.

An dede ile kùkùú,
N̄o n̄ maa má,

¹⁷ Ku ba ine n̄a iyi a kù je inei kpas̄eu fei a dede amu Ās̄ Laf̄εε.

An̄ai à je ine n̄a iyi à je titom hai si dimi mmu n̄ja.

¹⁸ Bεεbei amu Ās̄ Laf̄εε ñ f̄o, amu iyi ñ j̄ò à mà mii n̄ju ih̄e hai ku kpe.

19 Nɔ Zaaki í ni má, na nɔ, si kuyem, kù sɩa a sɔ hai je Zuifu ɔa iyi à sinda idɔ nɔa si Ilaaɔu wooda ku gaabu ɔa.

20 Amma ka ce nɔa tia ka sɔ ɔa a maà ya je ijei kuwee, nɔ a maà ya tɔtɔ sɛɛ do inaabo mmu gɔ walakɔ inaabo mɔ do mɔkɔ mmu gɔ, a maà ya nɔ inɔa jifa, nɔ a maà ya nɔ kpaai inɔa.

21 Hai tako wo, si ilu fei à ya cio woodai Moizi ile bii Zuifu ɔa à ya ce kutɔtɔ si ajɔi kusimi fei nɔ a waazo ideɛ.

À sambaa hai je Zuifu woo dasi Jesu naane ɔau tia

22 Iyi Zaaki í fɔ beɛbe í tã nɔi woo be ɔau do ine ngbo ɔau do inei igbe ɔau fei à ye iyi í sɩa ku je aɔa a cica ine gɔ ɔa hai si inɔi aɔa a be ɔa Antiɔsi do Pɔlu do Baanabasi ajɔ. Nɔi à cica Silasi do Zudu iyi à ya kpe Baasaba má, aɔa iyi à ne beere si inɔi kpaasi woo dasi Jesu naane ɔau.

23 Nɔi à ni a kooɔ tiau. Si tiau à ni,

Awa woo be ɔa do ine ngbo ɔau, awa woo dasi naane kpaasi nɔe ɔa, awai à samba nɔe tiau ihɛ wa. Inɔi à sambaa wa, inɔe hai je Zuifu woo dasi naane ɔa iyi à wa Antiɔsi do Siri do Silisi. À waa ce ɔe fɔɔ.

24 À gbɔ iyi ine gɔ nwa ɔa à naa bi tu ɔe à fɔ inɔ nɔe nɔ à sinda laakai nɔe do ide nɔa ɔa. Amma awa si à dasi ɔa ideu be wa.

25 Na nɔi í jɔ à busi nɔe nɔ à yɔɔ iyi í sɩa ka cica ine gɔ ɔa ka be si ɔe wa. Aɔai aa si Baanabasi do Pɔlu, baakɔ nwa ɔau wa,

26 aɔa iyi a kù saalu kuwee nɔa ngɔgɔ na irii Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi.

27 Zudu do Silasi aɔai à je ine ɔa iyi à cicau. À waa be ɔa wai a na a sɔ ɔe ide akɔu geleɔ gele.

28 Awa do Hundei Ilaaɔ í sɩa nwa si ka maà kã nɔe aso gɔ bii kù je iyi ihɛ iyi í je asoi tilasi.

29 Nɔui í je, i maà ya je ijei kuwee ɔa, nɔ i maà ya nɔ kpaai ɔa, i maà ya nɔ inɔa jifa ɔa, nɔ i maà ya tɔtɔ sɛɛ do inaabo mmu gɔ walakɔ inaabo mɔ do mɔkɔ mmu gɔ ɔa. Bii à mu ara nɔe si mii beɛbe ɔau be ɔa í sɩa. To, ka sukudɔ.

30 Iyi à tɔɔ nɔe sukudɔ à tã nɔi ine ɔau à dasi kpãa à ne Antiɔsi. Bei à koo à tɔtɔ inei igbei Jesu ɔau fei à na ɔa tiau.

31 Iyi à cio tiau í mu nɔa gbugbã nɔ inɔ nɔa í dɔ.

32 Zudu do Silasi ɔa mɔ walii ɔai, à mua kpaasi woo dasi naane ɔau gbugbã nɔ à sobi ɔa si ide nkɔ nkɔ.

33 Iyi à ce ajɔ minji be kpaasi woo dasi naane ɔau à tɔɔ ɔa sukudɔ nɔ à ni a to bi ine ɔa iyi à be ɔa wa baani. [

34 Amma Silasi ine nɔu í dasi idɔ nɔu ku ce ajɔ minji be má.]

35 Pɔlu do Baanabasi à gbe Antiɔsi be. Aɔaɔ ine nkɔ ɔa ajɔ à waa kɔa ine ɔa si cioi idei Lafɛɛ nɔ à ce waazoɛ.

Pɔlu do Baanabasi à kpɛ

36 Iyi í ce ajɔ minji má nɔi Pɔlu í sɔ Baanabasi í ni, ka koo kaa kaako kpaasi nwa ɔau má si ilu ɔa bii à tako à waazo idei Lafɛɛ fei wo nɔ ka ye bei ine ɔau à weɔ si nsei.

37 Nɔi Baanabasi wa bi ku gbã Zãa Maaku aɔaɔ ɔa.

38 Amma Pɔlu í fɔ í mantee í ni kù sɩa aɔa a gbãa, nɔu iyi kù sobi aɔa wo si iceu amma í sinda í jɔ aɔa wa hai Panfili.

39 Nɔi à ce kakɔ nɔ a kù gbɔ si nɔe hee à na à kpɛ. Nɔi Baanabasi í gbã Maaku à lɔ akɔi inyi à bɔ Sipu.

40 Nɔ Pɔlu mɔ í cica Silasi, nɔ kpaasi woo dasi naane ɔau à so ɔa à daa Lafɛɛ si awɔ à bei à ne,

41 à koo à lɔ ilei Siri do Silisi à wasi inei igbei Jesu ɔa ku mua gbugbã si naane nɔa.

16

Timotee í too Pɔlu do Silasi

1 Nɔi Pɔlu do Silasi à to Deebu do Lisiti. Wee ine gɔ í wa be wa too kpãai Jesu. À ya kpoo Timotee. Iyee Zuifu woo dasi Jesu naane, amma baae Gerɛkii.

2 Kpaasi woo dasi naane ɔa iyi à wa Lisiti do Ikonimu à ya maa fɔ jiiida ku jee.

3 Pɔlu í bi Timotee ku too nɔu nɔ í gbã í nee. Amma ku bei ku gbã ku nee í dasie bangoi na Zuifu ɔa iyi à wa beu domi aɔa fei à mà iyi baae Gerɛkii.

4 Nɔ à bɔ ilu do ilu ɔa à sɔ woo dasi Jesu naane ɔau mii ɔa iyi woo be ɔau do ine ngboi igbei Jesu ɔa iyi à wa Zeruzalemu à jile nɔ à ni a jirima ɔa.

5 Nɔi woo dasi Jesu naane ɔau, naane nɔa í teese í kɔɔsi nɔ akɔ nɔa mɔ í ya maa kɔɔsii ajɔ fei.

Pɔlu í ce kuye Torasi

6 Hundei Ilaaḥ í ganji Pɔlu ɲa a waazo ideí Ilaaḥ si ilei Azii, ɲɔi í jò à too do ikpa ilei Firizi do ti Galati.

7 Iyi à to ilei Misi ɲɔi à waa bi a bɔ ilei Bitini, amma Hundei Jesu í kɔ ɲɲa.

8 ɲɔi í jò à too do ilei Misi à bɔ ilu iyi à ya kpe Torasi.

9 ɲɔi Pɔlu í ce kuyɛ idū. Si kuyɛɛu í yɛ inɛi Masedɔni gɔ wa leekɪ nɔ wa tɔɔ ɲɲu ku naa Masedɔni ku na ku sobi aɲa.

10 Si bei í ce kuyɛɛu ɲɔi gbakā à waa de kpāa ku ba ka bɔ Masedɔni domi à mà iyi Ilaaḥ í bi kaa waazo ɲɲa laabaau jiidau.

Lidi í dasi naane Filipi

11 Hai Torasi bei awa à lɔ akɔi inyi nɔ gbakā à bɔ gungūm gɔ iyi à ya kpe Samɔtasi. Iju kumae nɔ à bɔ Neapolisi.

12 Hai be do kutɛi à nɛ à bɔ Filipi, ilu nlai Masedɔni nɔ à ce ajɔ minji be. Wee inɛi Romu ɲai à nɛ iluu.

13 Si ajɔi kusɪmiu ɲɔi à fita hai ilu be à bɔ itfi ido gɔ, à bɔ ku cɔ mà tengi bii à ya ce kutɔɔ í wa be. ɲɔi à koo à yɛ tengi bii inɛ ɲa à ya ce kutɔɔ nɔ à buba à ce faaji do inaabo gɔ ɲa iyi à tɔtɔɔ be.

14 Abo gɔ í wa be à ya kpoo Lidi, inɛi Tiatiii, í ya ta acɔi fia nkpɔ nɔ í ya maa jirima Ilaaḥ. Iyi à waa ba ɲa ide ku fɔ nɔ wa de itfi, nɔ Lafɛɛ í cɪ idɔɛ ku ba ku gbɔ ide iyi Pɔlu wa fɔ.

15 Abou do inɛi kpasɛɛ ɲa fei à ce inyi ku dasi nɔ í tɔɔ wa í ni, bii ì mà iyi ñ dasi naane ntɔ ntɔ ɲai i naa wa i naa i ce baa ajɔ minji kpasɛm ɲa. Nɔ í mante wa hee à jé nɔ à koo kpasɛ be.

Inɔ piisɔɔi Filipi

16 ɲɔi ajɔ ɲɲu gɔ iyi awa à waa bɔ tengi bii à ya ce kutɔɔu, à ko ama inaabo woo ce ice gɔ iyi í nɛ inɛi inɔɔko. Bii inɛi inɔɔkou í dede sie í ya maa fɔ ide iyi á na ku cei. Nɔ lafɛɛɛ ɲa à waa ba fia jiidu na iriɛ.

17 ɲɔi í too awa do Pɔlu wa la hee lele wa ni, inɛ ɲau ihɛ woo ce icei Ilaaḥ ilu gbugbā ɲai. À naa ku nyisi ɲɛ kpāai faabai.

18 Beɛbei í ya maa fɔ ajɔ fei, hee ideu í caa si Pɔlu nɔ í sinda í sɔ inɛi inɔɔkoɛu í ni, do saabui irii Jesu Kirisi ñ ni, fita. Be gbakā ɲɔi í fita sie.

19 Iyi lafɛɛɛ ɲa à mà iyi aɲa a kaa ba sie fia má, ɲɔi à mu Pɔlu do Silasi à tale ɲa à bɔɔ ɲa bantuma bi woo kiiti ɲa.

20 À bɔɔ ɲa si wajui inɛ ngboi Romu ɲa à ni, inɛ ɲau ihɛ à waa beje ilu nwai. Zuifu ɲai,

21 nɔ à wasi ku sisi ide gɔ ɲa iyi wooda nwa kù bi ka gbɔ hee ka tooɛ, awa iyi à jɛ inɛi Romu ɲa.

22 ɲɔi idɔi zamaau í kɔ si ɲa. ɲɔi inɛ ngbo ɲau à bɔ ibɔi Pɔlu do Silasi do gbugbā nɔ à ni a cā ɲa do faataa.

23 Iyi à cā ɲa jiidu jiidu à tā ɲɔi à koo à cimbo ɲa ile piisɔɔ nɔ à sɔ woo degbe piisɔɔu ku degbe ɲa ku sɪa.

24 Iyi woo degbeu í gbɔ à sɔɔ beɛbe, ɲɔi í koo í dasi ɲa hee ilaawai ankāanyii piisɔɔu nɔ í da ɲɲa si gbɛɛgbɛekui jii.

25 Zakai idū laja ɲɔi Pɔlu do Silasi à waa ce kutɔɔ nɔ à kɔ iri à waa saabuɔ Ilaaḥ. Nɔ inɛi piisɔɔ ɲa iyi à wa beu à waa de si ɲa itfi.

26 ɲɔi gbakā ile í yaya do gbugbā hee icui ile piisɔɔu í yaya. ɲɔi gambo ɲau fei à cɪ nɔ sesee ɲa iyi à dɪò inɛi piisɔɔ ɲau fei à fū à cuku.

27 ɲɔi gbakā woo degbeu í jɪ í ba gambo ɲau fei wa cɪ ɲɔi í tamaa bei inɛi piisɔɔ ɲau à sai. ɲɔi í nya taakuba wa bi ku kpa araɛ.

28 Amma Pɔlu í la hee lele í ni, mà cɛa araɛ laalɔ kāma. Awa fei à wa ihɛ.

29 ɲɔi woo degbeu í de fitila í sei í lɔ hee ilaawa bii Pɔlu do Silasi à wau nɔ í gule ɲɲa do kuyaya.

30 ɲɔi í fitaɔ ɲa wa waduude í ni, i suuru ɲa, mii an ce n baɔ faaba.

31 ɲɔi à sɔɔ à ni, dasi Jesu Lafɛɛ naane aa ba faaba, awɔ do inɛi kpasɛɛ ɲa fei.

32 ɲɔi à waazoaa ideí Lafɛɛ Jesu, ɲɲu do inɛi kpasɛɛ ɲau fei.

33 ɲɔi idūu be woo degbeu í gbā ɲa í koo í wiɛ kumɛɛ ɲɲa ɲau. Nɔ ɲɲu do inɛɛ ɲa fei à ce inyi ku dasi gbakā.

34 ɲɔi í gbā Pɔlu do Silasi í bɔɔ ɲa lele bii ileɛ í wa nɔ í na ɲa ije à jɛ. ɲɲu do inɛɛ ɲa fei, inɔ ɲɲa í dɔ do bei à dasi Ilaaḥ naane.

35 Iyi iju í má ɲɔi inɛ ngboi Romu ɲa à be polisi ɲa a koo a sɔ woo degbeu ku jò inɛ ɲau.

36 ɲɔi woo degbeu í sɔ Pɔlu ideu í ni, inɛ ngbo ɲa à ni n jò ɲɛ. Na ɲɲu, i fita i nɛ ɲɲɛ sɛɛ.

37 Amma Pɔlu í sɔ polisi ɲau í ni, aawo. À cā wa si bantuma hai a kù ce nwa kiiti, awa mɔ iyi à jɛ inɛi Romu ɲa nɔ à cimbo wa si ile piisɔɔ. Nɔ nsei à bi a nya wa do asii? Kù jɛ

bεεbei à ya ce. Í gbe aṅa taka nṅai a naa a nya wa.

³⁸ Nṅai polisi ṅau à koo à s̄ inε ngboi Romu ṅau. Iyi à gb̄ P̄lu do Silasi inεi Romu ṅai ṅai zigi ṅa í da nt̄o nt̄o.

³⁹ Nṅai à koo à t̄o ṅa suuru n̄o à nya ṅa hai ile piis̄ōu à bei à t̄o ṅa a fita hai in̄o iluu.

⁴⁰ Iyi P̄lu do Silasi à fita hai ile piis̄ōu ṅai à b̄o kpas̄i Lidi. Iyi à koo à ye kpaasi woo dasi naane ṅau à mu ṅa gbugb̄a, à bei à ne.

17

P̄lu do Silasi à b̄o Tesalonika

¹ Nṅai P̄lu do Silasi à waa ne n̄o à lo ilu minji ḡo ṅa iyi à ya kpe Anfipolisi do Apoloni n̄o à to Tesalonika bii Zuifu ṅa à ne ile bii à ya ce kut̄ōu.

² Nṅai P̄lu í b̄o ileu be si bei í ne d̄ōneε. N̄o aṅaḍ ṅa à w̄a tiai ideí Ilaaḍ aṅai kus̄imi mεεta à m̄o.

³ Wa s̄o ṅa iyi k̄u ne bei á ce iyi inε iyi Ilaaḍ í cicau k̄u ye ijuukp̄a. Á k̄u n̄o ku j̄i hai si bale má. Nṅai í s̄o ṅa í ni, Jesuu iyi ñ wa n sisi nṅe ideεu ih̄ε nṅui í je inε iyi Ilaaḍ í cicau be.

⁴ Inε ṅa iyi à de it̄i sieu inε ḡo ṅa à dasi ideu naane, n̄o à baa anu ak̄a ku ce, nṅu do Silasi. Beεbei hai je Zuifu nkp̄o m̄o do inaabo ilu iri ṅau ilu iri ṅau à ce, aṅa iyi à mà beεrei Ilaaḍ.

⁵ Amma Zuifu ṅau à dedeò igu ku ja n̄o à t̄ōu inε nfe ṅa bereteke à j̄o hoya hoya í dede n̄o aṅa fei à sei à b̄o P̄lu do Silasi ku dede kpas̄i Zas̄ō ku ba a fitaḍ ṅa wa si wajui zamaāu.

⁶ Iyi à dede ṅa a k̄u ye ṅa, n̄o à mu Zas̄ō do kpaasi woo dasi Jesu naane ḡo ṅa à fa ṅa à b̄o ṅa bi inε ngboi ilu ṅa. N̄o à wasi ku la à waa ni, inε ṅa iyi à waa sinda andunya feiu à to wa ih̄ε,

⁷ n̄o wee Zas̄ō í j̄o à s̄o kpas̄ε. Aṅa fei à waa beje woodai ilaalu n̄ai Romu à waa ni ilaalu ḡo í weε má iyi à ya kpe Jesu.

⁸ Nṅai ideu í dede id̄ai zamaāu do inε ngboi ilu ṅau.

⁹ Nṅai à ni Zas̄ō do kpaasie ṅau a s̄a fia si bei wooda í j̄ile a bei a j̄o ṅa a ne. Iyi à s̄a fia n̄o à j̄o ṅa.

P̄lu do Silasi à b̄o Beree

¹⁰ Iyi id̄u í d̄u gbak̄a ṅai kpaasi woo dasi naane ṅau à j̄o P̄lu do Silasi à ne Beree. Iyi à to be ṅai à b̄o ile bii Zuifu ṅau à ya ce kut̄ōu.

¹¹ Amma inε ṅa iyi à wa be ṅau à lasabu si ideu do laakai í re Zuifu ṅa iyi à wa Tesalonika. À gba ideí Ilaaḍ do in̄o did̄o. Aṅa fei à ya maa cio kuk̄ui ku ba a mà bii í je mii iyi P̄lu í ya maa s̄o ṅau nt̄ai.

¹² N̄o Zuifu nkp̄o í dasi Jesu naane do inaabo Gereki ḡo ṅa iyi à je ilu iriu do inεm̄ok̄o nkp̄o.

¹³ Amma Zuifu ṅa iyi à wa Tesalonika à gb̄o iyi P̄lu wa waazo ideí Ilaaḍ Beree ṅai à koo à dede id̄ai inε ṅa à f̄o in̄o ṅa.

¹⁴ Be gbak̄a ṅai kpaasi woo dasi naane ṅau à b̄o P̄lu ikpa tenku ku ba ku ne hai be, amma Silasi do Tim̄otee à gbe Beree be.

¹⁵ Inε ṅa iyi à koo à leek̄ia P̄luu à b̄o dei hee Atení. Nṅai P̄lu í samba ṅa anu í ni a s̄o Silasi do Tim̄otee a h̄amεe nṅu wa n̄ya n̄ya. N̄o inε ṅau à sinda à ne Beree má.

P̄lu í wa Atení

¹⁶ Waati iyi P̄lu wa degbe ṅa Atení laakae ci ya s̄u domi iw̄ε í kp̄o si iluu.

¹⁷ Na nṅu, Zuifu ṅa do Gereki ṅa iyi à ya maa jirima Ilaaḍ, í ya ba ṅa faaji ku ce ile bii Zuifu ṅa à ya ce kut̄ōu. N̄o aṅa fei, inε ṅa iyi í ko si bantumai iluu aṅaḍ ṅa m̄o à ya maa ce kak̄o má.

¹⁸ Si bei í ya maa ba ṅa kak̄o ku ce ṅai woo mà ḡo ṅa iyi à je inεi Epikuri * do Sitosi † ṅa à b̄o bi t̄ε à waa baa kak̄o ku ce. Inε ḡo ṅa à ni, woo ce ide nkp̄o yoomai ih̄ε. N̄o inε ḡo ṅa m̄o, iyi à gb̄o wa f̄o ideí ikui Jesu do kuj̄iε má à ni, mà iw̄ε mmu ḡo ṅai wa f̄a ya.

¹⁹ Nṅai à b̄o de iri kuta ḡo iyi à ya kpe Arepagu, tengi bii inε ngboi ilu ṅau à ya ce kut̄ōu nṅa n̄o à ni, à bi ka gb̄o ide tit̄o iyi ñ waa dabiiò,

²⁰ domi ñ waa sisi nwa ide tit̄o n̄o à bi ka mà yaaseε.

²¹ Wee inεi Atení ṅa fei do inε njoo ṅa iyi à na à buba ilu be à ya so waati nṅa fei a maa f̄o walak̄o a gb̄o baau mii tit̄o.

²² Nṅai P̄lu í dede í leek̄i Arepagu be í s̄o ṅa í ni, inε inεi Atení ṅa, ñ ye iyi ideí iw̄ε ṅai wa mu ṅe nt̄o nt̄o.

* **17:18 inεi Epikuri ṅa** aṅa à ya ni, in̄o did̄ai í re mii fei si kuweei amane. † **17:18 inεi Sitosi ṅa** aṅa à ya ni, inε ku jesi mii iyi á naa sie fei.

²³ Waati iyi n wa n dabii si ino ilu nne n ye mii nkpɔ iyi i waa tɔɔ na. N ye bi kuwee gɔ à kɔ si à ni, tengi ihɛi à ya tɔɔ ine iyi a kù mà. Nsei ine iyi inɛ i waa tɔɔ iyi i kù mà nau be, ideei n wa n sisi nne.

²⁴ Ilaaɔ, nɔu iyi i taka andunyau do mii iyi i wa si fei, nɔu iyi i je Lafɛi lele do ile, kaa buba si ile iyi amanɛ na à ma do awɔ nna.

²⁵ Awɔi amanɛ kaa yɔkɔ ku muua nkãma, domi kù ne bukaatai ngɔgɔ. Nɔu takaei wa mua amanɛ na kumi do kuwɛɛ do mii fei.

²⁶ Hai si ine akã iyi i tako i takaui dimi iyi wa te si andunyau ihɛ fei i fita. Hai takoi i jile waati nna do tengi bii aa maa wa.

²⁷ Ilaaɔ i ce beɛbeɛ ku ba a ce kookaai a maa dedɛɛ do kubabii nɔ si kudɛɛɛ aa yɔɔ. Amma ntɔ ntɔ Ilaaɔ kù jìd kãma nwa gɔ,

²⁸ domi na iriei à ne kuwɛɛ, nɔ nɔui i jɔ ara nwa wa ne. Woo kɔ tia nne gɔ na à ni, awa mɔ amaɛ nai.

²⁹ Debei, si na iyi i jɔ à je amai Ilaaɔ na, kù sɛa ka maa ce lasabu ka ni Ilaaɔ i ye bei iwɛ iyi amanɛ i lasabu i coo ku sɛa do wura wala do iso fufu wala do kuta.

³⁰ Ilaaɔ i temuaɔ amanɛ na wo si kumà hai mà nna, amma nsei wa sɔ ine na tengi bii à wa fei a naa a kpaasi idɔ nna.

³¹ Nɔ i jile aɔ si bii ine iyi i cicau á kiitiò inɛi andunya na fei nɔ kiitiɛu dee dee á je. Nɔ i jũu tã hai si balɛ ku ba ku nyisi ine fei iyi ine be á na ku cei.

³² Iyi à gbɔ Pɔlu wa fɔ ideɛi kujji iku na hai si balɛ nɔi ine gɔ na à waa yaakoɛ. Inɛ gɔ na mɔ à ni, à bi faajii ideu be má aɔ gɔ.

³³ Nɔi Pɔlu i ne i jɔ na.

³⁴ Do nɔu fei, inɛmɔkɔ gɔ na à bɔ bi tɛɛ à dasi Jesu naane. Si ino nna Deni woo ce kiitii Arepagu gɔ i wa. Abo gɔ mɔ iyi à ya kpe Damarisi i dasi naane do ine gɔ na má.

18

Pɔlu i bɔ Kɔrenti

¹ Si anyii nɔu, Pɔlu i ne hai Ateni be i bɔ Kɔrenti.

² Nɔi i ko Zuifu gɔ be iyi à ya kpe Akilasi, iyi à buu ilei Pɔntu. Kù kpe titã iyi i naa hai ilei Itali, nɔu do aboɛ Pirisila, domi Kolodu ilaalu nlaɛ Romu i na wooda i ni Zuifu fei ku fita hai Romu. Nɔi Pɔlu i bɔ ku cɔ na.

³ Nɔ i buba aɔaɔ na à ce ice aɔaɔ domi i ya ce ilei aɔaɔ bei na mɔ à ya ce.

⁴ Aɔi kusimi fei i ya bɔ waazo ku ce ile bii Zuifu na à ya ce kutɔtɔɔ. Nɔ i ya maa mu nna ide aɔaɔ do Gereki nau ku ba a dasi Jesu naane.

⁵ Waati iyi Silasi do Timotee à to wa hai ilei Masedoni, Pɔlu i ya maa ce iceɛi waazoɛi waati kãma fei ku maa sɔ Zuifu nau iyi ntɔ ntɔ Jesu i je ine iyi Ilaaɔ i cicau.

⁶ Amma à jãa nɔ à waa buu, nɔi i gbubã si na irurui ibɔɛ nɔ i sɔ na i ni, bii i na i ce nfe na, i je ideɛi iri nne. Kù je baam má. Hai nnyi an jɔ nɛ n koo n cea hai je Zuifu na waazo.

⁷ Nɔi i ne hai be i bɔ kpasɛi Titee Zusitu, ine iyi i ya maa jirima Ilaaɔu. Ilee wee kɔkɔi ile bii Zuifu na à ya ce kutɔtɔɔu i wa.

⁸ Nɔi Kirisipu ine ngboi igbeu i dasi Lafɛɛ Jesu naane, nɔu do inɛi kpasɛɛ na fei. Inɛi Kɔrenti nkpɔ i gbɔ waazoɛi Pɔlu nɔ aɔaɔ mɔ à dasi naane, nɔ à dasi na inyi.

⁹ Nɔi Aɔ Lafɛɛ i sɔ Pɔlu si kuye idu i ni, maà ce njo. Hanya i sɔ na, maà coko,

¹⁰ domi n weɛ do awɔ. Inɛ gɔ kaa yɔkɔ ku lesie awɔ hee ku ceɛ laalɔ. Sɔ na ideu domi ine nkpɔi i wa si iluu ihɛ iyi á je titom.

¹¹ Pɔlu i buba ilu be adɔ akã do bubu nɔ wa kɔ na si ideɛi Ilaaɔ.

¹² Waati iyi Galiɔ wa je ilaalu si ilei Gereɛsi, nɔi Zuifu nau à ce anu akã à tɔtɔ à gbã Pɔlu à bɔɔɛ bi ku ce kiiti.

¹³ A ni, mɔkɔu ihɛ njei wa lele ine na ku ba a tɔɔ Ilaaɔ si bei wooda nwa kù bi.

¹⁴ Iyi Pɔlu wa bi ku fɔ ide, nɔi Galiɔ i sɔ na i ni, bii i je ideɛi kurara walakɔ laalɔ gɔi i ce an nyi wa n naa n gbɔ ide nne.

¹⁵ Amma bii i je ideɛi kakɔɔ nai do ideɛi irii ine na do woodaɛ inɛ taka nne, inɛi aa wũa ndu nne. N kaa n je woo kiitii ide dimi beɛbeɛ.

¹⁶ Nɔi i lele na hai bi ku ce kiitiu.

¹⁷ Nɔ ine nau fei à mu Sɔsiteni ine ngboi igbeɛi Zuifu nau à lɔsi ku cãa tengii andɛi ile bi ku ce kiitiu. Amma baai Galiɔ kù wa si ideu.

Pɔlu i nyi ikpa Antiasi

¹⁸ Pɔlu i kpe Kɔrenti má. Si anyie nɔ i tɔɔ kpaasi woo dasi naane nau sukudɔ nɔ i koo i wa irie Sankeree ku ba ku nyisi iyi i tako i cea Ilaaɔ kuwã do kugbasi wo. Nɔ i lɔ akɔi inyi do Pirisila do Akilasi aɔaɔ à ne ikpa ilei Siri.

19-21 Iyi à to Efɛɛzu nɔi Pɔlu í lɔ ile bii à ya ce kutɔtɔɔ nɔ í ba Zuifu nɔu faaji ku ce. Nɔi à tɔɔɛ ku ce ajɔ minji bi tu nɔ, amma kù waa jɛ. Iyi wa nɛ nɔi í sɔ nɔ í ni, bii Ilaaɔ́ í bi an nyi wa má. Nɔ́ í jɔ́ Pírisila do Akilasi be í koo í lɔ akɔi inyi í nɛ hai Efɛɛzu.

22 Iyi í to Sezaree, nɔi í kita í bɔ Zeruzalɛmu í koo í ce inɛi igbei Jesu nɔ fɔɔ. Si anyiɛ nɔ́ í bɔ Antiɔsi.

23 Iyi í ce ajɔ minji be nɔi í nyi í dasi kpãa má í koo wa dabii si ilei Galati do Firizi wa mua inɛ nɔi í waa too kpãai Jesu fei gbugbã.

Apolo í bɔ Efɛɛzu do Kɔrenti

24 Zuifu gɔ́ iyi à ya kpe Apolo iyi à bi Alesandiri í bɔ Efɛɛzu. Ilu bisii nɔ́ í mà tiai idei Ilaaɔ́ sãa sãa.

25 Wee í mà kpãai idei Lafɛɛ nɔ́ í ya ce waazɔɛ do himma nɔ́ í sisi idei Jesu dee dee. Amma inyi ku dasii Zãa nɔ́ nɔ́ akãi í mà.

26 Wa ce nɔ́ waazɔɛ do naane ile bii Zuifu nɔ́ à ya ce kutɔtɔɔ. Nɔ́i Pírisila do Akilasi à gbɔ waaziɛ nɔ́ à kpoo ide nɔ́ à koo à teese à sisiaa yaasei idei Ilaaɔ́ dee dee.

27 Si anyiɛ, Apolo í dasi idɔ́ nɔ́ nɔ́ ku bɔ ilei Gɛɛsi. Nɔ́ kpaasi woo dasi naane nɔ́ à muaa gbugbã ku ba ku koo nɔ́ à cea inɛ nɔ́ iyi à waa too kpãai Jesu iyi à wa ilei Gɛɛsiu tia ku ba bii í to be a coo cenkã. Waati iyi í to be í sobi woo dasi Jesu naane nɔ́ nɔ́ jiida jiida na didɔ́i Ilaaɔ́.

28 Nɔ́ í kãmia Zuifu nɔ́ do wɔɔkɔ́ si bantuma ku ba a mà iyi nɔ́ à wa si kurarai nɔ́ í nyisi nɔ́ hai si tiai idei Ilaaɔ́ iyi Jesu í jɛ inɛ iyi Ilaaɔ́ í cicau dim dim.

19

Pɔlu í bɔ Efɛɛzu

1 Waati iyi Apolo í wa Kɔrenti Pɔlu í too kpãa iyi wa bɔ ikpa iri kuta nɔ́ nɔ́ í to Efɛɛzu. Nɔ́i í ba inɛ gɔ́ nɔ́ iyi à waa too kpãai Jesu be.

2 Nɔ́i í bee nɔ́ í ni, i kù ba Hundei Ilaaɔ́ titã hai waati iyi í dasi naane nɔ́? Nɔ́i à jɛaa à ni, aawo. A kù gbɔ mà Hundei Ilaaɔ́ í wɛɛ mɔ́m.

3 Nɔ́i Pɔlu í bee nɔ́ má í ni, debɛi, inyi ku dasi yoomai à ce nɔ́. Nɔ́i à jɛaa à ni, inyi ku dasii Zãai.

4 Nɔ́i Pɔlu í sɔ́ nɔ́ í ni, inɛ nɔ́ iyi à kpaasi idɔ́, anɔ́i Zãa í dasi inyi. Nɔ́ í sɔ́ inɛ nɔ́ í ni a dasi Jesu naane, nɔ́ nɔ́ iyi á na ku naa si anyii nɔ́.

5 Iyi à gbɔ idei Pɔluu nɔ́i à ce inyi ku dasi do irii Lafɛɛ Jesu.

6 Nɔ́i Pɔlu í le nɔ́ awɔ́ si iri nɔ́ Hundei Ilaaɔ́ í naa si nɔ́ nɔ́i à waa fɔ́ ide do fee mmu nɔ́ nɔ́ à ce walii.

7 Inɛ nɔ́ à to zakai anɔ́ maateji.

8 Si anyii nɔ́, Pɔlu í bɔ ile bii Zuifu nɔ́ à ya ce kutɔtɔɔ wa waazɔɛ idei bommai Ilaaɔ́ do naane nɔ́ í ce beɛbe zakai cukpa mɛɛta, nɔ́ anɔ́ nɔ́ à wasi ku busi nɔ́ nɔ́ í wasi ku lele nɔ́ ku ba a dasi naane.

9 Amma inɛ gɔ́ nɔ́ à lele idɔ́ nɔ́ à kɔ́ ku dasi naane, nɔ́ à nyi à waa fɔ́ ide laalɔ́ má si kpãai idei Lafɛɛ si wajui zamaa. Na nɔ́i í jɔ́ Pɔlu í tekɛɛ hai bi tu nɔ́, nɔ́ do inɛ nɔ́ iyi à waa too kpãai Jesu. Í ya maa kɔ́ nɔ́ si cio ajɔ fei si ile cioi Tianusi.

10 Beɛbei à ce adɔ́ minji hee inɛ nɔ́ iyi à wa ilei Azii fei, hai Zuifu nɔ́ do hai jɛ Zuifu nɔ́, à gbɔɔ́ idei Lafɛɛ Jesu.

Idei ama inɛmɔ́kɔ́ Seva nɔ́

11 Ilaaɔ́ í mua Pɔlu gbugbã ku ceɔ́ maamaake nla nɔ́.

12 Na nɔ́i í jɔ́ jaɛ iyi í lu araɛ fei, bii à so à lea bɔɔ́ nɔ́ si ara à ya ba irii. Inɛ nɔ́ mɔ́ iyi à nɛ inɛi inɔ́kɔ́ nɔ́, bii à lu nɔ́, inɛi inɔ́kɔ́ nɔ́ à ya fitai.

13-14 Zuifu gɔ́ nɔ́ à ya maa dabii bii fei a maa nya inɛi inɔ́kɔ́i inɛ nɔ́. Si inɔ́ nɔ́ gɔ́gɔ́ nɔ́ nɔ́ à dasi idɔ́ a kpe irii Lafɛɛ Jesu a nyaɔ́ inɛi inɔ́kɔ́i inɛ gɔ́. Zuifu inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ́ gɔ́ iyi à ya kpe Seva, ama inɛmɔ́kɔ́ mɛɛjɛɛ nɔ́i à waa bi a ce beɛbe. Ajɔ nɔ́ gɔ́ à sɔ́ inɛi inɔ́kɔ́i inɛ gɔ́ nɔ́ à ni, do irii Jesu iyi Pɔlu wa waazou, fita.

15 Amma inɛi inɔ́kɔ́i inɛɛu í ni, n̄ mà Jesu nɔ́ n̄ mà Pɔlu, amma yooi inɛ mɔ́ ò jɛ.

16 Nɔ́i mɔ́kɔ́ iyi í nɛ inɛi inɔ́kɔ́u í fo í bata nɔ́ nɔ́ í kãmia nɔ́ í cã nɔ́ í mɛɛ nɔ́ ntɔ́ ntɔ́ hee anɔ́ fei à sa hai kpasɛɛ basí.

17 Nɔ́i inɛi Efɛɛzu nɔ́ hai Zuifu do Gɛɛki nɔ́ fei à gbɔ ideu, nɔ́ nɔ́ í mu nɔ́, nɔ́ irii Lafɛɛ Jesu í nɛ beɛɛɛ ntɔ́ ntɔ́.

18 Nɔ́i woo dasi Jesu naane nkɔ́ í naa í tuuba si bantuma. À fɔ́ mii iyi anɔ́ à ya ce wo.

19 Ine ɲa iyi à ya tako a maa ce dobu dobu wo aɲa nkpɔ nkpɔi à naaò tia ɲa ɲa iyi à ya maa ceò dobu dobuu wa à naa à joo si wajui zamaa. Ine gɔ í ce dooai fiaí tia ɲau, nɔ à ba wee jiaɛ í to zakai kpekele dubu ciitaa *.

20 Beɛbei gbugbāi Aɔ Lafɛɛ í jò ideí Jesu wa fangaa bii fei do gbugbā.

Ijai Efɛɛzu

21 Iyi ɲɲu ɲau í ce í tā, ɲɔi Pɔlu í dasi idɔ ɲɲu ku too do ilei Masedɔni do si ilei Geresi ɲɲu ku bɔ Zeruzalemu. Í ni bii ɲɲu í to be, tilasii ɲɲu ku bɔ Romu mɔ.

22 ɲɔi í be Timotee do Erasitu, aɲa iyi à waa sobie si iceu, ikpa Masedɔni, amma ɲɲu takae í kpe keeke má ilei Azii be.

23 Waati beɛbe wahala nla gɔ í dede Efɛɛzu be na kpāai ideí Jesu.

24 Gbede woo cā isɔ fūfū gɔ í wa be à ya kpoo Demetiusi. Í ya ce mii gɔ ɲa iyi à jò ilei iwɛ ɲɲa Aritemi. † Nɔ woo ce ice dimi beɛbe ɲa fei à ya ba si amanii jiida.

25 ɲɔi í tɔtɔ woo ce iceɛ ɲa do gbede mmue gɔ ɲa má í ni, i kù mà ɲa iyi si iceu ihɛi à waa ba si amani?

26 Ine taka ɲɲe ì waa yɔɔ ɲa, ì nɔ ì waa gbɔ ɲa mii iyi Pɔlu wa ce. Wa ni kù je iwɛ ɲa iyi amanɛ ɲa à ce do awɔ ɲɲai aa tɔɔ. Nɔ í yɔkɔ í kāmia inɛ nkpɔ nkpɔ, kù nɔ kù je baa Efɛɛzu ihɛ ɲɲu akā, do si ilu nkpɔi ilei Azii feii.

27 Á na ku jò ice nwa ku ba iri sāmí. Si anyie á nyi ku jò a kaa saalu baa ilei iwɛ nwa Aritemi, nɔ beɛre nlae á na ku tā, iwɛ iyi inɛi Azii ɲa do inɛi andunya fei wa tɔɔ.

28 Iyi à gbɔ ideu ɲɔi idɔ ɲɲa í kɔ, nɔ à wasi ku dɔ anu hee lele à waa ni, Aritemi nwa í la.

29 ɲɔi hoyá hoyá í dede si iluu fei nɔ do anu akā inɛ ɲa à fo à bata Gayusi do Aritaaki à mu ɲa à bɔɔ ɲa bii à ya ceíu. Ine ɲau inɛi Masedɔni ɲai, aɲai à waa si Pɔlu si isɛɛɛu. Nɔ inɛ nkpɔ í sei í bɔ be.

30 Pɔlu wa bi ku bɔ bi zamaau amma kpaasi woo too kpāai Jesu ɲau à kɔ.

31 Nɔ hee do akaweí ile be ɲa gɔgɔ ɲa iyi à je kpaasie ɲau aɲa mɔ à be ama wa à ni a koo a tɔɔɛ suuru ku maà naa ile be.

32 Ile bei aɲa fei à waa dɔ anu à wasi ku fɔ ide ɲɲa ikā ikā. Ine nkpɔ ɲɲa kù mà na mii í ce à tɔtɔ be mɔm.

33 ɲɔi Zuifu gɔ ɲa à sisia Alesandu yaasei ideu nɔ à tale sie wajui zamaau. ɲɔi Alesandu í ni a koko do awɔ nɔ wa bi ku sɔ ɲa ideu do yaaseɛ.

34 Amma waati iyi à mà iyi ɲɲu mɔ Zuifui, aɲa fei à wasi ku dɔ anu hee zakai isɔ minji à waa ni, Aritemi nwa í la.

35 Si anyie ɲɔi woo kɔ tiaí ilu ɲɲau í jò à koko nɔ í ni, inɛ inɛi Efɛɛzu ɲa, yooi kù mà iyi ilu nwai ilei Aritemi ilu beɛɛɛu í wa, awai à nɔ à waa ceaa ice. Nɔ ì mà ɲa hai lelei mii iyi í jɔɔu í cuku wa.

36 Ine gɔ kaa yɔkɔ ku jā ideu. Na ɲɲu, i mu ara ɲɲe ɲa í maà ce ngɔgɔ do saasa.

37 Ine ɲa iyi ì naaò wa nsei ɲau ihɛ ɲa a kù ce ilei mii ndii ilei iwɛ nwa ɲa a kù nɔ a kù fɔ laalɔɛ.

38 Na ɲɲu, bii Demetiusi do gbede ɲa iyi à wa bi tee ɲau à ne ide gɔ do inɛ gɔi à jile ajɔ ɲa iyi à ya ce kiiti do woo ce kiiti ɲa, i jò ɲa a ce ide ɲa be.

39 Nɔ bii ì ne ide gɔ si antae má ɲa, aa yɔkɔ i wūae bi inɛ ngboi woo ce kiiti ɲa.

40 Aa yɔkɔ a ye taale nwa a ni awai à dede ija si ideí nnyiu ihɛ domi kù ne yaase. Bei à bee wa yaasei ideu a kaa ka ba iyi aa ka fɔ mɔm.

41 Iyi í fɔ beɛbe í tā ɲɔi í jò zamaau í fangaa.

20

Pɔlu í bɔ Masedɔni do Geresi

1 Iyi hoyá hoyau í leekí ɲɔi Pɔlu í tɔtɔ inɛ ɲa iyi à waa too kpāai Jesu ɲau í mu ɲɲa gbugbā nɔ í tɔɔ ɲa sukudɔ í bei í ne ilei Masedɔni.

2 Í dabii si ileu fei í mua inɛ ɲa iyi à waa too kpāai Jesu ɲa gbugbā ntɔ ntɔ, í bei í to ilei Geresi

3 Í ce be cukpa mɛɛta. Waati iyi wa bi akɔi inyi ku lɔ ku bɔ ilei Siri ɲɔi í gbɔ iyi Zuifu ɲa à waa de ɲɲu ku kpa. Na ɲɲu, í dasi idɔ ɲɲu ku too do ikpa Masedɔni má.

4 Ine ɲa iyi à suu si isɛɛɛɛu wee, Sopatɛɛ amai Pirusi inɛi Beree, do Aritaaki do Sikundusi inɛi Tesalonika ɲa, do Gayusi inɛi

* 19:19 kpekele dubu ciita fiaí tia ɲau iyi à fāa à yɔkɔ ku to fia iyi aa sāa woo ce ice zakai adɔ cijedɔ fɛɛwa si waati ɲɲa.

† 19:24 iwɛ ɲɲa Aritemi iwɛu ihɛ inaaboí.

Dεεbu, do Timotee do Tisiki do Torofimu, inei ilei Azii ηa.

⁵ Anai à cua à koo à degbe wa Torasi.

⁶ Iyi awa taka nwa à je jingau Pεε hai ne lefeeu à tā à koo à lɔ akɔi inyi Filipi be. Nɔ si iseeɛ nwa si aɔ miusia à koo à ba ηa Torasi nɔ à ce aɔ mεεje be.

Pɔlu í ce waazo Torasi

⁷ Nɔi aɔ sintei azuma aɛu awa à tɔtɔ à waa je ijei Lafεε, ηɔi Pɔlu í wasi ku cea ine ηau waazo. Bii iju í má Pɔlu á ne. Nɔi í jò waazoeu í sɔ hee í to idū laja.

⁸ Wee fitila í kpɔ lelei ile kukpeke bii à tɔtɔu.

⁹ Nɔi awaasū gɔ wa buba si ferenti be à ya kpoo Etiki. Si bei waazoi Pɔlu í sɔ ηɔi í siiko hee í na í sɔ njoo nɔ í cuku wa ile hai lelei ile kukpeke mεetasiau. Iyi à koo à dede à ba wee í ku.

¹⁰ Nɔi Pɔlu í kita wa nɔ í bate í soo í ni, i maà ce njo ηa, hundee í weε.

¹¹ Iyi Pɔlu í gū lelei ileu má í so pεε í bububue nɔ aɔaɔ ηa à je, nɔ í lɔsi ku waazo má hee iju í máu í bei í ne.

¹² Amma à bɔde Etiki iyi í nya í cuku wau kpasε baani nɔ inɔi aɔa fei í dɔ jiida jiida.

Hai Torasi Pɔlu í bɔ Miletu

¹³ Awa à koo à lɔ akɔi inyi à cua à bɔ Asosi. Tengɔ bei Pɔlu á na ku ba wa nɔ ka soo. Bebei í bi si na iyi í jò wa bi ku koo do ise.

¹⁴ Iyi í naa í ba wa Asosi, hai bei í lɔ akɔi inyi awaɔ ηa à bɔ Mitileni.

¹⁵ Nɔi à ne hai be nɔ iju kumáε à to gungum gɔ iyi à ya kpe Kio. Iju kumá mmue nɔ à to gungum mmu gɔ iyi à ya kpe Samasi, ηɔi aɔ mεetasiaε à to Miletu.

¹⁶ Wee Pɔlu í dasi idɔ nɔu ku maà leeki Efezu ku ba waati ku maà lɔ nɔu si ilei Azii. Wa ce kookaai fei ku ba nɔu ku to Zeruzalemu na jingau Pantikotu.

Pɔlu wa tɔɔ ine ngboi Efezu ηau sukudɔ

¹⁷ Nɔi hai Miletu Pɔlu í be ama Efezu í ni a kpe ine ngboi igbei inei Jesu ηau wa a naa a ba nɔu be.

¹⁸ Iyi ine ηau à to wa bi tεε ηɔi í sɔ ηa í ni, inε taka nɔe ì mà ηa bei ì je kuwεem waati iyi ì wa si anini nɔe hai aɔ sinte iyi ì naa si ilei Azii.

¹⁹ Ì ce icei Lafεε Jesu do ara ku kaye do cikāaju aɔ, ì nɔ ì ye wahala si na iyi í jò Zuifu ηau à leeki si aɔa kpam.

²⁰ Inε taka nɔe ì mà mii ηa iyi á ce nɔe aranfāani, n kù singa nɔe kāmāε. Amma ì sɔ nɔe nɔ fei nɔ ì kɔ nɔe si cio si bantuma do si kpasε nɔe ηa.

²¹ Ì sɔ Zuifu ηa do hai je Zuifu ηa a naa a kpaasi idɔ nɔa a sinda si Ilaaɔ a dasi Lafεε nwa Jesu naane.

²² Nɔ wee bebei má, Hundei Ilaaɔ wa tilasiim n bɔ Zeruzalemu, nɔ n kù mà mii iyi á koo bam be.

²³ Amu de ì mà si ilu fei Hundei Ilaaɔ wa sām iyi piisɔ ku ce do ijuukpā wa degbem.

²⁴ Amma kuwεem kù je ngɔgɔ bi tom, n kù nɔ n kù wa saaluε, amu de n ba n tambɔ icem iyi Jesu Lafεε í dasim n ce. Iceu nɔu í je n sisi laabaau jiidai didɔ iyi Ilaaɔ í ce nwa.

²⁵ Inε iyi ì dabii ì wa n waazo ideɔ bommai Ilaaɔ si aninii nɔe fei, nsei ì mà iyi í kaa yem má ηa.

²⁶ Na ηɔi í ce ì wa n sɔ nɔe si bantuma hai nnyi, bii ine gɔ nɔe í na í ce nfe kù je ideɔ irim,

²⁷ domi ì sisi nɔe ide iyi Ilaaɔ í jile fei n kù singa nɔe gɔgɔε.

²⁸ I mu ara nɔe ku sɔa, nɔ i ya maa degbe ine ηa iyi Hundei Ilaaɔ í da nɔe si awɔ fei, aɔa iyi à je igbei inei Lafεε Jesu ηa iyi nɔu takaε í ya do nɔe.

²⁹ Ì mà do anyim amanε ηa aa naa si anini nɔe bei inai sako í ya naa si angudā ηa, a kaa nɔ a jò nɔe.

³⁰ Nɔ baa hai si inɔ nɔe ine gɔ ηa aa kpaasi nɔu ku ba ku je ibo nɔ aa wa inyii itii woo dasi Jesu naane ηau a jèd mɔcɔ nɔa.

³¹ Na nɔu, i wɔ njoo ηa. I ye gigi ηa bei amu takam ì ce adɔ mεeta bi tu nɔe Efezu be wo nɔ ì kɔ nɔe akā akā aɛd daakɔ do cikāaju ηa.

³² Nsei ì so nɔe ì wa n daa Ilaaɔ si awɔ nɔ ì wa n da nɔe ideɔ didɔε si awɔ. Nɔu á yɔkɔ ku mu nɔe gbugbā nɔ ku mu nɔe tubu iyi í jile ine ηa iyi í cica a je tεε fei.

³³ Waati iyi ì wa bi tu nɔe, inε taka nɔe ì mà ηa iyi n kù ne kɔdeei isɔ fūfūi ine gɔ hee má je wura wala ibɔε.

³⁴ Ì nɔ ì mà ηa iyi ì ya n ce icei do awɔm n bei n ba bukaatai mii ηa iyi ì bi fei, amu do ine ηa iyi à waa toom.

³⁵ N nyisi ne si mii fei iyi á s̄ia i ce ice beεbe na i ya sobiò hai ne gbugbā na nò i ye gigii idei Jesu Lafēε iyi í ni, woo ce amua í ne inò didō í re ine iyi wa gba amuau.

³⁶ Iyi Pòlu í fò beεbe í tã n̄oi í gule aṅaò na fei nò à ce kutò.

³⁷ N̄oi aṅa fei à kpata nò à yáa à tòεe sukudō do kubi

³⁸ à bei à suu hee bi ak̄oi inyiu. Aṅa fei à weεò inò ku f̄oi si na iyi í j̄ò í ni a kaa na a ye n̄ju má.

21

Pòlu í b̄o Zeruzalemu

¹ Iyi à t̄ò na sukudō n̄oi awaò Pòlu à koo à l̄ò ak̄oi inyi à ne suusu à b̄o gungum ḡo iyi à ya kpe Kosi, iju kumae nò à to gungum mmu ḡo iyi à ya kpe Rodu. Hai be má nò à b̄o Patara.

² Bei à ba ak̄oi inyi iyi wa b̄o ikpa ilei Fenisi nò à l̄ò à ne.

³ N̄oi à ye gungum ḡo iyi à ya kpe Sipu, à daleε do ikpa awò canga nò à b̄o ikpa ilei Siri. N̄oi à to Tii bii ak̄oi inyiu á kita asoε.

⁴ Ilu bei à ye ine ḡo na iyi à waa too kp̄ai Jesu nò à ce aj̄o m̄εje bi tu na be. N̄oi Hundei Ilaaō í j̄ò à s̄ Pòlu à ni ku maà b̄o Zeruzalemu.

⁵ Amma iyi aj̄oi kune nwa í to à nyi bi ak̄ou má. Aṅa fei do abo n̄na na do ama n̄na na à naa à leek̄i nwa hai iluu. Awa fei à gule it̄ii tenkuu nò à ce kutò.

⁶ Iyi à t̄ò n̄je sukudō à tã awa à l̄ò ak̄oi inyiu à ne, n̄oi aṅa m̄ò à ne à nyi kpas̄e n̄na na.

⁷ Hai Tii à dasi kp̄aa má nò à to Tolemasi. Bei à kita hai si ak̄oi inyiu nò à koo à ce kpaasi woo dasi Jesu naane na f̄ò nò à s̄u be idū ak̄a.

⁸ Iju kumae nò à ne à b̄o Sezaree. Nò à koo à s̄o kpas̄ei Filipu woo waazou, n̄ju iyi wa je ine ak̄ai amanε m̄εje na iyi à cica wo si ilui Zeruzalemuu.

⁹ M̄ok̄ou í ne mud̄εε m̄εε ḡo na iyi a kù mà m̄ok̄o, walii n̄ai.

¹⁰ Iyi à ce aj̄o minji be walii ḡo iyi à ya kpe Agabusi í naa be hai ilei Zudee.

¹¹ Í naa bi tu wa nò í so santiikii Pòlu í d̄iò isεε na do aw̄εε na nò í ni, ide iyi Hundei Ilaaō wa f̄o wee. Ine iyi í ne santiikiu ih̄ε be ih̄ei Zuifu na iyi à wa Zeruzalemu aa d̄u nò a daa dimi mmu na si aw̄o.

¹² Iyi awa do inei Sezaree na iyi à wa be à gb̄o ideu, n̄oi à wasi ku t̄ò Pòlu ku maà b̄o Zeruzalemu má.

¹³ Amma í ni, na mii í ce ì waa kpata beεbe na ì waa ganji w̄ok̄om na. Ñ tã s̄òlu n ku na irii icei Lafēε Jesu Zeruzalemu be, kù je ku d̄i n̄ju ak̄a.

¹⁴ Iyi à ye kù gb̄o ide nwa, à coko nò à ni, Aō Lafēε ku ce id̄òb̄ie.

¹⁵ Si anyii n̄ju nò à dede à ce s̄òlu à waa b̄o Zeruzalemu.

¹⁶ N̄oi si in̄oi ine na iyi à waa too kp̄ai Jesu na, ine ḡo na à dede hai Sezaree be à si wa, nò à b̄ò wa hee kpas̄ei Nas̄ò inei Sipu bii aa ka s̄ou. M̄ok̄ou í dasi Jesu naane í kpe.

Pòlu í b̄o Zaaki ku c̄o

¹⁷ Iyi à to Zeruzalemu be n̄oi kpaasi woo dasi Jesu naane na à gba wa do inò didō.

¹⁸ Iju kumae n̄oi awaò Pòlu na à b̄o bi Zaaki nò ine nḡoi iḡbei Jesu na fei à t̄òt̄ò be.

¹⁹ N̄oi Pòlu í ce na f̄ò nò í sisi n̄na mii na iyi Ilaaō í ce ak̄a ak̄a si ḡamei hai je Zuifu na na ice iyi n̄ju í ce.

²⁰ Iyi à gb̄o ideε n̄oi à saabu Ilaaō. N̄oi à s̄ Pòlu à ni, kpaasi nwa, ì gb̄ò? Zuifu nkp̄o nkp̄oi í dasi Jesu naane nò aṅa fei à waa too woodai Moizi do himma.

²¹ Amma ine na à m̄ae ide à ni ì waa s̄ Zuifu na iyi à wa bi dimi mmu na a j̄ò woodai Moiziu do dedembai bala nwa na, nò a maà ya dasi ama n̄na na bango.

²² Debei, beirei aa ka ce. Kù ne sika k̄ama ine na aa mà iyi ì to wa ilu ih̄ε.

²³ Na n̄ju, ce iyi aa ka s̄ε. Amanε m̄εε ḡo na à wa ih̄ε iyi à cea Ilaaō kuwā *.

²⁴ Kooò na n̄o in̄e fei i ce buki iyi á j̄ò ì má na, nò i s̄a fia i iri ku wa n̄na. N̄ju í j̄ò ine fei ku mà mii iyi à gb̄o na iriεu kù je nt̄ò, amma aa ye iyi aw̄o takae ì waa too woodai Moizi.

²⁵ Amma iyi í je ti dimi mmu woo dasi Jesu naane na, awa à k̄o tia à samba n̄na si na iyi í j̄ò à ȳò iyi í s̄a ka jile n̄na wooda ka ni a maà ya je ijei kuwee nò a maà ya n̄o kp̄ai in̄a nò a maà ya n̄o in̄a jifa nò a maà ya t̄òt̄ò s̄εε hai ce ab̄òd̄o.

²⁶ Iju kumae nò Pòlu í kooò ine na nò à ce buki iyi á j̄ò a má. Si anyie Pòlu í l̄ò bantumai kpas̄ei Ilaaō í koo í s̄o woo weei Ilaaō na

* **21:23 à cea Ilaaō kuwā** Si waati n̄na, bii ine í cea Ilaaō kuwā, kù ne kp̄ai ku wa iriε. Amma bii kuwāu í k̄o, waati n̄ju á wa iriεi, nò ku ce kuwee na.

ajɔ iyi bukii aŋa á kɔ̄, ajɔ nŋu bei a cea aŋa kuwee akã akã.

À mu Pɔlu kpasɛi Ilaaɔ

²⁷ Iyi ajɔ mɛɛjeu wa tã ŋɔi Zuifu ŋa iyi à naa hai ilei Azii à ye Pɔlu kpasɛi Ilaaɔ be. Ŋɔi à dede idɔi zamaau fei nɔ à muu.

²⁸ À dɔ̄ anu à waa ni, inɛ inɛi Izireli ŋa, i faaba. Mɔkɔu ihɛ́ í ya maa bɔ bii fei ku maa kɔ inɛ fei si cio ku maa fɔ̀d taalei inɛi Izireli ŋa do woodai Moizi do kpasɛi Ilaaɔ ihɛ́. Wee í naaò dimi mmu gɔ ŋa wa si kpasɛu ihɛ́ má, nɔ́ í dasi ile kumáú riisi.

²⁹ À fɔ̀ beɛbei si na iyi í jò à tako à ye Torofimu inɛi Efɛzɔu, nŋu do Pɔlu si iluu, nɔ́ à tamaa bei Pɔlu í naaɛ wa kpasɛi Ilaaɔ bei.

³⁰ Nɔ́ inɛ ŋa à cã bii bii si iluu fei. Ŋɔi inɛ ŋa à sei à wasi ku naa hai bii fei, nɔ́ à mu Pɔlu à faa à fitaɛ wa hai bantumai kpasɛu. Be gbakã à cɔ̄mbo gambo ŋau.

³¹ Waati iyi à waa bi a kpaɔ ŋɔi inɛ ngboi igũi Romu í gbɔ iyi hoyá hoyá í dede si ilui Zeruzalɛmu fei.

³² Ŋɔi gbakã́ í so sooge gɔ ŋa do inɛ ngboi sooge gɔ ŋa má nɔ́ í sei í bɔ̀d ŋa bi zamaau. Iyi zamaau í ye nŋu do sooge ŋau, ŋɔi à jò Pɔlu ku cã.

³³ Ŋɔi inɛ ngboi igũu í bɔ̀ bi Pɔlu í muu nɔ́ í ni a dũu do seseɛ minji. Nɔ́ í bee ŋa í ni, yooi. Mii í ce.

³⁴ Amma si zamaau inɛ gɔ ŋa à waa la do ide akã, inɛ gɔ ŋa mɔ do ide mmu hee í jò inɛ ngboi igũu kù yɔ̀kɔ ku mà ntɔi ideu na wakatau. Na ŋɔi í ce í ni a bɔ̀d Pɔlu bii kuwai sooge ŋa.

³⁵ Iyi à tòd Pɔlu hai bii à ya gũ a lɔ̀d inɔ́ ileu, ŋɔi sooge ŋau à soo lele na kugaabui zamaau,

³⁶ domi inɛ ŋau fei à waa too ŋa à waa laò à waa ni, i kpaɔ.

Pɔlu wa kɔ̀d araɛ

³⁷ Si bei à waa bi a lɔ̀d Pɔlu inɔ́ ileu, ŋɔi í bee inɛ ngboi igũu í ni, aa yɔ̀daam n fɔ̀ ide gɔ? Amma inɛ ngbou í beɛ́ í ni, asee í waa gbɔ Gɛɛki mɔm?

³⁸ Debei, i kù je inɛi Ezibiti iyi si ajɔ gbeeju ihɛ́ í bi ku kɛkɛ ilaaluu nɔ́ í tɔ̀tɔ̀ woo kpa inɛ ŋa aŋa dubu mɛɛ́ í bɔ̀d ŋa si gbabuau?

³⁹ Ŋɔi Pɔlu í jɛaa í ni, amuu Zuifui. Amuu amaalui si ilu gɔ iyi í nya iri. À bim ni Tarusi

si ilei Silisi. Ñ wa n tɔ̀ɔɛi, jò n ba inɛ ŋau ide ku fɔ̀.

⁴⁰ Nɔ́ inɛ ngboi igũu í muaa kpãa. Ŋɔi Pɔlu wa leeki bi ku gũ ku lɔ̀d inɔ́ ileu í ni zamaau ku coko do awɔ. Ŋɔi aŋa fei à coko cau. Nɔ́ Pɔlu wa sɔ́ ŋa ide do feei Ebɛɛ.

22

¹ Í ni, inɛ kpaasim ŋa do baam ŋa, i gbɔ iyi ñ nɛ ku sɔ́ ŋɛ n kɔ̀d aram.

² Iyi à gbɔ wa ba aŋa ide ku fɔ̀ do feei Ebɛɛ ŋɔi à mu ara nŋa sɛɛ́ í re baa bei à tako à mu ara nŋa wo. Ŋɔi Pɔlu í sɔ́ ŋa í ni,

³ amuu Zuifui, à bim nii Tarusi si ilei Silisi, amma Zeruzalɛmu ihɛ́ à bíim. Gamaliɛlii í kɔ̄m si cio, nŋui í kɔ̄m si woodai bala nwa ŋa sãa sãa, nɔ́ ñ nɛ himma si icei Ilaaɔ si bei inɛ fei ñ wɛɛ̀d nnyi ŋa.

⁴ Ñ kpã woo too kpãai Jesu ŋa iju jiida jiida hee ñ kpa gɔgɔ ŋa. Ñ mu inɛmɔkɔ ŋa do inaabo ŋa ñ dɔ́ ŋa ñ dasi ŋa piisɔ̀.

⁵ Woo wee nlai Ilaaɔ do igbei inɛ ngbo ŋau fei aa yɔ̀kɔ a je sɛɛdam. Hai si awɔ nŋai ñ gba tia iyi à kɔ̀a Zuifu kpaasi ŋa iyi à wa Damasi. Nɔ́ ñ bɔ̀ be ku ba n mu woo dasi Jesu naane ŋa iyi à wa beu n dɔ́ ŋa nɔ́ n naaò ŋa wa Zeruzalɛmu n jò a kpã ŋa iju.

Pɔlu wa sɔ́ ŋa bei nŋu í kpaasi idɔ

(Cɔ́ IWB 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Ŋɔi Pɔlu í sɔ́ ŋa má í ni, si bei ñ wa n koo ñ maai Damasi zakai dasãu, si kpãau gbakã ŋɔi inya kumá nla gɔ́ í naa sim hai lele í biim piu.

⁷ Ŋɔi ñ cuku ile nɔ́ ñ gbɔ ide ku fɔ̀ gɔ wa kpem wa ni, Sɔlu, Sɔlu, na mii í ce ñ waa kpãm iju.

⁸ Ŋɔi ñ bee ñ ni, awɔi yoo Lafɛɛ. Ŋɔi í ni, amui Jesu inɛi Nazareti, amu iyi ñ ya maa kpã ijuu.

⁹ Inɛ ŋa iyi à waa toom ŋau à ye inya kumáú amma a kù gbɔ imui inɛ iyi wa bam ide ku fɔ̀.

¹⁰ Nɔ́ ñ beɛɛ ñ ni, Lafɛɛ, beirei an ce. Ŋɔi í ni, dede í bɔ̀ Damasi. Bei aa sɛɛ́ mii iyi Ilaaɔ́ í bi í ce fei.

¹¹ Kulai inya kumáú í jò ñ fɛɛju. Na nŋu, kpaasim ŋa à mu awɔm nii à tòd Damasi.

¹² Wee mɔkɔ́ gɔ́ í wa be à ya kpoo Ananiasi, í mà beɛɛ́i Ilaaɔ́ nɔ́ wa too woodai Moizi.

Zuifu na iyi à wa ilu be fei à waa je seeda jiidæ.

¹³ Njai í naa bi tom nò í ni, Sòlu kpaasim, ye ilu. Tengi be gbakã ijum í cì nò n̄ yòò.

¹⁴ Nò í ni má, Ilaaã Lafëei bala nwa naj í cicæ ku ba i mà idòòbie nò i ye Jesu Ine Dee deeu, nò i gbò ideidei gelee.

¹⁵ Awòì aa je seeda i sò ine fei mii iyi ì ye do iyi ì gbò.

¹⁶ Nsei, mà jò ku kpe má. Dede i kpe irii Aã Lafëe, i jò a dasièò inyì ku ba i wè i má hai si dulum deè nja.

Pòlu wa sisi bei Lafëe í be nju bi dimi mmu nja

¹⁷ Pòlu í ni má, iyi n̄ nyi Zeruzalemu n̄ ajò n̄ wà n̄ ce kutòò kpasèi Ilaaã nò n̄ ce kuye.

¹⁸ Si kuyem nò n̄ ye Lafëe Jesu nò í sòm í ni n̄ ce n̄ ya n̄ fita hai Zeruzalemu domi ine nau a kaa gba ide iyi n̄ wà n̄ sisi na irii n̄ juu.

¹⁹ Nò n̄ ni, Lafëe, ngu nja à mà sãa sãa iyi n̄ ya n̄ bò ile bii à ya ce kutòò nja n̄ mu ine nja iyi à dasiè naane n̄ cã nja nò n̄ dasi nja piisòò.

²⁰ Nò à mà si ajò iyi à kpa Etieni woo je seeda, amu takam n̄ wà be n̄ jesi a kpa. Amui n̄ cò a ine nja iyi à kpa nau jine nja mòm.

²¹ Amma í sòm í ni n̄ koo, domi hee jiji bi dimi mmu naj n̄ ju á bem.

Pòlu do ine ngboi igũi Romu

²² Ine nau à waa desi ideidei Pòlu ití hee í fò ide nau be. Amma waati iyi à gbò í ni Ilaaã í be nju bi dimi mmu nja, n̄ jò a nja fei à lósi ku dõ anu à waa ni, i kpa. Dimii lafëe kù sãa ku maa wèe.

²³ Idòòkò nja í jò à waa dõ anu nò à bò ibò nja nja à nyòò, nò à waa dede iruru lele.

²⁴ Njai ine ngboi igũi Romu í ni a bò Pòlu inò ile nò a taa kpòtòò ku ba ku fò ntò. Í ni bebei si na iyi í jò wà bi ku mà na mii í jò zamaau wà dõ siè anu.

²⁵ Iyi à ði Pòlu à waa bi a cãa n̄ jò í bee ine ngboi sooge nja iyi í wà beu í ni, ì ne kpãa í cã inei Romu titã i bei i ceaa kiiti?

²⁶ Iyi ine ngboi sooge nau í gbò ideu í koo í sò ine ngboi igũu í ni, beirei aa ce. Mòkòu inei Romu.

²⁷ Njai ine ngboi igũu í naa bi Pòlu í bee í ni, awòu inei Romu? Nò Pòlu í ni, oo.

²⁸ Njai ine ngboi igũu í ni, amu n̄ sãa fia jiidæ jiidæ n̄ bei n̄ jèò inei Romu. Njai Pòlu í jèaa í ni, amu, bebei à bím.

²⁹ Njai gbakã ine nja iyi à waa bi a cãau à jòò, domi n̄ jò í mu baa ine ngboi igũu takæ do iyi í gbò Pòlu takæ inei Romu nò wee n̄ ju í jò à ðu do sese wo.

À bò Pòlu bi igbei woo kiiti nja

³⁰ Ine ngboi igũu í bi n̄ ju ku mà kam kam mii iyi í jò Zuifu nau à waa ye taalei Pòlu. Na n̄ jò í jò iju kumáe í jò à fũu, nò í ni ine ngboi woo weei Ilaaã nja do igbei woo kiiti nau fei a tòtò wà. Nò í bò Pòlu waju nja.

23

¹ Pòlu í kãsi ine nja iyi à tòtòu iju nò í ni, in̄e kpaasim nja, idòm kaa ye taalem domi n̄ ce kuwèem n̄ dee dee si wajui Ilaaã hee do nnyei fei.

² Njai Ananiasi woo wee nlau, í sò ine nja iyi à waa leki bi Pòlu í ni a cãa si gelee.

³ Nò Pòlu í buu í ni, Ilaaã í cãe, awò ði fũfũ *! Ì buba ì waa kiitiim si woodai Moizi, nò ì kua wooda má ì ni a cãm.

⁴ Njai ine nja iyi à waa leki kòkòu à ni, woo wee nlai Ilaaã ì yòkò ì waa bu bebe?

⁵ Njai Pòlu í ni, kpaasim nja, n̄ kù mà mà woo wee nlai. Ì mà iyi kùkòidei Ilaaã í ni, i mà ya fò taalei ilu iri n̄ je nja.

⁶ Pòlu í mà si igbeu ine gò nja Sadusi naj, ine gò nja mò Farisi naj. Njai í fò ide hee lele si igbeu í ni, in̄e kpaasim nja, amuu Farisi, ine iyi Farisi nja à bí. Ì waa kiitiim naj si na iyi í jò ì dasi naane iyi iku nja aa na a jì hai si bale.

⁷ Iyi í fò bebe gbakã, n̄ jò Farisi nau do Sadusi nau à waa ce kakòò nò igbeu í kpè minji.

⁸ Sadusi nja à ya ni iku nja a kaa jì hai si bale, amaleka do hunde mmu gò nja mò a kù wèe, amma Farisi nja à jesi iyi mii nau be fei í wèe.

⁹ Nò wakata í dede si anini nja à waa jã do gbugbã, nò Farisi woo kò ine nja si wooda gò nja à ni, a kù ye taalei mòkòu. Yooi í mà mà amaleka gò walakò hunde mmu gò í sò ide.

* **23:3** awò ði fũfũ bi Zuifu nja arabui. Bi tu nja inò ilei à ya si ine nja nò à ya teese anyii ileui jiidæ. Amma inò ileu takæ konkombii í ya maa nu. Bii à nia ine ði fũfũ í ye bei ilu muafitii à waa kpoo.

10 Nɔi kakɔɔu í la ntɔ ntɔ hee njo í mu ine ngboi igũu jiida a maà na a ga arai Pɔlu. Nɔ í ni sooge nɔu a koo a gbã Pɔlu wa a nyiðe ino ileu.

11 Idũ ajɔ nɔu Að Lafɛɛ í naa í sɔ Pɔlu í ni, maà mɔngɔ munya. Si bei ì jɛem sɛɛda Zeruzalemu ihɛ, bɛɛbe mɔi aa jɛem sɛɛda Romu má.

À waa de Pɔlu ku kpa

12 Iju kumáɛ daadaakɔ nɔi Zuifu nɔu à ce anu akã nɔ à ceekpe à ni aɔa a kaa je hee má je a mɔ bii kù je à kpa Pɔlu sisi.

13 Aɔa iyi à ce anu akãu à re baa aɔa ciiji.

14 Nɔi à koo à ba ine ngbo nɔ do ine ngboi woo weei Ilaaɔ nɔu à sɔ nɔ à ni, à ceekpe iyi a kaa ka tie ngɔgɔ bii kù je à ba à kpa Pɔlu sisi.

15 Na nɔu, à bi inɛ do igbei woo kiiti nɔu i koo i sɔ ine ngboi igũu ku naaò Pɔlu wa bi tu nɛ, nɔ ku jɔ bei ì waa bi i teese i cɔ yaasei ideeu má nɔ. Awa aa ka ce sɔlu ka kpa hee ku ma to wa bɛ.

16 Amma ama inɛmɔkɔi weɔi Pɔlu í gbɔ à waa fɔ ide i zambau. Nɔi í koo í lɔ ide i sooge nɔu nɔ í sɔ Pɔlu ideu.

17 Nɔi Pɔlu í kpe ine akãi ine ngboi sooge nɔu í sɔ í ni, bɔð ama awaasũ ihɛ bi ine ngboi igũu domi í nɛ ide gɔ iyi á sɔ.

18 Nɔi ine ngboi sooge nɔu í bɔð awaasũu bi ine ngboi igũu, nɔ í sɔ í ni, Pɔlu inɛi piisɔɔu í kpem nɔ í tɔm n naaò awaasũu ihɛ wa bi titɛɛ, domi wa bi ku sɔɛ ide gɔ.

19 Nɔi ine ngboi igũu í mu awɔi awaasũu í bɔðɛ kɔkɔɛ í beɛ í ni, ide mii ì waa bi i sɔm.

20 Nɔi í ni, Zuifu nɔu à ce anu akã à tɔɛ ala i bɔð Pɔlu bi igbei woo kiiti nɔu, nɔ ku jɔ bei à waa bi a teese a cɔ yaasei ideɛ má.

21 Amma maà ti i gbɔ ide nɔu, domi à re baa aɔa ciiji ine nɔu iyi à waa siaa kpãa ku ba a muu. Nɔ aɔa fei à ceekpe à ni aɔa a kaa je a kaa mɔ bii kù je à kpa. Baa nsei à tã sɔlu a coo. Awɔ akã à waa degbe i jò ku naa wa.

22 Nɔi ine ngboi igũu í ni, maà sɔ ine gɔ i ni ì sisiim ideu ihɛ má. Nɔ í jò awaasũu í nɛ.

À bɔð Pɔlu bi Felisi ilu ile

23 Nɔi ine ngboi igũu í kpe ine ngboi sooge minji gɔ nɔ í sɔ nɔ í ni, i tɔtɔ sooge cɔ minji a bɔ Sezaree do masa kitað fɛɛwa do ilu kakaa nɔ aɔa cɔ minji i ce sɔlu i dasi kpãa iso mɛɛsã ale nɔ.

24 Nɔ i ðia aɔi nɔ gaayi nɔ i so Pɔlu i kooðɛ bi Felisi ilu ileu baani.

25 Iyi í fɔ bɛɛbe í tã nɔi í kɔ tia má í ni,

26 amu Kolodu Lisiasi, n wa n ceɛ fɔ, awɔ Felisi ilu ile ilu bɛɛɛ nla nla.

27 Mɔkɔu ihɛ wee n jò à naaòɛ wa bi tɛɛ. Zuifu nɔu à muui à waa bi a kpaa. Iyi n mɔ iyi inɛi Romui nɔi n koo do soogem nɔ nò n gbã.

28 N bi n mɔ na mii í ce à waa ye taaleɛ. Na nɔu, n bɔðɛ si wajui igbei woo kiiti nɔu.

29 Hai bei n yɔɔ iyi à waa ye taaleɛi na wooda nɔu amma kù ce ngɔgɔ iyi í to a dasiɛ piisɔɔ mɔm hee ma je a kpaa.

30 Si anyiɛ n gbɔ iyi Zuifu nɔu à ce anu akã ku ba aɔa a kpaa, nɔi gbakã n jò à naaòɛ wa bi tɛɛ. Nɔ n sɔ ine nɔu iyi à waa ye taaleɛ a naa a fɔ ide nɔu si wajue.

31 Iyi í kɔ tiau í tã nɔ í soo í na sooge nɔu. Nɔi sooge nɔu à ce bei í sɔ nɔu fei, à so Pɔlu idũu à bɔðɛ hee Antipatisi.

32 Iju kumáɛ nɔi sooge nɔu à nyi bi ileu nɔ masa nɔu à waa bɔð Pɔlu bi Felisi ilu ileu.

33 Iyi à to Sezaree gbakã nɔi à naa tiau nɔ à nyisiɛ Pɔlu.

34 Iyi í cio tiau í tã nɔi í bee Pɔlu hai bii í naa. Nɔi Pɔlu í ní hai ilei Silisii.

35 Nɔ Felisi í ni, awɔi aa sisiim ideɛ bii woo ye taaleɛ nɔu à to wa. Nɔ í ni a dasi Pɔlu kpasɛi amanlu Herodu.

24

Zuifu nɔu à má Pɔlu ide

1 Iyi í ce ajɔ miu nɔi Ananiasi woo wee nla i Ilaaɔu í bɔ Sezaree nɔu do ine ngbo gɔ nɔu do woo mà wooda gɔ iyi à ya kpe Tɛɛtulu. Nɔi à bɔ bi Felisi ilu ileu à koo à waa fɔ taaleɛ Pɔlu.

2 Nɔi à kpe Pɔlu wa nɔ Tɛɛtulu í lɔsi ide ku fɔ wa yeð taaleɛ wa ni, awɔ Felisi ilu bɛɛɛ nla, à nɛ laakai ku sũ ntɔ ntɔ do baakaɛ. Ilu ku ye jiidáɛ í jò ì kpaasi mii nkɔ na aranfaani ile nwa.

3 À jesi mii iyi ì waa ce fei bii fei si waati kãma fei do saabu jiida.

4 A kù bi ka kpa waatiɛ amma à waa tɔɛ i cɔ wa do iju jiida nɔ i gbɔ ide keeke iyi à nɛu ihɛ.

5 À ye iyi mɔkɔu ihɛ ilu naanaui, nɔ í nɛ kòsi si aninii Zuifu nɔu si andunyau ihɛ fei. Nɔu í je ine ngboi kpãa Að ku tɔ gɔ iyi à ya kpe inɛi Nazareti nɔ.

6 Í de kpāa mōm ku riisiò kpasēi Ilaaḡu. Nḡui í jò à muu. [À bi ka kiitie do wooda nwa.

7 Amma Lisiasi ine ngboi igūu í naa í gbaa hai si awō nwa do gbugbā.

8 Nō í ni woo ye taalee ḡau a naa bi tee.] Awō takae beee ide, aa yōkō i gbō ntōi ideu si bii í jò à waa ye taalee.

9 Iyi Teetulu í fō beebe í tā nō Zuifu ḡa iyi à wa beu fei à ni ideu ntōi.

Pōlu í kòò arae si wajui Felisi

10 Nḡoi Felisi ilu ilu í tosi Pōlu awō í ni ku fō idee. Nḡoi Pōlu í ni, n̄ mà iyi awōi ì je woo ce kiitii ilu ihē hai ku kpe. Na nḡu, an kòò aram do laakai ku sū.

11 Bii ì bee aa sōe iyi kù re ajō maateeji wa iyi n̄ bō Zeruzalemu Ilaaḡ ku gulea.

12 Ine kāmā kù yem bii n̄ wa n ce kakō do ine gō titā hee má je n kòsi ḡa ija si kpasēi Ilaaḡ walakō ile bii à ya ce kutōtō nḡa ḡa walakō si inō ilu nḡa.

13 Ide iyi à waa mām nōu be nsei, nkāmā kù wēe iyi wa nyisi iyi ntōi.

14 Amma ide akāi an jesi si wajue, n̄ wa n tōo Ilaaḡ Lafēi bala nwa ḡa do kpāa iyi ine ihē ḡa à waa ni iboi. Do nḡu fei, n̄ wa n jirima woodai Moizi ḡau do tiai walii ḡau fei.

15 N̄ dasi naane iyi Ilaaḡ á jī amane jiida ḡa do amane laalō ḡa hai si bale, bei aḡa mō à dasi naane.

16 Nḡui í jò amu mō n̄ wa n hanya ajō fei ku ba idōm ku maà ye taalem si wajui Ilaaḡ do si wajui ine ḡa.

17 Adō nkpō nkpōi í lō n kù bō Zeruzalemu. Si ajō gbeejiu ihēi n̄ koo be n̄ bō ku sobi inei ilem ḡa do fia nō n cea Ilaaḡ amua.

18 Si nḡui à bam kpasēi Ilaaḡ be n̄ wa n ce bukii ara ku mām. Zamaa kāmā kù wa be, ija ku kòsi mō kù wa be.

19 Amma Zuifui ilei Azii gō ḡa à wa be. Á sīa aḡa taka nḡa a naa a je seeda si wajue bii í je à ye sim taale gō.

20 Walakō jò ine ḡau ihē a fō taale iyi à ye sim si waati iyi à leekim si wajui igbei woo kiiti ḡau.

21 A kù ye taalem si nkāmā bii kù je si ide akāu ihē iyi n̄ fō hee lele n̄ ni iku ḡa aa na a jī hai si bale. Na ḡoi í jò à waa kiitim si wajue nyi má.

22 Wee Felisi í mà yaasei kpāai woo dasi Jesu naane ḡa sāa sāa, ḡoi í sō Zuifu ḡau í ni, í jò Lisiasi ine ngboi igūu ku to wa, ajō nḡui an wūa ide nḡeu.

23 Nō í sō ine ngboi sooge ḡau í ni ku mu Pōlu titā, amma ku jò ku ne arae keeke nō kù ya jò kpaasie ḡa a ya naa a cōo nō a máa gbōaa.

Pōlu í wa wajui Felisi do Dusila

24 Iyi waati í lō keeke ḡoi Felisi í naaò abo Zuifue gō wa, à ya kpoo Dusila. Nḡoi í ni a koo a kpe Pōlu wa. Iyi í to wa nō à waa desie itī si bei wa fō idei naane ku dasi si Jesu Kirisi.

25 Amma si bei Pōlu wa sisi nḡa idei dee dee ku je do gaya do kiiti iyi wa naa, zigii Felisi í da nō í ni, aa yōkō i ne titā. Bii n̄ ba faya an kpee má.

26 Wee wa bi Pōlu ku mua nḡu fia. Nḡoi í ce í ya maa kpoo kpaa kpaa aḡaò a maa fō ide.

27 Iyi í ce bei adō minji ḡoi Pōsiu Fesitu í na í sāsī agbei Felisi. Wee Felisi í jò Pōlu ile piisōo bei si na iyi í jò wa bi nḡu ku ne beere bi Zuifu ḡau.

25

Pōlu í so kiitie í daa ilaalu nlai Romu si awō

1 Iyi Fesitu í to wa Sezaree, si ajō meesiae í bō Zeruzalemu.

2 Nḡoi ine ngboi woo weei Ilaaḡ ḡau do Zuifu ine ngbo ḡau à koo à má Pōlu ide bi Fesitu.

3 Nō à waa tōoe suuru ntō ntō ku ba kù jò Pōlu ku naa Zeruzalemu. À waa bi Pōlu ku naa Zeruzalemui si na iyi í jò à dī zamba nḡa aḡa a ba a kpaa kpāa.

4 Amma Fesitu í je nḡa í ni Pōlu í wa ile piisōoi Sezaree nō nḡu takai nḡu kaa kpete ku nyi be.

5 Na nḡu, í ni a jò nḡu do ine ngbo nḡa ḡa a koo be nō bii í je í ce taale gōi á fō.

6 Fesitu kù re ajō meejo wala ajō mēewa si inō nḡa nō í nyi Sezaree má. Iju kumáe nō í bō ile bi ku ce kiiti nō í ni a naaò Pōlu wa.

7 Iyi Pōlu í to wa ḡoi Zuifu ḡa iyi à naa hai Zeruzalemu à kaakoē à waa máa ide laalō kugaabu nkpō nkpō nō nkāmā kù wēe iyi wa nyisi iyi ide nḡau ntōi.

8 Nḡoi Pōlu wa kòò arae í ni, n kù ce kurara gō si woodai Zuifu ḡa hee má je si kpasēi Ilaaḡ hee má je bi ilaalu nlai Romu.

⁹ Amma Fesitu wa bi n̄ju ku ne bæere bi Zuifu ηau. Na η̄oi í j̄ò í bee P̄olu í ni, ì bi í b̄o Zeruzalemu a cee kiiti si wajum na irii ideu ih̄e?

¹⁰ N̄oi P̄olu í ni, aawo. Bi ku kiitii ilaalu n̄lai Romui ñ wa ih̄e, ih̄ei á s̄ia a kiitiim. N̄ kù cea Zuifu ηa kurara k̄ama, n̄ aw̄o takae ì waa ne kumàsie s̄aa s̄aa.

¹¹ Bii ñ ce kurara walak̄o daa ḡo iyi í to a kpam n̄ kaa n̄ k̄o. Amma ide ηa iyi à waa ye taalem siu ih̄e, bii kù je nt̄o ine ḡo kaa ȳak̄o ku dasim aw̄o. Na n̄ju, ñ so kiitim ñ daa ilaalu n̄lau takae si aw̄o.

¹² Iyi Fesitu do ine ηa à busi n̄je à t̄a, η̄oi í s̄s̄ P̄olu í ni, si bei ì so kiitie ì daa ilaalu n̄lau si aw̄o, bi t̄ei aa b̄o.

À b̄ò P̄olu si wajui Agiripa do Berenisi

¹³ Iyi waati í l̄o keeke má, η̄oi amanlu Agiripa do wec̄ie Berenisi à naa Sezaree Fesitu ku ce f̄ò.

¹⁴ Si bei à waa kpe be η̄oi Fesitu í s̄s̄ amanluu idei P̄oluu í ni, ine ḡo í wa ih̄e, Felisi í j̄ò à dasie piis̄ò.

¹⁵ Iyi ñ b̄o Zeruzalemu η̄oi ine ngboi woo weei Ilaās̄ ηau do ine ngboi Zuifu ηau à naaò idee wa bi tom. N̄ò à t̄òm n̄ ye taalee ku ba āja a kpa.

¹⁶ Amma ñ je n̄ja ñ ni inei Romu ηa a ci ya j̄ò a kpa ine bii kù je à kiitie. À ya muua waatii n̄ju do woo ye taalee ηau a f̄o ide tit̄a geleò gele.

¹⁷ N̄oi āja fei à naa ilu ih̄e. Si bei n̄ kù bi ku kpe má, η̄oi iju kum̄ae ñ kpe ηa bi ku ce kiiti n̄ò ñ ni a gb̄a P̄olu wa.

¹⁸ N̄oi woo ye taalee ηau à dede sie amma a kù ye taalee si ide laal̄o ḡo bei ñ wa n̄ tamaau.

¹⁹ Idei kut̄ōi āja taka n̄jai à waa ce si kak̄o, do idei m̄ak̄o ḡo iyi í ku à ya kpoo Jesu. Amma P̄olu í ni dim dim m̄ak̄ou í wee.

²⁰ Amu ñ biti beirei an kiiti ideu ih̄e. Na η̄oi í j̄ò ñ bee P̄olu bii í bi n̄ koo n̄ cea kiitii ideu Zeruzalemu.

²¹ Amma í so kiitieu í na ilaalu n̄lau. N̄ò ñ ni a dasie piis̄ò má tit̄a hee n̄ maa n̄ j̄ò a kooòe bi t̄e.

²² N̄oi Agiripa í s̄s̄ Fesitu í ni, amu takam ñ bi n̄ gb̄o ide hai si gelēi m̄ak̄ou. N̄oi Fesitu í ni, ala aa gb̄o.

²³ N̄oi iju kum̄ae Agiripa do Berenisi à naa bi ku ce kiitiu do jirima jiida, η̄oi ine ngboi

sooge ηa do ilu bæere ilu ηau à too ηa wa. N̄oi Fesitu í ni a naaò P̄olu wa, n̄ò à naae wa.

²⁴ Iyi P̄olu í to wa η̄oi Fesitu í ni, to, aw̄o amanlu Agiripa do ine iyi ì wa ih̄e fei ηa, P̄oluu wee. Na iriei Zuifu ηau fei à naa bi tom waati iyi ñ b̄o Zeruzalemu, n̄ò à nyi wa bitom ih̄e má, à waa la à ni kù s̄ia a j̄ò si hunde.

²⁵ Amu n̄ kù ye sie taale k̄ama iyi í to a kpa. Amma si bei n̄ju takae í so kiitiu í daa ilaalu n̄lau si aw̄o η̄oi í ce ñ ni an j̄ò a kooe bi t̄e.

²⁶ Do n̄ju fei, n̄ kù ye sie ide baa icu ak̄a iyi an ceaò ilaalu n̄lau tia. Na η̄oi í j̄ò ñ naae wa si wajui ine fei. Iyi í re m̄om ñ naae wai si wajui aw̄o amanlu Agiripa, i c̄o yaasei ideu ku ba n̄ ba iyi an k̄o.

²⁷ Kù n̄em yaase n̄ sambaa inei piis̄ò ḡo n̄ò n̄ kù sisiaa taale ḡo iyi í ce.

26

P̄olu wa k̄ò arae si wajui Agiripa

¹ N̄oi Agiripa í s̄s̄ P̄olu í ni, ì ne kp̄aa í f̄o ide i k̄ò arae. N̄oi P̄olu í wu aw̄o lele n̄ò í l̄osi ku k̄ò arae í ni,

² aw̄o amanlu Agiripa, in̄om í d̄s̄ do bei an f̄o ide n̄nyi n̄ k̄ò aram si wajue si ide ηa iyi Zuifu ηau à waa m̄ám n̄ou fei.

³ Ñ mà iyi ì mà dedembai Zuifu ηa s̄aa s̄aa do idei kak̄o n̄ja. Na η̄oi í j̄ò ñ wa n̄ t̄òe ì gb̄o idem do laakai.

⁴ Zuifu ηau fei à mà kuweem hai waati iyi ñ wee awaas̄u. À mà iyi Zeruzalemu bei ñ je ama bi dimii inem ηa.

⁵ À mà hai ku kpe. Na n̄ju, bii à bi aa ȳak̄o a jem seeda iyi si kp̄ai Farisi ηai ñ la, āja iyi à re ine fei si kp̄ai Ilaās̄ ku t̄ò nwa.

⁶ N̄ò nsei à waa kiitiim si na iyi í j̄ò ñ wa n̄ c̄o kp̄ai kuw̄a iyi Ilaās̄ í cea bala nwa ηa.

⁷ Kuw̄aui dimi maateji nwa ηau m̄o fei à waa c̄o kp̄ae. Na η̄oi í j̄ò à waa cea Ilaās̄ ice do himma aleò daak̄o. Amanlu, kp̄au be iyi ñ wa n̄ c̄o n̄ju í j̄ò Zuifu ηau à waa m̄ám ide.

⁸ Beirei í ce ine Zuifu ηa i ci ya ȳak̄o i dasi naane ηa iyi Ilaās̄ á j̄i iku ηa.

⁹ Amu takam ñ tamaa í s̄lai wo n̄ dede kp̄aa baa yooma fei bei an ce n̄ ganjiò idei Jesu inei Nazaretiu.

¹⁰ Bebei ñ ce Zeruzalemu. Ine ngboi woo weei Ilaās̄ ηa à nam gbugb̄a n̄ muò woo dasi

Jesu naane nkpɔ n dasi ɲa piisɔɔ. Bii à bi a kpa ine gɔ mɔm amu takam n̄ ya n wa sii.

¹¹ Tuuba nkpɔ nkpɔ n̄ ya n maa n kpã ɲa ijui ile bii Zuifu ɲa à ya ce kutɔtɔɔ ɲɲa ɲa fei ku ba n tilasi ɲa a kɔsi ideɪ Jesu. N̄ ya n maa n mu ɲa do idɔɔkɔ hee kaa kaa, n̄ ya n bɔ hee do si ilu mmu ɲa fei n koo n kpã ɲa iju.

Pɔlu wa fɔ ideɪ idɔ ku kpaasie
(Cɔ IWB 9:1-19; 22:6-16)

¹² N̄ɔi Pɔlu í ni má, bæbeɪ ine ngboi woo weei Ilaaɔ ɲa à yɔɔdaam n bɔ Damasi do yiiko ɲɲa.

¹³ Amanlu, zakai dasã si kpãau n̄ ye inya kumá í naa hai lele í bii wa, amu do ine ɲa iyi à waa sim. Inya kumáú í re baa inya kumáí inunu.

¹⁴ N̄ɔi awa fei à cuku ile, nɔ n̄ gbɔ imu go wa bam ide ku fɔ do feei Ebɛɛ wa ni, Sɔlu, Sɔlu, na mii í ce ì ya maa kpãm iju. Á gaabue ì kɔ sim bei í ya gaabua ketɛ kombo iyi wa jabu na goloi lafɛɛɛ.

¹⁵ Nɔ n̄ bee n̄ ni, awɔi yoo Lafɛɛ. Nɔ í ni, amui Jesu iyi ì ya maa kpã ijuu.

¹⁶ Nsei, dede ì leekí. N̄ naa siei n̄ cicæ ì je woo ce icem, nɔ ì je seɛdai mii ɲa iyi ì ye tã do iyi aa nyi ì ye má waati iyi an naa sie.

¹⁷ N̄ cicæi hai si inei Izireli ɲa do hai bi dimi mmu ɲa nɔ n̄ wa n bæɛ bi tu ɲa

¹⁸ ì cɪ ɲɲa iju. N̄ wa n bæɛ bi tu ɲai ku ba a sinda hai si ilu kuku a lɔ si inya kumá, nɔ a sinda hai si gbugbãí Seetam a naa bi Ilaaɔ. An bæɛ bi tu ɲai ku ba a dasim naane nɔ Ilaaɔ ku kpa dulum du ɲa nɔ a na a je tubu do ine ɲa iyi í cica à je tɛɛ.

Pɔlu wa fɔ ideɪ icɛɛ

¹⁹ N̄ɔi Pɔlu í ni má, amanlu Agiripa, na ɲɔi í ce n̄ wa n jirima kuyɛ iyi í naa hai bi Ilaaɔu.

²⁰ Sinte titã n̄ ce waazo Damasi, si anyie nɔ n̄ ce Zeruzalem̄u do si ilei Zudee fei do bi dimi mmu ɲa. N̄ sɔ ɲa n̄ ni a kpaasi idɔ a sinda si Ilaaɔ, nɔ a ce icɛ iyi á jɔ a ye si ɲa iyi à kpaasi idɔ.

²¹ Na ɲɔi í ce Zuifu ɲau à mum hai kpasɛi Ilaaɔ à waa dɛ ku kpaam.

²² Amma Ilaaɔi í nyam hee do nnyi fei nɔ n̄ wa ihɛ n̄ wa n je seɛda si wajui amanɛ ɲa hai keeke do nla fei. N̄ kù wa n fɔ ide go bii kù je iyi Moizi do walii ɲa à ni á na ku ceu baasi.

²³ Mii iyi à ni á na ku ceu ɲɲui í je Kirisi á na ku ye ijuukpã nɔ kù je ine sinte iyi á jɪ hai si bale nɔ ku sisi ideɪ inya kumá bi Zuifu ɲa do bi dimi mmu ɲa.

Pɔlu í sɔ Agiripa ku dasi Jesu naane

²⁴ Si bei Pɔlu í sisi yaasei ideɛ bæbeɪ ɲɔi Fesitu í la hee lele í ni, Pɔlu, ì waa sũmu. Mà cio nla ku ceɛi í dasie sũmu.

²⁵ Amma Pɔlu í ni, n̄ kù je sũmu Fesitu, awɔ ilu bæɛɛu. Ide iyi n̄ wa n fɔu dei í je ntɔ, nɔ wa too kpãa.

²⁶ Amanlu Agiripa í nɔ í mà yaasei ideu. N̄ɔi í ce n̄ wa n fɔ ideu do laakai ku sũ si wajue si na iyi í jɔ n̄ mà kãmaɛ kù manjia, domi ideu kù ce si asii.

²⁷ Awɔ amanlu Agiripa, ì dasi ideɪ walii ɲau naane mbɛ? N̄ mà sãa sãa iyi ì dasi naane.

²⁸ N̄ɔi Agiripa í sɔ Pɔlu í ni, debɛi, si waati keeke ihɛ ì waa tamaa aa cem inei Kirisi?

²⁹ N̄ɔi Pɔlu í jeaa í ni, n̄ wa n tɔɔ Ilaaɔ ku jɔ ì ye bei amu, bii á ce nsei, bii í nɔ í je á kpe mɔi. Ku maà je baa awɔ akã, amma hee do ine ɲa iyi à waa de ití si idem nnyiu ihɛ fei. N̄ bi inɛ mɔ ì ye bei amu amma ku maà je a da ɲɲe si kpenkpem bei à daam siu ihɛ.

³⁰ Iyi Pɔlu í fɔ bæbeɪ í tã ɲɔi amanluu do ilu ileu do Berenisi do ine ɲa iyi à wa bi tu ɲau fei à dede

³¹ à fita hai inɔ ileu. Iyi à waa fita ɲɔi à sɔ nje à waa ni, inɛɛu bɛ kù ce daa kãma iyi í to a muu piisɔɔ hee má je a kpaá.

³² N̄ɔi Agiripa í sɔ Fesitu í ni, bii mɔkɔu kù so kiitiu ku daa ilaalu nlaí Romu si awɔ wo aa ka yɔkɔ ka jɔɔ.

27

À waa bɔɔ Pɔlu Romu

¹ Waati iyi à dasi idɔ ka bɔ ilei Itali do akɔi inyi ɲɔi à so Pɔlu do inei piisɔɔ go ɲa à daa ine ngboi sooge go iyi à ya kpe Juliu si awɔ. N̄ɲu mɔ wa je ine ngbo si inɔ wuai soogeí Romu ɲa iyi à ya kpe ti ilaalu Ogusitu.

² À lɔ akɔi inyii Adamiti go iyi wa bɔ ikpa ilei Azii, nɔ à nɛ. Nɔ inei Masedɔni go iyi í naa hai Tesalonika í wa inɔ nwa à ya kpoo Aritaaki.

³ Iju kumáɛ nɔ à to Sidɔɔ. N̄ɔi Zuluu í cea Pɔlu jiida í jɔ í koo í ye kpaasie ɲa ku ba a muua mii iyi í bi.

⁴Iyi à ne hai be n̄ai fufu nla ḡo wa ko n̄a wa, n̄n̄ui í j̄ò à too do icei gungum ḡo iyi à ya kpe Sipu.

⁵N̄ai à kua inyi d̄ūdūu ikpa ilei Silisi do Panfili n̄ò à to wa Mira si ilei Lisi.

⁶Ilu bei, ine ngboi soogeu í ye ak̄ai inyii Alesandiri ḡo iyi wa b̄o ikpa ilei Itali n̄ò í dasi wa be.

⁷Iyi à ne, aj̄o nkp̄o nkp̄o kp̄ele kp̄elei à ce à waa koo do wahala nla nla n̄ò à to k̄ak̄ai ilu ḡo iyi à ya kpe Sinidi. Si bei fufu nla wa ganji wa waju ku b̄o, à ȳa à b̄o ikpa gungum ḡo iyi à ya kpe Kereti. Iyi à waa koo, à tooi do ikpa icei gungum n̄ou k̄ak̄ai ilei Sam̄oneei domi fufuu k̄u la do ikpa be.

⁸N̄ò à l̄o be do kookaai nla nla n̄ò à to bi ku leek̄i ak̄ai inyi iyi à ya kpe Ku Sia k̄ak̄ai Lasee.

⁹Waati sis̄ai à ce be hee ine n̄a à d̄i anu à t̄a, n̄ò waju ku b̄o nwa í je mbirisi nla nla domi waatiu í ya gaabu do ak̄ai inyi. Na n̄ai í j̄ò P̄olu í s̄ò n̄a í ni,

¹⁰in̄e kpaasim n̄a, n̄ ye ilu ku b̄o nwau á gaabu, á ne mbirisi do muse. Aso nwa n̄a do ak̄ai inyi tak̄ae fei á ce nfe, n̄ò awa taka nwa ka ku.

¹¹Amma ine ngboi sooge n̄au wa gb̄o ideii woo mu ak̄ou do ine iyi í ne ak̄ou tak̄ae í re ti P̄olu.

¹²Wee bi ku leek̄i ak̄ai inyi n̄au k̄u s̄ia a leek̄i be sukui kpa. N̄ai í j̄ò ine nkp̄o n̄a í dasi id̄o í ni ka m̄osi waju ka to Fenisi tengi bii bi ku leek̄i ak̄ai inyii gungum ndii Keretiu í wa. Bi ku leek̄i ak̄ai inyi do ikpa nunui ale cingaa do cingai wa c̄o. Bei à bi a wa sukui fufuu.

Fufu nla ḡo í dede si tenku

¹³N̄ai fufu f̄er̄er̄e ḡo í dede hai ikpa aw̄o cangai kp̄ai inunu n̄ai ine n̄au à tamaa bei is̄enei an̄au á cei si bei an̄a à bi. N̄ai à fa mii ku leek̄i ak̄ou wa hai in̄o inyi à b̄o waju n̄ò à waa too k̄ak̄ai gungum ndii Kereti.

¹⁴Amma iyi í ce s̄aa fufu nla ḡo iyi à ya kpe Erakil̄ōó í dede do gbugb̄a hai geetei gungum n̄ou wa.

¹⁵N̄ai í tale ak̄ou wa hee à m̄anḡo ku j̄ò ak̄ou ku ne dee dee n̄ò à j̄òe í neò wa bii í bi.

¹⁶N̄ò à koo à l̄o k̄ak̄ai gungum keeke ḡo be iyi à ya kpe Koda. Gungum n̄ou í j̄ò fufuu í tia. Do n̄u fei ka bei ka so ak̄ai inyi keeke

iyi í je ti faabau ka dasi in̄o ak̄ai inyi nla à wahala nt̄o nt̄o.

¹⁷Iyi à dasi à t̄a n̄ai woo ce ice si in̄o ak̄ai inyi n̄au à d̄i ak̄ai inyi do ik̄u n̄a. N̄ò à f̄u ik̄u ac̄e, n̄ò à j̄ò fufuu í b̄ò n̄a bii í bi si na iyi í j̄ò à waa ce n̄jo a maa na a dasi s̄ai Libi.

¹⁸Iju kum̄ae si bei fufuu wa c̄a wa do gbugb̄a n̄ai à l̄osi asoi ak̄ai inyi ku w̄a ku dasi in̄o inyi.

¹⁹Iju kum̄ae má à wasi nyau ak̄ai inyi tak̄ae ku w̄a ku s̄asi in̄o inyi do aw̄ai awa taka nwa.

²⁰Aj̄o nkp̄o nkp̄o à ce inunu k̄u fita hee má je andaiya n̄a n̄ò fufu nla ḡo wa ce, a k̄u tamaa ma aa ka fita si.

²¹Hai kukpe a k̄u je. N̄ai P̄olu í dede í leek̄i si anini n̄a í ni, in̄e fei, bii í je idem n̄a wo a kaa ka ne hai Kereti n̄ò a kaa ka ye mbirisi do museu ih̄e.

²²Amma nsei n̄ wa n t̄o n̄e, i j̄ò laakai n̄e ku s̄u domi k̄ama n̄e ḡo kaa ce nfe bii k̄u je ak̄ai inyi n̄u ak̄a.

²³N̄ m̄a bebei si na iyi í j̄ò Ilaā, n̄u iyi n̄ je t̄e, n̄ wa n ceaa iceu, amalekae í naa sim id̄u ana

²⁴í ni, P̄olu, maà ce n̄jo. K̄u ne bei aa ce iyi i k̄u leek̄i si wajui ilaalu n̄ai Romu. N̄ò wee, ine n̄a iyi in̄eò n̄a à wa in̄o ak̄ou fei, Ilaāó í ȳòda n̄ai a bāe ku wee.

²⁵Na n̄u, in̄e fei, i f̄u ara n̄e, domi n̄ wa n naane ideii Ilaāu. Bei í s̄om n̄ou á cei.

²⁶Amma ak̄ai inyi á cuku k̄ak̄ai gungum ḡo ku leḡe.

²⁷Si id̄u aj̄o maat̄es̄ia n̄ai fufu nla ḡo wa tale wa si antai tenku bii à wa iyi à ya kpe Mediteraneu. N̄ai zakai id̄u lajau woo ce icei ak̄ai inyi n̄au à tamaa bei à m̄ai ilei.

²⁸N̄ai à dasi mii ḡo in̄o inyi à w̄a kuj̄i isae n̄ò à ba í to m̄etu kuntaa do m̄eje. Iyi í k̄òsi keeke n̄ò à s̄asi má n̄ò à ba í ce m̄etu k̄nfia do m̄eje.

²⁹À waa ce n̄jo a maa na a gam̄o do kuta n̄a, na n̄ai í ce à s̄asi mii ku leek̄i ak̄ai inyi ara m̄e do anyii ak̄ou ku ba ku leek̄i n̄ò à waa degbe iju ku má n̄ya.

³⁰N̄ai woo ce icei ak̄o n̄au ḡoḡo n̄a à waa de bei aa ce a sa do ile. Na n̄ai í j̄ò à kita ak̄ai inyi keeke iyi í je ti faabau si inyi ku ba ine n̄a a tamaa bei à waa b̄o ku d̄i mii ku leek̄i ak̄ou si wajuei.

31 Amma Pòlu í sã sooge ηau do ine ngbo nηa í ni, bii ine ηau ihē a kù buba sēe inē taka nηe í kaa ba faaba ηa.

32 Njoi sooge ηau à bu ikūi akò keekeu nò à jò í mile si inyiu.

33 Si bei à waa degbe iju kumáú ηoi Pòlu í tɔɔ aηa fei a je. Í ni, ajò maatēe wai ihē ì waa de kpāai faaba ηa í kù nò í kù je ngogò ηa.

34 N̄ wa n tɔɔ ηe í je na faaba nηe. Ntò ntò n̄ wa n s̄s̄ ηei, baa ntoí irii ine akā nηe kaa da ku nyɔ.

35 Iyi Pòlu í fò beεbe í tā ηoi í so p̄ēe í saabu Ilaaḍ si wajui aηa fei nò í bububue í ləsi ku je.

36 Njoi aηa fei à fū ara nηa à wasi ku je.

37 Awa iyi à wa si inoi akoi inyiu à w̄ei amanε c̄ɔ minji do kitaḍ f̄ewa do m̄εfa.

38 Iyi aηa fei à je à yo ηoi à wa iyafū nηau à s̄osi ino inyiu ku ba akòu ku f̄εε.

Akoi inyiu í lege

39 Iyi iju í má ηoi à nyɔ. Woo ce ice si akoi inyi ηau a kù mà inyau, amma à ye waawaa gò í ne s̄aa, nò à dasi idò a b̄ò akòu be bii aa yòkò.

40 Njoi à bu ikū ku leekí akòu à jò í mile. Si waati akāu nò ine gò ηa à fū ikū iyi à ya d̄iḍ falafili ηau. Nò à dede ac̄ou lele ikpa wajui akòu ku ba fufu ku taleε ikpa waawaa.

41 Amma à k̄asi geetei s̄aa gò do gbugbā nò à m̄ngò ku lò. Nò wajui akòu í gū ile si s̄aa à m̄ngò ku wue, nò kucāi inyi nlau í tale fitii akoi inyiu do gbugbā í legeε.

42 Njoi sooge ηau à dasi idò aηa a kpa inei piis̄ò ηau fei ku ba a maà na a wà a sa.

43 Amma ine ngboi sooge ηau í bi ku faaba Pòlu. Na ηoi í ce í ganji ηa. Í ni ine ηa iyi à mà àwà a cua a kua ice.

44 Nò ine ηa iyi à gbe a gū kpatakui akòu walakò kpalòe ηau a kuaḍ ice. Beεbei ine ηau fei à kuaḍ ice baani.

28

Pòlu í wa Malitu

1 Iyi awa fei à to gungum be baani à mà iyi inyau Malitui à ya kpoo.

* **28:11 iwē Sika ηa** Iwē Sika ηau í ya kpe Kasit̄o do Polusi. Nyinda nηai ilu akoi inyi ηau à masi akò nηau ku ba ku je woo degbe nηa.

2 Inei Malitu ηau à mu wa do kubi jiida. À ko nwa ina nla nla awa fei à naa à nyia si na iyi í jò iyi wa rò nò tūtū wa ce.

3 Njoi Pòlu í so j̄i kambo í dasi ina. Asee njo wukuku gò í wa si be. Iyi í gbò inya gbāa ηoi í fita í wenwee si aw̄e.

4 Iyi inei ilu ηau à ye njou si aw̄oi Pòlu ηoi à s̄s̄ nje à waa ni, kam kam m̄kòu ihē woo kpa inei. Baa do iyi í fita hai si wahalai inyiu ihē fei, iwē ηa aa kiitie nò a kaa jò ku w̄e.

5 Amma Pòlu í gbugbā njou si ina kù nò kù gbò ara kuro k̄ama.

6 Njoi ine ηau à waa c̄ò mà araε á na ku wu walakò mà á na ku ku. Amma à kpe be nò nk̄ama kù ce nò à kpaasi ide à ni ineεu ihē iwē nla nla ḡoi.

7 Wee k̄k̄oi inyau kpas̄ei m̄kò gò í wa be, m̄k̄oi í je ilaalui gungum n̄u, à ya kpoo Pobilusi. Í gba wai jiida jiida à ce ajò m̄eta si kpas̄e.

8 Wee baε kù waa ne baani, wa ce ara gbāa do bambannu. Njoi Pòlu í b̄ò ile bii wa s̄u í koo í ceaa kut̄ò í le sie aw̄ò nò í ba iri.

9 Si anyii n̄u, à naaḍ b̄ò mmu gò ηa wa má nò à ba iri.

10 Njoi ine ηau à jirima wa ntò ntò. Iyi awaati í to à waa bi ka ne ηoi andi bukaatai mii iyi à bi fei ine ηau à mu nwa.

Pòlu í to Romu

11 Cukpa m̄etai à ce be à bei à lò akoi inyii Alesandiri gò à ne. N̄u m̄ò gungum bei í leekí sukui kpaau. Akòu í ne nyindai iwē Sika ηa *.

12 Nò à to ilu gò iyi à ya kpe Sirakusi nò à s̄u be idū m̄eta.

13 Si anyie ηoi à dede hai be má à b̄ò Rezio. Iju kum̄ae nò fufu gò í dede wa hai ikpa aw̄ò cangai kpāai inunu wa tale wa í jò à to Puzoli si ajò minjisiaε.

14 Njoi à ye kpaasi woo dasi Jesu naane gò ηa be nò à ni ka ce azuma akā bi ti aηa. Beεbei is̄εne nwau í ce à bei à toḍ Romu.

15 Njoi kpaasi woo dasi Jesu naane ηa iyi à wa Romu à gbò baau nwa nò à naa kuko nwa hee k̄k̄oi ajai Apiusi. Nò ine gò ηa m̄ò à kò wa bi ku s̄oi ine njoo ηa iyi à ya kpe Ile M̄eta. Iyi Pòlu í ye ηa ηoi laakae í s̄u í wasi Ilaaḍ ku saabu.

16 Iyi à to Romu n̄ai à j̄ò P̄olu í n̄e ilee ikã. N̄o sooge ḡo í ya maa degbe.

P̄olu í ce waazo Romu

17 Iyi í ce zakai aj̄o m̄eeta n̄ai P̄olu í kpe in̄e ngboi Zuifu Romu n̄au. Iyi à t̄òt̄ò à t̄ã n̄ai í ni, in̄e kpaasim n̄a, Zuifu n̄a iyi à wa Zeruzalemu à mum à koo à na in̄ei Romu n̄a n kù bei n kù raraa zamaau si nkãma, n kù n̄o n kù k̄asi dedembai bala nwa n̄a.

18 In̄ei Romu n̄au à c̄o yaasei ideu n̄o à bi a j̄òm domi a kù ye sim kurara kãma iyi í to a kparam.

19 Amma Zuifu n̄au a kù j̄e ideu n̄ai í ce ò so kiit̄iu ò daa ilaalu n̄lai Romu si aw̄o, baa do iyi n kù bi n ye taalei in̄ei dimim n̄a.

20 Na n̄ai í j̄ò ò t̄òt̄ò n̄e n s̄o n̄e do yaasee. In̄e n̄a à daam si kpenkpen̄em nii na in̄e iyi in̄ei Izireli n̄a à waa c̄o kp̄ãaeu.

21 N̄ai à s̄ò à ni, a kù ye tia kãma iyi à ce wa hai ilei Zudee na irii idee, a kù n̄o a kù ye in̄e kãma iyi í naaò ide laal̄o wa hai be na irie.

22 Amma awa taka nwa à bi ka gb̄o iyi í wa id̄e, domi à mà bii feii à ya maa f̄o laal̄ai kp̄ãa iyi ò waa toou.

23 N̄o à j̄ile aj̄o iyi aa nyi wa bi tee má. Iyi aj̄ou í to in̄e nkp̄oi í naa ile bii í wau. N̄ai í k̄o n̄na si cio hai daak̄o hee ale í koo í leò. Wa sisi n̄na yaasei bommai Ilaaò n̄o wa k̄o n̄na si ideí Jesu hai si woodai Moizi do si tiai walii n̄au ku ba a jesi.

24 N̄ai in̄e ḡo n̄a à j̄e ideu, amma in̄e ḡo n̄a a kù jesi.

25 Si bei a kù gb̄osi n̄je, n̄ai à fita hai bi P̄olu. Waati iyi à waa bi a n̄e n̄ai P̄olu í f̄o ide ḡo í ni, hai tako Hundei Ilaaò í n̄e nt̄o waati iyi í j̄ò walii Ezai í s̄o bala n̄ne n̄a ide ḡo.

26 Í ni,

B̄o bi in̄e n̄au be i s̄o n̄a i ni,

Aa ya de it̄i do laakai n̄a amma i kaa gb̄o yaasei ide kãma n̄a.

Aa ya c̄o ilu n̄a j̄iida j̄iida amma i kaa ye n̄a.

27 Nt̄o nt̄o, id̄ai in̄e n̄au kù n̄e biti.

À ði it̄i n̄na

Ku ba a maà gb̄o ide.

N̄o à bii iju n̄na

Ku ba a maà ye ilu.

Bebei à ce ku ba id̄o n̄na ku maà mà nḡoḡo

N̄o a maà na a sinda wa bi tom n̄ j̄ò a ba iri.

28 N̄ai P̄olu í s̄o n̄a má í ni, na n̄nu, i mà n̄a iyi Ilaaò í j̄ò ideí faabae í b̄o bi dimi mmu n̄a. An̄ai aa gb̄o. [

29 Iyi P̄olu í f̄o ideu bebe í t̄ã n̄ai Zuifu n̄au à dede à waa ce kak̄o nt̄o nt̄o à waa n̄eò.]

30 Ad̄o minjii P̄olu í ce si ile iyi í hayau. N̄o in̄e n̄a iyi à b̄o ku c̄o fei í ba n̄a faaji ku ce do in̄o did̄o.

31 Wa waazo ideí bommai Ilaaò n̄o wa k̄o n̄na si ideí Laf̄e Jesu Kirisi do w̄o k̄o n̄o in̄e kãma kù ganjie.

Tia iyi Pɔlu í cea inɛi Romu ɲa

Í ce ɲa fɔɔ

¹ Amui Pɔlu woo ce icei Jesu Kirisi, amu iyi Ilaaɔ́ í kpe n na n je woo be nɔ́ í nyam iká n waazòò laabaau jiidæ.

² Laabaau jiidai Ilaaɔ́ í wãd wa wo. Nɔ́ kuwã iyi í ceui í jò waliie ɲa à kɔ́ si kukɔ́i ideɛ.

³ Jesu Kirisi Lafɛɛ nwai wa fãa, nɲu iyi í je Amaí Ilaaɔ́u. À búui bei amanɛ si dimii Davidi amanlu nlaui,

⁴ amma Hundei Ilaaɔ́ í nyisi do gbugbã iyi ntɔ́i Amaí Ilaaɔ́i si waati iyi í dedee hai si balɛ.

⁵ Jesuu nɲui í muum didɔ́ n jèd woo be ku ba n naaò inɛ ɲa wa hai si dimi fei bi tɛɛ na iriɛ ku ba a dasiɛ naanɛ nɔ́ a jirimæ.

⁶⁻⁷ Inɛ inɛi Romu ɲau, ì wa si inɔ́ nɲa ɲa, inɛ iyi Jesu Kirisi í kpe.

Na ɲɔ́i í jò n wa n kɔ́a inɛ fei tiaui ihɛ wa, inɛ iyi Ilaaɔ́ í nɛ kubi nɲɛ nɔ́ í kpe ɲɛ i na i je titi nɲu ɲa. Ilaaɔ́ Baa nwa do Lafɛɛ Jesu Kirisi a mu nɲɛ didɔ́ do laakai ku sũ.

Pɔlu wa bi ku bɔ Romu woo dasi Jesu naanɛ ɲa ku kaako

⁸ Sinte titã n wa n saabu Aɔ́ Lafɛɛm do saabui Jesu Kirisi na irii inɛ fei, si na iyi í jò à waa fɔ́ ideɛ naanɛ ku dasi nɲɛ si andunya fei.

⁹ Ilaaɔ́, nɲu iyi n wa n cea ice do idɔ́m fei n wa n sisiò laabaau jiidai Amaɛ, í mà iyi n wa n ye gigi nɲɛ waati kãma fei

¹⁰ si kutɔ́m. N̄ ya n maa n tɔ́ Ilaaɔ́ bii í bi ku muum kpãa bebei n naa bi tu ɲɛ,

¹¹⁻¹² domi n̄ dasi idɔ́ jiidai jiidai n naa n ye ɲɛ ku ba i ba gbugbã ɲa do saabum, waato ka ba gbugbã ajɔ́ si naanɛ ku dasi nwa awæ ɲa waati iyi an naa n wa bi tu ɲɛ. Gbugbãu amuai Hundei Ilaaɔ́i.

¹³ Inɛ inɛm ɲa, n̄ bi i mà ɲa iyi tuuba nkpɔ́ nkpɔ́i n̄ ya n ce sɔ́lui ku naa bi tu ɲɛ, amma hee nsei n kù ba fayæ. N̄ bi icem ku nɛ iso si anini nɲɛ, bei í nɛ bi dimi mmu gɔ́ ɲa mɔ́.

¹⁴ N̄ wa n mu gbesei n waazoa inɛ fei hai inɛ ɲa iyi à fũ iju hee do ilu iju dũdũ ɲa, bi

inɛ ɲa iyi à nɛ kumà hee do inɛ ɲa iyi a kù nɛ kumà.

¹⁵ N̄ɔ́i í jò n̄ wa n bi n sisia inɛ inɛi Romu ɲau mɔ́ laabaau jiidai ntɔ́ ntɔ́.

Gbugbã laabaau jiidai

¹⁶ N̄ kaa n ce anyɔ́i laabaau jiidai, domi í je gbugbãi Ilaaɔ́i iyi wa faaba inɛ iyi í dasi Jesu naanɛ fei, hai Zuifu ɲa hee ku koo si dimi mmu ɲa.

¹⁷ Laabaau jiidai wa nyisi iyi Ilaaɔ́ í ya jò inɛ ku je dee dee na naanɛ ku dasi nɲu akã, si bei à kɔ́ à ni, inɛ iyi í je dee dee si wajui Ilaaɔ́ na naanɛ ku dasi á ba kuwɛɛ.

Taaleti inɛ ɲa

¹⁸ Do ntɔ́i, Ilaaɔ́ wa nyisi idɔ́kɔ́ɛ wa hai lele si gãmei inɛ ɲa iyi à waa ce laalɔ́ fei nɔ́ a kù mà beɛɛɛɛ. Si laalɔ́ ku ce nɲau a kù jò ntɔ́ kù waa ce ice.

¹⁹ Ilaaɔ́ wa ce idɔ́kɔ́ domi mii iyi í jɔ́ amanɛ kù mà sie kù manji nɲa. Ilaaɔ́ takæ í nyisi ɲa mam mam.

²⁰ Do ntɔ́, a kaa yɔ́kɔ́ a yɔ́ do iju, amma hai waati iyi í taka andunya í nyisi araɛ iyi nɲui í je Ilaaɔ́, nɔ́ í nyisi gbugbã hai nɛ kɔ́ɔɛ si mii ɲa iyi í taka. Na nɲu, a kù nɛ iyi aa fɔ́.

²¹ À mà Ilaaɔ́ amma a kù waa saaluɛ hee a bei a saabuɛ si bei í jɔ́. Iri nɲa í na í ku, nɔ́ idɔ́ hai nɛ bisi nɲa í dási ilu kuku nla nla.

²² À waa tamaa aɲa à nɛ bisi amma nnyei à na à ce.

²³ Í s̄lai wo a tɔ́ Ilaaɔ́ ilu amboe, nɲu iyi kaa ku ajɔ́ kãma. Amma wee à sinda à waa tɔ́ iwɛ ɲa iyi à jɔ́ amanɛ iyi á ku. Iwɛ gɔ́ ɲa mɔ́ à jɔ́ yei ɲa, do inɲa ɲa iyi à waa nɛ do iyi à waa cã ilɛ.

²⁴ Na ɲɔ́i í jò Ilaaɔ́ í fũsi ɲa awɔ́ ku ba a hanya a ce daa sãmi aɲa duusɔ́ si bei idɔ́ nɲa í bi. Daa sãmiu á jò a cã anyi.

²⁵ Inɛ ɲau à kpaasi ntɔ́i Ilaaɔ́ do ibo. Mii ɲa iyi Ilaaɔ́ í taka ɲai à waa tɔ́ à waa ce nɲa ice, kù je Ilaaɔ́ takæ. Ilaaɔ́i à nɛ ka maa saabu hee do ajɔ́ fei. Ami.

²⁶ N̄ɔ́i í jò Ilaaɔ́ í fũsi ɲa awɔ́ nɔ́ à dasi kɔ́dɛɛ iyi í jò à waa cã anyi. Inaabo nɲa ɲa a ci ya je baa inɛmɔ́kɔ́ ku sũd ɲa má, bii ku je aɲa duusɔ́.

²⁷ Beɛbe mɔ́i inɛmɔ́kɔ́ ɲau mɔ́ a ci ya sũd baa inaabo ɲau má, amma kubi hai nɛ yaasei aɲa duusɔ́ í la hee í caa. À waa ce ideɛ iju hai nɛ anyɔ́ inɛmɔ́kɔ́ do inɛmɔ́kɔ́, nɔ́ aɲa taka

nɲa à waa gba ijuukpã iyi í to zakai kurara nɲa.

²⁸ Si na iyi í jò a kù bi Ilaaã ku mà nɲai í jò í dasi nɲa lasabu laalɔ a ceò mii iyi kù jò amane ku ce.

²⁹ Nɔ laalɔ fei í wɛɛ nɲa, hai inɔ ku kã do kɔdɛɛ do nɲe ku cé do igu do inɛ ku kpa do ija do ibo do bisii laalɔ, hee do irii nɲe ku sɔ.

³⁰ À ya maa fɔ laalɔi nɲe, à cé Ilaaã, à ya ye ara nɲa, à je ilu faau nɲa, à ya tɔɔ fufu, à ne bisii laalɔ ku ce, a kù waa saalu iyeò baa nɲa nɲa.

³¹ A kù nɛ bisii, a kù nɛ naane, a kù bi nɲe, a kù nɛ araarei nɲe.

³² À mà woodai Ilaaã iyi wa fɔ í ni, inɛ nɲa iyi à waa ce dimii mii bɛɛbɛ nɲa, ikui í je kɔkɔɔ nɲa. Do nɲu fei à ya coo, nɔ à ya maa saabu woo ce dimie nɲa má.

2

Kiitii Ilaaã

¹ Na nɲu, awɔ iyi ì waa ye taalei inɛ nɲa, baa bii yooi ì je, i kù nɛ iyi aa fɔ, domi waati iyi ì waa ye taalei inɛ nɲa nɔ awɔ takae ì waa ce mii laalɔ nɲau bɛ, awɔ takae ì waa so taalei.

² Do ntɔ, à mà iyi Ilaaã í nɛ ntɔ bii wa ye taalei inɛ nɲa iyi à waa ce dimi bɛɛbɛ.

³ Debei, ì waa tamaa mà awɔ aa fita si kiitii Ilaaãi, awɔ iyi ì waa ye taalei inɛ nɲa, nɔ awɔ mɔ ì waa ce dimi bɛɛbɛ má?

⁴ Mà ì donda kulai jiida ku jeɛ do temuæ do suuru ku nɛɛi? I kù mà iyi jiida ku jei Ilaaã í mɔsi wa koo si gãmɛɛ ku ba i kpaasi kuwɛɛɛ?

⁵ Amma si na iyi í jò idɔɛ í le nɔ i kù jesi i kpaasi, ì waa faa arae idɔɔkɔ iyi í la í rei si ajo iyi Ilaaã á kiiti inɛ nɲa dee dee nɔ inɛ fei á yɔɔ.

⁶ Ajo nɲu bɛ á sãa inɛ fei si bei kuceɛ í to.

⁷ Inɛ nɲa iyi à temua à waa ce jiida à waa dɛdɛò amboe do bɛɛɛɛ, nɔ à waa dɛ nɲa a mà ce nfe, nɲai Ilaaã á mua kuwɛɛ hai tãu.

⁸ Amma inɛ nɲa iyi à kɔsie nɔ a kù waa ceò ntɔ ice í gbe laalɔ, nɲai aa ye idɔɔkɔ nlaɛ.

⁹ Inɛ iyi wa ce laalɔ fei á ye wahala do ijuukpã, hai Zuifu nɲa hee ku koo si dimi mmu nɲa.

¹⁰ Inɛ mɔ iyi wa ce jiida á ba amboe do bɛɛɛɛ do laakai ku sũ, hai Zuifu nɲa hee ku koo si dimi mmu nɲa.

¹¹ Bɛɛbɛi Ilaaã á ce domi bi tɛɛ inɛ go kù re inɛ go.

¹² Inɛ nɲa iyi à waa ce dulum hai mà wooda, si wooda hai mà nɲai aa ce nfe. Amma inɛ nɲa mɔ iyi à mà wooda nɔ à waa ce dulum, woodau í kiiti nɲa,

¹³ domi kù je inɛ nɲa iyi à waa gbo ideii woodau nɲai à je dee dee si wajui Ilaaã, í gbe inɛ nɲa iyi à waa ce iyi wa fɔ.

¹⁴ Waati iyi dimi mmu nɲa, nɲa iyi a kù mà wooda, à waa ce mii iyi wa fɔ do idɔɔbi nɲa, iyi bɛ wa nyisi iyi woodau í wa si idɔ nɲa.

¹⁵ Daa nɲa wa nyisi iyi à kɔ woodau si idɔ nɲa. Idɔ nɲa wa je sɛɛdaɛ, nɔ lasabu nɲa í ya ye taale nɲa walakɔ ku na nɲa ntɔ.

¹⁶ Ajo kiitii Ilaaã si bii Jesu Kirisi á kiiti inɛ nɲa bɛɛbɛi mii nɲau bɛ fei á ce. Á kiiti inɛ nɲa na ice iyi à waa ce si asii fei si bei laabaau jiida iyi ñ wa n sisi nɲeu wa fɔ.

Zuifu nɲa do wooda

¹⁷ Awɔ Zuifu, ì waa cɔ arae Zuifu, ì waa naane wooda, ì waa tɔɔ fufu ì ni awɔ ì je inɛi Ilaaã.

¹⁸ Ì mà mii iyi Ilaaã í bi i ce, nɔ wooda í kɔɛ si i ce mii iyi í sãa.

¹⁹ Ì waa tamaa iyi aa yɔkɔ i cuaa fɛɛju nɲa nɔ i je inya kumá inɛi ilu kuku nɲa.

²⁰ Ì waa tamaa mà aa yɔkɔ i mua nnyei nɲa bisii, nɔ i kɔ hai mà nɲa si cio, domi ì mà iyi icui kumà do ntɔu si woodai í wa.

²¹ To, awɔ iyi ì waa kɔ inɛ go nɲa si cio, na mii í ce i kaa kɔ arae. Awɔ iyi ì waa sɔ inɛ nɲa a mà ce ile, na mii ì waa ce ile.

²² Awɔ iyi ì ni inɛ nɲa a mà ce sakara, na mii í ce ì waa coo. Awɔ iyi ì cé iwɛ, na mii í ce ì waa bɔ ilè ile bɛ.

²³ Awɔ iyi ì waa tɔɔ fufu si na iyi í jò ì mà wooda, na mii í ce i kù waa jirimæ ì jò irii Ilaaã wa beje.

²⁴ Na irii inɛ Zuifu nɲai dimi mmu nɲa à ba à waa fòò taalei Ilaaã, si bei kukɔi ideɛ wa fɔ.

²⁵ Awɔ Zuifu, bii ì waa too wooda, bangoɛ í nɛ aranfãani jiida, amma bii i kù waa jirima woodau, bangoɛ í je ngbɛ.

²⁶ Na nɲu, dimi mmu iyi a kù dasie bango nɔ wa too woodau, Ilaaã kaa cɔɔ bei inɛ iyi à dasie bango?

²⁷ Dimi mmu iyi wa too woodau, baa bii a kù dasie bangou á ye taalei inɛ Zuifu nɲau, domi baa do iyi ì ce bango nɔ ì mà wooda iyi à kɔ nɲe i kù waa jirimæ nɲa.

28 Ine iyi í je Zuifu do ntò kù je ine iyi í je Zuifu si kuyei ine ña. Iyi í nò í je bangou ntò ntò kù je iyi à ya ce si ara.

29 Amma ine iyi í je Zuifu ntò ntò, ñhúi í je Zuifu si idòe. Iyi í nò í je bango do ntò ñhúi í je bangoi idò. Icai Hundei Ilaađi, kù je ti wooda. Zuifu dimi beεbe, Ilaađi á saabue, kù je amanε ña.

3

1 Debei, aranfāani yoomai Zuifu ku je í ne. Riba yoomai bango ku ce í ne.

2 Ntò ntò aranfāanié í la si mii fei. Sinte, Zuifu ñai Ilaađ í daa ideε si awò.

3 Bii ine gò ña a kù dasi naane, naane hai dasi ñhau á jò Ilaađ mò kù je hai ne naaneí?

4 Aawo, kù je beεbe. Baa bii ine fei í je ilu ibo ka mà iyi Ilaađ í je ntò. Si bei kukòideε wa fò na iriε í ni, Amanε ña à ne a mà iyi í je dee dee si ide kufòe,

Nò ì ya fò ntò si kiitie.

5-6 Amma bii laalò ku ce nwa í jò à mà iyi Ilaađi í je dee dee, beirei aa ka ni. Aa ka ye taalei Ilaađ bii wa kpā wa iju? Aawo, kù je beεbe. Ñ wa n fò dei si bei amanε ña à ya dđ. Bii Ilaađ kù je dee dee, debei beirei á ce ku kiiti andunyau.

7 Bii ibom í teese í jò ine ña à waa ye ntò Ilaađ, nò do yaase beεbe iriε wa baò amboe, na mii í ce á maa ye taalem má bei ilu dulum.

8 Na mii í ce a kaa ka ni, ka ce laalò ku ba irii Ilaađ ku neò beεε. Ine gò ña à ya ni beεbei ñ wa n fò ku ba a beje irim. Ine dimiε ña aa nò a ye ijuukpāe si bei í jò.

Ine kāma kù je dee dee

9 Debei, awa Zuifu ña mò à tia ine gò ña mee. Aawo, baa keeke, domi à nyisi tā iyi Zuifu ña do dimi mmu ña aña fei à wa si awò gbugbāi dulum.

10 Kukòideε Ilaađ wa fò í ni, Ine kāma kù je dee dee, baa akā.

11 Ine gò kù weε iyi í ne bisi.

Ine gò kù nò kù weε iyi wa de Ilaađ.

12 Ine fei í nyoi,

Ine fei í bejei.

Ine kāma kù weε iyi wa ce jiida baa akā.

13 Idei geλε ña í sāmi bei bale foo,

Nò í ne ađi bei njo.

Do idei geλε ñhau í ya takiò ine ña.

14 À ne inò kuro nò ikpei wa kō si geλε ñhau.

15 Kute gbāa ku kpa inei à ne.

16 Bii à bò fei ideε kukpa do inò kufòideε à ya jò be.

17 A kù mà kpāai laakai ku sū.

18 A kù ne njo Ilaađ.

19 Amma awa à mà iyi mii iyi wooda wa fò fei, ine ña iyi woodau í kái wa fāa. Wooda í weεi ku ba geλε kāma ku mà ne iyi á fò, nò ine fei ku mà iyi Ilaađ wa ye taaleε.

20 Ntò ntò ine kāma kù weε iyi á yòkò ku jirima wooda hee koo jèò dee dee si wajui Ilaađ. Wooda í weεi ku ba ku jò amanε ku mà iyi ñhú í je ilu dulum.

Yaase bei Ilaađ í ya ce ine dee dee

21 Amma nsei, Ilaađ í nyisi wa yaase bei ñhú í ya ce amanε dee dee, kù je do ideε wooda. Wooda Moizi do waliii Ilaađ ñhau à je seεdaε.

22 Ine ña iyi à dasi Jesu Kirisi naane fei, Ilaađ í ce ña dee dee na naane iyi à dasiu. Ine gò kù je ikā,

23 domi ine fei í ce dulum nò à kua amboei Ilaađ.

24 Amma Ilaađ í ce ña dee dee hai ne ngògò ku sā na didòe do saabui Jesu Kirisi iyi í ya ña.

25 Ñhúi Ilaađ í jile ku je kuwee. Njεε iyi í nikā í kpa dulum dii ine ña iyi à dasiε naane. Ilaađ í ce beεbei ku nyisiò iyi ñhú í je dee dee. Tako wo si suurue í temua do dulum dii amanε ña, kù kpā ña iju.

26 Amma si dee dee ku jeε wa nyisi wa si waatii nsei ihē iyi ñhú ine dee dee, nò ñhú wa ce ine ña dee dee na naane iyi à dasi Jesu.

27 Debei, à ne kpāa iyi aa ka tò fufu má? Aawo, kaa ce. Na mii. Si na iyi í jò kù je wooda ku jirimai à waa ka, bii kù je naane ku dasi.

28 À nò à ye iyi amanε á je dee dee na naane iyi í dasi ñhú akā, kù je na wooda ku jirima.

29 Mà Ilaađ í je ti Zuifu ña aña akāi? Kù je ti dimi mmu ña má? Ntò ntò í je ti dimi mmu ña mò,

30 domi Ilaađ akāi í weε. Ñhúi á ce ine ña dee dee na naane ku dasi ñhau, hai Zuifu ña hee do dimi mmu ña.

31 Si beεbe à waa kpa wooda na ideε naane ku dasiui? Aawo. À kōsi gbugbāε mām nii.

4

Yaase iyi à ye si kuwɛi Aburahamu

1 Beirei aa ka fɔ nsei do ideɪ Aburahamu bala nwa. Mii í ba.

2 Bii Ilaaḏ í ce Aburahamu amanɛ dee dee na icɛ iyi í ce, á yɔkɔ ku tɔɔɔ fufu. Amma kù ne si bii á tɔɔɔ fufu si wajui Ilaaḏ,

3 domi kukɔi ideɪ Ilaaḏ wa fɔ í ni, Aburahamu í dasi Ilaaḏ naanɛ nɔ nɔɔi í jò Ilaaḏ í dooɛ si inɛ dee dee.

4 Nsei, inɛ iyi wa ce icɛ a ci ya doo fiaɪ lafɛɛ bei amua, ti nje asaiyaɛi.

5 Amma inɛ iyi í dasi Ilaaḏ naanɛ, nɔ kù de nɔɔi ku je dee dee na icɛɛ, Ilaaḏ mɔ, nɔɔi iyi í ya ce ilu dulum ɔa dee dee, á doo lafɛɛɛu amanɛ dee dee na naanɛ ku dasiɛ.

6 Bɛɛɛɛ Davidi mɔ wa fɔ ideɪ inɔ didḏi inɛ iyi Ilaaḏ í doo amanɛ dee dee iyi kù je na icɛɛ.

7 Í ni,

Ilu inɔ didḏi inɛ iyi Ilaaḏ í kpa ideɪ kuraraɛ, Nɔ í bii dulum deɛ.

8 Ilu inɔ didḏi inɛ iyi Ilaaḏ kù waa doo dulum deɛ.

9 Inɔ didḏu, ti inɛ ɔa iyi à ce bango aɔa akãi? Kù je ti inɛ ɔa mɔ iyi a kù ce bango? À tako à fɔ tã wo à ni, Ilaaḏ í doo Aburahamu amanɛ dee dee na naanɛ iyi í dasiɛ.

10 Beirei í ye waati bɛɛɛɛ. Í ce bango ba. Mà kù ce. Waati bɛɛɛɛ kù ce bango titã. Hai lo bangoi wa je.

11 Si anyiɛ í na í ce bango iyi wa je nyinda iyi Ilaaḏ í coo inɛ dee dee. Í coo inɛ dee dee na naanɛ ku dasiɛ waati iyi kù ce bango. Bɛɛɛɛ mɔi í na í je balai hai ce bango ɔa iyi à dasi naanɛ fei ku ba Ilaaḏ ku doo aɔa mɔ inɛ dee dee ɔa.

12 Nɔ wa je balai woo ce bango ɔa mɔ, aɔa iyi kù je bango nɔɔi akãi à ce, amma tuubai naanɛ ku dasi iyi bala nwa Aburahamu í jò si waati iyi kù ce bango, nɔɔi aɔa mɔ à waa too si.

Do naanɛ ku dasi à ya baḏ kuwã Ilaaḏ

13 Ilaaḏ í cea Aburahamu do dimiɛ ɔa kuwã iyi aɔa je tubui andunyau ihɛ fei. Kù je si na iyi í jò í jirima wooda, amma si na iyi í jò í je dee dee na naanɛ ku dasiɛɛi.

14 Bii í je inɛ ɔa iyi à waa jirima wooda, aɔa na nɛ mii ɔa iyi Ilaaḏ í ce kuwãɛu, naanɛ ku dasiɛ ngbei, nɔ kuwã iyi Ilaaḏ í ceu mɔ í kpa iri mbe,

15 domi woodai wa naaḏ idɔɔkḏi Ilaaḏ wa. Amma bii wooda kù wɛɛ, ideɪ wooda ku kua mɔ kaa wɛɛ.

16 Na nɔɔi, kuwãu, ti inɛ ɔa iyi à dasi naanɛ ku ba ku je amua iyi Ilaaḏ í mu nwa na didḏɛ nɔ ku je ti dimii Aburahamu fei. Kù je inɛ ɔa iyi à nɛ wooda aɔa akã, amma do inɛ ɔa iyi à dasi naanɛ bei Aburahamu, nɔɔi iyi í je balai awa fei.

17 Kukɔi ideɪ Ilaaḏ wa fɔ í ni, nɔɔi nɛ ce balai dimi nkpɔ. Nɔɔi í je bala nwa si wajui Ilaaḏ. Ilaaḏi í dasi naanɛ, nɔɔi iyi í ya jì iku ɔa, nɔ do ide ku fɔɛi í taka mii ɔa iyi a kù wɛɛ wo.

18 Aburahamu í dasi Ilaaḏ naanɛ nɔ wa cɔḏ kpãa baa do iyi kù ye mii iyi wa degbeu titã. Na nɔɔi, Ilaaḏ í coo balai dimi nkpɔ ɔa si bei í tako í fɔ í ni, dimiɛ ɔa aa na a kpɔ.

19 Waati nɔɔi í nɛ zakai adḏ cɔ. Í mà iyi nɔɔi í gbo, nɔ Sara aboɛu mɔ kaa yɔkɔ ku bí ama má, amma do nɔɔi fei naanɛ ku dasiɛ kù kaye.

20 Kù fūsi naanɛ ku dasiɛ awɔ, kù nɔ kù sika si ide iyi Ilaaḏ í wãu. Naanɛɛu í teese wa muaa gbugbã mɔm nii nɔ wa saabu Ilaaḏ,

21 domi í mà kam kam, mii iyi Ilaaḏ í wãu í nɛ gbugbãi ku coo.

22 Nɔi í jò na naanɛ ku dasiɛ Ilaaḏ í dooɛ inɛ dee dee.

23 Amma iyi à kɔɔ à ni, à dooɛ inɛ dee dee, kù je na irii nɔɔi akãi à kɔɔ.

24 À kɔɔi na irii awa mɔ iyi Ilaaḏ wa doo wa inɛ dee dee, awa iyi à dasiɛ naanɛ, nɔɔi iyi í jì Jesu Lafɛɛ nwa hai si bale.

25 Ilaaḏi í jò à kpa Jesu wo na irii dulum du wa nɔ í jũu má ku ba ku ce wa inɛ dee dee ɔa.

5

À dḏ do Ilaaḏ

1 Nsei, si bei Ilaaḏ í ce wa inɛ dee dee ɔa na naanɛ ku dasi nwa, à dḏ do nɔɔi na saabui Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi.

2 Jesu mɔi í mu nwa kpãa do saabui naanɛ ku dasiɛ ka sɛkɛɛ si Ilaaḏ, nɔɔi iyi í ce nwa didḏ. Na didḏui à waa leekɔ dim dim nɔ à nɛ inɔ didḏ domi à waa cɔ kpãa iyi aa ka nɛ baa nwa si amboei Ilaaḏ.

3 Iyi í re mɔm, baa si wahala à ya ka nɛ inɔ didḏi domi à mà iyi wahala í ya bí temua.

4 Bii à nɔ à temua si wahalau, aa ka fita bei inɛ iyi í je igũ si laakai ku cɔ, nɔ igũ iyi à jɛu á bí nwa kpãa ku cɔ.

5 Nɔ kp̄aa iyi à waa cɔu kaa je ngbe domi kubii Ilaaɔ́ í wa si idɔ nwa do saabui Hundee iyi í mu nwa.

6 Si waati iyi a kù ne gbugbã, Kirisi í ku na irii ine ña iyi a kù mà bɛɛɛɛ Ilaaɔ́. Í kui si waati iyi Ilaaɔ́ í jileu.

7 À gaabua amanɛ ku jesi nñu ku ku baa na ine dee dee. Á yɔkɔ ku je ilu wɔkɔ gɔ á jesi nñu ku ku na ine jüida gɔ.

8 Amma Ilaaɔ́ í nyisi wa kubi nlaɛ domi waati iyi à je ilu dulum ña Kirisi í ku na iri nwa.

9 Nsei, si na iyi í jò njei Kirisi í jò Ilaaɔ́ í ce wa ine dee dee ña, kù ne sika kãma á faaba wa hai si idɔkɔɛ iyi á naa.

10 Waati iyi à je mbɛɛɛɛ Ilaaɔ́, í jò à dɔ do nñu na ikui Amaɛ. Na nñu nsei, si bei à dɔ do nñu, sika kãma kù wasi á nyi ku faaba wa má na kuwɛɛɛ Amau.

11 Iyi í re mɔm, Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi, nñu iyi í jò à dɔ do Ilaaɔ́, í nyi í jò à ne inɔ didɔ́ má si Ilaaɔ́.

Adamu do Kirisi

12 Dulum í lɔ wai si andunya hai bi ine akã, nɔ dulum nɔu í naaò iku wa. Si bɛɛɛɛ, ikuu í tosi ine fei domi ine feii í ce dulum.

13 Ntɔi dulum í wa si andunya wo woodai Moizi í bei í naa, amma bii wooda kù wɛɛ, ijuukp̄ai wooda ku kua mɔ kaa wɛɛ.

14 Do nñu fei, hai waatii Adamu hee ku koo si Moizi fei, ine ña à ya ku baa do iyi a kù kua wooda bei Adamu í ce.

Aa ka yɔkɔ ka wã Adamu do ine iyi í na í naau.

15 Ntɔ ntɔ, ine nkp̄ai í ku na kurarai ine akãu, amma didɔ́i Ilaaɔ́ í la í re kurarai Adamu. Didɔ́i Ilaaɔ́u mɔ hai bi ine akãi í naa, nɔ lafɛɛui í je Jesu Kirisi. Didɔ́u amua nla nla, nɔ í tosi ine nkp̄o.

16 Amuai Ilaaɔ́u do kurarai ine akãu í wãaia nje, domi kurara akãui í jò Ilaaɔ́ á kiiti ine ña ku ye taale nña, amma didɔ́ɛi á jò ku ce wa ine dee dee baa do iyi à tako à ce kurara nkp̄o nkp̄o.

17 À mà iyi iku í tosi ine fei na kurarai ine akãu. Amma na ine akã mɔi aa ka ba mii iyi í la í re, domi ine iyi í gba didɔ́ nla Ilaaɔ́ do amua nlaɛ iyi í jò í je dee dee fei, á maa wɛɛ nɔ á je bomma na irii Jesu Kirisiu.

18 Na nñu, si bei kurarai ine akã í jò Ilaaɔ́ í ye taalei ine fei, bɛɛɛɛ mɔi dee dee ku jei ine akã í jò ine fei í je dee dee í baò kuwɛɛɛ.

19 Si bei ide hai gbɔi ine akã í jò ine nkp̄o í je ilu dulum, bɛɛɛɛ mɔi Ilaaɔ́ á ce ine nkp̄o dee dee na ide ku jirimai ine akãu.

20 Wooda í lɔ wai ku ba kurara ku kɔɔsi, amma bii dulum í kɔɔsi, didɔ́i Ilaaɔ́ mɔ í ya kɔɔsi ku roo mái.

21 Si bei dulum í lɔsi ine fei hee í naaò iku wa, bɛɛɛɛ mɔi didɔ́i Ilaaɔ́ í naa si ine fei ku ba ku ce wa ine dee dee ña nɔ ku mu nwa kuwɛɛɛ iyi ci ya tã na anu akã iyi à ne do Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi.

6

À ku si gãmei dulum, nɔ à je ilu hunde si Kirisi

1 Debei beirei aa ka ce. Aa ka ya maa ce dulum ku ba didɔ́u ku kɔɔsi?

2 Aawo, kù je bɛɛɛɛ. Awa iyi à ku si gãmei dulum, beirei aa ka ce ka maa je kuwɛɛ nwa si dulum má.

3 Í kù mà ña awa iyi à dasi wa inyi do irii Jesu Kirisi fei, à kui bei nñu mɔ í ku?

4 Na nñu, si inyi ku dasi à ku do nñu ajɔ, nɔ à si wa do nñu ajɔ, ku ba bei amboei Ilaaɔ́ Baaba í dedeɛ hai si bale awa mɔ ka maa ne si kuwɛɛ titɔ.

5 Ntɔ ntɔ, si bei anu akã nwa do nñu í jò à ku do nñu ajɔ, kù ne sika á jò ka dede má hai si bale do nñu ajɔ.

6 À mà iyi à kpakpa daa nwo nwa si jii ku gaau do Jesu ajɔ, ku ba daa nwo nwa iyi wa dasi wa dulum nɔu ku kpa iri, nɔ ka maà je arui dulum má,

7 domi dulum kaa ne gbugbã kãma má si ine iyi í ku.

8 Nsei, si bei à ku do Kirisi ajɔ, bɛɛɛɛ mɔi à ne naane iyi aa ka ba kuwɛɛ do nñu ajɔ,

9 domi à mà iyi Kirisi, nñu iyi í dede hai si bale kaa ku má, iku kù ne sie gbugbã má.

10 Waati iyi í ku, í kui gbakã akã na irii dulum, amma í baa si kuwɛɛ má, nɔ kuwɛɛ iyi í wa si nsei í je ti Ilaaɔ́.

11 Bɛɛɛɛ mɔi inje taka nñe i doo ara nñe bei iku si gãmei dulum, nɔ i doo ara nñe ilu hunde má si wajui Ilaaɔ́ na anu akã nñe iyi í ne do Jesu Kirisi ña.

12 Na n̄ɲu, i maà jò dulum ku je bomma si ara n̄ɲe má, i maà ti i jò kòdɛɛi arau ku kāmia n̄ɲe má.

13 I maà ti i jò ikō ikōi ara n̄ɲe kāmā kù wa si aw̄oi dulum má i maa ceò laalò ɲa. Amma i so ara n̄ɲe i na Ilaaḍ bei inɛ ɲa iyi à j̄i wa hai si bale, nò i so ikō ikōi ara n̄ɲe fei i daa Ilaaḍ si aw̄o ɲa i maa ceò j̄iida.

14 Dulum kù nɛ ku nɛ si n̄ɲe gbugbā má domi wooda kù nɛ gbugbā si n̄ɲe amma didōi Ilaaḍi í nɛ gbugbā si n̄ɲe.

Ka je arui ice j̄iida ku ce

15 To, mii aa ka ce. Si bei Ilaaḍ í ce nwa didō nò wooda kù nɛ si wa gbugbā, dulum nii aa ka maa ce? Aawo, kù je bɛɛbɛ.

16 Ì mà s̄āa s̄āa ɲa bii ì so ara n̄ɲe ì daa inɛ go si aw̄o ì waa jirimaɛ ɲa, inɛ iyi ì waa jirimau bɛ ɲa aruei ì je ɲa. Bii ì je arui dulum ɲa, kəkəɛi í je iku, bii ì nò ì je arui Ilaaḍ ku jirima ɲa, kəkəɛi n̄ɲu m̄oi á jò Ilaaḍ ku ce n̄ɲe inɛ dee ɲa.

17 Amma ka saabu Ilaaḍ domi baa do iyi ì je arui dulum ɲa wo, nsei do inò akāi ì waa jirima kukəsi iyi à da n̄ɲe si aw̄o.

18 À ya n̄ɲe hai si aw̄oi dulum, nò ì baa ì je arui ice j̄iida ku ce ɲa.

19 Ñ wa n s̄o n̄ɲe ideu ih̄ei do yaasei kucei inɛ ɲa na gbugbā hai nɛ n̄ɲe. Si bei ì tako ì so ikō ikōi ara n̄ɲe ikā ikā ì daa riisi do laalò si aw̄o bei aru ku ba i ceò laalò ɲa, nsei ì nɛ i so ikōi ara n̄ɲe fei i jò ku je arui ice j̄iida ku ce ɲau ɲa ku ba daa n̄ɲe ku má.

20 Waati iyi ì waa je arui dulum ɲa, ì ya jilò si i kù nɛ i ce mii iyi Ilaaḍ wa t̄o ɲei.

21 Riba yoomai ì ya ba ɲa waati bɛɛbɛ. Riba iyi ì ba ɲau wa mu n̄ɲe anyò nsei, nò iri ku kp̄aɛ ikui.

22 Amma nsei à ya n̄ɲe hai si aw̄oi dulum ì baa ì je arui Ilaaḍ ɲa, riba n̄ɲei í je daa iyi í má, iri ku kp̄aɛ m̄oi í je kuwɛɛ hai t̄a.

23 Ribai dulum nii í je iku, amma amuai Ilaaḍi í je kuwɛɛ iyi ci ya t̄a na anu akā nwa iyi à ce do Jesu Kirisi Laf̄ɛ nwa.

7

N̄ɲe ku so í je nwa yaase

1 In̄ɲe inɛm ɲa, in̄ɲe iyi ì mà wooda ɲa, i kù mà ɲa iyi wooda í nɛ gbugbāi si amanɛ si waati iyi í wɛɛ si hunde n̄ɲu akā?

2 Bɛɛbɛ m̄oi abo à so m̄əkə í nɛ ku wa bi m̄əkəɛ si waati iyi m̄əkəu í wɛɛ. Amma bii m̄əkəu í ku abou í fita hai si woodai n̄ɲe ku so mbɛ.

3 Na n̄ɲu, bii m̄əkəu í wɛɛ nò abou í koo í so m̄əkə mmu, abo à ce sakarai aa kpoo. Amma bii m̄əkəɛ í ku, í fita si woodai n̄ɲe ku soui. Waati bɛɛbɛ bii í so m̄əkə mmu kù je à ce sakara má.

4 Bɛɛbɛ m̄oi in̄ɲe inɛm ɲa, anu akā n̄ɲe do Kirisi í jò in̄ɲe m̄o ì ku do n̄ɲu ajò nò ì fita hai si aw̄oi wooda. Bɛbei ti inɛ mmui ì je ɲa. Ti inɛ iyi í j̄i hai si baleui ì je ɲa ku ba i so iso iyi í je ti Ilaaḍ ɲa.

5 Waati iyi à wɛɛò daa nwo nwa ɲa wo, kòdɛɛ laalò iyi wooda í dede si wa wa ce ice si ikōi ara nwa ikā ikā fei nò wa b̄ò wa bi iku.

6 Amma nsei, si bei à ku si ḡamei wooda, n̄ɲu iyi wa mu wa wo bei aru, à fita hai si aw̄oɛ. Bɛbei aa ka ȳəkə ka cea Ilaaḍ ice do daa tit̄o iyi í je ti Hundee, kaa je do daa nwo iyi í je ti wooda.

Wooda do dulum

7 To, beirei aa ka f̄o. Woodau dulum nii? Aawo, kù je bɛɛbɛ. Amma na saabu woodai í jò ñ mà dulum. Ntò ntò, n kaa n mà mà kòdɛɛ dulum nii wo bii wooda kù ni n maà n ce kòdɛɛ.

8 Nò na woodai dulum í ba kp̄āa í bíim kòdɛɛ ikā ikā fei, domi bii wooda kù wɛɛ dulum m̄o kaa wɛɛ.

9 Tako waati iyi n kù mà wooda, n̄ wɛɛ wo, amma waati iyi ñ na ñ mà wooda, dulum í dedei

10 nò ñ ku. Bɛbei wooda iyi í nɛ ku jò n nɛ kuwɛɛ, n̄ ba wee ikui í naam wa,

11 domi dulum í ceò wooda ice nò í wa inyii ifim í kpam.

12 Ntò ntò wooda í má nò ideɛ m̄o í má, í je dee dee, í nò í s̄ia.

13 Deb̄ei mii j̄iidaui í baa í j̄ɛem kp̄āai iku? Aawo, kù je bɛɛbɛ. Dulum nii í kpam. Mii j̄iidaui í so í na í kpam do. N̄ɲui í jò à ȳoɔ iyi dulum í je mii laalò do ntò nò í gaabu í caa.

Inɛ iyi dulum í kāmia

14 Nt̄oi à mà iyi woodai Ilaaḍ ti Hundei, amma amu aman̄ei iyi à taa dulum ñ je arue.

15 Mii iyi ñ wa n ce n ci ya n mà yaaseɛ, domi mii iyi ñ bi, n ci ya n ce n̄ɲu, amma mii iyi ñ cé, n̄ɲui ñ ya n ce.

¹⁶ Bii n̄ wa n ce iyi n kù bi, n̄ jesi iyi wooda í síai.

¹⁷ Amma bii bæbei, kù je amui n̄ wa n coo má, dulum iyi í wa sim nii wa coo.

¹⁸ N̄ mà s̄aa s̄aa iyi mii j̄ida k̄ama kù wa sim, waat̄o daam nii n̄ wa n f̄aa, domi waati k̄ama fei id̄om í ya maa bi j̄ida ku ce, amma kucei n ci ya n ȳok̄o.

¹⁹ N ci ya n ce j̄ida iyi n̄ bi, í gbe laal̄o iyi n kù biu.

²⁰ N̄o bii n̄ wa n ce iyi n kù bi, kù je a ni amui n̄ wa n coo, dulum iyi í wa sim nii wa coo.

²¹ To, n̄ ȳe ide ḡo í w̄eem. N̄ju wee. Waati iyi n̄ bi j̄ida ku ce fei, laal̄o í ya maa má sim.

²² Si id̄om woodai Ilaāo ku jirima í d̄o,

²³ amma si kucei ik̄o ik̄o aram fei n̄ wa n ȳe ide mmu ḡo iyi wa ja do lasabum, n̄o wa cem arui dulum iyi í wa sim.

²⁴ Ilu in̄o kuf̄o n̄ je. Yooi á nyam hai si aw̄o ara iyi wa b̄oem ikuu ih̄e.

²⁵ N̄ wa n saabu Ilaāo do saabui Jesu Kirisi Laf̄e nwa.

Bæbe m̄o, n̄ je arui woodai Ilaāo si id̄om, amma si daam n̄ je arui gbugb̄ai dulum.

8

Kuw̄e iyi Hundei Ilaāo wa mu nwa

¹ Na n̄ju, nsei Ilaāo kaa ȳe taalei in̄e n̄a iyi à n̄e anu ak̄a do Jesu Kirisi má.

² Hundei Ilaāo í ya j̄o in̄e ku ba kuw̄e na saabui Jesu Kirisi, n̄o gbugb̄ai Hundeiui í nyam hai si gbugb̄ai dulum do ti iku.

³ Mii iyi woodai Moizi kù ȳok̄o ku ce si na iyi í j̄o m̄anḡo amane n̄a í j̄o woodau í kua gbugb̄a, Ilaāo í coo. Dulum iyi í wa si arai amane, í kiitie si waati iyi í j̄o Am̄ai n̄ju takae í so ara iyi í j̄o arai dulum dii amane n̄a, n̄o í b̄o wa ku na ku je kuwee na dulum.

⁴ Ilaāo í ce bæbei ku ba is̄eene nwa ku je dee dee si ide iyi woodau wa f̄o, awa iyi a kù waa n̄e si id̄obii ara nwa, í gbe si id̄obii Hundei Ilaāo.

⁵ In̄e n̄a iyi à waa n̄e si id̄obii ara, lasabu n̄ja fei si daai arai í ya wa. Amma in̄e n̄a iyi à waa n̄e si id̄obii Hundei Ilaāo, lasabu n̄ja fei si mii iyi Hundeu í bii í ya wa.

⁶ In̄e iyi lasabu fei í wa si id̄obii ara, ikui á je iri ku kp̄ae. Amma in̄e iyi lasabu í wa si mii iyi Hundei Ilaāo í bi, laf̄e á ba kuw̄e do laakai ku s̄u.

⁷ In̄e n̄a m̄o iyi à waa too id̄obii ara, ājai à je mb̄ei Ilaāo n̄a. A kù waa jirima woodae, n̄o a kaa ȳok̄o m̄om.

⁸ In̄e n̄a iyi à waa too id̄obii ara a kaa ȳok̄o a ce iyi á d̄o Ilaāo si.

⁹ Amma in̄e í kù waa too id̄obii ara, ì waa n̄e n̄ai bei Hundei í bi, in̄e iyi Hundei Ilaāo í wa si n̄e. In̄e iyi kù n̄e Hundei Kirisi, laf̄e kù je ti Kirisi.

¹⁰ N̄o bii Kirisi í wa si n̄e, baa do iyi ara n̄je í ku na dulum fei, hundei n̄je á maa w̄e domi ì je dee dee si wajui Ilaāo n̄a.

¹¹ Ilaāo í j̄i Jesu hai si bal̄e. N̄o bii Hundei n̄ju iyi í j̄i Kirisi hai si bal̄e í wa si n̄e á na ara iku n̄je n̄au m̄o kuw̄e na saabui Hundei iyi í wa si n̄e.

¹² Na n̄ju in̄e in̄em n̄a, Ilaāo à n̄e ka saabu, kù je ara hee arau ku tilasi wa ka ceò mii iyi í bi.

¹³ Nt̄o nt̄o, bii ì waa ce id̄obii ara aa ku n̄a. Amma bii ì j̄o Hundei Ilaāo í sobi n̄e í kp̄o kookoosui arau aa n̄e kuw̄e n̄a,

¹⁴ domi in̄e n̄a iyi Hundei Ilaāo wa gb̄a fei, ājai à je am̄ai Ilaāo n̄a.

¹⁵ Hundei iyi Ilaāo í mu n̄je kaa ce n̄e aru, kaa n̄o ku j̄o n̄jo ku mu n̄e má, amma Hundeu i ce n̄e am̄ai Ilaāo n̄a, n̄o do saabuei aa ka ȳok̄o ka kpe Ilaāo, ka ni Baaba.

¹⁶ Hundei Ilaāo takae wa s̄o hundei nwa iyi à je am̄ai Ilaāo n̄a.

¹⁷ To, si bei à je am̄ae n̄a, n̄ju í j̄o à n̄e baa si mii iyi í jile nwa. Aa ka n̄e ikp̄e do Kirisi ājo, domi bii à baa ijuukp̄ae ku kp̄e, bæbe m̄o aa ka baa amboe ku kp̄e má.

Amboe iyi á na ku naa

¹⁸ N̄ mà wahalai nsei nwau ih̄e kù je nk̄ama do amboe iyi Ilaāo á na ku nyisi wa.

¹⁹ Baa mii n̄a iyi Ilaāo í taka fei à waa degbe ājo n̄ju do saasa, ājo si bii Ilaāo á j̄o a ȳe amboe si am̄ae n̄a,

²⁰ domi mii n̄a iyi í taka fei à d̄asi kp̄ai nfe ku ce, kù je na id̄obii āja taka n̄ja, Ilaāo í coo bæbe. Do n̄ju fei, kp̄a ku c̄o m̄o í w̄e

²¹ iyi Ilaāo á ya mii n̄au m̄o ku ba k̄ama n̄ja ku maà beje má n̄o a n̄e ikp̄e si amboei ara ku nei am̄ai Ilaāo n̄a.

²² À mà iyi hee nsei mii n̄a iyi Ilaāo í taka fei à waa kakaai bei inaabo iyi wa kakaa do ara kuroi kubí.

²³ Nɔ̄ iyi í re mɔ̄m, baa awa iyi Ilaaḏ í mu nwa Hundee bei fia kaazigi, à waa kakaa si idɔ̄ nwa à waa degbeḏ Ilaaḏ ku nyisi iyi à je amaε̄ na ntɔ̄ ntɔ̄ nɔ̄ ku faaba ara nwa.

²⁴ Faabau í je tu wa, amma si kpāae ku cɔ̄i à wa si titā. Bii à ye mii iyi à waa degbe, kudegbe kù wεε̄ má. Mii iyi amanε̄ wa ye á maa cɔ̄ kpāae má?

²⁵ Amma bii à waa cɔ̄ kpāai mii gɔ̄ iyi a kù waa ye, aa ka maa degbeei do temua.

²⁶ Bεεbē mɔ̄i Hundei Ilaaḏ í ya maa sobi wa si gbugbā hai ne nwa, domi a ci ya ka mà mii iyi í sīa ka tɔ̄. Amma Hundeu takaei í ya tɔ̄ Ilaaḏ na iri nwa do ide iyi í re ide ku fɔ̄i amanε̄ na.

²⁷ Nɔ̄ Ilaaḏ, nɔ̄u iyi wa ye idɔ̄i amanε̄ na í mà mii iyi Hundeu wa lasabu, domi do idɔ̄biε̄i Hundeu wa tɔ̄ε̄ na irii inε̄ na iyi à je tεε̄.

²⁸ Nɔ̄ iyi í re mɔ̄m, à mà sāa sāa, inε̄ na iyi à bi Ilaaḏ, aɔ̄a iyi í kpe si idɔ̄biε̄i à je tεε̄, Ilaaḏ wa ce icε̄ si mii iyi í ba na fei ku ba ku ce nɔ̄a jiida.

²⁹ Ntɔ̄ ntɔ̄, inε̄ na iyi Ilaaḏ í cica hai tako, aɔ̄ai í jile ku ba a jɔ̄ Amaε̄. Si bεεbē Amaε̄ui á je yemmai ifɔ̄ nkpɔ̄ nkpɔ̄.

³⁰ Inε̄ na iyi í cica í jileu, nɔ̄ui í kpe na. Inε̄ na iyi í kpeu í ce na dee dee. Inε̄ na iyi í ce dee deeu í ce nɔ̄a ikpēi amboεε̄.

Kulai kubii Ilaaḏ

³¹ Debei beirei aa ka fɔ̄ má. Bii Ilaaḏ í je tu wa, yooi á yɔ̄kɔ̄ ku je mbεε̄ nwa.

³² Ilaaḏ kù kɔ̄ḏ amai nɔ̄u takae, amma í jɔ̄ à daa inε̄ na si awɔ̄ à kpāa na irii awa fei. Nɔ̄u iyi í na wa amaε̄u bεεbē, beirei á ce iyi kù mu nwa mii iyi í gbe fei.

³³ Inε̄ na iyi Ilaaḏ í cica, yooi á yɔ̄kɔ̄ ku má na dulum má. Kù wεε̄, domi Ilaaḏi í ce na dee dee.

³⁴ To, yooi á yɔ̄kɔ̄ ku ye taale nɔ̄a. Kù wεε̄, domi Jesu Kirisi í ku, nɔ̄ iyi í re mɔ̄m í jī hai si bale má, í wa awɔ̄ njei Ilaaḏ. Í nɔ̄ wa tɔ̄ Ilaaḏ na iri nwa.

³⁵ Yooi á yɔ̄kɔ̄ ku fεεfē wa do kubii Kirisi. Tɔ̄nya? Mà wahala. Mà ijuukpā. Mà ari. Mà are. Mà mbirisi. Mà igū.

³⁶ Ntɔ̄ ntɔ̄, Lafēε̄, na iriei à ya ka wa si anui iku aleḏ daakɔ̄.

À waa cɔ̄ wa bei angudā na iyi à waa bɔ̄ ku saka,

si bei kukɔ̄i idei Ilaaḏ í fɔ̄.

³⁷ Amma si mii nɔ̄u ihē fei à je igū mam mam na saabui Kirisi iyi í bi wa,

³⁸ domi n̄ mà kam kam, nkāma kù wεε̄ iyi á yɔ̄kɔ̄ ku fεεfē wa do kubiē. Baa iku kaa yɔ̄kɔ̄, wala kuwεε̄, do amaleka na, do yiikōi lele na. Mii iyi í ba wa nnyi hee do iyi á na ku ba wa ala fei, kāma nɔ̄a kaa yɔ̄kɔ̄.

³⁹ Mii na iyi à wa lele do iyi à wa ile hee do mii iyi à taka fei, nkāma kaa yɔ̄kɔ̄ ku fεεfē wa do kubi iyi Ilaaḏ í nyisi wa si Jesu Kirisi Lafēε̄ nwa.

9

Ilaaḏ do inei Izireli na

¹ Ntɔ̄i n̄ wa n fɔ̄, amu inei Kirisi, n kaa n sɔ̄ ibo. Idɔ̄m do Hundei Ilaaḏ à jesi iyi ntɔ̄i.

² Inɔ̄m í fɔ̄ ntɔ̄ ntɔ̄ na Zuifu kpaasi na nɔ̄ n̄ ya n maa n ce araare nɔ̄a waati kāma fei.

³ An jesi Ilaaḏ ku ceekpem nɔ̄ ku fεεfεem do Kirisi ku ba inε̄ na iyi à je dimim a ba faaba.

⁴ Aɔ̄ai à je inei Izireli na, inε̄ na iyi Ilaaḏ í cica a je tεε̄ bei amaε̄ na, nɔ̄ í nyisi na amboεε̄. Do aɔ̄ai í dī akabuuē na, nɔ̄ í na na wooda do kpāae ku tɔ̄, do idei kuwāε̄.

⁵ Bala nɔ̄a n̄ai à je inei Ilaaḏ na. Si dimi nɔ̄ai Kirisi í fita bei amanε̄ nɔ̄u iyi í re mii fei. Nɔ̄ui í je Ilaaḏ, nɔ̄u iyi í jɔ̄ ka maa saabu hee do aɔ̄ fei. Ami.

⁶ Kù je n̄ wa n ni ide iyi Ilaaḏ í wāu í je ngbe, amma kù je inε̄ na iyi à bí si dimii inei Izireli nɔ̄u feii à je inei Izireli do ntɔ̄.

⁷ Kù nɔ̄ kù je inε̄ na iyi à bí si dimii Aburhamu feii à je tɔ̄kuε̄ na do ntɔ̄, domi Ilaaḏ í sɔ̄ Aburhamu í ni, dimii amai Izaaki n̄ai aa je tɔ̄kuε̄ na.

⁸ Waatɔ̄ kù je amai Aburhamu na feii à je amai Ilaaḏ na, í gbe amu na na iyi Ilaaḏ í cea kuwāε̄ nɔ̄u, aɔ̄a akā.

⁹ Ide iyi Ilaaḏ í wāḏ Aburhamu wee, í ni, adḏ gɔ̄ suku be iyi ihē an nyi wa má, hee waati bεεbē Sara á bí ama inemakɔ̄.

¹⁰ Kù je iyi be nɔ̄u akā, amai Rebeka minji nɔ̄u fei sika n̄ai. Baa n̄ai í je bala nwa Izaaki.

¹¹⁻¹² Amma do nɔ̄u fei, hee Rebeka ku maa bí na, si waati iyi a kù ce jiida gɔ̄ titā hee má je laalo, Ilaaḏ í sɔ̄ Rebeka í ni, inε̄ sintei á

ya sūa inε ankāanyiu iri ilε. Í fɔ bεεbei ku ba ku nyisi iyi nηu í ya cica inε ηai bei nηu takai nηu í bi, nɔ í kpe ηa si bei nηu takae í jilε, kù je na kuce nηa.

¹³ Tiai idei Ilaaḏ í fɔ má í ni, Ilaaḏ í ni, n̄ bi Zakəbu nɔ n̄ cé Ezau.

¹⁴ Debei, beirei aa ka fɔ nsei. Ilaaḏ kù je dee deei? Aawo, kù je bεεbe,

¹⁵ domi í sḏ Moizi í ni, inε iyi n̄ bii an cea didḏ, nɔ inε iyi n̄ bii an ce araareε.

¹⁶ Na nηu, kù je na idəɔbii inε gɔ, kù nɔ kù je na kookaai inε gɔ, amma na araarei Ilaaḏi.

¹⁷ Bεεbei kukəi idei Ilaaḏ wa fɔ idei Faraḏ, nηu iyi Ilaaḏ í le idəε í ni n̄ k̄a n̄ ceε ilaalui ku ba inε ηa a ye gbugbām siε, nɔ inεi andunya fei ku gbɔ irim.

¹⁸ Bεεbei Ilaaḏ í ya ce araarei inε iyi í bi, nɔ ku le idəi inε mɔ iyi í bi.

¹⁹ Bii bεεbei, inε gɔ á yəkɔ ku sḓm ku ni, Ilaaḏ kù nε kpāa ku ye taalei amanε ηa má, domi inε kāmā kaa yəkɔ ku dede si mii iyi í jilε.

²⁰ Awɔ iyi ì waa fɔ bεεbe, yooi ì je i bei i kakəɔ Ilaaḏ. Caka á yəkɔ ku bee woo ma ku ni, na mii í ce ì mam be ihē?

²¹ Kù je woo ma cakai á ceḏ ama bei í bi ba. Si ama akāu be kaa yəkɔ ku ce caji iyi à ya maa ceḏ ice waati kāmā fei do caka iyi í nε bεεre í re ba.

²² To, yaaseu be wa nyisi mii iyi Ilaaḏ í ce. Í bi ku nyisi inε gɔ ηa idəɔkḏ nlaε do gbugbāε. Amma í temuai titā do inε ηa iyi idəε í kḏ siu, aηa iyi à ye bei caka ηa iyi aa nyəu.

²³ Amma í bi ku nyisi inε gɔ ηa mɔ bei amboeε í la í to. Aηai í ce araare nηa nɔ í ce sɔɔlu nηa hai ku kpe a nε ikpē si amboeε.

²⁴ Inε ηau awai. Si inɔ nwa Zuifu ηa do hai je Zuifu ηa à wasi. Ilaaḏi í kpe awa fei.

²⁵ Bεεbei walii Ozee í fɔ si tiaε í ni, Ilaaḏ í ni,

Inε ηa iyi a kù je tom wo, nsei an kpe ηa inεm.

Dimi ηa iyi n̄ kù bi wo, nsei an kpe ηa baakəɔm ηa.

²⁶ Nɔ tengi bii n̄ sḏ ηa wo n̄ ni, i kù je inεm ηa,

Be mɔi an kpe ηa má amam ηa, amu iyi n̄ je irii kuwεε.

²⁷ Nɔi walii Ezai í fɔ ide hee lele na irii inεi Izireli ηa í ni, baa bii inεi Izireli ηau à kpɔ bei s̄ai ac̄i ido, inε mbəi á ba faaba.

²⁸ Ide iyi Ilaaḏ í fɔu á k̄ai mam mam si andunya, nɔ kaa kpe mɔm.

²⁹ Í ye mbe bei walii Ezai í tako í fɔu iyi í ni, Bii Aḏ Lafēε, ilu gbugbā fei kù jḏ nwa fiti mbəi amanε ηa wo ni,

Awa fei aa ka kui wo bei inεi Sodomu ηa, Do inεi Gəməɔ ηa.

Inεi Izireli ηa do laabaau jiida

³⁰ Debei, beirei aa ka fɔ. Bei aa ka fɔ wee, dimi mmu ηa iyi a kù waa de à je dee dee si wajui Ilaaḏ wo, nsei à je dee dee na saabui naane ku dasi nηa.

³¹ Amma inεi Izireli ηa iyi à waa de aηa a too wooda ku ba aηa a je dee dee si wajui Ilaaḏ, kù ce.

³² Na mii. Si na iyi í jḏ inεi Izireli ηa a kù dεdεε do naane ku dasi, í gbe do ice nηa. À koose si kuta iyi í ya jḏ inε ηa a kooseu.

³³ Idei kukəu wa fāa í ni, Wee n̄ wa n̄ jilε inε gɔ Siḏo iyi í ye bei kuta bi ku koose.

Nηui á jḏ inε gɔ ηa a cuku,

Amma inε iyi í dasiε naane kaa ye anyɔ.

10

¹ Inε inεm ηa, iyi n̄ bi si idəm fei do iyi n̄ wa n̄ tɔɔ Ilaaḏ, nηui í je dimim ηa a ba faaba.

² Ntɔ ntɔ, an yəkɔ n̄ fɔ na iri nηa n̄ ni à waa cea Ilaaḏ ice do himma, amma a kù nε kumā.

³ A kù mà bei Ilaaḏ í ya ceḏ inε dee dee, nηui í jḏ à de kpāa nηa bei aa ce a jeḏ dee dee, nɔ a kù waa too si kpāa iyi Ilaaḏ í jilε.

⁴ Kpāa iyi Ilaaḏ í jilεui í je Kirisi iyi í na í kpa irii woodai Moizi nɔ inε iyi í dasiε naaneu fei á je dee dee si wajui Ilaaḏ.

Faabau í je ti inε ηa iyi à dasi Lafēε naane fei

⁵ Ide iyi Moizi í kɔ si yaase bei inε á jeḏ dee dee si wajui Ilaaḏ si wooda ku jirima wee. Inε iyi wa jirima wooda ηau fei, si nηui á ba kuwεε.

⁶ Amma ide iyi à kɔ si yaase bei amanε á jeḏ dee dee na naane ku dasi wee. Mà ti i fɔ si idəε i ni, yooi á bɔ lelei Aḏ. Bii ì waa fɔ bεεbe, í ye bei ì waa de Kirisi ku kita wai.

⁷ Nɔ i mà ti i fɔ i ni, yooi á lɔ lelei ilε. Bii ì waa fɔ bεεbe, í ye bei ì waa de ku dede Kirisi hai si bale mái.

⁸ Debei, beirei ideu wa fɔ. Bei wa fɔ wee. Ide iyi ì waa dεdεu kù jiie, í wa si gelee mɔm

do si idɔɛ. Ideu nɲui í je ideí naane ku dasi iyi à waa waazo, iyi í ni,

⁹ bii ì fɔ do gɛɛɛ ì ni Jesui í je Lafɛɛ, nɔ ì dasi naane si idɔɛ iyi Ilaaɔ́ í dedeɛ hai si bale, aa ba faaba,

¹⁰ domi do idɔi amanɛ í ya dasiò naane ku ba ku je dee dee si wajui Ilaaɔ́, nɔ do gɛɛ mɔi í ya fɔð ide ku ba ku bað faaba.

¹¹ Tiai ideí Ilaaɔ́ í nɔ í fɔ í ni, ine iyi í dasie naane fei kaa ye anyɔ.

¹² Bɛɛbei ine gɔ kù je ikã, hai Zuifu ɲa hee ku bɔ do dimi mmu ɲa fei. Aɲa fei Lafɛɛ akã ò nɛ. Amanie mɔi í je ti ine ɲa iyi à waa tɔɛ fei.

¹³ Debei ine iyi wa tɔɔ Aɔ́ Lafɛɛ fei á ba faaba, si bei ideí Ilaaɔ́ í fɔ.

¹⁴ Nɔ beirei ine ɲa aa ce a tɔɔɛ bii a kù dasie naane. Mà beirei aa ce a dasie naane bii a kù gbɔ ideɛ. Nɔ beirei aa ce a gbɔ ideɛ bii ine gɔ kù ce waazoi ideu.

¹⁵ Nɔ beirei aa ce a ce waazoi ideu bii kù je ine gɔi í be ɲa. Kukɔi ideí Ilaaɔ́ wa fɔ í ni, inɔ didɔ́ nɛi kunaai ine ɲa iyi à dabii à waa sisi laabaau jiidau.

¹⁶ Amma kù je ine feii í jesi ideí laabaau jiidau. Bɛɛbei walii Ezai mɔi í fɔ í ni, Lafɛɛ, yoo ɲai à dasi waazo nɔwau naane.

¹⁷ Bɛɛbe mɔi naane ku dasi wa naai hai si ide iyi ine wa gbɔ. Nɔ ide iyi à waa gbɔu ideí Kirisii.

¹⁸ Amma n̄ wa n beei, Zuifu ɲa a kù gbɔ ideui? À gbɔɔ, domi à kɔɔ à ni, Woo ce waazo ɲau à dabii si andunya fei Nɔ ine fei í gbɔ ide ɲa.

¹⁹ To, n̄ wa n bee má, ineí Izireli ɲa a kù gbɔ yaasei ideu ba. À gbɔɔ, si bei Moizi í tako í kɔ na iri ɲa í ni,

Ilaaɔ́ í ni, An dede igu ɲɛ do dimi gɔ iyi a kù waa saalu bei dimi,

Nɔ n dede idɔɔkɔ ɲɛ do dimi hai nɛ bisi.

²⁰ Ezai mɔi í kɔ do wɔkɔ í ni, Ilaaɔ́ í ni, Ine ɲa iyi a kù waa dedeem ɲai à yem, Nɔ n̄ nyisi ɲa aram, kù nɔ kù je aɲai à tɔɔm.

²¹ Amma si gãmei irii ineí Izireli ɲa í kɔ í ni, Ilaaɔ́ í ni, hai daakɔi n̄ to awɔ bi hai gbɔ ide ilu it̄i ku yika ɲa.

11

Ilaaɔ́ kù kɔsi ineí Izireli ɲa

¹ Debei n̄ wa n beei, Ilaaɔ́ í kɔsi ineɛ ɲai? Aawo, kù je bɛɛbe, domi amu takam ineí

Izirelii n̄ wa n je, n̄ je tɔkui Aburahamu si dimii Benzamɛɛ.

² Ilaaɔ́ kù kɔsi ineɛ ɲa iyi í tako í cica hai kukpɛu. Mà i kù mà ɲa bei kukɔi ideí Ilaaɔ́ í fɔ ɲa si waati iyi Elii í bɔð taalei ineí Izireli ɲa bi Ilaaɔ́ í ni,

³ Lafɛɛ, ine ɲau à kpa waliiɛ ɲa nɔ à keke bi kuweeɛ ɲa. Amu akã n̄ gbe iyi n̄ wa n jirimae, à nɔ à waa de hundem ku nya.

⁴ Amma Ilaaɔ́ í jeaa í ni, n̄ nɛ amanɛ dubu mɛɛje má iyi a kù gule si wajui iwɛ iyi à ya kpe Baali.

⁵ Bɛɛbe mɔi, baa nsei ineí Izireli mbɔ ɲa à waa jirima Ilaaɔ́, aɲa iyi í cica na didɔɛu.

⁶ Í cica ɲai na didɔɛ, kù je na ice. Bii í je do iceui, didɔ́u kù je didɔ́ má.

⁷ Ntɔ ntɔ beirei í ce. Ineí Izireli ɲa a kù ba mii iyi à waa de. Si inɔ ɲa ine ɲa iyi Ilaaɔ́ í cicaí à baa. Ine ɲa iyi à gbe à lele idɔ ɲa.

⁸ Na irii ɲai kukɔi ideí Ilaaɔ́ í ni, Ilaaɔ́ í da ɲa si sisi n̄joo si idɔ.

Nɔ í mu ɲa iju iyi a kaa yɔkɔ a yeð ilu.

Nɔ í mu ɲa it̄i iyi a kaa yɔkɔ a gbɔð ide hee do nnyi fei.

⁹ Nɔ Davidi mɔi í ni,

Jingau ɲa ku je ɲa cekũm do taao,

Nɔ ku nyi ku je ɲa bi ku koose má

Ku ba a koo a ba ijuukpã.

¹⁰ J̄ɔ ilu kuku ku wa si iju ɲa a maà ye ilu.

Nɔ i j̄ɔ a ya bate a maa ceð ice do ajɔ fei.

¹¹ N̄ɔi í j̄ɔ n̄ wa n bee, si waati iyi ineí Izireli ɲa à koose, à cukui hee do ajɔ fei? Aawo, kù je bɛɛbe. Amma na kucuku ɲai í j̄ɔ dimi mmu ɲau mɔ à bað faaba ku ba igu ɲa ku dede si ɲa.

¹² Debei, si bei kucukui ineí Izireli ɲa í j̄ɔ hai je Zuifu ɲa à ba amanii Hunde, nɔ kukayeí ineí Izireli ɲa í kɔsi amanii dimi mmu ɲa, zaka beirei amanii dimi mmu ɲau á la ku to waati iyi ineí Izireli ɲa fei aa na a ba kpãai faaba.

Dimi mmu ɲa à ba faaba

¹³ Inɛ dimi mmu ɲau be, inɛi n̄ wa n ba ide ku fɔ, amu iyi n̄ je woo be bi tu ɲɛ. N̄ ya n maa nɛ inɔ didɔi do iceɛm iyi n̄ wa n ce.

¹⁴ Si iceu bei n̄ wa n de kpãa n dedeð igui dimim ɲa, ku ba ine gɔ ɲa ɲa a ba faaba.

¹⁵ Ilaaɔ́ í j̄ɔ hai je Zuifu ɲa à d̄ɔ do ɲu si waati iyi í j̄ɔ Zuifu ɲa titã. Debei, beirei á ye

si waati iyi á gba ña má. Nñu bei á jò aña iyi à ku wo a baa si kuwée.

¹⁶ Si iyafúì p̄ɛ iyi à kpo, bii p̄ɛ sinte iyi à ceu í je ti Ilaaḍ, debei p̄ɛu fei ti Ilaaḍi. Bɛɛbe m̄i bii ic̄ai j̄i í je ti Ilaaḍ, do amaaw̄ɛ ña fei ti Ilaaḍi.

¹⁷ Amma nsei à cafe amaaw̄ɛ ḡo ña hai si j̄i ndii olivi, n̄o in̄e iyi ì je amaaw̄ɛi j̄i ndii sako, in̄e ì s̄asi agbe ñña. Nsei wee, in̄e m̄o ì waa ba inyi iyi wa naa si amaaw̄ɛ ñau hai si ic̄au.

¹⁸ Na nñu, i maà t̄o fufu ña si amaaw̄ɛ ña iyi à cafeu. Beirei aa ce i t̄o fufu ña. I j̄o i mà ña iyi kù je in̄e ì waa mu ic̄au, ic̄au n̄e ì wa mu ñe.

¹⁹ Ine ak̄a ññe ḡo á ni, à cafe amaaw̄ɛ ñau bei ku ba a s̄asim si agbe ñña.

²⁰ Nt̄oi, à da ñai na naane hai dasi ñña, n̄o aw̄ɛ m̄o ì wa agbeu bei na naane ku dasi. Maà t̄o fufu, amma ce njo,

²¹ domi bii Ilaaḍ kù j̄o amaaw̄ɛ sinte ñau, á na ku j̄o aw̄ɛ m̄o?

²² Debei, c̄o jiida ku j̄e Ilaaḍ do kugaabu. Í gaabu si in̄e ña iyi à cuku, amma í je in̄e jiida bi t̄e. Aw̄ɛ de leek̄i dim dim si jiida ku j̄e. Bii kù je bɛɛbe aa da aw̄ɛ tak̄e.

²³ Bii aña m̄o a kù m̄asi id̄o ku lele ñña, Ilaaḍ á sindo ña si agbe bii à wau wo, domi á ȳk̄o ku sindo ña si agbe ñña má.

²⁴ Bii Ilaaḍ í dae wa hai si j̄i ndii olivii sako n̄o í m̄asi si j̄i ndii olivi iyi à waa logooa iyi kù je icuɛ, debei, kaa gaabu aa ku sindo amaaw̄ɛu si j̄i ndii nñu tak̄e.

Inei Izireli ña aa ba faaba

²⁵ In̄e in̄em ña, n kù bi asiii ideu ih̄e ku manji ññe hee ku j̄o i maa c̄o ara ññe ilu bisi ñña. Asiiu wee. Id̄oi inei Izireli fiti mb̄o ñau í lei tit̄a hee kukp̄oi dimi mmu ña iyi aa ba faabau ku k̄o.

²⁶ Si bɛɛbe, inei Izireli ñau fei aa ba faabau, si bei à k̄o à ni, Ilaaḍ í ni, Woo Faabau á naai hai Siḍ̄o, N̄o ku nya lasabu hai mà b̄eɛɛm hai si dimii Zak̄abu.

²⁷ Iyi ih̄e í je akabuu iyi an d̄i do aña si waati iyi an kpa ideu dulum du ña.

²⁸ Si tuubai laabaau j̄idau Zuifu ña à je mb̄eɛi Ilaaḍ, n̄o nñu bei í baa í je aranf̄aanii in̄e, amma si tuubai kucica, à je in̄e ña iyi Ilaaḍ í bi hee nsei na bala ñña ña.

²⁹ Ilaaḍ í bi ña hee nsei domi ci ya ce mua ngba n̄o ci ya sinda id̄o hai si in̄e ña iyi í kpe.

³⁰ Tako wo ì donda Ilaaḍ ña, amma nsei Ilaaḍ í too si ide hai gb̄oi Zuifu ñau í ceḍ araare ññe.

³¹ Nsei si bei Ilaaḍ í ce ññe did̄o na saabui ide hai gb̄o ññau, bɛɛbe m̄oi á too si araare iyi í nyisi ñe ku ba ku ce araarei aña m̄o.

³² Nt̄o nt̄o, Ilaaḍ í j̄o in̄e fei í baa í je arui ide hai gb̄o, ku ba ku ce araarei in̄e fei.

Kulai Ilaaḍ

³³ Irei ì gb̄o bei amanii Ilaaḍ do bisie do kum̄e í la í to. Ine ḡo kaa ȳk̄o ku mà yaasei lasabu. Ine ḡo m̄o kù n̄o kù wee iyi á mà kp̄aae s̄aa s̄aa.

³⁴ Bɛɛbei kuk̄oi ideu Ilaaḍ í ni, Yooi í mà lasabui Aḍ Laf̄e. Mà yooi í muaa bisi ajo ḡo.

³⁵ Yooi í tako í muaa nḡoḡo ku bei ku maa degbe ku s̄aa ññu gbese.

³⁶ Ilaaḍi í je irii mii fei, hai bi t̄e ñe nd̄e wa naa. N̄o mii fei í w̄e ña irie. Amboe ku je t̄e hai nsei hee do ajo fei. Ami.

12

Kuw̄e tit̄o iyi í w̄e na irii Ilaaḍ

¹ Na nñu in̄e in̄em ña, ñ wa n t̄o ñe na saabui araare iyi Ilaaḍ í ce ññe, i na Ilaaḍ ara ññe. I j̄o kuw̄e ññe ku j̄eaa bei kuw̄e ḡo iyi í má n̄o í s̄aa si. Do yaase bɛɛbei í s̄a i ya t̄o Ilaaḍ ña.

² I maà ya ce kucei in̄e andunya ña, amma i j̄o Ilaaḍ ku mu ññe lasabu tit̄o iyi á kpaasiḍ kuw̄e ññe, ku ba í mà iyi í je id̄o bii Ilaaḍ ña. Id̄o b̄ie u wee, iyi í je jiida, iyi í d̄o do iyi í k̄o mam mam.

³ Na did̄o iyi Ilaaḍ í muum, ñ wa n s̄o in̄e fei, i maà j̄ile ara ññe tengi bii i kù to ña, amma in̄e fei ku j̄ile arae si zaka bei Ilaaḍ í muaa naane.

⁴ Si ara ak̄a ik̄o ik̄a ik̄ai í wa si n̄o aña fei do ice ññai.

⁵ Bɛɛbe m̄oi, baa bii awa à kp̄o à je ara ak̄a si Kirisi n̄o à d̄i si ñe bei ik̄o ik̄a ik̄ai arau.

⁶ Bɛɛbe m̄oi à ñe amua ik̄a ik̄a iyi Ilaaḍ í ce nwa si did̄o. Ine iyi í ñe amuai ide iyi wa naa hai bi Ilaaḍ ku s̄o in̄e ña, ku ceḍ ice si bei naane ku dasi í to.

⁷ Ine iyi í ñe amuai ku cea in̄e ña ice si igbeu, ku coo. Ine iyi í ñe amuai in̄e ña ku k̄o si ideu Ilaaḍ ku k̄o ña si.

⁸ Ine mɔ iyi í ne amuai ine ɲa ku mua gbugbã ku coo. Ine mɔ iyi í ya yɔkɔ ku ce amua ku coo do inɔ akã. Ine ngbo ku ce icɛɛ do himma. Ine iyi í ne amuai ilu are ɲa ku sobi ku coo do inɔ didɔ.

⁹ I maà jò kubi nɲe ku je do muafiti. I saa laalɔ nɔ i leekɪ si jiida ku ce dim dim ɲa.

¹⁰ I bi nje ɲa, i ce kookaai i ya màò bɛɛɛi nje ɲa.

¹¹ I maà jò himma nɲe ku kaye, amma i ya maa cea Aɔ Lafɛɛ ice ɲa, nɔ i jò Hundee ku maa ce ice si ɲe.

¹² I wɛɛò inɔ didɔ ɲa na kpãa ku cɔu. I temua si wahala ɲa. I maà ya gbɛɛji do kutɔɔ ɲa.

¹³ I ya sobi ine ɲa iyi à je ti Ilaaɔ si bukaatai mii iyi à bi. Nɔ i ya yaaɛ ine njoo ɲa.

¹⁴ I ya weea ine ɲa iyi à waa kpã ɲe iju. I wee nɲa ɲa, i maà ceekpe ɲa.

¹⁵ Ine ɲa iyi à wa si inɔ didɔ i ba ɲa inɔ didɔ ku kpɛ, ine ɲa mɔ iyi à waa kpata i ba ɲa ku kpata ɲa.

¹⁶ I ya ne anu akã ɲa, i maà jò lasabui ara ku so ku wa si ɲe, amma i ya kaye ara nɲe ɲa. I maà ya jile ara nɲe ilu bisi ɲa.

¹⁷ I maà ya sãa ine gɔ laalɔ ɲa. I ya maa de i ce iyi í je jiida si gãmei ine fei ɲa.

¹⁸ Bii í je á ce i ce kookaai baa yooma fei i jò inɛò ine fei i ya dɔ ɲa.

¹⁹ Inɛ kpaasim ɲa i maà ya de i sãa nje gbesei laalɔ ɲa, amma i ya jò Ilaaɔ ku sã nɲe gbesei idɔɔkɔ, domi à kɔɔ à ni, Aɔ Lafɛɛ í ni, Amui an sã gbesei idɔɔkɔ.

²⁰ Nɔ à kɔɔ má à ni,

Bii ari wa kpa mbɛɛɛ, náa ije ku je.

Bii agbe wa kpaa, muua inyi ku mɔ,

Domi bii ì waa ceaa bɛɛbɛ, í ye bei ina nyenyɛi ì waa koaa si iri.

²¹ Maà jò laalɔ ku kãmiaɛ, amma jò i kãmiaɛ do jiida ku ceɛ.

13

Ka jirima ilaalui ile nwa ɲa

¹ Ine fei ku jirima ilaalui ilɛɛ, domi ilaalui kãma kù wɛɛ iyi kù je do kumàsii Ilaaɔ. Ilaalu ɲa iyi à wɛɛ fei Ilaaɔi í jile ɲa.

² Na nɲu, bii ine í donda ide i laalu, ide iyi Ilaaɔ í jilei í kɔsi. Nɔ ine ɲa iyi à waa kɔ ide dimi bɛɛbɛ, à waa dɛdɛa ara nɲa taalei.

³ Ntɔ ntɔ, woo ce jiida ɲa a kù ne zigiida do ine ɲa iyi à waa mu ilɛu, í gbe woo ce laalɔ ɲa. Bii i kù bi njo ku muɛ si gãmei ilaalui ɲau, ce jiidaɛ, aa ne sie inɔ didɔ.

⁴ Ilaalu ɲa à waa ce icɛi Ilaaɔi na aranfãani nɲe. Amma bii ì waa ce laalɔɛ ɲa, i ce njo nɲa, domi a kù waa mu taakuba si ngbɛ. Anɲa mɔ woo ce icɛi Ilaaɔ ɲai ku ba a sã gbesei idɔɔkɔi Ilaaɔ nɔ a kpã ine ɲa iyi à waa ce laalɔ iju.

⁵ Na nɲu, ì ne i sũ nɲa iri ile ɲai, nɔ kù je si na iyi í jò ì waa ce njo ijuukpã nɲu akã ɲa, amma ku ba idɔ nɲe ku maà ye taale nɲe.

⁶ Nɲui í nɔ í jò ì waa sã fi ai lempoo má ɲa, domi ine ɲa iyi à waa mu ilɛu anɲa mɔ woo ce icɛi Ilaaɔ ɲai nɔ à na ara nɲai mam mam.

⁷ I sãa ine fei iyi ì ne i sã ɲa. Ine ɲa iyi ì ne i sã lempoo i sã nɲa ɲa. Ine iyi ì ne i sã fi ai duani i sã lafɛɛ. Ine iyi ì ne i jirima fei i jirima lafɛɛ ɲa. Ine iyi ì ne i mà bɛɛɛɛɛ, i màa ɲa.

Ka bi nje

⁸ I maà ya mu gbesei ine gɔ. Gbesei mii akãi í ne ku wa si anini nwa, nɲui í je kubi, domi ine iyi í bi ine ɲa wa kɔ wooda feii.

⁹ Ntɔ ntɔ, wooda ɲau ihɛ iyi í ni, i maà ce sakara, nɔ i maà kpa ine, nɔ i maà ce ile, nɔ i maà ce bine, do wooda ikã ikã iyi í gbe fei aa yɔkɔ a tɔtɔ ɲa si wooda akã. Wooda akãu wee, bi ine mmu bei ì bi araɛ.

¹⁰ Bii kubi í wa si gãme nɲe i kaa yɔkɔ i cea nje laalɔ ɲa. Na nɲu, bii ì bi nje ì waa jirima wooda ɲau fei ɲai.

Ka tã sɔlu ka maa degbeò kunyii Kirisi wa

¹¹ Í sãa i ce bɛɛbɛ ɲa, domi ì mà ɲa si waati bii à wa nsei. Í to i jì hai si iri njoo ɲa, domi waati iyi Lafɛɛ á faaba wa mam mam í maai wa nsei í re waati iyi à sinti dasi naane.

¹² Idũ í dũ wa koo, nɔ amɛɛjumá í maai wa. Na nɲu, ka jò icɛi ilu kuku ku ce, nɔ ka so jine i igũ iyi á jò ka jabu si inya kumá.

¹³ I jò ka ne dee dee awa iyi à je inei inya kumá ɲa. Ka maà jò ije ku bi nwa do atɛ ku mɔ nwa ku la ku caa, ka maà ne adei abo do daa bɛɛteke ku ce, nɔ ka jò ija do igu.

¹⁴ Amma i so daa titɔi Jesu Kirisi Lafɛɛ nwa, nɔ i maà jò daai inɛ taka nɲe ku maa neò ɲe i maa ceò bine má ɲa.

14

Maà ye taalei kpaasi woo dasi Jesu naane

¹ I gba ine iyi naane ku dasie kù ne gbugbã, nò i maà ya ye taalei ide iyi wa lasabu.

² Ine ihē wa tamaa si iyi n̄ju á yòkò ku je ije fei. Ine ihō m̄o iyi kù ne gbugbã si naane ku dasie, ci ya n̄o in̄a.

³ Ine iyi wa je mii iyi í ba fei ku maà donda ine iyi ci ya je mii fei, nò ine m̄o iyi ci ya je mii iyi í ba fei, ku maà ye taalei ine n̄je iyi wa je mii fei, domi Ilaađi í gba lafēe.

⁴ Beirei awò ì ye ì bei ì waa kiitiò amaacei ine mmu gò. Bii wa leekí si icēe walakò bii í nò í fūsi awò m̄o ide irii lafēei. Amma á maa leekii domi Ađ Lafēe í ne gbugbã ku muua gbugbã.

⁵ Ine gò n̄a à ya tamaa bei ajò gò n̄a à re n̄je do beere, nò ine gò n̄a m̄o à ya maa tamaa mà iju iyi í má fei akāi. Si ide n̄au ihē í s̄ia ine fei ku mu iyi í je lasabui id̄e dim dim.

⁶ Ine iyi wa tamaa ajò gò n̄a à re n̄je do beere, wa cooi na Ađ Lafēe. Ine iyi wa je ije iyi í ba fei, na irii Ađ Lafēei wa jòò, domi í ya saabu Ilaađi titā na ijeu. Ine m̄o iyi kù waa je mii fei, na irii Ilaađi kù waa je, í nò wa saabu.

⁷ Kuwēei ine k̄ama nwa kù je ti n̄ju akā, beere m̄o do iku.

⁸ Ntò ntò, bii à wēe, à wēei na irii Lafēe, bii à nò à ku m̄o, na irii Lafēei à ku. Na n̄ju, bii à waa wēe walakò bii à ku, ti Lafēei à je,

⁹ domi Kirisi í ku nò í dede hai si bale má ku ba ku je Lafēei ine n̄a iyi à ku do ine n̄a iyi à wēe.

¹⁰ To, bii beerei, na mii í ce awò ì waa ye taalei kpaasie. Mà na mii í ce ì waa donda kpaasie. Awa feii aa ka leekí ajò akā si wajui Ilaađ ku kiiti nwa.

¹¹ Ajò n̄ju kukò idei Ilaađu ihē á k̄o tengi bii í ni,

Ađ Lafēe í ni,

Amui ñ je kuwēe, ine fei á na ku gule si wajum.

Nò ine fei ku saabum do gele.

¹² Beere m̄o awa fei aa ka fò tu wa si wajui Ilaađ.

Maà ce ngògò iyi à dasi kpaasie kurara

¹³ Na n̄ju, i maà ya kiiti n̄je n̄a. Amma ce laakai i maà ti i ce ngògò iyi á jò kpaasie ku rara ku dasi dulum.

¹⁴ Na saabui Lafēe Jesu ñ mà kam kam iyi s̄onda k̄ama kù je ìwò. Amma bii ine gò wa doo s̄onda gò ìwò, bi t̄ei í je ìwò.

¹⁵ Bii in̄o kpaasie í fò na ije gò iyi ì waa je, wa nyisi iyi i kù waa ne si kp̄ai kubi má. Maà jò idei ije ku jò ine gò iyi Kirisi í ku na irie ku ce nfe.

¹⁶ Iyi ì ye í s̄ia ku ce, maà ti i coo do yaase bei á jò ine n̄a a fò laab̄e.

¹⁷ Bommai Ilaađ kù je idei kuj̄e do kumò, bii kù je dee dee ku je do laakai ku s̄u do in̄o did̄o iyi Hundei Ilaađ wa mu nwa.

¹⁸ Ine iyi wa cea Kirisi ice si yaase beere, lafēei Ilaađ á bi, nò baa aman̄e n̄a aa saabu.

¹⁹ Na n̄ju, ka de mii iyi á naaò laakai ku s̄u wa do mii iyi á mu nwa gbugbã si naane ku dasi nwa.

²⁰ I maà beje icei Ilaađ na idei ije. Ntò, s̄onda k̄ama kù je ìwò, amma kù s̄ia ine gò ku je ije iyi á jò kpaasie ku koose.

²¹ Iyi í s̄ia n̄ju í je i maà n̄o in̄a, nò i maà m̄o v̄e, nò i maà ce ngògò bii í je á dasi kpaasie kurara.

²² Mii iyi ì waa lasabu si ideu ihē, muu si id̄e, nò kù je si ḡamei awò do Ilaađ n̄ju akā. Ilu in̄o did̄o ine iyi id̄e kù waa ye taalee si mii iyi wa ce.

²³ Amma ine iyi wa sika si ije gò iyi wa je, Ilaađ á ye taalee domi kù waa coo do naane. Ntò ntò, mii iyi ine wa ce fei nò kù waa coo do naane, dulum nii.

15

Ce iyi à d̄o kpaasie si, maà de ti awò takae

¹ Nsei, awa iyi à ne gbugbã si naane ku dasi, i jò ka temuaò gbugbã ku kuai hai ne gbugbã n̄a, nò ka maà ya ka ce mii iyi á d̄o awa taka nwa si.

² Awa fei ka ya ce mii iyi á d̄o kpaasi nwa n̄a si na aranf̄ani n̄a, ku ba naane ku dasi n̄a ku b̄o waju.

³ Kirisi takae ci ya ce mii iyi á d̄o n̄ju takae si, amma si bei à k̄o à ni, í s̄o Ilaađ í ni, ine n̄a iyi à bue, arabu n̄a í baa sim.

⁴ Mii iyi à k̄o tako fei wo, à k̄o ku ba ku k̄o wa nò ka ne kp̄a ku c̄o hai si kukò idei Ilaađ, iyi wa mu nwa gbugbã do temua.

⁵ Ilaađ, n̄ju iyi wa mu nwa temua do gbugbã, kù jò in̄e duus̄o i ne anu akā n̄a si bei ì yò si Jesu Kirisi n̄a,

⁶ ku ba inɛ fei i ya maa saabu Ilaaɗ ajɔ do anu akā ɲa, nɲu iyi í je baai Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi.

Laabaau jiidau í je ti dimi fei

⁷ Na nɲu, i ya gba nje ɲa si bei Kirisi mɔ́ í gba ɲe ku ba i nyisiò amboei Ilaaɗ ɲa.

⁸ N̄ wa n s̄ɔ ɲei iyi Kirisi nɲui í baa í je woo ce icei Zuifu ɲau ku ba ide iyi à wāò bala ɲɲa ɲau ku k̄ɔ, nɔ́ ku nyisiò iyi Ilaaɗi í je ilu ntɔ́.

⁹ Jesu í naai má ku ba dimi mmu ɲa mɔ́ a saabu Ilaaɗ na araareɛ si bei kukɔi idei Ilaaɗ wa fɔ́ í ni, Na ɲɔi í j̄ɔ̀ n̄ wa n saabuɛ si inɔi dimi mmu ɲa.

Nɔ́ n k̄ɔ iri n nyisiò amboei iriɛ.

¹⁰ Nɔ́ í ni má, Inɛ dimi mmu ɲa i wɛɛò inɔ́ did̄ɔ́ do inɛi Ilaaɗ ɲa ajɔ́.

¹¹ Nɔ́ í ni má, I saabu Aɗ Lafɛɛ, inɛ dimi mmu ɲau fei, Inɛ fei i k̄ɔ iri i cūu.

¹² Nɔ́ walii Ezai mɔ́ í ni, Tɔ́kui Izai gɔ́ á na ku dede Ku je ilaalui dimi fei, Nɔ́ kpāa ku cɔi dimi ɲau á wa sie.

¹³ Nsei, Ilaaɗ, nɲu iyi wa mu nwa kpāa ku cɔ, ku mu nɲe inɔ́ did̄ɔ́ do laakai ku sū fei na naane iyi ì dasi ɲa ku ba kpāa ku cɔ nɲe ku la si gbugbā iyi Hundei Ilaaɗ í mu nɲe.

Pɔlu í ne kpāai ku kɔ tia do wɔ̀kɔ

¹⁴ Inɛ inɛm ɲa, amu takam n̄ mà kam kam iyi ì je inɛ jiidau ɲa nɔ́ ì mà mii iyi ì ne ku ce ɲa, aa nɔ́ i yɔ̀kɔ́ i mua nje bisi ɲa.

¹⁵ Do nɲu fei, do wɔ̀kɔ́ nla nlai n kɔ́ nɲe ide gɔ́ ɲa wa si idei tiaɔ ih̄ɛ, n ye ɲeò gigii mii ɲa iyi ì mà t̄a ɲa. N̄ kɔ́ nɲe wa beɛbei na did̄ɔ́ iyi Ilaaɗ í ceem

¹⁶ n̄ wa n jeò woo ce icei Jesu Kirisi bi hai je Zuifu ɲa. N̄ wa n waazo laabaau jiidai Ilaaɗ bei woo wee ku ba hai je Zuifu ɲa a ye bei kuwee iyi á d̄ɔa Ilaaɗ si, si na iyi í j̄ɔ̀ Hundee í cica ɲa í j̄ɔ̀ à má.

¹⁷ Na nɲu, na saabui Jesu Kirisi, n̄ ne inɔ́ did̄ɔ́ si icem iyi n̄ wa n cea Ilaaɗ.

¹⁸ N kaa n yɔ̀kɔ́ n fɔ́ ide gɔ́ bii kù je ide ice iyi Kirisi í ce si ide ku fɔm do si kookoosum ɲa ku ba hai je Zuifu ɲa a jirima Ilaaɗ

¹⁹ na saabui maamaake dimi ikā ikā ɲa iyi gbugbāi Hundei Ilaaɗ í ce. Beɛbe mɔi n̄

waazo laabaau jiidai Kirisi bii fei s̄a s̄a hai Zeruzalemu hee ku bɔ́ ikpa ilei Iliri.

²⁰ Nɔ́ n̄ dasi idɔ́ n waazo laabaau jiidau si ile ɲa bii a kù gbɔ́ idei Kirisi titā, ku ba n maà n ma si icui ilei inɛ gɔ́.

²¹ N̄ ce beɛbei ku ba n ce bei kukɔi idei Ilaaɗ í fɔ́, tengi bii í ni, Inɛ ɲa iyi a kù fɔ́ ideɛ bi tu ɲa ajɔ́ k̄ama, aa yɔ̀.

Inɛ ɲa mɔ́ iyi a kù gbɔ́ baauɛ wo, aa gbɔ́ yaaseɛ.

Pɔlu wa fɔ́ idei Romu ku bɔ́

²² Tuuba nkpɔ́ nkpɔ́ isɛɛɛɛ ɲau bei í ya maa ganjim n naa bi tu ɲe.

²³ Amma nsei, n̄ kpa irii icem si ile ɲau be, nɔ́ si na iyi í j̄ɔ̀ n̄ wa n bi n naa bi tu ɲe hai ad̄ɔ́ nkpɔ́ nkpɔ́,

²⁴ n̄ wa n tamaa bii n̄ wa n bɔ́ ikpa ilei Esipanyi, an yaa wa bi tu ɲe. N̄ bi n ye ɲe n ce ajɔ́ minji bi tu ɲe be ka kp̄ɛ inɔ́ did̄ɔ́, nɔ́ i sobim ɲa ku ba n bɔ́ Esipanyiu.

²⁵ Amma nsei titā Zeruzalemui n̄ wa n bɔ́ n koo n sobi woo dasi Jesu naane ɲa,

²⁶ domi woo dasi Jesu naane ɲa iyi à wa ilei Masedoni do ilei Gereɛsi à t̄ɔt̄ɔ fia do inɔ́ akā na ilu are ɲa iyi à wa si inɔ́ woo dasi Jesu naane ɲau Zeruzalemu be.

²⁷ Do kubii à t̄ɔt̄ɔò fiaɔ, amma ntɔ́ ntɔ́ gbesei à waa mu si na iyi í j̄ɔ̀ amanii Ilaaɗi iyi Zuifu ɲau à ne à kp̄ɔ́ do dimi mmu ɲa. Beɛbe mɔi á s̄ia dimi mmu ɲau mɔ́ a sobi ɲa do amanii andunya ɲa.

²⁸ Waati iyi an to Zeruzalemu n na ɲa fia iyi à t̄ɔt̄ɔu n kpaò irii iceu be, an bɔ́ Esipanyi nɔ́ n yaa wa n naa n ye ɲe.

²⁹ N̄ mà iyi kutom wa bi tu ɲe be á j̄ɔ̀ Kirisi ku wee nɲe si mii nkpɔ́ nkpɔ́.

³⁰ Inɛ inɛm ɲa, n̄ wa n t̄ɔɔ ɲei do irii Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi do kubi iyi Hundei Ilaaɗ wa mu nwa, í bam ku jabu si kut̄ɔɔ nɲe ɲa.

³¹ I t̄ɔɔ Ilaaɗ ku nyam hai si awɔi hai dasi Jesu naane ɲa iyi à wa ilei Zudee, nɔ́ i ce kut̄ɔɔ má ɲa ku ba woo dasi Jesu naane ɲau a gba amua iyi n̄ wa n bɔ́ Zeruzalemu do awɔ minji.

³² Beɛbe mɔi an to wa bi tu ɲe do inɔ́ did̄ɔ́ bii Ilaaɗ í bi, nɔ́ n s̄imi keeke bi tu ɲe.

³³ Ilaaɗ, nɲu iyi wa mu nwa laakai ku sū, ku wɛɛ do inɛ fei. Ami.

16

Pɔlu wa ce inɛ ɲa fɔɔ

¹ Ɗ wa n sɔ ɲɛ iyi Feebe weɔi nwa si kpɔai naane ku dasi í je ilu naane. Woo ce icei inɛi igbei Jesu ɲai wa je si ilui Sankere.

² I gba abou na iri Lafɛɛ si bei í jɔ woo dasi Jesu naane ɲa a ce. Nɔ i maa sobie ɲa do bukaatai mii iyi í bi si aninii inɛ fei, domi nɲu takae í sobi inɛ nkpɔ, do amu takam.

³ I ce Pirisila do mɔkɔɛ Akilasi fɔɔ, kpaasi woo ce icem ɲa si icei Jesu Kirisi,

⁴ aɲa iyi a kù saalu baa kuwɛɛ nɲa ku ba a faaba ti amu. Kù je amu akãì n wa n saabu ɲa, hee do igbei inɛi Jesu ɲa iyi à je dimi mmu ɲau fei à waa saabu ɲa.

⁵ Nɔ i ce inɛi igbei Jesu ɲa iyi à ya tɔtɔɔ kpasɛ nɲau fɔɔ. Nɔ i ceem Epaneti kpaasi jiidam nɔu fɔɔ, nɲu iyi í tako í dasi Kirisi naane si ilei Azii.

⁶ Nɔ i ce Maari fɔɔ, nɲu iyi í ce ice ntɔ ntɔ na iri nɲɛ.

⁷ Nɔ i ce Andoniku do Zunia dimim ɲau fɔɔ, awaɔ ɲai à ce piisɔɔ ajɔ. À ne beere nla nla si inɔi woo be ɲau. À tako à dasi Kirisi naane mɔm amu mbe n dasi.

⁸ Nɔ i ce Ampilatu fɔɔ, nɲu iyi í je kpaasi jiidam si kpɔai Lafɛɛ.

⁹ I ce Uribɛɛ fɔɔ, kpaasi woo ce ice nwa si icei Kirisi, do Sitaki kpaasi jiidam.

¹⁰ I ce Apelɛsi fɔɔ, nɲu iyi í nyisi naane ku dasie ntɔ ntɔ si laakai ku cɔ. I ce inɛi kpasɛi Arisitobu ɲa fɔɔ.

¹¹ I ce Herodiɔɔ dimim nɔu fɔɔ. I ce inɛi kpasɛi Naasisi ɲa fɔɔ, aɲa iyi à dasi Lafɛɛ naane.

¹² I ce Tiifeni do Tiifozi fɔɔ, inaabo ɲa iyi à waa cea Lafɛɛ iceu. Nɔ i ceem Pɛɛsidi inaabo baakɔm nɔu mɔ fɔɔ, nɲu mɔ í cea Lafɛɛ ice ntɔ ntɔ.

¹³ I ce Rufusi fɔɔ, nɲu iyi wa cea Lafɛɛ ice jiiida, do iyee iyi wa je bei iyeyi amu mɔ si kpɔai naane ku dasi.

¹⁴ I ce Asenkiti fɔɔ, do Filegoni, do Herimesi, do Patobasi, do Herimasi, do kpaasi ɲa iyi aɲaɔ ɲa à wɛɛ.

¹⁵ I ce Filɔlɔgu fɔɔ, do Zuli, do Neree, nɲu do weɔie, do Oɛmpasi, do woo dasi Jesu naane ɲa iyi aɲaɔ ɲa à wɛɛ fei.

¹⁶ I ya ce nɲɛ fɔɔ do kubi jiiida ɲa. Igbei inɛi Kirisi ɲa fei à waa ce ɲɛ fɔɔ.

Ide kufɔi ankãanyi

¹⁷ Ɗ wa n sɔ ɲɛi, inɛ inɛm ɲa, i ya ce laakaii inɛ ɲa iyi à ya naaɔ nɲɛ ku fɛɛɛ wa si anini nɲɛ, nɔ a jɔ inɛ gɔ ɲa a koose si naane ku dasi nɲa a cuku. Aɲai à ya maa nya cɔɔi cio iyi ì gbɔ ɲa. I jò i jìò inɛ dimi beɛbe ɲa

¹⁸ domi inɛ dimi beɛbe ɲa a kù waa cea Kirisi Lafɛɛ nwa ice, í gbe inɔi aɲa taka nɲa. Do ide didɔ do idei inɛ ku leɛ ɲa ɲau à ya wa inyii itii inɛ ɲa iyi a ci ya ce laakai.

¹⁹ Iyi í je ti inɛ mɔ, inɛ fei í mà bei ì waa jirima Lafɛɛ ɲa. Na nɲu, n wɛɛɔ inɔ didɔ na iri nɲɛ. Amma n bi í ne bisi ɲai ku ba i mà bei aa ya ce jiiida ɲa, nɔ i je inɛ ɲa iyi laalɔ ku ce í je iwɔ nɲa.

²⁰ Kaa kpɛ má, Ilaaɔ nɲu iyi wa mu nwa laakai ku sù, á jò i tɛɛɛ Seetam ɲa.

Didɔi Lafɛɛ nwa Jesu ku wɛɛ do inɛ.

²¹ Timɔtee kpaasi woo ce icem wa ce ɲɛ fɔɔ, do Lusiusi, do Zasɔɔ do Sosipateɛ dimim ɲa.

²² Nɔ amu Tetiusi, amu iyi Pɔlu í sɔm ide ɲau ihɛ nɔ n kɔɔ, n wa n ce ɲɛ fɔɔ do irii Lafɛɛ.

²³ Gayusi, ilu idem wa ce ɲɛ fɔɔ, nɲu iyi bi tɛi inɛi igbei Jesu ɲa fei à ya tɔtɔɔ. Erasitu, woo singa fia iluu do inɛ nwa Kaatusi à waa ce ɲɛ fɔɔ.[

²⁴ Didɔi Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi ku wɛɛ do inɛ fei. Ami.]

Saabui ankãanyi

²⁵ Ka saabu Ilaaɔ, nɲu iyi á yɔkɔ ku mu nɲɛ gbugbã na saabui laabaau jiiida do idei Jesu Kirisi iyi n wa n ce waaɔɔɛu. Ideui wa nyisi wa asii iyi wa singa wo hai ku kpɛ.

²⁶ Amma nsei í fita gbugbãa. Ide ɲa iyi walii ɲau à kɔ si tia ɲa ɲa í jò dimi fei í mà asiiu. Nɔ Ilaaɔi í jilɔ si beɛbe ku ba dimi fei ku jirimae si naane ku dasi.

²⁷ Na nɲu, Ilaaɔ, nɲu akã iyi í je ilu bisi do ntɔ, amboe ku je tɛ hee do ajɔ fei do saabui Jesu Kirisi. Ami.

Tia sinte iyi Pɔlu í kɔa inɛi Kɔrɛnti ɲa

Í ce ɲa fɔɔ

¹ Amui Pɔlu, amu iyi Ilaaɔ́ í kpe si idɔɔbie ñ je woo bei Jesu Kirisi. Amu do Sɔsitɛni kpaasi nwau

² à waa ce ɲe fɔɔ, inɛ inɛi igbei Ilaaɔ́ ɲa iyi ì wa ilui Kɔrɛnti ɲa. À waa ce ɲe fɔɔ, inɛ iyi Ilaaɔ́ í kpe ì je tɛɛ ɲa, inɛ iyi í cica í jile i maa ne anu akã do Jesu Kirisi ɲa. À ce inɛ fei fɔɔ hee do inɛ ɲa iyi à wa ile baa yooma fei, inɛ ɲa iyi à waa tɔɔ do irii Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi, nɲu iyi í je Lafɛɛi awa fei.

³ Ilaaɔ́ baa nwa do Lafɛɛ Jesu Kirisi a mu nɲe didɔ́ do laakai ku sũ.

Pɔlu wa saabu Ilaaɔ́ na inɛi Kɔrɛnti ɲa

⁴ Waati kãma fei ñ ya n maa n saabu Ilaaɔ́i na iri nɲe si na iyi í jò í mu nɲe didɔ́ɛ na anu akã nɲe iyi ì ce do Jesu Kirisi ɲa.

⁵ Ntɔ ntɔ, anu akã nɲe iyi ì ce do Jesu Kirisi ɲa nɲui í jò ì ba amua baa yooma fei ì jeò ilu amani ɲa si ideí Ilaaɔ́ ku fɔ do ku mà.

⁶ Ideí Kirisi iyi à waazo nɲeu nɲui ì leekí si dim dim ɲa hee

⁷ amuai Hundei Ilaaɔ́ baa akã kù gaizia ɲe, inɛ iyi ì waa degbe waati iyi Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi á faata wa.

⁸ Jesu Kirisii á jò i ya maa leekí dim dim ɲa hee kɔɔ ku ba i je hai ne taale ɲa si ajò iyi á nyi wa má.

⁹ Ilaaɔ́ ilu naaneí, nɲu iyi í kpe ɲe i ce anu akã ɲa do Amaɛ Jesu Kirisi Lafɛɛ nwa.

Nje ku fɛɛfe si igbei Jesu

¹⁰ Inɛ kpaasim ɲa, ñ wa n tɔɔ ɲe do irii Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi, i ce kookaai i ya maa gbɔsi nje ɲa ku ba nje ku fɛɛfe ku mà ya wa si anini nɲe. I jò i ne anu akã dee dee ɲa, nɔ lasabu nɲe mɔ ku je akã, do mii iyi ì waa lele ɲa.

¹¹ Inɛ inɛm ɲa, ñ wa n fɔ bɛɛbei si na iyi í jò inɛi nyaanzei Kolosee ɲa à sɔm à ni ija í ya wa si anini nɲe.

¹² Mii iyi í jò ñ wa n fɔ bɛɛbe wee. Ñ gbɔ à ni inɛ gɔ í ni ti Pɔlui nɲu í je, inɛ ihɛ mɔ í ni ti

Apoloi nɲu í je, nɔ inɛ ihɛ mɔ í ni ti Sefaaí * nɲu í je, nɔ inɛ mmu gɔ mɔ í ni ti Kirisii nɲu í je.

¹³ Ì waa tamaa bei aa kpɛ Kirisi ikɔ bututu ɲai? Amu Pɔlu, amu sisi ñ ku si jii na irii dulum du ɲe. Kù nɔ kù je do irim nii à dasi ɲe inyi.

¹⁴ Ñ wa n saabu Ilaaɔ́ do iyi n kù dasi inɛ gɔ nɲe inyi, bii kù je Kirisipu do Gayusi.

¹⁵ Bɛɛbe mɔi inɛ gɔ kaa yɔkɔ ku ni à dasi ɲe inyi do irim.

¹⁶ Amma ntɔi, ñ dasi inɛi kpasɛi Setefani ɲa mɔ inyi. To, aɲa baasi n kù mà mà ñ dasi inɛ gɔ inyi má.

¹⁷ N kù dasi inɛ nkpɔ inyi si na iyi í jò kù je na nɲui Kirisi í bɛm wa. Í bɛm wai n na n sisi laabaau jiidau. Laabaau jiidau, kù je do gele didɔ́ ñ wa n sisiɛ, ku ba ikui Kirisi si antai jii ku gaauu ku mà ce nfe.

Bisii amanɛ ɲa do ti Ilaaɔ́ iyi à waa cɔ bei ideí sũmu

¹⁸ Ntɔ ntɔ, ideí ikui Kirisi si antai jii ku gaau í yei bei ide hai ne yaase bi inɛ ɲa iyi à wa si kpãai nfe ku ce. Amma bi awa iyi à wa si kpãai faabau, gbugbãi Ilaaɔ́i.

¹⁹ Mii iyi kukɔi ideí Ilaaɔ́ wa fɔ wee. Í ni, Ilaaɔ́ í ni,

An nya laakai ilu laakai ɲa,
Nɔ n kpa bisii ilu bisii ɲa.

²⁰ To, iwoi ilu bisii í wa mɔm. Iwoi woo kɔ inɛ ɲa si wooda í wa. Iwoi inɛ iyi inɛ ɲa à waa kpe woo mà andunyau í wa. Ilaaɔ́ í nyisi iyi bisii andunyau í yei bei ideí sũmu.

²¹ Ntɔ ntɔ, inɛi andunya ɲa a kù yɔkɔ a kù mà Ilaaɔ́ do bisii aɲa taka ɲa. Ilaaɔ́ takaeí í coo bɛɛbe. Amma si bisie mii iyi í sɛlaa wee. Inɛ ɲa iyi à dasie naane à ba faaba na ideí waazo iyi inɛ gɔ ɲa à waa cɔ bei ideí sũmu.

²² Zuifu ɲa maamaakei à ya maa bee, nɔ Gereki ɲa mɔ bisii à ya maa de.

²³ Amma awa, waazoi Kirisi iyi à kpakpa si antai jii ku gaauui à waa ce. Ideu bei í je bei kuta bi ku koose bi Zuifu ɲa nɔ í je ma bei ideí sũmu bi dimi mmu ɲa.

²⁴ Amma bi inɛ ɲa iyi Ilaaɔ́ í kpe, baa bii à je Zuifu walakɔ dimi mmu ɲa, Kirisii í je gbugbãi Ilaaɔ́ do bisie.

* **1:12 Sefaa** nɲui à ya kpe Pieɛ má.

²⁵ Kirisii í je gbugbāi Ilaaḍ do bisie bi tu ɲa domi ideí Ilaaḍ iyi inɛ gɔ ɲa à waa cɔ bei ideí sūmuu í re bisii amanɛ ɲa, nɔ icɛi Ilaaḍ iyi inɛ gɔ ɲa à waa ni kù nɛ gbugbāu í re gbugbāi amanɛ ɲa.

²⁶ Inɛ kpaasim ɲa, inɛ iyi Ilaaḍ í kpe, i cɔ bei ì yɛ ɲa. Kù je inɛ nkɔɔ nɲɛi í je ilu bisii si kuyɛi amanɛ ɲa walakɔ ilu gbugbā walakɔ ilu bɛɛɛɛ.

²⁷ Amma Ilaaḍ í cica mii ɲa iyi inɛi andunya ɲa à waa cɔ bei hai nɛ yaase ɲa í dasiò ilu bisii ɲa anyɔ, nɔ í cica mɔngɔi andunya ɲa í dasiò ilu gbugbā ɲa anyɔ.

²⁸ Nɔ Ilaaḍ í cica taaka ɲa do inɛ ɲa iyi à ya maa donda, iyi a kù je ngɔgɔ si andunya í kayeò inɛ ɲa iyi à waa cɔ ara ɲa bei inɛ nla ɲa.

²⁹ Í ce bɛɛbei ku ba inɛ kāmá ku maà yɔkɔ ku tɔɔ fufu si wajue.

³⁰ Ilaaḍi í jò ì nɛ anu akā do Jesu Kirisi ɲa. Nɔ Kirisii í je bisii Ilaaḍ bi tu wa na saabui anu akā nwau iyi à ce do nɲu. Kirisii í nya wa hai si dulum du wa. Do saabuei à jɛò dee dee nɔ à jɛò inɛi Ilaaḍ ɲa.

³¹ Na nɲu, “inɛ iyi wa tɔɔ fufu ku tɔɔ na irii Lafɛɛ.” Bɛɛbei kukɔi ideí Ilaaḍ í ni.

Waazo iyi Pɔlu í ce Kɔrɛnti wo

2

¹ Inɛ kpaasim ɲa, waati iyi n̄ naa bi tu ɲɛ n̄ kù sisi ideí Ilaaḍ do bisii nla gɔ walakɔ do gɛlɛ didḵ gɔ.

² N̄ kù n̄ n̄ kù dasi idɔ n̄ sisi ide mmu gɔ si anini nɲɛ bii kù je ideí Jesu Kirisi iyi à kpakpa si j̄li ku gaau.

³ Nɔ waati iyi n̄ wa bi tu ɲɛu, do gbugbā hai n̄i do n̄jo do kuyaya nla nla.

⁴ Si idem do si waazom n̄ kù dɛdɛ n̄ lɛlɛ ɲɛ do bisii amanɛ ɲa, amma gbugbāi Hundei Ilaaḍi n̄ jò í kāmia ɲɛ.

⁵ N̄ ce bɛɛbei ku ba naanɛ ku dasi nɲɛ ku maà leek̄i si bisii inɛ ɲa, bii kù je si gbugbāi Ilaaḍ.

Ideí bisii Ilaaḍ

⁶ Do nɲu fei, ideí bisii gɔi à waa sisia inɛ ɲa iyi à j̄la si naanɛ ku dasi ɲa. Amma kù je bisii andunyau ihɛ walakɔ bisii inɛ nla ɲau aɲa iyi à waa bɔ nfe ku ce.

* **2:13** tia nwo gɔ ɲa à ya ni “mii ndii Hundɛ, inɛ ɲa iyi à nɛ Hundɛui à ya tusea.”

⁷ Aawo, bisii asiii Ilaaḍ iyi í singaa amanɛ ɲai à waa waazo. Bisii Ilaaḍ í ce sɔluei hai waati iyi kù taka andunya ku ba ka kpɛ amboeɛ do nɲu takɛ ajɔ.

⁸ Baa inɛ akāi ilu irii andunya ɲau ihɛ kù mà yaaseɛ, domi bii í je à màai wo a kaa kpakpa Lafɛɛ si j̄li ku gaau, nɲu iyi í nɛ amboe fei.

⁹ Amma kukɔi ideí Ilaaḍ í ni,

Iyi iju kù yɛ ajɔ kāmá,

Nɔ it̄i kāmá mɔ kù gbɔɔ,

Iyi kù nɔ kù lɔsi idɔi amanɛ,

Nɲui Ilaaḍ í cea inɛ ɲa iyi à buu sɔlue.

¹⁰ Nɲu bei Ilaaḍ í jò Hundɛɛ í nyisi wa. Hundɛɛu í yɔkɔ í nyisi wai si na iyi í jò í ya wusɛ fei ndɛɛ nɔ ku mà hee do lasabui Ilaaḍ takɛ iyi wa manji fei.

¹¹ Mà yooi í mà lasabui amanɛ bii kù je hundei nɲu takɛ iyi í wa sie. Bɛɛbɛ m̄i inɛ gɔ kù mà lasabui Ilaaḍ bii kù je Hundɛɛ.

¹² Awa, kù je lasabui andunyai à ba, amma Hundei Ilaaḍi à ba, ku ba ka mà mii iyi Ilaaḍ í mu nwɔ si didḵɛ.

¹³ Nɔ a kù waa tuse asiiu do ide iyi wa naa hai si lasabui amanɛ, bii kù je hai bi Hundei Ilaaḍ. À ya tusea inɛ ɲa mii ndii Hundei do ide iyi wa naa hai bi Hundɛu*.

¹⁴ Inɛ ɲa iyi a kù nɛ Hundei Ilaaḍ a kaa gba ideí Hundei Ilaaḍ domi bei ideí sūmui í yɛ bi tu ɲa. A kaa yɔkɔ a gbɔ yaaseɛ domi do gbugbāi Hundei Ilaaḍ nɲu akāi à ya wūa ideí Hundɛu.

¹⁵ Inɛ iyi í nɛ Hundei Ilaaḍ á yɔkɔ ku kiiti si mii fei, amma inɛ gɔ kù wɛɛ iyi á yɔkɔ ku kiiti lafɛɛ.

¹⁶ Kukɔi ideí Ilaaḍ wa fɔ í ni, yooi í mà lasabui Aḵ Lafɛɛ hee ku muua bisii. Kù wɛɛ. Amma awa à nɛ lasabu dimi akā do Kirisi.

3

Amaacɛi Ilaaḍ ɲa

¹ Inɛ kpaasim ɲa, n̄ kù yɔkɔ n̄ kù ba ɲɛ ide ku fɔ bei n̄ ya n̄ fɔ do inɛ ɲa iyi à nɛ Hundei Ilaaḍ. Amma n̄ ba ɲɛ ide ku fɔi bei inɛ ɲa iyi à waa too si idɔɔbii ara, inɛ ɲa iyi à yɛ bei ama kpɔtɔɔ ɲa si kpāai Kirisi.

² Cio iyi n̄ kɔ ɲɛ si í yɛi bei am̄i n̄ na ɲɛ, kù je ije kili, domi i kù to inɛ ɲa iyi aa je ije kili ɲa. I kù to baa nsei ɲa

³ si na iyi í jò ì waa too idɔɔbii ara titā ña. Ntɔ ntɔ, igu do kakɔ́ í wa si anini ññe, nɔ iyi be wa nyisi iyi ì waa too idɔɔbii ara ññe. Iseene ññe ña mɔ́ í yei bei ti inei andunya ña.

⁴ Bii ine gɔ ññe wa ni ti Pɔlui ññu í je, nɔ ine gɔ mɔ́ wa ni ti Apoloi ññu í je, inɛ mɔ́ i kù tia inei andunya ña iyi à gbe ña.

⁵ Yooi í je Apolo. Mà yooi í je Pɔlu. Awa taka nwa mɔ́ amaacei Ilaaɔ́ ñai. Awa fei, ice iyi Lafɛɛ í dasi wai à waa ce, ku ba i dasi naane ña do saabui ice nwa.

⁶ Inɛ ì yei bei ikoi Ilaaɔ́ ña tengi bii à gbɛ́ ideɛ. Amu ñ yei bei ine iyi wa gbɛ́, Apolo mɔ́ bei ine iyi wa fãsi inyi, amma Ilaaɔ́ í jò wa la.

⁷ Na ññu, ine iyi wa gbɛ́ do ine iyi wa fãsi inyi a kù je ngɔgɔ, bii kù je Ilaaɔ́ iyi í jò wa la.

⁸ Woo gbɛ́ do woo mua inyi aña fei akãi, nɔ aña fei aa ba riba ññai si bei ice ñña í to.

⁹ Ntɔ ntɔ awa à waa ce icei do Ilaaɔ́ ajɔ, nɔ inɛ ì ye ñai bei ikoi Ilaaɔ́.

Inɛ ì ye má ñai bei ile iyi Ilaaɔ́ wa ma.

¹⁰ Amu mɔ́, na saabui didɔ́ iyi Ilaaɔ́ í ceem, amui ñ nyɔ́ icui ileu bei woo ma iyi í ne laakai. Nsei ine mmu gɔi wa ma si antaɛ. Amma ine fei ku ce laakai si yaase bei wa ma si.

¹¹ Iyi í je idei icui ileu, à nyɔ́ tã nɔ ine gɔ kaa yɔ́kɔɛ ku nyɔ́ mmue gɔ má. Jesu Kirisii í nɔ́ í je icui ileu.

¹² Nɔ ine ña iyi à waa ma si antaɛu, ti ine gɔ ña í yei bei à waa ma do wura walakɔ́ do iso jiida walakɔ́ do dimii kuta ku daana gɔ ña *. Ti ine gɔ ña mɔ́ í yei bei à waa ma do jii walakɔ́ do taka walakɔ́ do fɔ́fɔ́.

¹³ Amma si ajɔi kiitiu Ilaaɔ́ á jò icei ine fei ku fita gbugbãa. Ajɔ ññu bei á dasi icei ine fei si ina nɔ inau í nyisi bei icei ine fei í ye.

¹⁴ Ine iyi kumaɛ kù jo á ba riba.

¹⁵ Amma ine iyi iceɛ í jo ññui á ye muse. Ññu takae á ba faaba, amma á ye bei ine iyi í cã ina í fitaɔ́.

¹⁶ I kù mà ña iyi inɛ ì je bi ku wai Ilaaɔ́? I kù mà ña iyi Hundee í wa si ñei?

¹⁷ Na ññu, bii ine gɔ́ í beje bi ku wai Ilaaɔ́, Ilaaɔ́ mɔ́ á beje lafɛɛ. Á ce beɛbei si na iyi í jò bi ku wae í má, inɛ ì nɔ ì je bi ku wau.

¹⁸ Ine gɔ́ ku maà lele arae. Ine gɔ́ ññe iyi í tamaa ññu í ne bisi si andunya ihɛ́ ku jò ku

je nnyei ku ba ku yɔ́kɔ́ ku je ilu bisi ntɔ ntɔ.

¹⁹ Í sɛa ku ce beɛbei domi bisii andunya í yei bei idei sũmu si kuyei Ilaaɔ́. Kukɔ́i idei Ilaaɔ́ takae í ni, Ilaaɔ́ í ya mu ilu bisi ñai do idei bisi laalɔ́i aña taka ñña.

²⁰ Kukɔ́i idei Ilaaɔ́ í ni má, Aɔ́ Lafɛɛ í mà iyi lasabui ilu bisi ña ngbei.

²¹ Mii fei tu ñei. Na ññu, ine gɔ́ ku maà tɔɔ́ fufu na amane.

²² Hai Pɔlu do Apolo do Pice do andunya do kuwɛɛ do iku do iyi í wɛɛ nnyi do iyi wa naa ala, fei ndɛɛ tu ñei.

²³ Inɛ mɔ́ ti Kirisii, Kirisi mɔ́ í je ti Ilaaɔ́.

4

Woo bei Kirisi ña

¹ Í sɛa i doo wa bei woo ce icei Kirisi ña iyi Ilaaɔ́ í so idei asiie í daa si awɔ́.

² Ine ña iyi à nɔ́ à da ñña mii ñau si awɔ́ í sɛa a je ilu naane ña.

³ Si kuyem kù jɛem taale bii ì waa kiitiim ña, walakɔ́ bii à waa kiitiim si wajui amane ña. Baa amu takam, n ci ya kiiti aram.

⁴ Do ntɔ, idɔm kù waa ye taalem, amma kù je iyi bei wa nyisi iyi ñ je dee dee do ntɔ. Lafɛɛi á kiitiim.

⁵ Na ññu, i maà kiiti ine kãma hai waati iyi Ilaaɔ́ í jileu kù to. I degbe ajɔ iyi Lafɛɛ á nyi wa. Mii iyi wa manji si ilu kuku fei ññui á jò ku fita bantuma, nɔ ku jò a mà lasabui idɔi amane ña. Waati beɛbei, ine fei á gbɔ saabui iyi í je tɛɛ hai bi Ilaaɔ́.

⁶ Inɛ kpaasim ña, ñ so idei amu do Apolou ihɛ́i ku ba n na ñe ikɔ́. Ñ bi yaase nwa ku nyisi ñe bei aa ce i leekɛ́ si kukɔ́i idei Ilaaɔ́ ña. Ine kãma ññe ku maà tɔɔ̀d ine akã fufu nɔ ku jò ine ihɔ́.

⁷ Ì tamaa ì tia ine gɔ́ ñai? Mii ì ne ña iyi Ilaaɔ́ kù mu ññe. Mà i kù mà ña iyi ññui í mu ññe fei ndɛɛ. To, na mii í ce ì waa tɔɔ́ fufu ña bei ine ña iyi à ba do ara ñña.

⁸ Ì waa ce bei ine ña iyi à ne mii iyi à bi fei tã ña, bei ine ña iyi à je ilu amani tã. Ì waa ce má bei ine ña iyi à je bomma nɔ awa a kù wa si. Á sɛa bii ì je bomma do ntɔ ña awae ña fei ka buba si bommau ajɔ.

* **3:12 dimii kuta ku daana gɔ ña** dimii kuta ña iyi à waa fãau ihɛ́ à ya taai fia nkpɔ́ nkpɔ́. Ññui à ya ceò leleawɔ́ do saba gɔ ña.

⁹ Amma si kuyem, Ilaaḏ í jile awa woo be nḡai bei inei anyi ḡa. À je bei inε ḡa iyi à ye taale nḡa ku ba a kpa ḡa *. Í jḏ à je dḡanyi ḡa si wajui inε baa yooma fei, hai amaleka ḡa hee do amanε ḡa fei.

¹⁰ Awa à waa cḡ wa bei sūmu ḡa na irii Kirisi, amma inε ì waa cḡ ara nḡe ilu bisi ḡa na anu akā nḡe do Kirisi. Awa a kù ne gbugbā, amma inε ì waa cḡ ara nḡe bei ilu gbugbā ḡa. Inε ì je ilu beere ḡa amma awa à je hai ne beere ḡa.

¹¹ Hee í koo í toḏ waatiu ihē ari wa kpa wai, nḡ agbe wa kpa wa. Jine ku dasi wa gaizia wa, à ya maa cā wa, a kù ne bi ku wa dee dee má.

¹² Nḡ do gbejii à ya ka maa ceḏ ice iyi aa ka baḏ mii ku je. Bii à waa bu wa, à ya ka maa wee nḡai. Bii à waa kpā wa iju, à ya ka maa temuai.

¹³ Baa bii à waa má wa ide, à ya ka jei do ide didḡ. Hee nsei à ya maa cḡ wai bei gaawḡi caka do bei iri ankitā.

¹⁴ Kù je n̄ wa n̄ kḡ iyi ihē ku ba n̄ dasi ḡe anyḡ. Amma n̄ wa n̄ fḡ si ḡe idei bei amam ḡa iyi n̄ bi ku ba ì ce laakai ḡa.

¹⁵ Baa bii woo kḡsi cio nḡe ḡa si kpāai Kirisi a kù ne jia, do nḡu fei baa akāi ì ne ḡa. Ntḡ ntḡ amui n̄ je baa nḡe si kpāai Jesu Kirisi si na iyi í jḏ amui n̄ sisi nḡe laabaau jiidau.

¹⁶ Na nḡu, n̄ wa n̄ tḡ ḡe ì ya too si kucem ḡa.

¹⁷ Nḡi í jḏ n̄ be si ḡe Timḡtee wa, nḡu iyi í je amam si kpāai Lafē. Í je ilu naane nḡ n̄ buu jiidau. Nḡui á ye ḡe gigi bei iseenem í ye si kpāai Kirisi si bei n̄ wa n̄ kḡ inε ḡa si bii fei si igbei inei Jesu ḡa fei.

¹⁸ Wee nsei inε ḡḡ ḡa à waa tamaa bei n̄ kaa n̄ nyi wa be mái, nḡi í jḏ à waa so ara nḡa lele.

¹⁹ Amma bii í je ti idḡbii Lafēi, bii í ce ajo minji an naa bi tu ḡe. Nḡ inε ḡa iyi à waa so ara nḡa lele, kù je ide ku fḡ nḡa nḡu akāi an mà ajo nḡu, an mà mii iyi aa yḡkḡ a ce má.

²⁰ Ntḡ ntḡ, aa ka mà iyi inε ḡḡ í jesi Ilaaḏ ku je ilaalui bii à ye gbugbāi Ilaaḏ wa ce ice siε, kù je si ide ku fḡε.

²¹ Yoomai ì bi ḡa. N̄ naa si ḡe do golo? Mà do kubi do daa didḡ.

* **4:9 À je bei inε ḡa iyi à ye taale nḡa ku ba a kpa ḡa** Si dḡone nḡa bii à ye taalei inε ḡḡ à waa bi a kpaa à bḡḡe bantumau bii à ya ce kuceii nḡ à leekiε aninii bantumau nḡu do muusu nla a ja. Nḡ inε ḡa à ya koo a leeki a maa cḡ. * **5:1 aboi baaε** kù je iye à bíi Pḡlu wa fāa, abo mmu ḡḡ iyi baaε í soi.

5

Inei igbei Jesu ḡḡ í ce sakara

¹ À waa gbḡ bii fei à ni inε akā nḡe ḡḡ wa ce sakara iyi baa hai dasi Jesu naane ḡa a kaa yḡkḡ a coo. À ni inε akā nḡe í ya maa sūḏ aboi baaε *.

² Nḡ do nḡu fei ì waa tḡḡ fufu ḡa. Á sīai wo ì ne inḡ ku fḡ ḡa, nḡ ì nya lafēε hai inḡ nḡe.

³ Amu, baa do iyi n̄ kù wa bi tu ḡe do ara, lasabum í wa be. Na nḡu, inε iyi í ce kurarau be, n̄ ye taalei lafēε tā do yaase bei an ye taaleε bii n̄ wa be.

⁴ N̄ wa n̄ sḡ ḡe ì ceaa kutḡtḡḡ nḡ lasabum á wa bi tu ḡe nḡ gbugbāi Lafēε nwa Jesu á weε do inε. N̄ wa n̄ tḡ ḡe do irii Jesu,

⁵ ì so inεεu ì daa Seetam si awḡ, ku kpāa iju ku ba hundεε ku ba faaba si ajoi Lafēε Jesu.

⁶ Dimii fufu ku tḡḡ nḡeu kù sīa. Ì kù mà ḡa, lefee keekei í ya dede iyafūi pēε fei?

⁷ Ntḡ ntḡ, à kpa Kirisi tā, nḡu iyi í je bei angudāi jingaui Iku ku kua nwa. Na nḡu, í sīa nsei ì nya lefee nwo hai si kuweε nḡe ku ba ì ye bei pēε titḡ iyi kù ne lefee, si bei ì ye tā ḡa.

⁸ Debei, ka mà je jingauu do laalḡ do inḡ sāmii iyi í ye bei lefee nwo, amma ka jḡḡ do pēε hai ne lefee. Pēε hai ne lefeeui í je ntḡ do idḡ ku má.

⁹ Si tia iyi n̄ tako n̄ ce nḡe wo n̄ ni ì màḡ tḡtḡḡ do woo ce sakara ḡa.

¹⁰ Amma bii n̄ ni ì màḡ tḡtḡḡ do woo ce sakara ḡa wala do ilu binε ḡa do ile ḡa do woo tḡḡ iwē ḡa, kù je hai dasi Jesu naane ḡai n̄ wa n̄ fāa, domi bii beεbei tilasii ì fita hai si andunya ḡa.

¹¹ N̄ ni ì màḡ tḡtḡḡ do inε iyi wa kpe arae woo dasi Jesu naane nḡ wa ce sakara, wala binε, wala iwē ku tḡḡ, wala inε ku bu, wala atē ku mḡ, wala inε ku taki. Nḡ inεḏ inε dimi beεbe ḡa ì màḡ ya tḡtḡḡ ì je ḡa mḡm.

¹²⁻¹³ Amu n̄ kù ne kpāa n̄ kiiti hai dasi Jesu naane ḡa. Ilaaḏi á kiiti ḡa. Amma í sīa ì kiiti inei igbe nḡe ḡa. Debei, ì “nya inε laalḡ hai si anini nḡe” si bei kukḡi idei Ilaaḏ wa fḡ.

6

I maà ya kpe nje kiiti bi inei andunya na

¹ Bii kpaasi woo dasi naane go í ce nje kurara, beirei aa ce i dale inei igbe nje na nò i kpoo kiiti bi hai dasi naane na.

² I kù mà na iyi woo dasi naane nai aa na a kiiti inei andunya na? Nò bii inei aa kiiti inei andunya na, debèi i kaa yòkò i kiiti baa ide keeke na?

³ I kù mà na iyi awai aa ka kiiti amaleka nau? Aa na i fò ide andunyau ihè má?

⁴ Na nju, bii kpaasie í ce kurara, kù sía i jò hai dasi Jesu naane go ku kiiti nje, nju iyi kù ne baa go si igbei Jesu.

⁵ N kò nje iyi ihè wai anyò ku ba ku mu ne. Ntò ntò, inè go kù wa si anini nje iyi bisie í to ku kiiti kpaasie nai?

⁶ Na mii í ce ì waa kpe nje kiiti bi hai dasi Jesu naane na.

⁷ Bii ide go í wa si anini nje, wa nyisi mòngò njei mam mam. Na mii í ce i ci ya yòkò i te idò na bii à rara nje. Na mii í ce i ci ya je a takii nje.

⁸ Amma inje taka njei ì ya maa raraan inè go na, kpaasi woo dasi Jesu naane na mòm nii ì ya maa takii na.

⁹ Inje, i kù mà na iyi woo ce laalò na a kaa ba tubu si bommai Ilaaḗ? I maà jò a dī iju nje. Woo ce adei abo yaamò do woo tò iwè na do woo ce sakara na do inè na iyi à waa sùò inemòkò kpaasi na

¹⁰ do ile na do ilu binè na do woo mò atè na do woo yaako inè na do woo je inè takii na a kaa ba tubu si anundya titò Ilaaḗ.

¹¹ Bèbèi inè go nje na à ye wo. Amma à wè nje, nò à jò ì má na, nò ì je dee dee na na saabui irii Lafèe Jesu Kirisi, do Hundei Ilaaḗ Lafèe nwa.

I jò kucei ara nje ku na Ilaaḗ amboe

¹² Inè go nje na à ya ni, nè ne kpāai n ce mii fei. Ntò, amma fei nde si á sía nje. An yòkò n ni, nè ne kpāai mii fei ku ce, amma n kaa n jò n je arui nkāma.

¹³ Ì ya nyi i ni na, ije í wèi na inò, nò inò mò í wèi na ije. Ntò, amma do nju fei Ilaaḗ á na ku kpa irii mii minji nau be fei. Amma i ce laakai na, ara kù wèe na abo kaafe na ku sùò. Í wèi na Lafèe nò Lafèe mò í wèi na irie.

¹⁴ Ilaaḗ, nju iyi í jì Lafèe hai si bale á jì awa mò do gbughāe.

¹⁵ Inje i kù mà na iyi ara nje í yei bei ikò ikò arai Kirisi? Debei, aa so ikò arai Kirisi i jò ku tòtòò abo kaafe a je akā na? Aawo, kaa ce.

¹⁶ Mà i kù mà na inè iyi wa tòtòò do abo kaafe, anàò à baa à je ara akāi? Si kukò idei Ilaaḗ à ni, anà minjiu fei aa na a je ara akā.

¹⁷ Bèbèi mòi inè iyi í tòtòò do Lafèe anàò à baa à ne lasabu akā.

¹⁸ I saa adei abo na. Dulum iyi amanè wa ce fei ci ya má si arae, amma inè iyi wa ce adei abo, arai nju takaei wa dasi dulum.

¹⁹ Mà i kù mà na iyi ara njei í je bi ku wai Hundei Ilaaḗ iyi í wa si nje iyi Ilaaḗ í mu nje? I kù ne ara nje

²⁰ domi à ya nei do fia iyi kù ne jia. Na nju, i jò kucei ara nje ku jò inè na a mà bèbèi Ilaaḗ.

7

Ide abòḗ

¹ Ide iyi ì kòom wa si tia nje, njui nè wa n je nje wa bèbèi. Í sía inemòkò ku maà so abo.

² Amma na sakara í sía inè fei ku ne aboe, nò abo fei ku ne mòkòe.

³ Mòkò í ne kù cea aboe mii iyi í jò a cea abo fei, nò abo mò ku cea mòkòe mii iyi í jò ku cea mòkò fei.

⁴ Abo kaa yòkò ku ce bei í bi do arae, domi araeu ti mòkòe. Bèbèi mòkò mò kaa yòkò ku ceò arae bei í bi, domi nju mò arae tí aboei.

⁵ I maà ya kò ku sùò abo nje na bii kù je inje minji fei ì gbòsi nje ì yòò na iyi á sía i jò tità na si waati keeke ku ba i na ara nje i ce kutòò na. Nò si anyie i tòtòò má na. Bii kù je bèbèi á yòkò ku je i kaa na i yòkò i mu ara nje nò Seetam á na ku lele nje.

⁶ N kù wa n fò iyi ihè bei tilasi, amu de nè wa n tòò njei.

⁷ Á síaam si bii inè fei í wèe kaafe bei amu takam, amma Ilaaḗ í cea inè fei amuaei, ti inè ihè ikā, ti inè ihò mò ikā.

⁸ Amma nè wa n sò kaafe na do jaaḗ na á sía a maa wèe nja kaafe bei nè wèe.

⁹ Amma bii a kaa yòkò a mu ara nja, a dede nje a so nje, domi í sía a so nje do iyi aa maa wèeò binèe ntò ntò.

¹⁰⁻¹¹ Nsei, inè na iyi à so nje tã anai nè wa n sò woodau ihè. Mòkò ku maà kòsi aboe, nò abo mò ku maà kò mòkòe. Amma bii à fe nje,

abo ku buba ku maà so məkə titā, walakə ku nyi bi məkə nwoeu. Kù je amui n̄ wa n na n̄ woodau ihē, Lafēi wa na n̄.

12 Ine n̄a iyi à gbe aṅa m̄i n̄ wa n s̄o iyi ihē, kù je Lafēi í f̄o. Bii woo dasi Jesu naane ḡo í ne abo, n̄o abou kù je woo dasi naane, bii abou í jesi aṅa a maa wee, ku maà k̄osi.

13 Bii abo ḡo m̄o í ne məkə n̄o məkəu kù je woo dasi Jesu naane, bii í s̄iaa məkəu si aṅa a maa wee, ku maà k̄osi.

14 N̄ ni bebei domi Ilaađ á yəkə ku cica məkə hai dasi Jesu naaneu na aboe. Bebe m̄i Ilaađ á yəkə ku cica abo hai dasi naaneu na məkə. N̄o á yəkə ku cica ama n̄a n̄a m̄o. Bii kù je bebe, amu n̄a, cefee n̄a aa je.

15 Amma hai dasi Jesu naaneu, bii í ne, j̄e ku koo. Kù je tilasi í maa wee n̄e n̄a domi Ilaađ í kpe wai ka maa wa si laakai ku s̄u.

16 Amma bii í jesi í maa wee n̄a í s̄ia, domi aw̄o abo í kù mà bii í je məkə á na ku ba faaba na irie. N̄o aw̄o m̄o məkə í kù mà bii í je aboe á na ku ba faaba na irie.

I wee bei ì tako ì ye n̄a Ilaađ í bei í kpe n̄e

17 Ađ Lafēi í j̄lea ine fei tengi bii á ne si kuwee. Na n̄u, baai idei n̄e ku so baasi, í s̄ia ine fei ku máa ne si kp̄ai kuwee bii í tako í wa wo Ilaađ í bei í kpoo. Iyi n̄ j̄lea igbei inei Jesu n̄a bii fei mb̄e.

18 Bii à dasi ine bango Ilaađ í bei í kpooi, lafēe ku wee bebe. Ine m̄o iyi a kù dasi bango Ilaađ í bei í kpoo, lafēe ku maà de a dasi bango má.

19 Bii à dasi ine bango wala bii a kù dasi, k̄amae kù je taale, amma woodai Ilaađ ku jirimai í s̄ia.

20 Ine fei ku leek̄i si bei í wee í bei í gb̄o kukpei Ilaađ.

21 Í je aru wo waati iyi Ilaađ í kpei? Maà ti í j̄e in̄e ku f̄o. Amma bii ì na ì ba kp̄a ḡo iyi aa neò arae, beeḡe si be gbak̄a.

22 Aru iyi Ađ Lafēe í kpe í baa í je ine iyi í ne arae na saabui Lafēe. Bebe m̄i ine iyi í ne arae iyi Ađ Lafēe í kpoo, lafēe í baa í je arui Kirisi.

23 À ra n̄ei do fia hai ne j̄ia. Na n̄u, í maà j̄ò í je arui ine n̄a.

24 Ine inem n̄a, í j̄e ine baa yooma fei ku leek̄i si wajui Ilaađ si bei í wee wo Ilaađ í bei í kpoo.

Idei kaafe n̄a

25 Nsei, iyi í je ti ine n̄a iyi a kù t̄t̄o s̄e do ine ḡo titā, n̄ kù ne ide ḡo iyi í je woodai Lafēe. Amma si bei Lafēe í ce araarem n̄ j̄eò ilu naane, n̄ wa n s̄o n̄e iyi í je lasabum.

26 N̄ tamaa, na wahalai waatiu ihēi á s̄ia ine fei ku wee bei í wee nsei.

27 Bii ì ne abo, maà de kp̄a í f̄eefe n̄e. Bii ì n̄ ì wee kaafe, maà de abo.

28 Amma do n̄u fei bii ì so abo í kù ce dulum. Bii mudēe m̄o í so məkə, kù ce dulum. Amma ine n̄a iyi à so n̄e, asoi andunya n̄ai à k̄osi, n̄o n̄ kù bi í ye bebe n̄a.

29 Inem n̄a, iyi n̄ wa n f̄o wee, waatiu kù so má. Na n̄u, hai nsei ine iyi í ne abo, í s̄ia ku ye bei ine iyi kù ne abo.

30 N̄o ine iyi wa kpata ku ce bei ine iyi kù ne in̄o ku f̄o. Ine m̄o iyi wa nyaanyi ku ce bei ine iyi kù ne in̄o did̄o. Ine m̄o iyi wa ra nḡo, ku ce bei kù je titee.

31 Ine iyi amanii andunya wa bukaataa ku maà dasi laakae fei si be. N̄ wa n f̄o bebe si na iyi í j̄e yaase bei andunya ihē í ye kaa kpe j̄ida má.

32 N̄ kù bi nk̄ama ku maa bitandi n̄e. Ine iyi kù so abo, laakae fei si icei Lafēe í ya wa, í ya maa de n̄u ku ce iyi á d̄o Lafēe si.

33 Amma ine iyi í ne abo, lasabue si mii ndii andunya n̄ai í ya wa. Mii iyi á d̄o aboe sii í ya maa de ku ce.

34 Laakae ci ya je ak̄a. Inaabo n̄a iyi a kù ne məkə do mudēe n̄a lasabu n̄a si idei Lafēe í ya wa ku ba a je dee dee si ara do si hunde. Amma ine iyi í ne məkə lasabue si mii ndii andunya n̄ai í ya wa. Mii iyi á d̄o məkə sii í ya maa de ku ce.

35 Na aranf̄aani n̄ei n̄ wa n f̄o iyi ihē, kù je na n̄ dasi n̄e wahala, amma na n̄ nyisi n̄e iyi í s̄ia í ce n̄ai ku ba í na Lafēe ara n̄e mam mam.

36 Bii ine ḡo í ye ama inaabo í j̄ia í to ab̄ođ n̄o í ye kù s̄ia ku maa wee kaafe, n̄o í bi a gbaa ab̄ođ, kù ce bei í bi. Bii í ni a gbaa ab̄ođ kù ce dulum.

37 Amma ine iyi í dasi id̄o dim dim bii kù je do tilasi ḡo, bii í j̄il̄o si ama inaabo n̄u ku maà so məkə, mii j̄idai í lasabu.

38 Bebe m̄i ine iyi í j̄e à gba ama inaabo ab̄ođ mii j̄idai í ce, amma ine iyi í k̄o a gba titee ab̄ođ n̄u í ce í re.

³⁹ À dī aboi si məkəe bii məkəe í wεε si hunde, amma bii məkəu í ku, abou í ne arae ku so məkə titō iyi í bi, lafēε de kú jε woo dasi Jesu naane.

⁴⁰ Amma si lasabum, bii abou í bubae jaaō, inə didōε á la ku re. Nə n̄ tamaa Hundei Ilaaōi í sōm ideu ihē.

8

Ijε iyi à ceò kuwee

¹ Nsei si ideyi mii iyi à ceò kuwee n̄ lə si. Ntəi awa fei à ne kumà si bei ì fə ηa. Kumà í ya jò inε ku ne faoui, amma kubi í ya sobi inε.

² Bii inε gə í tamaa n̄ηu í mà ngəgə, kù mà nkāma titā si bei í jə.

³ Amma inε iyi í bi Ilaaō, Ilaaō í mà lafēε.

⁴ Iyi í jε ti ideyi in̄ai kuwee si bii ì waa bee mà í s̄la í ya ηəə ηa. Awa à mà iyi iwē kù jε ngəgə si andunya. À nə à mà iyi Ilaaō n̄ηu akāi í wεε.

⁵ Ntə ntə, iwē nkpə do lafēε nkpəi í wa lele do si ilε. Amma baa do iyi inε ηa à waa təə iwē nkpə nkpə,

⁶ bi tu wa Ilaaō akāi í wεε. N̄ηui í jε Baaba, hai bi tēi mii fei wa naa. Na iriēi awa à nə à wεε. Lafēε akā m̄i í nə í wεε. N̄ηui í jε Jesu Kiriisi, hai bii mii fei wa ceò. Do saabuei à neò kuweε.

⁷ Amma kù jε inε feii í mà iyi be. Hee nsei inε gə ηa iyi à tako à ne dəənei iwē ku təə à waa ηə in̄au bei ijei kuwee, nə idə n̄ηa wa ye taale n̄ηa na gbugbā hai ne n̄ηa.

⁸ Kù jε ijei á bəò wa bi Ilaaō. Bii à jε, kaa kōə nwa si ngəgə, bii a kù nə a kù jε, kaa jə ka kua ngəgə.

⁹ Amma i ce laakai ηa ku ba ara ku ne n̄ηe ku maà dasi inε gə ηa dulum.

¹⁰ Bii nsei, awə iyi ì ne kumà ì buba ì waa je ilei iwē, inε iyi kù ne gbugbā, bii í yeε be, n̄ηu m̄ə á ne wəəkə ku je ijei kuweeui baa bii idəε wa yeò taaleε.

¹¹ Nə do saabui kumàε kpaasieu ku ce nfe, n̄ηu m̄ə iyi Kiriisi í ku na iriε.

¹² Bii ì waa cea kpaasi hai ne gbugbā n̄ηe ηa dulum beεbe ηa nə ì waa mεε ηa si idə n̄ηa ηa, Kiriisi takaei ì waa cea dulum ηa.

¹³ Na n̄ηu, bii in̄ai á jə kpaasim gə ku dasi kurara, n̄ kaa n̄ ηə in̄a má ajə kāma ku ba n̄ maà n̄ dasiε kurara.

9

Kpāai mii iyi woo be í ne do ice iyi í ne ku ce

¹ N kù ne aram nii? N kù jε woo bei? N kù ye Jesu Lafēε n̄wai? I kù jε isoi icem iyi n̄ cea Lafēε ηai?

² Baa bii inε gə ηa à kə ku màm bei woo be, n̄ jε woo be bi tu ηε, domi in̄ei ì jε sεeda iyi wa nyisi iyi amuu woo bei Lafēei ntə ntə.

³ Inε ηa iyi à waa wusem, ide iyi an jε n̄ηa wee.

⁴ A kù ne kpāa ka jε nə ka m̄i?

⁵ A kù ne kpāa ka ne abo woo dasi Jesu naane iyi á si wa bei woo be gə ηa à waa cei? Bei ifəi Lafēε ηau do Sefaa Piεε?

⁶ Mà amu do Baanabasi awa akāi a kù ne kpāai a ya na wa ije, í gbe ka ce ice?

⁷ Inε kāma kaa bə ikoi igū do fiāi n̄ηu takae. Inε kāma kaa lə j̄i ndii rezēε iyi kù jε isoε. Nə inε kāma kaa maa degbe mεemu gaa iyi kù waa mə aməε.

⁸ Kù jε do bisii amanε n̄ηu akāi n̄ wa n̄ fəò ideu ihē. Ide akāui do iyi woodai Moizi wa fə.

⁹ Moizi í kə si tiai woodaεu í ni, i maà ti i dī gelei kete iyi wa jojo si bilee wa nya yəyəε. Na kete ηai Ilaaō í fə iyi be ba.

¹⁰ Mà na iri n̄wai wa fə ideu. Oo, na iri n̄wai à kəə, domi í s̄la woo logoo do inε iyi wa kpokpo aηa fei a maa cə kpāai ikpē n̄ηa.

¹¹ Ide iyi à s̄ə ηε í yei bei ideyi Hundei à gbē n̄ηe. Debei, bii ì mu nwa səndai ara ηa, aa jə ku la n̄ηei?

¹² Bii inε gə ηa à ne kpāaε bi tu ηε, awa m̄ə ni a kù re ηa?

Amma a kù ceò kpāau ice si ηε. À temua si fei ndεε ku ba ka maà ti ka dī kpāai laabaau j̄idai Kiriisi.

¹³ I kù mà ηa iyi inε ηa iyi à waa ce ice kpasēi Ilaaō, bei à ya ba ije n̄ηa? Inε ηa m̄ə iyi à jε woo wee ηa, si kuweeu bei à ya ba mii ku jε n̄ηa.

¹⁴ Beεbe m̄i Lafēε í jiləə si inε ηa iyi à waa sisi laabaau j̄idau aηa m̄ə a ba ije n̄ηa si be.

¹⁵ Amma n̄ kù ceò kāmāε ice. N kù nə n̄ kù wa n̄ kə iyi ihē ku ba a ceem beεbe. N̄ gbasi n̄ kú do iyi ide iyi n̄ wa n̄ təəò fufuu ihē á ce nfe.

¹⁶ N kù wa n̄ təə fufu si na iyi í jə n̄ wa n̄ sisi laabaau j̄ida. Amma tilasii bi tom n̄ coo. Nə ijuukpāi á jε titom bii n̄ kù waazo ideu.

17 Bii do idəəbim nii n wa n coo, n ne kpāai n ba riba. Amma tilasi n ne ku ce e məm nii domi Ilaađi í dasim.

18 Debei, yoomai í je ribam. Ribam nii í je n waazo laabaau jiidai Kirisi, ku maà ti ku je do ideí fia nə n maà n ti n ce ice do kpāa iyi n ne.

19 N ne aram, n kù je arui in e kāma. Amma do nju fei n ce aram arui in e fei ku ba n fa in e nkpə n naaò wa bi Kirisi.

20 Bi Zuifu na n baa n je bei Zuifu, ku ba n fa na wa. In e na mə iyi à waa jirima wooda n je in e akā na ku ba n fa na wa baa bii amu takam n kù wa si awəi wooda.

21 Bi in e na iyi a kù ne wooda n je in e akā na ku ba n fa na wa. Kù je n kù wa n jirima woodai Ilaađ, domi n wa n too woodai Kirisi.

22 Bi in e na iyi a kù ne gbugbā amu mə n ce bei in e iyi kù ne gbugbā ku ba n fa na wa. N ce bei in e fei í ye ku ba gəgə na na a ba faaba, baa bii beirei.

23 N wa n ce fei nde e ku ba kuwee iyi laabaau jiidau í ne n basi ikpē.

24 In e fei í mà na si gaasai kusei in e fei í ya sei amma in e akāi í ya ba ribae. Na nju, i hanya ku ba i ba ribae na.

25 Woo ce gaasai kusei na à ya maa mu ara njai si fei nde e. À waa ce be e be ku ba a ba fulai wua * na iyi á gb e nə ku wə. Amma awa à waa cei ku ba ka ba iyi ci ya tā.

26 Na njaí ce n wa n sei bei in e iyi í ne mii iyi wa lele. N wa n jabu amma kù je si ngbe.

27 N wa n wahala aram ntə ntə ku ba n kāmiae nə n maà n ti n je in e iyi aa na a lele awə ngbe waati iyi n cea in e na waazo n tā.

10

I maà ya təə iwē na

1 In e in e m na, n bi i mà na iyi si waatii Moizi, bala nwa nau fei kudūi ijūi à too nə a na fei à kua tenkuu do is e.

2 Kudūi ijūi ku too do tenkuu ku kua í yei bei à dasi na inyi nə à baa à je məcəi Moizi na.

3 Nə a na fei i je dimi akā gəi à je. Ijeu hai bi Ilaađi í naa.

4 Nə a na fei inyi dimi akāi à mə. Inyi Ilaađi í jə í fita hai si kuta. Kutau í ya maa too njaí. Nə Kirisii í je kutau.

5 Do nju fei, Ilaađ í jə in e nkpə na í ku si gbabua si na iyi í jə daa na ku s'laa si.

6 Nsei, mii nau bei í je nwa yaase ku ba ka maà ne bine laalə na bei a na mə.

7 Nə i maà ya təə iwē na bei gəgə na na à ce. Í mà na iyi à kə ideí iwē ku təə na na à ni, in e nau à buba à je à mə, nə à dede à waa jojo.

8 Ka maà ya ce adei abo kaafe bei gəgə na na à ce, nə aman e dubu kənfia do mēeta (23.000) í ku si a ja akā.

9 Ka maà ya ka cə laakai Ilaađ bei í to bei gəgə na na à ce, nə njo na à kpa si na in e nkpə.

10 Ka maà gbagba bei gəgə na na à ce, nə amalekai iku í kpa na.

11 Mii nau bei í ba na bei yaase, nə à kəə ku ba ka ce laakai ara nwa, awa iyi à w e e si waatii ankāanyiu ihē.

12 Na nju, in e iyi í tamaa nju wa leek' dim dim ku jə ku ce laakai ara e, ku ba ku maà ti ku cuku.

13 I kù ye dimii laakai ku cə gə na iyi kù je dimi iyi in e fei í ya ye. Ilaađ ilu naan e kaa jə a cə laakai nje ku re zaka bei aa yəkə i temuaə na. Amma si laakai ku cə baa yooma fei í ya nyi ku ce bi ku fita má ku ba i yəkə temua na.

14 Na nju kpaasim na, i saa iwē ku təə na.

15 N wa n ba na ide ku fəi bei ilu laakai na. I jə i ce lasabu si iyi n wa n fə na.

16 Si ijei Lafēe, kəəfu iyi à ya ka so ka saabuə Ilaađ wa nyisi iyi à ne ikpē si njei Kirisi. Nə pēe iyi à ya ka so ka buu wa nyisi iyi à ne ikpē si araí Kirisi, mà irei.

17 Si na iyi í jə awa fei pēe akāui à je, nju í jə baa do iyi à kpə fei à je ara akā, domi awa fei à ba ikpē nwa si pēe akāu.

18 I cə in e Izireli na. In e na iyi à waa je ijei kuwee, à ne ikpē si bi ku weeu, mà irei.

19 Debei, mii n wa n fə. N kù ni in a iyi à ya ceə kuwee í je ngəgə. N kù nə n kù ni iwēu takae mə í je ngəgə.

20 Aawo, amma n wa n fəi n ni kuwee iyi woo təə iwē nau à ya ceu, in e in əəko na à ya cea, kù je Ilaađ. Nə wee n kù bi i ne ikpē do in e in əəko na.

21 In e iyi í ya je ijei Lafēe na nə i mə mii iyi í wa si kəəfue na, i kaa nyi i sinda i nə in a iyi

* 9:25 *fulai wua* Si waati na in e iyi í cua kpaasi na si gaasai kusei, fulai wuai à ya daa si iri

à ceàò inēi inə̀ko ña kuwee má ña nò i mō mii iyi í wa si kə̀ofu ñña ña.

22 À bi ka dede igui Lafēei? À roo gbugbāi?

I ce fei ndeē ku ba inē ña a mà bēerei Ilaađ

23 Ine gō ññe ña à ya ni, ñ ne kpāai n ce mii fei. Ntəi, amma fei ndeē si á sīa ññe. Ntə ntə, ñ ne kpāai i ce mii fei ña, amma fei ndeē kaa mua inē gbugbā.

24 Ine kāmā ku maà dede aranfāanii ññu takae amma ku dede ti inē mmu ña.

25-26 Kukəi idei Ilaađ wa fə í ni, ilē do mii iyi í wa si fei ti Ađ Lafēei. Na ññu, ñña iyi à waa ta aja fei i ñño ña, i maà bee ide kāmā ña ku ba idə ññe ku maà ye taale ññe.

27 Bii hai dasi Jesu naane gō í kpe ñe ku je, bii ñ dasi idə i koo ña, mii iyi à na ñe fei, i je ña, i maà ya bee ide kāmā ña ku ba idə ññe ku maà ye taale ññe.

28 Amma bii inē gō í sō ñe í ni, iyi ihē à ceò kuweei, i maà ñño ña na inē iyi í sō ññe idəe ku maà ye taalee.

29 Kù je na idəi ññe taka ññe, amma na ti inē iyi í sō ññeui.

Ntə ntə, idəi inē gō kaa ye taalei ara ku nem.

30 Bii ñ saabu Ilaađ si ije, inē kāmā kù ne kpāa ku ye taalem na ijeu iyi ñ saabuò Ilaađ tã.

31 Na ññu, bii ñ je ñ waa mō ña, walakə bii ñ waa ce ngəgə ña í ce fei ndeē ku ba inē ña a mà bēerei Ilaađ.

32 I ce kuwēe ññe do yaase bei i kaa dasiò inē kāmā kurara ña, hai Zuifu ña do Gereki ña hee do inēi igbei Ilaađ ña fei.

33 I sisim ña. Amu takam ñ wa n ce kookai ku ba kucem ku dōa inē fei si, si mii baa yooma fei. N kù wa n de aranfāanii amu takam, í gbe ti zamaa iyi í gbe fei ku ba a ba faaba.

11

1 I sisiim ña bei amu takam ñ wa n sisi Kirisi.

Yaase bei í sīa inē ku nyisiò bēerei Ilaađ wee

2 Ñ wa n saabu ñe do iyi ñ ya maa ye gigiiim si fei ndeē ña, do si bei ñ mu cio iyi ñ kə ñe siu dim dim ña.

3 Amma ñ bi i mà ña iyi Kirisii í je inē ngboi ineməkə baa yooma fei, ineməkə mōi í je inē ngboi aboe, Ilaađ mōi í je inē ngboi Kirisi.

4 Ineməkə iyi wa ce kutəə walakə walii fei, bii í bii iriē kù waa nyisi bēerei inē ngboe.

5 Amma inaabo iyi wa ce kutəə walakə walii fei, bii kù bii iriē, kù waa nyisi bēerei inē ngboe. Í yei bei inaabo iyi à gbogoo iriē.

6 Bii inaabo kù waa bi mango ku we, ku gbogoo iriē. Amma bii iri ku gbogooú í jeaa anyə, ku we mango.

7 Kù sīa ineməkə ku bii iriē domi Ilaađ í takae ku jəə nə ku nyisi amboee, amma inaabo, amboei ineməkəi wa nyisi,

8 domi hai si kutaka ineməkə kù fita hai si inaabo, amma inaaboí í fita hai si ineməkə.

9 Bēebe mōi a kù taka ineməkə na inaabo amma à taka inaaboí na ineməkə.

10 Na ññu, na irii amaleka ña í sīa inaabo ku we mango ku nyisi iyi ññu wa sūa məkəi ññu iri ilē.

11 Amma do ññu fei si wajui Lafēe inē gō kaa yəkə ku ni ññu í ne gbugbā ññu ku ce kuwēei ññu ikā, domi inaabo í ne bukaatai ineməkə, ineməkə mō í ne bukaatai inaabo.

12 Bei à nya inaabo hai si ineməkə, bēebe mōi à bí ineməkə hai bi inaabo, amma Ilaađi wa ce fei ndeē.

13 Ine taka ññe i lasabu ña. Í sīa inaabo ku təə Ilaađ hai we mango?

14 Ine taka ññe i kù mà ña iyi anyəi bii ineməkə í ne ntoí iri sisə?

15 Amma bii ntoí irii inaabo í sə, boodai. À muaa ntoí iriēi ku je bei fuugese.

16 Bii inē gō wa bi ku ba wa kakəə ku ce si ideu be, amu de ñ wa n fə iyi si inə nwa do si igbei inēi Ilaađ ña a kù ne dəəne mmu gō ma.

Ijei Lafēe

(Cə Matie 26:26-29; Maaku 14:22-25; Luku 22:15-20)

17 Ide iyi an sō ñe nsei, n kaa n saabu ññe si, domi á sīa kutəəə ññe ñau ku mu ññe gbugbāi wo, amma wee nsei wa keke ñei.

18 Sinte, à sōm à ni bii ñ tətəə ña inē gō ña à wa si inə ññe iyi ññeò ña i ci ya ne anu akā. Nə ñ tamaa ntəi.

19 Ntə ntə, kù ne bei á ce iyi ññe ku fēfē kù wa si anini ññe, ku baa mà inē ña iyi à je ti ntə.

20 Bii ñ tətəə ñ waa je ña, ñ ya tamaa bei ijei Lafēei ñ waa je ña amma iboi,

21 domi bii ñ buba ña gbakā, inē fei í ya maa saasai ku je səndae iyi í naaò wa, nə a jə inē

gɔ ɲa do ari, nɔ inɛ gɔ ɲa à jɛ à mɔ hee atɛ ku kpa ɲa.

²² I kù nɛ kpasɛi ara nɲɛ bii aa jɛ i mɔ ɲai? Mà ì bi i donda igbei inɛi Ilaaɗ ɲa, nɔ i dasi ilu are ɲa anyɔ ɲai? Beirei an ni nɲɛ. N saabu ɲɛ? Aawo, n kaa n saabu ɲɛ si nɲu bɛ.

²³ Ide iyi ò gba hai bi Lafɛɛ ò kɔ ɲɛ si wee. Idũ ajɔ iyi à so Lafɛɛ Jesu à daa inɛ ɲa si awɔ í so pɛɛ

²⁴ Í saabu Ilaaɗ, nɔ í bububue. Nɔ í ni, iyi ihɛi í jɛ aram iyi ò na na iri nɲɛ. I ya ce iyi ihɛi i maa yeò gigim ɲa.

²⁵ Bɛɛbɛ mɔi, iyi à jɛ à tã, í so kɔɔfu í ni, kɔɔfuu ihɛi í jɛ akabuu titɔi Ilaaɗ iyi í dɪ do nɲem. Waati iyi ò waa mɔ do kɔɔfuu ɲa fei, i ya coo i maa yeò gigim ɲa.

²⁶ Waati kãma iyi ò waa jɛ pɛɛu nɔ ò waa mɔ do kɔɔfuu ɲa fei, ikui Lafɛɛi ò waa sisi ɲa hee koo nyiò wa.

²⁷ Na nɲu, inɛ iyi í jɛ pɛɛi Lafɛɛ walakɔ í mɔ do kɔɔfue, nɔ kuwɛɛɛ kù jɛ dee dee, í raraa arai Lafɛɛ do nɲɛi.

²⁸ Na nɲu, inɛ fei ku wuse araɛ ku bei ku jɛ pɛɛu, nɔ ku mɔ do kɔɔfuu.

²⁹ Ntɔ ntɔ, bii ò jɛ nɔ ò waa mɔ ɲa nɔ i kù mà ɲa iyi arai Kirisii, ò waa soa ara nɲɛ taalei si kujɛ do si kumɔ nɲɛ.

³⁰ Nɔi í jò inɛ nkpɔ nɲɛ wa ce bɔɔ nɔ gɔgɔ ɲa à jɛ mɔngɔ ɲa, gɔgɔ ɲa mɔ à ku.

³¹ Bii à kiiti ara nwa do ntɔ, Ilaaɗ kaa kiiti wa má.

³² Amma bii Lafɛɛ í kiiti wa, í ya jò ka baa si kpãa jiidai ku ba ku maà yɛ taale nwa do inɛi andunya ɲa ajɔ.

³³ Na nɲu, inɛ inɛm ɲa, bii ò waa tɔtɔ ku ba i jɛ ɲa, í jò i ya degbe nɲɛ.

³⁴ Bii ari wa kpa inɛ gɔ, ku jɛ sɔndaɛ kpasɛ ku ba i maà na í so taale si kutɔtɔ nɲɛ. Ide iyi í gbe, an ce ɲɛ cioɛ bii ò na ò to wa.

12

Amua ɲa iyi Hundei Ilaaɗ wa mu nwa

¹ Nɛi, inɛ inɛm ɲa, iyi í jɛ idei amua ɲa iyi Hundei Ilaaɗ wa mu nwa, ò bi i mà ntɔɛ ɲa.

² Ì mà ɲa, waati iyi i kù mà Ilaaɗ ɲa à ya maa fa ɲɛi si kpãai iwɛ deki ɲa ku tɔɔ.

³ Na ɲai í jò ò wa n bi i mà ɲa, inɛ kãma iyi í jò Hundei Ilaaɗ wa gbãa fei kaa yɔkɔ ku ni à ceekpe Jesu. Nɔ inɛ gɔ kaa yɔkɔ ku ni Jesu í jɛ Lafɛɛ, bii kù jɛ Hundei Ilaaɗi wa gbã lafɛɛ.

⁴ Amua ikã ikãi í wɛɛ, amma Hundɛ akãui wa kpɛ ɲa.

⁵ Ice ikã ikãi í wɛɛ, amma Lafɛɛ akãi à waa cea.

⁶ Gbugbãi Ilaaɗ wa ce ice si inɛ fei ikã ikã, amma Ilaaɗ akãui wa mua inɛ fei gbugbã iyi á ceò ice baa yooma fei.

⁷ Í na inɛ fei amua iyi wa nyisi iyi Hundɛɛ wa ce ice siɛ nɔ ku ceò ice na aranfãanii inɛ fei.

⁸ Hundɛi Ilaaɗi í ya mua inɛ gɔ ɲa amua a muaò inɛ ɲa bisi, nɔ Hundɛ akãui í ya mua inɛ gɔ ɲa mɔ amua a fɔ ide do kumà.

⁹ Hundɛ akãui í ya mua inɛ gɔ ɲa gbugbãi naanɛ ku dasi, nɔ ku mua inɛ gɔ ɲa gbugbã a jò bɔɔ ɲa a ba iri.

¹⁰ Bɛɛbɛ mɔi Hundɛ akãu í ya mua inɛ gɔ ɲa gbugbã a ceò maamaake ɲa, nɔ ku cea inɛ gɔ ɲa amua a ceò walii, nɔ ku mua inɛ gɔ ɲa mɔ bisi a mà bii í jɛ mii iyi inɛ gɔ wa ce do Hundɛi Ilaaɗi wala bii í jɛ do hundɛ mmu gɔi. Í ya jò inɛ gɔ ɲa a fɔ ide do fee ɲa iyi a kù waa gbɔ, nɔ ku mua inɛ gɔ ɲa mɔ bisi a tuseò ideu.

¹¹ Amma Hundɛ akãui wa ce fei ndɛɛ. Wa mua inɛ fei amua ikã ikã bei í bi.

Woo dasi Jesu naanɛ ɲa fei à jɛ ikɔ ikã ikãi ara akã

¹² Kirisi í yɛi bei ara akã do ikɔ nkpɔ nkpɔ. Arau akãi baa bii í nɛ ikɔ nkpɔ nkpɔ,

¹³ domi Hundɛ akãi à da nwa si ku ba awa fei ka jɛ ara akã, hai Zuifu ɲa hee do dimi mmu ɲa, hai aru ɲa hee do inɛ ɲa iyi a nɛ ara ɲa. Nɔ bi Hundɛ akãui awa fei à waa mɔ.

¹⁴ Kù jɛ ikɔ akãi ara í nɛ, amma nkpɔ nkpɔi.

¹⁵ Baa bii isɛ í fɔ í ni, si bei n kù jɛ awɔ n kù wa si ara, do nɲu fei, í wa si ara.

¹⁶ Baa bii itɪ í ni, si bei n kù jɛ iju n kù wa si ara, do nɲu fei nɲu mɔ í wa si ara.

¹⁷ Bii arau fei í jɛ iju, beirei á ce ku gbɔ ide. Walakɔ bii fei ndɛɛ í jɛ itɪ, beirei á ce ku gbɔ inũnu.

¹⁸ Amma ntɔ ntɔ Ilaaɗ í dasi ikɔ ikã ikã fei si arai bei í bi.

¹⁹ Bii ara kù nɛ ikɔ ikɔ kaa ce.

²⁰ Na nɲu, ikɔ nkpɔ nkpɔi í wɛɛ, amma arau akãi.

²¹ Iju kaa yɔkɔ ku sɔ awɔ ku ni nɲu kù nɛ bukaataɛ. Iri mɔ kaa yɔkɔ ku sɔ isɛ ku ni nɲu kù nɛ bukaataɛ.

²² Iyi í re mòm, baa ikõì ara ña iyi à ya ni a kù nè gbugbã, ara í nè bukaata ña jiiida.

²³ Nò ikõ ña iyi à nè anyò si ara, à ya ka gbò ña ku re. Iyi a kù jò ka maa kpe iri ña, añaì à ya ka gbò a ku re.

²⁴ Amma ikõ ña iyi à gbe iyi a kù nè anyò, a kù nè bukaatai ka gbò ña bεεβε. Ilaaõ í ce ara bεεbei ku ba ikõ ña iyi a kù nè bεεε ñau ka jirima ña ku re.

²⁵ Í cooi ku ba ara ku maà fεεfεε nje, amma ikõ ikã ikã ñau fei a maa gbò a nje.

²⁶ Bii ikõì ara gò í ba wahala, añaò iyi à gbe ñau feii à ya gbò ara kurou ajò. Bεεβε mòi bii à saabu gògò, añaò iyi à gbe ñau fei à ya nè inò didõì ajò.

²⁷ Nsei inε fei ì jε arai Kirisi nò inε baa yooma ñε fei í jε ikõ ikã ikã.

²⁸ Bεεbei, si igbei inei Jesu ña Ilaaõ í tako í cica inε gò ña à jε woo bε ña, minjisia walii ña, mεεtasia mò woo kò inε ña si cio. Si anyii ñu nò í cea inε gò ña amuai maamaake ña ku ce, inε gò ña mò à nè amuai bõò ña ku faaba, inε gò ña mò à nè amuai inε ña ku sobi, inε gò ña mò à nè amuai inε ña ku cuaò, nò inε gò ña mò aa yòkò a fò fee ña iyi a kù waa gbò.

²⁹ Kù jε aña feii à jε woo bε ña, walakò walii ña, walakò woo kòsi cio ña. Kù nò kù jε aña feii à nè amuai maamaake ña ku ce

³⁰ walakò amuai bõò ña ku faaba. Aña fei sisi à nò à nè amuai fee ña iyi a kù waa gbò ku fò, walakò ideu ku tuse.

³¹ Amma i hanya i dε amua ña iyi à re do bεεε ña.

Iyi í re mòm, an nyisi ñε kpãa iyi í re fei ndεε.

13

Idei Kubi

¹ Baa bii ñ wa n fò ide do feii amanε ña ikã ikã do ti amaleka ña nò n kù nè kubi, ñ yei bei isò iyi à waa cã walakò bei londi.

² Baa bii ñ nè amuai walii ku ce, nò ñ mà asiiu fei nò ñ nè kumà fei, baa bii ñ dasi Ilaaõ naane hee bei an yòkò n jò geete ku tekì, bii n kù nè kubi, n kù jε ngògò.

³ Baa bii ñ kpëa ilu are ña amanim fei, nò baa bii ñ jò à sò aram bei ñai kuwee, bii n kù nè kubi, n kaa n ba riba.

⁴ Kubi í ya temua, í ya nò ku ce mii jiiida, ci ya ja igu, ci ya so araε lele, nò ci ya jε ilu faau.

⁵ Kubi ci ya ce mii gò iyi kù jε dee dee, nò ci ya dε aranfãanii ñu akã. Inε iyi í nè kubi idòε ci ya kò gbãa gbãa, nò ci ya jile idei taale si idòε.

⁶ Inε iyi í nè kubi ci ya wεεò inò didõ si mii iyi kù jε dee dee, í gbe si mii iyi í jε ntò.

⁷ Kubi ci ya mòngò nkãma. Naane ku dasie do kpãa ku còε do temuaε ci ya tã.

⁸ Kubi ci ya nè kòò. Amma walii ku ce á na ku kpa iri, fee ikã ikã ku fò á na ku tã, nò kumà amanε mò á na ku tã.

⁹ Mii ñau à na ku kpa iri si na iyi í jò kumà nwa do walii ku ce nwa, gògòε kù kõ.

¹⁰ Amma waati iyi mii iyi í kò á naa, waati bεεbei, iyi kù kò á nè.

¹¹ Waati iyi ñ wεε keeke, ñ ya n maa n fò idei bei ama keeke, nò n maa n ce laakai bei ama keeke, nò n maa n lasabu bei ama keeke, amma nsei iyi ñ ce inε ngbo ñ jò daai ama.

¹² Iyi à waa ye nsei í yei bei mii iyi à waa hõnnε bari bari si isò fũfũ, amma ajò wa naa iyi aa ka ye ijuò iju. Iyi ñ mà si nsei kù kò, amma waati ñu an mà sãa sãa bei Ilaaõ í mà m.

¹³ Nsei mii mεεtau ihëi í wεε. Mii ñau wee, naane ku dasi, do kpãa ku cò, do kubi. Amma kubi í re ña.

14

Idei amuai Hundei Ilaaõ

¹ Na ñu, kubii í sãa i dεdε ña. Nò i dε amua ña iyi Hundei Ilaaõ wa mu nwa, iyi í re mòm ñu í jε walii ku ce.

² Inε iyi wa fò ide do fee iyi kù waa gbò, Ilaaõì wa ba ide ku fò, kù jε amanε, domi inε gò kù waa gbò ideε. Amma idei asiii wa fò do gbugbãi Hundei Ilaaõ.

³ Amma inε iyi wa ce walii amanε ñai í ya ba ide ku fò. Í ya jò a leekì si naane ku dasi dim dim, nò ku mu ña gbugbã, nò ku tũ inò ña.

⁴ Inε iyi wa fò ide do fee iyi kù mà, naane ku dasii ñu takaεi wa mua gbugbã. Amma walii, inei igbei Jesu ñai wa mua gbugbã.

⁵ Á dõm si bii inε fei ì waa fò ide do fee ña iyi í kù waa gbò ña, amma iyi ñ wa n bi wa re, ñu í jε i ya maa ce walii ña. Ñ ni bεεbei si na iyi í jò inε iyi wa ce walii, icεε í nè aranfãani í re inε iyi wa fò ide do fee ña iyi kù wa gbò,

í gbe bii wa tuse ideui, nɔ ku mua inei igbei Jesu na gbugbã.

⁶ Nsei, inɛ inɛm na, aranfãani yoomai aa ba na bii n naa bi tu nɛ nɔ n wa n fɔ fee iyi i kù waa gbɔ na. I kaa ba aranfãani kãma na. Amma bii n sɔ nɛ yaasei ide iyi Ilaaɔ í sɔm, walakɔ n sisi nɛ ide kumà, walakɔ ide walii, walakɔ cio gɔ, inɛ nɛ á nɛ nɛ aranfãani.

⁷ Bɛɛbɛ mɔi, mii iyi kù nɛ kuwɛɛ bei yèè do mɔlɔ bii à waa cãa, bii a kù waa cãa dee dee, beirei inɛ gɔ á ce ku gbɔ yaaseɛ.

⁸ Inɛ mɔ iyi wa cã gãgã igũ, bii kù waa cãa dee dee, yooi á ce sɔlui igũ.

⁹ Bɛɛbɛ mɔi, bii kù jɛ ì waa fɔ fee iyi inɛ na à mà na, beirei aa ce a gbɔ yaaseɛ. Ide nɛ á nɛ si fufu.

¹⁰ Fee dimi ikã ikã nkpɔi í wa si andunya, nɔ kãmae kù kua yaase.

¹¹ Do nɛ fei, bii n kù wa n gbɔ fee iyi à waa bam ku fɔ, inɛ iyi wa fɔɔu, dimi mmui í jɛ bi tom, nɔ amu mɔ n jɛ dimi mmu bi lafɛɛ.

¹² Bɛɛbɛ mɔi inɛ mɔ, si na iyi í jò ì waa de amuai Hundei Ilaaɔ na, á sɛa i hanya i dede amua na iyi á jò naane ku dasii inei igbei Jesu na ku bɔ waju.

¹³ Na nɛ, á sɛa inɛ iyi wa fɔ ide do fee iyi a kù waa gbɔ ku tɔ Ilaaɔ amua iyi á tuseɔ ideu.

¹⁴ Bii n wa n ce kutɔ do fee iyi n kù wa n gbɔ, hundem nii wa ce kutɔ, amma lasabum kù waa ce nkãma.

¹⁵ To, nsei, beirei an ce. An ce kutɔ do hundem do lasabum ajɔ. An kɔ iri do hundem do lasabum ajɔ.

¹⁶ Bii do hunde nɛ akã ì waa saabu Ilaaɔ na, beirei inɛ na iyi à gbe aa ce a ni Ami si kutɔɔɛ. Kaa ce, domi a kù mà iyi ì waa fɔ na.

¹⁷ Baa bii kutɔɔɛ í sɛa, kaa mua lafɛɛ na gbugbã.

¹⁸ N wa n saabu Ilaaɔ si na iyi í jò n wa n fɔ fee na iyi inɛ na a kù waa gbɔ n re inɛ fei.

¹⁹ Amma si igbei inei Jesu na n gbasi n fɔ ide icu miu do yaase n kɔa inɛ na si cio do iyi an fɔ ide icu dubu mɛɛwa do fee iyi inɛ na a kù waa gbɔ.

²⁰ Inɛ inɛm na, i maà ya wũa ide bei ama keeke na ma na. Bii í jɛ ide laalɔ ku cei, í sɛa i yɛ bei ama keeke na iyi a kù mà laalɔ ku

ce, amma si kpãai ide ku wũa i jò i yɛ bei inɛ ngbo na.

²¹ Si tiai woodai Ilaaɔ à kɔ à ni,

Lafɛɛ í ni, an jò isɛ mmu na

a ba inɛ nau ihɛ ide ku fɔ do fee mmu *.

Amma do nɛ fei, a kaa gbɔ idem.

²² Amuai ide ku fɔ do fee iyi inɛ na a kù waa gbɔ, nyindai í jɛ bi hai dasi Jesu naane na, kù jɛ bi woo dasi naane na. Amma amuai ide Ilaaɔ ku waazo nɛ í jɛ nyinda bi woo dasi Jesu naane na, kù jɛ bi hai dasi naane na.

²³ Na nɛ, bii inei igbei Jesu na fei à tɔtɔ, nɔ inɛ fei ku lɔsi ku fɔ fee iyi inɛ na a kù waa gbɔ, bii inɛ titɔ na walakɔ hai dasi Jesu naane na à lɔ wa, a kaa ni ì waa sũmu nai?

²⁴ Amma bii inɛ fei wa waazo ide Ilaaɔ, bii hai dasi naane gɔ í lɔ wa walakɔ inɛ titɔ gɔ, ideu á tosi idɔɛ nɔ ide iyi inɛ na à waa fɔu ku jò ku mà dulum dɛɛ.

²⁵ Nɔ lasabue á fita gbugbã, nɔ ku gule ku tɔ Ilaaɔ ku ni, ntɔi, Ilaaɔ í wa si anini nɛ.

Yaase jiida si kutɔtɔ

²⁶ Na nɛ, inɛ inɛm na, beirei aa ka ce. Bii ì waa tɔtɔ na inɛ gɔ nɛ na aa nɛ iri ku kɔ, inɛ gɔ na mɔ cio ku kɔsi, inɛ gɔ na mɔ ide Ilaaɔ ku waazo, inɛ gɔ na mɔ ide ku fɔ do fee iyi a kù waa gbɔ, inɛ gɔ na mɔ yaasei fee nau ku tuse. Í sɛa i maa ce fei ndɛɛ na ku ba ku mua inei igbei Jesu na gbugbã.

²⁷ Bii inɛ gɔ na à waa fɔ ide do fee iyi a kù waa gbɔ, kù sɛa a re amanɛ minji wala mɛeta nɔ á sɛa a fɔ ide akã akã, nɔ inɛ gɔ mɔ ku maa tuse ideu.

²⁸ Amma bii inɛ gɔ kù wa bɛ iyi á yɔkɔ ku tuse ideu, i jò ku coko si kutɔtɔɔu, nɔ ku jɛ Ilaaɔi wa baa ide ku fɔ.

²⁹ Inɛ na iyi à waa ce walii, í sɛa ku jɛ amanɛ minji wala mɛeta ku fɔ ide nɔ inɛ na iyi à gbe a wuse ideu a cɔ.

³⁰ Bii Ilaaɔ í nyisi inɛ gɔ ngɔgɔ si kutɔtɔɔu, i jò inɛ iyi í tako wa fɔ ideu ku coko.

³¹ Inɛ fei aa yɔkɔ i ce walii akã akã ku ba inɛ fei ku ba ikɔ nɔ i ba gbugbã na.

³² Í sɛa walii na a kãmia amua nɛ.

³³ Ntɔ ntɔ, Ilaaɔ kù bi ka maa ce kuwɛɛ nwa bɛɛtɛkɛ, í bi ka cooi si laakai ku sũ.

* **14:21 an jò isɛ mmu na a ba inɛ nau ihɛ ide ku fɔ do fee mmu** Ilaaɔ wa fɔ ide ijuukpã iyi inei Izireli nau à yɛ si waati iyi isɛ mmu na à na à jɛ na igũ. Isɛ mmu nau à mu na à nɛɔ ile mmu, amma do nɛ fei lasabu nɛ kù lɔsi ide iyi Ilaaɔ wa sɔ nau.

Si bei inε n̄a à ya ce si igbei woo dasi Jesu naane n̄a fei,

³⁴ Í s̄ia inaabo n̄a a ya koko bi kutat̄o. Kù s̄ia a f̄o ide, amma a s̄u iri ilε si bei wooda wa f̄o.

³⁵ Bii à bi a mà nḡoḡo a ya bee m̄ak̄o n̄n̄a n̄a kpas̄ē, domi kù jε dee dee inaabo ku maa f̄o ide bi kutat̄o.

³⁶ Hai bi tu n̄ei idei Ilaaḡ í sinti? Ma in̄e ak̄ai ì gbaa n̄a.

³⁷ Bii inε ḡo í tamaa n̄n̄u í jε walii, walako wa tamaa n̄n̄u í ba amuai Hundei Ilaaḡ, í s̄ia ku jesi iyi ide iyi ñ j̄o n̄n̄eu woodai Laf̄ēi.

³⁸ Inε iyi kù jesi beεbe a kaa gba laf̄ēi †.

³⁹ Na n̄n̄u, in̄e inem n̄a, i dede amuai walii, amma i maà ti i ganji woo f̄o ide do fee iyi a ci ya f̄o si andunya.

⁴⁰ Amma i ce fei ndεε dee dee do yaase jiida n̄a.

15

Kuj̄i Kirisi hai si bale

¹ In̄e inem n̄a, ñ wa n ye n̄e gigii laabaau jiidaui iyi ñ s̄o n̄e wo ñ ì gba n̄a, ñ ñ ì waa leek̄i si n̄a.

² Bii ñ ñ ì muu dim dim n̄a si bei ñ sisi n̄n̄eu, n̄n̄ui í jε faaba n̄n̄e. Amma bii ñ kù muu dim dim n̄a, inya ngbei ñ dasi naane n̄a.

³ Ide iyi í nε amboe í re n̄n̄ui ñ sisi n̄n̄e be si bei à daam si aw̄o. Ideu wee. Kirisi í ku na irii dulum du wa si bei kuk̄oi idei Ilaaḡ wa f̄o.

⁴ À suu ñ ñ ì j̄i hai si bale si aj̄o m̄etasia si bei kuk̄oi idei Ilaaḡ wa f̄o.

⁵ Í tuse arae bi Sefaa iyi í jε Piεε, si anyii n̄n̄u bi m̄ac̄o maateej̄ie n̄au.

⁶ Si anyii n̄n̄u, í bei í koo í tuse arae bi m̄ac̄e n̄a iyi à re baa amanε c̄īo miuu. Nkp̄o n̄n̄a í wεε baa nsei, amma inε ḡo n̄a à ku.

⁷ N̄o í koo í tuse arae má bi Zaaki, si anyie í bei í koo í tuse arae bi woo be n̄au fei.

⁸ Si anyii aḡa fei í bei í tuse arae bi tom, amu iyi ñ ye bei inε iyi cukpai kubíe kù k̄o à bei à búu.

⁹ Nt̄o nt̄o, amui ñ jε keekei woo be n̄au. N kù to a kpem woo be, domi ñ kp̄a inei igbei Ilaaḡ n̄a iju.

¹⁰ Amma mii iyi ñ jε nnyii, na did̄oi Ilaaḡi, ñ did̄o iyi í ceem n̄au kù ce nfe. Ñ ce

kookaai ñ re baa woo be n̄au fei, amma kù jε amu takam nii ñ coo, did̄oi Ilaaḡ iyi í wa sim nii í coo.

¹¹ Na n̄n̄u, ide ak̄ai awa fei à waa waazo be, n̄n̄u m̄oi ñ ñ ì dasi naane n̄a be.

Kuj̄i nwa hai si bale

¹² Nsei à waa waazo iyi Kirisi í ku ñ ñ ì j̄i hai si bale má. N̄o beirei í ce inε ḡo n̄n̄e n̄a à ya ñ iku n̄a a kaa j̄i ma.

¹³ Bii iku n̄a a kaa j̄i hai si bale, debei Kirisi m̄o kù j̄i.

¹⁴ N̄o bii Kirisi kù j̄i, waazo nwa ngbei, ñ naane ku dasi n̄n̄e m̄o ngbei.

¹⁵ Bii í jε nt̄oi iku n̄a a kaa j̄i hai si bale, debei Ilaaḡ kù j̄i Kirisi wo. Debei, seeda iboi à waa j̄ea Ilaaḡ si waati iyi à ñ ñ ì j̄i Kirisi hai si bale.

¹⁶ Nt̄o nt̄o, bii iku n̄a a kaa j̄i, Kirisi m̄o kù j̄i wo.

¹⁷ N̄o bii í jε Kirisi kù j̄i hai si bale wo, ñ k̄o ñ wa si dulum du n̄ei, ñ naane ku dasi n̄n̄e ngbei.

¹⁸ N̄o inε n̄a m̄o iyi à dasi Kirisi naane à bei à ku, à ce nfei.

¹⁹ Bii na kuwεεu ih̄e n̄n̄u ak̄ai à dasi Kirisi naane, à jε ilu araare n̄a í re baa inε fei.

²⁰ Amma nt̄o nt̄o Kirisi í j̄i hai si bale, ñ ñ jε inε sinte si in̄oi inε n̄a iyi aa na a j̄i.

²¹ In̄e fei ñ mà n̄a iyi iku í naai hai bi inε ak̄a. Beεbe m̄oi kuj̄i iku n̄a í naa hai bi inε ak̄a.

²² Nt̄o nt̄o, si bei ara ak̄a nwa do Adamu í j̄o awa fei aa ka na ka ku, beεbe m̄oi anu ak̄a nwa iyi à ce do Kirisi á j̄o awa fei ka na ka j̄i hai si bale,

²³ amma inε fei do waatiēi. Sinte Kirisii, si anyii n̄n̄u inε n̄a iyi à jε t̄it̄eε si waati iyi á nyi wa.

²⁴⁻²⁵ Si anyie iri ku kpai andunya á to wa, ñ kù ñ n̄e bei á ce iyi Kirisi kù jε bomma hee koo ceḡ m̄beεε n̄au fei bi ku lesi isεε. Si anyie ñ ku so bommau ku daa Ilaaḡ Baaba si aw̄o. Nt̄o nt̄o, Kirisi á kpa irii ilu yiiko n̄a do ilu gbugb̄a n̄a do inε ngbo n̄au fei.

²⁶ Mb̄eεi ank̄anyi iyi Kirisi á kpa n̄n̄ui í jε iku.

²⁷ Si t̄iai idei Ilaaḡ à k̄o à ñ, Ilaaḡ í daa mii fei si aw̄o. Amma baa bii kuk̄ou í ñ beεbe,

† 14:38 a kaa gba laf̄ēi A kù mà yaaseε s̄aa s̄aa. Á ȳok̄o ku jε P̄olu í ñ inei igbei Ilaaḡ n̄a a maà gba laf̄ēi, wala Ilaaḡ kaa gba laf̄ēi.

kù je do Ilaaã takæ iyi í jò mii fei wa sũaa iri ilɛui wa fãa.

²⁸ Nɔ waati iyi á daa Kirisi mii fei si awɔ, nɔu iyi wa je Amau, á so aræ ku daa Ilaaã si awɔ, ku ba Ilaaã ku wa si antai mii fei.

²⁹ Ntɔi, Kirisi í jɪ hai si bale. Bii kù je beɛbe, ine ɔa iyi à ce inyi ku dasi si agbei iku ɔa, aranfãani yoomai à waa ba. Bii í je ntɔi iku ɔa a kaa jɪ, na mii í ce ine ɔa à ce inyi ku dasi si agbe nɔa.

³⁰ Awa taka nwa, na mii í ce à ya kaa maa wa si kpãai mbirisi waati kãma fei.

³¹ Inɛ inem ɔa, ajɔ fei si anui ikui n̄ ya n maa n wa. Nɔ ntɔ ntɔ beɛbei, si bei ì mà ɔa ntɔ ntɔ iyi n̄ wa n tɔɔ fufu na saabu nɔe si Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi.

³² Ine ɔa iyi a kɔsim Efɛɛzu be a yei bei inɔai sako ɔa iyi awaɔ ɔa à waa jabu. Aranfãani yoomai n̄ ne bii í je n̄ wa n jabui na didɔi andunyau ihɛ nɔu akã. Bii í je iku ɔa a kaa jɪ, “ka je nɔ ka mɔ domi ala aa ka ku”.

³³ I maà ya jò a ði iju nɔe. Kpaasi laalɔ, nɔui í ya beje ide jiidaɛ iyi ì waa ce.

³⁴ I jò laakai jiida nɔe ku nyi wa si bei á sɪa, nɔ í jò kookoosui dulum. Gɔgɔ nɔe ɔa a kù mà Ilaaã do ntɔ. N̄ wa n fɔ iyi ihɛi ku ba anyɔ ku mu nɔe.

Ara titɔ iyi aa ka jɪò hai si bale

³⁵ N̄ mà ine gɔ ɔa aa bee a ni, beirei iku ɔa aa ce a jɪ. Dimii ara mii aa nɛ.

³⁶ Amma an je nɔa n ni í kù ne bisi ɔa. I kù mà ɔa iyi bii ì gbɛ ngboi mii gɔ kaa fita bii kù je í ku.

³⁷ Mii iyi amanɛ wa gbɛ fei dimii ngɔgɔi í ya je, bei ijui iya, walakɔ ngɔgɔ. Kù je kpokpoo takæi aa tu wa í naa í lɔ.

³⁸ Nɔ Ilaaã í na dimi ɔau fei ara ikã ikã si bei í bi, í na ngboi mii fei aræ ikã ikã.

³⁹ Mii ɔa iyi à waa mi fei, inɔai ara nɔa kù je dimi akã. Ti amanɛ ɔa ikã, ti mɛɛmu ɔa ikã, ti yei ɔa ikã, ti cɛɛ ɔa mɔ ikã.

⁴⁰ Arai lele í wɛɛi, ti andunya mɔ í wɛɛi. Arai lele í ne kusɪaɛi, nɔ ti andunya mɔ í ne tɛɛi.

⁴¹ Nunu í ne kusɪaɛi, nɔ cukpa mɔ í ne tɛɛi do andaiya ɔa. Nɔ baa si inɔi andaiya ɔau à reò nje do kusɪa.

⁴² Beɛbe mɔi á ye si waati iyi Ilaaã á jɪ iku ɔa. Ara iyi à siu, ara iyi á bejei, amma bii à jũu kaa beje má.

⁴³ Bii à suu ci ya ne beɛɛɛ, amma bii à jũu ilu jirima nɪai. Bii à suu, hai ne gbugbã, amma bii à jũu á ne gbugbã.

⁴⁴ Bii à suu, arai ilɛi, amma bii à jũu ti lelei á je. Ntɔ ntɔ, arai ilɛ í wɛɛɛ, nɔ beɛbe mɔi arai lele mɔ í wɛɛɛ.

⁴⁵ Beɛbe mɔi à kɔɔ à ni, waati iyi à taka Adamu sinte à daa si kuwɛɛɛ, amma Kirisi iyi à ya kpe Adamu ankãanyiu, nɔui í je hunde nɔ nɔui í ya daa ine ɔa si kuwɛɛɛ.

⁴⁶ Kù je arai lelei í tako í naa, arai ilɛui, ti leleu í bei í naa.

⁴⁷ Adamu sinteu, í naai hai si ilɛ nɔ í je ti ilɛ. Nɔ Adamu minjisiau í naa hai lelei Aã.

⁴⁸ Ine ɔa iyi à je ti ilɛu ihɛ fei à yei bei ine sinte iyi à taka hai ilɛ. Nɔ ine ɔa iyi à je ti lelei Aã à yei bei ine iyi í naa hai lelei Aã.

⁴⁹ Nɔ si bei à jɔ inei ilɛu, beɛbe mɔi aa ka jɔ inei leleu.

⁵⁰ Inɛ inem ɔa, iyi ihɛi n̄ wa n fɔ, arai ilɛ kaa yɔkɔ ku ba ikpɛɛ si bommai Ilaaã. Nɔu iyi í je ti iku kaa yɔkɔ ku ba kuwɛɛ hai tã.

⁵¹ Idei asii wee iyi n̄ wa n sɔ nɔe. Awa fei si aa ka ku, amma Ilaaã á kpaasi awa fei

⁵² gbakã, si iju kameɛ akã, waati iyi kãakãakɪ ankãanyi á kpata. Waati iyi kãakãakɪ ankãanyiu á kpata Ilaaã á jɪ iku ɔa nɔ a kaa ku má, nɔ ku kpaasi awa mɔ.

⁵³ Ntɔ ntɔ, ara iyi á bejeu kù ne bei á ce iyi kù kpaasi iyi ci ya beje. Nɔu iyi í je ti iku, kù ne bei á ce iyi kù kpaasi iyi ci ya ku.

⁵⁴ Nɔ waati iyi ara ku bejeu á kpaasi iyi kaa beje, nɔ ti iku mɔ ku kpaasi iyi kaa ku, waati beɛbei ide iyi à kɔu á ce, iyi í ni,

Ilaaã í kãmia iku mam mam.

⁵⁵ Iku kaa kãmia ine ɔa má.

Iku kaa ne gbugbã si ine ɔa má.

⁵⁶ Iku kaa wɛɛ wo bii kù je na dulum, nɔ dulum mɔ kaa ne gbugbã wo bii kù je na wooda.

⁵⁷ Amma ka saabu Ilaaã, nɔu iyi wa mu nwa gbugbã à waa kãmiaò dulum na anu akã nwa iyi à ce do Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi.

⁵⁸ Na nɔu, inɛ baakɔm ɔa, í leekɪ dim dim í maà tekɛɛ ɔa. I ce kookaai si icei Lafɛɛ do ajɔ fei si na iyi í jò ì mà ɔa ice iyi ì waa cea Lafɛɛ kaa ce nfe ɔa.

16

Fia ku tɔtɔ na woo dasi Jesu naane ɔa

¹ Nsei, ka fɔ ideɪ fia iyi à waa tɔtɔ na woo dasi Jesu naane na iyi à wa Zeruzalemu. Í sɪa inɛ mɔ i ce bei n sɔ inɛi igbei Jesu na iyi à wa ilei Galati.

² Si ajɔ ama azuma fei í sɪa inɛ fei ku nya fiaɛ ikã, zaka bei á yɔkɔ, si bei Ilaaɔ́ í muaa, ku ba i maà ti i degbe hee waati iyi n to wa i bei i maa tɔtɔ fiaɪ na.

³ Bii n naa, an be inɛ na iyi ì cica nau Zeruzalemu do amua nɛɛ do tia iyi á sisi nɛa yaaseɛ.

⁴ Bii í nɔ́ í je í sɪa amu takam n koo mɔi, awɔ̀ɔ̀ na aa ka koo ajɔ.

Mii na iyi Pɔlu wa bi ku ce

⁵ Bii í kɔ̀ɔ̀si an bɔ ilei Masedɔni nɔ hai be an naa bi tu nɛ.

⁶ An ce baa ajɔ minji bi tu nɛ, bii i kù laakai mɔm, bei an je kpaa. Si anyii nɛu, nɔ i sobim do bii n nɛ ku bɔ na.

⁷ Bɛbei n kù bi n ye nɛ do saasa, amma bii Lafɛɛ í bi an kpe bi tu nɛ be.

⁸ Amma hee ajɔi Pantekotu koo tòɔ̀ wa an maa n wa Efɛɛzu ihɛ titã

⁹ domi Ilaaɔ́ í cɪim kpãa nla nla n ceò ice ihɛ iyi á nɛ aranfãani, baa bii mbɛɛ na à kpɔ.

¹⁰ Bii Timɔtee í to wa bi tu nɛ, i gbaa do yaase bei á nɛ̀ɔ̀ ara ku fũ si anini nɛɛ, domi nɛu mɔ icei Lafɛɛi wa ce bei n wa n ceu.

¹¹ Na nɛu, i maà jò inɛ gɔ ku dondaɛ na, amma i sobie si isɛɛnɛɛ iyi á ce ku baaò wa ku ba ku to wa bi tom do laakai ku sũ, domi n wa n cɔ kpãa nɛu do kpaasi na iyi à waa suu wa.

¹² Amma iyi í je ideɪ kpaasi nwa Apolo, tuuba nkpɔ nkpɔi n ya n maa n sɔ̀ɔ̀ n ni koo cɔ nɛ do kpaasi nwa gɔ na ajɔ, amma si nsei titã kù waa bi ku naa kpata kpata. Bii í ba fayae á naa.

Ideɪ ankãanyi na

¹³ I ce laakaii ara nɛɛ, i leekɪ si naane ku dasi dim dim na. I ce wɔ̀kɔ ku ba i ba gbugbã na.

¹⁴ Iyi ì waa ce fei, i coo do kubi na.

¹⁵ Ì mà na iyi Setefani do inɛi kpasɛɛ nai à je woo dasi Jesu naane sinte si ilei Gɛɛsi à nɔ à na ara nɛa à sobiò woo dasi Jesu naane na. Inɛ inɛm na, n wa n tɔ̀ɔ̀ nɛi,

¹⁶ amanɛ dimi bɛɛbe na do inɛ na iyi à waa ba na iceu ku ce do himma fei, i ya jirima na na.

¹⁷ N̄ nɛ inɔ didɔ do kunaai Setefani, do Fɔ̀ɔ̀tunatu do Akaiku, domi si bei i kù wa ihɛ na anai à ce mii iyi ì nɛ ku ce na.

¹⁸ Inɛ nau à tũ inɔm bei à ya tũ tu nɛ mɔ. Í sɪa i saabu inɛ dimi bɛɛbe na.

¹⁹ Igbei inɛi Jesu na iyi à wa ilei Azii à waa ce nɛ fɔ̀ɔ̀. Akilasi do Piisila do inɛi igbei Jesu na iyi à ya tɔtɔ kpasɛ nɛa, à waa ce nɛ fɔ̀ɔ̀ jiida jiida do irii Lafɛɛ.

²⁰ Kpaasi woo dasi Jesu naane na fei à waa ce nɛ fɔ̀ɔ̀.

Inɛ mɔ i ce nɛ fɔ̀ɔ̀ na do kubi.

²¹ Amu Pɔlu, amui n kɔ nɛ fɔ̀ɔ̀u ihɛ wa do awɔ̀m.

²² Inɛ iyi kù nɛ kubii Lafɛɛ fei, ikpe ku muu.

Lafɛɛ Jesu ku nyi wa.

²³ Didɔi Lafɛɛ Jesu ku wɛɛ do inɛ.

²⁴ Kubim í wɛɛ do inɛ fei na anu akã nwa do Jesu Kirisi. Ami.

Tia minjisia iyi Pɔlu í kɔa inɛi Kɔrɛnti ɲa

Idei fɔɔ

¹ Amui Pɔlu woo bei Jesu Kirisi si idɔɔbii Ilaaɔ, do Timɔtee kpaasi nwa.

À ce inɛi igbei Ilaaɔ ɲa iyi à wa Kɔrɛnti fɔɔ do woo dasi naane ɲa fei iyi à wa si ilei Gɛrɛsi fei.

² Ilaaɔ Baa nwa do Lafɛɛ Jesu Kirisi a mu nɲe didɔ do laakai ku sũ.

Pɔlu wa saabu Ilaaɔ

³ Ka saabu Ilaaɔ, Baai Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi, nɲui í nɛ araare, nɔ nɲui í ya maa tũ idɔ nwa waati kãma fei.

⁴ Wa tũ idɔ nwa si wahala baa yooma nwa fei. Í ya ce beɛbei ku ba awa mɔ ka yɔkɔ ka tũ idɔi inɛ ɲa iyi à waa wahala do yaase bei í tũɔ ti awa mɔ.

⁵ Ntɔ ntɔ, à nɛ ikpɛ nla nla si ijuukpãi Kirisi, amma bei ijuukpãu í la í to, beɛbe mɔi yaase bei Kirisi wa tũɔ idɔ nwa ɲau mɔ í to.

⁶ Bii à yɛ ijuukpã, na iri nɲei, ku ba i ba faaba ɲa nɔ Ilaaɔ ku tũ idɔ nɲe. Bii Ilaaɔ í nɔ í tũ idɔ nwa, na iri nɲei, inɛ mɔ i temua ɲa do ijuukpã dimi akã do iyi à waa yɛu, nɔ idɔi inɛ mɔ ku tũ.

⁷ À waa naane nɲe ntɔ ntɔ domi à mà, si bei í nɛ ikpɛ si ijuukpã nwa ɲa, beɛbe mɔi Ilaaɔ á tũ idɔ nɲe si bei wa tũ tu wa.

⁸ Inɛ inɛ nwa ɲa, à bi i mà ɲa wahala iyi í ba wa si ilei Azii í caa. Í re gbugbã nwa hee a kù tamaa mà aa ka wɛɛ si hunde má.

⁹ À tamaa bei à yɛ taale nwa á kpa wai. Amma dimii ideu ihɛ í ba wai ku ba ka mà iyi kù sãa ka dasi naane nwa si awa taka nwa, amma ka dasi naane nwa fei si Ilaaɔ nɲu akã iyi á jĩ iku ɲa.

¹⁰ Nɲui í nya wa hai si iku dimi beɛbe, á nɔ ku nya wa má. Ntɔi, à waa cɔ kpãa á nyi ku nya wa má.

¹¹ Inɛ taka nɲe ì waa sobi wa do kutɔɔ nɲe. Ilaaɔ á gba kutɔɔ iyi inɛ nkpɔ í ce na iri nwa, nɔ ku ce nwa didɔ ku ba inɛ nkpɔ ku saabue na iri nwa.

Pɔlu í kpaasi ideu ilu ku bæ

¹² Ide iyi í jò à waa tɔɔɔ fufu wee. Idɔ nwa wa je nwa sɛɛda iyi isɛnɛ nwa í má si wajui inɛi andunya ɲa, nɔ iyi í re mɔm nɲui í je si waju nɲe. Kù nɔ kù je do muafiti. Mii ɲau be fei, hai bi Ilaaɔi wa naa. Kù je do bisii amane ɲa, amma do didɔi Ilaaɔi.

¹³⁻¹⁴ Beɛbei si tia iyi à ce nɲe, a kù kɔ nɲe mii mmu gɔ bii kù je iyi ì cio ì gbɔ yaaseɛ ɲau be. Si ajɔ iyi Lafɛɛ Jesu á nyi wa aa ka yɔkɔ ka tɔɔ fufu na iri nɲe. Beɛbe mɔi inɛ mɔ aa yɔkɔ ì tɔɔ fufu ɲa na iri nwa. Í gbɔ yaasei ideu ihɛ keeke tã ɲa, amma ñ bi ì gbɔ yaaseɛ ɲai mam mam.

¹⁵ Na saabui ideu ihɛi í jò ñ tako ñ dasi idɔ n bɔ bi tu nɲe ku ba i ba didɔ ikɔ minji ɲa.

¹⁶ Ñ lasabu bii ñ wa n bɔ ikpa ilei Masedɔni n yaa n ye nɲe, nɔ n nyi n ye nɲe má bii ñ wa n baa. Beɛbei aa sobim si isɛnɛm ɲa n bɔɔ ikpa ilei Zudee.

¹⁷ Si ide iyi ñ lasabuu, idɔ minjii ñ ce? Mà ì waa tamaa ɲa ñ ya n ni ñ wa n naa nɔ gbakã n kpaasi ide má n ni n kù wa n naa bei inɛi andunya ɲa à ya cei?

¹⁸ Si bei ì mà ɲa iyi Ilaaɔ í je ilu naane, ñ bi ì mà ɲa iyi n ci ya ni, ñ wa n naa nɔ n ni, n kù wa n naa má.

¹⁹ Ntɔ ntɔ, Jesu Kirisi amai Ilaaɔ, nɲu iyi amu do Silasi do Timɔtee à waazo nɲeu, kù naa do idɔ minji. Amma í naai do ide ntɔi Ilaaɔ,

²⁰ nɔ kuwã ɲa iyi Ilaaɔ í ce fei í kɔ siɛ. Na nɲu na saabuei à waa ni, ami, à waa saabuɔ Ilaaɔ.

²¹ Ilaaɔi í jò awaɛ ɲa fei à leeki si Kirisi dim dim ajɔ. Nɲui í nɔ í cica wa ikã.

²² Nɲui í ce si wa sɛɛdaɛ iyi wa nyisi iyi à je tɛɛ, nɔ í da nwa si Hundee si idɔ ku je nwa bei kaazigi.

²³ Ilaaɔ í je sɛɛdam n kù bi n ba nɲe ide ku gaabu ku ce. Na ɲai í ce n kù nyi wa Kɔrɛnti.

²⁴ A kù bi ka jile nɲe ide gɔ do tilasi si naane ku dasi nɲe si na iyi í jò ì waa leeki dim dim ɲa tã si naane ku dasiu, amma à bi ka ce icei awaɛ ɲa ajɔ ka mu nɲe inɔ didɔ.

2

¹ Nɲui í jò ñ lasabu n maà n ti n naa bi tu nɲe n naa n fɔ inɔ nɲe má.

² N kù bi n fɔ inɔ nɲe domi bii ñ fɔ inɔ nɲe, yooi á tũ inɔm má bii kù je inɛ iyi ñ fɔ inɔ nɲe.

³ Na n̄ɔi í j̄ò n̄ tako n̄ k̄o n̄ɛ tiau b̄e wa do yaase b̄eɛb̄e. N k̄u bi n̄ naa bi tu n̄ɛ, in̄e iyi hai bi tu n̄ɛi an ba in̄o did̄õ, ì f̄o in̄om n̄a. N̄ wa n̄ naane in̄e fei iyi bii in̄om í d̄õ, in̄o did̄õi in̄e feii.

⁴ B̄eɛb̄ei n̄ k̄o n̄ɛ tiau wa do in̄o ku f̄o do cik̄āaju nkp̄o nkp̄o, k̄u j̄e n̄ f̄o in̄o n̄ɛ, n̄ bi i mà n̄a zaka b̄ei n̄ bi n̄ɛ í toi.

I ya kpa idei kurara n̄a

⁵ Si b̄ei in̄e ḡo n̄ɛ í f̄o in̄om, k̄u j̄e in̄oi amu ak̄ai í f̄o, ti in̄e feii. Walak̄o n̄ tamaa í s̄la n̄ ni, in̄oi in̄e ḡo n̄ɛ n̄ai í f̄o, domi n̄ k̄u bi n̄ f̄o n̄ l̄osi.

⁶ Amma í to b̄eɛb̄e, si b̄ei in̄e nkp̄o n̄ɛ í kp̄āa iju.

⁷ Í s̄la i kpa idei kurarae i mua gbugb̄a n̄a ku ba in̄o ku f̄o nlau ku maà caa s̄ie.

⁸ Na n̄ɔu, n̄ wa n̄ t̄o n̄ɛ, i ceaa b̄ei á mà iyi ì bi n̄ɔu n̄a.

⁹ Na n̄ɔi í j̄ò n̄ tako n̄ k̄o n̄ɛ tiau wa wo n̄ c̄o laakai n̄ɛ ku ba n̄ mà bii í j̄e ì waa jirima fei nd̄eɛ n̄a.

¹⁰ In̄e iyi ì kpa idei kurarae n̄a, amu m̄o n̄ kpaa mb̄e baa do iyi k̄u j̄e amui í raraa. N̄o ideu iyi n̄ kpa, n̄ kpaai na iri n̄ɛ si wajui Kirisi,

¹¹ ku ba Seetam ku maà zamba wa. Nt̄oi, à mà s̄aa s̄aa iyi wa bi ku ce.

À j̄e iḡu si kp̄āi Jesu Kirisi

¹² Iyi n̄ to Torasi laabaau jiidai Kirisi ku sisi, n̄ ȳoò iyi did̄õi Laf̄ēi í c̄im kp̄āa n̄ ceò ic̄e b̄e.

¹³ Amma laakaim k̄u s̄u s̄ē si b̄ei n̄ k̄u ye kpaasim Titee. Na n̄ɔi í j̄ò n̄ t̄o in̄ei Torasi n̄a sukud̄õ n̄ n̄e ilei Mased̄oni.

¹⁴ Amma ka saabu Ilaaõ, domi í mu nwa gbugb̄a ka j̄eò iḡu waati k̄ama fei si kp̄āai Kirisi. Wa ceò wa ic̄e ku ba ku j̄ò in̄e n̄a a mà Kirisi, n̄o kum̄ai Kirisiu ku fangaa bii fei b̄ei in̄ún̄uì tulare í ya fangaa.

¹⁵ Nt̄oi, si wajui Ilaaõ à yei b̄ei in̄ún̄uì did̄õi Kirisi, bi in̄e n̄a iyi à ba faaba, do bi woo b̄o nfe ku ce n̄a.

¹⁶ Bi in̄e n̄a iyi à waa b̄o bi ku ce nfe, in̄ún̄uì ikui iyi wa bí iku. Bi in̄e n̄a m̄o iyi à waa ba faaba, in̄ún̄uì kuw̄eɛi iyi wa na kuw̄eɛ. Yooi í to ku ce dimii ic̄eu b̄e.

¹⁷ A k̄u j̄e b̄ei in̄e ḡo n̄a iyi à waa sisi idei Ilaaõ do ibo na fia. Amma si na iyi í j̄ò Ilaaõi

í b̄e wa wa, n̄ɔui í j̄ò à waa f̄o ide dee dee na anu ak̄a iyi à ce do Kirisi, k̄u j̄e do muafiti.

3

Amaace n̄a iyi aa sisia in̄e n̄a akabuu tit̄õ

¹ Ide iyi à f̄o n̄seiu ih̄ē í ye b̄ei à waa t̄o fufu mái? Awa m̄o à n̄e bukaatai ka naa bi tu n̄ɛ do tia iyi á sisi n̄ɛ yaase n̄wai, b̄ei in̄e ḡo n̄a à ya ce? Mà ka t̄o n̄ɛ i k̄o nwa dimie n̄ai.

² In̄e taka n̄ɛi ì j̄e b̄ei tia nwa iyi à k̄o si id̄o nwa. Í ye n̄ai b̄ei tia iyi in̄e fei í mà wa cioe.

³ Kookoosu n̄ɛ wa nyisi nt̄o nt̄o iyi in̄e í j̄e b̄ei tia iyi Kirisi í k̄o na ic̄e nwa iyi à ce si in̄o n̄ɛ. Tiau, k̄u j̄e do biikii à k̄o, amma do Hundei Ilaaõ à k̄o, n̄ɔu iyi í j̄e icui kuw̄eɛ. K̄u j̄e si kutai à k̄o, si id̄oi aman̄e n̄ai.

⁴ Naane n̄ɔui à n̄e si wajui Ilaaõ do saabui Kirisi.

⁵ Nt̄oi, a k̄u to ara nwa ka ni à ce nḡo ḡo do ara nwa. Mii iyi à ȳok̄o à waa ce fei, hai bi Ilaaõi wa naa,

⁶ domi n̄ɔui í mu nwa gbugb̄a ka j̄eò amaace n̄a ka sisia in̄e n̄a akabuu tit̄õ. Akabuuu k̄u waa ce ic̄e do wooda iyi à k̄ou, bi k̄u j̄e do Hundei Ilaaõ. Wooda iyi à k̄ou í ya j̄ò in̄e ku kui, amma Hundei Ilaaõi í ya na kuw̄eɛi.

⁷ Waati iyi à k̄o woodau ak̄a ak̄a si kuta, amboei Ilaaõ í má inya. Amboeu í j̄ò wajui Moizi wa daana hee in̄ei Izireli n̄a à m̄onḡo ku k̄asie iju. Do n̄ɔu fei, amboeu í na í t̄a. Bii í j̄e wooda iyi í j̄ò in̄e n̄a à kui í naa do dimii amboe b̄eɛb̄e,

⁸ amboei ic̄e iyi Hundei Ilaaõ wa ce kaa re b̄eɛb̄e? Nt̄o nt̄o á re.

⁹ Icei wooda iyi í ya ye taalei in̄e n̄a í n̄e amboe, amma ti ic̄e iyi í j̄ò in̄e n̄a à j̄e dee dee si wajui Ilaaõ í roo hee bii í j̄i.

¹⁰ Aa ka ȳok̄o ka ni m̄om amboe iyi wa má inya tako k̄u to nḡo ḡo do ti n̄sei iyi í la í roo.

¹¹ Nt̄oi, bii mii iyi kaa kpe í n̄e amboe, zaka b̄eirei amboei mii iyi á ya maa w̄eɛ do a j̄o fei á la ku to.

¹² À waa f̄o ide do naane si na iyi í j̄ò à n̄e kp̄āa ku c̄ou ih̄ē.

¹³ A k̄u j̄e b̄ei Moizi iyi í bii fuuges̄e ku ba in̄ei Izireli n̄a a maà ye waati iyi amboeu í sek̄eɛ hai si wajue.

¹⁴ Amma à lele id̄o n̄na a k̄u ȳok̄o a k̄u gb̄o yaasee. Baa do nnyi fei bii à waa cio tiai

akabuu sintei ideɪ Ilaaḏ, í yei bei fuugesɛu í kə́ í wa bɛ. Nə́ fuugesɛu kaa nya bii kù jɛ à dasi Kirisi naanɛ.

¹⁵ Baa nnyi má, waati iyi inɛi Izireli ɲa à waa cio tia iyi Moizi í kə́ fei, í ya yɛ bei fuugesɛu wa ganji ɲa a gbə́ yaaseɛi.

¹⁶ Amma kukə́i ideɪ Ilaaḏ wa fə́ í ni, waati iyi inɛ í kpaasi idə́ɛ í sinda si Lafɛɛ, waati bɛɛbei fuugesɛu á nya.

¹⁷ Nə́ wee, Lafɛɛu, Hundei. Tengɪ bii Hundei Lafɛɛ í wa, tengɪ bei ara ku nɛ í ya wa.

¹⁸ Fuugesɛu kù wa si waju nwa má nɔ inɛ ɲa à ya maa yɛ amboei Lafɛɛ si wai bei si digi, nɔ amboeɛ iyi à waa cə́u, ɲɲui wa kpaasi wa ku ba ka jə́, nɔ í ya maa kə́sɪi waati káma fei si wa. Iceu bɛ, Hundei Lafɛɛi wa coo.

4

Amanii Hunde iyi í wa si wa

¹ Ilaaḏi í da nwa iceu si awə́ na jiiida ku jɛɛ. Nɲui í jə́ a kù mə́ngə́ munya.

² À nyə́ daai anyə́ ɲa iyi inɛ ɲa à ya ce si asii. A kù wɛɛ do baai bisi laalə́, a kù kpaasi ide ntə́i Ilaaḏ ibo. Amma à jə́ inɛ ɲa à waa mà ntə́u sáa sáa ku ba inɛ fei ku mà si idə́ɛ awa ilu ntə́ ɲai si wajui Ilaaḏ.

³ Baa do iyi à waa sisi laabaau jiidau dee dee, inɛ gə́ ɲa a ci ya gbə́ yaaseɛ, amma inɛ ɲa iyi aa ce nfe aɲa akā́i a ci ya gbə́ yaaseɛ.

⁴ Inɛ ɲau a kù dasi naanɛ si na iyi í jə́ Seetam, lafɛɛi andunyau í nya laakai ɲɲa. Í nya laakai ɲɲai ku ba a maà yɛ inya kumái laabaau jiidau. Laabaau jiidau wa nyisi wa amboei Kirisi, iyi í jɛ Ilaaḏ takæ.

⁵ Do ntə́, a kù waa waazo ideɪ iri nwa. Si waazo nwa à waa fə́ iyi Jesu Kirisii í jɛ Lafɛɛ nɔ awa mə́ à jɛ woo ce ice ɲɲe ɲa na iriɛ.

⁶ Ilaaḏi í ni, inya kumá ku ce si aninii ilu kuku, ɲɲui í nɔ í da nwa si inya kumáɛ si idə́ nwa ku ba ka mà amboeɛ. Amboei Ilaaḏui à waa yɛ si wajui Kirisi.

⁷ Amma awa iyi à nɛ amani nlau ihɛ́, à yei bei cakai amà ku ba kulai gbugbā́u ku jɛ ti Ilaaḏ, ku maà jɛ ti awa taka nwa.

⁸ À yə́yə́ wa do ijuukpā́ ikā́ ikā́ fei, amma a kù ku. À bitɪ amma a kù mə́ngə́.

⁹ Inɛ ɲa à kpā́ wa iju, amma Ilaaḏ kù kə́si wa. À keke wa, amma a kù kpa wa.

¹⁰ Ajə́ fei si wahalau ihɛ́ í yei bei à waa ba ikpɛ́ nwa si ikui Jesu bii à waa bə́ fei ku ba a yɛ kuwɛɛɛ si ara nwa.

¹¹ Ntə́i, baa do iyi à wɛɛ fei, si anui ikui à ya ka wa waati káma fei na irii Jesu, ku ba a yɛ kuwɛɛɛ si ara nwa.

¹² Bɛɛbei awa si anui ikui à wa, amma inɛ, kuwɛɛi í jɛ tu ɲɛ.

¹³ Naanɛ ku dasi nwa í yɛ bei ti inɛ iyi í kə́ si kukə́i ideɪ Ilaaḏ í ni, nɔ dasi naanɛ, na ɲə́i í jə́ n wa n fə́ ide. Na ɲɲu, awa mə́, si na iyi í jə́ à dasi naanɛ, ɲɲui í jə́ à waa fə́.

¹⁴ À mà do ntə́, inɛ iyi í jɪ Lafɛɛ Jesu hai si balɛ, á jɪ wa do Jesu ajə́ nɔ kù jə́ awæ ɲa ka kə́ si wajue.

¹⁵ Na iri ɲɲei à waa temuað mii ɲau ihɛ́ fei ku ba inɛ ɲa iyi à ba didə́i Ilaaḏu, akpə́ ɲɲa ku ya maa kə́sɪi nɔ a ya maa saabue ntə́ ntə́, domi bɛɛbei aa nyisið amboeɛ.

Ka jɛ kuwɛɛ do naanɛ ku dasi

¹⁶ Nɲui í jə́ a kaa ka mə́ngə́ munya. Baa bii ara nwa wa gbə́, hunde nwa í ya maa wɛɛ titə́i do ajə́ fei.

¹⁷ Ijuukpā́ keeke iyi à waa yɛ si nseiu ihɛ́ wa ce nwa sə́lui amboe iyi ci ya tā́i iyi í la í re ijuukpā́u.

¹⁸ Ntə́ ntə́ laakai nwa kù wa si mii iyi iju wa yɛ, í gbe si mii iyi kù waa yɛ. Mii iyi iju wa yɛ ci ya kpɛ, amma mii iyi kù waa yɛ í ya wɛɛi do ajə́ fei.

5

¹ Arai í jɛ bi ku wai hunde nwa si ileu ihɛ́. Nɔ à mà bii ara nwa í ku, Ilaaḏ í jile nwa bi ku wa lele iyi ɲɲu takæ í ce, kù jɛ amanɛ. Bi ku wau á maa wɛɛi do ajə́ fei.

² Nɔ à wasi ku weewea si na iyi í jə́ hunde nwa í bi ku dasi bi ku wai leleu bei amanɛ í ya dasi ibə́.

³ Í bi bɛɛbei domi bii à dasi, hunde nwa kaa wɛɛ hai nɛ bi ku wau.

⁴ Ntə́ ntə́, si waati iyi à wa si arau ihɛ́ à waa weewea à waa nɛ bei inɛ iyi aso wa wə́. Kù jɛ à bi ka wɛɛ hai nɛ ara amma à bi a da nwa si ara titə́i leleu, ku ba kuwɛɛu ku kpa irii mii ɲa iyi í jɛ ti iku.

⁵ Inɛ iyi í jile nwa mii ɲau ihɛ́ ɲɲui í jɛ Ilaaḏ. Nɲui í mu nwa Hundee bei kaazigi.

⁶ Nηui í jò à ya ka ne wòokò ajò fei baa do iyi à mà si waati iyi à wa si arau ihē à jìò bi ku wai Lafēε.

⁷ À waa ce iseeεε nwa na naane ku dasi, kù je na mii iyi à waa ye.

⁸ Ntò ntò à ya ka ne wòokò. Amma iyi à bi í re fei ndεε nηui í je ka jò arau ihē ka bò bi Lafēε ka maa wa bi tεε.

⁹ Nηui í jò à waa ce kookaai ka ce iyi á dōa Lafēε si, bii í je à wεε si arau ihē walakò bii à ku.

¹⁰ Í sīa ka ce iyi á dōa si domi kù ne bei aa ka ce iyi a kù leekí si wajui Kirisi ku kiiti wa awa fei, nò ku sāa ine fei si bei kookoosu iyi í ce si kuwεεε í to, bii laalò, bii í nò í je jìida mòi.

Kirisi í jò à dō do Ilaaō

¹¹ Ilaaō í mà wa sāa sāa, nò beεbe mòi n̄ tamaa inε taka nηε ì mà wa ηa. Si na iyi í jò à mà beεrei Lafēε. À waa de ka kāmia ine ηai.

¹² Kù je à waa tōo fufu bi tu ηε. Amma à waa bi í ba yaase bei aa ce i wεεò inò didō ηai na iri nwa. Beεbei aa ba bei aa jea ine ηa iyi à waa tōo fufu na mii ηa iyi à waa ye nηu akā, nò à fūsi iyi í je ti idòu awò.

¹³ Bii à waa ce wa sūmu, na Ilaaōi. Bii à nò à waa ce wa ilu laakai ηa mòi, na iri nηei.

¹⁴ Kubii Kirisii wa nēò wa. Si na iyi í jò à mà ine akāi í ku na ine fei, à nò à mà iyi ine feii í ne ikpē si ikue.

¹⁵ Í kui na ine fei ku ba ine ηa iyi à wεε si hunde a maà wεε na irii aηa taka nηa má, í gbe na iriε, nηu iyi í kù nò í jì na iri nηa.

¹⁶ Na nηu, bebei a kaa ka cò iyi à waa yeò iju si amanε nηu akā. Baa bii beεbei à tako à cea Kirisi wo, nsei a kaà ka ce beεbe má.

¹⁷ Bii ine gò í ne anu akā do Kirisi í je ine titō. Mii ndii tako ηau à lò, nò wee mii titō ηai à sāsì wa.

¹⁸ Mii ηau ihē fei icei Ilaaōi, nηu iyi í jò à dō do nηu na saabui Kirisi, nò í be wa ku ba awa mò ka jò ine ηa a dō do nηu.

¹⁹ Ntò ntò, na saabui Kirisii Ilaaō í jò ine ηa à dō do nηu. Í kpa idei kurara nηa kù waa dooae má, nò í jile nwa ice ka sisia ine ηa bei aa ce a dō do nηu.

²⁰ Na nηu, à je woo bei Kirisi ηa. Í yei bei Ilaaō takaei wa ba ηε ide ku fò hai bi tu wa nò à waa tōo ηε do irii Kirisi, i jò i dō do Ilaaō ηa.

²¹ Kirisi, nηu iyi kù ce dulum kāma, nηui Ilaaō í kāa dulum du wa ku ba ka je dee dee si wajue na anu akā nwa iyi à ce do Kirisi ajò.

6

¹ Awa iyi à waa ce ice do Ilaaō ajò, à waa tōo ηei i maà jò didō iyi Ilaaō í ce nηeu ku ce nfe.

² Si tiaí ideí Ilaaō à kōò à ni, Ilaaō í ni,

N̄ gbò kutōoe nò n̄ jεε si waati jìida.

N̄ sobie si ajòí faaba.

To, nseií í je waati jìidau, nnyii ajòí faaba.

³ A kù waa bi ine gò ku ye taalei ice nwa. Nηui í jò a kù waa ce ngògò iyi á dasi ine kurara.

⁴ Amma si kookoosu nwa fei à waa bi kuwεε nwa ku nyisi iyi à je woo ce ice jìidai Ilaaō ηa. À waa temua ntò ntò si wahala do si are do si ijuukpā.

⁵ À te nwa kpòtòò à dasi wa piisōò, nò ine ηa à dede gidi si wa amma si fei ndεε à yòkò temua. À ya ka ce ice hee ka gbεεji, à ya ka wò njoo, nò à ya ka dī anu.

⁶⁻⁷ À waa nyisi iyi à je woo ce icei Ilaaō ηa do kuwεε jìida nwa, do kumà nwa, do suuru nwa, do jìida ku je nwa, do kubi hai ne muafiti nwa, do ideí ntòu ku waazo. Nò gbugbāi Ilaaō do ice iyi Hundee wa ce si wa wa nyisi iyi à je woo ce iceε ηa. Dee dee ku jei í je nyauí igū nwa iyi à ya ka jaò nò ka kòò ara nwa.

⁸ À ya ka temuai bii ine ηa à mà beεε nwa walakò bii à waa nya fūne nwa. Beεbe mòi à ya ka temua bii à waa fò jìida nwa walakò bii à waa fò laalò nwa. À waa cò wa bei woo sò ibo ηa baa do iyi à waa fò ntò fei.

⁹ À waa cò wa bei a kù mà wa, baa bii ine fei í mà wa sāa sāa. À waa cò wa bei ine ηa iyi à kasām, amma hee nsei à wεε si baani. À kpā wa iju ntò ntò, amma a kù kpa wa.

¹⁰ À waa cò wa bei ilu inò ku fò ηa, amma à ya ka maa ne inò didōi waati kāma fei. À waa cò wa bei ilu are ηa, amma à waa mua ine nkpò amani. À waa cò wa bei a kù ne ngògò, amma à ne fei ndεε.

¹¹ Inε inei Korēnti ηa, à sō ηε ide ntò iyi í wa si idò nwa fei. Idò nwa í ne kubi nηε jìida jìida.

¹² Kubi nwa kù kaye si gāme nηε, amma in̄ei i kù na wa ara.

13 Na n̄ɲu, i ce nwa bei awa m̄ə à waa ce n̄ɲe. N̄ wa n ba n̄ɲe ide ku f̄ə bei amam n̄a, i j̄ò i bi wa jiida jiida n̄a.

I maà ne anu t̄əsi do hai dasi Jesu naane n̄a

14 I maà ne anu t̄əsi do hai dasi Jesu naane n̄a domi i kù j̄ə n̄a n̄a. Beirei jiida do laal̄ə á ce ku t̄ət̄ə. Mà beirei inya kumá do ilu kuku á ce ku t̄ət̄ə.

15 Beirei Kirisi do Seetam aa ce a gb̄ə si n̄ɲe. Mà mii woo dasi Jesu naane do hai dasi naane à ne si ḡamei n̄ɲe.

16 Beirei bi ku wai Ilaaḏ do iwē n̄a á ce ku t̄ət̄ə. Awai à j̄e bi ku wai Ilaaḏ, n̄ɲu iyi í j̄e icui kuwē. N̄ n̄ɲu takae í f̄ə í ni, An wē do ān̄a n̄ə awaḏ n̄a ka maa ne. An j̄e Lafē n̄a n̄ə aa j̄e inem n̄a.

17 Na n̄ɲi í j̄ò Ilaaḏ í nyi í ni má, I fa ara n̄ɲe hai bi tu n̄a n̄ə i j̄l̄ò n̄a n̄a. I maà má k̄ək̄əi mii iyi í riisi n̄a. Bii ì waa ce b̄eɛɛ n̄a an gba n̄e.

18 An j̄e baa n̄ɲe.

N̄ə in̄e m̄ə aa j̄e ama inem̄k̄ə do ama inaabom n̄a. Mii iyi Ilaaḏ ilu gbugb̄a fei í f̄ə mb̄e.

7

1 Baak̄əom n̄a, kuw̄au ih̄e fei tutu wai. Na n̄ɲu, ka j̄ò id̄ə nwa ku má s̄aa s̄aa si mii fei ku ba ara nwa do id̄ə nwa ku maà ne taale k̄ama, n̄ə kumá nwa ku maa k̄əsi si Ilaaḏ n̄ə ka m̄ə b̄eɛɛ.

In̄ə did̄si P̄olu

2 I j̄ò ì ne kubi nwa n̄a. A kù r̄araa in̄e ḡə, a kù bej̄e kuw̄ei in̄e ḡə, a kù n̄ə a kù taki in̄e ḡə.

3 N̄ kù wa n f̄ə b̄eɛɛ na n ye taale n̄ɲe. N̄t̄ai, si bei n̄ f̄ə t̄ā, à ne kubi n̄ɲe si id̄ə nwa, baa bii í j̄e si kuw̄e wala si andei ikui.

4 N̄ wa n naane n̄e nt̄ə nt̄ə, n̄ə n̄ wa n t̄ə fufu na iri n̄ɲe si mii fei. N̄ ba gbugb̄a na iri n̄ɲe n̄ə in̄əm í d̄s̄ í caa si ijuukp̄a nwa fei.

5 Ijuukp̄au í j̄ò a kù s̄imi waati iyi à to ilei Mased̄ni. À ba ijuukp̄a ik̄ā ik̄ā baa yooma fei. À ya ka ba ija hai waduude n̄ə si id̄ə nwa n̄j̄o wa mu wa.

6 Amma Ilaaḏ, n̄ɲu iyi wa mua ilu in̄ə ku f̄ə n̄a gbugb̄a, í j̄ò kunaai Titee í mu nwa gbugb̄a.

7 Kù j̄e kunaae n̄ɲu ak̄ai í mu nwa gbugb̄a, amma iyi í ni má in̄e taka n̄ɲe ì mua n̄ɲu

gbugb̄a n̄a. Í n̄ə í s̄ə wa bei ì waa bi ku yem n̄a nt̄ə nt̄ə, do bei ì ne in̄ə ku f̄ə n̄a, do bei ì ne kubim n̄a jiida. Ideu í j̄ò in̄ə did̄s̄m í k̄əsi hee í caa.

8 Na n̄ɲi í j̄ò baa bii tia iyi n̄ k̄ə n̄ɲe í f̄ə in̄ə n̄ɲe, n kù ne in̄ə ku f̄ə do iyi n̄ k̄ə. N̄ tako n̄ ne in̄ə ku f̄ə si waati iyi n̄ ye í f̄ə in̄ə n̄ɲe si waati keeke ḡə.

9 Amma n̄sei in̄əm í d̄s̄. Kù j̄e na iyi í j̄ò n̄ f̄ə in̄ə n̄ɲe, amma si na iyi í j̄ò in̄ə ku f̄ə n̄ɲe í j̄ò ì kpaasi daa n̄a. B̄eɛɛ í ce si na iyi í j̄ò Ilaaḏ í ceò in̄ə ku f̄ə n̄ɲe ice. Na n̄ɲu, a kù ce n̄ɲe laal̄ə k̄ama.

10 N̄t̄ə nt̄ə, in̄ə ku f̄ə iyi Ilaaḏ wa ceò ice í ya j̄ò in̄e ku kpaasi daae n̄ə ku ba faaba. Dimii daa ku kpaasi b̄eɛɛ í kaa ni, bii n̄ mà. Amma in̄ə ku f̄ə andunya í ya bí ikui.

11 Ilaaḏ í ceò in̄ə ku f̄ə n̄ɲe ice, n̄ə i c̄ə ribae n̄sei n̄a. I c̄ə zaka bei in̄ə ku f̄əu í j̄ò ì ce laakai n̄a ì ce himma ì k̄ə ara n̄ɲe n̄a. N̄ə í j̄ò in̄ə n̄ɲe kù waa d̄s̄ wo n̄ə ì waa ce n̄j̄o n̄a, ì kp̄ā woo ce laal̄ə iju n̄a. N̄ə í j̄ò ì bi i yem má n̄a n̄ə ì ne kubim n̄a. Si fei nd̄e ì nyisi iyi ì má si ideu n̄a.

12 Na n̄ɲu, bii n̄ k̄ə n̄ɲe tiau wa, n kù k̄ə na in̄e iyi í ce laal̄ə n̄ɲu ak̄ā, walak̄ə na in̄e iyi í cea laal̄ə n̄ɲu ak̄ā. Amma n̄ k̄əsi ku ba i mà s̄aa s̄aa n̄a si wajui Ilaaḏ iyi ì ne kubi nwa nt̄ə nt̄ə n̄a.

13 Na n̄ɲi í j̄ò à ba gbugb̄au.

Kù n̄ə kù j̄e gbugb̄a n̄ɲu ak̄ai à ba, amma iyi í re m̄əm, à ye iyi Titee í w̄eɛò in̄ə did̄s̄ si na iyi í j̄ò in̄e fei ì t̄ū in̄ə. N̄ɲu bei í j̄ò in̄ə did̄s̄ nwa í k̄əsi má.

14 Baa bii n̄ t̄ə fufu keeke bi t̄e na iri n̄ɲe wo, i kù dasim anȳə n̄a, domi si bei ide n̄a iyi à s̄ə n̄e fei nt̄ai, b̄eɛɛ m̄əi Titee í ȳə iyi fufu ku t̄ə nwa si nt̄ai.

15 Kubi n̄ɲe iyi Titee í ne wa k̄əsi si bei wa ye gigi iyi in̄e fei ì jirimāe n̄ə ì gbaa n̄a do b̄eɛɛ n̄a n̄a.

16 N̄ ne in̄ə did̄s̄ do iyi an ȳək̄ə n̄ dasi n̄e naane si mii fei.

8

I ce amua do in̄ə did̄s̄

1 In̄e kpaasim n̄a, à bi i mà n̄a bei Ilaaḏ í cea igbei in̄e Jesu n̄a iyi à wa ilei Mased̄ni did̄s̄.

2 Ān̄ai à ye laakai ku c̄ə si ijuukp̄a jiida. Amma in̄ə did̄s̄ n̄a n̄ɲa í j̄ò à ce amua n̄ɲa do in̄ə ak̄ā, baa do iyi are n̄ɲa í la.

³ Ñ jé sɛɛda iyi à na do idɔɔbi nɲa zaka bei à yɔkɔ, nɔ à na mɔm nii hee í re zaka bei a kù waa tamaad.

⁴ À mante wa ntɔ ntɔ à ni ka jò aɲa mɔ aɲa a na sobii aɲa na irii woo dasi naane ɲa iyi à wa ilɛi Zudee.

⁵ À ce í re baa zaka bei à waa tamaa. Sinte titã à na Lafɛɛ ara nɲa, à bei à na awa mɔ ara nɲa do idɔɔbii Ilaaɔ.

⁶ Nɲui í jò à tɔɔ Titee ku naa bi tu ɲe ku na ku sobi ɲe si bei í tako í sintie, ku ba inɛ mɔ i tambɔ icɛ jiidau bɛ ɲa.

⁷ Fei ndɛɛ í caa si ɲe, hai naane ku dasi do ide ku fɔ do kumà, do himma ɲe si mii fei, do kubi nwa iyi ì nɛ ɲa. Nɲui í jò à bi icɛ jiidau bɛ mɔ ku caa si ɲe.

⁸ Kù jɛ woodai ñ wa n na ɲe, himmai inɛ gɔ ɲai ñ wa n sɔ ɲe ku ba ku mu ɲɛ kpãa iyi á jò inɛ ɲa a yɔɔ iyi kubi ɲɛu ntɔi.

⁹ Ì nɔ ì mà didɔi Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi ɲa, nɲu iyi í tako í jɛ ilu amani, nɔ í ce arae ilu are na iri ɲɛ ku ba areu ku ce ɲe ilu amani ɲa.

¹⁰ Si ideu ihɛ ikɔi ñ wa n na ɲe. Hai icɛ inɛi ì jɛ inɛ sinte ɲa si icɛu. Kù jɛ si kuceɛ nɲu akã, amma sinte inɛi ì dasi idɔ i coo ɲa. Inɛi í sɛa i temua i mɔsiò icɛu ɲa.

¹¹ Na nɲu, i hanya si beɛbe nɛi i kpa irii icɛu ɲa. Si bei ì dasi idɔ ntɔ ntɔ ì sintie do himma ɲa, beɛbe mɔi á sɛa i tambɔɛ ɲa do himma si bei kune ɲɛ í to.

¹² Bii ì na do inɔ akã, Ilaaɔ í ya gbai. Zaka bei ì nei í ya cɔ, nɔ baaɛ ci ya wa si iyi ì kù nɛ ɲa.

¹³ N kù bi ti inɛ mɔ ku na ku maa gaizia ɲe na faabai inɛ gɔ ɲa, amma í sɛa kune ɲɛ do tu ɲa ku munga.

¹⁴ Si nɛi, kune ɲɛ í la. Na nɲu, aa yɔkɔ i sobi inɛ ɲa iyi à wa si are. Nɔ ajɔ iyi inɛ mɔ ì na ì wa si are, bii kune nɲa í la, aɲa mɔ a sobi ɲe. Beɛbei kune inɛ fei á maa munga.

¹⁵ Beɛbei kukɔi idei Ilaaɔ í fɔ í ni, Inɛ iyi í kó mana í kpɔ, kù re gũa. Inɛ mɔ iyi í ko keeke, kù gaizia gũa.

Inɛ ɲa iyi à bɔ amuau ku gba wa

¹⁶ Ñ wa n saabu Ilaaɔ, nɲu iyi í jò Titee í bi ɲe bei awa taka nwa à bi ɲe.

¹⁷ Waati iyi ñ tɔɔɛ ku naa bi tu ɲe í jɛsi idem tengi bɛ gbakã, nɔ nɲu takae í dasi idɔ mɔ wo ntɔ ntɔ ku naa bi tu ɲe hai a kù sɔɔ.

¹⁸ Nɔ à waa bɛ inɛ nwa gɔ wa do nɲu takae ajɔ, inɛ iyi igbei inɛi Jesu ɲa fei à waa saabu na icɛi laabaau jiidau iyi wa ce.

¹⁹ Iyi í re mɔm, igbei inɛi Jesu ɲa à cicɛ ku si wa si isɛɛnɛ nwa ka naaɔ amuau wa. Icɛu à waa cooi ka naɔ Lafɛɛ takae amboe nɔ ka nyisiò iyi à nɛ idɔ jiidau ka sobiò inɛ ɲa.

²⁰ À waa ce kookaai ku ba inɛ gɔ ku maà yɛ taale nwa na fia nlau ihɛ ku muɛ iyi à da nwa si awɔ.

²¹ Ntɔ ntɔ, à waa bi ka ce mii iyi í sɛa, ku maà jɛ si ijuɛ Lafɛɛ nɲu akã, amma do bi amanɛ ɲa fei.

²² À waa bɛ ɲa do inɛ nwa gɔ má, inɛ iyi à cɔ laakaie isɛ fɛɛfelo, à nɔ à yɛ í jɛ ilu himma si icɛ nkpɔ. Amma nɛi himmaɛ í kɔɔsi domi wa naane ɲe ntɔ ntɔ.

²³ Inɛ ɲa iyi à bɛ si ɲe ɲau wee. Titee nɲui í jɛ minjisiám iyi wa bam icɛ ku ce bi tu ɲe. Inɛ ɲa mɔ iyi aa suu wa, aɲai à jɛ woo bei igbei inɛi Jesu ɲa nɔ à jɛ inɛ ɲa iyi à waa na Kirisi amboe.

²⁴ Na nɲu, i nyisi ɲa iyi ì bi ɲa ɲa ntɔ ntɔ, ku ba igbei inɛi Jesu ɲa a mà iyi à nɛ kpãa ka tɔɔ fufu na iri ɲɛ.

9

Sobi iyi aa sambaa woo dasi naane ɲa

¹ Kù jɛem tilasi n kɔ ɲɛ tɛa wa na sobi iyi á jɛ ti woo dasi Jesu naane ɲa iyi à wa ilɛi Zudee.

² Ñ wa n fɔ beɛbei si na iyi í jò ñ mà kubi jiidau ɲɛ nɔ ñ tɔɔ fufu na iri ɲɛ bi inɛi Masedɔni ɲa ñ ni inɛ woo dasi naane ɲa iyi ì wa ilɛi Gɛɛsi ɲa ì tã sɔɔlui sobiu hai icɛ ɲa. Himma ɲɛ í dasi inɛ nkpɔ nɲa kookaai.

³ Do nɲu fei, ñ wa n bɛ si ɲe inɛ nwa ɲau ihɛ wa ku ba fufu ku tɔɔ nwa na iri ɲɛ ku maà jɛ ngbɛ si ideu ihɛ. Ñ bi i wɛɛɔ sɔɔlu ɲa si bei ñ fɔu.

⁴ Bii kù jɛ beɛbe, bii inɛi Masedɔni gɔ ɲa à sim wa, nɔ à na à ba i kù ce sɔɔlu ɲa, naane nwa iyi à nɛ si ɲe á kpaasi anyɔ. Aa fɔ ideu inɛ má?

⁵ Na ɲai í jò ñ yɔɔ iyi í sɛa n tɔɔ kpaasi nwa ɲau ihɛ a cuaam wa bi tu ɲe a ceɔ sɔɔlui amua jiidau iyi ì wãu tã ɲa. Si beɛbe á maa jilei hee n maa n to wa, nɔ ku nyisi iyi ì waa na do inɔ akã ɲa, kù jɛ do tilasi.

⁶ I kù mà ɲa, inɛ iyi í gbɛ keeke, keekei í ya da? Inɛ mɔ iyi í nɔ í gbɛ í la, nla nlaí í ya da.

⁷ Na n̄ju, í s̄la ine fei ku na bei í dasi id̄o, ku maà ti ku je do tilasi walak̄o do weewea, domi ine iyi wa na do in̄o did̄si Ilaās í bi.

⁸ Ilaās á ȳok̄o ku j̄ò did̄s ik̄ā ik̄ā fei ku caa si n̄je ku ba i n̄e fei nd̄ee do aj̄o fei n̄ja. Si beebi aa ba bukaatai mii iyi ì bi fei n̄ja, hee ku gbe n̄je nla nla i ceò ice j̄iida fei n̄ja.

⁹ Beebi kuk̄oi idei Ilaās wa f̄o í ni, Ilaās í kp̄ēa ilu are n̄ja amanie do in̄o ak̄ā. In̄o ak̄āe kaa tā baa aj̄o ḡo.

¹⁰ Ilaāsi í ya na woo gb̄ē dimi n̄o ku j̄ò ku so j̄iida ku je mii iyi á je. N̄ju m̄oi á mu n̄je gbugb̄ā í ceò amuau n̄ja. Amuau á yei bei dimi iyi ì waa gb̄ē n̄ja, n̄o Ilaās ku j̄ò ice j̄iida n̄jeu ku k̄ōsi j̄iida.

¹¹ Á na n̄je amani ik̄ā ik̄ā fei iyi á to i ya ceò amua n̄ja do in̄o did̄s. N̄o ine nkp̄o á saabu Ilaās na amua n̄je iyi aa ka na n̄ja.

¹² Nt̄o nt̄o, ice iyi ì waa ce n̄ja wa w̄ūa bukaatai woo dasi naane n̄ja j̄iida. Amma kù je baa iyi be n̄ju ak̄ā. Á j̄ò ine nkp̄o ku saabu Ilaās.

¹³ Amuau á d̄ōa ine n̄ja si hee ku j̄ò a maa saabu Ilaās do yaase bei ì waa jirimae n̄ja. Ilaās ku jirima n̄jei wa nyisi iyi ì dasi laabaau j̄iidai Kiriisi naane n̄ja. N̄o aa nyi a saabue má do yaase bei ì ce ikp̄ēi amani n̄je do in̄o ak̄ā in̄eò ine n̄ja iyi à gbe fei.

¹⁴ Aa ce n̄je kut̄o do kubi nla nla na irii did̄s nlau ih̄ē iyi Ilaās í ce n̄je.

¹⁵ Ka saabu Ilaās na amuae iyi í kp̄eò kuf̄o do gele.

10

P̄olu wa k̄òd̄ araē na ic̄ēē

¹ Amu P̄olu, amu takam nii ñ wa n f̄ā n̄je, amu iyi à ni ñ ya n kaye aram bii ñ wa bi tu n̄je, bii ñ j̄ìò n̄je n̄o n ba n̄je ide ku f̄o do kulele. Amma do daa did̄si Kiriisi do j̄iida ku j̄eēi ñ wa n t̄o n̄je ideu ih̄ē.

² I maà tilasim n ba n̄je ide ku f̄o do kulele waati iyi an na n to wa bi tu n̄je, domi beebi ñ dasi id̄o n cea ine ḡo n̄ja iyi à waa ni id̄o bii ara n̄wai à waa ce.

³ Nt̄oi, à wa si ara, amma a kù waa jabu do id̄o bii ara.

⁴ J̄ineì iḡū n̄ja iyi à waa jabuò kù je ti andunya, amma gbugb̄āi Ilaāsi iyi á j̄ò ka keke bindi n̄ja ka kpaò irii lasabui kurarai amanē

⁵ do dimii ara ku so iyi ine n̄ja à n̄e fei à waa j̄àò ide nt̄oi Ilaās. N̄o do n̄juì à waa k̄āmiaò lasabu fei ku ba a jirima Kiriisi.

⁶ À n̄o à t̄ā s̄oalu ka kp̄ā ine n̄ja iyi a kù waa jirima ideu fei iju waati iyi ì na ì waa jirimae dee dee n̄ja.

⁷ I j̄ò i c̄o mii n̄ja iyi ì waa ye si waju n̄je. Bii ine ḡo í mà kam kam iyi n̄ju í je ti Kiriisi, ku mà si id̄oē iyi beebi m̄oi awa m̄o à je ti Kiriisi.

⁸ Laf̄ēe í mu nwa yiiko ku ba ka mu n̄je gbugb̄ā, kù je ka keke n̄je. N̄o baa bii fufu ku t̄o nwa í la keeke na yiikou n kaa n ye anȳo.

⁹ N kù bi a ni ñ wa n da zigi n̄je do tiam n̄ja.

¹⁰ Nt̄o nt̄o, ine n̄ja à ya ni tiam í lele n̄o í gaabu, amma bii ñ wa in̄o n̄je n ci ya n̄e gbugb̄ā, ide ku f̄om ci ya n̄e beere.

¹¹ Ine iyi wa f̄o beebi í s̄la ku mà iyi ih̄ē. Do yaase bei à waa k̄o si tia nwa bii a kù wa be, do yaase beebi m̄oi kookoosu nwa á ye waati iyi aa ka wa bi tu n̄je.

¹² Nt̄oi, a kaa ka je ka w̄ā ara nwa do ine n̄ja iyi à ya maa so ara n̄ja lele hee ka j̄o n̄ja. Ine n̄ju n̄ja a kù n̄e bisi domi à so ara n̄ja í baa í je mii ku w̄ā n̄je, n̄o à ya maa w̄ā n̄je an̄a duus̄o.

¹³ Amma awa, a kaa ka t̄o fufu si mii iyi a kù n̄e kp̄āa ka t̄oò fufu. Si ice iyi Ilaās í j̄ile nwa ku cei aa ka t̄oò fufu, n̄o in̄je ì je ribai ice nwa.

¹⁴ Nt̄o nt̄o, awai à naa n̄je laabaau j̄iidau wa. Bii kù je beebi wo, a kaa ka n̄e kp̄āai fufu ku t̄o.

¹⁵ Si beebi, a kù waa t̄oò icei ine ḡo fufu. Amma à waa c̄o kp̄āa, si bei naane ku dasi n̄je í la wa k̄ōsi, ice nwa m̄o á na ku k̄ōsi si anini n̄je

¹⁶ ku ba ka ȳok̄o ka b̄òd̄ laabaau j̄iidau si ilu n̄ja iyi à wa waju n̄je, ku maà ti ku je do fufu ku t̄o na saabui ice iyi ine ḡo n̄ja à ce t̄ā.

¹⁷ Kuk̄oi idei Ilaās wa f̄o, í ni, Ine iyi wa t̄o fufu, ku t̄o fufu na Laf̄ēe.

¹⁸ Na n̄ju, ine iyi wa c̄o araē ine j̄iida, kù je n̄juì Ilaās á saabu, í gbe ine iyi Ās Laf̄ēe takae wa c̄o ine j̄iida.

11

P̄olu í ni a ce laakai do woo be ilu ibo n̄ja

¹ Oo, ñ bi i temuaòm n̄ja bii ñ f̄o ide keeke iyi kù n̄e yaase. Nt̄o nt̄o, i temuaòm n̄ja.

² Ñ wa n ce igu iyi wa naa hai bi Ilaaḍ na iri nṅe, domi ì ye ṅai bei mudḗe iyi ñ mua məkò akā. Məkòui í je Kirisi nò ñ bi n kooḍ ṅe bi tḗi bei mudḗe iyi kù mà məkò.

³ Amma si bei Seetam njou, í ði ijui Efa wo do bisi laalḗe, ñ wa n ce njo lasabu nṅe mò ku maa na ku sinda hai si kpāai Kirisi iyi ì waa too nsei ṅa do naane hai ne muafiti.

⁴ Njo í nyi wa mum má si na iyi í jò bii ine gò í naa wa sisi nṅe idei Jesu mmu gò i ci ya kò ṅa. Ì ba Hundei Ilaaḍ tā ṅa, amma ì nyi ì tā sòlu i gba hunde mmu gò má ṅa. Ì gba laabaau jiidau tā ṅa, amma ì nyi ì tā sòlu i gba laabaau ikā má ṅa.

⁵ Ñ wa n tamaa ine ṅau ihḗ iyi à waa cò ara ṅṅa woo be nla ṅau, kāma ṅṅa gò kù rem do ngògò.

⁶ Baa bii n kù dḵ geḗe bei ine ṅau ihḗ, kù je ñ kua kumà, ñ nò ñ nyisi ṅe si fei ndḗe fei mam mam.

⁷ Waati iyi ñ sisi nṅe laabaau jiidai Ilaaḍ, ñ cooi ngbe ngbe. Ñ kaye aram ku ba n so ṅe lele. Iyi ñ ce beḗe ñ rarai?

⁸ Ñ gba fi ai igbei inei Jesu gò ṅa wai fei sãa sãa ñ na ñ sobi ṅeḵ.

⁹ Waati iyi ñ wa bi tu ṅe n kù je asoi ine gò nṅe. Bii ñ ne bukaatai ngògò, ine nwa ṅa iyi à ya naa hai ilei Masedoni aṅai à ya naam mii iyi ñ ne bukaatae fei wa. Ñ mu aram si fei ndḗe ku ba n mà ñ je aso nṅe. Beḗe mòi an nò ñ maa n mu aram.

¹⁰ Do ide ntai Kirisi iyi í wa sim, n wa n sḵ ṅe iyi ine gò kù wḗe si ilei Geresi fei iyi á ganjiim n tḵ fufu si ideu ihḗ.

¹¹ Na mii í jò ñ ce beḗe. Ì waa tamaa n kù bi ṅei? Ilaaḍ í mà sãa sãa iyi ñ bi ṅe.

¹² Amma bei ñ wa n ce nsei, beḗei an maa n ce má ku ba n ði ṅṅa kpāa, aṅa iyi à waa de a tḵ fufu a ni awaḵ ṅa ṅa akāi.

¹³ Ine ṅau, woo be ilu ibo ṅai iyi à ya ði ijui ine gò ṅa, nò à waa kpe ara ṅṅa woo bei Kirisi ṅa.

¹⁴ Nkāma kù wa be iyi á bitì ine, domi Seetam takae á yòkò ku kpaasi arae bei amalekai Ilaaḍ.

¹⁵ Na ṅju, bitì gò kù wḗe bii woo ce iceḗ ṅa à kpaasi ara ṅṅa bei woo ce icei Ilaaḍ ṅa. Amma aa ba riba ṅṅa si bei ice ṅṅa í ye.

Ijuukpā iyi Pəlu í ye si kubee

¹⁶ Ñ wa n fò má, ine gò ku mà ð còm bei sūmu. Amma baa bii ì waa còm sūmu ṅa, ì gbam do beḗe, ku ba amu mò n tḵ fufu keeke.

¹⁷ Iyi ñ wa n fò nsei kù je bei Lafḗe í bi ine ṅa a ya fò. Amma si ideu ihḗ ñ wa n tḵ fufu nò ñ fò ide bei sūmu. Nò bii ñ wa n tḵ fufu ñ ne mii iyi ñ wa n tḵḵ fufui.

¹⁸ Amu takam mò an tḵ fufu si na iyi í jò ine nkpò wa tḵ fufu na ara.

¹⁹ Ì waa temuaḵ ine hai ne yaase ṅa, inṅe iyi ì waa tamaa ì ne yaase jiidai ṅa.

²⁰ Ì waa koko à waa ce ṅe aru ṅa, à waa ce ṅe ile, à waa taki ṅe, nò à waa donda ṅe, nò à waa sambala ṅe.

²¹ Anyò wa mum n sḵ ṅe iyi n kù ne gbugbā n ce nṅe beḗe.

Do ṅju fei, bii ine gò í ne wòkò wa tḵḵ fufu amu mò ñ ne. Ñ wa n fò ide bei sūmu.

²² À je inei Ebeḗe ṅai? Beḗe mòi amu takam. À je inei Izireli ṅai? Beḗe mòi amu takam. À je təkui Aburahamui? Beḗe mòi amu takam.

²³ À je woo ce icei Kirisi ṅai? Ñ re ṅa si be. Idem nòu, idei sūmui. Ñ ce ice ñ re ṅa, à dasim piisḵò í re ṅa, à tḗem kpòtḵ n kù mà baa jiaḗ. Ise nkpò nkpò ñ maai iku.

²⁴ Ise gbḗewui Zuifu ṅa à tḗem kpòtḵ anu ciiji fakā kù wa si.

²⁵ Inei Romu ṅa à cām do golo í to ise gbḗeta. À tam kuta à bi a kpam gbakā akā. Ise gbḗetai akai inyi iyi ñ ló í je inyi, nò ñ dasi inyi gbakā akā ñ wa be hai daakò hee iju í koo í má.

²⁶ Si iseenem ṅa ajò nkpò nkpò si mbirisii ñ ya n maa n wa na kukòì ido do woo bata ku gba ṅa iyi à wa si kpāa. Ajò gò ṅa ñ ya n wa si mbirisi bi dimii inem ṅa, ajò gò ṅa mò bi dimi mmu ṅa, ajò gò ṅa mò si inò ilu, ajò gò ṅa mò si gbabua, ajò gò ṅa mò si tenku, ajò gò ṅa mò bi ine ṅa iyi à sò ibo à waa ni aṅa à je kpaasi woo dasi naane ṅa.

²⁷ Ñ mà ice ku gaabu ṅa do wahala nla nla ṅa, à ganjiim njoo ku sū. Ari í ya kpam nò agbe í ya kpam, ñ ce anu ku ði do tilasi, ñ wahala do tūtū nò n kù ne jine ku dasi ṅa.

²⁸ Si anyii mii ṅau be fei, lasabum í ya maa wa si ice ṅa iyi ñ cea igbei inei Jesu ṅa fei.

²⁹ Bii ine gò kù ne gbugbā, amu mò n ci ya

n ne gbugbā. Bii ine gō í dasi dulum n̄ ya n ne ara kuroi jiiida.

³⁰ Bii í je n̄ wa n tōo fufui, an tōo si mii iyi wa nyisi gbugbā hai nem fei.

³¹ Ka saabu Ilaaḍ baai Lafēe nwa Jesu do ajo fei. N̄hui í mà iyi n kù wa n sō ibo.

³² Waati iyi à wa Damasi, ine ngbo iyi amanlu Aretasi í jile si iluu í jile ine nai a maa degbe anu koofai ilu nlau a ba a mum.

³³ Amma à jò n̄ fitai hai do ferentii bindii iluu nō à kitaam nii si kələ, nō do yaase beɛbeɛ n̄ ce n̄ gbāḍ.

12

Kuye do kukōsi iyi Ilaaḍ í nyisi Pōlu

¹ Debei í gbe n tōo fufu, baa bii í je kù ne aranfāani gō. Amma nsei an fō ideɛ kuye do kukōsi iyi Lafēe í nyisim.

² N̄ mà inei Kirisi gō iyi à soo hee lelei Aḍ í to adō maatēe nnyi. Do araeɛ à soo do ntō? Mà í ce kuyei? N kù mà. Ilaaḍ n̄ju akā dei í mà.

³⁻⁴ N̄ mà iyi à so mākou hee bi Ilaaḍ. Nō n̄ sisi n̄ wa n fō má, do araeɛ à soo do ntō? Mà í ce kuyei? Ilaaḍ n̄ju akāi í mà. Tengɛ bei í gbō ide iyi kù jō amanɛ ku fō, nō kaa yōkō ku fō mām.

⁵ An tōo fufu si ineeu be. Amma n kaa n tōo fufu si aram, bii kù je si gbugbā hai nem.

⁶ Bii í je n̄ bi n tōo fufui n kaa n je sūmu, domi an fō ntō. Amma n kù wa n tōo fufu ku ba ine gō ku maà cām ku re bei wa yem, walakō bei wa gbō hai si gelem.

⁷ Amma ku ba n maà n ce faao na kukōsi nlau, bōo gō í na í sōke sim bei agū. Í naai bei woo bei Seetam * ku na ku cām nō ku ganjiim faao ku ce.

⁸ Ise gbēetai n̄ tōo Lafēe na irii bōou ku ba ku jò n̄ ba iri.

⁹ Amma í jēem í ni, didōm í toe domi si gbugbā hai neei ine na aa ye gbugbām. Na n̄ju, n̄ bi n tōo fufu si gbugbā hai nem ku ba gbugbāi Kirisi ku wa sim.

¹⁰ Na n̄joi í jò n̄ ne inō didō si gbugbā hai nem, do arabu na, do inō ku fō na, do ijuukpā na do wahala na iyi í ya bam na irii Kirisi. N̄ ya n ne inō didō domi waati iyi amu takam n kù ne gbugbā, waati beɛbeɛ Ilaaḍ í ya muum gbugbā.

Zigiida iyi Pōlu í ne na inei Korinti na

¹¹ N̄ wa n fō ide bei sūmu, amma ì tilasim nai. Inei í s̄ia i fō jiidam na wo, domi baa bii n kù je ngōgō, ine nau ihē iyi à waa cō ara n̄ja woo be nla nau, a kù rem.

¹² N̄ nyisi ne ntō ntō iyi n̄ je woo be si kookoosum na do temua nla nla iyi n̄ ce. Kookoosu nau n̄hui í je maamaake dimi ikā ikā na do ice gbugbā nau fei.

¹³ Mii n̄ cea igbei inei Jesu gō na iyi n kù ce n̄je, bii kù je iyi n̄ ni n kù bi n je aso n̄je. Nō bii na n̄hui, i ceem suurui kuraram.

¹⁴ Wee n̄ tā sōlu n naa bi tu ne ise gbēetasia. Nō n kaa n je aso n̄je má. Ine taka n̄jei n̄ bi, kù je fia n̄je. Kù je amu nai aa ba fia a wōḍ baa n̄ja na, amma baa nai aa ba fia a wōḍ ama n̄ja na, mà irei.

¹⁵ Inō didōm nii n je mii iyi n̄ ne fei, nō n loḍ aram na hunde n̄je. Bii kubi n̄je iyi n̄ ne wa kōosi, kubi iyi ì bim na á kaye?

¹⁶ Ì mà do ntō na iyi n kù je aso n̄je amma ine gō na à ni n̄ ya n ce n̄je bisii n maa n gba fia n̄je si asii.

¹⁷ Mà ine na iyi n̄ ya n be si ne wa nau, baa ine akā n̄ja, í taki nei?

¹⁸ N̄ tōo Titee ku naa bi tu ne, n̄ bōo wai n̄ju do kpaasiu. Aa ni Titee í taki ne má nai? Lasabui awaḍ fei kù je akāi? Kookoosu nwa kù je akāi?

¹⁹ Ì tamaa bei hai kukpe à waa de ka kōḍ ara nwa si waju n̄jei? Aawo, kù je beɛbe baakōo nwa na. À waa fō ideɛ bei Kirisi í bi si wajui Ilaaḍ ku ba naane ku dasi n̄je ku bō waju.

²⁰ N̄ wa n ce n̄jo bii n̄ na n̄ to wa bi tu ne n maà n na n ba ne bei n kù bi, in̄je mō, i maa ti i na i bam bei i kù bi na. N̄ wa n ce n̄jo ija do igu ku maà wa si ne, do idōkō, do n̄je ku wā, do arabu na, do irii ine ku sō, do faau, do mii hai ne yaase.

²¹ N̄ wa n ce n̄jo Ilaaḍ ku maà na ku kayem si waju n̄je waati iyi an na n̄ nyi wa bi tu ne má. Nō n̄ wa n ce n̄jo má n maa n na n kpata na irii ine nkpō na iyi à tako à ce dulum wo nō a kù kpaasi idō hai si abo kaafe na ku sūḍ do si daa sām̄i nkpō do daa nkpō nkpō iyi à ya ce.

* **12:7 woo bei Seetam** amalekai Seetam nii Zuifu na à ya kpe na do fee n̄ja, nō yaasei amalekai í je woo be.

13

Idei ankāanyi do fɔɔ

¹ Kukɔi idei Ilaaɔ wa fɔ í ni, i bei i yɛ taalei inɛ baa yooma fei í sɪa ku je do sɛɛdai amane minji walakɔ mɛɛta. Wee isɛ gbɛɛtasiam nii ñ wa n naa bi tu nɛ bebei.

² Nɔ ñ nɛ ide iyi an sɔ inɛ nɔ iyi à ce dulum wo, do inɛ nɔ iyi à gbe fei. Ñ fɔɔ tã waati iyi ñ wa bi tu nɛ isɛ gbɛɛjisiau. Amma nsei iyi n kù wa be, ñ sisi ñ wa n fɔ má. Waati iyi an na n to wa bi tu nɛ be má, bii inɛ gɔ nɛ í ce ide gɔ an fɔ siɛ ide do kugaabu.

³ An gaabu si na iyi í jò ñ bi n nyisi nɛ iyi Kirisii wa fɔ ide hai bi tom nɔ. Debei, aa yɔɔ nɔ. Kirisi kù kua gbugbã bi tu nɛ, amma wa nyisi gbugbãe si anini nɛ.

⁴ Ntɔi, à kpakpae si jɪi ku gaau si gbugbã hai nɛɛ, amma nsei í wɛɛ do saabui gbugbãi Ilaaɔ. Awa mɔ à je hai nɛ gbugbã si anu akã nwa do nɛ, amma aa ka maa wɛɛ do nɛ si anini nɛ na saabui gbugbãi Ilaaɔ.

⁵ I wuse ara nɛ i cɔ yaasei kuwɛɛ nɛ bii í je isɛnɛ nɛ wa too naane iyi ñ dasi nɔ do ntɔ. I kù mà nɔ iyi Jesu Kirisi í wa si nɛi? Í gbe bii inɛ ñ mɔngɔ ku nyisi iyi ñ dasi naane ntɔ ntɔ nɔ.

⁶ Amma do nɛ fei ñ tamaa aa yɔɔ nɔ iyi kù nɛ sika awa à dasi naane ntɔ ntɔ.

⁷ Mii iyi à waa tɔɔ Ilaaɔ nɛui í je i maà na i ce laalɔ kãma nɔ. Kù je à waa de inɛ nɔ a saabu icɛ jiidã nwa nɛ akã, amma iyi à waa lele, nɛui í je i ce mii jiidã nɔ, baa bii inɛ nɔ à waa ni awa a kù ce nkãma.

⁸ A kù nɛ gbugbã ka kpaasiò ide ntɔ do ibo, bii kù je ka jò ntɔu ku bɔ waju.

⁹ À wɛɛò inɔ didɔ ka je hai nɛ gbugbã nɔ bii ntɔ ntɔ inɛ ñ nɛ gbugbã nɔ. Nɔ nɛ mɔm nii à waa tɔɔ Ilaaɔ ku ba i kɔ nɔ.

¹⁰ Na nɔi í ce ñ kɔ nɛ mii nɔ ihɛ hai waati iyi ñ wa n jìò nɛ ku ba bii ñ to wa, n maà n gaabu si nɛ do gbugbã iyi Lafɛɛ í muum. Í muum gbugbãm nii, kù je n kekeò nɛ, amma ku ba n jò naane ku dasi nɛ ku bɔ waju.

¹¹ Iyi í gbe nsei, inɛ inɛm nɔ, i jò ñ nɛ inɔ didɔ nɔ, i ce kookaai i jèò inɛ nɔ iyi à kɔ, i ya maa mua nɛ gbugbã nɔ. I ce anu akã nɔ, i wɛɛò laakai ku sũ nɔ. Ilaaɔ ku wɛɛ do inɛ, nɛui iyi í bi wa nɔ wa mu nwa laakai ku sũ.

¹² I ce nɛ fɔɔ do kubi jiidã nɔ. Woo dasi naane nɔ fei à waa ce nɛ fɔɔ.

¹³ Didɔi Lafɛɛ Jesu Kirisi, do kubii Ilaaɔ, do anu akãi Hundei Ilaaɔ ku wɛɛ do inɛ fei.

Tia iyi Pɔlu í cea inɛi Galati ɲa

Í ce ɲa fɔɔ

¹ Amu Pɔlu woo beu, amui ñ kɔ nɲe tiau ihɛ wa. Kù je amanɛi í kpem ñ jɛ̀ò woo be, kù nɔ kù je inɛ ɲɔi í bɛm. Jesu Kirisii í kpem, nɲu do Ilaaɔ Baaba iyi í jũu hai si balɛ.

² Amu do kpaasi woo dasi naanɛ ɲa iyi à wa ihɛ fei à ce igbei inɛi Jesu ɲa iyi à wa ilei Galati fɔɔ.

³ Ilaaɔ Baaba do Lafɛɛ Jesu Kirisi a mu nɲe didɔ̀ do laakai ku sũ.

⁴ Jesu Kirisi í na araɛ na irii dulum du wa ku ba ku nya wa hai si kuce laalɔi andunyau ihɛ. Bɛɛbɛi í ce í ceò idɔ̀ɔbii Ilaaɔ Baa nwa.

⁵ Ilaaɔi í nɛ amboe hee do ajɔ fei. Ami.

Laabaau jiiɔa akãi í wɛɛ

⁶ Ideu í mum biti do iyi ñ fũsi Ilaaɔ awo gbãa gbãa bɛɛbɛ tã ɲa, nɲu iyi í kpe ɲe wa si didɔ̀i Kirisi, nɔ ñ waa bi í too laabaau mmu ɲɔ má ɲa.

⁷ Ntɔ ntɔ, laabaau jiiɔa kãma ɲɔ kù wɛɛ má. Amma inɛ ɲɔ ɲa à waa fɔ lasabu nɲe dei, nɔ à waa bi a kpaasi laabaau jiidai Kirisiu.

⁸ Amma baa awa taka nwai walakɔ amaleka iyi í naa hai lele, bii í ce nɲe waazoi laabaau mmu ɲɔ má, bii kù je iyi à ce nɲeu ihɛ, Ilaaɔ ku ceekpe lafɛɛ.

⁹ À tako à fɔɔ wo ñ nɔ ñ wa n fɔɔ má, bii inɛ ɲɔ í ce nɲe waazoi ide mmu ɲɔ iyi kù je iyi ñ jɛsiu tã ɲa Ilaaɔ ku ceekpe lafɛɛ.

¹⁰ Si ideu ihɛ aa ni ñ wa n de saabui amanɛ ɲai? Aawo, saabui Ilaaɔi ñ bi. Ñ wa n de n ce mii iyi á dɔ̀a amanɛ ɲa si? Aawo, bii ñ wa n de n ce mii iyi á dɔ̀a amanɛ ɲa si, n kaa n je woo ce icei Kirisi.

Bɛi Pɔlu í jɛ̀ò woo be

¹¹ Inɛ kpaasim ɲa, ñ bi í mà ɲa iyi laabaau jiiɔa iyi ñ sisi nɲeu kù je hai bi amanɛi í naa.

¹² Kù je amanɛi í sɔ̀m, inɛ kãma sisi í ceem cioɛ, Jesu Kirisi nɲu akãi í nyisim.

¹³ Ì gbɔ bei kuwɛɛm í yɛ ɲa wo si waati iyi ñ wa n tɔ̀ Ilaaɔ bei Zuifu ɲa. Inɛ fei ñ mà ɲa kookaai iyi ñ tako ñ ce ñ kpã̀ò inɛi igbei Ilaaɔ ɲa iju ku ba n ce nfe ɲa.

* **1:18** Sefaa nɲui à ya kpe Píɛɛ má.

¹⁴ Si kpãai Zuifu ɲa ku too ñ wa si inɔi inɛ ɲa iyi à waa je waju si inɔi saam ɲa.

¹⁵ Amma Ilaaɔ í cicaam à bei à bím nɔ í kpem si didɔ̀ɛ n cea icɛ.

¹⁶ Si waati iyi í jileu, í nyisim Amaɛ ku ba n cea dimi mmu ɲa waazoi laabaau jiiɔaɛ. Nɔ n kù bɔ bi inɛ kãma ku muum bisi.

¹⁷ N kù nɔ n kù bɔ Zeruzalemu n koo n yɛ inɛ ɲa iyi à tako à je woo be ɲa ñ bei ñ jɛ̀ò woo be. Amma iyi ñ dede gbakã ilei Arabii ñ bɔ. Hai be nɔ ñ nyi Damasi má.

¹⁸ Í kpe í to zakai adɔ̀ mɛɛta ñ bei ñ bɔ Zeruzalemu ñ koo ñ mà Sefaa *, nɔ ñ ce ajɔ maatũ bi tɛɛ.

¹⁹ N kù nɔ n kù yɛ woo be mmu kãma be má, bii kù je Zaaki, ifɔi Lafɛɛ.

²⁰ Iyi ñ wa n kɔu ihɛ ntɔi. Ilaaɔi í je sɛɛdam bii ñ wa n sɔ iboi.

²¹ Si anyiɛ nɔ ñ bɔ ilei Siri do Silisi ɲa.

²² Waati bɛɛbɛ igbei inɛi Kirisi ɲa iyi à wa ilei Zudee a kù yɛ wajum titã.

²³ Nɲu de à gbɔ iyi inɛ iyi í tako wa kpã ɲa ijuu, wee nsei wa waazo idei woo dasi Jesu naanɛ ɲa, ide iyi nɲu takaa wa bi ku ce nfeɛu wo.

²⁴ Nɔ à saabu Ilaaɔ na irim.

2

Pɔlu do woo be ɲa iyi à gbe

¹ Iyi í kpe í to zakai adɔ̀ maatɛɛ ɲɔi ñ nyi Zeruzalemu má, amu do Baanabasi. Nɔ à gbã Titee í si wa.

² Ñ kooi si na iyi í jɔ̀ ñ ce kuye. Nɔ si kuyeɛ Ilaaɔi í ni n koo. Ñ kpe inɛ ngbo ɲa ikãi awaò ɲa à tɔ̀tɔ̀ nɔ ñ sisi nɲa yaasei idei laabaau jiidau iyi ñ ya n cea dimi mmu ɲa waazoɛu wo. Ñ ce bɛɛbɛi si na iyi í jɔ̀ n kù bi icɛm iyi ñ ce wo, walakɔ iyi ñ wa n ce nsei ku ce nfe.

³ Nɔ inɛ ngbo ɲau a kù tilasi Titee iyi í wa bi tom nɔu ku ce bango baa do iyi í je Gɛɛki fei.

⁴ A kù tilasiɛ baa do iyi inɛ ɲɔ ɲa iyi a kù je inɛ nwa ɲa do ntɔ à lɔ wa si igbeu à waa bi a tilasi inɛ fei ku ce bango. Inɛ ɲau woo zamba inɛ ɲai. À naai do bisi ku ba a beje ara ku nɛ nwa si anu akã nwa do Jesu Kirisi nɔ a ce wa aru.

⁵ Amma awa a kù je ide nɲa baa keeke domi à bi ka leekĩ si ntɔi laabaau jiidau na iri nɲe.

⁶ Nɔ inɛ ɲa iyi à nɛ jirima à re a kù kɔ̄osi ide kãma má si ide iyi ñ fɔu. Ntɔi, baa bii aɲai à je ilu jirima ɲa kù jɛɛm nkãma, domi bi Ilaaɔ̄ inɛ gɔ kù re nɛ. Inɛ ngbo ɲau bɛ a kù kɔ̄om si ide kãma.

⁷ Amma à yɛ iyi Ilaaɔ̄ í daam laabaau jiidau si awɔ n sisia dimi mmu ɲa, si bei í daa Piɛɛ si awɔ ku sisia Zuifu ɲa.

⁸ Ilaaɔ̄i í na Piɛɛ gbugbã ku jɛ̀ò woo bɛɛ bi Zuifu ɲa, mà irei. Nɲu mɔi í nɔ í nam gbugbã n jɛ̀ò woo bɛɛ bi dimi mmu ɲa.

⁹ Nɔ Zaaki do Piɛɛ do Zãa, aɲa iyi à je bei sɔbe si igbei inɛi Jesu ɲa, à yɛ iyi Ilaaɔ̄i í daam icɛu ihɛ si awɔ na didãɛ. Nɔi à jɛsi ka ce anu akã, amu do Baanabasi ka bɔ bi dimi mmu ɲa nɔ aɲa mɔ a bɔ bi Zuifu ɲa.

¹⁰ Amma à tɔ̀ wa ka ye gigii ilu are nɲa ɲa. Nɔ bɛɛbɛ mɔi amu takam ñ dasi idɔ̄ tã.

Pɔlu wa gbagba si Piɛɛ Antiɔ̄si

¹¹ Si waati iyi Piɛɛ í naa Antiɔ̄si bɛ ñ gbagba sie si bantumasi na iyi í jò wa ce taale.

¹² Taaleɛu wee. Inɛ gɔ ɲa iyi à wa bi Zaaki à naa Antiɔ̄si. Inɛ ɲaui à ya na gbugbã si bangɔ ku ce. Hee a maa to wa Piɛɛ í ya maa je do dimi mmu woo dasi Jesu naanɛ ɲa ajɔ. Amma iyi inɛ ɲau à na à to wa, í fa araɛ ci ya je aɲaɔ̄ ɲa má domi wa ce njo ɲa.

¹³ Nɔi Zuifu woo dasi Jesu naanɛ ɲa iyi à wa beu, gɔgɔ ɲa mɔ à ce bei Piɛɛ í ceu hee à fa Baanabasi mɔ si muafiti nɲau.

¹⁴ Iyi ñ yɛ a kù waa nɛ do inɔ akã si kpãai laabaau jiidau, ɲɔi ñ sɔ̄ Piɛɛ si wajui aɲa fei ñ ni, awɔ Zuifui nɔ ñ waa ce bei dimi mmu ɲa, i kù waa ce kucei Zuifu ɲa. To, beirei aa ce i tilasi dimi mmu ɲa a ce kucei Zuifu ɲa.

Zuifu ɲa do dimi mmu ɲa à ba faaba na naanɛ ku dasi

¹⁵ Ntɔi, awa Zuifu ɲai, a kù je dimi mmu ɲa iyi à ya kpe ilu dulum ɲa, domi Zuifu ɲai à bí wa.

¹⁶ Do nɲu fei, à mà iyi amanɛ kaa je dee dee si wajui Ilaaɔ̄ na wooda ku too, bii kù je na naanɛ iyi á dasi Jesu Kirisi. Na nɲu, awa mɔ à dasi Jesu Kirisi naanɛ ku ba ka je dee dee na naanɛ iyi à dasi Kirisi, kù je na wooda ku too. Ilaaɔ̄ kaa ce inɛ gɔ dee dee si na iyi í jò wa jirima wooda.

¹⁷ Nsei, bii à waa dɛ ka je dee dee na saabui Kirisi, nɔ à ba wee awa mɔ ilu dulum ɲai bei hai je Zuifu ɲa, aa ka je ka ni icɛi Kirisii

í jò dulum wa kɔ̄osi? Aawo, ka maà lasabu bɛɛbɛ.

¹⁸ Nsei, bii ñ teese ñ wa n ma mii iyi ñ tako ñ lɛge wo, ñ baa ñ je ilu taalei.

¹⁹ Ntɔ ntɔ, woodau takɛ í jò ñ yɛ bei iku si wajuɛ, ku ba n ce kuwɛɛm na Ilaaɔ̄.

²⁰ Í yɛ bei à kpakpaam si jii do Kirisi ajɔ. Na nɲu, kù je na aram nii ñ weɛ má, bebɛi Kirisii wa ce kuwɛɛɛ sim. Nɔ kuwɛɛ iyi ñ wa n weɛ nsei, ñ wa n weɛi do naanɛ iyi ñ dasi Amai Ilaaɔ̄, nɲu iyi í bim nɔ í na kuwɛɛɛ na irim.

²¹ N kaa n fūsi didãi Ilaaɔ̄ awɔ n maa n jirima wooda, domi bii í je amanɛ á yɔkɔ ku je dee dee na wooda ku jirima, debɛi ikui Kirisiu ngbei.

3

Wooda ku jirima de, mà naanɛ ku dasi

¹ Inɛ inɛi Galati ɲau, i kù nɛ laakai ɲa. Inɛ iyi à sisia idei Jesu Kirisi iyi à kpakpa si jii ku gaau sãa sãa, yooi í kɔ̄tɛ ɲɛ.

² Ñ bi i sɔ̄m ide icu akãu ihɛ ɲa. Ì ba Hundei Ilaaɔ̄ na wooda ku jirima nɲei de, mà na laabaau jiidau iyi ñ gbɔ ñ dasi naanɛu ɲai.

³ Beirei í ce ñ kua laakai bɛɛbɛ ɲa. Ì sinti do Hundei Ilaaɔ̄ ɲa nɔ ñ waa bi i kpa iriɛ do gbugbãi ara nɲɛ?

⁴ Ijuukpã iyi ñ yɛ wo ɲa na naanɛ ku dasi nɲɛ, nsei aa jò ku je ngbɛ ɲai? Ñ tamaa i kaa jò ku je ngbɛ ɲa.

⁵ Iyi Ilaaɔ̄ í na ɲɛ Hundɛɛ, nɔ wa ce maamaake ɲa si anini nɲɛ, wa cooi na wooda ku jirima nɲɛ? Mà na iyi í jò ñ gbɔ idei laabaau jiiida ñ dasi naanɛ ɲai.

⁶ Ì mà ɲa iyi kukɔi idei Ilaaɔ̄ í ni, Aburhamu í dasi Ilaaɔ̄ naanɛ, nɲui í jò Ilaaɔ̄ í dooɛ amanɛ dee dee.

⁷ Na nɲu, i jò i mà ɲa iyi woo dasi Jesu naanɛ ɲai à je tɔkui Aburhamu ɲa do ntɔ.

⁸ Hai tako wo Ilaaɔ̄ í mà iyi nɲu á jò dimi mmu ɲa a je dee dee na naanɛ ku dasi ɲa. Nɔi í jò í sisia Aburhamu laabaau jiidau hai ku kpe í ni, hai bi tɛɛi an weea inɛi andunya fei.

⁹ Aburhamu í dasi naanɛ nɔ í ba kuwee. Bɛɛbɛ mɔi inɛ ɲa iyi à dasi naanɛ aa ba kuwee do nɲu ajɔ.

10 Ine ɲa iyi à waa na gbugbã si wooda ku jirima ikpei í je tu ɲa, domi à kɔ̀ à ni, ine iyi kù waa mu ide à kɔ̀ si tiai woodau fei nɔ̀ kù waa jirimæ, lafɛɛ ilu ikpei.

11 Nɔ̀ nsei à yɔ̀ mam mam iyi ine gɔ̀ kaa je dee dee si wajui Ilaaɔ̀ na wooda ku jirima, domi à kɔ̀ à ni, ine iyi Ilaaɔ̀ í jò í je dee dee na naane ku dasi, lafɛɛ á ne kuwɛɛ.

12 Ntɔ̀ ntɔ̀, icui wooda kù wa si naane ku dasi. Amma à kɔ̀ à ni, ine iyi í yɔ̀kɔ̀ wa jirima woodau dee dee, lafɛɛ á basi kuwɛɛ.

13 Amma Kirisi í ya wa hai si ikpei wooda si waati iyi í na í je ilu ikpe na iri nwa. Í na í je ilu ikpe si na iyi í jò kukɔ̀i ideí Ilaaɔ̀ wa fɔ̀ í ni, ine iyi à kpakpa si antai jii fei ilu ikpei.

14 Kirisi í ce beɛbeɛ ku ba kuwee iyi Ilaaɔ̀ í weea Aburhamuu kú je ti dimi mmu ɲa na saabui Jesu Kirisi. Nɔ̀ si beɛbe awa fei aa ka ba Hunde iyi Ilaaɔ̀ í wã̀d wa na naane ku dasi.

Wooda ku jirima do ideí kuwã

15 Ine inem ɲa, an so yaasei ide gɔ̀ iyi ine fei í mà. Bii ine gɔ̀ í kɔ̀ bei í bi a kpɛ amanie hai kù ku í jilɔ̀, ine gɔ̀ kaa yɔ̀kɔ̀ ku ganji ideu hee má je ku kɔ̀si, baa do iyi amaneí í kɔ̀.

16 To, Aburhamu do tɔ̀kuei Ilaaɔ̀ í cea kuwã. Bii à ni tɔ̀kue ɲa, ine nkprɔ̀ à fãa. Amma à ni tɔ̀kuei, waatɔ̀ ine akãi, nɔ̀ nɲui í je Kirisiu.

17 Na nɲu, ide iyi n̄ wa n bi n fɔ̀ wee. Ilaaɔ̀ í ce kuwãí ideu nɔ̀ í jilɔ̀. Nsei, wooda iyi í naa si anyii adɔ̀ cɔ̀ cɔ̀ mɛɛ do kuntaa, kaa yɔ̀kɔ̀ ku ganji ideu hee ku jò ide iyi Ilaaɔ̀ í wã̀u ku je ngbe.

18 Amma bii na wooda ku jirimai à je tubu, kù je na ideí kuwã má. Nɔ̀ wee do kuwãí Ilaaɔ̀ í ceà Aburhamu didɔ̀ɛ.

19 Debei, na mii í ce Ilaaɔ̀ í na wooda. Í naai ku ba kookoosu iyi kù je tee ku fita gbugbãa. Nɔ̀ woodau wa ce icei hee tɔ̀kui Aburhamuu koo tóo wa. Tɔ̀kuei à cea ine ɲa kuwãeu. Woodau amaleka ɲai Ilaaɔ̀ í jò à na Moizi, nɲu iyi í wa gãmei Ilaaɔ̀ do amane ɲa, nɔ̀ nɲu mɔ̀ ku sɔ̀ ine ɲau.

20 Amma waati iyi Ilaaɔ̀ í ce kuwãu, kù ne bukaatai ine iyi á wa si gãmei nɲu do amane ɲa, domi nɲu akãi í ce kuwãu.

Mii iyi wooda wa lele

* **4:1 kù tia aru** Aru do woo ce ice fei ide akãu mbe si feei ine ɲa à kɔ̀ akabuu titɔ̀i ideí Ilaaɔ̀.

21 Debei, woodau wa já ide iyi Ilaaɔ̀ í wã̀u mɛɛ. Aawo, kù je beɛbe. Ntɔ̀ ntɔ̀, bii í je à na wooda wo iyi á yɔ̀kɔ̀ ku mua amane kuwɛɛ, Ilaaɔ̀ á jò amane ku je dee dee wo na woodau.

22 Amma kukɔ̀i ideí Ilaaɔ̀ wa nyisi iyi ine fei í wa si awɔ̀ gbugbãi dulum, ku ba do saabui naane ku dasi, kuwãu ku je ti woo dasi Jesu Kirisi naane ɲa.

23 Tako wo wooda wa mu wai bei aru wa gbã wa hee Kirisi ku maa to wa ku na ku nyisi wa kpãai naane ku dasi.

24 Beɛbeɛ, woodau wa gbã wa wa bɔ̀d wa bi Kirisi ku ba Ilaaɔ̀ ku jò ka je dee dee na naane ku dasiu.

25 Nsei iyi waatii naane ku dasiu í to, a kù ne bukaatai woodau ku gbã wa má.

26 Beɛbeɛ inɛ fei ì je amai Ilaaɔ̀ na naane iyi ì dasi Jesu Kirisi ɲa.

27 Ntɔ̀ ntɔ̀, inɛ iyi ì ce inyi ku dasi do irii Kirisi fei, ì so daai Kirisi ɲai.

28 Inɛ fei ì je akã si anu akã nɲe iyi ì ce do Jesu Kirisi ɲa. Na nɲu, ine gɔ̀ kù je ikã, hai Zuifu ɲa hee do dimi mmu ɲa, hai aru ɲa do ine ɲa iyi à ne ara nɲa, hai inaabo ɲa hee do inemɔ̀kɔ̀ ɲa.

29 Bii ì nɔ̀ ì je ti Kirisi ɲa, ì je tɔ̀kui Aburhamu ɲa. Nɔ̀ aa je tubu ɲa bei Ilaaɔ̀ takæ í ce kuwãeu.

4

1 Nsei n̄ wa n bi n na nɲe yaase gɔ̀. Yaaseu wee. Ama iyi á je tubui baæ, si waati iyi wa je amau kù tia aru * gɔ̀, baa do iyi fei ndɛɛ á na ku je titɛɛ.

2 Si waati iyi wa je amau, ine gɔ̀ ɲa à weɛ iyi à waa muu, nɔ̀ à waa cea wãa hee í tóò waati iyi baæ í jileaa.

3 Beɛbe mɔ̀i do awa taka nwa. Waati iyi à tako à weɛ bei ama keeke ɲa, à je arui mii ndii andunya ɲa wo.

4 Amma iyi waati iyi Ilaaɔ̀ í jileu í na í to, ɲoi í be Amaɛ wa. Inaaboí í buu, nɔ̀ si woodai Zuifu ɲai wa ne

5 ku ba ku ya ine ɲa iyi à wa si awãi wooda. Í ce beɛbeɛ ku ba ka je amai Ilaaɔ̀ ɲa.

6 Nɔ̀ Ilaaɔ̀ í be Hundei Amaɛ wa si idɔ̀ nwa ku nyisiò iyi awai à je amaɛ ɲa. Hundeu wa kpoo Baaba.

⁷ Si beɛbe i kù je aru má ɲa, inɛu amu ɲai beɛbe. To, nsei iyi ò je amai Ilaaɗ ɲa, Ilaaɗ í nyi í ce ɲe woo je tubue ɲa má.

Zigiida iyi Pɔlu í ne na inei Galati ɲa

⁸ Tako wo i kù mà Ilaaɗ ɲa, nɔ ò je arui iwě ɲa iyi a kù je Ilaaɗ.

⁹ Amma nsei ò mà Ilaaɗ ɲa. Nɔ iyi í re mɔm Ilaaɗ í mà ɲe. To, beirei í ce ò waa bi i sinda si mii ndii andunya ɲa má ɲa, iyi kù ne gbugbã nɔ kù ne beɛɛ. Na mii í ce ò waa bi i je aru ɲa má ɲa.

¹⁰ Ì ya maa na ajɔi jingau gɔ ɲa gbugbã ɲa, do cukpa gɔ ɲa do waati gɔ ɲa do adɔ gɔ ɲa.

¹¹ Nsei ò wa n ce njo ice iyi ò ce si gãme ɲe ku maà ce nfe.

¹² Ì wa n tɔɔ ɲe, inɛ inem ɲa, i jile ara ɲe si agbem bei amu mɔ ò jile aram si agbe ɲe. Waati iyi ò wa bi tu ɲe, i kù ceem kurara gɔ ɲa.

¹³ Ì mà sãa sãa ɲa, waati iyi ò sinti ku ce ɲe waazoi laabaau jiidau, do bɔɔi arai.

¹⁴ Amma i kù dondam ɲa, i kù nɔ i kù kɔsim ɲa, baa bii bɔɔm nɔu ku yeɛ í cé ɲe. Do ɲu fei, ò gban ɲai bei aa gba amalekaí Ilaaɗ ɲa, walakɔ bei Jesu Kirisi takæ.

¹⁵ Ì ne inɔ didɔ wo ɲa. To, nsei, mii í ce ɲe. An yɔkɔ n je seɛda na iri ɲe n ni bii á ce wo aa nya iju ɲe i nam ɲa.

¹⁶ Si na iyi í jò ò sɔ ɲe ntɔui i jò n je mbeɛ ɲe nsei?

¹⁷ Ine ɲau, à waa na ɲe ara amma kù je do yaase jiiida. À waa bi a fa ɲei hai bi tu wa ku ba i na ɲa ara ɲa.

¹⁸ Í sãa i ne himma si mii jiiida ku ce ɲa waati kãma fei, nɔ ku maà je bii ò wa inɔ ɲe ɲu akã.

¹⁹ Inɛ amam ɲa, bei inaabo iyi wa bi ku bí í ya gbɔ ara kuro, beɛbe mɔi amu mɔ ò wa n gbɔ ara kuro má hee ideí Kirisi ku buba si ɲe ntɔ ntɔ.

²⁰ Ì bi n wa inɔ ɲe nsei ku ba n maà n fɔ ide be ihě má, amma do ɲu fei ò ne zigiida na iri ɲe.

Idei Agaa do Sara

²¹ I jò n bee ɲe, inɛ iyi ò bi i wa si awɔi wooda ɲa, i kù gbɔ iyi wooda wa fɔ ɲai?

²² À kɔɔ à ni Aburhamu í bí ama inemɔkɔ minji, akã do abo aru gɔ, akã mɔ do abo iyi í ne aræ.

²³ Aruu, í bí amaɛi bei à ya bí inɛ fei, amma inɛ iyi í ne araɛu í bí amaɛi do kuwãí Ilaaɗ.

²⁴⁻²⁵ Ideu ihě í yei bei mɔnda. Inaabo minji ɲau ɲai à je bei akabuu minji. Agaa ɲui í je bei akabuu iyi Ilaaɗ í na inɛ ɲa tako wo si geetei Sinai si ilei Arabi. ɲu bei í je wooda iyi wa dasi inɛ ɲa aru. Nɔ Agaa í yei má bei ilui Zeruzalemu iyi í weɛ nsei, domi í wa si aru do inɛ ɲa fei.

²⁶ Amma Sara í yei bei Zeruzalemu iyi í wa leleu iyi í ne araɛ. ɲui í je iye nwa.

²⁷ Nɔ à kɔɔ à ni,
Jò inɛ ku dɔ, awɔ inaabo gbenda iyi i kù bí. La, i dɔ anu do inɔ didɔ, awɔ iyi i kù mà ara kuroi kubí,
Domi inaabo iyi à kɔsi á na ku bí ama ku re inaabo iyi í wa ideí mɔkɔ.

²⁸ Nsei inɛ inem ɲa, inɛi ò je amu ɲa iyi Ilaaɗ í ce kuwãɛu bei Izaaki í yeu.

²⁹ Waati ɲu, ama iyi à bí bei à ya bí inɛ fei í kpã inɛ iyi à bí do gbugbãí Hundei Ilaaɗu iju. Beɛbe mɔi í ye nsei.

³⁰ Amma kukɔi ideí Ilaaɗ wa fɔ, í ni,
Lele aruu do amaɛ fei,
Domi amai aru kaa je tubu do amai abo iyi í ne araɛu ajɔ.

³¹ Beɛbe mɔi inɛ inem ɲa, ò mà ɲa iyi a kù je amai aru, amma amai inɛ iyi í ne araɛi à je.

5

I leeki dim dim ɲa si ara ku ne ɲe

¹ Kirisi í jò à ne ara nwa ku ba ka ne ara nwa do ntɔ. Na ɲu, i leeki dim dim ɲa si ara ku ne ɲe, i maà jò i na i je aru má ɲa.

² I de ití i gbɔ. Amu Pɔlui ò wa n sɔ ɲe ideu ihě. Bii ò jò à dasi ɲe bango, icei Kirisi kù ne aranfãani kãma bi tu ɲe.

³ Ì nyi ò sisi ò wa n fɔ má, inɛ iyi í jò à dasi bango, tilasii lafɛɛ ku jirima wooda fei.

⁴ Inɛ iyi ò waa bi i je dee dee si wajui Ilaaɗ na wooda ku jirima, ò fɛfɛ ara ɲe do Kirisii nɔ ò fãsi didɔí Ilaaɗ awɔ ɲa.

⁵ Amma awa, Hundei Ilaaɗ wa sɔ wa mam mam iyi Ilaaɗ á jò ka je dee dee na naane ku dasi nwa.

⁶ Ntɔ ntɔ, bii à ne anu akã do Jesu Kirisi, à ce bango, a kù ce bango kù je ide kãma. Ide iyi í ne amboe í re ɲui í je naane ku dasi iyi wa ce ice do kubi.

7 Ì waa ce kuwεε nηε wo dee dee ηα. Yooi í ganji ηε í jò i kù waa jirima ntəu má ηα.

8 Ikə iyi à na ηεu βε kù waa naa hai bi Ilaađ, nηu iyi í kpe ηε.

9 Na nηu, i ce laakai ηα, domi à ya fə a ni lefee keekei í ya dede pεε fei.

10 Amma Lafεε í jò n wa n naane ηε iyi i kaa ce lasabu gə iyi í je ikā do lasabu iyi n ceu βε ηα. Ine mə iyi wa bitandi ηε, baa bii yooi Ilaađ á kpāa iju.

11 Inε inem ηα, bii í je amu takam n wa n waažo hee nsei n ni inε ηα a ce bangoi, na mii í ce à ya maa kpām iju. Bii í je βεεβε məm nii n wa n ce, ikui Jesu si jii kàa jεa inε ηα bi ku ko isε.

12 Inε ηα iyi à waa bitandi ηεu βε, n bi a nya ηα ikā *.

13 Inε inem ηα, à kpe ηei i na i ne ara nηε. Do nηu fei, i maà jò ara ku ne nηε ku mua daai inε taka nηε kpāa i ceò idəəbii ara nηε. Amma i ya maa sobi nje do kubi ηα,

14 domi wooda fei í wa si irii ide akāu ihε iyi í ni, bi inε mmu ηα bei ì bi arae.

15 I maà ya maa ηə nje ηα bei injai sako ηα. I ce laakai ηα ku ba i maà ce nfei nje ηα.

Ka jò Hundei Ilaađ ku neò wa

16 Ide iyi n wa n fəu wee, i jò Hundei Ilaađ ku maa neò ηε. Bii ì waa ce βεεβε ηα, i kaa ce kubi nfe nfei ara nηε má,

17 domi mii iyi daai awa taka nwa í bi ci ya je dimi akā do iyi Hundei Ilaađ í bi. Kubi minji ηau, à ya maa jai hee a kaa ka yəkə ka ce bei à bi.

18 Amma bii Hundei Ilaađ wa neò ηε i kù wa si awəi wooda má ηα.

19 Inε fei í mà daai amanε sāa sāa. Daa ηau i à je sεε ku tətəə hai ne yaase, do daa sāmi do daa nkpə nkpə,

20 do iwε ku təə, do dobu dobu ku ce, do mbεεε, do ija, do igu, do idəəkə yaamə, do nje ku wā, do kakəə, do nje ku fεεfe,

21 do kədəε, do atε ku kpa inε, do ije ku bi, do mii iyi í jə βεεβε fei. N wa n sə ηε bei n tako n fə n ni, inε ηα iyi à waa ce dimi βεεβε a kaa ba tubu kāmā si andunya titəi Ilaađ.

* **5:12 n bi a nya ηα ikā** inε gə ηα à ni, bii à bi məm a bāntām ara ηα gbakā. * **6:2 aso** nηui í je wahala ηα. † **6:5** Yaasei isεedeu ihēi í je, domi inε feii a na ku fə bei nηu í ce ice. ‡ **6:11 hai bei do awəi amu takam nii n kə nηε wa** Si dəəne ηα bii à waa ce lεeti à ya maa foi nə inε gə ku maa kəə. Amma Pəlu í kə idei ankāanyi ηau ihε do awəε.

22 Amma mii iyi Hundei Ilaađ í ya bí, nηui í je kubi, do inə didə, do laakai ku sū, do temua, do jiida ku je, do inə akā, do naane,

23 do daa didə, do ara ku mu. Mii ηau βε fei, wooda kù ganji ηα.

24 Nə inε ηα iyi à je ti Jesu Kirisi í ye bei à kpa kucei daai ara nηa si jii ku gaauu, do binε do kubie fei.

25 Si bei Hundei Ilaađi wa mu nwa kuwεε, ka jò ku neò wa.

26 Kù sīa ka je ilu faao, wala woo kosi inε ηα, walakə ka maa ce igu si awa duusəə.

6

I ya sobi nje si aso ηα

1 Inε inem ηα, inε iyi Hundei Ilaađ wa neò ηε, bii ì mu inε gə si kurara, i nyisi lafεε kpāa jiida do daa didə ηα. Nə i ce laakai ηα ku ba inε mə i maà na i dasi kurara βεεβε.

2 I sobi nje si aso * ku so ηα. Bii ì waa ce βεεβε ηα ì waa jirima woodai Kirisi ηai.

3 Bii inε gə wa cə arae ngəgə nə wee kù je ngəgə, wa lele araei.

4 I jò inε fei ku wuse daai nηu takae nə ku ye si bii nηu á təə fufu, amma ku maà təə fufu na iyi nηu í re inε gə,

5 domi inε fei á so asoi † nηu takaei.

6 Awə iyi à waa kə idei Ilaađ, mii iyi ì ne fei jò ì kpəə do inε iyi wa kəε si.

7 I maà ti i lele ara nηε. A ci ya nyaanyi Ilaađ. Mii iyi amanε í gbε nηui á da.

8 Bii wa gbε iyi daai nηu takae í bi, nfe ku cei á bíaa. Bii í nə wa gbε iyi Hundei Ilaađ í bi, kuwεε hai tāi Hundei Ilaađu á bíaa.

9 Na nηu, ka maà gbεεji do jiida ku ce, domi bii a kù məngə aa ka ba ka da si awaati iyi í jə.

10 Bεεβε məi waati iyi à ba awəε fei, ka cea inε fei jiidaε. Nə iyi í re məm, ka cea kpaasi woo dasi Jesu naane ηau βεεβε.

Ide i ankāanyi do fəə

11 Hai ihε bei do awəi amu takam nii n kə nηε wa ‡. Inε taka nηε aa yəə məm bei kuko ηau à la à to.

12 Inε ηα iyi à waa bi a tilasi ηε i ceò bango ηau à waa ce βεεbei ku ba a ce mii iyi á dāa

amanε ηα si, nɔ a maà kpã ηα iju na irii ikui Jesu Kirisi si j̄li ku gaauu.

¹³ Amma aηa taka nηa, baa do iyi à ce bango fei, a kù waa jirima wooda. À bi a dasi ηε bango ku cei ku ba a tɔɔ fufu si na iyi í jò à yɔkɔ à kãmia ηε.

¹⁴ Amma amu n kù n wa n tɔɔ fufu bii kù je na ikui Laf̄εε nwa Jesu Kirisi si j̄li ku gaau. Na ikuεu mii ndii andunya fei í yεεm nii bei mii iyi kù wεε má, nɔ beεbe moi n wa n yɔɔ baa do kuwεei amu takam fei.

¹⁵ À ce bango, a kù ce bango kù je ide kãma. Mii iyi í ne amboe í re, nηui í je a taka inε titɔ.

¹⁶ Laakai ku sũ do didɔ ku wεεa inε ηa iyi à waa too woodau ih̄ε hee do inei Izireli ηa, aηa iyi à je inei Ilaaɔ ηa.

¹⁷ Hai nnyi inε kãma ku maà wahalam má domi na irii Jesui n ba dalai juju ηa iyi à wa si aram nɔu ih̄ε.

¹⁸ Inε inεm ηa, didɔi Laf̄εε nwa Jesu Kirisi ku wεε do inε fei. Ami.

Tia iyi Pɔlu í cea inei Efeezu ɲa

Í ce ɲa fɔɔ

¹ Amui Pɔlu amu iyi ñ je woo bei Jesu Kirisi do idɔɔbii Ilaaɔ.

Ine inei Efeezu ɲa, ine woo dasi Jesu Kirisi naane ɲa, ñ wa n ce ɲe fɔɔ, ine iyi Ilaaɔ í cicau.

² Ilaaɔ Baa nwa do Lafɛɛ Jesu Kirisi a mu ɲe didɔ do laakai ku sũ.

Didɔ iyi Ilaaɔ í ce nwa si anu akã nwa do Kirisi

³ I jò ka saabu Ilaaɔ Baai Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi. Na saabui anu akã nwa do Kirisi, í wee nwa do didɔ ikã ikã iyi Hundeɛ wa mu nwa wa hai lele.

⁴ Ilaaɔ í cica wa tã hai waati iyi kù taka andunya ka je titɛɛ si kpãai Kirisi, nɔ ka je ine kumá ɲa ka maà ne taale kãma bi tɛɛ.

⁵ Si kubie í lasabu wo hai ku kpɛ ku ce wa amaɛ ɲa si anu akã nwa do Jesu Kirisi, si bei í bi si jiida ku jɛɛ

⁶ ku ba ka saabu didɔ nla nlaɛ iyi í ce nwa si anu akã nwa do amaɛ, ine iyi siei kubie fei í wa.

⁷ Do saabui ɲei Jesu Ilaaɔ í ya wa nɔ í kpa ideidulum du wa si didɔ nlaɛ iyi í nyisi wa.

⁸ Didɔ iyi í ce nwa í caa si bei i mu nwa bisi nla nla do laakai jiida.

⁹ Nɔ í jò a mà asii iyi ɲɲu takae í dasi idɔ ku ce hai tako na jiida ku jɛɛ.

¹⁰ Lasabui Ilaaɔu iyi á ce si ajɔ iyi awaatie í to ɲɲui í je ku tɔtɔ mii iyi í taka fei, hai mii iyi í wa lele do iyi í wa ilɛ fei, nɔ Kirisi ku je irie.

¹¹ Ntɔ ntɔ, mii fei wa cei si bei Ilaaɔ í bi. Na ɲɲu, à je woo je tubu bi tɛɛ na anu akã nwa do Kirisi, si na iyi í jò í cica wa wo si bei ɲɲu takae í dasi idɔ hai tako.

¹² Na ɲɲu, i jò ka saabu kulai Ilaaɔ, awa Zuifu ɲa iyi à tako à waa cɔ kpãai Kirisi wo.

¹³ Nɔ ine dimi mmu ɲa mɔ, ajɔ iyi ñ gbɔ ide ntɔu iyi í je laabaau jiida iyi wa naa ɲe faaba wa, waati beebei ine mɔ í dasi Kirisi naane ɲa. Nɔ Ilaaɔ í dasi nyindai ɲɲu takae si ɲe. Nyindau ɲɲui í je Hunde iyi í da ɲe si si bei í ce kuwãe wo.

¹⁴ Hundeɛu ɲɲui í ye bei kaazigii tubu nwa iyi Ilaaɔ í wãð inɛɛ ɲa wo. Nɔ wa sɔ wa kam kam iyi aa ka je tubuu si waati iyi Ilaaɔ á ya inɛɛ ɲa mam mam. Na ɲɲu, ka saabu kulae.

Kutɔɔi Pɔlu

¹⁵ Na saabui ide ɲau be feii í jò hai waati iyi ñ gbɔ baau naane ku dasi ɲe si Lafɛɛ Jesu do bei ñ bi woo dasie naane ɲa fei,

¹⁶ n ci ya n gbɛɛjið Ilaaɔ ku saabu na iri ɲe. Ñ wa n ye gigi ɲe si kutɔɔm.

¹⁷ Ñ wa n tɔɔ Ilaaɔ ilu amboe, Baai Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi, ku ce ɲe ilu laakai jiida nɔ ku nyisi ɲe bei ɲɲu takae í ye ku ba i mà sã sã ɲa.

¹⁸ Ñ wa n tɔɔɛ má ku jò inya kumá ku lɔ si idɔ ɲe ku ba i mà yaasei kpãa ku cɔ si bii í kpe ɲe, do si bei tubu iyi í jileɔ woo dasie naane ɲa í la í to,

¹⁹ do bei gbugbã nlaɛ wa ce ice si awa iyi à dasie naane. Gbugbãu, í je akã do gbugbã nla

²⁰ iyi í ce í jìð Kirisi hai si bale, nɔ í bubae si awɔ ɲjɛɛ lele.

²¹ Bei Kirisi í wa í reò ilu irii lele fei do ilu yiiiko ɲa do ilu gbugbã ɲa do lafɛɛ ɲa fei. Nɔ irie í re iri fei si waati ihɛ do si waati iyi wa naa.

²² Nɔ Ilaaɔ í jò í je irii mii fei, nɔ í cicaɛ ku je ilaalu nlaɛ igbɛɛ.

²³ Igbɛui í je arai Kirisi. Si igbɛui Kirisi takae í wa nɔ í kɔ dee dee, ɲɲu iyi í wa bii fei si mii baa yooma fei.

2

Hai si iku à bɔ si kuwɛɛ

¹ Tako wo ñ ye ɲai bei iku ɲa na irii kurara ɲe do dulum du ɲe.

² Kucei tako ɲe í jò ti inei andunya ɲa, nɔ ñ ya maa jirima Seetam, ilaalui ilu gbugbã lele ɲa. Ilaaluu ɲɲui í je hunde iyi wa ce ice hee nsei si idɔi ine ɲa iyi a kù waa jirima ide Ilaaɔ.

³ Ntɔi, awa fei à tako à yei wo bei aɲa mɔ. Bine nwai wa neò wa, nɔ à waa ce mii iyi awa taka nwa à bi do iyi à waa lasabu. À yei wo bei inei andunya ɲa, aɲa iyi aa na a ye idɔkɔi Ilaaɔ.

⁴ Amma araarei Ilaaɔ í la na kubi nlaɛ iyi í bi wa.

⁵ Hai waati iyi kurara nwa í ce wa bei iku ña, Ilaaḍ í mu nwa kuwεε do Kirisi aja. Na didḍei ì baò faaba ña.

⁶ Si anu akā nwa do Kirisi, Ilaaḍ í jì wa hai si bale ka je bomma lele do Jesu Kirisi aja.

⁷ Í ce bebei ku ba ku nyisi didḍ nla hai ne kḳḳe si jiida ku jεε iyi í ce nwa do saabui Jesu Kirisi hee do aja fei.

⁸ Na didḍi Ilaaḍi ì ba faaba ña do saabui naane ku dasi. Kù je na himma ñe, amuai Ilaaḍi.

⁹ Kù je ribai ice ñe. Na ñu, ine gḳ kaa yḳkḳo ku tḳḳo fufu.

¹⁰ Awa icei awḳi Ilaaḍi à je. Í taka wai si anu akā nwa do Jesu Kirisi ka ceò ice jiida iyi í ce sḳḳe hai ku kpe.

Dimi fei í je akā si Kirisi

¹¹ Ine dimi mmu ña, i ye gigi ña iyi ine ña iyi à ya ce bango ñau à ya maa kpe ñe hai ce bango ña wo.

¹² Waati bebei ì jìò Kirisi ña wo nḳ ì je ise mmu bi inei Izireli ña. I kù ne baa ñe si akabuu iyi Ilaaḍ í wāò inεε ña. Ì wa si andunya ihē i kù waa cḳò kpāai nkāma ña, nḳ i kù wεεa Ilaaḍ ña.

¹³ Amma nsei iyi ì ne anu akā do Jesu Kirisi ña, ine iyi ì tako ì wa iji ña, wee nsei ì ce amεε do Ilaaḍ ña do saabui njei Kirisi.

¹⁴ Kirisi takaei í je nwa laakai ku sū, ñu iyi í ce Zuifu ña do dimi mmu ña akā. Nñui í kpa mbeete iyi í ye bei idī iyi wa fεεε wa wo.

¹⁵ Do ikui araei í kpaò irii woodai Zuifu ña do iwḳe ña ku ba ku yḳkḳo ku ce dimi minji ñau dimi titḳ akā lege lege si ñu takae. Si bebei, í dasi laakai ku sū si anini ña.

¹⁶ Do saabui ikue si antai jii ku gaauui í kpaò mbeete iyi a waa muò ñe wo, nḳ í tḳḳḳo dimi minji ñau akā í jḳ à dḳ do Ilaaḍ. Anja fei à baa à je ara akā aja.

¹⁷ Bebei kukḳi idei Ilaaḍ í kḳ, si bei í ni Kirisi í naa ku sisi laabaau laakai ku sū bi tu ñe, ine iyi ì tako ì jìò Ilaaḍ, do bi Zuifu ña, anja iyi à ceòe amεε.

¹⁸ Nḳ ntḳi, do saabui Kirisi awa fei, Zuifu ña do dimi mmu ña, aa ka yḳkḳo ka bḳ wajui Ilaaḍ Baaba do sobii Hunde akāu.

¹⁹ Si bebei, i kù je dimi mmu ña ma, walakḳo ise mmu, amma nsei ì je inei ilu akā ña do woo dasi Jesu naane ña fei, nḳ ì je inei kpasēi Ilaaḍ ña.

²⁰ Ine mḳ ì yei bei idī iyi à ma si antai icui ile iyi woo be ñau do walii ñau à jile. Jesu Kirisi takaei í je kuta sintei icui ileu.

²¹ Nñui á jḳ ileu ku la nḳ ku ne gbugbā nḳ ku je bi ku tḳḳi Lafεε iyi í má jiida.

²² Na anu akā ñe do Kirisi, ine mḳ ì yei bei ileu, nḳ ineò ña ì jeò bi ku wai Hunde Ilaaḍ ña.

3

Icei Pḳlu na dimi mmu ña

¹ Na saabui iyi ihēi amu Pḳlu ñ wa n ce kutḳḳo, amu iyi ñ wa piisḳo si na iyi í jḳ ñ wa n ce icei Kirisi na irii ine dimi mmu ña.

² Ñ mà kam kam iyi ì gbḳ tḳ ña bei Ilaaḍ í ceem didḳ ku ba n naa n sisi ñe yaasei didḳu,

³ do si bei ñu takae í jḳ ñ mà asiiε. Wee ñ kḳ ideu keeke tḳ.

⁴ Bii ì cio ideu ña, aa yḳḳ ña iyi ñ mà asiii idei Kirisi do ntḳ.

⁵ A kù sḳ inei tako ña asiii ideu, amma nsei Ilaaḍ í jḳ Hunde í nyisi woo beε do walii kumáε ña.

⁶ Asiiu wee. Do saabui laabaau jiidai dimi mmu ña do Zuifu ñau à jeò woo je tubu aja. Anjaò ña à baa à je ara akā, nḳ anja mḳ à ne baa ña si ide iyi Ilaaḍ í wā ñu ku ce si Jesu Kirisiu.

⁷ Do saabui didḳ iyi Ilaaḍ í ceem si gbugbāe ñḳi í jḳ ñ je woo ce icei laabaau jiidau.

⁸ Amu iyi ñ je keekei woo dasi Jesu naane ña fei, amui Ilaaḍ í cea didḳ n sisia dimi mmu ña laabaau jiida nḳ n sḳ ña bei didḳi Kirisi í la í to nḳ í re kumà nwa.

⁹ Nḳ n sisia ine fei bei yaasei asiii Ilaaḍ á ce ku ceò. Ilaaḍ, ñu iyi í taka mii fei í singa asiiu ihē hai ku kpe,

¹⁰ ku ba ine ngboi lele ña do ilu yiikoi lele ña a mà yaasei bisie do saabui igbei inei Jesu ña si waatiu ihē.

¹¹ Bebei í ce í jileò ide iyi wa ce, í bei í takaò andunya, nḳ í kpa irie si Jesu Kirisi Lafεε nwa.

¹² Naane iyi à dasieui í jḳ à ne anu akā do ñu. Na ñḳi í jḳ à ne ara nwa ka bḳ wajui Ilaaḍ do laakai akā.

¹³ Na ñu, ñ wa n tḳ ñe i maà mḳngḳo temua ña na ijuukpā iyi ñ wa n ye na iri ñe, domi ijuukpāu, ñu á jḳ ì ne beere ña ntḳ ntḳ.

Kubii Kirisi

14 Nɔ na saabui ideui n̄ wa n gulɛ si wajui Ilaaḏ Baaba.

15 N̄h̄ui í je Baai nyaanze baa yooma fei iyi í wa lele do iyi í wa ilɛ fei.

16 N̄ wa n tɔɔɛ ku jò Hundee ku mu n̄he gbugbā jiida jiida si idɔ n̄he si bei amboee í la í to,

17 nɔ Kirisi ku ce bi ku wae si idɔ n̄he na naane ku dasi n̄he. Nɔ n̄ wa n tɔɔ má ku jò i ne gbugbā i maa leek̄i dim dim si kubi na,

18 ku ba in̄e do woo dasi Jesu naane na iyi à gbe fei i yɔkɔ i mà zaka bei kubii Kirisi í c̄i í to do kusɔe do kujlisae do kugbokae.

19 Baa do iyi kubiu í re kumài amanɛ fei, n̄ bi i mà yaasee na ku ba i k̄ɔ mam mam bei Ilaaḏ í k̄ɔ.

20 Ilaaḏ í ne yiiko ku ce mii iyi à waa tɔɔ fei do iyi à waa lasabu fei, nɔ á yɔkɔ ku ce baa mii iyi í re beebɛ m̄m hee ku caa.

21 Í s̄la in̄ei igbee na a jò in̄e na a mà beereɛ waati k̄ama fei hee do ajɔ fei do saabui Jesu Kirisi. Ami.

4

Anu akā iyi à ne, awa iyi à je arai Kirisi

1 Na n̄hu, amu iyi n̄ wa piis̄ɔ si na iyi í jò n̄ wa n ce icei Laf̄ee, n̄ wa n tɔɔ n̄e i maa ne dee dee si bei í jò in̄e na iyi Ilaaḏ í kpe à ya ne.

2 I ya maa ne do ara ku kaye na, do daa did̄ɔ do temua, nɔ i ya maa mu n̄je na do kubi.

3 I ce kookaai i ya mu anu akā iyi Hundei Ilaaḏ wa mu n̄he na saabui laakai ku s̄u iyi í t̄ɔɔ n̄e.

4 Ara akāi í w̄ee, Hunde akā m̄i í w̄ee, nɔ kp̄aa ku c̄ɔ akā m̄i í w̄ee si bii Ilaaḏ í kpe n̄e.

5 Laf̄ee akāi í w̄ee, naane ku dasi akā m̄i í w̄ee, nɔ inyi ku dasi akāi í w̄ee.

6 Ilaaḏ akāi í w̄ee iyi í je baai in̄e fei. N̄h̄ui í je ilaalui mii fei, n̄h̄ui í wa bi in̄e fei, nɔ í wa si in̄e fei.

7 Amma do n̄hu fei awa fei à ba amua nwa si bei Kirisi í mu nwa.

8 Na n̄hu, kuk̄ai idei Ilaaḏ wa f̄ɔ í ni, Waati iyi í ḡu lele

Í je mb̄eeɛ na iḡu í mu na aru, Nɔ í cea in̄e na amua na.

9 To, bii à ni í ḡu lele, iyi be wa nyisi iyi í tako í kita í b̄ɔ hee lelei ilei.

10 In̄e iyi í kita í b̄ɔ hee lelei ileu nɔ í nyi í ḡu leleu má in̄e ak̄ui, ku ba ku jò mii fei ku k̄ɔ dee dee.

11 Amua na iyi í cea in̄e na wee, í cica in̄e gɔ na à je woo be na, in̄e gɔ na m̄ɔ walii na, in̄e gɔ na m̄ɔ woo sisi laabaau jiida na, in̄e gɔ na m̄ɔ woo degbe in̄ei igbei Jesu na, in̄e gɔ na m̄ɔ woo kɔ in̄e na si cio.

12 Beeb̄ei í ce ku ba ku ceò s̄ɔlui woo dasi Jesu naane na si icee, ku ba ku k̄ɔsi gbugbāi arai Kirisi.

13 Nɔ beeb̄e m̄i awa fei aa ka ce anu akā si naane ku dasiu nɔ ka mà Am̄ai Ilaaḏ, nɔ ka je in̄e ngbo ka t̄oo alái Kirisi.

14 Do yaase beeb̄ei a kaa ka je bei amu na má, hee cio ikā ikā ku maa tale wa ih̄ɛ walakɔ ih̄ɔ bei fufu í ya maa tale ak̄ai inyi bii fei. Nɔ in̄e na a kaa d̄i iju nwa má hee má je a wa inyii it̄i nwa do bisi laalo n̄na.

15 Amma bii à waa sisi nt̄ɔu do kubi aa ka la si mii fei ka t̄oo alái Kirisi iyi í je iriu.

16 S̄iei awa fei à waa k̄a bei ik̄ɔi ara, nɔ arau fei í m̄ásiɛ do ik̄ɔ ik̄ɔɛ. Nsei, bii ik̄ɔ fei wa ce ice si bei í jò, arau fei á lai ku maa k̄ɔsi na saabui kubi.

Kuw̄ee tit̄ɔ si Kirisi

17 Ide iyi n̄ wa n s̄ɔ n̄e do irii Laf̄ee wee. I maà jò i ya maa ne má bei hai dasi Jesu naane na, in̄e na iyi à waa too lasabu nfe nfe n̄na.

18 A k̄u ne laakai jiida. À le idɔ n̄na nɔ a k̄u mà nk̄ama. N̄h̄ui í jò a k̄u ne ikp̄ɛ si kuw̄ee iyi Ilaaḏ wa mu nwa.

19 A k̄u ne anȳɔ gɔ má, à na ara n̄na mam mam si dulum a ceò daa laalo dimi ikā ikā fei do bine.

20 Amma in̄e, k̄u je beeb̄ei ì màò Kirisi na.

21 N̄ nɔ n̄ mà kam kam iyi ì gb̄ɔ ideɛ na, nɔ à k̄ɔ n̄e si nt̄ɔ iyi í wa si Jesu.

22 Na n̄hu, í jò daa nwo n̄he na iyi wa nèò kuw̄ee n̄he wo, domi binei daa nwo n̄he n̄h̄ui wa d̄i iju n̄he nɔ wa b̄ɔ n̄e nfe ku ce.

23 I jò i ne idɔ tit̄ɔ do lasabu tit̄ɔ mam mam na,

24 nɔ i jò i ne daa tit̄ɔ na iyi í jò ti Ilaaḏ. Daa tit̄ɔ, aa ȳɔi si dee dee ku je n̄he do kuw̄ee hai ne dulum. Iyi be hai bi nt̄ɔi wa naa.

25 Na n̄hu, i maà ya s̄ɔ ibo má na. I jò in̄e fei ku s̄ɔ kpaasiɛ nt̄ɔ, domi à je ik̄ɔ ikā ikāi ara akā.

26 Baa bii idɔ n̄he í k̄ɔ, i maà ya ce dulum na. I maà ya jò id̄ɔk̄ɔu ku w̄ee n̄he hee inunu koo l̄ò.

27 I maà jò Seetam ku ba bi ku dasi ise si n̄e.

28 Inε iyi í ya ce ile wo, ku maà ce ile má, amma ku ya ce ice do awəε. Bεεbei á ba mii jiida ηa iyi á sobiò ilu are ηa.

29 Nò i maà ya jò ide laalò kāma ku fita hai si gele nηε. Amma i ya fə ide jiida iyi á mua inε ηa gbugbā si naanε ku dasi nò ku sobi ηa si bukaata nηa nò inε ηa iyi à waa gbəə ku je nηa aranfāani jiida.

30 I maà fə inəi Hundei Ilaađ ηa, domi Hundeu bei í je sεedai Ilaađ si ηe hee koo toò ajò iyi Ilaađ á yá inεε ηa mam mam.

31 I nyə daa kuro nηε fei do idəəkə yaamo do idəəkə. Nò i maà ya gbagba si nje walakə i maà sə irii nje ηa. I jò inə sāmi baa yooma fei.

32 I cea nje didə ηa, nò i ya ne araarei nje ηa, nò i ya kpa nje idei kurara ηa bei Ilaađ i kpa idei kurarai inε mə na irii Kirisi.

5

Kuwεε si inya kumá

1 Na nηu, si na iyi í jò ì je amu ηa iyi Ilaađ í bi ηa, i ce bei nηu takae.

2 I jò kookoosu kuwεε nηε kú nyisi kubi bei Kirisi í bi wa, nò í na kuwεεε na iri nwa. Kuwεεε iyi í nau nηui í je kuwee jiida iyi inunuε í dāa Ilaađ si.

3 Inε ti Ilaađi í je ηa. Na nηu, i maà ya ce baa ngəgə iyi á jò inε ηa a sə iri nηε a ni ì tətə sεε hai ne yaase ηa walakə a ni ì ce daa laalò ηa walakə bine.

4 Nò i maà ya jò ide anyə walakə ide hai ne yaase walakə ide nfe nfe ku fita hai si gele nηε, domi ide dimi bεεbe kù jəò ηe, amma i jò ide nηε ku ya je Ilaađ ku saabu.

5 I jò i mà ηa kam kam iyi woo tətə sεε hai ne yaase do ilu daa sāmi ηa, kāma nηa kù ne ikpē si bommai Ilaađ do ti Kirisi. Bεεbe məi hee do ilu bine ηa fei, kāma nηa kù ne ikpē si bommai Ilaađ do ti Kirisi domi bine í yei bei iwē ku tə.

6 I maà ya jò inε gə ku dī iju nηε do ide nfe, domi na nηu bei í jò idəəkəi Ilaađ wa naa si irii inε ηa iyi a kù waa jirimae.

7 Na nηu, i maà ya jò ide gə ku tətə ηe do amanε dimi bεεbe ηa.

8 Inε taka nηε, si ilu kukui ì wa ηa wo, amma nsei, ì wa si inya kumá ηa na anu akā nηε do Lafēε. Na nηu, i jò isεεne nηε ku jə inε ηa iyi à waa ne si inya kumá,

9 domi bii à waa ne si inya kumá kuce iyi aa ka ce nηui í je daa didə baa yooma fei do dee dee ku je do ntə ku fə.

10 I ce kookaai i mà mii iyi á dāa Lafēε si.

11 I maà dasi ara nηε si kookoosu laalò iyi amanε ηa à waa ce si ilu kuku. Amma kookoosu dimi bεεbe i ya fə ηa.

12 Anyə nla nla məm nii bii à fə mii iyi inε ηau à waa ce si asii.

13 Amma kookoosuu be bii à fə á fita si inya kumá.

14 Nò mii iyi í fita gbugbā fei í ya mái. Na ηoi í ce kukəi kukəi idei Ilaađ í fə í ni, Awə iyi ì waa sī njoo, jī. Dede hai si inəi iku ηa, Nə Kirisi ku máε inya.

15 Na nηu, i ce laakai isεεne nηε. I maà jò i maa ne bei inε ηa iyi a ci ya lasabu, amma i maa ne do laakai ηa.

16 Waati iyi ì ne ηa, i ceò ice, domi waatiu ihε bei waati laaləi.

17 Na nηu, i maà ye bei inε ηa iyi a ci ya lasabu, amma i hanya ηa ku ba i mà mii iyi Ađ Lafēε í bi i ce ηa.

18 I maà ya jò atē ku kpa ηe, domi si bei daa beretεke fei í wa. Amma i jò i kəò Hundei Ilaađ ηa.

19 I jò saabu do iri ku kə ku ya wa si faaji nηε, i ya kə iri do irii Ilaađ, i cūu do idə nηε fei.

20 I ya maa saabu Ilaađ Baaba waati kāma fei ηa si mii fei do irii Lafēε nwa Jesu Kirisi.

Abo do məkə

21 Inε iyi ì mà bεεrei Kirisi, i ya sūa nje iri ile ηa.

22 Inε inaabo ηa i sūa məkə nηε ηa iri ile bei aa cea Lafēε ηa,

23 domi məkəi í je inε ngboi aboε, bei Kirisi mə í je inε ngboi igbεε. Igbεui í je arai Kirisi, nə Kirisi məi í je woo faabaε.

24 Nə si bei igbεu í ya sūa Kirisi iri ile, bεεbe məi inaabo ηa à ne a sūa məkə nηa ηa iri ile si mii fei.

25 Nə inε məkə ηau i bi abo nηε ηa bei Kirisi í bi inεi igbεε ηa, nò í na kuwεεε na iri nηa.

26 Í nya ηa ikā nò í wε ηa í jò à má na saabui ideε.

27 Í bi igbεu ku naa si wajue do kusīae fei, ku maà ti ku ne riisi gə, nə batai araε ku maà yuguu, nò ku maà ne mii mmu dimi bεεbe gə

na má, amma í bi ku je dee deei, ku maà ne taale kãma.

²⁸ Bεεbei í jò məkə na á bi abo nna na bei à bi ara nna. Ine iyi í bi aboe í bi araei.

²⁹ Ine gə kù nò kù wεε iyi í cé arae, amma í ya maa wòoi nò ku maa gbəa bei Kirisi wa ce na igbεε.

³⁰ Igbεeu nηui í je arae nò awa fei à yei bei ikṣ̄ ikṣ̄i araeu.

³¹ Kukəi idei Ilaaḥ wa fə í ni, na nηu, məkə á jò iyeò baaei, nò ku wεε do aboe ku ba aηa minji fei a baa a je ara akā.

³² Asiiu ihē ide nla nlai, amma idei Kirisi do igbεei n̄ wa n fāa.

³³ Na nηu, məkə fei ku bi aboe bei í bi arae, nò abo fei ku jirima məkəε.

6

Amu na do baa nna na

¹ Ine amu na, i jirima ine na iyi à waa mu ne si bei Ilaaḥ í bi, domi bεεbei í s̄la.

² Wooda sinte iyi Ilaaḥ í ceò kuwā wee. I jirima iyeò baa nne na

³ ku ba i ne inò didṣ̄ na nò hunde nne ku so si andunya.

⁴ Ine baa na, i maà ya kṣ̄ idəi ama nne na, amma i bi na, i dasi na iju na i kə na si idei Aḥ Lafēε na.

Aru do lafēε

⁵ Ine aru na, i jirima lafēε nne na si andunya ihē do bεεε do kuyaya, ku maà je do muafiti, nò kú ye bei Kirisi i waa cea na.

⁶ Ku maà je bii à leek̄i à waa cə ne nηu akā. Bii í je waati iyi à waa cə ne nηu akāi, í ye bei amanε ηai i waa cea na ku ba ku dṣ̄ nna si. Amma i jò i ce idəbii Ilaaḥ do idə nne fei bei arui Kirisi na.

⁷ Ice iyi à dasi ne, i jò i coo do himma na, nò kú ye bei Ilaaḥi i waa cea na, ku maà ti ku je amanε nηu akā.

⁸ Ì mà s̄aa s̄aa na iyi Ilaaḥ á s̄aa ine fei ribai ice jiida iyi í ce, baa bii aru, walakə ine iyi í ne araei.

⁹ Ine lafēε na mə, i cea aru nne na bεεbe, i maà ya ta nna gbugbā. I mà na iyi inēò na fei Lafēε akāi i ne lele bii ine gə kù re ine gə.

J̄nei igūi woo dasi Jesu naane

¹⁰ Ide iyi í gbe n̄ wa n bi n s̄ə ne wee. Si anu akā nne do Lafēε i jò gbugbā nlaε ku mua inε mə gbugbā na.

¹¹ I d̄i j̄nei igū na iyi Ilaaḥ wa mu nne fei, ku ba i yəkə i leek̄i dim dim i kəs̄iò kookoosu ikā ikāi Seetam na,

¹² domi kù je do amanε ηai à waa ja. À waa jai do ilu iri laaləi lele na do ilu yiiko na, do ilaalui andunya ilu kuku ηau ihē, do inei inəko woo ce icei Seetam na.

¹³ Na nηu, i so j̄nei igūi Ilaaḥ fei i d̄i na. Si bεεbe, bii ajəi wahala í na í naa, aa yəkə i kəò ara nne si wajui Seetam mbεε nne. Nò bii i ce igū i t̄a na, i leek̄i dim dim hee kəə.

¹⁴ Na nηu, i dede i leek̄i dim dim na. I jò ntə ku wεε nne bei santiiki iyi sooge í ya d̄iò gbankilie, nò i jò dee dee ku je ku wεε nne má bei ibəi isə.

¹⁵ I jò himmai laabaau jiida ku sisi ku wεε nne bei baata nne. Laabaau jiidaui á naaò laakai ku sū wa.

¹⁶ Nə iyi í re məm, i jò naane ku dasi ku wεε nne jiida jiida bei teli iyi á ganji afa ku ne ina iyi Seetam mbεε á ta wau ku to wa si ne.

¹⁷ Ì gba faabau bei fulai isə, nò idei Ilaaḥ mə i gbaa na bei taakubai Hundei Ilaaḥ.

¹⁸ Waati kãma fei i ya ce kutə na nò i ya maa tə sobii Ilaaḥ na. I dede i leek̄i do temua na si idei kutəu do gbugbāi Hundei Ilaaḥ, nò i ya ce kutə na irii woo dasi naane fei na.

¹⁹ Nə i cea amu mə kutə na ku ba bii n̄ c̄i gεε, n ya n ba ide iyi an fə nò n ne wəkə n sisiò idei laabaau jiida iyi wa singau wo.

²⁰ Na irii ideui n̄ je woo bei Ilaaḥ baa do iyi n̄ wa piisṣ̄o si nsei. Na nηu, i ce kutə ku ba n yəkə n sisi ideu do wəkə bei á s̄la.

Fəi sukudṣ̄

²¹ Tisiki baakə nwa, woo ce ice ilu naane si kp̄ai icei Lafēε, á sisi nne laabaam fei ku ba i mà bei n̄ wεεò na do mii iyi n̄ wa n ce.

²² Na ηəi í ce n̄ bəə wa si ne ku naa ku s̄ə ne bei à wεεò ku ba ku tū idə nne.

²³ Nə Ilaaḥ Baaba do Lafēε Jesu Kirisi a mua kpaasi woo dasi Jesu naane na fei laakai ku sū do kubi do naane jiida.

²⁴ Nə didṣ̄i Ilaaḥ ku wεε do ine na iyi à bi Lafēε nwa Jesu Kirisi fei nò kubi nna ci ya kpaasi.

Tia iyi Pɔlu í cea inɛi Filipi ɲa

Í ce ɲa fɔ

¹ Amui Pɔlu do Timɔtee, awa woo ce icei Jesu Kirisi ɲa. À ce inɛ ɲa iyi Jesu Kirisi í cica à je tɛɛ si ilui Filipi fei fɔ, hee do inɛ ɲa iyi à je inɛ ngboi igbeu do woo ce icei igbeu fei.

² Ilaaɗ Baa nwa do Jesu Kirisi Lafɛe nwa a mu nɲɛ ididɔ do laakai ku sũ.

Pɔlu í cea inɛi Filipi ɲa kutɔ

³ Ñ ya n maa n saabu Ilaaɗ waati kãma iyi n ye gígi nɲɛ fei.

⁴ Si kutɔm ɲa fei iyi n ya n maa n ce na irii inɛ fei, n ya n cooi do inɔ didɔ,

⁵ si na iyi í jò ì sobim ɲa n sisiò laabaau jiidau hai ajò sinteu hee ku baa nsei.

⁶ Ñ wa n mà kam kam, Ilaaɗ iyi í sinti ice jiidau ihɛ si ɲɛ á maa cooi hee koo kpaò irie si ajò kunyii Jesu Kirisi wa.

⁷ Nɔ í sɪa n ce lasabu nɲɛ beɛbe, domi n ne kubi nɲɛ si idɔm. Ntɔ ntɔ, ì ya bam ice ku ce ɲa ile piisɔ ihɛ do waati iyi n ne aram wo n ya n maa n sisi laabaau jiidau ku ba ku ne gbugbã ku maa koo nɔ n ya n maa n jabu na irie.

⁸ Ilaaɗi í je seɛdam iyi n bi inɛ fei bei kubii Jesu Kirisi í ye.

⁹ Mii iyi n wa n bee si kutɔm nɲui í je kubi nɲɛ ku kɔsi ku maa koo nɔ kubi nɲɛu ku jò kumà nɲɛ do bisi nɲɛ ku kɔsi,

¹⁰ ku ba i yɔkɔ í wũa mii ɲa iyi à je jiidai re ɲa. Beɛbe mɔi aa je inɛ kumá ɲa, nɔ si ajò Kirisiu i kaa ne taale kãma ɲa,

¹¹ nɔ ice jiidai nɲɛ ɲa iyi ì waa ce ɲa na saabui Jesu Kirisiu ku kɔ, nɔ ku jò inɛ ɲa a ye amboei Ilaaɗ nɔ a maa saabuɛ.

Kirisi nɲui í je kuwɛɛ

¹² Kpaasim ɲa, n bi ì mà ɲa iyi mii iyi í bam nɔu ihɛi í je waju ku bɔi laabaau jiidau.

¹³ Ntɔ ntɔ, ciikui amanlu ɲau do inɛ ɲa iyi à gbe fei à mà iyi na irii Kirisii n wa piisɔu ihɛ.

¹⁴ Ile piisɔ ku wam í mua kpaasi woo dasi Lafɛe Jesu naane nkpɔ gbugbã í kɔsi à waa sisiò ideɪ Ilaaɗ do idɔ ku buba do wɔkɔ.

¹⁵ Ntɔi, inɛ gɔ ɲa à waa sisi ideɪ Kirisi do igu do nɲɛ ku wã, amma inɛ gɔ ɲa à waa cooi do yaase jiidai.

¹⁶ Inɛ nɲu ɲau à waa cooi do kubi domi à mà iyi icem nii n jabu na irii laabaau jiidau.

¹⁷ Inɛ ihɔ ɲa mɔ à waa waazo ideɪ Kirisi, kù je do inɔ akã, amma do nɲɛ ku wãi. À tamaa bei aa kɔm si ijuukpãui si ile piisɔu ihɛ.

¹⁸ Bii í yɔkɔ lasabu nɲa kù je laalɔ walakɔ kù je jiidai, kãmaɛ kù jem taale. Baa bii beirei nɲu de a sisi ideɪ Kirisi. Inɔm í dɔ á nɔ ku dɔ ku maa kooi,

¹⁹ domi n mà iri kukpai iyi ihɛ nɲui í je faabam na saabui kutɔ nɲɛ, do sobii Hundi Jesu Kirisi.

²⁰ Mii iyi n dasi idɔ nɔ n wa n cɔ kpãaɛ kam kam nɲui í je n maà n ce nkãma iyi á jò anyɔ ku mum. Mii iyi n bi nɲui í je n ne wɔkɔ bei n ne hai tako n maa n nyisiò kulai Kirisi bii n wɛɛ si hunde walakɔ baa bii í je n ku mɔi.

²¹ Ntɔ ntɔ, bi ti amu bii n wɛɛ, na irii Kirisii n wɛɛ, bii n nɔ n ku mɔi, an ba riba.

²² Amma bii í je n wɛɛ si hunde an yɔkɔ n ce ice jiidai iyi í ne aranfãani, to, n kù mà iyi an cica.

²³ Lasabum wa fam ni do cingaa minji minji fei. Ñ bi n ne n koo n wa bi Kirisi, domi iyi bei í sɪa í re.

²⁴ Amma na aranfãani nɲei í sɪa í re n maa n wa si andunya má.

²⁵ Na nɲu, n mà iyi kù ne sika kãma an buba n wɛɛ do inɛ fei na waju ku bɔ nɲɛ do inɔ didɔ nɲɛ si naane ku dasi nɲɛ.

²⁶ Si beɛbe aa ba kpãa ì saabu Jesu Kirisi ɲa do inɔ didɔ na irim si waati iyi an na n wa anini nɲɛ má.

²⁷ Nɲu de i ya jò isɛene nɲɛ ɲa ku ye bei laabaau jiidai Kirisi í fɔ. Bii ì waa ce beɛbe ɲa, bii n naa bi tu ɲɛ, walakɔ baa bii n kù naa, n maa n gbɔ iyi ì waa leekɪ si dim dim ɲa, ì ya maa gbɔsi nɲɛ nɔ ì maa jabu do inɔ akã ɲa na laabaau jiidau iyi í je icui naane ku dasi nɲɛ.

²⁸ I maà jò mbɛɛ nɲɛ ɲa a da zigi nɲɛ si nkãma. Nɲui á nyisi ɲa iyi aɲai à waa bɔ nfe ku ce, nɔ ku nyisi inɛ mɔ iyi ì wa si kpãai faaba ɲa. Iyi be fei wa naai hai bi Ilaaɗ,

²⁹ domi Ilaaɗ í ce nɲɛ didɔ ì dasiò Kirisi naane ɲa, amma kù je baa iyi be nɲu akã, í

ce nɛ didõ má ì ya maa yeò ijuukpã ña na iriɛ.

³⁰ Inɛ mɔ ì bam ku jabu ña si kujabu iyi ì ye ñ ce ña wo nɔ ì waa gbɔ ña iyi hee nsei ñ wa n mɔsi.

2

Kukayei Kirisi do aláɛ

¹ Ì mà sãa sãa ña, naane iyi ì dasi Kirisi ña wa mu nɛ gbugbã. Kubie wa dasi ñe himma. Hundei Ilaaã í jò ì nɛ anu akã ña. Araarei Kirisi do jüida ku jɛɛ í wa si anini nɛ.

² Na nɛ, ñ wa n tɔɔ nɛ, i jò ì ya nɛ anu akã ña, do kubi akã, do idɔ akã, do lasabu akã. Iyi bei á jò inɔ didõm ku kã.

³ I màà ya ce ngɔgɔ do nɛ ku wã ña walako do fufu ku tɔɔ, amma i kaye ara nɛ i ya doo inɛ ña bei mii iyi à re nɛ.

⁴ Nɔ kãma nɛ gɔ ku màà ya ce lasabui iri nɛ akã, amma ku ya ce lasabui inɛ mmu mɔ ña má.

⁵ I jò lasabu nɛ si gãmei nɛ ku ye bei Jesu Kirisi mɔ í ce.

⁶ Baa do iyi í to Ilaaã, kù cɔ araɛ bei mii iyi í je saai Ilaaã do tilasi.

⁷ Amma andi mii iyi í nɛ fei í jò nɔ í baa í je amanɛ, í naa í je mɔm nii bei aru.

Iyi í sinda amanɛ í tã,

⁸ Í kaye araɛ ma nɔ í jirima Ilaaã hee í na araɛ í to siò iku si antai jüi ku gaau mɔm.

⁹ Na saabu nɛ Ilaaã í soo lele ntɔ ntɔ nɔ í naa iri iyi í nɛ bæɛɛ í re iri fei,

¹⁰ Ku ba inɛ fei ku gule ku nyisiò bæɛɛi Jesu, hai inɛ ña iyi à wa lele do inɛ ña iyi à wa ilɛ hee do lelei ilɛ fei.

¹¹ Nɔ gelei inɛ fei ku jesi iyi Jesu Kirisii í je Lafɛɛ. Nɛ bei á na Ilaaã Baaba amboe.

I má inya ña bei fitila si andunya

¹² Inɛ baakɔm ña, ì ya jirimam ña si waati iyi ñ wa inɔ nɛ wo. Nsei iyi ñ jü nɛ í sãa ì ya maa jirimam ku re ña. I kookaai ì ce icɛ do njo do kuyaya ku ba icɛ jüida nɛ ku jò a mà iyi ì ba faaba ña,

¹³ domi Ilaaã ña ce icɛ si nɛ ku ba ku mu nɛ idɔɔbi do gbugbã iyi aa yɔkɔ ì coò ña bei nɛ takɛ í bi.

¹⁴ Mii iyi ì waa ce fei ì coo ña kugbagba ku màà wasi walako kakɔ,

¹⁵ ku ba ì má dee dee ña nɔ ì màà nɛ taale gɔ, inɛ iyi ì je amai Ilaaã ña. Kù sãa ì nɛ kurara gɔ si wajui inɛ laabi andunya ña iyi a kù waa too kpãa. Í sãa ì maa má inya ña si anini nɛ bei fitila ña,

¹⁶ nɔ ì ya maa sã ña idei kuwɛɛ ña. Bii ì waa ce bæɛɛ ña an tɔɔ fufu na iri nɛ si ajo iyi Kirisi á nyi wa, si na iyi í jò icɛm do kookaaim kù je ngbɛ.

¹⁷ Naane ku dasi nɛ í yei bei kuwɛɛ iyi ì waa cea Ilaaã ña. Nɔ baa bii í je à kpam nii, nɔ ñ nikã nɛm bei kuwɛɛ iyi à nikã si antai kuwɛɛ nɛ, do nɛ fei inɔm á dɔ, nɔ awaɛ ña ka kpɛ inɔ didõ.

¹⁸ Bæɛɛ mɔi í sãa inɛ mɔ ì wɛɛò inɔ didõ nɔ inɔ didõ nɛ i kpɔ ña do amu.

Timotee do Epafoditi

¹⁹ Bii Lafɛɛ Jesu í je, si ajo gbeejiu ihɛ an bei Timotee wa bi tu nɛ ku ba amu mɔ n gbɔ laabaau nɛ nɔ ku muum gbugbã.

²⁰ Inɛ kãma kù wa bi tom ihɛ má iyi awaò ì nɛ lasabu akã bii kù je nɛ akã, nɔ nɛ akã lasabue í wa si nɛ ntɔ ntɔ.

²¹ Inɛ ña iyi à gbe fei, lasabui idei anɛ taka nɛ ña ì waa ce, lasabu ña kù wa si idei Jesu Kirisi.

²² Inɛ taka nɛ ì mà ña iyi Timotee í nyisi araɛ ilu naane nɔ í na araɛ si icɛi laabaau jüida ku ce do amu bei ama do baaɛ.

²³ Nɛi í jò ñ wa n bi n bɔɔ wa bi tu nɛ si waati iyi an mà bii ñ wa.

²⁴ Ñ nɛ naane iyi Lafɛɛ á jò amu takam n naa bi tu nɛ be si ajo gbeejiu ihɛ.

²⁵ Amma nsei, ñ ye í sãa n jò kpaasim Epafoditi ku nyi wa bi tu nɛ, nɛ iyi ì tako ì be sim wa ña do sobi iyi ñ biu. Nɛi í je kpaasi woo ce icɛm nɔ wa bam ku jabu.

²⁶ Ñ wa n sinda wai si na iyi í jò wa bi inɛ fei ku ye ntɔ ntɔ, nɔ laakaɛ í dede do iyi ì gbɔ ña kù waa nɛ baani.

²⁷ Í ce bɔi ntɔ ntɔ hee í maai iku, amma Ilaaã í ce araareɛ. Nɔ kù je araarei Epafoditi nɛ akã, do ti amu takam nii, ku ba inɔ kufɔm nɔ ku màà kɔsi má.

²⁸ Nɛi í jò ñ wa n saasa n ba n sinda nɛ wa ku ba inɔ nɛ ku dɔ má bii ì yɔ ña, nɔ inɔ kufɔi amu takam ku kaye.

²⁹ Na nɛ, ì gbaa ña do irii Lafɛɛ do inɔ didõ nla nla. Í sãa ì mà bæɛɛ inɛ dimi bæɛɛ ña,

³⁰ domi í maai iku si icei Kirisi. Í ta hundee í naaò sobi iyi inε taka nηε i kù ba fayae i naam wa ηa wo.

3

Béi aa jèò dee dee si wajui Ilaaḗ

¹ Nsei inε inεm ηa, i ya jò i wεε do inḗ didḗ ηa do iyi ì je ti Lafēε ηa.

Bi ti amu n kaa n gbεεjiò ide akāu ku kḗ nηε wa, domi n mà iyi á mu nηε gbugbā.

² I ya maa ce laakaai woo ce ice laaḗ ηa iyi à ne daa sāmi bei aja ηa. Inε ηau à waa kaaba bango iyi à bu si ara.

³ Awai à ce bango do ntḗ, awa iyi à waa tḗ Ilaaḗ do gbugbāi Hundee, nḗ à waa tḗ fufu na irii Jesu Kirisi, kù nḗ kù je kuce nwai à waa kaaba.

⁴ Nḗ bii amu takam n bi an yḗkḗ n kaaba kuce nwau. Bii inε gḗ wa tamaa si nηu á yḗkḗ ku kaaba kuce nwau, aa fḗ idei amu má?

⁵ Si ajḗ mεεjḗsiai à dasim bango, amuu amai Izireliu, si dimii Benzameε. Amuu alalai Zuifu ηai, bii si woodai Zuifu ηa ku jirimai n je Farisi.

⁶ N ne himma ntḗ ntḗ hee n kpā inei igbei Jesu ηa iju. Inε gḗ kaa ye taalem do yaase bei n jirima idei wooda n wa n dεdε n jèò inε dee.

⁷ Amma mii ηa iyi n wa n tamaa à ne riba tako fei wo, nsei n wa n cḗi bei mii hai ne bεεε na saabui Kirisi.

⁸ N dóo fei ndεε fei mḗm bei mii hai ne bεεε na ide iyi í ne amboe í re. Ideu nηui í je Jesu Kirisi Lafēεm iyi n mà. Na iriei n jò mii fei, n doo aηa fei bebei bei riisi iyi à kpā ku ba n ne Kirisi,

⁹ nḗ n wεε do nηu. Nḗ n wa n mà n kaa n yḗkḗ n je dee dee na wooda ku jirima, amma n je dee dei si na iyi í jò n dasi Kirisi naane. Dee dee ku jεu wa naai hai bi Ilaaḗ na saabui naane iyi à dasiu.

¹⁰ Iyi n bi, nηui í je n mà Kirisi, do gbugbā iyi í jḗò hai si bale nḗ n ne ikpē si ijuukpāeu hee ku ye bei amu mḗ n ku do nηu ajḗ,

¹¹ ku ba n ne kpāa ku cḗ iyi amu mḗ an jḗ hai si bale.

Amanii lele ku sei si

¹² Kù je n mà Kirisi bεεε titā n kù toò awḗ kù nḗ kù je n kḗ. Amma n wa n ce kookaai fei ku ba n màa. Na nηui í jò Jesu Kirisi í cem titēε.

¹³ Inε inεm ηa, n kù wa n cḗ aram bei mii iyi n toò awḗ titā, amma mii akāi n wa n ce. N ya n maa n gbεε mii iyi í wa do anyim nii, nḗ n ce kookaai n maa n lele ti wajui.

¹⁴ Bεεbei n ce n wa n bḗò waju bei inε iyi wa ce gaasai kusei, ku ba n ba riba iyi Ilaaḗ wa kpe wa ka na ka gba lele do saabui Jesu Kirisi.

¹⁵ Na nηu, awa iyi à jḗa si kpāai naane ku dasi, ka ce lasabu bεεε. Amma bii ì waa ce lasabu gḗ iyi kù waa too kpāa ηa, Ilaaḗ á nyisi ηε iyi kù je dee dee.

¹⁶ Si bei í jεu fei, awa de ka maa bḗ waju si kpāa akā iyi à waa toou.

¹⁷ Inε inεm ηa, inε fei ì sisiim ηa. À nyisi ηε kuce jiida. Na nηu, i ya maa cḗ inε ηa mḗ iyi à yḗkḗ à waa ce bεεε.

¹⁸ N sḗ ηε tā ise fεεfelo, nḗ n nyi n wa n sisi nηε má do kukpata, inε nkpḗ í wεε iyi wa je mbεei idei ikui Kirisi si jḗi ku gaauu.

¹⁹ Nfe ku cei aa kpàò iriε, domi inḗ nηai à ya maa cea ice si agbei Ilaaḗ. Iyi í jò ku je nηa anyḗ nηui aa ya maa tḗòò fufu. Mii ndii andunya ihē nηu akāi à waa lasabu si.

²⁰ Amma awa, lelei Aḗi í je ilu nwa. Hai bei à waa degbe woo faaba nwa Lafēε Jesu Kirisi ku nyi wa.

²¹ Do gbugbāε iyi á jò mii fei ku jirimaεḗ nηui á kpaasiḗ ara hai ne bεεε nwau ku jḗ arai nηu takae iyi í ne amboe.

4

Ide iyi à jile nwa ka ce

¹ Na nηu inε baakḗm ηa, inε iyi n wa n bi ku ye jiida jiida má, inε iyi ì ya jò n ne inḗ didḗ, nḗ n ya n tḗ fufu na iri nηε, ì jò ì leekí bεεε ηa dim dim si Lafēε.

² N wa n tḗ inaabo minji ηau ihē Efodi do Sentiki a ya jò anu nηa ku je akā si idei Lafēε.

³ Awḗ mḗ woo ce ice kpaasim, awḗ iyi ì je ilu naane, n wa n tḗi ì sobi inaabo minji ηau be. Aηai à bam kujabu wo si laabaau jiidau ku sisiε, aηa do Kelema do woo ce ice kpaasim ηa iyi à gbe fei, aηa iyi iri nηa í wa si tiai kuwεεu.

⁴ I ya jò inḗ nηε ku maa dḗ si Lafēεu do ajḗ fei ηa, n nyi n fḗ n wa n sisi ma, i ya jò inḗ nηε ku maa dḗ.

⁵ I jò inε fei ku ye daa didḗ nηε ηa, domi kunyii Lafēε í maai wa.

⁶ I maà ya jò zigi n̄ɛ ku da do ngɔɔɔ. Amma si mii fei i ya tɔɔ Ilaaɔ do ku saabu nɔ i beɛ bukaatai mii iyi ò bi ɲa.

⁷ Nɔ laakai ku s̄ii Ilaaɔ iyi í re kumàì amanɛ fei á degbe idɔ n̄ɛ do lasabu n̄ɛ si anu akã iyi ò nɛ do Jesu Kirisi ɲa.

⁸ Iyi í gbe n̄ɛ, in̄ɛ inɛm ɲa, i ya ce lasabu ɲa si mii iyi í s̄ia, iyi Ilaaɔ á saabu. Mii ɲaui í je mii iyi í je ntɔ fei, do mii iyi í nɛ beɛɛ fei, do iyi wa too kpãa fei, do iyi í má fei, do iyi í d̄s̄ fei, do iyi í jɔ amanɛ ku saabu fei.

⁹ Ide iyi ò kɔ n̄ɛ si nɔ ò jesi ɲau, do iyi ò s̄ɔ n̄ɛ do iyi ò ye ò ce ɲa, i ya coo ɲa. Nɔ Ilaaɔ, n̄ɲu iyi wa mu nwa laakai ku s̄u á wɛɛ do in̄ɛ.

Pɔlu wa saabu in̄ɛi Filipi ɲa na amua n̄ɲa

¹⁰ Ò nɛ inɔ didɔ ntɔ ntɔ do iyi ò ye ò waa ce lasabum má ɲa, nɔ ò wa n saabu Laf̄ɛ. N kaa n yɔkɔ n ni i ci ya ce lasabum ɲa, faya dei i ci ya ba ɲa.

¹¹ Kù je a ni ò nɛ bukaatai ngɔɔɔi í jò ò wa n fɔ beɛbe, domi ò kɔkɔ inɔ didɔ ku nɛ si mii iyi í bam fei.

¹² Ò mà bei ò ya n je kuwɛɛm si waatii are, ò nɔ ò mà bei ò ya n je kuwɛɛm si waatii ayo. Bii fei do iyi í bam fei, ò ya n wɛɛ do inɔ didɔi, si waatii ayo do si waatii ari. Ò nɔ ò mà bei an ce bii ò nɛ nla nla do bii n kù nɛ.

¹³ An yɔkɔ n ce fei ndɛɛ do saabui Kirisi iyi wa muum gbugbã.

¹⁴ Do n̄ɲu fei, ò ce í s̄ia ɲa do iyi ò kp̄ɛ wahalam nɔu ɲa.

¹⁵ In̄ɛ in̄ɛi Filipi ɲau, in̄ɛ taka n̄ɛ ò mà s̄ã s̄ã ɲa iyi laabaau jiidau ku sinti ku fɔɛ si waati iyi ò nɛ hai Masedɔni, igbei in̄ɛi Jesu gɔ kù sobim bii kù je in̄ɛ akã, awaɛ ɲai à sobi n̄ɛ.

¹⁶ Waati iyi ò wa Tesalonika, ò sobim si bukaatam ɲa, iyi kù je baa gbakã akã mɔm.

¹⁷ Kù je a ni amuai ò wa n tɔɔ, amma ò wa n bi riba n̄ɛ ku k̄ɔs̄ii.

¹⁸ Andi mii iyi ò sambaam wa fei ɲa ò yɔɔ. Í nɔ í to hee í gbe. Bei Epafoditi í naam amua n̄ɛ wa í ceem zaka. Amua n̄ɲeu í yeɛm nii bei kuwee iyi í nɛ inunu jiiida iyi Ilaaɔ í gba í d̄s̄a si.

¹⁹ Do saabui Jesu Kirisi Ilaaɔ á mua in̄ɛ fei bukaatai mii iyi ò nɛ ɲa si bei amanii amboeɛ í to.

²⁰ Amboei Ilaaɔ Baa nwa ku wɛɛ do ajɔ fei. Ami.

Fɔɔi ankãanyi

²¹ I ce in̄ɛ ɲa iyi Jesu Kirisi í cica à je tɛɛu fei fɔɔ ɲa. Amu do in̄ɛ ɲa iyi à wa bi tom à ce in̄ɛ fei fɔɔ.

²² In̄ɛ ɲa iyi Jesu í cica à je tɛɛu, aɲa iyi à wa ih̄ɛ fei à ce n̄ɛ fɔɔ. Ti in̄ɛi kpas̄i ilaalu ɲau, in̄ɛ n̄ɲu í re mɔm.

²³ Didɔi Laf̄ɛ nwa Jesu Kirisi ku wɛɛ do in̄ɛ fei. Ami.

Tia iyi Pɔlu í cea inɛi Kolosee ɲa

Í ce ɲa fɔɔ

¹ Amui Pɔlu, woo bei Jesu Kirisi na idɔɔbii Ilaaɔ, amu do Timɔtee inɛ nwa,

² à ce ɲe fɔɔ, inɛ inɛ nwa ilu naane ɲa iyi Kirisi í cica ì je tɛɛ ɲa si ilui Kolosee bɛ. Ilaaɔ Baa nwa ku mu ɲɛ didɔ do laakai ku sũ.

Pɔlu wa saabu Ilaaɔ na iri ɲa

³⁻⁴ Hai waati iyi à gbɔ bei ì dasi Jesu Kirisi naane ɲa, do bei ì bi woo dasi Jesu naane ɲa fei, à ya ka maa ce ɲɛ kutɔɔi waati kãma fei, ka maa saabu Ilaaɔ Baai Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi.

⁵ Waati iyi ideɪ laabaau jiidau iyi í je ntɔu í sinti to wa bi tu ɲe, à jò ì mà kpãa ku cɔ iyi ì ne ɲa. Si bɛɛbɛ, naane ku dasi ɲɛ do kubi ɲɛ fei, si kpãa ku cɔ iyi à jilɛ ɲɛ ikpa leleui í wa.

⁶ Laabaau jiidau wa fangaa bii fei nɔ wa naaɔ kuwee wa si andunya fei. Nɔ í la wa kɔɔsi si bei í ce bi tu ɲɛu hai waati iyi ì gbɔ ideɪ didɔi Ilaaɔu ɲa nɔ ì mà bei í ye ɲa do ntɔ.

⁷ Epafaasi, woo ce ice baakɔɔ nwa, ɲɲui í kɔ ɲɛ si. Wa ce ice na aranfãani ɲɛ, ɲɲui iyi í je ilu naane woo ce icei Kirisi.

⁸ ɲɲui í sɔ wa kubi iyi Hundei Ilaaɔ í mu ɲɛ.

⁹ Na ɲɲu, hai waati iyi à gbɔ laabaau ɲɛ, waati kãma fei à ya ka maa ce ɲɛ kutɔɔi. À waa tɔɔ Ilaaɔ ku jò Hundee ku mu ɲɛ bisi do laakai ku ba i mà idɔɔbie ɲa mam mam.

¹⁰ Bɛɛbei isɛɛne ɲɛ ɲa á jɔ ti inɛ ɲa iyi à je ti Lafɛɛ, nɔ waati kãma fei i ya ce iyi á dɔaa si ɲa. Nɔ i ya ce ice jiidau ikã ikã fei ɲa, nɔ Ilaaɔ kumà ɲɛ ku kɔɔsi.

¹¹ À waa tɔɔ Ilaaɔ ku mu ɲɛ gbɛgbã si mii fei do saabui gbɛgbã yiikoɛ ku ba i yɔkɔ temua si mii fei ɲa, nɔ i ya maa leekɪ dim ɲa.

¹² I ya maa saabu Ilaaɔ Baaba do inɔ didɔ ɲa, ɲɲui iyi í jò ì ne ikpɛ si tubu iyi í jilɛa woo dasi naane ɲa si inya kumá.

¹³ Do ntɔi í nya wa hai si awɔ gbɛgbã ilu kuku nɔ í buba wa si bommai amaɛ iyi í bi.

¹⁴ Do saabui amaui í ya wa nɔ í kpa ideɪ dulum du wa.

Yaasei Jesu takæ do iceɛ

¹⁵ Inɛ gɔ kaa yɔkɔ ku ye Ilaaɔ. Amma Kirisi amaɛu Ilaaɔi, nɔ à yɔɔ, í nɔ í jɔɔi dee dee. Kirisiu í wɛɛi hai waati iyi a kù taka andunya.

¹⁶ ɲɲui í taka mii fei, nɔ mii fei í wɛɛi na iriɛ. Na saabuei Ilaaɔ í takaɔ mii fei iyi í wa lele do ilɛ. Mii ɲa iyi à waa ye do iyi a kù waa ye fei, ɲɲui í taka ɲa. Hai ilaalui lele ɲa do ilu iri ɲa do ilu yiiko ɲa do ilu gbɛgbã ɲa fei icei awɔɛi.

¹⁷ Kirisi ɲɛ í wɛɛ tã à bei à taka mii fei. Do gbɛgbãɛi í jò mii fei í wa si agbɛɛ.

¹⁸ Igbɛɛ í yei bei ara, nɔ ɲɲu mɔi í je iri. ɲɲui í je icui kuwɛɛ, nɔ ɲɲu mɔi í tako í jɪ hai si bale, ku ba ku je sinte si mii fei.

¹⁹ Ilaaɔ í bi ɲɲu ku wa si amai ɲɲu mam mam.

²⁰ Bɛɛbɛ mɔi í bi inɛi andunya fei ku dɔ do ɲɲu, hai mii iyi í wa ilɛ hee do iyi í wa lele fei. Í ce ɲɲu bei si waati iyi Amaɛ í ku nɔ í nikã ɲɛɛ si antai jɪi ku gaauu nɔ í naaɔ laakai ku sũ wa.

²¹ Inɛ mɔ, baa do iyi ì jò Ilaaɔ ɲa wo, nɔ lasabu laalɔ ɲɛ do kuce laalɔ ɲɛ ɲa à jò ì je mbɛɛɛ ɲa,

²² do ɲɲu fei, nɛi Ilaaɔ í jò ì dɔ do ɲɲu ɲa. Í ce ɲɲu bei si waati iyi í jò Amaɛu í so arai amane ku ba ku ku, ku ba i naa i leekɪ si wajue ɲa hai ne dulum, riisi do taale gɔ ku maà wa si.

²³ Amma í gbe i temua ɲa si naane ku dasi i leekɪ si dim dim ɲa. Nɔ si bei ì gbɔ laabaau jiidau ɲa iyi à sisia inɛi andunya fei, i maà ti ì jò a sinda ɲɛ hai si kpãa ku cɔ iyi wa jilɛ ɲɛ. Laabaau jiidau, amu Pɔlu, amui ñ je woo ce iceɛ.

Ice iyi à dasi Pɔlu na irii igbei inɛi Jesu ɲa

²⁴ Nɛi ñ ya n ne inɔ didɔ si ijuukpã iyi ñ wa n ye na iri ɲɛ. Nɔ mii iyi í gaizia si wahala ɲa iyi Kirisi í ne ku ye, *, amui an tambɔɛ si aram na araɛ iyi í je igbɛu.

* **1:24** mii iyi í gaizia si wahala ɲa iyi Kirisi í ne ku ye Bii Pɔlu í ni bɛɛbɛ, kù je a ni ngɔgɔ í gaizia iyi Kirisi kù ba kù ce na faaba nwa. Amma igbɛuui wa ba wahala. Nɔ bii igbɛu wa ba wahala, ɲɲui iyi í je iriɛu kù ne sika kãma wahalau á to siei.

25 Nɔ̄ Ilaaḏ́ í cem woo ce icɛi igbɛu, si bei í jilɛɛm na iri nɛɛ, ku ba n sisi ideɛ mam mam.

26 Ideu, asiii iyi í singaa inɛ fei hai ku kpɛ, amma nsei í nyisi inɛɛ ɛa.

27 Í nyisi ɛai si na iyi í jò wa bi a mà bei asiii nɛɛ í nɛ bɛɛɛ do yiiko si anini dimi mmu ɛa. Asiiu wee. Kirisi í wa si ɛɛ, nɔ̄ wa mu nɛɛ kpāa ku cɔ̄ iyi inɛ mɔ̄ aa ba ikpɛ si amboei Ilaaḏ́ ɛa.

28 Idei Kirisii à waa sisi, nɔ̄ à waa sɔ̄ inɛ fei ku ce laakai, nɔ̄ à kɔ̄ ɛa si cioɛ do bisi baa yooma fei. À waa ce bɛɛbei ku ba inɛ fei ku jia si anu akāɛ do Kirisi ka bei ka tuse ɛa bi Ilaaḏ́.

29 Na ɛai í jò n̄ wa n ce icɛ do kookaai n̄ wa n jabu do gbugbāi Kirisi iyi wa ce icɛ sim.

2

1 N̄ bi i mà ɛa bei kujabum í la í to na iri nɛɛ do inɛi Laodisee ɛa do inɛ ɛa iyi a kù yɛm do iju fei.

2 N̄ wa n ce bɛɛbei ku ba n mu nɛɛ gbugbā, nɔ̄ a gbɔsi nɛɛ do kubi, nɔ̄ kumà nɛɛ ku maa kɔ̄si, sika kāma ku maà wa si. Bɛɛɛ m̄ai aa mà asiii Ilaaḏ́ iyi í je Kirisi takɛ.

3 Bisi nla do kum̄ai Ilaaḏ́ fei wa singa siɛ.

4 N̄ wa n sɔ̄ ɛɛ ide ɛa ih̄ɛi ku ba inɛ gɔ̄ ku maà d̄i iju nɛɛ do gɛɛ did̄ɔ̄.

5 Ntɔ̄ ntɔ̄, baa do iyi aram í j̄ò ɛɛ, lasabum í wa si ɛɛ. Nɔ̄ n̄ nɛ inɔ̄ did̄ɔ̄ si na iyi í j̄ò inɛ fei wa ce icɛ si bei í j̄ɔ̄, nɔ̄ naane ku dasi nɛɛ wa leek̄i si Kirisi dim dim.

Kuwɛɛ iyi í k̄ɔ̄ si Kirisi

6 Na nɛɛ, si bei ì gba Jesu Kirisi í je Lafɛɛ nɛɛ, i ce isɛɛnɛ nɛɛ si anu akā do nɛɛ.

7 I j̄ò icā nɛɛ ku mi siɛ, nɔ̄ i ba gbugbā nɛɛ fei hai bi tɛɛ ɛa. I leek̄i si naane ku dasi ɛa si bei à kɔ̄ nɛɛ si, nɔ̄ i ya saabu si ɛa.

8 Nɔ̄ i ya ce laakai ku ba inɛ gɔ̄ ku maà na ku mu ɛɛ do taɛ do bisii nɛɛ takɛ walakɔ̄ do ide ɛa iyi à ya d̄iò ijui amanɛ ɛa. Mii nɛɛ ɛa bɛ wa naai hai si dedembai amanɛ ɛa do mii ndii andunya ɛa, kù je hai bi Kirisi.

9 Ntɔ̄ ntɔ̄ zaka bei Ilaaḏ́ í to fei, à yɔ̄ɔ̄ si arai Kirisi mam mam.

10 Nɔ̄ inɛ m̄ai ì k̄ɔ̄ ɛa do saabui anu akā nɛɛ do nɛɛ, nɛɛ iyi í je inɛ ngboi ilaalui lele ɛa do ilu yiiko ɛa fei.

11 Nɔ̄ si anu akā nɛɛ do nɛɛ à dasi nɛɛ bango. Kù je bango iyi amanɛ ɛa à ya ce, amma iyi Kirisi í ya ceui. Bangou, nɛɛi í je daa nwo nwa ɛa iyi Kirisi í bu í nyɔ̄u.

12 Ntɔ̄i, si waati iyi à dasi nɛɛ inyi í yɛi bei à si nɛɛ do Kirisi. Nɔ̄ à dede nɛɛ do nɛɛ, si na iyi í j̄ò ì naane gbugbāi Ilaaḏ́ iyi í j̄uɔ̄ hai si bale ɛa.

13 Tako wo, ì yɛi bei iku ɛa na irii kurara nɛɛ do iyi ì je dimi mmu ɛa iyi a kù ce bango. Amma nsei Ilaaḏ́ í ce nɛɛ ilu hunde do Kirisi ajɔ̄.

Í kpa idei dulum du wa fei.

14 Tako wo í yɛi bei à kɔ̄ gbesei dulum du wa si tia

Iyi wa yɛ taale nwa na wooda hai jirima nwa.

Nɔ̄ Ilaaḏ́ í so tiau í kpa ideɛ

Í kpakpɛɛ si j̄i ku gaauu í kpa iriɛ.

15 Bɛɛbei í kamiað ilaalui lele ɛa do ilu yiiko ɛa

Í dasi ɛa anyɔ̄ si bantuma.

Do ikui Amaɛ si antai j̄i ku gaauui í kāmiað ɛa

Nɔ̄ wa dabiio ɛa si inɔ̄ ilu bei ilaalu ɛa à ya dabiio inɛ ɛa iyi à mu wa hai si igū, zamaa fei ku yɛ ɛa.

16 Na nɛɛ, i maà ya j̄ò inɛ gɔ̄ ku yɛ taale nɛɛ si ije do si mii ku m̄ai. I maà j̄ò inɛ gɔ̄ ku tilasi nɛɛ i maa jirimað wooda ɛa iyi à jilɛ na aj̄ai jingau ɛa iyi à ya ce ad̄ɔ̄ do ad̄ɔ̄ walakɔ̄ jingau cukpa tit̄ɔ̄ walakɔ̄ aj̄ai kus̄imi.

17 Mii ɛa bɛ fei kù yɛ kaa bei ayai mii iyi wa naa ala, amma Kirisi takɛ nɛɛi í je mii nɔ̄u.

18 I maà j̄ò inɛ gɔ̄ ku j̄ò i kua ribai ala nɛɛ ku dasi nɛɛ amaleka ɛa ku tɔ̄ɔ̄. Dimii amanɛ bɛɛɛ ɛa à ya naai do idei ara ku kaye, amma do ntɔ̄ à ya maa saabu ara nɛɛi na kuyɛ ɛa iyi à ya maa ce nɔ̄ à ya maa tɔ̄ɔ̄ fufu si lasabu nfe nfei amanɛ ɛa.

19 Inɛ ɛa a kù waa leek̄i si Kirisi, nɛɛ iyi í je iri nɔ̄ siei ara fei í tɔ̄tɔ̄ do ik̄ɔ̄ ik̄ɔ̄ nɔ̄ í ba gbugbā wa lá bei Ilaaḏ́ í bi.

Ka ku nɔ̄ ka wɛɛ do Kirisi

20 Ì kù do Kirisi ajɔ̄ ɛa si mii ndii andunya ɛa. To, na mii í ce ì waa ce kuwɛɛ nɛɛ bei inɛ ɛa iyi à je ti andunya. Na mii í ce ì j̄ò à kāa nɛɛ wooda, aɛa iyi à ya ni,

21 maà je iyi ih̄ɛ, maà tie iyi ih̄ɛ, maà lu iyi ih̄ɛ.

²² Mii ηau be fei á ce nfe bii à ceò ηa ice. Woodai amanε ηa do cio nηa nηui ì waa too ηa.

²³ Nt̄ai, wooda ηau, bii ì waa c̄o ηa aa ni à s̄iai domi aa sobi wa ka jirima kp̄āai Āo ku t̄o ḡo, n̄o aa j̄ò ka kaye ara nwa, n̄o ka kp̄ā ara nwa iju, amma a kaa sobi wa ka k̄āmiāò kubii ara nwa.

3

Kuwεε nwo do kuwεε tit̄o

¹ Ilaāo í dede ηε hai si balε do Kirisi aj̄o. Na nηu, i de mii ndii lele bii Kirisi wa buba si aw̄o n̄jei Ilaāo ηa.

² Mii ndii lele ηai í s̄ia i ya maa lasabu si ηa. I maà ce lasabui mii ndii ile ih̄ε ηa,

³ domi ì ku si mii ndii andunya ηa, kuwεε tit̄o n̄je í n̄o wa singa do Kirisi aj̄o bi Ilaāo.

⁴ Kirisii í je kuwεε n̄je do nt̄o, n̄o aj̄o iyi á faata wa, do in̄jei aj̄o, n̄o aa ba ikp̄ε n̄je si amboeε.

⁵ Na nηu, i kpa kubii mii ndii andunya iyi wa ce ice si ηε fei. Mii ndii andunya ηauí í je abo kaafe ku s̄ūò, do daa laal̄o, do binε, do kubi nfe nfe, do k̄oδεεi mii nkp̄o. Nt̄o nt̄o bii ì waa ce k̄oδεε, mii nkp̄oí í ya t̄o si agbei Ilaāo.

⁶ Mii ηau be feii í ya fa id̄ōk̄ōi Ilaāo wa si inε ηa iyi à k̄o ku jirima idee.

⁷ In̄je taka n̄je beεbei ì ya tako i maa ce ηa wo waati iyi ì wa si dulum ηau be ηa.

⁸ Amma nsei, i nȳo mii ηau be fei ηa, hai id̄ōk̄ō, do mbεεte, do in̄o s̄āmi. I maà ya j̄ò arabu walak̄o ide ku sisi ku fita hai si gele n̄je ηa.

⁹ N̄o i maà ya s̄ōa n̄je ibo ηa si na iyi í j̄ò ì j̄ò daa nwo do d̄ōn̄εε t̄ā ηa,

¹⁰ n̄o ì nε daa tit̄o ηa. Ì baa ì je amanε tit̄o ηa iyi Ilaāo woo taka nwa wa kpaasi kp̄ele kp̄ele ku ba i j̄ō n̄o i màa s̄āa s̄āa ηa.

¹¹ Beεbe m̄oi si in̄o n̄je inε ḡo k̄u je mmu, hai dimu mmu ηa hee do Zuifu ηa, hai inε ηa iyi à ce banḡo hee do inε ηa iyi a k̄u ce fei, hai inei ilεeko ηa do ilu iju d̄ū̄d̄ū̄ ηa, hai aru ηa do hai je aru ηa. Nηu ηau be fei Kirisi nηu ak̄āi í je fei ndεε n̄o í wa si inε fei.

¹² Na nηu, si na iyi í j̄ò Ilaāo í bi ηε n̄o í cica ηε ì je t̄εε ηa, mii iyi í j̄o ì mu ηa wee, araare do j̄iida ku je do ara ku kaye do daa did̄o do temua.

¹³ Í ya ȳok̄ō n̄je temua ηa n̄o i ya kpa idei kurarai n̄je ηa bii ide ḡo í l̄o si anini n̄je. Si

bei Kirisi í kpa idei kurara n̄je, in̄je m̄o i ya cea n̄je beεbe ηa.

¹⁴ Iyi í re m̄om i bi n̄je ηa. Kubiui á j̄ò i ya maa gb̄osi n̄je j̄iida j̄iida ηa.

¹⁵ N̄o i j̄ò laakai ku s̄ū iyi Kirisi í mu n̄je ku maa ce ice si id̄o n̄je, domi si laakai ku s̄ūu bei Ilaāo í kpe ηε i j̄eò ara ak̄ā ηa. N̄o i ya maa saabuε ηa.

¹⁶ I j̄ò idei Kirisi ku k̄o mam mam si id̄o n̄je ηa, n̄o ku mu n̄je bisi nt̄o nt̄o ku ba i k̄o n̄je si cio n̄o i mua n̄je gbugb̄ā ηa.

¹⁷ Si kookoosu n̄je do si kuf̄o n̄je i ce fei ndεε do irii Laf̄εε Jesu n̄o i saabu Ilaāo Baaba ηa na saabuε.

Anu ak̄āi inε ηa si kuwεε tit̄o

¹⁸ In̄je inaabo ηa, i s̄ūa m̄ok̄o n̄je ηa iri ile si bei í j̄o inε iyi í nε anu ak̄ā do Laf̄εε ku ce.

¹⁹ In̄je m̄ok̄o ηa, i bi abo n̄je ηa, i maà ya j̄ò i gaabu si ηa ηa.

²⁰ In̄je amu ηa, i jirima iyeò baa n̄je ηa si ide baa yooma fei, domi beεbei á d̄ōa Laf̄εε si.

²¹ In̄je baa ηa m̄o, i maà k̄o id̄oi ama n̄je ηa in̄o n̄je ku f̄o.

²² In̄je aru ηa, i jirima laf̄εε n̄je ηa si fei ndεε si andunyau ih̄ε, ku maà je bii á leek̄i à waa c̄o ηε n̄je ak̄ā. I jirima ηa do in̄o ak̄ā ηa si na iyi í j̄ò ì mà beεrei Laf̄εε ηa, n̄o ku maà je mii iyi á d̄ōa amanε ηa si n̄je ak̄ā ì waa bi ku ce ηa.

²³ Iyi ì waa ce fei i coo do in̄o ak̄ā ηa, n̄o ku je bei Laf̄εei ì waa cea ηa, k̄u je amanε ηa.

²⁴ I mà ηa iyi Laf̄εε á s̄ā n̄je riba n̄je ηa, iyi í je tubu iyi í j̄ileε inε ηa, domi Kirisii í je Laf̄εε n̄je iyi ì waa cea ice ηa.

²⁵ Amma inε iyi í ya maa ce laal̄o, á ye ribae si bei laal̄o kuceε í to, domi Ilaāo ci ya nya inε ḡo ik̄ā.

4

¹ In̄je laf̄εε ηa, i cea aru n̄je ηa dee dee si bei í j̄o. I ye ḡigi iyi in̄je m̄o ì nε Laf̄εε iyi í wa lele ηa.

Iyi à dasi wa

² I temua si kut̄o ηa, i ya maa t̄o Ilaāo waati k̄āma fei n̄o i maa saabuε ηa.

³ N̄o i ce nwa kut̄o ηa ku ba Ilaāo ku f̄ū nwa kp̄āa ka waazo ideε, ku ba ka ȳok̄o ka sisi asiiu Kirisi. Na asiiui ñ waò piis̄ō nsei.

⁴ Na n̄ɲu, i ce kutɔɔ ɲa ku ba n yɔkɔ n sisi asiɲu si bei í jɔ ku ba inɛ ɲa a mà ideu s̄aa s̄aa.

⁵ I je kuwɛɛ n̄ɲe do laakai ɲa si inɔi hai dasi naanɛ ɲau. I ya ce icɛ jiida si waati iyi ì nɛ fei ɲa.

⁶ I ya jò ide n̄ɲe ku dɔ̄ ku gbɔ nɔ ku too kp̄ãa, ku ba i mà si bei í s̄la i jɛa inɛ fei ide ɲa.

Fɔ̄ɔi sukudɔ̄

⁷ Tisiki baakɔɔ nwa, n̄ɲu iyi í je woo ce icɛ ilu naanɛ do minjisiyam si icɛi Lafɛɛ, á sisi n̄ɲe baaum fei.

⁸ Ñ wa n bɔɔ wai bi tu ɲe ku s̄ɔ ɲe bei à wɛɛɔ, nɔ ku tũ idɔ n̄ɲe.

⁹ Onezimu, baakɔɔ nwa ilu naanɛ, iyi í je inɛi ide n̄ɲeui á suu wa. An̄ai aa sisi n̄ɲe mii iyi í ba wa ih̄ɛ fei.

¹⁰ Aritaaki iyi awaɔ à wa piis̄ɔɔ í ce ɲe fɔɔ. Maaku ifɔi Baanabasiu mɔ wa ce ɲe fɔɔ. Ñ nɔ ñ sisi n̄ɲe idei Maakuu tã wo. Bii í naa bi tu ɲe i gbaa do inɔ didɔ ɲa.

¹¹ Jesu iyi à waa kpe Zusitu, n̄ɲu mɔ í ce ɲe fɔɔ. Amanɛ mɛɛta ɲau an̄a ak̄ai à je Zuifu woo dasi Jesu naanɛ ɲa iyi à waa bam icɛ ku ce na bommai Ilaaɔ. À muum gbugbã ntɔ ntɔ.

¹² Epafaasi, inɛi ide n̄ɲe, woo ce icɛi Jesu Kirisi, n̄ɲu mɔ í ce ɲe fɔɔ. Waati kãma fei í ya maa jabui ku maa ce kutɔɔ na iri n̄ɲe ku ba i j̄la si idei Ilaaɔ nɔ i yɔkɔ i leek̄i si dim dim ɲa nɔ i tã sɔɔlu i maa ceɔ idɔɔbii Ilaaɔ fei ɲa.

¹³ An yɔkɔ n je sɛɛdaɛ iyi wa ce lasabu n̄ɲe ntɔ ntɔ, do inɛ ɲa iyi à wa Laodisee do Herapolisi.

¹⁴ Luku lokotoro kpaasi jiida nwau, n̄ɲu do Demasi à ce ɲe fɔɔ.

¹⁵ I ce inɛ nwa ɲa iyi à wa Laodiseeu fɔɔ do abo iyi à waa kpe Nɛnfa do inɛi igbei Jesu ɲa iyi à ya tɔtɔɔ kpas̄ɛɛ.

¹⁶ Bii ì cio tiaɲu ih̄ɛ ì tã ɲa i na inɛi igbei Jesu ɲa iyi à wa Laodiseeu a cioɛ. Nɔ bii inɛi Laodisee ɲau mɔ à cio tia iyi ñ samba n̄ɲau à tã, an̄a mɔ aa samba n̄ɲe wa i cioɛ ɲa.

¹⁷ Nɔ i s̄ɔ Aasipu ku dasi icɛi Lafɛɛ iyi à jileau iju ku ba ku yɔkɔ ku faataɛ.

¹⁸ Fɔ̄ɔu ih̄ɛ am̄u takam nii ñ kɔɔ wa. Amui Pɔlu ñ ce ɲe fɔɔ. I maà gbeje iyi ñ wa ile piis̄ɔɔ ɲa.

Nɔ didɔi Ilaaɔ ku wa si ɲe. Ami.

Tia sinte iyi Pɔlu í kɔa inɛi Tesalonika ɲa

Pɔlu í ce inɛi Tesalonika ɲa fɔ

¹ Amu Pɔlu do Silasi do Timɔtee, à ce ɲe fɔ, inɛ inɛi igbei Jesu ɲa iyi ì wa Tesalonika ɲa, inɛ iyi ì je ti Ilaaɔ Baaba do ti Lafɛɛ Jesu Kirisi ɲa. Didɔ do laakai ku sũ ku wɛɛ ɲɛ.

Naane ku dasii inɛi Tesalonika ɲa

² À ya ka maa saabu Ilaaɔ waati kãma fei na irii inɛ fei, à ya ka nɔ ka maa ye gigi ɲɛ si kutɔ nwa.

³ À waa ye gigi ɲɛ si wajui Ilaaɔ Baa nwa do yaase bei ì dasi naane ntɔ ntɔ ɲa, do bei ì bi inɛ ɲa do bei ì ya maa cɔ kpãai Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi dim dim ɲa.

⁴ Inɛ inɛ nwa ɲa, inɛ iyi Ilaaɔ í bi, à mà iyi í cica ɲɛ ì je tɛɛ ɲa.

⁵ Nɔ laabaau jiiida iyi à sisi ɲɛ wo kù naa bi tu ɲɛ do ide ɲɲu akã, amma do gbugbãi í naa, do sobii Hundei Ilaaɔ ajɔ, nɔ sika kãma kù wa si. Inɛ taka ɲɛ ì mà bei à je kuwɛɛ nwa si anini ɲɛ na aranfãani ɲɛ.

⁶ Inɛ mɔ ì too si kuce nwa do ti Lafɛɛ, domi ì gba idei Ilaaɔ ɲa do inɔ didɔ iyi Hundee í mu ɲɛ, baa do iyi í naa ɲɛ ijuukpã nla nla wa.

⁷ Si beɛbe, ì baa ì je yaase jiiida iyi woo dasi Jesu naane ɲa iyi à wa ilei Masedɔni do Gerɛsi fei aa yɔkɔ a too si.

⁸ Ntɔ ntɔ idei Lafɛɛu í fangaa hai bi tu ɲɛ, kù je si Masedɔni do Gerɛsi ɲɲu akã. Amma baau naane ku dasi ɲɛ si Ilaaɔ í fangaa bii fei hee kù je baa tilasi mɔm ka fɔ ideu.

⁹ A waa fɔ bei ì mu wa ɲa si waati iyi à naa bi tu ɲɛu, do bei ì jɔ iwɛ ku tɔ ɲa, ì kpaasi ido ì sinda si Ilaaɔ ɲa ku ba ì ceaa ice ɲa, ɲɲu akã iyi í je Ilaaɔ do ntɔ nɔ ɲɲui í je icui kuwɛɛ.

¹⁰ Nɔ à gbɔ bei ì waa degbe Jesu amaɛu ku nyi wa hai lele ɲa. ɲɲui í je inɛ iyi Ilaaɔ í jɔ hai si bale, nɔ á na ku faaba wa hai si idɔkɔi Ilaaɔ iyi wa naa.

2

Ice iyi Pɔlu í ce Tesalonika

¹ Inɛ inɛ nwa ɲa, inɛ taka ɲɛ ì mà kunaan nwa bi tu ɲɛ kù je ngbe.

² Ì mà ɲa iyi à bú wa, à kpã wa iju Filipi be à bei à naa bi tu ɲɛ. Do ɲɲu fei, Ilaaɔ í mu nwa wɔkɔ à sisiɔ laabaau jiiidɛ si anini ɲɛ, baa do iyi inɛ ɲa à bi a ganji wa ntɔ ntɔ.

³ Kurara kù wa si waazi nwa, nɔ baa yaase bei à waa sisi ɲɛ ideu í je dee dee, a kù waa dɔ iju ɲɛ.

⁴ Amma si bei Ilaaɔ í dasi wa naane, í so laabaau jiiidɛ í da nwa si awɔ, beɛbe mɔi à waa sisi ideu. A kù waa coo si bei á dɔa amanɛ ɲa si. À waa cooi bei á dɔa Ilaaɔ si, ɲɲu iyi í mà yaasei ido nwa.

⁵ Inɛ taka ɲɛ ì mà sã sã ɲa nɔ Ilaaɔ í je sɛɛda nwa iyi a kù lele ɲɛ do ide didɔ gɔ, a kù nɔ a kù ce waazou ku ba ka gba fia ɲɛ.

⁶ Nɔ a kù waa de saabu bi tu ɲɛ walakɔ bi inɛ gɔ ɲa,

⁷ baa bii aa ka yɔkɔ ka nyisi ɲɛ gbugbã nwa wo si na iyi í jɔ à je woo bei Kirisi ɲa. Amma à ce ice do daa didɔ si anini ɲɛ bei iyei ama í ya ce do amaɛ ɲa.

⁸ Si na iyi í jɔ à bi ɲɛ ntɔ ntɔ, à ya ka tã sɔlu, kù je ka na ɲɛ laabaau jiiidai Ilaaɔ ɲɲu akã, amma do kuwɛɛi awa taka nwai, domi à ne kubi ɲɛ ntɔ ntɔ.

⁹ Inɛ inɛ nwa ɲa, ì waa ye gigi bei à ce ice si anini ɲɛ hee à gbɛɛji. À ce ice dasã do idũ ku ba ka maà je asoi inɛ gɔ ɲɛ si waati iyi à waa sisi laabaau jiiidai ide Ilaaɔ si anini ɲɛ.

¹⁰ Inɛ ì je sɛɛda nwa ɲa do Ilaaɔ takɛ iyi isɛɛnɛ nwa si wajui inɛ woo dasi Jesu naane ɲau í má, í je dee dee, nɔ taale kãma kù wa si.

¹¹ Inɛ fei ì nɔ ì mà ɲa iyi à ce ɲɛi bei baa í ya cea amaɛ ɲa.

¹² À mu ɲɛ gbugbã, nɔ à tũ ido ɲɛ, nɔ à tɔ ɲɛ ntɔ ntɔ ì jɔ ì maa ne ɲa si bei á sɔa Ilaaɔ si, ɲɲu iyi í kpe ɲɛ si bommaɛ do si amboeɛ.

¹³ À ya ka maa saabu Ilaaɔ ajɔ fei domi si waati iyi à waazo ɲɛ ì kù doo ideu si idei amanɛ ɲa, amma ì gbaa ɲai si ti Ilaaɔ. Nɔ beɛbe mɔi í je do ntɔ, nɔ wa ce ice si inɛ woo dasi Jesu naane ɲa.

¹⁴ Inɛ inɛ nwa ɲa, mii iyi í ba igbei inɛi Jesu Kirisi ɲa iyi à je ti Ilaaɔ si ilei Zudee, ɲɲui í ba inɛ mɔ nsei. Ntɔ ntɔ ì ye ijuukpã ɲa hai bi inɛi ide ɲɛ ɲa, bei inɛ ɲau mɔ à ye bi Zuifu ɲa.

¹⁵ Zuifu ɲau ì kpa Lafɛɛ Jesu do walii ɲau, nɔ à kpã awa mɔ iju. Daa ɲɲa ci ya dɔa Ilaaɔ si, nɔ à je mbɛi inɛ fei.

16 À ganji mòm ka cea dimi mmu ɲa waazo iyi á jò a ba faaba. Bɛɛbei dulum du ɲa iyi à ya maa ce waati kãma fei í teese wa kɔ̀si wa caa. Amma idɔ̀kɔ̀i Ilaaɔ́ í fuka si iri ɲa bɛbei.

Pɔlu í bi inɛi Tɛsalonika ɲau ku ye má

17 Inɛ inɛ nwa ɲa, si bei à kpɛ̀ò nje ku ye, nɔ̀ à fɛɛfɛɛ nje do ara baa do iyi kù jɛ do idɔ̀, à waa ce bɛge nje ntɔ̀ ntɔ̀ à waa ce kookaai ku ba ka ye nje.

18 À bi ka nyi wa bi tu nje bɛ má wo, nɔ̀ amu Pɔlu ñ dasi idɔ̀ isɛ fɛɛfɛlo n naa bɛ, amma Seetam í da nwa kpãa.

19 Ajɔ̀ iyi Lafɛɛ nwa Jesu á nyi wa, yoomai á jɛ kpãa ku cɔ̀ nwa do inɔ̀ didɔ̀ nwa. Mii aa ka tɔ̀ò fufu má si wajue bii kù jɛ inɛ.

20 Ntɔ̀i, na iri ɲɛi aa ka tɔ̀ fufu nɔ̀ aa ka nɛ inɔ̀ didɔ̀ na iri nje.

3

1 Nɲui í jò waati iyi idɔ̀ nwa í kɔ̀ ku sũ, à lasabu iyi amu akã n gbe ilui Ateni.

2 Nɔ̀ à bɛ Timɔ̀tee, inɛ nwa iyi wa ce icɛ do Ilaaɔ́ àjɔ̀ si icɛi laabaau jiidai Kirisiu. À bɔ̀ò bi tu nje ku ba ku sobi nje í leekí si dim dim ɲa, nɔ̀ ku mu nje gbugbã si naanɛ ku dasi njeu,

3 ku ba baa inɛ akã nje ku maà jò ijuukpãu ku da zigie. Inɛ taka nje í waa mà si ɲa, inɛ nɲu kù nɛ bei á ce iyi kù ba wa.

4 Baa hai waati iyi awae ɲa à wɛɛ, à ya ka sɔ̀ nje wo ka ni aa kpã wa iju. Bɛɛbɛ mɔ̀i í nɔ̀ í ce, si bei ì waa mà si sãa sãa ɲa.

5 Nɔ̀i í jò waati iyi idɔ̀m í kɔ̀ ku sũ, ñ bɛ Timɔ̀tee bi tu nje bɛ ku ba n mà bei naanɛ ku dasi nje wa ye. Ñ wa n ce njo Seetam, woo lele inɛu, ku maa na ku lele nje í ce dulum ɲa, nɔ̀ icɛ nwa ku maa na ku jɛ ngbɛ.

6 Amma nɛi iyi Timɔ̀tee í baa hai bi tu nje, í sɔ̀ wa laabaau jiidai naanɛ ku dasi nje do kubi nje. Í sɔ̀ wa iyi ì ya maa ye gigi nwa do kubi ɲa nɔ̀ ì waa bi ku ye wa ntɔ̀ ntɔ̀ si bei awa taka nwa mɔ̀ à waa bi ku ye nje.

7 Na nɲu, inɛ inɛ nwa ɲa, baa bii í jɛ à ye ijuukpã do wahala fei, inɔ̀ nwa de í tũ do saabu naanɛ ku dasi nje.

8 Bɛbei idɔ̀ nwa í baa, si bei ì waa leekí si kpãai Lafɛɛ dim dim ɲa.

9 Zaka beirei aa ka yɔ̀kɔ̀ ka saabu Ilaaɔ́ na inɔ̀ didɔ̀ nla nla iyi à nɛ si wajui Ilaaɔ́ Lafɛɛ nwa na iri nje.

10 Dasã do idũ fei à waa tɔ̀ɛ ntɔ̀ ntɔ̀ ku jò ka ye nje do iju má, ku ba mii iyi wa gaizia nje si naanɛ ku dasiu ka kɔ̀ nje si.

11 Ilaaɔ́ Baa nwa takae do Lafɛɛ nwa Jesu a ce nwa kpãa ka naa bi tu nje.

12 Nɔ̀ Lafɛɛ ku kɔ̀ nje si kubi si inɛ duusɔ̀ do si inɛ fei hee kù to bei awa mɔ̀ à bi nje.

13 Nɔ̀ ku jò idɔ̀ nje ku leekí si dim dim, ku jɛ̀ò dee dee, ku maà nɛ taale gɔ̀ si wajui Ilaaɔ́ Baa nwa, si waati iyi Lafɛɛ nwa Jesu á nyi wa do inɛ ɲa iyi í cica fei.

4

Kookoosu iyi wa dɔ̀a Ilaaɔ́ si

1 Inɛ inɛ nwa ɲa, à kɔ̀ nje si bei í sɔ̀a í maa nɛ ɲa ku ba ku dɔ̀a Ilaaɔ́ si. Ntɔ̀i, ì waa ce bɛɛbɛ tã ɲa. Amma iyi í gbe nɛi, à waa tɔ̀ nje do irii Lafɛɛ Jesu, í hanya í ce bɛɛbɛ í maa koo ɲa.

2 Ntɔ̀ ntɔ̀, ì mà ikɔ̀ ɲa iyi à ba hai bi Lafɛɛ Jesu nɔ̀ à sɔ̀ nje.

3 Mii iyi Ilaaɔ́ í bi si nje, nɲui í jɛ í má ɲa, waatɔ̀ í nɔ̀ ara nje mam mam í maà ya ce sakara ɲa.

4 Inɛ fei í sɔ̀a í mà ara nje ku mu nɔ̀ kuwɛɛ nje ku má nɔ̀ ku nɛ bɛɛɛ,

5 ku maà ti ku jɛ do kɔ̀dɛi ara bei dimi mmu ɲa à waa ce, aɲa iyi a kù mà Ilaaɔ́.

6 Si ideu ihɛ, inɛ gɔ̀ ku maà raraa kpaasie walakɔ̀ ku jɔ̀ taki, domi Aɔ́ Lafɛɛ á kpã woo ce mii bɛɛbɛ ɲa fei iju. À nɔ̀ à sɔ̀ nje à kɔ̀nkɔ̀m du nje tã à ni í ce laakai ɲa.

7 Ilaaɔ́ kù kpe wa ka naa ka maa ce sakara, amma í bi ka jɛ inɛ kumá ɲa.

8 Na nɲu, inɛ iyi í kɔ̀si ikɔ̀ ɲau ihɛ, kù jɛ amanɛi í kɔ̀si amma Ilaaɔ́ takaei, nɲu iyi í mu nje Hundee.

9 Iyi í jɛ kubii woo dasi Jesu naanɛ ɲa, kù jɛ tilasi a kɔ̀ nje wa, domi Ilaaɔ́ í nyisi nje si bei í jɔ̀ í bi nje inɛ duusɔ̀.

10 Ntɔ̀i, ì nɛ kubii nje tã ɲa hee do woo dasi Jesu naanɛ ɲa iyi à wa ilei Masedɔ̀ni fei. Amma à waa tɔ̀ nje, inɛ inɛ nwa ɲa, í hanya í ya maa ce bɛɛbɛ í maa koo ɲa.

11 I kookaai ku ba í ya wa si anu akã ɲa, nɔ̀ í ya ce wũai ara nje ɲa, nɔ̀ í ya ce icɛ do awɔ̀ nje ku ba í ba mii iyi aa maa wɛɔ̀ ɲa si bei à jile nje.

12 Bii ì waa ce bæbe ña, isɛɛnɛ nɛɛ á nɛ bæɛɛ baa si wajui hai dasi Jesu naanɛ ña, nɔ i kaa jɛ asoi inɛ kãma ña.

Kunyii Lafɛɛ wa

13 Inɛ inɛ nwa ña, a kù bi i wɛɛ hai mà yaase iyi í jɛ ti inɛ ña iyi à ku ña, ku ba i maà nɛ inɔ ku fɔ, bei inɛ ña iyi à gbe, aña iyi a kù nɛ kpãa gɔ iyi à waa cɔ.

14 Awa à dasi naanɛ iyi Jesu í ku, nɔ í jɛ hai si bale má. Bæbe mɔi à dasi naanɛ iyi inɛ ña iyi à dasi Jesu naanɛ à bei à ku, Ilaaɔ á jɛ aña mɔ má hai si bale.

15 Iyi ihɛ ikɔi Lafɛɛi à waa sɔ ñɛ bɛ. Awa iyi aa ka wɛɛ si hunde si waati iyi Lafɛɛ Jesu á nyi wa, a kaa ka cuua iku ña.

16 Waati nɛɛ, aa ka gbɔ anu ku dɔ, do imui amaleka nlaɔ do anui kãakãakii Ilaaɔ. Nɔ Lafɛɛ takæ á kita wa hai lele. Inɛi Kirisi ña iyi à ku, aña aa tako a jɛ.

17 Si anyii nɛɛ, awa iyi à wɛɛ si hunde si waati bæbe, á so wa awaɔ ña ajɔ si kudui iji, nɔ ka ko Lafɛɛ lele bɛ. Si bæbei aa ka maa wɛɛ do Lafɛɛ hee do ajɔ fei.

18 Na nɛɛ, i jɔ i ya maa mua nɛ gbugbã ña na ideu ihɛ.

5

1 Inɛ inɛ nwa ña, iyi í jɛ ideu ajɔu do waati si bii mii ñau bɛ á na ku ce, kù jɛ tilasii ka kɔ nɛɛ.

2 Inɛ taka nɛɛ ì waa mà sãa sãa ña iyi Lafɛɛ á na ku nyi wai si ajɔ iyi inɛ kãma kaa mà, bei woo ce ile ña à ya naa idu.

3 Waati iyi inɛ ña à waa ni laakai ku sũ í wɛɛ, zigiiida kù wɛɛ má, bɛ gbakã iri ku kpai andunya á boe ña, bei ara kuro í ya ba bãasɪ. A kaa ba bii aa sa a bɔ má.

4 Amma inɛ inɛ nwa ña, i kù wa si ilu kuku ña hee ajɔu ku zamba ñɛ bei kunaai ile.

5 Inɛ fei ì jɛ inɛi inya kumá ña do inɛi dasã ña. A kù jɛ inɛi idu ña iyi à wa si ilu kuku.

6 Na nɛɛ, ka maà sɪ njoo bei inɛ ña iyi à gbe, amma í sɪa ka wɔ njoo ka maa ceɔ laakaii ara nwa.

7 Idui inɛ ña à ya sɪ njoo, nɔ idu mɔi woo mɔ atɛ ña à ya mɔ atɛ ku maa kpa ña.

8 Amma awa iyi à jɛ inɛi dasã ña, í sɪa ka ya ce laakaii ara nwa. Ka jɔ naanɛ ku dasi do kubi ku degbe wa bei ibɔi igũ, nɔ kpãai faaba ku cɔ ku jɛ nwa bei fulai iso.

9 Ntɔ ntɔ, Ilaaɔ kù kpe wa ka naa ka yɛ idɔɔkɔɛ, amma ku ba ka ba faaba do saabui Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi.

10 Nɛɛi í ku na iri nwa ku ba bii à wɛɛ si hunde si waati iyi á nyi wa walakɔ bii à nɔ à ku mɔi, ka wɛɛ do nɛɛ ajɔ.

11 Na nɛɛ, i ya mua nɛ gbugbã ña nɔ i ya maa sobi nɛ ku ba i la si naanɛ ku dasi nɛɛ, si bei ì waa ce tã ña.

Ideu ankãanyi do fɔɔ

12 Inɛ inɛ nwa ña, à waa tɔ ñɛ i ya jirima inɛ ña iyi à waa ce icɛ ntɔ ntɔ si inɔ nɛɛ, inɛ ña iyi Lafɛɛ í jɔ à waa gbã ñɛ nɔ à waa nyisi ñɛ kpãa.

13 I jɔ i nɛ kubi nɛɛ jiiida nɔ i mà bæɛɛ nɛɛ ña na irii icɛ nɛɛ. I ya jɔ i wɛɛɔ laakai ku sũ inɛ duusɔ.

14 À waa tɔ ñɛ inɛ inɛ nwa ña, i sɔ ilu ika ña a ce laakai. Inɛ ña iyi à mɔngɔ munya, i mu nɛɛ gbugbã. I sobi hai nɛ gbugbã ña. I temua do inɛ fei ña.

15 I ce laakai ña i maà jɔ inɛ gɔ ku sãa kpaasie laalɔ, amma i hanya i cea nɛɛ jiiida waati kãma fei ña do inɛ ña iyi à gbe fei.

16 I jɔ i ya nɛ inɔ didɔ waati kãma fei ña.

17 I ce kutɔ hai nɛ kɔ ña.

18 Bei í jɔ fei i saabu Ilaaɔ ña. Bæbei Ilaaɔ í bi i ce ña si kuwɛɛ nɛɛ do Jesu Kirisi.

19 I maà ganji Hundei Ilaaɔ ku ce icɛ si ñɛ.

20 I maà donda amuai walii ku ce ña.

21 Amma i jɔ i wũa mii fei ña nɔ i mu iyi í sɪa ña.

22 I mu ara nɛɛ si kpãai laalɔ fei ña.

23 Nɔ Ilaaɔ takæ, nɛɛ iyi í jɛ icui laakai ku sũ, ku nya ñɛ i jɛ titeɛ mam mam ña, nɔ ku degbe hunde nɛɛ do laakai nɛɛ do ara nɛɛ, taale gɔ ku maà wa si, hee ku tɔɔ ajɔ iyi Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi á nyi wa.

24 Ilaaɔ, nɛɛ iyi í kpe ñɛ, í nɛ naanɛ, á nɔ ku ce fei ndɛɛ.

25 Inɛ inɛ nwa ña, i ce nwa kutɔ ña.

26 I ce inɛ nwa ña fei fɔɔ do kubi ña.

27 N wa n tɔ ñɛ do irii Lafɛɛ, i cioa inɛ nwa ña fei tiau ihɛ.

28 Nɔ didɔi Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi ku wa si ñɛ.

Tia minjisia iyi Pɔlu í kɔa inei Tesalonika ɲa

Pɔlu í ce inei Tesalonika ɲa fɔɔ

¹ Amu Pɔlu do Silasi do Timotee, à ce ɲe fɔɔ, inɛ inei igbei Jesu ɲa iyi ì wa Tesalonika, inɛ iyi ì je ti Ilaaɔ Baa nwa do ti Lafɛɛ Jesu Kirisi.

² Ilaaɔ Baaba do Lafɛɛ Jesu Kirisi a mu ɲɛ didɔ do laakai ku sũ.

Ilaaɔ á kiiti inɛ ɲa si ajo iyi Kirisi á nyi wa

³ Inɛ inɛ nwa ɲa, í s̄la ka ya maa saabu Ilaaɔ waati kãma fei na iri ɲɛ. I jò ka maa ce beɛbe domi naane ku dasi ɲɛ wa kɔɔsi ntɔ ntɔ, nɔ kubi iyi ì ne inɛ duusɔɔ í la wa kɔɔsii.

⁴ Nɔi í jò à waa tɔɔ fufu na iri ɲɛ si igbei inei Ilaaɔ ɲa na temua ɲɛ do naane ku dasi ɲɛ si ijuukpã do wahala ɲɛ fei.

⁵ Iyi ihɛi wa nyisi kam kam iyi kiitii Ilaaɔ í je dee dee, domi ijuukpã iyi ì ye fei ɲa na irii bommai Ilaaɔi. Nɲui á jò Ilaaɔ ku ka ɲɛ si inɛ ɲa iyi à to a lɔsi bommaɛu.

⁶ Ntɔi, Ilaaɔ á ce iyi í je dee dee. Inɛ ɲa iyi à waa kpã ɲɛ iju, á sã nɲa ijuukpã.

⁷ Nɔ inɛ iyi ì waa ye ijuukpã ɲau á mu ɲɛ kusimi do awa taka nwa. Iyi be á cei si waati iyi Lafɛɛ Jesu á faata wa hai lele do amaleka ilu gbugbãe ɲa.

⁸ Á naai do ina sàsá ku ba ku kpã inɛ ɲa iyi a kù mà Ilaaɔ iju, aɲa iyi a kù waa jirima laabaau jiidai Lafɛɛ nwa Jesu.

⁹ Gbese iyi aa sã nɲa nɲui í je nfe ku ce hee do ajo fei. Aa fɛɛɛ do Lafɛɛ Jesu do si amboe ilu gbugbãe

¹⁰ si waati iyi á nyi wa ku je ilu jirima bi inɛ ɲa iyi à je tɛɛ, nɔ inɛ ɲa iyi à dasiɛ naane ɲa fei aa maa cɔɔ do beɛɛ si ajo nɲu. Inɛ taka ɲɛ aa wa inɔ nɲa ɲa, domi ì dasi sɛɛda iyi à je ɲɲeu naane ɲa.

¹¹ Na ɲɔi í ce à waa ce kutɔɔ ajo fei na iri ɲɛ. À waa tɔɔ Aɔ Lafɛɛ nwa ku jò i je kuwɛɛ ɲɛ dee dee si bei í jò inɛ ɲa iyi à gbɔ kukpee a ce. Nɔ à waa tɔɔ má gbugbãe ku jò i ce jiidai iyi ì waa dasi idɔ ɲa nɔ ku jò kookoosui naane ku dasi ɲɛ ku kɔ.

¹² Beɛbe irii Lafɛɛ nwa Jesu á baò amboe hai bi tu ɲɛ, nɔ inɛ mɔ i baò amboe hai bi tɛ

ɲa, do saabui didɔi Ilaaɔ do Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi.

2

Woo ce laalɔ

¹ Inɛ inɛ nwa ɲa, i jò n fɔ idei kubaai Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi do kutɔɔ nwa do nɲu ajo. N̄ wa n tɔɔ ɲɛ

² i màà jò idɔ ɲɛ ku dede ɲya ɲya bii inɛ gɔ ɲa à ni ajoi Lafɛɛ í to wa tã. Nɔ i màà jò ku mu ɲɛ biti bii à ce waliie walakɔ waazoe, walakɔ baa bii à ni awai à kɔɔ beɛbe.

³ I màà jò inɛ gɔ ku d̄i iju ɲɛ si ide kãma. Ajo Lafɛɛu ku bei ku to wa inɛ nkɔɔi á f̄usi naane ku dasiɛ awɔ. Si anyii nɲu, inɛ iyi wa ba Ilaaɔ jau á faata wa, nɲu iyi í je amai nfe ku ce.

⁴ Mbɛɛi Ilaaɔi wa je. Á so araɛ ku re mii fei, nɔ ku kòsi Ilaaɔ do mii iyi inɛ ɲa à waa tɔɔ fei. Kpasɛi Ilaaɔ mɔm nii á koo ku buba ku maa kpe araɛ Ilaaɔ.

⁵ I kù ye gigi iyi n̄ s̄ɔ ɲɛ ideu ih̄ɛ tã waati iyi n̄ wa bi tu ɲɛ?

⁶ Amma titã ngɔgɔ wa ganjie ku naa nsei, ì nɔ ì mà sã sã mii iyi í je ɲa. Si beɛbe, kaa naa bii kù je waatiɛ í to.

⁷ Ntɔ ntɔ laalɔ wa ce tã si asii, amma í gbe inɛ iyi wa ganjieu ku n̄ ku bei ku fita gbugbãa.

⁸ Si anyii nɲu, inɛ iyi wa ba Ilaaɔ jau á faata wa nɔ amboei kunaai Lafɛɛ Jesu ku kpa iriɛ. Jesuu, nɲui á kpaa do fufui gɛɛɛ.

⁹ Inɛ iyi wa ba Ilaaɔ jau á naai do gbugbãi Seetam, nɔ ku ce maamaake dimi ikã ikã fei do dobu dobu ɲa ku d̄id̄o iju inɛ ɲa.

¹⁰ Á nɔ ku ce laalɔ dimi ikã ikã baa yooma fei ku d̄id̄o iju inɛ ɲa iyi à waa bɔ nfe ku ce. Aa ce nfe domi a kù ne kubii ntɔu iyi á faaba ɲa.

¹¹ Nɔi í jò Ilaaɔ á samba banlala nla nla wa si ɲa ku ba a ya dasi ibo naane.

¹² Beɛbe mɔi inɛ ɲa iyi a kù dasi ntɔ naane, nɔ à waa ce laalɔ do inɔ didɔ, aa so taale dei.

À cica ɲɛi i baò faaba ɲa

¹³ Inɛ inɛ nwa ɲa, inɛ iyi Lafɛɛ í bi, à ne ka ya maa saabu Ilaaɔ waati kãma fei na iri ɲɛ, domi Ilaaɔ í cica ɲɛ hai sinteɛ i baò faaba ɲa do gbugbãi Hundee, do naane ɲɛ iyi ì ne si ntɔu ɲa. Hundeu nɲui í jò ì je inɛ kumá ɲa.

¹⁴ Mii iyi Ilaaḍ wa le mbe waati iyi í kpe ñe do laabaau jiidau iyi à sisi ññe, ku ba i ne ikpē si amboei Lafēe nwa Jesu Kirisi.

¹⁵ Na ññu, ññe ine nwa ña, i leekí dim dim i mu ide ña iyi à kò ña si geledò gele walakò si tia nwau.

¹⁶ Nò Ilaaḍ Baa nwa, ññu iyi í bi wa, nò do saabui didōe í mu nwa gbugbā iyi kù ñe kòò do kpāa ku cò jiiida, ññu do Lafēe nwa Jesu Kirisi takae.

¹⁷ a mua idò ññe gbugbā, nò a jò i leekí si dim dim i ceò ice jiiida do ide jiiida fei ña.

3

Pòlu í ni a cea aña kutòò

¹ Iyi í gbe, ññe ine nwa ña, i ce nwa kutòò ña ku ba ideí Lafēe ku fangaa gbāa gbāa nò ine ña a mà beere, si bei i ce si anini ññe.

² I ce kutòò ña ku ba Ilaaḍ ku nya wa hai si awòí amané laalò hai ñe iri ñau, domi kù je ine feii wa dasi ideu naane.

³ Amma Lafēe ilu naanei. Á mu ññe gbugbā nò ku degbe ñe na irii Seetam, ine laalò.

⁴ Lafēe í jò à dasi ñe naane. À mà iyi mii iyi à jile ññe ì waa còò ña, nò beebèi aa ce i maa koo ña.

⁵ Nò Lafēe ku jò kubii Ilaaḍ ku kòòsi si idò ññe do temua iyi Kirisi takae wa mu nwa.

Í sía amané ku ce ice

⁶ Ññe ine nwa ña, à waa tòò ñe do irii Lafēe nwa Jesu Kirisi, i jìò kpaasi woo dasi Jesu naane baa yooma fei iyi à je ilu ika ña nò a kù waa too si kukòsi iyi à na ññe.

⁷ Ññe taka ññe ì mà ña iyi í sía i sisi daa nwa ña. Í sía i sisi daa nwa ña domi a kù je kuwèe nwa si anini ññe do ika.

⁸ A kù jò ine gò ku wo wa nfe nfe hai sã fia, amma à ya ka maa ce icei ntò ntò alèò daakò hee ka gbèeji ku ba ka màà je asoi ine gò.

⁹ Kù je a ni a kù ñe kpāae, amma à bi awa taka nwa ka nyisi ñe yaase jiiida iyi ññe mò aa yòkò i sisi,

¹⁰ domi baa waati iyi à wa bi tu ñe à sñ ñe à ni, ine iyi kù bi ice ku ce, kù ñe a jò lafēe ku je.

¹¹ Wee à gbò iyi ine gò ññe ña ilu ika ñai iyi a kù waa ce ngògò í gbe wòbia ku gū.

¹² À waa sñ amané dimi beebè ña a tòò ña suuru na irii Lafēe Jesu Kirisi, a ya ce ice ku ba a wo ara ña.

¹³ Amma ññe ine nwa ña, i màà ya gbèeji do jiiida ku ce.

¹⁴ Ine iyi í kò ku gbò ide iyi à kò si tiau ihē i laakae ña nò i màà jò ngògò ku kosi ñe do ññu, ku ba anyò ku muu.

¹⁵ Amma do ññu fei i màà ti i dooae bei mbe, amma i nyisi kpāa bei ine ññe.

Fòòí ankāanyi

¹⁶ Nò Lafēe, ññu iyi í je icui laakai ku sū, ku mu ññe laakai ku sū waati kāmā fei si mii iyi í ba ñe fei. Lafēe kù wèe do ññe fei.

¹⁷ Amui Pòlu, ñ ce ñe fòò. Fòòu ihē, do awòí amu takam nii ñ kòòò. Ññu í je seetam si tiam ña fei. Kukòm nii mbe.

¹⁸ Nò didōí Lafēe nwa Jesu Kirisi kù wèe do ññe fei.

Tia sinte iyi Pɔlu í kɔa Timotee

Pɔlu í ce Timotee fɔɔ

¹ Amu Pɔlu n̄ wa n ceɛ fɔɔ, amu iyi n̄ je woo bei Jesu Kirisi. Ilaaɔ woo faaba nwa do Jesu Kirisi, n̄ju iyi à waa cɔ kpāae, aɲai à jilɔɔ si n̄ je woo bɛ.

² N̄ ceɛ tiau ih̄e wai Timotee, awɔ iyi ì ye bei ama abím si kpāai naane ku dasi. Ilaaɔ Baaba do Jesu Kirisi Laf̄eɛ nwa a ce araaree a muue didɔ do laakai ku sū.

I ce laakai woo kɔsi cio ilu ibo ɲa

³ Nsei, n̄ bi i buba Ef̄eɛzu si bei n̄ s̄ɛ wo si waati iyi n̄ bɔ ilei Masedani. Ine gɔ ɲa à wa bɛ iyi à waa kɔ ine ɲa si cio mmu. Ganji ɲa.

⁴ S̄ɔ ɲa a maà ti a dasi laakai n̄ja si ide ɲa iyi ine ɲa à bu à waa fɔ do irii bala nwa ɲa iyi à ya maa de ku mà. N̄ju ɲau bei wa naaɔ kakɔɔ ɲa wa, kaa nɔ kù mua ine ɲa gbugbã si naane ku dasi n̄ja icei Ilaaɔ ku bei ku bɔ waju.

⁵ Amma mii iyi à waa le à waa s̄ɔ ɲeɔ ideu ih̄e í je kubi n̄je ku k̄ɔsi, kubi iyi wa naa hai si idɔ iyi í má, do idɔ hai ne taale.

⁶ Wee ine gɔ ɲa à yaa hai si ideu ih̄e nɔ à koo à lɔ si kakɔɔ nfe ku ce.

⁷ À bi aɲa a je woo kɔ ine ɲa si cioi woodai Ilaaɔ, amma aɲa taka n̄ja a kù mà yaasei ide iyi à waa fɔ baa do iyi à waa fɔɔ do naane nla nla.

⁸ Awa à mà iyi wooda í s̄ia bii amanɛ ɲa à waa ceò ice si bei í jɔ.

⁹ Nɔ à mà iyi a kù jile wooda na ine dee dee ɲa. À jilɔɔi na woo donda wooda ɲa, do hai gbɔ ide ɲa, do ilu dulum ɲa, do ine ɲa iyi a kù mà b̄eɛɛɛ Ilaaɔ walakɔ mii ɲa iyi à je t̄eɛ, do ine ɲa iyi à waa kpa iyeɔ baa n̄ja ɲa, do woo kpa ine ɲa,

¹⁰ do woo ce sakara ɲa, do inemakɔ ɲa iyi à ya maa s̄uɔ n̄je, do ine ɲa iyi à waa ce ine ɲa ile à waa ta, do woo s̄ɔ ibo ɲa, do woo ceekpe si ibo ɲa, do ine ɲa iyi à waa ce mii baa yooma fei iyi kù waa too si cio jiida.

¹¹ Cio jiidaui í naai hai si laabaau jiida iyi à daam si awɔ. Ilaaɔ ilu amboei iyi í ya weea ine ɲai laabaau jiidaui wa f̄aa.

Í saabu Ilaaɔ na araaree

¹² N̄ saabu Jesu Kirisi Laf̄eɛ nwa, n̄ju iyi í muum gbugbã n̄ ceò icem. N̄ saabue si na iyi í j̄ɔ í kam ilu naane nɔ í cicaam si iceɛ,

¹³ baa do iyi n̄ ya n maa n fɔ laalɔe wo nɔ n̄ ya n maa n kpāa iju nɔ idɔak̄ɔm ci ya j̄i. Do n̄ju fei, í ce araarem si bei n kù mà mii iyi n̄ wa n ce, si na iyi í j̄ɔ n kù dasie naane wo.

¹⁴ Nɔ wee didɔi Laf̄eɛ nwa í caa sim, nɔ í j̄ɔ n̄ dasie naane nɔ n̄ ne kubii ine ɲa.

¹⁵ Ide ilu naane iyi í j̄ɔ i yɔ awɔ i gba ɲa mam mam. Ideu wee. Jesu Kirisi í naai si andunya ku faaba ilu dulum ɲa. Amui n̄ re ɲa do dulum,

¹⁶ amma Ilaaɔ í ce araarem ku ba Jesu Kirisi ku yɔkɔ ku nyisi temua hai ne kɔɔe si amu iyi n̄ je ine ngboi ilu dulum ɲa. Nɔ n̄ bi n jea ine ɲa iyi aa na a dasie naane a ba kuw̄eɛ hai t̄a yaase jiida.

¹⁷ Ilaaɔ n̄ju akāi í je ilaalu hee do ajɔ fei, ci ya ku nɔ a ci ya yɔɔ do iju. Ka saabue nɔ ka mà b̄eɛɛɛ hee do ajɔ fei. Ami.

¹⁸ Timotee amam, ide iyi n̄ wa n jileɛ wee si bei à ce waliie wo na iriɛ. J̄ɔ idei waliuu ku je j̄ineɛ iḡuɛ iyi aa maa jabuɔ i ceò iḡuɛ jiida.

¹⁹ Leek̄i dim dim si naane ku dasie nɔ i maà ce nkāma iyi á j̄ɔ idɔe ku ye taaleɛ. Amma ine gɔ ɲa ngu ɲa à kɔ ku gbɔ lasabu jiida iyi idɔ n̄ja wa s̄ɔ ɲa nɔ à j̄ɔ naane ku dasi n̄ja í ce nfe.

²⁰ Si inɔ n̄jai Himeneɛ do Alesandu à wa, nɔ n̄ so ɲa n̄ daa Seetam si awɔ ku ba a mà iyi kù s̄ia a maa fɔ laalɔi Ilaaɔ.

Idei kutɔɔ

2

¹ Mii sinte iyi n̄ wa n tɔɔ ɲei í je i ya ce kutɔɔ ɲa. Mii iyi ì ne bukaatae fei, i ya tɔɔ Ilaaɔ ɲa nɔ i ya ce kutɔɔ na irii ine fei ɲa nɔ i ya saabu Ilaaɔ na iri n̄ja ɲa.

² Nɔ i ya ce kutɔɔ ɲa na irii ine ngboi ile ɲau hee do ineɛ anyi n̄ja ɲau fei, ku ba ka yɔkɔ ka je andunya nwa do laakai ku sū, nɔ ka ya ce kuw̄eɛ jiida ku ba ine ɲa a mà b̄eɛɛɛ Ilaaɔ.

³ Dimii kutɔɔ b̄eɛɛɛ í s̄ia nɔ í ya d̄ɔa Ilaaɔ woo faaba nwa si.

⁴ Í bi b̄eɛɛɛɛ domi í bi ine fei ku ba faaba nɔ ku mà n̄tɔ.

⁵ N̄tɔ n̄tɔ Ilaaɔ akāi í w̄eɛ, nɔ ine akā m̄ɔi í wa si afei Ilaaɔ do amanɛ ɲa ku ba ku j̄ɔ

amanε ηα a dō do Ilaaō. Lafēu nηui í je Jesu Kirisi, nηu iyi í baa í je amanε,

⁶ nō í na araε ku yaò inε fei hai si dulum δεε. Beεbei si waati jiidae í nyisi wa iyi Ilaaō í bi amanε fei ku ba faaba.

⁷ Na nηui Ilaaō í cicaam n je woo waazo do woo be, nō n kō dimi mmu ηα si cio si ide ntō nō n sō ηα a dasi Jesu naane. Ntōi n wa n fō n kù wa n sō ibo.

⁸ Na nηu, tengi bii à ya ce kutōo ηα fei, bii inemakō ηα à wu awō lele à waa ce kutōo, n bi ku ya je do idō kumá, idōkō do kakō ku maà ya wasi.

⁹⁻¹⁰ Beεbe mōi n bi inaabo ηα a ya dasi jine ku ne beere ηα si azaka. Í sía booda nηa kú je kookoosu jiiida si bei í jō inaabo ηα iyi à ni aηa à mà beerei Ilaaō a ya ce, ku maà ti ku je do iri kubai faayi walakō do sabai wura ηα walakō do lege ηα, nō a maà ya dasi jinei fia nkpō nkpō.

¹¹ Í sía inaabo ηα a gbō ciou si laakai do jirima mam mam.

¹² N kù je inaabo ηα a kō si cio walakō a je inε ngboi inemakō ηα. Amma í sía a ya maa coko.

¹³ N wa n fō beεbei si na iyi í jō Adamui Ilaaō í tako í taka í bei í taka Efa.

¹⁴ Nō kù je Adamui Seetam í dī ijue. Ijui aboεi í dī nō abou í kua woodai Ilaaō.

¹⁵ Amma inaabo ηα aa ba faaba si kpāai ama ku bí bii à waa mu ara nηa nō à leeki si kpāai naane ku dasi do kubi do kuwεε iyi í má.

Inε ngboi inei igbei Jesu ηα

3

¹ Ide ilu naane wee. Bii inε gō í bi nηu ku je inε ngbo si igbei inei Jesu ηα, ice jiidai í bi.

² Í sía lafēε ku maà ne taale gō nō ku ne abo akā lege lege, si anyiε nō ku je inε gō iyi í ya saku nō ku mà araε, ku maà je amanε yaka yaka, amma ku je inε gō iyi í ya yaεε inε njoo ηα nō ku je inε gō iyi á yōkō ku kō inε ηα si cio.

³ Nō ku maà je woo mō atē walakō woo bi ija, amma ku je ilu suuru iyi wa δε laakai ku sū, nō ku maà je woo bi fia yaamō.

⁴ Nō ku je inε gō iyi í nō kpasēε mam mam, nō amaε ηα à ya jirimae nō à mà beerei inε ηα.

⁵ Ntō ntō, bii inε kù mà bei á ce ku mu kpasēi nηu takae, beirei lafēε á ce ku mu inei igbei Ilaaō ηα.

⁶ Nō kù sía ku je inε iyi í dasi Jesu naane titō titō, domi á yōkō ku na ku ne faau nō Ilaaō á ye taaleε bei í ye taalei Seetam.

⁷ Si anyii nηu, í sía hai dasi Jesu naane ηα a máa je seeda jiidae ku ba a maà dondae, nō ku maà na ku dasi cekūm dii Seetam.

Woo ce icei igbei inei Jesu ηα

⁸ Beεbe mōi woo ce icei igbei inei Jesu ηα á sía a je inε ηα iyi à ne beere, a maà ti a je ilu gele minji ηα, walakō woo mō atē yaamō, walakō woo δε fia do bisi laalo.

⁹ Amma í sía a leeki dim dim si naane ku dasi do idō iyi í má.

¹⁰ Nō í sía a cō laakai nηa titā. Bii à ye a kù ne taale gō a bei a lōsi ice nηa ku ce.

¹¹ Beεbe mōi í sía abo nηa ηα a je inε ηα iyi à ne beere, nō a maà je woo sō irii inε, amma a je woo gaya ηα iyi à ne naane si mii fei.

¹² Í sía woo ce icei igbe ηau a je ilu abo akā lege lege nō a je inε ηα iyi à nō ama nηa ηα do inei kpasē nηa ηa mam mam.

¹³ Woo ce ice ηau, bii à waa ce ice nηa do inō akā aa ne beere si kuwεε nηa, nō aa ne idō ku buba ntō ntō si naane ku dasi iyi Jesu Kirisi wa mu nwa.

Ašii nla nla

¹⁴ N dasi idō n naa n yeε, amma n kōε tiau ihē wai

¹⁵ ku ba baa bii í na wa kpēi, i mà bei í jō inei nyaanzei Ilaaō ηα a maa neò ara nηa, waatō inei igbeε ηα, nηu iyi í je icui kuwεε. Igbeui í ye bei sōbei ntōu do gbugbāε.

¹⁶ Do ntō, inε gō kù weε iyi á yōkō ku jā kulai asiii kpāai Ilaaō ku tōo nwa.

Kirisi í baa í je amanε nō à yōo, Nō Hundei Ilaaō í jō à mà iyi inε dee deei.

Amaleka ηα mō à yōo.

À waazo ideε si dimi baa yooma fei.

Nō à dasi ideε naane si andunya.

Nō à soo lele í nyi si amboeε.

Woo kōsi cio ilu ibo ηα

4

¹ Hundei Ilaaō í fō dee dee í ni si awaatii ankāanyi inε gō ηα aa jō kpāai naane ku dasi, a máa jirima idei woo dī ijui inε ηα do kukōsii Seetam.

² Dimii kukasi nju wa naai hai bi ilu muafiti na do woo so ibo na. Ine nau a lele ido nna hee ci ya ye taale nna ma.

³ Amane dimi beebe nai a ya ni ku sia ine na a so nje. No a ya nyi a ni ma ije go na a wee iyi ku sia ine na a joo, baa do iyi ije nau Ilaad i taka nai ku ba woo dasie naane na iyi a ma ntou a ya joo do saabu ajo.

⁴ Nkama ku wa si iyi aa nyo, domi mii iyi Ilaad i taka fei mii jiidai, no i sia ka gba fei ndee do saabu.

⁵ Nto nto, mii fei i mai bii a waa ceo ice do yaase bei ide Ilaad i fo do bii a waa ce kutoo.

Woo ce ice jiidai Jesu Kirisi

⁶ Bii i waa kaa woo dasi Jesu naane na si bisiu ihē, aa je woo ce ice jiidai Jesu Kirisi, no naane ku dasi do ide kukasi jiidai iyi i waa too si a yei bei ije iyi i waa na hundee.

⁷ Amma kasi ara hai ne yaase na iyi a ku waa too si ide Ilaad. Hanya i ce kuwee si bei a da Ilaad si.

⁸ Ntai, icei ara aranfaanie ku la, amma ide Ilaad ku leeki si i ne aranfaani si mii fei, domi si bei a ne kuwee nsei do ti ala.

⁹ Ide iyi a fou be ide ilu naane iyi i jo i yo awo i gba na mam mam.

¹⁰ Na noi i ce a jabu a waa ceo ice, domi kpaa ku co nwa si Ilaadi i wa, nju iyi i je icui kuwee, no i je woo faabai ine fei, woo dasi Jesu naane na mam nii a re.

¹¹ So na a jirima mii nau ihē no i ko nna si cioe.

¹² Maà ti i jo a dondae na awaasu ku jee, amma jo i nyisi woo dasi Jesu naane na yaase jiidai si ide ku fae, do kookoosui kucee, do kubie, do naane ku dasie, do dee dee ku jee.

¹³ Hee n maa n to wa, hanya i ka kukasi ide Ilaad, no i ko ine na si, no i ce wazoe.

¹⁴ Maà ti i ce atafii si amua iyi i wa sie, iyi Hundei Ilaad i muue si waati iyi a ce walii na irie no ine ngboi igbei Jesu na a lee awo si iri.

¹⁵ Laakai fei ku wa si ideu ihē, no i naa arae mam mam ku ba ine fei ku ye waju ku boe.

¹⁶ Ce laakai do bei i waa je kuwee do cio iyi i waa ko si no i ya maa temua si. Bii i waa

ce beebe, aa ba faaba, awo do ine na iyi a waa gbo idee.

Isenei woo dasi naane na aha duusoo

5

¹ Maà ya fo si mako ngbo na ide do gbugba, amma jo i ba na ide ku fo kpele kpele bei baai awo taka. No i cea awaasu na bei ifoe na do igbae na,

² abo ngbo na mo bei iyee na, no inaabo saatara na mo i ce nna bei wecie na, daae fei ku ma bi tu na.

³ Gbaa jaa na no i ma beere nna, aha iyi a je jaa do nto.

⁴ Amma bii jaa go i ne amu na wala toko na, i sia amae nau a woo bei nju mo i tako i ce nna. Bii a waa ce beebe a waa cea Ilaad icei, no nju i da Ilaad si.

⁵ Inaabo iyi i je jaa do nto no ku ne ine go iyi a woo, kpaa ku coe fei si Ilaadi i ya wa no i ya maa ce kutoo ku maa too sobie daso idu.

⁶ Amma jaa iyi wa je andunye do faayi i ye bei iku baa bii i wee si hundee.

⁷ Ide na iyi aa ya maa so na mbe ku ba ine go ku ma ye taale nna.

⁸ Ine iyi ku waa gba nyaanzee na, iyi i re mam inei kpasē na, lafee i kasi naane ku dasi, no laalo ku jee i re baa hai dasi Jesu naane.

⁹ Maà ti i ko irii jaa go si tia bii a ya ko irii jaa na * bii ku je lafee i ne adō kita, no ku je ilu mako aka,

¹⁰ no ku je ine go iyi a waa je seedaice jiidae. No ku je inaabo iyi i ma amu na ku mu, no ku je ine go iyi i ya yaae ine njoo na no ku wie kutei woo dasi Jesu naane na †, no ku ya sobi ine na iyi a wa si wahala, no ku je ine go iyi i ya ce ice jiidai baa yooma fei.

¹¹ Amma maà ti i doo jaa saatara na si inoi jaa na, domi waati iyi kubi a tale na aa ce Kirisi atafii, aa bi a so mako

¹² no aa je ilu taale na si na iyi i jo a ku ceo ide iyi a wau ice.

¹³ Si anyie no aa ne ikā a ya maa dabii dabii kpasē do kpasē. Iyi i re mam, aa ya maa so

* 5:9 tia bii a ya ko irii jaa. Si tiau bei a ya ko irii jaa na iyi a jesi aha a maà so mako ma no a na kuwee nna a ceaō Ilaad ice hee koi kuwee nna. Anai inei igbei Jesu nau a ya na bukaatai mii iyi a ne. † 5:10 ku wie kutei woo dasi Jesu naane na Bi Zuifu na bii ine go i naa kpasē nna a ya wieaa kutei bei awa mo a ya ka muua ine inyi ku mo. Amma bi Zuifu nau, arui i ya wie kutei ine njoo.

irii ine ɲa nɔ a ya maa gũ wɔbia nɔ aa je woo sisi ide ɲa.

¹⁴ Na ɲɲu ɲau bei í jò ñ bi jaað saatara ɲa a so məkə a bí ama, nɔ a dasi kpasɛ ɲa iju jiida, ku ba a maà na a mua mbeɛ nwa ɲa kpāa a fɔ laalo nwa.

¹⁵ Ntɔ ntɔ jaað ɲau, gɔgɔ ɲa à yaa tã à waa too kpāai Seetam.

¹⁶ Amma bii woo dasi Jesu naane gɔ í ne jaað ɲa si nyaanzeɛ, í sɪa ku sobi ɲa, ku maà ti ku kãa igbei inei Jesu ɲa asou ku ba igbeu ku yəkə ku sobi jaað ɲa iyi a kù ne ine gɔ.

¹⁷ Si anyii ɲɲu, ine ngboi igbe ɲau iyi à waa ce ice jiida, í sɪa i doo ɲa ilu beere iyi à ne aranfãani nla nla. Iyi í re mɔm ɲɲui í je ine ɲa iyi à waa ce kookaai si waazo do cio ku kɔsi.

¹⁸ Kukɔi ideɪ Ilaað wa fɔ í ni, i maà ti i dī gɛlɛi ketɛ iyi wa jojo si bilee wa nya yɔyɔɛ. Nɔ wa fɔ má í ni, woo ce ice í ne kpāa ku gba fiaɛ.

¹⁹ Bii à aa à sɔɛ taale iyi ine ngboi igbe gɔ í ce, maà ti i jɛsi ideu, bii kù je amane minji wala mɛeta í je sɛɛdaɛ.

²⁰ Ine ɲa iyi à waa ce dulum, sɔ ɲa si wajui inei igbe ɲau fei ku ba ine ɲa iyi à gbe a ce njo.

²¹ Ñ wa n tɔɔɛ si wajui Ilaað do Jesu Kirisi do si wajui amaleka kumáɛ ɲa, gbɔ ideɪ kukɔsiu ihɛ, maà ti i ce njoɪ ijui ine gɔ. Nɔ i maà ti i ce ngɔgɔ na kubii kpaasi.

²² Maà ti i saasa i lea ine gɔ awɔ si iri ku ba i maà ne ikpɛ si dulum dii ine gɔ. Fa araɛ hai si dulum.

²³ Maà ya mɔ inyi ɲɲu akã, amma i ya mɔ vɛɛ keeke na baanii inɔɛ si na iyi í jò i ci ya fe bɔɔ.

²⁴ Dulum dii ine gɔ ɲa í ya fitai gbasasa a bei a kiiti ɲa. Amma ti ine gɔ ɲa í ya fitai do ankãanyi.

²⁵ Beɛbe mɔi ice jiida mɔ í ya fitai gbasasa, nɔ baa bubue iyi a kù yɔɔ waati beɛbe, kaa manji do ajɔ fei.

6

¹ Ine ɲa iyi à je aru fei í sɪa a doo lafɛɛ ɲa ɲa ilu jirima ɲa si mii fei, ku ba ine gɔ ku maà ba faya ku fɔ taaleɪ irii Ilaað walakɔ kukɔsi nwa.

² Aru ɲa iyi à ne lafɛɛ woo dasi Jesu naane ɲa a maa donda ɲa a ni aɲa à je saa na saabui

Lafɛɛ. Amma si na iyi í jò ine ɲa iyi à waa je aranfãanii ice ɲɲau à je woo dasi Jesu naane ɲa iyi Ilaað í bi, ɲɲui í jò í sɪa a ce ɲa ice ku re. Mii iyi í sɪa i waazo ɲa mbe nɔ i kɔ ɲa si cioɛ.

Kukɔsi ibo do amani jiida

³ Ine iyi wa kɔa ine ɲa si cio mmu gɔ nɔ kù waa too ide ntɔi Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi iyi á jò ka mà beereɪ Ilaað,

⁴ lafɛɛ ilu faau nla nla, kù mà nkãma. Amma wa ce bɔɔi kakɔɔ do ide ku fengee. Nɔ hai bei igu do ija do arabu wa naa, nɔ ɲɲui í ya jò ine ɲa a ci ya naane nje.

⁵ Nɔ í jò irii ine ɲa í sinda a kù mà ntɔ, à ya maa ce kakɔɔ hai ne kɔɔ. À tamaa kpāai ideɪ Ilaað ku too á ce ɲa ilu amani ɲai.

⁶ Ntɔi, kpāai ideɪ Ilaað ku tɔɔ amani nla gɔi, bii amane í saabu si mii iyi í ne.

⁷ Ntɔ ntɔ, a kù naaɔ nkãma wa si andunyau ihɛ, nɔ beɛbe mɔi a kaa ka neɔ nkãma.

⁸ Na ɲɲu, bii à ne ije do nyau ɲa á sɪa ku to wai wo.

⁹ Amma ine ɲa iyi à waa bi aɲa a je ilu fia nla, à ya dasi kulelɛi, nɔ bine laalo nkɔɔ nkɔɔ hai ne yaase a mu ɲa bei cekũm nɔ ku sɔsi ɲa si ina iyi ci ya ku a ce nfe.

¹⁰ Beɛbeɪ á ce si na iyi í jò kubii fiaɪ í je icãi laalo ikã ikã baa yooma fei. ɲɲui ine gɔ ɲa à lɔsi ku de hee à yaa hai si kpāai naane ku dasi, à baa à dasi ara ɲa si kpāai wahala.

Iyi Pɔlu í dasi Timotee ku ce

¹¹ Amma awɔ iyi ì je ti Ilaað, saa mii ɲau be fei. Nɔ i lele kpāai dee dee ku je do beereɪ Ilaað ku mà do naane ku dasi do kubi do temua do daa didɔ.

¹² Jabu jiida si kpāai naane ku dasi. Leekĩ dim dim si kpāai kuwɛɛ hai tã si bei Ilaað í kpeɛ. Na kuwɛɛui ì je sɛɛda jiida si wajui ine nkɔɔ.

¹³ Ñ wa n sɔɛ si wajui Ilaað, ɲɲu iyi wa na mii fei kuwɛɛ, do si wajui Jesu Kirisi, ɲɲu iyi í je sɛɛda jiida si wajui Pɔnsu Pilati,

¹⁴ jirima woodau, nɔ kuwɛɛɛ ku maà ne riisi do taale gɔ hee ku toɔ ajɔ iyi Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi á faata wa.

¹⁵ Ilaað, ɲɲu iyi í je icui inɔ didɔ fei, á jò ajɔu ku to wa si waatiɛ. ɲɲu akã lege legeɪ í ne yiiko si mii fei, ɲɲui í je ilaalui ilaalui ɲa, do Lafɛɛi lafɛɛ ɲa.

¹⁶ N̄ɲu akãĩ í j̄ɛ in̄ɛ iyi ci ya ku. N̄ɔ í wa si inya kumá iyi in̄ɛ ḡɔ kaa ȳɔk̄ɔ ku maai si. In̄ɛ ḡɔ kù ȳɔɔ, n̄ɔ in̄ɛ ḡɔ kaa ȳɔk̄ɔ ku ȳɔɔ m̄ɔm. N̄ɲui í n̄ɛ b̄ɛɛɛ do ḡbugbã iyi ci ya tã. Ami.

¹⁷ S̄ɔ̄ ilu amani ɲa a maà ti a t̄ɔɔ fufu, n̄ɔ naane ɲɲa ku maà wa si amani iyi á na ku tã, amma a j̄ɔ̄ naane ɲɲa ku wa si Ilaaã, n̄ɲu iyi wa mu nwa fei nd̄ɛɛ do in̄ɔ akã ku ba ka w̄ɛɛò in̄ɔ did̄ɔ̄.

¹⁸ S̄ɔ̄ ɲa a ce mii iyi í s̄ɪa, a j̄ɛ ilu amani si j̄iida ku ce, n̄ɔ a ya kp̄ɛa in̄ɛ ɲa amani ɲɲa do in̄ɔ did̄ɔ̄.

¹⁹ B̄ɛɛb̄ɛi aa singaa ara ɲɲa amani j̄iida al̄a iyi kaa b̄ɛj̄ɛ n̄ɔ a ba kuw̄ɛɛ iyi í j̄ɛ kuw̄ɛɛ do nt̄ɔ.

²⁰ Timotee, ide iyi à dae si aw̄ɔu, muu ku s̄ɪa. Fa araɛ hai si ide nfe nfei andunya. Maà ce kak̄ɔɔ do in̄ɛ ɲa iyi à waa tamaa aɲa à n̄ɛ kumà.

²¹ Kumàui in̄ɛ ḡɔ ɲa à waa ni aɲa à n̄ɛ, n̄ɲui í j̄ɔ̄ à nȳɔ hai si kp̄ãai naane ku dasi.

Did̄ɔ̄i Ilaaã ku w̄ɛɛ do in̄ɛ.

Tia minjisia iyi Pɔlu í kɔa Timotee

Pɔlu í ce Timotee fɔɔ

¹ Amui Pɔlu, woo bei Jesu Kirisi si idɔɔbii Ilaaɔ. Ilaaɔ í dasim n sisi ideí kuwɛɛ iyi í wãɔ wa si anu akã nwa do Jesu Kirisi.

² Amui n kɔe tiaú ihẽ wa Timotee, awɔ iyi n bi jiida nɔ ì yɛ bei ama abím si kpãai naane ku dasi. Ilaaɔ Baaba do Jesu Kirisi Lafɛɛ nwa a ce araaree a muue didɔ do laakai ku sũ.

Saabu do gbugbã ku mua

³ N̄ wa n saabu Ilaaɔ, n̄ɲu iyi n wa n tɔɔ do idɔ hai nɛ taale si bei balam ɲa à tako à ce wo. Waati kãma fei n̄ ya n maa n saabu Ilaaɔ na iriɛ, nɔ dasãɔ idũ fei n̄ ya n maa n ye gigie si kutɔɔm.

⁴ N̄ wa n ye gigii kukpataɛ *, n̄ɲui í jò n̄ bi ku yɛɛ ntɔ ntɔ ku ba inɔ didɔm n̄ɲu ku kã.

⁵ N̄ wa n ye gigii naane ku dasi hai nɛ muafiti iyi ì nɛ. Dimiei ayie Loisi do iyee Enisi à n̄ɲu. N̄ mà kam kam iyi awɔ mɔ ì nɔɔ.

⁶ N̄ɔi í jò n̄ wa n yee gigi iyi í s̄ia i ce ice do amua iyi Ilaaɔ í muɛɛ si waati iyi n̄ lee awɔ si iriu,

⁷ domi Hunde iyi Ilaaɔ í mu nwa kaa jò ka ce n̄ɲo, amma í ya jò ka nɛ gbugbã do kubi do ara ku mu.

⁸ Na n̄ɲu, maà ti i ce anyɔi sɛɛdai Lafɛɛ nwa ku jɛ, nɔ ì maà ya ce anyɔi amu takam, amu iyi n̄ wa ile piisɔɔ na iriɛ. Amma jò ì jesi awae ka ye ijuukpã ajɔ na irii laabaau jiidau nɔ ì maa nɛɔ gbugbã iyi Ilaaɔ í muɛɛ.

⁹ N̄ɲui í faaba wa nɔ ì kpe wa ka je inɛɛ ɲa. Kù jɛ na ice nwa ɲa iyi à ce, amma si na iyi í jò n̄ɲu takae í bi bɛɛbei na didɔɛ. Didɔɛu í jile nwai hai tako tako na anu akã nwa iyi à ce do Jesu Kirisi.

¹⁰ N̄sɛi, kunaai woo Faaba nwa Jesu Kirisii í nyisi wa didɔu. Jesu Kirisiiu í kpa irii gbugbã iku nɔ ì nyisi wa kuwɛɛ iyi ci ya tã na saabui laabaau jiidau.

¹¹ Ilaaɔi í jò n̄ jɛ woo bɛ do woo kãsi cio ku ba n̄ sisia inɛ ɲa laabaau jiidau.

¹² N̄ɔi í jò n̄ wa n ye ijuukpãu ihẽ. Amma anyɔ kù waa muum, domi n̄ mà inɛ iyi n̄ dasi naane n̄ nɔ ì mà kam kam iyi ì nɛ gbugbã ku maa mu ide iyi í jòɔm n̄ɲu hee ajɔu koo toɔ wa.

¹³ Ide ntɔu iyi n̄ sisiɛ, muu do naane jiida do kubi iyi à nɛ si anu akã nwa do Jesu Kirisi.

¹⁴ Ide jiida iyi à dae si awɔ, muu do gbugbãi Hundei Ilaaɔ iyi í wa si wa.

¹⁵ Awɔ takae ì mà iyi inɛi Azii ɲau fei à fũ sim awɔ. Si inɔ ɲɲa bei Fijeli do Hɛɛmɔjɛni à wa.

¹⁶ Ilaaɔ kù ce araaree nyaanzei Onɛzifɔɔ domi í muum gbugbã isɛ fɛɛfɛlo. Kù nɔ kù ce baa anyɔi iyi n̄ wa piisɔɔ.

¹⁷ Iyi í to wa Romu mɔm ì dɛdɛɛm nii do inɔ akã hee í koo í yɛm.

¹⁸ Nɔ Lafɛɛ ku jò Ilaaɔ ku ce araaree si ajɔi kiitiu. Awɔ takae ì mà sãa sãa ice iyi í ceem Efɛɛzu.

Woo jabu jiidai Jesu Kirisi

2

¹ Na n̄ɲu, awɔ amam, mua araɛ gbugbã si didɔ iyi à nɛ do anu akã nwa iyi à ce do Jesu Kirisi.

² Iyi ì gbɔ n̄ wa n fɔ si wajui ilu sɛɛda nkɔɔu, daa ilu naane gɔ ɲa mɔ si awɔ, inɛ ɲa iyi aa yɔkɔ a kɔ inɛ gɔ ɲa mɔ si cio.

³ Ijuukpã iyi á naa sie bei amu mɔ fei, jò ì jesi bei woo jabu jiidai Jesu Kirisi.

⁴ Sooge iyi í wa ikoí igũ ci ya ce wũai andunya bii wa bi ku ce idɔɔbii inɛ ngboɛ.

⁵ Woo ce gaasai ku sei kaa yɔkɔ ku ba ribai areɛ bii kù jɛ í jirima woodae ɲa.

⁶ Bɛɛbɛ mɔi woo logoo iyi í ce ice do wahala n̄ɲui á tako ku jɛ amaajɛ *.

⁷ Lasabu si ide ɲa iyi n̄ wa n fɔu ihẽ, nɔ Lafɛɛ á sobie ì bei ì gbɔɔ yaasei fei ndɛɛ.

⁸ Ye gigii Jesu Kirisi, tɔkui Davidi, iyi í j̄i hai si balɛu. Idei í wa si laabaau jiidau iyi n̄ wa n waazo.

⁹ Na laabaau jiidau ì wa n ye ijuukpã hee à ðim do sɛsee bei woo ce laalɔ. Amma idei Ilaaɔ si à ði.

¹⁰ N̄ɔi í jò n̄ wa n temuaɔ fei ndɛɛ na irii inɛ ɲa iyi Ilaaɔ í cicau, ku ba aɲa mɔ a ba faaba

* **1:4 n̄ wa n ye gigii kukpataɛ** Timotee í kpatai wo si waati iyi Pɔlu wa nɛ. Amma Pɔlu wa bi ku naa ku yɔɔ má ku ba inɔ ku fɔ ɲɲau ku kpa iri. * **2:6** Si tia nwo gɔ ɲa à ya ni, “bɛɛbɛ mɔi woo logoo á ce icei do wahala ku bei ku ba amaajɛ.”

do saabui Jesu Kirisi, nɔ a ne ikpɛ si amboee iyi ci ya tã.

¹¹ Ide ilu naane wee.

Bii à ku do nɔ, aa ka wee do nɔ.

¹² Bii à temua, aa ka je bomma do nɔ ajɔ.

Bii à nɔ à kɔsi, nɔ mɔ á kɔsi wa.

¹³ Baa bii à je hai ne naane na, do nɔ fei, nɔ í je ilu naane,

Domi kaa yɔkɔ ku kɔsi arae.

Woo ce ice iyi kù waa ce anyɔi icee

¹⁴ Ye inee na gigii ide nau ihɛ fei nɔ i kɔnkɔn du na si wajui Ilaaɔ i ni a maà ya maa ce kakɔ si ide na, domi dimii kakɔ beebɛ kù ne aranfaani kãma, í gbe ku jɔ inee na iyi à waa gbɔ a ce nfe.

¹⁵ Ce kookaai i maa ce iyi aa baɔ saabu si wajui Ilaaɔ, bei woo ce ice iyi kù waa ce anyɔi icee, iyi í ya maa sisi ide ntɔi Ilaaɔ dee dee.

¹⁶ Amma waasu ide na iyi a kù ne aranfaani gɔ nɔ a kaa sobi inee na si naane ku dasi na, domi inee na iyi à waa ce beebɛ à ya na a jɔ Ilaaɔ a maa kooi.

¹⁷ Idei inee nau be í yei bei juju sãmi iyi wa beje ara. Si inɔ nɔai Himenee do Filetu à wa,

¹⁸ aɔa iyi à jɔ kpãai ntɔ nɔ à waa keke naane ku dasii inee nkpɔ domi à ni awaatii kujji iku na í lɔ tã.

¹⁹ Do nɔ fei, icui naane ku dasi nwa iyi Ilaaɔ í jile do gbugbã kaa yaya. À mà iyi ntɔi si na iyi í jɔ kukɔi ide Ilaaɔ wa fɔ í ni, Lafɛe í mà inee na. Nɔ í ni má, inee iyi wa kpe irii Lafɛe fei ku saa laalɔ ku ce.

²⁰ Si ile nla jee dimi ikã ikã í ya wa be. À ce gɔgɔ na do wura, gɔgɔ na mɔ do isɔ fũfũ. Inee nɔ nau be ajɔi jingau nla na à ya ceɔ ice. Amma gɔgɔ na mɔ à wee má iyi à ce do amà, gɔgɔ na mɔ kaalei, inee nɔ na à ya maa ceɔ icei ajɔ fei.

²¹ Na nɔ, inee iyi wa nya arae hai si laalɔ na iyi n fɔ ideu fei, á yei bei jee iyi í ne beere. Á je inee iyi Ilaaɔ í cica ikã ku je tee mam mam, nɔ Lafɛe á yɔkɔ ku ceɔ ice si na iyi í jɔ í tã sɔlu ku ceɔ ice jiiida baa yooma fei.

²² Saa kubi nfe nfei awaasũ na, dede kpãai dee dee ku je, do naane ku dasi, do kubi, do laakai ku sũ, awɔ do inee na iyi à waa tɔ Lafɛe do inɔ akã.

²³ Amma maà ya ce kakɔ si mii iyi kù ne aranfaani do iyi kù ne yaase, domi í mà kam kam iyi nɔi í ya na ku bí ija.

²⁴ Nɔ wee kù sã woo ce icei Lafɛe ku maa ja, amma í sã kù bi inee fei, nɔ kù je inee iyi á yɔkɔ ku kɔ si cio nɔ ku ya temua.

²⁵ Inee na iyi a kù waa jesi idee í sã ku ba na ide ku fɔ do kúrɔ. Á yɔkɔ ku je Ilaaɔ á mu nɔ kpãa a kpaasiɔ idɔ nɔ a mà ntɔ,

²⁶ nɔ laakai na ku baa, a gbã hai si taai Seetam, nɔ iyi wa mu na wo nɔ í jɔ à waa ce idɔbie.

Waatii ankãanyi

3

¹ Amma í sã i mà na iyi kuwee nwa á na ku gaabu si waatii ankãanyi.

² Amane na aa maa ce ide i iri na, lasabu na fei si fiaí á ya wa, aa je woo tɔ fufu, aa nyisi iyi aɔa à je ngɔgɔ, aa maa bu Ilaaɔ. A kaa jirima baa na na, aa je gudulu na, a kaa mà beere Ilaaɔ.

³ Aa je hai ne kubi na, a kaa ne araaree inee na, aa je woo sɔ irii inee na, a kaa mà ara na, aa je inee ku gaabu na, nɔ aa je mbeei woo ce jiiida na.

⁴ Aa je ilu zamba na, a kaa ne lasabu jiiida, aa ne faaɔ. Aa bi faayii andunya ku re Ilaaɔ.

⁵ Aa maa too kpãai Ilaaɔ do gele, amma ilu muafiti na domi à kɔsi gbugbãe. Fa arae hai bi amane dimi beebɛ na.

⁶ Gɔgɔ na aa maa lɔ kpasɛ do kpasɛ na a maa kãmia inaabo hai donda kulele na. Inaabo nau, dulum du na í caa nɔ à waa too bine ikã ikã fei.

⁷ Iju iyi í má fei inaabo beebɛ nau à waa de aɔa a mà ngɔgɔ, amma a kaa nɔ a mà ntɔu pai.

⁸ Si bei Zanesi do Zambesi à kɔsi Moizi wo, beebɛ mɔi inee nau mɔ à kɔsi ntɔu, iri na í sinda mam mam. Naane ku dasi na kù ne aranfaani kãma.

⁹ Amma kookaai na kaa baɔ na bii kãma, domi inee fei á na ku ye sũmu ku je na, si bei à ye ti Zanesi do Zambesi.

Iyi Pɔlu í dasi Timotee ku ce

¹⁰ Amma awɔ í mà sã sã yaase bei n kɔ inee na si cio do yaase bei n ce iseenem bi tu ne, do mii na iyi n dasi idɔ n ce, do naane ku dasim, do laakaim, do suorum, do kubim, do temuam.

11 Ì mà bõne iyi à nyisim do ijuukpã iyi í bam si ilui Antiõsi do Ikonimu do Lisitu. Kù ne bõne gò iyi n kù ye be. Amma Lafẽe í nyam hai si fei ndee.

12 Ntõi, ine iyi wa bi ku ce kuwẽẽẽ dee dee si wajui Ilaaã si anu akã iyi í ce do Jesu Kirisi kù ne bei á ce iyi kù ye ijuukpã.

13 Amma ine laalõ ña do woo sò ibo ña waati kãma fei laalõ ñña í ya maa kõsiii. Si bei à waa dī ijui ine gò ña, beẽbe mõi à waa dī ijui ara ñña.

14 Amma awõ, leekĩ dim dim si cio iyi à kõe si, iyi ì dasi naane, domi ì mà ine iyi í kõe si.

15 Hai keekeei, ì mà kukõi ideĩ Ilaaã iyi á yókõ ku muẽ bisi i dasiõ Jesu Kirisi naane ku ba i ba faaba.

16 Kukõi ideĩ Ilaaã fei hai bi Ilaaãĩ wa naa. Nõ í ne aranfaani ku kó ine ña si cio, ku nyisi amanẽ kurarae, nõ ku dasiẽ kpãa jiiida má, nõ ku nyisiẽ yaase bei á jẽò dee dee,

17 ku ba ineĩ Ilaaã ku kã, nõ ku tã sòlu ku ceò ice jiiida baa yooma fei.

4

1-2 Ñ wa n tõeĩ Timotee, i ya maa waazõa ine ña ideĩ Ilaaã waati kãma fei. I ya tã sòlu baa bii beirei, à je a kù je. Ñ wa n tõeĩ si wajui Ilaaã do si wajui Jesu Kirisi, ññu iyi á kiiti ilu hunde do iku ña. Na irii kunyie wa do kũnaai bommaei ñ wa n dasiẽ iceu be. Na ññu, lele ña, nõ i nyisi ña kurara ñña, mu ñña gbugbã, nõ i kõ ña si cioi ideĩ Ilaaã do suuru nla nla.

3 Ñ wa n fõ beẽbei domi waati gò wa naa iyi ine ña a kaa bi ideĩ kukõsi jiiida ku gbõ, amma aa dẽdẽa ara ñña woo kõ si cio nkpõ, ine ña iyi aa lele ña do ide iyi à bi ku gbõ.

4 Aa kõ ku gbõ ide ntõu, nõ aa sinda ara ñña si ideĩ arái amanẽ ña.

5 Amma awõ, mu arae si mii fei, temua do ijuukpã, ce icei laabaau jiiida ku waazõe, nõ i jò icei ideĩ Ilaaã iyi ì waa ce ku kã mam mam.

6 Amma amu takam, kuwẽẽẽm í je bei atẽi kuwee iyi à waa nikã, nõ waati iyi an jò andunya í maai wa.

7 Ñ jabu jiiida, nõ ñ sei ñ bõ hee kõõ, nõ ñ wa n leekĩ si naane ku dasi dim dim.

8 Nsei, ñ mà iyi an ba ribai dee dee ku je. Lafẽe woo kiiti dee deei á muum si ajõ ññu.

* **4:14 gbẽdeu** Gbede iyi à waa fãau ihẽ kù je bei gbede ku rõ kaako ña. Ine ññu isõ ku ce booda ña do iwẽ iyi ine ña à ya maa tõi í ya yó.

Kù je amu akã, amma hee do ine ña iyi à bi ajõi kunyie wa fei.

Ideĩ ankãanyi

9 Ce kookaai i hãmẽẽm wa ñya ñya,

10 domi Demasi í jòm í bõ Tesalonika si na iyi í jò í bi andunya kaa kaa. Keresani, ine ññu í ne ikpa ilei Galati nõ Titee mõi í ne ikpa ilei Dalumasi.

11 Luku ññu akãĩ í wa bi tom ihẽ. Gbã Maaku ññeò í naa wa ajõ ña, domi á yókõ ku sobim si iceẽ nõu.

12 Ñ be Tisiki Efeẽzu.

13 Bii ì waa naa, soom kumboo ku nya tütüm wa iyi ñ jò Torasi kpasẽi Kaapusi, do tiam ña, iyi í re mãm ññui í je iyi à ce do batau.

14 Alesandu gbẽdeu *, í ceem laalõ ntõ ntõ. Lafẽe á sãa mii iyi í ce.

15 Awõ mõi laakaie, domi í kòsĩ ide nwa do gbugbã.

16 Ine kãma kù nõ kù leekĩ do amu sinteu mãm iyi ñ wa n kòõ aram, anja feii à jòm. Ilaaã ku maà mu ña do.

17 Do ññu fei, Lafẽe í leekĩ do amu í muum gbugbã, ku ba n waazõ laabaau jiiida mam mam nõ dimi mmu ñau fei a gbõõ. Nõ ñ fita si wahalau bei ine iyi í gbã hai si geleĩ muusu nla.

18 Lafẽe á nyam hai si laalõ baa yooma fei, nõ kù jò n lõ si bommai lelee do alaafia. Ka saabue hee do ajõ fei. Ami.

Fõõ ankãanyi

19 Ce Pirisila do Akilasi fõõ do inei kpasẽi Onezifõõ ña.

20 Erasitu í gbe Karenti be nõ ñ jò Torofimu Miletu, domi kù waa ne baani.

21 Ce kookaai i naa hee sukui tütü ku maa to.

Ebulusi, do Pudeni, do Linusi, do Kolodia, do ine nwa ñau fei à waa ceẽ fõõ.

22 Lafẽe ku wẽẽ do awõ.

Nõ didõĩ Ilaaã ku wa si ññe fei.

Tia iyi Pɔlu í kɔa Titee

Pɔlu í ce Titee fɔ

¹ Amui Pɔlu, woo ce icei Ilaaɔ do woo bei Jesu Kirisi, amui ñ kɔ tiau wa. À bɛm nii n koo n sobi inɛ ɲa iyi Ilaaɔ í cicau ku ba a dasiɛ naanɛ, nɔ a mà ntɔu si gãmɛi kpãai naanɛ ku dasi nwa.

² Iyi bei á jò a maa cɔ kpãai kuwɛɛ hai tã. Ilaaɔ ci ya sɔ ibo. Nɔ baa hai kù takai andunya í ce kuwãi kuwɛɛ hai tã.

³ Nɔ nsei, si awaati iyi í jilɛu, í jò ideu í fita. Ideui í daam si awɔ n waazɔɛ si bei í jilɛem, nɲu iyi í je Ilaaɔ woo faaba nwa.

⁴ Amu Pɔlu ñ wa n ceɛ tiau ihɛ wai, Titee. Si bei do saabum nii ì dasiɔ Jesu naanɛ bei amu mɔ, nɲui í jò ì je ama abím. Ilaaɔ Baaba do Jesu Kirisi woo faaba nwa a muue didɔ do laakai akã.

Icɛ iyi Pɔlu í dasi Titee Kereti

⁵ Ñ jòɛ Kereti bei ku ba i teese ide ɲa iyi í gbeu, nɔ ì cica inɛ ngbo ɲa si igbei inɛi Jesu ɲa si ilu ɲau fei si bei ñ sɔɛu.

⁶ Inɛ iyi á je inɛ ngboi igbeu í gbe ku je inɛ iyi kù nɛ taale gɔ, iyi í nɛ abo akã lege lege nɔ amaɛ ɲa à je woo dasi Jesu naanɛ ɲa. Ku màà je a maa sɔ iri ɲa do daa bututu nɔ a màà je amu ɲa iyi a ci ya jirima inɛ.

⁷ Ntɔ ntɔ, inɛ ngboi igbeu icei Ilaaɔi wa ce. Na nɲu í gbe ku je hai nɛ taale. Kù sɪa ku je ilu faau, walakɔ ilu idɔɔkɔ, walakɔ woo mɔ atɛ, walakɔ à bi ija, walakɔ inɛ iyi wa bi ku ba fia do bisi laalɔ.

⁸ Amma í gbe ku je inɛ iyi í ya yaaɛ inɛ njoo ɲa, nɔ ku ya bi mii jiida ku ce. Nɔ ku je inɛ iyi í mà araɛ. Ku je inɛ dee dee do inɛ kumá nɔ ku ya saku.

⁹ Í gbe ku maa mu ide iyi í nɛ naanɛu dim dim si bei à kɔaa si. Bɛɛbei á yɔkɔ ku mua inɛ ɲa iyi à gbe gbugbã nɔ ku tuse ɲa yaasei cio jiida nɔ ku kãmia woo jã ide ɲa.

¹⁰ Ñ wa n fɔ bɛɛbei domi inɛ nkpɔi í wa si igbeu iyi a kù waa jirima inɛ ngbo ɲau, inɛ ɲa iyi à waa dasi inɛ ɲa iju dūdū do ide nfe. Si inɔ ɲa, Zuifu ɲa iyi à dasi Jesu naanɛu, aɲa mɔm nii à re.

¹¹ Í gbe a ganji ɲa, domi à waa bitandi nyaanze nkpɔ si bei à ya maa cio ɲa mii iyi kù jɔ. À ya maa ce bɛɛbei ku ba a baɔ fia do bisi laalɔ.

¹² Inɛi Kereti gɔ takɛ iyi í je woo sisi ide iwe ɲa í ni, waati kãma fei inɛi Kereti ɲa woo sɔ ibo ɲai, nɔ à gaabu bei inɔi sako ɲa, ilu ika ɲai, lasabu ɲa fei si kpãai ijɛi í wa.

¹³ Nɔ ide iyi í fɔu ntɔi. Na nɲu, sɔ ɲa ide do kugaabu ku ba a leekɪ dim dim si kpãai naanɛ ku dasi,

¹⁴ nɔ a màà na a too si alái Zuifu ɲau, walakɔ woodai inɛ ɲa iyi à yaa hai si kpãai ntɔ.

¹⁵ Mii fei í mái bi inɛ ɲa iyi à má, amma nkãma ci ya má bi ilu riisi ɲa do hai dasi naanɛ ɲa, domi lasabu ɲa do idɔ ɲa fei í nɛ riisi.

¹⁶ À waa fɔ do gɛɛ à ni aɲa à mà Ilaaɔ, amma kookoosu ɲa wa jã ɲa ide. À je inɛ laalɔ do woo kò ide ɲa, a kaa yɔkɔ a ce mii jiida kãma má.

2

Kukɔsi jiida

¹ Awɔ takɛ kɔ ɲa si cio jiida.

² Sɔ mɔkɔ ngbo ɲa a jò a mà mii iyi à waa ce, nɔ a je ilu bɛɛɛ iyi à mà ara ɲa nɔ a leekɪ si kpãai naanɛ ku dasi dim dim do ti kubi do ti temua.

³ Sɔ abo ngbo ɲa mɔ a maa je kuwɛɛ ɲa dee dee béi í jò inɛi Ilaaɔ ɲa à ya ce. A màà je woo sɔ irii inɛ ɲa wala woo mɔ atɛ. Í sɪa a ya maa mua abo aso mɔkɔ saatarã ɲa bisi jiida

⁴ ku ba a mà bei aa bi mɔkɔ ɲa ɲa do ama ɲa ɲa.

⁵ Nɔ a kɔ ɲa si a mà ara ɲa a je inɛ ɲa iyi aa leekɪ do mɔkɔ ɲa ɲa a maa ce icei abo aso mɔkɔ ɲa, a je inɛ jiida ɲa iyi aa sũa mɔkɔ ɲa ɲa iri ilɛ. Iyi bei á jò inɛ gɔ kaa yɔkɔ ku fɔ laalɔi ide Ilaaɔ na iri ɲa.

⁶ Sɔ awaasũ ɲa mɔ a mà ara ɲa.

⁷ Bɛɛɛ mɔi awɔ takɛ, i ya jò a ye sɪɛ jiida ku ce si mii fei. Si cioɛ, nyisi ɲa iyi ì je dee dee nɔ ì waa ce mii iyi à dasiɛ.

⁸ Sɔ ɲa ide ntɔu iyi a kaa yeɔ taalei ideɛ. Iyi bei á jò anyɔ ku mu mbɛɛ nɲɛ ɲa domi a kaa ba laalɔ nwa a fɔ.

⁹ Sɔ aru ɲa mɔ a jirima lafɛɛ ɲa ɲa si mii fei nɔ a ya ce mii iyi á dɔ ɲa si. A màà ya ba ɲa kakɔ ku ce,

¹⁰ nɔ a maà ya ce ɲa ile, amma a nyisi ara ɲa iyi aɲa à je ilu naane si mii fei. Beɛbei ine ɲa aa màò beɛrei cioi Ilaaɗ woo faaba nwa.

¹¹ N̄ ni i ce beɛbei domi Ilaaɗ í jò didɗe í naa si andunya. Didɗu á yɔkɔ ku mua ine fei faaba.

¹² Didɗu wa sɔ wa ka jò kɔɗeei andunya do kuwɛɛ iyi kù waa mà beɛrei Ilaaɗ. Beɛbei aa ka ce kuwɛɛ nwa si andunya ih̄ dee dee, ka màò ara nwa, nɔ ka màò beɛrei Ilaaɗ,

¹³ nɔ ka maa degbeò ajɔ jiida iyi à waa cɔ kp̄aaɛ, si bii Jesu Kirisi woo faaba nwa á nyisi amboeɛ. Jesu Kirisi ɲui í je Ilaaɗ, nɔ ɲui í la.

¹⁴ Í so arae í na na iri nwa ku ya wa hai si laalɔ baa yooma fei, nɔ ku ce wa ine kumá ɲa ka na ka je bei dimi akā iyi á je titi ɲu akā nɔ ka je ilu himma ka maa ceò ice jiida.

¹⁵ Beɛbei í s̄ia i ya cioa ine ɲa. Sɔ ɲa ide do kugaabu, nɔ i mu ɲa gbugbā si bei ì ne kp̄aaɛ. Maà jò ine gɔ ku dondaɛ.

3

Isɛɛnei inei Jesu ɲa

¹ Ye inei igbei Jesu ɲau fei gigi a ya s̄ua ilaalui ile ɲa do ine ngbo ɲa iri ile, a ya jirima ɲa, nɔ a ya tã sɔɔlu si ice jiida fei ku ce.

² Sɔ ɲa a maà ya fɔ laalɔi ine gɔ, nɔ a maà ya de anui ine gɔ, amma a ya cea ine fei jiida nɔ a nyisi ine ɲa daa didɗ.

³ Í s̄ia ka ce beɛbe domi tako wo awa mà à yei bei ine ɲa iyi à gbe. A kù ne yaase, a ci ya ka jirima Ilaaɗ, à ya ka maa ce kurara. Kɔɗeei andunya baa yooma fei do faayi ɲai à waa neò wa. À waa ce kuwɛɛ nwa do ino s̄ami do bine. Nɔ à cé ɲje.

⁴ Amma waati iyi Ilaaɗ woo faaba nwa í nyisi jiida ku jɛe do bei í bi amanɛ ɲa,

⁵ í faaba wa. Waati beɛbei Hundee iyi í da nwa si í bí wa ise gbeejisia nɔ í mu nwa kuwɛɛ titɗ. Kù faaba wa si na iyi í jò à ce ice jiida, amma si na iyi í jò í ce araare nwai.

⁶ Ilaaɗ í mu nwa Hundee do ino akā na saabui Jesu Kirisi woo faaba nwa,

⁷ ku ba ka na ka je ine dee dee si wajui Ilaaɗ na didɗe nɔ ka je tubui kuwɛɛ hai tã iyi à waa cɔ kp̄aaɛ.

⁸ Ideu í ne naane. N̄ bi i fɔ ideu i sisi ku ba ine ɲa iyi à dasi Ilaaɗ naane a ce kookaai a

ceò ice jiida. Ideu ide jiidai nɔ í ne aranfãani bi ine ɲa.

⁹ Amma i ya feò kudɛɗei ide hai ne yaase ɲa ku ce, nɔ i maà ya de irii bala nwa ɲa kù mà, nɔ i maà ya maa ce kakɔɔ hai tã si gãmei wooda. Iyi be fei ngbei, kù ne aranfãani kãma.

¹⁰ Ine iyi wa fɛɛfe ine ɲa, sɔɔ bei ise gbeeji i bei i nya lafɛe ikã.

¹¹ Awɔ takae ì mà iyi amanɛ dimi beɛbe í yaai hai si kp̄aa jiida, wa ce dulum nɔ kookoosue í jò à ye taaleɛ.

Idei ankãanyi

¹² Wee an na n be Aatemasi walakɔ Tisiki wa bi tɛɛ. Waati iyi ine akā ɲa á na ku to wa, ce kookaai i naa i bam Nikopolisi, domi bei ñ bi n maa ɲ wa sukui tütü.

¹³ Mua Zenasi woo mà woodau do Apolo bukaatai mii iyi à bi fei si isɛɛne ɲau, ku ba ngɔgɔ ku maà gaizia ɲa.

¹⁴ Í s̄ia ine nwa ɲau mà a hanya si ice jiida ku ce, ku ba a ba bukaatai mii iyi à bi nɔ a maà je kuwɛɛ ɲa ngbe ngbe.

¹⁵ Ine ɲa iyi à wa bi tom ih̄ fei à ceɛ fɔɔ. Ce ine ɲa iyi à bi wa si kp̄aa naane ku dasi fɔɔ. Didɗi Ilaaɗ ku wa si inɛ fei.

Tia iyi Pōlu í kōa Filemā

Pōlu í ce Filemā fō

¹ Amu Pōlu iyi ñ wa piisō na irii Jesu Kirisi, amu do Timōtee inε nwa à ceε tiau ihē wai Filemā, awō baakō nwa do minjisia nwa si icεu.

² Nō à ce inei igbei Jesu ña iyi à ya tātō kpasēu fō do wecī nwa Apia, do Aasipu, ñu iyi wa ba wa ku jabu.

³ Ilaaō Baa nwa do Lafēε Jesu Kirisi a mu ñe didō do laakai ku sū.

Kubii Filemā do naane ku dasi

⁴ Waati iyi ñ wa n ce kutō fei ñ ya n ye gigiei nō ñ ya n saabu Aō Lafēm na irie,

⁵ domi ñ wa n gbō baau naane iyi ñ dasi Lafēε Jesu do bei ñ bi woo dasi Jesu naane ña fei.

⁶ Ñ wa n tō Ilaaō ku jō anu akā iyi awae ña à ne na naane ku dasi ku jō ñ mà mii jūda iyi à ne si kpāai Kirisi fei.

⁷ Baakōm, kubie u í muum gbugbā ntō ntō do inō didō nla nla, domi ñ waa tū inō inei Ilaaō ña.

Pōlu wa tōa Onezimu suuru

⁸ Na ñu, baa do iyi ñ ne kpāa na irii Kirisi iyi an tilasie i ce iyi í sīa,

⁹ do ñu fei, na kubii í jō ñ wa n tōε suuru. Amu Pōlu, amu iyi ñ je mākō ngbo, nō wee nsei ñ wa piisō na irii Jesu Kirisi,

¹⁰ ñ wa n tōε suuru na irii Onezimu, ñu iyi í je bei amam iyi ñ bí si kpāai naane ku dasi si ile piisō ihē.

¹¹ Tako wo kù sobie jūda, amma nsei í je sobi nla nla bi tēε do bi tom.

¹² Nsei ñ bō wai bi tēε, ñu iyi ñ bi bei arai amu takam.

¹³ Ñ bi ku wa kākōm nii wo ku sobim si agbēε si waati iyi ñ wa piisō ihē na laabaau jūda.

¹⁴ Amma n kù bi n ce ngōgō bii kù yeε, domi n kù bi i sobim do tilasi, bii kù je do idōbie.

¹⁵ Á yōkō ku je inēō Onezimu ñ fēε nje ñai wo si waati keekeu ku ba i naa i nō do ajo fei.

¹⁶ Kaa nyi wa bi tēε baa bei aru ñu akā má, amma í re aru. Á nyi wai bei baakō jūdaε.

Ñ ne kubie ntō ntō, nō í sīa titeε ku re, domi kù je arue ñu akā, í je baakōε si kpāai Kirisi má.

¹⁷ Na ñu, bii ñ waa kam bei kpaasie, gba ñu mō bei aa gba amu takam.

¹⁸ Bii ñ raraε, walakō bii wa mu gbeseε, sindoε si irim.

¹⁹ Wee, ñ wa n kō iyi ihē do awōi amu takam, amu Pōlu, an sāε fei ndεε. Baa bii n kù fō, awō takε ñ mà iyi ñ waa mu gbesem na kuwεεε iyi ñ ba.

²⁰ Na ñu, awō inεm, ñ wa n tōε i ceem didō be na irii Lafēε. Tū inōm si kpāai Kirisi.

²¹ Ñ ceε tiau ihē wai si na iyi í jō ñ wa n naaneε iyi aa jirima ide iyi ñ wa n fō, nō ñ mà kam kam aa ce ku re baa iyi ñ wa n tōεu.

²² Mii akāi í gbe, ceem sōlui ile bii an naa n wa, domi ñ wa n cō kpāa iyi Ilaaō á na ku sindoom wa bi tu ñε má na saabu kutō ñε.

Sukudō ku tō

²³ Epafaasi, awāō inε iyi a wa ile piisō na irii Jesu Kirisi, í ni n ceε fō.

²⁴ Bēεbē mōi woo bam icε ku ce ña, Maaku do Aritaaki do Demasi do Luku, aña fei à ceε fō.

²⁵ Didōi Lafēε Jesu Kirisi ku wa si ñε.

Tia iyi à kɔa inɛi Ebeɛ ɲa

Ilaaɔ́ í jò Amaí nɲu takæ í ba wa ide ku fɔ

¹ Tako bala nwa ɲa à gbɔ ide ku fɔi Ilaaɔ́ hai si gelei waliie ɲa ise feefelo si kpãa ikã ikã.

² Amma si waatii ankãanyiu ihẽ awa à gbɔ ide ku fɔi Ilaaɔ́ hai si gelei Amae takæ. Amaui Ilaaɔ́ í cica ku je woo je tubui mii fei, nɲu iyi aɲaɔ̀ à taka andunya.

³ Amboe iyi Ilaaɔ́ í ne fei, si Amaei aa ka yɔɔ. Amau í jò Ilaaɔ́ takæ dee dee, í nɔ wa mu mii fei do gbugbã ide. Waati iyi í ce ice iyi á kpa ide dulum dii inɛ ɲa í tã, ɲɔi í koo í buba lele si awɔ ɲjei Ilaaɔ́ ilu gbugbã fei.

Amaí Ilaaɔ́ í re amaleka ɲa

⁴ Si bei Ilaaɔ́ í na Amaeu iri iyi í re ti amaleka ɲa, beɛbe mɔi Amau takæ í re amaleka ɲa.

⁵ Do ntɔ, Ilaaɔ́ kù sɔ́ inɛ akã́ amaleka ɲau ku ni,

Awɔi ì je Amam. Hai nnyi ì je baæ. Kù nɔ kù je amaleka gɔi wa fãa iyi í ni, An je baæ, nɔ nɲu mɔ ku je amam.

⁶ Amma waati iyi Ilaaɔ́ í be ama yemmae wa si andunya í ni, Amalekam ɲa fei a gulea.

⁷ Ide iyi Ilaaɔ́ í fɔ na irii amaleka ɲau wee. Í ni,

Ñ ce amalekam ɲai bei fufu, Woo ce icem ɲau mɔ bei amei ina.

⁸ Amma Amaei wa fãa iyi í ni, Awɔi ì je Ilaaɔ́. Ñ jile bommae hee do ajɔ fei. Dee dee ku jei í je akpai bommae.

⁹ Ì bi jiida nɔ ì cé laabɔ.

Na ɲɔi í ce amu Ilaaɔ́ ñ cicae, awɔ Ilaaɔ́.

Ñ nɔ ñ muue inɔ didɔ́ nɔ ñ jò beereɛ í re ti kpaasi ɲa.

¹⁰ Nɔ í sɔ́ má í ni, Awɔ Lafɛɛ, hai sinte awɔi ì jile icui ile. Do awɔi ì ceɔ lele.

¹¹ Fei ndeɛ á ce nfe amma awɔi aa weɛ. Lele do ile fei á gboi bei ibɔ.

¹² Awɔi aa taabu ɲa bei jine.

Aa nɔ a maa kpaasi bei à ya kpaasi ibɔ. Amma awɔ i kaa kpaasi, nɔ kuweɛɛ kaa kpa iri.

¹³ Ilaaɔ́ kù nɔ kù sɔ́ amalekae gɔ kù ni,

Buba awɔ ɲjem hee n ce mbeɛɛ ɲa bi ku lesi isɛɛ.

¹⁴ Debei, mii amaleka ɲa à je. À je hunde ɲa iyi à waa cea Ilaaɔ́ ice, aɲai í ya be a koo a sobi inɛ ɲa iyi aa ba faaba.

2

Idei faaba

¹ Na nɲu, í sɔ́a ka mu ide iyi à gbɔ dim dim ku ba ka maà nyɔɔ,

² domi baa ide iyi amaleka ɲa à naaɔ wa í ne gbugbã hee inɛ iyi kù saalue walakɔ kù jirimæ fei í ba ijuukpã iyi í jɔ.

³ Debei, beirei aa ka ce ka yɔkɔ ka saa ijuukpã bii à waa ceidò ide faaba iyi í to beɛbe. Lafɛɛ takæ í tako í sisi ide faabau, nɔ si anyie inɛ ɲa iyi à gbɔɔ à sɔ́ wa à ni ideu ntɔi.

⁴ Nɔ Ilaaɔ́ í ce maamaake ikã ikã fei ku ba gbugbã sɛɛda ɲau ku kɔɔsi. Nɔ í cea inɛ ɲa amua ikã ikã Hundee si bei í bi.

Woo faaba inɛ ɲa

⁵ Ntɔ ntɔ, andunya iyi á na ku naa iyi à waa fãau, kù je amaleka ɲai Ilaaɔ́ í jile a je inɛ ngboɛ.

⁶ Amma inɛ gɔ í kɔ bii gɔ í ba Ilaaɔ́ ide ku fɔ í ni,

Mii amanɛ í je hee ì waa ce lasabuɛ.

Yooi í je amanɛ hee i maa gbɔaa.

⁷ Si waati keeke gɔ ì coo inɛ iyi kù to amaleka ɲa.

Ì muaa amboe nɔ ì jò í ne jirima nla nla.

⁸ Ì muaa gbugbã si mii fei.

Ntɔi, iyi à ni Ilaaɔ́ í naa gbugbã si mii fei, nkãma kù weɛ iyi kaa sũaa iri ile. Amma a kù ye bii mii fei í sũaa iri ile titã.

⁹ Do nɲu fei Jesu nɲu iyi à kaye wo, nsei à waa yɔɔ do amboe do jirima nla nla na wahala iyi í ye í kuɔ. Ntɔi, didɔ́i Ilaaɔ́ í tako í jò kù to amaleka ɲa si waati keeke gɔ. Ilaaɔ́ í ce beɛbei ku ba ku ye wahala ku kuɔ na irii inɛ fei.

¹⁰ Do ntɔ, Ilaaɔ́, nɲu iyi í taka mii fei nɔ wa mu fei ndeɛ, í yɔɔ iyi í sɔ́a Jesu ku ye ijuukpã ku ba ku je amanɛ iyi í kɔ́ nɔ ku gbã amanɛ nkɔ́ nkɔ́ ku naaɔ ɲa wa si amboeɛ, domi Jesui í je icui faaba ɲa.

¹¹ Jesu iyi í we inɛ ɲa hai si dulum du ɲa, nɲu do inɛ ɲa iyi í we ɲau à je amai baa akã. Na nɲu, kù ce anyɔi ku kpe ɲa ifæ ɲa

¹² tengi bii í ba Ilaaɔ́ ide ku fɔ í ni,

An sisia ifom nja idee.

An saabue si aninii ine nja iyi à totò.

¹³ Nò í ni má,

An dasi Ilaaḍ naanem.

Si anyie má nò í ni,

Amu wee do ine nja iyi Ilaaḍ í muum.

¹⁴ Si bei ine nau à ne ara do nje, Jesu takae í na í so ara bei nja m̀. Í ce bebei ku ba na saabui iku ku kpa gbugbāi Seetam, nju iyi í ne gbugbāi iku wo,

¹⁵ nò ku ya ine nja iyi à je bei aru nja si kuwee nja fei na njo iku.

¹⁶ Ntò ntò, kù je amaleka nai í naa ku sobi, tokui Aburhamu nai í naa ku sobi.

¹⁷ Na nju, kù ne bei á ce iyi kù jò ifòe nja si mii fei ku ba ku na ku je woo wee nla iyi í ne araare nò ku je ilu naane si icei Ilaaḍ, nò ku sã gbesei dulum dii ine nja.

¹⁸ Do yaase bebe á yòkò ku sobi ine nja iyi à wa si kulele, domi nju takae í ye ijuukpā si kulele.

3

Jesu í re Moizi

¹ Na nju, ine inem nja, ine iyi ì je ti Ilaaḍ, ine iyi í kpe do woo dasi Jesu naane nja iyi à gbe ku ba i b̀ lelei Aḍ nja, i jò i cò Jesu, nju iyi Ilaaḍ í be wa ku je woo wee nla si kpāai naane ku dasi iyi à waa sisi.

² Bei Moizi í tako í je ilu naane si icee iyi í cea inei Izireli nja fei, bebe m̀i Jesu takae í ne naane si wajui Ilaaḍ, nju iyi í jilò si iceu.

³ Ine iyi í ma ile í ne beere í re ileu takae. Bebe m̀i Jesu í ne amboe nla nla iyi í re ti Moizi.

⁴ Ntò, ile iyi ì ye fei amanèi í maa, amma Ilaaḍi í je ine iyi í ma mii fei.

⁵ Si ice iyi Moizi í cea inei Izireli nja fei, í ye bei amaace ilu naane si kpasèi Ilaaḍ kù je nwa seedai mii iyi á na ku ce.

⁶ Amma Kirisi nje amai kpasè ilu naanei iyi Ilaaḍ í ce ine ngboi kpasèeu. Inei kpasèe nau m̀, awai bii à waa leekì si naane dim dim do si kpāa ku cò iyi à waa t̀òò fufu.

Kusimi iyi Ilaaḍ í jileá inee nja

⁷ Na nju, i sotì i gbò ide iyi Hundei Ilaaḍ í fò í ni,

Bii ì waa gbò ide ku fò Ilaaḍ nnyi nja,

⁸ I maà lele idò nje má bei si ajò iyi ì kòsie nja, Si waati iyi ì cò laakaie nja si gbabua.

⁹ Njò Ilaaḍ í ni,

Tengi bei bala nje nja à kòsim à dede idòkò m̀,

Baa do iyi à ye mii iyi ì ce hee adò ciiji.

¹⁰ Na njò í jò ì ce idòkò do nja.

Nò ì ye idò nja í ya sindai ajò fei hai bi tom. A kù mà kpāam.

¹¹ Si idòkò m̀ ì ceekpe ì ni,

A kaa l̀si bi kusimi iyi ì ce nja sòlu eu ajò kāmā.

¹² Na nju, ine inem nja, i ce laakai, i maà jò ine gò nje ku ne idò laalò hai dasi naane, iyi á jò ku sinda hai bi Ilaaḍ, nju iyi í wee.

¹³ Amma si na iyi í jò Ilaaḍ í mu nwa ajò nnyi, nò ala kù je tu wa, í s̄a i ya maa mua nje gbugbā ajò fei nja ku ba ine gò nje ku maà jò dulum ku d̄i iju ee hee ku le idòe.

¹⁴ Ntò, à ne ikpè si kuweei Kirisi bii à waa leekì dim dim si naane ku dasi iyi à ne hai sinte hee kòe.

¹⁵ Na njò í jò à ni,

Bii ì waa gbò ide ku fò Ilaaḍ nnyi nja,

I maà lele idò nje má bei si ajò iyi ì kòsie nja,

¹⁶ Yoo nai à gbò ide ku fò Ilaaḍ nò à kòsie bii kù je ine nja iyi Moizi í gbā hai ilei Ezibitiu fei.

¹⁷ Mà yoo nai Ilaaḍ wa ce idòkò hee zakai adò ciiji bii kù je do ine nja iyi à ce dulum nò à cuku à ku si ghabuau.

¹⁸ Si waati iyi Ilaaḍ í ceekpe í ni, a kaa l̀si bi kusimi iyi nju í ce nja sòlu eu, yoo nai wa f̄aa bii kù je ine nja iyi a kù jirima idee.

¹⁹ Bebe m̀i, à ye iyi a kù yòkò a kù l̀si bi kusimiu si na iyi í jò a kù dasi naane.

4

¹ Kuwāi Ilaaḍ iyi í ni aa ka l̀si bi kusimiu í wee baa nnyi. Na nju, i ce laakai ku ba ine gò nje nja a maà na a to wa do ankāanyi nò a ba wee nja a kaa ba a l̀ bi kusimiu.

² À waazo nwa laabaau jiida si bei à cea ine nja iyi à tako à wa si ghabuau. À gbò ideu amma kù ce nja aranfāani kāmā domi si waati iyi à gbò, a kù dasi naane.

³ Awa iyi à dasi naane aa ka l̀si bi kusimiu, bi kusimi iyi Ilaaḍ í fò idee í ni,

Si idòkò m̀ ì ceekpe ì ni,

A kaa l̀si bi kusimi iyi ì ce nja sòlu eu.

Í fò bebe baa do iyi í ce sòlui kusimiu t̄a hai waati iyi í taka andunya.

4 Do ntɔi, bii gɔ à fɔ ideɪ ajɔ mɛɛjesiaɪ à ni,
Ilaaɔ́ í kpa irii icɛɛ fei nɔ́ í sími si ajɔ mɛɛjesia.

5 Do nɲu fei Ilaaɔ́ í fɔ ide iyi à tako à ka wau wo iyi í ni,

A kaa lɔ́ si bi kusími iyi ñ ce nɲa sɔ́luɛu ajɔ kãma.

6 Inɛ gɔ nɲa aa na a lɔ́ si bi kusímiu. Amma inɛ sinte nɲa iyi à gbɔ laabaau jiidau a kù lɔ́si na ide hai jirima nɲau.

7 Na nɲu, nsei Ilaaɔ́ í jilɛ ajɔ má, nɔ́ ajɔi nnyi. Ideu í cei bei Ilaaɔ́ í jò à na à gbɔɔ hai si gelei Davidi si anyii adɔ́ nkpɔ́ nkpɔ́. Ideu í ni,

Bii ì gbɔ ide ku fɔi Ilaaɔ́ nnyi nɲa,

I maà ti i lele idɔ́ nɲɛ.

8 Ntɔi, bii í jɛ si kusímiu bei Zozue í bɔ̀ò inɛ nɲau wo, Ilaaɔ́ kaa fɔ́ ideɪ ajɔi kusími mmu gɔ iyi á na ku naa.

9 Bɛɛbei kusími í wɛɛ má iyi í jɛ ti inɛi Ilaaɔ́ nɲa bei Ilaaɔ́ takɛ́ í sími si ajɔ mɛɛjesiaɪ.

10 Inɛ iyi í lɔ́si bi kusími iyi Ilaaɔ́ í ce sɔ́luɛu, í kpa irii icɛɛi si bei Ilaaɔ́ mɔ́ í kpa irii tɛɛ.

11 Na nɲu, ka ce kookaai ka lɔ́si bi kusímiu. Kãma nwa ku maà jɛ hai gbɔ ide bei inɛ nɲau. Bii kù jɛ bɛɛbɛ aa ka na ka cuku ka kua bi kusímiu.

12 Idei Ilaaɔ́i í jɛ kuwɛɛ, í nɔ́ í nɛ gbugbã. Í dɔ́ anu í re taakuba ilu andɛ minji. Í nɛ gbugbã iyi á yɔ́kɔ́ ku lɔ̀ò hee lelei idɔ́ ku fɛɛfe idɔ́i amanɛ do lasabuɛ, ikɔ́i ara mɔ́ do lompi. Nɔ́ á wusɛ idɔ̀ɔ́bii amanɛ do lasabuɛ. *

13 Nkãma kù wɛɛ iyi wa manjia Ilaaɔ́ woo taka. Fei ndɛɛ í cɪ́ wa jilei si wajue. Nɔ́ nɲui awa fei aa ka tusea kuwɛɛ nwa.

Jesui í jɛ woo wee nlau

14 Do ntɔi à nɛ woo wee nla iyi í bɔ́ lelei Aɔ́ í to hee bi Ilaaɔ́ takɛ́. Nɲui í jɛ Jesu amaɛ. Na nɲu, ka leekɪ́ dim dim si naanɛ iyi à dasi,

15 domi woo wee nla iyi à nɛu á yɔ́kɔ́ ku ce araarei gbugbã hai nɛ nwa si na iyi í jò à lelɛɛ ku ceò laalɔ́ si mii fei bei awa mɔ́, amma kù ce dulum.

16 Kitãi bommai Ilaaɔ́i í jɛ tengi bii aa ka ba didɔ́. Na nɲu, ka sekɛɛ si kitãu si kutɔ́ nwa do idɔ́ ku buba, ku ba ku ce araare nwa nɔ́ ku mu nwa didɔ́ iyi á sobi wa si waati iyi í jɔ́.

* 4:12 **Idei Ilaaɔ́ í jɛ kuwɛɛ** tia nwo nɲau à ni, “Idei Ilaaɔ́ í wɛɛ njaawɛ”.

5

1 Woo wee nla iyi à ya so hai si inɔ́i amanɛ nɲa fei, à ya sooi ku cea Ilaaɔ́ icɛ na iri nɲa ku ba ku ya kooa Ilaaɔ́ amua nɲa nɔ́ ku ce kuwee nɲa na irii dulum du nɲa.

2 Á yɔ́kɔ́ ku ce suuru do inɛ nɲa iyi a kù mà ngɔ́gɔ do inɛ nɲa iyi à yaa hai si kpãa, si na iyi í jò nɲu takɛ́ mɔ́ kù kɔ́.

3 Na nɲai í jò, kù nɛ bei á ce iyi kù ce kuwee na irii dulum dii nɲu takɛ́ bei wa ce na irii inɛ nɲa.

4 Inɛ gɔ kaa yɔ́kɔ́ ku so araɛ ku ni nɲu í jɛ woo wee nlau, bii kù jɛ Ilaaɔ́i í kpoo bei í kpe Arɔ́ wo.

5 Bɛɛbɛ mɔ́i baa Kirisi takɛ́ kù so araɛ lele kù ni nɲu í jɛ woo wee nlau. Ilaaɔ́i í cicɛɛ, nɲu iyi í sɔ́ò í ni, Awɔ́i ì jɛ Amam.

Hai nnyi ñ jɛ Baaɛ.

6 Bii gɔ à kɔ́ ide iyi í sɔ́ò má í ni, Awɔ́i aa jɛ woo wee do ajɔ fei bei Mɛɛkizedɛki.

7 Si waati iyi Jesu í wa si andunya í ya ce kutɔ́ do anu ku dɔ́ nla nla do cikãaju. Í tɔ́ sobii Ilaaɔ́, nɲu iyi á yɔ́kɔ́ ku nyaa hai si awɔ́i iku, nɔ́ í gbɔa si na iyi í jò í sũaa iri ile.

8 Do iyi í jɛ Amai Ilaaɔ́ fei, í kɔ́kɔ́ ku jirimɛ si ijuukpã iyi í yɛ.

9 Iyi í kɔ́ í tã nɔ́ í baa í jɛa inɛ nɲa iyi à waa jirimɛ fei icui faaba iyi ci ya tã.

10 Nɔ́ Ilaaɔ́ í coo woo wee nlau bei Mɛɛkizedɛki.

Ka maà jò naanɛ ku dasi nwa

11 Mii nkpɔ́ í wɛɛ iyi aa ka yɔ́kɔ́ ka fɔ́ si gãmɛi ideu ihɛ́, amma á gaabu a sisi nɲɛ yaaseɛ domi ì baa ì jɛ inɛ nɲa iyi a ci ya gbɔ yaasei ide nɲa nɲa nɲa.

12 Waati í to bebei bii í jɔ́ inɛ mɔ́ i kɔ́ inɛ gɔ nɲa mɔ́ si ideu, nɔ́ do nɲu fei, ì kɔ́ ì waa nɛ bukaatai inɛ iyi á kɔ́ nɛ si mii sinte nɲa si idei Ilaaɔ́. Inɛ iyi ì to i jɛ ije kili nla nɔ́ ì nyi ì waa nɛ bukaatai amɔ́ má nɲa.

13 Inɛ iyi wa mɔ́mɔ́ fei amai, kaa yɔ́kɔ́ ku wũa jiidu do laalɔ́.

14 Amma ije kili, ijei inɛ ngbo nɲai, aɲa iyi à mà jiidu do laalɔ́ ku wũa si na iyi í jò à nɛ dɔ́nɛɛ.

6

¹ Na nɲu, ka jò ide sinte ɲau si gāmei Kirisi nɔ ka bɔ waju ka je inɛ ɲa iyi à j̄la. A kaa ka jile icui ideu ku kasi má. Ideui í je ideu idɔ ku kpaasi hai si kookoosui nfe ku ce, do ideu naane ku dasi si Ilaaɔ,

² do ideu ikɔi inyi ku dasi ikã ikã, do ideu awɔ ku lea inɛ ɲa si iri, do ideu kuj̄ti iku ɲa, do ide iyi Ilaaɔ á jile hee do ajɔ fei si kiitiu.

³ Kookaaii waju ku bɔi aa ka ce bii Ilaaɔ í bi.

⁴ Inɛ ɲa iyi à ba inya kumái Ilaaɔ tã, nɔ à tie amuai lele, nɔ à ba ikp̄ɛ si Hundei Ilaaɔ,

⁵ nɔ à yɔɔ iyi ideu Ilaaɔ í s̄ia, nɔ à mà gbugbã ku wɛɛi ala,

⁶ bii à sinda à toa ideu Ilaaɔ anyi, a kaa yɔkɔ a sinda idɔ má, domi à sisí à waa kpakpa Amai Ilaaɔ si j̄ii ku gaauu má nɔ à waa dasie anyɔ si bantuma.

⁷ Ntɔ ntɔ, ile á yɔkɔ ku mɔ inyii ij̄i nɔ amaaɲe iyi á cea woo logoo ɲa aranfãani á fita. Bii ileu í ce beɛbe, á ba kuweei Ilaaɔ.

⁸ Amma bii agũ do agũ fũfũ ɲai à fita si, ileu kù ce nɛɛi. Bii í k̄ɔsi Ilaaɔ á ceekpeɛ, si anyie nɔ ku joo.

⁹ Inɛ baakɔɔ nwa ɲa, baa do iyi à waa fɔ beɛbe, à waa naane ɲe. À mà iyi ì wa si kp̄ai faaba ɲa.

¹⁰ Ilaaɔ í je inɛ dee dee, kaa gbɛje icɛ nɲe do kubi iyi ì nyisi na irie ɲa, si bei ì gbɔa inɛɛ ɲa wo ɲa, nɔ ì waa gbɔ ɲɲa baa nsei ɲa.

¹¹ Amma à bi inɛ baa yooma nɲe fei ku hanya do iju nkpa ku leek̄i si ideu hee kɔɔɛ ku ba mii iyi ì waa cɔ kp̄aaɛ ɲau ku ce mam mam.

¹² A kù bi i na i ce ika ɲa, amma i sisi inɛ ɲa iyi à dasi naane nɔ à temua à waa jeò tubu iyi Ilaaɔ í wã ɲa dou.

Ide iyi Ilaaɔ í wã kù nɛ sika

¹³ Waati iyi Ilaaɔ í cea Aburhamu kuwã í gbasi do irii nɲu takɛ si na iyi í jò inɛ gɔ kù wɛɛ iyi í roo má,

¹⁴ í ni, an weɛ do ntɔ, nɔ n jò dimie ku kpɔ.

¹⁵ Si beɛbei Aburhamu wa temuaò nɔ í ba mii iyi Ilaaɔ í wã do.

¹⁶ Bii inɛ ɲa à waa gbasi ide, à ya cooi do irii inɛ iyi í re ɲa, nɔ kugbasiu ku jò a mà iyi ntɔ ntɔ á cooi nɔ ku kpa irii kakɔ fei.

¹⁷ Beɛbei, inɛ ɲa iyi Ilaaɔ í cea kuwãu, í bi ku nyisi ɲa mam mam iyi ideu nɲu kù nɛ gele

ku kɔbia. Na ɲoi í jò í gbasi ku ba a mà iyi ntɔ ntɔ á cooi.

¹⁸ Na nɲu, ideu kuwã do kugbasi, aɲa minjii à wɛɛ iyi kaa kpaasi, nɔ si ide minji ɲau be Ilaaɔ kaa yɔkɔ ku sɔ ibo. Si ide minji ɲau bei Ilaaɔ wa mu nwa gbugbã ntɔ ntɔ, awa iyi à waa leek̄i si kp̄aa ku cɔ iyi í jile nwa nɔ à ba bi ku manji nwa siɛ.

¹⁹ Kp̄aa ku cɔu wa mu idɔ nwai dim dim bei isɔi akɔi inyi í ya gɛɛ akɔu. Isɔ iyi à nɛu wa soi dim dim do anyii ridoo bi ku wai Ilaaɔ lele.

²⁰ Tengi bei Jesu í cua nwa í lɔ na iri nwa domi í baa í je woo wee nla do ajɔ fei bei Mɛɛkizedeki.

7

Mɛɛkizedeki í je ilaalu nɔ í je woo wee má

¹ Mɛɛkizedekii í je ilaalui Salemu do woo weei Ilaaɔ ilu gbugbã fei. Si waati iyi Aburhamu í je amanlu ɲa igũ wa baa, ɲoi Mɛɛkizedeki í bɔ ku kòo ku weeaa.

² Mii iyi Aburhamu í ba wa fei, í naa í ce ikp̄ɛɛ, si mɛɛwa fei í nya akã í na Mɛɛkizedeki. Yaasei irii Mɛɛkizedekiui í je ilaalu iyi í je dee dee. Si anyii nɲu, í je ilaalui Salemu, waato ilaalui laakai ku sũ.

³ Inɛ gɔ kù mà baaɛ walakɔ iyee walakɔ balae gɔ. A kù ce faajii kubie hee má je faajii ikuɛ. Si beɛbe í jɔ Amai Ilaaɔ, nɔ í je woo wee do ajɔ fei.

⁴ I cɔ zaka bei kulai mɔkɔu í to, nɲu iyi si waati iyi Aburhamu bala nla nwa í je igũ, mii ɲa iyi í ba wa, si mɛɛwa fei í nya akã í náa.

⁵ Si inɔi inɛi Levi ɲa, inɛ ɲa iyi à je woo wee ɲau, wooda nwa í na ɲa kp̄aa, si mɛɛwa fei inɛi Izireli ɲa a nya akã a na ɲa. Do nɲu fei, à je nyaanze akã, aɲa fei tɔkui Aburhamu ɲai.

⁶ Mɛɛkizedeki í weea Aburhamu iyi Ilaaɔ í cea kuwãu, nɔ baa do iyi Mɛɛkizedeki kù je dimii Levi, do nɲu fei, Aburhamu í náa ikp̄ɛu.

⁷ Kù nɛ sika gɔ, inɛ iyi í re nɲui í ya weea kpaasi.

⁸ Inɛi Levi ɲa, aɲa iyi inɛ ɲa à ya na akã si mɛɛwau fei, amanɛ ɲai iyi à ya ku, amma Mɛɛkizedeki í wɛɛ, si bei kukɔi ideu Ilaaɔ wa fɔ.

⁹ Nsei, si waati iyi Aburahamu í náa zakaa, í yei bei Levi takae mɔ́ í náa, nɔ́u iyi amaɛ ɔ́a à waa ba zakaau,

¹⁰ domi baa do iyi a kù bí Levi waati beɛbe, í ye bei í wa si arai balae waati iyi balaeu í ko Mɛkizedeki.

¹¹ Wooda iyi Ilaaɔ́ í na inɛi Izireli ɔ́a, kpāai kuweei inɛi Levi ɔ́ai í je icue. Nsei, bii í je kpāai kuweeu be á yɔ́kɔ́ ku jò inɛ ɔ́a a kɔ́ mam mam, a kaa ne bukaatai woo wee mmu gɔ́ ku naa má bei Mɛkizedeki, inɛ iyi kù je dimii Arɔ́,

¹² domi bii à kpaasi kpāai kuwee beɛbe, tilasi í gbe a kpaasi wooda mɔ́.

¹³ Ntɔ́i, Lafɛɛ nwa iyi ideu wa fāau, í je inɛi dimi mmu gɔ́, nɔ́ si dimiu inɛ kāma kù ce icɛi kuwee.

¹⁴ Ntɔ́ ntɔ́, à mà iyi à buui si dimii Zuda. Moizi kù nɔ́ kù fɔ́ idei inɛ kāma si gāmei dimiu iyi á na ku je woo wee.

Woo wee gɔ́ iyi í ye bei Mɛkizedeki

¹⁵ Yaasei ideu í fita sãa sãa si bei à ye woo wee mmu gɔ́ í fita iyi í ye bei Mɛkizedeki.

¹⁶ A kù coo woo wee si na iyi í jò à buu si dimii woo wee ɔ́a, amma do gbugbāi kuwee iyi ci ya tãi.

¹⁷ Do ntɔ́i, kukɔ́i idei Ilaaɔ́ í fɔ́ na irie í ni, Awɔ́i aa je woo wee do aɔ́ fei bei Mɛkizedeki.

¹⁸⁻¹⁹ Si beɛbei à kpa wooda nwou nɔ́ à naaɔ́ kpāa ku cɔ́ iyi í roo wa, nɔ́ do saabuei à waa sekeɛ si Ilaaɔ́. À kpa wooda nwoi si na iyi í jò kù ne gbugbā nɔ́ kù ne aranfāani. Ntɔ́ ntɔ́, wooda kù jò nkāma kù kɔ́ mam mam.

²⁰ Ilaaɔ́ í jilɔ́ woo wee bei Mɛkizedeki nɔ́ í gbasi ideu. Inɛ ihɔ́ ɔ́a à je woo wee ɔ́a, kù je do kugbasii Ilaaɔ́.

²¹ Amma do kugbasii Aɔ́ Lafɛɛ í ce Jesu woo wee í ni,

Amu Aɔ́ Lafɛɛ n ɔ́basi ideu.

N kaa n nɔ́ n dede si idem má.

Aa je woo wee do aɔ́ fei.

²² Beɛbei Jesu í je nwa bei akaasii akabuu iyi í sãa í re wa.

²³ Tengɔ́i bii idei Jesu do idei woo wee ɔ́au í nya ikā wee. Woo wee ɔ́au à kpɔ́ si na iyi í jò amanɛ ɔ́ai iyi à ya na à ku, nɔ́ icɛ nɔ́a ku leeki.

²⁴ Amma Jesu nje í weei do aɔ́ fei, ɔ́ai í jò inɛ mmu gɔ́ kaa sãsi aɔ́be aɔ́ kāma.

²⁵ Na nɔ́u á yɔ́kɔ́ ku faaba inɛ ɔ́a iyi à waa sekeɛ si Ilaaɔ́ do saabue mam mam, domi í weei hee do aɔ́ fei ku maa tɔ́ Ilaaɔ́ na iri nɔ́a.

²⁶ Na nɔ́u, Jesu í je woo wee nla iyi à ne bukaataɛ. Kuweei nɔ́u do ti ilu dulum ɔ́a kù je dimi akā. Í má, kù ce dulum aɔ́ kāma nɔ́ riisi kāma kù wa siɛ. À soo í ne hee lelei Ilaaɔ́.

²⁷ Kù ye bei woo wee nla iyi ihɔ́ ɔ́a, aɔ́a iyi à ne bukaatai kuwee aɔ́ fei, sinte na irii dulum dii aɔ́a taka nɔ́a, si anyie ti inɛ ɔ́a iyi à gbe. Inɛ nɔ́u í ce kuwee akā iyi í to hee do aɔ́ fei si waati iyi nɔ́u takae í na araɛ.

²⁸ Woo wee nla ɔ́a iyi à waa ce icɛ bei woodai Moizi í jilɛ, a kù kɔ́. Amma woo wee nla iyi Ilaaɔ́ í jilɛ do idei kugbasie iyi í fɔ́ si anyii woodau, nɔ́ui í je Amaɛ iyi í kɔ́ hee do aɔ́ fei.

8

Jesu woo wee nla nwa

¹ Nsei, irii ideu wee. Awa à ne woo wee nla dimi beɛbe, inɛ iyi wa buba lele si awɔ́ njei kitāi bommai Ilaaɔ́ ilu gbugbā fei.

² Wa ce icɛi woo wee nla si inɔ́ kumáí bi ku wai Aɔ́ Lafɛɛ takae, iyi Aɔ́ Lafɛɛ í ce, kù je amanɛ.

³ À jilɛ woo wee nla baa yooma fei ku cea Ilaaɔ́ amua do kuwee ɔ́a. Na nɔ́u, í gbe woo wee nla nwa kù ne ngɔ́gɔ́ iyi á ceɔ́ kuwee.

⁴ Bii í je í wa si andunya kaa je woo wee, domi woo wee ɔ́a à weɛ iyi à waa ce kuwee si bei woodai Moizi wa fɔ́.

⁵ Woo wee ɔ́au à waa sɔ́si icɛi lele. Icɛ nɔ́a í jɔ́ icɛi kuwee ntɔ́ iyi wa ce leleu. Beɛbe mɔ́i, waati iyi Moizi í tã sɔ́lu ku ce ilei aɔ́, Ilaaɔ́ í sɔ́o í ni, jò i coo mam mam ku ye bei n nyisie si antai iri kutau.

⁶ Do yaase bei icɛi Jesu í reɔ́ tu ɔ́a, beɛbei akabuu iyi í teese si gāmei Ilaaɔ́ do amanɛ ɔ́a í ne beɛɛɛ í re. Akabuuu, kuwā iyi í re do beɛɛɛui í je icue.

⁷ Bii akabuu sinteu í kɔ́, kaa ne a kpaasie má.

⁸ Amma Ilaaɔ́ í ye taalei inɛɛ ɔ́a waati iyi í ni,

Amu Aɔ́ Lafɛɛ n ɔ́i, aɔ́ wa naa iyi an dī akabuu titɔ́ do dimii inɛi Izireli do inɛi Zuda ɔ́a.

⁹ Kaa ye bei iyi n dī do bala nɔ́a ɔ́a,

Ajɔ iyi n̄ mu awɔ n̄a n̄ fitaɔ n̄a hai ilei Ezibiti.

A kù leekí do akabuu iyi n̄ d̄i do ān̄a.

Na n̄u, n̄ ce si n̄a atafii.

Ideu bei, amu Ās Laf̄ε n̄ fɔ.

¹⁰ Nɔ n̄ ni má, akabuum wee, iyi an d̄i do dimii in̄ei Izireli n̄a si anyii ajɔ n̄u.

An dasi woodam si lasabu n̄a.

An kɔɔ si idɔ n̄a.

An je Ās Laf̄ε n̄a nɔ aa je in̄em n̄a.

¹¹ In̄e k̄ama n̄a kaa kó in̄ei ilue si cio má walakɔ kpaasie ku ba ku m̄am,

Domi ān̄a fei aa m̄am hai ama keeke hee ku bɔ in̄e ngbo.

¹² An kpa idei kuce laalɔ n̄a. N kaa n̄ ye gigii dulum du n̄a má.

¹³ Idei akabuu tit̄ɔ iyi Ilaās wa f̄ou i jò ti takou kù ne aranf̄āni má. Wee mii iyi wa gbo wa fei, wa bɔ ku kpa irii.

9

Kutɔɔi akabuu sinte do ti lele

¹ Si waatii akabuu sinteu wooda í weε si ḡamei kutɔɔ, nɔ ile bi kuwai Ilaās m̄ɔ í weε si andunya.

² Nt̄ai à ḡũ ilei acɔ. Inɔ sinteui à ya kpe ile kumá. Bei fitila í wa do taabu do p̄εe iyi à jileā Ilaās.

³ Do wajui acɔ minjisiau * inɔ mmue gɔ í wa be má iyi à ya kpe ile iyi í re do kumá.

⁴ Bei bi kuwee iyi à ce do wura í wa, si antaei à ya jo tularé. Be m̄ai kpakoi akabuui Ilaās í wa iyi à bii do wura. Si inɔ kpakoui, cakai wura í wa, bii à dasi mana †. Nɔ si inɔ kpakou m̄ai goloi Ar̄ɔɔ iyi Ilaās í jò í da koko wo í wa, do kuta ku munga anu si bii à kɔ wooda.

⁵ Si antai kpakoui amaleka ilu amboe n̄au à wa. Wurai à yɔ à ceɔ amaleka n̄au. À jò ikpa n̄a í f̄u í bii tengi bii à ya nikā n̄jei kuwee na dulum. Amma a kaa ka yɔkɔ ka sisi idei mii n̄au ih̄ε fei n̄sei.

⁶ Do yaase beεbei à jile fei nd̄εε nɔ woo wee n̄a à ya lɔ inɔ sinteui ajɔ fei a maa ce icei kutɔɔ n̄a.

⁷ Amma woo wee nlau n̄u akāi í ya lɔ inɔ minjisiau ad̄ɔ do ad̄ɔ gbakā akā do n̄jei m̄εmu iyi í ya ceāɔ Ilaās kuweeu na dulum

dii n̄u takae do iyi in̄e n̄a à ce si kumà hai mà n̄a.

⁸ Beεbei Hundei Ilaās wa nyisi wa iyi kp̄aa iyi wa bɔ inɔ nt̄o iyi í re do kumáú a kù c̄uú tit̄a waati iyi ile sinteu í weε.

⁹ Iyi bei í je nwa yaasei mii iyi wa ce n̄seiu ih̄ε, domi wa nyisi wa iyi amua n̄a do m̄εmu n̄a iyi à ya ceāɔ Ilaās kuwee n̄au kù to ku jò id̄ai in̄e iyi wa coou kú má mam mam.

¹⁰ Mii n̄au be fei wa fɔ ide i kuje do kumɔ do ara ku wiε dimi ikā ikā. Woodai ara n̄u akāi iyi Ilaās í jile hee tit̄ε ku maa naa.

¹¹ Amma waati iyi Kirisi í naa, í je woo wee nla iyi í naaɔ mii jiidai ala wa n̄yi. N̄ju i lɔ ile gɔ iyi í la í re nɔ í s̄ia í re. Kù je aman̄e n̄ai à coo, waatɔ kù wa si andunya iyi à taka.

¹² Kirisi n̄je í lɔ inɔ iyi í re do kumáui gbakā akā hee do ajɔ fei, nɔ kù je do n̄jei iwo n̄a walakɔ ti ama ket̄e n̄a. N̄jei n̄u takaei í lɔ. Beεbei í jò à baɔ faaba iyi ci ya tā.

¹³ In̄e n̄a iyi a kù má à ya f̄asi n̄a n̄jei iwo n̄ai do ti ket̄e kombo n̄a do irurui ket̄e n̄a iyi à jo, ara n̄a ku bei ku má.

¹⁴ Bii beεbei, beirei aranf̄āanii n̄jei Kirisi á to. Do saabui Hundei Ilaās iyi kaa kui í naɔ Ilaās araε bei kuwee iyi kù ne agbe. N̄jei á jò id̄o nwa ku má hai si ice n̄fe n̄fe ku ce ku ba ka yɔkɔ ka t̄ɔ Ilaās, n̄u iyi í je icui kuweε.

¹⁵ Na n̄oi í jò Kirisi í je woo teese kp̄aa ku ba Ilaās ku d̄i akabuu tit̄ɔ do aman̄e n̄a nɔ in̄e n̄a iyi Ilaās í kpe a je tubu iyi ci ya tā iyi í ce n̄n̄a kuw̄āεu. Aa yɔkɔ a je tubuui na iku iyi Kirisi í ku, ku yaɔ in̄e n̄a hai si kurara n̄n̄a iyi à ce si waatii akabuu n̄wou.

¹⁶ Akabuu dimi beεbe iyi í je ti tubu ku kp̄ε, ku bei ku ce ice tilasi í gbe in̄e iyi í ce akabuuu ku ku tit̄a.

¹⁷ Nt̄oi, a kaa ceɔ akabuui tubu ku kp̄ε ice bii kù je in̄e iyi í ce akabuuu takae í ku, domi bii í weε si hunde akabuuu kaa ne gbugbā ku ce ice.

¹⁸ Na n̄oi í ce baa akabuu sinteu, do n̄jei à d̄u.

¹⁹ Sinte Moizi í sisia in̄e fei wooda baa yooma fei si bei Ilaās í jilɔ. Si anyii n̄u, nɔ í so n̄jei ama ket̄e n̄a do ti iwo n̄a do in̄yi, nɔ í so ikū nkpa do amaaw̄oi j̄ii nd̄ii is̄opu, í dasi n̄jeu nɔ í f̄asi t̄iai woodau do in̄e fei.

* **9:3 acɔ minjisiau** acɔ sinteui í je bi ku lɔ. † **9:4 mana** ije iyi Ilaās í sambaa in̄ei Izireli n̄a wa hai lele waati iyi à wa ḡbabuau.

20 Nɔ́ í ni, iyi ihēi í jε nje iyi wa mua akabuu iyi Ilaaḥ́ í dī do injeu gbugbā.

21 Nɔ́ í so njeu má í fāsi ilei acɔu do mii na iyi à ya ceò kuweeu fei.

22 Si ideii wooda njei í ya jò mii nkpɔ́ ku má. Bii nje kù nikā Ilaaḥ́ kaa kpa dulum dii ine kāmā.

23 Mii ndii andunya nau ihēi iyi à jɔ mii ndii lele nau à má do kuwee dimi beɛbe. Amma mii ndii lele na taka nna à ne bukaatai kuwee iyi í re do beɛɛ.

Kuwee Kiriṣi í kpa ideii dulum

24 À mà sãa sãa iyi Kiriṣi kù lɔ ile kumá iyi amanɛ na à ce. Kù lɔ ile iyi í jɔ bi ku wa ntɔ ntɔi Ilaaḥ́u, amma í lɔi hee lele takae nɔ nsei wa leekí si wajui Ilaaḥ́ na iri nwa.

25 Si bei í lɔ be, kù jε á ni í ne bukaatai koo ce kuwee arae tuuba nkpɔ́ nkpɔ́. Woo wee nlau, ine nnu í ya lɔi adḥ́ do adḥ́ si inɔ iyi í re do kumá do njei mɛɛmu gɔ.

26 Bii í jε Kiriṣi í lɔ be tuuba nkpɔ́ nkpɔ́ wo, á ye ijuukpā ise fɛɛfelo hai sintei andunya. Amma nsei, si waatii ankāanyiu ihē, í na arae bei kuwee gbakā akā iyi í to ku kpa ideii dulum hee do ajɔ fei.

27 Si bei Ilaaḥ́ í jilɛa ine fei ku ku gbakā akā ku bei ku kiitie,

28 beɛbe mɔi Kiriṣi í na arae gbakā akā bei kuwee í soð dulum dii ine nkpɔ́. Á nɔ ku na ku faata wa ise gbeejisia, kù jε ku naa ku so dulum dii ine na má, amma ku ba faabai ine na iyi à waa degbeɛ nau kú kḥ́ mam mam nii.

10

1 Woodai Moizi ideii mii na iyi à jɔ mii jiida na iyi aa na a naai wa fɔ, kù jε mii jiida nau taka nna. Na nnu, ine na iyi à waa sekeɛ si Ilaaḥ́ do kuwee na iyi à ya maa ce dimi akā adḥ́ do adḥ́ hai ne kɔɔ, woodau be kaa yɔkɔ ku jò a kḥ́ mam mam.

2 Bii í jε yaasei Ilaaḥ́ ku tɔɔ beɛbei á jò ine nau a má wo, idɔ nna kaa ye taale nna nɔ a kaa ne bukaatai a maa ce kuwee má.

3 Amma kuweeu, í jε mii gɔ iyi í ya ye ine na gigii dulum du na adḥ́ do adḥ́.

4 Ntɔ ntɔ, njei keɛɛ do ti iwo nau kaa yɔkɔ ku kpa ideii dulum.

5 Na nnu, waatii iyi Kiriṣi í bi ku naa si andunya í sḥ́ Ilaaḥ́ í ni, Kù jε kuwee walakɔ amua nai ì bi.

Na nai í jò ì ceem ara.

6 Kù jε kuwee na iyi à ya jɔ si ina fei sãa sãa Walakɔ kuwee iyi à ya ce na dulum dii ine nai á dḥ́ si.

7 Si anyii nnu nɔ n̄ ni, amu wee Ilaaḥ́.

N̄ wa n naai n na n ce idɔɔbie

Si bei à kɔ idem si tiai wooda.

8 Sinte titā Kiriṣi í ni, kù jε kuwee walakɔ amua nai ì bi. Kù nɔ kù jε kuwee na iyi à ya jɔ si ina fei sãa sãa walakɔ iyi à ya ce na dulum nii á dḥ́ si. Do nnu fei kuwee na iyi wa fāau à waa cooi si bei wooda í jilɔɔ.

9 Si anyii nnu í ni, amu wee n̄ wa n naai n na n ce idɔɔbie. Si beɛbei ì kpa irii kutɔɔ nwou nɔ ì kraasie do mmue.

10 Si bei Jesu Kiriṣi í ce idɔɔbii Ilaaḥ́, na nai í jò aa ka yɔkɔ ka má hai si dulum du wa na saabui kuwee arae iyi í ce gbakā akā hee do ajɔ fei.

11 Woo wee fei í ya maa ce icɛɛi ajɔ baa yooma fei. Nɔ tuuba nkpɔ́ nkpɔ́ kuwee akāu bei í ya maa ce nɔ kaa yɔkɔ ku kpa ideii dulum.

12 Amma kuwee akāi Kiriṣi í ce na irii dulum. Si anyii nnu, í koo í buba si awo njei Ilaaḥ́ hee do ajɔ fei,

13 wa degbe ajɔ iyi Ilaaḥ́ á ce mbɛɛɛ na bi ku lesi iseɛ.

14 Á yɔkɔ ku maa bubae si na iyi í jò amua akāui í jò ine na iyi Ilaaḥ́ í ce ineɛ na à má mam mam hee do ajɔ fei.

15 Hundei Ilaaḥ́ mɔ wa jε nwa seɛdai ideu. Sinte titā í ni,

16 Aḥ́ Lafɛɛ í ni, akabuu iyi an dī do aḥ́a si anyii ajɔ nnu wee.

An dasi woodam si idɔ nna.

An kɔɔ si lasabu nna.

17 Nɔ́ í ni má,

N kaa n ye gigii dulum du na

Do wooda ku kua nna má.

18 Debei, bii à kpa ideii dulum, kù ne a ce kuwee gɔ na irie má.

Ka sekeɛ si Ilaaḥ́

19 Na nnu, inje inem na, aa ka yɔkɔ ka lɔ si inɔ iyi í re do kumá do idɔ ku buba na saabui njei Jesu.

20 Ridoo iyi wa ganji ine na a lɔ inɔ iyi í re do kumá í ga si waatii iyi Jesu í na arae. Beɛbei í nya nwað kpāa titḥ́ iyi í jε ti kuwee.

21 Nɔ à nɛ woo wee nla iyi í je inɛ ngboi kpasɛi Ilaaɔ.

22 Na nɔ, ka sɛkɛɛ si Ilaaɔ do idɔ hai nɛ muafiti do naanɛ ku dasi hai nɛ sika, do idɔ kumá iyi kù waa yɛ taale nwa do ara iyi à wɛ do inyi iyi í má.

23 Ka jò ka leeki dim dim si kpãa ku cɔ iyi à waa je sɛɛdaɛu ihɛ, domi Ilaaɔ, nɔ iyi í ce kuwã í je ilu naanɛ.

24 Ka ce laakai nje ku ba ka ya mua nje gbugbã iyi á jò ka bi inɛ nɔ ka maa ce ice jiida.

25 Ka maà ti ka jò ideɪ kutɔtɔ nwa, si bei inɛ gɔ nɔ à ya maa ce. Amma ka mua nje gbugbã. Bei ì yɛ ajɔi Lafɛɛ wa maai wa fei, beɛbe mɔi aa ya maa muaɔ nje gbugbã nɔ.

26 Awa iyi à mà ntɔ tã, bii à waa mɔsi dulum ku ce, kuwee gɔ kù wɛɛ ma iyi á kpa ideɪ dulum,

27 í gbe ka wɛɛɔ njo ka maa degbe kiitii Ilaaɔ do ina nla iyi á ce nfei mbɛɛɛ nɔ.

28 Inɛ baa yooma iyi í kua woodai Moizi fei, bii amanɛ minji mɛɛta í je sɛɛdaɛ à ya kraai, a ci ya ce araareɛ.

29 Debei, inɛ iyi wa donda Amaɪ Ilaaɔ wa cɔ njeɛ nfe, nje si bii Ilaaɔ í dɪ akabuue iyi á jò lafɛɛ ku má, nɔ wa bu Hundei Ilaaɔ iyi wa nyisi wa didɔu, i cɔ zaka bei mii iyi á na ku ba lafɛɛ si ajɔi kiitii á to.

30 Ntɔ ntɔ, awa à mà inɛ iyi í fɔ í ni, amui an sãa inɛ laalɔ iyi í ce, amui an kpã woo ce laalɔ iju. Nɔ í ni má, amu Aɔ Lafɛɛ an kiiti inɛm nɔ.

31 Ideu í to njo nla nla bii amanɛ í dasi awɔi Ilaaɔ, nɔ iyi í wɛɛ.

32 I ye gigi mii iyi í tako í ba nɛ wo nɔ si waati iyi ì yɛ inya kumá Ilaaɔ nɔ, ì ba ijuukpã nɔ ntɔ ntɔ amma ì leeki si dim dim nɔ.

33 Waati gɔ nɔ à ya maa bu nɛ nɔ à kpã nje iju si bantuma, nɔ si waati gɔ nɔ mɔ ì ya maa mua inɛ gɔ nɔ iyi à waa yɛ dimii wahalau be gbugbã nɔ.

34 Ntɔi, ì ce araarei inɛi piisɔɔ nɔ. Iyi inɛ nɔ à nɔ à gba mii ndu nɛ nɔ ì je nɔi do inɔ didɔ, domi ì mà nɔ iyi ì nɛ amani iyi í re do beɛɛɛ iyi í ya maa wɛɛ do ajɔ fei.

35 Na nɔ, i maà fūsi idɔ ku buba nɛ awɔ, domi ribaɛ í la.

36 Do ntɔ, í gbe i temua nɔ ku ba bii ì ce idɔbii Ilaaɔ ì tã nɔ, i ba mii iyi í ce nɛɛ kuwãɛ.

37 Ntɔi, si bei kukɔi ideɪ Ilaaɔ wa fɔ í ni, Waati í gbe keeke, keekeke mɔm.

Nɔ inɛ iyi í nɛ ku naa á naa, kaa kpɛ.

38 Nɔ inɛm iyi í je dee dee, á maa wɛɛ do saabui naanɛ ku dasi.

Amma bii í nyi do anyi, inɛm kaa dɔ do nɔ mɔ.

39 Awa a kù je inɛ nɔ iyi aa nyi do anyi a koo a ce nfe. Amma à dasi naanɛ nɔ à wa si kpãai faaba.

11

Kpãai naanɛ ku dasi

1 Inɛ iyi í dasi Jesu naanɛ í mà kam kam mii iyi nɔ wa cɔ kpãaɛu nɔ á baa. Í nɔ í mà mii iyi a kù yɛ do iju í wɛɛi do ntɔ.

2 Naanɛ ku dasi dimi beɛbei inɛi tako nɔ à nɛ, nɔi í jò kuwɛɛ nɔ í sɪaa Ilaaɔ si.

3 Na naanɛ ku dasii, à mà iyi Ilaaɔi í taka andunya do ideɛ. Beɛbei í taka mii iyi à waa yɛ hai si mii iyi a kù waa yɛ.

4 Na naanɛ ku dasii, Abeli í cea Ilaaɔ kuwee iyi í nɛ beɛɛɛ í re ti Kaɛɛ. Na saabui naanɛ ku dasiei Ilaaɔ takae í jesi amuaɛ nɔ í kpoo inɛ dee dee. Na naanɛ ku dasiui Abeli wa ba wa ide ku fɔ hee nsei baa do iyi í ku fei.

5 Na naanɛ ku dasii Enɔku kù kú, Ilaaɔ í soo kú wa bi tɛɛ, nɔ inɛ gɔ kù yɔɔ do iju má. Waati iyi í wa si andunya, à ya maa je sɛɛdaɛ iyi kookoosue í dɔa Ilaaɔ si.

6 Nɔ wee inɛ gɔ kù wɛɛ iyi kookoosue á dɔa Ilaaɔ si bii kù je do naanɛ ku dasi. Ntɔi, inɛ iyi wa sɛkɛɛ si Ilaaɔ í nɛ ku dasi naanɛ iyi Ilaaɔ í wɛɛ nɔ inɛ nɔ iyi à waa dedɛɛ í ya sã nɔ ribaɛ.

7 Na naanɛ ku dasii, Nowee í gbɔ ideɪ Ilaaɔ waati iyi í ni ku ce laakai si mii iyi á na ku naa iyi kù yɛ titã. Í jirima ideɪ Ilaaɔ nɔ í gbe akɔi inyi si bii nɔ do inɛi kpasɛɛ nɔ fei aa ba faaba. Na naanɛ ku dasiei í yeɔ taalei inɛi andunya nɔ Ilaaɔ í ni í je amanɛ dee dee.

8 Na naanɛ ku dasii, Aburahamu í jéd kukpei Ilaaɔ nɔ í dasi kpãa wa nɛ ikpa ilɛ gɔ iyi Ilaaɔ á náa bei tubu. Í dasi kpãa wa koo baa do iyi kù mà bii wa bɔ.

9 Na naanɛ ku dasii í koo í buba si ilɛu bei ise mmu, si ilɛ iyi Ilaaɔ í cea kuwãɛ. Si ilei

acɔ ɲa mɔm nii í wa. Beɛbei mɔi Izaaki do Zakɔbu à ce si anyiɛ, aɲa iyi Ilaaɔ́ í cea kuwã akãu.

¹⁰ Aburhamu í ce beɛbei wa degbeò ilu nla iyi icue í ne gbugbãu. Iluu, Ilaaɔ́i í jile yaase bei á ye, nɲui á nɔ ku maa.

¹¹ Na saabui naane ku dasii, Sara takae * í ba gbugbã í bíò ama baa do iyi waatie í lo. Í mà iyi Ilaaɔ́, nɲu iyi í ce kuwã, í je ilu naane.

¹² Beɛbe mɔi inemɔkɔ akãu be, nɲu iyi í maai iku, tɔkuɛ ɲa à na à kpɔ bei andaiyai lele ɲa do bei sãai ido iyi inɛ gɔ kaa yɔkɔ ku ka ku mà jiaɛ.

¹³ Si naane ku dasii inɛ ɲau be fei à ku. A kù ba mii iyi Ilaaɔ́ í ce nɲa kuwãɛu, amma à yɔɔi hai j̄ij̄i à coo cenkã. À fɔ iyi aɲa à je inɛ njoo ɲa do hai ne ide ɲa si andunyau ihɛ.

¹⁴ Inɛ ɲa iyi à waa fɔ beɛbe, à waa nyisi mam mam iyi aɲa à waa de ile iyi á je tu ɲai.

¹⁵ Bii í je à waa ce begei ide nɲa iyi à jò wa wo, aa ba kpãa a sinda a nyi.

¹⁶ Amma nsei à waa de ide iyi í s̄ia í re, waato ide iyi í wa lele. Na ɲɔi í ce anyɔ kù waa mu Ilaaɔ́ a kpoo Lafɛɛ nɲa domi í ce nɲa sɔɔlui ilu gɔ.

¹⁷ Na naane ku dasii, Aburhamu í jesi ku ceò Izaaki kuwee si waati iyi Ilaaɔ́ wa cɔ laakaie. Nɲu iyi Ilaaɔ́ í cea kuwãu, í tã sɔɔlu ku ceò ama akãɛu kuwee.

¹⁸ Nɲui Ilaaɔ́ í s̄s̄ wo í ni, hai bi Izaakii dimiɛ á fita.

¹⁹ Í mà iyi Ilaaɔ́ í ne gbugbã ku j̄i inɛ baa hai si bale. Do ntɔ aa ka yɔkɔ ka ni í yei bei Ilaaɔ́ í j̄u hai si bale.

²⁰ Na naane ku dasii, Izaaki í weea Zakɔbu do Esau, í s̄s̄ ɲa mii iyi á na ku ce.

²¹ Na naane ku dasii, Zakɔbu, waati iyi í maai iku, í weea amai Zozeɛfu ɲa akã akã, nɔ í lókò si golo í tɔòò Ilaaɔ́.

²² Na naane ku dasii, Zozeɛfu mɔ, waati iyi í maai iku, í fɔ idei kufitai inɛi Izireli ɲa hai ilei Ezibiti do bei aa cea küküi nɲu ɲa.

²³ Si waati iyi à bí Moizi, na naane ku dasii baaɛ ɲa a kù ce nɲoi a kua woodai ilaalu nɔ à singae zakai cukpa mɛeta, domi à ye í je ama ku s̄ia.

²⁴ Na naane ku dasii, Moizi í kɔ a kpe nɲu amai ama inaaboí Faraɔ́ waati iyi í na í la.

²⁵ Í gbasi a kpã nɲu iju do inɛi Ilaaɔ́ ɲa ajɔ do iyi nɲu á maa weɛò inɔ didɔ́ si faayii dulum iyi kaa kpe.

²⁶ Í gbasi a yaako nɲu bei aa na a yaako Kirisi. Wa lasabu iyi dimii yaako beɛbe ku ye í ne beɛɛɛ í re amanii Ezibiti, domi amanii alai wa lele.

²⁷ Na naane ku dasii Moizi í fita hai ilei Ezibiti, kù ce nɲoi idɔ̀k̄s̄i ilaalu. Í leekií dim dim bei mii iyi í ye inɛ iyi a ci ya ye.

²⁸ Na naane ku dasii í jò à je jingauí Iku ku kua. Nɔ í jò à fãsi nɲei angudã ɲa si andɛ koofa ɲa ku ba amaleka iyi á kpa ama yemma ɲa ku maà lu amai Izireli ɲa.

²⁹ Na naane ku dasii, inɛi Izireli ɲa à kua Tenku Nkpau si ile ngbe. Amma waati iyi inɛi Ezibiti ɲa à bi a ce beɛbe, inyi í je ɲa.

³⁰ Na naane ku dasii, bindii Zeriko í cuku waati iyi inɛi Izireli ɲa à kaako iluu ajɔ mɛɛje.

³¹ Na naane ku dasii, Rahabu abo à ta icuu kù ku do inɛ ɲa iyi a kù jirima Ilaaɔ́ ajɔ, si na iyi í jò í gba woo be ɲau do inɔ akã.

³² Mii an fɔ má. Waati kù waa tom hee n ce faajii Zedeɔ́ do ti Baraki do Samsɔ́ do Zefutee do Davidi do Samueli do walii ɲau.

³³ Na naane ku dasii à je amanlu ɲau igũ, à ce iyi í je dee dee, nɔ à ba à gba mii iyi Ilaaɔ́ í ce nɲa kuwãɛ. À ði gelei muusu nla ɲa,

³⁴ à kpa gbugbãi ina nla, à ba à fita hai si awɔi inɛ ɲa iyi à waa de a kpa ɲa do taakuba. À kua gbugbã wo, amma à na à ba gbugbã má. À waa ce nɲo nɲa si igũ, à je dimi mmu ɲa igũ.

³⁵ Na naane ku dasii, inaabo gɔ ɲa à ba inɛ nɲa ɲa à j̄i wa hai iku.

Inɛ gɔ ɲa mɔ, baa do iyi à kpã ɲa iju hee à ku, a kù de aɲa a fita si, domi a waa bi aɲa a na a koo a ba kuwɛɛ iyi í je j̄ida í re.

³⁶ À yaako inɛ gɔ ɲa mɔ nɔ à tɛ nɲa kpɔtɔ̀. À ði inɛ gɔ ɲa do seseɛ à dasi ɲa piisɔ̀.

³⁷ Gɔgɔ ɲa à ta ɲa kuta à kpa ɲa, inɛ gɔ ɲa mɔ à bu ɲa kiti minji, gɔgɔ ɲa mɔ à kpa ɲa do taakuba. Inɛ gɔ ɲa mɔ à ði batai angudã do batai iwo à waa dabiiò. A kù ne nkãma, à kpã ɲa iju, à wahala ɲa,

* **11:11 Na saabui naane ku dasii, Sara takae** Tia nwo gɔ ɲa à ni, na saabui naane ku dasii, Aburhamu í ba gbugbã í bíò ama baa do iyi í gbo nɔ Sara takae í je gbenda.

³⁸ a kù jò andunya. À ya maa dabii si gbabua do si antai iri kuta ɲa. À wa si isai kuta ɲa do isai ile ɲa.

³⁹ Ine ɲau fei, à je ɲɲa seɛda jiida na naane ku dasi ɲɲa. Do ɲɲu fei, a kù ba kuwã iyi Ilaaɔ́ í ceu.

⁴⁰ Ntɔi, si bei Ilaaɔ́ í jile nwa mii iyi í ne beɛɛɛ í re, kù bi ine ɲau a kɔ́ dee dee iyi kù je do awa ajɔ́.

12

Ilaaɔ́ Baa nwa

¹ Na ɲɲu, si na iyi í jò woo je seɛda nkɲɔu be wa kaako wa, awa mɔ́ ka ɲɔ́ mii iyi wa bitandi wa si kuwɛɛ nwa do dulum iyi ci ya kpɛte ku má si wa dim dim. Nɔ́ ka temua si kpãai kuwɛɛ iyi wa degbe wa bei woo sei í ya temua si areɛ.

² Ka dasi laakai nwa fei si Jesu. Hai bi teeɛ naane ku dasi nwa wa naa, ɲɲu mɔ́i í nɔ́ wa kɔ́ɔ́. Í jò à kpaa si jii ku gaau, kù cɔ́ anyɔ́i dimii ikuu domi wa cɔ́ kpãai inɔ́ didɔ́ iyi à jileaa. Nsei, wa buba si awɔ́ njei kitãi bommai Ilaaɔ́.

³ Í jò í lasabu si mii iyi Jesu í ce, si bei í temua do mbɛɛte nlau hee í jò ilu dulum ɲa à kpaa. I mu ideu ɲa ku ba i maà kua gbugbã ɲa, nɔ́ i maà mɔ́ngɔ́ munya ɲa.

⁴ Inɛ, si kujabu ɲɛ do dulum, i kù jabu i kù to hee si iku titã ɲa,

⁵ nɔ́ ì gbɛje idei gbugbã iyi à mu ɲɛ waati iyi à kɔ́ à ni,

Amam, bii Aɔ́ Lafɛɛ wa kpãe iju, ikɔ́i wa nae, maà ce si atafii.

Inɛ ku maà fɔ́ bii wa fɔ́ siɛ ide,

⁶ Domi ine iyi Aɔ́ Lafɛɛ í bi, ɲɲui í ya kpã iju, Nɔ́ ku cã ine ɲa iyi í doo si amaɛ ɲa fei.

⁷ Na ɲɲu, i temua do ijuukpã ɲɛ domi Ilaaɔ́ wa ce ɲɲei bei amaɛ ɲa. Ama yoomai í wɛɛ iyi baɛ ci ya kpãa iju.

⁸ Bii a kù kpã ɲe iju bei amu ɲa iyi à gbe, debɛi i kù je amai Baaba ɲa, inɛ ama seege ɲai.

⁹ Baa nwa ɲa iyi à wa ile ihɛ à ya kpã wa iju à ya ka nɔ́ ka jirima ɲa. Bii beɛbeɛi, beirei iri ile ku sũa Baa nwa iyi í wa leleu í ne ku to ku ba ka ne kuwɛɛ.

¹⁰ Baa nwa ɲa à ya kpã wa iju si waati keeke si bei í sĩa ɲɲa. Amma Ilaaɔ́ í ya kpã wa iju na aranfãani nwa ku ba ka ne ikpɛ si kumãe.

¹¹ Ntɔi, bii à waa kpã wa iju, inɔ́ ku fãi í ya je nwa titã, ci ya je inɔ́ didɔ́. Amma si anyii ɲɲu, ine ɲa iyi à ba ijuukpãu nɔ́ à kpaasi, à ya je dee dee nɔ́ a je kuwɛɛ ɲɲa si laakai ku sũ.

¹² Na ɲɲu, inɛ iyi ì waa mɔ́ngɔ́ temua, i wu awɔ́ ɲɛ lele, nɔ́ ilugũ ɲɛ ɲa iyi à gbɛɛji ɲau i mu ɲɲa gbugbã ɲa.

¹³ Nɔ́ i cea ise ɲɛ ɲa kpãa iyi í munga anu ɲa ku ba ilu kute bɔ́ɔ́ ɲa a maà tambɔ́ kute ɲɲa ɲau má, amma a ba iri.

Ide iyi à sɔ́ wa ka ce

¹⁴ I de laakai ku sũ do ine fei nɔ́ i ce kuwɛɛ iyi í má ɲa domi ine gɔ́ kù wɛɛ iyi á ye Lafɛɛ bii kuwɛɛɛ kù má.

¹⁵ I ce laakai ɲa kãma ɲɛ ku maà na ku toa didɔ́i Ilaaɔ́ anyi, nɔ́ i maà je ilu inɔ́ ku ro ɲa, domi inɔ́ ku rou á na ku la nɔ́ ku tosi ine nkɲɔ́ bei icãi jii í ya yɔ́.

¹⁶ I ce laakai ɲa ku ba ine gɔ́ ku maà ce sakara, nɔ́ ine gɔ́ ku maà na ku kɔ́ ku mà beɛɛɛi mii jiida ɲa. Beɛbeɛi Esau í ce waati iyi í so yemma ku jɛɛ í taa na ije jɛɛ akã.

¹⁷ Si anyii ɲɲu, inɛ taka ɲɛ ì mà ɲa iyi í bi baa ɲɲu ku weea ɲɲu, amma í kɔ́aa domi kù ba kpãa ku kpaasi mii iyi í tako í ce baa do iyi wa dedɛɛ do cikãaju fei.

¹⁸ Inɛ, kù je iri kuta gɔ́ iyi aa yɔ́kɔ́ a lui ì sekeɛ si ɲa, bei inei Izireli ɲa à sekeɛ si iri kutai Sinai. Si antai kutai Sinai ina nla nlaí wa be do kudũi iji do ilu kuku do fufu dabii,

¹⁹ do kãakãakã do ide ku fɔ́ nla nla. Iyi inei Izireli ɲau à gbɔ́ ide ku fɔ́u à tɔ́ɔ́ suuru à ni ku maà ti ku ba aɲa ide ku fɔ́ má,

²⁰ domi à waa ce njo i wooda iyi í ni, ilu hunde baa yooma iyi í lu iri kutau, baa bii mɛɛmui, aa taa kuta a kpaai.

²¹ Mii iyi à ye be, í ne njo hee Moizi í fɔ́ í ni, njo í mum hee ñ wa n yaya.

²² Amma inɛ, iri kutai Siɔ́i ì sekeɛ si ɲa, bii ilui Ilaaɔ́, ɲɲu iyi í wɛɛ í wa. Iluu, ɲɲui í je Zeruzalemui lele, tengi bii amaleka ɲa à ya tɔ́tɔ́ nkɲɔ́ nkɲɔ́ do inɔ́ didɔ́.

²³ Ì sekeɛ si ine ɲa iyi à kɔ́ iri ɲɲa lele ɲa, aɲa iyi à je ama yemmai Ilaaɔ́ ɲa. Ì sekeɛ si Ilaaɔ́ ɲa, ɲɲu iyi í je woo kiitii ine fei, nɔ́ ì sekeɛ si ine jiidai tako ɲa iyi Ilaaɔ́ í jò à kɔ́ tã ɲa.

²⁴ Ì sekeɛ si Jesu do njeɛ iyi í nikãu ɲa. Jesui í je woo teese kpãa ku ba Ilaaɔ́ ku dɛ akabuu

titõ do amanɛ ɲa. Njɛɛui, wa ba wa ide ku fɔ, nɔ ideɛ í dõ ku gbɔ́ í re ti Abeli.

²⁵ Na nɲu, i ce laakai ɲa i maà kɔ́ ku gbɔ́ ideɛ inɛ iyi wa ba ɲɛ ide ku fɔ ɲa. Moizi í ba inɛ ɲa ide ku fɔ si andunyau ihẽ́ í ni a ce laakai, nɔ inɛ ɲa iyi à kɔ́ ku gbɔ́ ideɛu a kù fita si ijuukpã. To, awa mɔ́ iyi à waa gbɔ́ inɛ iyi wa fɔ ide wa hai lelei Aõ, beirei aa ka ce ka fita si ijuukpã bii à waa toaa anyi.

²⁶ Inɛ iyi ide ku fɔɛ́ í tako í jò ilɛ́ í yayau, í fɔ má nseí í ni, an nyi n yaya ilɛ́ má gbakã akã amma kù je ilɛ́ nɲu akã, hee do lele feii.

²⁷ Iyi í ni, an nɔ n coo má gbakã akã, wa nyisi iyi mii iyi à taka á yaya ku lɔ́ ku ba mii iyi kaa yaya ku wɛɛ.

²⁸ Na nɲu, ka saabu Ilaaõ domi à nɛ bomma iyi kaa yaya nɔ ka tɔɔɛ si beí í bi, ka mà beɛɛɛ nɔ ka jirimaɛ.

²⁹ Ntɔ́i, Aõ Lafɛɛ nwa í yei bei ina iyi í ya ce nfei mii ɲa.

13

Mii iyi aa ka ce ka dõa Ilaaõ si

¹ I ya temua si kpaasi woo dasi naanɛ ɲa ku bi.

² I ye gigii iyi í sɩa i ya yaaɛ inɛ njoo ɲa, domi inɛ ɲa iyi à waa ce beɛbe, gɔgɔ nɲa ɲa à yaaɛ amaleka ɲa a kù mà.

³ Nɔ́ i ya ye gigii inɛi piisõɔ ɲa bei mii iyi à mu inɛ mɔ́ piisõɔ ɲa. I ye gigii inɛ ɲa iyi à waa ye ijuukpã bei mii iyi inɛ taka nɲɛ́ í ye ijuukpã ɲa.

⁴ I jò məkɔ́ do abo baa yooma fei ku mà beɛɛɛ abɔdõ nɔ a leekìò nje dim dim domi Ilaaõ á kiiti inɛ ɲa iyi à waa sũò nje hai ce abɔdõ do inɛ ɲa iyi à waa ce sakara.

⁵ I maà ti i jò kubii fia ku mu ɲɛ. I jò iyi ì nɛ ku ce nɲɛ zaka, domi Ilaaṍ í ni, n kaa n jè pai, n kaa n nɔ́ n fũ sie awɔ́ baa ajɔ́ gɔ.

⁶ Na nɲu, aa ka yɔkɔ́ ka cã gendɛ ka ni, Aõ Lafɛɛ́ í je inɛ iyi á sobim. Njo kù waa mum.

Mii amanɛ á yɔkɔ́ ku ceem.

⁷ I ye gigii woo cuai tako nɲɛ ɲa, inɛ ɲa iyi à tako à sisi nɲɛ ideɛ Ilaaõ. I lasabuò aranfãani iyi kuwɛɛ nɲa í naaò wa, nɔ inɛ mɔ́ i sisi naanɛ ku dasi nɲa ɲa.

⁸ Jesu Kirisi ci ya kpaasi hai ana do nnyi hee do ajɔ́ fei.

⁹ I maà ti i jò a fa ɲɛ si kukɔ́si ikã ikã, domi í sɩa idɔ́ nwa ku maa leekì si didõi Ilaaõ, ku maà je si iwòì ije ku je ɲa. Inɛ ɲa iyi à waa too kpãau be fei a kù ba aranfãaniɛ kãma.

¹⁰ Awa à nɛ bi kuwee gɔ́ nɔ woo wee ɲa iyi à waa ce ice si ile kumáú a kù nɛ kpãa a je ijei kuweeu.

¹¹ Í yei bei kuwee iyi woo wee nlau í ya ce. Í ya lɔ̀ò njei mɛɛmu ɲaui si inɔ́ iyi í re do kumáú ku ceò kuwee na dulum dii amanɛ ɲa. Amma inɲai mɛɛmuu takaaɛ, angulei iluui à ya koo a joo.

¹² Na nɲaí í jò Jesu mɔ́, waati iyi í bi ku jò inɛ ɲa a má do njei nɲu takaaɛ, í jò a kpaɛ angule.

¹³ Na nɲu, ka bɔ́ bi titɛɛ angule be, ka jesi à donda wa bei a dondaɛ,

¹⁴ domi a kù nɛ ilu gɔ́ si ilɛu ihẽ́ iyi á maa wɛɛ hee do ajɔ́ fei. Ilu iyi wa naa nɲui à waa dɛdɛ.

¹⁵ Do saabuɛ ka maa saabu Ilaaõ, waatɔ́ ka ya fɔ do gele nwa mii iyi í ce si wajui inɛ ɲa. Nɔ saabuu kú je bei kuwee iyi à waa ceaɛ waati kãma fei.

¹⁶ I maà gbɛje jiida ku ce, nɔ́ i ya maa sobi nje ɲa, domi dimii kuwee beɛbé í ya dõa Ilaaõ si.

¹⁷ I gbɔ́ ideɛi woo cua nɲɛ ɲa nɔ́ i sũ nɲa iri ilɛ, domi à waa cɔ́ baanii hunde nɲɛ si na iyi í jò Ilaaṍ á na ku bee ɲa ideɛ. I ce beɛbe ɲa ku ba a coo do inɔ́ didõ, ku maà ti ku je do inɔ́ ku fɔ. Bii à coo do inɔ́ ku fɔ, kaa ce nɲɛ aranfãani kãma.

¹⁸ I ya ce nwa kutɔ́ ɲa. À mà kam kam iyi idɔ́ nwa kù waa ye taale nwa domi à bi ka ce isɛɛɛ nwa dee dee si mii fei.

¹⁹ Iyi ò wa n tɔ́ ɲɛ ntɔ́ ntɔ́, nɲui í je i ce kutɔ́ Ilaaõ ku jò n baa n̄ya n̄ya bi tu ɲɛ má.

Kutɔ́

²⁰ Lafɛɛ nwa Jesui í je Woo degbe iyi í re. Na nɲɛɛ iyi í nikã, í jile nwa akabuu titõ iyi ci ya tã. Na nɲu Ilaaṍ ilu laakai ku sũ, nɲu iyi í dedɛɛ hai si bale,

²¹ ku mu nɲɛ gbugbã i ceò daa jiida ɲa ku ba i ce idɔ́ɔbiɛ. Nɔ́ ku ce si ɲɛ mii iyi á dõaa si, na saabui Jesu Kirisi. Amboe ku je ti Jesu Kirisi hee do ajɔ́ fei. Ami.

Fɔ̀ɔi ankãanyi

²² Inɛ inɛm ɲa, ò wa n tɔ́ ɲɛ i jò i gbɔ́ ideɛi gbugbã ku mua iyi ò kɔ́ nɲɛ wa si tiaú ihẽ́ do temua, domi kù sɔ́.

²³ Ñ bi i mà ηa iyi à da Timotee inε nwau hai piisõ. Bii í to wa n̄ya, an naae wa bi tu ηε.

²⁴ I ce woo cua ηηε ηa fei fõ hee do inε ηa iyi à jε ti Ilaaõ fei. Woo dasi Jesu naanei il̄i Itali ηa à ce ηε fõ.

²⁵ Didõi Ilaaõ ku wεε do inε fei.

Tia iyi Zaaki í kò

Zaaki í ce ña fɔɔ

¹ Amui Zaaki woo ce icei Ilaaɗ do ti Lafɛɛ Jesu Kirisi.

Ñ ce dimii Zuifu maateeji ña iyi à fangaa si andunya fei fɔɔ.

Naane do bisi

² Kpaasim ña, dimii laakai ku cɔ iyi á naa si ñe fei i ya jò ku je ñe inɔ didɔ nla nla,

³ domi ì mà ña, bii Ilaaɗ wa cɔ laakai naane ku dasi ñe nɔ ì kù mɔngɔ ña á bí ñe temua.

⁴ Amma i jò temua ñe ku ce icee sãa sãa ku ba i je inɛ ña iyi à jia nɔ à kɔ, nɔ nkãma kù gbe ñe má.

⁵ Do ñu fei bii bisi í na wa gaizia inɛ akã ñe gɔ, ku tɔɔ Ilaaɗ, ñu iyi í ya mua inɛ fei do inɔ akã, kù ne kugbagba.

⁶ Amma lafɛɛ ku ce kutɔɔ do naane, ku maà sika sika, domi inɛ iyi wa sika sika í yei bei inyii tenku iyi fufu wa yaya bii fei.

⁷ Inɛ dimi beɛbe ku maà tamaa mà ñu á ba ngɔgɔ hai bi Aɗ Lafɛɛ,

⁸ domi í je ilu idɔ minji iyi kù waa too kpãa akã si kuwɛɛɛ.

Are do fia ku ne

⁹ Í siã ilu are woo dasi Jesu naane ku tɔɔ fufu si na iyi í jò Ilaaɗ í soo lele.

¹⁰ Ilu fia mɔ ku tɔɔ fufu na irii kukayee domi á na ku lɔ bei kokoi jli.

¹¹ Bei inunu í ya dede do inya gbãa nɔ ku jo wua ku gbe, nɔ kokou ku cuku kusiaɛ ku tã, beɛbe mɔi ilu fia á na ku wó bei kokoi jli si aninii icee.

Laakai inɛ ku cɔ do kulele

¹² Ilu inɔ didɔi inɛ iyi í yɔkɔ í leekɔ dim dim si waati iyi Ilaaɗ wa cɔ laakaɛ, domi si anyii laakai ku cɔu á ba ribai kuwɛɛ hai tã iyi Aɗ Lafɛɛ í wãð inɛ ña iyi à buu.

¹³ Bii à waa lele inɛ gɔ do laalɔ ku maà ti ku ni Ilaaɗi wa lele ñu. A ci ya lele Ilaaɗ do laalɔ, beɛbe mɔi ñu takaa ci ya lele inɛ gɔ do laalɔ.

¹⁴ Amma waati iyi binei inɛ í faa í muu, ñu bei í je kulele.

¹⁵ Si anyie, bii bineu í na í la, dulum nii á bía. Bii dulum nɔu í ce ice sie í tã nɔ ku bía iku.

¹⁶ Baakɔm ña, i maà ði iju ñe.

¹⁷ Amua jiida do amua ku sãa baa yooma fei hai lelei Aɗi í ya naa. Wa naai hai bi Ilaaɗ Baaba, ñu iyi í ce inya kumái lele ña. Ilaaɗ ci ya kpaasi nɔ ilu kuku kù wa sie.

¹⁸ Si idɔɔbie, í bí wa ise gbeejisia do saabui ide ntɔɛ ku ba hai si inɛ ña iyi í taka fei ka je bei amaaje sinte ña iyi à je tɛɛ.

Kugbɔ do kuce

¹⁹ Baakɔm ña, ì mà ideu ihɛ tã ña. Na ñu, í sãa inɛ fei ku ya saku ku gbɔð ide, nɔ ku maà ya saasað ide ku fɔ, nɔ idɔɛ ku maà ya kɔ gbãa gbãa.

²⁰ Kù sãa idɔi inɛ ku ya kɔ gbãa gbãa domi kù je do idɔɔkɔi amanɛ á ceð mii iyi í je dee dee si wajui Ilaaɗ.

²¹ Na ñu, i nyɔ andi mii iyi í je riisi do laalɔ fei ña. Nɔ ì gba ide iyi Ilaaɗ wa gbɛ si idɔ ñe ña do ara kukaye, domi ideui á yɔkɔ ku faaba ñe.

²² I maà jò ì leekɔð ide ku gbɔ ñu akã, amma i ya ceð ice ña. Bii kù je beɛbe, ì waa ði iju ara ñe ñai.

²³ Ntɔ ntɔ, inɛ iyi í gbɔ ideu nɔ kù waa ceð ice, í yei bei mɔkɔ gɔ iyi wa cɔ araa si digi.

²⁴ Iyi í cɔ digiu í tã nɔ í sinda wa ne, tengi be gbakã nɔ í gbeje bei araa í ye.

²⁵ Amma inɛ iyi á je ilu inɔ didɔ si mii iyi wa ce fei ñui í je inɛ iyi wa cio wooda do laakai nɔ wa jirimaa do temua. Nɔ bii í gbɔ ideu ci ya gbejeɛ nsei nsei amma í ya ceð icei. Lafɛɛ á je ilu inɔ didɔi si na iyi í jò woodau í je dee dee nɔ á nya inɛ.

²⁶ Inɛ iyi wa tamaa ñu wa too kpãai Ilaaɗ nɔ kù waa nɔ amee, lafɛɛ wa sɔa araa iboi. Kpãai Ilaaɗ ku tooɛ ngbei.

²⁷ Kpãai Ilaaɗ ku too iyi í má nɔ kù ne riisi kãma iyi Ilaaɗ Baaba í jilɔ si í je ntɔ, ñui í je inɛ ku ya ce araarei kɔyɔ ña do jaað ña iyi à waa wahala, nɔ ku mà araa ku mu si laalɔ yaamɔi andunya.

2

Maà ya cɔ bei amanɛ ña à reð ñe do beere

¹ Kpaasim ña, inɛ iyi ì dasi Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi naane, ñu iyi í je ilu amboe, i maà ya jò naane ku dasi ñe ku tɔtɔð beere inɛ ña ku cɔ.

2 Yaase gɔ wee. Ilu fia gɔ iyi í nɛ ibɔ jiida do lɛlɛawɔi wura í naa si kutɔtɔɔ nɲɛ. To, wee, ilu are gɔ mɔ í naa bɛ do ibɔ ku gae.

3 Bii ì jirima ilu ibɔ jiidau ɲa nɔ ì ni ku buba si kitāi inɛ nla ɲa, nɔ ì sɔ ilu areu mɔ ì ni ku leekī ihɔ̄, walakɔ ku buba ile,

4 ì waa cɔ bei inɛ ɲa à reò nɲɛ do bɛɛɛɛ ɲai. Nɔ ì waa kiiti inɛ ɲa mbe do lasabu iyi kù je dee dee.

5 Baakɔɔm ɲa, i gbɔ. Inɛ ɲa iyi à je ilu are si andunya ihɛi Ilaaɔ́ í cica ku ba naanɛ ɲɲa ku la nɔ a baò bommaɛ iyi í wãò inɛ ɲa iyi à buu.

6 Amma inɛ, ì ya donda ilu are ɲai. Wee ilu fia ɲai à waa kpā ɲɛ iju nɔ aɲai à ya bɔò ɲɛ ile kiiti, mà iboi.

7 Aɲai à ya maa nya cɔɔi iri jiida iyi Ilaaɔ́ í mu nɲɛ.

8 Kukɔi ideɪ Ilaaɔ́ í ni, bi inɛ mmu bei ì bi araɛ. Ntɔ ntɔ, mii jiidai ì waa ce bii ì waa too woodai bommai Ilaaɔ́u bɛ ɲa.

9 Amma bii ì waa cɔ bei inɛ ɲa à reò nɲɛ do bɛɛɛɛ ɲa, dulum nii ì waa ce ɲa nɔ woodai Ilaaɔ́ á yɛ taale nɲɛ domi i kù waa jirimaɛ ɲa.

10 Ntɔ ntɔ, inɛ iyi í kua wooda baa akā, wooda iyi wa too bɛbei fei ngbei.

11 Inɛ iyi í ni, i maà ce sakara, nɲui í ni má, i maà kpa amanɛ. Na nɲu, baa bii i kù ce sakara, bii ì kpa amanɛ, ì kua woodai.

12 Na nɲu, i ya fɔ ide nɔ i ya ce bei inɛ ɲa iyi wooda iyi í ya nya inɛ á kiiti.

13 Inɛ iyi kù nɛ araarei kpaasi, Ilaaɔ́ á kiiti nɲu mɔi kaa ce araareɛ. Amma inɛ iyi í nɛ araarei kpaasi ɲa á je igũ si aɲai kiitiu.

Naanɛ ku dasi do icɛ ku ce

14 Kpaasim ɲa, riba yoomai amanɛ í nɛ bii í ni nɲu í je woo dasi naanɛ nɔ kù waa ce kookoosue. Naanɛu bɛ á faaba lafɛɛ?

15 Bii inɛ gɔ nɲɛ, inɛmɔkɔ walakɔ inaabo gɔ í nɛ arei jaɛ, nɔ kù nɛ baa ije iyi á je,

16 nɔ inɛ gɔ nɲɛ ku ni, ka sukudɔ̄, i ya je i yo, maà jò tūtū ku kpaɛ, bii kù muaa bukaatai mii iyi í nɛ, sukudɔ̄i mii wa niaa.

17 Bɛɛɛɛ mɔi, naanɛ ku dasi iyi a kù waa ye kookoosue, naanɛu ngbei.

18 Inɛ gɔ á yɔkɔ ku ni, inɛ ihɛ́ í dasi naanɛ, inɛ ihɔ̄ mɔ wa ce kookoosue. Amma amu an jɛaa n ni, nyisim naanɛ ku dasi iyi kù je do kookoosu, nɔ amu mɔ n nyisi naanɛ ku dasim do kookoosue.

19 Kù je ì dasi naanɛ iyi Ilaaɔ́ akāi í weɛ? Í sía. Baa inɛi inɔko ɲa mɔ à mà bɛɛɛɛ nɔ à waa yaya do njo.

20 Amma awɔ iyi i kù nɛ laakai, ì bi n nyisie iyi naanɛ ku dasi inɛ gɔ iyi kù waa ce kookoosue, ngbei?

21 Bala nwa Aburhamu í je dee dee si wajui Ilaaɔ́ na kookoosue iyi í ce, si iyi í jesi nɲu ku saka amaɛ Izaaki ku ceàò Ilaaɔ́ kuwee.

22 I kù yɛ naanɛ ku dasi Aburhamu nɲɛ do kookoosue wa too nɲɛi ba. Naanɛ iyi í dasi í bàa í kɔ̄ na kookoosue iyi wa ce.

23 Bɛɛɛɛi kukɔi ideɪ Ilaaɔ́u í ce iyi í ni, “Aburhamu í dasi Ilaaɔ́ naanɛ, nɔ do saabui naanɛu Aɔ̄ mɔ í kàa si inɛ dee dee”. Nɔ à waa kpoo kpaasii Ilaaɔ́.

24 Debei amanɛ í ya je dee dee si wajui Ilaaɔ́i na saabui kookoosue iyi wa ce, kù je na naanɛ iyi í dasi nɲu akā.

25 Bɛɛɛɛ mɔi abo kaafe iyi à ya kpe Rahabuu, í ce. Í je amanɛ dee dee si wajui Ilaaɔ́ na kookoosue si na iyi í jò í gba Zuifu woo bɛ ɲau si kpaɛɛ nɔ í nya ɲa do kpāa mmu.

26 Nɲi í jò à ni ara iyi kù nɛ hunde, ara ikui. Bɛɛɛɛ mɔi naanɛ ku dasi iyi kù waa ce kookoosue naanɛ ikui.

3

Ideɪ amɛ

1 Kpaasim ɲa, i maà dɛ i kpɔ inɛ iyi ì waa bi i maa kɔ inɛ ɲa si ideɪ Ilaaɔ́, domi ì mà ɲa, awa iyi à waa kɔ inɛ ɲa si cioi ideɪ Ilaaɔ́, Ilaaɔ́ kaa ce araare nwa si kiitiɛ.

2 Si mii nkpɔi awa fei à ya ka rara. Inɛ iyi kù waa ce kurara si ide ku fɔɛ, lafɛɛ inɛ ku jiai nɔ í yɛ bei inɛ iyi í dasi araɛ fei arezem.

3 Bɛɛɛɛ mɔi à ya ka dasi arezem si gelei aɔ̄i ɲa ku ba a jirima wa, ka bei ka yɔkɔ ka bɔò ara ɲɲa bii à bi.

4 Nɔ i ya cɔ akɔi inyi má ɲa, do bei à lau fei nɔ fufu jiida wa ce í ya tale ɲai, amma do falafili keeke gɔi woo nyimbo akɔu í ya bɔòɛ bii í bi.

5 Bɛɛɛɛ mɔi amɛ í je mii keeke si ara, amma í ya tɔ fufu si mii nla.

I cɔ bei ina nyenyɛ í kere í to, amma do nɲu fei á yɔkɔ ku jo agbo nla nla.

6 Bɛɛɛɛ mɔi amɛ í yɛ bei ina. Nɲui í je laabɔ nla nla. Nɲu mɔ ikɔ̄ akāi ara nwai, nɔ í ya beje

ara nwa fei bei ina, domi laalɔ iyi í ya ce í yei bei inai ala.

⁷ Amanɛ á yɔkɔ ku kāmia inai sako ikā ikā fei, do yei na do mii ku cā ile na fei do mii ndii inɔ inyi na, í nɔ na tā mɔm de.

⁸ Amma inɛ kāmia ci ya nɔ amɛɛ. Mii laalɔ gɔi iyi inɛ gɔ kaa yɔkɔ ku kāmia, í nɛ aɕí ntɔ ntɔ ku kpa amanɛ.

⁹ Do amɛi à ya ka saabuɔ Baaba Lafɛɛ nwa, nɔ do nɛui à ya ka ceekpeɔ inɛ na iyi Ilaaɔ í taka bei nɛu takae.

¹⁰ Nɔ hai si gele akāu bei idei saabu do ikpe í ya fita. Inɛ kpaasim na, kù sɛa ku je beɛbe.

¹¹ Isɔ akā kaa yɔkɔ ku nɛ inyi didɔ do inyi laalɔ aɔ.

¹² Beɛbe mɔi kpaasim na, i jò i mà na iyi jii ndii figi kaa so olivi, nɔ jii ndii rezɛɛ mɔ kaa so figi. Beɛbe mɔi i kaa yɔkɔ i ba inyi jiiɔa si inyi iyi í da imu.

Bisi iyi wa naa hai lele

¹³ Yoo nɛi í nɛ kumà do bisi. Bii lafɛɛ í nɛ bisii do ntɔ, kù jò a yɔɔ si isɛɛɛ jiiɔae do si kookoosu na iyi wa ce do ara ku kaye.

¹⁴ Amma bii ì waa ce igu yaamɔ do nje ku wā, maà tɔɔ fufu, maà sɔa ntɔ ibo,

¹⁵⁻¹⁶ domi tengi bii igu do nje ku wā í wa, bei daa beɛteke do kuce laalɔ fei í ya wa. Dimii bisi beɛbe kù waa naa hai lele. Inɛ nɛu be ti andunyai, do ti idɔɔbii amanɛ, nɔ hai bi Seetam nii wa naa.

¹⁷ Amma bisi iyi wa naa hai lele, sinte titā í má. Si anyiɛ inɛ iyi í nɛ bisiu í ya bi inɛ na a nɛ anu akā, í ya maa mu arae, nɔ í ya bi nɛu ku ce mii iyi á dɔa inɛ na si. Í ya nɛ araarei nɔ í ya ce ice jiiɔa. Ci ya na kubi ntɔ, kù nɔ kù nɛ muafiti.

¹⁸ Inɛ na iyi à waa de anu akā à ya ce kuwɛɛ nɛa feii si laakai ku sū. Laakai ku sūu í yei bei dimi iyi à waa gbɛ nɔ mii iyi aa na a da nɛui í je kuwɛɛ dee dee.

4

Kɔɔɛi andunya

¹ Mii í ya naaɔ kakɔ do ija wa si aninii nɛɛ. Nɛu be wa naai hai si kɔɔɛi mii nkpo iyi wa ba idɔ nɛɛ ku ja.

² Ì bi i nɛ ngɔgɔ iyi i kaa yɔkɔ i ba na, nɔi í ce í ya bi inɛ ku kpa na. Ì waa ce kɔɔɛi mii iyi i

kaa ba na, ì waa ce kakɔ do ija inɛ duusɔɔ. I kù nɛ mii iyi ì bi na domi i ci ya tɔɔ Ilaaɔ na.

³ Nɔ baa bii ì tɔɔ Ilaaɔ i kaa ba na domi do kurarai ì waa tɔɔu na. Mii iyi ì waa tɔɔu na irii faayii ara nɛi.

⁴ Inɛ iyi i kù leekɔ inɛ akā na, i kù mà na iyi bii ì bi andunya, mbɛɛi Ilaaɔi ì ya je na? Inɛ iyi í bi andunya, mbɛɛi Ilaaɔi í ya je.

⁵ I maà tamaa si ngbei kukɔi idei Ilaaɔ wa fɔ í ni, Ilaaɔ í bi Hunde iyi í da nwa si do igu.

⁶ Amma Ilaaɔ í ya mu nwa didɔ iyi í la í re. Nɔ beɛbei kukɔi idei Ilaaɔ wa fɔ í ni, Ilaaɔ kù wa anyii ilu faau na amma woo kaye ara na wa mua didɔɛ.

⁷ Na nɛu, i sūa Ilaaɔ iri ile. I kɔsi Seetam á sa nɛɛ ku jii.

⁸ I sekeɛ si Ilaaɔ nɔ nɛu mɔ ku sekeɛ si nɛ wa. Inɛ ilu dulum na, i wɔɔ awɔ nɛɛ. Nɔ i fūuta idɔ nɛɛ, inɛ ilu idɔ minji na.

⁹ I jò i wɛɛ do inɔ kufɔ na, i buba gɔɔwoo nɛɛ do kukpata. I jò anyi nɛɛ ku kpaasi do kukpata, nɔ inɔ didɔ nɛɛ ku je nɛɛ inɔ kufɔ.

¹⁰ I kaye ara nɛɛ si wajui Aɔ Lafɛɛ nɔ ku so nɛ lele.

Maà kiiti kpaasie

¹¹ Inɛ kpaasim na, i maà ya sɔ nje laalɔ na. Inɛ iyi wa sɔ kpaasie laalɔ, laalɔi woodai wa fɔ. Inɛ iyi wa kiiti kpaasie, woodai wa kiiti. Wee, bii ì waa kiiti woodau i kù je inɛ iyi wa jirimae, amma ì jile arae si agbei woo kiitiu.

¹² Ilaaɔ nɛu akāi wa na wooda, nɛui í nɔ í je woo kiiti. Nɛu akāi á yɔkɔ ku faaba inɛ, nɛui á nɔ ku yɔkɔ ku ce inɛ nfe. Beirei awɔ ì ye ì waa kiitiɔ kpaasie na.

Maà tɔɔ fufu

¹³ Inɛ iyi ì ya maa ni, nnyi walakɔ ala aa ka bɔ ilu ihɔ ka ce sɛa be zakai adɔ akā ku ba ka ba fia, i de iti i gbɔ iyi ñ wa n fɔ nsei.

¹⁴ I kù mà bei ala nɛɛ á ye. Mii kuwɛɛ nɛɛ í je. Kuwɛɛ nɛɛ í yei bei bukɔɔ iyi á tɔtɔ nsei nsei nɔ ku fangaa ma.

¹⁵ Ide iyi í jò i fɔ na wee, i ya ni na, bii Ilaaɔ í bi aa ka wɛɛ, aa ka nɔ ka ce iyi ihɛ walakɔ aa ka ce iyi ihɔ.

¹⁶ Amma nsei ì waa tɔɔ fufu ì so ara nɛɛ lele. Dimii faau beɛbe fei kù sɛa.

¹⁷ Beɛbei inɛ iyi í mà mii iyi í je jiiɔa nɔ kù waa coo wa dasi arae dulum nii.

5

Laabaau iyi à sã ilu fia ña

¹ Nsei, inɛ ilu fia ña, i gbɔ iyi ñ wa n sã ñe. I kpata i cã kpokpo ña na wahala ña iyi aa naa si ñe!

² Amani nɛ ña í sãmi, nɔ tũtũ ña à je ibɔ nɛ ña má.

³ Wura nɛ ña do isɔ fũfũ nɛ ña fei à mu atɛ. Atɛ ku mu nɛaui á je sɛɛda si ñe nɔ ku ñɔ ara nɛ ñe bei ina. Ì ko amani ì tɔtɔɛ ña si waatii ankãanyiu ihẽ.

⁴ Wee i ci ya sãa woo da amaajɛ nɛ ña fia ña. I cɔ inɔ kufɔ ña ña! Anu ku dɔi inɛ ñau í to hee si itii Aɔ Lafɛɛ ilu gbugbã.

⁵ Ì ce kuwɛɛ nɛ ña si andunya do amani nla nla do faayi. Ì je ì ce kaato bei angudã iyi aa bɔ̀ asɔ laga ña.

⁶ Ì yɛ taalei inɛ dee dee ña ì kpa ña ña, a kù nɔ a kù kɔ̀ ara ña.

Temua do kutɔ

⁷ Kpaasim ña, inɛ fei i yɔkɔ temua ña hee Lafɛɛ koo nyiò wa má. I cɔ bei woo logoo i ya temua ku maa cɔ ilɛɛ hee amaajɛ koo jlaò. Temuai í ya ce ku yeò ijì sinte hee do ti ankãanyie fei.

⁸ Inɛ mɔ i yɔkɔ temua ña, i jò idɔ nɛ ku leekì dim dim ña, domi kunaai Lafɛɛ í maai wa mbɛ.

⁹ Inɛ kpaasim ña, i maà ya ye taalei nɛ ña ku ba Ilaaɔ mɔ ku maà na ku ye taale nɛ. Woo kiiti wee wa to wa, wa bi ku lɔ wa.

¹⁰ Inɛ kpaasim ña, i ye gigii walii ña iyi à fɔ ide wo do irii Lafɛɛ. I sisi temua ña iyi à ce si ijuukpã ña.

¹¹ Aa ka yɔkɔ ka ni ilu inɔ didɔ ñai domi ngu ña à yɔkɔ temua. Ì gbɔ temuai Zɔɔbu ña, nɔ ì mà mii iyi Aɔ Lafɛɛ ilu araare si jiida ku jɛɛ í ceaa ña si anyii wahalɛ.

¹² Inɛ kpaasim ña, iyi í re mɔm, i maà ya ceekpe dɔ lele ña wala do ilɛ wala do ide mmu gɔ. Bii ntɔi, ni ntɔi, bii ibo mɔi ni iboi, ku ba ì maà na i dasi kiitii Ilaaɔ ña.

¹³ Wahala í ba inɛ gɔ ñɛi? Ku ce kutɔ. Inɔi inɛ gɔ nɛ wa dɔi? Ku saabu Ilaaɔ do iri ku kɔ̀.

¹⁴ Inɛ akã nɛ wa ce bɔ̀i? Ku kpe inɛ ngboi igbei inɛ Jesu ña, aɲai aa jɔaa ikpo si iri do irii Lafɛɛ nɔ a ceaa kutɔ.

¹⁵ Kutɔ do naanɛu á yɔkɔ ku faaba bɔ̀u. Aɔ Lafɛɛ á muaa baani, bii í nɔ í ce dulum nii á kpa ide dulum dɛɛ.

¹⁶ Na nɛu, inɛ fei i ce tuubai dulum du nɛ si wajui nɛ ña nɔ i ya cea nɛ kutɔ ña ku ba i ba iri ña. Kutɔi inɛ dee dee í nɛ gbugbã nla nla.

¹⁷ Elii amanɛi bei awa mɔ. Í ce kutɔ ntɔ ntɔ ijì ku maà rɔ, ijìu í nɔ í leekì zakai adɔ mɛɛta do cukpa mɛɛfa.

¹⁸ Si anyii nɛu nɔ í ce kutɔ má nɔ Ilaaɔ í jò ijì í rɔ nɔ í jò ijɛ í fita si ilɛ.

¹⁹ Inɛ kpaasim ña, bii inɛ gɔ nɛ í jìò ntɔ nɔ kpaasi gɔ í baɛ wa si kpãai ntɔ,

²⁰ i mà ña, inɛ iyi í baàò ilu dulum wa hai si kpãa laalɔ bii í wa wo, í faaba hundei ilu dulum nɔui hai si kpãai iku, nɔ Ilaaɔ á kpa idei kurara nkɔ̀ nkɔ̀ɛ.

Tia sinte iyi Piεε í kɔ

Piεε í ce ηa fɔɔ

¹ Amui Piεε woo bei Jesu Kirisi.

Ñ kɔ nηe tiaɯ ihēi, inε iyi Ilaaɔ́ í cica nɔ́ í fangaa ì je ise mmu ηa si ilei Pɔntu, do Galati, do Kapadosi, do Azii, do Bitini.

² Ilaaɔ́ Baaba í cica ηei si bei í dasi idɔ́ nηu ku ce. Nɔ́ ì je inεε ηa do saabui Hundee, ku ba í jirima Jesu Kirisi ηa nɔ́ nηee ku we ηe.

Didɔ́ do laakai ku sũ ku kɔɔsi si kuwεε nηe.

Kpãa ku cɔ iyi í je ti kuwεε

³ Ka saabu Ilaaɔ́, Baai Lafēε nwa Jesu Kirisi. Si araare nlaε, í jò kujji Jesu Kirisi wa hai si bale í bí wa ise gbeejisia. Si beεbe í mu nwa kpãa ku cɔ iyi í je ti kuwεε.

⁴ Nɔ́ í jile nwa tubu iyi kaa beje, kaa riisi, nɔ́ kusíae kaa tã. Tubuui à jile nηe lele,

⁵ inε iyi gbugbãi Ilaaɔ́ wa degbe do saabui naane ku dasi, aa ba faaba mam mam ηa. Faabau Ilaaɔ́ í ce sɔɔluε ku nyisi ηe si ajɔi ankãanyiu.

⁶ Na ηɔi í jò ì ya ne inɔ́ didɔ́ nla nla ηa, baa bii í je ì wa si inɔ́ ku fɔ́ nsei ηa si waati keeke, si laakai ku cɔ dimi ikã ikã.

⁷ Naane ku dasi nηe í ne beεε ntɔ́ ntɔ́ í re wura, domi wura á na ku tã. Do nηu fei, do inai à yɔɔ à nya riisie. Beεbe mɔi, Ilaaɔ́ wa cɔ laakaii naane ku dasi nηe ku ba ku mà gbugbãe. Nɔ́ aa ba saabu do yiiko do beεε ηa waati iyi Jesu Kirisi á faata wa.

⁸ Ì buu baa do iyi i kù yɔɔ ηa. Ì dasie naane baa do iyi i kù yɔɔ titã ηa. Nɔ́i í jò ì wεεɔ́ inɔ́ didɔ́ nla nla ηa iyi í ne amboe hee í kpeeɔ́ ku fɔ́ do gele.

⁹ Ì wεεɔ́ inɔ́ didɔ́ nla nla ηa si na iyi í jò ì waa ba ribai naane ku dasi nηe, iyi í je faabai hunde nηe.

¹⁰ Si ideí faabau ihē walii ηa iyi à ce walii si gãmei didɔ́ iyi Ilaaɔ́́ í jile nηe à ce kudede jiida jiida ku ba a mà yaaseε.

¹¹ Hundei Kirisiu í wa si ηa nɔ́ í sɔ́ ηa do njuma iyi Kirisi á ba ijuukpã, nɔ́ si anyie á ba amboe. Nɔ́ à ce himma ku ba a mà waatiu do kpãa iyi wa fãau.

¹² Ilaaɔ́́ í sisia walii ηau í ni ide iyi nηu í sɔ́ ηau kù je ti aηa taka nηa, tu ηei. Nsei woo

sisi laabaau jiida ηau à waazo nηe nɔ́ ì gbɔ ideu ηa. À fɔ́ ideí do gbugbãi Hundei Ilaaɔ́́ iyi à be wa hai lele. Nɔ́ amaleka ηau taka nηa à waa bi a mà yaasei ideu.

Ka leekí si kuwεε iyi í má

¹³ Na nηu, i ce laakai ηa. I mu ara nηe ηa, nɔ́ i dàsi kpãa ku cɔ nηe fei si didɔ́ iyi aa na ηe si waati iyi Jesu Kirisi á faata wa.

¹⁴ I jò ì je bei amu ηa iyi à ya gbɔ ide nɔ́ i maà ti ì jò kɔdεε iyi i ya tako ì maa ce ηa wo si waati iyi i kù mà ngɔɔ ηa kù maa neɔ́ ηe.

¹⁵ Amma ì jò isεεε nηe ηa fei ku má, bei Ilaaɔ́́ í má, nηu iyi í kpe ηe.

¹⁶ Ilaaɔ́́ takaε í fɔ́ si kukɔε í ni, ì jò kuwεε nηe ku má, domi amu takam ñ má.

¹⁷ Ilaaɔ́́, nηu iyi ì ya kpe Baaba ηa si kutɔ́ nηe, nηui í je inε iyi á kiiti inε fei si bei inε fei í ce nɔ́ kaa cɔ ijuui inε gɔ́. Na nηu, waati iyi í gbe nηe si andunya ì jɔɔ do jirima ηa.

¹⁸ Bala nηe ηa à jò nηe tubui kuwεε nfe nfe. Nɔ́ inε taka nηe ì mà ηa iyi à ya ηei hai si kuwεεu. Kù je do isɔ́ fũfũ walakɔ́ wura iyi á na ku tã ì ya ηeɔ́.

¹⁹ Aawo, à faaba ηei do nje ilu beεrei Kirisi, nηu iyi í ye bei angudãi kuwee hai ne leebu nɔ́ kù ne riisi gɔ́.

²⁰ Hai waati iyi a kù taka andunyai, Ilaaɔ́́ í cica Kirisiu, amma í nyisi araε si waatii ankãanyiu ihē na aranfãani nηe.

²¹ Na saabuei ì dasi Ilaaɔ́́ naane ηa, nηu iyi í dedeε hai si bale nɔ́ í muaa amboe ku ba naane ku dasi nηe do kpãa ku cɔ nηe ku wa si Ilaaɔ́́.

²² Nsei, si ntɔ́ ku jirimai ì fũuta idɔ́ nηe ηa ku ba kubii kpaasi woo dasi naane ηa iyi ì ne ηa ku maà je do muafiti. Na nηu, ì bi nje ntɔ́ ntɔ́ do idɔ́ nηe fei ηa.

²³ Í sía ì ce beεbe ηa si na iyi í jò à bí ηei ise gbeejisia, nɔ́ kù je do dimi iyi á ku, amma do dimi iyi kaa kui. Dimiui í je ideí Ilaaɔ́́, nηui í je icui kuwεε nɔ́ kaa tã.

²⁴ Kukɔi ideí Ilaaɔ́́ wa fɔ́ í ni,

Inε fei í yei bei fɔ́fɔ́,

Nɔ́ beεrei inε fei í yei bei kokoi fɔ́fɔ́.

Fɔ́fɔ́ í ya gbε, nɔ́ kokoe ku wɔ́.

²⁵ Amma ideí Aɔ́ Lafēε á maa wεei do ajɔ́ fei. Ideu, nηui í je laabaau jiida iyi à waazo nηe.

2

Kuta ilu hunde

¹ Na n̄ɲu, i j̄ɔ laalɔ baa yooma fei ɲa, hai ibo ku sɔ, do muafiti, do igu, do irii inɛ ku sɔ.

² Si bei ama kp̄ɔtɔɔ í ya bi àmɔ, inɛ mɔ í s̄ɪa i bi àmɔ iyi í má iyi í jɛ idei Ilaaɔ. Hundei Ilaaɔi wa mu n̄ɲɛ amɔu ku ba i la si kp̄aaɪ faabau ɲa,

³ si bei ì tie didɔi Aɔ Lafɛɛ tã ɲa.

⁴ I sekɛɛ si Lafɛɛ wa, n̄ɲu iyi í jɛ kuta ilu hunde iyi inɛ ɲa à k̄ɔsi, amma Ilaaɔ í cicɛ si na iyi í j̄ɔ í nɛ bɛɛɛɛ bi tɛɛ.

⁵ Inɛ mɔ, i naa wa bei kuta ilu hunde a ceɔ ɲɛ icɛ a maɔ ile bi ku wai Hundei Ilaaɔ. Bei aa jɛ woo wee ɲa iyi à má iyi à na Ilaaɔ ara ɲa bei kuwee iyi á d̄ɔaa si do saabui Jesu Kirisi.

⁶ Í s̄ɪa i ce bɛɛbɛ ɲa si na iyi í j̄ɔ à k̄ɔ si tiai idei Ilaaɔ à ni, Ilaaɔ í ni,

N̄ cica kuta ilu bɛɛɛɛ n̄ jilɔ ilui Siɔɔ bei kuta gbugb̄ai icui ile.

Inɛ iyi í dasiɛ naane, kaa yɛ anyɔ.

⁷ Kutau, í nɛ bɛɛɛɛ bi inɛ woo dasi Jesu naane ɲa, amma hai dasi naane ɲa à k̄ɔsiɛ. Do n̄ɲu fei, kukɔi idei Ilaaɔ í ni, Kuta iyi woo ma ɲa à k̄ɔsi N̄ɲui í na í jɛ kuta gbugb̄ai icui ile.

⁸ Nɔ bii gɔ ɲa à ya ni má, Kutau ih̄ɛi í j̄ɔ inɛ ɲa à waa koosɛ. N̄ɲui í ya maa kɛkɛ ɲa.

À koosɛi si na iyi í j̄ɔ à k̄ɔ ku dasi ideu naane. Nɔ n̄ɲu bei Ilaaɔ í jile ɲa.

⁹ Amma inɛi ì jɛ dimi iyi Ilaaɔ í cica, nɔ inɛi ì jɛ woo weei ilaalu ɲa, ì jɛ dimi iyi í má ɲa iyi Ilaaɔ í ya ku ba i sisi jiida ku jɛɛ, n̄ɲu iyi í kpe ɲɛ hai si ilu kuku ì naa ì l̄ɔsi inya kumá ilu bɛɛɛɛ.

¹⁰ Tako wo i kù jɛ dimi ɲa iyi inɛ gɔ í mà, amma nsei ì jɛ inɛi Ilaaɔ ɲa. Tako wo i kù mà mà Ilaaɔ wa ce araare n̄ɲɛ, amma nsei bei ì mà ɲa.

Kuweɛi woo dasi naane

¹¹ Inɛ baakɔɔm ɲa, n̄ wa n tɔɔ ɲɛi, inɛ iyi ì yɛ bei inɛ njoo do isɛ mmu ɲa si andunyau ih̄ɛ, i j̄ɔ i nɔ ara n̄ɲɛ do binei ara iyi í ya maa ce iḡu do hunde n̄ɲɛ.

¹² I j̄ɔ i nɛ daa jiida ɲa si inɔi hai dasi Jesu naane ɲa, domi baa bii à waa kpe ɲɛ inɛ laalɔ

ɲa, aa yɛ icɛ jiida n̄ɲɛ nɔ a saabu Ilaaɔ si ajɔ iyi á kiiti ɲa.

¹³ I jirima ilu iri fei ɲa na irii Lafɛɛ, hai ilu ile, n̄ɲu iyi í re do gbugb̄a,

¹⁴ hee ku koo si ilaalui ilu ɲa, inɛ ɲa iyi í bɛ wa ku ba a kp̄a woo ce laalɔ ɲa iju, nɔ a saabu woo ce jiida ɲa.

¹⁵ Do ntɔ, iyi Ilaaɔ í bi, n̄ɲui í jɛ icɛ jiida n̄ɲɛ ku d̄i gelei hai mà ngɔgɔ ɲa si ide hai nɛ yaase n̄ɲa.

¹⁶ Í s̄ɪa i ya maa nè bei inɛ ɲa iyi à nɛ ara ɲa, amma i maà ti i j̄ɔ ara ku nɛ n̄ɲɛ ku yɛ bei acɔ iyi wa bii laalɔ. I jɛ kuwɛɛ n̄ɲɛ bei woo ce icɛi Ilaaɔ ɲa.

¹⁷ I jirima inɛ fei ɲa, i bi kp̄aasi woo dasi Jesu naane n̄ɲɛ ɲa, i ce njoi Ilaaɔ, nɔ i jirima ilu ileu ɲa.

Mii iyi wahalai Kirisi wa nyisi wa

¹⁸ Inɛ amaace ɲa, i s̄ua lafɛɛ n̄ɲɛ ɲa iri ile i jirima ɲa ntɔ ntɔ, kù jɛ inɛ jiida do amanɛ ku rɔ aɲa ak̄ai aa ya cea ɲa, amma hee do inɛ ku gaabu ɲa feii.

¹⁹ Do ntɔ, bii à waa kp̄a ɲɛ iju nfe nfe, í s̄ɪa i yɔkɔ temua ɲa na irii Ilaaɔ.

²⁰ Bii ì yɔkɔ temuai goloi kuraraɛ i kù nɛ saabu k̄ama. Amma bii ì ba ijuukp̄a na jiida iyi ì waa ce ɲa nɔ ì temua, mii jiida si wajui Ilaaɔ.

²¹ Na ideu bei Ilaaɔ í kpe ɲɛ domi Kirisi takɛɛ í ba ijuukp̄a na iri n̄ɲɛ nɔ wa nyisi ɲɛ yaase jiida ku ba i too tuubaɛ ɲa.

²² Kù ce dulum, a kù nɔ a kù gbɔ ibo si gelee ajɔ k̄ama.

²³ Iyi à buu, kù s̄a n̄ɲa arabu. Iyi à kp̄aa iju, kù ceekpe ɲa, amma í leek̄i do Ilaaɔ iyi í ya kiiti dee dee.

²⁴ Kirisi takɛɛ í so dulum du wa si araɛ si j̄i ku gaauu, ku ba ka jɛ bei iku si wajui dulum, nɔ ka ce kuwɛɛ nwa dee dee. Do saabui kumɛɛɛ ɲai à baɔ iri.

²⁵ Tako wo ì yɛ ɲai bei angudã ɲa iyi à nyɔ, amma nsei ì nyi wa bi woo degbeu ɲa, n̄ɲu iyi wa degbe hunde n̄ɲɛ.

3

Abo do m̄akɔ

¹ Bɛɛbɛ m̄ai inɛ inaabo ɲa, i s̄ua m̄akɔ n̄ɲɛ ɲa iri ile, hee baa bii í jɛ gɔgɔ ɲa ɲa a kù dasi idei Ilaaɔ naane, daa n̄ɲɛ ku j̄ɔ a dasi naane. Waati bɛɛbɛ i kù nɛ bukaatai ide ku fɔ má ɲa,

² domi aa ye kuwεε nηε í má, ì nò ì mà bεεrei amanε ηα.

³ I maà dεdε ì je abo kusíα ηα do mii ndii ara nηu akā, bei iri ku ba, do sabai wura ηα, do nyau kusíα ηα.

⁴ Amma ì jò kusíα nηε ku je si idò nηε, kusíα iyi ci ya tā. Nηui í je daa didò do idò ku buba. Iyi bei í je mii ilu bεεre jiiida si wajui Ilaaò.

⁵ Bεεbei inaaboi tako ηα iyi à mà bεεrei Ilaaò nò à dasiε naane à ya teese ara nηa nò à ya sūa məkò nηa ηa iri ilε.

⁶ Bεεbei Sara í ce, í ya maa jirima Aburhamu, nò wa kpoo lafεε. Nsei, bii ì waa ce jiiida ηa nò ì kù waa ce njoì nkāma, ì nηε mò ì je bei ama inaaboε ηα.

⁷ Ì nηε ineməkò ηa mò, si kuwεε nηε do abo nηε ηα, ì ye gigi iyi a kù to ηεò gbugbā. Ì jò ì mà bεεre nηa ηa, domi Ilaaò á mua aηa mò kuwεε ì nηεò ηa ajò. Ì ya maa ce bεεbe ku ba nkāma ku maà ganji ηε si kutò nηε.

Ijuukpā na jiiida ku ce

⁸ Si anyii fei ndεε ì jò ì nηε fei ì nε lasabu akā do kubi akā ηα. Ì bi nje bei igbā do ifò ηα, ì ce araarei nje do ara ku kaye ηα.

⁹ Ì maà ya sāa ì nηε laalòε, walakò arabu ηa iyi í buε. Í sīa məm ì ya jεaa do kuwee, domi Ilaaò í kpe ηei ku ba ì ba kuwee ηa.

¹⁰ Si bei kukòì ideì Ilaaò wa fò í ni, Ì nηε iyi í bi ku ce kuwεε jiiida nò kù nε ì nò didò ajò fei,

Kù jò laalò ku fò nò kù nò gεlεε si ibo ku sò.

¹¹ Í sīa ku saa laalò nò ku ce jiiida,

Í sīa ku maa dε laakai ku sū waati kāma fei,

¹² Domi Lafεε wa degbe ì nηε dee dee ηa

Nò wa gbò kutò nηa.

Amma í fūsi woo ce laalò ηa awò.

¹³ Yooi á ce nηε laalò bii ì hanya ì waa ce jiiida ηa.

¹⁴ Baa bii ì waa ba ijuukpā ηa na dee dee ku je nηε, ì nε ì nò didò ηa. Ì maà ce njoì amanε ηa, nò ì maà ya biti ηa.

¹⁵ Amma ì jò Kirisi ku je Lafεε si idò nηε. Ì tā sòlu waati kāma fei ì jεa ì nηε iyi à waa bee yaasei kpāa ku cò nηε.

¹⁶ Amma ì je nηa do ide didò do bεεre. Ì jò idò nηε ku maa má ku ba bii à waa má ηε ide si isεene jiiida nηε iyi wa naa hai bi Kirisi, anyò ku mu ηa si ideu.

¹⁷ Bii í je na idò bii Ilaaò ì waa kpāe iju na jiiida iyi ì waa ce, iyi be í sīa do iyi aa maa kpāe iju na laalò.

¹⁸ Gbakā akāì Kirisi í ku na dulum. Nηu iyi í je ì nηε dee dee, í ku na ì nηε laalò ηa, ku ba ku bòò wa bi Ilaaò. Waati iyi à kpaā arae í ku amma hundee í wεε.

¹⁹ Do hundeeui í koo í waazoa iku ηa iyi à waa mu bei ì nηε piisòò ηa,

²⁰ ì nηε ηa iyi a kù tako a kù waa jirima Ilaaò si waati iyi í temuadò ηa hee Nowee í koo í ceò akòì ì nηεui í tā. Ì nηε ηa iyi à lò si akòì ì nηεui a kù kpò, a kù re aηa mεεjò, nò à ba faaba hai si ì nò ì nηεui nlaui.

²¹ Ì nηεui, í yei bei ì nηεui ku dasi. Kù je a ni wa nya riisii ara, amma wa nyisi iyi ì nηε í dasi idò nηu ku ce kuwεε iyi idò nηu kaa ye taalei nηu si wajui Ilaaò. Mii ηau be fei í ce na saabui kujji Jesu Kirisi hai si bale,

²² nηu iyi í bò lele nò wa buba si awò njeì Ilaaò. Bei amaleka ηa do ilu yiikoi lele ηa do ilu gbugbā ηa à waa sūaa iri ilε.

4

Kuwεε iyi í kpaasi

¹ Kirisi í ba ijuukpā si arae. Na nηu, ì mà ηa iyi ì nηε mò aa ba ijuukpā nò í sīa ì yòkò temua ηa, domi ì nηε iyi í temuadò ijuukpā si arae, dulum kaa kāmíae má,

² nò waati iyi í gbe si kuwεεi andunyae ku je si idò bii Ilaaò, ku maà ti ku je do kòdεε nfe nfeì ara.

³ Ntò ntò, tako wo ì ce bei hai dasi Jesu naane ηa à ya bi, amma í to bεεbe. Ì tako ì ce mii iyi í dōa ara nηε si ηa, do binε, do atē ku mò, do atē ku kpa ì nηε, do buki, do iwē ku tòò iyi kù waa too wooda.

⁴ Nsei à biti si bei ì kù waa ba ηa daa bututu ηau ku ce má ηa, nò à waa bu ηε.

⁵ Amma aa na a koo a sisi daa nηa bi Ilaaò, nηu iyi í tā sòlu ku kiiti ilu hunde do iku ηa.

⁶ Na nηu məm nii í jò à tako à sisia ì nηε ηa laabaau jiidau wo ku ba baa do iyi à ku nsei na kiitii Ilaaò iyi í tosi ì nηε fei, hunde nηa ku maa wεε bei Ilaaò takae í wεε.

Ì nηε ηa iyi à waa ce icε do amuai Ilaaò dee dee

⁷ Kòòì mii fei í maaì wa. Na nηu, ì mu ara nηε do laakai, nò ì jò hunde nηε ku wò njoò ku ba ì yòkò ì ce kutò nηε.

8 Iyi í re fei ndeε, n̄ɣui í je i ce kookaai i bi n̄je ɲa, domi kubi í ya bii dulum n̄kp̄a.

9 I ya yaaε n̄je ɲa do in̄o akā, kugbagba kù maà wa si.

10 Inε baa yooma n̄je fei í ba amua hai bi Ilaaḏ. Na n̄ɣu, i ceḏ amua ikā ikāi Ilaaḏu ice ɲa i máa sobiḏ n̄je bei woo ce ice ilu naane ɲa.

11 Inε iyi wa waazo í s̄ia ku f̄o idei Ilaaḏ. Inε m̄o iyi wa cea inε ḡo ice ku coo do gbugbā iyi Ilaaḏ í muaa, ku ba si mii fei a ye amboei Ilaaḏ do saabui Jesu Kirisi, n̄ɣu iyi í nε amboe do gbugbā hee do aḵo fei. Ami.

Temuai inei Kirisi ɲa si ijuukp̄a

12 Inε baak̄ōm ɲa, i maà bit̄i do ijuukp̄a iyi wa naa si ɲe bei ina ku ceḏ laakai n̄je. I maà ti i dooε mii ikā.

13 Amma i j̄o in̄o n̄je ku d̄o bii ì waa ba ikp̄e si wahalai Kirisi ɲa, ku ba i nε in̄o did̄o nla nla ɲa si aḵo iyi á nyisi amboeε.

14 Inε ilu in̄o did̄o ɲai bii à waa bu ɲe na irii Kirisi, domi Hundei Ilaaḏ, ilu amboe, í wa si ɲe.

15 Inε k̄ama n̄je ku maà j̄o ku ye ijuukp̄a na inε ku kpa, walak̄o na ile, walak̄o na laalo ku ce, walak̄o na w̄obia ku ḡu.

16 Amma inε iyi wa wahala si na iyi í j̄o í je inei Kirisi, ku maà j̄o anȳo ku muu, amma í s̄ia ku saabu Ilaaḏ si na iyi í j̄o wa so irii Kirisiu.

17 Waati í to kiitiu ku sinti. Inei Ilaaḏ ɲai aa sinti ku kiiti. To, bii í sinti hai bi tu wa, beirei iri ku kpaε á ye bi inε ɲa iyi à k̄o ku dasi laabaau j̄idai Ilaaḏ naane.

18 Kuk̄oi idei Ilaaḏ wa f̄o í ni, Bii faabai inε j̄ida ɲa í gaabu, Beirei ti ilu dulum ɲa do inε ɲa iyi a kù mà beerēi Ilaaḏ á ye.

19 Na n̄ɣu, inε ɲa iyi à waa ye ijuukp̄a si id̄ōbii Ilaaḏ, í s̄ia a teese a maa ce j̄idaε n̄o a leek̄i do woo taka n̄ɣa iyi í je ilu naane.

5

Ka gb̄oa inei Ilaaḏ ɲa

1 Nsei, si in̄o n̄je, inε ɲa iyi à je inε ngboi igbei Ilaaḏ ɲai ñ wa n f̄aa. Amu m̄o inε ngboi bei aɲa m̄o, ñ n̄o ñ j̄e s̄eεdai ijuukp̄ai Kirisi n̄o ñ nε ikp̄e si amboe iyi á na ku naa.

2 Ñ wa n t̄o ɲe, i gb̄oa inε ɲa iyi Ilaaḏ í da n̄je si aw̄o bei à ya gb̄oa angud̄a ɲa, ku maà

ti ku je do tilasi walak̄o do binei fia, amma i na ara n̄je si iceu do in̄o akā si bei Ilaaḏ í bi.

3 I maà taa inε ɲa iyi à da n̄je si aw̄o ɲau gbugbā, amma i nyisi ɲa kuce j̄ida iyi aa too si.

4 N̄o waati iyi Kirisi á faata wa, n̄ɣu iyi í je inε ngboi woo degbe ɲau, aa gba riba ilu amboe iyi kus̄iaε kaa t̄a ɲa.

5 Beεbe m̄oi, inε awaas̄u ɲa, i s̄ua inε ngboi igbe ɲau iri ile. Inε fei i j̄o ara ku kaye ku je n̄je bei ib̄o iyi à ya dasi, domi kuk̄oi idei Ilaaḏ wa f̄o í ni, Ilaaḏ kù wa anyii woo t̄o fufu ɲa, amma wa cea woo kaye ara ɲa did̄o.

6 Na n̄ɣu, i kaye ara n̄je si aw̄o gbugbāi Ilaaḏ, ku ba ku so ɲe lele si aḵo iyi í dau.

7 I s̄o wahala n̄je fei bi t̄eε, domi n̄ɣui wa gb̄o n̄je.

8 I mu ara n̄je ɲa, i j̄o hunde n̄je ku w̄o njoo, domi Seetam, mb̄eε n̄jei, í dabii wa d̄o anu bei muusu nla, wa d̄eε inε iyi á ɲo.

9 I k̄o ara n̄je si wajue do naane ku dasi nla nla domi ì mà ɲa kpaasi woo dasi Jesu naane n̄je ɲa iyi à fangaa si andunya fei, ijuukp̄a dimi akāu bei à waa ye.

10 Amma bii ì ye ijuukp̄a si waati keeke ì t̄a ɲa, Ilaaḏ ilu did̄o fei, n̄ɣu iyi í kpe ɲe ku ba i nε ikp̄e si amboe hai nε k̄oε na saabui anu akā n̄je do Kirisi, n̄ɣu takaεi á j̄o ì k̄o dee dee ɲa. N̄ɣui á n̄o ku j̄o ì leek̄i dim dim ɲa, n̄o ku mu n̄je gbugbā, i maà t̄eεε hai si idee ɲa.

11 N̄ɣui í nε yiiko hee do aḵo fei. Ami.

F̄ōi ank̄aanyi

12 Ñ wa n k̄o n̄je ide keekeu ih̄e wai do sobii Silasi kpaasi ilu naane nwa. Ñ bi n mu n̄je gbugbā n̄o n nyisi ɲe iyi ideu ih̄e iyi ì waa leek̄i si dim dim ɲau, did̄oi Ilaaḏi do nt̄o.

13 Igbei inei Jesu ɲa iyi í wa ilui Babil̄oni, iyi Ilaaḏ í cica bei inε m̄o, wa ce ɲe f̄o, beεbe m̄oi Maaku iyi wa je bei amam si naane ku dasi, wa ce ɲe f̄o.

14 I ce n̄je f̄o do kubi j̄ida ɲa.

Laakai akā ku w̄eεḏ inε iyi ì je ti Kirisi fei ɲa.

Tia minjisia iyi Piεε í kó

Piεε í ce ηa fɔɔ

¹ Amui Simɔɔ Piεε amaace woo bei Jesu Kirisi.

N̄ kó n̄ηe tiau ih̄ei, in̄e iyi Jesu Kirisi, n̄ηu iyi í je Ilaaɔ woo faaba nwa, í jò ì dasi naane ηa na dee dee ku jεε. Naane iyi ì dasi ηau í n̄e bεεεe bei ti awa mɔ.

² Didɔ do laakai ku sũ ku kɔɔ n̄ηe si, si na iyi í jò ì mà Ilaaɔ do Jesu Laf̄εe nwa ηa.

Kukpe do kucicai Ilaaɔ

³ Yiikoi Ilaaɔ í mu nwa bukaatai mii iyi à bi fei ku ba kuwεε nwa do kutɔɔ nwa ku maa bɔ waju. Nɔ í ce bεεbei si bei í jò à màa, n̄ηu iyi í kpe wa ka ba ikp̄e si amboeε do si jiida ku jεε.

⁴ Bεεbei í ce nwa kuwã nla nla ilu bεεεe ηa. Kuwã ηau aa jò ì ye bei n̄ηu takae í ye nɔ ì saa kuce laalɔ sãmi ηa iyi í wa si andunya na bine.

⁵ Na n̄ηu, i ce kookaai ì kɔɔsi isεεne jiida si naane ku dasi n̄ηe, nɔ si isεεne jiida ì kɔɔsi kumà,

⁶ nɔ si kumà ì kɔɔsi gaya, nɔ si gaya ì kɔɔsi temua, nɔ si temua ì kɔɔsi bεεrei Ilaaɔ ku mà,

⁷ nɔ si bεεrei Ilaaɔ ku mà ì kɔɔsi jiida ku cea n̄ηe, nɔ si jiida ku cea n̄ηe ì kɔɔsi kubi.

⁸ Bii mii ηau be à wa si n̄ηe nɔ wa kɔɔsi, aa jò ì ya maa ce kookaai si ice n̄ηe, nɔ ice n̄ηeu ku n̄e aranfãani ku ba ì mà Laf̄εe nwa Jesu Kirisi ηa.

⁹ Amma in̄e iyi kù n̄e mii ηau be í yei bei fεεju, walakɔ bei in̄e iyi ijue kù waa dɔ, nɔ kaa ye ilu ku j̄i. Nɔ í gbeje iyi n̄ηu í má hai si dulum dii takoe.

¹⁰ Na n̄ηu, in̄e in̄em ηa, ì kɔɔsi himma ku ba ì mà sãa sãa iyi Ilaaɔ ì kpe n̄ηe nɔ í cica n̄ηe, domi bii ì waa ce bεεbe ηa, ì kaa dasi dulum ajo kãma ηa.

¹¹ Bεεbei aa jò ì lɔ do bεεεe ηa si bomma hai tãi Laf̄εe woo faaba nwa Jesu Kirisi.

¹² Na ηoi í ce n kaa n̄ gbej̄iò ku ye n̄ηe gigii mii ηau ih̄e, baa do iyi ì màa tã ηa, nɔ ì waa leek̄i dim dim si ntɔ iyi ì waa mu nseiuh̄e ηa.

¹³ Ntɔ ntɔ, waati iyi ì wεε si hunde, ì n̄e n ya n maa n ye n̄ηe gigii ku ba ì ya maa wɔ njoo si ηa.

¹⁴ N̄ wa n fɔ bεεbei si na iyi í jò ì mà iyi kaa kpe má an jò arau ih̄e, si bei Laf̄εe nwa Jesu Kirisi í s̄m.

¹⁵ An ce kookaai n s̄ n̄ηe yaaseε ku ba ì yɔkɔ ì ye gigii mii ηau do ajo fei ηa si anyii ikum.

Ine ηa iyi à ye amboei Kirisi

¹⁶ Do ntɔ, a kù waa too si ará iyi in̄e ηa à waa kpa do bisi n̄ηa, si waati iyi à jò ì mà gbugbãi Laf̄εe nwa Jesu Kirisi ηa do kunyiε wa. Amma awa taka nwa mɔ à ye kulae do iju nwa

¹⁷ nɔ à gbɔ imui Ilaaɔ Baaba waati iyi í fɔ hai lele í ni, in̄e ih̄ei í je ama akãm iyi ì bi jiida, siεi inɔ didɔm fei í ya wa. Waati n̄ηu Ilaaɔ, ilu amboe nla nla, í nyisi bεεrei Kirisiu do amboeε.

¹⁸ Si anyiε, à nyi à gbɔ imui Ilaaɔ wa má hai lele si waati iyi awaɔ ηa à wa si antai geete kumáu.

¹⁹ Bεεbe m̄oi naane nwa í kɔɔsi si idei walii ηau. I jò ì de siε it̄i ηa, domi í yei bei fitila iyi wa má inya si ilu kuku hee iju koo m̄ad nɔ Jesu, n̄ηu iyi í ye bei andaiyai daakɔ, ku má inya si idɔ n̄ηe.

²⁰ Sinte, ì jò ì mà iyi ih̄e ηa, iyi idei walii gɔ kù wεε si kukɔi idei Ilaaɔ iyi in̄e gɔ á tuse ndεε bei í bi *

²¹ domi idei walii gɔ kù wεε iyi in̄e gɔ í ce do idɔɔbii n̄ηu takae, amma in̄e ηa à ya sisi idei Ilaaɔi si bei Hundee í nyisi ηa.

2

Woo kɔ si cio ilu ibo ηa (Cɔ Zudu 4-13)

¹ Walii ilu ibo ηa à wεε wo si inɔi in̄e ηau. Bεεbe m̄oi woo kɔsi cio ilu ibo ηa aa faata wa si anini n̄ηe. Aa naaɔ kukɔsi ibo wa do bisi, iyi á ce in̄e ηa nfe, nɔ aa kɔsi Laf̄εe iyi í ya ηa. Bεεbei aa faa ara n̄ηa nfe ku ce anu akã.

² Ine nkp̄oi á too daa laalɔ n̄ηa, nɔ na iri n̄ηa in̄e gɔ ηa aa bu kp̄aai ntɔ.

³ Na bine n̄ηa aa je n̄ηe taki do ide ηa iyi aηa taka n̄ηa à waa lasabu. Amma hai ku kpe woo kiiti n̄ηa í tã sɔlu ku kiiti n̄ηa. N̄ηu m̄oi á ce ηa nfe nɔ kaa kpe m̄om.

* **1:20 iyi in̄e gɔ á tuse ndεε bii í bi** Yaasei ideu be á yɔkɔ ku je má, iyi in̄e gɔ í kɔ do arae.

⁴ Baa amaleka ɲa iyi à ce dulum wo, Ilaaḏ kù jò ɲa, amma í tale si ɲa si isa nla nla. Tengi bei à waa mu ɲa si ilu kuku hee ajoin kiiti.

⁵ Ilaaḏ kù nò kù jò inei tako ɲau mɔ waati iyi í jò iji nlau í je inei andunya ɲa iyi a kù mà bεεεε, amma Nowee, ɲɲu iyi í ce waazoi ide ntɔui í faaba do amanε meeje gɔ ɲa.

⁶ Si anyie í nyi í ye taalei inei Sodomu do Gɔmɔ ɲa mɔ má, nò í kpa ɲa do ina. Iyi beu bei í je seeda na inε laalɔ ɲa iyi aa na a naa.

⁷⁻⁸ Amma í nya Lɔtu inε jiida iyi í wa si inɔi inε laalɔ ɲau. Í nyaai si na iyi í jò í ya ne inɔ ku fɔ na daa bututu ɲa, nò iju iyi wa má fei laalɔ iyi wa ye do iyi wa gbɔ wa bitandi idɔ dee deeε.

⁹ Bεεεε mɔi Aḏ Lafεε í mà bei á ce ku faaba inε ɲa iyi à mà bεεεε si wahala. Í nò í mà bei á mu inε laalɔ ɲa ku wahala ɲa si ajoin kiiti.

¹⁰ Inε ɲa iyi à waa ce kubi nfe nfei ara ɲa nò à donda yiikoi Ilaaḏ, wahala ɲa á caa.

Woo kəsi cio ilu ibo ɲau à je ilu wɔko yaamɔ ɲa do woo tɔɔ fufu ɲa iyi a kù waa ce njoin ilu yiikoi lele ɲa ku bu.

¹¹ Baa amaleka ɲau, aɲa iyi à re ɲa do gbugbã do yiiko ntɔ ntɔ, a kù waa ye taalei ilu yiikoi lele ɲau hee má je a bu ɲa si wajui Aḏ Lafεε.

¹² Amma inε ɲau à ya maa yaako mii iyi a kù mà. À yei bei inai sako ɲa iyi a kù ne lasabu kãma, nò aa ce nfei bei inai sako ɲau iyi à bí ku ba a mu ɲa a kpa ɲa.

¹³ Laalɔ iyi à cea inε ɲai aa sã ɲa. Inɔ didḏ ɲa fei si inaabo ɲai í ya wa baa bii dasã nkpai. Baa waati iyi inεɔ ɲa ì tɔtɔ ì waa je ijei Lafεε ajo ɲa, à ya maa ce daa laalɔ ɲai nò a maa ne si inɔ didḏ. À yei bei angudã kuwee ɲa iyi à ne leebu do riisi.

¹⁴ Iju ɲa fei si abo kaafe ɲai í ya wa, dulum ci ya to ɲa. À ya mu inε ɲa iyi a kù waa leekí dim dim do taa. Idɔ ɲa í ne dɔɔnei binε. Ilaaḏ í ceekpe ɲa.

¹⁵ À jò kpãa jiida nò à nyɔ. À too kpãai walii Balamu, amai Beɔ, ɲɲu iyi í bi ribai laalɔ ku je.

¹⁶ Amma Ilaaḏ í fɔ siε ide na kuraræ. Ntɔi, gbankεε iyi ci ya fɔ ide, Ilaaḏ í jò í baa ide ku fɔ bei amanε nò í leekí ide hai ne yaasei waliiu.

¹⁷ Inε ɲau, à yei bei isɔ hai ne inyi walakɔ bei iji iyi í dũ nò kaa rɔ si na iyi í jò fufu wa

taleε. Ilaaḏ í ce ɲa sɔɔlui bi ku wa si ilu kuku nla nla.

¹⁸ À waa fɔ ide fufu ku tɔɔ iyi kù ne iri. À waa fa inε gɔ ɲa do binε ikã ikã mii iyi lafεε ɲa à ne si idɔ ɲa ɲa ku ba a mu ɲa do taa. Inε ɲau, do wahalai à ba à gbã wa hai bi inε ɲa iyi à wa si kurarau.

¹⁹ Inε ɲa iyi à ba à mu ɲau, à ya ce ɲa kuwã ara ku nei, amma aɲa taka ɲa à je arui daa ɲa iyi wa bɔɔ ɲa nfe ku ce, domi inε fei í je arui mii iyi í kãmiaε.

²⁰ Ntɔi, inε ɲa iyi à jò laalɔ ku cei andunya si na iyi í jò à mà Lafεε woo faaba nwa Jesu Kirisi, bii à nyi à jò laalɔ ku ceu í mu ɲa má í kãmia ɲa isε gbeejisia, kuweei tako ɲa á tia do ti ankãanyiu.

²¹ Á tia ɲa bii í je a kù mà kpãai ntɔ wo do iyi à mà tá nò à toa woodai Ilaaḏ iyi à na ɲau anyi.

²² Mii iyi í ba ɲau be wa nyisi iyi mɔndau ihε í je ntɔ. Mɔndau í ni, aja í nyi í koo wa fa itue má. À ya ni má, kusɔ iyi à we í nyi wa bimbili si pɔkɔɔ má.

3

Lafεε á nyi wa si bei í ce kuwãε

¹ Inε baakɔɔm ɲa, tia minjisiãm wee iyi ñ kɔ ɲε. Si tia sinteu do minjisiãu fei ñ wa n de n jì lasabu jiida ɲε do kukəsi ɲa iyi ñ wa n ye ɲε gigi.

² Ñ bi i ye gigii ide iyi walii kumá ɲau à fɔ wo, do woodai Lafεε woo faaba iyi woo be ɲε ɲa à sisi ɲε.

³ Sinte, ñ bi i mà ɲa iyi si waatii ankãanyi inε gɔ ɲa aa na a maa ne si idɔɔbi ɲa. Nò aa yaako ɲε

⁴ a maa ni, Kirisi í ce kuwã í ni ɲu á nyi wa, mà iboi. To, iwoi í wa. Kù waa nyi wa má, domi hai waati iyi bala nwa ɲa à ku, mii fei í weei bei hai sintei andunya ku taka.

⁵ Amma mii akãi inε ɲau à gbeje na kance. Mii iyi à gbeje wee. Waati iyi Ilaaḏ í taka lele do ilε, í taka ɲai do idei gεεε. Do ide ku fɔei í nyaɔ ilε hai si inɔ inyi nò í fεεεε do inyi.

⁶ Nò si anyie, do ide kufɔeui í kpaɔ irii andunyai tako si waati iyi í jò inyi í je mii fei.

⁷ Lele do ilε iyi í weε nsei, do ide akãu bei Ilaaḏ á kpa ɲaɔ, amma bebei do inai á je. Wa mu ɲai titã hee koo toɔ ajo iyi á kiiti inε ɲa iyi a kù mà bεεεε nò á ce ɲa nfe.

⁸ Amma inɛ baakɔm ɲa, i maà jò i gbɛɛ mii akã ihɛ ɲa, iyi ajɔ akã í yɛa Ilaaɔi bei adɔ dubu, nɔ adɔ dubu í yɛai bei ajɔ akã.

⁹ Aɔ Lafɛɛ ci ya jò ideɪ kuwãɛ iyi í jilɛu ku kpɛ ideu ku kɔ̀ si bei inɛ gɔ ɲa à waa tamaa. Amma wa temua nɲɛi, domi kù bi baa inɛ akã ku ce nfe. Í bi mɔm ku jɛ inɛ fei ku kraasi idɔ.

¹⁰ Do nɲu fei, ajɔi Lafɛɛ á naai bei ile. Si ajɔ nɲui, lele á kpa iri do iba nla nla. Mii iyi í wa bɛ fei, á yɔ si ina nɔ ilɛ do mii iyi í wa si fei á kpa iri.

¹¹ Na nɲu, si bei mii ɲau fei á ce nfe bɛɛɛ, i jò i mà sãa sãa ɲa zaka bei í sãa isɛɛɛ nɲɛ ku maa má nɔ i mà bɛɛɛɛ Ilaaɔ ɲa.

¹² Nɔ i maa degbe ajɔu ɲa i maa ce kookaai ku ba ku naa ɲya ɲya. Si ajɔ nɲui ina á ce nfei lele, nɔ mii iyi í wa si fei ku yɔ do inya gbãa nla nla inau.

¹³ Amma Ilaaɔ í ce kuwã nɲu ku ce lele do ilɛ fei titɔ bii dee dee ku jɛ á wa. Nɲui à waa degbe.

¹⁴ Na saabu nɲu, inɛ baakɔm ɲa, si bei ì waa degbe ajɔu, i ce kookaai Lafɛɛ ku na ku ba ɲɛ sí laakai ku sũ, riisi do kurara ku maà wa si ɲɛ.

¹⁵ I doo temuai Lafɛɛ nwa bei kpãai faaba nɲɛ, si bei Pɔlu baakɔw nwa í kɔ nɲɛ do bisi iyi Ilaaɔ í muua.

¹⁶ Ideu ihɛi í kɔ si tia iyi í kɔ fei tengi bii wa fɔ ideɪ mii ɲau ihɛ. Si tiaɛ ɲau bii gɔ ɲa í wɛɛ iyi í gaabu ku gbɔ, nɔ hai mà ɲa iyi a kù waa leekí si dim dim à ya maa bɛɛ yaasei ideui, si bei à ya maa ce do mbɔi kukɔi ideɪ Ilaaɔ gɔ ɲa. Bɛɛɛɛ à waa faa ara ɲɲa nfe ku ce.

¹⁷ Amma inɛ baakɔm ɲa, ì mà ideu tã ɲa. Na nɲu, i ce laakai ara nɲɛ ku ba kurarai inɛ ɲa iyi a kù mà bɛɛɛɛ Ilaaɔ ku maà jò i yaa hai si kpãa jiiɔa iyi ì waa leekí si dim dim ɲa.

¹⁸ Amma didɔi Lafɛɛ woo faaba nwa Jesu Kirisi ku maa kɔ̀si si ɲɛ, nɔ kumà iyi í nɛ si gãmɛɛ ɲa ku kɔ̀si ku maa koo. Nɲui í jɛ ilu amboe hai nsei hee do ajɔ fei. Ami.

Tia sinte iyi Zãa í kò

Jesu, n̄ju iyi à ya kpe Ideu, n̄juí í je icui kuwεε

¹ À waa kò n̄je si ideí Jesu, n̄ju iyi í wεε hai sintei mii fei. N̄juí í je Ideu, nò í je icui kuwεε má. À gbò ideε, nò à yòò do iju nwa, à còò do laakai, nò awò nwa í luu.

² Waati iyi kuwεεu í faata wa à yòò, n̄juí í jò à waa je sεεdaε, nò à waa sisi n̄je ideí kuwεε hai tã iyi í tako í wa bi Ilaaḍ Baaba wo, nò wee nsei í nyisi wa.

³ Iyi à ye do iyi à gbò, n̄juí à waa sisia in̄je mò ku ba awaε n̄ja ka ne anu akã, nò anu akã iyi à n̄eu à n̄òí do Ilaaḍ Baaba do amaε Jesu Kirisi.

⁴ À kò n̄je tiau ihēi ku ba inò didōi awa fei ku kò.

Ilaaḍi í je inya kumá

⁵ Laabaau iyi à gbò hai bi Jesu Kirisi, nò à waa sisi n̄je wee. Ilaaḍi í je inya kumá, ilu kuku kãma kù wa siε.

⁶ Bii à ni à ne anu akã do n̄ju nò à bei à waa ne si ilu kuku, à waa sò iboi a kù waa ce kookoosui ntò.

⁷ Amma bii à waa ne si inya kumá, si bei Ilaaḍ takæ í wa si inya kumá, aa ka ne anu akã awa duusò, nò n̄jei Jesu amaε á jò ka má hai si dulum fei.

⁸ Bii à ni a kù ne dulum, à waa sò ara nwa iboi, nò ntò kù wa si wa.

⁹ Amma bii à ce tuubai dulum du wa, Ilaaḍ ilu naanei, n̄ju iyi í ya ce dee dee, á kpa ideí dulum du wa nò ku jò ka má hai si laalò ku ce nwa fei.

¹⁰ Bii à ni a kù ce dulum à waa ce Ilaaḍ ilu iboi, nò ideε kù wa si wa.

Kirisi wa sobi wa

2

¹ In̄je amam n̄ja, n̄ kò n̄je ideu ihē wai, ku ba i maà ce dulum n̄ja. Amma bii inε gò í ce dulum, à ne inε gò iyi á tòò nwa suuru bi Ilaaḍ Baaba, n̄juí í je Jesu Kirisi inε dee deeu.

² N̄ju takæ í ce kuweei araε ku ba ku kpa ideí dulum du wa, amma kù je ti awa akã, do ti inei andunya feii.

³ Bii à waa jirima woodaε, si beεbei aa ka mà iyi à màa.

⁴ Bii inε gò í ni n̄ju í màa, nò kù waa jirima woodaε, lafēε ilu iboi, ntò kù wa siε.

⁵ Amma inε iyi wa jirima ideε, sisi kubii Ilaaḍ í ya kò do ntò. Mii iyi á jò ka mà iyi à ne anu akã do n̄ju wee.

⁶ Inε iyi í ni n̄ju í ne anu akã do n̄ju, lafēε í ne ku maa nei bei Jesu takæ í ne.

Wooda titò

⁷ In̄je baakòom n̄ja, kù je wooda titòí n̄ kò n̄je. Wooda nwoi, iyi ì ne hai sinte wo n̄ja. Wooda nwou, n̄juí í je ide iyi ì tako ì gbò tã n̄ja.

⁸ Do n̄ju fei, wooda iyi ì wa n̄ kò n̄je ihē, inε n̄ju wooda titòí, nò à waa ye ntòei si Kirisi do si in̄je taka n̄je, domi ilu kuku wa sekeε, nò inya kumá ntò wa daana.

⁹ Inε iyi í fò wa ni n̄ju í wa si inya kumá nò í cé kpaasiε, si ilu kukui í wa hee nsei.

¹⁰ Inε iyi í bi kpaasiε, lafēεi í wa si inya kumá, nò nkãma kù wεεa iyi á dasiε dulum *

¹¹ Amma inε iyi í cé kpaasiε, si ilu kukui í wa, si ilu kukuu m̄oi í nò wa ne si. Kù mà bii wa bò, domi ilu kukuu í dasiε fεεju.

¹² N̄ kò n̄je wai, in̄je amam n̄ja, si na iyi í jò Ilaaḍ í nya dulum du n̄je na irii Jesu.

¹³ N̄ kò n̄je wai, in̄je baaba n̄ja, si na iyi í jò ì mà inε iyi í wεε hai sinte n̄ja. Nò n̄ kò n̄je wai, in̄je awaasũ n̄ja, si na iyi í jò ì je Seetam inε laalòu igũ n̄ja.

¹⁴ N̄ kò n̄je má, in̄je amu n̄ja, si na iyi í jò ì mà Ilaaḍ Baaba n̄ja. Nò n̄ kò n̄je má, in̄je baaba n̄ja, si na iyi í jò ì mà inε iyi í wεε hai sinte n̄ja. Nò n̄ kò n̄je má, in̄je awaasũ n̄ja, si na iyi í jò ì ne gbugbã n̄ja, nò ideí Ilaaḍ í wa si n̄je, nò ì je Seetam inε laalòu igũ n̄ja.

¹⁵ I maà ti i bi andunya n̄ja do mii n̄ja iyi à wa si andunya. Inε iyi í bi andunya, kubii Ilaaḍ Baaba kù wa siε,

¹⁶ domi mii iyi í wa si andunya fei, hai kubi nfe nfei amanε, do kòdeei mii iyi iju wa ye, hee do faau ku ce, gògòε gò kù waa naa hai bi Baaba, bii kù je hai si andunya.

¹⁷ Andunya í nò wa tã mbe do bineε, amma inε iyi wa ce idòobii Ilaaḍ á maa wεei hee do ajò fei.

* **2:10 iyi á dasiε dulum** Si tiai ideí Ilaaḍ gò n̄ja à ni, “iyi á dasiò inε gò dulum”.

Mbɛɛi Kirisi

¹⁸ Inɛ amam ɲa, kɔɔi andunya í maai wa. Si bei í gbɔ ɲa à ni inɛ gɔ iyi í je mbɛɛi Kirisi á naa, wee nsei, mbɛɛi Kirisi nkpɔ́ í to wa. Nɔ́i í jò à mà iyi kɔɔi andunya í maai.

¹⁹ Mbɛɛ ɲau, hai si inɔ́ nwai à fita, amma a kù je inɛ nwa ɲa, domi bii à je inɛ nwa ɲai wo aa wa inɔ́ nwa. Amma à fita ku ba ka mà iyi kãma ɲa kù je inɛ nwai wo do ntɔ́.

²⁰ Amma inɛ ì ba Hundei Ilaaɔ́ hai bi inɛ kumáú ɲa, nɲui í jò inɛ fei ì ne kumà ɲa.

²¹ Bii ñ kɔ́ nɲɛ, kù je a ni ì kù mà ntɔ́ ɲa, amma si na iyi í jò ì màa ɲai, ì nɔ́ ì mà ɲa iyi ibo kãma kaa yɔ́kɔ́ ku fita hai si ntɔ́.

²² Yooi í je woo sɔ́ ibo bii kù je inɛ iyi í ni Jesu kù je Kirisi. Lafɛɛ, mbɛɛi Kirisii iyi wa kɔ́si Baaba do Ama ajɔ́.

²³ Ntɔ́i inɛ iyi í kɔ́si Ama, kù ne Baaba. Inɛ iyi í gba Amau í ne Baau mɔ́i.

²⁴ Inɛ mɔ́, ide iyi ì gbɔ hai sinteu í jò ku wa si idɔ́ nɲɛ. Bii í wa si idɔ́ nɲɛ aa ne anu akã ɲa do Ama do Baau.

²⁵ Kirisi í ce nwa kuwã. Kuwã iyi í ce nwa, nɲui í je kuwɛɛ hai tã.

²⁶ Iyi ñ kɔ́ nɲɛ ihɛ, ñ kɔ́ wai na inɛ ɲa iyi à waa bi a dasi ɲɛ kurara.

²⁷ Amma inɛ, Hundei Ilaaɔ́ iyi Kirisi í na ɲɛu, í wa si ɲɛ. Na nɲu, ì kù ne bukaatai inɛ gɔ́ ku kɔ́ nɲɛ si cioi ngɔ́gɔ́, domi Hundeu wa kɔ́ ɲɛ si cioi mii fei iyi í je ntɔ́, ibo kù wa si. Na nɲu, ì jò ì ne anu akã do Kirisi ɲa, si bei Hundei Ilaaɔ́ í nyisi ɲɛ.

²⁸ Nsei, inɛ amam ɲa, ì jò ì ne anu akã do Kirisi ɲa, ku ba ajɔ́ iyi á faata wa ka ne idɔ́ ku buba, nɔ́ anyɔ́ ku mà mu wa si wajue si ajɔ́ iyi á nyi wau.

²⁹ Si bei ì mà ɲa iyi Kirisi í je dee dee, ì jò ì mà ɲa iyi inɛ iyi wa ce dee dee fei amaɛi.

*Amai Ilaaɔ́ ɲa***3**

¹ I cɔ́ kubi nla nla iyi Ilaaɔ́ Baaba í bi wa, hee à waa kpe wa amaɛ ɲa. Nɔ́ ntɔ́i beɛbei à je. Nɔ́i í jò inɛ andunya ɲa a kù mà wa domi a kù mà Ilaaɔ́ mɔ́m wo.

² Inɛ baakɔ́m ɲa, si nsei à je amai Ilaaɔ́ ɲa, amma a kù mà beirei aa ka na ka je ala. Do nɲu fei, à mà waati iyi Kirisi á na ku faata wa aa ka jɔ́, domi aa ka yɔ́ bei í ye.

³ Inɛ iyi wa cɔ́ kpãai ideu ihɛ fei, wa ce kookaai ku ba ku má bei Kirisi mɔ́ í má.

⁴ Inɛ mɔ́ iyi wa ce dulum fei, wa kua woodai Ilaaɔ́i, domi dulum wooda ku kuai.

⁵ Ì mà ɲa iyi Jesu, nɲu iyi kù ce dulum, í naai ku nya dulum dii amanɛ ɲa.

⁶ Na nɲu, inɛ iyi í wɛɛ do nɲu fei ci ya maa mɔ́si dulum ku ce. Amma inɛ iyi wa ce dulum, lafɛɛ kù yɔ́, kù nɔ́ kù màa.

⁷ Inɛ amam ɲa, ì mà ti ì jò inɛ gɔ́ ku ði iju nɲɛ. Inɛ iyi wa ce mii iyi í je dee dee, inɛ dee dee, si bei Jesu takɛ í ye.

⁸ Inɛ iyi í ya maa mɔ́si dulum ku ce, inɛi Seetam nii, domi hai sintei Seetam wa ce dulum. Na ɲɔ́i í jò Jesu, amai Ilaaɔ́, í naa ku kpaɔ́ icɛi Seetam.

⁹ Inɛ iyi í je amai Ilaaɔ́ fei, ci ya maa mɔ́si dulum ku ce, domi kuwɛɛi Ilaaɔ́ í wa sie. Kaa yɔ́kɔ́ ku maa ce dulum, domi í je amai Ilaaɔ́.

¹⁰ Nsei, aa ka yɔ́kɔ́ ka mà inɛ ɲa iyi à je amai Ilaaɔ́ ɲa do inɛ ɲa iyi à je ti Seetam. Inɛ iyi kù waa ce mii iyi í je dee dee fei, do inɛ iyi kù bi kpaasiɛ, kù je ti Ilaaɔ́.

Ka bi nje

¹¹ Ide iyi ì gbɔ hai sinte ɲa, nɲui í je ka bi nje,

¹² nɔ́ ka màa ye bei Kaɛɛ inɛi Seetam inɛ laalɔ́, nɲu iyi í kpa ifɔ́ɛ. Na mii í ce í kpa. Í kpaai si na iyi í jò kuceɛ í je laalɔ́, nɔ́ ti ifɔ́ɛ í je jüida.

¹³ Inɛ inɛm ɲa, bii inɛi andunya ɲa à cé ɲɛ, ì mà jò ku mu ɲɛ biti.

¹⁴ À mà iyi à kua ikui, nɔ́ à lɔ́ si kuwɛɛ si na iyi í jò à bi kpaasi nwa ɲa. Inɛ iyi kù ne kubi, si ikui í wa.

¹⁵ Inɛ iyi í cé kpaasiɛ fei, woo kpa inɛi. Inɛ taka nɲɛ ì nɔ́ ì mà ɲa iyi woo kpa inɛ ci ya ne kuwɛɛ hai tã.

¹⁶ À mà bei kubi í ye si na iyi í jò Kirisi í na kuwɛɛɛ na iri nwa. Na nɲu, awa mɔ́ ka na kuwɛɛ nwa na irii kpaasi nwa ɲa.

¹⁷ Bii inɛ gɔ́ ì ne amani si andunyau ihɛ, nɔ́ ì ye kpaasiɛ í wa si are nɔ́ í toaa anyi, beirei kubii Ilaaɔ́ á ce ku wa si inɛu be.

¹⁸ Inɛ amam ɲa, ì mà jò ka bi nje do ide ku fɔ́i gɛle nɲu akã, amma ka bi nje do ntɔ́ do si kuce.

Laakai ku sũ si wajui Ilaaɔ́

¹⁹⁻²⁰ Bii idɔ́ nwa wa ye taale nwa aa ka mà iyi à je ti ntɔ́ na kookoosu jüida ɲa iy à waa

ce, nɔ laakai nwa á maa sūi bi Ilaaḏ, domi à mà iyi Ilaaḏ í re idɔ nwa, í nɔ í mà mii fei.

²¹ Na nɔ, inɛ baakɔm ɲa, bii idɔ nwa kù waa ye taale nwa, à nɛ laakai ku sū bi Ilaaḏ.

²² Nɔ mii iyi à tɔɔe fei á mu nwa wai, domi à waa jirima woodae nɔ à waa ce mii iyi á dḥaa si.

²³ Woodaeu wee, ka dasi irii amaɛ Jesu Kirisi naane, nɔ ka bi nɛ si bei í jile nwa.

²⁴ Inɛ iyi wa jirima woodai Ilaaḏ ɲa, í wa si Ilaaḏi nɔ Ilaaḏ mɔ í wa si lafɛɛ. Hundee iyi í mu nwa, nɔ nɔ í jò à mà iyi í wa si wa.

Hundei Ilaaḏ do hundei mbɛɛ

4

¹ Inɛ baakɔm ɲa, i maà ya naane inɛ ɲa iyi à ya ni aɲa à nɛ Hundei Ilaaḏ fei, amma i cɔ yaase nɲa mà à jɛ ti Ilaaḏ ntɔ ntɔ, domi walii ilu ibo ɲa à waa kɔi si andunyau ihɛ.

² Yaase bei aa yɔkɔ i mà inɛ ɲa iyi à nɛ Hundei Ilaaḏ ɲa wee. Inɛ iyi í jesi iyi Jesu Kirisi í baa í jɛ amane do ntɔ fei, lafɛɛi í jɛ ti Ilaaḏ.

³ Inɛ iyi kù jesi iyi Jesu í baa í jɛ amane do ntɔ, lafɛɛ kù jɛ ti Ilaaḏ, ti mbɛɛi Kirisii. Mbɛɛi Kirisiui ì gbɔ à ni wa naa ɲau, wee í to wa si andunya tā mɔm.

⁴ Inɛ amam ɲa, ì jɛ ti Ilaaḏ ɲa, ì nɔ ì kāmia walii ilu ibo ɲau tā ɲa, domi inɛ iyi í wa si nɛ í nɛ gbugbā í re inɛ iyi í wa si andunyau.

⁵ Inɛ nɔ ɲa ti andunyai à jɛ, ɲai í jò à waa fɔ ide do bisii andunya, nɔ inɛi andunya ɲa à waa gbɔ ide ɲa.

⁶ Amma awa ti Ilaaḏi à jɛ. Inɛ iyi í mà Ilaaḏ fei i ya gbɔ ide nwai, amma inɛ iyi kù jɛ ti Ilaaḏ ci ya gbɔ ide nwa. Si bɛɛbei aa ka yɔkɔ ka wūa ntɔ do ibo.

Ilaaḏi í jɛ kubi

⁷ Inɛ baakɔm ɲa, i jò ka bi nɛ, domi kubi wa naai hai bi Ilaaḏ. Inɛ iyi í nɛ kubi, lafɛɛ amai Ilaaḏi, í nɔ í mà Ilaaḏ.

⁸ Inɛ iyi kù nɛ kubi, lafɛɛ kù mà Ilaaḏ, domi Ilaaḏi í jɛ kubi.

⁹ I cɔ bei Ilaaḏ í nyisi wa kubie. Í bɛ ama akāɛ wa si andunya ku ba ka ba kuwɛɛ na irie.

* **5:7** Si tia nwo gɔ ɲa, kɔi isei ideu mbe. Amma si tia nwo gɔ ɲa à ni, "... lelei Aḥ. Aɲa wee, Ilaaḏ Baaba do Jesu iyi à ya kpe Ide, do Hundei Ilaaḏ. Aɲa mɛeta ɲau à jɛ inɛ akā. Nɔ sɛɛda mɛeta moi í wa si andunyau."

¹⁰ Kù jɛ awai à tako à bi Ilaaḏ amma nɔ nɔ í bi wa, nɔ í bɛ amaɛ wa ku ba ku jɛ kuwɛɛ iyi á kpa dulum du wa.

¹¹ Inɛ baakɔm ɲa, bii bɛɛbei Ilaaḏ í bi wa, í sīa awa mɔ ka bi nɛ.

¹² Inɛ gɔ kù ye Ilaaḏ ajɔ gɔ, amma bii à bi nɛ, Ilaaḏ í wa si wa, nɔ kubie á kɔ si idɔ nwa.

¹³ A mà iyi à wa sie nɔ nɔ takae í wa si wa, si na iyi í jò í mu nwa Hundee.

¹⁴ Awa mɔ à ye iyi Ilaaḏ Baaba í bɛ amaɛ wa ku jɛ woo faabai inɛi andunya ɲa, à nɔ à waa jɛ sɛɛdaɛ.

¹⁵ Inɛ iyi í jesi iyi Jesu í jɛ amai Ilaaḏ, Ilaaḏ í wa sie, nɔ lafɛɛ mɔ í wa si Ilaaḏ.

¹⁶ Nɔ awa à mà kubi iyi Ilaaḏ í bi wa, nɔ à dasi kubiu naane.

Ilaaḏi í jɛ kubi. Inɛ iyi í nɛ kubi í wa si Ilaaḏi, nɔ Ilaaḏ mɔ í wa sie.

¹⁷ Bɛɛbei kubie í kɔ si idɔ nwa, ku ba ka nɛ laakai ku sū si ajɔi kiitiu, domi si bei Kirisi í ye, bɛɛbe moi awa mɔ à ye si andunyau.

¹⁸ Nɔ kù wa si kubi, amma kubi iyi í kɔ í ya lele nɔi. Na nɔ, inɛ iyi í nɛ nɔ, kubi ci ya kɔ sie domi nɔi ijuukpāi wa ce.

¹⁹ Awa à nɛ kubi domi Ilaaḏ í tako í bi wa.

²⁰ Bii inɛ gɔ í ni nɔ í bi Ilaaḏ nɔ í cé kpaasie, ilu iboi, domi inɛ iyi kù bi kpaasie iyi wa ye, kaa yɔkɔ ku bi Ilaaḏ iyi kù waa ye.

²¹ Kirisi í na wa woodau ihɛ í ni, inɛ iyi í bi Ilaaḏ á bi kpaasie mɔ.

Andunya ku kāmia

5

¹ Inɛ iyi í dasi naane iyi Jesu í jɛ Kirisi, lafɛɛ amai Ilaaḏi, nɔ inɛ iyi í bi Baa í bi Ama moi.

² Bii à bi Ilaaḏ nɔ à waa jirima woodae, nɔ nɔ á jò ka mà iyi à bi amai Ilaaḏ ɲa mɔ.

³ Ilaaḏ ku bii í jɛ woodae ɲa ku jirima. Woodae ɲau a kù nɔ a kù gaabu.

⁴ Ntɔ ntɔ, amai Ilaaḏ baa yooma fei í ya kāmia andunyai. Naane ku dasi nwai á jò ka kāmiaò andunya.

⁵ Yooi í kāmia andunya bii kù jɛ inɛ iyi í dasi naane iyi Jesu í jɛ amai Ilaaḏ.

Sɛɛda iyi à jɛ Jesu Kirisi

⁶ Jesu Kirisii í jɛ inɛ iyi í naa do inyi do nɛ. Kù naa do inyi nɔ akā, amma do nɛi ajɔ.

Hundeī Ilaaḏ takae wa je seedaē, domi nḡui í je ntṵ.

⁷ Woo je seeda nḡau aḡa mēetai à wēē*.

⁸ Aḡa wee, Hundeī Ilaaḏ, do inyi, do nje. Aḡa mēeta nḡau à ce anu akā.

⁹ Awa, à ya ka jesi seedaī amanē ḡa, amma seedaī Ilaaḏ í la í re beēbe, nṵ nḡu mṵi í je seeda iyi í jea amaē.

¹⁰ Ine iyi í dasi amai Ilaaḏ naane, í ne seedaū si idṵe. Ine iyi kù dasi naane, í ce Ilaaḏ ilu iboi, domi kù jesi seeda iyi Ilaaḏ í jea amaē.

¹¹ Seedaū wee, Ilaaḏ í mu nwa kuwēē hai tā. Kuwēēu, í wa si amaē.

¹² Ine iyi í ne Amai Ilaaḏ, í ne kuwēē. Ine iyi kù ne Amau kù ne kuwēēu.

Kuwēē hai tā

¹³ N̄ kṵ nḡe iyi ihē wai, inḡe iyi ì dasi iriī amai Ilaaḏ naane, ku ba i mà iyi ì ne kuwēē hai tā ḡa.

¹⁴ À nṵ à ne naane iyi bii à tṵe ngṵḡo iyi í je ti idṵbiē, á gbṵ nwa.

¹⁵ Nṵ si bei à mà iyi wa gbṵ kutṵ nwa, à mà kam kam iyi mii iyi à tṵe fei, tu wai tā.

¹⁶ Bii ine ḡo í ye kpaasiē wa ce dulum iyi kù je ti iku, kù ce kutṵ nṵ Ilaaḏ á muaa kuwēē. Amma dulum ḡo í wēē iyi í ya bí iku. N̄ kù ni ine ḡo ku ce kutṵ na nḡu.

¹⁷ Iyi kù je dee dee fei dulum nii, amma kù je fei ndēēi í je ti iku.

¹⁸ À mà ine iyi í je amai Ilaaḏ fei ci ya ce dulum ku maa mṵsi, domi Amai Ilaaḏ wa degbeē, nṵ Seetam, ine laalṵu, kaa yṵkṵ ku ceaa ngṵḡo.

¹⁹ À mà iyi à je amai Ilaaḏ ḡa, nṵ andunyau fei í wa si gbugbāi ine laalṵu.

²⁰ À nṵ à mà iyi Amai Ilaaḏ í naa, nṵ í mu nwa bisi ka mà Ilaaḏ ilu ntṵu. Nṵ à wēē do ilu ntṵu do saabui amaē Jesu Kirisi. Jesu Kirisiui í je Ilaaḏ ilu ntṵ, nṵ í je kuwēē hai tā.

²¹ Inḡe amam ḡa, i fēṵ iwē ku tṵ ḡa.

Tia minjisia iyi Zãa í kɔ

Fɔɔ

¹ Amu inɛ ngboi igbei inɛi Jesu ɲa, n̄ cɛɛ fɔɔ, awɔ abo iyi Ilaaɔ́ í cica. Nɔ n̄ ce amaɛ ɲa mɔ fɔɔ, aɲa iyi n̄ bi si kp̄ai ntɔu. Nɔ kù jɛ amu ak̄ai n̄ bi ɲa, amma hee do inɛ ɲa iyi à mà ntɔu fei à bi ɲai.

² À bi ɲai si na iyi í jò ntɔu í wa si idɔ nwa, á nɔ ku maa wɛɛi do awa do ajɔ fei.

³ Ilaaɔ́ Baaba do Jesu Kirisi amaɛ a mu nwa didɔ́ do laakai ku sũ nɔ a ce araare nwa ku ba ka wɛɛ do ntɔ do si kubi.

Ntɔ do kubi

⁴ N̄ nɛ inɔ didɔ́ ntɔ ntɔ do iyi n̄ gbɔ amaɛ gɔ ɲa à waa nɛ si kp̄ai ntɔ, si bei Ilaaɔ́ Baaba í jilɛ nwa.

⁵ Nsei abooyi, ide iyi n̄ kɔɛ wau ih̄ɛ kù jɛ wooda titɔ́, amma iyi à nɛ hai sintei. N̄ wa n tɔɔɛi, i jò ka bi nje awa duusɔ́ ɲa.

⁶ Kubii í jɛ woodai Ilaaɔ́ ku jirima. Nɲui í jɛ wooda iyi ì gbɔ hai sintɛɛ ɲa, si nɲui í s̄ia i maa nɛ ɲa.

⁷ Woo wa inyii it̄i nk̄p̄oi í fangaa si andunya, inɛ ɲa iyi a kù jɛsi iyi Jesu Kirisi í baa í jɛ amanɛ. Inɛ iyi wa ce bɛɛbɛ, woo wa inyii it̄i inɛi do mbɛɛi Kirisi.

⁸ Na nɲu, i ce laakai ɲa i maà ti i nyɔ ribai ice nɲɛ, i jò i jɛ baakɛ ɲa.

⁹ Inɛ iyi kù leek̄i si kukɔ́sii Kirisi, nɔ i k̄ɔ́si tɛɛ, kù nɛ Ilaaɔ́. Amma inɛ iyi wa leek̄i si, í nɛ Baaba do Ama.

¹⁰ Bii inɛ gɔ ì naa bi tu ɲɛ, nɔ kù jɛ do kukɔ́siu ih̄ɛ, i maà gba laf̄ɛɛ, nɔ i maà coo cenk̄ã,

¹¹ domi inɛ iyi í coo cenk̄ã, í nɛ ikp̄ɛ si kuce laabɛu bei.

Idei ank̄anyii

¹² N̄ nɛ mii nk̄p̄o ku s̄ɔ ɲɛ, amma n kù bi n kɔ fei ndɛɛ si tia. N̄ bi n naa n yɛ ɲɛi awaɛ ɲa ka fɔ ide geɛð geɛ, ku ba inɔ didɔ́ nwa ku k̄ɔ.

¹³ Ifɔɛ iyi Ilaaɔ́ í cicau, amaɛ ɲa à cɛɛ fɔɔ wa.

Kpaasiê ña fei à ceê fãã. Nã i ce kpaasi nwa ñau fei fãã akã akã.

Tia μεεtasia iyi Zãa í kã

Fãã

¹ Amu inê ngboi igbei inêi Jesu ña, ñ ceê fãã, Gayusi, awã iyi ñ bi jiida si kpãai ntã.

² Awã baakããm, ñ wa n tãã fei ndêê ku maa nêê dee dee, nã arãe ku maa nê baani si bei hundee í yê.

³ Inãm í dõ ntã ntã si waati iyi kpaasi woo dasi Jesu naanê gã ña à naa nã à jê sêeda si bei ntã í wa siê do si bei ì waa nê si ntãu.

⁴ N kù nê inã didõ gã iyi í la í re iyi ñ gbã à ni amam ña à waa nê si kpãai ntã.

Gayusi, ilu naanê

⁵ Awã baakããm, ì jê ilu naanê si mii ña iyi ì waa cea kpaasi woo dasi Jesu naanê ña hee do kpaasi woo dasi naanê inê njoo ñau fei.

⁶ Inê ñau fei à waa jê sêedai kubie si inãi igbei inêi Jesu ña. Ce ñña kosía si isêene ññau si bei í sía inêi Ilaaã ku ce,

⁷ domi na irii Jesu Kirisii à waa ce isêeneu, a kù nã a kù gba nkãma bi hai dasi naanê ña.

⁸ Na ññu, í sía ka sobi amanê dimi bêêbê ña, ku ba awa taka nwa ka nê ikpê awaã ña si icêi ntãu ku sisie.

Diotêefu do Demetiru

⁹ Ñ kãa inêi igbei Jesu ña tia keeke gã, amma Diotêefu, ññu iyi í bi ku jê woo cua ñña, kù jêsi idem.

¹⁰ Na ññu, bii ñ naa, an fã daa ña iyi í nê, do bei wa má wa ide laalã. Kù jê baa iyi bê ññu akã, ci ya gba inê njoo woo dasi naanê ña. Bii inê gã ña à bi à gba ña mãm í ya kãi, nã ku lele ña hai si igbei inêi Jesu ña.

¹¹ Awã baakããm, maã too kuce laalã, bii kù jê kuce jiida. Inê iyi wa ce jiida, ti Ilaaã, amma inê iyi wa ce laalã kù mà Ilaaã.

¹² Inê fei, hee do ntã takãe fei à waa jê sêedai jiida ku jêi Demetiru. Nã awa taka nwa mã à waa jê sêedai jiida ku jêeu, ì nã ì mà iyi sêeda nwa í jê ntã.

Fãã ankãanyi

¹³ Ñ nê mii nkpã ku sãe, amma n kù bi n kã fei ndêê si tia.

¹⁴ Ñ wa n bi ka yê nje bii í ce ajã minji ka fã ide gèlèò gèlê.

¹⁵ Laakai ku sũ ku wêe do awã.

Tia iyi Zudu í kɔ

Zudu í ce ña fɔ

¹ Amu Zudu woo ce icei Jesu Kirisi, amu iyi ñ je ifɔi Zaaki, amui ñ kɔ ññe tiau ihẽ wa, ññe iyi Ilaaɗ Baaba í kpe. Í bi ññe, nɔ wa degbe ññe í je ti Jesu Kirisi ña.

² Ilaaɗ ku jɔ araaree do laakai ku sũ do kubi ku maa kɔɔsi si ññe.

Woo kɔsi cio ilu ibo ña (Cɔ Piɛ 2, 2:1-17)

³ ññe baakɔɔm ña, ñ dasi idɔ wo ntɔ ntɔ n kɔ ññe tia wa, na ideí faabai a wae ñau. Amma wee ñ ye í cem tilasi n kɔ ññe tiau ihẽ wa nsei n kɔɔ ññe si himma ku ba í jabu i maa leeki si kukɔsi ntɔ iyi à na ññe Ilaaɗ ña gbakã akã hee do ajɔ fei.

⁴ Tilasii n kɔ ññe wa nsei si na iyi í jɔ ññe laalɔ gɔ ña à lɔsi ññe do ile, aña iyi à waa kpaasi didɔi Ilaaɗ a ba a ceɔ daa sãmi ñña, nɔ a kɔsi Jesu Kirisi, ññu akã iyi í je ññe nwa do Lafɛɛ nwa. Hai tako takoi à kɔ ideí ijuukpã iyi ññe ñau aa na a ye si ajɔi kiituu.

⁵ Nɔ baa bii ñ mà fei ññe sãa sãa ña, do ññu fei, ñ wa n bi n ye ññe gigi iyi si ññe ññe Izireli ña iyi Aɗ Lafɛɛ í nya hai ññe Ezibiti, ññe ña iyi a kù na a kù waa dasiɛ naane í ce nfe ñña.

⁶ Nɔ i ye gigi amaleka ña mɔ iyi à donda bi ku wa ñña à kɔsi. Ilaaɗ í jɔ à ññe si ilu kuku hee do ajɔ fei à waa degbeɔ ajɔi kiiti ñña ññe.

⁷ Bɛɛɛ mɔi ññe Sodomu do ññe Gomoɔ ña do ilu ña iyi à kaako ña à ya maa ce daa laalɔ bei amaleka ñau, ññe mɔkɔ do ññe mɔkɔ à ya maa sũɔ ññe. Na ññe í jɔ à kpa irii ilu ñau do ññe iyi ci ya ku, nɔ ññu be í jea ññe ña sɛɛda.

⁸ Do ññu fei, ññe ña iyi à lɔ ññe ññe ñau, à waa ce bɛɛɛ. Faayi ñña í jɔ à waa dasi ara ñña daa sãmi ñau be. À donda yiikoi Ilaaɗ nɔ à waa bu ññe lele ilu amboe ña.

⁹ Wee baa Miseli, ññu iyi í je ññe ngboi amaleka ñau kù ce bɛɛɛ. Si kakɔ iyi añaɔ Seetam à ce à waa ja si ikui Moizi kù je kù ye taalei Seetam hee ku buu, amma í sɔɔ í ni Aɗ Lafɛɛ í la siɛ.

¹⁰ Amma ññe ñau, mii iyi a kù mà yaasee fei à ya buui. Nɔ baa mii ña iyi à mà bei mɛɛmu ña mɔ à ya mà, ññu í ya ce nfe ñña.

¹¹ Aa ye ijuukpã, domi tuubai Kaɛɛi à waa too, à dasi ara ñña kurara ku ba a ba fia bei Balamu í ce, nɔ à kɔsi Ilaaɗ bei Koree í ce nɔ à ce nfe ara ñña.

¹² ññe ñau í je sankala si jingau * ññe, à waa ba ññe ku je do iju hai ññe anyɔ, ara ññe à waa wo ngbe ngbe. À yei bei ññe iyi í dũ nɔ kaa rɔ si na iyi í jɔ fufu wa taleɛ. À yei bei ññe iyi í da koko nɔ kù so, bei ññe iyi à wuu do icɛɛ í kù mam mam.

¹³ À yei bei tenku iyi wa tãngã do gbugbã. Si bei kutãngã ññe í ya fã ññe, bɛɛɛ mɔi kucei iju hai ññe anyɔ ñña í ya maa fangaa. À yei má bei andaiya iyi í kua kpãae, nɔ Ilaaɗ wa jile ñña ilu kuku ñña ñña hee do ajɔ fei.

¹⁴ Enɔku mɔ iyi í je tɔku mɛɛjesiai Adamu í ce walii na iri ñña í ni, Aɗ Lafɛɛ wee wa naa do amaleka kumáe ña bututu,

¹⁵ ku kiitiò ññe fei nɔ ku ye taalei ññe ña iyi a kù mà ñau na kuce laalɔ ñña fei do bei à dondae, do na ide laalɔ ña iyi ilu dulum ña à ya maa fɔaa.

¹⁶ ññe ñau, à ya maa gbagbai, nɔ nkãma kù wee iyi í ya sã ñña si, bɛɛ ññe wa cua ñña. À ya maa tɔ fufui nɔ à ya maa lele ññe ñai do ide didɔ ku ba a ba mii ññe lafɛɛ ña.

Bei woo dasi naane ña à ñe a ce

¹⁷ Amma ññe baakɔɔm ña, í sã i ye gigi ide iyi woo bei Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi ñau à tako à fɔ wo.

¹⁸ À sɔ ññe wo à ni, si waatii ankãanyi, woo yaako ññe ña aa naa iyi a kù mà bɛɛɛ Ilaaɗ, nɔ bɛɛ ññe a maa cua ñña.

¹⁹ Aña aa jɔ ññe ña a ja a maa fɛɛɛ ññe. Iyi à bi ññe aa ya maa ce, domi a kù ññe Hundei Ilaaɗ.

²⁰ Amma ññe baakɔɔm ña, i ya maa mua ññe gbugbã si naane iyi ññe dasi Jesu ña, nɔ i ya ce kutɔ do gbugbã Hundei Ilaaɗ ña.

²¹ Nɔ i leeki si kubii Ilaaɗ ña, i maa degbeɔ ajɔ iyi Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi á mu ññe kuwɛɛ hai tã na araare ññe iyi wa ce.

²² I ya ce araare ññe ña iyi à waa sika sika ñña.

* **1:12 jingau ññe** Woo dasi naane ñau à ya tɔtɔi a maa je nɔ a maa jɔɔ ññe lafɛɛ. I cɔ tiai Kɔrenti I, 11:18-22.

²³ Inε ηa iyi aa yɔkɔ a ba faabau, i nya ηa wa hai si ina ηa. Inε ηa iyi à gbe ηau mɔ i ce araare nηa, amma i ya ce laakai ηa ku ba inε taka nηe i maà dasi dulum du ηa ηa. I maà lu baa ibɔ nηa ηa iyi dulum du ηa í riisi.

Saabui ankāanyi

²⁴⁻²⁵ Ilaaã nηu akāi í jε woo faaba nwa, nηu iyi á yɔkɔ ku degbe ηe i maà na i cuku ηa, nɔ ku jɔ i naa si amboeε ηa do inɔ didɔ, taale ku maà wa si. Amboe do jirima do gbugbã do yiiko ku jε tεε hai sinte, do nsei, hee do ajo fei na saabui Lafēε nwa Jesu Kirisi. Ami.

Tiai Kuyei Zãa

Yaasei tiau

¹ Si tiau ihẽ n kã asii ña iyi Jesu Kirisi í nya gbugbãa *. Ilaađi í naa kpãa ku nyisi woo ce icee ña mii ña iyi á na ku ce bii í kãosi. Nã Kirisi í be sim amaleka wa, amu Zãa woo ce icee, ku ba n mà mii ñau.

² Hai ide iyi Ilaađ í fã hee ku bõ si seeda iyi Jesu Kirisi í je fei, mii iyi ñ yẽ fei ñ wa n je seeda.

³ Ine iyi wa cio idei waliuu ihẽ do ine ña iyi à waa gbõõ nã à waa jirimaẽ, ilu inã didõ ñai domi awaatiu í maai wa.

Zãa í ce igbe meejei inei Jesu ña fã

⁴⁻⁵ Amui Zãa, ñ ce ñe fã, inẽ igbe meejei inei Jesu ña iyi ñ wa ilei Azii.

Ilaađ, ññu iyi í wee, iyi í tako í wee wo, nã wa naa, ku mu ññe didõ do laakai ku sũ, ññu do Jesu Kirisi do hunde meeje ña iyi à wa si wajui kitã bommaẽ. Jesu Kirisiu ññui í je woo je seeda ilu naane, do ine sinte iyi í jĩ hai si bale, nã í je amanlui amanlu ña.

Í bi wa nã í faaba wa hai si dulum du wa do ññe.

⁶ Nã í tãtã wa í je ilaalu nwa, í ce wa woo weei Ilaađ baã. Amboe do gbugbã ku je tee hee do ajõ fei. Ami.

⁷ Wee, wa naa si kudũi iji.

Nã ijuu ine fei á yã,

Baa ine ña iyi à gũu à kpaã.

Dimi ikã ikã andunya fei

Á kpata na iriẽ.

Beebei á ce. Ami.

⁸ Ađ Lafẽ, ilu gbugbã fei,

Ññu iyi í wee, iyi í tako í wee wo,

Nã ññui wa naa í ni,

Amui ñ je sinte do iri ku kpa.

Zãa í yẽ Kirisi si kuyee

⁹ Amui Zãa, kpaasi ññe. Anu akã iyi ñ ne do Jesu í jõ ñ ne ikpẽ si ijuukpã iyi inẽ mã ñ waa yẽ ña, do si bommaĩ Ilaađ, do si temua.

À bõm gungum gõ iyi à ya kpe Patimãsi na ideĩ Ilaađ do seedaĩ Jesu iyi ñ wa n je.

* **1:1 Jesu Kirisi í nya gbugbãa** yaasei ideu ihẽ á yãkõ ku je má “si gãmei ññu takãe”. † **1:20 amaleka** Yaasei amalekau woo bei.

¹⁰ Si ajõ amaazuma gõ Hundei Ilaađ í naa sim, nã ñ gbõ imu nla nla gõ do anyim bei ti kãakãakĩ

¹¹ Í ni, kã iyi ñ waa yẽ si tia, nã i samba tiau bi inei igbe meejei Jesu ña iyi à wa si ilui Efeezu, do Simiinu, do Peggamu, do Tiatii, do Saadi, do Filadefi, do Laodisee.

¹² İyi ñ sinda ñ cõ ine iyi wa bam ide ku fãu ñõ ñ yẽ bi ku lesi fitilai wura meeje.

¹³ Nã ñ yẽ ine gõ í jõ Amaĩ Amanẽ wa leekĩ si aninii bi ku lesi fitila ñau. Wa dasi ibõ sisõ nã wa dĩ santikii wura si gãgãe.

¹⁴ Iriẽ do ntoĩ iriẽ ña fei í fãuta pai pai bei iwu, nã ijuẽ í yẽ bei amei ina.

¹⁵ Iseẽ wa daana bei isõ danya iyi à yõ si ina à wiẽ, nã imue í jõ ibai inyii tenku.

¹⁶ Wa mu andaiya meeje si awõ ññe, nã taakuba ilu ande didõ minji wa fita hai si geleẽ nã wajue wa daana bei nunui dasã.

¹⁷ İyi ñ yã, ñ cuku si isee bei iku. Nã í lesim awõ ññe í ni, mà ce njo, amui ñ je sinte do iri ku kpa.

¹⁸ Amui ñ je ilu hunde. Ñ tako ñ ku wo amma nsei ñ wee hee do ajõ fei. Ñ ne yiiko si antai iku nã ñ wa n mu kileei bi ku wai iku ña.

¹⁹ Na ññu, kã iyi ñ yẽ do iyi wa ce nsei do iyi á na ku ce si anyiẽ.

²⁰ Andaiya meeje ña iyi ñ yẽ si awõ ññem ñau do bi ku lesi fitilai wura meeje ñau yaasei aña fei wee. Andaiya meeje ñau ñ je amaleka † meeje ña iyi à waa mu igbe ñau nã bi ku lesi fitila meeje ñau, akã fei igbe akãĩ.

2

Ide iyi à sã inei Jesu ña iyi à wa Efeezu

¹ Kirisi í sãm í ni, kã amalekai igbei inem ña iyi í wa Efeezu. Kãã i ni, ine iyi wa mu andaiya meeje si awõ ññe, nã wa ne si aninii bi ku lesi fitilai wura meeje ñau í ni,

² ñ mà kuce ññe do ice ññe do temua iyi ñ ne ña. Ñ mà iyi i kaa yãkõ i temua do ine laabõ ña. Nã ñ cõ laakai ine ña iyi à waa kpe ara ñña woo be amma a kù je woo be ña, nã ñ nyisi iyi woo sã ibo ñai.

³ Ì waa temua ña, nã ñ yẽ ijuukpã na irim ña, i kù nã i kù gbẽji ña.

4 Amma iyi ñ yε si ηε wee, i kù bim bei tako má ηa.

5 Na nηu, i ye gigi hai hee bii i cuku wa ηa, nɔ i kpaasi idɔ i ce bei ì sintiò wa ηa. Bii i kù kpaasi idɔ ηa, an na n so bi ku lesi fitila nηe hai si agbεε.

6 Do nηu fei, ì nε mii akā iyi í s̄ia ηa. Ì cé kookoosui inei Nikolaiti ηa bei amu takam ñ cóo.

7 Ine iyi í nε it̄i, ku sot̄i ku gbɔ mii iyi Hundei Ilaaḍ wa s̄s̄ igbei inei Jesu ηa fei.

Ine iyi í je igũ, an j̄ò ku je isoi j̄ii ndii kuwεε iyi í wa lelei Aḍ.

Ide iyi à s̄s̄ inei Jesu ηa iyi à wa Simiinu

8 Kirisi í ni má, kɔa amalekai igbei inem ηa iyi í wa Simiinu. Kɔaa i ni, ine iyi í je sinte do iri ku kpa, iyi í tako í ku wo nɔ í dede má si kuwεε í ni,

9 ñ mà ijuukpā nηe, nɔ ñ mà are ku je nηe. Do nηu fei, ì je ilu amani ηa. Ine ηa iyi à waa kpe ara nηa Zuifu amma a kù je Juifu ηa, ñ mà laalɔ iyi à ya maa ma ηe. Ine ηau inei igbei Seetam ηai à je.

10 I maà ce njo na ijuukpā iyi wa naa si ηe. Seetam á j̄ò a dasi ine gɔ nηe ηa piis̄ɔ ku cɔ laakai nηe. Aa ye wahala hee aj̄ò mεεwa ηa. Amma i j̄ò i leek̄i dim dim hee i koo i kuò ηa. Bii ì ce bεεbe ηa an mu nηe kuwεε ku je riba nηe.

11 Ine iyi í nε it̄i, ku sot̄i ku gbɔ mii iyi Hundei Ilaaḍ wa s̄s̄ igbei inei Jesu ηa fei.

Ine iyi í je igũ, iku minjisiau kaa ceaa nkāma.

Ide iyi à s̄s̄ inei Jesu ηa iyi à wa Pεegamu

12 Kirisi í ni ma, kɔa amalekai igbei inem ηa iyi í wa Pεegamu. Kɔaa i ni, ine iyi wa mu taakuba ilu andε did̄ɔ minjiu í ni,

13 ñ mà bii ì wa ηa, Seetam nii wa je bommaε do gbugbā. Do nηu fei, ì waa jirima irim ηa, nɔ i kù fūsi naane iyi ì dasim awɔ ηa, baa waati iyi à kpa Antipasi, ilu naane woo je s̄εdam bi tu ηe bi ku wai Seetam bε.

14 Amma mii iyi ñ yε si ηε wee. Ine gɔ ηa à wa si inɔ nηe iyi à waa too si ik̄ai Balamu. Balamu í tako í s̄s̄ Balaki bei á ce ku dasi inei Izireli ηa kurara ku ba a ηɔ in̄a iyi à ceàò iwē ηa kuwee, nɔ a s̄s̄ abo kaafe ηa.

15 Bεεbe moi, ine gɔ ηa à wa inɔ nηe iyi à waa too si ik̄ai inei Nikolaiti ηa.

16 Na nηu, i kpaasi idɔ ηa. Bii kù je bεεbe, an naa si ηe bii í k̄ɔasi nɔ n ce igũ do ine ηau do taakuba iyi wa fita hai si gelem.

17 Ine iyi í nε it̄i, ku sot̄i ku gbɔ mii iyi Hundei Ilaaḍ wa s̄s̄ igbei inei Jesu ηa fei.

Ine iyi í je igũ, nηui an mua mana iyi wa manji wo. Nɔ n muaa kuta fūfū si bii à kɔ iri tit̄ε iyi ine gɔ kù mà bii kù je nηu iyi ñ mua.

Ide iyi à s̄s̄ inei Jesu ηa iyi à wa Tiatii

18 Kirisi í ni má, kɔa amalekai igbei inem ηa iyi í wa Tiatii. Kɔaa i ni, Amai Ilaaḍ iyi ijuε í yε bei amei ina, nɔ isεε wa daana bei iso danya iyi à yɔ si ina à wiε í ni,

19 ñ mà kuce nηe. Nɔ ñ mà kubi nηe, do naane ku dasi nηe, do ice j̄iida nηe, do temua nηe. Ñ mà iyi icei nsei nηe í re ti tako.

20 Amma mii iyi ñ yε si ηε wee. Ì waa temuaò abo iyi à ya kpe Zezabeli ηa, nηu iyi wa kpe araε walii, nɔ ì j̄ò wa wa inyii it̄i woo ce icem ηa do ik̄ε ku ba a ya maa s̄s̄ abo kaafe ηa nɔ a ya maa ηɔ in̄a iyi à ceàò iwē ηa kuwee.

21 Ñ muaa waati ku kpaasi id̄ε, amma kù bi ku j̄ò kuce laal̄ε.

22 Na ηɔi í ce an j̄ò ku s̄s̄ b̄ɔ. Inem̄kɔ ηa mɔ iyi à ya maa ce sakara do nηu, an dasi ηa ijuukpā nla nla, bii kù je à kpaasi idɔ à j̄ò kuce laal̄ɔ nηa.

23 Si anyiε an kpa amaε ηa. Waati bεεbe igbei inei Jesu ηa fei aa mà iyi ñ mà id̄ai ine ηa do lasabu nηa. An s̄aa ine fei si bei kookoosue í to.

24 Amma in̄e iyi ì gbe si ilui Tiatii, in̄e iyi ì ù too si ik̄a laal̄ɔ ηa nɔ i kù mà mii iyi ine gɔ ηa à ya kpe asii n̄lai Seetam, ñ wa n s̄s̄ ηe, n kaa n k̄a nηe aso gɔ má.

25 Amma iyi ì nε ηa, i muu dim dim ηa hee n koo n toò wa.

26-27 Ine iyi wa ce iyi ñ bi hee í j̄εò igũ hee k̄ɔ, nηui an mua yiiko iyi amu takam n gba hai bi Baam. An muaa yikou si antai dimi fei ku maa gbā ηa do goloì is̄ɔ ku cā ηa ku lεge ηa bei caka.

28 Nɔ an muaa andaiyai amεεjuuma.

29 Ine iyi í nε it̄i, ku sot̄i ku gbɔ mii iyi Hundei Ilaaḍ wa s̄s̄ igbei inei Jesu ηa fei.

3

Ide iyi à s̄s̄ inei Jesu ηa iyi à wa Saadi

¹ Kirisi í ni má, kɔa amalekai igbei inem ɲa iyi í wa Saadi. Kɔaa i ni, inɛ iyi í nɛ hunde mɛɛjei Ilaaɗ ɲau do andaiya mɛɛje ɲau í ni, n̄ mà kuce nɲɛ. N̄ mà iyi à waa fɔ à ni ì jɛ ilu hunde ɲa baa do iyi ì jɛ iku ɲa.

² I j̄i hai si iri n̄joo ɲa nɔ ì leek̄i si kuwɛɛ keeke iyi í gbe nɲɛ ku ba ì maà ku mam mam ɲa, domi n̄ yɛ kookoosu nɲɛ kù jɛ dee dee bi Ilaaɗ.

³ Na n̄ɲu, i ye ḡigii mii iyi à kɔ nɲɛ si do bei ì gbɔ ɲa. I jirimae ɲa nɔ ì kpaasi idɔ nɲɛ. Bii ì kù j̄i hai si iri n̄joo ɲa, an na n̄ ba ɲɛ bei ile. I kaa mà waati iyi an naa si ɲɛ.

⁴ Do n̄ɲu fei, inɛ gɔ ɲa à wa inɔ nɲɛ iyi a kù dasi ara n̄ɲa riisi, aɲai aa toom nɔ a maa dasi nyau f̄uf̄u, domi aɲai à jɔɔ.

⁵ Inɛ iyi í jɛ iḡu, n̄ɲui á dasi jaae f̄uf̄u bɛɛbɛ. N kaa n̄ kpa iriɛ si tiai kuwɛɛ pai. Si bantuma an jesi sí wajui Baam do amalekae ɲa iyi inem nii.

⁶ Inɛ iyi í nɛ it̄i, ku sot̄i ku gbɔ mii iyi Hundei Ilaaɗ wa s̄ɔ igbei inɛi Jesu ɲa fei.

Ide iyi à s̄ɔ inɛi Jesu ɲa iyi à wa Filadɛɛfi

⁷ Kirisi í ni má, kɔa amalekai igbei inem ɲa iyi í wa Filadɛɛfi. Kɔaa i ni, inɛ iyi í jɛ inɛ kumá do ilu ntɔ, iyi wa mu kileei ilaalu Davidi, n̄ɲu iyi bii í c̄u, inɛ gɔ kaa c̄imboɛ, bii í nɔ í c̄imboɛ, inɛ gɔ kaa c̄u, n̄ɲui í ni,

⁸ n̄ mà kuce nɲɛ. N̄ mà iyi gbugbã nɲɛ kù la. Do n̄ɲu fei, ì jirima idem nɔ ì kù kɔsi irim ɲa. N̄ɲui í j̄ɔ n̄ c̄i nɲɛ gambo iyi inɛ gɔ kaa yɔkɔ ku c̄imbo.

⁹ Wee an da nɲɛ inɛi igbei Seetam ɲa si awɔ, inɛ ɲa iyi à waa kpe ara n̄ɲa Zuifu amma a kù jɛ Zuifu ɲa, iboi à waa sɔ. An j̄ɔ a na bi tu ɲɛ a naa a gule si waju nɲɛ. Aɲa fei aa mà iyi n̄ bi ɲɛ.

¹⁰ N̄ ni ì temua ɲa, nɔ ì jirima idem n̄ɲu ɲa. Na ɲoi í j̄ɔ amu mɔ an degbe ɲɛ si waatii wahala iyi wa naa si andunya fei ku na ku cɔ laakai inɛ ɲa.

¹¹ An nyi wa, kaa kpe. Iyi ì nɛ ɲa, ì muu dim dim ɲa ku ba inɛ gɔ ku maà na ku gba ribai iḡu ku jɛ nɲɛ.

¹² Inɛ iyi í jɛ iḡu, an j̄ɔ ku jɛ sɔbe si kpas̄ei Ilaaɗ, kaa fita má. An kɔ irii Ilaaɗ siɛ do irii iluɛ iyi í jɛ Zeruzalemu tit̄ɔ iyi Ilaaɗ á j̄ɔ ku kita wa hai lele. Nɔ n̄ kɔ iri tit̄m siɛ.

¹³ Inɛ iyi í nɛ it̄i, ku sot̄i ku gbɔ mii iyi Hundei Ilaaɗ wa s̄ɔ igbei inɛi Jesu ɲa fei.

Ide iyi à s̄ɔ inɛi Jesu ɲa iyi à wa Laodisee

¹⁴ Kirisi í ni má, kɔa amalekai igbei inem ɲa iyi í wa Laodisee. Kɔaa i ni, inɛ iyi à ya kpe Ami, woo jɛ sɛɛda ilu naane iyi í jɛ ntɔu, n̄ɲu iyi í jɛ icui mii iyi Ilaaɗ í taka fei í ni,

¹⁵ n̄ mà kuce nɲɛ. N̄ mà iyi ì kù t̄u ɲa, ì kù n̄ ì kù gbãa ɲa. N̄ bi wo ì t̄u ɲa walakɔ ì gbãa ɲa.

¹⁶ Amma si na iyi í j̄ɔ ì jɛ wɔwɔwɔ ɲa, an kpe ɲɛ wai hai si gelem.

¹⁷ Ì ya fɔ ì ni ɲa ì jɛ ilu fia ɲa, ì ba amani ɲa, nɔ ì kù waa ce arei ngɔgɔ ɲa. Amma n̄ wa n̄ s̄ɔ ɲɛ iyi idɔ nɲɛ wa ce b̄ɔ, ì jɛ ilu araare ɲa, do ilu are do fɛɛju do bas̄i ɲa.

¹⁸ Na ɲoi í ce n̄ wa n̄ mu nɲɛ bisi, ì j̄ɔ ì ra wura iyi à yɔ si ina à wɛ bi tom ɲa ku ba ì jɛ ilu amani do ntɔ ɲa. Nɔ ì ra nyau f̄uf̄u ì biiɔ anyii ara nɲɛ ɲa ku ba ì maà maa nɛ b̄umb̄um ɲa nɔ anyɔ ku maà maa mu ɲɛ. Nɔ ì ra iwɔi iju ì dasi iju nɲɛ ku ba ì yɛ ilu ɲa.

¹⁹ Inɛ ɲa iyi n̄ bi fei, n̄ ya n̄ kpã ɲa iju nɔ n̄ nyisi ɲa kpãa. Na n̄ɲu, ì hanya ì kpaasi idɔ ɲa.

²⁰ Wee n̄ wa n̄ leek̄i andei ile, nɔ n̄ wa n̄ cã gambo. Inɛ iyi í gbɔ imum nɔ í c̄im, an lɔ bi tɛɛ, nɔ n̄ baa ku jɛ, nɔ awaɔ ka jɛ ajɔ.

²¹ Inɛ iyi í jɛ iḡu, laf̄ɛi an j̄ɔ ku bam ku buba si kit̄ai bommam, si bei amu mɔ n̄ jɛ iḡu nɔ n̄ buba do Baam si kit̄ai bommaɛ.

²² Inɛ iyi í nɛ it̄i, ku sot̄i ku gbɔ mii iyi Hundei Ilaaɗ wa s̄ɔ igbei inɛi Jesu ɲa fei.

4

Ilaaɗ ku t̄ɔ lele

¹ Si anyii n̄ɲu bɛ, si kuyɛ n̄ yɛ gambo gɔ í c̄i lelei Aɗ.

Inɛ iyi í tako í bam ide ku fɔ wo, n̄ɲu iyi imuɛ í yɛ bei ti k̄ak̄ak̄i, í bam ide ku fɔ má í ni, ḡu wa ih̄ɛ n̄ nyisiɛ mii iyi á na ku naa si anyiɛ.

² Gbakã Hundei Ilaaɗ í so í nɛem. Nɔ lelei Aɗ bɛ n̄ yɛ kit̄ai bomma gɔ, inɛ gɔ wa buba si.

³ Inɛ iyi wa buba bɛu wa daanai bei kuta ku nɛ fia gɔ ɲa iyi à ya kpe zasipu do saaduanì. N̄joi Aɗ í s̄u í kaako kit̄au nɔ wa daana bei emeroɔdu.

⁴ Nɔ n̄ yɛ kit̄ai bomma k̄anf̄ia do mɛɛ í kaako kit̄ai bommau. Nɔ inɛ ngbo k̄anf̄ia do mɛɛ wa buba si antai kit̄a ɲau, à dasi nyau f̄uf̄u do fulai wura.

⁵ Njoi hai si kitāi bommau kunjoi iji wa fita, do anu ku dō, do kulai iji. Fitila mēje iyi wa má í wa si wajui kitāi bommau. Anjai à je hunde mējei Ilaaḏu.

⁶ Si wajui kitāu dimii tenku gō í wa be, wa daana bei digi.

Mii ilu hunde mē gō ḡa à kaako kitāi bommau cinga do cingae, à ne iju bii fei anyiò waju.

⁷ Mii ilu hunde sinteu í yei bei muusu nla, minjisiau mō í yei bei ama ketē, mētasiau wajué í yei bei wajui amanē, nō mēesiau í yei bei kungbā iyi wa fo.

⁸ Ilu hunde mē ḡau à ne ikpa mēefa mēefa, nō à ne iju bii fei inō do waduude. À ya maa kō iri waati kāma fei aleò daakō a maa ni, Kumá, Kumá, Kumá, Bēebēi Aḏ Lafēe ilu gbugbā fei í je, Nju iyi í tako í wēe wo, nō í wēe baa nsei, nō wa naa.

⁹ Ilu hunde ḡau à waa kō iri à waa saabu ine iyi wa buba si antai kitāi bommau, nō à waa fō ideí amboe do bēere, nju iyi í wēe do ajo fei.

¹⁰ Waati iyi à waa kō iri bēebe fei ine ngbo kōnfia do mē ḡau à ya sēebataa a maa tōei. Nō à ya bō fula ḡa ḡai a jilō si wajui kitāi bommau a maa ni,

¹¹ Awō Ilaaḏ, Lafēe nwa, Awōi ì to i ne amboe do bēere do gbugbā, Domi awōi ì taka mii fei. Si idōbiei ì taka ḡa nō à wēe.

5

Tia do Angudā

¹ Njoi ñ ye ine iyi wa buba si kitāi bommau wa mu tia gō iyi à ka si awō njē. À kō tiau anyiò waju, nō à cimboe do sēeda mēje.

² Nō ñ ye amaleka ilu gbugbā gō, í là do gbugbā í ni, yooi í to ku ga sēeda ḡau ihē, nō ku fū tiau.

³ Nō ine gō kù wēe iyi í wa lele walakō ile walakō lēlei ile iyi á yōkō ku cī tiau ku cō inōe.

⁴ Ñ kpata ntō ntō si na iyi í jō ine gō kù wēe iyi í to ku cī tiau ku cō inōe.

⁵ Njoi ine akāi ine ngbo ḡau í sōm í ni, maa kpata. Muusu nla iyi í fita hai si dimii Zuda, iyi í je tōkui Davidiu í je igū, á yōkō ku ga sēeda mēje ḡau nō ku fū tiau.

⁶ Iyi ñ cō ikpa bi kitāi bommau nō ñ ye Angudā iyi à ceò kuwee wo wa leekī anini

be, nō ilu hunde mē do ine ngbo ḡau à kaakoē. Angudāu, í ne ngo mēje do iju mēje iyi í je hunde mējei Ilaaḏ ḡa iyi í be si andunya fei.

⁷ Angudāu í bō bi ine iyi wa buba si antai kitāu, nō í gba tiau hai si awō njē.

⁸ Iyi à naa tiau, ḡoi ilu hunde mē ḡau do ine ngbo kōnfia do mē ḡau à sēebata si wajué. Anja fei à ne mōlō do kōfui wura ḡa si bii tulare í wa. Tulareui í je kutōi inei Ilaaḏ ḡa.

⁹ Nō à kō iri titō gō à waa ni, Awōi ì to i gba tiau

Nō i ga sēeda ḡau,

Domi à kpae wo.

Nō do njēi ì raa Ilaaḏ amanē ḡa Hai si dimi fei, do fee ikā ikā fei, Dō ile fei.

¹⁰ Ì tōtō ḡa ì je ilaalu ḡa,

Ì ce ḡa woo weei Ilaaḏ Lafēe nwa,

Nō aa je bomma si andunya.

¹¹ Iyi ñ cō ilu má nō ñ gbō anui amaleka nkpō gō ḡa, kukpō ḡa í to dubu nkpō nkpō. À kaako kitāi bommau do ilu hunde ḡau do ine ngbo ḡau.

¹² À dō anu à waa ni, Angudā iyi à ceò kuwee wo í to ku ba yiiko, Do amani, do kumà, do gbugbā, Do bēere, do amboe, do saabu.

¹³ Nō ñ gbō mii ilu hunde ḡa fei iyi à wa lele do ile, do si lēlei ile, do si inō inyi, andi ilu hunde iyi í wa si andunya fei, à dō anu à waa ni,

Ine iyi wa buba si kitāi bommau

Do Angudāu,

Saabu, do bēere, do amboe,

Do gbugbā ku je tu ḡa hee do ajo fei.

¹⁴ Nō ilu hunde mē ḡau à je à ni, ami. Nō ine ngbo ḡau à gule à ce kutō.

6

À ga sēeda mēfa

¹ Njoi ñ ye Angudāu í ga akāi sēeda mēje ḡa iyi wa mási tiau, nō ñ gbō ine akāi ilu hunde mē ḡau í la hee aa ni bei kulai iji. Í ni, naa wa.

² Iyi ñ cō ilu, ḡoi ñ ye acī fūfū gō wa naa. Ine iyi wa gūu wa mu bioo, nō à daa si fulai amanlu. Í dasi kpāa bei woo je igū iyi wa bō ku je igū wa má.

³ Nɔi Angudāu í ga sɛɛda minjisiau, nɔ̀ n̄ gbɔ̀ ilu hunde minjisiau í ni, naa wa.

⁴ Nɔ̀ aɕí nkpa gɔ̀ mɔ̀ í fita wa. Nɔ̀ à mua inɛ iyi wa gūu gbugbã ku dede igū si andunya ku ba inɛ ɲa a kpa nje. Nɔ̀ à naa taakuba nla gɔ̀.

⁵ Nɔi Angudāu í ga sɛɛda mɛɛtasiau, nɔ̀ n̄ gbɔ̀ ilu hunde mɛɛtasiau í ni, naa wa. Iyi n̄ cɔ̀ nɔ̀ n̄ yɛ aɕí dūdū gɔ̀ wa naa. Inɛ iyi wa gūu wa mu gūa si awɔɛ.

⁶ Nɔ̀ n̄ gbɔ̀ imu gɔ̀ hai si aninii ilu hunde mɛɛ ɲau, í ni, jò inɛ ɲa a ya ra bilee tongoo akã do fiái icɛi ajɔ̀ akã. Bɛɛbɛ mɔ̀i fiái ɔ̀zu tongoo mɛɛta á ya jɛ. Amma jò fiái ikpo do vɛɛ si agbɛɛ.

⁷ Nɔi Angudāu í ga sɛɛda mɛɛsiau, nɔ̀ n̄ gbɔ̀ ilu hunde mɛɛsiau í ni, naa wa.

⁸ N̄ cɔ̀ ilu nɔ̀ n̄ yɛ aɕí fūfū fèfèfè gɔ̀ wa naa. Inɛ iyi wa gūu, iriei Iku, nɔ̀ bi ku wai iku ɲa wa tooɛ. Anjai à na gbugbã a kpa ikɔ̀ akãi kukpɛ mɛɛi inɛi andunya ɲau do injai sako ɲa iyi à wa si ilɛu do taakuba, do ari, do bɔ̀.

⁹ Si anyii n̄ɲu, Angudāu í ga sɛɛda miusia iyi wa mási tiau. Nɔ̀ n̄ yɛ hundɛi amanɛ ɲa si icui bi kuweeu, anja iyi à kpa na idei Ilaaɔ̀ do na sɛɛdai Jesu iyi à jɛ.

¹⁰ Hunde ɲau à la à ni, Lafɛɛ kumá, ilu ntɔ̀, hee waati yoomai ì waa degbe i bei i kiiti inɛi andunya ɲa, i sã n̄ɲa gbese si na iyi í jò à kpa wa.

¹¹ Iyi à dɔ̀ bɛɛbɛ à tã ɲɔ̀i à daa anja fei si jaaɛ fūfū, nɔ̀ à sɔ̀ ɲa à ni a sími keeke titã hee jiai woo ce icɛ kpaasi n̄ɲa ɲa ku kɔ̀, anja iyi aa na a kpa bei à tako à kpa anja mɔ̀.

¹² N̄ cɔ̀ ilu má si waati iyi Angudāu í ga sɛɛda mɛɛfasia iyi wa mási tiau. Nɔ̀ ilɛ í yaya do gbugbã, nɔ̀ inunu í kuku inya kiti kiti bei aɕɔ̀ dūdū ilu sisima, nɔ̀ cukpa í kpã konkom bei nje.

¹³ Nɔ̀ andaiya ɲa à wɔ̀ wa hai lele béi isoi j̄i iko í ya wɔ̀ wa waati iyi fufu nla wa ce wa yagaɛ.

¹⁴ Nɔ̀ lele í tɔ̀tɔ̀ inya akã bei sɛɛ iyi à ka. Nɔ̀ iri kuta do gungum ɲa fei à yaya a kù wa agbɛ n̄ɲa má.

¹⁵ Waati bɛɛbei amanlui andunya ɲa, do ilu ilɛ ɲa, do ilaalui sooge ɲa, do ilu amani ɲa, do ilu gbugbã ɲa, do inɛ fei de, aru do inɛ ɲa iyi à nɛ ara n̄ɲa, à waa manji si isai kuta do si afei kuta ɲa.

¹⁶ À waa dɔ̀ anu si iri kuta ɲau do si kuta ɲau à waa ni, i cuku si wa wa, i bii wa ku ba Ilaaɔ̀ ku maà yɛ wa, n̄ɲu iyi wa buba si kitãi amanlu, do hai si idɔ̀kɔ̀i Angudāu.

¹⁷ I bii wa ɲa si na iyi í jò ajɔ̀i idɔ̀kɔ̀ nla nla n̄ɲau í to wa. Yooi á yɔ̀kɔ̀ ku leekí si waju n̄ɲa.

7

Inɛi Izireli 144.000

¹ Si anyii n̄ɲu, n̄ yɛ amaleka mɛɛ gɔ̀ ɲa à waa leekí si andunya gonta mɛɛ, à waa ganji fufui andunya gonta mɛɛu ku ce si ilɛ do si tenku nɔ̀ ku maà yaga j̄i gɔ̀.

² Nɔ̀ n̄ yɛ amaleka mmu gɔ̀ wa naa hai nunui daakɔ̀, wa mu nyindai Ilaaɔ̀, n̄ɲu iyi í jɛ icui kuwɛɛ. Nɔ̀ í dɔ̀ anu si amaleka mɛɛ ɲa iyi Ilaaɔ̀ í mu n̄ɲa gbugbã a cea ilɛ do tenku laalɔ̀.

³ í ni, i maà cea ilɛ do tenku do j̄i gɔ̀ laalɔ̀ hee káa cea woo ce icɛi Ilaaɔ̀ ɲa nyinda si ikpo n̄ɲa.

⁴ Nɔ̀i à s̄m jiai inɛ ɲa iyi à cea nyindai Ilaaɔ̀ si ikpo n̄ɲa. À wɛɛi anja dubu c̄ɔ̀ do ciiji do mɛɛ (144.000) hai si dimii inɛi Izireli ɲa fei.

⁵ Si dimii Zuda amanɛ dubu maateejii (12.000) à cea nyinda. Bɛɛbɛ mɔ̀i si dimii Rubɛɛ amanɛ dubu maateejii. Si dimii Gadi amanɛ dubu maateejii.

⁶ Si dimii AZɛɛ amanɛ dubu maateejii. Si dimii Nɛfitali amanɛ dubu maateejii. Si dimii Manasee amanɛ dubu maateejii.

⁷ Si dimii Simeɔ̀ amanɛ dubu maateejii. Si dimii Levi amanɛ dubu maateejii. Si dimii Isakaa amanɛ dubu maateejii.

⁸ Si dimii Zabolɔ̀ amanɛ dubu maateejii. Si dimii Zozɛfu amanɛ dubu maateejii. Si dimii Benzamɛɛ amanɛ dubu maateejii. Inɛ ɲa iyi à daa si nyindau mbɛ.

Zamaa nkpɔ̀ nkpɔ̀

⁹ Si anyii n̄ɲu, nɔ̀ n̄ cɔ̀ ilu má nɔ̀ n̄ yɛ zamaa nkpɔ̀ nkpɔ̀ iyi inɛ gɔ̀ kaa yɔ̀kɔ̀ ku ka ɲa. À fita wa hai ilɛ fei do si dimi fei do si fee ikã ikã fei. Anja fei à waa leekí si wajui kitãu do Angudāu, à waa dasi jaaɛ fūfū nɔ̀ à waa mu wuai kpakpa si awɔ̀ n̄ɲa.

¹⁰ À waa dɔ̀ anu à waa ni, faaba nwa wa naai hai bi Ilaaɔ̀ Lafɛɛ nwa iyi wa buba si kitãi bommau do hai bi Angudāu.

¹¹ Nɔ amaleka ŋau fei à leekɪ à kaako kitāi bommau do ine ngbo ŋau do ilu hunde mee ŋau. À seebata si wajui kitāu à waa tɔɔ Ilaaɔ

¹² à ni, ami.

Kuci do amboe
Do kumà do saabu do beere,
Do gbugbā, do yiiko,
Fei ndee ku je ti Ilaaɔ Lafēe nwa
Hee do ajo fei. Ami.

¹³ Nɔi ine akāi ine ngbo ŋau í beem í ni, yoo ŋai à waa dasi jaae fūfū ŋau ihē. Hai iwoi à naa.

¹⁴ Nɔ n̄ jεaa n̄ ni, lafēem, n kù mà, awɔi aa mà. Nɔ í sōm í ni, ine ŋau ihē à fita wai hai si bōne nla nla. À fɔ jaae n̄ŋa ŋa à fūutae do njei Angudāu.

¹⁵ N̄ŋui í jè à waa leekɪ si wajui kitāi bommai Ilaaɔ à waa tɔɔe dasāò idū ino kpasēe. Nɔ Ilaaɔ á wa ino n̄ŋa ku maa degbe ŋa.

¹⁶ Ari kaa kpa ŋa má hee má je agbe, nɔ inunu kaa cā ŋa má, beebe moi inya gbāa kaa wahala ŋa ma.

¹⁷ Angudā iyi wa leekɪ bi kitāi bommau á gbā ŋa ku bɔò ŋa isɔi kuwee. Ilaaɔ mɔ á gbā cikāaju n̄ŋa fei.

8

À ga seeda meejesia

¹ Waati iyi Angudāu í ga seeda meejesiau, ilu í coko lelei Aɔ zakai iju kamee kuntaa.

² Si anyii n̄ŋu, nɔ n̄ ye à na amaleka meeje ŋa iyi à ya maa leekɪ si wajui Ilaaɔu kākāakɪ meeje.

³ Si anyii n̄ŋu, amaleka mmu gɔ í na í leekɪ kəkɔi bi kuweeu, wa mu fatai wura bii à ya jo tulare. À náa tulare nkpɔ nkpɔ ku tɔtɔò kutɔɔi woo dasi naane ŋa ku ba ku joo si antai bi kuweei wura iyi í wa si wajui kitāi bommai Ilaaɔu.

⁴ Cuai tulareu do kutɔɔi woo dasi naane ŋau í dede lele si wajui Ilaaɔ hai si awɔi amalekau.

⁵ Nɔi amalekau í so fatau nɔ í bu ina hai bi kuweeu, í dasi inɔe hee í kɔ, nɔ í nyɔɔ ile be. Waati beebe à gbɔ kulai ijɪ do iba ŋa nɔ à ye kunjɔi ijɪ do kuyayai ile.

Kākāakɪ ŋa

⁶ Si anyie, amaleka meeje ŋa iyi à waa mu kākāakɪ meeje ŋau, à ce sɔɔlu a fāa.

⁷ Amaleka sinteu í fā kākāakɪe. Nɔi kutai ijɪ do ina do nje í yɔge si nje nɔ wa naa hai lele do gbugbā. Nɔ ikɔ akāi kukpē meetai ile í jo do jɪi ŋa do fɔfɔ tūtū ŋa fei.

⁸ Nɔ amaleka minjisiau í fā kākāakɪe. Nɔ à nyɔ ngɔgɔ iyi í ye bei iri kuta nla iyi wa jo si tenku. Nɔi ikɔ akāi kukpē meetai tenkuu í kpɔò nje,

⁹ nɔ ikɔ akāi kukpē meetai mii ilu hunde ŋa iyi à wa si inyi u à ku, nɔ ikɔ akāi kukpē meetai akɔi inyi fei í ce nfe.

¹⁰ Si anyii n̄ŋu, amaleka meetasiau í fā kākāakɪe. Nɔi andaiya nla gɔ iyi í ya ina bei jugula í cuku wa hai lele si ikɔ akāi kukpē meetai ido do isɔ ŋa.

¹¹ Irii andaiyau Kuro. Nɔ ikɔ akāi kukpē meetai inyi u í ro. Iyi ine ŋa à mɔɔ, nkpɔ n̄ŋa í ku si na iyi í jè inyi u í ro.

¹² Si anyii n̄ŋu, amaleka meesia u í fā kākāakɪe. Nɔi ikɔ akāi kukpē meetai inunu do ti cukpa do ti andaiya ŋa í dū, nɔ ikɔ akāi kukpē meetai inya kumái dasā kù wee má, beebe moi ikɔ akāi kukpē meetai inya kumái idū kù wee má.

¹³ Iyi n̄ cɔ ilu má nɔ n̄ ye kungbā wa fo hee lelei Aɔ. Kungbāu wa kpata wa dɔ anu hee lele wa ni, waiyooi, iko í jem, iko í jem. Beirei ijuukpāi inei andunya ŋa á to si waati iyi amaleka meeeta ŋa iyi à gbe ŋau aa fā kākāakɪ n̄ŋa.

9

Kākāakɪ miusia

¹ Si anyii n̄ŋu, amaleka miusia u í fā kākāakɪe. Nɔ n̄ ye andaiya gɔ í cuku ile hai lele wa. N̄ŋui à na kilee isa nla hai ne kɔɔu.

² Andaiyau í cɪ isau nɔ cua wa fita bei cuai ina nla, nɔ í bii inunu í jè inya fei í dū.

³ Nɔ ketengbo ŋa à fita wa hai si cuau à waa te ile, nɔ à mu n̄ŋa gbugbā bei acɪi cencee.

⁴ À na ŋa wooda à ni a maà beje fɔfɔ walakɔ mii tūtū gɔ walakɔ jɪi gɔ bii kù je ine ŋa iyi a kù ne nyindai Ilaaɔ si ikpo n̄ŋa.

⁵ A kù na ketengbo ŋau wooda a kpɔò amanɔ ŋa bii kù je a kpā ŋa iju hee zakai cukpa miu. Ara kuroi ijuukpāu í mungɔò bei bii cencee í ta amanɔ.

⁶ Si cukpa miuu, ine ŋa aa dede iku amma a kaa ba. Aa bi aŋa a ku amma iku á sa n̄ŋa.

⁷ Ketengbo ηau à jò ačí ηa iyi à tā sòolu a bò igũ. Ngògò í wa si iri nηa bei fulai wura, nò waju nηa í ye bei ti amanε ηa.

⁸ Ntoi iri nηa í ye bei ntoi irii inaabo ηa nò inyi nηa í ye bei ti muusu nla ηa.

⁹ À bii gende nηa do bata ku ne sisima gò iyi bii 1i yòò aa ni isòì. Nò ikpa nηa í ya maa ce iba bei sareti nkpò iyi ačí ηa à waa fa bi ku ce igũ.

¹⁰ À ne akpaamu ku ne ačí bei cencee ηa. Do akpaamu nηau bei aa kpāò amanε ηa iju si cukpa miuu.

¹¹ Ilaalui ketengbo ηau í je amaleka ilu irii isa nla hai ne kòòu. Iriei í je Abadòò do feei Ebeε. Do Gereki mò à ya kpooi Apoliò, waato Woo beje.

¹² Nsei, iyi ijuukpā sinte í lò í gbe ijuukpā minji gò ηa iyi aa naa má.

Kāakāakī mēefasia

¹³ Njòì amaleka mēefasiau í fā kāakāakīε. Nò n̄ gbò ide ku fò gò hai gonta mēei bi kuweei wura iyi í wa si wajui Ilaaò.

¹⁴ Ide ku fòu í sò amaleka mēefasia iyi wa mu kāakāakīu í ni, fū amaleka mēε ηa iyi à dī kəkòì ido nla iyi à ya kpe Efaratau.

¹⁵ Njòì à fū amaleka mēε ηau. Na adòu do cukpau do ajòu do isòu bei amaleka ηau à tā sòolu mam mam ku ba a kpa ikò akāi kukpē mēetai amanε ηa.

¹⁶ A sòm jiai masa ηau, à wēei dubu minji ikò dubu cīò má (200.000.000).

¹⁷ Si bei n̄ ye ačí ηau do masa ηau si kuyem wee. À dasi batai igũ nkpa bei ina do boogu bei bulam do igbaagba bei fainwita. Irii ačí ηau í ye bei irii muusu nla, nò ina do cua do fainwita wa fita wa hai si gele nηa.

¹⁸ Ikò akāi kukpē mēetai inei andunya ηa á ku na saabui bōne mēeta ηau, waato ina do cua do fainwita iyi wa fita hai si gele ačí ηau.

¹⁹ Gbugbāi ačí ηau í wai si gele nηa do si akpaamu nηa. Akpaamuu í yei bei njo, nò í ne iri. Do nηui à ya kpā inε ηa iju.

²⁰ Do nηu fei, inei andunya ηa iyi à gbe a kù ku si bōne u à kò ku kpaasi idò. Nò à kò ku jò mii ηa iyi à ce do awò nηa ku tòò. À waa mōsi inei inòòko ηa ku tòò do iwē ηa iyi à ce do wura do isò fūfū do isò danya do kuta do jji ηa, aηa iyi a kaa yòkò a gbò ide, a kaa nò a yòkò a ye ilu, hee má je a ne.

²¹ Beεbe mòi inε ηau a kù jò inε ku kpa do dobu dobu nηa ηa ku ce, do sakara ku ce, do ile nηa ηa.

10

Amaleka do tia keeke

¹ N̄ nyi n̄ ye amaleka ilu gbugbā gò má wa kita wa hai lele. Kudūi ijì í biiε bei jine iyi í dasi, nò njoi Ilaaò í wenwee si iriε, wajuε wa daana bei inunu, nò kutεε í ye bei amēi ina.

² Wa mu tia keeke gò iyi wa cī si awòε. Í lesi isε njεε si antai tenku, isε cangae mò si ile.

³ Nò í dō anu bei muusu nla. Iyi í dō anu í tā n̄jòì dagba lele mēεje gò ηa mò à waa dō anu.

⁴ Iyi dagba lele mēεje ηau à dō anu à tā, gbakā n̄ tā sòolu n̄ kò ide nηau. Amma n̄ gbò ide ku fò gò wa hai lele wa ni, maà ti i kò mii iyi dagba lele mēεje ηau à fò. Muu si asii.

⁵ Njòì amaleka iyi n̄ ye wa leekī si antai tenku do si ilεu, í wu awò njεε lele,

⁶ nò í gbasi do irii inε iyi í wεε hee do ajò fei, iyi í taka lele do ile do tenku do mii ndu ηa ηa fei. Amalekau í fò í ni, waati iyi í gbe kù waa sò má,

⁷ amma waati iyi amaleka mēεjesiau mò á fā kāakāakīε, waati beεbei Ilaaò á kō mii iyi í dasi idò ku ce iyi inε kāmā kù màu, si bei í sò walii woo ce icεε ηa wo.

⁸ Si anyii nηu, imu iyi n̄ tako n̄ gbò hai leleu, í bam ide ku fò má í ni, koo gba tia keeke iyi wa cīu hai si awòì amaleka iyi wa leekī si antai tenku do si ilεu.

⁹ Njòì n̄ bò bi amalekau, n̄ tòòε ku nam tia keekeu. Nò í sòm í ni, gba í n̄jòò. Á ro si inòε, amma á dōi si geleε bei nyikò.

¹⁰ Njòì n̄ gba tia keekeu hai si awòε, nò n̄ n̄jòò. Ntòì, í dō si gelem bei nyikò, amma iyi n̄ muu n̄ tā, í roi kom kom si inòm.

¹¹ Njòì à sòm à ni, í gbe i sisi i ce walii má na inε nkpò, do ile nkpò, do dimi nkpò, do ilaalu nkpò.

11

Woo je sēeda minji ηa

¹ Si anyii nηu, inε gò í nam mii ku wā ilε iyi í ye bei akpa, nò í sòm í ni, dede i koo i wā kpasēi Ilaaò do bi kuweeu, nò i ka inε ηa iyi à waa ce kutòò be.

² Amma maà wā bantumæ, domi à mua dimi mmu ña, aña iyi aa tæææ ilu kumáú si afei cukpa ciiji do minji *.

³ Nɔ́ í ni nñu á jò woo je sɛɛda minjii nñu ñau a fɔ́ ideí nñu. Aa maa we saaki ña, nɔ́ nñu á mu nña yiiko a ceò walii si afei ajò dubu do cɔ́ minji do kita † (1.260).

⁴ Woo je sɛɛda minji ñauí à yɛ bei jii ndii olivi minjiu, do bi ku lesi fitila minji iyi wa leekí si wajui Ilaaɔ́ Lafɛ́i ilɛu fei.

⁵ Bii inɛ gɔ́ wa bi ku ce nña laalɔ́, ina í ya fitai hai si gɛɛ nña ku kpa irii mbɛɛ nña ña. Bɛɛbei inɛ iyi wa dɛdɛ ku ce nña laalɔ́ á kuò.

⁶ À nɛ gbugbã a cɔ́mbo lele, ijí ku maà rɔ́ si waati iyi à waa ce walii. À nɔ́ à nɛ gbugbã a kpaasi inyi nje. À nɔ́ à nɛ gbugbã má a naaò dimii wahala ikã ikã baa yooma fei wa si andunya si waati iyi à bi fei.

⁷ Waati iyi aa je sɛɛda a tã, injai sako gɔ́ á ba ña igũ ku ce ku kãmia ña ku kpa ña. Injai sakou á fita wai hai si isa nla hai nɛ kɔ́u.

⁸ Iku nña á maa sũi si bantumai ilu nla bii à kpakpa Lafɛ́i nña si jii nɔ́u. À nɛ a kpe iluui wo Sodomu walakɔ́ Ezibiti.

⁹ Inɛ ña si dimi fei do si fee fei do si ilɛ fei aa cɔ́ iku nña zakai ajò mɛɛta do bubu, a kaa je a si ña.

¹⁰ Inɔ́i inɛi andunya ña á dɔ́, aa ce jingau nɔ́ a sambaa nje amua ña si na iyi í jò walii minji iyi à tako à wahala ña ñau à ku.

¹¹ Si anyii ajò mɛɛta do bubuu, Ilaaɔ́ í nyi í da nña si hunde ma, nɔ́ à dede à leekí. Njo nla nlaí í mu inɛ ña iyi à yɛ ña fei.

¹² Nɔ́i walii minji ñau à gbɔ́ ide ku fɔ́ gɔ́ wa hai lele wa ni, i gũ wa ihɛ́. Nɔ́ à gũ lele si kudũi ijí ijuí mbɛɛ nña ña.

¹³ Bɛ gbakã nɔ́ ilɛ í yaya ntɔ́ ntɔ́, nɔ́ ikɔ́ akãi kukpɛ́ mɛɛwai iluu í cuku. Inɛ ña iyi à ku si kuyayai ilɛu, kukpɔ́ nña í to amanɛ dubu mɛɛje (7.000). Zigii inɛ ña iyi à gbe í da ntɔ́, nɔ́ à ni Ilaaɔ́ í la.

¹⁴ Nɛi, ijuukpã minjisiau í lɔ́, wee mɛɛtasiaɛ wa naa má.

Kãakãaki mɛɛjesia

¹⁵ Si anyii nñu, amaleka mɛɛjesiauí í fã kãakãakiɛ. Nɔ́i à gbɔ́ anu ku dɔ́ nla nla gɔ́ ña lelei Aɔ́ à ni, a sindoa Aɔ́ Lafɛ́i nwa do inɛ iyi

í cicau bommai andunyaú, nɔ́ a je bomma hee do ajò fei.

¹⁶ Waati bɛɛbei inɛ ngbo kɔ́nfia do mɛɛ ña iyi à waa buba si kitãi bomma si wajui Ilaaɔ́u, à sɛɛbata à waa tɔ́æ

¹⁷ à waa ni,
Aɔ́ Lafɛ́i, ilu gbugbã fei,
Awɔ́ iyi í wɛɛ nɛi, í nɔ́ í wɛɛ wo,
À waa saabuɛi si na iyi í jò í ce icɛ do gbugbã nlaɛ.

Nɔ́ í sinti bommaɛ ku je.

¹⁸ Dimii andunya fei í damɔ́.

Amma idɔ́kɔ́ɛ í to wa.

Waati í to í kiiti iku ña.

Waati í nɔ́ í to í na walii woo ce icɛɛ ña riba ña,

Do woo dasi naane ña do inɛ ña iyi à waa jirimæ,

Hai keekɛò nlaɛ.

Waati í to í ce nfei inɛ ña iyi à waa ce nfei andunya.

¹⁹ Nɔ́i à cɔ́ kpasɛi Ilaaɔ́ iyi í wa lele nɔ́ à yɛ kpakoi akabuue si inɔ́ɛ. Nɔ́ ijí wa ñɔ́, nɔ́ à waa gbɔ́ iba ña do kulai ijí. Nɔ́ ilɛ wa yaya, nɔ́ kutai ijí ña à waa cuku wa do gbugbã.

12

Abo gɔ́ do akandama

¹ Nɔ́i nyinda nla gɔ́ í fita lelei Aɔ́. Inaabo gɔ́ í wa bɛ, nunui í je íbɔ́ɛ, nɔ́ wa leekí si cukpa nɔ́ wa dasi fulai andaiya maateɛji.

² Abou í nɛ así, nɔ́ wahalai kubí do ara ku roi inɔ́u í jò wa dɔ́ anu.

³ Nɔ́i nyinda mmu gɔ́ í fita má lelei Aɔ́. Akandama nkpa nla nla gɔ́ í wa bɛ, í nɛ iri mɛɛje do ngo mɛɛwa nɔ́ wa dasi fulai bomma si iriu akã fei.

⁴ Akandamau í wɔ́ ikɔ́ akãi kukpɛ́ mɛɛtai andaiyai lele ña í nyɔ́ ña wa si ilɛ do akpaamue. Nɔ́ í koo í leekí si wajui abo iyi wa bi ku bíu, ku ba ku ñɔ́ amau bii í cuku wa.

⁵ Nɔ́i abou í bi ama inɛmɔ́kɔ́. Amauí á gbã dimi fei do goloí isɔ́. Hee akandamau ku maa ñɔ́ amau à so à bɔ́ðɛ bi Ilaaɔ́, bii wa buba si kitãi bommaɛ.

⁶ Abou í sa í nɛ ikpa gbabua bii Ilaaɔ́ í ceaa sɔ́lui inya bii á wa a maa woo si afei ajò dubu do cɔ́ minji do kita (1.260).

* **11:2** *cukpa ciiji do minji* waatɔ́ adɔ́ mɛɛta do cukpa mɛɛfa. † **11:3** ajò dubu do cɔ́ do minji do kita, waatɔ́ adɔ́ mɛɛta do cukpa mɛɛfa.

⁷ N̄oi igū í dede lele bε. Miseli do amalekaε ηa à ce igū do akandamau do amalekaε ηa.

⁸ N̄o Miseli do amalekaε ηa à jε ηa igū. N̄o à k̄o akandamau do amalekaε ηa a wa lele be má.

⁹ N̄oi à nȳo akandama nla n̄lau wa ilε. Akandamaui í jε n̄jo iyi í wεε hai tako. N̄hui á ya kpe mbirisi walak̄o Seetam. N̄o n̄hui í d̄i ijui inei andunya ηa fei. À nȳo wa ilε do amalekaε ηa aj̄o.

¹⁰ Si anyii n̄ju, n̄o ñ gb̄o ide ku f̄o n̄la ḡo lele í ni,

Nsei, waatii faabau í to wa.

Nsei, Ās Laf̄ε nwa
í nyisi gbugb̄aε,
n̄o í jile bommaε.

Nsei, inε iyi í cicau í gba inε ngbo ku jεε,

Domi woo f̄o laal̄o inε nwa ηa,
n̄ju iyi í ya maa f̄o laal̄o n̄ja
si wajui Ilaās das̄o id̄u

À nȳo wa hai lele.

¹¹ Inε nwa ηau à j̄o igū
do saabui n̄jei Angud̄au
do s̄edai nt̄u iyi à jε.

A k̄u doo kuwεε n̄ja nk̄ama,
amma à jesi āja a ku.

¹² Na n̄ju, lele, j̄o í wεε̄o in̄o did̄s̄,
N̄o in̄e iyi ì wa lele, í wεε̄o in̄o did̄s̄ ηa.

Amma in̄o ku f̄oi í jε ti ilε,
N̄o in̄o ku f̄oi í jε ti tenku,

Domi Seetam í kita si ηε wa
do id̄ok̄o nla nla,

Si na iyi í j̄o í mà iyi
waati keekei í gbea n̄ju.

¹³ Iyi akandamaui í ba à nȳo n̄ju wa ilε, n̄oi í l̄osi ku lele abo iyi í bí ama inεm̄ok̄o.

¹⁴ Amma à na abou ikpa minjii kungb̄a nla ku ba ku fo ku b̄o ikpa inya iyi Ilaās í cea s̄oluεu si gbabua bií aa woo ad̄s̄ m̄εeta do bubu. Tenḡi bei á j̄id̄ n̄ju.

¹⁵ N̄oi n̄ju í tu inyi wa hai si gelee, wa c̄a bei ido nla nla si anyii abou ku ba inyi ku j̄o.

¹⁶ Amma ilε í faaba abou, domi í là, í m̄o inyi iyi wa fita hai si gelei akandamaui wa.

¹⁷ N̄oi id̄oi akandamaui í k̄s̄ si abou nt̄o nt̄o, n̄o í b̄o igū ku ce do dimie ηa iyi à gbe, āja

iyi à waa jirima woodai Ilaās fei, inε ηa iyi à waa leek̄i dim dim si s̄edai Jesu.

¹⁸ N̄o í koo í leek̄i si s̄ai tenku.

13

In̄ai sako iyi wa fita hai si tenku

¹ Si anyii n̄ju, ñ yε in̄ai sako ḡo wa fita wa hai in̄o tenku. Í ne ngo m̄εεwa do iri m̄εje n̄o fulai bomma wa lesi ngo ηau fei, n̄o si iri ηau fei à k̄o iri laal̄o ηa ik̄ā ik̄ā iyi wa yaako Ilaās.

² In̄ai sako iyi ñ yεu í gaabu bei mua, n̄o kutεε í ne gbugb̄a, n̄o gelee í yε bei ti muusu nla. Akandamaui í so gbugb̄ai n̄ju takae í naa, do kit̄ai bommaε do yiiko nlaε.

³ Iri ak̄ai in̄ai sakou í j̄o bei í ba kumεε iyi á ȳok̄o ku kpa, amma kumεεu í t̄ā n̄o í ba iri. Inei andunya ηa fei à waa c̄o do biti n̄o à waa tooε.

⁴ Āja fei à waa t̄o akandamaui si na iyi í j̄o í na in̄ai sakou yiikoε. N̄o à waa t̄o in̄ai sakou m̄o à waa ni, yooi í yε bei in̄ai sakou ih̄ε. Yooi á ȳok̄o ku baa igū ku ce.

⁵ In̄ai sakou í ne kp̄aa ku t̄ōo fufu n̄o ku bu Ilaās, n̄o í ne yiiko ku cēo gbugb̄aε ice zakai cukpa ciiji do minji.

⁶ N̄oi í c̄i gelee wa bu Ilaās do bi ku waε do inε ηa iyi à wa lele fei n̄o wa f̄o si ηa ide laal̄o.

⁷ À muaa kp̄aa ku ce igū do inei Ilaās ηa n̄o ku jε ηa igū. N̄o à naa yiiko si dimi fei do fee fei do ilε baa yooma fei.

⁸ Inei andunya fei á t̄ōe, waat̄o inε ηa iyi Ilaās k̄u k̄o iri n̄ja si t̄ai kuwεε hee ku maa taka andunya, tia iyi í jε ti Angud̄a iyi à kpau.

⁹ Na n̄ju, inε iyi í ne it̄i, ku gb̄o.

¹⁰ Inε iyi í ne piis̄ōo ku b̄o, tilasi piis̄ōi á b̄o. Inε m̄o iyi à ne a kpa do taakuba, tilasi taakubai á kpa. Na n̄ju, í s̄ia woo dasi naane ηa a ya maa temua n̄o a leek̄i si naane ku dasi n̄ja *.

In̄ai sako iyi wa fita hai si ile

¹¹ Si anyii n̄ju, ñ yε in̄ai sako ḡo má wa fita wa hai si ile. Í ne ngo minji bei ngoi angud̄a, n̄o wa f̄o ide bei akandama.

¹² In̄a sinteui í naa yiiko iyi í ne fei ku cēo ice si wajuε. Í tilasi inei ilε ηa a t̄ōo in̄a sinte iyi í ba kumεε iyi á ȳok̄o ku kpa wo, n̄o í ba iriu.

* **13:10** Tia nwo ḡo ηa à ya ni, inε iyi í dasi kpaasie piis̄ōo, piis̄ōi aa na a dasi n̄ju m̄o. Inε iyi í kpa inε ḡo do taakuba, do taakubai aa kpa n̄ju m̄o.

13 In̄a minjisiau bei í ce dobu dobu nla nla n̄a hee í jò ina í kita wa hai lele í naa ile si wajui aman̄e n̄a.

14 Í d̄i ijui in̄ei andunya n̄a do dobu dobu n̄a iyi í ce si wajui in̄a sinte iyi í náa yiikou. Wa s̄o in̄ei andunya n̄a a gbe mii iyi á jò in̄a sinte iyi à tako à m̄ee do taakuba nò kù kuu.

15 In̄ai ankāanyiu í ba yiiko ku mua mii iyi à gbeu kuw̄ee, nò ku fò ide bei aman̄e, ku ba ku kpa in̄e n̄a iyi à kò ku t̄ōe fei.

16 Nò in̄au í tilasi in̄e fei, ilu gbugbā n̄a do hai ne gbugbā n̄a, ilu fia n̄a do ilu are n̄a, aru n̄a do in̄e n̄a iyi à ne ara n̄a n̄a, à ce n̄a nyinda si aw̄o n̄e n̄a walakò si ikpo n̄a.

17 In̄e gò kù w̄ee iyi á yòkò ku ra walakò ku ta bii kù ne nyinda iyi í je irii in̄ai sakou, walakò lambai irīe.

18 Iyi í s̄ia ka ce si laakai wee, in̄e iyi í ne bisi fei í s̄ia ku mà yaasei lambai in̄ai sakou. Lambāe, lambai aman̄ei. Jiāei c̄iò m̄eefa do kita do m̄eefa (666).

14

Iri ku k̄oi in̄e n̄a iyi à faaba

1 Si anyīe iyi n̄e cò ilu nò n̄e ye Angudāu wa leek̄i si iri kutai Sīō. Aman̄e dubu c̄iò do ciiji do m̄ee (144.000) í wa bi t̄ee, ān̄a iyi à kò irii Angudāu do ti Bāae si ikpo n̄a.

2 Nò n̄e gbò imu gò hai lele aa ni bei ibai iri cuui inyi nla, walakò bei kulai ij̄i. Iba iyi n̄e gbòu wa d̄oi bei m̄ōlò iyi in̄e n̄a à waa cā.

3 In̄e n̄au à waa leek̄i si wajui kitāi bommau, bii ilu hunde m̄ee n̄au do in̄e ngbo n̄au à wa. À waa k̄o iri tit̄ō iyi in̄e gò kaa yòkò ku mà bii kù je aman̄e dubu c̄iò do ciiji do m̄ee n̄au (144.000), ān̄a iyi à yá hai si andunya.

4 In̄e n̄au, a kù s̄ūò inaabo. À mu ara n̄a a kù mà inaabo tit̄ā. À waa too Angudāu bii wa b̄o fei. À yá n̄a hai si in̄oi aman̄e n̄a. À yei bei amaaje sinte iyi à na Ilaāo do Angudāu.

5 In̄e gò kù gbò ibo hai si gele n̄a, à je in̄e n̄a iyi a kù ne taale.

Amaleka m̄esta n̄a

6 N̄oi n̄e nyi n̄e ye amaleka gò má wa fo hee lelei Āo. N̄hui á sisi laabaau jiida iyi ci ya t̄a

bi in̄ei andunya fei, si ile fei, do si dimi fei, do si fee ikā ikā fei, do bi in̄e fei.

7 Í d̄o anu wa ni, i jirima Ilaāo nò i naa amboe n̄a, domi waati í to ku kiitiò in̄e fei. I t̄ō Ilaāo, n̄hu iyi í taka lele do ile, do tenku, do is̄o n̄a.

8 Amaleka minjisia gò wa too anyīe wa ni, Babil̄oni, ilu nlau, í cuku, í cuku. N̄hui í fa dimi fei si sakara hai ne k̄ōe. Sakarāeui í ye bei at̄e iyi wa c̄i n̄a iju. At̄e v̄ēeui í je id̄ōk̄oi Ilaāo.

9 Amaleka m̄etasia gò wa too in̄e minji n̄a iyi à cuau, nò í d̄o anu wa ni, in̄e iyi wa t̄ō in̄ai sakou do mii iyi í gbeu * fei, nò í jò à kò irīe si ikpōe walakò si aw̄ōe,

10 n̄hu m̄o á m̄o at̄e iyi í je id̄ōk̄oi Ilaāo. In̄e iyi wa ce bēbe fei á ye b̄ōne si ina do fainwita si wajui Angudāu do amaleka kumá n̄au.

11 Cuai ina iyi á nyisi n̄a b̄ōneui á dedei hee lele hee do ajò fei. In̄e n̄a iyi à waa t̄ō in̄ai sakou do mii iyi à gbeu †, do in̄e n̄a iyi à ne nyindai irīeui, a kaa ne kusimi āl̄ō daakò.

12 Na n̄hu, í s̄ia woo dasi naane n̄a a temua, ān̄a iyi à waa jirima woodai Ilaāo nò à dasi Jesu naane.

13 Si anyii n̄hu, n̄e gbò ide ku fò gò má hai lele í ni, kò iyi ih̄e, ilu in̄o did̄ō n̄ai in̄e n̄a iyi aa na a ku hai n̄sei na naane iyi à dasi Laf̄e. N̄oi Hunde Ilaāo í ni, nt̄oi, bēbēi. Aa s̄imi, domi ribai ic̄e jiida n̄a á too n̄a.

Kudai aman̄e n̄a

14 Si anyii n̄hu, nò n̄e ye anduulai ij̄i gò, in̄e gò wa buba be í jò amai aman̄e. Wa dasi fulai wurai amanlu si irīe, nò wa mu k̄ōma ku d̄o anu gò.

15 Amaleka gò í fita wa hai kpas̄ei Ilaāo, nò í d̄o anu í s̄o in̄e iyi wa buba si kudūi ij̄i í ni, so k̄ōmae i mu, domi awaatii kumu í to. Andunyaui í to ku mu.

16 N̄oi in̄e iyi wa buba si kudūi ij̄i í dasi k̄ōmae si andunya, wa mu.

17 Amaleka gò í fita wa hai kpas̄ei Ilaāo iyi í wa leleu má, n̄hu m̄o wa mu k̄ōma ku d̄o anu gò.

18 Nò amaleka gò í fita wa má hai bi kuweeu, í ne gbugbā si antai ina. Í la hee lele í s̄o in̄e iyi wa mu k̄ōma did̄ōu í ni, ka rez̄ēe iyi í wasi andunya do k̄ōmae domi í j̄ia.

* **14:9 mii iyi í gbeu** idei mii iyi à gbe í jò in̄a sinteui wa fāa (cò Kuyei 13:14) † **14:11 mii iyi à gbeu** idei mii iyi à gbe í jò in̄a sinteui wa fāa (cò Kuyei 13:14)

19 Amalekau í dasi kōmæ nō í kaò isoi j̄i ηau, nō í cuusi dangala bi ku f̄i inyii rez̄ε. Iyi bε wa nyisi idōk̄ōi Ilaaō.

20 À f̄i isoi rez̄εu bi ku f̄i anyii inō iluu. Nō hai bi ku f̄i inyii isoi j̄i nōu, nje í cā wa bε hee kus̄ε í to dubu akā do c̄lō mēefa † (1.600) si yaasei ilē ku wā, nō kuj̄i isae í to gendei ac̄i.

15

Amaleka ηa do ijuukpāi ankāanyi

1 Si anyii n̄ju, n̄ ye nyinda gō má lelei Aō, í lá nō í nε njo. Iyi n̄ ye wee, amaleka mēεje gō ηa à waa mu ijuukpā mēεje. An̄ai à je ijuukpāi ankāanyi domi si bei idōk̄ōi Ilaaō á t̄ā.

2 N̄oi n̄ ye tenku gō wa daana bei digi í yōgεe do ina. Nō n̄ ye inε ηa iyi à je in̄ai sakou igū do mii iyi à gbeu * do lambai iriε. Inε ηau à waa leek̄i si antai tenkuu à waa mu mōlō ηa iyi Ilaaō í na ηa.

3 À waa kō irii Moizi, woo ce icei Ilaaōu, do ti Angudāu †, à waa ni, Aō Laf̄ε, ilu gbugbā fei, Iceε í la, nō í je maamaake. Awōi ì je amanlui ilē fei. Kp̄æe í je ntō, nō í je dee dee.

4 Yooi kaa ce njoε, Laf̄ε.

Yooi á kō ku saabu iriε.

Awō akāi ì je inε kumá.

Inei ilē baa yooma fei á naa bi tεε,

Aa na a gule a tōεε,

Domi ì nyisi iyi kiitiε í je dee dee.

5 Si anyii n̄ju, iyi n̄ cō ilu nō n̄ ye à c̄i kpas̄i Ilaaō iyi í wa lele, tengi bii í je bi kuwai akabuueu.

6 Amaleka mēεje ηa iyi à waa mu ijuukpā mēεje ηau à fita hai kpas̄u. À waa dasi nyau fūfū iyi wa daana nō à waa d̄i santikii wura si kpaka ηa.

7 N̄oi inε akāi mii ilu hunde mēε ηau í na amaleka mēεje ηau fatai wura ara mēεje iyi í kō do idōk̄ōi Ilaaō, n̄ju iyi í wεε hee do ajo fei.

8 Nō kpas̄u í kō do cua iyi wa naa hai si amboei Ilaaō do gbugbāε. Inε gō kaa nō

ku yōkō ku lō si inōε hee ijuukpāi amaleka mēεje ηau koo kpaò iri.

16

Fatai idōk̄ōi Ilaaō ηa

1 N̄oi n̄ gbō ide ku f̄i nla gō hai kpas̄i Ilaaōu í sō amaleka mēεje ηau í ni, i koo i nikā idōk̄ōi Ilaaō iyi í wa si fata mēεje ηau si ilē.

2 Amaleka sinteu í koo í nikā titeε ilē. N̄oi dimii ngoli kuro laalō gō í naa si inε ηa iyi à nε nyindai in̄ai sakou nō à waa tōō mii iyi à gbeu *.

3 N̄oi amaleka minjisiau mō í nikā titeε si tenku. Inyiu í sinda bei njei iku, nō mii ilu hunde baa yooma fei í ku si inō inyiu.

4 N̄oi amaleka mēεtasiau mō í nikā titeε si ido nla ηa do si isō ηa, nō inyi n̄ja í kpaasi nje.

5 Nō n̄ gbō anui amaleka iyi í nε gbugbā si antai inyiu í ni, awō Ilaaō ì nε ntō i kiiti bε ih̄ε, awō inε kumá, awō iyi ì wεε, ì nō ì wεei wo.

6 Inε ηau à kpa woo dasi naane ηa do walii ηa à nikā nje n̄ja, nō ì na ηa nje a mō. Bεεbei à jōò.

7 Si anyii n̄ju, n̄ gbō ide ku f̄i gō má hai bi kuweeu í ni, ntōi Aō Laf̄ε ilu gbugbā fei, kiitiε í tε í je ntō.

8 N̄oi amaleka mēεsiau mō í nikā titeε si inunu, nō inunu í ba gbugbā wa jo amane ηa do inya gbāε bei ina.

9 Nō inya gbāa nlau í jo amane ηa, nō à waa bu Ilaaō, n̄ju iyi í nε yiiko si antai bōne ηau. Amma à kō ku kpaasi idō a jirimæ.

10 N̄oi amaleka miusiau mō í nikā titeε si antai kitāi bommai in̄a buuu. Nō ilu í kuku si bommaεu. Nō inε ηa à waa ηō ame n̄ja ηa na ara kuro.

11 À waa bu Ilaaō na ara kuro do ngoli n̄ja ηa, amma à kō ku j̄ō laalō ku ce n̄ja.

12 N̄oi amaleka mēεfasiau mō í nikā titeε si ido nla iyi à ya kpe Efarata, nō í gbe mam mam ku mua amanlui nunui daakō ηa kpāa a kuā.

13 Nō n̄ ye inei inōkō mēεta gō ηa à kpaasi ara n̄ja bei kpōlō, akā í fita wa hai si gele

† 14:20 *dubu akā do c̄lō mēefa siyaasei ilē ku wā* Lambau í nε yaase gō. Kus̄ε í to kilo c̄lō mēεta (300). * 15:2 *mii iyi à gbeu* idei mii iyi à gbe í jō in̄a sinteuu wa fāa (cō Kuye 13:14) † 15:3 *Irii Moizii do ti Angudāu* Inε gō ηa si kuye n̄ja, à ya ni iri ikā ikā minjii. Inε gō ηa mō à ya ni iri akāi iyi wa f̄i bei Ilaaō í faaba wa na saabui Jesu Kirisi bei í tako í faaba inei Izireli ηau na saabui Moizi. * 16:2 *mii iyi à gbeu* idei mii iyi à gbe í jō in̄a sinteuu wa fāa (cō Kuye 13:14)

akandamau, akā mō hai si gelei iṅa buuu, mēetasiau mō hai si gelei walii ilu ibou.

¹⁴ Inei inōko ṅauì à je mōcōi Seetam ṅa iyi à waa ce dobu dobu ṅa. Nō à waa bō bi amanlui andunya ṅa fei a tōtō ṅa a ce igū si aḵo nlai Ilaaḵ ilu gbugbā fei.

¹⁵ Nḵoi Jesu í ni, ñ wa n naa ku zamba ṅe bei ile. Ilu inō didḵi inē iyi wa wō njoo, nō wa dasi jīnē ṅa ku ba ku maà na ku dasi kpāa bàsī ku na ku ye anyō si bantuma.

¹⁶ Nḵoi inei inōko ṅau à tōtō amanlu ṅau fei bii gō iyi à ya kpe do feei Ebeē Aamagedḵō.

¹⁷ Si anyii ṅḵu, amaleka mējesiaiu mō í nikā titēē si fufu. Nō à gbō ide ku fō nla gō hai bi kitāi bomma iyi í wa kpasēi Ilaaḵu í ni, ide í tã.

¹⁸ Nḵoi iḵi í ṅō, nō à gbō iba ṅa do kulai iḵi. Nō ilē í yaya ntō ntō. Ilē kuyayau í caa. Dimie kù ce titā hai waati iyi à taka amanē ṅa.

¹⁹ Ilu nlau í kpē ikō mēeta, nō ilui ilē fei í cuku. Ilaaḵ kù gbēje laalō ku cei inei Babilōni ṅa ilu nlau nō í nyisi ṅa idōḵḵō nlaē.

²⁰ Gungum kāmā kù wa be má, nō a kù waa ye iri kuta ṅa mō má.

²¹ Nḵoi kutai iḵi nla nla ṅa à waa cuku si inē ṅa wa. Akāē fei í to kilo ciiji. Nō à waa bu Ilaaḵ na bōnei kutai iḵi, domi bōnēu í caa.

17

Abo à ce sakara nla nla

¹ Nḵoi inē akāi amaleka mēje ṅa iyi à waa mu fata mēje ṅau í sōm í ni, naa wa, an nyisiē bei Ilaaḵ á kiiti abo à ce sakara nlau ihē, ṅḵu iyi wa buba si antai inyi nlau.

² Abo à ce sakara nlau í dasi amanlui andunya ṅa sakara ku ce, nō inei andunya ṅa à waa too si daa nkpō nkpōē hee í baa í sinda iri ṅa bei atē í ya sinda irii inē.

³ Nḵoi Hundei Ilaaḵ í naa sim nō amalekau í bōdm gbabua. Bei, ñ ye abo gō wa buba si antai iṅai sako nkpa gō. Iṅai sakou í ne iri mēje do ngo mēewa nō à kō si araē fei iri laalō ku yaako Ilaaḵ ṅa.

⁴ Abou wa dasi nyau nkpa jīda gō dimi iyi amanlu ṅa à ya dasi, nō wa dasi booda ṅa iyi à ce do wura do kuta ku ne fia gō ṅa do lege fūfū bii fei. Wa mu kōfui wura si awo si bii mii laalō do riisii sakara ku ceē wa kō.

⁵ À kō iri gō si ikpōē, yaasei iriui í je asii. Iriu wee, Babilōni ilu nla, iyei inaabo à ce sakarai andunya ṅa, do iyei daa bututu fei.

⁶ Nō ñ ye abou í mō ṅjei woo dasi naanē ṅa do ti inē ṅa iyi à kpa si na iyi í jō à je sēēdai Jesu, nō iriē í sinda bei atē í ya sinda irii inē.

Iyi ñ yōō, ñ biti ntō ntō.

⁷ Nḵoi amalekau í sōm í ni, na mii í ce ì waa biti. An sisie asiii abou do ti iṅai sako iyi í ne iri mēje do ngo mēewau.

⁸ Iṅai sako iyi ì yeu be í wēē wo amma kù wēē má nsei. Bii í kōōsi à fita wa hai si isa nla hai ne kōōu ku bō nfe ku ce. Inei andunya ṅa iyi Ilaaḵ kù kō iri ṅa si tiai kuwēē hee ku maa taka andunya, aa biti bii à ye iṅai sakou má, domi í tako í wēē wo amma kù wēē má nsei nō á na ku faata wa má.

⁹ Inē ku bei ku gbō yaasei ideu, í ne bukaatai bisi iyi í ne laakai. Iri mēje ṅau, aṅai à je iri kuta mēje bii abou wa buba.

¹⁰ Nō aṅai à nyi à je amanlu mēje ṅau. Amanlu miu í cuku tã, inē akā í wēē si nsei, nō inē akā mō kù to wa titã. Bii í na í to wa, kaa kpe.

¹¹ Nō iṅai sako iyi í wēē wo nō kù wēē nsei máu, ṅḵu takāē í je ilaalu mējōsia, nō í je inē akāi amanlu mēje ṅau nō wa bō nfe ku ce.

¹² Ngo mēewa iyi ì yeu, aṅai à je amanlu mēewa ṅa iyi a kù je bomma titã, amma aa ba yiiko a je bomma isō akā do iṅai sakou aḵo.

¹³ Aṅa mēewau fei mii akāi à waa lele, nō aa na iṅai sakou gbugbā do yiiko ṅa.

¹⁴ Aa ce igū do Angudāu, amma Angudāu á je ṅa igū si na iyi í jō í je Lafēi lafēe ṅa nō í je Amanlui amanlu ṅa. Nō ilu naanē ṅa iyi Ilaaḵ í kpe í cica, aṅaḵ Angudāu aa je igū aḵo.

¹⁵ Nō amalekau í sōm má í ni, inyi iyi ì ye abo à ce sakarau wa buba si antaēu be, ṅḵui í je inē nkpō iyi wa naa hai ilē ikā ikā nō à waa fō fee ikā ikā.

¹⁶ Ngo mēewa iyi ì yeu be do iṅai sakou, aa cé abo à ce sakarau. Aa so mii iyi í ne fei nō a jōō bàsī. Aa ṅō iṅaē nō a joo ina mam mam.

¹⁷ Aa ce bebei si na iyi í jō Ilaaḵ í jō à ce idōabiē. Bebei à ce anu akā ku ba a so yiikoi amanlu ṅa a na iṅai sakou. Aa maa jirima iṅai sakoui hee idei Ilaaḵ koo ceḵ.

¹⁸ Abo iyi ì yeu, ṅḵui í je ilu nla iyi í ne gbugbā si amanlui ilē fei.

18

Kucukui Babilōni ilu nlau

¹ Si anyii n̄ju n̄ ye amaleka mmu ḡo wa kita wa hai lele. Í ne yiiko nla nla, n̄o amboee wa daana bari bari wa má inya si andunya fei.

² Í d̄o anu í ni, Babilōni ilu nlau, í cuku, í cuku. Nsei í baa í je bii ku wai z̄i n̄a do bii ku manjii inei in̄oko baa yooma fei. Yei laalo do yei s̄ami fei í wa be.

³ À j̄ò iluu í cuku si na iyi í j̄ò dimi fei í dasi sakarae ku ce. Sakaraeui í ye bei at̄e iyi wa c̄i n̄a iju. Í dasi amanlui andunya n̄a sakara ku ce do n̄ju takae aj̄o, n̄o woo nya s̄iai andunya n̄a à ce fia na amani nlaeu.

⁴ N̄oi n̄ gb̄o ide ku f̄o ḡo má hai lele í ni, in̄e inem n̄a, í fita wa hai in̄o iluu, ku ba i maà na i ne ikp̄e si dulum d̄ee n̄o b̄ōne n̄a iyi á baa ku maà ba n̄e,

⁵ domi dulum d̄eeu í k̄a hee lele, n̄o Ilaā ã k̄u gb̄eje laalo n̄a iyi í ce.

⁶ Bei í cea in̄e n̄a, i s̄aa beebe ise gbeeji. Wahala iyi í dasi in̄e n̄a í s̄aa ik̄o minji.

⁷ Zaka bei í so arae lele í w̄ee do in̄o did̄o si amani nlae, in̄e m̄o i nyisīe ijuukp̄a do in̄o ku f̄o zaka beebe n̄a. Wa ni si id̄e, n̄o wa n̄ buba bei amanlu, n̄o k̄u je jaā. Beebe m̄o i n̄ kaa n̄ ye in̄o ku f̄o pai.

⁸ Na n̄ju, b̄ōne ik̄a ik̄a á baa si aj̄o ak̄a. B̄ōne n̄au wee, b̄ō do in̄o kuf̄oi iku do ari. N̄ju takae á joi mam mam, domi Ā ã Laf̄e iyi í kiitīe í je ilu gbugb̄a.

⁹ Amanlui andunya n̄a iyi à ce daa nkpo nkpo do abo à ce sakarae fei n̄o à kp̄e amani nlaeu, aa na a kpata, aa c̄a buubuu na irīe si waati iyi aa ye cuai ina iyi wa joou.

¹⁰ Aa leek̄i a j̄òe si na iyi í j̄ò à waa ce n̄joi ijuukp̄a iyi í baa, n̄o aa ni, waiyooi, waiyooi, Babilōni ilu nla ilu gbugb̄a, si is̄o ak̄ai kiitīe í je.

¹¹ Woo nya s̄iai andunya n̄a aa kpata do in̄o ku f̄o na irīe, si na iyi í j̄ò in̄e ḡo k̄u waa ra iw̄o n̄na má

¹² iyi í je wura do is̄o f̄uf̄u, do kuta j̄iida ku ne fia n̄a, do lege f̄uf̄u n̄a, do ac̄o f̄uf̄u k̄u ne fia ḡo do ac̄o iyi í je ti ilaalu do ac̄o iyi à ya ceò māngò b̄onsue do ac̄o nkpa j̄iida. In̄e ḡo k̄u waa ra j̄i ku ne inunu j̄iida ilu fia má, do dimii mii ik̄a ik̄a iyi à ce do inyii jua walako

do j̄i j̄iida wala do is̄o nkpa wala do is̄o wala do kuta f̄uf̄u.

¹³ A k̄u waa ra fufui anyii j̄i iyi à ya kpe kaneli, do nyau aīe do tulare do ikpo ku d̄o inunu iyi à ya kpe miru do ikpo dimi mmu ḡo má, do v̄ee do ikpo do iyaf̄u do bilee, do ket̄e n̄a do angud̄a n̄a, do ac̄i do sareti n̄na n̄a, do aru n̄a.

¹⁴ N̄o woo nya s̄ia n̄au à s̄o iluu à ni, mii j̄iida iyi í bi ku je titēe fei wo í l̄e, n̄o amanie do mii ku s̄iae fei í nȳe, aman̄e kaa ȳo má pai.

¹⁵ Woo nya s̄ia n̄au, āna iyi à ce fia do saabui iluu aa leek̄i ku j̄i, aa maa kpata, a maa weewa na n̄joi ijuukp̄a iyi í baau,

¹⁶ aa maa ni, waiyooi, irei í gb̄o b̄ōne iyi í ba ilu nlau ih̄e. Iluu í tako í yei bei abo iyi í ya we ac̄o f̄uf̄u ku ne fia ḡo, do ac̄o nkpa j̄iida do ac̄o iyi í je ti ilaalu, n̄o í ya dasi wura si arae do kuta j̄iida ku ne fia n̄a, do lege f̄uf̄u n̄a.

¹⁷ N̄o si is̄o ak̄a amanie fei í ce nfe.

Woo mu ak̄oi inyi n̄au fei do woo ce icee n̄a do in̄e n̄a iyi à wa in̄o ak̄oi inyi n̄au fei hee do in̄e n̄a iyi à waa ba ije si inyi d̄ud̄u, à leek̄i à j̄òe,

¹⁸ à waa d̄o anu iyi à ye cuai kujoi iluu à waa ni, ilu nla ḡo k̄u w̄ee bei iluu ih̄e má.

¹⁹ À waa kosi iri n̄na s̄aa à waa nyisiò in̄o ku f̄o n̄na. À waa kpata à d̄o anu à waa ni, waiyooi, irei í gb̄o b̄ōne iyi í ba ilu nlau ih̄e. Do saabui amanie ilu ak̄oi inyi n̄a fei à ceò fia. N̄o si is̄o ak̄a, fei nd̄e í kp̄ò bomma.

²⁰ In̄e inei lele n̄a, i j̄ò in̄o n̄ne ku d̄o. In̄e woo dasi naane n̄a m̄o do woo be n̄a do walii n̄a, i j̄ò in̄o n̄ne ku d̄o, si na iyi í j̄ò Ilaā ã í kiitīe iluu í s̄a n̄ne gbese.

²¹ N̄oi amaleka ilu gbugb̄a ḡo í so kuta nla bei al̄o ḡo í nȳo si inyi d̄ud̄u í ni, beebe m̄o i aa keke Babilōni ilu nlau do gbugb̄a n̄o a kaa ȳo má pai.

²² A kaa gb̄o anu ku d̄oi m̄o má bi titēe do woo k̄o iri n̄au do gaasia n̄au do woo f̄a k̄ak̄ak̄i n̄au. A kaa ba woo ce icei aw̄o dimi ik̄a ik̄a má, a kaa gb̄o ibai al̄o iyi wa l̄o má.

²³ A kaa ye inya kum̄ai fitila be má, a kaa n̄o a gb̄o gelei abo tit̄o do mak̄o tit̄o. Woo nya s̄iae n̄ai à ne gbugb̄a à re wo si andunya ih̄e fei, n̄o ì d̄i j̄i inei il̄e ih̄e fei do dobu dobu.

²⁴ À nyisi ilui Babilōni ijuukpā si na iyi í jò à ye sie njei walii ña do ti woo dasi naane ña do njei ine ña iyi à kpa si andunyau ihē fei.

19

¹ Si anyii nñu, ñ gbo ide ku fə gə bei anu ku dōi zamaa ikpa lelei Aō í ni, ka saabu Ilaaō Lafēe nwa, nñui í faaba wa, í nō í ne amboe do gbugbā.

² Kiitiē í je ntə, nō í tē, domi í kiiti abo à ce sakara iyi í beje andunya fei do daa bututuē, nō í nyisie bōne si na iyi í jò í nikā njei woo ce icēe ña.

³ Nō à dō anu má à waa ni, ka saabu Ilaaō Lafēe nwa. Cuai ilu nlau á maa bə lelei hee do ajə fei.

⁴ Njoi ine ngbo kənfia do mēe ñau do ilu hunde mēe ñau à sēebata si wajui Ilaaō, nñu iyi wa buba si kitāi bommau à təe à waa ni, ami, ka saabu Ilaaō Lafēe nwa.

Jingau abəđəi Angudāu

⁵ Waati bēebēi à gbo ide ku fə gə hai ikpa bi kitāi bommau í ni, i saabu Ilaaō Lafēe nwa, iñe woo ce icēe ña fei, iñe iyi í waa ce njoe, keekeò nla.

⁶ Nō ñ gbo ide ku fə gə bei imui zamaa. Aa ni bei iri cuui inyi nla gəi walakə bei kulai iji. Ide ku fəu í ni, ka saabu Ilaaō, domi Ilaaō Lafēe nwa ilu gbugbā fei í je bomma.

⁷ I jò ka nyaanyi, ka wēeò inə didō. I jò ka saabu amboe domi abəđəi Angudāu í to wa, mudēeu takae mə í tã səulu.

⁸ À jò í dasi nyau fūfū wau wau ku ne bēere iyi í má. Nyau ku ne bēereui í je kookoosu jiidai woo dasi naane ña.

⁹ Njoi amalekau í sōm í ni, kə iyi ihē. Ilu inə didō ñai ine ña iyi à kpe ku je bi ku ce abəđəi Angudāu. Nō í sōm má í ni, ideu ide ku fəi Ilaaō takaei.

¹⁰ Njoi ñ sēebata ku ba n təe, amma í ni, maà ce bēebe. Amu mə woo ce icēi bei awə do bei kpaasie ña iyi à waa mu ide ntə iyi Jesu í nyisi wau. Təe Ilaaō.

Ide ntə iyi Jesu í nyisi wau nñui í je icui ide walii fei.

Masa ilu ací fūfū

¹¹ Si anyii nñu, ñ ye lelei Aō í cī nə ací fūfū gə í faata wa. Ine iyi wa gūui à ya kpe ilu naane do ilu ntə. Si ntəi í ya kiiti, bēebe məi í ya ceò igū.

¹² Ijue í yei bei amei ina, nə wa dasi fulai bomma nkpə si irie. Nə à kə iri gə sie iyi ine gə kù mà bii kù je nñu akā.

¹³ Wa dasi ibə gə iyi à mù do nje. Iriēi Idei Ilaaō.

¹⁴ Woo ce igūi lele ña à gū ací fūfū ña à waa tooe nə à waa dasi jaee fūfū ku ne bēere iyi í má wau wau.

¹⁵ Taakuba didō gə wa fita wa hai si gelee iyi á jeò dimii andunya ña igū. Si anyie nə ku gbā ña do goloi isə nə ku fə inyii isoi jli ndii rezēe. Iyi be wa nyisi idəəkə nla Ilaaō ilu gbugbā fei iyi á naa si inei andunya ña.

¹⁶ Si ibəe do si itāe à kə irie à ni, Amanlui amanlu ña do Lafēe ña.

¹⁷ Nə ñ ye amaleka gə ma wa leeki si inunu. Nə í dō anu wa kpe yei ña iyi à waa fo hee lelei Aō fei wa ni, i naa i tətəe i je jingau nla Ilaaō ña.

¹⁸ I naa i je iñai arai ilaalu ña do ti ine ngboi sooge ña do ti woo ce igū ña, do ti ací ña do masa ña ña, do iñai ine fei, hai aru hee do ine ña iyi à ne ara ña, keekeò nla.

¹⁹ Njoi ñ ye iñai sakou do amanlui andunya ña do woo ce igū ña ña, aña fei à tətəe ku ba a ce igū do ine iyi wa gū acíu do woo ce igūe ña.

²⁰ Njoi masau do woo ce igūe ña à mu iñai sakou do walii ilu ibou ajə, nñu iyi wa ce dobu dobu si wajui iñai sakou wo. Do dobu dobuui í dī ijuui ine ña iyi à tako à ne nyindai iñai sakou nə à təe mii iyi à gbeu. À səsi aña minji fei si ina nla iyi wa jo do fainwitau njaaawe.

²¹ Nə masau í kpa woo ce igū ña ña do taakuba iyi wa fita wa hai si gelee. Nə yei fei í je iñə ña í yo.

20

Adə dubu

¹ Si anyii nñu, ñ ye amaleka gə má wa kita wa hai lelei Aō, wa mu kileei isa hai ne kəu do sese nla gə.

² Njoi í bata akandama, njo iyi í wēe hai tako tako, iyi í je mbirisi do Seetam, nō í dūu do seseu hee adə dubu.

³ Nə í tale sie inə isa nlau í səkə sie nə í ce nyinda ku ba ku maà dī ijuui dimii inei andunya ña má hee adə dubuu koo tād. Si anyie à ne a cūu nə a fūu si waati keeke má.

⁴ Nɔi n̄ ye kitāi bomma gɔ ɲa nɔ inɛ ɲa à waa buba si. À na inɛ ɲa iyi à waa buba si ɲau yiiko a kiiti inɛ ɲa. Nɔ n̄ ye inɛ ɲa iyi à bu iri n̄ɲa na ideɪ Ilaaḏ do si na iyi í j̄ à je sɛɛdaɪ Jesu. Aɲai a kù t̄ɔ ɲai sakou hee má je mii iyi à gbeu, nɔ a kù je aɲa a ne nyindae si ikpo n̄ɲa wala si awɔ n̄ɲa. À dede hai si bale nɔ à je bomma do Kirisi aɲo adḏ dubu.

⁵ Iyi bei í je kudede sintei iku ɲa. Amma iku ɲa iyi à gbe a kù dede hai si bale, í gbe hee adḏ dubuu koo k̄ḏ.

⁶ Ilu inɔ didḏ ɲai inɛ ɲa iyi à wa si kudede sinteu. Aɲai à nya ikā na irii Ilaaḏ. Iku minjisiau kù ne gbugbā si ɲa má, amma aa maa je woo weei Ilaaḏ ɲa do ti Kirisi, nɔ aa je bomma do n̄ɲu adḏ dubu.

À je Seetam igũ

⁷ Bii adḏ dubuu í k̄ aa j̄ Seetam hai si piisḏɛ.

⁸ Nɔ á fita koo d̄i ijui dimii inɛi andunya ɲa fei, waatɔ Gɔgu do Magɔgu *, nɔ ku t̄ɔt̄ɔ ɲa a ce igũ. Aa kpɔ bei s̄ai aɕi ido.

⁹ Aɲai à dede wa hai ile fei à naa à kaako gbodoi woo dasi naane ɲa do ilu iyi Ilaaḏ í biu. Amma ina í naa hai lele, nɔ aɲa fei à jo.

¹⁰ Nɔi à so Seetam, n̄ɲu iyi í d̄i ijui inɛ ɲau, à s̄asi ina nla iyi wa jo do fainwitaɹ, tengi bii à dasi ɲai sakou do walii ilu ibou wo. Bei aa ye ijuukpā nla nla das̄o idū hee do aɲo fei.

Kiitii ankāanyi

¹¹ Si anyii n̄ɲu, ɲoi n̄ ye kitāi bomma nla fūfū gɔ do inɛ iyi wa buba si antae. Nɔ ile do lele à sa hai wajue, nɔ a kù ye gɔgɔ n̄ɲa gɔ má.

¹² Nɔi n̄ ye iku ɲa, keekeḏ nla, à waa leek̄i si wajui kitāi bommau. Nɔ à c̄i tia ɲa do tia gɔ iyi à ya ni tiai kuwɛɛ. À kiiti iku ɲa si bei kookoosu n̄ɲa iyi à k̄ si tia ɲau í to.

¹³ Waati bæbei tenku í sindo iku ɲa iyi à wa inɔe wa, nɔ iku do bi ku wai iku ɲa à sindo iku n̄ɲa ɲa iyi à waa mu wo. Aɲa fei à baa si kuwɛɛ nɔ à kiiti ɲa si bei kookoosu n̄ɲa í to.

¹⁴ Nɔi à so iku do bi ku wai iku ɲau à dasi ina nlaɹ. Ina nlaui í je iku minjisia.

¹⁵ Inɛ baa yooma iyi a kù k̄ irie si tiai kuwɛɛu à soo à dasi ina nlaɹ.

21

Lele titḏ do ile titḏ

¹ Si anyii n̄ɲu, n̄ ye lele titḏ do ile titḏ. Lele nwo do ile nwo ɲau a kù wɛɛ má. Tenku m̄o kù wɛɛ má.

² Nɔ n̄ ye ilu kumá iyi í je Zeruzalemu titḏ í kita wa hai lelei Aḏ. Í tā s̄oɹlu bei abo titḏ iyi wa b̄o m̄okɔɛ ku ko.

³ Nɔ n̄ gb̄o ide ku f̄o nla gɔ hai bi kitāi bommau í ni, nsei bi kuwai Ilaaḏ í wɛɛ do amanɛ ɲa. Ilaaḏ á maa wɛɛ do aɲa, nɔ aa je inɛɛ ɲa. Ilaaḏ takae á wa si anini n̄ɲa.

⁴ Á gb̄a cikāaju n̄ɲa ɲa fei. Iku do inɔ ku f̄oɛ do kukpata do ara ku ro kaa wɛɛ má, domi mii ndii tako ɲau fei í l̄o.

⁵ Waati bæbei inɛ iyi wa buba si kitāi bommau í ni, wee n̄ ce mii fei titḏ. Nɔ í s̄m í ni, k̄o iyi ih̄e domi idem ide nt̄oi, nɔ í ne naane.

⁶ Nɔ í s̄m má í ni, fei ndɛɛ í tā. Inɛ k̄ama kù takom nɔ inɛ k̄ama kaa naa do anyim. Amui n̄ je sintei mii fei do iri ku kpae. Inɛ iyi agbe wa kpa fei an j̄o ku m̄o inyii is̄o hai ne fia ku s̄a. Nɔ inɛ iyi í m̄o inyiu fei á maa wɛɛi.

⁷ Inɛ iyi í je igũ aa naa mii ɲau be, nɔ an je Ilaaḏ Baabae, nɔ n̄ɲu m̄o ku je amam.

⁸ Amma inɛ ɲa iyi à m̄angɔ do hai dasi naane ɲa do woo ce laalɔ ɲa do woo kpa inɛ ɲa do woo ce sakara ɲa, do woo ce dobu dobu ɲa do woo t̄ɔ iw̄e ɲa do woo s̄o ibo ɲa fei aa ba ikp̄e n̄ɲa si ina nla iyi wa jo do fainwitaɹ. Iyi bei í je iku minjisiau.

Zeruzalemu titḏ

⁹ Nɔi amaleka m̄eje ɲa iyi à tako à waa mu fata m̄eje ɲa si bii b̄nɛ m̄eje í wa siu, inɛ akā n̄ɲa í naa í s̄m í ni, naa wa n̄ nyisie abo titḏ iyi Angudāu í so.

¹⁰ Hundei Ilaaḏ í naa sim nɔ amalekau í b̄oḏm si antai iri kuta nla gɔ. Í nyisim Zeruzalemu, ilu kumá iyi wa kita wa hai lelei Aḏu.

¹¹ Wa daana do amboei Ilaaḏ bei kuta kus̄ta jiida ku ne fia gɔ iyi à ya kpe zasipu, iyi í má bei digi.

¹² Nɔ bindi nla ku gboka gɔ í kaakoɛ. Í ne andɛ maateegi, nɔ amaleka maateegi gɔ ɲa à waa degbe andɛ koofa ɲau. Si andɛ koofa ɲau à k̄o irii dimi maateegii inɛi Izireli ɲau.

* 20:8 Gɔgu do Magɔgu Ezekieli 38 do 39 í f̄o ideɪ Gɔgu do Magɔgu. Si afeɹ be, Gɔguu ilaalui, Magɔgu m̄o ileɛi.

13 Gonta mēei bindiu fei í ne ande mēeta mēeta. Ande mēeta í wa ikpa nunui ale, mēeta mō í wa ikpa nunui daakō, nō mēeta mēeta í wa cingaa do cingaa.

14 À nyō icui bindii iluui do kuta maateejii. Si antaei à kō irii woo be maateejii Angudāu.

15 Amaleka iyi wa bam ide ku fōu, wa mu goloí wura iyi í je mii ku wā ku ba ku wāō iluu do koofae ŋa do bindie.

16 Gontai iluu fei wa mungai, kuciē do kusōe fei akāi. Amalekau í wāa do golo ku wāe. Nō kusōe í ce dubu maateejii (12.000) si yaasei ile ku wā *. Beēbe mōi kuciē do kugbokae.

17 Amalekau í wā bindiu nō sisimae í ce agbāawō cīō do ciiji do mēe (144). Í wāa do yaase bei amanē ŋa mō à ya ce.

18 À ma bindiui do dimii kuta ku ne fia gō iyi à ya kpe zasipu nō à ma iluu takaei do wura alala iyi í má bei digi.

19 À nyō icui bindiui à ce boodae do kuta kusīa ku ne fia gō ŋa dimi ikā ikā, í ne ila ikā ikā. Kuta sinteui à ya kpe zasipu, minjisiae mō safira, mēetasiae agati, mēesiae emērodu,

20 miusiae saadonisi, mēefasiae saadōni, mēejisiae kisoliti, mēejōsiae berili, mēesāsiae topazi, mēewasiae kisopazi, maatakāsiae zasenti, maateejisiae ametisi.

21 Nō à ce gamboi lege maateejii. Gambo akā fei à cooi do lege fūfū akā ku ne fia. Nō à ce kpāai iluu do wura alala iyi í má bei digi.

22 N kù ye bi kuwai Ilaaō si iluu si na iyi í jō Aō Lafēe ilu gbugbā fei do Angudāu, à wai bii fei.

23 Iluu kù ne bukaatai inunu walakō cukpa iyi á máa inya, domi amboei Ilaaō wa má inya sie, nō Angudāu í je fitilae.

24 Dimii ile fei á maa ne si inya kumáe, nō amanlui ile ŋa fei aa naaō amani ŋa wa be.

25 Koofai iluu á maa cīi waati kāma fei, domi idū kaa dū be má pai.

26 Aa naaō amanii ile fei wa do beere si iluu.

27 Amma mii riisi kāma kaa lō be. Beēbe mōi inē iyi wa ce laalō do woo sō ibo a kaa lō be pai. Inē ŋa iyi aa lō be, aŋai à je inē ŋa iyi à kō iri ŋa si tiai Angudāu iyi í je tiai kuwēe.

22

1 Si anyii nŋu, amalekau í nyisim inyii ido iyi í ya na inē ŋa kuwēe. Inyiu wa daana bei digi nō wa cā wa hai si kitāi bommai Ilaaō do Angudāu.

2 Wa cā si aninii kpāai iluu. Jīi ndii kuwēe wa leekī si ice do icei idou. Í ya so tuuba maateejii si adō akā, gbakā akā si cukpa baa yooma fei. À ya ce iwō do wuai jīi nōu a faabaō dimii andunya fei.

3 Ilaaō kaa ceekpe inē gō má.

Kitāi bommai Ilaaō do ti Angudāu í wa be, nō woo ce icei Ilaaō ŋau aa maa tōe.

4 Aa ye wajuē, nō á kō iriē si ikpo ŋa.

5 Idū kaa ya dū be. A kaa ne bukaatai inya kumái fitila walakō ti inunu, domi Aō Lafēe í je inya kumá ŋa. Aa nō a je bomma hee do ajō fei.

Kubaaí Jesu

6 Nōi amalekau í sōm í ni, ideu ihē ide ntōi, í nō í ne naane. Aō Lafēe, nŋu iyi í gbā walii ŋau, í be amalekae wa bi woo ce icee ŋa ku sō ŋa mii iyi á ce bii í kōōsi.

7 Nōi Jesu í ni, wee, an nyi wa kaa kpe. Ilu inō didōi inē iyi wa jirima ide iyi à ce waliie si tiau ihē.

8 Amu Zāa n gbo ideu ihē, nō n ye mii ŋau. Iyi n gbōō nō n yōō n tā, nōi n seebata si wajui amaleka iyi í nyisim fei ndēu ku ba n tōe.

9 Amma í sōm í ni, maà ce beēbe. Amu mō woo ce icei bei awō do bei walii kpaasie ŋa do bei inē ŋa iyi à waa jirima idei tiau ihē fei. Tōō Ilaaō.

10 Nōi í ni má, maà ti i singaa inē ŋa idei walii iyi à kō si tiau ihē domi waati í maai wa ku ce.

11 Inē iyi wa ce laalō ku hanya ku maa ce laalōe, inē mō iyi wa ce daa sāmī ku hanya ku maa ce daa sāmīe. Inē mō iyi wa ce jiida ku hanya ku maa ce jiidae, inē mō iyi í je inē kuma ku jō ku má ku maa koo.

12 Jesu í ni, wee n kaa n kpete n nyi wa. An naaō riba wa n sāaō inē fei si bei icee í to.

13 Amui n je iriō ise. Inē kāma kù takom nō inē kāma kaa naa do anyim. Amui n je sintei mii fei do iri ku kpaē.

14 Ilu inō didō ŋai inē ŋa iyi kuwēe ŋa í má bei nyau iyi à fō sāa sāa, ku ba a ba kpāa

* 21:16 **dubu maateejii si yaasei ile ku wā** Lambau í ne yaase gō. Kusōe í to kilo dubu minji do cīō minji (2.200).

a je isoi j̄li ndii kuwεεu nɔ a lɔ inɔ iluu hai do andεε.

¹⁵ Amma woo ce laalɔ ɲa anyii iluui aa wa do woo ce dobu dobu ɲa do woo ce sakara ɲa do woo kpa inε ɲa do woo tɔɔ iwē ɲa do inε ɲa iyi à bi ibo nɔ à ya maa sɔ ibou fei.

¹⁶ Amu Jesu, amui n̄ be n̄ɲe amalekam wa ku s̄ɔ igbei inem ɲa fei ideu ihē. Amui n̄ je tɔkui Davidi, nɔ n̄ je andaiyai amεεjuuma iyi wa má inya.

¹⁷ Hundeɪ Ilaaɔ do abo titɔ à fɔ à waa ni, naa wa, Lafēε Jesu.

Inε iyi wa gbɔ ideu fei n̄ɲu mɔ ku ni ku naa wa.

Inε iyi agbe wa kpa ku naa wa, inε mɔ iyi í bi inyi iyi í ya na inε ɲa kuwεε ku naa ku gba, kù nε ku s̄a.

Iri ku kpai ide

¹⁸ Amu Zāa, ide iyi n̄ wa n s̄ɔ inε baa yooma iyi wa gbɔ ideɪ tiai waliuu ihē wee, bii inε gɔ í k̄ɔsi ide gɔ si antai iyi à kɔ si tiau ihē, Ilaaɔ á k̄ɔsi ijuukp̄ai lafēε do b̄ɔnε ɲa iyi à kɔ si tiau.

¹⁹ Beebe mɔi inε iyi í kaye ide gɔ hai si tiai ideɪ waliuu ihē, Ilaaɔ á k̄ɔ lafēε ikp̄ei isoi j̄li ndii kuwεε do ilu kumá iyi à sisi yaaseε si tiau ihē.

²⁰ Jesu, n̄ɲu iyi í fɔ ideu ihē fei í jilɔ do naane, í ni, beebɛi an nyi wa kaa kpε.

Nɔ amu Zāa n̄ je n̄ ni, ami, naa wa Lafēε Jesu.

²¹ Didɔi Lafēε Jesu ku wεε do inεε ɲa fei. Ami.